

132919

MÜŞKİL-GÜŞÂ (TA'ĖBİR-NÂME)
(DİL BİLGİSİ-METİN-DİZİN)

BİRİNCİ CİLT

Hatice EMİNOĞLU

132919

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı için öngördüğü
DOKTORA TEZİ
olarak hazırlanmıştır

Ankara
Ocak, 2003

YÜKSEKÖĞRETİM
BİLİMSEL ARAŞTIRMA
KURULU

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan
Prof. Dr. Mustafa CANPOLAT

Üye
Prof. Dr. F. Sema Barutçu ÖZÖNDER

Üye.....
Prof. Dr. Tulga OCAK

Üye.....
Doç. Dr. Emine YILMAZ (Danışman)

Üye.....
Doç. Dr. Nurettin DEMİR

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

7. / 2. / 2003

Prof. Dr. Nuran ÖZYER
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Doktora öğrenciliğim süresince gerek bilimsel açıdan gerekse manevî bakımından, yaptığım çalışmaları yürütme konusunda pek çok kişinin yardımını gördüm.

Doktora derslerim aşamasında bilgi birikimlerinden ve akademik çalışma anlayışlarından büyük ölçüde faydalandığım Sayın Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN, Sayın Doç. Dr. Ülkü ÇELİK, Sayın Doç. Dr. Emine YILMAZ, Sayın Doç. Dr. Mehmet ÖLMEZ ve Sayın Doç. Dr. Zuhal KARGI ÖLMEZ hocalarımın her birine ayrı ayrı teşekkür ederim.

Tez danışmanım sıfatıyla çalışmalarına yön veren, karşılaştığım problemlerin giderilmesi yolunda yardımcı olan, zamanını ayırarak tezimin belli bir aşamaya gelmesinde önemli katkılar sağlayan ve tezimi yöneten hocam Sayın Doç. Dr. Emine YILMAZ'a özellikle teşekkür ederim.

Ayrıca tez çalışmalarım sırasında öneri, yönlendirme ve değerlendirme konularında yardımlarını gördüğüm Sayın Prof. Dr. Mustafa CANPOLAT ve Sayın Prof. Dr. Sema BARUTÇU ÖZÖNDER'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarımın başından itibaren bilgi ve tecrübelerine başvurduğum, karşılaştığım her problemin çözümünde yardımlarını esirgemeyen, çalışma disipliniyle, gösterdiği tevazu ve iyi niyetiyle yanımda bulunan Sayın Doç. Dr. BİLAL YÜCEL hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Tezin hazırlanması sırasında bilgilerinden ve kaynaklarından yararlandığım Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki hocalarıma ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yürüttüğüm çalışmalar sırasında aile içindeki sorumluluklarımı paylaşan, çalışmalarına yardımcı olmakta fedakârlığını esirgemeyen, bunaldığım her zaman yanıbaşında bulunan değerli eşim ve meslektaşım Emin EMİNOĞLU'na en içten sevgilerimle teşekkür ederim. Ayrıca kızım Başak'la ilgilenerek annelik yükümü hafifleten ve çalışmalarımı huzurlu bir ortamda devam ettirmeme imkân sağlayan Gönül EMİNOĞLU'na ve tüm aileme de şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Türk dilinin her dönemi gibi Eski Anadolu Türkçesi döneminin söz varlığının ortaya konulmasının ve dil özelliklerinin tespit edilmesinin yollarından biri metin çalışmalarıdır. Sözü edilen dönemin zengin eser varlığı üzerinde pek çok metin çalışması yapılmıştır; ancak bu çalışmaların yeter derecede olduğu söylenemez.

Bu çalışmada Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış bir rüya tabirnameşi incelenmiştir. Rüya tabirnameleri üzerine yapılan çalışmaların yok denecek kadar az olması, hatta tabirnamelerin dil bilgisi bakış açısıyla hiç değerlendirilmemiş olması, söz varlığı açısından zengin olan rüya tabirnamelerinden birinin böyle bir çalışmaya konu olması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Üzerinde çalışılan eser, ses ve şekil bilgisi yönüyle Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Bu metin yazıldığı dönemde, yabancı dillerin Türkçe üzerindeki etkisini göstermekle beraber, Türkçenin söz varlığını ortaya koyması; soyut ve somut kavramları açıklamada Türkçenin ifade gücünü göstermesi; Türkçeye yabancı dillerden -özellikle Arapça ve Farsçadan- girmiş kelime ve terimlere Türkçenin karşılıklar türetebilme gücünü ortaya koyması açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Üzerinde çalışılan eser, H. 891 / M. 1496 tarihinde yazılmıştır. Müellifinin kim olduğu bilinmeyen eserin başka bir nüshasına rastlanmamıştır. Müşkil-güşâ adlı bu eser, Süleymaniye Kütüphanesi Antalya Tekelioğlu Bölümü'nde, 508 demirbaş numarası ile kayıtlıdır.

Bu çalışma; Dil Bilgisi, Metin ve Dizin olmak üzere üç ayrı bölümden oluşmaktadır.

SUMMARY

As in every period, one of the ways of determining language characteristics and vocabulary characteristics of the Old Anatolian Turkish is textual studies. Many textual studies have been done on the rich works of that period but these studies cannot be said to be sufficient.

In this study, a book of dream interpretation has been examined. This necessity for examination of book on dream interpretation has been because of their being rare and their never being a subject of grammatical study.

The work include the phonetic and structural characteristics of Old Anatolian Turkish. This work reflects the effects of foreign languages on Turkish in that period, reflects the vocabulary of Turkish, shows the expressive power of Turkish for concrete and spiritual concept, and it has a special importance because of its showing the productive force of Turkish equalents for Arabic and Persian words.

This studies work was written in AD 891/Georgian Calender 1491. This work, the writer of of which is not known, has no copy. This work named Müşkil-güşâ is registered with the number of 508 in Süleymaniye Library, Tekelioğlu Department in Antalya.

This study consists of three different chapters as Grammer, Text and Index.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	i
Özet	ii
Summary	iii
İçindekiler	iv
Kısaltmalar	viii
Ön Söz	ix
GİRİŞ	1
1. YAZIM ÖZELLİKLERİ	16
1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI	16
1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI	28
1.3. BAZI BİRLEŞİK YAZIMLAR	33
1.4. EK-EYLEMİN YAZIMI	35
2. DİL BİLGİSİ	37
2.1. SES BİLGİSİ	37
2.1.1. ÜNLÜLER	37
2.1.1.1. Ünlü Uyumları	38
2.1.1.2. Ünlü Değişmeleri	50
2.1.1.2.1. Kısalma	50
2.1.1.2.2. Yuvarlaklaşma	51
2.1.1.2.3. Düzleşme	55
2.1.1.2.4. Daralma	56
2.1.1.2.5. Genişleme	57
2.1.1.2.6. Ön Damaksıllaşma	57
2.1.1.2.7. Art Damaksıllaşma	57
2.1.1.2.8. Ünlü Düşmesi	57
2.1.1.2.9. Ünlü Türemesi	58
2.1.2. ÜNSÜZLER	59
2.1.2.1. Söz Başı Ünsüzleri	59
2.1.2.1.1. b-	59
2.1.2.1.2. k-	60
2.1.2.1.3. t-	61
2.1.2.1.4. y-	63
2.1.2.2. Söz İçi ve Söz Sonu Ünsüzleri	64
2.1.2.2.1. -b-, -b	64

2.1.2.2.2. -ç	65
2.1.2.2.3.-d-, -d	65
2.1.2.2.4. -ğ-, -g-; -ğ, -g	66
2.1.2.2.5. -k-, -k-; -k, -k	68
2.1.2.2.6. -l-, -l	69
2.1.2.2.7. -n	70
2.1.2.2.8. -ñ	70
2.1.2.2.9. -p	70
2.1.2.2.10 -t	71
2.1.2.3. Ötümlüleşme	72
2.1.2.3.1. Aslî Uzun Ünlüler Nedeniyle Ötümlüleşme	72
2.1.2.3.2. Ünlüler Arası Durumda Ötümlüleşme	72
2.1.2.4. Ünsüz Türemesi	73
2.1.2.4.1. v- Türemesi	73
2.1.2.4.2. y- Türemesi	73
2.1.2.4.3. -n- Türemesi	74
2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	74
2.1.2.6. Ünsüz Uyumu	75
2.1.2.7. Hece Yitimi	76
2.1.2.8. Hece Binişmesi	76
2.1.2.9. Göçüşme	76
2.2. BİÇİM BİLGİSİ	76
2.2.1. SÖZCÜK YAPIMI	76
2.2.1.1. Addan Ad Yapan Ekler	76
2.2.1.2. Eylemden Ad Yapan Ekler	79
2.2.1.3. Addan Eylem Yapan Ekler	82
2.2.1.4. Eylemden Eylem Yapan Ekler	84
2.2.2. SÖZCÜK TÜRLERİ	85
2.2.2.1. ADLAR	85
2.2.2.1.1. Ad Çekimi	85
2.2.2.1.1.1. Çokluk Eki	86
2.2.2.1.1.2. İyelik Ekleri	86
2.2.2.1.1.3. Ad Durumu Ekleri	87
2.2.2.2. SIFATLAR	89
2.2.2.2.1. Niteleme Sıfatları	89
2.2.2.2.2. Belirtme Sıfatları	90

2.2.2.2.1. İşaret Sıfatları	90
2.2.2.2.2. Sayı Sıfatları	90
2.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları	90
2.2.2.2.4. Soru Sıfatları	91
2.2.2.2.3. Sıfatlarda Karşılaştırma	91
2.2.2.2.4. Sıfatlarda Pekiştirme	91
2.2.2.3. ADILLAR (ZAMİRLER)	91
2.2.2.3.1. Kişi Adılları	91
2.2.2.3.2. İşaret Adılları	92
2.2.2.3.3. Dönüşlülük Adılları	93
2.2.2.3.4. Soru Adılları	93
2.2.2.3.5. Belirsizlik Adılları	93
2.2.2.4. BELİRTEÇLER (ZARFLAR)	93
2.2.2.4.1. Yer-Yön Belirteçleri	93
2.2.2.4.2. Zaman Belirteçleri	93
2.2.2.4.3. Durum Belirteçleri	94
2.2.2.4.4. Miktar Belirteçleri	94
2.2.2.5. İLGEÇLER	94
2.2.2.5.1. Çekim İlgeçleri	94
2.2.2.5.2. Kuvvetlendirme İlgeçleri	95
2.2.2.6. BAĞLAÇLAR	95
2.2.2.7. ÜNLEMLER	96
2.2.2.8. EYLEMLER	96
2.2.2.8.1. Eylem Çekimi	96
2.2.2.8.1.1. Kişi Ekleri	96
2.2.2.8.1.2. Basit Çekimler	98
2.2.2.8.1.2.1. Bildirme Kipleri	98
2.2.2.8.1.2.2. Tasarlama Kipleri	101
2.2.2.8.1.3. Birleşik Çekimler	103
2.2.2.8.1.4. Birleşik Eylemler	106
2.2.2.9. EK-EYLEM	107
2.2.2.10. EYLEMSİLER	109
2.2.2.10.1. Ulaçlar (Zarf-fiil; Gerundium)	109
2.2.2.10.2. Ortaçlar (Sıfat-fiil; Participium)	111
2.2.2.11. AD EYLEMLER	112

3. METİN	115
4. DİZİN	379
SONUÇ	814
KAYNAKÇA	815
EK-ORİJİNAL METİN	821

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bk.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
DS	: Derleme Sözlüğü bk. 1963-1982
DTCF	: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
DTS	: <i>Drevnetyurskiy Slovar'</i> , bk. Nadelyayev, V.M., D.M. Nasilov, E.R. Tenişev, A.M. Şçerbak 1969
Far.	: Farsça
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
krş.	: Karşılaştırınız
M.	: Milâdî
MK	: <i>Divânü Lügat-it-Türk Tercümesi</i> , bk. Atalay, Besim 1986
M.Ö.	: Milâttan önce
s.	: sayfa
s.a.v.	: "salla'llāhu 'aleyhi ve sellem"
T.	: Türkçe
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Yun.	: Yunanca

ÖN SÖZ

Türkiye Türkçesinin tarihsel dönemlerinden birini oluşturan Eski Anadolu Türkçesi dönemi, dil tarihi bakımından üzerinde en çok çalışılan ve en çok incelenen dönemlerden birisidir. Eski Anadolu Türkçesi döneminin söz varlığının belirlenmesi ve dil özelliklerinin tespit edilmesi açısından XIII.-XV. yüzyıllar arasında Türkçe yazılmış veya başka dillerden Türkçeye çevrilmiş eserlerin incelenmesi önemli bir yere sahiptir. Bu tür çalışmalara kaynaklık edecek olan eserler arasında rüya tabir-nâmeleri de bulunmaktadır.

Tabir-nâmelerin edebî ve tasavvufî önemi yanında dil özelliği bakımından ortaya koyduğu malzeme zenginliği de yadsınamaz. Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserleri içerisinde tabir-nâmeler, insanların maddî ve manevî dünyalarını açıklama ve yorumlama yoluyla anlatmaları, kelime hazinelerinin zenginliği, çeşitli ve kapsamlı konuları işlemeleri bakımından önemli eserler içerisinde yer almaktadırlar.

Hangi kültürden olurlarsa olsunlar insanlar, var oldukları günden bugüne kadar, hayatın gerçek olayları ve gelecek hakkında rüyaların bazı ipuçları verdiğine inanmışlardır. Bu yüzden insanların ilgi duydukları rüyalar ve yorumları hakkında pek çok kitap yazılmıştır. Bu kitaplar genellikle halkın rahatlıkla anlayabileceği şekilde, sade bir dille yazılmışlardır.

Üzerinde çalışılan eser M.891/H.1496 tarihinde yazılmış *Müşkil-güşâ* adlı bir rüya tabir-nâmesidir. Metnin dili Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerini taşımaktadır. Eser, bu dönem söz varlığının özellikle Arapça ve Farsça olmak üzere yabancı dillerin etkisinde olduğunu göstermektedir. Bunun yanında metin incelemelerinin konusunu belirleyen esaslar bakımından değerlendirildiğinde eser, yazıldığı dönemin dil özelliklerini ortaya koymuş, kelime sayısı ve söz varlığı açısından Türkçe'nin zenginliğini göstermiş, soyut ve somut kavramları açıklama ve yorumlamada Türkçe'nin ifade ve yabancı kelimelere Türkçe karşılıklar bulma ve türetebilme gücünü sergilemiştir.

Bu çalışma *Giriş*; metnin imlâ özelliklerinin gösterildiği *Yazım Özellikleri* bölümü; tasvirî gramer incelemesi yöntemiyle ele alınan metnin *Dil Bilgisi* bölümü; eserin yazı çevriminin yapıldığı *Metin* bölümü ile sözcüklerin ve eklerinin alfabetik olarak sıralandığı *Dizin* bölümünden oluşmaktadır.

Türk dili, bilinen en eski metinlerinin dilinden bugüne kadar geçen süre içerisinde değişik zamanlarda ve farklı bölgelerde çok geniş bir alana yayılmıştır. Başlangıçta ortak bir kaynağa dayanmakla birlikte, zamanla bu geniş alanda, dilde bir takım değişimler olmuş, yeni özellikler ortaya çıkmıştır. Dilin gelişimi ve tarihî bölümler dikkate alındığında ortaya çıkan dönemlerden birisi de Eski Anadolu Türkçesi dönemidir.

XI. yüzyıl ve sonrası, Orta Asya Türklüğü için sürekli bir göç devri olmuştur. Bir kısım Türk boyları bulundukları yerlerde kalırken, bir kısmı da Orta Asya'dan batıya doğru kuzey ve güneyden olmak üzere iki kol hâlinde göçe başlamışlardır. Anadolu'ya gelen Oğuzlar yeni yurtlarında beraberlerinde getirdikleri dillerini zamanla yazıya geçirmişlerdir.

1071 yılı, Anadolu'nun kapılarının Türklere açıldığı bir dönemin başlangıcıdır. Anadolu'ya gelip yerleşenlerin büyük bir çoğunluğu Oğuz Türkleri olduğu için, Anadolu'da gelişme gösteren yazı dilinin temeli de Oğuzcaya dayanmaktadır. Esasında Oğuzca, Oğuzlar henüz Orta Asya'dayken gelişmeye başlamıştır. Oğuzlar, Anadolu'ya yerleşirken, edebî geleneklerini de getirmişlerdir, ancak bildiğimiz kadarıyla yazılı bir edebiyatları olmadığı için, bir yazı dili kurmaları kolay olmamıştır (Korkmaz 1972: 17-34).

Oğuzların Anadolu'ya gelip yerleştikten sonra kurdukları ilk devlet, Anadolu Selçuklu Devletidir. Oğuzların geliştirmeye çalıştıkları dil de Eski Anadolu Türkçesi olarak adlandırılan Türkçedir. Anadolu Selçuklu Devleti'nde XIII. yüzyılın sonuna kadar resmî dil olarak Arapça, edebî dil olarak da Farsça tercih edilmiştir. Türkçe ise devlet ve halk arasındaki ilişkilerde geçerli olmuştur. Bu durumun yanı sıra XIII. yüzyılın sonlarında Moğol ve Haçlı akınları, bir çok kütüphanenin yakılıp yıkılması gibi olumsuz etkiler yazı dilinin kuruluşunu geciktirmiştir (Özkan 1995: 32-35).

Bütün bu olumsuz etkilere rağmen Türkçe, kendini korumuş ve gelişmeyi başarmıştır. Türkiye Türkçesinin Anadolu sahasındaki temelini oluşturan ve Eski Anadolu Türkçesi adlandırmasıyla kabul gören dönem, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan sonra Selçuklu ve Beylikler devri Türkçelerini de içine alan, XIII-XV. yüzyıllar arasında gelişme kaydeden yazı dilidir. XV. yüzyılın ikinci yarısı Osmanlıcaya bir geçiş dönemi sayılmakla birlikte, Eski Anadolu Türkçesinin dil özellikleri XVI, hatta XVII. yüzyıl boyunca da devam etmiştir.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin çeşitli nedenlerle zayıflaması sonucunda Anadolu'nun her yerinde beylikler kurulmaya başlamıştır. Anadolu Beylikleri dönemi Türkçe için daha verimli bir dönem olmuştur. Özellikle Karamanoğlu Beyliğinde Türkçeye çok değer verilmiştir. Aynı şekilde Osmanlı Beyliği toprakları Türk dilinin en zengin eserlerinin yazıldığı yerler olmuştur. Bunda, beylikleri kuran beylerin Arapça ve Farsçaya Anadolu Selçuklu Devleti yöneticileri kadar hâkim olamamalarının da rolü olmuştur. Türk beyleri ya Türkçeden başka bir dil bilmiyor, ya da millî bir duygu ile Arapça ve Farsçaya itibar etmiyorlardı. Bu durum kendilerine eser armağan edecek yazarları Türkçe yazmaya itiyordu.

Bu dönemde nazım alanında Yunus Emre, Sultan Veled (?-1312), Şeyyad Hamza, Gülşehrî, Şeyhoğlu Mustafa, Ahmedî (1334-1412); nesir alanında Erzurumlu Kadı Darîr (?-1392/3), Kul Mesud, Şeyhoğlu Sadreddîn gibi isimler Türkçe telif ve tercüme eserlerle Türkçenin edebî dil olarak kabullenmesi yolunda büyük katkılar sağlamışlardır.

XIV. yüzyıldan itibaren edebî eserlerin yanında, konu bakımından çeşitlilik gösteren ve Türkçe olarak tıp, tarih, astronomi, İslâm dini ve felsefeyle ilgili eserler, fahnâmeler, kıyafetnâmeler, tabirnâmeler yazılmaya veya tercüme edilmeye başlanmıştır (Özkan 1995:32-34).

Rüyalar ve Tabirnâmeler Üzerine

Tarih boyunca insanlar, gördükleri rüyaların yaşanan ve yaşanacak olan hayata ait bir takım işaretler ve gizli anlamlar taşıdığına inanmışlar ve bunların hangi anlamlara geldiklerini açıklayan çeşitli tabirnâmeler yazmışlardır. Bu türde ilk eserlerin M.Ö. 5000'li yıllarda Asurlular devrinde yazıldığı bilinmektedir Babilliler ve Asurlular, ölü ruhlarının rüyalarda kötü tesirlere sebep olduklarına inanırlardı. Bu kötü cinlerden kurtulmak için rüya tanrıçaları *Mamu* 'dan yardım isterlerdi (Günay 1992:80).

Eski Mısır inancında da *Serapis* adlı bir rüya tanrısı bulunmaktaydı ve bu tanrı rüya gören kişileri gelecek tehlikelere karşı uyarır, onların sorularına cevap verirdi. Bu tanrıya ait tapınaklarda kâhinler ve rüya tabircileri otururlardı.

Çinliler, maddî ve manevî ruh adıyla iki ayrı ruhun varlığını kabul etmişlerdir. İnsanın ölümüyle birlikte maddî ruhun görevi biter, manevî ruh *hun* geçici olarak

vücuttan ayrılır; ölümlerin ruhları veya canı ile haberleşir ve edindiği izlenimlerle tekrar vücuda dönerdi. Çinliler rüya kaynağı olarak bu manevî ruhun yanında fizikî ve astrolojik faktörlere de dikkat ederlerdi (Günay 1992: 80).

Hindistan'da ise M.Ö. 1500-1000 yılları arasında yazılan kutsal hikmet kitabı vedalarda rüyalara ait listeler yer almaktadır. Rüyaların haber verdiğine inanılan kötü olaylardan kurtulmak için ayinler yapılmakta, özel olarak hazırlanmış sularla yıkanılmaktaydı.

Eski Yunan inancında, rüya sırasında tanrıların kişileştiği ve insanı uyurken ziyaret ettiği düşünülürdü. M.Ö. V. yüzyılda başka kültürlerle ilişkiler sonucunda ve muhtemelen Hint kültüründen etkilenerek Yunanlılar arasında ruhun vücutu terk ettiği ve tanrıları ziyarete gittiği inancı benimsenmişti. Bu inanç doğrultusunda rüya görme merkezi olarak kullanılan pek çok tapınak yapılmıştı. Hipokrat, Aristo ve Eflatun'un rüyalarla ilgili birçok eseri vardır. Demokrit devrinden Hristiyanlığın başlamasına kadar geçen süre içerisinde Yunanca ile yirmi altı rüya kitabı yazılmıştı. Fakat bunların hepsi kaybolmuş, sadece Roma İmparatoru Antonius Piu zamanında M.S. II. yüzyılda yaşayan Antimedorus'un yazdığı eser kalmıştır (Freud 1965:12).

İncil'de rüya anlamında 12 farklı sözcük kullanılmıştır. Burada rüya bahsinin oldukça önemli bir yer tutmasına rağmen İsa'ya ait bir rüya bulunmaz.

Yahudilikte de rüyalara önemli bir yer verilmiştir. Yahudiliğin Tevrat sonrası döneme ait en önemli öğretisi kitabı olan Talmut'un son kısmında rüyalarla ilgili dört paragraf vardır.

İslâmiyetten önceki Türk kültüründe de rüyalar iyi ve kötü olayların habercisi sayılmaktadır. Türk mitolojisinde varlıkların yaratılışı bir rüya neticesi olmuştur. Yaratılış efsanesinde Tanrının bütün varlıkları, gördüğü bir hayâl ve rüya sonunda yarattığı belirtilir. Bu döneme ait destanlarda bu konuyla ilgili pek çok örnek bulunmaktadır. Uygur türeyiş efsanesine göre Böğü Han'a kendi soyundan gelenlerin geniş bir coğrafyaya egemen olacağı rüyasında haber verilmişti. Oğuz Han ise yaşlı veziri Uluğ Türk'ün gördüğü rüya doğrultusunda ülkesini oğulları arasında paylaştırmıştı. Çünkü rüyada görülen iyi şeyler, Tanrı buyruğu olarak kabul edilmekteydi. (Ögel 1971:12).

İslâmiyet öncesi Türk hayatında görülen çeşitli rüya motifleri, rüya ve tabirine çok önem verildiğini göstermektedir. Bu rüyalar belirli esaslara göre şamanlar tarafından tabir edilmektedir. Günümüz âşık edebiyatında görülen rüya motifi ile şaman, bahşı, akın ve manasçılarının gördükleri rüyalar ve onunla ilgili davranışlar arasında ortak yönler bulunmaktadır. Rüya yolu ile üstün güçler elde etme, sanatçılık yeteneğine kavuşma, aşk badesi içme gibi hususlarda temelde bir devamlılık söz konusudur (Yüksel 1996: 26).

Çeşitli Kütüphanelerde Bulunan Bazı Tabirnâmeler

Anadolu kütüphanelerinde yazma ve basma olarak çok sayıda tabirnâme bulunmaktadır. Ancak bu tabirnâmeler içerik bakımından birbirlerinden pek farklı sayılmazlar. Bunlardan bazıları doğrudan Arapça ve Farsça ile yazılmışlar, bazıları da Türkçe olarak kaleme alınmışlardır. Müstakıl tabirnâmeler yanında bazı cönk ve mecmualarla çeşitli yazmaların bazen baş kısımlarında, bazen sayfa kenarlarında derkenar olarak, bazen de bölümler hâlinde tabirnâmelere rastlanmaktadır. "Ta'bir-nâme, ta'birât-ı rü'yâ ve rü'yâ-nâme" gibi adları olanların dışında rüya sözcüğünün geçmediği tabirnâmeler de vardır; fakat böyle eserlerin tamamının tesbit edilmesi oldukça güçtür. Ayrıca bir çok tabirnâme de birer risale niteliğindedir. Büyük bir kısmı mensur olan tabirnâmelerin çok az bir kısmı da manzum olarak düzenlenmiştir. Bunların dışında dinî ve tasavvufî kitapların çoğunda rüyanın mahiyeti ve tabiri ile ilgili bilgiler de yer almaktadır.

Çeşitli kütüphanelerde karşılaştığımız yazma tabirnâmelerin bazıları şunlardır:

Abdül'gaffâr b. Ramazan, *Ta'bir-nâme-i Meşâyih*, Süleymaniye Ktp., H.H. Bl., Yz.

Nu.: 503.

Akhisarî, *Risâle-i Ta'birât-ı Rü'yâ*, Millî Ktp. Yz. (A).

Bahrî El-Urlavî, *Tuhfe-i Ta'bir-i Seb'a*, Millî Ktp., Yazma (A), Nu.:4420/5.

Ebû Sa'îd Nasr b. Ya'kub, *Ta'birü'l-Îkadirî*, Süleymaniye Ktp., Laleli Bl., Nu.:1658.

El-Dinâvarî Ebû Sa'îd Nasr b. Ya'kub, *Et-Ta'birü'l-Îkadirî*, Süleymaniye Ktp., Yeni Camii Bl., Nu. 699.

El-Hac Muhammed b. Mustafa, *Ta'bir-nâme*, Millî Ktp., Yz.(A), Nu.: 478/1.

Erzurumlu İbrahim Hakkı, *Ta'bir-nāme* (manzum), Millî Ktp., Yazma FB. 555/15.

Hasan b. Ahmed b. Hasan, *Ta'bir-nāme*, İst. Belediye Ktp., Yz. Nu.: 228.

İbn-i Sîrin, *Ta'bir-nāme*, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 1729/1; Millî Ktp. Yz.(A) Nu.: 2366.

İmam Cafer Es-Sadık b. Muhammed Bakır, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 2668/1.

Karabaş Ali Efendi, "*Hâzâ 't-Ta'bir-nāmeti's-Şerife...*", Mecmua, Millî Ktp., Yz. Nu.: A-2368/1.

Karabaş Şeyh Muhammed El-Kadirî El-Eşrefî El-Kastamonî, *Ta'bir-nāme*, Millî Ktp., A.4687/4.

Karabaş Şeyh Muhammed El-Kadirî El-Eşrefî El-Kastamonî, *Ta'bir-nāme*, Millî Ktp., Yz. Nu: 4687.

Kitâb-ı Ta'bir-nāme-i Bi't-Türki, Süleymaniye Ktp., Nu.: 173.

Kirmânî, *Rüyâ Ta'bîri Hakkında Bir Eser*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl. Nu.: 6234-6235.

Mirevî Mehmed Efendi, *Ta'bir-nāme-i Meşâyih*, Millî Ktp., Yz. Nu.: 2927.

Molla Mustafa, *Ta'bir-nāme*, Millet Ktp., Yz. Nu.: 3268.

Muhammed b. Hasan b. Ali, *Ta'bir-nāme*, Süleymaniye Ktp., Mih. Bl. Yz. Nu.: 177.

Muhammed b. Hasan b. Ali El-Hasanî, *Kitâbü't-Ta'birât*, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 3518/1.

Muhammed Bursavî, *Ta'bir-nāme*, Süleymaniye Ktp., Reş. Ef. Bl., Yz. Nu.: 1327

Niyâzî-i Mısırî, *Ta'birâtü'l-Vâkı'ât*, Millî Ktp., F.B. Yz. Nu.: 503/8.

Niyâzî-i Mısırî, *Ta'birâtü'l-Vâkı'ât*, Millî Ktp., F.B. Yz. Nu.: A-1796/5.

Niyâzî-i Mısırî, *Ta'birâtü'l-Vâkı'ât*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl. Nu.: 2443/6.

Niyâzî-i Mısırî, *Ta'birâtü'l-Vâkı'ât*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl. Nu.: 3346/10.

Pir Şehsuvar Hamdullah, *Müşkil-güşâ*, Süleymaniye Ktp., Yazma Bağışlar Bl., Nu.: 2778.

Rüyâ İlmi ve Ta'birleri, Süleymaniye Ktp., Serez Bl, Nu.: 1741.

Sıdkî, *Ta'bir-nâme*, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 2922/1.

Şeyh Ahmed Kadirî, *Ta'bir-nâme*, Millî Ktp., Yz. Nu.: 4687/4.

Ta'bir-nâme, Millet Ktp., Ali Emiri Bl. Yz. Nu.: 1181.

Ta'bir-nâme, Millet Ktp., Ali Emiri Bl. Yz. Nu.: 4327.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 5594/5.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 3625/1,2,3,4.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 1881/7.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 4243/8.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 1251/4.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 97.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Cönk 65/3.

Ta'bir-nâme, Millî Ktp., Cönk 58/4.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Antalya Tekelioğlu Bl., Nu.: 507.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Hekimoğlu Bl., Nu.: 591.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Hekimoğlu Bl., Nu.: 588.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., İsmihan Sultan Bl., Nu.: 306.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Antalya Tekelioğlu Bl., Nu.: 507.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl., 6237.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Reşid Ef. Bl., Nu.: 1327.

Ta'bir-nâme, Süleymaniye Ktp., Ayasofya Bl., Nu.: 1732.

Ta'bir-nâme, (Başlıksız), Millî Ktp. Yz.(A) Nu.: 2511/2.

Ta'bir-nâme, (Başlıksız), Millî Ktp. Yz.(FB) Nu.: 503/10.

Ta'bir-nâme, (başlıksız), Millî Ktp. Yz.(A) Nu.: 906/2.

Ta'bir-nâme, (Başlıksız), Millî Ktp. Yz.(A) Nu.: 1796/5.

- Ta'bir-nāme*, (Başlıksız), Millî Ktp. Yz.(A) Nu.: 3957.
- Ta'bir-nāme*, (Başlıksız), Süleymaniye Ktp., Bağdatlı Vehbi Ef. Bl. Nu.: 941.
- Ta'bir-nāme*, (Manzum), Bayezid Devlet Ktp., Vel.Bl. Yz. Nu.: 1802.
- Ta'bir-nāme*, (Uzun risale), Süleymaniye Ktp., Ayasofya Bl., Nu.: 1734.
- Ta'bir-nāme*, Süleymaniye Ktp., Hekimoğlu Bl., Nu.: 591.
- Ta'bir-nāme*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl., 6237.
- Ta'bir-nāme*, (Uzun risale), Süleymaniye Ktp., Re'isü'l-Küttâb Bl., Nu.: 450.
- Ta'bir-nāme*, (Uzun risale), Süleymaniye Ktp., Bağdatlı Vehbi Efendi Bl., Nu.: 939.
- Ta'bir-nāme*, (Uzun risale), Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl., Nu.: 6242.
- Ta'bir-nāme*, (Kısa risale), Süleymaniye Ktp., Reşid Ef. Bl. Nu.: 593/2, 2a-62b (derkenar)
- Ta'bir-nāme-i İbn-i Sîrîn*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl., Nu.: 6237.
- Ta'bir-nāme-i İbn-i Sîrîn*, Süleymaniye Ktp., Atıf Efendi Bl., Nu.: 1974.
- Ta'bir-nāme-i İbn-i Sîrîn*, Nuriösmaniye Ktp., Nu.: 1974.
- Ta'bir-nāme-i Meşâyih*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl. Haşim Paşa, Nu.: 27/9.
- Ta'bir-nāme-i Tarikât*, Millet Ktp., Ali Emiri Bl. Yz. Nu.: 1312.
- Ta'bir-nāme-i Te'lif-i Şeyh Ali*, Nuriösmaniye Ktp., Nu.: 4975.
- Ta'bir-nāme-i Türki*, Süleymaniye Ktp., Hekim Ali Paşa Bl., Yz. Nu.: 588.
- Ta'birü'l-Menāmât*, Atıf Ef. Ktp., Nu.: 1975.
- Tercüme-i Ta'bir-nāme-i Ahmed Bünî*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. Bl. Nu.: 6242.
- Tercümetü'l-Hikem ve'l-Ğayât fî Ta'birü'l-Menāmât*, Millî Ktp., Yz.(A) Nu.: 360.
- V. Üveys b. Mehmed Alaşehirî, *Vakı'a-nāme*, TBMM, HL 286.

Eserin Adı ve Yazılış Amacı

Üzerinde çalışılan eser bir rüya tabir-nâmesidir ve müellifi tarafından "Müşkil-güşâ" adıyla adlandırılmıştır.

"bu kitāb çün hall-i ta'bir içün vaz' olundı on sekiz bāb ve bir hātım üzerine tertib olunup ol ebvābuñ ba'zı ve hātimesi fuşul üzerine taķsım olunup ismi Müşkil-güşā virildi" (bk. Metin 3b/11-3b/14).

Yazar, sadık yani gerçek olan rüyaların Tanrıdan geldiğini ve böyle rüyalar hakkında peygamberimizin pek çok hadisinin bulunduğunu ifade ettikten sonra, rüya yorumunun her müslümana vacib olduğunu söyler (bk. Metin 2a/1; 2a/8). Fakat bu işi bilen pek az kişi vardır (bk. Metin 2a/15). Kendisinin de bu konuda fazla yeterli olmadığı hâlde, çevreden ve arkadaşlarından pek çok kişinin kendisini cesaretlendirdiğini ve bir tabirnâme hazırlaması için çok çok ısrar ettiklerini, bu yüzden kendisinin de onları kıramayıp, onları muradlarına ulaştırmaya ve bu ısrarlardan kurtulmaya karar verdiğini söyler (bk. Metin 2b/4-2b/11). Bu kitabı tabir meselesini halletmek için yazdığını (bk. Metin 3b/12) ve kendisinin bazı kusur ve noksanları olsa bile olgun kardeşleri tarafından bu kusurunun görmezden gelineceğini umduğunu da belirtir (bk. Metin 3b/7-3b/11).

Eserin Yazarı

Eserin yazılış amacını belirtirken kendinden bahseden yazar, ne yazık ki hiç bir yerde adından bahsetmemiştir. Eserin ilk varaklarında pek çok silinti ve kazıntının ve yer yer yırtıkların bulunması, daha önceki bir dönemde yazılan bu tabirnâmenin, bir başka kişi tarafından kendi hazırlamış gibi dönemin ünlü bir şahsına sunulduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Yer yer kendinden *fakir*, *bilgi fakiri* (bk. Metin 3b/8) şeklinde bahseden ve *ben ümmiyem*, *tedvîne*, *telîfe kadir degülem* (bk. Metin 2b/8) diye bahseden yazar, adı konusunda bize hiç bir ipucu vermemektedir.

Eserin Konusu, Muhtevası ve Önemi

Tamamı 308 varaklık bu rüya tabirnâmesi, yazar tarafından 18 bab (bölüm) ve bir hatime (son) hâlinde düzenlenmiştir. Bu bablar ve hatime yine kendi içerisinde bazı fasıllara (kısımlara) ayrılmıştır. Bablardan önce Tanrıya şükür, peygambere ve ashabına selam, rüyaların tabirinin bilinmesinin önemi, kendisine bir tabirnâme hazırlaması için yapılan ısrarlar ve bu kitabı hazırlamasındaki sebepler bildirildikten

sonra, dönemin padişahına övgü satırları gelir. Kendisinin bu işte başarılı olması için Tanrıya dua edildikten sonra, yazar kitabı nasıl tertip ettiğini açıklar.

Eserin tertibindeki babların ve fasılların isimleri şöyledir:

I. bâb	Uykunun mahiyetini bildirir.
II. bâb	Rüyanın aslını bildirir.
III. bâb	Uyku sadece hayâlî kuvvete mahsus değildir, uyku esnasında bütün aklî ve hissî kuvvetler söz konusudur.
IV. bâb	Rüyanın üç türlü olduğunu bildirir.
V. bâb	Gerçek ve yalan rüyaların çeşitlerini bildirir.
VI. bâb	Uykunun edeplerini bildirir.
VII. bâb	Gerçek ve yalan rüyanın gerçekleşeceği en uzak ve en yakın vakitleri bildirir.
VIII. bâb	Fallar hakkındadır.
IX. bâb	Rüyayı tabirciye anlatmanın edeplerini bildirir.
X. bâb	Tabircilerin rüyayı tabir etme edeplerini bildirir.
XI. bâb	Bazı rüyaların tabire ihtiyaç gösterdiklerini, bazı rüyaların ise tabire ihtiyaçları olmadığını bildirir.
XII. bâb	Peygamberin rüyalar hakkındaki hadislerini bildirir.
XIII. bâb	Tabircilerin derecelerini bildirir.
XIV. bâb	Tabirin kaynağını bildirir.
XV. bâb	Rüyaların iki çeşit olduğu, bunlardan birinin nesnel, diğerinin de ferdî olduğu hakkındadır.
XVI. bâb	Çeşitli konulardaki rüya tabirlerini bildirir.
I. fasıl	Rüyada gökler ve onlarla ilişkili nesneleri görmek hakkındadır.
II. fasıl	Ateşle ilgili şeyleri görmek hakkındadır.
III. fasıl	Sular, denizler ve pınar görmek hakkındadır.
IV. fasıl	Yerler görmek ve onun olumlu ve olumsuz tarafları hakkındadır.
V. fasıl	Ağaçlar, yemişler, otlar ve tohumlar görmek. Bu fasıl alfabetik olarak düzenlenmiştir.
VI. fasıl	Hayvanları görmek ve onların verdiği zararlar hakkındadır. Alfabetik olarak düzenlenmiştir.
VII. fasıl	Düşde yırtıcı canavarlar görmek hakkındadır.

- VIII. fasıl Düşde yemekler ve davetler görmek hakkındadır.
- IX. fasıl Düşde insanlar ve onların uzuvlarını görmek hakkındadır.
- X. fasıl Bedenden çıkan şeyler hakkındadır.
- XI. fasıl Dîn ile ilişkili konular hakkındadır.
- XII. fasıl Sultan ve mahiyetindeki kişileri görmek hakkındadır.
- XIII. fasıl Düşte savaşlar ve savaşla ilişkili şeyleri görmek hakkındadır.
- XIV. fasıl Güller (çiçekler) hakkındadır. Alfabetik olarak düzenlenmiştir. (Ancak metin içinde böyle bir bahis geçmemektedir, metin içinde bu faslın başlığı "halkın amellerini görmenin tabiri hakkındadır; hurûf tertibince" şeklinde geçmektedir).
- XV. fasıl Meslek sahiplerini ve yaptıkları işleri görmek hakkındadır ve alfabetik olarak düzenlenmiştir.
- XVI. fasıl Meslek sahiplerinin iş araçlarını görmek hakkındadır. Alfabetik olarak düzenlenmiştir.
- XVII. fasıl Düşde kalem, divit, Kur'an ve kitap görmek hakkındadır.
- XIII. fasıl Değerli taşları ve madenleri görmek hakkındadır.
- XIX. fasıl Şarap meclisleri ve bunlarla ilgili şeyler hakkındadır. (Metnimizde bu bahis bulunmamaktadır).
- XX. fasıl Giysiler ve giysilerle ilişkili şeyler hakkındadır. (Metnimizde bu bahisin başlangıç kısmı mevcut değildir. Konu ve cümle kopukluğu görülmektedir.)
- XXI. fasıl Aşk konusu ile ilişkili şeyleri bildirir.

XVII. bâb

- I. fasıl Peygamberi rüyada görmek hakkındadır.
- II. fasıl Diğer peygamberleri rüyada görmek hakkındadır.
- III. fasıl Sahabeleri rüyada görmek hakkındadır.

XIII. bâb

- I. fasıl Tanrıyı rüyada görmek hakkındadır.
- II. fasıl Tanrı tarafından bildirilen müjdeli ve korkutucu rüyalar hakkındadır.
- III. fasıl Melekleri görmek hakkındadır.
- IV. fasıl Cın, şeytan ve deccal görmek hakkındadır.

Hâtîme

I. fasıl	Düşde zahmetler, hastalıklar ve sıkıntılar görmek hakkındadır.
II. fasıl	İlâçlar hakkındadır.
III. fasıl	Ölüleri görmek hakkındadır.
IV. fasıl	Cennet, cehennem ve onlarla ilişkili şeyleri görmek hakkındadır.

Eserde bulunmayan ve şarap meclisleri ile ilgili olan XIX. faslın eser yazılıp hazırlandıktan sonra şarabın İslâm inancında haram olmasından dolayı başka kişiler tarafından dinî duygularla yok edildiği kanaatindeyiz. Giysilerle ilgili olan faslın da bu fasıldan hemen sonra gelmesinden dolayı birlikte koparılmış olabileceği düşünülebilir.

Görüldüğü gibi bu eserde, rüya bahsi etrafında çok çeşitli konular ele alınmış, insanın maddî ve manevî dünyası tüm ayrıntılarıyla işlenmiştir. Eser, bütün bu yönleriyle ve geniş sözcük hazinesiyle, büyük bir öneme sahiptir.

Eserin Yazılış Tarihi ve İthaf Edildiği Kişi

Eserin yazıldığı tarih, eserin son sayfasında (308a) 12. ve 13. satırlarda manzum olarak belirtilmiştir:

*çü hicretten sekiz yüz geçmişidi
varup ihdâ ve tis'in olmuşıdı*

*receb ayında te'lif-i kitâba
şürû' olındı bu faşl-ı hitâba*

Bu beyitlerden, hicretten 891 yıl geçtikten sonra, receb ayında kitabın telifine başlandığı anlaşılmaktadır.

Bu kayda göre eserimiz M.1486 yılında kaleme alınmıştır. Eser, dönem olarak XV. yüzyılın son çeyreğinde yazılmış bir Eski Anadolu Türkçesi dönemi eseridir.

Bu tarihe göre, eserimiz II. Bayezid devrinde yazılmıştır. Eserin 224a/1 numaralı sayfasında rüyada ekmekçi görmenin tabiri adaletli sultan olarak yapılmıştır, bu bahis esnasında

*"meselâ... habbaz (etmekçi) sultân-ı 'adıldür rakîk şefîk meselâ
Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed hân bin Sultân Murâd gibi ki
'âlemi 'adlile toptolu eyledi"*

denilerek devrin sultanı Sultan Bayezid'den bahsedilmiştir (bk. Metin 224a/1)

Eserin yazıldığı tarih ile Sultan Bayezid'in saltanatının sürdüğü devir arasında bu bakımdan da bir paralellik vardır. Fakat eserin başında devrin sultanına yapılan övgü ve ithaf bölümünde hiçbir isim geçmemektedir. Dolayısıyla, bu eserin hazırlandıktan sonra kime sunulduğu konusunda da bir fikir edinilememiştir. İlk varaklarda görülen kazıntı ve silintiler ve yer yer de varak kenarındaki kopukluklar, bu konudaki tespitleri güçleştirmiştir.

Eserin Nüshaları

Eserimiz, Süleymaniye Kütüphanesi, Antalya Tekelioğlu Bölümü'nde 508 demirbaş numarası ile kayıtlı, harekeli nesih yazıyla sahifeye 15 satır olarak yazılmıştır. 235x160; 170x110 ölçülerindedir ve tamamı 308 varaktır. Eserin bundan başka bir nüshasına rastlanmamıştır.

Eserin baş kısmında başka bir elden çıkmış *hâzâ kitâb-ı ta'birnâme-i İbn ...* şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bu ifadedeki *ibn* sözü ilk bakışta bu tabirnâmenin İbn-i Sîrîn'e ait olabileceğini düşündürmekteyse de eserin içeriği ve düzenleniş şekli incelendiğinde, eserin İbn-i Sîrîn ile bir ilişkisinin olmadığı açıkça görülmektedir.

Anadolu kütüphanelerinde sayılamayacak miktarda tabirnâme bulunmaktadır. Risâle boyutunda olanlarla Arapça ve Farsça ile kaleme alınanların dışında, bir kitap niteliğini kazanan tabirnâmelerin içerikleri ve düzenleniş şekilleri genellikle benzerlikler göstermektedir. Bu da aslında bu tabirnâmelerin, Arapça ve Farsça ile yazılan tabirnâmelerin göz önünde tutulmasıyla ya doğrudan doğruya çevirileri yapılarak ya da onlardan yararlanılarak hazırlandıklarını düşündürmektedir.

İncelenen metin, içerik bakımından diğer tabirnâmelere benzemekle birlikte, konuları ayrıntılı yorumlama açısından çok daha kapsamlı ve hacimli bir eserdir.

Eserin Dili

İncelenen tabirnâmenin dili, gramer özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesi dönemi dilini tam olarak yansıtmaktadır. Sözcük sayısı bakımından zengin olan eserin söz varlığı, çoğunlukla Arapça - Farsça ve Türkçe sözcüklerden oluşur. Eserde, rüyanın konusuyla ilgili olan ayet ve hadisler Arapça olarak kaleme alınmıştır.

Eserin üç yerinde Arapça ve Farsça beyit bulunmaktadır. Metinde 75b/11 ve 272b/11'deki beyitler Arapça; 274b/5'teki beyit ise Farsçadır.

Metnin orijinalinde bablar ve fasıllar çoğunlukla alfabetik sırayla Arapça olarak düzenlenmiştir. Bazen bu Arapça sözcüklerin satır altlarında sözcüğün Türkçe karşılığı verilmiş, bazen de *ya'ni* sözcüğüyle gereken açıklama satırın devamında yapılmıştır.

Çalışma Hazırlanırken İzlenen Yol

Metni kurarken bilinen yazı çevrimi alfabesi kullanılmıştır. Yazı çevrimi yapılırken her sayfa başında varak numarası ve sayfası 1b, 2a, 2b ... şeklinde gösterilmiş, sayfadaki satır numaraları da / / işareti arasında metin içerisinde verilmiştir.

Metinde geçen Arapça, Farsça kavramlar, cümleler, ayet ve hadisler ve beyitler Arap alfabesiyle yazılmıştır. Metinde kopuk olan yerler --- işareti ile gösterilmiştir. Yarı silik olan sözcüklerin görünen harfleri, ...'ya bitişik olarak yazılmıştır: ...lerden gibi. Bazı yerlerde kazıntı veya silinti sonucu hiç okunamayacak durumda olan sözcükler (...) ile gösterilmiştir. Harfleri belli olan ancak anlamı bulunamayan sözcükler metin içinde okunduğu gibi yazılmış, yanına da parantez içerisinde Arap harfli şekli yazılmıştır: *el-seccellet* (السجلة) gibi. Kimi sözcüklerde sözcüğün aslına göre harf farklılığı veya yazım yanlışlığı olan sözcükler sayfa altına dipnotlarda gösterilmiştir.

Ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılan ek ve edatlar kısa çizgi ile sözcük köküne birleşik yazıldı: *degül-mi* ; *bilgil-ki* gibi.

Arapça ve Farsça sözcükleri Osmanlı ve Türkiye Türkçesindeki telaffuzuna uygun olarak yazdık. Bu arada elif-i maksure ile yazılan sözcükleri de uzun a *ā* ünlüsü ile okuduk: *ta'ālā*, *Mūsā* gibi.

Metinde geçen şahıs isimleri, yer isimleri ve özel isim kapsamındaki sözcükler için bir dizin; metnin diğer sözcükleri için ayrı bir dizin hazırlandı. Her iki dizin de alfabetik olarak düzenlendi. Madde başından sonra sözcüğün kökeninin hangi dile ait olduğu yazıldı; Türkçe sözcükler için bir işaret konulmadı. Sözcük eğer iki dilli birleşik bir yapıya sahipse bunların ikisi de belirtildi: *Far.+T.*; *Ar.+Far.* gibi. Sözcüğün anlamı verilmeden önce parantez içindeki rakamlar sözcüğün metinde kaç kez geçtiğini göstermektedir. Ekleri gösterirken de aynı yol izlenmiştir. Metinde okunabilen ama anlamı bulunamayan bazı sözcükler, okunduğu gibi madde başı yapıldı, yanına Arap harfli şekli yazıldı ve anlamına ? işareti konmuştur. Bilinen anlamı metinde geçtiği cümleye uymayan bazı sözcüklere uygun bir anlam verilmiş ve yanına ? işareti konmuştur. Metinde geçen Arapça ön ekli (artikel) sözcükler dizine alınırken eksiz olarak baş harfine göre dizildi: *el-dürrâc*: *dürrâc* gibi. Arapça aslı şeddeli olan sözcüklerin yazımında şeddenin bazen ihmal edildiği görülmüştür. Bu sözcükler dizine alınırken şeddeli harf, parantez içinde gösterilmiştir *mürted(d)*, *mahal(l)* gibi.

1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

1.1.1. Türkçe sözcük köklerindeki ünlülerin yazımında metnin belirli ve tutarlı bir yazım şeklinin olduğu söylenemez. Eklerin ünlülerinin yazımında ise kalıplaşmaya doğru bir gidiş olduğu söylenebilir. Türkçe sözcüklerde ünlüler kimi zaman harfle gösterilirken kimi zaman da Arap imlâsının etkisiyle hareke ile gösterilmiştir. İncelenen metinde aynı sözcüklerin, metnin değişik yerlerinde, kimi zaman aynı satırda, farklı biçimlerde yazıldığı görülmüştür.

<i>ad</i> 'isim'	(اَد) 18b/5	<i>ad</i> 'isim'	(اَد) 20a/1
<i>ayak</i>	(اَيَّاق) 189a/15	<i>ayak</i>	(اَيْق) 289b/2
<i>ağaca</i>	(اَغَاجَه) 110a/4	<i>ağacı</i>	(اَغَجِي) 110a/8
<i>dağı</i>	(دَاخِي) 3a/13	<i>dağı</i>	(دَخِي) 6b/14
<i>idesin</i>	(اِيْدَاسِي) 135a/9	<i>idesin</i>	(اِيْدَه سِي) 3b/1
<i>arık 'zayıf'</i>	(اَرَقِي) 141a/5	<i>arık 'zayıf'</i>	(اَرِيَق) 129a/14
<i>ider</i>	(اِيْدَر) 200b/12	<i>ider</i>	(اِيْدَر) 131a/14
<i>oğlan</i>	(اَوْغَلَان) 78b/4	<i>oğul</i>	(اَوْغُول) 78b/4
<i>kokular</i>	(قَقُولَر) 12b/5	<i>koğu</i>	(قَقُول) 297b/10
<i>uyanıklığında</i>	(اَوِيْنَقْلُوْغِيْنْدَه) 86b/1	<i>uyanık</i>	(اَوِيَانُوْق) 250b/10
<i>kabuğı</i>	(قَبُوْغِي) 111a/1	<i>kabuğı</i>	(قَابُغِي) 118a/12

1.1.2. a ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşında *a* ünlüsü, çok az sayıda sözcükte medli üstünlü elif (اَ) ile, yine az sayıda sözcükte dik üstünlü elif (اِ) ile yazılmış; çoğunlukla da medli elif (اِ) veya üstünlü elif (اِ) ile gösterilmiştir. Dik üstünlü elif ile yazılan Türkçe sözcükler için düzenli bir uzunluk belirtisi denilemez. Çünkü, medli dik üstünlü veya medli elifle yazılan tek tük sözcüklerin pek çok eşi veya benzeri metnimizde normal üstünlü elifle de yazılmıştır.

Medli üstünlü elif (ٱ) ile a:

at (أَت) 18b/7

Dik üstünlü elif (ِ) ile a:

āhir (أُخِر) 2b/10

atını 'atını' (أَتْنِي) 6b/9

anuñıla (اُنْكِلْه) 1b/6

ādeme (اَدَمَه) 1b/2

at 'at' (أَت) 6b/10

Medli elif (ٱ) ile a:

acı 'acı' (أَحْب) 91b/14

aç 'tok değil' (آج) 179a/8

açuk (أَجُوق) 113b/11

ağar 'yükselir' (أَغَر) 50a/6

ağu 'zehir' (أَغُو) 11a/15

at 'at' (أَت) 11b/15

ayak (أَيَّاق) 189a/15

acılık 'açlık' (أَجْلِق) 214a/6

açar 'açar' (أَجَر) 108a/1

ad 'isim' (آد) 18b/65

agaç (أَغَاج) 15b/13

aruğ 'zayıf' (أَرُوق) 158b/3

at 'at' (أَط) 128b/10

Üstünlü elif (ِ) ile a:

açdı (أَجْدِي) 263b/12

ad 'isim' (آد) 20a/1

agaç (أَغَاج) 106b/8

ağça 'para' (أَقْجَه) 15b/14

arslan (اَرْسَلَان) 9b/5

atlu 'ata binmiş' (أَتْلُو) 57a/2

açuk (أَجُوق) 169a/15

ağar 'yükselir' (أَغَر) 51a/13

ağu 'zehir' (أَغُو) 282b/15

altun (أَلْتُون) 64b/14

aruğ 'zayıf' (أَرُوق) 158b/3

ayak (أَيَّاق) 289b/2

Söziçinde a ünlüsü, üstünlü elif (ِ) ile ya da üstün (ْ) ile gösterilmiştir:

Üstünlü elif (ِ) ile a:

adaşı (أَدَاشِي) 301a/11

ayak (أَيَّاق) 189a/15

barmağın (بَارْمَغِين) 177a/1

agaca (أَغَاجَه) 110a/4

bakar 'bakar' (بَاقَر) 107a/15

başbart 'çıban' (بَاشْ بَارْت) 285b/2

dağı (دَاغِي) 3a/13
kardeş 'kardeş' (كَرْدَاشْ كَر) 3b/8

kaçan 'ne zaman' (قَجَانْ) 7a/1
yañakda (يَكَاَقْدَه) 171b/3

Üstün (´) ile a:

adaşınuñ (اَدَشِينْكَ) 50b/11
bakar 'bakar' (بَقَر) 31b/2
başbart 'yara, çıiban' (بَاشْ بَرْت) 285b/2
karañu 'karanlık' (قَرَكُو) 65b/15
karlağuş 'kırlangıç' (قَرَلْغُوْج) 135b/12

ağacı (اَغْجِي) 110a/8
barmaq 'parmak' (بَرْمَق) 176a/14
kaçan 'ne zaman' (قَجَنْ) 18b/2

Sözsonunda *a* ünlüsü, kimi zaman üstünlü elif (´) ile, kimi zaman da üstünlü güzel he (ه) ile yazılmıştır:

Üstünlü elif (´) ile a:

aña 'ona' (اَنَّا) 171b/6
ara 'ara, aralık' (اَرَّا) 220b/62
baña (بَنَّا) 27b/12
yaña 'yan tarafa' (يَنَّا) 217a/6

ana 'anne' (اَنَّا) 60b/2
ata 'baba' (اَتَّا) 60b/2
kara (قَرَّا) 12a/14

Üstünlü güzel he (ه) ile a:

aqça 'para' (اَقْجَه) 15b/15
arpa (اَرَبَه) 26a/11
başqa (بَاشْقَه) 18b/13
koça 'yaşlı, ihtiyar' (قَوْجَه) 165a/14
ola (اُولَه) 170b/10

ala 'karışık renkli' (اَلَه) 139a/3
balta (بَالْتَه) 227b/10
kısa (قِصَه) 42b/5
oda 'ateşe' (اَوْدَه) 107a/12

1.1.3. e ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşında *e* ünlüsü, üstünlü elif (´) ile yazılmıştır:

Üstünlü elif (ا) ile e:

egri	(اَكْرِي) 45a/15	ekin	(اَكِّي) 51a/2
eksük	(اَكْسُك) 116a/7	ekşi	(اَكْشِي) 116a/7
el	(اَل) 45b/9	er	(اَر) 52a/7
etmek 'ekmek'	(اَتَّكَ) 157a/7	ev	(اَو) 56b/7
eyledi	(اَيْلَدِي) 14a/11	eyü	(اَيْو) 31a/10

Metnimizde kapalı e (è) için özel bir işaret kullanılmamıştır. Arap harfli metinlerde bu sesi ayıran belirli bir işaret olmadığı için, hem e'li hem i'li olarak yazılan sözcükler kapalı e (è) ile okunmaktadır. Metnimizde bu tür ikili yazımları olan sözcüklerin kapalı e ile gösterilmesi uygun görülmüştür:

elçi: elçi 'elçi, haberci' 206a/5, 206a/7	~	ilçi 205b/7, 206a/7
yel: yel 'rüzgâr' 69b/15	~	yil 70a/1, 70a/5
yedi: yedi 'yedi sayısı'	~	yidi 156b/6, 156b/11 (bk.

2.1.1.Ünlüler)

Söziçinde e ünlüsü, çoğunlukla üstün (ُ) ile; az sayıda örnekte de üstünlü elif ile (ا) veya üstünlü güzel he (اُ) ile yazılmıştır. Söziçi e ünlüsü bir örnekte de iki ünsüz üstüne dik üstün işareti konularak yazılmıştır: sekiz (سَكْز) 5a/4:

Üstün (ُ) ile e:

çeynemek 'çiyнемek' (جَيْنَمَك)	220b/4	dedesi (دَدَسِي)	300a/14
erenler (اَرَنَلَر)	247a/3	erkek (اَرَكْكَ)	139a/13
eyledi (اَيْلَدِي)	14a/11	göñlek 'gömlek' (كُوْغْلَك)	302a/15
gökçek 'güzel' (كُوْغْجَك)	18b/2	idelüm (اَيْدِلُوم)	109b/14
keçeden (كَعْدَن)	235b/10		

Üstünlü elif (ا) ile e:

idesin	(اَيْدَاسِي) 135a/9
yitişesin	(يَتِشَاسِي) 104a/6

Üstünlü güzel he (اُ) ile e:

idesin (اِدَه سِن) 3b/1

Sözsonunda e ünlüsü, genel olarak üstünlü güzel he (اُ) ile, çok az sayıda örnekte de üstünlü elif (اِ) ile yazılmıştır:

Üstünlü güzel he (اُ) ile e:

degme 'her zaman' (دَكْمَه) 147b/2

deve 'deve' (دَوَه) 175a/8

görse (كُورْسَه) 153b/12

serçe (سَرْچَه) 152a/8

depe 'tepe' (دَبَه) 101a/1

gire (كَبِرَه) 138a/7

kimesne 'kimse' (كِمْسَنَه) 65a/12

Üstünlü elif (اِ) ile e:

çekürge 'çekirge' (چَكُورْكَ) 132a/5

1.1.4. ı ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşıda ı ünlüsü, esreli elif (اِ) ile, çok seyrek olarak da esreli elif ye (اِی) ile yazılmıştır:

Esreli elif (اِ) ile ı:

ılduzlar 'yıldızlar' (اِلْدُزْلَر) 266a/1

ırak 'uzak' (اِرَاقْ) 51b/5

ırlamak 'şarkı söylemek' (اِرْلَمَقْ) 246b/6

ırmak 'ırmak' (اِرْمَقْ) 88b/2

ısıtma 'sıtma hastalığı' (اِسْتِمَه) 286a/14

ıssı 'sıcak' (اِسْوَ) 12b/7

ışırđı (اِصِرْدِي) 176b/5

ısıcak 'sıcak' (اِسِیجَقْ) 73b/6

Esreli elif ye (ي) ile ı:

ılan 'yılan' (يِلَانْ) 134a/6

Söziçinde ı ünlüsü, kimi zaman esre (,) ile kimi zaman da esreli ye (پ) ile yazılmıştır:

Esre (,) ile ı:

arık 'zayıf' (أَرِيْقْ) 141a/5	karınca (قَرْنَجَة) 147b/14
karındaş (قَرِنْدَاشْ) 279a/4	karışuk (قَرِشُوكْ) 102a/12
saķız (سَقِزْ) 220b/4	tırnaķları (طَرِنَقَلَرِي) 288b/11
yarındaşı 'ertesı gün' (يَارِنْدَاسِي) 166b/9	yıl (يِلْ) 14a/10
yılan (يِلَانْ) 31a/15	

Esreli ye (پ) ile ı:

arık 'zayıf' (أَرِيْقْ) 129a/14	ısıcaķ 'sıcak' (إِسِيْجَقْ) 157a/11
kıl (قِيلْ) 118b/5	kılıç (قِلِيْچْ) 206b/8
yardım (يَارْدِيْمْ) 183a/6	

Sözsonunda ı ünlüsü, esreli ye (ي) ile yazılmıştır; seyrek olarak esre (,) ile gösterildiği gibi, çok az sayıda sözcükte de y (ي) ile birlikte yı hecesini göstermek üzere y harfinden sonra hemze esre (يْ) ile yazılmıştır:

Esreli ye (يْ) ile ı:

ağrı (أَغْرِيْ) 160a/12	dağı (دَخِيْ) 5b/15
ķaldı (قَالْدِيْ) 38b/3	ķarı 'ihtiyar' (قَرِيْ) 107a/5
ķatı (قَتِيْ) 51a/9	ķorkı (قَوْرَقِيْ) 263b/2
ķuzı (قُوْزِيْ) 138b/6	yağı 'yağı' (يَاْغِيْ) 131a/1

Esre (,) ile ı:

aklı 'aklı' (عَقْلِيْ) 135a/3	altı 'altı sayısı' (أَلْتِيْ) 37b/15
-------------------------------	--------------------------------------

<i>bunu</i> 'bunu' (بُونُ) 3a/12	<i>halkı</i> (خَلْقُ) 230a/6
<i>karnı</i> (قَرْنُ) 79b/15	<i>mālī</i> (مَالٍ) 230a/3
<i>ocağı</i> 'ocağı' (أَوْجُ) 109a/3	<i>sınurdu</i> 'kırılırdı' (صِنُودُ) 105a/1

Ye, hemze, esre (يَ) ile i:

<i>arıyı</i> (أَرَى) 147b/4
<i>enbiyâyı</i> (أَنْبِيَاءُ) 138b/15

1.1.5. i ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşıda *i* ünlüsü, kimi zaman esreli ye (يَ) ile, kimi zaman da esre (ر) ile yazılmış; çok az sayıda sözcükte de hemze esre (يْ) ile yazılmıştır:

Esreli ye (يَ) ile i:

<i>içerü</i> (إِجْرُ) 135a/12	<i>ider</i> (إِدْرُ) 200b/12
<i>idi</i> (إِيدِ) 114a/15	<i>ilede</i> 'ulaştırı' (إِيلْدَه) 34b/8
<i>ilik</i> 'kemik iligi' (إِيلِكْ) 158b/4	<i>ip</i> (إِيبْ) 32a/14

Esre ile (ر) i:

<i>ider</i> (إِدْرُ) 131a/14	<i>igne</i> 'iğne' (إِغْنَه) 68b/10
<i>iki</i> (إِكِي) 263a/13	<i>imdi</i> 'şimdi' (إِمْدِي) 10a/8
<i>incikleri</i> 'incik kemikleri' (إِنْجِكْلَرِي) 183b/4	<i>indi</i> 'indi' (إِنْدِي) 59a/11
<i>inmek</i> (إِنْمَكْ) 233a/7	

Hemze, esre (يْ) ile i:

<i>ile</i> (يْلَه) 114a/7, 137b/9, 141a/15
<i>idi</i> (يْدِي) 125b/15, 126a/1, 137b/9

Söziçinde *i* ünlüsü, esreli ye (يَ) ile ve esre (ر) ile gösterilmiştir:

Esreli ye (ي) ile i:

eline (أَلِيْنَه) 292a/1
vire (وِيْرَه) 201b/4
yitişe (يَتِيْشَه) 265b/6

girdi (كِيْرْدِي) 131a/15
yiñlisi (يِيْكِسِي) 290b/2

Esre (ر) ile i:

bilmedi (يِلْمَدِي) 273b/2
degirmen (دِيْغِرْمَن) 109a/5
eskisi (اَسْكِيْسِي) 290b/2
kesilmek (كَسِيْلْمَك) 285a/8
yemişlik (يَمِيْشِيْلِك) 114a/2
yeye (يِيْهَه) 211b/4

binse (بِيْنْسَه) 131a/13
didi (دِيْدِي) 263a/15
evinüñ (اَوْنُكْ) 107a/8
üzerine (اُوْزِرِيْنَه) 131a/13
yine (يِيْنَه) 253b/1

Sözsonunda *i* ünlüsü, genel olarak esreli ye (ي) ile; seyrek olarak esre; çok seyrek olarak da sonu ünlü ile biten sözcüklerde *yi* hecesini -yükleme durumu ekini- göstermek üzere esreli hemze (ء) ile yazılmıştır:

Esreli ye (ي) ile i:

diñi 'dinlenecek yer' (دِيْغِي) 212a/15
dişi (دِيْشِي) 140a/2
egri (اَكْرِي) 4a/1
gemi (كَمِي) 93a/14
gördi (كُوْرْدِي) 201b/4

diri (دِيْرِي) 90a/3
döşegi (دُوْشَكِي) 231a/12
eski (اَسْكِي) 304b/12
gibi (كِيْبِي) 302a/8
keçi (كَعَجِي) 141a/

Esre (ر) ile i:

askeri (اَسْكِرِي) 76a/11
bedeni (بَدَنِي) 6b/12
rengi (رَنَكِي) 73b/4

Esreli hemze (ء) ile i:

arziyyeyi (اَرْزِيَّيْ) 85b/11
muḳābeleyi (مُقَابَلَهْ) 7b/7
sirkeyi (سِرْكَهْ) 157b/12

kişiyi (كِشْيِيْ) 133a/9
sefîneyi (سَفِينَهْ) 96a/3

1.1.6. o ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşında o ünlüsü, genel olarak ötreli elif, vav (و) ile kimi zaman da ötreli elif (ا) ile gösterilmektedir:

Ötreli elif, vav (و) ile o:

ocaḳı 'ocağı' (اَوْجَقْ) 109a/13
oḡlaḳ (اَوْغَلَقْ) 187a/13
oḳı 'oku' (اَوْقِيْ) 26b/11
on 'on sayısı' (اَوْن) 182b/3

od 'ateş' (اَوْدْ) 12b/9
oḡlan (اَوْغَلَانْ) 78b/4
olup (اَوْلِبْ) 6b/8
ot 'bitki' (اَوْتْ) 2b/9

Ötreli elif (ا) ile o:

oḡul (اَوْغُولْ) 78b/4
oturacaḳ (اَتُوْرَجَقْ) 106b/4

oluklar (اَلْوَقْلَرْ) 76b/3
oyuḳ (اَبُوْقْ) 201b/15

Söziçinde o ünlüsü, ötre (ء) ile veya ötreli vav (و) ile yazılır:

Ötre (ء) ile o:

koḳular (قُقُوْلَرْ) 12b/5
sovuḳ (صُوْقْ) 12a/12
ṭoludur (طَلُوْدُرْ) 90a/13
ṭopuḳ (طَبُوْقْ) 183b/1

soñra (صَنْكْرَهْ) 9a/6
ṭoḡura (طَغُوْرَهْ) 79a/12
ṭopraḳ (طَبْرَاقْ) 98b/6

Ötreli vav (و) ile o:

koğu	(قَوْوُ) 297b/10	şoğan	(صَوْغَنَّ) 110b/9
şoğar	(صَوْغَر) 206b/7	şol	(صَوْل) 22a/3
toğrı	(طَوْغَرِي) 63a/10	ton 'elbise'	(طَوْن) 149b/1
toymazlar	(طَوِيْمَزَلَر) 76a/6	yok	(يَوْق) 39b/14
yol	(يَوْل) 67a/8		

1.1.7. ö ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşıda ö ünlüsü, ötreli elif, vav (و) ile, az olarak da ötreli elif (ا) ile yazılmıştır:

Ötreli elif, vav (و) ile ö:

öd 'öd, safra kesesi' (اَوْد)	179b/13	öder	(اَوْدَر) 30b/12
öğrenür	(اَوْرَنُور) 164b/6	ölçer	(اَلْجَز) 216a/6
ölümdür	(اَوْلُدُر) 66a/7	öñ	(اَوْن) 12b/11
öper	(اَوْبَر) 198b/13	örtü	(اَوْرَتُو) 13a/11
öyken 'akciğer' (اَوْيَكَن)	180a/14		

Ötreli elif (ا) ile ö:

öküz	(اَكُوْز) 129b/7
ölürin 'ölürüm' (اَلْوَرِيْن)	55a/11
ötrü	(اَوْرُو) 101a/14

Söziçinde ö ünlüsü, ötreli vav (و) ile ya da ötre (ة) ile yazılmıştır.

Ötreli vav (و) ile ö:

böcek	(بَوَّجَك) 128b/6	bögrek 'böbrek' (بَوَّكْرَك)	180a/7
çökdi	(چَوَّكْدِي) 131b/6	çölmek 'çömlük' (چَوِّلْمَك)	85b/2
döndi	(دَوَّندِي) 91a/10	döşek	(دَوْشَك) 144b/11
göñül	(گَوَّئُل) 28a/15	görmedi	(گَوْرَمَدِي) 91a/10

Ötre (ُ) ile ö:

bölük 'kısım' (بُلُوكْ) 63b/1

böyle (بَيْلَه) 14b/12

kömür (كُومُورْ) 79b/14

bölük 'saç örgüsü' (بُلُوكْ) 168b/11

dört (دُورْتْ) 136b/15

söyler (سَيْلَرْ) 42a/11

1.1.8. u ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşıda u ünlüsü, ötreli elif, vav (و) ile ya da ötreli elif (ا) ile yazılmıştır:

Ötreli elif, vav (و) ile u:

uçar (أُجَرْ) 136a/3

ulaşa (اُولْشَه) 88a/12

un (اُونْ) 156b/14

uyanıklığında (اُوَيْتَقْلُوْغْنَدَه) 86b/1

uğraya (اُوْغْرَايَه) 127a/12

umduğı (اُوْمْدُوْغِي) 87a/1

unutsa (اُوْنْتْسَه) 213b/8

Ötreli elif (ا) ile u:

ucuzlık (اُجُوزْلُقْ) 85a/5

uvacuk 'küçücük' (اُوْأَجُقْ) 164b/10

uyku (اُوْیْقُوْ) 14a/1

ulu (اُلُوْ) 88a/12

uvağ 'küçük' (اُوْأَقْ) 90a/6

uzun (اُوْزُوْنْ) 86b/1

Söziçinde u ünlüsü, ötreli vav (و) ile veya ötre (ُ) ile yazılmıştır:

Ötreli vav (و) ile u:

ağulu 'zehirli' (اَغُولُوْ) 12a/15

aruğ 'zayıf' (اَرُوْغْ) 132b/1

kağı (قَبُوْغِي) 111a/1

kulağ (قُولُقْ) 174a/1

uyanuk (اُوْیَانُوْقْ) 250b/10

uzun (اُوْزُوْنْ) 86b/1

altun (اَلْتُونْ) 73b/4

bağarsuk (بَغَرْسُوْقْ) 225a/11

karlağuş 'kırlangıç' (قَرْلَغوْجْ) 135b/12

oduñ (اُوْدُوْغْ) 73b/4

uylukda (اُوْیْلُقْدَه) 289b/1

Ötre (ُ) ile u:

aruğ 'zayıf' (اَرُغْ)	234b/3	bağarsuğı (بَغَرْسَغِي)	180a/14
kaбуğı (قَابَغِي)	118a/12	kaşuğıla (قَاشَغِيلَه)	161b/1

Sözsonunda u ünlüsü ötreli vav ile yazılmıştır:

Ötreli vav (و) ile u:

ağu 'zehir' (اَغُو)	11a/15	aru 'bal yapan böcek' (اَرُو)	147b/2
bu (بُو)	13a/10	kapu (قَبُو)	102b/11
kařaņu (قَرَكو)	65b/15	kaşu (قَرَشو)	13b/11
şaru (صَارُو)	57b/8	toğru (طَوَغَرُو)	34b/4
uyķu (اِبَغُو)	14a/1		

1.1.9. ü ünlüsünün yazılışı:

Sözbaşında ü ünlüsü, genellikle ötreli elif, vav (و) ile, az olarak da ötreli elif (ا) ile yazılmıştır:

Ötreli elif, vav (و) ile ü:

üç (اَوْچ)	6a/1	üçünci (اَوْچُنْجِي)	11a/10
üşde 'işte' (اَوْشْدَه)	220a/10	üşümiş (اَوْشُمِش)	12b/4
üzerinde (اَوْزِرِنْدَه)	10b/10	üzre (اَوْزْرَه)	61b/4
üzüldi (اَوْزُلْدِي)	32a/14	üzüm (اَوْزَم)	112b/9

Ötreli elif (ا) ile ü:

üst (اُسْت)	288a/7
---------------	--------

Söziçinde ü ünlüsü, ötreli vav (و) veya ötre (ُ) ile yazılmıştır.

Ötreli vav (و) ile ü:

bölük 'kısım' (بُلُوكْ)	168b/11	büyük (بِيُوكْ)	22b/1
dügündür (دُكُونْ دُرْ)	174b/8	dün (دُونْ)	140a/7
düşü (دُوشِي)	22b/11	süd (سُونْ)	184b/10
süñü 'süngü' (سُونُوكْ)	210a/11	tütün (تُونُونْ)	85b/1
yüce (يُونْجَه)	22b/15	yük (يوكْ)	22b/15

Ötre (و) ile ü:

büyük (بِيُوكْ)	22b/15	bögür (بُونُورْ)	259a/1
dügündür (دُكُونْ دُرْ)	174b/8	dürlü (دُونُورْ)	10b/15
göñül (كُونُوكْ)	49b/13	gümiş (كُونُوشْ)	83a/12
üşümiş (اوشُونُوشْ)	12b/14	üzüm (اُونُومْ)	112b/14

Sözsonunda ü ünlüsü, ötreli vav (و) ile yazılmıştır:

Ötreli vav (و) ile ü:

deñlü (دَنْلُونْ)	15b/14	dürlü (دُونُورْ)	10b/15
gözgü 'ayna' (كُونُوكْ)	69b/4	incü (اِنْجُونْ)	246a/7
örtü (اُونُورْ)	13a/1	ötrü (اُونُورْ)	101a/14
süñü 'süngü' (سُونُوكْ)	210a/11		

1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

1.2.1. b ve p ünsüzlerinin yazılışı:

Türkçe sözcüklerin sözcük tabanı ve eklerindeki *b* ve *p* sesleri için kimi zaman (*b*: ب) kullanılması yeterli görülmüştür. Bu durum çoğunlukla Uygur imlâsı

geleneğinin kuvvetli olduğu ve etkili bulunduğu durumlar için geçerli olmuştur. Ancak, bu yazılış imlâyı ilgilendiren bir durumdur, ses niteliğinde değildir.

Metnimizde *b* ve *p* ünsüzlerinin sözbaşı, söziçi ve sözsonunda yazımı düzensizlik gösterir. Belirli bir kurala bağlı olmaksızın kimi zaman aynı sözcükte *b* ve *p* ünsüzleri dönüşümlü yazılmıştır. *-(u)p / -(u)p* ulaç ekinin yazımında metnimiz düzenli olarak *b* (ب) harfini kullanmıştır. İncelenen metinde bu durum, imlâ ile ilgili bir konu olarak düşünülmüş, söz konusu ekte bu ünsüz *p* olarak okunmuştur.

b (ب) ile yazılanlar:

deprene	(دَبْرَنَه) 29b/1	kapaklar 'göz kapakları' (قَبَقْلَر) 170b/14
kapkacak	(قَبَقَقَق) 96b/10	kaplan (قَبْلَان) 168b/2
kirpükler	(كِرْبِكْلَر) 171a/1	korçup (قورقوب) 65a/2
toldurup	(طولدرُب) 159a/3	virüp (ويرُب) 59a/2
vurup	(وروب) 102a/11	yapışmak (يَابِشْمَق) 221a/11
yaprağın	(يَبْرَاقِن) 15b/13	yöriyüp (يورِيوُب) 163a/3

p (پ) ile yazılanlar:

<i>koparur</i>	(قوپرور) 70a/10
<i>köpügi</i>	(كوپْگِي) 185a/11

Hem *p* (پ) hem *b* (ب) ile yazılmış olanlar:

<i>peygamber</i>	(پَيَغْمَبَر) 7b/3	<i>peygamber</i>	(بَيَغْمَبَر) 18a/14
<i>pādişāh</i>	(پَادِشَاه) 205a/2	<i>pādişāh</i>	(بَادِشَاه) 198b/5
<i>peşimān</i>	(پَشِيمَان) 107a/14	<i>peşimān</i>	(بَشِيمَان) 113a/15

1.2.2. c ve ç ünsüzlerinin yazılışı:

ç ünsüzü, sözbaşı, söziçi ve sözsonunda genel bir eğilim olarak *c* (چ) ile yazılmıştır, ancak belli bir kuralı yoktur. Bir sözcükte de *c* (چ) yerine *ç* (چ) kullanılmıştır:

çekdi (جَكْدِي) 125b/9	çiftçiye (جِفْتَجِيْسَه) 200a/15
açdum (أَجْدُم) 27b/5	geçdi (كَجْدِي) 23b/10
keçi (كَجِي) 141a/5	kaçan 'ne zaman' (قَجَان) 15a/2
aç 'tok değil' (آج) 179a/8	agaç (أَغَاج) 106b/8
karlaguç 'kırlangıç' (قَرَلْغُوْج) 135b/12	koç (قُوْج) 146a/11
üç (اُوْج) 22a/3	kapuçılar (قَهْوُجِيْلَر) 78a/3

1.2.3. k ve g ünsüzlerinin yazılışı:

Metnimizde sözbaşı, söziçi ve sözsonu g ve k ünsüzleri, kef (ك) ile gösterilmiştir. Bu sesleri ayıracak özel bir işaret kullanılmamıştır; ancak, çok az sayıda sözcükte g için kef üzerine üç nokta (كْ) konduğu tespit edilmiştir:

k ünsüzünün kef (ك) ile gösterilişi:

kırlü (كِيرْلُو) 249b/2	kirpükler (كِرْبُكْلَر) 171a/1
kişi (كِيْشِي) 12a/12	çeker (چَكْر) 10a/2
döküldi (دُوْكُلْدِي) 184b/15	ekin (اَكِيْن) 97b/11
gök (كُوْك) 63b/5	gökçek (كُوْكْجَك) 20b/6
kesecek (كَسَكْجَك) 242b/7	

g ünsüzünün kef (ك) ile gösterilişi:

gemi (كَمِي) 94a/4	gibi (كِيْبي) 10a/14
gice (كِيْجَه) 47a/4	gizlenmek (كِزْلَنْمَك) 67b/1
degirmen (دَكِرْمَنْ) 109a/13	degül (دَكُل) 39a/4
egri (اَكْرِي) 45a/15	yigit (يَكِيْت) 203b/3

Bir sözcükte g için kef üzerine üç nokta (كْ) konmuştur:

göge 'gökyüzüne' (گُوْغَه) 51a/12

1.2.4. ñ ünsüzünün yazılışı:

Söziçi ve sözsonu nazal *n* (ñ) için kef (ك) kullanılmıştır. Az sayıda sözcükte bu ses üç noktalı kef (كْ) ile gösterilmiştir:

<i>aña</i>	(أَكَا) 1b/7	<i>añun</i>	(أَئُونْ) 9b/2
<i>deñiz</i>	(دَكِزْ) 87a/11	<i>deñlü</i>	(دَكْلُوْ) 13a/13
<i>giñ</i>	(كِيْكَ) 90b/10	<i>göñül</i>	(كُوْكُلْ) 49b/13
<i>göñlek</i>	(كُوْكَلَكْ) 302a/15	<i>ķarañu</i>	(قَرَكُوْ) 65b/15
<i>ķoñşu</i>	(قُوْكَشُوْ) 97a/6	<i>soñ</i>	(صُوْكَ) 31b/15
<i>señek</i>	'ağaçtan ya da topraktan yapılan su kabı' (سَكْكَ) 96b/6		
<i>toñar</i>	'donar' (طُوْكَزْ) 77b/4	<i>eyledüñ</i>	(اَيْلَهْ دُوْكَ) 3a/12
<i>buña</i>	(بُوْكَآ) 2a/1		

Metnımızde iki yerde *tañrı* sözcüğü Uygur ve Karahanlı yazı sisteminin kalıntısı olarak nun-kef (ك) ile yazılmıştır:

<i>tañrılığım</i>	(تَنْكِرِلِيْغِيْمْ) 68a/15
<i>tañrılığını</i>	(تَنْكِرِلِيْغِيْمِيْ) 68b/6

1.2.5. s ve ş ünsüzlerinin yazılışı:

İncelenen metinde, ön ünlülü Türkçe sözcüklerde sözbaşı ve söziçinde düzenli olarak sin (س) kullanılmıştır; art ünlülü sözcüklerde çoğunluk sad (ص)'dan yana olmakla beraber, kimi sözcükler sin ile yazılmış ve kimisinde de sin ve sad ikili yazımı tespit edilmiştir:

Art ünlülü sözcüklerde sin (س) ile yazılanlar:

<i>sağ</i>	'diri, canlı' (سَاْغْ) 116a/13	<i>sağlıgıla</i>	(سَاْغْلِيْغِيْلَهْ) 210a/5
<i>sağılur</i>	(سَاْغِلُوْر) 129b/9	<i>sağışlu</i>	(سَاْغِيْشْلُوْ) 117b/8
<i>saķalda</i>	(سَاْكَالْدَهْ) 174b/12	<i>sıtma</i>	(سِيْتْمَهْ) 285a/15
<i>sayağı</i>	'sade yağ' (سَاْيَغْمُوْر) 185a/13	<i>sınur</i>	'sınır' (سِيْنُوْر) 97b/1
<i>savıcı</i>	'uzaklaştırıcı' (سَوِجْمُو) 230a/12		

Art ünlülü Türkçe sözcüklerde sad (ص) ile olan pek çok tekrar yazılışın dışında sözcükler sin (س) ile de yazılmıştır:

saç	(صَاحْ) 63b/6	saç	(سَاحْ) 170a/4
şagıcı	(صَغِجِي) 223a/3	şagıcı	(سَاغِجِي) 222b/10
şagırlık	(صَاغِرْلِقْ) 288b/2	şagırlık	(سَاغِرْلِقْ) 288b/2
şakınur	(صَقِنُورْ) 23a/7	şakın	(سَقِنْ) 215b/1
şarkmış	(صَرْقَمِشْ) 174a/10	sarkmış	(سَارْقَمِشْ) 213a/1
şokağa	(صُوقَغَهْ) 88b/5	soğak	(سُوقَقْ) 222b/13
şovuk	(صُوقْ) 185b/7	sovuğ	(سُوقْ) 188b/1
şu	(صُوْ) 95b/3	su	(سُوْ) 46a/5

Bir sözcükte hem sözcük köküne hem genel kullanıma aykırı olarak ekte, yabancı imlâ etkisi dolayısıyla sad (ص) ile yazılış görülür:

şuşamak (صُوصَمَاقْ) 218a/14

1.2.6. t ve t ünsüzünün yazılışı:

Metnimizde ön ünlülü sözcüklerde t- ünsüzü düzenli olarak t (ت) ile yazılmıştır; art ünlülü sözcüklerde de yaygın olarak tı (ط) ile gösterilmesine karşın az sayıda sözcükte te (ت) ile de yazıldığı görülür:

terdür	(تَرْدَرْ) 52b/13	tüküre	(تُوكُورَهْ) 22a/3
tütün	(تُوتُونْ) 84b/3	tüyi	(تُويْ) 166b/3
tañırılığın	(تَنْكِرِيلِغِنْ) 68a/15; 68b/6	toz	(تُوزْ) 227b/12
tozlu	(تُوزْلُوْ) 300a/10	tuç	(تُوجْ) 239a/3
tulığı	(تُولِغِي) 232b/13	tulumı	(تُولْمِي) 232b/10

Yalnız at sözcüğünde bir yerde sözsonu t sesi tı (ط) harfi ile yazılmıştır:

aṭ (آط) 128b/10

1.3. BAZI BİRLEŞİK YAZIMLAR

kim, ki, dağı, ile bağlaçları ile *içün, ile* ilgeci ve *ek eylem*'in yazımında zaman zaman bitişik yazılımlar görülür. Bu bitişik yazılımlar, belli bir kurala bağlı olmamakla birlikte, kimisi imlâyı ilgilendirirken kimisi de sesle ilgilidir. Sözü edilen sözcük türlerinin, Türkçe veya yabancı kökenli ayırt edilmeksizin, başka bir sözcükle bitişmesi sonucu *i-* ek-eyleminin, *ile* ve *içün* sözcüklerinin art ünlülü olması gibi değişikliklere sebep olduğu söylenebilir:

1.3.1. Bazı Bağlaç ve İlgeçlerin Yazımı

1.3.1.1. ki bağlacının yazımı:

Metnimizde çoğunlukla ayrı yazılan bu sözcük az sayıda örnekte kendinden önceki sözcükle bitişik yazılmıştır:

<i>budur ki</i>	(بۇدۇر كى) 11a/13	<i>bil-ki</i>	(بىلكى) 48b/2
<i>ol ki</i>	(اول كى) 8a/12	<i>kim-ki</i>	(كىمكى) 66b/7
<i>oldur ki</i>	(اولدۇر كى) 11a/13	<i>ol-ki</i>	(اولكى) 54b/6
<i>rü'yâ ki</i>	(رۇيا كى) 11a/11	<i>şöyle-ki</i>	(شۆيلكى) 2a/15
<i>varur ki</i>	(وارۇر كى) 8a/9	<i>vakt-ki</i>	(وكتكى) 80b/9

1.3.1.2. kim bağlacının yazımı:

kim bağlacı, ünlüsünün imlâsı bakımından (كىم) ve (كىم) biçimlerinde ve kendinden önceki sözcükten ayrı yazılmıştır:

<i>bildi kim</i>	(بىلدى كىم) 52a/11	<i>ider kim</i>	(ايدىر كىم) 39b/7
<i>kavline kim</i>	(قولىنه كىم) 60a/15	<i>ola kim</i>	(اوله كىم) 27a/13
<i>olundı kim</i>	(اولۇندى كىم) 35b/15		

1.3.1.3. daḥı bağlacının yazımı:

Metnimizde *daḥı* bağlacının, ilk ünlüsünün yazımı bakımından genellikle üstünlü (دَاحِي), seyrek olarak da elifli üstünlü (دَاخِي) yazıldığı görülür.

<i>daḥı</i>	(دَاحِي) 7b/9, 7b/10, 7b/11
<i>daḥı</i>	(دَاخِي) 3a/13, 159a/4, 78b/1, 187b/13

Bu sözcük, genellikle kendisinden önceki sözcükten ayrı yazılmakla beraber, az sayıda örnekte kendisinden önceki sözcüğe bitişik yazılmıştır:

<i>baḥar daḥı</i>	(بَاحَر دَاحِي) 7a/5	<i>balçık-daḥı</i>	(بَلْجَقْدَاحِي) 78a/12
<i>bir daḥı</i>	(بِر دَاحِي) 8a/10	<i>ben-daḥı</i>	(بَنْدَاحِي) 2b/6
<i>bunı daḥı</i>	(بُون دَاخِي) 3a/13	<i>hem-daḥı</i>	(هَمْدَاحِي) 3b/7
<i>çıkar daḥı</i>	(چَقَر دَاحِي) 7a/12	<i>nuṭḥ-daḥı</i>	(نُطْفَدَاحِي) 181b/5
<i>görmegüñ daḥı</i>	(كُورْمَكْ دَاحِي) 5a/1	<i>ol-daḥı</i>	(اُولْدَاحِي) 12a/1

1.3.1.4. ile ilgecinin ve bağlacının yazımı:

Metnimizde çoğunlukla kendisinden önce gelen sözcükle birleşik yazılan *ile* ilgeci, az sayıda örnekte de ayrı yazılmıştır. Ayrı yazılan sözcüğün ilk ünlüsü esreli elif ve y ile yazılırken kimi zaman da esreli hemze ile yazılmıştır. Birleşik yazımlarda kendisinden önceki sözcük, ünlü ile sonlanıyorsa araya y bağlayıcı ünlüzü girer ve ye (ي) harfiyle yazılır, kimi zaman da araya y bağlayıcı ünsüzü girdiği hâlde ilgecin ünlüsü yazılmaz. Ünsüzle sonlanıyorsa esre ile yazılır:

<i>a'dā ile</i>	(أَعْدَا نِلَه) 166a/10	<i>dişiyile</i>	(دِشِيِيلَه) 247b/3
<i>ḥasnā ile</i>	(حَسَنَّا نِلَه) 141a/15	<i>ḥasta olmak ile</i>	(حَسَنَه اَوْلَمَقْ اِيلَه) 289a/15
<i>ḫamçıyla</i>	(خَامْجِيلَه) 233b/8	<i>ḫamerile</i>	(خَمَرِيلَه) 58b/2
<i>ḫanadıla</i>	(خَنَادِيلَه) 202b/15	<i>ḫaşığıla</i>	(خَاشِĞِيلَه) 161b/15
<i>ḫudsiyye ile</i>	(خُذْسِيَّه اِيلَه) 70b/12	<i>nesne ile</i>	(نَسْنَه اِيلَه) 265a/13
<i>şulehā ile</i>	(صُلْحَا نِلَه) 114a/7	<i>sūfehā ile</i>	(سُفْهَا نِلَه) 137b/9
<i>tu'mesiyle 'lokma, azık'</i>	(طُعْمَسِيْلَه) 153a/14	<i>yağıla</i>	(يَاĞِيلَه) 215b/9
<i>yağmurıla</i>	(يَاĞْمُورِلَه) 73a/12	<i>yelegiyle 'teleğiyle'</i>	(يَلْكَيْلَه) 153a/14

1.3.1.5. için ilgecinin yazımı:

Metnimizde çoğunlukla kendinden önceki sözcükle bitişik yazılan *içün* ilgeci, az olarak ayrı yazılır. Kendinden önceki sözcükle birleşen için edatının ünlüleri, birleştiği sözcüğün ünlüsüne göre ön ünlülü veya art ünlülü olarak değişir. Kendinden önceki sözcükle birleştiğinde *içün* sözcüğünün ilk ünlüsü, kimi zaman harf veya hareke ile gösterildiği hâlde kimi zaman da gösterilmemiştir. Edatın ç ünsüzünün yazımı açısından da c'li ve ç'li örnekler görülür:

<i>Allah için</i> (اَللّٰهُ اِيْحُوْن)	219a/3	<i>'ämme için</i> (عَامَّةً اِيْحُوْن)	90a/10
<i>anuñ için</i> (اَنُوْنِيْحُوْن)	37a/1	<i>gazā için</i> (غَزَاً اِيْحُوْن)	196a/9
<i>kāmilleri için</i> (كَامِلَلِرِيْحُوْن)	69b/9	<i>kazāy için</i> (قَضَايِيْحُوْن)	197b/7
<i>kebiriçündür</i> (كَبِيْرِيْحُوْنَدُر)	48b/3	<i>kendüyi için</i> (كَنْدُوِيْحُوْن)	81a/15
<i>kesmegi için</i> (كَسْمَكِيْحُوْن)	227b/11	<i>kılmağı için</i> (قِلْمَغِيْحُوْن)	85b/12
<i>mektûbe için</i> (مَكْتُوْبَه اِيْحُوْن)	192a/14	<i>neyi için</i> (نَيْيْحُوْن)	37a/1
<i>olmağı için</i> (اَوْلْمَغِيْحُوْن)	95a/8	<i>olsun için</i> (اَوْلْسُونِيْحُوْن)	37a/5

1.4. EK-EYLEMİN YAZIMI:

-durur, -dur / -dür ek-eyleminin yazımı:

Metnimizde ekleşmemiş -durur ek-eylemi bir yerde ve birleşik olarak yazılmıştır. Bu ek-eylem çoğunlukla kendinden önceki sözcüğe, Arap alfabesinin birleşme kuralı gereğince, birleşik yazılır, kimi zaman da aynı kurala göre birleşik yazılması gerekirken ayrı yazılmıştır:

<i>ağçadur</i> (اَقْجَدُر)	102a/15	<i>acıdur</i> (اَجِيْدُر)	118a/13
<i>artuğdur</i> (اَرْتُوْغْدُر)	52a/15	<i>bağlanmakdur</i> (بَغْلَنْمَقْدُر)	235b/4
<i>çıbandur</i> (چِبَانْدُر)	112b/2	<i>degüldür</i> (دَغْلُدُر)	113a/10
<i>egilmişdür</i> (اَكْلِمِشْدُر)	3a/3	<i>eyüdü</i> (اَيْوُدُر)	16b/10
<i>geñlikdür</i> (گَنْكَلِيْكْدُر)	97b/13		

i- ek-eyleminin yazımı:

i- ek-eylemi, eklendiği sözcüğün ünlüsüne göre ön ünlülü veya art ünlülü olur. Bu durum, ek-eylemin yazımında çekimlerde ortaya çıkar ve farklı yazılımlar görülür. Birleşik yazımlarda kendinden önceki sözcük ünsüz ile sonlanıyorsa, ya ek-eylemde değişiklik olmadan bitişik yazılmakta ya da ek-eylem düşmektedir. Ek-eylemin birleştiği sözcük ünlüyle bitiyorsa, ya araya *y* bağlayıcı ünlüzü girmekte ve *y* harfi ile gösterilmekte ya da ek-eylemin yerini bağlayıcı ünlü almaktadır:

<i>kimesneyse</i>	(كِمَسْنَيْسَه)	159b/5	<i>kişiyse</i>	(كِشْيَيْسَه)	180b/15
<i>olacakısa</i>	(اُولَجَقَيْسَه)	27a/15	<i>oldıysa</i>	(اُولْدَيْسَه)	1b/4
<i>olınursa</i>	(اُولِنُورْسَه)	35a/10	<i>yogınsa</i>	(يُوغْنَيْسَه)	218b/8
<i>yogısa</i>	(يُوغْنَيْسَه)	131a/4	<i>yüklüyise</i>	(يُوْكْلُويْسَه)	265b/1
<i>nice ise</i>	(نِجَهْ اَيْسَه)	15b/1	<i>hasta ise</i>	(حَسْتَهْ اَيْسَه)	81b/12
<i>büyügtidi</i>	(بِيُوْگِيْدِي)	258b/5	<i>çatılmamışdı</i>	(چَاتِلْمَمِشْدِي)	258b/8
<i>diñlerimişsin</i>	(دِڭْلَرِيْمِشْسِيْن)	233a/11	<i>itdiydi</i>	(اِتْدِيْدِي)	164a/11
<i>seyregidi</i>	(سَيْرَكِيْدِي)	258b/9	<i>şınurdu</i>	(صِنُورْدِي)	105a/1
<i>yogınıdı</i>	(يُوغْنِيْدِي)	258a/6	<i>Esmā idi</i>	(اَسْمَاْ اِيْدِي)	125b/15
<i>hasta idi</i>	(حَسْتَهْ اِيْدِي)	114a/15	<i>nikāhında idi</i>	(نِكَاحِنْدَاْ اِيْدِي)	126a/1
<i>nübüvvetden idi</i>	(نُبُوْتْدَنْ)	39a/15	<i>virürler idi</i>	(وِيرُورْلَر اِيْدِي)	38a/4
<i>götürürken</i>	(كُتُورُرْكَنْ)	298a/6	<i>gelürken</i>	(كَلُورْكَنْ)	184b/14
<i>varmış iken</i>	(وَاْرْمِشْ اِيْكَنْ)	261a/3	<i>kişi imiş</i>	(كِشْيِ اِيْمِشْ)	279a/7

2. DİL BİLGİSİ

2.1. SES BİLGİSİ

2.1.1. ÜNLÜLER

İncelenen metinde, Türkçede bulunan ve Eski Anadolu Türkçesinde de kullanılan *a, e, ı, i, o, ö, u, ü* ünlülerinden başka *e* ile *i* arasında bir sesi gösteren *é* (kapalı *e*) ünlüsü de bulunmaktadır.

Kök Hecedeki *e / é / i*:

Kök hecede bu ünlü, Türkçenin bilinen ilk yazılı metinlerinin dilinden günümüz yazı ve konuşma diline gelinceye kadar geçirdiği evrelerde, önemli bir değişiklik gösterir ve fonetik bakımdan tutarsızlık içerisindedir.

Orhon Yazıtlarında *a, e; ı, i; o, u; ö, ü* seslerini gösteren dört ünlü işareti vardır. Orhon Yazıtlarında, kök hecede bu ünlüler açısından üç durum söz konusudur: aslî *i* sesi, *^* işareti ile; aslî *e* sesi, *✓* işareti ile ya da işaretsiz; *é* (kapalı *e*) sesi, ya *i* *^* ile ya da işaretsiz yazılmaktadır.

Ünlü yazılışındaki ikilikler açısından, Runik harfli metinlerde sözbaşı *a/e* sesleri gösterilmediği hâlde, kök hecesinde *é* (kapalı *e*) olduğu bilinen bir kısım kökte kimi zaman bir *^* (=ı/i) işareti görülmektedir.

Orhon yazıtlarında *é* (kapalı *e*) için özel bir işaret yoktur. Kök hecedeki ikili yazımlar, bir *é* (kapalı *e*) sesinin varlığına işaret eder. Bunlardan başka, Yenisey Yazıtlarında *ŷ* işareti vardır ki bu, *e* ve *i* sesi arasında başka bir sesi gösterir ve bu işaretin kök hecede kullanıldığı görülür (Ceylan 1991: 158; Thomsen 1896).

Karahanlı Türkçesinde, aslî *i* ve *e* sesi için olmamak kaydıyla, *i/e* sesleri arasında bir oynaklık vardır. Kutadgu Bilig'in el yazmalarından birisi, *é* (kapalı *e*) sesini çoğunlukla *ġ* (fethalı *ye*) ile göstermiştir (Mansuroğlu 1949: 501-518).

Eski Türkçeden beri görülen bir özellik olan kök hecede $e > \acute{e}$; $e > i$; $\acute{e} > e$; $\acute{e} > i$; $i > e$; $i > \acute{e}$ değişimleri ve ikili yazımları, Eski Anadolu Türkçesinde de devam etmektedir. Gerek dönem imlâsının yeterince yardımcı olmamasından gerekse Arap alfabesinin fonetik olmamasından dolayı, kök hecede bu seslerin e , i ya da \acute{e} (kapalı e) olduğunun söylenmesi oldukça güçtür.

Eski Anadolu Türkçesi dönemi imlasına genel olarak bakıldığında, bir metinde aynı sözcüğün, kök hecede hem e hem i hem de \acute{e} (kapalı e) ile yazıldığı görülür. Üzerinde çalışılan metnin tamamı harekelidir ve kök hece e ve i sesleri, ya doğrudan doğruya harf ve hareke ile ya da hareke ile yazılmıştır. Metinde \acute{e} için ayrıca bir işarete rastlanmamıştır, ancak aynı sözcüğün kök hece ünlüsünün hem e hem i ile yazıldığı örnekler bulunmaktadır (bk. 3.1.1.2.4. Daralma).

Metnimizde ikili yazımı görülen kök hece fonemi, \acute{e} (kapalı e) ile gösterilmiştir:

bêşinci: <i>bêşinci</i> 11a/2, 13a/8, 48a/9	~ <i>bişinci</i> 4a/5, 105a/9, 259a/8
dê-: <i>de</i> - 'söylemek' 67a/12, 290a/9	~ <i>di</i> - 11a/15, 32b/10, 44b/14
dêr-: <i>der</i> - 'toplamak' 206a/14	~ <i>diril</i> - 'toplanmak' 97b/6
êlçi: <i>elçi</i> 'haberci' 206a/5, 206a/7	~ <i>ilçi</i> 205b/7, 206a/7
êrkek: <i>erkek</i> 91b/5, 141a/1	~ <i>irkek</i> 128a/7, 141a/14
êrte: <i>erte</i> 'sabah' 176a/14	~ <i>irte</i> 15b/4
gêç: <i>geç</i> 'geç, erken değil' 205b/14	~ <i>giç</i> - 16b/9, 17a/2
yê-: <i>ye</i> - 'yemek' 113a/8	~ <i>yi</i> - 113a/8, 123b/3, 137a/1
yêdi: <i>yedi</i> '7 sayısı' 55a/4, 84a/5	~ <i>yidi</i> 156b/6, 156b/11
yêl: <i>yel</i> 'rüzgar' 69b/15	~ <i>yil</i> 70a/1, 70a/5, 71b/10
yêñi: <i>yeñi</i> 51b/11, 214a/11	~ <i>yini</i> 216b/3, 226b/1
yêt(d)-: <i>yed</i> - 'götürmek' 174b/5	~ <i>yid</i> - 232b/8
yêtmiş: <i>yetmiş</i> '70' 270b/14, 271b/11	~ <i>yitmiş</i> 271a/10

2.1.1.1. Ünlü Uyumları

a) Önlük-Artlık Uyumu:

Türkçe sözcüklerin en belirgin fonetik özelliği olan önlük-artlık uyumu, Türkçe ses yapısının temelini oluşturur ve metnimiz bu konuda, hemen hemen tam bir uyum içerisindedir. Ancak kimi eklerde bu kurala uymayan birkaç örnek de vardır.

-ki aitlik eki:

İsimden sıfat yapan ve aitlik bildiren -ki eki, metnimizde çoğunlukla uyuma girmiştir. Bulunma durumu üzerine gelen şekilleri de bulunan ekin ünsüzü art ünlülü sözcüklerde, iki ünlü arasında tonlularak -ğ şeklini almıştır:

alnında-ğı 129a/15; *aşağada-ğı* 173b/4; *bedeninde-ki* 180a/6; *elinde-ki* 239a/4; *evvel-ki* 4b/7; *gözüde-ki* 93a/7; *içinde-ki* 83b/6; *karında-ğı* 205b/12; *menziline-ki* 90b/7; *nefsinde-ki* 53b/2; *ortada-ğı* 108b/7; *soñra-ğı* 34a/15; *yanında-ğı* 91a/9; *yokaru-ğı* 39a/7; *zâhirde-ki* 51b/11

Bu ek, metnimizde iki yerde uyuma girmemiştir:

aşağada-ki 172b/1; *zâtında-ki* 53b/3

-lık/-lik / -luğ/-lük : Türkçe sözcüklerde bu ek uyum içerisindedir:

acı-lık 'açlık, tok olmama' 214a/6; *ağ-lık* 'beyazlık' 129a/15; *arık-lık* 'zayıflık' 144a/3; *beg-lig-e* 19a/8; *çirkin-lik* 216a/6; *çok-lık* 92b/3; *delü-lik* 286a/1; *düşmen-lik* 212b/10; *geñ-lik* 'genişlik' 97b/13; *gün-lük* 'gölge yapmaya yarayan perde, şemsiye' 234a/4; *kara-lığ-ı* 45a/5; *kara-lık* 71b/9; *kör-lik* 'körlük' 288b/15; *kul-luğ* 174a/9; *melik-lik* 'hükümdarlık' 117b/14; *ot-luğ* 'ot konulan yer' 25b/9; *sağka-lığ-ın* 86b/8; *şayru-lık* 'hastalık' 16b/4; *şovuk-lık* 69b/13; *şovuk-luğ* 12b/7; *sultân-lık* 115b/13; *süst-lik* 'tembellik' 289a/7; *toğru-lık* 99a/1; *tok-lık* 98b/11; *tunuk-luğ* 'donukluk' 57a/11; *tutsak-lık* 285a/8; *ulu-lık* 273b/2

Çağatay Türkçesinde Arapça ve Farsça sözcüklere getirilen Türkçe eklerin kalın sıradan tercih edilmesi geleneğinin bir izi olarak bu ek, metnimizde ince ünlülü bazı sözcüklere kalın ünlülü olarak eklenmiştir:

‘aşı-lık 212b/10; *düşmen-lık* 287b/4; *harāmī-lık* 'hırsızlık' 139a/10; *süst-lık* 'tembellik' 47b/6; *peygamber-lık* 1b/6; *rüşen-lık* 'aydınlık' 41a/11; *selāmet-lık* 79b/8; *taķi-lık* 'dinine bağlılık' 29a/13; *ziyāde-lık* 'çokluk' 79a/14

b) Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu:

Eski Türkçeden beri düzlük-yuvarlaklık uyumu, bir kural hâline gelmemiştir. Eski Anadolu Türkçesi dönemine genel olarak bakıldığında bir yuvarlaklaşma eğilimi gözlenir. Bu dönemde Eski Türkçede düzlük-yuvarlaklık uyumunun bulunduğu kimi sözcüklerin ve kimi eklerin uyumdan çıktığı görülmektedir; kimi sözcüklerde de Eski Türkçedeki uyumsuzluk durumu devam etmektedir.

İncelenen metinde yuvarlaklaşma, sözcük kök ve gövdelerinde ve eklerde yuvarlaklaşma şeklinde olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlaklaşmaya paralel olarak metinde görülen yuvarlaklaşmaların çoğunun belirgin bir sebebi vardır. Kimi sözcüklerin kök ve gövdelerindeki düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı durumların sebebi bilinmemektedir; bunlar Eski Türkçeden beri devam edegelmiştir.

1. Eski Türkçe döneminden itibaren kök ve gövdelerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmeyip metnimizde de bu uyumsuzluğu gösteren sözcükler şunlardır:

ağu 'zehir' 11a/15, 11b/3, 123a/4, 282b/15 < *ağu*
altun 'altın' 73b/4, 83a/12, 132a/5 < *altun*
eyü 'iyi' 63b/11, 77b/1, 85b/15 (krş. *eygü* 'iyi' 219a/6) < *edgü*
gayğu 'kaygı' 126b/6 < *kadğu*
kendü 'kendi' 12b/14, 32a/6, 56a/10 < *kentü*

2. *b*, *m*, *p*, *v* gibi dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisiyle ünlüleri yuvarlaklaşan sözcükler şunlardır:

demür 'demir' 133a/14, 223a/14, 233b/15 < *temir*
sovuḡ 'soğuk' 12a/12, 86b/11, 108b/9 < *soḡıḡ*

3. Eski Türkçe dönemindeki sözsonu *-ğ/-g* ünsüzleri düşmüş, kimi sözcüklerde bu durum yuvarlaklaşmaya sebep olmuştur:

ḡapu 'kapı' 102b/11, 107a/4, 192a/12 < *ḡapıḡ*
ḡaru 'sarı' 12a/11, 57b/8, 92a/4 < *sarıḡ*

Sözsonu *-ğ/-g* ünsüzleri düştüğü hâlde yuvarlaklaşma olmayan sözcükler de bulunmaktadır:

acı 'acı' 91b/14, 117b/2, 123a/4 < *açığ*
arı 'temiz' 98b/12 < *arığ*
aşşı 'yarar, kazanç' 16b/6, 196a/11, 51b/13 < *asığ*
diri 'canlı, diri' 59a/3, 90a/3 < *tirig*
katı 'çok, şiddetli' 67a/2, 77a/14, 91b/15 < *katığ*
kiçi 'küçük' 176b/1, 206a/7, 288a/14 < *kiçig*

4. Bünyesinde yuvarlaklaşmayı gerçekleştirecek bir sebep olmadığı hâlde, örneksime (analoji) yoluyla yuvarlaklaşan sözcükler şunlardır:

yarı-sı 'yarı' 64b/15 < *yarı*

Ancak; *yarı* sözcüğü metnimizde iki yerde düz şekliyle görülür:

yarı 96b/9; *yarı-sı* 64b/15

5. Eski Türkçe döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumu içerisinde bulunan; ancak metnimizde bu uyuma aykırı olan sözcükler de vardır:

yılduz 'yıldız' 36b/7, 64a/7, 68a/8 < *yultuz* (Bu sözcüğün düzleşmesinde sözbaşı *y-* ünsüzünün düşmesi etkili olmuştur).

içün 'için' 90a/10, 192a/14, 219a/10 < *üçün*

6. Düzlük-yuvarlaklık uyumuna girme eğiliminde olan sözcükler:

Eski Türkçe döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olan kimi sözcükler, Eski Anadolu Türkçesinde uyuma girmişlerdir. Metnimizde bu tür sözcüklerin hem yuvarlak hem düz yazılımları görülmektedir. Sözcüklerin ikili yazılımları; düzlük-yuvarlaklık uyumu açısından uyuma girme eğilimi olarak değerlendirilebilir.

Eski Türkçede ilk hecesi yuvarlak, ikinci hecesi düz ünlülü olan kimi sözcükler, metnimizde uyuma girme eğilimindedir:

<i>kozi</i>	> <i>kuzi</i> 'kuzu' 158a/14, 158b/2	~ <i>kuzu</i> 138b/7
<i>kuri-</i>	> <i>kuri-</i> 'kurumak' 188a/15, 88a/8	~ <i>kuru-</i> 25b/9
<i>oqi-</i>	> <i>oqi-</i> 'okumak' 261a/8, 265b/11	~ <i>oku-</i> 58b/2
<i>toğrı</i>	> <i>toğrı</i> 'doğru' 63a/10, 99a/1	~ <i>toğru</i> 34b/4
<i>udi-</i>	> <i>uyı-</i> 'uyumak' 13b/10	~ <i>uyu-</i> 9a/12
<i>unit-</i>	> <i>unit-</i> 'unutmak' 156b/15, 246a/8	~ <i>unut-</i> 123b/1
<i>yöri-, yori-</i>	> <i>yöri-</i> 'yürümek' 219b/2, 220a/12	~ <i>yörü-</i> 264b/5

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmeyen ekler:

Eski Türkçe döneminden beri yuvarlak ünlülü olan ve metnimizde de bu yuvarlaklığı koruyan ekler bulunmaktadır. Bu eklerin ünlü uyumuna girmeleri, Eski Anadolu Türkçesinden sonra olmuştur. Bazı eklerin yuvarlaklaşmasında ise, ekin bünyesinde bulunan dudak ünsüzlerinin varlığı veya son ses -ğ ve -g düşmesi etkili olmuş, kimilerinde de benzeşme yoluyla yuvarlaklaşma meydana gelmiştir.

1. Eski Türkçeden beri yuvarlak ünlülü olan ekler:

-uq / -ük eylemden ad yapma eki:

aç-uq 113b/11; *art-uq* 'fazla, başka' 168a/8; *böl-ük* 10bb/8; *bulan-uq* 92a/6; *del-ük* 222b/14; *incğur-uq* 'hıçkırmak, aksırmak' 290a/2; *karış-uq* 102a/12; *kes-ük* 172a/5; *sıyr-uq* 287a/6 (< *sıyr-*) *yırt-tuq* 249a/5

-dur- / -dür- eylemden eylem yapma (ettirgenlik) eki:

al-dur- 'almasını sağlamak' 17b/11; *az-dur-* 10b/13; *bil-dür-* 281b/8; *diñlen-dür-* 6b/10; *gey-dür-* 264a/5; *gez-dür-* 204b/7; *ulaş-dur-* 9a/5; *üleş-dür-* 199b/3; *yan-dur-* 82a/7

-ur / -ür- eylemden eylem yapma (ettirgenlik) eki:

biş-ür- 'pişirmek' 217b/4; *emz-ür-* 211b/4 (krş. *emiz-*); *geç-ür-* 15b/1; *gey-ür-* 'giydir-' 267b/5; *kaç-ur-* 155a/11

-aru / -erü yön gösterme eki (<ğaru / -gerü):

iç-erü 20b/11; *il-erü* 55b/10 (< *ilgerü*); *yok-aru* 10a/3 (< **yok-ğaru*)

-ur / -ür geniş zaman eki:

açıl-ur 7a/14; *ağlaş-ur-lar* 301a/9; *bağlan-ur* 216b/13; *bil-ür-sin* 269a/15; *çalın-ur* 205b/1; *gel-ür-sin* 254a/6; *göril-ür-sin* 9a/4; *haykır-ur* 84b/12; *içür-ür* 11a/15; *kal-ur* 10a/3; *kıl-ur-am* 163a/10; *oñıl-ur* 'iyileşir' 282b/7; *var-ur-uz* 19a/15; *vir-ür-in* 25b/14; *yat-ur* 12b/14; *yitiş-ür-sin* 87b/14;

-sun / -sün; -sunlar / -sünler 3. kişi emir ekleri:

açıl-sun 265b/11; *çekme-sün* 37a/3; *di-sün* 22a/12; *dile-sün* 138a/4; *eyle-sün* 281b/11; *getür-sün* 170a/13; *göster-sün* 276a/7; *iriş-sün* 308a/15; *itme-sün* 124a/15; *kıl-sun* 217b/7; *şakın-sun* 267b/8; *şı-sun* 'kırsın' 165a/9; *var-sun* 22a/12; *vir-sün* 283b/5; *yi-sün* 133a/13; *çıkar-sunlar* 145a/13

-duk / -dük ortaç eki:

ağla-duğı 250b/4; *bilme-dügi* 29a/13; *bişme-dük* (ol-) 157a/9; *çıkar-duğı* 93a/6; *dè-dügi* 44b/14; *dè-dügüm* 53a/2; *ekilme-dük* 115b/13; *yan-duğdan* 80a/12; *vir-dükleri* 219a/12; *vir-dügüm* 261a/2

-dur / -dür (< turur) (III. teklik şahıs bildirme) ek-eylem:

ad-dur 122b/2; *ağça-dur* 102a/15; *bulmak-dur* 117b/6; *kan-dur* 76b/5; *kara-dur* 167a/10; *karındaş-dur* 176a/3; *mü'min-dür* 117b/6

2. Dudak ünsüzleri nedeniyle yuvarlaklaşan ekler:

Eski Türkçe döneminde, sözcük kökündeki ünlüye bağlı olarak düz veya yuvarak yazılan bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde ve metnimizde devamlı yuvarlak olarak yazılmaktadır:

-(u)m / -(ü)m; -(u)muz / -(ü)müz 1. kişi iyelik ekleri:

ağz-um-a 264a/2 (krş. *ağız*); *alt-um-dan* 234b/10; *ayağ-um* 183b/14, *barmağ-um-dan* 162a/12; *baş-um* 210a/13; *el-üm* 47b/2; *ev-üm* 103b/1; *karşu-m-a* 27b/8; *kat-um-da* 'huzurumda' 25a/8; *toğan-um* 154a/13; *ana-muz* 158b/5; *ard-umuz-da* 42a/1; *dîn-ümüz* 19b/2; *düşmenler-ümüz* 22a/12; *ev-ümüz-den* 106a/11; *fehm-ümüz-e* 68a/2; *kat-umuz-da* 42b/2; *nebi-müz* 90a/5; *peygamber-ümüz* 36a/11

-dum / -düm belirli geçmiş zaman teklik 1. kişi eki:

aç-dum 27b/5; *al-dum* 97a/5; *alma-dum* 76b/8; *bağışla-dum* 276a/15; *bil-düm* 257a/4; *boğazla-dum* 131a/2; *eyt-düm* 280a/5; *iç-düm* 184b/10; *kal-dum* 276b/10; *uyan-dum* 27b/5; *var-dum* 27b/8; *vir-düm* 184b/11; *yapış-dum* 32a/12;

-vuz / -vüz adıl kaynaklı çokluk 1. kişi eki:

çek-e-vüz 'çekelim' 275b/3; *id-e-vüz* 'idelim' 8a/3; *itse-vüz* 60b/13

-up / -üp; -uban / -üben ortaç eki (Eski Türkçede *-(ı)p/-(ı)p* şeklinde düz ünlülü olan bu ekin ünlüsü, Eski Anadolu Türkçesinde *-(y)up/-(y)üp* şeklinde yuvarlaklaşmış ve yeni bir ekle birleşmiştir.):

-uban/-üben: id-üben 91b/9, 101b/12

-(y)up/-(y)üp: aç-up 27b/10; *ağ-up* 114a/5; *baş-up* 262a/7; *bil-üp* 3b/10; *bişür-üp* 158a/4; *çek-üp* 90b/12; *çık-up* 12b/8; *di-yüp* 164b/1; *es-üp* 67a/2; *kazan-up* 108b/1; *kızdur-up* 290b/4; *nūrlan-up* 83a/6; *şat-up* 118b/4; *şakı-yup* 67a/3; *uyan-up* 15b/12; *virme-yüp* 288b/8; *vir-üp* 59a/2; *yarıl-up* 56a/9; *yaz-up* 257b/3; *yi-yüp* 12b/5

3. Būnyesindeki ğ/g seslerinin düşmesi sonucu yuvarlaklaşan ekler:

-lu / -lū (< -lġ / -lig) sıfat eki:

aşşı-lu 'yararlı' 99a/3; *bağ-lu* 107b/15; *bel-lū* 164b/15; *beñiz-lū* 165a/14; *delük-lū* 152b/12; *ekin-lū* 115b/6; *giz-lū* 11b/3; *kanat-lu* 144a/9; *kireç-lū* 214a/11; *sagış-lu* 117b/8; *fat-lu* 89b/1; *yağ-lu* 161a/7; *yara-lu* 113a/7

-uci / -ūci (<-(i)ğçı/ -(i)gçi) eylemden ad yapma eki: Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak olan bu ek, metnimizde hem yuvarlak hem düz şekliyle görülmektedir (bk. 2.1.1.2.3. Düzleşme)

boz-uci 230a/7; *düz-ūci* 229b/2; *korğud-uci* 267b/7; *nūrlandur-uci* 79a/2; *ölç-ūci* 228b/10; *süpür-ūci* 227b/8; *yon-uci* 236a/1; *yüz-ūci* 'deri yüzen kişi' 225a/14

4.Örnekseme Sonucu Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

-duñ/-dūñ belirli geçmiş zaman 2. teklik kişi eki:

al-duñ 246b/3; *bil-dūñ* 58a/10; *çık-duñ* 156b/7; *eyle-dūñ* 3a/12; *gel-dūñ* 96a/2; *getür-dūñ* 55b/8; *şı-duñ* 165a/10; *var-duñ* 156b/7; *virme-dūñ* 177b/1; *yapış-duñ* 120b/6; *yat-duñ* 254b/3; *yitiş-duñ* 86b/5

-duñuz/-dūñüz belirli geçmiş zaman 2. çokluk kişi eki:

it-dūñüz 140a/8

-suz / -süz addan ad yapma eki:

aşıl-suz 13a/11; *kanat-suz* 217a/4; *kilid-süz* 107b/14; *sebeb-süz* 103b/13; *sünnet-süz* 191a/6; *teklif-süz* 74a/12; *tevbe-süz* 281b/2; *vakt-suz* 71b/1; *yağ-suz* 83b/15

-cuḳ / -cük addan ad yapma eki:

az-a-cuḳ 80b/4; *ḳabar-cuḳ* (krş. *ḳabaruk-cuḳ*) 285b/15; *ḳıvırcuḳ* (krş. *ḳıvıruc-cuḳ*) 168b/15; *nesne-cük* 254a/6; *nesnen-cük* 199a/8; *oḡlan-cuḳ* 37a/7; *uṣa-cuḳ* 'ufacık; uṣakcık' 96b/15; *uva-cuḳ* 'ufacık, küçücük' 164b/10

Bu ekin bulunduğu şu örneklerde ise yuvarlaklaşma görülmez:

diz-cık 'diz bağı' 207b/7; *ḳıl-çıḳ* 159b/8; *oḡlan-cık* 173a/5

-duḳ/-dük belirli geçmiş zaman 1. çokluk eki:

gel-dük 11a/7; *gir-dük* 256a/14; *it-dük* 49a/12; *yaḳ-duḳ* 308a/14

-(n)uñ/-(n)üñ tamlayan durumu eki:

adem-üñ (ağzında) 137a/10; *aḡac-uñ* (ḳabuğı) 110b/15; *aḳça-nuñ* (ḍarbını) 30a/9; *a-nuñ* (mertebesi) 3a/2; *cāriye-nüñ* (seminine) 140a/6; *çaḳmaḡ-uñ* (toḳuşması) 78b/13; *deniz-üñ* (heybetinden) 87b/13; *depe-nüñ* (te'vili) 101a/2; *dere-nüñ* (şuyı) 89b/4; *iki-nüñ* (rû'yası) 27a/6; *keçi-nüñ* (kılı) 141a/9; *kim-üñ* (oḡlсын) 20a/9; *ne-nüñ* (gibi) 29a/12

-(u)ñ/-(ü)ñ 2. çokluk kişi emir eki:

bıl-üñ 2a/1; *vir-üñ* 21b/5

Geniş zaman 1. çokluk kişi eki:

var-ur-uz 19a/15; *vir-ür-üz* 23b/8; *dê-r-üz* 67a/12; *id-er-üz* 25a/6, 35a/10

5. Metnimizde genellikle düz ünlülü olmakla birlikte yuvarlaklaşarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna giren ekler de şunlardır:

-u-l- / -ü-l- eylemden eylem yapan çatı eklerinin bağlayıcı ünlüsü:

Eski Anadolu Türkçesi döneminde bu ek genellikle düzdür. Ancak metnimizde bu eklerin bağlayıcı ünlüsü, bir birlik göstermez. Bu eklerin yuvarlak ünlülü köklere eklendiğinde kimi zaman yuvarlak, kimi zaman düz ünlülü; düz ünlülü köklere eklendiğinde ise düz olduğu görülmüştür:

boğ-ul-dı 211b/8; *bük-ül-* 232a/6; *dök-ül-* 184b/15; *dür-ül-* 221a/15; *gör-ül-* 257b/4; *kon-ul-mış-dur* 75b/4; *öp-ül-* 252b/2; *ör-ül-* 169a/8; *şor-ul-mak* 16a/9; *tut-ul-mış* 63b/8; *vur-ul-dı* 306a/3; *yum-ul-ur-sa* 176a/10

Kök ünlüsü yuvarlak olduğu hâlde bu ekin düz yazıldığı örnekler şunlardır:

boz-ıl- 268b/15; *dök-il-* 76b/3; *gör-il-* 12a/9; *tut-il-* 47b/10; *ur-ıl-* 209b/10; *üz-il-* 32b/6; *yor-ıl-* 10a/6

Düz ünlülü örnekler de şunlardır:

aç-il- 235b/7; *aş-ıl-* 28b/2; *begen-il-* 119b/2; *kes-il-* 175a/4

Sözcük kök ve gövdelerinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak görülen düzlükler şunlardır:

Eski Türkçe döneminden itibaren düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak düz ünlülü olan sözcükler:

<i>kozi</i>	> <i>kuzi</i> 'kuzu' 158a/14, 158b/2
<i>kuri-</i>	> <i>kurı-</i> 'kurumak' 188a/15, 88a/8
<i>oqi-</i>	> <i>oqi-</i> 'okumak' 261a/8, 265b/11
<i>toğrı</i>	> <i>toğrı</i> 'doğru' 63a/10, 99a/1
<i>udı--</i>	> <i>uyı-</i> 'uyumak' 13b/10
<i>unıt-</i>	> <i>unıt-</i> 'unutmak' 156b/15, 246a/8
<i>yori-</i>	> <i>yöri-</i> 'yürümek' 219b/2, 220a/12

Metnimizde ikili yazımı olan bu sözcüklerin yuvarlaklaşma eğiliminde olduğu söylenebilir (bk. 2.1.1.2.2.Yuvarlaklaşma).

Eklerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olan düzlükler:

1. Eski Türkçeden beri düz ünlülü olan ekler:

-cı/-ci / -çı/-çi addan ad yapma eki:

kov-cı 'kovlayıcı, gammaz' 204a/8; kuş-çı 226b/12; odun-cı 45b/8; ot-çı 'aktar, ot ve baharat satan' 224b/6; uyku-cı 224b/11

-ı/-i; -sı/-si: teklik 3. kişi iyelik eki:

çok-ı 113a/1; düğün-i 109a/12; kabuğ-ı 113b/6; kömür-i 85a/8; buzağı-sı 149a/7; kapu-sı 51a/7; kendü-si 32a/12; koğu-sı 122a/4; taru-sı 120a/8

-ğı; -kı/-ki aitlik eki:

yokarı-ğı 39a/7

-ı/-i; -nı/-ni belirtme durumu eki:

demür-i 'demiri' 247b/2; kuş-ı 'kuşu' 251b/9; şu-nı 'şunu' 36b/9

-dı/-di belirli geçmiş zaman 3. teklik kişi eki:

düş-di 85a/14; ol-dı 12a/2; ör-diler 208b/1; şok -dı 148b/1; şoy-dılar 135b/5; toğur-dı 66b/4; ur-dı 52a/11

-mış/-miş belirsiz geçmiş zaman eki:

bürü-mişler 256a/12; dök-mışdür 139b/11; dut-mışdur 188a/1; gör-mişler 142a/12; gör-mişsin 256b/3; ol-mışsin 246b/4; öl-mişem 279b/15; ör-mişler 208a/13; şogul-mış 'suyu çekilmiş, solmuş' 87b/15; şok-mış 147a/15; söyün-miş 2b/2; toğur-mış 128a/6; tur-mış 262a/5; ur-mış 150a/13; 235b/12

-*ınca/-ince* ;(< -*gınça/-ginçe*) ulaç (zarf-fiil) eki:

Metnimizde bu ek, çoğunlukla uyuma girer. Ancak iki örnekte yuvarlak ünlü köklere düz ünlü eklenmiştir:

ol-ınca 194b/8; *öñ-ince* 141a/9

-*miş /-miş* belirsiz geçmiş zaman ortaç (sıfat-fiil) eki:

koğ-mış (su) 92a/2; *bükül-miş* (ip) 232a/6; *devşürül-miş* (zeytün) 114a/10; *dökül-miş* (kan) 76b/5; *dürül-miş* (ton) 221a/15

2. Eski Anadolu Türkçesinde kullanılmaya başlanan ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak sürekli düz ünlü olan ek:

-*ıcağ/-icek* ulaç (zarf-fiil) eki:

al-ıcağ 'alınca' 257a/9; *at-ıcağ* 'atınca' 139b/11; *dè-y-icek* 'deyince' 261a/3; *gel-icek* 107b/7; *gör-icek* 163a/3; *göl-icek* 172a/15; *iste-y-icek* 256a/15; *uyan-ıcağ* 'uyanınca' 12b/14; *var-ıcağ* 'varınca' 8b/4

3. Eski Anadolu Türkçesinde düzleşme eğiliminde olan ekler:

-*ı-l- / -i-l-* eylemden eylem yapma eki: Kök ünlüsü yuvarlak olduğu hâlde düz ünlü örnekler düzleşme eğilimini göstermektedir:

boz-ıl- 268b/15; *dök-ıl-* 76b/3; *gör-ıl-* 12a/9; *tut-ıl-* 47b/10; *ur-ıl-* 209b/10; *üz-ıl-* 32b/6; *yor-ıl-* 10a/6

-*lık / -lik*: addan ad yapma eki: Bu ek, metnimizdeki sözcüklere hem yuvarlak hem düz olarak eklenmiştir (bk. 2.1.1.2.2. Yuvarlaklaşma). Uyuma girmeyen örnekler şunlardır:

aruk-lık 'zayıflık' 144a/3; *delü-lik* 286a/1; *kör-lik* 'körlük' 288b/15; *şayru-lık* 'hastalık' 16b/4; *şovuk-lık* 69b/13; *süst-lik* 'tembellik' 289a/7; *toğru-lık* 99a/1; *tok-lık* 98b/11; *ulu-lık* 273b/2

-ıcı / -ici eylemden ad yapma eki, metnimizde hem yuvarlak hem düz yazılmıştır (bk. 2.1.1.2.2. Yuvarlaklaşma). Uyuma girmeyen düz ünlülü örnekler şunlardır:

gezdür-ici 204b/7; *güldür-ici* 229a/5; *şoy-ıcı* 'soyguncu' 203b/10; *tut-ıcı* 203a/11; *yu-y-ıcı* 'yıkayıcı' 297a/15

2.1.1.2. Ünlü Değişmeleri

2.1.1.2.1. Kısılma

Ana Türkçedeki aslî uzun ünlüler, Eski Anadolu Türkçesinde kısalmıştır. Ancak metnimizde, kök hecedeki uzun ünlüyü izleyen ünsüzün ötümlüleşmiş olmasına bakarak, kök hecede uzun ünlülerin izlerinin görüldüğü söylenebilir:

acılık 'açlık' 214a/6 (< *āç* Tekin 1995)

ad 'ad, isim' 18b/5 (< *ād* Tekin 1995)

ağı 'akı, beyazı' 113a/4 (< *āk* Tekin 1995) (Bu sözcüğün ötümlüleşme olmayan biçimleri de tespit edilmiştir: *akı* 'beyazı' 122b/14)

adım 'adım' 214b/13 (< *ātım* Tekin 1995)

bucağ 'köşe, bucak, uç' 256b/4 (< *būçgak* Tekin 1995)

bud 'but, kalça' 158b/7 (< *būt* Tekin 1995)

çıban 'çıban' 209a/13 (< *çīpgan* Tekin 1995)

dörd 'dört' 116a/4 (< *tört* Tekin 1995) (Metnimizde aynı sözcük *dört* 6a/6 şeklinde de geçmektedir.)

ḱurd 'kurt; küçük böcek' 49a/13 (< *kūrt* Tekin 1995) (Aynı sözcüğün ötümlüleşmemiş şekli de metnimizde vardır: *ḱurt* 'kurt' 184a/13)

od 'ateş' 12b/8 (< *ōt* Tekin 1995)

odı 'ateşi' 78a/5 (< *ōt* Tekin 1995)

oddan 'ateşten' (< *ōt* Tekin 1995)

öd-ini 'öd, safra kesesi' 179b/13 (< *ōt* Tekin 1995)

ödemek 'ödemek' 219a/14 (< *öte-* Tekin 1995)

ṭudağ 'dudak' (< *tōtak* Tekin 1995) (Aynı sözcük metnimizde *ṭutağ* 'dudak' 171b/10; *dudağ* 'dudak' 288b/8 olarak da geçmiştir.)

yad 'yabancı' 3b/11 (< *yāt* Tekin 1995)

yéd-er 'çekip götürür' 174b/5 (< *yét-* Tekin 1995)
yédi 'yedi sayısı' 55a/4 (< *yėti* Tekin 1995)
yurd-in 'yurt, memleket' 213a/12 (< *yürt* Tekin 1995)

2.1.1.2.2. Yuvarlaklaşma

Eski Anadolu Türkçesi dönemine genel olarak bakıldığında bir yuvarlaklaşma eğilimi gözlenir.

İncelenen metinde yuvarlaklaşma, sözcük kök ve gövdelerinde ve eklerde yuvarlaklaşma şeklinde olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. Metinde görülen yuvarlaklaşmaların çoğunun belirgin bir sebebi vardır:

1. *b, m, p, v* gibi dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisiyle ünlüleri yuvarlaklaşan sözcükler şunlardır:

demür 'demir' 133a/14, 223a/14, 233b/15 < *temir*
sovuḡ 'soğuk' 12a/12, 86b/11, 108b/9 < *soḡıḡ*
semüz 'besili, dolgun' 132b/1, 158b/8, 158a/9 < *semiz*. (*semüz* sözcüğü, metnimizde yedi defa *semiz* şeklinde geçmiştir).

2. Eski Türkçe dönemindeki sözsonu *-ḡ/-g* ünsüzleri düşmüş, kimi sözcüklerde bu durum yuvarlaklaşmaya sebep olmuştur:

ḡapu 'kapı' 102b/11, 107a/4, 192a/12 < *ḡapıḡ*
ḡaru 'sarı' 12a/11, 57b/8, 92a/4 < *sarıḡ*

Metnimizde sözsonu *-ḡ/-g* ünsüzleri düştüğü hâlde ünlüsü yuvarlaklaşmayan sözcükler de vardır (bk. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu).

3. Bünyesinde yuvarlaklaşmayı gerçekleştirecek bir sebep olmadığı hâlde, örnekseme (analoji) yoluyla yuvarlaklaşan sözcükler şunlardır:

yaru-sı 'yarı' 64b/15 < *yarı* (Ancak; *yaru* sözcüğü metnimizde iki yerde düz şekliyle görülür: *yarı* 96b/9; *yarı-sı* 64b/15)

4. Yuvarlaklaşma eğiliminde olan sözcükler:

Eski Türkçe döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olan kimi sözcükler, Eski Anadolu Türkçesinde uyuma girmişlerdir. Metnimizde bu tür sözcüklerin hem yuvarlak hem düz yazılımları görülmektedir. Bu sözcüklerin ikili yazılımları, yuvarlaklaşma eğilimi olarak değerlendirilebilir (bk. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu).

<i>kozi</i>	> <i>ķuzu</i> 138b/7	<i>udı-</i>	> <i>uyu-</i> 9a/12
<i>ķurı-</i>	> <i>ķuru-</i> 25b/9	<i>unıt-</i>	> <i>unut-</i> 123b/1
<i>okı-</i>	> <i>oku-</i> 58b/2	<i>yorı-</i>	> <i>yörü-</i> 264b/5
<i>toğrı</i>	> <i>toğru</i> 34b/4		

Eklerde Yuvarlaklaşma:

Eski Türkçe döneminden beri yuvarlak ünlülü olan ve metnimizde de bu yuvarlaklığı koruyan ekler bulunmaktadır. Bir kısım ekin yuvarlaklaşmasında, eklerin bünyelerinde bulunan dudak ünsüzlerinin varlığı veya sonses -ğ ve -g düşmesi etkili olurken kimilerinde de benzeşme yoluyla yuvarlaklaşma olmuştur:

1. b, m, p, v dudak ünsüzleri nedeniyle ünlüsü yuvarlaklaşan ekler:

-um / -üm; -umuz / -ümüz 1. kişi iyelik ekleri:

ağz-um-a 264a/2 (krş. *ağız*); *alt-um-dan* 234b/10; *ayağ-um* 183b/14, *barmağ-um-dan* 162a/12; *baş-um* 210a/13; *el-üm* 47b/2; *ev-üm* 103b/1; *ķarşı-m-a* 27b/8; *ķat-um-da* 'huzurumda' 25a/8; *toğan-um* 154a/13; *ana-muz* 158b/5; *ard-umuz-da* 42a/1; *din-ümüz* 19b/2; *düşmenler-ümüz* 22a/12; *ev-ümüz-den* 106a/11; *fehmi-ümüz-e* 68a/2; *ķat-umuz-da* 42b/2; *nebi-müz* 90a/5; *peygamber-ümüz* 36a/11

-dum / -düm belirli geçmiş zaman teklik 1. kişi eki:

aç-dum 27b/5; *al-dum* 97a/5; *alma-dum* 76b/8; *bağışla-dum* 276a/15; *bıl-düm* 257a/4; *boğazla-dum* 131a/2; *eyt-düm* 280a/5; *iç-düm* 184b/10; *ķal-dum* 276b/10; *uyan-dum* 27b/5; *var-dum* 27b/8; *vir-düm* 184b/11; *yapiş-dum* 32a/12;

-vuz / -vüz adıl kaynaklı çokluk 1. kişi eki:

çek-e-vüz 'çekelim' 275b/3; *id-e-vüz* 'idelim' 8a/3; *itse-vüz* 60b/13

-up / -üp; -uban / -üben ortağ eki (ET. -(i)p/ -(i)p> EAT. -(y)up/ -(y)üp):

-up/-üp: *aç-up* 27b/10; *aķ-up* 114a/5; *baş-up* 262a/7; *bil-üp* 3b/10; *çek-üp* 90b/12; *çık-up* 12b/8; *di-y-üp* 164b/1; *es-üp* 67a/2; *kazan-up* 108b/1; *nūrlan-up* 83a/6; *şat-up* 118b/4; *şakı-y-up* 67a/3; *uyan-up* 15b/12; *virme-y-üp* 288b/8; *vir-üp* 59a/2; *yarıl-up* 56a/9; *yaz-up* 257b/3; *yi-y-üp* 12b/5

-uban/-üben: *id-üben* 91b/9, 101b/12

2. ğ/ g seslerinin düşmesi sonucu yuvarlaklaşan ekler:

-lu / -lū (< -līg / -lig) sıfat eki:

aşşı-lu 'yararlı' 99a/3; *bağ-lu* 107b/15; *bel-lū* 164b/15; *beñiz-lū* 165a/14; *ekin-lū* 115b/6; *giz-lū* 11b/3; *kanat-lu* 144a/9; *kireç-lū* 214a/11; *sağış-lu* 117b/8; *tat-lu* 89b/1; *yağ-lu* 161a/7; *yara-lu* 113a/7

-uci / -üci < -(i)ğcı/ -(i)gci eylemden ad yapma eki: Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak olan bu ek, metnimizde hem yuvarlak hem düz şekliyle görülmektedir (bk. 2.1.1.2.3. Düzleşme):

boz-uci 230a/7; *nūrlandur-uci* 79a/2; *yon-uci* 236a/1; *düz-üci* 229b/2; *ölç-üci* 228b/10; *yüz-üci* 'deri yüzen kişi' 225a/14

3.Örnekşeme Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

-duñ / -dūñ belirli geçmiş zaman 2. teklik kişi eki:

al-duñ 246b/3; *bil-dūñ* 58a/10; *çık-duñ* 156b/7; *eyle-dūñ* 3a/12; *gel-dūñ* 96a/2; *şı-duñ* 165a/10; *var-duñ* 156b/7; *virme-dūñ* 177b/1; *yapış-duñ* 120b/6; *yat-duñ* 254b/3; *yitiş-dūñ* 86b/5

-duñuz/-düñüz belirli geçmiş zaman 2. çokluk kişi eki:

gör-düñüz 162a/14; *it-düñüz* 140a/8

-cuḵ / -cük addan ad yapma eki:

az-a-cuḵ 80b/4; *ḵabar-cuḵ* (krş. *ḵabaruk-cuḵ*) 285b/15; *ḵıvır-cuḵ* (krş. *ḵıvıruc-cuḵ*) 168b/15; *küçücük* 42b/5 (krş. *küçük-cük*); *nesne-cük* 254a/6; *nesnen-cük* 199a/8; *oḡlan-cuḵ* 37a/7; *uṣa-cuḵ* 'ufacık; uṣakcık' (<uvṣaḵ) 96b/15; *uva-cuḵ* 'ufacık, küçücük' 164b/10

Şu örneklerde ise yuvarlaklaşma görülmez:

diz-cık 'diz bağı' 207b/7; *ḵıl-çık* 159b/8; *oḡlan-cık* 173a/5

-duḵ/-dük belirli geçmiş zaman 1. çokluk kişi eki:

gel-dük 11a/7; *gir-dük* 256a/14; *gör-dük* 256b/4; *it-dük* 49a/12; *yak-duḵ* 308a/14

-suz / -süz addan ad yapma eki:

aşıl-suz 13a/11; *belür-süz* 140a/11; *eksük-süz* 83b/9; *ḵanat-suz* 217a/4; *kilid-süz* 107b/14; *sebeb-süz* 103b/13; *sünnet-süz* 191a/6; *teklif-süz* 74a/12; *tevbe-süz* 281b/2; *vaḵt-suz* 71b/1; *yaḡ-suz* 83b/15

-(n)uñ/-(n)üñ tamlayan durumu eki:

adem-üñ (ağızında) 137a/10; *aḡac-uñ* (ḵabuḡı) 110b/15; *aḵça-nuñ* (darbını) 30a/9; *a-nuñ* (mertebesi) 3a/2; *cāriye-nüñ* (semenine) 140a/6; *çaḵmaḡ-uñ* (toḵuşması) 78b/13; *deniz-üñ* (heybetinden) 87b/13; *depe-nüñ* (te'vili) 101a/2; *dere-nüñ* (şuyı) 89b/4; *döḡn-üñ* 'daḡ daḡlamakla açılan yara' (eskisi) 290b/2 (< *döḡün*); *iki-nüñ* (rü'yası) 27a/6; *keç-i-nüñ* (kılı) 141a/9; *kendü-nüñ* (yaramazlığına) 43a/2; *kim-üñ* (oḡlısını) 20a/9; *ne-nüñ* (gibi) 29a/12; *yüzüñ-üñ* (nürü) 272b/12

-uñ/-üñ 2. çokluk kişi emir eki:

bil-üñ 2a/1; dön-üñ 22b/11; ol-uñ 256b/10; otur-uñ 262a/15; vir-üñ 21b/5

-uz / -üz geniş zaman 1. çokluk kişi eki:

ol-ur-uz 260b/2; tur-ur-uz 279a/11; var-ur-uz 19a/15; vir-ür-üz 23b/8; dè-r-üz 67a/12; id-er-üz 25a/6; gör-ür-üz 23a/7

Metnimizde genellikle düz ünlülü olmakla birlikte, -u-l- / -ü-l- eylemden eylem yapan çatı eklerinin bağlayıcı ünlüsü, Eski Anadolu Türkçesi döneminde genellikle düzdür. Ancak metnimizde bu eklerin bağlayıcı ünlüsü, hem düz hem yuvarlak ünlülü yazılmıştır (bk. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu):

boğ-ul-dı 211b/8; bük-ül- 232a/6; dök-ül- 184b/15; dür-ül- 221a/15; gör-ül- 257b/4; kon-ul-mış-dur 75b/4;öp-ül- 252b/2; ör-ül- 169a/8; şor-ul-mak 16a/9; tut-ul-mış 63b/8; vur-ul-dı 306a/3; yum-ul-ur-sa 176a/10

2.1.1.2.3. Düzleşme

Sözcük Kök ve Gövdelerinde:

depe 'tepe' 101a/1 < *töpü*

dip 'dip, alt, kök' 169b/5 < *tüp*

gümiş 'gümüş' 30a/4 < *kümüş*

içün 'için' 57b/15 < *üçün* (İlk hecedeki yuvarlak ünlü, 'ç' ünsüzünün etkisiyle daralarak düzleşmiştir.).

kuyı 'kuyu' 90b/1 < *ķudug* (Metnimizde aynı sözcüğün düzleşmediği örnek: *kuyu* 90b/13)

ķogrı 'doğru' 63a/10 < *toğuru* (Metnimizde aynı sözcüğün düzleşmediği örnek de vardır: *ķoğru* 34b/4)

yılduz 'yıldız' 36b/7 < *yultuz* (İlk hecedeki yuvarlak ünlü, sözbaşı y ünsüzünün etkisiyle düzleşmiştir.)

Eski Anadolu Türkçesinde ünlüsü düzleşen ekler:

-ı-l- / -i-l- eylemden eylem yapma eki: Kimi sözcüklerin kök ünlüsü yuvarlak olduğu halde bu ekin düz yazıldığı görülmüştür:

boz-ıl- 268b/15; *dök-il-* 76b/3; *gör-il-* 12a/9; *tut-ıl-* 47b/10; *ur-ıl-* 209b/10; *üz-il-* 32b/6; *yor-ıl-* 10a/6

-ınca/-ince (< *-ğınça/-ginçe*) ulaç (zarf-fiil) eki: Metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumuna giren bu ek, iki örnekte yuvarlak ünlülü köklere düz ünlülü eklenmiştir:

ol-ınca 194b/8; *öñ-ince* 141a/9

-lık / -lik: Bu ek, metnimizdeki sözcüklerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna bazen girer bazen de girmez (bk. Önlük-Artlık Uyumu):

aruk-lık 'zayıflık' 144a/3; *delü-lik* 286a/1; *kör-lik* 'körlük' 288b/15; *şayru-lık* 'hastalık' 16b/4; *şovuk-lık* 69b/13; *süst-lik* 'tembellik' 289a/7; *toğru-lık* 99a/1; *toğ-lık* 98b/11; *ulu-lık* 273b/2

-ıcı / -ici < *-(ı)ğçı / -(i)gçi* eylemden ad yapma eki, metnimizde hem yuvarlak hem düz yazılmıştır (bk. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu).

gezdür-ici 204b/7; *güldür-ici* 229a/5; *tut-ıcı* 203a/11; *yu-y-ıcı* 'yıkayıcı' 297a/15

2.1.1.2.4. Daralma

çiçek 'çiçek' 120b/8 < *çeçek* *il* 'şehir, il' 52a/5 < *él* 'devlet, ülke'
işit- 'işitmek, duymak' 53a/3 < *êşid-* *iv-* 'acele etmek' 218b/2 < *eb-*
kim 'kim' 127b/4 < *kem* 'kim' *yine* 'yine' 26b/14 < *yänä* < *yana*
yit- 'ulaşmak' 142a/11 < *yêt-*

2.1.1.2.5. Genişleme

-i->a-; -u->-a

ağaç 'ağaç' 15b/13 < *ığaç*

boya- 'boyamak' 175a/8 < *bodu*-

2.1.1.2.6. Ön Damaksıllaşma

dil 'dil' 130b/5 < *tıl*

imdi 'şimdi' 6b/12 < *amti*

it 'köpek' 149a/13 < *ıt*

biş- 'pişmek' 224a/5 < *bış*-

yine 'yine' 23a/8 < *yänä* < *yana*

yöri- 'yürümek' 202b/5 < *yori*-

eyit- 'demek, söylemek' 19a/14 < *ayıt*-

2.1.1.2.7. Art Damaksıllaşma

ısıtma 'sıtma hastalığı' 286a/12 < **isitme* < **isi-*

tañrılığını 68b/6 < *teñri*

2.1.1.2.8. Ünlü Düşmesi

Sözbaşında:

sıtma 'sıtma hastalığı' 285a/15 < **isi-* (Aynı sözcüğün ünlüsünün düşmemiş şekli de metnimizde vardır: *ısıtma* 286a/12)

Söziçinde:

Türkçede düz-dar ve vurgusuz orta hece ünlüsü düşer. Kimi ünlü düşmelerinde yapım ve çekim ekleri etkili olmuştur:

ayır:- *ayruk* 'başka, diğer' 23a/2 < *ayır*-uk

buyur:- *buyruk* 'emir, ferman' 177b/3 < *buyur*-uk

diri: *dirlik* 'dirilik, hayat' 53b/15

egir-: *egrilik* 292b/3
 eyit-: *eydil-* 'söylenmek' 77b/3
 göñül: *göñli* 51b/6
 oğul: *oğlı* 19a/1
 ötürü: *ötrü* 101a/14
 üzere: *üzre* 32a/5

Organ adlarındaki durum ise ayrı bir kategori olarak alınabilir:

ağız: *ağzında* 161a/1 (aynı zamanda ağıza 105b/6 şekli de vardır)
 alın: *alnına* 196a/3
 bağır: *bağrına* 262a/7
 boyun: *boynı* 144a/2
 burın: *burnı* 171a/11
 göğüs: *gögsi* 56a/6
 karın: *karına* 137b/9.

Eklerde ünlü düşmesi:

aş-ıl-u : *aşlu* 'asılı, asılmış' 174b/12, 233a/12 <aşulu <aşılı < asılgı

Ek-eylemin i ünlüsü şartın hikâye çekiminde düşmüştür:

şaru-sa 229a/3; *tatlu-sa* 112a/13; *var-sa* 57a/7

2.1.1.2.9. Ünlü Türemesi

Ünlü türemesi Türkçe sözcüklerde az sayıda görülmektedir ve bunlar şartlı türemeler olarak değerlendirilebilir:

azacuk 'azıcık' 117a/4

2.1.2. ÜNSÜZLER

2.1.2.1. Sözbaşı Ünsüzleri

2.1.2.1.1. b-

b- > v-

a) Eski Türkçe sözbaşı *b* ünsüzü, kimi sözcüklerde sızıcılaşarak *v-* olmuştur:

var 'var' 42a/8 < *bar*

var- 'varmak, ulaşmak' 189b/2 < *bar-*

vir- 'vermek' 32b/8 < *bér-*

b) Çekimli eylemlerde 1. kişi *ben* ve *biz* adıları, sızıcılaşarak *-van* / *-ven*; *-vuz* / *-vüz* şeklini almıştır:

ben-ven 'benim' 167a/12;

it-se-vüz 'yapsak, etsek' 60b/13, 60b/14;

çek-e-vüz 'çekelim' 275b/3;

id-e-vüz 'edelim' 8a/3

b- > p-

Eski Türkçe *b-* ünsüzü metnimizde aynı sözcükte bir yerde *p-* ünsüzüne dönüşmüştür. Aynı sözcük metinde 34 defa *b-* ile yazılmıştır (bk. Dizin).

piş-mese 'pişmese' 157b/8 < *bış-*

b- > ∅

Eski Türkçe *bol-* 'olmak' eyleminin *b-* sesi *v* üzerinden düşmüştür. Bu durum Batı Oğuzcasının karakteristik özelliğidir.

ol- 'olmak' 28b/7

b- = b-

Bugün p'ye değişen bazı sözbaşı b- ünsüzleri metnimizde hâlâ korunmaktadır:

<i>barmak</i> 'parmak' 176a/14	< <i>barmak</i>
<i>başmağcı</i> 'ayakkabıcı' 30b/3	< <i>başmağ</i> 'ayakkabı'
<i>bıçak</i> 'bıçak' 228a/7	< <i>bıç-</i>
<i>bıñar</i> 'pınar' 89b/10	< <i>bıñar</i>
<i>bış-</i> 'pışmek' 224a/5	< <i>bış-</i>

2.1.2.1.2. k-

Arap alfabesinde Türkçe sözcüklerdeki k- ve g- seslerini gösteren harfleri ayırmak mümkün değildir. Metnimizde bu sesleri ayırmak için bir işaret de kullanılmamıştır:

k- > g-

<i>geç-</i> 24a/3	< <i>keç-</i>	<i>gel-</i> 54b/15	< <i>kel-</i>
<i>gemi</i> 93a/14	< <i>kemi</i> (MK)	<i>gerek</i> 5b/9	< <i>kergek</i>
<i>getür-</i> 165a/6	< <i>keltür-</i>	<i>geyik</i> 149a/2	< <i>kéyik</i>
<i>gey-</i> 248b/8	< <i>ked-</i>	<i>gice</i> 12b/5	< <i>kéçe</i>
<i>gir-</i> 135a/11	< <i>kir-</i>	<i>girü</i> 51a/10	< <i>kérü</i>
<i>git-</i> 98a/15	< <i>két-</i>	<i>göç-</i> 185a/2	< <i>köç-</i>
<i>gök</i> 32a/10	< <i>kök</i>	<i>göñül</i> 28b/3	< <i>köñül</i>
<i>göz</i> 67b/13	< <i>köz</i>	<i>gümiş</i> 30a/4	< <i>kümüş</i>
<i>gün</i> 17b/14	< <i>kün</i>		

k- = k-

Kimi sözcüklerin bugün de k'li olmalarından dolayı g'ye değişmediği kabul edilir:

<i>kendü</i> 18a/13	< <i>kentü</i>	<i>kes-</i> 134a/7	< <i>kes-</i>
<i>key</i> 'çok' 246b/10	< <i>ked</i>	<i>kiçi</i> 'küçük' 206a/7	< <i>kiçig</i>
<i>kişi</i> 15b/1	< <i>kişi</i>		

2.1.2.1.3. t-

t- > d-

Ön ünlülü sözcüklerde:

Eski Türkçe t- ünsüzü, ön ünlülü sözcüklerde genellikle ötümlüleşerek d- olmuştur:

<i>dê-</i> 'söylemek' 20a/9	< <i>tê-</i>
<i>deg-</i> 32a/12	< <i>teg-</i>
<i>degirmen</i> 109a/11 (bk. <i>deyirmen</i> 82b/2)	< <i>tegirmen</i>
<i>degirmi</i> 'yuvarlak' 57b/13	< <i>tegirmi</i>
<i>del-</i> 'delmek' 221b/7	< <i>tel-</i>
<i>demür</i> 'demir' 133a/14	< <i>temir</i>
<i>deñiz</i> 'deniz' 87a/8	< <i>teñiz</i>
<i>depe</i> 'tepe' 101a/1	< <i>töpü</i>
<i>depre-n-</i> 'kıınıldamak, hareket etmek' 29b/1	< <i>tepre-</i>
<i>deriñ</i> 'derin' 92b/3	< <i>teriñ</i>
<i>dik-</i> 'dikmek, kurmak'	< <i>tik-</i>
<i>dil</i> 'dil, ağızdaki organ' 161b/13	< <i>tıl</i>
<i>dile-</i> 'dilemek, istemek' 34b/8	< <i>tile-</i>
<i>dilki</i> 'tilki' 187b/6 (bk. <i>dilkü</i> 151a/6)	< <i>tilkü</i>
<i>diri</i> 'diri, canlı' 90a/3	< <i>tirig</i>
<i>ditre-</i> 'titremek' 78a/8	< <i>titre-</i> (MK)
<i>diz</i> 'diz' 142a/1	< <i>tiz</i>
<i>dög-</i> 'dövmek, vurmak' 201b/2	< <i>tög-</i> (MK)
<i>dögün</i> 'dağ dağlamakla açılan yara' 290b/1	< <i>tögün</i> (MK)
<i>dök-</i> 'dökmek' 26a/11	< <i>tök-</i>
<i>dörd</i> 'dört' 116a/4 (bk. <i>dört</i> 6a/10)	< <i>tört</i>
<i>döşek</i> 'döşek, yatak' 144b/11	< <i>töşek</i> (MK)

Art Ünlülü Sözcüklerde:

a) t- = t-

<i>tağıt-</i> 'dağıtmak' 99a/14	< <i>tağıt-</i>
<i>tal</i> 'dal' 84b/9	< <i>tal</i>
<i>tal-</i> 'dalmak' 227a/10	< <i>tal-</i>
<i>tam</i> 'dam, çatı' 103a/13	< <i>tām</i> 'duvar'
<i>tam-</i> 'damlamak' 32a/11	< <i>tam-</i>
<i>tamar</i> 'damar' 182b/13	< <i>tamar</i>
<i>tanuk</i> 'tanık, şahit' 238a/14	< <i>tanuk</i>
<i>tap-</i> 'kulluk etmek' 64b/13	< <i>tap-</i>
<i>tart-</i> 'çekmek' 222a/5	< <i>tart-</i>
<i>taş</i> 'taş' 205b/10	< <i>taş</i>
<i>taşak</i> 'erkeklik bezi' 182a/11	< <i>taşak</i>
<i>taşı-</i> 'taşımak, götürmek'	< <i>taşı-</i>
<i>taşra</i> 'dışarı' 136a/15	< <i>taşra</i>
<i>tavar</i> 'davar' 212a/7	< <i>tavar</i> (Tekin <i>tabar</i>)
<i>tavşan</i> 'tavşan' 149a/10	< <i>tabışgan</i>
<i>tayan-</i> 124a/4	< <i>tayan-</i>
<i>toğan</i> 'doğan kuşu' 154a/3	< <i>togan</i>
<i>toklık</i> 'aç olmamak' 98b/11	< <i>tok</i>
<i>tokuz</i> 'dokuz' 132a/14	< <i>tokuz</i>
<i>tol-</i> 'dolmak' 181a/10	< <i>tol-</i>
<i>ton</i> 'elbise' 248a/4	< <i>ton</i>
<i>toñmak</i> 'donmak' 16b/13	< <i>ton-</i>
<i>toy-</i> 'doymak' 76a/6	< <i>tod-</i>
<i>toz</i> 'toz' 205a/12	< <i>toz</i>
<i>tuman</i> 'duman' 71b/6	< <i>tuman</i>
<i>tuy-</i> 'duymak, işitmek' 275a/5	< <i>tuy-</i>

t- > d-

<i>dağı</i> 6b/14	< <i>takı</i>	<i>dağın-</i> 247a/3	< <i>takın-</i>
<i>dak-</i> 208a/11	< <i>tak-</i>		

t- > d- ~ t-

<i>dağ</i> 'dağ'	~ <i>tağ</i> 99a/13	< <i>tag</i>
<i>daniş-</i> 'danışmak' 187a/4	~ <i>tañış-</i> 187a/2	< <i>taniş-</i>
<i>dar</i> 'dar' 285a/9	~ <i>tar</i> 105b/9	< <i>tar</i>
<i>darağ</i> 'tarak' 237a/13	~ <i>tarak</i> 174b/12	< <i>targak</i>
<i>datlu</i> 'tatlı' 125b/2	~ <i>tatlu</i> 117b/5	< <i>tatıglıg</i>
<i>der</i> 'ter' 190b/9	~ <i>ter</i> 'yaş, ıslak' 52b/13	< <i>ter</i>
<i>dırnağ</i> 'tırnak' 288b/10	~ <i>tırnağ</i> 288b/11	< <i>tırñak</i>
<i>doğ-</i> 'doğmak' 131a/2	~ <i>toğ-</i> 61b/9	< <i>toğ-</i>
<i>dokımağ</i> 238b/4	~ <i>tokımağ</i> 221a/13	< <i>tokı-</i> 'vurmak, dövmek'
<i>doğun-</i> 113a/7	~ <i>toğun-</i> 206a/7	< <i>tokı-</i>
<i>dudağ</i> 288a/5	~ <i>tuṭağ</i> 288a/5 (bk. <i>ṭudağ</i> 171b/9)	
<i>dur-</i> 94a/11	~ <i>tur-</i> 106a/7	< <i>tur-</i>
<i>dut-</i> 194b/12	~ <i>tut-</i> 128a/14	< <i>tut-</i>
<i>duzağ</i> 154b/14	~ <i>tuzağ</i> 155a/2	< <i>tuzak</i>
<i>dütün</i> 79a/14	~ <i>tütün</i> 84b/3	< <i>tütün</i> (MK)
<i>dutruğ-ı</i> 'ateş tutuşturacak çörçöp' 81b/14	~ <i>tutruğ-ı</i> 86a/7	< <i>tutruk</i>

2.1.2.1.4. y-y- > ∅

Sözbaşında genellikle korunan y ünsüzü, dar ünlüler önünde az sayıda sözcükte düşmüştür; kimi zaman aynı sözcükte de hem kendini koruduğu hem düştüğü görülmektedir:

<i>incü</i> 'inci' 152b/10	< <i>yinçü</i>
<i>ince</i> 'ince' 248b/6	< <i>yinçge</i>
<i>ılan</i> 'yılan' 134a/6	~ <i>yılan</i> 9b/5 < <i>yılan</i>
<i>ılduz</i> 'yıldız' 136a/10	~ <i>yılduz</i> 36b/7 < <i>yultuz</i>

y- = y-

<i>yıl</i> 14a/10	< <i>yıl</i>
-------------------	--------------

yılan 31a/15 < *yılan* (bk. *ılan* 134b/1)
yılduz 65a/6 < *yultuz* (bk. *ılduz* 215a/14)
yigit 80b/12 < *yigit*
yüzerlik 'üzerlik tohumu' 118b/15 < *yüzerlik* < *üzerlik* < **üzerü*

2.1.2.2. Söziçi ve Sözsonu Ünsüzleri

2.1.2.2.1. -b-, -b

-b- > -v-

ķavış- 181b/9 < *ķabış*-
yalvar- 284a/7 < *yalbar*-

-b > -v

av 234b/8 < (*aw* MK) < *ab*
ev 56b/7 < (*ew* MK) < *eb*
sev- 151a/13 < (*sew*- MK) < *seb*-
iv- 'acele etmek' 218b/2 < (*ew*- MK) < *eb*-

-b > ∅

Eski Türkçe *sub* sözcüğünde *b* sesi, zamanla *v*'ye değişmiş, daha sonra Eski Anadolu Türkçesi döneminde düşmüştür:

şu 77b/14 (bk. *su* 46a/5) < (*suw* MK) < *sub*

su sözcüğü çekime girdiği zaman kök ile ek arasına zamir *n* 'si yerine bir *y* ünsüzü almıştır:

şuya 86a/15; *şuyı* 76b/3; *şuyın* 88a/4

Ancak bir yerde *şunuñ* 78a/1 şekli de görülür.

Ayrıca metnimizde *suvar-* 'sulamak, su vermek' < *suv-ğar-* sözcüğünde üç yerde son ses -v ünsüzünü koruyan örnekler vardır:

şuvar-ur 86b/8, 90b/12; *suvar-sa* 91a/2 < *suvğar-*

2.1.2.2.2. -ç

-ç > -c

Aslî uzun ünlülü tek heceli sözcüklerin sonundaki ötümsüz -ç ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ek aldığı zaman ötümlüleşir:

**āç* > *acılık* 'açlık, tok olmama' 214a/6

keñç (Clauson 1972) > *genc-i* 'genç, delikanlı' 104b/3

**ūç* > *uc-ından* 286b/13

-ç ile biten şu eylemde ötümlüleşme olmamıştır:

kuç-a 'kucaklaya' 133b/10; *kuç-ar* 'kucaklar' 46a/11; *kuç-up* 'kucaklayıp' 262a/7

2.1.2.2.3. -d-, -d

-d- > -y-

adağ > *ayağ* 189a/15

adır- > *ayır-* 73b/9

bedük > *büyük* 22b/15

bodu- > *boya-* 175a/8

eder > *eyer* 'eyer, hayvanların sırtlarına vurulan oturak' 234a/6

edgü > *eygü* 219a/6

edgü > *eyü* 125a/3

idi > *iye* 'sahip' 229b/11

kadgu > *gaygu* 126b/6

kudruk > kuyruk 152b/3
 kuduğ > kuyu 90b/13
 udi- > uyi- 13b/10

-d > -y

bod > boy 'boy, kabile' 19b/11
 kod- > koy- 133a/8
 tod- > toy- 76a/6

2.1.2.2.4. -ğ-, -g-; -ğ, -g

-ğ- > -v-

soğık > şovuk 12b/8 (bk. sovuğ 89b/9)
 kağun > kavun 117a/2

-ğ, -g > ∅

Eski Türkçedeki çok heceli sözcüklerin ve eklerin sonundaki -ğ, -g ünsüzleri düşmüştür:

a) Çok heceli sözcüklerde:

arığ > arı 'temiz' 98b/12	aşığ > aşşı 'yarar, kazanç' 16b/6
çerig > çeri 'asker' 132a/2	tirig > diri 'diri, canlı' 90a/3
kapığ > kapu 107b/11	katığ > katı 'sert' 101a/4
kiçig > kiçi 206a/7	kuduğ > kuyu 90b/13
ölüg > ölü 230b/4	sarığ > saru 12a/11
uluğ > ulu 101a/1	

Eklerin sonunda:

-lu / -lü (< -līg / -lig) sıfat eki:

ad-lu 45b/15; *aşşı-lu* 'yararlı' 99a/3; *bağ-lu* 107b/15; *bel-lü* 164b/15; *beñiz-lü* 165a/14; *delük-lü* 152b/12; *ekin-lü* 115b/6; *giz-lü* 11b/3; *göñül-lü* 78b/6; *kabuk-lu* 124b/12; *kanat-lu* 144a/9; *kireç-lü* 214a/11; *ot-lu* 98a/2; *sağış-lu* 117b/8; *şu-lu* 98a/2; *tat-lu* 89b/1; *tuz-lu* 90a/2; *yağ-lu* 161a/7; *yara-lu* 113a/7

-ı / -i belirtme durumu eki: Eski Türkçe -(ı)ğ / -(i)g ekinin ünsüzünün düşmesinden sonra ekin bağlayıcı ünlüsü eklenmiştir.

at-ı 251b/9; *çırak-ı* 'çirayı' 81a/7; *demür-i* 'demiri' 247b/2; *dış-i* 'dışı' 172b/10; *kuş-ı* 'kuşu' 251b/9

Ek veya hece başında:

-a / -e < -ğa / -ge yönelme durumu eki:

adı-n-a 18a/4; *âdem-e* 48b/6; *aln-a* 170a/4 (< *alın*); *altun-a* 55a/14; *ana-y-a* 175b/15; *at-a* 192b/3; *ata-y-a* 101a/7; *ateş-e* 173b/4; *baña* 15a/11 (< *ben-ğa*); *bıñar-a* 246a/12; *döşeg-e* 7b/1; *ekin-e* 98b/11; *gög-e* 100a/5; *kendü-ye* 9b/6; *kul-a* 183a/11; *ora-y-a* 186b/1

-(a)r / -(e)r < -ğar / -ger addan eylem türetme eki:

ağ-ar- 'aklaşmak' 178a/13; *gög-er-* 'morarmak, yeşermek' 52a/11; *kara-r-* 250a/10

-aru / -erü < -ğaru / -gerü yön gösterme durumu eki:

iç-erü 20b/11; *il-erü* 55b/10; *yok-aru* 10a/3 (< **yok-ğaru*)

-an/-en (< ğan/-gen) ortaç (sıfat-fiil) eki:

ağma-y-an 76a/15; bilme-y-en 262a/15; çıkar-an 204b/6; gör-en-lerüñ 63b/7; kaz-an 203a/2

-ınca/-ince; -unca/-ünce < -ğınça / gınçe ulaç (zarf-fiil) eki:

aç-ınca 8a/7; alma-y-ınca 26b/1; dökül-ünce 15b/11; gel-ince 30b/8; gir-ince 65a/8; var-ınca 15b/4; kan-ınca 'doyuncaya kadar'; sinma-y-ınca 114a/11; toğ-unca 41a/12

2.1.2.2.5. -k-, -k-, -k-, -k

-k- > -h-

tağı > dağı 1b/4

korğu > korğu 256b/13

yok-sul > yoğsul 212b/2

koğu > koğu 122a/4

udıku > uyğu 221b/1

-k, -k > -ğ, -g

a) Aslî uzun ünlülü, tek heceli sözcüklerin sonundaki -k ünsüzü, sözcük ünlü ile başlayan bir ek aldığı zaman ötümlüleştire (bk.Tekin 1995)

yoğ-ısa 46a/4; yoğ-ıdı 258a/8 < yök

Metnimizde ak 'beyaz' sözcüğünün ünlüsü bazen korunmuş, bazen ötümlüleştirmiştir:

ağ-ı 'beyazı' 113a/4, 143b/14 < āk (Ancak ak-ı 'beyazı' 122b/14, 133b/6; ak-ıla 'beyazla' 167b/9; ak-ın 'beyazını' 190a/15; ak-ısa 'beyazsa' 229a/4)

b) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -k ve -k ünsüzleri, sözcük ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında ötümlüleşmiştir:

ayak 'ayak'	: <i>ayağı</i> 21a/12; <i>ayağum</i> 183b/14
barmağ- 'parmak'	: <i>barmağı</i> 176a/15; <i>barmağumdan</i> 162a/12
bezek 'süs'	: <i>bezegini</i> 84b/8
bırak- 'bırakmak'	: <i>bırağur</i> 261a/5
bölük 'saç örgüsü'	: <i>bölügin</i> 169b/5
döşek 'yatak, döşek'	: <i>döşege</i> 7b/1; <i>döşegi</i> 14a/3
enük 'hayvan yavrusu'	: <i>enügi</i> 127a/15; <i>enügin</i> 137b/2
göbek 'göbek'	: <i>göbegi</i> 52a/6; <i>göbeğin</i> 179a/13
ırmağ- 'ırmak'	: <i>ırmağa</i> 88b/11; <i>ırmağın</i> 88a/11
tutağ- 'dudak'	: <i>tutağı</i> 288a/5
uvağ- 'ufak, küçük'	: <i>uvağı</i> 157a/7
yaprağ- 'yaprak'	: <i>yaprağı</i> 113a/15

Ancak çok az sözcükte ötümlüleşme olmadığı da görülür:

balık-ı 152b/8; *yaprağ-ın* 15b/13

-k, -k > ∅

Son sesinde -k, -k ünsüzü bulunan sözcük, -cuğ/-cük ; -cağ/-cek eklerini aldığı zaman sözcüğün son ünsüzü düşmüştür:

küçük	: <i>küçücük</i> 93a/13
uvağ- 'ufak, küçük'	: <i>uvacuğ</i> 164b/10 (krş. <i>uşacuğ</i>)
uvşak- 'ufak, küçük'	: <i>uşacuğ</i> 96b/15 (krş. <i>uvacuğ</i>)

2.1.2.2.6. -l-, -l

-l- > ∅

keltür- > *getür-* 165a/6

oltur- > *otur-* 103a/12

-l > ø

Eski Türkçe *ol* zamiri, metnimizde de *ol* olarak geçtiği hâlde, bir yerde *o* şekli tespit edilmiştir:

ol > *o* '3. teklik kişi zamiri' 53a/15

2.1.2.2.7. -n

-n > -ñ-

ķonŗu > *ķoñŗu* 'komŗu' 93a/8, 97a/6 (Ancak, aynı sözcükte *n*'nin korunduğu örnekler de vardır: *ķonŗı* 128b/8; *ķonŗu* 231a/10)

2.1.2.2.8. -ñ

-ñ > -n-

tırñak > *dırnak* 'tırnak' 288b/10

tırñak > *tırnak* 'tırnak' 133a/4

-ñ > ğ-

ağır- 'anırmak; kükremek' 187a/14; *ağırmaķ* 'anırmak; kükremek' < *añır-*

2.1.2.2.9. -p

-p > -b

Ünlüyle başlayan bir ekten önce sözcük kökündeki ünsüz ötümlüleşerek *b* ünsüzüne dönüşür:

tüp > *dib-inde* 'dibinde' 114b/6.

çalap > *çalab-um* 'haberci, peygamber' 3a/12

2.1.2.2.10. -t

a) Aslî uzun ünlülü, tek heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü ötümlüleşerek -d olmuştur:

sūt > *süd* 184a/6; *süd-ler* 150a/3; *süd-lü* 161a/10

sūt > *süd-i* 184a/15

Ayrıca, az sayıda sözcükte hem ötümlü hem ötümlü ünsüzle yazılımdan hareketle bir ötümlüleşme eğilimi olduğu söylenilebilir:

kurd 'kurt' 136a/7 ~ *ķurt* 184a/13 < **ķürt* (Ünlü uzunluğun ötürü)

sögüd 'sögüt ağacı' 120a/2 ~ *sögüt* 119a/7 < *sögüt* (MK)

b) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda ötümlüleşerek -d olmuştur:

aķıt- : *aķıd-ur* 90a/8

arıt- : *arıd-ıdıur* 'temizleyicidir' 84b/8

erit- : *erid-ür* 241b/13

gıt- : *gid-e* 56b/10; *gid-üp* 12b/9

güt- : *güd-en* 141a/8; *güd-erem* 151a/9

incit- : *incid-e* 154b/11

işit- : *işid-ür* 30a/6; *işid-e* 80b/2

it- : *id-e* 10b/15; *id-icek* 10a/2

öğret- : *öğred-e* 198a/10

unıt- : *unıd-a* 246a/8; *unıd-ur* 156b/15

uzat- : *uzad-up* 253b/6

2.1.2.3. Ötümlüleşme

2.1.2.3.1. Aslı Uzun Ünlüler Nedeniyle Ötümlüşme:

ağ-ı 'beyazı' 113a/4, 143b/14 < *āk* (Ancak *ağ-ı* 'beyazı' 122b/14, 133b/6; *ağ-ıla* 'beyazla' 167b/9; *ağ-ın* 'beyazını' 190a/15; *ağ-ısa* 'beyazsa' 229a/4)
genc-i 'genç, delikanlı' 104b/3 < *kenç* (MK)
uc-ından 286b/13 < *ūç*
yog-ısa 46a/4; *yog-ıdı* 258a/8 < *yōk*
süd-i 184a/15 < *sūt* (Bu sözcük ek almadığı kimi zamanlarda da ötümsüz yazılmıştır.)

2.1.2.3.2. Ünlüler Arası Durumda Ötümlüleşme

a) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki *-ç*, *-k/-k*, *-p* ve *-t* ünsüzleri, sözcük ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında sırasıyla ötümlüleşerek *-c*, *-ğ/-g*; *-b* ve *-d* olmuştur:

<i>genc</i>	'genç'	: <i>genc-i</i> 104b/3
<i>uç</i>	'uç, kenar'	: <i>uc-ından</i> 286b/13
<i>ayak</i>	'ayak'	: <i>ayağı</i> 21a/12; <i>ayağum</i> 183b/14
<i>barmağ</i>	'parmak'	: <i>barmağı</i> 176a/15; <i>barmağumdan</i> 162a/12
<i>bezek</i>	'süs'	: <i>bezegini</i> 84b/8
<i>bırak-</i>	'bırakmak'	: <i>bırağur</i> 261a/5
<i>bölük</i>	'saç örgüsü'	: <i>bölügin</i> 169b/5
<i>döşek</i>	'yatak, döşek'	: <i>döşege</i> 7b/1; <i>döşegi</i> 14a/3
<i>enük</i>	'hayvan yavrusu'	: <i>enügi</i> 127a/15; <i>enügin</i> 137b/2
<i>göbek</i>	'göbek'	: <i>göbegi</i> 52a/6; <i>göbeğin</i> 179a/13
<i>ırmağ</i>	'ırmak'	: <i>ırmağa</i> 88b/11; <i>ırmağın</i> 88a/11
<i>tutak</i>	'dudak'	: <i>tutağı</i> 288a/5
<i>uvak</i>	'ufak'	: <i>uvağı</i> 157a/7
<i>yaprak</i>	'yaprak'	: <i>yaprağı</i> 113a/15
<i>çalap</i>	'haberci, peygamber'	: <i>çalab-um</i> 3a/12
<i>akıt-</i>		: <i>akıd-ur</i> 90a/8

arıt-	: <i>arıt-ıdır</i> 'temizleyicidir' 84b/8
erit-	: <i>erit-ür</i> 241b/13
git-	: <i>gid-e</i> 56b/10; <i>gid-üp</i> 12b/9
güt-	: <i>güd-en</i> 141a/8; <i>güd-erem</i> 151a/9
incit-	: <i>incit-e</i> 154b/11
işit-	: <i>işit-ür</i> 30a/6; <i>işit-e</i> 80b/2
it-	: <i>id-e</i> 10b/15; <i>id-icek</i> 10a/2
öğret-	: <i>öğred-e</i> 198a/10
unit-	: <i>unıt-a</i> 246a/8; <i>unıt-ur</i> 156b/15
uzat-	: <i>uzad-up</i> 253b/6

Ancak çok az sözcükte ötümlüleşme olmadığı da görülür:
balık-ı 152b/8; *yaprak-ın* 15b/13)

2.1.2.4. Ünsüz Türemesi

2.1.2.4.1. v- Türemesi

Eski Anadolu Türkçesinde seyrek olarak görülen v- türemesi, ön sesteki uzun dudaksıl ünlüden önce metnimizde bir sözcükte görülür. (*ur-* eylemi aynı kökten türetilmiş olanlarıyla birlikte metnimizde 31 kez geçmiş, aynı sözcük *vur-* şekliyle 19 defa geçmiştir.):

vur- 208a/1, 304a/4, 165a/8 < **ūr-* (bk. Tekin 1995)

ur- 206a/8, 52a/11, 150a/13 < **ūr-* (bk. Tekin 1995)

2.1.2.4.2. y- Türemesi

a) Aslî uzun ünlüden önce bir sözcükte y türemesi olmuştur:

yüce 66b/13, 82a/5, 205b/8 < **ūça*

b) Ünlü ile biten bir sözcüğe ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde arada bir y ünsüzü türer:

<i>bura-y-a</i> 57a/12	<i>dile-y-e</i> 13b/14
<i>dilkü-y-e</i> 151a/6	<i>virme-y-üp</i> 288b/8
<i>yi-y-en</i> 121a/4	<i>yöri-y-üp</i> 228a/12
<i>yumurda-y-ı</i> 190a/15	<i>yu-y-a</i> 297b/2

c) i- Ek-eyleminin çekimlerinde birleşik yazımlarda araya y yardımcı ünsüzü girmiştir:

<i>düşmeni-y-le</i> 216a/12	<i>kanlısı-y-la</i> 58b/1
<i>işde-y-ise</i> 118a/14	<i>kimesne-y-içün</i> 242b/6
<i>kara-y-sa</i> 205a/6	<i>korku-y-ıla</i> 212a/11
<i>koca-y-iken</i> 169a/3	<i>yüklü-y-ise</i> 265b/1
<i>üzerinde-y-ken</i> 267a/4	<i>yelegi-y-le</i> 153a/14

2.1.2.4.3. -n- türemesi:

Zamirlerin çekiminde, iyelik ekleriyle durum ekleri arasında, ilgi ekinden önce zamir *n* 'si türer:

<i>bu-n-da</i> 7a/2	<i>bu-n-ı</i> 3a/12
<i>gözi-n-e</i> 185b/9	<i>kapu-sı-n-a</i> 202b/7
<i>şu-n-ı</i> 36b/9	<i>şu-n-da</i> 262a/8
<i>şu-n-larındur</i> 43a/6	<i>uyhu-sı-n-da</i> 15a/11

2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi

aşşı 'fayda, kazanç' 16b/6 < *asığ*

güccük 'küçük' 178b/14 < *küçük*

ıssı 'sıcak' 12b/7 < *ısığ*

ıssi 'sahip, sahibi' 50a/11 < **iyi-si* < *idi-si* (Bu sözcükte gerileyici ünsüz benzeşmesi sonucu 's'ye dönüşme olmuştur.)

2.1.2.6. Ünsüz Uyumu

Türkçede ünsüz uyumu, sözcük sonu ve ek başındaki ünsüzlerin ötümlülük-ötümsüzlük açısından benzeşmesidir. Eski Anadolu Türkçesinin imlâ geleneğine uyularak metnimizde de kimi ekler, son sesi ötümsüz olan sözcüklere ötümlü olarak eklenmiştir:

a) *-da / -de* bulunma durumu eki:

baş-da 46b/13; *gök-de* 50a/11; *toprak-da* 189b/14

b) *-dan / -den* çıkma durumu eki:

baş-dan 46b/13; *gök-den* 50b/11; *şatmak-dan* 133a/3; *tuluk-dan* 233a/1; *yıkılmağ-dan* 74b/15

c) *-dı / -di* görülen geçmiş zaman teklik 3. kişi eki:

acıd-dı 294b/11; *ağ-dı* 90b/5; *geç-di* 23b/10; *öp-di* 251b/2; *ıut-dı* 128a/13; *yap-dı* 104a/1; *yut-dı* 246a/10

ç) *-duğ / -dük* görülen geçmiş zaman çokluk 1. kişi eki:

geç-dükden 7b/14; *yağ-duğ* 308a/14

d) *-dur / -dür* bildirme eki:

ağ-dür 167a/9; *artuğ-dur* 52a/15; *geçmiş-dür* 52b/4; *ucuzluğ-dur* 'bolluktur' 117a/10; *yigrek-dür* 'daha iyidir' 244a/1

e) *-dur / -dür* eylemden eylem yapma (ettirgenlik) eki:

iriş-dür- ; *yitüş-dür-* 260b/8

2.1.2.7. Hece Yitimi

Hece yitimi, ek-eylem olarak kullanılan *durur* 'un ekleşmiş biçiminde görülür:

ağ-dur 167a/9; *artuğ-dur* 52a/15; *geçmiş-dür* 52b/4; *kuvvetli-dür* 108b/14;
kızı-dur 225b/7; *oturmağ-dur* 289b/8

Ancak, metnimizde *durur* şekli de bulunmaktadır:

gaybîdurur 'gayba, görünmeyenle ilgilidir' 153a/1
zuhûrındandurur 'görünüşündendir' 273a/4

2.1.2.8. Hece Binişmesi

bulmaz 188b/4; *uçamasa* 217a/7; *yazamaz* 240b/5; *yitişmez* 3b/5

2.1.2.9. Göçüşme

çölmek 'çömlek' 85b/2
karva- 'kavramak' 252a/1
penyir 'peynir' 185a/14

2.2. BİÇİM BİLGİSİ

2.2.1. SÖZCÜK YAPIMI

2.2.1.1. Addan Ad Yapan Ekler

+cak/+cek;+çak/+çek: Küçültme ve soyut adlar türetir ; nesne ismi yapar:

yalın+cak 'çıplak, üryan' 212b/13; *ısı+cak* 'sıcak' 73b/6,157a/11; *kol+çak*
'kola geçirilen kılıf' 207b/6

+cı/+ci / +çı/çi: Meslek ve uğraşı adları türetir.

ağaç+çı 224a/6; *aşı+çı* 226b/4; *elçi* 'peygamber' 205b/7; *gemi+ci* 229a/11; *kov+ci* 'kovlayıcı, gammaz' 204a/8; *kuş+çı* 226b/12; *külhân+ci* 'hamam ocağını yakan kişi' 30b/1; *odun+ci* 45b/8; *ot+çı* 'aktar, ot ve baharat satan' 224b/6; *şakşı+ci* 228a/1; *sikke+ci* 226a/10; *şeker+ci* 225a/12; *uyku+ci* 224b/11;

+cık/+cik; +cuk/+cük: Küçültme ve sevgi bildiren adlar türetir.

diz+cık 'diz bağı' 207b/7; *uşacuk* 'ufacık; uşakcık,' (< *uvşak*) 96b/15; *uvacuk* 'ufacık, küçücük' 164b/10; *küçücük* (< *küçük+cük*) 42b/5

+daş/+deş: Ortaklık ve beraberlik bildiren isimler türetir.

karın+daş 'kardeş' 55a/3; *yol+daş* 94b/3; *ad+aş* 'adları aynı olan' 50b/11, 301a/11 (< *ad+daş*)

+dın/+din: Adlardan belirteç görevinde adlar türetir.

öñdin 'önce' 14a/10

+gü/+gü: Nesne adları türetir.

göz+gü 'ayna' 69b/4, 82b/11

+kan/+ken: Nesne adları türetir.

yıl+ken 'yelken' 234a/7

+(ı)l/+(i)l: Benzerlik ifade eder.

kız+ıl 52a/1, 183a/2; *yaş+ıl* 74b/15, 102b/10

+lık/+lik / +luk/+lük: Yer, meslek ve mevki, âlet adları gibi adlar türeten işlek bir ektir.

beg+lık 19a/8; *gün+lük* 'gölge yapmaya yarayan perde, şemsiye' 234a/4; *kul+luk* 174a/9; *melik+lik* 'hükümdarlık' 117b/14; *şayru+lık* 'hastalık' 16b/4; *toğru+lık* 99a/1; *tutsak+lık* 285a/8; *tok+lık* 98b/11; *ot+luk* 'ot konulan yer' 25b/9; *sulṭānlık* 115b/13

+lu/+lü: Adlardan sıfat ve sahiplik yapan çok işlek bir ektir.

ağaç+lu 98a/2; *at+lu* 'ata binmiş' 57a/2; *beñiz+lü* 'yüzlü, benizli' 164b/15; *dil+lü* 236a/2; *göñüllü* 'düşünceli' 78b/6; *göz+lü* 258a/15; *kıymet+lü* 64a/5; *kir+lü* 249b/2; *süd+lü* 161a/10; *yağ+lu* 161a/7; *yara+lu* 113a/7; *yük+lü* 'gebe, hamile' 163b/2

+n: Fazla işlek olmayan bir ektir. Esasında bir çekim ekidir, zamanla yapım eki haline dönüşmüştür:

yaya+n 'yaya olarak' 102a/14

+(u)n: Fazla işlek olmayan bir yapım ekidir.

uz+un 86b/1, 87a/12

+(i)nci/+(i)nci; +(u)nci/+(ü)nci: Adlardan sıra sayı sıfatları türetir.

iki+nci 3b/15, 4a/14; *üç+ünci* 4a/1, 4b/1; *dörd+ünci* 4a/4, 4b/2; *bêş+inci* 11a/2, 4a/5; *altı+nci* 4a/6, 4b/5; *yedi+nci* 7a/12, 5a/3; *sekiz+inci* 4a/9, 5a/4; *toğuz+inci* 4a/9, 5a/6; *on+uncu* 4a/11, 5a/8

+rak/+rek: Karşılaştırma bildiren adlar türetir.

kiçi+rek 'daha küçük' 283a/9; *maḥbūb+raḥ* 'daha çok sevilen' 61b/6, 62a/1; *yig+rek* 'daha iyi' 244a/1

+suz/+süz: Yokluk bildiren adlar türetir.

aşıl+suz 13a/11; *boynuz+suz* 116a/15; *belür+süz* 140a/11; *dütün+süz* 79a/14; *eksük+süz* 83b/9; *göz+süz* 228b/11; *kanat+suz* 217a/4; *kilid+süz* 107b/14; *ot+suz* 'otu olmayan' 99a/13; *sebeb+süz* 103b/13; *şu+suz* 90b/4; *suç+suz* 233b/10; *sünnet+süz* 191a/6; *teklif+süz* 74a/12; *tevbe+süz* 281b/2; *vaht+suz* 71b/1; *yağ+suz* 83b/15; *yüz+süz* 'utanmaz' 182a/4

2.2.1.2. Eylemden Ad Yapan Ekler

-acak/-ecek: Eski Anadolu Türkçesinde gelecek zaman ortaç eki olan bu ek, kalıcı adlar da yapar.

dög-ecek 'hayvan dövme aleti' 233b/15

-ak/-ek: Nesne adları ve sıfat yapar.

bıç-ak 228a/7; *kork-ak* 16b/2; *ölç-ek* 238a/1; *sanc-ak* 205a/6 (< *sanç-*)

-anak/-enek: İşlek olmayan bir ektir, nesne adları yapar.

deg-enek 'değnek, sopa' 16a/2

-az: Organ adı yapan bir ektir ve işlek değildir.

boğ-az 12b/2, 286b/12

-cek: İşlek olmayan ve nesne adı yapan bir ektir.

em-cek 'emzik, meme' 136a/4

-dı/-di; -du/-dü: Nesne adları yapar.

sın-du 'makas' 237b/4, 238a/1

-ğa/-ge: Hareketi yapanı, olanı ve yapılan nesneleri karşılayan adlar yapar.

kavur-ğa 'kavrulmuş buğday' 293a/7; *süpür-ge* 232b/9, 236a/11

-ğün/-gün: Büyütme ve aşırılık bildiren adlar yapar.

az-ğün 'azgın' 73a/6; *göç-ğün-ci* 'göçebe, göçmen' 226b/13; *kız-ğün* 108b/3, 108b/5

-ık/-ik; -uk/-ük: Eylemlere uğramış olan, eylemlerden doğmuş bulunan veya eylemi yapan nesnelerin adlarını türetir.

aç-uk 113b/11; *art-uk* 'fazla, başka' 168a/8; *böl-ük* 10bb/8; *bulan-uk* 92a/6; *buyr-uk* 'emir, ferman' 177b/3 (< *buyur-*); *del-ük* 222b/14; *incğur-uk* 'hıçkırmak, aksırmak' 290a/2; *karış-uk* 102a/12; *kes-ük* 172a/5; *sın-ık* 'kırık' 290b/14; *sıyr-uk* 287a/6 (< *sıyr-*); *yıldıra-y-ık* 'şimşek' 73a/9; *yırt-tuk* 249a/5

-(ı)m/-(i)m; -(u)m/-(ü)m: Eylemle ilgili bir durum bildirir.

ad-ım 'adım' 214b/13 (< *at-*); *öl-üm* 66a/7, 81b/15

-in/-ın; -un/-ün: Çoğunlukla eylemle yapılanı ifade eden adlar yapar.

dög-ün 'dağlamakla açılan yara' 294b/11; *düg-ün* 109a/9; *ek-in* 51a/2; *gel-in* 'gelin' 79b/1; *şat-un* 'satın alma' 31b/7; *tüt-ün* 'duman' 84b/3

-ış/-iş: İş ifade eden eylem adları yapar.

bar-ış 'barış' 220a/15; *gir-iş* 'girme yeri' 104b/13

-k/-k: Eylemi yapan veya eylemden doğmuş bulunan nesne adları yapar.

ağsa-k 'topal' 139b/6; *beze-k* 'süs' 245a/1; *dara-k* 237a/13; *döşe-k* 144b/11; *kuşa-k* 244b/14; *otla-k* 'mera' 118b/8; *çara-k* 174b/12; *ula-k* 'haberci, postacı' 264b/7; *uza-k* 19a/6; *yumuşa-k* 7b/5, 248b/12

-ma/-me: İş ve hareket adları yapar.

çek-me 91a/8; *çığışa-ma* 'çığış çığış sesi çıkarma' 46b/12; *çık-ma* 'ortaya çıkma' 8b/4, 89b/10; *düz-me* 'uydurma söz' 284a/9; *ısıt-ma* 'sıtma hastalığı' 286a/12; *öl-me* 97a/2

-maç/-meç: İşlek olmayan bir ektir, eylemden ad yapar.

bula-maç 'bir çeşit yemek' 163a/12

-mak/-mek: İş ve hareket adları yapar.

alda-mak 'aldatmak' 120b/13 126a/15, 137a/10; *aksa-mak* 289b/2; *çağ-mak* 'ateş yakmaya yarayan alet' 78a/15; *çatıl-mak* 258b/7; *korkut-mak* 217b/1; *öl-mek* 57b/3; *ölç-mek* 214b/12; *şay-mak* 218a/8; *ton-mak* 'donmak' 16b/13; *uza-mak* 173b/14; *yapış-mak* 'tutmak; cima etmek' 221a/11; *yöri-mek* 202b/5

-mur: Eylem adı yapan, işlek olmayan bir ektir.

yağ-mur 71b/11, 75a/7

-r: Sıfat yapar.

beñze-r 6b/9, 19a/6

-su/-sü: İşlek olmayan bir ektir, zaman bildirir.

yat-su 15a/15, 17b/1

-t: Sıfat yapar.

oña-t 'doğru, uygun, iyi' 176b/2, 240b/4

-u/-ü: Eylemden olan ve yapılan çeşitli nesneler türetir.

koğ-u 297b/10; *ört-ü* 13a/1; *tol-u* 90a/13; *yaz-u* 193b/12

-ucı/-üci; -ıcı/ici (-ığcı/-igçi): Çokluk, aşırılık ve devamlılık bildiren adlar yapar.

aç-ıcı 229b/15; *dik-ici* 'terzi' 224b/6; *gez-ici* 225b/1; *gezdür-ici* 204b/7; *güldür-ici* 229a/5; *kırk-ıcı* 'yün kırkan kişi' 222b/8; *korğud-ucı* 267b/7; *şoy-ıcı* 'soyguncu' 203b/10; *tut-ıcı* 203a/11; *yirt-ıcı* 5a/3, 149a/11; *yu-y-ıcı* 'yıkayıcı' 297a/15; *yüz-üci* 'deri yüzen kişi' 225a/14

2.2.1.3. Addan Eylem Yapan Ekler

+a-/+e-: Adlardan olma veya yapma ifade eden eylemler yapar.

beñiz+e- 'benzemek' 116a/15; *boş+a-* 'boşamak, ayrılmak' 46a/12; *kan+a-* 186a/9; *oyn+a-* 236a/6 (< *oyun*); *uğr+a-* 'tesadüf etmek, rastlamak' 16a/1, 176a/13 (< *uğur*)

+al-/+el-: Genellikle sıfatlardan eylem yapar.

boş+al- 204b/5

+(a)r-/+(e)r-: Daha çok renk adlarından geçişsiz eylemler yapar.

ağ+ar- 'aklaşmak' 178a/13; *gög+er-* 'morarmak, yeşermek' 52a/11

+ar-/+er- (< +ğar-/+ger-): Adlardan geçişli eylemler türetir.

şuv+ar- 90b/12 (< *sub-ğar-*)

+at-/+et-: Adlardan geçişli eylemler türetir.

göz+et- 215a/14

+da-/+de-: Adlardan yapma ifade eden eylemler türetir.

al+da- 'aldatmak' 120b/13; 186b/15

+ık/+ık+: Adlardan, olma ifade eden geçişsiz eylemler türetir.

göz+ık- 58a/3

+l-: Sıfatlardan, olma ifade eden eylemler türetir.

diri+l- 'dirilmek, canlanmak' 295a/11; *yüce+l-* 'yücelmek, yükselmek' 211b/15

+la-/+le-: Adlardan, hem geçişsiz hem geçişli eylemler türetir; yapma ve olma ifade eder.

av+la- 149b/6; *bağış+la-* 'hediye etmek' 182a/13; *bağış+la-* 'affetmek' 215a/12; *bağ+la-* 218a/1; *bay+la-* 'zengin olmak' 219a/3; *giz+le-* 70a/8; *kulaç+la-* 'kaç kulaç olduğunu bulmak' 214b/12; *muştı+la-* 'müjde vermek' 36a/14; *ot+la-* 'yayılmak, ot yemek' 25b/10

+lan-/+len-; +laş-/+leş-; +la-/+le- eki ile isimden yapılmış kimi eylemler, türetildikleri biçimde kullanılmazlar, üzerlerine dönüşlülük, pasiflik veya işteşlik kavramı da verebilen *-n-* ve *-ş-* eylemden eylem yapma eklerinin herhangi birisi getirilerek kullanılırlar.

çağmak-lan- 78b/6; *güşsa-lan-* 128a/14; *kuvvet+len-* 119a/10; 114b/7; *paş-lan-* 206b/10; *and+laş-* 220a/11

+sa-: Olma ve yapma ifade eden eylemler türetir.

şu+sa- 'susamak' 218a/14

+(u)r-/+(ü)r-: İşlek olmayan bir ektir. Olma ifade eden eylemler türetir.

öñ+ür- 'öne geçmek' 32a/7

2.2.1.4. Eylemden Eylem Yapan Ekler

-(i)l/-/-(i)l-: Bu ek edilgenlik ve dönüşlülük bildiren eylemler türetir. Çok işlek bir ektir. Ekin bağlayıcı ünlüsü genellikle düz olmakla birlikte, az da olsa uyuma girip yuvarlaklaştığı görülmektedir.

aç-ıl- 235b/7; *aş-ıl-* 28b/2; *begen-il-* 119b/2; *boz-ıl-* 268b/15; *bük-ül-* 232a/6; *dut-ıl-* 56a/11; 236b/11; *eksi-l-* 291b/14; *gör-il-* 297a/11; *kes-il-* 175a/4; *oñ-il-* 'iyileşmek, yara kapanmak' 282b/7; *ör-ül-* 169a/8

-(i)n/-/-(i)n-: Çok işlek bir ektir. Edilgenlik ve dönüşlülük bildiren eylemler türetir.

al-in- 63a/8; *arı+n-* 'temizlenmek' 191a/15; *beze-n-* 'süslenmek' 243a/10; *bil-in-* 218b/4; *boya+n-* 'boyanmak' 177a/4; *bula-n-* 89b/9; *bul-ın-* 106a/6; *depren-* 'kımıldamak, sarsılmak' 286b/5; *döşe-n-* 97a/12; *düke-n-* 237a/10; *egle-n-* 'beklemek, oyalanmak' 74b/1; *gör-in-* 'ortaya çıkmak; belirlemek' 60b/2; *ırğa-n-* 'sallanmak' 173b/14; *yaz-ın-* 'yazılmak' 241b/1; *yol-ın-* 288b/6; *yu-n-* 'yılanmak' 92a/8; *yülü-n-* 'tırış edilmek' 169a/10

-(i)ş/-/-(i)ş-: Bu ek, iki tip işteşlik ifade eder. Karşılıklı yapılan veya birlikte yapılan işteş eylemler türetir. Az da olsa pasiflik bildiren dönüşlü eylemler de yapar.

bula-ş- 190a/8; *bul-iş-* 7a/2; (kıtāl) *id-iş-* 'birbirini öldürmek' 17b/12 (< *it-*); *söyle-ş-* 270b/1; *tol-ş-* 'sataşmak' 196b/4

-ar/-er-: Oldurgan eylemlerden ettirgen eylemler türeten çatı eklerindendir.

çık-ar- 104b/3; *gid-er-* 109a/11 (< *git-*); *kop-ar-* 125b/9

-dur/-dür-: Ettirgen ve oldurgan eylemlerden ettirgen eylemler türetir.

al-dur- 'almasını sağlamak' 17b/11; *az-dur-* 10b/13; *bil-dür-* 281b/8; *diñlen-dür-* 6b/10; *dön-dür-* 230b/13; *gey-dür-* 264a/5; *gez-dür-* 204b/7; *göl-dür-* 229a/5; *tol-dur-* 159a/3; *ulaş-dur-* 9a/5; *üleş-dür-* 199b/3; *yan-dur-* 82a/7

-dar-/-der-: İşlek olmayan bir ettirgenlik ekidir.

dön-der- 'döndürmek' 101a/14

-gur-/-gür-: Oldurgan eylemlerden ettirgen eylemler türeten bir ektir.

tur-gur- 'durdurmak' 97a/8

-(ı)t-/(i)t-; -(u)t-/(ü)t-: Oldurgan eylemlerden ettirgenlik bildiren eylemler türetir.

acı+t- 'ağrı ve sızı duymasına sebep olmak' 294b/11; *aķ-ıt-* 90a/8; *aķsur-t-* 'hapşırtmak' 185b/11; *arı+t-* 'temizlemek' 84b/8; *beñze-t-* 116a/5; *eri-t-* 241b/13; *ķork-ut-* 80b/6; *sürç-üt-* 'sürçtürmek' 283b/11; *uza-t-* 253b/6; *yülü-t-* 'tırāş ettirmek' 169a/10

-ur-/-ür-: Oldurgan eylemlerden ettirgenlik bildiren eylemler türetir.

biş-ür- 'pişirmek' 217b/4; *düş-ür-* 229a/1; *emz-ür-* 211b/4 (krş. *emiz-*); *geç-ür-* 15b/1; *gey-ür-* 'giydirmiş' 267b/5; *ķaç-ur-* 155a/11; *ķog-ur-* 79a/12; *ķoy-ur-* 155b/8; *uç-ur-* 226b/12

-ma-/ -me-: Olumluluk bildiren eylemlerden olumsuzluk bildiren eylemler yapan bir ektir.

aķ-ma- 106a/7; *al-ma-* 185b/13; *bil-me-* 273b/2; *ķeyne-me-* 65a/13; *ķörin-me-* 213b/9; *ķes-me-* 213b/14; *yē-me-* 157b/8

2.2.2. SÖZCÜK TÜRLERİ

2.2.2.1. ADLAR

1.2.2.1.1. Ad Çekimi

2.2.2.1.1.1. Çokluk Eki

+lar/+ler.

aç+lar 'tok olmayanlar' 224a/13; *ağaç+lar* 4b/14; *ağça+lar* 242b/3; *bağarsuk+lar* 180b/6; *bit+ler* 177a/10; *dere+ler* 176b/7; *gice+ler* 167a/13; *gügerçin+ler* 133b/11; *kan+lar* 56a/3; *kapu+lar* 16b/14; *kardaş+lar* 3b/8; *karındaş+lar* 188a/5; *kız+lar* 164b/10; *kimesne+ler* 'kişiler' 29a/1; *koğu+lar* 186b/5; *şu+n+lar* 261b/9

+an/+en çokluk eki

er+en ve *oğlan* (*oğul+an*) sözcüklerinde kalıplaşarak çoğulluk özelliği gösterir:

er+en+ler 247a/3; *oğl+an+lar* (< *oğul+an+lar*) 188b/3

2.2.2.1.1.2. İyelik Ekleri

Teklik 1. kişi *+(u)m/+(ü)m*: Bu ekin bağlama ünlüsü her zaman yuvarlaktır:

ağz+um+a 264a/2 (krş. *ağız*); *alt+um+dan* 234b/10; *ana+m+a* 232a/12; *ayağ+um* 183b/14; *barmağ+um+dan* 162a/12; *baş+um* 210a/13; *el+üm* 47b/2; *ev+üm* 103b/1; *göz+üm* 27b/7; *karşu+m+a* 27b/8; *kat+um+da* 'huzurumda' 25a/8; *kul+um* 8a/2; *öñ+üm+den* 277a/10; *oğl+um* (krş. *oğul*) 107b/6; *toğan+um* 154a/13

Teklik 2. kişi *+(u)ñ/+(ü)ñ*. Bu ekin bağlama ünlüsü yuvarlak yazılmıştır:

ağz+uñ+i 264a/2 (< *ağız*); *ana+ñ+i* 114b/7; *ard+uñ+a* 165b/5; *ata+ñ+a* 106a/15; 'avrat+uñ 11a/15; *borc+uñ+i* 188a/3; *düş+üñ* 'rüyan' 15b/3; *hücre+ñ+de* 254a/13; *kat+uñ+da* 275a/4; *rü'yā+ñ+i* 29a/10; *vālide+ñ* 106a/13

Teklik 3. kişi *+ı/+i*; *+sı/+si*. Bu ek her zaman düz yazılmıştır:

ad+ı 7b/4; *çañ+ı* 201b/5; *çig+i* 'pişmemişi' 158a/13; *çok+ı* 113a/1; *dil+i* 130b/5; *diş+i* 173a/11; *düğün+i* 109a/12; *el+i* 175b/4; *göñleg+i* 'gömleği' 249a/5; *ig+i* 'ip eğirme aletini' 218b/7; *kanad+ı* 94b/2; *kömür+i* 85a/8

acı+sı 'tatlı olmayanı' 124b/14; *ağrı+sı* 13a/14; *aķça+sı* 122b/13; *dişi+sı* 132b/5; *gice+sı* 17b/12; *ķapu+sı* 51a/7; *kendü+sı* 32a/12; *ķoķu+sı* 122a/4; *ķaru+sı* 'mısır darısı' 120a/8

Çokluk 1. kişi +(u)müz/(ü)müz. Ek ünlüsü ve bağlama ünlüsü her zaman yuvarlaktır:

ana+muz 158b/5; *ard+umuz+da* 42a/1; *cünd+ümüz* 'askerimiz' 282b/2; *dîn+ümüz* 19b/2; *düşmenler+ümüz* 22a/12; *ev+ümüz+den* 106a/11; *fehm+ümüz+e* 68a/2; *ķat+umuz+da* 42b/2; *nebi+müz* 90a/5; *peygamber+ümüz* 36a/11

Çokluk 2. kişi +(u)ñuz/(ü)ñüz. Her zaman yuvarlak ünlü taşıyan ekin bir sözcükte bağlama ünlüsü düz olarak yazılmıştır:

birķaķ+uñuz 22a/10; *düşmen+üñüz-e* 21a/8; *el+üñüz+dedür* 32b/3; *gögs+üñüz+de* 185a/10 (< göğüs); *habîb+üñüz+e* 21b/5; *ķarındař+uñuz+a* 22a/11; *rü'ya+ñuz* 43b/4; *şadık+uñuz* 42a/6; *üzer+üñüz+e* 127b/4

Çokluk 3. kişi +ları/+leri. Ekin ünlüsü daima düz yazılmıştır:

aķça+ları 242b/5; *âlet+leri+n* 5b/5; *beyt+leri* 'evleri, odaları' 103a/3; *bicik+leri* 'memeleri' 179a/2; *dere+leri+ne* 71a/4; *dişi+leri* 172a/10; *dizgöz+leri* 'diz kapağının iki yanındaki çukurlardan her biri' 183a/4; *el+leri* 243b/14; *gönder+leri+ne* 'kargılarına, mızraklarına' 120a/4; *is+leri* 'sahipleri' 229b/11; *ķanatları* 155a/11; *ķapu+ları* 184a/8; *kendü+leri* 210a/15; *ķol+ları* 176a/6; *yavrı+ları+n* 159a/15

2.2.2.1.1.3. Ad Durumu Ekleri

Tamlayan Durumu (Genitif) +(n)uñ/ +(n)üñ

adem+üñ (ağzında) 137a/10; *ağac+uñ* (ķabuğı) 110b/15; *aķça+nuñ* (darbını) 30a/9; *a+nuñ* (mertebesi) 3a/2; *câriye+nuñ* (semenine) 140a/6; *ķakmağ+uñ* (ķoķuşması) 78b/13; *deniz+üñ* (heybetinden) 87b/13; *depe+nuñ* (te'vili) 101a/2; *dere+nuñ* (şuyı) 89b/4; *dögn+nuñ* 'dağ dağlamakla açılan yara' (eskisi) 290b/2 (< döğün); *iki+nuñ*

(rû'yâsı) 27a/6; *keçi+nüñ* (kılı) 141a/9; *kendü+nüñ* (yaramazlığına) 43a/2; *kim+üñ* (oğlını) 20a/9; *ne+nüñ* (gibi) 29a/12; *yüzüñ+üñ* (nûrı) 272b/12

Yönelme Durumu (Datif) +a/+e

adı+n+a 18a/4; *âdem+e* 48b/6; *aln+a* 170a/4 (< alın); *altun+a* 55a/14; *ana+y+a* 175b/15; *at+a* 192b/3; *ata+y+a* 101a/7; *ateş+e* 173b/4; *baña* 15a/11 (< ben+ğa); *bıñar+a* 246a/12; *döşeg+e* 7b/1; *ekin+e* 98b/11; *gög+e* 100a/5; *kendü+ye* 9b/6; *kul+a* 183a/11; *ora+y+a* 186b/1

Bulunma Durumu (Lokatif) +da/+de

ağaç+da 122b/14; *a+n+da* 'onda' 8b/9 (< ol); *ara+da* 26b/12; *av+da* 234b/8; *boyun+da* 294a/1; *bu+n+da* 7a/2; *bulud+da* 71b/9; *depe+de* 99b/9; *döşek+de* 304a/8; *düş+de* 4b/7; *ırmağ+da* 88b/3; *kapısı+n+da* 136b/13; *şu+n+da* 262a/8; *vaqtı+n+da* 14a/1

Çıkma Durumu (Ablatif) +dan/+den

ağaç+dan 114a/11; *altun+dan* 103b/10; *at+dan* 221b/8; *bıñar+dan* 89b/8; *bud+dan* 'kalçadan' 158b/7; *deñiz+den* 92a/13; *düş+den* 17a/1; *gök+den* 50b/11; *ip+den* 94b/7; *kan+dan* 249b/1; *kendü+den* 32a/7; *tağ+dan* 99a/15; *uğrı+dan* 'hırsızdan' 132a/14; *yağmur+dan* 76b/3; *yollar+dan* 54a/12

Belirtme Durumu (Akkuzatif) +ı/+i; +nı/+ni; +(y)ı/+(y)i; +n

âdem+i 'kişiyi' 212a/9; *ad+i+n* 'adını' 19b/13; *adı+nı* 'adını' 18a/13; *ağac+i+n* 'ağacını' 111b/10; *ağz+i+n* 'ağzını' 263b/13; *ağça+y+i* 'parayı' 152b/3; *ağça+sı+n* 'parasını' 175a/1; *ağ+i+n* 'akını, beyazını' 190a/15; *at+i* 251b/9; *barmağ+i+n* 'parmağını' 161a/12; *bölüg+i+n* 'saç örgüsünü' 169b/5; *büre+y+i* 'pireyi' 130a/7; *çekürge+y+i* 'çekirgeyi' 132a/7; *çırak+i* 'çirayı'; 81a/7; *da'visi+ni* 'davasını' 59a/1; *demür+i* 'demiri' 247b/2; *din+i+ni* 'dinini' 2a/8; *diş+i* 'dişi' 172b/10; *kuş+i* 'kuşu' 251b/9; *nesneydügi+n* 'nesne olduğunu' 275a/5; *neydügi+n* 'ne olduğunu' 9a/10; *şu+nı* 'şunu' 36b/9

Eşitlik Durumu (Ekvatif) +ca/+ce; +çe; +cak/ +cek:

ardı+n+ca 41a/12; *aşağa+ca+dur* 236a/9; *miqdârı+n+ca* 88b/3; *muhtezası+n+ca* 'gereğince' 35b/6; *ni--+ce* 21a/9; *selim+ce* 83a/14; *tağdir+ce* 96a/8; *yetecek+ce* 87a/15; *yiri+n+ce* 193a/12; *ni+çe* 30b/7; *büyü+cek* (<büyük+cek); *tez+cek* 15b/7; *tiz+cek* 123b/10; *yalın+cak* 212b/13

Araç Durumu (Enstrümental) *ile*; +cıl_{ayın}; +n

birin 266a/3

dirligin 194b/3

kışın 76a/14, 85b/5, 248a/9;

yatsu+yın 65b/8

ancıl_{ayın} 'onun gibi' 8a/14

buncıl_{ayın} 'bunun gibi' 41b/1

adımla 214b/13; *altunıla* 57b/9; 'amelile' 90a/13; *anunıla* 1b/6; *gözünle* 210a/14; *gündüzle* 47a/4;

birle 'ile' 15b/1, 24a/8; 62a/6;

Yön Gösterme Durumu (Direktif) +aru/+erü; +ra/ +re:

iç+erü 20b/11; *il+erü* 55b/10; *nerede* 186b/1; *nereden* 210b/7; *nereye* 249b/7; *soñ+ra* 1b/11; *taş+ra* 'dışarı' 19b/10; *üze+re* 'üzerine, üstüne' 23b/3; *üz+re* 'üzerinde üzere' 9a/7; *yok+aru* 10a/3 (< *yok+garu)

2.2.2.2. SIFATLAR

2.2.2.2.1. Niteleme Sıfatları

acı (söz) 117b/2; *açuk* (havā) 113b/11; *ağır* (yük) 12b/1; *ağsak* (sırtlan) 139b/6; *boz* (kelb) 149b/12; *şovuğ* (şular) 12a/12; *korğulu* (düşler) 12a/14; *agulu* (nesneler) 12a/15; *çepel* (koğular) 12b/5; *kāfir* (beg) 99a/12; *kabuklu* (nesne) 124b/12; *erkek* (esir) 128a/7; *katı* (sovuğ) 135a/4; *küçük* (ılan) 134b/1; *erkek* (deve) 150a/14

2.2.2.2.2. Belirtme Sıfatları

2.2.2.2.2.1. İşaret Sıfatları

bu: *bu* (yoluñ) 1b/10; *bu* (fağirlere) 3b/7; *bu* (nesneye) 6b/6
 işbu: *işbu* (vechile) 23a/8; *işbu* (er) 135b/7; *işbu* (ta'birde) 162a/10
 ol: *ol* (kişi) 12a/10; *ol* (āyet) 14a/12; *ol* (düş) 16b/9;
 şol: *şol* (vağtlaruñ) 14a/13; *şol* (kimesne) 29b/5; *şol* (rū'yā) 31b/10

2.2.2.2.2.2. Sayı Sıfatları

a) Asıl Sayı Sıfatları

bir: *bir* (hātime) 3b/12; *bir* (emir) 9b/1;
 iki: *iki* (mezheb) 8a/15; *iki* (dürlü) 10b/8; *iki biñ* (yıl) 14a/10; *iki* (āyet) 14a/11;
 üç: *üç* (glce) 14a/12; *dörd* ('aded) 116a/4; *dört* (faşl) 6a/6; *bêş* ('aded) 116a/4;
bêş (cüz) 40b/7; *altı* (ay) 39b/5; *altı biñ* (akça) 103b/2; *yedi* (gün) 55a/4; *yedi yüz* (yıl)
 7b/5; *sekiz yüz* (yıl) 308a/12; *seksen* (yıl) 36b/8; *kırk altı* (cüz) 37b/15; *yettimiş altı*
 (akça) 140a/6; *yigirmi üç* (yıl) 39b/5

b) Sıra Sayı Sıfatları

iki-nci 3b/15; *üç-ünci* 4b/1; *dörd-ünci* 4b/2; *bêş-inci* 3a/8; *altı-nci* 4b/5; *yedi-nci*
 13b/2; *sekiz-inci* 5a/4; *toğuz-ıncı* 4a/9; *on-uncı* 5a/8

c) Üleştirme Sayı Sıfatları

bir-er 278b/12; *iki-şer* 243a/15

2.2.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları

ayruk: *ayruk* (nesne) 294a/7
 bir: *bir* (şifātına) 2a/10; *bir* (atluya) 6b/9; *bir* (mücāhid) 7a/3; *bir* (nesneye)
 7b/8; *bir* (kişiyi) 9b/8
 birkaç: *birkaç* (şuver) 44a/1; *birkaç* (gün) 20b/8

bir niçe: *bir niçe* (yıl) 37a/9; *bir niçe* (müddet) 37a/2
 her: *her* (ğam) 93a/15; *her* (şek) 95b/8
 hiç: *hiç* (vechile) 10a/5; *hiç* (kimesneye) 21b/14; *hiç* (kimeneye) 22a/2;
 hiçbir: *hiçbir* (nesne) 7b/7; *hiçbir* (aḥada) 22b/11
 niçe: *niçe* (emirler) 30b/7; *niçe* (zamān) 37a/1;

2.2.2.2.4. Soru Sıfatları

kaç: *kaç* (yapragısa) 15b/13; *kaç* (budağısa) 15b/14;
 kaçkı: *kaçkı* (taraf) 22a/5; *kaçkı* (şahş) 43a/11; *kaçkı* (şey') 43b/7
 ne: *ne* (vechile) 7a/2; 27a/13
 nice: *nice* (vechile) 25b/13

2.2.2.2.3. Sıfatlarda Karşılaştırma

kiçi-rek 283a/9; *maḥbüb-raḥ* 61b/6, 62a/1; *yig-rek* 244a/1, 80a/13

2.2.2.2.4. Sıfatlarda Pekiştirme

kapkara 166b/9, 166b/13; *toptolu* 135b/10, 243a/15
dürlü dürlü (belā); *pāre pāre it-* 240a/9, 249a/8
azacuk 80b/4, 117a/4; *azacugın* 96b/9

2.2.2.3. ADILLAR (ZAMİRLER)

2.2.2.3.1. Kişi Adılları

1. Kişi:

<i>ben</i> 2b/8; 2b/9	<i>biz</i> 15b/7
<i>baña</i> 15a/11, 27b/12	<i>bize</i> 22a/11
<i>benden</i> 55a/11	<i>bizüm</i> 11b/5

beni 23a/4
benüm 22b/15

2. Kişi:

<i>sen</i> 18a/15, 233a/11	<i>siz</i> 22b/8, 287b/3
<i>saña</i> 11a/15, 100a/9	<i>sizden</i> 21a/2, 32b/4
<i>sende</i> 3a/15	<i>size</i> 18a/6, 185a/8
<i>senden</i> 29a/8	<i>sizi</i> 21a/14, 32b/4
<i>seni</i> 46a/12, 107b/7	<i>sizler</i> 254a/4, 256b/10
<i>senüñ</i> 11a/14, 282b/6	<i>sizüñ</i> 32b/3, 42a/6
<i>senüñle</i> 241b/10	

3. Kişi:

<i>ol</i> 93b/7	<i>anlar</i> 11b/6, 25b/15
<i>oldur</i> 8b/3, 226b/12	<i>anlara</i> 10a/4, 49a/10
<i>aña 'ona'</i> 4b/8, 27b/15	<i>anlarda</i> 149a/12
<i>anda</i> 8b/9, 28b/1	<i>anlardan</i> 9b/6, 137b/10
<i>andan</i> 8b/13, 16b/14	<i>anları</i> 43a/6, 44a/9
<i>anı</i> 9b/14, 19b/11	<i>anlaruñ</i> 5a/7, 12a/1
<i>anuñ</i> 3a/2, 40a/8	<i>anlaruñıla</i> 135a/12, 259b/9

2.2.2.3.2. İşaret Adılları

bu 12a/7; *buña* 2a/1, 130a/13; *bunda* 66b/9, 96a/8; *bunı* 60b/15; *bunlar* 10a/3; *bunlara* 119b/10; *bunlarda* 176a/3; *bunlaruñ* 12b/12;
şunda 262a/8; *şunı* 36b/9;
şunlar 261b/9; *şunlardur* 60b/3; *şunlaruñdur* 43a/6
ol 'o' 8a/11, 13a/7
şol 'şu' 6b/9, 28b/11
işbu 'bu, işte bu' 268b/4

2.2.2.3.3. Dönüşlülük Adılları

kendü 10a/8; *kendüde* 30b/13; *kendüden* 32a/7; *kendüler* 220a/5; *kendülerde* 247a/1; *kendülere* 30a/15; *kendüsi* 36a/12; *kendüsine* 212b/9; *kendüye* 275a/15; *kendüyi* 50a/12; *kendüzün* 'kendisini' 166b/6 (< *kendü*+*özi*)

2.2.2.3.4. Soru Adılları

kimün (oğlın) 20a/9; *kimsin* 263b/10

ne (vechile) 7a/12; *ne* (arasındansın) 20a/12

2.2.2.3.5. Belirsizlik Adılları

kim 130b/9; *kimün* (varısa) 156a/3; *kim* 99a/1, 66b/7; *her kim* 66b/12; *kimse* 56a/11, 81a/8 (< *kim* + *ise*) ; *kimesne* 32a/7, 52a/1 (< *kim* + *ise* + *ne*); *kimsene* 51a/3, 52b/9 (< *kim* + *ise* + *ne*); *her ne* 29b/12, 34a/5; *her birisi* 49a/2, 53b/5; *birünüz* 22a/10; *ne* 7b/7, 10a/13; *kañkısına* 18b/4; *cümlesinden* 176b/11; *nice* 37a/9

2.2.2.4 BELİRTEÇLER (ZARFLAR)

3.2.2.4.1. Yer-Yön Belirteçleri

aşağa (in-) 8a/14; *içerü* (gir-) 135a/12; *ilerü* (geç-) 55b/10; *karşusına* (tır-) 275b/11; *yokaru* (çık-) 32a/13

2.2.2.4.2. Zaman Belirteçleri

ayruk 23a/2; *dün* 140a/7; *yakın demde* 8a/1; *altı ay* 39b/5; *gāh* 36b/10; *nāgāh* 20b/9; *gündüz* 167a/12; *evvel* 18b/3; *pes* 30b/15; *öñdin* 52a/8; (andan) *soñra* 43a/10; (bundan) *öñdin* 52a/8; (yır)e *dek* 170b/3; (vaqt)*dan berü* 252b/10; *gtrü* 50b/13, 51a/10; *kaçan* 133a/11; *imdi* 28b/9, 260a/7; *şimdi* 138b/6

2.2.2.4.3. Durum Belirteçleri

eyle 152b/15; *şöyle* 277b/6; *böyle* 244b/10; *ol-deñlü* 16a/1; *yaka yaka* 188b/8; *pāre pāre* 240a/9; *ancılayın* 98b/6, 60a/10; *girü* 300b/3; *gine* 188a/2; *yine* 204a/8; *buncılayın* 41b/1

2.2.2.4.4. Miktar Belirteçleri

birazı 58a/14; *katı* 'çok' 51a/9; *yigin* 'şiddetli' 76b/12; *çok* 89a/6

2.2.2.5. İLGEÇLER

2.2.2.5.1. Çekim İlgeçleri

a) Yalın durum ile kullanılan İlgeçler:

birle: (beşâret) birle 15b/1;
dëyü:: (isteyeler) dëyü 290a/9
gibi:: (buz) gibi 12b/10
içün:: (ğazā) içün 196a/9
ile: (ma'ārif) ile 156a/13
kaḏar: (yitişdügi) kaḏar 25a/7
üzre, üzere: (lāyık) olduğu üzre 57b/15

b) Tamlayan durumu ile kullanılan ilgeçler: Zamirlerle tamlayan eki alırlar, diğ̱er durumlarda almazlar.

gibi: (bunlaruñ) gibi 10a/2
-ıla/-ile: (anuñıla) hüḵm itmek 39b/6

c) Yönelme durumu ile kullanılan ilgeçler:

degin: (boynuna) degin 7b/5
göre: (buña) göre 30b/4

d) Çıkma durumu ile kullanılan ilgeçler:

ilerü: (Süreyyâdan) *ilerü* 55a/10

öñ: (gönderilmezdin) *öñ* 152b/11

şoñra: (iki yıldan) *şoñra* 15b/3

yaña: (yirden) *yaña* 217a/7

2.2.2.5.2. Kuvvetlendirme İlgeçleri

dağı: (kuvvet-i müdebbire) *dağı* 9b/10

2.2.2.6. BAĞLAÇLAR

çün: (...nâsı kandura *çün* Hazret-i Resûlî görmege vardılar) 91a/11

çünkü::(...kışsa eyleye *çünkü* böyledür) 25b/2

dağı: (...hayvânlar görmegüñ *dağı* elemelerin görmegüñ...) 5a/1

eger: (...rü'yasında vâkı' olsa *eger* hayra mübeddel ise...) 15b/1

ile: (...Allâh ta'ala *ile* melâike-i 'arş arasında...) 271a/10

kim: (...anuñıçun *kim* bu dinilen hikmet...) 15a/6

ki: (...rü'yâ-yı şâdıka oldur *ki* melekler gösterür) 11a/13

nite kim: (...evlenmege delâlet ider *nitekim* Hâk ta'âlâ Benî İsrâyile eydür...)

109a/9

kaçan: (...mu'abbirlerüñ âdâbındandır ki *kaçan* ta'bir müşkil olsa...) 30b/5

pes: (...hayâlâtına meşgûl olur dir *pes* imdi ekşer leylüñ...) 15a/3

ve: (...şular ve defizler ve bînar görmegüñ ta'biri beyânındadır) 4b/11

yâ: (...bir şehre *yâ* bir küye varsa...) 20a/2

ya'nî: (...muğayyebatuñ muntehâsıdır *ya'nî* nihâyetidür) 14b/6

gerek.....gerek: (*gerek* ma'denî *gerek* maşnu' olsun) 5b/9

gerekse..... gerekse: (*gerekse* ol nesne şâdıq olsun *gerekse* kâzib olsun) 42b/2

hem.....hem: (...*hem* dünya *hem* âhiretiçün...) 19a/7

ne..... ne: (...*ne* hayrı vardır *ne* şerri...) 12a/6

ya.....ya: (...*yâ* beşârete *yâ* inzâra...) 11a/11

2.2.2.7. ÜNLEMLER

işde: (*işde* Yahūdiler bızüm ardumuzda gizlenmişdür) 42a/1

evet: (*evet ta'bir olınanuñ hılāfı vāki' olur*) 23b/7

2.2.2.8. EYLEMLER

2.2.2.8.1. Eylem Çekimi

1.2.2.8.1.1. Kişi Ekleri

Eski Anadolu Türkçesinde eylem çekiminde kullanılan ve metnımızde de bulunan kişi ekleri iki türdür:

a) Adıl (zamir) kökenli kişi ekleri:

1. teklik kişi: -am/-em; -ın/-in

bir kûbbe içinde *tururam* 161b/14;

ot kurumuş *yoların* 25b/9;

ben ol akan yağı ve balı *yërem* 162a/13;

otlağda otlar çok *görürin* 25b/10

2. teklik kişi: -sın/-sin

ğark olursın 95b/4;

Allāh ta'ālāya tevekkül *idersin* 100a/9

3. teklik kişi: Ø

1. çokluk kişi: -vuz/-vüz; -uz/-üz

beyān idevüz 8a/3;

'āmil *oluruz* 260b/2;

i'tikād *itmezüz*

(260b/3)

2. çokluk kişi: -sız/-süz

ne *buyurursız* 185a/1;

sür'at *idersız* 254a/4

3. çokluk kişi: -lar/-ler

kefene *koymışlar* 257a/10;

haber *virürler* 257b/7

b) İyelik kökenli kişi ekleri: Belirli geçmiş zaman ve şart kiplerinde kullanılan eklerdir:

1. teklik kişi: -m

kayırmaz *oldum* 23a/3

2. teklik kişi: -ñ

ne *olduñ* 55a/4

3. teklik kişi: Ø (Emir kipi dışında bütün kiplerin 3. teklik kişileri eksizdir)

1. çokluk kişi: -k/-k

yağduğ 308a/14; beyân *itdük* 62b/2

2. çokluk kişi: -ñuz/-ñüz

'azize *uysañuz* 266a/2; rü'yâ *görseñüz* 22a/15

3. çokluk kişi: -lar/-ler

size *şorsalar* 18b/3; *götürdiler* 19a/15

Belirli geçmiş zaman ve şart kipi 1. çokluk kişide kullanılan -k/-k eki iyelik kökenli değildir; muhtemelen -duğ/-dük ortağ ekine benzeşme yoluyla ortaya çıkmıştır.

Eski Türkçede bunun yerine 1. çokluk kişi zamirinden gelen -mız/-miz biçimi kullanılmaktaydı:

Emir kipinde kullanılan ekler, adıl ve iyelik kökenli kişi ekleri dışında ayrı bir grup oluştururlar. (bk. 2.2.2.8.1.2.2. Tasarlama kipleri, Emir)

2.2.2.8.1.2. Basit Çekimler

2.2.2.8.1.2.1. Bildirme Kipleri

Belirli Geçmiş Zaman (-dı/-di; -du/-dü) :

1. teklik kişi: *aç-dum* 27b/5; *al-dum* 97a/5; *alma-dum* 76b/8; *bağışla-dum* 276a/15; *bil-düm* 257a/4; *boğazla-dum* 131a/2; *bul-dum* 162b/14; *eyt-düm* 280a/5; *iç-düm* 184b/10; *kal-dum* 276b/10; *ko-dum* 97a/6; *ol-dum* 23a/3; *toğur-dum* 164a/8; *uyan-dum* 27b/5; *var-dum* 27b/8; *vir-düm* 184b/11; *yapış-dum* 32a/12;

2. teklik kişi: *al-duñ* 246b/3; *bil-duñ* 58a/10; *çık-duñ* 156b/7; *düş-duñ* 165b/4; *eyle-duñ* 3a/12; *gel-duñ* 96a/2; *getür-duñ* 55b/8; *ol-duñ* 55a/4; *öp-duñ* 118b/8; *şı-duñ* 165a/10; *var-duñ* 156b/7; *virme-duñ* 177b/1; *yapış-duñ* 120b/6; *yat-duñ* 254b/3; *yitiş-duñ* 86b/5

3. teklik kişi: *acıt-dı* 294b/11; *aç-dı* 263b/12; *bağışla-dı* 182a/13; *bil-dı* 52a/11; *bulma-dı* 107b/7; *düş-dı* 85a/14; *eglenme-dı* 66b/14; *eyt-dı* 19a/14; *gelme-dı* 136b/3; *it-dı* 20b/8; *kaç-dı* 152a/1; *ol-dı* 12a/2; *şok-dı* 148b/1; *tağıl-dı* 123b/2; *tal-dı* 227a/10; *toğur-dı* 66b/4; *toyurma-dı* 155b/8; *ur-dı* 52a/11

1. çokluk kişi: *it-dük* 3b/3; *yak-duğ* 308a/14

2. çokluk kişi: *gör-düñüz* 162a/14; *it-düñüz* 140a/8

3. çokluk kişi: *getür-diler* 184b/14; *ağ-dılar* 65a/2; *al-dılar* 83b/1; *eyt-diler* 47b/11; *geç-diler* 87b/2; *ol-dılar* 27a/2; *ör-diler* 208b/1; *şoy-dılar* 135b/5; *vir-diler* 162a/4

Belirsiz Geçmiş Zaman (-miş/-miş):

1. teklik kişi: *öl-mişem* 279b/15

2. teklik kişi: *al-mışsin* 152b/1; *it-mişsin* 91b/4; *gör-mişsin* 256b/3; *ol-mışsin* 246b/4

3. teklik kişi: *aç-mış* 181b/13; *ağrı-mış* 171a/8; *bağlan-mışdur* 143b/7; *çeriklen-miş-dür* 75b/1; *dök-mışdür* 139b/11; *dut-mışdur* 188a/1; *düşme-miş* 79a/7; *kal-mış* 38b/10; *şoğul-mış* 'suyu çekilmiş, solmuş' 87b/15; *şok-mış* 147a/15; *söyün-miş* 2b/2; *tat-mış* 160a/7; *toğur-mış* 128a/6; *tur-mış* 262a/5; *ur-mış* 150a/13; *ürper-miş* 166b/3; *yaralan-mışdur* 287a/10; *yazın-mış* 'yazılmış' 241b/1; *yit-miş* 183a/2

1. çokluk kişi: *it-mişüzdür* 255a/3

3. çokluk kişi: *al-mışlar* 282a/10; *aş-mışlar* 167a/9; *bağışla-mışlar* 136b/5; *biç-mişler* 210b/3; *bürü-mişler* 256a/12; *gör-mişler* 142a/12; *it-mişler* 129b/12; *it-mişlerdür* 173b/6; *ör-mişler* 208a/13; *var-mışlar* 185a/5; *vir-mişler* 113b/10; *yapış-mışlar* 257a/11

Geniş Zaman (-ur/-ür; -ar/-er;-r) :

1. teklik kişi: *kıl-ur-am* 163a/10; *ko-r-am* 254b/2; *öl-ür-in* 55a/5, 55a/11; *sev-er-em* 250a/9; *tur-ur-am* 120a/14; *vir-ür-in* 25b/14; *yir-em* 118b/7; *di-r-em* 27b/3; *eyd-ür-in* 59b/9; *çek-er-in* 91a/6; *del-er-em* 246b/1; *eyle-r-em* 280a/13; *gör-ür-em* 19a/14; *güd-er-em* 151a/9; *iç-er-em* 32b/11; *gör-ür-in* 25b/10; *iç-er-in* 86b/11; *id-er-in* 54b/7

2. teklik kişi: *sög-er-sin* 215b/2; *vir-ür-sin* 302a/13; *yitiş-ür-sin* 87b/14; *bil-ür-sin* 269a/15; *ağla-r-sin* 254a/3; *bin-er-sin* 95b/3; *id-er-sin* 47a/15; *gör-ür-sin* 7b/9; *görül-ür-sin* 9a/4

3. teklik kişi: *kal-ur* 10a/3; *kap-ar* 130b/9; *kapla-r* 66b/6; *kavla-r* 166b/8; *ko-r* 85b/15; *oñıl-ur* 'iyileşir' 282b/7; *şal-ar* 190b/8; *tal-ar* 87a/4; *tart-ar* 238a/14; *vir-ür* 24a/3; *yara-r* 'yararı olur' 120a/4; *yat-ur* 12b/14, 87a/10; *yele-r* 'koşar, acele yürür' 238bb/2; *aç-ar* 108a/1; *açıl-ur* 7a/14; *ağ-ar* 'yükselir' 50a/6; *ağla-r* 46b/3; *boşa-r* 46a/12; *boya-r* 175a/8; *alıko-r* 46a/13; *esirge-r* 8a/12; *art-ar* 76b/14; *bağlan-ur* 216b/13; *bağ-ar* 7a/5, *biç-er* 210b/2; *çalın-ur* 205b/1; *haykır-ur* 84b/12; *iç-ür-ür* 11a/15; ('imâret) *olıyor-r* 111a/8

1. çokluk kişi: *ol-ur-uz* 260b/2; *tur-ur-uz* 279a/11; *var-ur-uz* 19a/15; *vir-ür-üz* 23b/8; *de-r-üz* 67a/12; *id-er-üz* 25a/6; *gör-ür-üz* 23a/7

2. çokluk kişi: *buyur-ur-sız* 253b/13; *id-er-sız* 254a/4; *gör-ür-sız* 22b/9

3. çokluk kişi: *kal-ur-lar* 66a/9; *ko-r-lar* 215a/11; *öl-ür-ler* 67a/9; *sev-er-ler* 119a/8; *söyle-r-ler* 282b/8; *tap-ar-lar* 64b/13; *tur-ur-lar* 266b/8; *var-ur-lar* 215b/15; *vir-ür-ler* 24a/6; *yat-ur-lar* 141b/13; *yi-r-ler* 40b/3; *ağla-r-lar* 89b/7; *ağlaş-ur-lar* 301a/9; *gây-er-ler* 248b/4; *aş-ar-lar* 264b/13; *avla-r-lar* 155a/10; *bin-er-ler* 96a/13; *getür-ür-ler* 278b/13

Olumsuz: *kal-maz* 33b/15; *siñ-mez* 'sin-, kabul et-' 160a/12; *toy-maz-lar* 76a/6; *tur-maz* 134b/15; *vir-mez-üz* 23a/7; *yen-mez* 136a/3; *bil-mez* 13b/5; *bil-mezem* 30b/6; *bil-mez-üz* 13b/8; *it-mez-sin* 261a/2; *it-mez-üz* 25b/14

Gelecek Zaman (-acağ/-ecek) :

Metnimizde, gelecek zamanın sadece 3. teklik kişi çekimi tespit edilmiştir:

3. teklik kişi: *olacaktır* 8b/6; *işleyecektir* 7b/14

Şimdiki Zaman: (-mağda) :

Eski Anadolu Türkçesinde şimdiki zamanı karşılamak için genellikle geniş zaman ekleri kullanılmaktadır. Metnimizde de durum böyledir. Bir yerde geçen ('imâret) *olıyor-r* 111a/8 örneği, -yor şimdiki zaman eki hakkında bize net bir bilgi sağlamamaktadır.

Metnimizde bir yerde -makda eki şimdiki zaman eki yerine kullanılmıştır: bir kimesne görse hanūṭ *almakda* (297b/11)

2.2.2.8.1.2.2. Tasarlama Kipleri

İstek (-a/-e):

1. teklik kişi: *di-y-e-m* 276a/2; *qaldur-a-m* 183b/15; *qoy-a-m* 184a/1; *vir-e-m* 277b/5

2. teklik kişi: *di-y-e-sin* 75b/10; *öp-e-sin* 163b/11; *toğur-a-sin* 164a/9; *var-a-sin* 205a/10; *vir-e-sin* 32b/11; *yitiş-e-sin* 104a/6

3. teklik kişi: *qavış-a* 'kavuşa' 181b/9; *sevme-y-e* 177a/5; *şı-y-a* 196a/13; *sürüşdür-e* 211b/1; *tağıl-a* 133a/2; *toğma-y-a* 164a/1; *uçur-a* 226b/12; *var-a* 56b/8; *varma-y-a* 170b/8; *vir-e* 31a/2; *virme-y-e* 56b/12; *yid-e* 232b/8

1. çokluk kişi: *çek-e-vüz* 'çekelim' 275b/3; *id-e-vüz* 'idelim' 8a/3

2. çokluk kişi: *var-a-sız* 254a/15; *yat-a-sız* 185a/9

3. çokluk kişi: *qoy-a-lar* 127a/7; *tu-y-a-lar* 265a/7; *var-a-lar* 181b/15; *vir-e-ler* 42a/1

Şart (Koşul) (-sa/-se):

1. teklik kişi: *oturma-sa-m* 264a/6 (tek örnek)

2. teklik kişi: *dile-se-ñ* 53a/1; *gör-se-ñ* 165b/3; *iste-se-ñ* 82b/6; *it-se-ñ* 275a/3; *qoy-sa-ñ* 132a/6; *ol-sa-ñ* 95b/3

3. teklik kişi: *aç-sa* 183b/5; *ağrı-sa* 170b/4; *bak-sa* 104b/8; *bulaşma-sa* 190a/8; *bulma-sa* 107a/8; *dile-se* 217a/7; *gelme-se* 133b/8; *incinme-se* 233b/12; *iste-se* 29b/10; *it-se* 12a/10; *kaldur-sa* 186b/4; *kalkı-sa* 'sıçrayıp kalkmak' 129a/4; *şı-sa* 125a/7; *şor-sa* 226b/14; *söyle-se* 41b/10; *söyündürme-se* 81a/9; *tal-sa* 88b/11; *tırma-sa* 145b/14; *uçama-sa* 217a/7; *ur-sa* 150b/2; *yi-se* 12b/7

1. çokluk kişi: *it-se-vüz* 60b/13, 60b/14

2. çokluk kişi: *gör-se-ñüz* 21a/3; *uy-sa-ñuz* 266a/2

3. çokluk kişi: *al-sa-lar* 208b/12; *aş-sa-lar* 211a/1; *çık-sa-lar* 180a/12; *döşe-se-ler* 231a/14; *getür-se-ler* 85a/4; *it-se-ler* 180a/13; *ko-sa-lar* 298a/2; *şor-sa-lar* 18b/3; *vir-se-ler* 11b/10; *yırt-sa-lar* 296b/6

Emir

Emir kipinde her kişi için ayrı köklerden gelen ekler kullanılmaktadır:

1. teklik kişi *-ayım/-eyim*; *-ayın/-eyin*: *bogazla-y-ayın* 253b/13; *getür-eyin* 136b/2; *gider-eyin* 109a/11; *gör-eyin* 136b/1; *var-ayın* 136b/1; *göster-eyim* 275b/14; *id-eyim* (<it-) 275b/14

2. teklik kişi *-ğıl/-gil*; Ø: *bil-gil* 7a/8, 44a/12; *çık !* 120a/15; *çık-ma !* 133b/9 (Metnimizde art ünlülü şekil tespit edilememiştir).

3. teklik kişi *-sun/-sün*: *açıl-sun* 265b/11; *çekme-sün* 37a/3; *di-sün* 22a/12; *dile-sün* 138a/4; *eyle-sün* 281b/11; *getür-sün* 170a/13; *göster-sün* 276a/7; *iriş-sün* 308a/15; *irişdür-sin* 94b/14; *itme-sün* 124a/15; *kıl-sun* 217b/7; *korķ-sun* 217b/7; *şakın-sun* 267b/8; *şı-sun* 165a/9; *var-sun* 22a/12; *vir-sün* 283b/5; *yi-sün* 133a/13

1. çokluk kişi *-alum/-elüm*: *id-elüm* 57a/14; *gör-elüm* 135a/15; *öğred-elüm* 265b/11; *vir-elüm* 219a/12 (Metnimizde art ünlülü şekil tespit edilememiştir).

2. çokluk kişi -uñ/-üñ: *bil-üñ* 2a/1; *depele-ñ* 42a/2; *dime-ñ* 21a/4; *di-ñ* 22b/9; *dön-üñ* 22b/11; *eyle-ñ* 7a/13; *gizle-ñ* 22b/12; *ol-uñ* 256b/10; *otur-uñ* 262a/15; *söyle-ñ* 21a/4; *virme-ñ* 22b/2; *vir-üñ* 21b/5; *yi-ñ* 156b/8

3. çokluk kişi -sunlar/-sünler: *çıkar-sunlar* 145a/13; *it-sünler* 277b/2

Gereklilik: (gerek; -mak gerek/-mek gerek; -sa/-se gerek):

ta‘bir alın-mak *gerekdür* 153a/15; sefer itme-mek *gerek* 17a/9; *dè-mek gerek* 30b/6; *bil-mek gerek* 57b/15;

‘azım hâdişe ol-sa *gerekdür* 257b/2; *gel-se gerek* 2a/11;

‘uhdesinden gel-ür *gerek* 84a/2 (Art ünlülü şekil tespit edilememiştir).

eyle gerekdür 173a/2

2.2.2.8.1.2.3. Birleşik Çekimler

Birleşik çekimler, ek-eylem yardımı ile yapılmaktadır. Metnimizdeki birleşik çekimler şunlardır:

Geniş Zamanın Hikâyesi (Öykülemesi):

3. teklik kişi: *kal-ur-ı-dı* 258a/12; *ol-ur-ı-dı* 258a/11; *sanıl-ur-dı* 258b/2; *şın-ur-dı* 105a/1; *ur-ur-dı* 258b/10; *gel-ür-dı* 258a/11; *gör-ür-dı* 20a/1; *itdür-ür-dı* 92b/8; *vir-ür-dı* 115a/5; *şor-ar-dı* 19b/13; *oku-rdı* 14a/4; *dè-r-i-dı* 29a/9; *koy-maz-ı-dı* 258b/2; *ol-maz-ı-dı* 260a/6; *ol-maz-dı* 273a/9; *bil-mez-i-dı* 139b/5; *it-mez-dı* 258a/10; *gel-mez-dı* 84b/13; *gör-mez-dı* 53b/3; *gel-mez-dı* 84b/13

3. çokluk kişi: *añ-ar-lar-dı* 287b/4; *dè-r-ler-i-dı* 260b/9; *id-er-ler-dı* 287a/15 ; *id-er-ler-i-dı* 39a/11(<it-); *it-mez-ler-i-dı* 39a/10

Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesi (Öykülemesi):

3. teklik kişi: *it-di-y-di* 164a/11; *olun-dı-y-ı-dı* 211a/7; *var-dı-y-ı-dı* 150a/2

Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikâyesi (Öykülemesi)

1. teklik kişi: *bul-mış-ı-du-m* 278a/3; *ol-mış-ı-dum* 253a/13; *gör-miş-i-dü-m* 25b/2; *it-miş-i-dü-m* 275b/10

2. teklik kişi: *it-miş-dü-ñ* 257a/5 (tek örnek)

3. teklik kişi: *kaç-mış-ı-dı* 154a/3; *kon-mış-ı-dı* 257b/3; *otur-mış-ı-dı* 263a/12; *tur-mış-ı-dı* 275b/15; *unut-mış-ı-dı* 43b/1; *git-miş-i-di* 301a/9; *it-miş-i-di* 299b/1; *öl-miş-i-di* 58a/12; *vir-miş-i-di* 106a/15

3. çokluk kişi: *ol-mış-lar-dı* 109b/3

Şart (Koşul) Kipinin Hikâyesi Öykülemesi:

3. teklik şahıs: *olma-sa-y-dı* 84b/13 (tek örnek)

İstek Kipinin Hikâyesi (Öykülemesi):

1. teklik kişi: *id-e-y-dü-m* 279a/4) (<it-) (tek örnek)

3. teklik kişi: *gör-e-y-di* 33a/10; *n'ol-a-y-dı* 279a/3; *ol-a-y-dı* 279a/5

Geniş Zamanın Rivayeti (Söylentisi):

2. teklik kişi: *id-er-i-miş-sin* 174b/2 (<it-); *diñle-r-i-miş-sin* 233a/11

3. teklik kişi: *id-er-miş* 293a/12 (<it-); *sat-ar-mış* 253b/3

Öğrenilen Geçmiş Zamanın (Söylentinin) Rivayeti (Söylentisi):

3. teklik kişi: *alın-mış-ı-mış* 257b/5

Belirli Geçmiş Zamanın (Öykülemenin) Şartı (Koşulu):

3. teklik kişi: *çığır-dı-sa* 186b/1; *gör-di-se* 68b/5; *vir-di-se* 260b/15; *başma-dı-y-sa* 281b/3; *ol-du-y-sa* 219b/7; *işit-di-y-se* 281a/13; *it-di-y-se* 92a/1

3. çokluk kişi: *gör-di-ler-se* 31b/10; *it-di-ler-se* 27a/1

Belirsiz Geçmiş Zamanın (Söylentinin) Şartı (Koşulu):

3. teklik kişi: *it-miş-i-se* 289b/5; *ol-mış-sa* 8a/11; *yat-mış-ı-sa* 15b/2; *yoğ-mış-sa* 260a/6

Geniş Zamanın Şartı (Koşulu):

1. teklik kişi: *vir-ür-se-m* 59a/12

2. teklik kişi: *iste-r-se-ñ* 18a/12; *inan-maz-sa-ñ* 275a/6; *ol-maz-ı-sa-ñ* 95b/4

3. teklik kişi: *bağışla-r-ı-sa* 208a/7; *buluş-ur-sa* 18a/13; *dê-r-se* 25b/1; *dile-r-se* 8a/6; *doğ-ar-sa* 182a/8; *gel-ür-se* 18a/14; *gör-ür-se* 9a/13; *ol-ur-sa* 35a/10; *söyle-r-se* 47a/12; ; *yaz-ar-sa* 240b/2; *yitiş-ür-se* 40b/3; *yumul-ur-sa* 176a/10; *al-maz-sa* 169a/7; *bağlan-maz-sa* 107a/5; *ol-maz-sa* 89b/4; *gel-mez-se* 136b/3; *gir-mez-se* 239a/12; *in-mez-se* 114a/5; *yetiş-mez-se* 114a/8

2. çokluk kişi: *buyur-ur-sa-ñuz* 32a/15; *iste-r-se-ñüz* 27b/13

3. çokluk kişi: *al-ur-lar-sa* 224a/15; *dê-r-ler-se* 119a/6; *gör-ür-ler-se* 279a/13; *al-maz-lar-sa* 224a/15

Gelecek Zamanın Şartı (Koşulu):

3. teklik kişi: *ol-acag-ısa* 1b/4; *olacakısa* 1b/4

2.2.2.8.1.4. Birleşik Eylemler

a) Adla Birleşik Eylem Yapan Yardımcı Eylemler:

Metnimizde *it-*, *eyle-*, *ol-*, *kıl-* eylemleri adlarla birleşik eylem yapan yardımcı eylemlerdir:

'acele *it-* 46b/7; 'azl *it-*; binā *it-* 101b/3; cefā *it-* 250a/11; esir *it-* 203a/1

'āciz *eyle-*; 'ahd *eyle-*; başt *eyle-* 175b/6; cem' *eyle-* 17b/8; def' *eyle-* 24b/14

ağsak *ol-* 289b/5; 'ālim *ol-* 52a/2; aruḵ *ol-* 158b/3; 'azl *ol-* 52a/14; def' *ol-* 230b/13; dost *ol-* 303a/1; ekşi *ol-* 110b/4; geç *ol-* 36b/11; ırak *ol-*; kör *ol-* 170b/5

beyān *kıl-* 48b/1; ḥarāb *kıl-* 73b/3; ḵalḵ *kıl-* 62b/1; mazḥar *kıl-* 1b/3; namāz *kıl-* 30b/11; yüce *kıl-* 3a/11

b) Eylemle Birleşik Eylem Yapan Yardımcı Eylemler:

Metnimizde yardımcı eylem olarak *gel-*, *gör-* *dur-*, *ko-*, *tur-*, *vir-* eylemleri kullanılmıştır. Bunların başına ya vokal gerundiumu (zarf-fiil) ya da *-ıp/-ip-* gerundiumu (zarf-fiil) getirilerek birleşik eylem yapılır:

al-ı *ko-* 46a/13; al-ı *vir-* 185b/10; art-a *tur-* 15b/12; bin-üp *tur-* 143b/1; çık-a *gel-* 65a/5

Bu yardımcı eylemler anlamları ile değil, sadece yardımcı eylem fonksiyonu ile çekim unsuru olarak işlev görürler ve tezlik, yeterlilik veya süreklilik bildirirler:

Tezlik; -a/-e veya -ı/-i gerundium (zarf-fiil) eki ve vir-, gel- yardımcı eylemleriyle yapılmaktadır:

al-ı vir- 185b/10; çık-a gel- 65a/5; getür-i gel- "hemen getirmek" 96a/2; işle-y-i gel- 230b/15; bit-e gel- 169a/13

Yeterlilik; olumlusu -(y)u/-(y)ü gerundium (zarf-fiil) eki ve bil- yardımcı eylemiyle, olumsuzu ise yine -(y)u/-(y)ü veya -ı/-i gerundium (zarf-fiil) eki ve eki u-eyleminin olumsuz gövdei ile yapılmaktadır. (Metnimizde sadece olumsuzluk ifade eden örnekler bulunmaktadır :

idemez (<it-e u-ma-) 274b/1; boğazlayımadı (<boğaz-la-y-ı u-ma-) 140b/7; bulımaz (<bul-ı u-ma-) 188b/4; çıkarımasa (çık-ar-ı u-ma-) 190b/3; yetişimez (yet-iş-i u-ma-) 33b/5

Süreklilik; -a/-e, -ı/-i, -up/-üp, -(y)u/-(y)ü gerundium (zarf-fiil) eki ve dur-/tut- yardımcı eylemi ile kurulmaktadır:

art-a tut- 15b/12; bin-üp tut- 143b/1; gör-e dur- 13b/4; toğ-a tut- 15b/5; bat-a tut- 29b/3; işaretleş-üp tut- 279a/11

2.2.2.9. EK-EYLEM

a) Ad soylu sözcüklerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ek-eylemin kişilere göre çekiminin örnekleri şunlardır:

Geniş Zaman

1. teklik kişi (+van/+ven; +am/+em; +ın/+n): ben+ven 'benim' 167a/12; eyle+y+em 'öyleyim' 272a/6; gemide+y+ın 'gemideyim' 94b/7; hammâmcı+y+am 199a/14; içinde+y+ın 'içindeyim' 84a/4; katında+y+am 20b/6; nâzır+am 278a/4; oğl+ı+y+ın 'oğluyum' 20a/9 (< oğul); ümmî+y+em 'okuma yazmam yok' 2b/8; üzerinde+y+ın 'üstündeyim' 91a/6

2. teklik kişi (+sin/+sin) : *er+sin* 94b/8; *gerçek+sin* 91b/10; *kimesne+sin* 295a/5; *koça+sin* 166a/9; *oğlı+sin* 20a/9 (< oğul); *toğru+sin* 164b/1

3. teklik kişi (+dur/+dür; +durur): *ad+dur* 122b/2; *ağça+dur* 102a/15; *artuğ+dur* 52a/15; *bulmağ+dur* 117b/6; *gerçek-dür* 11b/8; *gaybi+durur* 153a/1; *işâret+dür* 2a/11; *ğan+dur* 76b/5; *ğara+dur* 167a/10; *ğarındağ+dur* 176a/3; *latif+dür* 8b/1; *mü'min+dür* 117b/6

1. çokluk kişi (+uz/+üz): *enbiyâ+y+uz* 'peygamberiz' 40b/1; *müsülmân+uz* 37a/15 (Ön ünlülü örnek tespit edilememiştir).

2. çokluk kişi (+sız/+siz): *emirü'l-mü'mininsiz* 185a/9 (Art ünlülü örnek tespit edilememiştir).

Görülen Geçmiş Zaman

1. teklik kişi (+(y)dum/+(y)düm): *cariyesi+y+düm* 106a/14; *üzerine+y+düm* 276b/11 (Art ünlülü örnek tespit edilememiştir).

3. teklik kiři (+(y)ıdı/ +(y)ıdı): *ayalu+y+ıdı* 258b/5; *berâber+ıdı* 258b/11; *büyüğ+ıdı* 258b/5; *eyle+y+ıdı* 174b/4; *ğâyib+ıdı* 209b/8; *giñ+ıdı* 258b/6; *hulğ+ıdı* 258b/11; *kiři+y+ıdı* 246b/7; *meřhūr+ıdı* 139b/4; *ortasında+y+ıdı* 258b/5; *sādık+ıdı* 43a/3; *var+ıdı* 20b/9

Öğrenilen (Belirsiz) Geçmiş Zaman

2. teklik kişi (+ımışsin/+ımışsin): *ğammâz+ımışsin* 206a/13; *mü'min--+ımışsin* 199a/3; *müezzın+ımışsin* 174b/1

3. teklik kişi (+ımış/+ımış): *ağreb+ımış* 62b/6; *ay+ı+ımış* 91b/4; *câriyesi+y+ımış* 106a/13; *deñizde+y+ımış* 119b/12; *emir+ımış* 9b/1; *eyle+y+ımış* 114b/5; *kimesne+y+ımış* 171b/14; *muhtecib+ımış* 68a/12; *var+ımış* 104a/8

Sart (Koşul)

2. teklik kişi (+ısañ/+iseñ): *aşhābından+ısañ* 134b/9; *sādık+ısañ* 122a/10; *cevher+iseñ* 134b/10; *tācir+iseñ* 134b/9

3. teklik kişi (+sa/+ise; +sa/+se): *ip+ise* 232a/6; *issi+se* 89a/15; *güzel+se* 220b/12; *kara+y+sa* 205a/6; *kızıl+ısa* 229a/3; *kişi+se* 180b/15; *kocalar+ısa* 207b/10; *kul+ısa* 88a/15; *ne+y+se* 118b/15; *şaru+sa* 229a/3; *şaru+y+sa* 205a/6; *üzerinde+y+se* 111b/3; *üzerine+y+se* 233b/15; *var+ısa* 83a/13; *var+sa* 57a/7

b) Birleşik çekimler, ek-eylem yardımı ile yapılmaktadır (bk. 3.2.2.8.1.2.3. Birleşik Çekimler)

2.2.2.10. EYLEMSİLER

2.2.2.10.1. Ulaçlar (Zarf-fııl; Gerundium)

-a/-e:

bat-a (tur-) 29b/3; *çık-a* (gel-) 65a/5; *gey-e* (gel-) 302a/6; *gör-e* (dur-) 13b/4; *toğ-a* (tur-) 15b/5; *yağ-a* (yağ-a) 188b/8

-(y)ı/- (y)i:

al-ı (ko-) 46a/13; *al-ı* (vir-) 185b/10; *işle-y-ı* (gel-) 230b/15

-anda/-ende:

gör-ende 'görünce' 26a/13 (Art ünlülü örnek tespit edilememiştir).

-arak/-erek:

id-erek (< it-); *dé-y-erek* 261a/3 (Art ünlülü örnek tespit edilememiştir).

-dukça/-dükçe:

kır-dukça 119a/10; *ol-dukça* 259a/14; *it-dükçe* 277a/12; *göster-dükçe* 2b/9

-dukda/-dükde:

var-dukda 'varınca' 253b/4 (Ön ünlülü örnek tespit edilemiştir).

-ken/-(y)iken < er-ken . Ek-eylemin ulaçlı birleşik çekimidir:

koça-y-iken 169a/3; *maḳāmda-y-iken* 75b/9; *nāyim-iken* 278b/5; *oḡlan-iken* 256a/10; *ṣānda-y-iken* 278a/1; *üzerinde-y-ken* 267a/4

aḡlar-ken 254a/2; *çeker-ken* 27b/3; *durur-ken* 13b/4; *dutar-ken* 163b/11; *gelür-ken* 184b/14; *gider-ken* 149b/15; *götürür-ken* 298a/6; *işler-iken* 227b/12

-ıcak/-icek:

al-ıcaḡ 'alınca' 257a/9; *at-ıcaḡ* 'atınca' 139b/11; *ol-ıcaḡ* 211b/7; *uyan-ıcaḡ* 'uyanınca' 12b/14; *var-ıcak* 'varınca' 8b/4; *dē-y-icek* 'deyince' 261a/3; *gel-icek* 107b/7; *gör-icek* 163a/3; *göl-icek* 172a/15; *iste-y-icek* 256a/15

-ınca/-ince; -unca/-ünce:

aç-ınca 8a/7; *alma-y-ınca* 26b/1; *dökül-ünce* 15b/11; *gel-ince* 30b/8; *gir-ince* 65a/8; *var-ınca* 15b/4; *ḳan-ınca* 'doyuncaya kadar'; *olun-unca* 138b/2; *sınma-y-ınca* 114a/11; *toḡ-unca* 41a/12; *yum-unca* 27b/10

-madan/-meden:

çeyne-meden 65a/13 (Art ünlülü örnek tespit edilememiştir).

-madın/-medin:

aḡla-madın 185b/4; *tur-madın* 6b/9; *yan-madın* 306a/12; *it-medin* 188b/9; *vir-medin* 279b/1

-mazdan/-mezden:

gör-mezden 39a/13; *yarat-mazdan* 14a/9

-mazdın/-mezdin:

gönderil-mezdin (öñ) 152b/11 (Art ünlülü örnek tespit edilemiştir).

-(y)u/-(y)ü:

dè-y-ü 7a/13, 22a/6 (Art ünlülü örnek tespit edilemiştir).

-uban/-üben:

id-üben 91b/9, 101b/12 (Art ünlülü örnek tespit edilemiştir).

-(y)up/-(y)üp:

ağma-y-up 116a/5; *ara-y-up* 107a/8; *çık-up* 148b/6; *var-up* 69b/14; *çeyne-y-üp* 160b/15; *gel-üp* 7a/11; *iste-y-üp* 30b/8

2.2.2.10.2. Ortaçlar (Sıfat-fiil; Participium)

Geniş Zaman Ortaçları:

-an/-en (< ğan/-gen):

ağma-y-an (dereler) 76a/15; *çık-ar-an* (kimesne) 204b/6; *bilme-y-en* (kimesneler) 262a/15; *güd-en* (kişi) 141a/9; *şag-an* (kimesne) 129b/8; *taieb id-en* (kimesne) 135a/6; *uğurlan-an* (nesne) 106a/6

-r: -ur/-ür

geyil-ür (nesne) 302a/4; *mensüb ol-ur* (nesne) 144a/8

Bu ekin olumsuz şekli şöyledir:

geç-mez (akça) 216b/4; yara-maz (nesneler) 33b/12; yara-maz (söz) 227b/4

Geçmiş Zaman Ortaçları:

-duk/-dük

ağla-duğı 250b/4; bilme-dügi 29a/13; bişme-dük (ol-) 157a/9; çıkar-duğı 93a/6; de-dügi 44b/14; de-dügüm 53a/2; ekilme-dük 115b/13; toğ-duğı 66a/1; yan-duğ-dan 80a/12; vir-dükleri 219a/12; vir-dügüm 261a/2

Gelecek Zaman Ortaçları:

-acak/-ecek

ak-acak (dereler) 76b/7; gel-ecek (zamān) 120b/8; iç-ecek (kab) 231b/8; otur-acak (yır) 106b/4; sevin-ecek (düşler) 26a/13; yapış-acak (kulb) 120b/3; yat-acığı (vaqt) 14a/4

-miş/-miş

devşürül-miş (zeytin) 114a/10; koğ-mış (şu) 92a/2; yan-mış (kömür) 85a/10; yan-mış (od) 79b/4

2.2.2.11. AD EYLEMLER

-mak/-mek

alda-mak 'aldatmak' 120b/13 126a/15, 137a/10; akşa-mak 289b/2; çağ-mak 'ateş yakmaya yarayan alet' 78a/15; çatıl-mak 258b/7; korkut-mak 217b/1; öl-mek 57b/3; ölç-mek 214b/12; şay-mak 218a/8; ton-mak 'donmak' 16b/13; uza-mak 173b/14; yapış-mak 'tutmak; cıma etmek' 221a/11; yörü-mek 202b/5

-maklık / -meklik

ak-maklık 'akma, akma işi' 76b/1;

dut-maḳlık 'tutmak, edinmek' 83b/11;
ḳıl-maḳlık 'kılmak, yapmak' 54a/9;
ol-maḳlık 'olmak' 72a/1;
olma-maḳlık 'olmamak';
eyit-meklik 'söylemek, demek' 69a/2;
geç-meklig 'geçme, geçip gitme' 68b/2;
gel-meklik 'gelmek' 234a/15;
git-meklik 'gitme, gidiş' 71a/5, 54b/10;
gör-meklik 'görmek, görme' 98a/13; 86a/10

3. METİN

بسم الله الرحمن الرحيم

1b

/1/ hâmd ol Allâha kim 'âlemleri leyl-i 'ademden nehâr-ı vücûda getürdi /2/ bunlaruñ içinde âdeme tekrim idüp nehâr-ı ma'âş idüp ef'âl-i 'acibe- /3/ ye mazhar kıldı ve leyl-i libâs idüp bunlara menâm kıldı ve nevmlerinden /4/ her ne fi'illeri şâdır oldıysa ve dağı ne olacağısa rû'yâya merâya kıldı /5/ dağı şalât ve selâm ol habîbî Muḥammed Muştafâya olsun ki /6/ peygâmbırlığı anuñıla ihtitâm eyledi kendü dağı aña şalât ve selâm /7/ --- ...nanuñ ihsân-ı hûnıla toyladı ki aña te'vîl rû'yâyı /8/ --- ...râhı zâlâletden ḥalâş idüp tarîk-i hidâyeti i'lâm /9/ --- aşḥâbına kim tarîk-i Ḥaḳḳuñ hâdileri ve ḥâmileridür /10/ --- ...nları bu yoluñ sâmileridür ve dağı Allâha hâmd /11/ --- ...ne ve aşḥâbına şalâtdan soñra eyyühe'l-iḥvân

2a

/1/ bilüñ ki rû'yâ-yı şâliḥa ḥaḳḳadur şâdıkadur buña nuşûş-ı kâtı'a /2/ nâtıkadur /3/ قال الله تعالى و كذلك يجتبيك ربك و يعلمك من تاويل الاحاديث gibi dağı ğayrı gibi ve eḥâdiş-i nebeviyye nâbiyedür /4/ الربا الصادق نوع من انواع الكرامة gibi ve dağı من راي منكم الرويا فليقصها /5/ اعبرها /6/ استجاب السؤال عن الرويا /7/ المبادرة الي تعجيل تاويلها اول النهار قبلان يشغل الذهن في /8/ هر mü'mine vâcibdür zîrâ ki resüle itbâ' ve dînini iḥyâ itmek /9/ 'alâ vechi'l-kemâl vâcibdür ol dağı tamâm olmaz illâ rû'yâ-yı şâdıka- /10/ nuñ te'vîlin bilmegile zîrâ ki her rû'yâ 'abdüñ bir fi'line ve bir şıfatına /11/ işâretdür inşâ'allâhü'l-'azîz gelse gerek pes kuluñ her fi'l-i /12/ ḥasenî ve her fi'l-i kabîḥî bunuñıla ma'lûm olur dağı fi'l-i ḥasene --- /13/ şâlihîdür râğıb olur ve fi'l-i kabîḥînden ki 'amel-i tâliḥî --- /14/ ve dağı âfâkda olacaqlardan ve olmışlardan --- /15/ likin bunuñ te'viline 'âlim azdur şöyle-ki bu ---

2b

/1/ çemenleri şolmuşdur cennât-ı eşcârınuñ lififesi kesire olup şetite /2/ olmuşdur ehli bulunmamağın tâliblerininüñ hevâsı odları söyünmüşdür /3/ ta'am murâdları ḥâm kalmışdur iksiri ḥâke berâber olmuşdur ammâ /4/ aşḥâb-ı tarîkden ve aḥbâb-ı refîka-ı

şakikden ba'zı kardaşlara /5/ bu ez'afil-'ibâdiden ve ahkarihüm ve efkarihüm pîr nazardur ta'aţuşlar /6/ gösterüp ilhâhları uzun oldı ben-dağı bunları vakıdan vakta birinden /7/ soñra birini def' itmege meşğul oldum bunlardan ħalâş bulmağa bunlara /8/ tesvifler te'hîrler gösterdüm anuñıçun kim ben ümmiyem tedvine te'lîfe kâdir /9/ degülem bu yolda sermâyem azdur ben mühletler te'hîr gösterdügümce bunlar /10/ rağbetler şevkler ziyâde eyledi âhîr bunların ħâcetlerin kazâ idüp murâd- /11/ larına ulaşturmağdan ħalâş bulmağda idüm nâgâhıla وحيدالزمان /12/ -- /14/ حامى بلادالاسلام والايان سليمان نشان اصف --- /13/ و فريدالدوران خلاصة الاركان ماحي الظلم والظغيان /15/ ستان المجاهد في سبيل الله قايل اهل الكفر والظغيان ---ndan ki ol mîr-i a'zamdur düstür-ı ħākān-ı cihāndur

3a

/1/ nefsi kudsîyyeyile müzeyyen ve riyâset-i ünsîyyeyile muħallâdur merâtib-i dünyâ ve dîn /2/ anuñ mertebesi taşa'udıyla müteşâ'iddür devleti perdeleri kâtında mülük /3/ ve selâtinuñ boyunları egilmişdür sa'âdet 'alemlerin dikmekde ġâyetleruñ /4/ sâbıkıdur 'adil yapmağda nihâyetleruñ aķşasına yêtişmişdür vezâret /5/ divânınuñ nâzûridur 'imâret a'yânınuñ 'aynıdur ġurre-i ġarrâsından sa'adât-ı /6/ ebediyye levhleri lâyiħdur himmet-i 'ulyâsından 'inâyât-ı sermediyye râyiħası /7/ fâyiħdür kavâ'id-i millet-i rabbâniyyenuñ mümeħhidür mebânî-i devlet-i sulţâniyyenuñ /8/ mü'essîsidür devlet-i 'alemleri ululuķ semâsından sâmidür ululuğı /9/ âyetlerini devleti dili tâlidür Ĥaķķuñ zıllıdur ġurebânuñ fuķarânuñ melce'idür /10/ devletüñ dînuñ şerefidür Ĥaķ celle ve 'alâ eyyâm-ı devletile 'adl /11/ 'alemlerin yüce kılsun ehl-i zamâneysi 'adlile iħsânıla dâyim ĥoca /12/ kılsun iy Çalabum nitekim İslâmı bunuñıla te'yîd eyledüñ bunı /13/ dağı te'bid eyle nitekim ħalbini luţfuñıla tenvîr eyledüñ taħlîd eyle /14/ âmin dâylene bârî 'azze ve celle rahmet eylesün ki bu du'a cemî'-i nâsa /15/ şâmildür emir olundı ki sende bunuñ nârından bir cezve vâriddür

3b

/1/ dilertüz ki iş'âl idesin 'iyâl-i tâlibîn ĥavmına ĥayım olalar pes /2/ emirlerine kim vâcibü'l-imtişâldur اطيعوا الرسول و اولي /3/ الامزمنكم imtişâl itdük bir kaç evrâķ tesvîd itdük ümîzdür ki /4/ 'ayn-ı 'inâyetlerle manzûr ola ve zamîr münîrleri kabûl nûrıla münevver /5/ ola kim anlaruñ kabûlî 'ibâduñ 'azîmetlerin takviye idüp kâtlarında maķbûl /6/ kılor الناس علي دين مولهم ifâde-i istifâde iderler anlara şevâb-ı /7/ cezîl ve bu fakîrlere dağı zıkr-ı cemîl ĥâşıl olur hem-dağı ümîzdür ki /8/ müţâla'a kılan ehl-i kemâl kardaşlar bu ħalîlî'l-bızâ'a fakîrlerinüñ /9/ nokşânını ma'zûr buyurup العذر عند كرام الناس مقبول tamâmdan /10/ 'add ideler ĥaţâ vü zelevini ehl-i tedvîn olmaduğı ecilden bilüp estâr-ı

/11/ luţuflarıla setr ideler hayr du'adan yad itmeyüp yād ideler ve bu kitāb /12/ çün hall-i ta'bir içün vaz' olundu on sekiz bāb ve bir hātime /13/ üzerine tertib olunup ol ebvābuñ ba'zı ve hātimesi fuşul üzerine /14/ taksım olunup ismi Müşkil-güşā virildi evvelki bāb /15/ nevmüñ māhiyyetin beyān ider ikinci bāb

4a

/1/ rü'yānuñ aşlın beyān ider üçüncü bāb anuñ /2/ beyānındadır ki menām yaluñuz kuvvet-i hayāliyyeye mahşuş degüldür /3/ belki cemī'-i kuvā-yı 'akliyye ve hissiyye-i bātinıyyeyile bilinür hālet-i nevmdē /4/ dördüncü bāb rü'yā üç dürlü olduğın beyān /5/ ider beşinci bāb rü'yā-yı şādıkuñ ve kazībüñ envā'ın /6/ beyān ider altıncı bāb nevmüñ edeblerin beyān ider /7/ yedinci bāb şol vaqtıların beyānındadır ki /8/ rü'yānuñ şıdkı ve kizbi vukū'ınuñ kurbın ve bu'dın beyān ider /9/ sekizinci bāb tefe''ül beyānındadır tokuzuncı /10/ bāb rü'yāyı mu'abbire demek edebın beyān ider /11/ onuncı bāb mu'abbirler rü'yāyı ta'bir itmenüñ /12/ edebın beyān ider on birinci bāb ba'zı rü'yā /13/ ta'bire muhtāc olup ve ba'zı ta'bire muhtāc olmaduğın beyān ider /14/ on ikinci bāb şol hadisler beyānındadır /15/ kim hāzret-i risāletden (ş.a.v.) rü'yālar

4b

/1/ haqqında vārid olmuştur on üçüncü bāb /2/ mu'abbirlerüñ merātibin beyān ider on dördüncü bāb /3/ ta'bırüñ me'hāzın beyān ider on beşinci bāb /4/ rü'yā iki nev' olup bir nev'i āfāki ve bir nev'i enfüsi olmasın /5/ beyān ider on altıncı bāb şol nesneler /6/ ta'bırinüñ beyānındadır ki rü'yālar anlara mütē'allıkdur ve bu bāb /7/ yigirmi bir faşlı müştēmildür evvelki faşl düşde /8/ gökler görmek ve aña mütē'allık olan nesneleri görmegüñ /9/ ta'biri beyānındadır ikinci faşl nār görmek ve aña /10/ mütē'allık olan şey'leri görmegüñ ta'biri beyānındadır /11/ üçüncü faşl şular ve deñizler ve bınār görmegüñ ta'biri /12/ beyānındadır dördüncü faşl yirler görmegüñ ve anuñ /13/ meşāni'in ve menāfi'in görmegüñ ta'biri beyānındadır /14/ beşinci faşl ağaçlar ve yemişler ve otlar ve tohumlar /15/ görmegüñ ta'biri beyānındadır hurūf tertibince altıncı

5a

/1/ faşl hayvānlar görmegüñ dağı elemelerin /2/ görmegüñ ta'biri beyānındadır hurūf tertibince /3/ yedinci faşl düşde yırtıcı cānavar gör- /4/ megüñ ta'biri beyānındadır sekizinci faşl /5/ düşde ta'āmlar ve da'vetler görmegüñ ta'birin /6/ beyān ider tokuzuncı faşl düşde ādem /7/ görmegüñ ve anların a'zāların görmegüñ ta'birin /8/ beyān ider onuncı faşl düşde /9/ muṭlaḳā bedenden çıkan şey'leri görmegüñ ta'birin /10/ beyān

ider on birinci faşl في روية /11/ uñ beyânındadır on /12/ ikinci faşl fî rû'yeti's-sultân ve havâşî /13/ beyânındadır on üçüncü faşl düşde cengler /14/ ve şavaşlar ve aña müte'allık olanları görmegüñ beyânında- /15/ dur on dördüncü faşl güller görmegüñ

5b

/1/ ta'biri beyânındadır hurûf tertibince on beşinci /2/ faşl aşhâb-ı hîref ve anlaruñ 'amellerin /3/ görmegüñ ta'biri beyânındadır hurûf tertibince /4/ on altıncı faşl düşde ol ehl-i hîrfetüñ /5/ müsta'mel âletlerin görmegüñ ta'biri beyânındadır /6/ hurûf tertibince on yedinci faşl düşde /7/ kalem ve devât ve muşhaf ve kitâb görmegüñ ta'biri /8/ beyânındadır on sekizinci faşl cevâhir /9/ görmegüñ ta'biri beyânındadır gerek ma'denî gerek /10/ maşnû' olsun on toközuncü faşl hamr /11/ meclislerin ve aña müte'allık nesneler görmegüñ ta'biri /12/ beyânındadır yigirminci faşl düşde libâslar /13/ ve aña müte'allık olan şey'leri görmegüñ ta'biri beyânında- /14/ dur yigirmi birinci faşl düşde 'ışk ve /15/ dahı 'ışka müte'allık olan nesneleri görmegüñ ta'biri beyânında-

6a

/1/ dur on yedinci bâb üç faşıl üzerinedür /2/ evvelki faşl Hazret-i Risâlet (ş.a.v.) /3/ düşde görmegüñ ta'biri beyân ider ikinci faşl bâkî peygamberleri /4/ düşde görmegüñ ta'biri beyânındadır üçüncü faşl şahâbeleri /5/ düşde görmegüñ ta'biri beyânındadır on sekizinci bâb /6/ dört faşıl üzerinedür evvelki faşıl رب الغرة جل جلاله /7/ düşde görmegüñ ta'biri beyânındadır ikinci faşl في روية /8/ المبشرة والمنذرة beyânındadır üçüncü faşl melâikeler görmegüñ /9/ ta'biri beyânındadır dördüncü faşl cänn ve şeyâtîn ve deccâl düşde /10/ görmegüñ ta'biri beyânındadır hâtîmetü'l-kitâbı dört faşıl üzerine- /11/ dör evvelki faşl في روية العاجات علي نسق الحروف /12/ düşde mu'alece görmegüñ ta'biri beyânındadır üçüncü faşl /13/ düşde ölümler görmegüñ ve anlara müte'allık olan şey'leri görmegüñ /14/ ta'biri beyânındadır dördüncü faşl cennet ve cehennem ve aña /15/ müte'allık olan nesneleri görmegüñ ta'biri beyânındadır **evvelki bâb**

6b

/1/ nevmüñ mâhiyyetin beyân ider imdi nevm 'ibâretdür harâret-i /2/ garîziyye-i bâtına rücû' itmeklikden nuzc-ı hażm taleb itmege ya'nî /3/istirâhat anuñıçundur ki rûh-ı nefsanî aña tâbî' olur kuvâyıla tâ ki /4/ râhat sükûn tamâm ola كما قال سبحانه و تعلي و جعلنا زيرآ hayvân havâsa 'amel itdürse yorılmağ zahmeti 'arız olur /6/ zârürî istirâhata muhtâc olur sükûn ister bu nesneye nevm dërler /7/ bundan ötürüdür ki nevm

'ibâretdür havâss-ı zâhire münsed /8/ olup sükûn-ı tabî'î hâdis olmakdan derler bunuñ mişâli /9/ şol bir atluya beñzer ki atını katı katı tırmadın yoritse /10/ hiç diñlendürme ol at helâk olur bi-'aynihi insân dañı /11/ nevm itmese helâk olur nevm idüp istirâhat itmegile sükûnıla /12/ yine bedeni kuvvet bulur geldük imdi ba'zı meşâyih sözine şol /13/ murtâz sâlik kişinüñ nevminde hikmet nicedür hikmet budur ki ol /14/ rûh-ı kudsi lâfife-i rabbâniyye dañı nefis-i nâtika-ı garibe bu cism-i /15/ keşifde ki sıflıdır hâlet-i yakâzada celb-i menâfi' ve def'-i mazarrata

7a

/1/ meşgûldür kaçan uykuya vara rûh mekân-ı aşıyyesine gider varur ervâhıla /2/ buluşur ma'ânî-i guyûba ve ma'rifet hâşıl ider bunda bir nûkte vardır ne /3/ vechile meşelâ bir mücâhid nevmde istirâhata gitse ol kişiye 'âlem-i melekût /4/ şevk-i galebe ider bir şevk penceresi açılır ki kalbini beden-i 'unşur-ı hicâbından /5/ mücerred kılmağıla ol 'âleme göñül göziyle bakar dañı istirâhat ider ma'lûmdur /6/ ki bu hikmet ve bu nûkte mü'min karındaşlarda zâhirdür kâfirlerde degûldür /7/ **ikinci bâb** rû'yânüñ aşlın beyân ider /8/ bilgil ki rû'yâ rû'yet gibidür ya'ni görmek gibidür ammâ bu kadar var ki /9/ rû'yâ nevmde maşşûsdur rû'yet yakâzaya ikisinüñ arasında fark /10/ te'-i te'nişile elifdür kurbetle kurbî gibi ve rû'yâ şüret-i münhadire ufq-ı /11/ mütehayyilden gelüp hiss-i müşterekde muntekiş olmakdur Dâniyâl-i nebî 'aleyhi' /12/ s-selâm eydür ervâh hâlet-i nevmde yedinci kat göge-degin çıkar dañı /13/ Hazret-i 'İzzet öñinde turur dañı ervâha secde eyleñ deyü izn /14/ virilür şol rûh ki pâk ü pâkize tâhir ola 'arş altında secde ider /15/ ammâ şol rûh ki tâhir olmaya secde ider ammâ nokşân üzerine anuñıçundur

7b

/1/ ki döşeğe âbdestle yatmak müsteħabdur derler meşâyihden birisi eydür /2/ Dâniyâl peygamberüñ bu geçen sözi zann-ı gâlib budur ki ervâh-ı mü'minin /3/ hakkında dur Dâniyâl peygamber 'aleyhi's-selâm eydür Hâk sübhânehu ve ta'âlâ rû'yâyâ /4/ bir ferişte müvekkil kılmışdur ol feriştenüñ adı Şiddikdür kulağınuñ /5/ yumuşak yirinden boynına degin yedi yüz yıllık yoldur ol ferişte /6/ âdem oğlanlarına gösterür Allâhuñ ziyâsıyla levh-i mahfûzda 'ilm-i /7/ gaybda hayr ve şer ne varısa görürler hiçbir nesne müşebbih kalmaz /8/ bu feriştenüñ mişâli güneşe beñzer meşelâ güneşüñ nûrı bir nesneye tokunsa /9/ ol nesneyi tamâm görürsin bi-'aynihi ol ferişte dañı Allâh ta'âlânüñ /10/ ziyâsıyla her nesneyi bildürür ve dañı hidâyet ider her mü'mine hayırdan /11/ ve şerden ne vâkı' olacaķısa dünyâda ve âhîretde dañı beşâret ider /12/ ol hayr ki vâkı' olmuşdur yâhod olacaķdur ve dañı korkudur ol /13/ ma'siyetden ki işlemişdür

yâhod işleyecekdür bir mü'min rü'yâ-yı /14/ hasene görse bir kaç gün geçdükden soñra vâkı' olur ol kişi ni'metde /15/ sürürda olsun dëyü dahı ferañ olması artuñ olsunıñun evet kôrku

8a

/1/ düş görse yakın demde vâkı' olur Allâh ta'âlâ lutf ider kullarını /2/ esirger çok zamân ğam-nâk yörimesün kulum der ammâ bu kelâm muñtarid /3/ degüldür on birinci bâbda inşâ'allâh beyân idevüz zirâ her mü'min gördüğü /4/ rü'yâ böyle degüldür belki ba'zı nâsda böyle vâkı' olur ve ba'zı hükemâ eydür /5/ nefes bedenden çıkar gökleriñ ve yirleriñ melekûtına cevelân ider dahı /6/ Allâh ta'âlâ niçe dilerse menâmında ol kişi rü'yâyı görür uyanacak vakt /7/ nefis bedene gelür yetişür göz yumup açınca ve hüccetü'l-İslâm Ebû Hâmid-i /8/ Mehemmed-i Ğazzâlî rahimehu'llâh eydür menam ya'ni uyhu kuvvet-i mütehayyileye müte'allik olur bir yire /9/ varur ki Allâh sübhânehu ve ta'âlâ tarafından bilâ-vâsıta rü'yâ vâkı' olur kuvvet-i /10/ mütehayyileye yâ taşırih yöninden yâ temsil yöninden ve bir dahı var ki Hâk /11/ sübhânehu ve ta'âlâ cânibinden melek vâsıtasıyla olur eyle olsa ol /12/ ki vâsıtasuz rü'yâdur enbiyaya evliyâyâ mahşüşdur ol vâsıtayla /13/ olan 'avâm-ı nâsihündür ve ba'zı meşâyih eydürler ki insân rûhınıñ /14/ 'urücü var ancılayın hûbûtı var ya'ni yokaru çıkması ve aşğa inmesi var /15/ hakikat yöninden yâ ma'ni yönünden iki mezheb üzerine cevher-i mücerred dëyen

8b

/1/ kavli üzerine yâ cism-i lañfdür dëyen kavli üzerine meşelâ rûh şâfi olsa /2/ keder-i nefsdan dahı beden nevm tedbirine meşğül olmasından şânî olup /3/ tamâm hâlet-i nevmde rûh tabakât-ı semâvâta çıkar belki melâ-yı a'lâyâ dahı /4/ çıkması câyizdür ol mertebeye varıcak 'âlem-i şühûda müstağrak olup /5/ envâr-ı kurb hâşıl olur ya'ni yakın nûrı hâşıl olur dahı kalem-i a'lâyile /6/ levh-i mahfûzda olan şuver-i eşyâya münâsebet-i ma'nevî hâşıl ider كما قال /7/ سباحتہ و تعالی ولا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين /8/ ol levh /8/ ol kitâbdur ki kalem Allâh ta'âlânıñ emriyle şol nesne ki oldı ve /9/ olacâkdur ve dahı kazâ ve kader her neyise anda yazdı pes rûh ma'ânî-i /10/ hâşıladan liyâkat olduğı deflü ve mertebesi kadar anda varup görür /11/ dahı yine Allâh dileğiyle hûbût ider ya'ni yine rûsûm-ı vücûda gelür /12/ dahı ol rûhıñ kalbe irtibâtı vardur kalb rûhıñ hûbûtın taleb ider /13/ andan soñra 'âlem-i mişâl-i muñlakayı seyr ider 'âlem-i mişâl-i muñlakâ oldur ki /14/ anda cemi' eşyânıñ temeşşülü vardur ol sebebeden cemi' eşyâyı bilür /15/ dahı rûhıñ nûrına tâbi' olan kuvvet-i muşavveresine toptolu olur ol

9a

/1/ gördüğü eşyâ cemi'isi nite ki kuvvet-i hayâliyyeye 'ilm müte'allik olmuşıdı /2/ kuvvet-i muşavvire dağı hikâyet olunacak şüretler toptolu olur nite ki 'âlem-i /3/ hayâl taraf-ı a'lâya nisbet-i 'âlem-i mişâl-i mutlağa muttaşıldur bundan /4/ soñra kuvvet-i mütehayyile ber-sebîl-i hikâyet münâsib olan şuveri hiss-i müştereke /5/ irsâl ider ya'ni ulaşıdurur dağı ol vakt müşâhede mertebesi hâsıl olur /6/ pes andan soñra mu'abbire rü'yâ hikâyet olunduğı gibi mu'abbir ol âşâr-ı /7/ hayâliyye-i şühüdiyye ki ol gördüğü idrâkâtı 'akliyye üzre istidlâl /8/ ider dağı mu'abbire 'ilm hâsıl olur ki bunda Hakkuñ murâdı nedür ol görinen /9/ ma'ânî teşhîş olunmak yâhod mütecessid olmak darb-ı meşel ki mu'abbir /10/ maşşüd neydügin bilür dağı i'lâm ider ol gören kişiye hikâyeti /11/ ve dağı şöyle ma'lûm olsun ki ol rü'yâyı Âdem peygamber 'aleyhi's-selâm /12/ gördi rü'yâsı dağı budur ki yatdı uyudı Havvâ hazretini gördi /13/ ki yanında turur şol zâhirde şüret-i müşahhaşasıyla ne vechile /14/ vücûda geldiyse rü'yâsında dağı Âdem peygamber eyle gördi vakti ki /15/ uyğudan uyandı gördi başı katında Havvâ anayı oturur buldı pes

9b

/1/ bundan ma'lûm oldu kim rü'yâ bir kadîm emirmiş Âdem peygamberden evvel 'ilm-i /2/ ledünde varımış **üçüncü bâb** anuñ beyânındadır ki /3/ menâm yalunuz kuvvet-i hayâliyyeye maşşüş degüldür belki cemi' kuvâ-yı /4/ 'akliyyeye ve hissiyye-i bâtiniyyeyile bulınur hâlet-i nevmde görmez misiz ki /5/ kuvvet-i vehmiyyeyi arslan veyâhod yılan görür anlaruñ şüretinden havf /6/ idrâk ider dağı hayâlde anlardan kendüye gelecek 'adâveti ve zararı bilür ol /7/ sebebden korkuyıla uyanur ammâ kuvvet-i hâfıza ol vâkı'ayı şöyle şaklar /8/ ki uyandığı vakt zihninde bâki turur kema-kâne ve dağı hiss-i müşterek idrâk /9/ ider ol hayâlde resm olunan nesneyi müşâhede ider ve dağı kuvvet-i mutaşarrıfa /10/ ki bedende 'âmildür terkibile tahlîlile ve kuvvet-i müdebbire dağı bedende nümüyv ve tağaddiye /11/ ve hażm ve cezb ve mesk şuglınadur ve dağı fazalât-ı bedenden ayırtlamak /12/ ardıncadır tâ ki beden şihhat üzerine ola pes 'akl bedende sultân menzilesinedür /13/ cemi' zıkr olunan kuvâ bunuñ hükminededür dükelişi buña râci'dür /14/ nevmde ve yakazada ve dağı ma'lûm olsun şol kuvvet ki anı 'amel /15/ itdürmekde a'zâlardan birisini 'amele getürmege muhtâc olına yörimek gibi

10a

/1/ yâ elile işlemek gibi yâhod bir gayrı 'uzvî hareket itdürmek bunlaruñ /2/ gibi fi'l idicek elbette insân yorılır zahmet çeker uyğuya varıcak /3/ bunlar 'amelden kalur dağı

bedenistirâhat ider ammâ yokaru zıkr olınan kullar /4/ ki a'zâ ve cevârih isti'mâline muhtâc degüldür hiç anlara yorılmağ ve zahmet /5/ gelmez hiç vechile nevmde ve yakâzada 'amelden kalmazlar **dördüncü bâb** /6/ rü'yâ üç dürlü olduğunu beyân ider pes rü'yâ üçdür birisi /7/ Allâh ta'âlâ kıbelindendür ve birisi şeytânüñ tahzînidür ya'ni şeytân /8/ bir kişiyi melûl itmişdür birisi dahı kendü nefsi hadîşdür geldük imdi /9/ kişinüñ kendü nefsi rü'yâsı sebebine anuñ aşlı budur ki bir kişi bir /10/ maşşûduñ huşûlın taleb ider yâhod bir yaramaz nesneden havf ider /11/ kaçır pes ol istediği nesneyi hâşıl olmuş görür yâ ol korkduğı /12/ nesneden kendüye zarar yetişür görür veyâhod hayâl hiss-i müştereküñ /13/ hazînesidür pes kuvvet-i mutaşarrıfa ol hazîne ne görürse tahlîl ve terkîbile /14/ 'amel itdürür dahı hiss-i müşterek anı görür pes bunuñ gibi rü'yâyı gören /15/ kişi Allâh sübhânehu ve ta'âlâ tarafından şanur dahı gâlat ider bunuñ gibi

10b

/1/ rü'yâya i'tibâr yokdur ta'bir olınmaz ve dahı kuvvet-i hâfızada bulınan rü'yâya /2/ dahı i'tibâr yokdur hemân bunuñ gibidür ve ammâ şeytân tarafından olan /3/ rü'yânüñ sebebi budur ki Hâk sübhânehu ve ta'âlâ 'âlem-i hayâli şeytânlaruñ /4/ eli altında kodı dahı anlara kudret virdi ki halkuñ şudûrına /5/ vesvese ideler /6/ و قال النبي عليه السلام ان لقلب ادم المتين لمة من الملك /6/ كما قال سبحانه و تعالى يوسوس في صدورالناس /7/ و لمة من الشيطان الحديث ya'ni Hazret-i Resûl 'aleyhi's-selâm /8/ eydür âdem oğlanlarinuñ kalblerinde iki dürlü nesne vardur bir bölük /9/ melek tarafından ve bir bölük şeytân tarafından bundan soñra /10/ şeytânlaruñ ulusına büyüklerine ki İblîsdür bahır üzerinde 'arş /11/ vurdı و كان عرشه علي الماء pes İblîse virilen 'arş telbîsdür /12/ ve dahı şeytânüñ elinde 'âlem-i hakîkatda olan cemi' nesnenüñ mişâlin /13/ kodı tâ ki ehl-i keşf olan 'azizleri keşflerinde azdura ehl-i küfri /14/ nazarlarında delillerinde azdura pes Allâh ta'âlâ şeytânlarinuñ elindedür /15/ şübhe şükûk ki kullarını dürlü dürlü belâlara mübtelâ ide ammâ Hâk

11a

/1/ ta'âlâdan olan rü'yânüñ sebebi yokaru ikinci bâbda zıkr olundu /2/ **bêşinci bâb** rü'yâ-yı şâdıküñ ve kâzibüñ envâ'ın beyân /3/ ider imdi nev'-i evvel ol şâdık rü'yâdan budur ki rü'yâ Allâh ta'âlâ /4/ tarafından hiç rü'yâ meleginüñ yâ gayrı melegüñ anda dahli yokdur /5/ /6/ كما قال الله سبحانه و تعالى لقد صدق الله رسوله النها بالحق /6/ /7/ لتدخلن المسجد الحرام الايه işde İbrâhim peygamber oğı İsmâ'îl peygamber /7/ 'aleyhime's-selâmı rü'yâsında boğazlar gördüğü gibi geldük ikinci nev' /8/ rü'yâ-yı şâdıkadan ol rü'yâ melegi Şiddik ki insâna menâmlarında Allâh /9/ ta'âlâ emriyle gösterür ol levh-i

maḥfūzda olan cemī'-i nesnenüñ /10/ mişālını ilhām ider ve rü'yā-yı şādıkanuñ üçüncü nev'i melāikelerden /11/ yā ol Şiddikden gayrıları gösterdüğü rü'yā ki yā beşārete yā inzāra /12/ ya'nı ḥavfa delālet eyleye hükemā-yı mu'abbirün eydür rü'yā-yı şādıka /13/ oldur ki melekler gösterür zırā melekler yalan olmazlar rivāyet /14/ iderler ki bir kişi rü'yāsında bir melek gördi ki kendüye eydür senüñ /15/ 'avratuñ bir dostuñ elinden saña ağu içürür dedi hattā ol kişinüñ

11b

/1/ ismini bile dedi pes ol kişiye dēnildi ki ol kimsene senüñ /2/ 'avratuña zinā ider bunuñ aşlı budur ki zinā bir mestür ya'nı gizlü işdür /3/ nitekim ağu gizlü nesnedür bunuñ gibi nesnelerüñ tamām taḥkiki aşāgada /4/ gelse gerekdür ve bundan şöıra rü'yā-yı şādıkadan olanlardandır begler /5/ ve ḥākimler rü'yāsı ve daḥı atalar ve dedeler rü'yāsı zırā bizüm vücūdumuza /6/ anlar sebep olmışdur ve ḥüsn-i sīretümüz ve intizām-ı meşāliḥümüz anlaruñ /7/ 'alākasıyladır bundan ötrüdür ki ekşer bunlaruñ rü'yāsı şādık /8/ rü'yādur ya'nı pırlar ve 'azizler görmek vākı'ada gerçektür ve daḥı rü'yāda /9/ mevtā ya'nı ölmüş kişiler görmek ve anlar geçmiş işlerden ve gelecek işlerden /10/ ḥaber virseler ḥuşūşā ki ol kişiler ḥāl-i ḥayātlarında yalan söylemez /11/ kişiler ola anuñ gibilerüñ daḥı rü'yāsı ol rü'yā-yı şādıka /12/ nev'indendür ve daḥı sağır oğlancuklar rü'yāda bir kişiye ḥaber /13/ virseler anlaruñ ḥaberleri şādıkdur ve şālih kişiler ve ulu şeyḥler /14/ bir kişiye rü'yāda ḥaber dēseler anlaruñ daḥı ḥaberleri ve rü'yāları /15/ şādıkdur ve ḥayvānāt-ı 'ucm ya'nı at deve koyun şıgır gibi rü'yāda

12a

/1/ bir kişiye ḥaber virseler anlaruñ daḥı rü'yāsı ve ḥaberleri şādıkdur ve daḥı şol rü'yā ki uyḥuda ta'bir olunur ol-daḥı şādıkdur /2/ işde rü'yā-yı şādıka nev'i tamām oldı geldük rü'yā-yı bātıla nev'ine /3/ imdi rü'yā-yı bātıldan nev'-i evvel şol rü'yādur ki şeytān izlāl /4/ ider yā ḡam-ḡın ider yā taḥvif ider bunuñ gibiler vesāvis-i şeytāndur /5/ ikinci nev' ḥulmdur ki ḡusl vācib ider ya'nı düş azmak dēdükleridür /6/ ki bunuñ gibi rü'yāya daḥı i'tibār yokdur ne ḥayrı vardır ve ne şerri /7/ üçüncü nev' yokarı geçen gibi ḥadiş-i nefsdür bu daḥı azḡās-ı aḥlām /8/ gibidür ta'bir olunmaz aşlı yokdur dördüncü nev' şol rü'yādur ki ta'bi'at /9/ münkedir olduğu vākt görilür ya'nı aḥlāt-ı erba'adan birisi ḡālib /10/ olsa meşelā bir kişiye şāfrā galebe itse ol kişi rü'yāsında /11/ odlar ocaklar şā'ikalar cengler şaru renglü nesneler görür ve bir /12/ kişiye bürüdet galebe itse ol kişi kar veya buz daḥı şovuk /13/ şular ve çeşmeler görür ammā sevdā galebe itse ol kişi karañulıklar /14/ ve kara nesneler ve korkulu düşler ve kara rengler görür ve eger ol kişiye /15/ ḥarāret galebe eylese ol kişi aḡulu nesneler ve güneş ---

12b

/1/ görür ve eger imtilâ galebe eylese ol kişi ağır yükler görür ve eger südde /2/ galebe itse ol kişi rü'yâsında müzâyakalar dahı boğaz ağrımak yâ /3/ boğulur gibi nesneler görünmek ve eger bedeninde bir nesne müte'affin olsa /4/ dahı içi kıksa ol kişi rü'yâsında necis görür ve dahı zârâlar /5/ ve dahı çepel kıokular yıylar görür ve eger gice süddeleri açacak ta'âm yeyüp /6/ ol kişi yatsa rü'yâsında ağırmağ vâkı' olmağı çok görür ve eger /7/ ol kişiye şovukluk galebe idüp ıssı ta'âmlar yese rü'yâsında /8/ şovukdan çıkup od katına varur görür ve eger harâret galebe idüp /9/ şovuk ta'âmlar yese od katından gidüp şovuk nesnelere kıar gibi /10/ buz gibi anlaruñ katına varur görür ve eger ol kişinuñ tabi'atı mu'tedil /11/ olsa rü'yâsında sürür ve neşât ve sükün-ı nefis ve fâhır kıaftânlar /12/ ve müşteha nefis ta'âmlar görür ve dahı bunlaruñ gibi rü'yâlara kıarıbdür /13/ ki bir kışı kendüyi şu içinde gördi yâhod kendüyi bir göñlegile /14/ gördi ki üşümüş uyanıcağ gördi vâkı'a kendü üşümüş yatur /15/ yâhod gördi ki güneş ıssısı kıâr itmiş yâhod od yakmış yâ ıssı

13a

/1/ hâmmâma girmiş uyandı gördi ki üzerinde ağır örtü ve örtülmüş /2/ buldı bi-'aynihi ve eger rü'yâda kendüye kıarb ururlar 'azâb iderler /3/ görse uyanıcağ görür ki a'zâsından birine zahmet 'arız olmuş /4/ meşelâ baş ağrısı ve yürek ağrısı ve kıayrı gibi yine ancılayın bir /5/ kışı rü'yâda bevl ider görse uyanıcağ gördi ki bevl ideceğı /6/ gelmiş pes bu nesnelerden ma'lûm oldu ki bir kışı rü'yâ-yı şâliha /7/ görmege kıaşd eylese bir kerre ta'âm yeye ol dahı mu'tedil ola /8/ geldük rü'yâ-yı bâtiladan beşinci nev' oldur kim ba'zı meşâyih eydürler /9/ insüñ cinnüñ şeheresi âdem oğlanlarına şeyâtın gibi dürlü dürlü vehim-nâk /10/ kıavflu nesneler gösterürler bu kıavl kıavr-ı 'âkıldan kıâric degüldür nite /11/ kim şâhirler insânuñ kıayâline aşılısuz nesneler gösterürler ki /12/ gören kışilere zâhiren kıavf ve feza' kıâşıl olur çünkü kıağızâda bu /13/ deñlü sihirle nesne iderler ba'id degüldür ki kıâlet-i nevmde dahı /14/ iderler altıncı nev' şol rü'yâdur ki şu'arâ ve masharalar kıalıcılar ve /15/ muğanniler ve kıādımler ve dilenciler ve kıızmetkârlar ve dahı kezzâblar ve ehl-i

13b

/1/ kıama' ve yaramaz işlere mübâşeret ehli ve kıırş ehli kıışiler gördüğü /2/ rü'yâdur ki ta'bir olınmaz i'tibârı yokdur yedinci nev' azğâş vü ahlâm /3/ gibi rü'yâ-yı muğallağa müştebihe görmekdür bunuñ gibi rü'yânuñ sebebi /4/ şeytân ilkıasıdur meşelâ rü'yâyı göre dururken aralığa mühmel nesneler /5/ kıalt ider şeytân dahı aşı-ı rü'yâ nedür kıalt olınan nedür kıilmez evvelî nedür /6/ ve âkıri nedür kıark olunmaz ol sebebden i'tibârı

yokdur كما قال المعبرون /7/ ومانحن بتاويل الاحلام بعالمين /8/ ya'ni mu'abbirler eydürler bunlaruñ /8/ gibi rü'yâlaruñ ta'birini bilmezüz dërler **altıncı bâb** /9/ nevmüñ edeblerini beyân ider İbn-i Sirin rahimehu'llâh eydür bir kişi sağ /10/ tarafına yatup uyısa gâlib budur ki ol kişi rü'yâ-yı hasene göre /11/ andan şofıra kıbleye karşı yata dağı ve الشمس والضحا ve /13/ قل يا ايها الكافرون ve اليتن والزيتون dağı و الليل اذا يغشي /12/ okıya dağı ve süre-i ihlâş ve /14/ قل اعوذ برب الفلق ve قل اعوذ برب الناس '1 /14/ okıya dağı Allâh ta'âlâdan hayr dileye ümîzdür ki Hâk sübhânehu /15/ ve ta'âlâ menâmında murâdını göstere ve dağı İbn-i Sirin eydür müsteħabdur

14a

من سبي الاحلام واستجيرك /2/ اللهم اني اعوذ بك okıya bu du'âyı ki bir kişi uyku vaktında /1/ ki bir kişi uyku vaktında bu du'âyı okıya اللهم اني اعوذ بك /2/ من ملاعن الشيطان في اليقظة /3/ و الاحلام ve dağı 'Āiše hâzreti rağıya'llâhu 'anhâ döşegi üzerine /4/ gelüp yatacağı vakt bu du'âyı okırdı اللهم اني اسلك رويًا /5/ ان يخلق السموات /7/ ناسية وقال النبي عليه السلام ان الله تعالى كتب كتابا قبل /6/ نافعة غيرضة حافظة غير يا'ni /9/ سورة البقرة واذا لم يقرأ في دار ثلث ليل يقر بها الشيطان /8/ و الارضين بالقي عام انزل فيه ايتان ختم بهما Hâzret-i Resül 'aleyhi's-selâm eydür Hâk ta'âlâ yiri ve gögi yaratmazdan /10/ iki biñ yıl öñdin kudret kalemıyle bir kitâb yazdı ol kitâbdan /11/ iki âyet indürüp Bakara süresini tamâm eyledi ya'ni Bakaranuñ âhir /12/ âyetleridür bir kişinuñ üç gice evinde ol iki âyet okunmasa /13/ şeytân ol eve yakın olur **yêdinci bâb** şol vaktlaruñ /14/ beyânındadır ki rü'yânuñ şıdğı ve kızbi ve vukû'ınuñ kurbın ve bu'dın /15/ beyân ider قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اصدق الرويا

14b

ماكان في الاسحار /1/ Hâzret-i Resül 'aleyhi's-salavât ve's-selâm buyurur /2/ gerçek rü'yâ oldur ki seher vaktında görüle geldük hikmet nedür /3/ seherde görilen rü'yâ şâdık olduğına hikmet oldur ki seher vaktı /4/ gicenüñ âhir vaktı ve gündüzüñ evvel vaktıdır ve dağı gice mazhar-ı gayb /5/ ve zulmetdür gündüz zamânı dağı mazhar-ı vuzüh'dur ve sehere muğayyebâtuñ /6/ müntehâsıdır ya'ni nihâyetidür çünki vakt-ı seher kemâl-i inkişâfuñ ve /7/ kemâl-i rü'yetüñ ve tahakkuk-ı eşyânuñ evvelidür lâzımdur ki seher vaktında /8/ görilen rü'yânuñ zuhûrı karib olup muhakkağ ola bu kavle işâret yeter /9/ Yûsuf peygamber 'aleyhi's-selâm atasına dedüğü ki kelâm-ı kadimde zıkr /10/ olundu hađa تاويل رويي من قبل قدجملها ربي حقا ya'ni hâkikat /11/ kâmil olmadı illâ hisde zuhûr bulmasıyla ol şüret-i mümeşşelden /12/ maşşud ma'lûm olmadı Şeyh Şadre'd-dîn-i Konevî böyle dedi ve bir /13/ hikmet dağı seherde görilen rü'yâ şâdık olduğına budur ki kuvvet-i /14/ müteħayyile leylüñ ve menâmuñ evvelinde hâlet-i yakazada hisse zâhir /15/ olduğu nesnelerüñ taşavvurına meşğul olur zirâ ol vakt ol eşyâya

15a

/1/ reyibü'l-'ahddur kuvvet-i hâfıza dahı ancılayın havâss-ı zâhirden olduğı /2/ eşyaya karibü'l-'ahddur zîrâ havâs kaçan sâkin olsa kuvvet-i mütehayyile /3/ ol görilen nesnelerüñ hayâlâtına meşğul olur dër pes imdi ekşer /4/ leylüñ evvelinde ve evâsıtında görilen hayâlât olur ve âhırinde gözikene /5/ ki seher vaktıdır şâdık olur İmâm Ğazzâlî hâzreti* Şeyh Şadre'd-dîne /6/ dedüğü şavâba karibdür anuñıçun kim bu denilen hıkmî çok uyuyan /7/ kimesnede zâhirdür ammâ rü'yâ görmek hüd yakazaya karib görölür /8/ sehere yakın uyuyan kimesneye bu hıkmî cârîdür قال صلى الله /9/ عليه وسلم اصدق الرويا روى النهار لان الله خصني بالوحي /10/ هازرت-ی* Resül (ş.a.v.) eydür rü'yānuñ gerçeğı /11/ gündüz uyhusında görilendür zîrâ Hâk sübhānehu ve ta'ālā baña vahiy /12/ göndürmeğı gündüze mahşuş kıldı dër ve وقال جعفر الصادق /13/ رضي الله عنه اصدق الرويا روى القيلولة Ca'fer-i Şâdık /14/ rağıya'llāhu 'anh eydür rü'yānuñ gerçeğı kaba kuşluk uyhusında /15/ görilendür dër ve kavm-i 'İsānuñ mu'abbirleri eydür aḥşamla yatsu

15b

/1/ arasında görilen rü'yâ şahih degüldür ta'bir olunmaz meşelâ bir kişi gönünden geçürdüğü nevm mâhiyyeti rü'yâsında vâkı' olsa eger hayra mübeddel ise az zamānda vâkı' ola sürür beşâret birle nişf-ı leylde /2/ görilen rü'yâ eger gören kişi ziyâde yemek yeyüp yatmışısa ol /3/ düşüñ ta'biri iki yıldan şöıra zâhir olur gicenüñ şülüş-i âhırinde /4/ görilen rü'yâ bir aydan bir yıla varınca zâhir olur yalancı erte vaktıda /5/ görilen düş bir cum'adan bir aya varınca zâhir olur tamām şabâh vaktında görilen rü'yâ bir cum'adan bir cum'aya varınca zâhir olur gün toğa tururken /6/ görilen rü'yānuñ ekşeri ol gün zâhir olur sâ'atlerde dahı eyledür /7/ gündüzde ya'nî tezcek vâkı' olur biz eydürüz bu zikr olınan sözler /8/ zanna ve tahmîne binâdur ammâ tecrîbe ve müşâhede bu sözleri yalan /9/ eyler çok kerre dër ve bundan şöıra ma'lûm ola kim mu'abbirler yılıñ /10/ iqbālîne i'tibâr iderler ya'nî ağaçlara şu yügürdüğü vaktıdan yaprak /11/ dökölünce huşuşâ yemiş vaktında ziyâde i'tibâr iderler bir kişi /12/ ağaçlar otlar uyanup hareket idüp arta tururken rü'yâsında bir /13/ ağaç yaprağın bulsa yâhod bir ağaç budagın koparup alsa kaç /14/ yaprağısa ve kaç budagısa ol gördüğü deñlü akça eline girür /15/ eger yaprak dököldüğü vakt böyle görse ol-deñlü akça ziyân olur

* hâzreti: (metin hâzreti 15a/5)

* Hâzret-i: (metin Hâzret-i 15a/10)

16a

/1/ yâhod ol-deñlü guşşaya uğrar yâhod ol-deñlü darb idüp /2/ degenek ururlar ve dağı mu'abbirler eydürler şadık-ı rü'yânun vaktı /3/ bahârdur ve yazın yemiş vaktıdır zirâ bu iki vakt gice ve gündüz berâber /4/ olur zamân mu'tedil olur bu iki vaktâ tekârib-i zamân dërler /5/ قال المومنين مكدرا /6/ رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا تقارب الزمان لم يكدر روي /7/ eydür tekârib-i zamânda görilen mü'minlerün rü'yası bulanuk olmaz dër /8/ İbn-i Sirin ve Kirmâni eydür rü'yâ yilun ihbârında şorulmak hayrdur /9/ idbârında şorulmağdan dërler ya'nî evvelinde şorulmak yigdür âhîrinde /10/ şorulmağdan ve şeyhü'l-mu'abbirin Ya'küb Dîverî 'Arab ayları ya'nî /11/ muharrem şefar rebî'eyn ve bâkisi ki on iki aydur her birinde görilen rü'yâ /12/ te'vile akrebdür dër geldük muharrem ayında görilen rü'yâ şahîhdür hatâ /13/ itmez ammâ şefar ayı yaramazdur anda görilen rü'yâ kimesneye kışşa /14/ olunmaya illâ meger ki ol gören kişi guşşa ve melâlet içinde /15/ ola ol vakt eyüdür ol kişîye zarar olmaz قال علي كرم و اعدحم

16b

/1/ ليس للخائف من الرويا الا ما يحب 'Alî hâzreti rağiya'llâhu 'anhu /2/ eydür rü'yâdan korkak kişîye diledüğü eline girür meşelâ marîz /3/ kişi rü'yâsından havf itse ammâ rü'yası şıhhate delâlet itse /4/ ol kişîye şıhhat yetişür eger şahîh kişi görse rü'yası şayrulığa /5/ delâlet eylese yakın demde şayru olur ve şayrulığı uzar dër eger /6/ bir kişi evvel-i bahârda eyü rü'yâ görse ol kişi ticâretinde aşşı /7/ görür ve dağı ol mâl ol kişîye mübârek olur dağı ferağ meserret /8/ içinde olur ve eger bahârün âhîrinde görse ve rü'yası hayra delâlet /9/ itse ol düş geç vâkı' olur eger şerre delâlet itse tiz vâkı' /10/ olur cemâziye'l-evvelide görilen rü'yâ cemî'-i umûra eyüdür illâ bey' /11/ ve şirâya ragbet itmeye cemâziye'l-âhîr dağı eyledür eger bu iki ayda /12/ görilen rü'yâ hayra delâlet eylese geç vâkı' olur anuñıçun kim bu /13/ iki camûd ayıdur ya'nî toñmak ayıdur receb ayında görse hayr /14/ kapular açıla dağı rü'yası kuvvetlü ola andan soñra şer rü'yâ /15/ dağı görürse hayrıla ta'bîr olına ki hayra mübeddel olur bu ayda

17a

/1/ şa'bân ayında görse rü'yası şahîhdür eyü düşden çok /2/ hayr yetişe ve eger şerrise geç vâkı' olur ramazânda görse /3/ hayrlu düş tiz vâkı' ola şalâhiyyeti ziyâde ola buhuldan ve /4/ fevâhişden emîn ola eger yaramaz düş görse hayrıla ta'bîr /5/ olına ammâ kâfir hâli bunuñ hilâfındadır zirâ kâfire şerden gayrı nesne /6/ yokdur anuñıçun ki kâfir Allâh ta'âlânun düşmenidür ve bu ay a'zam-ı şühûrdur /7/ Allâh katında ve bereket yöninden e'ammdur mü'minlere şevvâlde görilen rü'yâ /8/ guşşaya delâlet ider

tiz vâkı' olur hâzer itmek gerek zi'l-ka'de /9/ ayında görse rü'yâ sefere delâlet itse sefer itmemek gerek eger guşşaya /10/ delâlet itse hâzer itmek gerek zi'l-ħiccede görse rü'yâ sefere delâlet /11/ itse sefer itmek gerek cemî'i işe vüs'atdur zirâ bu ay mübârek /12/ aydur Allâh sübhânehu ve ta'âlâya kırbet ve kırbân ayıdır ammâ biz eydürüz /13/ Dınverî nakl itdüğinde mebâhiş vardır ya'nî çok söz vardır /14/ itnâbdan kaçarız lâkin maħmil-i şâhih budur ki zıkr olınan aylar ta'bırinde /15/ dênilen aħkâm şol yirdedür ki بخصها cihet-i ta'bır-i rü'yâ müte'ayyin olmaya

17b

/1/ ammâ mu'abbirinüñ tariklerindendür ki aylaruñ esâmilerinden istidlâl /2/ idüp tefe''ül eyleyeler ħuşûşâ ki rü'yâ gören kişi 'arîf ola /3/ şühürüñ esâmilerini ve daħı vakt-ı rü'yâ zâmîrinde hâzır ola ve daħı /4/ bunuñ emşâlındendür ki aşâğada gelür ki tefe''ül itmek esâmî-i eyyâmıla /5/ ve daħı gören kişinüñ ismiyle ve gördüğü nesnelerüñ esâmisiyle ve /6/ daħı yevm-i sebt mülâķi olanlaruñ esâmisiyle Dâniyâl peygamber 'aleyhi' /7/ s-selâm eydür yevm-i cum'a oldur ki Allâh sübhânehu ve ta'âlâ cemî'-i eşyâyı /8/ anda cem' eyledi yevm-i sebt yevm-i istirâhat daħı ferâğat ħalvet gündür /9/ nitekim Tevrîtde zıkr olundı yıkşenbe gün Allâh ta'âlâ gökleri ħalk /10/ eyledi düşenbe gün sefere ve evlenmege mübârekdür seşenbe gün /11/ kıan aldurmak ħacâmet itdürmek gündür ve daħı ğam ve guşşaya delâlet /12/ ider bir kişi seşenbe gün yâ gicesi rü'yâsında kıtâl idişmege /13/ delâlet ider nesne görse hâzer itmek gerek ve sultânlara ol günde /14/ yakın olmağ gerek zirâ kıan dökilecek gündür ħihârşenbe gün /15/ naħs gündür kıavm-i Nüh ol günde ğarğ oldı aşĥâb-ı ress ve şemüd

18a

/1/ günde helâk oldı ħavâyic taleb itmek ol günde menħüsdur /2/ pençşenbe gün yevm-i müste'nisdür ol gün ħavâyic taleb olına ol /3/ günde yaramaz rü'yâ görinse sürürıla ta'bır olınmağ gerekdür zirâ /4/ rü'yâ eyüligе munķalıb olur **sekizinci bâb** /5/ tefe''ül beyânındadır قال رسول الله صلى الله عليه وسلم /6/ اذا اشكل عليكم الرويا فخفوا بالاسما ya'nî Ĥazret-i Resül (ş.a.v.) kıağan rü'yâ ta'bırı size müşkil /8/ olsa esmâdan istidlâl eyleñ dër ya'nî ism-i Sâlim selâmete /9/ delâlet ider ism-i Muħammed ve Maħmüd ve Aħmed maħmide delâlet ider eyüligile /10/ tefe''ül itmek gerek bâķi esâmî daħı bunlara kıyâs itmek gerek /11/ meşelâ Sa'id sa'âdete Neciħ necâħa ya'nî ħalâşa Dâniyâl peygamber /12/ 'aleyhi'-s-selâm eydür kıağan fâl tutmağ isterseñ şenbe gün nağar /13/ eyle 'ale's-şabâħ saña kim bulışursa kendü adını ve atası adını /14/ şor eger ol kişinüñ adı peygamberler adına muvâfiğ gelürse /15/ meşelâ İbrâħim Mûsâ 'İsâ Muħammed gibi sen anı sa'âdetile beşâretile

18b

/1/ tefe''ül eyle ve eger bunların hilâfına delâlet esmâ bulınursa emr /2/ bunun hilâfıncadır ve peygamber 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm eydür kaçan rû'yâdan /3/ size şorsalar esmâ-yı haseneden ya'nî gökçek adlardan evvel kankısına /4/ nazaruñ müte'allık olursa anuñla tefe''ül eyleñ der meşelâ gökçek /5/ ad feraha delâlet ider yaramaz ad guşşaya delâlet ider yine ancılayın /6/ genç 'avrat görse hayrıla tefe''ül eyleñ pîr görse devletile /7/ bahtıla 'acûze görse dünyâ-yı müdbiredür katır ve at ve eşek /8/ görse seferdür الحمير لتركيوها /9/ ve dağı ma'lûm olsun kim ism-i mütefa''al ya'nî fâl tutılan ism-i /10/ 'âmdur yevm-i sebtde ya'nî şenbe gün gören kişinüñ ismi ve görilen /11/ kişinüñ ismi yâhod görilen nesnelerüñ ismi menâmda nitekim /12/ mu'abbirler eydürler her nesne ki kişiye menâmında mülâkî olur anuñ /13/ ismiyle tefe''ül itmek gerek eger hayrısı hayrdur şerrise şerdür /14/ ve dağı ancılayındur görilen nesnenüñ şıfâtıyla ve ahvâliyle meşelâ İsmâ'il /15/ peygamberi 'aleyhi's-selâm görse ol kişi va'desine vefâ ider

19a

/1/ yâhod oğlu toğar الكتاب اسمعيل كما قال الله تعالى واذلرفي /2/ الله لقالا الحمد لله الذي و هبلي /3/ انه كان صادق الوعد و قال yâhod ol kişiye mescid yapmak müyesser /4/ البيت و اسمعيل /5/ كما قال سبحانه و تعالى واذيرفع ابراهيم القواعدمن ol kişiye atası tarafından /6/ yâ atasına beñzer kişi tarafından şiddet ve belâ irişür yâhod uzak /7/ sefer ider yâhod ol kişi çok hayr ider hem dünyâ hem âhiretiçün /8/ yâhod ol kişinüñ neslinden birisi beglige yetišür ve dağı /9/ tefe''üldendür bir kişi rû'yâsından su'al itmek meşelâ bir kişi rû'yâsında /10/ güldi ol kişiye beşâret yetišür Enes bin Mâlik radıya'llâhu 'anh /11/ Hâzret-i Resûlden (ş.a.v.) rivâyet ider انه قال /12/ فابتنا برطب من رطب بن طاب /13/ رايه دات ليلة فيمايدي التايم كانا في دار عقبة بن رافع ya'nî Hâzret-i Resûl (s.a.v) /14/ eyitdi görürem keennehu şahâbeyle Râfi' oğlu 'Uğbanuñ /15/ evine varuruz Medîne hürmâsın götürdiler dedi bu rû'yâ te'vil olundu

19b

/1/ pes rif'at bizümdür dünyâda ve 'âkıbet bizümdür âhiretde ve dağı /2/ dinümüz gerçektür dediler pes mahfî degüldür ki te'vil-i nebevî bâb-ı /3/ tefe''üldendür bu tefe''ül mer'inüñ ismindendür anuñıçün kim Hâzret-i /4/ Nebî 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm 'âkıbet haseneyi ism-i 'uğbadan aldı /5/ rif'atı ism-i râfi'den aldı tayyib-i dîn ya'nî dîn gökçeklığın /6/ ism-i tâbdan aldı ve dağı ma'lûm olsun ki tefe''ül sünnetdür /7/ Enes bin Mâlik radıya'llâhu 'anh Hâzret-i Resûlden (ş.a.v.) /8/ rivâyet ider kelime-i şâlihâyla tefe''ül itmek şahihdür ve dağı rivâyet /9/ ider ki peygamber hâzreti 'aleyhi's-

şalavât ve's-selâm bir hâcetiçün /10/ taşra çıksa yâ Râşid yâ Necîh dëyü telaffuz isticmâ' olunurdu dër /11/ ve anı boyıda atasından rivâyet ider atası Hâzret-i Resûlden /12/ 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm rivâyet ider meşelâ peygamber bir yire hâkım /13/ göndürse yâ bir kişiye bir nesne ısmarlasa adın şorardı /14/ gökçek isimden ferağ olurdu ve hem ol kişinüñ yüzinden /15/ beşâşet hâşıl iderdi ya'nî güler yüzlülük eger mekrûh

20a

/1/ ad ıstise mekrûh görürdi ve hem yüzinden kerihlik müşâhede /2/ iderdi yâhod bir şehre yâ bir küye varsa ismini şorardı /3/ ferağ olurdu eger ism eyü olursa ve eger yaramaz olursa melûl /4/ olurdu pes bundan ma'lûm oldu ki kişi oğlancuklarına ve /5/ hizmetkârlarına gökçek adlar kıoya anuñıçun kim gökçek ad /6/ veyâhod yaramaz ad Allâh ta'âlânüñ kadrine muvâfık düşer Sa'id bin /7/ Müseyyeb rağıya'llâhu 'anh rivâyet ider Hâzret-i 'Ömerden rağıya'llâhu 'anh /8/ 'Ömer hâzreti bir kişiye aduñ nedür dëdi Cemre dëdi cemre od /9/ alavına dërler kimüñ oğlın Şahâb oğlının dëdi şahâb /10/ od kıgılcımına dërler kândansın dëdi Harkâdan dëdi harkâ /11/ yanmağa dërler yâ makâmüñ kâdadur dëdi Bahretü'n-nârda dëdi /12/ ya'nî od deñizi demek olur Bahretü'n-nârun ne-arasındansın /13/ dëdi eyitdi zât-ı Lazâdanam dëdi lazâ cehennem adıdur 'Ömer /14/ hâzreti tiz evüñe var yetiş ki ehl-i beytün cemi'isi oda /15/ yandılar dëdi ol kişi evine vardı eyle buldı nükte

20b

/1/ Hâzret-i Resûl 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm niçün fâl itmegi şordı /2/ zırâ fâlda hayr taleb itmek fâyide taleb itmek var recâ-yı hayr /3/ itmek insâna gökçekdür hayrdan recâ-yı kaç' itmekden كما قال الله /4/ سبحانه و تعالي في حديث القدسي اناعندظن عبدي فلحين /5/ ya'nî Allâh tebâreke ve ta'âlâ hadîş-i kudside eydür ben /6/ kullarumuñ gökçek zannı katındayam dëdi ve dağı ma'lûm olsun ki /7/ meşâyih-i 'ızâm bu fâl bâbına 'amel itdükleri ecilden Şeyh Muhammed /8/ 'Arabî birkaç gün halkdan 'uzlet idüp halvet ihtiyâr itdi /9/ nâgâh Ahmed-i Fâyide dërler bir kişi varıdı şeyhi ziyâret itmege geldi /10/ şeyh aduñ nedür dëyü şordı ol-dağı Ahmed-i Fâyidedür dëdi /11/ şeyh eyitdi fâyideden kaçmak gerekmez dëdi dağı içerü girmeye ol /12/ kişiye adın virdi ve Şeyh Şahabe'd-dîn Suhreverdiden dağı bu /13/ bâbda çok nesne nakl olunur **tokuzıncı bâb** /14/ rü'yâyı mu'abbire demek edebin beyân ider قال رسول الله صلى الله عليه و سلم اذا راي احدكم الرويا /15/ الصالحة فلا تقصصها

عليه و سلم اذا راي احدكم الرويا

21a

/1/ يا'نيّ Hazret-i Resul ma'ault /2/ الاعلي من يعلم انه ناصح فانه سوف يقول خيرا والرويا علي /3/ biriñüz rü'yâ-yı şâliha görseñüz şol size hayr naşihat idecek /4/ kişiyê söyleñ rü'yâñuzı gayrı kimesnelere dèmeñ dër zîrâ düş ba'zı /5/ ta'bir olunduğı gibi vâki' olur dër النبي عليه السلام /6/ و قال النبي عليه السلام /7/ تقع علي ماعبرت /8/ cähile ve düşmenüñüze zinhâr kışşa itmeñ dër zîrâ ba'zı düş /9/ ta'bir olunduğı nice عليه و سلم الرويا علي رجل طاير مالم تعبر فاذا عبرت و قعت /10/ و قال صلي الله /11/ عليه الصلوة والسلام ve dağı Hazret-i Resul /12/ 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm eydür rü'yâñuzı /13/ mädâm ki ta'bir olınmaya ammâ ta'bir olınacak vâki' olur andan soñra /14/ rü'yâyı kimesneye kışşa itmeñ illâ sizi gâyet seven kişiyê kışşa /15/ eyleñ yâhod şâhib-i re'y kişiyê 'arz eyleñ dër و قال

21b

ve dağı Hazret-i Resul ولا تحدثا لاجبيبا وليبيا /2/ الرويا علي رجل طاير مالم يحدث بها فاذا حدثت بها وقعت /1/ 'aleyhi's-selâm /3/ eydür rü'yâ kuş ayağı üzerinde gibidür mädâm ki kimesneye haber /4/ virilmedi ammâ haber virilse hemân vâki' olur andan soñra rü'yâyı /5/ haber virmeñ kimesneye illâ habibüñüze veyâhod lebibüñüze haber virüñ dër /6/ الشيطان فاذا راي احدكم ما يحب فلا يحدث به الامن يحب /7/ وقال عليه السلام الرويا الصالحة من الله تعالى و الحلم من ولا يحدث بها احدا فانها لن يضرها و في روايته /9/ واذا راي مايكره فلتعوذ بالله او من شر الشيطان وليقل ثلثا /8/ ve من جنبه الذي كان عليه /11/ ثلثا عن يسره و ليستعذ بالله من الشيطان ثلثا وليتحول /10/ اخري فليبصق dağı Hazret-i Resul 'aleyhi's-selâm /12/ buyurur ki rü'yâ-yı şâliha Allâh ta'âlâ tarafındandır yaramaz rü'yâ /13/ şeytândandır kaçan bir kişi murâdı üzerine rü'yâ görse anı dêmeye /14/ hiç kimesneye illâ habibine dëye ve yaramaz rü'yâ görse isti'aze /15/ ide ol rü'yânuñ şerrinden Allâh ta'âlâ hazreti cânibine yâhod

22a

/1/ şeytân şerrinden isti'aze ide ve üç kerre bir bir yanına yaturken /2/ döne ve hiç kimseneye dêmeye zîrâ dëyicek elbetde zarar görür bir /3/ rivâyetde dağı buyurur şol yanına üç kerre tüküre ve üç kerre /4/ Allâh tebâreke ve ta'âlâ tarafına isti'aze ide şeytândan ve şerrinden /5/ andan soñra rü'yâyı kankı tarafı üzerine yaturken gördiyse bir tarafına /6/ dağı döne dëyü buyurur tâ ki ol yaramaz rü'yânuñ şerrinden emîn /7/ ola روبا فقصها علي اخنه فليقل خيرا لنا والشر لا عدا ايناولا /8/ و قال عمر بن الخطاب رضي الله عنه اذا راي احدكم /9/ نقص رويك الا علي واداو جيب اوفقيه او حكيم /10/ Ömer /11/ hazreti radıya'llahu 'anh kaçan sizlerden biriñüz rü'yâ görse /12/ qarındaşuñuza haber virüñ ol dağı hayr bize olsun şer /13/ düşmenlerümüze varsun dësün dër andan soñra rü'yâñuzı /14/ kimesneye

kışsa itmeñ illā sizi gāyet sevene yā fakih ‘ālim kiştye /14/ yāhod hākīm kiştye haber virüñ dēr ba‘zı mu‘abbirler eydür /15/ kaçan rü’yā görseñüz rü’yāñuzı ‘ilm ehli şāhib-rāy olan

22b

/1/ kişilere haber virüñ ‘avrata ve size düşmen olana ve cāhil kişilere /2/ haber virmeñ dērler /3/ وقلا عليه السلام الرويا لاول عابر /4/ ولا تقصها الا في سر كما اسررت اليك فاذا رايت شيئا /5/ تكرهه ولم تقرر علي عالم بالرويا فقل استعذ بالله من شر رويائي ان تضرنني في دنياي واخرتي ثم لتنقل عن يسارك /6/ ثلثا ولا تقصصها الرويا الرذينة علي احدواكتمها وادع /7/ الله ya‘nī Ḥazret-i Resūl ‘aleyhi’s-şalavāt ve’s-selām buyurur rü’yā evvel /8/ ta‘bır idenüñdür dēr rü’yāyı sırrıla haber virüñ nitekim siz sırrıla /9/ görürsüz andan şöıra yaramaz rü’yāyı mu‘abbire demeñ hemān deñ dahı /10/ sol yanuñuza üç kerre dönüñ dēr ve yaramaz düşi hiçbir ahada /12/ demeñ gizleñ Allāh ta‘ālā ḥazretine du‘ā eyleñ dēr ve ba‘zı haberde /13/ şöyle zıkr olunur ki yaramaz rü’yā ketm eyleyecek hiç ol kiştye /14/ nesne vāki‘ olmaz dērler Ebī Seleme rağıya’llāhu ‘anh rivāyet ider eydür /15/ ki rü’yālar gördüm ki benüm üzerüme yüce tağlardan büyük yük olurdu

23a

/1/ vakti ki bu yokuşu geçen ḥadiş Ebū Kaṭāde rağıya’llāhu ‘anhu Ḥazret-i /2/ Resūlden ‘aleyhi’s-selām nakl itdiyse ayruḵ ol korkulu rü’yālardan /3/ kayırmaz oldum dēr ve Ebī Kaṭāde eydür ben rü’yā gördüm ki ol rü’yā /4/ ḥavfı beni şayru iderdi çünki Ḥazret-i Resūlden ‘aleyhi’s-selām /5/ الرويا الصالحة ḥadişini işitdüm fariğ oldum dēr biz eydürüz /6/ bu makāmda bir nice bahş var evvel bahş budur ki biz çok yaramaz /7/ rü’yā görürüz kimseneye haber virmezüz az olur ki ol düş vāki‘ /8/ olur yine buña cevāb mümkindür ne vechile işbu vechile ki bunuñ /9/ vāki‘ olması gayr-ı mübrimdedür ammā mübrimde elbette vāki‘ olur dēr /10/ ve dahı cevāb virilür ki bu ḥuşuş şol vaktür ki ‘adem vukū’ından /11/ bir māni‘ men‘ eylemek velākin dürüstdür ki rü’yā-yı şer görüle ve kışsa /12/ olına mu‘abbir ta‘bır eyleye ol vakt vāki‘ ola dēr zirā peygamber /13/ ‘aleyhi’s-selām buyurur kaçan rü’yā kışsa olursa ve ta‘bır olursa /14/ vāki‘ olur dēr bu dahı ma‘lumdur ki bir nesnenüñ vücūdına bir kaç /15/ sebep olsa bir sebep bulunmak dahı kifāyet ider ikinci bahş budur

23b

/1/ حدثت بهار فعت وفي روايته مالم تعبر فاذا عبرت /2/ قال اليه السلام الرويا علي رجل طائرة مالم يحدث بها فاذا /3/ وقعت /4/ Haber virilinceye-dek haber virildügi gibi ref‘ olur bir rivāyetde ta‘bır /5/ olununcaya-

degindür ta'bir olınacak vâkı' olur dër ammâ çok rü'yâ /6/ vâkı' olur kimesneye haber virilmez lâkin vâkı' olur ve ba'zı rü'yâ /7/ ta'bir olunur evet ta'bir olınanun hılâfı vâkı' olur bunun sebebi /8/ nedür biz iki su'âle iki cevâb virürüz cevâb-ı evvel budur ki câyızdır /9/ mer'î-i mübrem ola ol vâkt medfa' yokdur ve dahı ihtimâl var bir âher /10/ kişi göre dahı kışsa ide ve ta'bir olına yoğaruda geçdi ki /11/ bir nesnenün vücûdına bir kaç sebeb olsa bir sebeb vücûdına kâfidür /12/ dênildi cevâb-ı şânî budur ki câyızdır ki ol rü'yâyı mu'abbir-i âher /13/ bundan öñdin ta'bir itmiş ola كما قال عليه السلام الرويا /14/ لاول عابر ya'nî rü'yâ evvel ta'bir idenüñdür dër geldük üçüncü /15/ bahş Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) buyurur rü'yâ evvel

24a

/1/ ta'bir idenüñdür dër az olur ki mu'abbir-i şâninün olur dër biz eydürüz /2/ bu ğayr-ı mübremdedür mübrem hod ğayr-ı medfû' idüğü bir kaç yirde /3/ geçdi geldük dördüncü bahş zâhir budur ki rü'yâ haber virür şol /4/ hayırdan şerden ki tağdır olınan nesnenün şüretidür ta'bir olınmak /5/ yâ ta'bir olunmamak anı ta'bir eylemez anuñıçun kim kažiyye red olunmaz /6/ esbâb vefâ itmesiyle ve tever-püşti (تور پشتي) ve anuñ ğayrı cevâb virürler /7/ ki sa'âdet yâ şekâvet yâhod selâmet yâ âfet muğadderdür 'ibâda /8/ ammâ bunun birle emr iderler mağmûd olan ef'âle meyl idüp mekrûh /9/ olandan ihtirâz ideler dërler ehlu'llâhdan ba'zısı eydür bu geçen /10/ te'vil hadîşinün ma'nâsı /11/ kâşifdür فاذا حدث وقع بها hadîşini kâşif degüldür dër /12/ Mışkât kitâbını şerh iden 'âlim cevâbı budur ki rü'yâ müstakirredür /13/ ta'bîrden şol-kadar sevğ itdüğü nesneyi ol kişiyeye pes ol /14/ tağdırce vâkı' hûkminde ola eyle olsa tağdır olınana /15/ söylemek yâ te'vil eylemek nice olur dër biz eydürüz bu cevâb

24b

/1/ لا تحدث الا جييا kavline münâsibdür velâkin tahkik degüldür anuñıçun /2/ kim tağdır ta'bîre tâbî degüldür ba'zı ehlu'llâh eydür mümkündür bir /3/ cevâb dahı virmek ki ta'bir tağdır-i tağyîr eylemez velâkin bu kadar /4/ var ki muğadder az olur ki mağfî olur rü'yâ gören kişinün idrâkinden /5/ dahı mu'abbirün kavline i'timâd ider câhil kişi rü'yâsı hod /6/ hemân ta'bîredür zîrâ şüretle ma'nî arasında olan münâsebeti bilmez /7/ vâkt olur ki ma'nâ-yı mergûb şüretinden ma'nâ-yı merhûb /8/ zu'm ider ya'nî hayırlu nesneden şer nesne zu'm ider pes rü'yâ anuñıla /9/ te'vil olunur dahı gören kişinün kalbî müşevveş olur dahı dîn-i /10/ dünyâsı emrinde huzûr bulmaz ve vâkt olur ki şer nesneden hayr ve /11/ nef' tevehhüm ider dahı rü'yâ anuñıla ta'bir olunur gören kişi dahı /12/ fâriğ olur şer nesneleri def' idecek sebeblerine meşğûl olmaz /13/ saña hod

ma'lûm olmışdur ki hayr du'ānuñ ve şadākanuñ belāları /14/ ve kazāları def' eylemekde çok dahlı ve fāyidesi vardur pes /15/ ol cāhil kişi ol fāyidelerden mahrûm kalur ol taqdırce

25a

/1/ Hāzret-i Resûlûñ 'aleyhi's-selām āsarı rû'yā vāķi' olur ferāğdan /2/ ve ferağdan veyā teşvışden ve guşşadan dēdūgi kavlinuñ ma'nisi /3/ bu olur ba'zı ehlu'llāh eydür mümkindür Mişkāt şārihinuñ murādına /4/ bir dürlü dahı cevāb virmeñ meşelā rû'yānuñ hükmi mu'abbir ta'bır itdūgi /5/ üzerine ki ba'zı 'ulemā ol yola gıtmışidi hemān müctehid hükmindedür /6/ dēr biz şöyle fehmi iderüz ki bu 'azizler şol kendüleruñ fiṭnatı /7/ ziyreklikleri ve zekāvetleri yetiştūgi kadar birer mahmil buldılar ammā /8/ benüm katumda akreb budur ki muḳadderātuñ ba'zısı mu'allākdur ihtimāl /9/ var ki bu dahı andan ola ya'nı vāķi' olması kışşa itmege mevḳūf /10/ ola kışşa idicek vāķi' ola itmeyicek vāķi' olmaya ve dahı /11/ ihtimāl var ki vāķi' olmasınıñ huşuşı evvel mu'abbirüñ ta'bırine /12/ mu'allāğ ola nitekim bu iki ma'nāya Hāzret-i Resûlûñ (ş.a.v.) /13/ hadişi vārid olmışdur pes bu vechile ba'zı geçen sözlere /14/ vārid olan su'āle cevāb vüçüd bulmaz ve ḥaḳıḳatı ḳoyup mecāza /15/ irtikāb olınmak bir emr mevḳi'inde vāķi' olmaz geldük bir kişi

25b

/1/ su'al idüp dērse ki bu tevcih-i müsellemdür şol yirde ki /2/ rû'yāyı göre dahı kışşa eyleye çünki böyledür pes Yūsuf peygamberüñ /3/ kavlinuñ vechi nedür ki Ḳur'ānda zıkr olunur *كما قال سبحانه و تعالی قضي الامر الذي فيه تستفتيان* /4/ ḥāl budur ki ol zindānda olan /5/ iki kişi bir nesne görmedük hemān bize ḥulm vāķi' oldı dēdiler /6/ pes nice vāķi' olur Yūsuf peygamber 'aleyhi's-selām ta'bır itdūgi /7/ dēyü su'al idicek ve bunuñ mişlidür ki Ḳatāde 'Ömer ḥāzretinden raḳı- /8/ ya'llāhu 'anhümā rivāyet ider bir kişi 'Ömer ḥāzretine geldi ben gördüm ki /9/ otlar çok olur otluḳda andan şofıra ot ḳurumış yoların /10/ otlayacak ot bulunmaz andan şofıra yine otlaḳda otlar çok görürin /11/ dēdi 'Ömer ḥāzreti ol kişiye *قد قضي لك ما قض لصاحبي يوسف* /12/ dēr ya'nı saña yetiştir şol Yūsuf peygamber ol iki kişiye /13/ ta'bır itdūgi gibi dēr biz eydürüz bu iki su'āle nice vechile /14/ cevāb virürin dērüz evvel vech budur ki biz teslim itmezüz Yūsuf /15/ peygamber 'aleyhi's-selām ol iki kişiye ta'bır itdūgi vakt anlar

26a

/1/ rû'yā görmedüklerini belki ol ikisi rû'yā gördiler dahı ta'bır /2/ olunduḳdan şofıra yalan söylediler görmedük dēdiler ikinci vech /3/ budur ki bir kişi görmedūgi nesneden

haber virse yâhod gördüğün /4/ gayrını dese dağı ta'bir olunsa Hâk sübhânehu ve ta'âlâ ol kûlîna /5/ yalan söyledüğüçün 'uķûbet ider ol te'vil olunan nesneyi /6/ tahkik ider ol kişiyeye vâķi' olur zirâ rû'yâda yalan söyleyen /7/ 'uķûbete müsteħik olur nitekim Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) /8/ buyurur من اختلم حلماته يره كلف يوم القيامة ان يقعد /9/ ya'nî bir kişi rû'yâda görmedüğün /10/ gördüm dese yevm-i kıyâmetde ol kişiyeye teklîf oluna iki /11/ arpa düğ dëyü oddan hâl bu kim dügmeye ve hücçetü'l-İslâm İmâm /12/ Ğazzâlî rahimehu'llâh eydür bu cevâb şol yaramaz düşler görenlerde /13/ müteħakkik olur şol sevinecek düşler görende degül ve Naşîr-ı Dınverî /14/ bu cevâba karîb nesne zıkr ider eydür ki bir kişi saña bir görmedüğü /15/ rû'yâ dese yâhod 'inâd yüzinden bir nesne su'âl itse

26b

/1/ dağı cevâb almayınca su'âl terk itmese 'inâd itse eger ol nesne /2/ hayrîsa cevâb vir ne vâķi' olur dër şerrîse su'âl idenî ma'ânide /3/ vâķi' olur dër anuñıçun ki ol şoran kişi mahzûldur cevâb viren /4/ manşûrdur yine ancılayın mu'abbir bir kişinüñ rû'yâsını i'vicâc üzerine /5/ ta'bir eylese eger hayr olursa gören kişiyedür şer olursa mu'abbire /6/ olur ta'biri egrilüğüle itdüğüçün biz eydürüz bu zıkr olan cevâb /7/ iķtîzâ ider ki te'vil-i şer râyiye olmaz az olur ki râyiye dağı vâķi' /8/ olur üçünci bahş İmâm Râzî /10/ قضى الامر الذي فيه تستفتيان ammâ 'ilm-i ta'bire mebnîdür dedüğü cevâb /9/ لا يبعدان يقال /11/ ol iki kişi su'âl itdüğünüñ ta'birindedür hükm demekdür biz /12/ bu arada eydürüz bu nesne ba'iddür dëruz niçün anuñıçun kim بالخارج /13/ te'vil itmegüñ vukû'ı ol şey'den ibâ ider te'emmül ehli bilür /14/ bu dënilen cevâb ki dëruz dördüncü bahş yine İmâm-ı Râzî يقال انهما لما سالا عن ذلك المتام صدقا فيه او كذبا /15/ لا يبعدان

27a

/1/ ya'nî ba'id degüldür demek ki ol iki kişi evvel menâmdan su'âl itdilerse /2/ yâ şâdık oldılar yâ kâzib oldılar pes Allâh sübhânehu ve ta'âlâ vahiy eyledi /3/ Yûsuf peygâmbere 'aleyhi's-selâm ki ol ikisinüñ 'âķibeti ne olsa /4/ gerek çünki vahiyile ma'lûm-ı zan bunüñ üzerine oldu ki bu nesne /5/ علي سبيل التعبر vâķi' oldu dënildi yine biz eydürüz bu sözde /6/ dağı bu'd var zirâ zâhirde mekşûf olan cevâb ol ikinüñ rû'yâsı /7/ ta'bir ola dër pes benüm katumda şahih cevâb budur ki eger su'âl /8/ İmtihân tarikîyle olursa şeyle demek gerekdür ki Allâh sübhânehu /9/ ve ta'âlâ bir kûlîna bir nesne takdîr eylese bir şüretile muşavver kılur /10/ dağı vaķt olur ki menâmda gösterür vaķt olur ki yakazada hayâlînde /11/ gösterür ve bu hâlet enbiyâya ve evliyâya çok vâķi' olur bunlardan /12/ gayrıya az vâķi' olur pes ba'id degüldür ki Yûsuf peygâmbir

'aleyhi's-selâm /13/ vahîyle bile anlara menâm ne vechile göründi yâ şeyle ola kim Allâh /14/ ta'âlâ hayâllerine nice ilhâm eyledi pes yaķazalarında âhîr 'âķîbet /15/ ne olacaķısa işâret itmegiķün nihâyet emirleri Yûsuf peygamber

27b

/1/ buyurduğı oldu der ve daķı maķfî degüldür ki ta'bir-i rû'yâ ve te'vîl-i /2/ vâķî' ikisi daķı bir maķûldan ya'nî bir bâbdandır hikâyet /3/ bir dervîş eydür ben şeyhüm katında ĥalvet çekerken şeyh ĥazreti katında /4/ nâgâh rû'yâmda gördüm benüm yüzüme karşı bedr-i münîr ya'nî ay şol on /5/ dördünci gicesi gibi rûşen тұrur ol sâ'at uyandım gözlerüm açdım /6/ bi-'aynihi âşikâre ĥalvetümde yüzüme karşı yine bedr-i münîr тұrur yine /7/ gözlerüm yumdım yine тұrur yine gözüm açdım yine bi-'aynihi тұrur andan /8/ soñra yine uyħuya vardım evvelki gibi bedr-i münîr gördüm karşıma тұrur /9/ ve daķı ma'lûm idindüm ve gördüm ki nevmile yaķaza arasında zulmânî yüzünden /10/ bir rakîķ sır ki duħûl ĥurûc kolay şöyle ki göz açup yumunca birinden /11/ birine varılır bir zamân ben bu ĥâlete mâlik oldım Allâh sübhânehu ve /12/ ta'âlâ ĥazretine çok ĥamd itdüm ki baña ĥidâyet virdi der bundan /13/ daķı ziyâde beyân isterseñüz işidüñ ki ne derem ol cenâb-ı ķudsiye /14/ müteveccih olan kişinüñ ol tarafa dâ'iyesi kuvvetlü olup tecliye /15/ kemâl-i isti'dâd üzerine ĥalk olınsa kuvvetile aña tecelli müncezib olur

28a

/1/ daķı ĥavâss-ı zâhiresi mülevveş olmakdan tâhir olur pâķ olur zâhîren /2/ idrâklerden muṭlakâ birine muṭtâc olmaz ve daķı ĥayâlî pâķ olur ĥayâlât-ı /3/ fâsidden ve daķı zihni şâfî olur efķâr-ı rediyyeden ve daķı istihzârât /4/ ĥayr-ı müfidden ve daķı 'aķl netâylc-i efķâr ve i'tikâdât-ı fâsideyle /5/ muķayyed olmakdan ĥâlîş olur ve ķalb taķallübden pâķize olur ve rûħ /6/ ve sır mizâc-ı tabî'ile mülevveş olmakdan ķurtılır daķı ma'ânî-i ĥaybîyye /7/ göñline tecelli ider ve daķı âşâr-ı maķşûşa nüzûl ider ol idrâk-i /8/ rûĥâniyye münâsib-i şüretile muşavver olur daķı 'âlem-i ĥayâlde munteķîş /9/ olduķdan soñra ĥiss-i müşterek levĥ-i nefsdür bi'l-küllîyye idrâk ider /10/ ol ĥazinesinde olanı ki ĥayâldür pes müşâhed ĥükminde olur niteķim /11/ maķsûs-ı ĥâriciden olduğı şuver mürtesim olduğı ĥâl gibi geldük /12/ ol intikâş ĥayâlî ve daķı şol idrâk ki levĥ-i ĥiss-i müşterekdedür /13/ şol menâmda nice vâķî' olursa yaķazada daķı vâķî' olur zîrâ /14/ müĥmelâta meşĥûl degüldür ki bir ĥâlet vâķî' olmasın men' eyleye /15/ anuñıķun ki yoķaruda zıķr itdüğümüz gibi göñül âyinesi pâķ olur

28b

/1/ dağı cemi'-i nesne anda muntekiş olur meşelâ şol câmi'-de bir âyine top /2/ aşılır mukâbelesine gelen nesne içinde nice mütemessil olursa bi-'aynihi /3/ göñül âyinesi dağı pāk olıcak cemi'-i eşyānuñ şuveri anda muntekiş olur /4/ ve dağı ma'lūm olsun ki hayâlde irtisām tām bir şūret müşāhedeşiyle /5/ nice olursa bir kelām-ı muhaşşal istimā'ile gāyibden yā bir müşāhiden /6/ ki ol kişiye hitāb eyleye eyle olur nüzül-ı melek ve rü'yā-yı Cebrā'il /7/ dağı bu kabildendür veyāhod vāsıtasuz Allāh ta'ālā tarafından ola /8/ bu dağı az olur ki rü'yetle olur yāhod verā'-yı hicābdan vāki' olur /9/ imdi bu hālet yaķazada olıcak ol kişiye kelīmu'llāh dēnilür eger bir /10/ kişi su'al idüp eydürse ki tecellī-i umūr-ı gāybiyye ve nüzül-ı şūret-i /11/ mişāliyyeye ki münāsib ola hālet-i yaķazada şol mütecerrid ve müteahhir /12/ olan kimesnelerdür zīrā anlaruñ cemi'-i kuvālarinuñ nüzül-ı umūr-ı gāybiyye /13/ isti'dādları vardur nitekim yokaşuda zıkr olundı çünki emr böyledür /14/ Yūsuf peygamber 'aleyhi's-selām kışşasında ol iki zindānda olan /15/ kişileruñ yā aña beñzer huşuşlaruñ zıkr itmegüñ ne vechi var dēyü

29a

/1/ biz cevāb virürüz ki bu su'al şol kesb itmege isti'dādı olan kimesneler /2/ haķķındadır ba'zı olur ki isti'dād-ı kesbisi yoğıken Allāh ta'ālā tarafından /3/ olur **onuncı bāb** mu'abbirler rü'yāyı ta'bır itmesinüñ /4/ edebin beyān ider و الشرلاعدا /6/ قصت عليه الرويا بقول خيراتلقاه و شرا توقاه الخير لنا /5/ كان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا بنا الحمد لله رب العالمين اقصص رويك /7/ ya'ni Hāzret-i Resül 'aleyhi's-şalavāt ve's-selām kaçan bir kişi kendüye /8/ rü'yā dese hayr ola saña şer senden ırak ola ve hayr bize ve şer /9/ düşmenlerümüze ola dēridi ve الحمد لله رب العالمين dedükden soñra /10/ ol kişiye rü'yāfı söyle dēridi ve kadimī mu'abbirler eydürler ki şöyle /11/ gerekdür ki mu'abbir olan kişide hışāl-ı hamīde ya'ni gökçek haşletler /12/ ola nenüñ gibi diyānet gibi ve kiyāset ya'ni ziyreklik ve semāhat ve /13/ taķılık ve hilm ve bilmedügi nesnelerde sākıt olmak ve dağı mā-lā-ya'ni /14/ sözler söylemeye ve nāsuñ esrārını gizlü tuta ve su'al idenleruñ /15/ su'ālını istiğrāk üzerine şora ve faħūr olmaya ve te'vil itmekte

29b

/1/ te'enniyle deprene isti'cāl itmeye ve ta'bırını rüşen 'ibāretile ide /2/ ve azğası ve ahlāmı halka bildüre andan soñra üç vakt içinde /3/ rü'yā ta'bır itmeye bir gün toğa tururken ve gün bata tururken ve bir /4/ dağı zevāl vaktında ve begleruñ ve ulu kişileruñ rü'yālarını sāyır /5/ 'avām halk gibi ta'bır itmeye anlaruñ merātibini bile şol kimesne ki /6/ eşnāf-ı nāsuñ merātibin bilmeye ta'bire heves itmeye zīrā pādīşahlaruñ /7/ naziri yokdur rü'yālarinuñ dağı naziri olmaz pes pādīşāhla 'avāmuñ /8/ arasında

fark çokdur rü'yâlarınınuñ dañı farkı eyledür ve dañı ma'lûm /9/ olsun ki pâdişâh veya hâkimü'l-vâkı bir emirde bir nesne hüküm eylemek /10/ istese Hâk ta'âlâ hikmetiyle rü'yâlarında ol emrünü 'âkıbetini /11/ gösterür ve anlaruñ rü'yâsı şâhih rü'yâdur eger gicede eger gündüzde /12/ her ne hâlde olursa rü'yâları şâdıkdur anuñıçun ki âdem oğlanlarınuñ /13/ anlar râ'isidür ya'nı çübânıdur ve nâsuñ umûrı anlaruñ tedbirine /14/ menûtdur görmez misin ki Mısrûñ sultânı Velîd bin Reyyân kâfiridi /15/ rü'yâ gördi Yûsuf peygamber 'aleyhi's-selâm rü'yâsını ta'bir eyledi

30a

/1/ ta'bir eyledügi gibi vâkı' oldu ve bundan soñra ma'lûm ola kim pâdişâh /2/ rü'yâsında cûvân yigitler görse a'dâlarıdur pîrler görse a'vân /3/ ve enşârdur ve her kişinuñ rü'yâsı kendü mertebesince ta'bir olunur /4/ bir kişi rü'yâsında hâş gümüş akça buldı eger 'avratı hâmileyse /5/ oğlı toğar ve eger bir kişiyle arasında huşûmet olsa ol 'adû /6/ olan kişiden eyü söz işidür eger gören kişi ğanise bir cânıbden /7/ kelâm işidür eger müflisise eline zâhirde akça girür ve eger şâlih-i /8/ vera' ehliyse Allâh ta'âlâ hâzretine tesbîh ve zıkr ider ve eger fâsıkısa /9/ ki akçanuñ naķş-ı đarbını okıya ol kişiye đarb iderler nitekim /10/ aşâğada aşılıyla zıkr olunur ve eger 'abd-ı memlûk rü'yâ görse /11/ kendü ol rü'yâya ehl olmasa rü'yâ efendisine ta'bir olunur ve /12/ eger bir kişinuñ 'avratı görse ol rü'yâya ehl olmasa erine /13/ ta'bir olunur zirâ 'avrat erüñ eyegüsinden halk olunmuşdur /14/ ve eger oğlancuklar görse kendü hâllerine münâsib olmasa atalarına /15/ analarına ta'bir olunur ve ehl-i şanâyi' görse kendülere münâsib olmasa

30b

/1/ mertebelerinde ta'bir olına meşelâ bir külhancı yâ nâtûr bir rü'yâ görse ki /2/ saltanatıla ta'bir olunur ol kişi hammâmcı olmağa meretebe bulur yâ bir /3/ başmaķçı yâ babuķçı rü'yâsınıñ ta'biri sultânlık olsa ol kişi hem /4/ şan'atlarına ğâlib olur yâhod kethüďaları olur bākisi dañı buña göre /5/ kıyâs olına ve dañı mu'abbirlerüñ âdâbındandur ki kaçan ta'bir müşkil /6/ olsa murâd ma'lûm olmasa bilmezem demek gerek anuñıla ol kişi ma'yûb /7/ olmaz nitekim enbiyâya niçe emirler müşkil olup ma'lûm olmayıcaķ mehl /8/ isteyüp tevaķķuf itdiler vahy gelince ve andan soñra rü'yânuñ iki ciheti /9/ olsa hem hayr hem şer olsa mu'abbir hayr tarafına meyl eyleye ve dañı /10/ mu'abbirlerüñ edeblerindendür ki rü'yâ görenlerüñ zamirinden su'al /11/ itmek meşelâ bir kişi namâz kıılır su'al itmek gerekdür ol namâz farîza mıdır /12/ yâhod nâfile eger farîza olursa ol kişi borcını öder yâhod /13/ kendüde bir emânet nesne varısa şâhibine teslim ider yâhod bir /14/ kaźiyyede hâķ şahâdet ider veyâhod bir

kişi gördi ki sefer ider /15/ pes mu'abbir su'âl eyleye ki ne tarafa sefer itmege niyyet eyledi eger hac

31a

/1/ hac seferine niyyet eylemiş görürse ol kişi Allāh ta'ālānuñ farızalarından /2/ birisini yirine getüre yāhod zahmetile meşakkatıla tanuklık vire ammā /3/ şahādetinden şevāb ve rif'at derece ve şenā-yı hasen vāki' ola eger /4/ vāki'asında şöyle zan itse ki nāfile hac itmege niyyet itmiş ol kişi /5/ şırāt-ı müstakim üzerine ola ve umūr-ı ikbāl üzerine ola ve yakın /6/ müddetde ol kişiye hayr kapular açıla şöhretile 'izzetile ma'rūf /7/ ve meşhūr ola ammā biraz zahmet ve ta'abıla hāşıl ola ve eger bir /8/ küyden şehre sefer ider görse ol kişi evvelki işinden büyük bir işe /9/ şürū' ide ve eger ulu kişileri ziyāret itmege sefere çıkar görse /10/ eyü mertebeye ve 'izzete yetişe yāhod bir farıza edā ide ve dahı /11/ ma'lūm olsun ki rü'yāda zamir aqvādur nazardan mu'abbirler katında /12/ meşelā bir kişi kurbaga gördi ammā zamirinde yılanıdı pes mu'abbirler anı /13/ bir ağulu düşmenile ta'bir iderler ki ol düşmen olan kişi /14/ zāhirde rāyiye şadākat gibi gösterür velākin anuñ şerrinden /15/ emīn olmaz yāhod biri düşinde yılan gördi ammā zamirinde kurbagaydı

31b

/1/ pes mu'abbir anı bir şālih kişiyle ta'bir eyleye ki ol şālih kişi rāyiye /2/ düşmenlik nazarıyla bakar lākin hayr tokınur ve dahı kāfirūñ ve müsūlmānuñ /3/ ve mestūr kişinūñ ve fāsik kişinūñ rü'yāsı mu'teberdür ammā hālleri /4/ bir tarik üzerine degüldür meşelā mü'min rü'yāda bal yese anuñ te'vili /5/ oldur ki ol kişi Kur'ānuñ hālāvetin ve zikru'llāhuñ lezzetin bulur kalbinde /6/ ve kāfir düşinde bal yese dīn-i İslāmıla hālāvet ve lezzet bula /7/ ve eger fakir kişi rü'yāda at şatun alur yā eline girür görse bi-'aynihi /8/ zāhirde eline at girür eger gani kişi görse bir muşibete uğrar /9/ yāhod bir müsūlmānı mesāvi ve gaybet ider ve dahı mu'abbirlerūñ ādābındandur /10/ halkuñ esrārını keşf itmeyeler şol rü'yāyı sırrıla mahfī nice gördilerise /11/ yine sırrıla ta'bir eyleyeler nitekim Hāzret-i Resūl 'aleyhi's-şalavāt ve' /12/ s-selām buyurur لا تطلبوا عورات المسلمين ya'ni müsūlmānlaruñ /13/ esrārını keşf itmeye ve dahı mu'abbirlerūñ ādābındandur ta'birde /14/ te'enni itmeñ ve im'ān-ı nazar ya'ni muhkem fikr itmeñ rü'yānuñ öñini ve /15/ şoñını te'emmül eylemeñ tā ki rü'yānuñ yūzi ve mahreci ma'lūm ola

32a

/1/ andan şoñra gören kişinüñ nefsinde ve hālinden ve cemā'atından /2/ ve şan'atından ve ma'îşetinden su'āl eyleye mā-hāşıl-ı kelām sâilüñ /3/ su'ālinde hiç bir istidlāl idecek nesne kımaya ya'nî cemî'-i /4/ vücūhından şora dañı fikr eyleye añā göre ta'bir eyleye eger ol /5/ vech üzre su'āl idüp rü'yâyı ma'lūm idemeyecek olursa mu'abbir /6/ ol vakt kendü rāyıla ta'bir eyleye ve dañı mu'abbirlerüñ ādābındandır /7/ ki kendüden a'lem kimesne hāzırken kendü öñürdi ta'bir itmege /8/ ikdām itmeye nitekim Ebū Hureyreden rağıya'llāhu 'anh rivāyet olunur ki bir /9/ kişi Hāzret-i Resūle (ş.a.v.) geldi eydür yā Resūla'llāh /10/ bu gice gördüm ki gökyüzinde bir bulut gölge olmuş ol bulutdan yiryüzine /11/ yağ bal tamar ādem oğlanları avuçların açup kimi çok kimi az tırmayup /12/ alurlar ve gökyüzinden bir ip inüp yire degmiş ben yapışdum yoķaru çıkdum /13/ şoñra bir kişi dañı yapışdı yoķaru çıkdı şoñra bir kişi dañı /14/ yapışdı ip üzıldı andan şoñra ip yine ulaşdı ol-dañı /15/ yoķaru çıkdı Ebū Bekr hāzreti rağıya'llāhu 'anh yā Resūla'llāh buyurursañuz

32b

/1/ ben ta'bir ideyin dēdi ol bulut İslāmdur ol bal ve yağ Kıur'āndur /2/ az alan az okıdı çok alan tamām okıdı ve ol yirden göge /3/ ulaşan ip tıarık-ı Hākdur ki sizüñ elüñüzdedür anuñıla Hāķ /4/ ta'ālā sizi 'ālī itdi sizden şoñra bir kişi dañı yapışur ol-dañı /5/ 'ālī mertebe bulur andan şoñra bir kişi dañı yapışur ol-dañı rif'at /6/ bulur şoñra bir kişi yapışur ip üzilür şoñra yine ulaşur ol-dañı /7/ yine rif'at bulur dēdi dañı Hāzret-i Resūle 'aleyhi's-şalavāt ve's-selām /8/ eyitdi yā Resūla'llāh hāber vir baña ki bu ta'birde ben işābet mi /9/ itdüm yoķsa hāta mı itdüm Hāzret-i Resūl (ş.a.v.) /10/ eyitdi ba'zında şavāb ve ba'zında hāta itdüñ dēdi Ebū Bekr /11/ hāzreti and içerem yā Resūla'llāh baña hāber vıresin ki ne arada hāta /12/ itdüm dēyicek Hāzret-i Resūl Ebū Bekre and içme dēdi bu hādiş /13/ şahihdür müttefaķun-'aleyhdür أخرجه مسلم في صحيحه ve dañı /14/ bilesiz ki Hāzret-i Resūl (ş.a.v.) Ebū Bekr hāzreti ne yirde /15/ şavāb ve ne yirde hāta itdüğün beyān itmedi ba'zı 'ulemā eydür ba'zı

33a

/1/ tefsirinde şavāb ve ba'zı āhirde hāta dēnildi dēr ve ba'zı 'ulemā eydür /2/ Hāzret-i Resūl عليه افضل الصلوات و اكمل التحيات Ebū Bekir /3/ hāzreti rađıya'llāhu 'anh rü'yâyı ta'bir eyledüğün şavāb gördi Hāzret-i /4/ Resūlden 'aleyhi's-şalavāt ve's-selām rü'yâyı ta'bir eylemege izin taleb /5/ itmekde hāta olur dēdi zırrā iki cihān faħrı hāzırken Ebū Bekr hāzretine itdi dēmek /6/ su'āle cevāb virmege mübāderet itmek cāyız degüldi anuñıķun kim /7/ Hāzret-i Resūl (ş.a.v.) Ebū Bekirden a'lemidi dēdiler /8/ bız eydürüz

anuñ gibi telmiz-i hâzık ya'ni kâbil-i şâkird üstad-ı /9/ kâminden istizân itmek inbisât ve dahı rağbet itmegidi ol /10/ te'vil itdüğü nesnenüñ üstadı göreydi ki ne yirde haṭā itdi /11/ ve ne yirde şavâb itdi demek olur بعض الرويا ليس بعيد /12/ فالحمل علي خطا في تعبير ya'ni haṭāyı ba'zı ta'bire haml /13/ itmek ba'id degüldür zirâ dürüstdür ki ol geçen rü'yānuñ ba'zı /14/ bir tarık-ı âherle ta'bir oluna meşelâ ol gölge olan bulut /15/ hikmetile ta'bir oluna ol bal ve yağ māl-ı helâl ola ganimetden

33b

/1/ halâyıkuñ eline gire **on birinci bâb** /2/ ba'zı rü'yâ ta'bire muhtâc olup ve ba'zı ta'bire muhtâc olmaduğın /3/ beyân ider bilesin ki âdem oğlanları üç nev'dür mertebede bir nev'i /4/ nev'-i nâzildür rûh-ı mütedennisdür bir vechile ki hâzret-i kudsa /5/ çıkmaz ve ervâh-ı âliyeye dahı yetişimez az olur ki gayb-ı âlimden ki /6/ 'ulvîdür nesne muntekiş olmaz eger ba'zı vaktde muntekiş olursa /7/ dahı rûhından gelüp kalbine muttaşıl olmaz şâfi olmaduğı ve inhirâf /8/ olduğı ecilden eger ba'zı evkâtde muttaşıl olacak olursa dahı /9/ serî'ü'z-zevâl olur ve eger nâzil olmayacak olursa rü'yâ gören kişinüñ /10/ mizâcı i'tidâl-ı tabî'iden münharif olmuş olur ve dimâğınüñ hey'eti /11/ yaramazlığından gelür ve sîretinüñ yaramazlığından olur ve zamirinde havfdan /12/ veyâhod yaramaz nesneler bâkî kalmakdan olur veyâhod bir maṭlûbına /13/ ziyâde recâ itmek bâkî kalmakdan olur eyle olsa mer'î-i istikâmetden /14/ müteğayyir olur dahı ol kişinüñ rü'yâsına i'timâd olunmaz pes /15/ ta'bir eylemege ihtiyâc kalmaz ammâ muğayyebât-ı âlime 'ulviden nesne

34a

/1/ muntekiş olsa ve rûhdan kalbe muttaşıl olsa andan soñra Allâh /2/ ta'alānuñ 'inâyetiyle münharif dahı olmasa ol vakt ta'bire ihtiyâc /3/ olunur ve bir nev'i dahı mutavassıtdur ba'zı vaktde şafâ hâşıl /4/ olur ve şevâgilden fâriğ olup 'âlem-i ma'âniye ve melâ-yı a'lâya 'urüc /5/ ider andan soñra 'âlem-i mişâle nüzûl ider pes ol vakt rûh her ne /6/ ki idrâk eyleye kalbine in'ikâs şu'a'ıla mün'akis olur andan /7/ soñra kalbden dimâğa mün'akis olup anda munṭabı' olur ve eger ol /8/ gördüğü nesnelerde hadîş-i nefis yâhod rāyinüñ sū-i mizâcı yâ sū-i /9/ hey'eti yâhod sū-i dimâğı yâhod rü'yâyı tağyir ider nesne gerek /10/ dâhil gerek hâric olsun bulunacak olursa ol rü'yâya i'timâd /11/ olunmaz ammâ rü'yâ hâli olsa şol istikâmetden ve şihhatden /12/ tağyir ider nesnelerden ekşer budur ki ta'bir olunmaz belki şariḥ /13/ vâkı' olur zirâ 'aksüñ 'aksi aşluñ şüretiyle zâhir olur nite /14/ kim bir yüzüğüñ nakşı mûma darb olunsa ve ol mûma bir şem'-i /15/ âher dahı darb olunsa ol soñrağı şem'üñ nakşı istivâda

34b

/1/ hemân hâtemüñ naqşı gibi olur Şeyh Şadre'd-din-i Konevi revvaha'llâhu rûhahu /2/ eydür ekşeri enbiyânuñ rû'yâsı böyledür ve İbrâhim Halilüñ 'aleyhi's-selâm /3/ rû'yâsı te'vîl olunmaduğına sebep bu geçen kelâmdur şol kimesnenüñ /4/ kalbı ki Hâk cānibine toğru ola hiç anuñ kalbine nesne muntabı' /5/ olmaz hâricden belki kalbinden hârice muntabı' olur belki menba'ı kalb /6/ olur andan soñra intibâ' evvel dimâğda olur ikinci kalbde olur /7/ vakti ki İbrâhim Halil 'aleyhi's-selâm bunuñ gibi hâle mu'tâd oldıysa /8/ Hâk sübhānehu ve ta'ālā diledi ki anı bir maqāma dağı ilede ki kalbı /9/ Hâk tarafına vâsi' ola dağı kalbine ilâhî nesneler bir def'a muntabı' /10/ oldı dağı şüret-i ahlıla zâhir olmadı ol sebebden te'vile /11/ ihtiyâc olundı bir nev' dağı nev'-i kâmildür rû'yâları ta'bır /12/ olunmaz belki vâkı' olacağ nesne anlar gördüğüdür hiç taḥallûf /13/ eylemez pes ma'lûm oldı ki şol rû'yâlar ki te'vile ihtiyâc /14/ olunur biri tâife-i erzelüñdür ve biri tâife-i ekmelüñdür ammâ şol /15/ rû'yâ ki te'vile ihtiyâc olunmaz tavâıf-i mutavassıtın rû'yâsı oldı

35a

/1/ Şeyh Şadre'd-din Konevi rahimehu'llâh üç mertebe arasında böyle fark itdi /2/ biz eydürüz az olur ki kâmil olan kimesnelerüñ rû'yâsı te'vile muhtâc /3/ olmaz nitekim kelâm-ı qadimde zıkr olundı لقد صدق الله رسول /4/ الرويا بالحق الايه ve Âdem peygamber 'aleyhi's-selâm rû'yâsı ki Havvâ /5/ rû'yâsında Âdemüñ bir dıl'ından halk olundı gördi çünkü uyḥudan /6/ uyandı başı yanında bi-'aynihi gördi turur bu bâbda eḥâdiş /7/ çokdur ve dağı az olur ki 'avām-ı tâifenüñ rû'yâsı ta'bire ihtiyâc /8/ olmaz ve az olur ki tâife-i mutavassıtın rû'yâsı te'vile ihtiyâc /9/ olur eyle olsa Şeyh Şadre'd-din-i Konevinüñ yoḡaru geçen sözünüñ /10/ pes ne vechi olur dēyü su'âl olunursa biz şöyle zan iderüz ki /11/ şeyḥüñ kelâmı gâlibâ binâdur ya'ni külliyyen degüldür ekşer eyle olur /12/ demekdür ve dağı zan iderem ki mutavassıtın tayıfenüñ rû'yâsı /13/ te'vile ihtiyâc olur teraḳḳileri ve fenâları i'tibārınca ve tenezzülleri /14/ ve fenâları i'tibârıyla yine ancılayın 'avāmü'n-nâs rû'yâsınuñ te'vile /15/ ihtiyâc olur teraḳḳileri ve fenâları i'tibârıyla ammâ bu mertebe

35b

/1/ Allâh sübhānehu ve ta'ālā ḥazretinüñ 'ināyetiyle olur kesbile olmaz yine /2/ ancılayın kâmil olanlarıñ rû'yâları te'vile muhtâc olmaduğı tenezzülleri /3/ i'tibârıyladır ve dağı şöyle zan iderem şeyḥüñ sözünde taḥallûf /4/ bulunmağıñ ḥikmetine vechi budur ki Allâh ta'ālā ḥazretinüñ feyzi kullarına /5/ az olur ki isti'dādât-ı mec'üle ve kabiliyyet-i mükteseblerine göre /6/ olur ḥikmet muktezâsınca sebebüñ

müsebbibe irtibâtı i'tibârıyla ve /7/ az olur ki meşîyyetu'llâhıla olur hiç bir nesne sebep olmaz كما قال سبحانه و تعالی یفعل ما یشاء ویحکم ما یرید /8/ pes eyle olsa /9/ bu hüküm zabt tahtında dâhil olmaz andan şöñra لم و کیف ya'ni niçün /10/ böyle oldu yâ niçün eyle oldu demek emrinde dağı dâhil olmaz /11/ mâ-ħaşâl-ı kelâm budur ki yokuñu zıkr olınan nesnelerüñ evlâsı benüm /12/ katumda Allâh sübhânehu ve ta'âlânuñ hikmeti muħtezâsınca meşîyyetine /13/ havâle olına eger Ĥağ ta'âlâ dilerse eşyâyı a'yânıla şarâhaten /14/ gösterür teysiriçün ve dağı iştibâh def' itmegiçün nitekim yokuñuda /15/ zıkr olundu kim pâdişehler rü'yâsı sayır ĥağ rü'yâsına muħâlîfdür

36a

/1/ zirâ ĥağkuñ meşâlihi pâdişâha râci'dür anuñıçün anlaruñ rü'yâsı /2/ şarihdür amma âħâd-ı nâs anlaruñ ĥilâfıncadur zirâ ĥağkuñ meşâlihi /3/ anlara menûğ degüldür ol sebebdan pâdişahlaruñ rü'yâsı ĥaşşeten /4/ kendülere 'âyiddür eger beşâret eger ĥavf bu dağı vağt olur ki /5/ şarâhaten olur vağt olur ki ta'birle olur Allâh ta'âlânuñ hikmeti /6/ muħtezâsınca geldük evsağ-ı nâsuñ ĥâli beyne beynedür anlar /7/ rü'yâlarını Ĥağ ta'âlânuñ meşîyyetiyle görürler ve rü'yâlaruñ vukû'ı /8/ 'aynıla yâ ta'birile seri' olmak yâ bağı olmak yâ ĥod şâd olacağ /9/ yâ ĥavf idecek rü'yâ cemi'isi Allâh sübhânehu ve ta'âlânuñ irâdâtı /10/ ve meşîyyetiyledür 'inâyet ve hikmet muħtezâsınca ĥikâyet /11/ görmez misin ki bizüm peygamberümüz (ş.a.v.) vağı ki /12/ Ĥudeybeye seyr eyledi rü'yâsında gördi ki kendüsi ve aşĥâbı /13/ مكة الله شرفها الله امنين olup gördiler uyanıcağ aşĥâbına /14/ muştıladı gördüğü rü'yâsını ĥaber virdi bir yıl geçdüğü gibi /15/ bi-'aynihi aşĥâbıla Mekkeye girdiler ve dağı İbrâĥim peygamber 'aleyhi's-selâm

36b

/1/ menâmında oğı İsmâ'ili boğazladı كما قال الله سبحانه و تعالی اني اري في المنام اني اذبحك /2/ ammâ rü'yânuñ te'vili bir kaç günden /3/ şöñra vâğı' oldu ve Yûsuf peygamberüñ 'aleyhi's-selâm rü'yâsı ki /4/ kelâm-ı kadimde zıkr olundu قال الله سبحانه و تعالی اذ قال يوسف /5/ ساجدين ya'ni Yûsuf peygamber 'aleyhi's-selâm atasına eyitdi ben rü'yâda /7/ gördüm ki on bir yılduz ve güneş ve kamer bağı secde iderler evet bu rü'yânuñ /8/ te'vilinde ba'zılar eydür seksen yılda vâğı' oldu der ba'zılar kırğ /9/ yılda mağşûd bu kelâmdan şunu beyân itmekdür ki kâmil olan kimesnelerüñ /10/ rü'yâlarınıñ vukû'ı gâğ olur ki şarâhaten olur ve gâğ olur ki te'vilile /11/ olur ve gâğ olur ki seri' olur ya'ni tiz vâğı' olur ve gâğ olur geğ olur /12/ ĥâife-i nâzilîn ve mutavassıtinüñ rü'yâları iki vech üzerinedür /13/ tiz olur ve ba'zi geğ olur ve ammâ mu'abbirler Naşir-i Dineveri ve ĥayrı ve /14/ ĥükemâ ve İmâm-ı Râzi ve

gayrı ve İmām Gazzālî rahîmehu'llâh eydürler ki rü'yâ-yı /15/ kerîhenüñ 'aynı yâ ta'biri 'an-ķarib vâķi' olur dërler evet rü'yâ-yı ĥasene

37a

/1/ bir nice zamāndan şoñra vâķi' olur dërler neyiķün anuñıķun kim Ĥaķ ta'ālâ /2/ ĥazretinüñ rahmeti muktezâsınca yaramaz düş gören kişi bir nice müddet /3/ ģam ve ģuşşâ çekmesün dëyü tizcek vâķi' olur ammâ beşâret olan rü'yâ /4/ bir nice eyyâmdan şoñra vâķi' olur zîrâ gören kişi bir nice ģün ferâĥ /5/ olsunıķun dërler biz eydürüz bu söz muţtarid degüldür ya'nî külliyyen böyle /6/ degüldür nitekim Nemrüd rü'yâ gördi ol zamānuñ mu'abbirlerine rü'yâsını /7/ ĥaber virdi anlar daĥı şöyle ta'biri itdiler ki bir oģlancuķ toģar senüñ /8/ yakın âdemlerüñüñ birisinden anuñ sebebiyle milküñ elüñden gider /9/ dëdiler bu ta'biri bir nice yıldan şoñra vâķi' oldu ve Fir'avn-ı la'în daĥı /10/ rü'yâ gördi ol zamānuñ mu'abbirlerine kışşâ itdi anlar daĥı şöyle /11/ ta'biri itdiler ki senüñ re'âyâñdan bir kiřinüñ oģlı toģar anuñ /12/ sebebiyle milküñ elüñden gider dëdiler bu ta'biri kırķ yıldan şoñra /13/ vâķi' oldu hiç anlaruñ birisinüñ itdükleri ĥileler bu iki emri /14/ def' eylemedi eger bir kişi su'al idüp eydürse ki bu sözler kâfirleredür /15/ elĥamdüli'llâh biz müsülmānuz murādumuz mü'minler rü'yâsidur dërse

37b

/1/ biz eydürüz ki vukû' ve tecrîbe ve vicdān muţlakâ bu zıķr olınan zâbıtanuñ /2/ kizbindedür dëruz ammâ evlâ budur ki ekşer yaramaz rü'yâ tezcek vâķi' /3/ olur eyü rü'yâ ģeķ vâķi' olur ol 'azizlerüñ daĥı kelâmları ekşere /4/ ve ģalibe binâdur **on ikinci bâb** şol rü'yâlar ĥaķķındadır /5/ ki Ĥazret-i Resülden (ş.a.v.) eĥâdiş vârid olmuşdur /6/ المبشرت قيل و ما المبشرات قال عليه السلام /7/ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ذهبت النبوة و بقيت الرويا الصالحة /8/ يراها المسلم او يراي له /9/ ya'nî Ĥazret-i Resül 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm /10/ buyurur nübüvvet gider mübeşşirât bâķi ģalur dëdi Ĥazret-i Resüle mübeşşirât /11/ nedür yâ Resüla'llâh dëdiler mübeşşirât rü'yâ-yı şâliĥadur ki mü'minler /12/ görürler yâĥod bir mü'min âĥeriķün gördüģi rü'yâ-yı şâliĥadur /13/ dëdi ve الصالح جز من ستة واربعين جزا من النبوة /13/ و قال صلى الله عليه وسلم الرويا الحسنه من الرجل /14/ ya'nî Ĥazret-i Resül 'aleyhi's-selâm eydür rü'yâ-yı şâliĥa ki bir şâliĥ kişi göre /15/ nübüvvetüñ kırķ altı cüz'inden bir cüz'dür eger su'al olunup

38a

/1/ nübüvvetüñ kırķ altı cüz'inden bir cüz' demegüñ ma'nisi nedür dërlerse /2/ İmām Gazzālî rahîmehu'llâh cevâb virür eydür ki ekşer-i enbiyānuñ nübüvvetleri /3/ rü'yâlarında vahyile ma'lûm olmuşdur bi'l-cümle enbiyâ muģayyebâtдан vahyile /4/

haber virürler idi menâm düş dağı vaḥiyden bir şu‘bedür demekdür ammâ bu kelâm /5/ mûcib degüldür ki bir recül-i şâlih rū’yâ-yı şâliha görmek nübüvvetden /6/ cüz’ ola belki nübüvvetden cüz’ olmak menâma muzâfdur recül-i şâliha /7/ degüldür ve bu cevâba eḥâdiş-i nebevî şerḥ iden ‘azizler çok söz /8/ dediler tatvilden kaçup zikir olunmadı biz eydürüz ki rū’yâ-yı şâliha /9/ ḥadd-i zâtında nübüvvetden bir cüz’dür lâkin bu maḳâmda bâkî kaldı ki rū’yâ-yı /10/ şâliha nübüvvetden ne keyfiyyetile cüzvdür ve andan soñra nübüvvetüñ kırk /11/ altı cüz’inden bir cüz’dür demek ne vechile olur ve bu iki nesnenüñ /12/ evvelkisi ḥaḳîkat-ı nübüvvetüñ i‘lâmına mevkûfdur tâ ki rū’yâ-yı şâliha /13/ anuñ tahtında dâhil olduğı zâhir ola soñrağısı mevkûfdur /14/ nübüvvet kırk altı cüz’ olduğı ma‘lûm olmasına bu cevâbda eydürüz /15/ rū’yâ-yı şâliha ḥadd-i zâtında nübüvvetden cüz’dür likin bu maḳâmda rū’yâ-yı

38b

/1/ şâliha nübüvvetden ne keyfiyyetile cüz’dür beyân olunmadı ve dağı bir kişi /2/ rū’yâ-yı şâliha gördüğünde nübüvvetden anda bir cüz’ olduğına ḥadişüñ /3/ ‘adem-i icâbı beyân olunmayup kaldı ammâ vâkı’ ḥâl budur ki zâhiren /4/ menâm-ı şâlihde nübüvvetden bir cüz’ vardur ba‘zı ‘ulemâ eydürler bir cüz’ /5/ vardur demegüñ ma‘nâsı ‘ilm-i nübüvvetüñ icrâsından bir cüz’ vardur /6/ demekdür zirâ ‘ilm-i nübüvvet bâkîdür nübüvvet bâkî degüldür biz eydürüz bu /7/ kelâm mecâza irtikâb itmekdür ve kırk altı cüz’den menâm-ı şâliha bir /8/ cüz’ degüldür demekdür ve ba‘zı ‘ulemâ eydürler rū’yâ-yı şâliha nübüvvetden /9/ bir cüz’ gibidür yâḥod fażâyil-i nübüvvetden bir cüz’dür demek olur nübüvvetden /10/ elân bâkî ḳalmış bir cüz’ degüldür zirâ nübüvvet mütecezzî degüldür ve bizüm /11/ peygamberümüz Muḥammed Muştafâ (ş.a.v.)den soñra nübüvvet /12/ yokdur dërler biz eydürüz yine bu kelâm mecâza irtikâbdur ve eczâ-yı /13/ nübüvvetüñ ‘adedi ḥikmetinüñ beyânı ‘ademine irtikâbdur ve ba‘zı ‘ulemâ /14/ eydürler ki rū’yâ-yı şâliha nübüvvetden cüz’ olmak enbiyâ ḥaḳḳındadır /15/ enbiyâdan gayrılar ḥaḳḳında degüldür zirâ eger eyle olacak olursa

39a

/1/ cemî’ rū’yâ-yı şâliha gören kişiler enbiyâ olmak lâzım gelür ma‘a-hâzâ /2/ peygamberden soñra nübüvvet yokdur dërler biz eydürüz ḥadiş-i resülde /3/ bu denilen sözlere delâlet yokdur dëriz andan soñra bir şey’üñ /4/ cüz’i âḥir şey’de bulunmağıla ol şey’ kendü olmak lâzım degül /5/ nitekim bir nev’üñ cinsi bir nev’-i âḥerde bulunsa ol nev’-i âḥer /6/ evvelki nev’ olmak lâzım degül bu dağı ancılâyın nübüvvetüñ cüz’i bulunmağıdan /7/ nübüvvet olmak lâzım degüldür ve dağı yokaruğı gibi eczâ-yı nübüvvetüñ ta‘dâdı /8/ olunmağıñ ḥikmeti bunda dağı beyân olunmadı dëriz ve ba‘zı

‘ulemā /9/ Naşir-i Dineverî gibi ve gayrî eydürler ekşeri enbiyâ ‘aleyhime's-selâm /10/ melekleri ya‘nî ferîştehleri müşâhede itmezleridi illâ maḥşûr ve /11/ ma‘dûd müşâhede iderleridi anlara vahy daḥî nevmde olurdu anuñıçun /12/ peygamber (ş.a.v.) anuñ gibi mertebe nübüvvetdendür dëyü /13/ tenbih eyledi ve Hâzret-i Resûl ‘aleyhi's-selâm ferîşte görmezden /14/ evvel yigirmi yıl rû'yâ-yı şâliha gördi soñra melek gördi ammâ /15/ peygamber hâzreti ‘aleyhi's-şalavât ve's-selâm rû'yasında gördügi nübüvvetden idi

39b

/1/ biz eydürüz bu kelâmda rû'yâ-yı şâliha nübüvvetden cüz' olmak beyânı /2/ yokdur ve eczâ-yı nübüvvetüñ ta‘dâdî hikmetinüñ daḥî beyânı yokdur belki /3/ bunlaruñ âḥir kelâmı rû'yâ nübüvvetden cüz' degüldür demekdür dëriz ve ba‘zı /4/ ‘ulemâ eydür bizüm peygamberümüz ‘aleyhi's-şalavât ve's-selâm nübüvvetinüñ evvelinde /5/ altı ay rû'yâ-yı şâliha gördi ve nübüvveti yigirmi üç yıl oldı /6/ ve rû'yâ görmesinüñ ve anuñıla hükm itmek cemi‘-i vahy zamânına nisbet /7/ kırk altı cüz'den bir cüz' oldı dër tever-püşti (تَوَرَّطَ شَيْئًا) bu kavli redd ider kim /8/ Hâzret-i Resûl ‘aleyhi's-şalavât ve's-selâm vahy gelmek yigirmi üç yıla /9/ maḥşûr degüldür zîrâ vahy ḥaḳḳında vârid olan rivâyât-ı mu‘teddün-bihen /10/ ihtilâfiladur ve zamân-ı rû'yâ altı ay oldı demek ka‘il kendü /11/ nefsinden taḳdîr itmişdür hiç naḳl aña müsâ‘ade itmez biz eydürüz /12/ ki ḥaḳîkatdan mecâza çıḳmaḡuñ ma‘nisi yokdur zîrâ ḥaḳîkatdan mecâza /13/ ‘udûl itmek irâde-i ḥaḳîkatdan ḳarîne-i mâni‘a bulunmaḡıla olur bu /14/ maḳâmda ḥod mâni‘ yok ‘ulemâ mâni‘ taşavvur itdükleri mâni‘ degüldür /15/ anuñıçun kim ‘ulemâ nübüvvet-i mütecezzi degüldür dedükleri bir kelâmdur ki

40a

/1/ delili yok belki nübüvvetden cüz' olmaḡa delil var zîrâ nübüvveti Allâh /2/ ta‘âlâdan aḥz idüp ırsâl olunduḡı ḳavme iblâḡ itmekdür şek yok ki Allâh ta‘âlâdan aḥz itmek yâ vâsıtasuzdur yâ melek vâsıtasıyladur /3/ yâ vahy vâsıtasıyla yâḥod ilhâmiladur rû'yâ daḥî ilhâmdandur /4/ geldük ‘ulemānuñ Resûlden soñra nübüvvet yokdur dedükleri ḥaḳîkat /5/ murâd olunmaḡdan men' itmekligi mu‘id degüldür zîrâ ümmetinüñ ba‘zı yirde /6/ günâh işledüklerinden ötri eczâ-yı nübüvvetden nesne bâḳi ḳalmaq lâzım /7/ gelmez tâ ki Hâzret-i Resûlüñ nübüvveti müteḥaḳḳıḳ olsunıçun bel taḥḳıḳ /8/ budur ki anuñ ümmetinden evliyâlar anuñ nâyıb-i menâbı gibi olurlar /9/ ve anlara naşib isti‘dâdları ḳadarınca virilür daḥî ḥaḳḳı mertebeleri /10/ degülken Hâḳ yolına da‘vet iderler وقال الله تعالى سبيلي ادعوا الي الله علي بصيرة انا ومن اتبعني /11/ كما قال سبحانه و تعالى قل هدة لا يرههم الدين و قال عليه /13/ ولتكن منكم امة يدعون الي الخير ويأمرون بالمعروف الاية وهو /12/

علما /15/ وقال عليه السلام نحن معاشر الانبياء لانورث مالا وانما نورث /14/ الصلوة والسلام العلم اورثته الانبياء
ya'ni Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) buyurur 'ulemâ vereşe-i

40b

/1/ enbiyâdur dër ve bir dağı buyurur biz ma'âşir-i enbiyâyuz mâl mirâş /2/ vırmezüz ammâ 'ilm mirâş virürüz dër pes 'ulemâ mütâba'at-ı nebiyile /3/ 'ilm yöninden mirâş yerler ilhâm hak peygamberlere nice yêtişürse /4/ 'ulemâyâ dağı isti'dâdları mertebesince yêtişür ve dağı Hâzret-i Resûlün /5/ 'aleyhi's-salavât ve's-selâm ya'ni hüdâ şâlih ve iktisâd ya'ni /7/ miyâne-hâl olmak nübüvvetün yigirmi beş cüz'inden dëdügi bu iki hadiş-i /8/ müş'irlerdür ki 'aded-i eczâ-yı nübüvvetden murâd yokaru fehm olınan nesneler /9/ degüldür ve dağı Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) /11/ buyurur kaçan iktirâb-ı zamân olsa ya'ni âhir zamânda ve leylün âhir /12/ vaktında yakındur ki mü'minlerün rü'yâları kâzib olmaz dër ammâ bu /13/ hadişün ma'nâsında ba'zı muhaddişler böyle dërler ki iktirâb-ı zamân /14/ i'tidâl-ı zamân-ı rebî' demekdür zîrâ anda i'tidâl-ı hevâ ve istikâmet-i /15/ ahvâl-i mizâc insân olur dërler ve ba'zı muhaddişler eydürler i'tidâl-i leyl

41a

/1/ ve nehâr demek olur dërler ol takdırce mahmil-i hadişde harif /2/ vaktı dağı vakt-ı rebî' gibi dâhil olur ve ba'zılar eydür ki iktirâb-ı /3/ zamân oldur ki yılı bir ay gibi ola ve bir ayı bir hafta gibi ola ve bir /4/ hafta bir gün gibi ola ve bir günü bir sâ'at gibi ola dëdiler ve ol /5/ vakt mehdinün hurûc vaktıdır ki ol vakt mehdî zamâna 'adl /6/ başı der cihân 'adlile toptolu olur zîrâ zamân ferah lezzetinden ötri /7/ tez geçer belürmez nitekim demişlerdür سنة الوصل سنة و سنة الهجر /8/ ya'ni vışâlün bir yılı bir sâ'atdür ve firâquñ bir sâ'ati bir /9/ yıldur ve ba'zılar iktirâb-ı zamân kurb-ı zamân-ı kıyâmetdür demek olur /10/ dërler biz eydürüz bu kavî şavâba müşâbehdür zîrâ bir nesnenün karibi bir vechile /11/ hükm ol nesneden olur nitekim şubh-ı şâdık leylün âhiridür rüşenlik /12/ ol vaktta biribiri ardınca ziyâde olur tâ gün toğunca ve hem ol /13/ vaktta eşyâ şol gün toğduğundan soñra nice görünürse ol /14/ vaktta dağı eyle görünür belki bu hüküm oruc tutmakda dağı bundan /15/ me'hûzdur ya'ni anda dağı şubh-ı şâdıkdan oruc tutulur gündüze

41b

/1/ ol vakt karib olduğıcun ve zamân-ı kurb-ı sâ'at-dağı buncılayındur /2/ ya'ni 'âlem-i rü'yâda ol eşyâ ki mahfidür bir vechile zühûra gelmesi ma'lûm /3/ olur ve dağı esrârı

münkeşif olmak ve havâriğ-i ‘âdet nesneler zâhîr olmak /4/ cāyızdır nitekim bu kelâma /6/ يقول له عليه الصلوة والسلام لا يقوم الساعة حتى تكلم /5/ oldu /5/ hadîş-i nebeviden işâret vâki‘ oldu /5/ عدته سوطه وحتى يحدثه فخذ به ما صنع اهله بعده والاشارة /7/ في الحديث الآخر /7/ ya‘nî Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) /8/ buyurur kıyâmet kopmaz hattâ kâncısı ve bâkî yarağı söylemeyince dedi /9/ dağı bir hadîşde işâret vâki‘ olmuşdur ki âhîr zamânda cemâdât /10/ nebâtât hayvânât söylese gerekdür كما قال عليه السلام لا تقوم الساعة حتى يا عبدالله هدايهودي خلفي /13/ يختبي اليهود من وراء الحجر والشجر فيقول الحجر والشجر بامسلم /12/ حتى /12/ ya‘nî kıyâmet kopmaz hattâ müsülmanlar /14/ Yahüdileri helâk itmeyince dedi pes müsülmanlar Yahüdileri depeleyeler /15/ hattâ Yahüdiler taşlar ağaçlar ardında gizleneler taşlar ağaçlar

42a

/1/ müsülmanlara haber vireler ki işde Yahüdiler bizüm ardumuzda gizlenmişdür /2/ deyeler gelün depeleñ deyeler eyle olsa ‘aceb degöldür ki bu zamânda /3/ mü’minler rü’yâ-yî şâdiğa göreler Hâk sübhânehu ve ta‘âlâ menâmlarında takdîr /4/ itdügi nesnelerden ba‘zını keşf eyleye وقال عليه الصلوة والسلام /5/ يا‘nî Hâzret-i Resûl ‘aleyhi's-selâm /6/ buyurur ki sizün rü’yâda şâdiķuñuz oldur ki sözinde yalan olmaya /7/ dër pes bunda su‘âl iderler ki şâdiķ kelâmıla şâdiķ rü’yâ /8/ arasında ne münâsebet var dërlerse İmâm Gazzâlî rahîmehu'llâh cevâb /9/ virür ki be-dürüsti insânüñ kizbi çok olsa ol kişinüñ yalan /10/ söylemek ‘âdeti olur bir kişiyeye haber vormelü olıcak ben şöyle itdüm /11/ dër yâ fulân baña şöyle dese gerek dër yalan söyler kizb ider /12/ pes bu kizb kuvvet-i mütehayyilede kalur dağı menâmda anı görür zîrâ /13/ kuvvet-i mütehayyilenüñ şanı oldur ki hiss-i müşterekden bir nesneyi ahz /14/ ider dağı menâmda anı yâhod cinsini hikâyet eydür biz eydürüz /15/ bu vech kizbe mahşûş degöldür bel bunu müfiddür ki havâsdan me’hûz

42b

/1/ olan şuverüñ irtisâmı tahlîte ve iştibâhı ahlâma yetüşdürür gerekse /2/ ol nesne şâdiķ olsun gerekse kâzib olsun ammâ bizüm katumuzda /3/ vech budur ki mir’ât-ı kalb-i kâzib eskimışdür pas tutmuşdur eşyâyı /4/ tamâm hakîkatıyla görmez zîrâ mir’âta tâbi’dür meşelâ mir’ât alaca olsa /5/ yâhod şapı uzun olsa yâhod kısa yâ küçücük yâ büyük yâ ‘arîz /6/ olsa şuver anda bi-‘aynihi eyle görünür yine ancılayın mir’ât-ı kalb dağı /7/ münharif olsa yâ münhanî olsa mukâbil olan eşyâ tamâm hakîkatıla görünmez /8/ ammâ mir’ât-ı kalb mücellâ ve inhîrâfdan sâlim olsa mukâbil olan eşyâ tamâm /9/ hakîkatıla görünür ve Allâhu a‘lem bi’s-şavâb Naşîr-i Dineverî eydür şâhib-ı /10/ rü’yâ kezzâb olsa ve âher kişinüñ kizbini mekrûh dutsa ol /11/ kişinüñ rü’yâsı şâdiķdur

ammā kendüsi kezzāb olsa ve āherüñ /12/ kızbini mekrüh görmese rü'yası kâzıbdür ben zan iderem ki /13/ kızb şāninci mes'elede cibillisidür girizisi degüldür ve evvelki mes'elede /14/ kızb 'arızidür iktizā-yı hāle ve vaktā göre kızbe mürtekib olur /15/ bil ki bir kişi şādık olsa ammā gayrı kişinüñ kızbini mekrüh

43a

/1/ görmese ol kişinüñ rü'yası şādık olmaz zirā āherüñ kızbini mekrüh /2/ görmemek kendünüñ bāṭını yaramazlığına delālet ider ammā ol kişi /3/ şādıkıdı kızbi rü'yadan yā bir gayrı nesneden geldi dedükleri /4/ 'abeş kelāmdur fāsiddür **on üçüncü bāb** /5/ mu'abbirlerüñ merātibin beyān ider pes mu'abbirler üç mertebe üzerinedür /6/ merteb-i evvel şunlaruñdur ki Hāk subhānehu ve ta'ālā anları muṭṭali' eylemişdür /7/ maḥlūkātına olacak kaderine ve kazāsına yā vāsitasuz anlaruñ /8/ kalbine ilhām olur yā levḥ-i maḥfūzdan emāretile 'ilm hāşıl olur yā- /9/ ḥod melek vāsitasıyla mütemeşşil olur ḥayālinde yā taşriḥile yā ta'rizile /10/ nitekim yoḡaruda zıkr olundı ve andan soñra Allāh ta'ālā ilhām ider /11/ ki ḡanḡı şaḡşuñ ḥayāline eşyānuñ şuveri mütemeşşil olmaḡ lāyıkısa /12/ anuñ gibi kimesneye ilhām olur pes ol ṭāife vakt olur ki bir /13/ kişinüñ rü'yasını kışsa itmedin ḡaber virürler ve ta'bır iderler /14/ nitekim Dāniyāl peygamber 'aleyhi's-selām Puḡt-ı Naşruñ rü'yasını /15/ ḡaber virdi ve ta'bır eyledi ma'a-hāzā Puḡt-ı Naşr gördüḡi rü'yasını

43b

/1/ unutmuşıdı ve niḡe mu'abbirlerden şordı kimesne ḡaber virmedi Dāniyāl /2/ ḡaber virdi hem ta'bır itdi bi-'aynihi eyle vāḡı' oldı ve ancılayın 'Ömer /3/ ḡazreti raḡıya'llāhu 'anh ve İbn-i Sırın raḡimehu'llāh ve gayrı kāmiller rü'yā kışsa /4/ idenlere sizüñ rü'yāñuz degüldür bu rü'yā bel fulān kişinüñ rü'yasıdur /5/ dediler daḡı ḡufyeten sırrıla ta'bır itdiler ikinci mertebe şunlaruñdur /6/ ki ilhām-ı ilāḡı ve vaḡy-i rabbāniyle ta'bır iderler şol ṭariḡ üzre ki /7/ ḡanḡı şüret ḡanḡı ma'nāyıḡun ve ḡanḡı şey' ḡanḡı şürettedür ol vechile /8/ ta'bır iderler zirā anlaruñ ta'bırinde ḡaṭ'a ḡaṭā vāḡı' olmaz anuñıḡun /9/ kim Kemāle'd-din Ḳāşāni eydür ilhāmuñ şarṡı oldur ki ebedi Allāh /10/ ḡatında olana muṭābıḡ olur dēr ammā merteb-i şāliş şunlaruñdur ki 'aḡl-ı /11/ selim ve naḡar-ı ḡavim ve fikr-i müstaḡimile ta'bır itdiler şol şüret-i ḡayāliyyede /12/ ki şarāḡaten yā ta'rizile vāḡı'ā muḡadder olan şüret ol-mıdur dēyü /13/ ve andan soñra ol şüret ki ḡayālde görilür az olur ki bir nice /14/ nesnelerüñ mişāli olur meşelā şüret-i ḡamer melik-i 'ādil mişāline olur /15/ yā 'ālim-i kebır yāḡod ḡulām-ı ḡasen yā ḡabib yā ḡalb mişāline olur

44a

/1/ ve ba'zı olur ki bir şey'ün birkaç şüveri ve emsile-i keşiresi olur /2/ meşelâ kalb muşavver olur kamerile ve mir'atıla ve câmi'ile ve havâs-ı* /3/ kebirile ve dağı buña beñzer nesnelerile pes mu'abbire lâzımdur ki /4/ te'emmül eyleye ol görilen nesnede ki andan murâd nedür ve te'vil nedür /5/ ve dağı lâ-büddür ki rü'yâ gören kişinün hâlini ri'âyet eyleye ya'nî /6/ mizâcında ve mu'tekadında andan şofıra kankı faşılâda kankı aydadur /7/ ve ne günde ve ne sâ'atdedür ve andan şofıra halkuñ 'âdetlerini bile /8/ ve ol şehruñ kânûnıñ bile ve edebler ve intikâlât ki mu'abbirlere /9/ lâzımdur ve zıkr olunmuşdur yokaruda anları ri'âyet eyleye ve andan /10/ şofıra rü'yâ ne vechile oldıysa ri'âyet eyleye ve andan şofıra /11/ firâsetile ta'bîr eyleye ve kiyâsetile te'vil eyleye ve dağı keşf-i /12/ nazarıla ve te'emmül-i şâdık ve fikr-i muvâfıkıla te'vil eyleye bilgil ki bu /13/ mertebe lâzım degüldür ki ehl-i sülûküñ ola belki lâzım olan /14/ ehl-i imândan olmağdur ammâ mertebe-i râbî' anuñ hilâfıncadur /15/ zîrâ ol tâife hâfâdan emîn olmazlar anuñıçun kim İmâm

44b

/1/ Ğazzâlî rahîmehu'llâh eyitdi 'ilm-i ta'bîr idrâkı müşkil 'ilmdür kallemen vâkı' /2/ olur ki anda cevâb viren kişi işâbet eyleye meger ki ol mu'abbir /3/ kiyâset ve fitnat ehli ola dedî biz eydürüz bu makâmda bahş var /4/ zîrâ Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) buyurur ki الرويا تقع علي ماقلت /5/ ya'nî rü'yâ te'vil olunduğı gibi vâkı' olur dâr ve dağı /6/ Hâzret-i Resûl الرويا تقع علي ماغيرت /7/ buyurur عليه من الصلوات افصلها و من التحيات اكملها /8/ ta'bîr olunduğı üzre /8/ vâkı' olur dâr bu iki hadîş delâlet eyler ki rü'yâ ta'bîr eyleyen kişi /9/ hâfâ itmeye bundan ötrüdü ki Hâzret-i Resûl 'aleyhi's-şalavât /10/ ve's-selâm rü'yâyı câhile yâ ol kişinün 'adûsına kışsa olunmağdan /11/ nehy eyledi ve 'âlim kişiye yâ nâsih kişiye ve habîbine ve lebîbine /12/ yâ şâhib-rây kişiye haber virmege emr eyledi çünki kaşıyye /13/ böyledür İmâm Ğazzâlînün rü'yâya mücib olan kimesne kallemen vâkı' olur /14/ ki muşib ola dedüğü nice şahâih olur Allâhu a'lem bi's-şavâb /15/ **on dördüncü bâb** ta'bîrün me'hazı beyânındadır

45a

/1/ bilgil ki me'haz vâkt olur ki kitâb-ı rabbâniyle olur meşelâ /2/ habl (ip) görse 'ahdile ta'bîr olunur لقوله تعالى واعتصموا بحبل /3/ الله huşub (ağaç) nifâkıla ta'bîr olunur له تعالى فهي كالحجارة اوashed /4/ hicâre (taşlar) kasâvetile ta'bîr olunur لقوله تعالى كانهم خشب مسندة /5/ kasvet (göñül karalığı) marâz ve nifâkıla ta'bîr olunur لقوله تعالى في قلوبهم مرض /6/ beyz (yumurda) 'avratıla ta'bîr olunur لقوله تعالى كانهم بيض مكنون /7/ libâs dağı ancılayın

* havas-ı: (metin havas-ı 44a/2)

'avratıla ta'bir olunur لقوله تعالى هن /8/ لباس لكم واكل اللحم ya'ni et yemek gaybetile ta'bir olunur /9/ لقوله تعالى ايجب احدكم ان ياكل لحم اخيه ميسا ve ba'zı olur /10/ ki hadiş-i Resul 'aleyhi's-řalavāt ve's-selām meşelü'l-gurāb ya'ni karga /11/ recul-i fāsıkıla ta'bir olunur anuñıçun kim 'aleyhi's-selām añā /12/ fāsık tesmiye eyledi färe sıçanı yaramaz 'avratıla ta'bir olunur anuñıçun /13/ kim Hāzret-i Resul 'aleyhi efzālü's-řalavātı anlara fāsıka tesmiye /14/ eyledi ve dıl' ya'ni eyegü 'avratıla ta'bir olunur anuñıçun kim /15/ Hāzret-i Resul 'aleyhi's-řalavāt ve's-selām 'avrat egri eyegüden

45b

/1/ halk olundı demişdür kavārır ya'ni şişeler 'avratıla ta'bir olunur zirā Resul /2/ 'aleyhi's-řalavāt ve's-selām eydür رويدك شوقا بالقوارير ve az olur ki /3/ me'haz emřāl-i sāyire olur mişlü's-řāni' kuyumcı gibi bir kiři rü'yāsında /4/ kuyumcı görse kāzib kişiyle ta'bir olunur zirā temşilde 'Arab kavminüñ /5/ kavli gibi ki اكذب الناس الصواغون /7/ من حفر حفرة لآخيه /6/ ta'bir olunur 'Arabuñ iřbu kavli gibi ki من حفر حفرة لآخيه /7/ bir kiři bir kişiçün çukur kazsa içine kendü düşer /8/ oduncı nemmāmlıgıla ta'bir olunur ya'ni kovculıgıla nitekim kelām-ı /9/ kadimde حمالة الخطب kavlini nemmāmlıgıla ve el uzunluğunu görmegi /10/ ta'bir itdiler řānāyi'-i ma'rūfıla nitekim 'Arab kavmi eydürler فلان اطول /11/ يدامن فالان /12/ nitekim 'Arab kavmi eydürler رمي فلان بفا حشة /13/ ta'bir itdiler yā sile nitekim 'Arablar eydür غلت يدي عنك /14/ ve ba'zı olur ki me'haz-ı ism tām olur meřelā bir kiři rü'yāsında /15/ Reřid adlu ādem gördi reşidile ta'bir olunur Sālim adlu görse

46a

/1/ selāmetile ta'bir olunur nitekim yoķaruda zıkr olundı yāhod ismüñ /2/ ba'zı harfiyle ta'bir olunur nitekim bir kişi sefercel görse seferile /3/ ta'bir olunur eger ol kiřinüñ rü'yāsında marāza delālet ider /4/ nesne yoğısa zirā sefercelüñ evveli seferdür süsen görse suyıla /5/ ta'bir olunur zirā süsenüñ evveli sudur ve ba'zı olur ki ma'niyile /6/ ta'bir olunur meřelā turunc görse nifākıla ta'bir olunur zirā turuncuñ /7/ taşrası güzel içi ekşi zāhiri bātınına muhālif ve eger rü'yāda /8/ mālā delālet ider nesne varsa turunc māludur ve gül-i nerceş kılet-i /9/ bekāyıla ta'bir olunur ās ya'ni mersin bekāyıla ta'bir olunur ki /10/ bir 'avrat Ahvāz şehrinde bir mu'abbire su'al itdi eyitdi ki ben /11/ rü'yāda gördüm ki zevcüm beni nerceşile kuçar ve benüm üzerüme gelen kuma /12/ 'avratı mersinile kuçar mu'abbir ol 'avrata eyitdi seni zevcün boşar /13/ kumayı alı qor dedi hem eyle vāki' eyledi كما قال الشاعر /14/ ليس للزجس عهده انما العهد لاس ve ba'zı olur ki zıddıla /15/ ta'bir olunur ya'ni me'hazı zıddı şey' olur meřelā havf itse emnile

46b

/1/ ta'bir olunur لقوله تعالى وليبذلهم من بعدخو فهم امننا ve emn /2/ havfila ta'bir olunur bükā ya'ni ağlamak ferahıla te'vil olunur eger /3/ rü'yāda bir 'avratıla ağlar görse ol vakt muşibetile ta'bir olunur /4/ dıhk hüznile ta'bir olunur illā meger ki tebessüm ola ol vakt hüzn /5/ olmaz ve az olur ki احدي امرين biribiriyle علي سبيل التعاكس /6/ olur meşelā tā'ün harbile ve harb tā'ünıla ta'bir olunur yāhod /7/ bir emirde 'acele itmek peşimānlığıla ve peşimānlık 'aceleyle ta'bir olunur /8/ ve hacāmet mektüb yazmağıla ve mektüb yazmak hacāmetile ta'bir /9/ olunur ve menzilden tahavvül itmek seferile ve sefer menzilden tahavvül itmegile /10/ ta'bir olunur zinhār rü'yā şāhidsüz ta'bir olunmaya ve bā'zı olur /11/ ki te'vilüñ hükmi ziyādeyle ve nokşānıla müteğayyir olur meşelā cevz ya'ni koz /12/ gizlenmiş mālıla ta'bir olunur ammā kozuñ çığşaması bile olsa huşūmet /13/ ve cengdür dühn başda zinetile ta'bir olunur ammā yağ başdan inüp /14/ yüzi üzerine akşa gamıla ta'bir olunur za'ferān binā-yı hüsnile /15/ ta'bir olunur eger bir dürlü reng dağı zāhir olursa marāzdur

47a

/1/ yā guşşadur ve şol hasta ki rü'yāda gördi ki evinden çıkar söylemez /2/ mevtilē ta'bir olunur eger söylerse ol hastalıktan hālāş olur /3/ fāre 'avratıla ta'bir olunur eger elvān-ı muhtelifeyle görünürse /4/ ya'ni kara ve ak ola ol vakt gice ve gündüzle ta'bir olunur semek /5/ ya'ni balık eger 'aded ma'lūmısa 'avratıla ta'bir olunur eger /6/ çok görürse ganīmetile ta'bir olunur ve bā'zı olur ki te'vil müteğayyir /7/ olur gören kişinüñ hālī muhtelif olmağıla meşelā gıl rü'yāda mekrūhdur /8/ zīrā anuñ mevzi'i ādemīnūñ boynıdur ve ağılāl şıfat-ı ehl-i cehennemdür /9/ قال الله تعالى اذا اغلال في اعناقهم eger ağılālī marīz yā /10/ maḥbūs yā guşşalu kişi görse dağı ziyāde zahmet olmağıla ta'bir olına eger bunuñ gibi şālīḥ kişiler görse ellerini yaramaz işlerden çekmegile /11/ ta'bir olunur روي ان النبي عليه السلام اخاين ابي بكر /12/ و سلمان ya'ni Ḥazret-i Resūlden 'aleyhi's-selām rivāyet olunur ki /13/ Ebī Bekr ve Selmān arasında muvāḥāt itdi pes Selmān Ebī Bekriçün /14/ rü'yā gördi dağı Ebī Bekirden Selmān ḥazreti i'rāz eyledi Ebū /15/ Bekr ḥazreti raḍiya'llāhu 'anh aña eyitdi yā āḥī nedür ki i'rāz idersin

47b

/1/ dēdi Selmān eyitdi gördüm ki iki elüñi yā Ebū Bekr boynuña bağlanmış Ebū Bekr /2/ ḥazreti raḍiya'llāhu 'anh Allāhu ekber tā kıyāmete degin benüm elüm şer nesnelerden /3/ berī olur dēdi ve ağılāl görmek vakt olur ki buḥla delālet kıılır /4/ قال الله تعالى لا تجعل يدك مغلولة الي عنقك و قال الله تعالى يد الله مغلولة ve bā'zı olur ki küfre

delâlet ider قال الله تعالى غلت /6/ ايديهم و لعنوا ve ba'zı olur ki bir kişi bir fi'le niyyet-i süstlık eylese /7/ ol fi'ilden men' olmağa delâlet ider bir kişi İbn-i Sirine su'âl itdi /8/ eyitdi ben rü'yâda gördüm ki âzân okırın İbn-i Sirin hac idersin /9/ dedi bir gayrı kişi dağı bu rü'yâyı İbn-i Sirine su'âl itdi ol /10/ kişiye İbn-i Sirin uğrulukda tutılup elüñ keserler dedi İbn-i /11/ Sirine eyitdiler rü'yâ bir bu iki te'vilüñ aşı nedür dediler eytdi evvelki /12/ kiřinüñ simâsını gökçek gördüm Allâh ta'âlânuñ واذن في الناس /13/ بالحج âyetiyle istidlâl idüp haccıla te'vil itdüm şöñrađı kiřinüñ /14/ hey'etini yaramaz gördüm Allâh ta'âlânuñ ثم اذن مؤذن ايتهها /15/ العيرانكم لسارقون âyetiyle istidlâl idüp serikayla te'vil

48a

/1/ itdüm dedi ve dağı ma'lüm olsun ki ba'zı kişi rü'yâ görür ol /2/ rü'yânuñ ta'biri oğına ve akribâsına ve 'avratına vâkı' olur nite /3/ kim Hâzret-i Resül 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm gördi ki Ebü Cehl-i la'in /4/ kendüden bey'at ider ol rü'yâ Ebü Cehlüñ oğı 'Ekremeye vâkı' /5/ oldı müsülmân oldı Hâzret-i Resül (ş.a.v.) ol /6/ rü'yâ budur dedi ve Hâzret-i Resül 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm Üsyer-i bin /7/ 'Âsı gördi ki Mekkeye kâdı ve vâli olmış ol rü'yâ 'İtâb İbn Üsyerdür /8/ aña vâkı' oldı zirâ Hâzret-i Resül 'aleyhi's-selâm anı Mekkeye /9/ hâkim eyledi **on beşinci bâb** ta'bır iki nev' üzerine /10/ olup birisi âfâkı ve birisi enfüsi olduğı beyânındadır bilgıl ki /11/ 'İlm-i ta'bır baħr-i 'amıkđür eşyâdan bir şey' degüldür illâ ol mürtesimdür /12/ mertebesinde ol mertebe 'ibâretdür cem'iiyyetden bu makâmuñ şerhin /13/ uzatmak iktizâ ider şol kimesne ki kâni' kılıcı kelâm ister tedbir-i /14/ ilâhi kitâbına mütâla'a itsün memleket-i insâniyyede kâmil-i muhakkık /15/ Şeyh Muhyi'd-din-i 'Arabî Mağribi kâddesa'llâhu rûhahu te'vilinden رفتح الغافع

48b

/1/ ki taşnif itmişdür Miftâhü'l-Gayb şerhinde beyân kılmışdır vücühıla /2/ nev'-i tavzihile bunu bildüñise dağı bil-ki 'âlemüñ nüşhası ya'nı neş-et-i /3/ tafđilıyye-i furkâniyye ki insân-ı kebirîçündür ya'nı şüretile ma'nide /4/ degül zirâ insân-ı kebir ma'nide 'âlemdendür 'âlemde olan nesne /5/ müştemil olduğundan ötri nite ki Şeyh Muhammed rahimehu'llâh Virdi şerhinde /6/ nüşha-ı 'âlem nüşha-ı âdeme muķabil olur der ya'nı neş-et-i ahadiyye-i Kır'âniyye /7/ ki insân-ı şağiriçündür insân müştemil olmağıla 'âlem içinde /8/ olanuñ mecmû'ını be-dürüstü insân câmi'dür hâzret-i ilâhiyyeyile kevniyye /9/ ortasında andan şöñra bil-ki insân üç kışımdur bir kışım budur /10/ ki kuvâsınuñ idkâm (ادكّام) gâlib oldı dağı şıfât-ı tabi'ıyyesi gâlib /11/ oldı rûhâniyyesi üzerine bil-ki kuvâ-yı tabi'ıyye altında rûhâniyye /12/ müstehlike oldı anlar ekşeründür bir kışım dağı budur rûhâniyyetinüñ /13/ ahkâmı galebe itdi hattâ tabi'at

mağlûb olup rûhâniyyete tâbi' /14/ oldu bel müstehtlike gibi oldu bir kısım dahı bu ki i'tâ ider /15/ rûhâniyyetden tâbi'atdan her bir nesne bel her nesneye müstahak olduğu

49a

/1/ anlar kümmellerdür bûdalâdan ümenâdan andan soñra bil ki her kısmuñ rû'yası /2/ kısm-ı âher rû'yasından degüldür dahı bunlardan her birisinüñ ta'biri /3/ âherüñ ta'biri gibi degüldür 'ulemâ nazar-ı fikrile kısm-ı evvel rû'yasınüñ /4/ ta'birine şürü' itdiler çok kitâb taşnif itdiler bunlar 'avâmuñ /5/ düşlerini ta'bir idicilerdür sâlikinüñ vâkı'atın ta'bir idiciler /6/ degüldür zirâ ehl-i tarikatüñ vâkı'atınüñ ekşeri enfüsiyyedür zirâ cüll-i /7/ himmetleri nefsleri hakkın ıslâh itmekdür dahı meşâyih ve mürşidler /8/ kısm-ı şâni rû'yasınüñ te'viline şürü' itdiler vahy-ı rabbânî ve ilhâm-ı /9/ hakkâniyle ammâ ekmeller kısmı kankı rû'yâ gerekse olsun görenlerüñ menâzil /10/ hisâbınca te'vil iderler Allâh ta'âlâ anlara keşf itdüğü üzre /11/ şol nesneyi ki takdîr hükm itdi mañlûkâtında nitekim biz zıkr /12/ itdük az olur ki müttefik olur âfâkinüñ enfüsünüñ mu'tabık olması /13/ meşelâ vakti ki insân yılan görse yâ kurd görse ol kimesneye /14/ yaramazlığıla kaşd itse feza'ıla uyansa dahı görse ki yılan /15/ yâ kurd aña yaramazlığıla kaşd idici olduğu hâlde mu'abbiri âfâki

49b

/1/ ta'biri ide târeten yılanuñ ve kurdüñ şarâhaten zararıyla enfüsü te'vil ide /2/ nefsi emmârenüñ yâ şeytânüñ tahrikiyle ol kimesnenüñ üzerine /3/ yaramaz kaşdıla ta'birler mu'tabık oldu zirâ ta'bireynüñ me'âli helâkden /4/ korkmağdur غاية مافي الباب aña helâk hayât-ı fâniye i'tibâriyladur /5/ âher kişi hayât-ı bâkiye i'tibâriyladur hemçünân vakti ki görölse /6/ âfâkide enfüsîde dinile te'vil olunur eger sūd görölse âfâkide /7/ enfüsîde 'ilmile te'vil olunur dahı bilmek gerek fakîr gördüm te'vil-i /8/ enfüsü kitâblarınüñ çoğında dahı zamânumuz meşâyihinden işitdüm /9/ ki sâliküñ rû'yası ki münkatı'dur anda âfâki olmaz zirâ ma'tmah-ı /10/ nazar hâlini ıslâh itmekdür velâkin şol nesne ki fakîr katındadır /11/ ahyânâ âfâki olmağdur yâ târeten feterâtıla tenezzülleri i'tibâriyla dahı /12/ havâtır-ı nefsâniyyenüñ galebesiyledür gâh gâh keşf i'tibâriyladur zirâ /13/ gönül gözgüsü vakti ki muşaykal ola anda mürtesim olur şol /14/ nesneyi ki Allâh ta'âlâ takdîr ve hükm itdi anuñ hakkında yâ gayr /15/ hakkında nâsdan vesâyir-i mañlûkâtdan tecrîbe ve vicdân ben dedüğüme

50a

/1/ şehâdet ider Allâh ta'âlâ ilhâm idicidir şavâb-ı merci' ve me'âbu'llâhdur /2/ on altıncı bâb müştemildür yigirmi bir faşla /3/ evvelki faşl gök görmekte ve dahı aña

müte'allik olan /4/ nesneleri görmek beyânındadır gök görmek hikmetdür yâ rızık-ı /5/ vâsi'dür yâ insândur ki halka nâfi'dür nâsiçun eger bir kimesne /6/ görse ki göge ağız dağı yire nazar ider ol kimesneye rif'at hâşıl /7/ olur deni nesneye te'essüf ider eger bir kimesne görse ki dünyâ /8/ göğinde turup emr ve nehy ider vizârete ehlise vezîr olur vizârete /9/ lâıyık degülise vizâret 'ameline münâsib bir 'amele dâhil olur zirâ dünyâ /10/ gögi ay menzildir ay vezîr te'vilindedür eger bir kimesne kendüyi /11/ ikinci gökde görse ziyrek olur ve ferâset issi olur şâhib-i edeb /12/ olur kâtib olur zirâ menzili 'Utariddür eger bir kimesne kendüyi /13/ üçüncü gökde görse aña ni'met hâşıl olur güzel câriyeler ve bezekler /14/ ve hülleler ve ferahlar hâşıl olur zirâ Zühre menzildir eger bir kimesne /15/ kendüyi dördüncü gökde görse aña milk ve saltanat hâşıl olur

50b

/1/ eger saltanata lâıyıkısa eger lâıyık degülise 'amel-i sultânide dâhil /2/ olur zirâ güneş menzildir eger bir kişi kendüyi beşinci gökde görse /3/ ceng ve huşûmet ve zulm ve kan dökicilige ta'allukdur ve kuvvet-i gâzabiyyesi gâlibdür zirâ /4/ Merih menzildir eger bir kimesne kendüyi altıncı gökde görse aña /5/ rif'at ve 'ibâdet ve zühd hâşıl olur yâhod müdebbir-i umûr olur yâhod /6/ hâzin-i melik olur zirâ Müşteri menzildir eger bir kimesne kendüyi /7/ yedinci gökde görse aña yirler ve küyler hâşıl olur anuñıçun fellâhlar /8/ olur otlaklar olur ol kimesne 'imâret idici olur zirâ Zühâl menzildir /9/ eger gören kimesne bu mertebeler ehli olmasa te'vil budur ki bu mertebe /10/ kendünün re'isinüñ olur yâ ardınca gelecek kimesnenüñ olur yâ nazîrinüñ /11/ olur yâ adaşınüñ olur eger bir kimesne kendüyi yedinci kat gökden /12/ yoğaru görse 'azım ululuk hâşıl olur ammâ ol ululukda helâk /13/ olur eger bir kimesne kendüyi görse ki göge dâhil olur girü inmez /14/ ol kimesneye şevk ve zikr ve şehâdet hâşıl olur eger bir kimesne /15/ görse ki gögi uğrular bir bardağa koyar muşhafı uğrular dağı

51a

/1/ 'avratına virür eger bir kimesne görse ki gök yaşılmış delâlet /2/ ider ki ol yılda ekin çok ola eger şaru olmuş görse ol /3/ yılda hastalık çok ola eger bir kimsene görse ki gök demürden olmuş /4/ ol yılda yağmur az ola eger bir kimesne görse ki gökde başın /5/ egmiş kâfir olur âfet irişür لقوله تعالى ومن يشرك بالله فکاناخر من السما /6/ eger bir kimesne görse ki gökler kapısı açılmış yağmur çok /8/ ola du'âlar kabûl ola /9/ قال الله تعالى ففتحنا ابواب السما بما eger bir kimesne görse ki gökden iner katı hasta ola /10/ ölmege yakın ola girü şifâ bula eger bir kimesne görse ki yücelür /11/ hattâ göge yakın olur ammâ irişmez ol kimesne dîn ve dünyâ issidür /12/ aña dinde ve dünyâda rif'at hâşıl olur eger bir kimesne görse

ki göge /13/ aġar dosdoġrı ol kimesneye ziyān ve mezhebine ve mālına noķşān /14/ olur eger bir kimesne görse ki istivāsuz ve meşakķatsuz göge aġar /14/ salţanat ve ni'met ve 'adū mekrinden emn hāşıl olur eger bir kimesne

51b

/1/ görse ki yirle gök ortasında turur müşāfehe tekellüm ider ya'ni /2/ yir gök ehliyle müşāfehe söyleşür Allāhdan aña salţanat ve ĥayr /3/ hāşıl olur māl-ı celil ve zıkr-ı 'azım hāşıl olur eger bir kimesne görse /4/ ki gökde yörür mu'terizen eger ehlise rif'at ve sūrūr hāşıl olur /5/ ve illā ırāk sefere gider eger bir kimesne görse ki yirle gök ortasında /6/ mu'allak durur göñli bir nesneye müte'allık ola bilmeye ki ne işleye eger bir /7/ kimesne görse ki havādan düşer niyyetden ve 'azmden ve mertebeden /8/ düşe eger gören ehl-i merātibden olmasa ululardan bir uluya tama' /9/ ide maķşūdından nevmid ola ba'zı ĥükemā eydür hevā-yı şāfi-i /10/ maşrıķ cemi'-i nāsa ĥayrdur ĥuşuşā zāyi' taleb idene ve sefer /11/ itmek isteyene eger bir kimesne ayı yeñi görse zāhirdeki gibi mübārek /12/ oġlı toġa kerim ola bir ulu iķlīme ĥākim ola yā 'ādūsına /13/ ġālīb ola yā ticāretinde aşşı ide eger bir kimesne görse ki ay /14/ maţla'ından toġdı ķadr-i ma'rūf üzerine degül delālet ider ki /15/ üzerlerine bir pādīşāh-ı 'ādil gele yā bir ulu ġāyib gele yā bir feraĥ ĥaber gele

52a

/1/ eger yeñi ayı kızıl görse 'avrat oġlan düşürür eger bir kimesne görse /2/ ki yeñi ay düşer bir 'ālim olur yā oġlı toġar müsülmānlara mu'abbir eydür /3/ ay pādīşāh-ı 'ādildür yā ulu 'ālimdür yā gökķek oġlandur yā cevır /4/ idici begdür yā kezzābdur ba'zılar eydür ay vezirdür bir kimesne gökde /5/ görse eger tām münir görse ol ilüñ ehline vezir menfa'at ide /6/ eger bir kimesne ay yā güneşi göbegi altında görse yā öñinde görse /7/ nikāĥ vāķi' ola gören gerekse er olsun gerekse 'avrat Aĥţab /8/ oġlı Ĥuye kızı Şafıyye İslāmından öñdin gördi ki ay göbegi /9/ altında düşer rü'yāsını zevcine kışşa itdi zevci eyitdi temennī /10/ idersin ol bir er ki Yeşribdedür anuñıla ciftlenesin dēdi bir tabanca /11/ urdı gözinüñ dolayısı gögerdi Şafıyye bildi kim Ĥazret-i /12/ Resül (ş.a.v.) kendüyi ciftlenür Ĥazret-i Resül 'aleyhi' /13/ ş-şalavāt ve's-selām öñinde müsülmān oldu eger bir kimesne görse /14/ ki bir kimesnenüñ başı aşāġa dönmiş vezirise 'azl olur eger /15/ görse ki güneş öñinde seyr ider seyri güneş seyrinden artuķdur

52b

/1/ vezîr pâdişâh üzerine hürûc ider eger bir kimesne görse ki ayuñ bedri /2/ buludıla hicâblanmış vezîre marâz hâdiş ola girü eyü ola yâhod /3/ vezîr 'azl ola eger bir kimesne görse ki ay gâyb olmuş delâlet /4/ ider ki hayrdan ve şerden taleb itdügi nesne geçmişdür eger tûlû' itse /5/ taleb itdügi emrûñ henüz öñidür eger bir kimesne görse ki ay /6/ güneş olmuş ol kimesneye 'izzet ve māl ve hayr hâşıl olur oğlından /7/ ve 'avratından ba'zı hükemā eydür ay gāh olur ki şāhib-i rû'yānuñ /8/ 'avratına dağı anasına ve kızına ve kız karındaşına delâlet ider /9/ ticārete ve a' mālē delâlet ider eger bir kimsene şüretini ayda görse /10/ delâlet ider ki oğlı yokdur oğlı olur eger 'avrat görse kızını /11/ toğar ba'zılar eydür ırak sefere delâlet ider yā ekşer-i eyyāmı gurbetde /12/ geçe eger hasta yā müsāfir ayı deñizde görse helākine delâlet /13/ ider zîrā ay tabî'atda terdür yā istiskā vāki' olmasına delâlet /14/ ider ay delîl-i hayrdur emrin izhār itmek isteyen kimesneye ammā emrin /15/ ihfā itmek isteyen kimesneye zuhûrına delâlet ider hayrâtdan her

53a

/1/ nesneye ki şems delâlet ider kamer dağı delâlet ider eger dileseñ /2/ ki bunlaruñ ta'bîrinüñ me'hazına muṭṭali' olasin ben dedügüm /3/ işit bunlar te'emmul itdiler ayı şemsden istifādeyle münevver buldılar /4/ vezîrile yā 'ālimile yā hākim-beledile ta'bîr itdiler eger bir kişi görse /5/ ki iki ay zāhir oldı eyü oğul gökçek mürebbi gulāmıla ta'bîr /6/ ideler düyün-ı tüccār hülûlünde ki ecellile tevķit olunur ribhile /7/ ta'bîr ideler ticārâtda ay ki gâyb olduğdan soñra tûlû' ider /8/ tûlû'ını tûlû'-ı gâybile ta'bîr ideler yā gâybüñ seferden gelmegile /9/ ta'bîr olunur yā ihfā itdügi nesnenüñ zuhûrıyla ta'bîr itdiler ay /10/ dāyimā sefer üzerinedür görmekligini seferle seyr üzerine olmağıla /11/ ta'bîr itdiler ay az olur ki münkeşif olur devlet zāyil olup gam /12/ gelmegile ta'bîr itdiler ay az olur ki buluda girür vezîrde hâdeşle /13/ yā marāzıla ta'bîr itdiler bi-vechi-ma ay gibi olanlarda dağı böyle /14/ ta'bîr itdiler ammā rû'yet-i kamerde anuñ delili budur ki kamer kalbdür /15/ kalb nûr-ı rûhdan istifāde ider ki o güneş menzilesinedür

53b

/1/ kamer mir'āt gibidür ki rûha muḳābıldür şol nesne ki rûhdadur /2/ kalbde mütemeşşil olur dağı rûh nazar ider kendü nefsindeki kalbı /3/ gözgüsünde görür eger mir'āt olmasa zâtındakiyi görmezdi ve eger /4/ rûh muḳābeledede olmasa hiç bir nesne muntekış olmazdı hikmetu'llāha /5/ nazar it gör ki birbirine nice muḥtāc kıldı tā ki her birisi istiğnā /6/ da'vîsin itmeye belki ihtiyācını ve 'aczinı göre فتبارك الله /7/ احسن الخالدين dağı kamer hālını göre şafāda ve 'adem-i şafāda /8/ ziyāsınuñ kuvvetini ve za'fını göre

aşhâb içinde buludıla ve sâyir /9/ kûdûretlerle hâl nedür müdevver olmakda ve nokşânda tûlû'ında gurûbında /10/ istivâsında hâl nedür göre me'tâlî'-i ma'rûfından mağârib-i ma'rûfından /11/ tûlû'ında bunlardan cenûbdan ve şimâlden hâl nedür göre dağı tûlû'ında /12/ zâv yir üzerine-mi vâkı' olur yâhod hevâda mı vâkı' olur yâ oda mı /13/ vâkı' olur yâ üzerine-mi vâkı' olur lâyıq olanıla ta'bir-i te'vil iderler /14/ şeyh-i fâzıl Mü'eyyed-i Cendî revvâh'illâhu rûhahu eydür nûr-ı hilâl murâkabe /15/ ehlinüñ nûridur bu nûr dirlik zûlmetini zâyil idicidür nûr-ı kamer

54a

/1/ i'tibâr ehli nûridur nûr-ı bedr gice söyleşenleriçündür murâkabe /2/ nûrınüñ zûlmetini mağribden maşrıka-değın hudûd-ı şer'yye üzerine /3/ muhâfız olan felekdedür nûr-ı i'tibârüñ gavşı mevâzîn-i a'mâl /4/ felegindedür mağribden maşrıka-değın gicede hadîş idenler nûrınüñ /5/ gavşı felek-i tedbirdedür mağribden maşrıka varınca felek muhâfaza /6/ hareket 'ahdleri vefâsındadır mevâzîn-i a'mâl feleginüñ hareketi /7/ ta'bir-i kıtmir ne varsa nefsüñ muhâsebesindedür mişkâl-i zerre /8/ hisâbına kâyimdür felek tedbir-i hareket tilâvet isti'dâdındadır /9/ hâtır-ı fâriğ kılmaklıgıla şağirden kebîrden hâkirden 'azîmden /10/ dağı bilmek gerekdür murâkabe nûrınüñ maşrıkı muharremâtdan cevârih imsâk /11/ itmekdür murâkabe nûrınüñ istivâsı nefsi muharremâtdan şaklamakdur /12/ murâkabe nûrınüñ mağribi gâfil olacak yollardan şaklamakdur ekvân /13/ cümle gaflâtdandır i'tibâr nûrınüñ maşrıkı belâya talmakdur istivâsı /14/ derelere tağlara kaçmakdur mağribi kâdir olduğı mekânda olmakdur /15/ müsâmere nûrınüñ maşrıkı teheccüdde şâdıklıkdur istivâsı

54b

/1/ tilâvetüñ semâ'-ı Hâkķıla mûlted olmakdur mağrib tilâvet üzre olmakdur /2/ maşrıkdan murâd 'âlem-i zühûrdur mağribden murâd bâtın-ı insândur az olur /3/ ki ba'zı evkâtta bunlarüñ hareketi 'aks olur ol vaktın bir kimesnenüñ /4/ hareketi bâtından zâhire olur bi'l-âşâla zâhirden bâtına olur vaktuñ /5/ iktizâ itdüğü hükmile ve bi'l-'akis bu esrârı icmâlile bil bu mevzi' /6/ kemâlile tafşil-i mevzi' degüldür âgâh ol-ki merteb-i a'lânüñ te'vilâtınüñ /7/ ba'zını zıkr iderin İbn-i 'Abbâs radıya'llâhu 'anh düşinde gördi ki /8/ yirden bir ay göge çıkdı Hâzret-i Resûle 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm /9/ kışsa itdi Hâzret-i Resûl (ş.a.v.) te'vil itdi nefsi /10/ şerif melâ-yı a'lâya gitmekligile ya'nî ölmegile 'Âişe radıya'llâhu 'anhâ /11/ gördi üç ay hücre sine düşer rû'yâsını babasına kışsa itdi /12/ babası te'vilinde sâkit oldu andan soñra Hâzret-i Resûl 'aleyhi' /13/ ş-şalavât ve's-selâm ki 'Âişe hücre sinde defn olundu babası eyitdi /14/ bu ol

gördüğün ayuñ birisidür bu hayrlusidur bir hātūn İbn-i /15/ Sirine geldi ki rü'yayı kışsa ide kışsa itdi İbn-i Sirin ta'āmdan

55a

/1/ elini çekdi ol hātūna eyitdi vay saña nice gördün dedi girü /2/ i'ade itdi rü'yayı İbn-i Sirinüñ levni müteğayyir oldı turı geldi /3/ eliyle karnın tuta tuta kız karındaşına vardı kız karındaş eyitdi /4/ ne olduñ yā āhī İbn-i Sirin eyitdi zu'm itdüm ki yedi güne-degin /5/ ölürin hem yedinci günde öldi bir 'avrat İbn-i Sirine geldi eydür /6/ düşümde gördüm ki Cevzā Süreyyāya ulaşur ben-dahı cemi'-i halk dahı /7/ buña ta'accüb iderüz İbn-i Sirin rucū' taleb itdi eyitdi nefsume /8/ mevt haberin getürdün ve الله ادراك در يتشدي /9/ بارك dedi İbn-i Sirin dahı düşünde gördi ki güyā Cevzā /10/ Süreyyādan ilerü geçer vaşıyyete başladı eyitdi Hasan-ı Başrı /11/ rahimehu'llāh ölür ba'dehu ben ölürin dedi ol benden eşrefdür dedi /12/ biz eydürüz te'vilinüñ me'hazı Süreyyāyla şerā ortasında iştikāk /13/ bulunmağdur Şerā türābdur tahtū'l-arz türāba dahıl olmağıla te'vil /14/ olundı düşünde güneş görmek sultāna delālet ider yā altuna /15/ yā gökçek 'avrata delālet ider eger bir kimesne görse ki güneş

55b

/1/ maşrıkından toğar şāfi aydıñlıgıla bi-'aynihi tulinur ol şehr ehline /2/ hayr olmağa delālet ider dahı sultān devletinde dirlikleri āsān /3/ olmağa delālet ider dahı delālet ider ki ba'zı nāsda ancılayın oğullar /4/ toğa ba'zı hükemā eydür eger bir kimesne görse ki güneş /5/ evinde toğmışdur evini külli nūrlandurmış ol kimesneye 'izzet ve /6/ kerāmet ve şeref ve mertebe hāşıl ola gökden bereket ine yā māl-ı /7/ 'azım hāşıl ola yā Allāh ta'ālā hayr getüre eger bir kimesne görse /8/ ki güneşde oturur yā ol kimesneye güneşüñ nūri irişmişdür hemçünān /9/ 'izzet şeref kerāmet ve mertebe hāşıl ola gökden bereket iner /10/ yā māl-ı 'azım yā Allāhdan hayr gele eger bir kimesne görse ki güneş /11/ mağribden doğmışdur gizlü nesneler zāhir ola dahı delālet ider gören /12/ kimesne halk ortasında rüsvāy ola sırrı fāş ola yā marazından /13/ berı ola yā seferinden girü döne yā hayr hāşıl ola eger mağrib /14/ cihetinden sefer itse mağribden tevakkū' itdügi kimesne gele bunlardan /15/ gayrı hayra delālet itmez cenūbdan ve şimālden toğmış görse

56a

/1/ hemçünāndur eger bir kimesne görse ki güneş güyā gölgesi vardır /2/ yā müteğayyiredür yāhod rengi kan rengine dönmişdür delālet ider /3/ ki gören kimesneye yaramazdur cemi'-i halk dahı yaramazdur kanlar dökülmege /4/ delālet ider ba'zuñ bātil

olmasına delâlet ider dahı delâlet /5/ ider ki şâhıb-i rû' yânuñ oğlı hasta ola yâ iki gözleri ağrıya /6/ eger bir kimesne görse ki güneş gögsi üzerine yâ karnı üzerine toğmış /7/ cesedine degül ol kimesne hasta ola eger bir 'avrat görse ki /8/ güneş fercinden toğar ol 'avratdan toğan pādīşāh ola eger /9/ bir 'avrat görse ki karnı yarılup içinden güneş toğar ol 'avrat /10/ ölür eger görse ki güneş gaybet ider gölgesi kendü ardınca gider ol /11/ kimesne ölür eger bir kimse görse ki güneş münkesif olur (ya'nı gün dutılır) memleketde /12/ fesād olur yâ melik-i a'zam hādīş olur yâ gören kimesnenüñ 'avratı /13/ ölür yâ anası ölür eger bir kimesne görse ki güneş şaru olmuş /14/ ol kimesne hasta ola eger görse ki güneşüñ şu'â'ı yokdur /15/ meliküñ heybeti ve 'adli olmaya eger görse ki güneş siyāh olmuş

56b

/1/ 'adūsı gālīb ola eger bir kimesne görse ki kendü güneş olur /2/ ol kimse milk-i 'azıme yettise eger ehlise yâ 'ilm-i rızkı ola anuñıla /3/ zıkr olına eger bir kimesne görse ki güneşe mālīk olur ol /4/ kimesne maqbūlū'l-kelām olur sultān katında eger bir kimesne görse /5/ ki güneş gāyib olmuş ol emir ki taleb ider hayırdan şerden vaktı /6/ geçmişdür eger bir kimesne görse ki evinden güneş toğmış bir gökçek /7/ şerif 'avrat nikāhlana eger bir 'avrat güneşi ev içinde toğmış /8/ görse bir ulu ere vara dünyası vāsī' ola eger bir kimesne görse /9/ ki güneşüñ şu'â'ı kendü üzerine vākī' olmaz eger gören kimesne /10/ sultānısa heybet-i mülk elinden gide eger kāyidise manşıbı gide /11/ eger hākimise 'azl ola eger ra'ıyyetise vech-i ma'ışeti gide /12/ eger gören kimesne 'avratısa eri talāk vire nafaqa virmeye /13/ eger bir kimesne görse ki güneş aña söyler halife tarafından ol /14/ kimesneye rif'at yettise kamer dahı hemçünāndur eger bir kimesneye /15/ ay güneş bile söylese bile yörise ol kimesne öle eger görse

57a

/1/ ki güneş yir üzerine düşse yâ tutilsa beg öle yâ anası öle yâ atası /2/ yâ kıyyam-ı (قیم) arz ola eger bir kimesne çok güneşler görse atlu müsāfirleriçün /3/ hayra delâlet ider hastalarıçün şiddete delâlet ider yâ ölmege delâlet ider /4/ az olur ki begler nızā'ına delâlet ider ba'zılar eydür güneşi meşhūr hey'eti /5/ üzerine görmek hayra delâlet ider yâ güneş secde ider yâ menber üzerinde /6/ yâ nūrı evi nūrlandırur görse hemçünān delil-i hayrdur eger bir kimesne /7/ görse ki bulut güneşe perde olur beg hasta olur yâ ra'ıyyete zulm /8/ itdükden ötri vilāyetinden düşse eger görse ki güneş bulut içinde /9/ hareket itmez bulutdan çıkmaz beg öle yâ 'ulemā-yı dinden bir 'ālim öle /10/ yâ güneş kimden 'ibāretise ol öle eger bir kimesne görse güneşden /11/ tınuqluk gider guşsa ve gam begden gide yâ güneş kimden 'ibāretise /12/ andan gide buraya degin ta'bir-i

âfâkîdür gizlû degüldür ki ben çâşnî /13/ zîkr itdüm bunlaruñ ta'birlerinüñ me'hazından 'âkıl ve ziyrek /14/ olana baş itmege hâcet yokdur velâkin kelâm-ı mücezz zîkr idelüm /15/ kelâm oldur ki hükemâ güneşde te'emmül itdiler şıfât ve hâşşalar

57b

/1/ buldılar birisi budur ki güneş bi-nefsihâ muzîdür hâlife ve melik-i â'zamıla /2/ ta'bir itdiler biri dahı budur ki güneş aşıldur kamer ve sâyir yıldızlar /3/ nûr-ı güneşden olurlar ve ba'zılar katında anayıla ta'bir itdiler bir dahı /4/ budur ki 'ibâretde mü'enneşdür mer'e-i hasnâya beñzer mer'e-i hasnâ-yı /5/ cemîleyle ta'bir itdiler bir dahı budur ki tabî'atda müzekkerdür recülile /6/ ta'bir itdiler bu iki i'tibârıla eyitdiler eger güneş bir kimesnenüñ evinde /7/ toğsa gökçek 'avrat ciftlene eger 'avrat görse ki güneş /8/ evinde toğar bir ulu mertebelü ere vara eger güneşi bir kimesne şaru görse /9/ yıldırar altunıla ta'bir iderler bâkisini dahı bu çâşniye kıyâs ide /10/ ammâ güneşüñ hâli şâfî olmaklıkda ri'âyet olunur dahı nûrda /11/ bulutıla hicâblanmakda gayrıda hâli ri'âyet olunur ve dahı degirmi /12/ olmakda tulû'da gurûbda ma'la'-ı ma'rûfından tulû' itmekde nûr ol /13/ kimesne üzerine vâki' olmakda ve gayrıda dahı bunlaruñ mu'âbilinde /14/ bunları te'vîl iderler ilhâm-ı ilâhiyle ve feyzile hâl iktizâ idüp /15/ lâayık olduğı üzre dahı bilmek gerek zâv içün nûr vardur hâlvat-i

58a

/1/ muzlîmeyi nûrlandırur kûrşî şemse beñzer sâliküñ alnı mu'âbelesinde zâhir /2/ olur her-bâr ki sâlik nazarını üzerine musalla' itse gaybet ider ba'id /3/ olur az olur gözikür ki kûrş sâliküñ göğsinden tulû' ider nûr-ı /4/ şemsden la'îf olur bu dahı sâlik intihâ-yı sülûke yakın olduğı /5/ vâkt olur gâlib budur ki sâlike bu olur âbdest alup namâzda /6/ dururken yâ girü hâlvetine rücû' itdükden soñra hâşıl olur /7/ kâmil-i muhakkık Mü'eyyed-i Cendî revvâha'llâhu rûhahu eydür güneşüñ nûr nûr-ı /8/ ehl-i ma'rîfet ve ehl-i Hâkdur bu nûr nefsüñ zulmetini zâyil idicidür /9/ felek müşâhede tesbîh ider deverânı mağribden maşriqadur tahkîk /10/ bildüñ ki mağribden murâd bâtın-ı insândur maşriqdan murâd zuhûrdur /11/ felek-i müşâhidenüñ hareketinden murâd nefis 'uyübını ma'rîfetile hayrâta /12/ sür'atıla ihlâş-ı devâmdur ma'rîfet maşrikı nefsdan fenâdur istivâsı /13/ fenâ-yı be-hâkdur mağribi hikmetdür ammâ rivâyet olındı Hımış kâdisi /14/ gördi ki şems ve kamer depeleşdiler kevâkib müteferrika oldu birazı /15/ şemsile birazı kamerile oldu Hımış kâdisi rû'yâsını 'Ömer bin Hıfâyâ radîya'llâhu 'anh

58b

/1/ kışşa itdi 'Ömer radıya'llāhu 'anh eyitdi kankısıyla olduñ kâdî eyitdi /2/ kamer ile Hazret-i 'Ömer bu âyeti okudı فمحنونا ايته الليل وجعلنا /3/ ايته النهار مبصرة 'Ömer aña 'izzet itdi Mu'aviyeyile Hazret-i 'Alî /4/ keremu'llāh veche ħurūc itmek vâkı' oldı Hazret-i 'Alî cānibinden /5/ kâdî depelendi şol nesneyi ki Allāh ta'ālā hikāyet eyledi Yūsuf /6/ peygamberden 'aleyhi's-selām بقوله هذا تاويل روياني من قبل bu maḳām /7/ kelāmda nev'-i baş ister ma'nā ve maḳşūd vāzıh olsunıçun maḳşūd /8/ oldur ki Yūsuf nebi 'aleyhi's-selām atasına eyitdi yā ata ben on bir /9/ kevkebi şems kameri gördüm baña secde iderler babası eyitdi yā oğul /10/ rü'yāñı qarındaşlaruñıa kışşa itme şems atayıla tefsir itdi kamer /11/ anayıla tefsir itdi ba'zılar su'āl idüp dediler ki Yūsuf nebīnūñ /12/ anası qarındaşı İbn-i Yāminūñ nifāsındayiken ölmışıdi vaḳtī ki anası /13/ öldi atası Ya'ḳūb nebi 'aleyhi's-selām Yūsuf nebīnūñ ħālasını /14/ ciftlendi kamerden çünki ana murād ola ol ħod olmışıdur pes /15/ kizb lāzım gelür هذا تاويل روياني من قبل dedüğine cevāb

59a

/1/ murād anadan ħāladur anuñıçun ki ħāla analık da'vısını ider /2/ nitekim 'amm ebilik da'vısını ider ba'zılar cevāb virüp dediler ki /3/ teslim itmezüz ki anası ölmış ola belki diridür bāķidür bu vaḳta /4/ deġin ba'zılar dediler ki anası ölmışdür illā budur ki Allāh ta'ālā /5/ ihyā itdi neşr itdi kabrinden ħattā secde itdi Yūsuf-ı nebīnūñ /6/ rü'yasını taḳḳik itmekden ötri ol on bir kevkebi on bir /7/ qarındaşıyla tefsir itdi Cābirden radıya'llāhu 'anh rivāyet olundı ki /8/ bir Yahūdī Hazret-i Resūlu'llāhı (ş.a.v.) geldi eyitdi /9/ ħaber vir baña yā Muhammed şol yıldızlardan ki Yūsuf nebi 'aleyhi's-selām /10/ anları gördi Hazret-i Resūl 'aleyhi's-şalavāt ve's-selām sākit oldı /11/ Cebrā'il 'aleyhi's-selām indi ħaber virdi Hazret-i Resūl 'aleyhi's-selām /12/ Yahūdiye eyitdi eger saña ol yıldızları ħaber virürsem müsülmān /13/ olur mısın dedi Yahūdī eyitdi ne'am Hazret-i Resūl 'aleyhi's-selām /14/ eyitdi جبريان و الطارق و الذبال و قاييس و عمودان و الفليق و Yūsuf و الصبح و الضروح و الفوع و وتار و ذالكومين /15/

59b

/1/ nebi 'aleyhi's-selām gördi daḳı şems kamer gökden inüp Yūsuf /2/ nebiye secde iderler Yahūdī eyitdi iy-va'llāh bunlar anlaruñ isimleridür /3/ Mü'eyyed-i Cendī kāmīl-i revvaḥa'llāhu rūḥahu eydür Yūsuf nebi 'aleyhi's-selām /4/ rü'yayı ħayālde gördi ki anuñıladur teşḫiş-i ma'ānī tecsīd-i ma'ānī /5/ daḳı hemçünān bir münāsebetden ötri ki mūcibdür bu şüretile /6/ tecsīdiçün zırā şems kamer aşılıldur ebeveyn gibi envār-ı kevākibe nisbet /7/ kevkebūñ ħuzūrı yokdur şems kamer ħuzūrında görmemisın nite ki /8/ nūcūm zāhır olmaz neyyireynūñ nūrında kevkebūñ ma'mūr olması şemsile /9/

kamer nūriyladur hemçünān 'idlerde ve seferlerde ben eydürin eger şems /10/ olduğu vaktin kevākib zāhir olmadığı müsellemdür hemçünān aşl /11/ olduğu dağı müsellemdür ve dağı şems kevākib-i 'āmiredür nūrların /12/ şemsden olduklarına ka'il olanlar katında aşl olmaklıkda kamer /13/ derc itmegüñ vechi yokdur benüm katumda vechi bu tecsīdūñ münāsebetinde /14/ şems kamerüñ aşıldur nitekim Ādem Havvānuñ aşıldur قال الله تعالى /15/ خلفكم من نفس واحدة و خلق منها زوجها hemçünān 'avratuñ

60a

/1/ 'izzet-i şerefi erüñ 'izzet-i şerefiyledür şems kamer bu neyyirlik şüretile /2/ görmek نورين منورين ممتدين هاديتين olmaklıklarına /3/ işāretdür kevkeb nūrın şemsden yā şemsile kamerden istifāde /4/ itdūgi kavlı üzerine Yūsuf-ı nebī 'aleyhi's-selām karındaşlarını kevkeb /5/ şüreti üzre gördüğünüñ vechi zāhirdür ammā bunlar her birisi /6/ nefslerinde muzīlerdür deyn-i kavlı üzre vechi budur ki bunlar ecāmīr /7/ ma'ni şığārü'l-mikdārlardur şemsile kamere nisbet ve hem hādilerdür /8/ رسول الله صلى الله عليه وسلم اصحابي كالنجوم /9/ قال الله تعالى والنجوم لتهتدواها في ظلمات البر والبحر و قال بايهم اقتديتم /10/ اهتديتم gine ancılayın Yūsuf-ı nebī 'aleyhi's-selām karındaşlarınıñ /11/ dağı kaatre-i nūriyye-i kemāliyyeleri vardur velī olmaklıklarında hod /12/ hilāf yokdur belki nübūvvetlerinde henüz hilāf yokdur ol ecilden /13/ kevkeb şüretinde görünürler hafā yokdur ki müşebbehile müşebbehün-bih /14/ ortasında her vechde münāsebet lāzım degüldür naẓar it bunlaruñ /15/ kavline kim yañağı güle beñzer dediler bu şahid olur ki müşebbeh

60b

/1/ müşebbehün-bih gibi olmak her vechde lāzım degüldür ammā mertebe-i evvel /2/ te'vili oldur ki ata ana ki neyyireyn şüretinde görindiler rühdan /3/ 'ibāretdür dağı tabi'at şunlardur ki ortalarında mevlūd olur şüret /4/ insān-ı kāmīl ta'bīr olunur şol kalbile ki 'ibāretdür cemī'-i ahkāmūñ /5/ eḥadiyyetinden dağı havāş ki ḥaḳīkat-i rühāniyye ve ḥaḳāyık-ı cismāniyye /6/ içündür dağı kuvā-yı mizāc-ı cismāniyye ki ḥaşāyış-ı ahkām-ı nef sāniyye /7/ içündür andan ötri Ḥaḳḳa mir'āt olmağa maḥal oldu sultān /8/ ü'l- 'ārifin Ebū Yezīd-i Bestāmī ḳaddesa'llāhu sırrahu eydür eger 'arş ve 'arşı /9/ ḥavī olan biñ biñ kerre 'ārifüñ kalbi zevāyāsından bir zāviyede /10/ olsa anuñıla 'ārif Ḥaḳḳı idrāk eylemeye 'ārif-i muḥaḳḳık Muḥyi'd-din /11/ 'Arabī Mağribi ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-'azīz eydür eger be-ḳader-i vücūd mütēnāhi /12/ olmayanuñ vücūdını 'ārifüñ kalbi zevāyāsından bir zāviyede farz /13/ itsevüz anuñıla idrāk itmeye ve kevkeb-i şuver-i ḥaḳāyık kuvā-yı rühānisini /14/ ve tabi'at-ı ilāhisini farz itsevüz

anufıla dağı idrāk itmeye /15/ eger bunı bildünise bildün ki Yūsuf-ı nebi ‘aleyhi's-selām cemāl-i

61a

/1/ cem‘ ehadıyyetinün şüretidür dağı kemāl-i ‘ilmi ve ‘ameli ki hāzızeyndür /2/ şüret-i insānıla şüret-i Hākdur yā şüret-i Hāk üzerinedür şemsün /3/ ve kamerün ve kevkebün Yūsufa ‘aleyhi's-selām sücüdı Hākdan işaretdür /4/ ki kuvāsı tabı‘iyyedür rühiyyedür rüh ki tabı‘at-ı dāhıldür şüret-i /5/ ilāhiyye-i insāniyye hükminde ki maḥlūkdur aḥsen-i şüret üzerine /6/ münfa‘iledür müsahḥiredür aḥsen-i takvime anuñçun ki insān gerçi /7/ mütevellid olursa evvelā şüret-i hayṣiyye cismiyye hayṣiyyetinden rühdan /8/ tabı‘atdan insānıla toğrılanur qablehu ba‘dehu atasından anasından /9/ ki rüh ve tabı‘atdur kuvā ḥaṣāyışdur ki ve ḥavāss-ı zāhire ve bātinadur /10/ lākin küllisi insānuñ dīvārı altındadır küllisi aña tabı‘dür anuñ /11/ hükmindeyür ta‘atındadır pes insān-ı kāmil ‘illet-i gāiyyedür /12/ ve şāḥib'l-hürriyyedür dağı şol kimesne ki anuñ mertebesindedür /13/ evveliyet müte‘ayyındür nite ki denilmişdür اول الفكر اخر العمل /14/ افضل الفضلا Kemāle'd-din Kāṣānī ḳaddesa'llāhu sırāhu'l-‘aziz eydür /15/ evvelā on bir kevkebi Yūsuf-ı nebīnün ‘ulātdan ḳarındaşlarından

61b

/1/ ‘ibāretdür ya‘nī ḥavāss-ı zāhirden ve bātinadan ve gāzab ve şehvet /2/ nefsi emmārenün oğullarıdır nefsi emmāre yaramaz ḳaşd ve ḥased üzerinedür /3/ illā nefsi zākire Yūsuf ḥased itmez ve yaramaz ḳaşd dağı eylemez /4/ bunlar ‘aded üzre on bir ḳaldı ve şāniyen Yūsuf nebīnün ‘aleyhi's-selām /5/ ana bir ḳarındaşı kuvvet-i ‘āḳile-i ‘ameliyyedür ve şālişen Yūsuf-ı nebīnün ‘aleyhi /6/ ana bir ḳarındaşı Ya‘ḳūba maḥbūbraḳ oldı anuñçun ki ‘āḳl nite /7/ ki ḳalbi tekmiḷ itmek ister ‘ulūmıla ma‘ārıfıle bu kuvvet dağı tekmiḷ /8/ itmek ister envā‘ı fazāyıl inbīsāt itmegile aḥlāk-ı cemileden /9/ a‘māl-i şerīfeden ve rābi‘ā kuvvet-i ‘āḳile-i ‘ameliyye Yūsuf ümminden toğdı /10/ ḳalbi nefsi levvāmenün Rāḥıldür ve ammā بنو العلات nefsi lāyimedden /11/ toğdı ben eydürin Kāṣānī kelāmında işkālāt vardur biri /12/ budur ki delālet itmez ki Yūsufuñ ‘ullātiye ḳarındaşları on /13/ iki ola mervī budur ki ondur bir rivāyetde on birdür dağı /14/ evvel kelāmında añlanan budur ki yaramaz ḳaşd idenden gāyri zākıreden /15/ āḥir kelāmından añlanan budur ki kuvvet-i ‘āḳile-i ‘āmile ki Yūsufuñ

62a

/1/ ana bir ḳarındaşı menzilesinedür bir dağı budur ki ana bir ḳarındaşı maḥbūbraḳ /2/ olmaḳlıgınuñ ḥikmetinde dēdi ki ‘āḳl ḳalbi tekmiḷ ister kuvvet-i ‘ameliyyeyi /3/ dağı

tekmil ister hafâ yokdur ki 'aql hemçünân sayir kuvâyı /4/ dağı tekmil itmek ister anuñçun ki Yūsufıla qarındaşları /5/ ortasında veled vardur nefis-i levvâmenüñ tezevvücinden beni'l-'ulât /6/ nefis-i emmârenüñ tezevvücinden toğdılar bunuñ birle ki bu ikisinüñ /7/ tevellüdi ihtimâl vardur ki nefis-i muṭmainne tezevvücinden ola eger /8/ su'âl olunsı ki nefis-i emmâre nefis-i levvâmeden öñdindür Leyyânuñ /9/ tezevvüci ki Yūsufuñ hâlasıdur Râhil tezevvücinden öñdindür /10/ ki Râhil Yūsuf anasıdur bu ma'lümdur ki yaramazlık emr /11/ iden nefis muḳaddemdür levvâme üzerine cevâbında biz eydürüz bu dênilen /12/ hemçünân vücüd-ı Yūsuf muṭmainne-i müte'ahhireden olması ihtimâlini /13/ def' itmez bunuñ biriyle ki qarındaşlarından dördi sırr-ı yakından mütevellid /14/ oldılar Kâşâninüñ zâhir kelâmı delâlet ider ki beni'l-'ulâtuñ /15/ küllisi Leyyâ-yı emmâredendür bir dağı budur ki 'aql-ı Yūsufuñ atasını

62b

/1/ kalb kıldı zâhir budur ki atası rûh-ı ḳudsıdur nite ki beyân /2/ itdük eger su'âl olunsı ki 'aql rûha mürâdıf dağı /3/ gelür ümîzdür ki murâd rûh ola biz eydürüz cevâbında bu irâdât /4/ men' ider 'azîz-i Mışırdan rûhı âhîr murâd kılmısı bir dağı budur ki /5/ nefis-i levvâme bu arada Yūsuf anası kılandı âhîr murâd Zeliḫâdan /6/ nefis-i levvâme kılandı zâhir oldu ki Cendinüñ kelâmı evvelî ve aḳrebimîş /7/ illâ bu ḳadardur ki kelâmında 'adedinüñ ḫikmet-i beyânı yokdur ki on /8/ bir kevkeb olmışdur ümîzdür ki Cendî ḳaşd itmiş ola ki beyân ide /9/ Yūsufuñ kemâli ḳalbi ola Yūsufuñ şerefi cemî'-i şüreti insâniyyet /10/ üzerine derc olanlar üzerine kâmil olmaḳlığı ola nite ki zıkr /11/ itdük ammâ aṣl rû'yâda 'aded zıkr olınmaḳ rû'yânuñ te'vîli şüret-i /12/ hissiyye-i âfâkiyye üzerine vâḳi' olmaḳ i'tibârıyladur şöyle /13/ ki bundan soñra eger 'adedi maḫşûş dağı i'tibâr itsevüz /14/ nite ki Kâşânî ve ğayrısı i'tibâr itdi taḫḳîḳi ve bâṭını te'vilindedür /15/ eyle olsa bu taḳdırce kemâl-i Yūsuf ḳalb olmaz كما هو حقه

63a

/1/ dağı ma'lümdur ki cihet-i ma'nî ri'âyet itmek ve ḫaḳîḳat ri'âyet itmek cihet-i lafz ve şüret-i /2/ ri'âyet itmekden evlâdur ḫuşûşâ ki cihet-i lafzı ve cihet-i şüretüñ /3/ ednâ-yı müsâmaḫayla ve ednâ-yı i'tibârıla ri'âyet mümkün olsa meşelâ /4/ ḳalbüñ şeref-i faḫlı on bir ḳuvvet üzerine Yūsuf cemî' cemâlün eḫadiyyeti /5/ olduğı i'tibârıyla olsa kemâl-i 'ilmi ve 'ameli ve ṭabî'i ve rûhı ve ilâhinüñ /6/ eḫadiyyet olduğı i'tibârıla olsa nite ki zıkr itdük lâ-cerem bu vechile /7/ eşref ve efzâl cihet-i ma'nî ve ḫaḳîḳat ri'âyet itmek olur bâḳi /8/ kuvâyı cemî'an mu'âyene dağı olur murâduñ ḫulâsası alınup mesâfet-i /9/ ḳaşr olundu a'dâd ṭarḫ itmegile Allâh ta'âlâ hidâyet viricidür /10/ ṭarîḳ-ı müstakîme dağı tevfiḳ viricidür toğrı yola eger bir /11/ kimesne gökde yıldızları görse ki cem' olmışlar

nür virürler /12/ ulularının hâlleri muntazım olup şevkleri gökçek olmağa /13/ delâlet ider yâ şâzılık hâsıl olmağa delâlet ider eger bir /14/ kimesne görse ki gökde yıldızlar perâkende olmışdır yaramaz /15/ delildür ma'lûmca 'âlimler ölür eger bir kimesne görse ki

63b

/1/ 'askerden bir bölük cemâ'at ölür cengde kemükleri perâkende olur /2/ delâlet ider ki ulu kişi öle küçücükleri perâkende olalar helâkleri /3/ mechûl olup zâyî' olalar ba'zı hükemâ eydür bir kimesne kendüyi /4/ görse ki yıldız olmuş tahkîk tesâkuṭ idüp dıl' issi olur /5/ beyân budur ki nite ki gök 'âlemün başıdır gine ancılayın /6/ baş daḥı bedenün gögidür yıldız yeri saç yeri gibidür vakti ki /7/ kevkebi gökde müteferrik görse delildür görenün ahvâli perâkende /8/ olmaklığa vakti ki gögün nürünü tutulmuş görse emirleri mütegayyir /9/ ve mükedder ola eger bir kimesne evinde görse yıldızlar cem' olup nür /10/ virürler ol evde eşrâf-ı nâs cem' ola şâzılık üzre daḥı /11/ ol ev issine Allâh ta'âlâ eyü oğul vire ol kimesneye halk /12/ muṭî' münkâd olalar ihtiyâcları olduğu sebebden eger bir /13/ kimesne evinde yıldızlar görse ammâ nür virmez ol evde ulu kimesneler /14/ cem' olalar bir muşibetden ötri eger bir kimesne görse ki /15/ yılduza iktidâ ider hidâyete delâlet ider كما قال النبي عليه السلام

64a

/1/ اصحابي كالنجوم بأيهم اقتديتم اهتديتم eger bir kimesne /2/ bir yıldızı görse ki gökden yire düşer delâlet ider ki ol /3/ mevzi'de 'azâb vâkı' ola yâ ululardan bir kimesne öle yâ 'azl /4/ ola eger bir kimesne görse ki gökden bir yıldızı uğurlar /5/ begden bir kıymetlü nesne uğurlar yâ bir şerîf-i kimesneyi halâş /6/ ider eger bir kimsene görse ki bir yıldız olur bir ulu şerîf oğlu /7/ olur eger bir kimsene görse ki Süheyl yıldız üzerine ṭulû' ider /8/ ol kimesnenün devleti döner âḥir 'ömrine-degin anuñıçun ki Süheyl /9/ yıldızı ma'mûr bilâdlardan ṭulû' itmez eger bir kimesne görse ki /10/ üzerine Zühre yıldızı toğar ol kimesneye ikbâl vü devlet hâsıl /11/ olur âḥir 'ömrine-degin eger bir kimesne görse ki üzerine Müşteri /12/ yıldızı toğmuş ol kimesneye milk hâsıl olur âḥir 'ömrine-degin /13/ eytdiler ki Zühal ve Müşteri ve Merih ve Zühre ve 'Utârid 'âdil-i /14/ şerif ricâldür ba'zılar eydür Zühal şâhib-i 'azâb-ı melikdür /15/ Müşteri şâhib-i mâl-ı beytdür mühendis hekim gördi ki güyâ

64b

/1/ Müşteriye döner halk aña secde iderler bir melikün ta'am üzerinde içir /2/ mest olur rü'yâsını bir mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eyitdi ol beg /3/ fitnede muḥarreb olup

hazinedâr olursın dağı saña çok mâl hâşıl /4/ olur begüñ hem-nişini oldı beg 'aqlını ve edebini gördi hazinesini /5/ buña işmarladı 'azım cihet itdi Merih şāhib-i harbdür hâkim zindândur /6/ Şerafa ve Zühre 'avratdur ba'zılar eydür bir kimesne görse ki Zühre bir /7/ 'avrata hitâb ider anuñıla 'avratı ortasında qararı olmaz 'Utârid /8/ dağı kâtibdür ammâ benâtü'n-na's recül-i 'âlim şerif muhtedâdur anuñıçun /9/ ki benâtü'n-na's şol nücumlardandur ki anuñıla hidâyet olunur zulumât-ı berde /10/ ve bahırde eger bir kimesne görse ki benâtü'n-na's yire düşer 'ulemânuñ /11/ hayırluları ölür te'cîl birinden soñra biri eger bir kimesne Şu'râ /12/ yılduzın görse bir emr-i muhâl taleb ide anuñıçun ki ba'zı kâfirler /13/ aña taparlar Allâhdan gayrı ma'bûd batıldur Nemrüd gördi ki /14/ Şu'râ yılduzı gökden yire düşer iki pâre olur altun olup /15/ yarısı maşrıka gider yarısı mağribe gider dünyâyı bir devrile deverân

65a

/1/ ider bir tahta girü rücû' idüp girü evvelki gibi oldılar dağı göge /2/ ağdılar Nemrüd korkup feryâd idüp uyandı rû'yasını kehene /3/ ve müneccimden bir kâmile kışsa itdi kehene ta'bîr idüp dedi ki maşrıka /4/ mağribe hükm idersin ammâ saña akreb olanlardan ekrem-i nâsuñ ba'zınuñ /5/ neslinden bir kimesne çıka gele milkûñ elüñden gitmesi anuñıla ola /6/ ba'zı hükemâ eydür eger insân görse yılduz sakfı altındadır yaramaz /7/ delildür evinüñ harâb olmasına delâlet ider hattâ yılduzuñ nûri ol /8/ ev içine girince yâhod ev issi ölmege delâlet ider ammâ kavv-i kuzah /9/ ve hâle ve yılduzlar ki kuyruk issidür dağı bunlaruñ emşâli hevâda /10/ olanlardan uyanuklıkda zâhir olsa ki ehl-i nücüm ve ehl-i melheme /11/ hükm iderler hemân rû'yâda dağı aña delâlet ider müsülmânlar eydür eger /12/ bir kimsene görse ki yılduzları yir ol kimsene halkı helâk ider /13/ mâlların alur eger çeynemedden yutsa halkuñ uluları anuñ emrinde /14/ nehyinde dâhil olur yâ şahâbeye şetm ider bir kimesne yılduzları /15/ emse ol kimesne 'ulemâdan 'ilm ögrene ba'zı hükemâ eydür eger bir kimesne

65b

/1/ görse ki keennehu kevâkib bir delîl-i hayr degüldür meger ol kimesne kâhin /2/ ola yâ 'arrâf ola bu hüsn-i hâle yılduzlar emrinde 'ilme delâlet ider /3/ yâ umûr-ı semâviyyeye nazar ider söyler ola az olur ki bunlaruñ /4/ mevtine dağı delâlet ider eger bir kimesne Süreyyâyı görse bir umûr-ı /5/ mütekabelede şāhib kimesneye delâlet ider anuñıçun ki vâkt-i şabâhda /6/ tulu' itse ol bahârüñ evvelidür bir kimesne görse ki Süreyyâ /7/ şabâhda başuñ kafasında durur kışuñ ortasıdur eger görse ki /8/ yatsuyın toğmuşdur ol kışuñ evvelidür eger görse ki Süreyyâ başı /9/ üzerindedür gice karañulığında ol kışuñ ortasıdur eger görse /10/ Süreyyâ yire düşer hayvânât ölmege

67a

/1/ nebi gibidür eger bir kimesne qarañulıq görse dañı gice olmış görse /2/ zalâlete delâlet ider eger qarañulıq qatı yel esüp yıldırım /3/ şakıyup gök gürlemegile olsa zalâlet ehli ortasına vâkı' /4/ olmağa delâlet ider eger bir kimesne görse ki rûzigâruñ cemi'isi /5/ gicedür hiç gündüz yokdur dañı ay ve yıldızlar gögüñ dâyesinde /6/ deverân iderler delâlet ider ki vüzerâ ve dañı umûr-ı nâsuñ müdebbirleri /7/ tedbir idemezler vesvese dañı idemezler bir emirde dañı siyâsetde /8/ gâlib olurlar bunlaruñ üzerine uğrılar ve yol kesiciler levend vü müfsidler /9/ hattâ muhtâc olurlar ve ölürler ceza'ıla anuñıçun ki kameruñ tabi'atı /10/ bâriddür fakrdur mevtdür ba'zı hükemâ eydür bir kimesne rû'yâda /11/ gördi ki cengde ve nizâ'dadur gice perde olur ol kimesneye /12/ bir nesne 'ârız ola mağlûb olursa elinden çıkar leylde dâruz /13/ leyl seken olduğı i'tibârıla قال الله تعالى و جعل الليل سكنا /14/ leylde libâs olmağ i'tibâr dañı vardur قال الله تعالى و جعلنا الليل لباسا /15/ bu taqdirce câyizdür ki leyl şevâğilden istirâhatıla

67b

/1/ ta'bîr olına seken olduğından ötri dañı 'adûdan gizlenmek isteyenüñ /2/ halâşıla و قال الله تعالى خطابا للوط فاسر باهلك بقطع /3/ كما قال الله تعالى خطابا لمسي فاسر بعبادي ليلا ta'bîr olına /4/ üzerine gâret itmegiçün ihfâ itmek halâşıçun anuñıla ta'bîr olına /5/ yâ şol nesne ki 'ayb getürür dañı anuñıla rûsvây olur ol zâhir /6/ olmamak ister anuñıla ta'bîr olına yâ riyâ ve sem'adan ihtirâzıla ta'bîr /7/ olına halâş ister yâ teheccüdile ta'bîr olına /8/ نافلة و قال الله تعالى ان ناشية الليل هي اشد وطا واقوم قبيلا /8/ قال الله تعالى فتعجب به ta'bîr olına /9/ سبحة الذي اسري بعبده ليلا /10/ قال الله تعالى فاعتبروا يا اولي الاباب /11/ te'vili budur ki vaqti ki uyquda yâ /12/ vâkı'ada görseler ki gök yıldızlanmış göñli nûr zikrile nûrlanur /13/ eger bir kimesne zühreyi iki göz muqâbelesinde görse irâqdan şâfilıq /14/ şıfatı üzerine ol kimesneye sır yıldızı zâhir olmağıla ta'bîr /15/ olunur muhaqqıqın dañı böyle dedi biz eydüriz eger eyitse sır yıldızı

68a

/1/ zâhir ola demek yirine rûh-ı hayvâniyyesi yıldızı zâhir ola demegile /2/ ta'bîr olına dese fehmümüze yakın olurdı zirâ sır nûrı qalb /3/ nûrından yoqarudur rûh nûrından aşâğadur hâl budur ki yıldız nûrı /4/ ol ay nûrından aşâğadur ki ol qalb nûrınıñ şûretidür görmemisin /5/ ki İbrâhim Halil 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm vaqti ki üzerine gice geldi /6/ ya'nî evvel yigitliginde ki tabi'at-ı cismâniyye 'âleminüñ zulmeti ba'zılar /7/ eytdiler on beş aya irişdüğü vaqt bir yıldız gördi ba'zılar Zühre /8/ ve ba'zı

Müşteridür dediler ol yıldız rûh-ı hayvâniyyesi nûrîdur feyzini /9/ ve rubûbiyyetini buldı Muḥammed bin İshâk gördi bu rivâyeti Ebû Mansûr /10/ terciḥ itdi ehl-i kelâmdan çok kimesne daḥı terciḥ itdi lisân-ı /11/ ḥâlile hâzâ rabbî dedî فلما افل اي علم لا احب الا فلين /12/ imkân ve ihtiyâc zulmetile muhtecibimiş eyitdi /13/ dedî andan soñra İbrâhîm ‘aleyhi's-selâm maḳâm-ı nefsdan geçdükden /14/ soñra ‘âlem-i ḳalbe vuşûlıla göñûl ḳamerini zâhir olur gördi ḥaḳâyık /15/ ve ma‘ârif-i mûḳâşefâtıla feyzini gördi tengriliḡın gördi anuñıçun

68b

/1/ ki ‘alîm ḥakîm ki ismu'llâhdur anuñ mazharıdur İbrâhîm ‘aleyhi's-selâm /2/ eyitdi hâzâ rabbî dedî nefis tavrından geçmekligile vaḳtî ki ṭulundiysa /3/ eyitdi لئن لم يهدني ربي لاكونن من القوم الضالين dedî ve daḥı /4/ bildi ki ḳamerüñ nûrî rûḡ güneşinden müstefâddur rûḡ tecellîsi /5/ ṭariḳine sülûk itmege ‘urûc itdi vaḳtî ki rûḡ nûrını gördise /6/ ki muşavverdür şemsile feyzini kemâlini tengriliḡını buldı هذا ربي هذا dedî muḥaḳḳık Şeyḡ ‘Arabî Maḡribî revvaḥa'llâhu rûḡahu eyitdi Allâh /8/ sübhânehu ve ta‘âlâ ik‘âd-ı rûḡ ki vaḥdâniyyet ‘arşınuñ ḥalîfesidür /9/ şîfât-ı ilâhiyye ile yazdı heybet ve ‘âzamet celâlile kisvetlendürdi /10/ eger igne yurdusı miḳdârı bu ‘âlem-i şehâdete zâhir olsa bunları /11/ izḥâr iderdi nefslerinden selb iderdi vaḳtî ki ṭulundiysa vech-i /12/ bâḳinüñ sübeḥâtınuñ ṭulû‘ıyla Ḥaḳ nûrınuñ tecellîsi ḡalîb olmaḡıla /13/ İbrâhîm ‘aleyhi's-selâm eyitdi اني بري هما تشر كون rûḡa naḡar /14/ vücûd-ı Ḥaḳḳa naḡar şîrk-i ḥafî olur لله الواحد القهار و قال الله تعالى كل شي هالك الا وجهه /15/ قال الله تعالى لمن الملك اليوم

69a

/1/ ol ecilden dênildi ki vücûduñ ذنب لا يقاس به ذنب mümkindür /2/ cevâb virmek eyitmekligile Şeyḡ Zeyne'd-dîn sırdan zâhire muḳâbil /3/ olanı diledi lâkin Zührenüñ nûrâniyyete delâletinüñ beyânında ḥafâ kıldı /4/ ya‘nî sırda olanı ḳodı Mü‘eyyed-i Cendî kâmil ḳaddesa'llâhu sırrahu eyitdi /5/ kevâkib-i nûr ehl-i mürâ‘ât ehlinüñ nûrîdur deverân-ı mu‘âmelât tertibidür /6/ maşrıḳdan maḡribe sıyâḥat itmekde ḥareket ciheti mu‘âmelâtuñ evḳâtını /7/ bilmegiçündür maşrıḳ du‘âda tazarru‘dur istivâsı ecnebîleri ḳabûl itmekdür /8/ maḡrib edebidür Şeyḡ ‘Arabînüñ mü‘ellifâtında ki kelâmından fehm olunur /9/ Züḥal görmek ḳuvvet-i ‘amelîyyenüñ nûrâniyyetine delâlet ider Müşteri görmek /10/ ḳuvvet-i zâkîrenüñ nûrâniyyetine delâlet ider Merîḡ görmek ḳuvvet-i ḡazabiyyenüñ /11/ nûrâniyyetine delâlet ider Zühre görmek ḳuvvet-i vehmiyyenüñ nûrâniyyetine /12/ delâlet ider ‘Uṭarîd görmek ḳuvvet-i ḥayâliyyenüñ nûrâniyyetine delâlet /13/ ider şems görmek ḳuvvet-i müfekkîrenüñ nûrâniyyetine delâlet ider /14/

kamer görmek kuvvet-i hissiyye ve havâsuñ nūrāniyyetine delâlet ider Şeyh /15/ Cebrâ'il rahimehu'llâh eydür şol nesne ki şüret-i kevâkibde görünür az olur ki

69b

/1/ şüret-i ahlâk-ı hamide olur az olur ki enbiyâdan evliyâdan cinden /2/ şuver-i ervâha olur ki envâr Hakkûñ 'aksinden olur az olur ki yâ 'aql /3/ nûrı olur yâ îmân nûrı olur şol nesne ki şüret-i kamer üzerine görünür /4/ gâlib budur ki kalb envârındandır bunuñ üzerinedür gözgü şüreti ve /5/ kandil şüreti şol nesne ki şüret-i şems üzerine görünür ol rûhdur /6/ lâkin hicâbdadır anuñıçun ki rûh nûrıçun şekl ve reng yokdur az /7/ olur ki şîfât nûrından olur lâkin rûh hicâblarınıñ ardındadır hâşıl-ı /8/ kelâm kevâkib kuvâ-yı 'âkılenüñ nūrāniyyetine delâlet ider yâ kuvâ-yı 'âmilenüñ /9/ nūrāniyyetine delâlet vardır kâmilleriçun her kevkebüñ muķâbelesi ta'yinde /10/ kuvâlar vardır tafşil-i makâma şıgmaz 'alâ't-tamâm 'inân-ı kelâmı kabz iderüz /11/ ammâ gölge 'âlim zâhid-i hâfızdur eger bir kimesne görse ki güneş /12/ ıssısından bir gölgede gölgelenür ol kimesne guşşadan kurtılup /13/ râhat olur bir kimesne görse ki gölgede dururken şovuklık bulur /14/ varup güneşde oturur ol kimsenüñ dervişliği gider ya'nî fakrı gider /15/ eger bir kimesne yellerle aydıñlık ve nûr görse ol yir ehlinüñ râhatı

70a

/1/ ve 'âfiyyetine delâlet ider anuñıçun ki yel Allâh ta'âlâdan beşâretdür /2/ قال الله تعالى و من آياته ان يرسل لرياح مبشرات وليذيقكم من رحمته /3/ eger yelile bile şahid hayr olmasa ol yirden bereket /4/ gitmege delâlet ider eger kimesne görse ki muķâteleye gider yel öñince /5/ gider ol kimesne gâlib olur eger yel ol kimesneyi karşılasa ol kimesne /6/ mağlûb olur bir kimesne katı yel hareket ider görse 'âmmeten bir mevzi'de /7/ ol halka havf olur 'adûdan şiddet olur yelüñ kuvveti kadarınca illâ /8/ bu kadar vardır ki delil maḥmûddur emrin gizlemek isteyen kimesneye yâ fakır /9/ ola yâ kul ola yâ şiddetde ola eger bir kimesne görse ki ağaçlar çıkarur /10/ pâdişâh ol yirüñ ehline gâzab ider helâk ider vatandaşlarından koparur /11/ eger bir kimesne görse ki bād-ı semûm olmuş bir şehirde hareket ider /12/ ağaçları ve otları yaķar ricâl mevt-i müfâcâtıla ölmege delâlet ider /13/ dahı hasta olalar uyuz gibi haşbe gibi ber-sâm gibi ve dahı bilmek /14/ gerek ki şabâ yeli rahmetdür cenûb cennetleriyleür ba'zılar eydürler vebâdur /15/ yâ mevtdür yâ hastalıkdur illâ gören kimesne mesâlim olur ba'zılar

70b

/1/ eydür yağmurdur ve rızkdur debü yeli 'azâbdur yâ yağmura delildür yâ rızka /2/ delildür eger bir kimesne görse ki yeli götürüp bir yirden bir yire /3/ iledür sultân olur

eger beg görse sefer itmegile memleketinde şehirler /4/ ziyâde ola yâ ırak sefer ide girü gelmeye لقلو له تعالى اوتهنوي به /5/ العريخ في مكان سحيق eger bir kimesne bād-ı şarşar görse sultân /6/ ol şehir ehline zulm ide mälların ala helâk ide لقلو له تعالى /7/ فاماعادفاهلكوا بريح صرصر عايتة vaqt olur ki bi-‘aynihi şarşar /8/ yeli vâki‘ olur eger bir kimesne görse ki yel bir ‘asker yâ şehir üzerine /9/ düşmişdür eger bir begüñ cenginde olsa ol şehir yâ ol ‘asker /10/ helâk ola لقلو له تعالى اذار سلنا عليهم العقيم فاتدر /11/ من شي اتث عليه الاجعلته كالرميم te’vil iderler bulud ve yel /12/ täreten nefehât-ı ilâhiyye ve nesâyim-i kudsiyye ile şehâb yeli şıfât-ı nefsanıyye /13/ gubârını hey’et-i zulmâniyye türâbını nûrlandırur fazâyıl-i rûhâniyye /14/ kesb itmeklige ba’s ider täreten hevâ-yı nefside te’vil olunur eger bir /15/ kimesne görse ki yel eser ammâ gökçek eser ihtiyârıla eser

71a

/1/ hevâ-yı nefis üzerine galebeye delâlet ider eger bir kimesne görse ki /2/ katılığıla yaramazlığıla eser şıkk-ı ilâhiye harâret olmamağa delâlet /3/ ider talebden tabi‘at sâkın olmağa delâlet ider zalâl ve helâk /4/ derelerine gidici hevânuñ galebine delâlet ider hayât-ı hakîkiyye /5/ gitmeklige delâlet ider müsülmânlar eydür bulud rahîm begdür yâ şefkatlu /6/ sultândur yâ hekim ‘âlimdür eger bir kimesne görse bulud yir yâ cem‘ ider /7/ yâ mâlik olur yâ üzerine ev yapar ricâlden mâl-ı helâlile menfa‘atlenür /8/ yâ hikmetile eger bir kimesne görse buludıla ihtilâf ider andan nesne /9/ götürmez ol kimesne ehl-i ‘ilmile ihtilâf ider ‘ilimlerinden nesne almaz /10/ eger bir kimesne görse ki buluda biner emri yücelür hikmetde ‘âlî /11/ olur eger bir kimesne görse ki evi yâ dünyası buluddandır devleti /12/ ‘ilimden hikmetden olur eger bulud kara olsa hükmi-fâideyile ferahlığıla /13/ ola ايضا eydürler bir kimesne bulud görse vaqtında yağmur yağar /14/ Allâh ta‘âlâ hayr ve rızık ve bereket vâsi‘ kıılır eger bulud kara olsa /15/ yağmursuz olsa menfa‘ate delâlet ider az olur berd-i şedide

71b

/1/ delil olur eger bulud kızıl olsa vaksuz şiddet yâ fitne yâ hastalık /2/ olur ba’zı hükemâ eydür batâlete delâlet ider ba’zı hükemâ ve Naşarâ /3/ eydür şol bulud ki yirden göge kalkar ol hayra delâlet ider az olur /4/ ki sefere delâlet ider şol kimesne ki seferdedür şahih sâlim girü /5/ gelmege delâlet ider gizlü işler âşikâre olmağa delâlet ider hevâ-yı /6/ mükedder ve muzlim buludıla batâlete ve guşşaya delâlet ider ammâ tuman (tuman) /7/ görse halk ortasına fitne vâki‘ ola Allâhdan halk üzerine /8/ hışım dağı vâki‘ ola te’vil budur ki bulud hikmetdür buluddan bir /9/ kimesneye nesne ulaşıa añâ hikmet yetişür eger buludda karalık yâ /10/ zulmet olsa yâhod yel yâ ‘azâb

heybetinden bir nesne olsa ol /11/ vaktin 'azābdur eger buludda yağmur olsa rahmetdür
 Kāşānī kaddes- /12/ a'llāhu sırrahu'l-'aziz buludı tāreten 'aqlıla te'vil ider tāreten rūhıla
 te'vil /13/ ider te'vilinūñ bināsı 'aql ve rūh menşe'i 'ulūm ve ma'ārif /14/ olduğudur bu
 i'tibārıla qalbile ve gayrıla daḥı te'vil itmek cāyızdır /15/ lākin menşe'de i'tibār
 kadarınca şehābı hadd-i arzıla beşeriyet ve rūh

72a

/1/ gögi ortasında olmaklık şavāba yakındur biz eydüriz benüm katumda /2/ evlā budur
 ki şifāt-ı beşeriyeye-i nefsāniyye ki 'ālem-i şehādetde /3/ zāhirdür vakti ki buḥār şüretile
 zāhir olsa nefs-i hayvāniyye hükmiyle /4/ daḥı şehvāta meyl eyleye aql hilkatı
 iktizāsıyla zāhir olsa /5/ eger az olacak olursa bulud gibi olur كما قال رسول الله صلى الله عليه
 و سلم و انه ليغان علي قلبي فاستغفر الله في اليوم سبعين /7/ eger hayāt nūrına
 hicāb olsa lā-büdd rücū' /8/ ve tevbe gerek şifāt-ı hücübiyye-i nefsāniyyeden hālī
 olsunıçun şükük-ı /9/ vehmiyye vesāvis-i şeytāniyyeden hālī olsunıçun bu vechile /10/
 olıcaḥ nūr tecellī ider eger zāyıl olsa kul anı tedārük itmese /11/ perde olur kilid olur
 ne'uzu bi'llāh tedārük mümkün olan yirde cilāsı /12/ zıkrdür Qur'an okımaḥdur
 ليصد كما يصد الحديد /13/ كما قال صلى الله عليه و سلم ان القلب
 (paslanur) illā bu kadar vardır ki cilāsı zikirdür /14/ ve tilāveti Qur'andur az olur ki bulud sekineden 'ibāret olunur /15/
 nitekim 'Ömer radıya'llāhu 'anh rivāyet ider bir kimesne gice süretü'

72b

/1/ l-Kehf okudı bulud anı perdelendürdi çünki şabāḥ oldı Hāzret-i /2/ Resüle 'aleyhi's-
 şalavāt ve's-selām geldi bunı zıkr itdi Resül /3/ 'aleyhi's-selām eyitdi bu sekine
 Qur'anıla nüzül itdi az olur ki /4/ süver-i Qur'anuñ nūrāniyyeti gamāmıla temsil olunur
 تقدمه سورة البقرة /6/ السلام يوبي بالقران يوم القيمة و اهله الذين كانوا يعملون به /5/ كما قال النبي عليه
 tahkik sen bildün ki bir nesnenün bir /7/ و ال عمران كانهما غامتان او طلتان
 şüretile /8/ temeşşülü hiss-i müşterekile anuñ şühüdi uykuda daḥı uyanuklıkda daḥı /9/
 olur elḥamdüli'llāh ki Allāh ta'ālā bize müyesser itdi ammā bir kimesne gök /10/
 gürlemek görse yağmursuz müsülmānlar eydür havfdur ba'zılar /11/ eytdiler eger bir
 kimesne gök gürler görse borçluyısa borcını /12/ ödeye yāḥod ḥastayısa şifā bula
 maḥbūsısa ḥalāş ola /13/ ba'zılar eydür gök gürlemek şart-ı melik-i 'azımdür ba'zılar
 eydür /14/ gök gürlemek görse fitneye ḥuşūmete katle delālet ider /15/ dinde noḳşāna
 mālda ḥüsrāna delālet ider ba'zılar eydür gök

73a

/1/ gürlemek işitse halk dağı yağmura muhtâc olsalar şüret /2/ dağı korkuducu olsa ol mevzi'üñ ehline ucuzluk olsa ba'zı /3/ hükemâ eydür gök gürlemek yıldırayıksız mekre ve hileye ve yalana sa'y /4/ itmege delâlet ider ammâ te'vîl gök gürlemek tehdid-i ilâhidür ve ra'd /5/ kahrıdır ki andan havf ve haşyet hâşıl olur şol kaçıcı gönüllere /6/ azgun nefeslere inkâr nüfûz ider ammâ yıldırayık müslimün eydür berķ /7/ melik-i 'azîmüñ hâzinidür müsâfire havf ve mukîme tama'dur لقوله /8/ تعالي والذی یریکم البرق eger bir kimesne görse /9/ ki yıldırayık hâşıl olur yâhod şehâb olur eyülüğe ve hayra irişmege /10/ delâlet ider eger görse ki şavâ'ık gökden göndürülür âdemleri /11/ yetişüp yakar ğamdur 'azâb ve kaht ve fitnedür ba'zılar eydür eger /12/ yıldırayık yağmurılsa menfa'ate delâlet ider yağmursuz olsa /13/ havfdur ba'zı hükemâ eydür bir kimesne gökde od görse yıldırar /14/ katı nûrludur a'dâ-yı ğâlibinden cenge ve korkuya delâlet ider /15/ a'dânüñ dağı gelmesi görilen cihetden olur şimâlden cenûbdan

73b

/1/ maşrıkdan mağribden ba'zılar eydür şâ'ika yetişmek ululara ve ğanilere /2/ delil-i şerdür kullara fakirlere delil-i hayrdur anuñıçun ki şâ'ika /3/ meşhûr mevzi'leri harâb kılur mechûlleri ma'rûf kılur dağı /4/ altun işleyenlere delil-i hayrdur anuñıçun ki oduñ rengi altun /5/ rengine beñzer dağı ciftlenenlere delil-i hayrdur zîrâ zevceyn birbirini /6/ ısıcaķ ider od gibi delil-i şerdür şol kimesneye ki zevci vardur dağı /7/ şerdür şol kimesnelere ki şerikleri vardur qarındaşları dostları /8/ oğulları vardur anuñıçun ki şâ'ika ki yıldırımdur anuñ şanı /9/ ayırmaķdur helâk itmekdür bir kimesnenüñ kararı bir sebeble olsa bir /10/ ğayrı şehre gitmek istese görür ki yıldırım yetişmişdür delâlet ider /11/ ki mekânından ayrılmaya ğayrı şehre gitmeye zîrâ şol kimesneye ki /12/ yıldırım yetişmişdür delâlet ider şol mevzi'e ki yıldırım yakmışdur /13/ hemçünân delâlet ider ki şol kimesne ki seferdedür şehrine girü /14/ gelür Mü'eyyed-i Cendî revvaḥa'llâhu rûḥahu eydür yıldırayık kemâl-i 'ilm /15/ ehlinüñdür ehl-i zevķ ulularınıñ ve şühüdaruñdur berķ nûri

74a

/1/ tecelli-i zâtiden kinâyetdür bunuñ sebâḥatı tevḥid felegindedür muvaḥḥid /2/ muvaḥḥide ve tevḥid birdür nitekim denildi كان الله ولم يكن معه شيء /3/ ya'ni fânî olur 'ilmile hâlile eşyâdan ve âğyardan anuñ /4/ şânındandur maşrıķı ve mağribi olmamaķlık belki yıldırayıkdur cihâtı /5/ işrâķ ider tizcek zâyil olur vaķtı ki bu nûr bâtın mağribden /6/ zâhir olsa anuñ üzerine tevbe kapısı yapılır andan 'amel götürülmez /7/ enâniyyet fânî olmaķ sebebiyle dağı resm-i insâniyyet gitmek sebebiyle /8/ teklif zâyil olur

meşakkat zâyil olmağlığıla ya'ni mülk Allāhuñ olur /9/ dağı Hâk anuñ sem'i ve başarı ve yedi ve ricli olur anuñıla işidür görür /10/ anuñıla yapışur anuñıla yörür emr olınanları getürür harâmlardan mekrûhlardan /11/ yığlınur şühelülerden belki ekşeri müstelezzâtı ve mubâhâtı terk ider Hâkkuñ /12/ şaklamasıyla bunuñ küllisi teklifsüz olur belki hulkî* ve tabî'i olur /13/ bi-'inâyet-i Allâh Kâşânî rahîmehu'llâh eydür yıldırayığ ki yıldırayıcıdur nûrânîdür /14/ dağı tenbîhât-ı rûhiyye ki andan tama' virici hâşıl olur şevk ve /15/ taleb fâyide ider andan münkâzî olup dağı zulmetde bâkî olmak havfı

74b

/1/ hâşıl olur anuñıçun ki hâk budur ki eglenmeye ve karar tutmaya /2/ belki yıldaraya girü gizlene يكادسنا برقه يذهب بالابصار ya'ni /3/ hayret ve dehşet fâyide ider her-bâr ki ziyâde olsa hayret /4/ artar bundan ötridür ki قال النبي عليه السلام رب زدني /5/ dağı bilmek gerek ki yıldırım te'vîlinde /6/ az olur ki sübehat-ı ilâhiyyeden 'ibâretdür dağı tecellî-i kahrı ki lutf-ı /7/ mutazammındur andan 'ibâret olur anuñıçun ki vücūd selb itmekdür /8/ mütecellî-i 'aleyhden bakıyye-i nefisle bâkî kalmakdur ان الله سبعين الف حجاب من نور و ظلمة لو كشفها لآخرقت /9/ كما ورد في الحديث /10/ من عبادة المحبين والمحييين والعشاق والمعشوقين و /11/ سبحات و جهه ما انهي اليه بصره من خلقه فيصيب بها /12/ يطمس نور البصرة العقلية الادراكية بالتجلي الغالب القاهر /13/ ammâ kavş-ü kuzah müsülmânlar eydür eger bir kimsene kavş-ü kuzah görse /14/ korkduğundan emîn ola eger kızıl olmuş görse hastalığa /15/ delâlet ider eger yaşıl görse kahtdan cevri sultândan yıkılmakdan

75a

/1/ emîn olmağa delâlet ider Naşârâ eydür tezevvüce delâlet ider ba'zî /2/ hükemâ eydür eger sağ tarafda görünse hayra delâlet ider eger şol /3/ tarafda görünse şerre delâlet ider biz eydüriz ki te'vîlinden /4/ bunda nesne görmedüm ümîzdür ki kavş-ı kuzah umûr-ı mevhûme-i /5/ müzahrefe-i muhayyeleden 'ibâret ola dağı ahkâm-ı vehmiyyeden 'ibâret /6/ ola şüret-i hoşka-i 'akliyyeyile zâhiredür ammâ vakti ki güneş /7/ mürtefi' ola vücūdı mużmañill olur eşer gözükmey ammâ el-maţar (yağmur) müsülmânlar /8/ eydür yağmur deve kâfilesidür nite ki deve kâfilesi yağmur olduğı /9/ gibi eger yağmur 'âm olsa halkıçun bir olmuş emr ihyâ olunur halka /10/ hayr ve ni'met yetişür bereket /12/ احبنا به بلدة ميتا و قال الله تعالى و انزلنا من السماء ما /11/ قال الله تعالى و yetişür ferah yetişür /13/ ve dînden halâş eger gören kimesne guşşaluyısa yâ medyûn olsa guşşadan /14/ göğinden hikmet buludından inen

* hulkî: (metin hulkî 74a/12)

‘ilmdür şu bunların hayâtıdır /15/ gine ancılayın ‘ilm dağı ruhların hayâtıdır biz
eydüziz ‘ilmüñ.

75b

/1/ envâ'ı vardır andan efkâr-ı 'ilmiyye ki nazar-ı aklı hükmile çeriklenmişdür /2/ anuñıla hayât-ı ervâh olmaz anuñ mişâli kuyular şuyına beñzer ba'zı /3/ ma'indür ve ba'zı ma'in degüldür andandur 'ulüm-ı fıtra-ı hüdusiyye /4/ ki gönüllerde konulmuşdur mizâcuñ i'tidâli hasebince Şafâyı halkı /5/ isti'dâdı hasebince mişâli bıñarlar şuyına beñzer ba'zı aķar merâtib /6/ üzre bunuñıla dağı ervâha hayât olmaz andandur 'ilimler ki /7/ rûhiçun hâşıl olur muķâbele-i kâlbde ol vaktin rûha esrâr /8/ lâyiğ olur dağı 'ulüm ki naķş olunmuşdur vahdehu ol lâyiğ olur halk /9/ bu maķâmdayiken ğalať iderler dağı hâricden taleb iderler bu ecilden /10/ dërler 'ilm gökde degüldür hattâ sen dëyesin göge kim çıkar yir içinde /11/ dağı degüldür ki sen dëyesin yir altına kim iner şî'r /12/ تقديرحل المرالطوبه والسبب المطلوب في الراحل bunuñ /13/ mişâli yağmurlar şuyına beñzer hayât-ı ervâh bunuñıla dağı olmaz /14/ ki hayât-ı ebdân ve kuvâ-yı nebâtiyye ve hayvâniyye bunuñıla olur نظرا /15/ الى قوله تعالى و تري الارض هاسرة فاذا انزلنا عليها الماء

76a

فابفتناه جقات وحب الحصيد و قوله تعالى و ما انزل /2/ اهتزت وربت و قوله تعالى و انزلنا من السما ما مباركا /1/
/3/ ulūm-ı ilāhiyye /4/ daḥı andandur rūḥuñ beḳāsi
anūñiladur ‘ulūm-ı ilāhī rūḥuñ /5/ gıdāsıdır bu sebebden ötri قال الله تعالى لنبيه صلى الله
/6/ ulūmdan ʿtoymazlar ebeden /7/ ammā siyl eger bir
rūḥlar عليه و سلم وقل رب زدني علما
kimesne siyl görse ‘adū hücūm ide nite /8/ kim hücūm-ı ‘adū siyldür eger bir kimesne
yağmur siyli görse ol /9/ kimesneye incinmek iriše yā ḥasta ola yā bir meşakḳatlu sefer
ide /10/ eger bir kimsene görse ki siyl dükkānlara çıkmışdır tūfān olur /11/ yā bir cevır
idici sultānuñ ‘askeri hücūm ider yā ruṭūbetden ḥasta /12/ ola bilmek gerek ki her şı ki
gālibdür anda ḥayır yokdır Allāh /13/ ta‘ālānuñ kavlini iştımez misin انالطغي الال حملناك
/14/ ba‘zı ḥükemā eydür eger bir kimsene kışın şı aḳan yazın /15/ aḳmayan
dereleri görse ma‘rifeti olmayan kādilere delālet ider

76b

/1/ beyân budur ki anuñ gibi derelerde şu akmaklıkda düşvârlık ve şiddet /2/ var ve korkulığı düşvârlığından ötridür eger bir kimesne görse ki /3/ yağmurdan oluklar akar suyu dökülür guşşalardur ki ol yirden gider /4/ açılır dañı ucuzlığa devlete delâlet ıder oluklar kadarınca eger bir /5/ kimesne görse ki yağmursuz siyl akar ol dökülmüş kandur veyâ /6/ şerdür ol mevzi'de bir kimesne İbn-i Sîrine geldi eyitti siyl /7/ akacak

dereler görürin yağmursuz akar halkı görürin andan alurlar /8/ İbn-i Sirin eyitdi andan alma ol kimesne eyitdi nesne almadum İbn-i /9/ Sirin eyitdi ahsent eglenmedi İbn-i Mühlebün fitnessi oldu aña /10/ dedi ki bundan 'arısın ammâ sıylı te'vıl iderler 'ilm keşir gâyib /11/ mālıla ki memlûdur gönüller deresi isti'dâdları kadarınca anuñ /12/ şânındandır zâyil olmak ammâ eş-selcû'l-gâlib (yigin qar) eger bir kimsene /13/ qarı gâlib görse sultân ra'ıyyetine 'azâb ide mâlların ala eger /14/ bir kimesne görse ki qar üzerine vâkı' olur uzak sefer ide anda /15/ meşakkat ola eger bir kimsene görse ki qar gâlib degül vaqtında

77a

/1/ şol yırdı ki kan anda münker degüldür ucuzlığa delâlet ider eger bir /2/ kimesne görse ki qar yükin şatun alur yazıda ol kimesneye māl /3/ yetišür gökçek sözler cihetinden râhat olur eger bir kimesne görse /4/ ki qar egilmiş yir üzerine vâkı' olur ol yağmur menzilesinedür ucuzlığa /5/ delâlet ider ba'zı hükemâ eydür bir kimesne qar görse kaht yıla delâlet /6/ ider eger bir kimesnenün üzerine qar düşse 'adûsından ziyân yetišse /7/ meger ki anuñ üzerine bir şaklayıcı ola ammâ el-berd müsülmânlar eydür bir kimesne /8/ tolucağı gâlib görse nâsa 'azâb olup mâlları gitmege delâlet ider /9/ ba'zı darb-ı şedidile elem olmağa delâlet ider bir kimesne görse ki /10/ tolucağdan sayılmış nesneye irişür ol kimesneye māl ve lülû irişür /11/ Naşârâ eydür bir kimesne görse ki vahtsuz qar ve tolucağ yağar gören /12/ kimesne hasta ola andan şofra hoş ola bir kimesne görse ki /13/ tolucağ gövdesi üzerine vâkı' olur ba'zı mālı gide ba'zı hükemâ eydür /14/ celid ki toñmış ola ve katı tolucağ ola vahtlarında olsalar /15/ hiç bir nesneye delâlet itmezler eger vahtsuz olsalar ekşeri halkıçun

77b

/1/ eyüdür ba'zı nâsıçun eyü degüldür eger müsâfir görse sefere delâlet /2/ ider ki sefer tamâm olmaya az olur ki gizlü nesne zâhir olmağa delâlet /3/ ider eydildi ki buz guşsa ve 'azâbdur illâ meger ki bir kimesne şu içmek /4/ ister bir kaba koyar dahı toñar böyle görse mālı şamitdür bâkı kalur /5/ buzlık begün evi mālıdur ammâ te'vılı tolucağ ma'ârif-i keşfiyye ve hakâyıkdan /6/ 'ibâretdür dahı rûh göğinden nâzil olan ma'ânî-i zevkıyyeden 'ibâretdür /7/ ve qar dahı ma'ârif-i 'ulümdan ve keşflerden 'ibâretdür envâ'ından istikrâr /8/ ve itminân mûcibdür her 'ilmiçün ma'den vardur rûhda bi-hasebi'l-fıtrat /9/ şâbit olduğu hâlde ol 'ilm andan feyz olunup bu ecilden ötridür /10/ ki ba'zı 'ilmler âsânlığıla hâşıl olur ba'zı olmaz ve ba'zı kimesneye /11/ çok 'ilm hâşıl olur ve ba'zı kimesneye hiç nesne hâşıl olmaz /12/ nitekim denilmişdür كل ميسرلا خلق له /13/ böyle fehm olunur في قوله تعالى الم تر ان الله يزجي الي ركاما الابه /14/ ben

eydürin ki şu qar tolucaq buz küllisi birdür كما قال عليه السلام /15/
 anuñiçun ki في دعايه واغسلني من خطايي بالسلج والماء والبرد

78a

/1/ şunuñ şânındandır zâhiri pāk itmek hemçünān ‘ilmüñ dağı şânıdır /2/ bātını pāk itmek pāklik istiğfār ve tevbeye mücibdür tazarru‘ ve zārī /3/ ki taleb-i vücūd idicilerdür kapuçılardur ‘afv ve mağfiret saflı ve lutf /4/ rahmeti kurbeti bu ecilden ötri meşâyih-i kibār eydür vaqtı kuluñ göñli /5/ şāfi olsa anuñ üzerine harāret şevkı gālīb olsa ve ‘ışk odı /6/ gālīb olsa cānib-i Haqdan ta‘dıl nāzil olur yakın kārın-i kūrüb /7/ buludından redd itmegile ol vaqtın göñli üzerine cemāl-i tecellisi gālīb olur /8/ bārid olur ditrer bürüdetden bürüdet zāyil olmaz libāsıla belki odıla /9/ belki cehennem odıyla eger bir kimesne yağmurdan hāşıl olmuş kara balçık /10/ görse gamdur kōrkudur fitnedür meşakkatdur balçık hemçünān Naşārā /11/ eydür eger bir kimesne kendüyi kara balçık içinde yörür görse bedeninde /12/ noqşāndur ammā te‘vili budur ki kara balçık-dahı balçık eger bir kimesne ikisinüñ /13/ içine düşse yāhod girse hālinüñ yaramazlığına delālet ider /14/ **ikinci faşl** od ve dahı aña müte‘allık olanları görmekdedür /15/ ammā çaķmak eger bir kimesne görse ki çaķmak çaķar odıla intifā‘

78b

/1/ itmegiçün bir kavī kimesne ki göñli katıdır aña isti‘āze ide dahı /2/ bir kimesneye isti‘āze ide ki faqrını sed idüp intifā‘ itmege yaramazlık /3/ şāhibi ola eger bir ‘avrat görse ki çaķmak çaķar odunı nefesi ya‘ni /4/ ‘alevi ol ‘avrata yetişür ol ‘avrat bir oğul toğura ol oğlan /5/ şehvet issi ola eger bir kimesne görse ki bir taşu üstine kaķar bu ikisinden /6/ çaķmaklanup od çaķar bu kimesne iki katı göñüllü kimesne birbiristyle muķātele /7/ itmege sebeb olur zirā kıgılcım kılıcıla depeleşmekdür ammā te‘vil budur ki /8/ çaķmak cehilden ‘ibāretdür zinde ki çaķmak taşıdır tazarru‘dan ‘ibāretdür /9/ çaķmak taşıyla toķuşması ma‘rifet cırāğın çıkarur eger bu rü‘yayı gören /10/ kimesne ‘ilme nazar ider olsa fazlı ziyāde olmaķlığa tālibise /11/ çaķmak toķuşması ‘ulüm ve ma‘ārif istihrāc itmegiçün efkār-ı şāyibede /12/ kuvā-yı idrākiyye ‘amel itmekden ‘ibāretdür eger gören kimesne sālikise /13/ çaķmağun toķuşması kuvā-yı ‘ameliyyenüñ ba‘zı ba‘zıyla darb olmaķdan /14/ ‘ibāretdür ma‘rifet odın çıkarmaķdan ötri ki ol ma‘rifet odı /15/ göyündürüp fāni idicidür hevā-yı nefis dahı şıfāt-ı habişeyi dahı

79a

/1/ ol ma‘rifet odı ‘amelden Allāh ta‘ālāya sülūk itmegüñ yollarını /2/ nūrlandırucıdır eger bir kimesne od görse ki gālībdür mürtefi‘dür /3/ halka menfa‘atlü nūrı var bir

sultân kimesneye delâlet ider ki menfa‘at /4/ idici ola eger bir kimesne görse ki od yaqar bir şahrâda ol oduñ /5/ şu‘lesi ve ziyâsı var maşrıqdan mağribe-degin bir ‘âlîme delâlet ider /6/ ki ‘âlemde zıkr olunur eger bir kimesne görse kumâşu ortasına /7/ od düşmiş dükkânına düşmemiş ola kumâşuñ revâcına delâlet ider /8/ eger bir kimesne görse ki od yaqar et bişürmegiçün rızq talebine delâlet /9/ ider yâ māl yâ vilâyete delâlet ider eger bir kimesne görse ki od urur /10/ ol rızkuñ mālūñ taḥşilinde cehd ider eger bir kimesne görse ki /11/ odı başında yaqar mürtefi‘ olur yâ od evinden çıkar anuñ şu‘lesi var ol kimesnenüñ ḥāmle /12/ ‘avratı varısa bir oğlan toğura anuñla şād ola daḥı ol kimesnenüñ /13/ ‘azım binâsı ola yâ ‘avratından şâzılık göre eger bir kimesne od /14/ görse dütünsüz bu od ḥâkimleriçün vilâyetleri ziyâdeliğidir /15/ tâcirleriçün fâyidedür ‘azablarıçün evlenmekdür eger bir kimesne odı

79b

/1/ evinüñ ortasında görse ol kişi gelin getüre ba‘zı ḥükemâ eydür /2/ eger bir kimesne odı evinde nûrlandırur görse ol kimesneye ḥayr yetişür /3/ hisâbsuz eger od yaqar görse mālî ziyâde ola eger bir kimesne tennûrında /4/ yanmış od görse ulu olsa ‘avratı yüklü ola eger bir kimesne /5/ evinde çırâk görse ‘avratı ve oğlı gökçek zikir-gü ola Naşārâ /6/ eydür eger bir kimesne görse ki bir tağ toruğında oda meşğül /7/ olur ol kimesne Allâha yakın ola yâ ḥâcetleri qabûl ola eger /8/ gâybise selâmetliğila vaṭanına gele müsûlmânlar eydür od ki ziyân /9/ idici ola cengdür tã‘ündür yalandur eger bir kimesne şahrâda ziyânlu /10/ od görse cenge delâlet ider ki tamâm olmaz كما قال الله تعالى /11/ كلما اوقدوا ناراً للحرب اطفاها الله eger bir kimesne görse ki /12/ gökden bir od iner her nesneye ki yetişür yaqar ammâ tütünü yokdur /13/ od yakduğı miqdârı zarar ve qorkuya delâlet ider ulu pâdişâh tarafından /14/ eger bir kimesne od ortasından bir kömür alsa ol kimesneye ḥarâm /15/ māl yetişe sultân kıbelinden eger bir kimesne görse ki qarnı

80a

/1/ yarılmış içinde od var ol kimesne yetim mālını yeye eger bir kimesne /2/ görse ki barmağından od çıkar ol kimesne zâlim ola qalem ve kitâbet /3/ sebebiyle eger bir kimesne görse ki ağızından od çıkar ol kimesne /4/ gammâzdur zâlimdür eger bir kimesne görse ki ayasından od çıkar ol /5/ kimesne şan‘atında zâlimdür eger bir kimesne görse ki şahrâda od /6/ yaqar anuñla şu‘lelenür daḥı sevinür ol kimesne ‘ilm gölgesindedür /7/ ol ‘ilmile menfa‘atlenür eger yakduğı od ḥalk ortasında şu‘lelenise /8/ ol kimesne ḥalk ortasına ‘adâvet barağa eger bir kimsene görse ki /9/ od başından mürtefi‘ olur ol kimesneye qatı ḥastalık yetişür ḥarâretten /10/ ber-sâmdan eger bir kimesne görse ki evi yanmış yakında ḥarâb /11/ ola eger bir kimesneyi görse ki yanar

ol kimesne od içindedür eger /12/ bir kimesne görse keennehu divârları yandukdan
şoñra evvelîñden büyük /13/ dahı gökçek olmış delâlet ider ki ma'âş evvelkiden yigrek
ola /14/ eger kimesne gördi ki gökden bir od iner boyınuñ küllini yakar illâ /15/
ökçesini yakmaz rû'yâsını bir mu'abbire kışşa itdi ol bir sultândur saña

80b

/1/ teveccüh ider 'akabuñdan degüldür dediler eger bir kimesne görse üzerine kıgılcım
/2/ te'sir ider ol kimsene bir saltanat şahibinden kabih söz işide eger /3/ görse ki
kıgılcımdan od yalıñlandı ol kabih söz şâyi' ola eger ol /4/ yalıñlanan kıgılcım odı
azacuk yaksa ol kimsenenüñ 'adüsı yaramaz söz /5/ ata ol kimesneyi yağa ol kimse
şabr ide eger ol oduñ tütünü /6/ olsa ol söz ol kimesneyi korkuda guşşalandura
müsülmanlar eydür /7/ eger bir kimesne kendüyi oduñ ortasında görse aña harâret
yetişmez /8/ ol kimseneye şıdk ve mülk yetişe 'adü üzerine zafer bula nite ki /9/ kışşa-i
İbrâhimde 'aleyhi's-selâm ki 'adüya zafer buldı ol vaqt-ki /10/ 'adü anı oda atdı od
yakmadı ba'zı hükemâ eydür eger insân görse /11/ bir yılanı oda yakar anuñ delili
şâ'ika delili gibidür eger hasta /12/ görse ki yılanı yakar hastalığından halâş ola eger
yigit görse /13/ ki yılanı yakar nefsinüñ şehvâtına delâlet ider ba'zı hükemâ eydür /14/
eger insân görse ki bir kişinüñ atası anası od içinde yanar /15/ ol kimesne öle atası ve
anası oda yanmış gibi guşşalanalar eger bir kimesne

81a

/1/ görse ki şol od ki halk anuñıla menfa'atlenür söyünmüş ol /2/ yirüñ ulusu ve re'isi
ola yâ 'alimi ola eger bir kimesne görse ki /3/ od yakar girü söyünür ol kimesne
cengdeyise mağlûb olur eger /4/ tâcirise aşşı itmez ammâ el-meserrece müsülmanlar
eydür nâr-ı meserrece /5/ ya'nî çırâğ oduñ kayyimidür eger bir kimesne görse ki
karañu gicede /6/ oda perde olur ol kimesneye ferağ ve zafer yetişür eger bir kimesne
görse /7/ ki çırâğı ağzıyla söyündürür ol kimesne bir haq üzerine olan kimsenenüñ /8/
emrini ibtâl ide andan şoñra bir kimse gele andan kuvvetlü eger /9/ söyündürmese ol
kimesne ibtâl-i haqқа hariz ola ba'dehu haq üzerine /10/ ola كما قال الله تعالى يريدون ان
نوره /11/ يطعنوا نور الله بافواههم والله متم
aydıñlıgıla /12/ yörür ol kimesneye İslâm hidâyet olına mağfîret ola gice namâzını /13/
kıla eger ehlise eger ehl-i dünyâdanısa emrinde mütehayyir ola zirâ ki /14/ zulmetdür
andan şoñra hidâyetlenür ummaduğı yirden zirâ ki nûrı hidâyetdür /15/ ve eger ehl-i
ma'siyetden olsa tevbe ide eger görse kendüyiçün bir

81b

/1/ ırāğ vardır nūrı güneş nūrı gibidür ol kimesne hāfız-ı Kūr'andır /2/ yā mūfessir-i Kūr'andır ba'zılar eyitdiler ırāğ 'ālīm ve mūttaķi oğuldur yā saķi /3/ tācirdür az olur ki sultān oğlı olur eger görse ki ırāğlar /4/ zāhir olur barmaklarından yā ba'zı a'zāsından delildür ki şekki /5/ zāyıl ola umūr-ı mekātibden yā umūr-ı vehmiyyeden eger bir kimesne görse /6/ ki elinde ırāğı vardır yā od vardır yā şem'a vardır daķı sevinür /7/ eger sultānısa 'azl ola tācirise ziyān ide şālīhise perhizkārlığı /8/ gide eger bir kimesne /9/ görse güyā gayrı kimesne ırāğ dutar bu delil-i şerdür şol kimesneye /11/ ki emrin gizlemek ister eger bir kimesne aydınlık virür oddan bakmak /12/ istese delālet ider ki 'avrat ala eger ergenise hasta ise /13/ şifā bula çok olur şehvāta delālet ider ki anda ihtiyār yokdur /14/ lezzet-i şehvāniyyesi gālībdür eger oduñ dutruğı ziyāsuz olsa /15/ ğam ve ğuşşaya delālet ider hasta ise ölümü yakın olmuşdur

82a

/1/ ammā fetile cāriye-i kavīyyeye delālet ider ki halka hizmet ider /2/ eger görse ki fetile küllisi yanmış 'abeş yire ğazab idici ola eger /3/ ol fetileden kıgılcım ıkup panbuķa düşüp yansa yā yaksa ol kimesne /4/ zilletile zelil ola eger bir kimesne şem'a görse şem'a sultāndur /5/ yā saķi oğlandur ki kadri yüce ola ammā kandil oğlandur 'azīm /6/ ü'l-ķadr zıkr hayr ola menfa'ati rif'at ola eger kandili vaktında /7/ yandursa ba'zılar eydür mescidde kandiller 'ulemādur ehl-i perhizdür /8/ ehl-i Kūr'andır Ebū 'Ayfa eydür mescidüñ kandillerin gördüm ki /9/ sönmiş bir ulu 'ālīm öldi ki adı Mūş'ır bin Kīrāmīdi ve ammā te'vili /10/ budur ki ba'zı meşāyih eyitdiler zıkr nūrı kalbe sirāyet itse /11/ şifāt-ı hayvāniyye şifāt-ı melekīyyeye mütebeddil olduķdan şöıra /12/ görür ki kandil yandurulmuşdur yā irki zāyıl olup şāfi olmuş /13/ evinde yā hālvetinde ırāğ yandurulmuş bi'l-külliyye her nesne ki kandile /14/ şırçaya mescide nūra erāğa müte'allıķdur ol ba'zı göñlüñ hālīne /15/ müte'allıķdur ehlu'llāhdan birisi eydür kim eger zıkr 'unşur-ı nārīyyeye

82b

/1/ sirāyet itse ol kimesne görür ki oda dāhil olur yāhod oduñ /2/ deyirmeninde deverān ider fāzıl Necm-i Dāye ve Kīvāme'd-din Muḥammedi'l-Bestāmi /3/ kıddesa'llāhu sırrahümā eydür eger göñül gözgüsü zıddından şāfi olsa aña /4/ envār-ı ğayb zāhir olur lā-büdd bu ol hālde yıldıramak mişālinde olur /5/ eger kalb gözgüsü muşayķal olması ziyāde olsa çırāğı şem'a meş'ale /6/ mişālinde olur andan şöıra eger sen isteseñ şems ve kamer ve kevkeb /7/ şüretiyle zāhir olur kāmīl Necm-i Dāye ve Şeyḫ Cebrā'il

revvaḥa'llāhu rūhahümā /8/ eydür şol nesne çırāğ ve şem' şüreti üzerine olur daḥı bunlaruñ /9/ emşāli ekşeri şeyḥüñ vilāyetinden olur yā ḥazret-i nebeviyyeden yā envār-ı /10/ 'ulūmdan yā envār-ı Qur'āndan yā nūr-ı imāndan olur ol çırāğ şem'i /11/ kalbdür kalbinden ol kadar nūrlanur şüret-i çırāğ ve kandil ve gözgü /12/ daḥı bu dedüğümüz üzredür kāmīl-i Cendī rahīmeḥu'llāh eydür çırāğ ve od /13/ ḥalvet ehlinüñ nūridur çırāğ ve şem' nūrı vesvese karañulığını /14/ zāyıl idicidür od nūrı aḥmaklık ve kevdenlik zulmetini zāyıl idicidür /15/ bunuñ seyri taḳva-yı felegindedür āfāt-ı mütefevviḳa ihtirāz felegindedür

83a

/1/ deverān-ı mağribden maşrıḳdan āfātdan ihtirāz feleginüñ hareketi 'ilm /2/ meclislerine varmağıla olur fevt olanları tedārūk itmekden ötri /3/ ḥalvet nūrınuñ maşrıḳı maḥfillere gice varmaḳdur Ḥaḳḳıla feraḥ olmaḳdan /4/ ötri istivāsı maḥfillerdür mağribi her ḥalde Ḥaḳḳıla me'nūs olmaḳdur /5/ Kāşānīnūñ kelāmından añlanur ki kandil işāretdür kalbe ki rūḥıla /6/ nūrlanup mā-'adāya nūr viricidür nār 'ibāretdür 'aḳl-ı fa'al nārından /7/ az olur ki tāreten rūḥ-ı ḳuds-ı nārından 'ibāret kılınur gāḥ olur ki /8/ ma'ānī-i ḳudsiyyeden 'ibāret olunur ben eydürin her aḥad ḥikmetden /9/ Allāh ta'ālādan getürdüḡi ḥasebince te'vil ider ben beyān iderin /10/ te'vil itdüklerinüñ ḥikmetinüñ ba'zını daḥı te'vilden ba'zını zıkr /11/ itmemişlerdür anı daḥı beyān iderin ammā anlar ki nārı imānıla te'vil /12/ itdiler delil budur ki nārūñ üzerine altun gümüş bunlardan ḡayrı ma'deniyyātdan /13/ ne varısa 'arz olunsa nār anları yandurur ḡıll-ı ḡışşdan ḥalāş /14/ ider yanmaḳdan selimce bāḳi ḳalur mü'min daḥı hemḫünān nār-ı cehennem /15/ üzerine 'arz olunsa günāhını yaḳar imānı yanmaḳdan selim bāḳi ḳalur

83b

/1/ 'ilm ma'rifet nūrını çırāğıla te'vil itdiler Allāh ta'āla ḳavlınden aldılar /2/ قوله تعالى مثل نوره كمشواة فيها مصباح nice vechlerle /3/ evvelkisi budur ki şol ev ki anda çırāḳ vardur uğrı girmege /4/ ikdām itmez hemḫünān ḳalbde daḥı nūr-ı ma'rifet olsa şeyṭān girmez /5/ girmege bahādurlik daḥı idemez vech-i şānī budur ki eger bir evde çırāḡ /6/ olsa ev ıssı ev içindeki ḳumāşını ṭaleb itmege mühtedī olur /7/ hemḫünān ḳalbde daḥı ma'rifet çırāğı olsa tā'āt itmege şürū'a /8/ mühtedī olur vech-i şāliş oldur ki eger bir evde çırāḳ olsa /9/ anuñ nūrıyla eksüksüz menfa'atlenilür hemḫünān ḳalbde daḥı ma'rifet /10/ çırāğı olsa anuñıla menfa'atlenilür noḳşānsuz vech-i rābī' oldur /11/ ki ma'rifet ve mışbāḥdan her birisi şāḥibine üns dutmaḳlık /12/ ve şāzılık icāb ider vech-i ḥāmīs oldur ki ma'rifet ve mışbāḥdan /13/ her birisi her cānibe nūrını perākende ḳılır vech-i sādīs oldur ki /14/ mışbāḥa yel zarar ider ma'rifete vesvās-ı shevāt zarar

ider vech-i /15/ sābī‘ oldur ki çırāk yağsuz bākī olmaz hemçünān ma‘rifet-dağı tevfiķsüz

84a

/1/ bākī olmaz vech-i šāmin oldur ki çırāğa bir hāfız gerek ki hāķķından /2/ gele ma‘rifet-dağı hemçünān bir ‘uhdesinden gelür gerek ol-dağı Allāhuñ /3/ fazlıdur dağı bilmek gerek ki ma‘rifet çırāğı ‘azīm ve ‘ālī šāndur /4/ ma‘rūf çırāķdan zirā çırāğa hācib-i cismānī hicāb olur ma‘rifet /5/ çırāğına yēdi kat gök ve yēdi kat yir hicāb olmaz bir dağı budur /6/ ki çırāguñ hūkmi ğāyib olur gündüzde āhīretde ma‘rifet nūrı bunuñ /7/ hilāfınca hūkmi ğāyib olmaz ğicede ve gündüzde dünyāda ve āhīretde /8/ bir dağı budur ki çırāguñ vefāsı yokdur zirā çırāğ fetil yağı koyup /9/ yaķan kimesneyi yaķar ğayrı dağı yaķar ma‘rifet yanmaķdan kurtarur her hālde /10/ zarar itmez bir dağı budur ki çırāğıla halkuñ vūcūdı münkeşif olur /11/ ma‘rifetile hālīkuñ vūcūdı münkeşif olur bir dağı budur ki çırāk /12/ dost düşmen üzerine vākī‘ olur ma‘rifet dostıçundur ancak /13/ bir dağı budur ki çırāğ halkuñ nazargāhıdur ma‘rifet rabbi'l-‘ālemin /14/ nazargāhıdur bir dağı budur ki çırāğ nefsinı yaķar ğayr anuñıla menfa‘atlenmegiçün /15/ ma‘rifet günāhı yaķar sırrı rāhatdur göğsi nūrlandırur bir dağı budur ki

84b

/1/ çırāk şems nūrında muźmahill olur ya‘nī keennehu yok olur ammā ma‘rifet /2/ işrāk itdüği vaktın şems nūrı muźmahill olur dağı bilmek gerek ki /3/ nāriçun nūr vardur hāreret vardur tütün vardur dağı havāşş-ı şifāt /4/ vardur biz nāra lāyık i‘tibārātdan ba‘zı zıķr itdük lākin bir i‘tibār-ı /5/ laţif bākī qaldı ol i‘tibār oldur ki nār ‘ibāretdür Allāh ta‘ālāda /6/ ‘āşık olmaķdan nazar-ı kat‘ idicidür maţlūbından ğayrından yaķıcıdur /7/ Allāhdan ğayrından qalb-i ğanī kılıcıdur az olur ki nār tecellī-i celāliden /8/ ‘ibāret olur ki bu tecellī nefsuñ bezegini arıdıcıdur yanmış olan /9/ ağaçlaruñ budaqları ve tılları kökidür dağı fāsıd fikirlerüñ /10/ dükkānıdur ve dağı yanmış olan dünyāya dünyā-yı kāsıde zinetinüñ /11/ soķaķlarıdur rūh burada Mūsa gibi olur خر موسي صعقا /12/ hayķırur yüzi üzerine düşer eger ‘aķabınca tecellī-i cemāl tedārüki /13/ olmasaydı helāk olurdı ebedi ğirü gelmezdi eger bir kimesne tennūrı /14/ kızdurur görse ol kimesneye mālında ribh hāşıl ola menfa‘at /15/ ola eger bir kimesne beg evinde tennūr görse eger ol begüñ bir

85a

/1/ müşķil emri varısa nūrlana mühtedi ola eger ‘adūsı varısa /2/ üzerine zafer bula eger tennūra yetişse ki içinde kül vardur bir /3/ ‘avrat ala ki hayrı olmaya ammā demürçiler

körüğü bir kimesne /4/ aña mālīk olsa bir kimesneye getürseler ol kimesneye salṭanat /5/ ḥāşıl ola eger ehlise eger ehl degülse menfa‘at ve ucuzlık ola /6/ ammā kül māl-ı ḥarāmdur yakıcıdur ba‘zılar dēdiler sultān kıbelinden /7/ rızkdur daḥı dēdiler ki bāṭıl sözdür yā nef‘şüz ‘ilmdür yā bir emrdür /8/ ki andan rencden gayrı nesne ḥāşıl olmaz ammā ağaç kömürü muḥātara /9/ kimesnedür ba‘zılar dēdiler ki māl-ı ḥarāmdur gizlenmişdür ve daḥı sultāndan /10/ rızkdur ve daḥı dēnildi ba‘zılar eyitdiler yanmış kömür ki anuñıla /11/ menfa‘atlenilmeye kül gibidür bāṭıl emirdür eger anuñıla menfa‘atlense /12/ çok kömür olsa kömür ‘amelinde dāḥil olan ricāle fāyide ola /13/ Seyf bin Zeyd gördi keenne bir od gökden arz-ı ‘adene indi /14/ andan ol oddan her eve bir koğ düşdi söyündi kömür oldı /15/ mu‘abbirlere kışşa itdi mu‘abbirler eyitdiler Habeşe şehirleridür ki

85b

/1/ müstevlī olalar dēdiler hem eyle oldı ammā tütün kōrkudur ‘azābdur /2/ Allāhdan ‘ukūbetdür sultāndan eger bir çölmek görse ki içinde /3/ bişmege yakın et var yā ta‘ām-ı āḥer vardur anuñ odınuñ tütünü /4/ olsa ḥayra ve feraḥa ve ucuzluğa delālet ider kōrku ḥāşıl /5/ olduḡdan soñra eger bir kimesneye duḥānuñ ıssısı irişse kışın /6/ yāḥod yazın ḡamma vehemme delālet ider ammā te‘vīl ümizdür ki /7/ duḥān ‘ibāret ola bir hey‘etden ki mükedder ve muzlımdür küdürēt ve /8/ zulmet daḥı umūr-ı sıfliyye-i arzıyye ve lezzet-i hissiyye mübāşeret itmekdendür /9/ ki ḡalbe şu‘ūd ider ya‘nī çıkar müteḥayyir ḡalır ḡalb daḥı yola hidāyet bulmaz /10/ ihtimāl vardur nār-ı şevḡ ve nār-ı ‘ışḡ ḥāşıl olmaḡdan ḥayret virür /11/ icrā-yı arzıyyeyi ve ta‘alluḡat-ı bedenıyye-i sıfliyye yakmaḡıla daḥı merkezinden /12/ ḡaldurur şu‘ūd itdürür fānī kıılmaḡıçun bu dēdügümüz duḥān nārıla olduḡı /13/ vaḡtdur ammā duḥānuñ nārı olmasa te‘vīl sābıḡā zıkr olınandur ammā /14/ ḥaṭab eger bir kimesne iki direk görse yā üç direk görse od /15/ üzerine ḡor yakmaḡıçun eyü söze delālet ider nümüsü zıyāde ola

86a

/1/ ba‘zılar eydür ḥaṭab ḡovcılıḡdur ḡaybetdür لقوله تعالى وامراته /2/ حمالة الخطب her kimsene odun içinde od yaḡar görse ol /3/ sa‘āyetdür zıṛā od melābis olduḡı nesneyi yir ba‘zılar eydür eger /4/ dīne nisbet olanlardan olsa ol kimesne ḡünāḥ ide uğurlıḡ gibi /5/ zinā gibi ḡatl gibi ḡaberin sultāna iletmeḡile ikāmet-i ḡaddile emr ide /6/ ammā te‘vīl budur ki ḥaṭab ya‘nī odun ‘ibāretdür ḡünāḡlardan daḥı /7/ a‘māl-i ḡabıšenüñ hey‘etinden ki a‘māl-i ḡabışe cehennem odınuñ tutruḡıdır /8/ ve daḥı odunıdır daḥı ihtimāl var ki nār-ı ‘ışḡ ve nār-ı şevḡ çekdüḡı /9/ nesneden ‘ibāret ola **üçüncü faşl** şular /10/ ve deñizler ve bınarlar daḥı bunlara müte‘allıḡ olanları görmeklikdedür /11/

ammā şu eger bir kimesne evinde şu görse sa'âdetdür cem' olunmuş /12/ maldur ganîmetdür ba'zılar eydür 'avrat almağdur كما قال الله تعالى /13/ eger bir kimesne çok /14/ şu görse ki şâfidür ucuzluk ola 'adl-i bast eger bir kimesne /15/ şuya çimse dirliği keddile meşakkâtıla ola eger uyku içinde şu

86b

/1/ içse uyanıklığında içdüğinden ziyâde olsa 'ömri uzun ola /2/ eger bir kimesne bir kadehden mâ-yı şâfi içse ol kimesneye oğlından /3/ 'avratından hayr yetişür bir kimesne İbn-i Sîrîne eydür görürin ki /4/ gūyâ ben şu içindeyin İbn-i Sîrîn ol kimesneye eydür şu fitnedür /5/ belâdur bir mâla yetişdüñ-mi ol kimesne eydür belâ İbn-i Sîrîn su'âl itdi فيه /7/ اموالكم واولادكم فتنه و قال الله تعالى ما غدا لنفتنهم /6/ قال الله تعالى انما bir 'avratdan ki ol 'avrata düşünce /8/ gösterildi şu sakkalığın ider ya'nî şuvurur şuyıla İbn-i Sîrîn /9/ eyitdi Allâha şığın bir 'avratdan ya'nî kork bir kizb sebebinden /10/ beyne'n-nâs şıgmaz bir kimesne İbn-i Sîrîne geldi eyitdi gördüm /11/ ki tekemden leziz şovuk pāk şu içerin İbn-i Sîrîn eyitdi /12/ Allâha şığın hālî olma bir 'avratıla ki saña helâl olmaya ol kimesne /13/ eyitdi ol bir 'avratdur ki nefşüme hıttı itdüm ba'zı hükemâ eydür /14/ eger bir kimesne görse ıssı şu içre aña katı gam yetişe eger görse /15/ ki ol kimesne bir şâfi şuya bargılur tizcek şâd olur

87a

/1/ ve ammâ el-baħr müsülmanlar eyitdi eger bir kimesne baħr görse umduğı /2/ nesneye yetişe ba'zılar dediler baħr bir begdür mâyl-i 'adl ve saħî zirâ /3/ baħr ırmaqların ulusudur baħr tacişiün metâ'dur ücretile /4/ hizmet idenün üstâdudur eger bir kimesne görse ki deñize talar /5/ yâ üzerinde yörür ol kimesne şol mülke dâhil olur ki bu anuñ /6/ şifatıdır yâ 'avrat ala zirâ baħr 'avrata beñzer ruṭubetinden ötri /7/ yâ haşmina gâlib ola zirâ baħr kâdiye beñzer eger bu rü'yâyı 'avrat /8/ görse zinâ ider zirâ deñiz zinâ idicilere beñzer manzar eclinden ötri /9/ eger bir kimesne görse ki deñizde şırtı üzerinde oturur yâ arkası /10/ üzre yatur ol kimesne begün 'amelîne dâhil ola dahı andan ğurür /11/ ve haṭar üzerine ola eger bir kimesne deñiz şuyınun küllisini içse /12/ dünyâya mālîk ola 'ömr uzun ola yâ ol kimesneye mālîk /13/ olduğı mālun mişli yetişe saltanatuñ mişli yetişe eger bir kimesne /14/ deñiz şuyından kanacak kadar içse ol kimesneye müddet-i hayâtında /15/ yetecekce māl hâşıl ola yâ içdüğı kadar edeb ögrene eger bir

87b

/1/ kimesne deñizi geçse ol kimesne māl-ı ‘adūdan ğanīmet bula anuñıçun Beni /2/ İsrā’ıl çünki deñizi geçdiler āl-i Fir‘avnuñ mālıyla ğanīmetlendiler eger bir kimesne /3/ deñiz şuyıyla ğusl eylese ğünāhına kefāret ola ğuşşası gide eger bir kimesne /4/ deñiz içine işese haṭā üzerine ola eger bir kimesne düşinde deñiz /5/ görse ümīd itdügi nesneden düşe eger bir kimesne deñizi ırakdan /6/ görse ol kimesne korku ve belā göre ba‘zı ‘aksı dēdiler ya‘nī ümīd /7/ itdügi nesneye qarīb ola ba‘zı hūkemā eyitdi eger uyur kimesne deñiz /8/ görse şol kimesnelere delālet ider ki müşāveresüz diledüğini işlerler /9/ eger deñiz küçücük olsa bir ğaniye ‘avrata delālet ider eger deñizi sākın /10/ görse baṭālete delālet ider katı muṭtarīb görse mazarratlara ve korkulara /11/ delālet ider ba‘zı hūkemā eydür deñiz ol yılda kış uzun olmağa delālet /12/ ider bir kimesne ğüyā gördi ki deñiz içinde yörür feza‘-i şedīdile /13/ feza‘ ider deñizüñ heybetinden ötri rü‘yāsını bir mu‘abbire kışsa itdi /14/ mu‘abbir eyitdi eger sen sefer isterseñ deñizde hayra yetişürsin hem /15/ eyle oldı bir kimesne gördi ki deñiz soğulmuş tarafları zāhır olmuş

88a

/1/ rü‘yāsını kışsa itdi İbn-i Mes‘ūda İbn-i Mes‘ūd raḍıya'llāhu ‘anh eyitdi yir /2/ ehli üzerine belā nāzil oldı ḥalīfe ölmesinden yā hıfz ola şehirlerde /3/ ḥalīfe katl olına māl yağmalana şehirler kaḥṭ ola hem eyle oldı eger /4/ bir kimesne düşinde Diclenüñ şuyın içse ol kimesne vezīr ola eger /5/ vizārāt ehlise eger ehli degülse vizārāt mālī ḥaşıl ola eger bir kimesne /6/ görse ki Furāt şuyından içer ol kimesneye bereket ve ni‘met ḥaşıl ola /7/ Allāh ta‘ālādan ehl-i şalavāt ve ehl-i ‘ibādetden ola ve ehl-i ḳanā‘at ola eger /8/ görse ki Furāt şuyı kırımış cehl ğalīb olmağa delālet ider yā mülk /9/ elinden gitmege delālet ider yā te‘vīl vezīr üzerine vākī‘ ola eger bir kimesne /10/ Nīli görse kuvvet ve saltanat ḥaşıl ola eger bir kimesne Ceyhūn /11/ ırmağın görse ki ol arz-ı Hābeşdedür görür ki andan ğusl ider /12/ ol kimesneye ‘azīm mülk yetişe yā bir ulu pādīşāha ulaşa eger /13/ ğuşşaluyısa Allāh ta‘ālā anı ol ğuşşadan kurtara eger medyūnısa Allāh /14/ ta‘ālā deynin ödeye eger esirise esirlikden kurtıla eger fakīrise /15/ Allāh ta‘ālā anı ğani kıla eger ‘ālmise ‘ilmi ziyāde ola eger kılisa

88b

/1/ āzād ola bunuñ küllisi Tevritdedür amma dere cerrārdur müsūlmānlar eyitdi /2/ vakti ki deñiz beg olsa Dicle vezīr olsa ırmağ bir nuşret olunmuş /3/ ğanīdür mīkdārınca eger bir kimesne görse ki ırmağ kazar yā ırmağda şū /4/ akar ol māldur ki andan fāyide ider eger görse ki derenüñ şuyı bir /5/ şokağa dāḥil oldı yā yoḳaru çıkdı ol ḥayrdur ‘addür

ki /6/ sultāndan irişe dağı gökçek hayātdur eger görse derenüñ şuyı /7/ evden çıkar sultān anlara kahr ide zelil ide eger bir kimesne ırmak /8/ şuyını bustānında görse dağı bahçesinde görse ucuzlıkdur māldur /9/ ki aña sevk olur قال الله تعالى اولم يروا انانسوق الماء /10/ الى الارض الجرز فنخرج به زرعاً تاكل انعا مهم وانفسهم افلا يبصرون /11/ eger ırmağa talsa huşūmetdür eger bir kimesne görse ki ırmak /12/ çıkar yücelür girü batar ol kimesne içine düşse ol kimesne /13/ fitneye ve gama düşse girü çıka Naşārā eydür eger bir kimesne /14/ dere kızsas ol kimesne öle yā akribāsından birisi öle yā nefsine /15/ veyā mālına nokşān yētişe eger görse ki keennehu dere şuyını geçer

89a

/1/ andan çıkar ol kimesne ırak sefer ide cemī' hācetleri kızā ide eger /2/ bir kimesne görse ki metā'larıyla gider ol kimesneye zarar ve nokşān /3/ yētişe ol seferde eger bir kimesne görse keennehu evine şāfi şular /4/ ırmaqlar akar ol kimesne ganiyise bir 'illete delālet ider ki aña ulaşs /5/ dağı ehliyiçün menfa'ate delālet ider eger görse ki ırmak evinden akar ol kimesne ganiise ve ululuk issise hayra ve menfa'ate delālet ider ki andan ehline ulaşs dağı /6/ ehl olanlar üzerine nafaqāt-ı keşire infāk ide dağı çok muhtāc kavm /7/ geleler andan menfa'at ve kerāmet hāşıl ideler eger fakir kimesne olsa /8/ 'avrat yā oğul tardı ide yā ba'zı kimesneyi ehl-i beytinden tardı ide /9/ zinā sebebiyle yā fi'l-i kabih sebebiyle ammā te'vil-i ırmak tabi'at-ı cismāniyye /10/ menzildür eger bir kimesne andan kınınca içse shevāta tabi' ola /11/ eger dünyāya harış olsa anuñ metā'ı gurūr ola eger bir kimesne /12/ kifāyet miqdārı zarūret miqdārı içse dünyā aña metā'-ı belāğ /13/ ola biz eydürüz ihtimāl var ki 'amelden hāz almakdan 'ibāret ola /14/ isti'dād hasebince tenāvül miqdārı ba'zılar eyitdiler enhār ya'nı /15/ ırmaqları 'urūkıla dağı sakıy idiciyle te'vil itdiler enhār hayāt-ı

89b

/1/ tayyibedür vaqtı ki şuyı 'ādet üzerine akar olsa tatlu ve şāfi olsa /2/ eger mecrāsından akısa yeminen ve şimālen 'ammdur fakir eydürin bu te'vili gālībā /3/ nüşa-i 'ālem insānıla tetābuk beyānındadır ba'zı müsülmānlar eydür bınarlar ni'met /4/ ve bereketdür dağı murāda irmekdür eger gören kimesne fāsık olmazsa eger /5/ fāsık görse ki bınar evinden akar yā divārından akar yā ikisinden /6/ gayrıdan akar bir haşyetile ki bunlardan akması inkār olunur ol kimesneye /7/ muşibet irişür yā guşsa irişür anuñ üzerine ehl-i beyt ağırlarlar /8/ eger bir kimesne görse ki bir bınardan ābdest alır şuyı pāk mekrüh /9/ olunmaz gerekse şāfi gerekse bulanuk gerekse ıssı gerekse sovuğ olsun /10/ dağı bilmek gerek ki bınar eger yirden akısa ki andan çıkması inkār /11/ olmaz gerekse yir olsun gerekse taş hayra ve menfa'ate delālet /12/ ider şükük

zarar eylemez bunuñ gibi mevzi'den akmısına eger evden /13/ akşa 'avrat kıbelinden guşşadur eger divârdan akşa guşşadur ki /14/ karındaşıdan yâ güyegüsinden yâ dostından irişe ba'zı hükemâ /15/ eydür bînarlar ve bunlaruñ emsâli eger şâfi ve tatlu olsa delil-i

90a

/1/ hayrdur zirâ şudan leziz ve menfa'atlü nesne yokdur eger şu bulanuk /2/ olsa yâ tuzlu ve acı olsa hem guşşaya delâlet ider ammâ te'vil /3/ budur ki akar bînar 'amel-i câridür kıyâmete-degin gören kimesne gerekse diri /4/ olsun gerekse ölü olsun anuñçun görilsün böyle te'vil eyledi /5/ nebîmüz 'aleyhi's-salavât ve's-selâm rû'yâ ki 'Oşmânı bin Maţ'ûn 'avratı /6/ gördi vâkı'asında ki 'Oşmânıñ akar bînarı var ammâ taş ve uvağ /7/ kum şu içinde şugldur rencdür gören kimesneye ammâ kâriz bir kimse /8/ görse ki kâriz akıdur evlenmege māl fâyide itmege delildür yâ ma'îşetine /9/ delildür yâ bir 'amel ide 'amel-i dünyâdan yâ nefsiyçün ola eger hâşşeten /10/ olsa yâ 'ämme içün ola eger 'âmmeten ola ba'zı hükemâ eyitdi eger /11/ bir kimesne kâriz görse ehl-i beyti cihetinden zarar yetişe dedî /12/ ammâ havz sultânî şerif-i sahi neffâ' kimesnedür ammâ te'vil budur /13/ ki havz şüret-i qalbdür ki 'amelile toludur eger tolu görse ammâ /14/ veş (وشى) müsülmânlar eyitdi eger er görse gökçek beşâret taleb /15/ idici 'avratdur eger 'avrat görse gökçek hulklı ere delâlet ider

90b

/1/ ba'zılar dediler kuyı mālâ yâ 'amele yâ evlenmege yâ oğula yâ galiz ere yâ /2/ mekre delâlet ider eger bir kimesne görse ki kuyıya düşer naşibden /3/ ve mertebeden düşer yâ mekr olur Yûsuf nebi 'aleyhi's-selâm mekr olduğı /4/ gibi yâ ölür İshâk bin İbrâhim Halil 'aleyhime's-selâm şusuz kuyı gördi /5/ likin andan tuzlu şu akdı ol yılda kızlık oldu andan soñra /6/ gördi bir kuyıdan tatlu şu akar vakti ki uyandı ekininden ucuzlığıla /7/ beşâret itdi eger menzilineki kuyıyı tolu görse ammâ akmaz delil-i hayırdur /8/ eger akşa delâlet ider şol hayrâta ki 'avratlarıçun oğlancuklarıçun /9/ ola anlara bâki olmaya eger bir kimesne tolu kuyuya yetişse aña cem' /10/ olmuş māl yetişür ammâ te'vil budur ki geñ kuyı görmek ki aşâğasında /11/ şuyı ola vücüd kuyusına delâlet ider eger bir kimesne görse ki /12/ güvlegile kuyudan şu çeküp şuvarur ol göñlidür böyle te'vil itdi /13/ Şeyh Zeyne'd-dîn-i Hâfi revvaha'llâhu rûhahu fakir eydürin kuyı şuyı fikr-i /14/ 'amel itdürmegile nazaruñ hilesiyle hâşıl olan 'ulümdan 'ibâretdür /15/ nite ki geçdi ammâ kâriz menzil-i menfa'at idici erdür ki nâsiçun

91a

/1/ umūr-ı dünyāda sa'y ider ammā güvlek bir erdür ki mekr vü hileyile māl çıkarmak /2/ ister eger bustān suvarsa bir 'avrata yētişür andan menfa'at bulur eger /3/ bustān yemiş virse ol 'avratdan bir oğlan ola ammā te'vīl budur /4/ ki şol nesne ki rivāyet olundu Resūlu'llāhdan 'aleyhi's-şalavāt /5/ ve's-selām Resūlu'llāh (s.a.v) eyitdi düşümde gördüm /6/ güyā ben bir gölgelü kuyınuñ üzerindeyin bir qurı kuyuya şu çekerin /7/ andan soñra külegi Ebū Bekr aldı bir büyük külege yā iki büyük külege /8/ çekdi çekmesinden za'f geldi Allāh ta'ālā Ebū Bekirden aldı andan /9/ soñra külegi 'Ömer aldı qurı kuyı aqdı yanındağı kuyıya qarışdı /10/ külek elinde mağribe döndi ricālden bir kimesne görmedi ki kuvvetile /11/ ciddile 'amel ide hattā nāsı qandura çün Hāzret-i Resūl 'aleyhi /12/ efzalu's-şalavāt ve ekmelü'l-tehiyyātı görmege vardılar Hāzret-i Resūl /13/ (ş.a.v.) işāret itdi ki Ebū Bekrūñ hilāfeti müddeti iki /14/ yıldan ziyāde olmaz üç yıla varmaz 'Ömer rađıya'llāhu 'anh zamānında olan /15/ fethler ganimetler ve şehirler feth itmek 'izzet-i İslām dīn 'adūsını qahr itmek Ebū Bekr

91b

/1/ hāzreti rağıya'llāhu 'anh zamānında olmaz rivāyet olındı bir kimesne İbn-i /2/ 'Abbāsa rağıya'llāhu 'anh geldi eyitdi bir kuyınuñ içinde bir güvlek /3/ görürin üç bahşda ikisi tolu bir bahşı boş İbn-i 'Abbās rağıya'llāhu 'anh /4/ eyitdi altı ayımış ki ehlüñden gaybet itmişsin 'avratuñ hāmileyimiş /5/ erkek toğurur ol kimesne eyitdi delil nedür hāmileydüğine İbn-i 'Abbās /6/ eyitdi kuyıyı 'avratıla te'vīl itdük külegi erile te'vīl itdük /7/ şol beşāret ki kuyuyıla oldı oğlanıla oldı kıssa-i Yūsufıla /8/ tefe''ül idüben külegüñ şülüşānı tolmak delildür ki müddet-i hamluñ /9/ şülüşānı geçmiş zirā müddet-i haml gālībā toköz aydur bu taqdırce üç /10/ ay kaldı ol kimesne İbn-i 'Abbāsa eyitdi gerçeksın 'avratumdan /11/ mektüb geldi altı aydur ki hāmileyin dēyü ammā mā-yı mükedder eger /12/ bir kimsene görse ki bulanuk şu içne düşer habse gama düşe /13/ dēnildi ki bulanuk şular be-her-hāl şāfī şudan iza'fedür ammā şu ki /14/ qokusu yaramaz ola yaramaz dirlükdür naqşdur āb-ı telh acı 'ıyşdur /15/ katı ıssı şu 'azābdur şiddet ve 'uqūbetdür eger gündüzde isti'māl

92a

/1/ itdiyse cinden feza'dur eger gice isti'māl itdiyse tuzluyısa /2/ ma'ışetde keddür ammā bulanuk qokmış şu māl-ı harāmdur marāzdur /3/ dağı dēdiler ammā qara şu ev harāblıdır eger içse gözinden qorqa /4/ şaru şu marāzdur eger bir kimesne görse ki bulanuk şu yirinde /5/ aqar yā evinde aqar yā bir kimesne içer ol kimesneye marāzdur eger nāsıçun /6/ görse dēnildi bulanuk şu hemçünān deñiz şuyı ki bulanukdur cevır /7/

idici sultāndur eger bir kimesne andan içse ol kimesneye sultāndan /8/ guşsa yetişe eger bir kimesne görse ki bulanuk şuya yunur dağı /9/ çıkar eger şiddetde olsa andan çıka eger hasta olsa Allāh ta'ālā /10/ şifā vire eger zindādayısa kurtıla ba'zı hükemā eydür eger kullar /11/ yā korkulu kimesneler görse ki bir bulanuk ırmağ şuyı üzerinden /12/ geçer mevāliden kuẓẓātđan üzerlerine olan tehdide delālet ider /13/ müsülmānlar eyitdi eger bir kimesne görse ki şu üzerinde yörür deñizden /14/ ve ırmağdan bu imān kuvvetidür Allāh ta'ālāya yakın hāşıl itmekdür /15/ eger ol kimseneyle eyü kelām ve hikmet olsa ve illā yaramaz yakın taleb ide

92b

/1/ ki ol kimesne ol emrde şekdedür dağı dēnildi ki ol kimesne /2/ bir sefer ide haşarda tevekkül üzerine ola eger haşardan çıksa hācetleri /3/ küllisi kazā olına eger bir kimesne görse ki bir çoklık deriñ şuya /4/ düşer dibine irişmez ol kimesneye çok dünyā irişe dağı ferah /5/ yetişe zirā dünyā deriñ deñizdür ırmağ galebesin görse katı hasta /6/ olur eger ğarğ olsa ol hastalığdan ölür eger bir kimesne bir deñize /7/ ğarğ olsa ki şu üzerinde tavāf iderdi iki elini hareket /8/ itdürürdi bir kerre talar bir kerre tavāf eylerdi ol kimesne dünyası /9/ emrinde ğarğ olur müstağni olur eger çıksa ğarğ olmasa dünyası /10/ emrinden geçer dīn şalāhına varur eger bir kimesne ğarğ olsa /11/ ka'r-i bahre talsa ol kimesneye sultān ğazab ide yā ol kimesneye /12/ sultān 'azāb ide 'azābda ola yā 'adūsı aña zafer bula ammā te'vili /13/ oldur ki Hāzret-i Resül (ş.a.v.) dedi eger bir kimesne /14/ görse ki ğarğ oldu ol od içindedür كما قال الله تعالى /15/ مامخطياتهم اغرقوا فادخلوانارا eger bir kimesne görse

93a

/1/ ki deñizde tesbiğ ider ol kimesne 'ālim olur 'ilimde hācetine irişür /2/ ba'zı hükemā eyitdi eger bir kimesne görse ki tesbiğ ider muhāşama /3/ ide haşmina ğālib ola üzerine manşür ola eger bir kimesne /4/ deñize talsa ol kimesneye balçık yapışsa deñizüñ dibinden pādişāhdan /5/ ol kimesneye ğam yetişe eger ol kimesne deñizden lülü çıkarsa pādişāhdan /6/ ol kimesneye cāriye hāşıl ola yā 'ilm yā hazine hāşıl ola çıkardığı /7/ mıkđar eger bir kimesne görse ki şāfi şuya nazar ider yüzini gözgüdeki /8/ gibi görür ol kimesne yüzini gökçek göre ehl-i beytine koñşularına /9/ ihsān ide eger bir kimesne görse bir harābda şuya yetişür bir /10/ 'avrata nafağa vire eger bir kimesne menfa'at olmaz yire şu dökse /11/ dökdüğü kadar mālī zāyi' ola ammā köpri bir erdür ki halk anuñıla /12/ umūrlarına yetişürler az olur ki beg olur yā ehl-i (---)den olur /13/ illā meger ki küçücük yirler mevzi'-i mekrüh ola eger bir kimesne /14/ köpri üzerinden

geçse māl-ı ‘azîme hâşıl ola ammâ gemi müsülmânlar /15/ her gâmdan necâtıla ta‘bir itdiler yâ tarlık yâ kahtıla ta‘bir itdiler

93b

واذا استويت انت ومن معك علي الفلك فقل /2/ كما قال الله تعالى فا بخيناه واصحاب السفينة و قال الله تعالى /1/ eger bir kimesne şulehâyıla gemiye binse /4/ hüdâya tâbi‘ ola Allâh ta‘âlâ anlara mağfiret ide كما قال الله تعالى لسم /5/ الله مجريها ومرسيها ان ربي لغفور /5/ eger gemiden çıksa /6/ sa‘id ola a‘dâsından kurtıla eger bir kimesne gemiye binmiş görse /7/ ol-ki ma‘zûldur pâdişâh tarafından vilâyet virile geminüñ geñligi /8/ ve aḥkâmı kadarınca ol kimesne ki şaded-i helâkdedür feraḥ ve necâtdur /9/ eger tâcir-i ḥâsir olsa fâyide ider daḥı dênildi ki sefine marâzdur /10/ yâ ḥabsdür yâ bir seferdür ki anda ḡam vâkı‘ olur قال الله تعالى /11/ gemiden kırıya /12/ çıkmak ma‘şiyete mürtekib olmaḡdur قال الله تعالى فلما بغيهم /13/ ben eydürin ta‘bireynüñ her birisinüñ vechi /14/ vardur her birisiyçün şahid vardur naḡlden ve ‘aḡıldan bu /15/ delileyn delâlet iderler ki vecheynüñ her birisi ni‘met ola

94a

لستوعلي ظهوره ثم تذكر وانعمة /2/ قال الله تعالى وجعل لكم من الفلك والانعام مالن كنوا /1/ muḡâtara ola eger sefine الي ربنا لنقلبون /4/ وتقولوا سبحان الذي سخر لنا هذا وما كنا له مقرين و انا /3/ ربكم اذا استويت عليه ya‘ni gemi vilâyete mensüb olsa /5/ ni‘mete ve şıḡhate mensüb olsa ol gemiden çıkmak devlet ve şıḡhat /6/ zâyil olmaḡdur kırı yirden beri olmak ‘azlden beri olmaḡdur eger /7/ gemi ḡuşşaya yâ ḡabse yâ ḡayrıya mensüb olsa kırıdan ırak /8/ olmak ḡuşşadan ve ḡabsden ve ḡastalıḡdan necât bulmaḡdan ba‘id /9/ olmaḡdur bu gemiden çıkmak ol kimesneye necâtdur du‘âyıla yâ şadaḡayla /10/ yâ devâyıla yâ ḡayrıla eger bir kimesne görse ki bir gemi içindedür /11/ ammâ yörimez ol zindândur vaḡti ki Yûnusun gemisi durdı balıḡ /12/ ḡarnında ḡabs olundı daḥı dênildi ki eger bir kimesne düşinde /13/ büyük gemi görse ki durur ma‘işeti eyüdür rızḡı vâsi‘ olur /14/ ol yılda eger insân görse من فضله و لعلكم تشكرون /15/ قال الله تعالى و سخر لكم البحر لتجري الفلك بأمره و لشبغو ki keennehu deñiz

94b

/1/ kenârındadır bir gemide görür ki seyr ider ammâ âheste seyr ider cemî‘-ı nâsa /2/ ḡayra delâlet ider eger bir kimesne görse ki geminüñ ḡanadı elindedür /3/ ol bir erdür ki yoldaş taleb itdüḡi nesneyi taleb ider aña māl ḡâşıl /4/ olur aşḡâbdan ḡayruñ şirketiyle eger bir kimesne görse ki gemi iplerine /5/ yapışur dîni gökḡek olur bir ere muḡâlata

ide ki andan ayrılmak eyü olmaz /6/ كما قال الله تعالى واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا /7/ İbn-i Sirine geldi eyitdi güyâ ben kuruda gemideyin gemide ipden gayrı /8/ nesne kalmadı dedi İbn-i Sirin eyitdi sen bir ersin dinünde ihlâşdan /9/ gayrı nesne kalmamışdur bir kimesne gördi ki keennehu bir gemide nesne /10/ buldı bir mu'abbire kıssa itdi mu'abbir eyitdi māl taleb idiciye fırsatdur /11/ 'azabıçun evlenmekdür halıfeye ittişâl olan kimesneye 'atâdur ammâ te'vîl /12/ budur ki bir kimesne görse ki gemiye biner gemi deñizde yörür ol kimesne /13/ şerî'ata yapışıcıdur tarıkata sülûk idicidür böyle dedi Şeyh Zeyne' /14/ d-dîn-i Hâfî revvaḥa'llāhu rûhahu Allāh ta'ālâ makşûdına irişdürsin fâzıl /15/ mü'evvil-i Kâşânî rahimehu'llāh eyitdi gemi şerî'atıla te'vîl olunmuşdur deñiz

95a

/1/ heyûlâ-yı cismâniyyeyle yâ ṭabî'atıla yâ 'âlem-i cismile ta'bir olunmuşdur bu /2/ takdîr üzre rû'yânuñ te'vîli şerî'atıla temessûkdür ol deñizde ki /3/ müte'allık nazar-ı himmet kaşr itmişdür anuñ ta'birine daḥı muḳteziyâtuñ taḥşiline /4/ meyl ve iltifât itmişdür bu meyl mühlîkdür ammâ kifâyet miḳdârı tenâvül /5/ itse yâ daḥı ḥâcet miḳdârı tenâvül itse ol kimesne tâcir olur /6/ dünyâ ol kimesneye metâ'-ı belâğ olur Allāh ta'âlâya sülûkde fakîr /7/ eydürin maḳâm nev'-i baş ister zabṭ vech üzerine tenḳih üzre tavzîh-i /8/ hâmil olmağıçun ol oldur ki deñizde vûs'at vardur derîñlik vardur /9/ deñiz ad vırmege sebep meşğûl olana budur bunda ḥaṭar vardur meḥâbet /10/ ve ḳorḳu vardur مخلصين له الدين /11/ كما قال الله تعالى واذركبوا في الفلك دعوا الله bunda menâfi' vardur اكلون لحما طريا وتستخرجون منه حلية تاسبونها /12/ كما قال الله تعالى ومن كل /13/ baḥr ismi tesmiye olundı şol nesne-içün ki anda vardur cihetden yâ daḥı /14/ ziyâdeden şol ma'nilerden ötri ki baḥirdedür bu ecildendür ki mülke /15/ ḥücür dediler 'âlem-i dünyâya ve 'âlem-i ecsâma ve 'âlem-i ervâḥa tarıkata

95b

/1/ ḥaḳîḳata ḥayâta cehenneme ve gayrısına baḥr dediler nite ki İdris /2/ nebî 'aleyhi's-selâm nefsine ḥitâb itdüğünde dedi ki bu dünyâ baḥirdür /3/ tolu şudur eger gemi olsañ beden ḥarâb olduğı vaktin binersin /4/ daḥı baḥirden ḳurtılursın ve illâ gemi olmazısañ ḡarḳ olursın /5/ baḥirde helâk olursın dedi Ebâzerden radıya'llāhu 'anh mervîdür /6/ Resûl ḥazretinden (ş.a.v.) eyitdi yâ Ebâzer gemiyi yeñile /7/ deñiz derîfidür denildi ki murâd gemiyi yeñilemekden imânı taḥḳîḳ itmekdür /8/ daḥı her şekden şaḳlamaḳdur ki ḳalbde ḥelecân ider deñizdendür cehennem rivâyet /9/ olundı ki mü'minler vakti ki cehennem görse imân tevḥîd-i gemi olur /10/ Ḳur'ân ipleri olur namâz şürû' idecek yırı olur Muhammed Muştafâ /11/ 'aleyhi efzalu's-şalavâtı ve ekmelü'l-hayyâtı gemicisi

olur ziyrek olan /12/ kimesneye gizlü degüldür ki kanķı ma'nānuñ vücūdı kanķı nesnedendür ki /13/ baħr ad virildi taħķik ħod gemide ħatar ve ħorku vardur gemide fażl /14/ taleb itmek vardur ticāretile daħı ħacca geçmegile ve ħazāya geçmegile /15/ daħı şıla-yi raħm itmegile 'ilm taleb itmegile ta'bir olunur bundan ħayrı

96a

/1/ yirde daħı mu'abbirleriçün ta'bir-i enfüsi vardur āfāķi vardur i'tibārātda /2/ vüs'at ve mecāl cihetinden nice dilerse nazar-ı şaħiħden getüri geldün /3/ ħasebince ilhām-ı şariħden virildükleri ħadar görmez misin ki sefīneyi /4/ iki vech üzerine nice ta'bir itdiler hemçünān iki vech üzerinedür daħı /5/ bilmek ħerekdür ki bunda i'tibār-ı āħer vardur i'tibār-ı āħer oldur ki /6/ eger ħörinen deñiz tuzlu olursa ta'bir itmeklik ħasen olur dūnyāyıla 'ālem-i /7/ taħi'atıla ve ecsāmıla anuñıçun kim mükedderdür müteħayyirdür leziz degüldür /8/ şıfat-ı celāli ve şıfat-ı ħaħrı bunda ħālibdür bu taħdırce ta'birde /9/ enseb ħemiyi ħurtılacak ħılmaħdur helāk olacak yirden eger deñiz tatlu /10/ olsa fūrāt-ı leziz olsa şāfi olsa aħsen-i ta'birde āfāķide /11/ ħayāta vesiledür maħşūd-ı dūnyāviye vuşul bulmaħda te'vil-i enfüside /12/ evzā'-ı şeri'atdan 'ibāretdür daħı şol ħavān-in-i taħikatdan 'ibāretdür /13/ ki Allāħa sālİKler aña binerler 'azb vü fūrāt deñizinde ya'ni 'ālem-i ervāħda /14/ 'ālem-i ħaķiķatda ref' idici oldukları ħāle irādet eşvāķ şürrā'ını /15/ ħemi ki sür'atıla yörür nefehāt-ı ilāhiyye yēlinüñ ħuvvetiyle letāfet-i rabbāniyye

96b

/1/ ħuvvetiyle yörür kemāl-i ħaķiķiyye ki maħşūd oldurur taħķik 'inānın ħabz /2/ iderüz bu ħadar beyān yeter ħöñli olan kimesneye ammā dolāblar ħādimlerdür /3/ emvāl-i nāsı ħıfz ider sırrıla dēnildi ki dolāb sefere delālet ider /4/ ticāretde daħı intikāl-ı aħvāle delālet ider küp ħürre 'avratdur andan /5/ içmek māldur 'avrat ħibelinden şayd olunur küp içine şu dökmeħ /6/ delālet ider ki māl ħavāle olına daħı 'avrata emānete ħoya ammā señek /7/ münāfık erdür ki māl üzerine emīn ħılınur señekden şu içmek māl-ı /8/ ħelāldür eyü dirlikdür eger bir kimesne ħörse ki señegün içindekinün /9/ nışfını içer taħķik yarı 'ömri ħeçmişdür azacuħın içmek daħı bu ħıyās /10/ üzre ekşerin içmek daħı bu ħıyās üzerinedür sâyir ħapķacak daħı /11/ bunuñ üzre ħıyās eyle bir kimesne İbn-i Sirine geldi eyitdi ħörürin /12/ elüm üzerinde bir şu señegi var elümden düşer uvanur şu bāķi ħalur /13/ İbn-i Sirin eyitdi 'avratuñ yüklüdür ol kimesne eyitdi ne'am İbn-i Sirin /14/ eyitdi 'avratuñ ölür oħluñ bāķi ħalur ammā bardaķlar cāriyelerdür ħizmetkārıldur /15/ yā nikāħa ħābil uşacuķlar bİkr ħızıldur eger bir kimesne bardaķıldan

97a

/1/ içse bir nesne fâyide ide cevâri ve hademe ve ebkârlar cihetinden eger /2/ şinsa anlaruñ ölmesine delâlet ider her tatlu şu ki kapkacak içinde /3/ cem' olmuş helâl mâldur **dördüncü faşl** yirler görmek /4/ ve anuñ meşâni'in menâfi'in görmek ta'bır beyânındadır bir kimesne İbn-i /5/ Sirine geldi eyitdi görürin ben gūyâ dünyānuñ küllisini aldum bir señegūñ /6/ içine kodum İbn-i Sirin eyitdi koñşularuñı cem' eyle hattâ rû'yāñı /7/ ta'bır idem cem' eyledi İbn-i Sirin eyitdi bir kimesne muşhaf uğurlasa /8/ bu alıcısıdur İbn-i Sirin muşhafı dünyānuñ küllisi yirine turgurdu /9/ ba'zı hükemā eyitdi bir kimesne düşünde gördi ki gūyâ tahkik helāk /10/ oldu gözsüz oldu zîrā helāk olması delâlet ider kim Hakkā inkār /11/ itmiş ola gözsüz olması delâlet ider ki telbis-i Hakk itmiş ola vechi /12/ zâhirdür eger bir kimesne görse ki yir döşenmiş bir meşhūr yirde hayāta ve berekete /13/ ve rızk-ı vâsi'e delâlet ider قال الله تعالى مشحوا بالارض فاتها /14/ بكم مادة yirüñ rû'yāsınuñ ta'biri bir nice vech üzerinedür /15/ az olur ki yir 'avrat olur eger yirüñ sınırı tarafı gözile idrāk

97b

/1/ olunur olsa yir dünyādur yir geñ olsa sınırı gözile idrāk olunmasa /2/ eger bir kimesne görse ki yirüñ küllisi kendünüñdür çok sarāy /3/ görür ki 'acebe kalur ol sarāy içinde her metā' ki dünyādan vardur /4/ ol kimesneye temennî itdügi hâşıl olur tiz eger bir kimesne /6/ görse ev yā bir mahalle halkı üzerine dērilmiş anda mevt vāki' ola /7/ yā kıtāl ola bir kavm anda helāk ola yā tarlık yā kaht ola yā ol /8/ yirüñ beginden şiddet ola eger bir kimesne görse yir aşāğa geçmiş /9/ korku ol kimesnenüñ üzerine ki dünyāsi dōne dostı 'adū ola /10/ şāzılığı gam ola قال الله تعالى فحنفنا به و بداره الارض ammā şol /11/ dere ki anda ekin yokdur ol hacdur رينا اني اسكنت من ذريتي بواد غير ذي زرع /12/ لقوله تعالى حمايته عن ابراهيم alçak yiri fakırdur /13/ kırı yir eylikdür geñlikdür kerāmetdür şahrā ferahdur şādılıkdur /14/ eger bir kimesne görse ki bir dereye girür ol kimesne işlemedüğünü /15/ söyler لقوله تعالى الم ترانهم في كل وادهيمن وانهم يقولون ما

98a

/1/ مالا يفعلون ve ammā te'vil yir bedenden 'ibāretdür biz eydüriz bu ta'bır /2/ üzerine eger yir ağaçlu otlı bustānlu şulu olsa bedenden hâşıl /3/ olan a'māl-ı tayyibeye delâlet ider dahı umūr-ı fikriyye-i terbiyetile yā riyāzetile /4/ kesbinden hâşıl olan 'ulūm-ı cüz'iyeye delâlet ider a'māl-ı şerī'at-ı /5/ bedeniycede bulur اما اهتزت وربت وانبتت من كل زوج بهيج /6/ قال الله تعالى وترى الارض حامدة فاذا اتزلنا عليها ya'ni her kemālātdan /7/ fažâyilden ki müzeyyendür 'ilmiyyeten ve 'ameliyyeten ve

و قال عليه السلام من /9/ البطب يحزج بناته باذن ربه والذي خبث لا يحزج الا نكدا /8/ و قال الله تعالى و البلد
 bunuñ beyānı şol kimse andan baş qaldurmaz /10/ الارض طايغة قيعان لتمسك ما ولا
 Allāhuñ /11/ hidāyetini qabūl itmez anuñ gibi hidāyet ki anuñıla irsāl olundı /12/ ziyrek
 olan kimesneye gizlū degūldür merātib-i te'vili beyān-ı zıkr /13/ itdügümüz eşnāf-ı arzı
 görmeklikde eger görse yir ayağı altından /14/ aşāğa gider bilmek gerek ol kimesne
 mertebesi terākķi itdi 'unşur-ı /15/ türābīsinden zan ider ki yir aşāğa gitti gemiye binici
 gibi zan ider

98b

/1/ şol nesne ki deñiz kenārındadır ol hareket ider hāl budur gemidür /2/ ki hareket
 iden Şeyh Zeyne'd-din-i Hāfī rahimehu'llāh eydür zıkr 'anāşıra /3/ sirāyet itse görür ki
 ol kimesne beriyyede yörür yā deñizde yüzer /4/ yā havāda zāhır olur yā oda girür yā
 oduñ dāyiresinde deverān /5/ ider ammā kum eger gālib olsa 'azāba delālet ider eger
 gālib olmasa /6/ dinde dünyāda şugla delālet ider taş gine ancılayın ammā toprak /7/
 mālā delālet ider eger oddan toprak kazsa cem' eylese 'avratından /8/ hileyile māl ala az
 olur ki toprak insānuñ 'ömrine delālet ider /9/ dahı hayātına delālet ider
 /11/ az olur ki خلقت من تراب و حباتك من تراب و مصيرك الي تراب /10/ لقوله تعالى في التوريه لادم انك
 toprak rızka ekine delālet ider toklığa ve açlığa /12/ delālet ider ba'zı hūkemā eydür
 eger bir kimesne arı toprak üzerine /13/ otursa sa'ādete delālet ider nuşrete delālet ider
 ammā serāb /14/ ol kimesneye hāşıl olmayan emrūñ tama'ında sa'y itmege delālet /15/
 ider قال الله تعالى كسراب بقيعة بحسبه الظمان ما الياه

99a

/1/ ammā toğrı yol kim-ki anda toğruluğıla sülūk itdi şerī'ata /2/ hidāyet olına dahı dīn-i
 İslāma sülūk ide eger ol kimesne /3/ şāhib-i dünyā olsa aşşılı ticārete hidāyet olına
 /5/ قال الله تعالى gizlū yük /4/ gurūrdur bid'atdur ammā tağ refi'ü's-şān begdür
 yā recul-i re'isdür yā tācir-i ganidür yā düşvāre /6/ 'ayratdur katı göñüllü yā
 oğuldur eger bir kimesne görse ki bir tağa /7/ çıkar ki anda şu ve nebāt ve ağaçlar
 vardur üzerine gālib olur şuyından /8/ iher bir vilāyete hākım olur kāsīü'l-ķalb neffā'ı
 kıbelinden eger /9/ vilāyete hākım olmağa ehlise yā bir ulu 'avrat ala ki baş /10/
 çekiciler aña huzū' ider eger āsānluğıla tağa çıksa āsānluğıla /11/ rif'at hāşıl ola 'aksl
 'aksinedür eger tağ şudan ve nebātdan /12/ hāliyise ol kimesne bir kāfir begi 'ameline
 dāhıl ola aña guşsa /13/ yetişe anuñıçun ki otsuz şusuz tağ ölü gibidür Allāh /14/
 ta'ālāya tesbih itmez nāsa andan menfa'at olmaz kāfir begi tağıdır /15/ hemçünān eger
 bir kimesne görse ki tağdan düşdi ba'zı hūkemā

99b

/1/ eyitdi tağlar şu eglenecek yirlerdür çatı guşşaya feza'a zarara delâlet /2/ ider dênildi çıkmak yâ berâber olmak meşakkatdur لقوله تعالى سارھه /3/ صعدا İbn-i Sîrîn eyitdi eger bir kimesne görse ki tağ üzerindedür /4/ ol 'âşidür ecele yakın oldı Yahūd ve Naşārâ /6/ جبل يعصمني من الماء قال لاعاصم اليوم من امرالله /5/ لقوله تعالى حكاية ساوي الي eyitdiler tağ devletdür hayrdur zirâ Tūr-ı Sînâ Benî İsrâ'ilüñ devleti /7/ oldı ve dênildi ki kimse tağa çıksa ve üzerine otursa anuñ /8/ bir 'azım oğlu toğa ve dênildi ki her şu'ud ya'nı uçmak ki /9/ insân anı tağ üzerinde görür yâ yokuşda görür yâ depede görür /10/ yâ düzde görür yâ bunlardan gayrı her neye ki tâlibdür kazâ-yı hâcetden /11/ dahı diler aña irer eger tağdan inse hâkimise milkinden zâyil /12/ ola tâcirise ziyân ide yokuşından inse 'ukûbet-i şedide /13/ ola eger tağa ağsa irtifâ' ve saltanatdur ammâ zahmetiledür eger /14/ tağdan inse zahmetden kurtulur tağa ağmak vakti ki guşşaya /15/ delâlet ide inmek delil-i ferahdur eger tağa ağmak vakti ki

100a

/1/ vilâyete delâlet itse inmek delil-i 'azldür taşlar ağaçlar ki /2/ tağların dâylresindedür ol begün tevâbi'inuñ anlar çatı gönüllüleridür /3/ eger tağ istikbâl itse ol kimesneyi sefer istikbâl ide yâ /4/ men' idici kimesne ola yâ düşvâr iş ola yâ men' idici 'avrat ola /5/ çatı gönüllü eger tağ zâyil olsa yâ düşse yâ göge ağsa bir /6/ ulu büyük beg ölür yâ bir şerif kimesne ölür yâ bir kimesne ölür ki /7/ tağ aña mişâl olur yâ bu zıkr olanlar 'azl olurlar mertebelerinden /8/ bir kimesne gördi ki güyâ mağâyaya girür bir mu'abbire kışsa itdi /9/ mu'abbir eyitdi saña emn yetişür dahı Allâh ta'âlâya tevekkül idersin /10/ meskenet bulursın dēdi az olur ki mağâyaya girmek mekre /11/ delâlet ider begden yâ şol kimesneden ki tağ andan 'ibâret ola /12/ şol kimesne ki bir tağdan mağâyaya gire aña eylük yetişür emirlerinden /13/ emr-i sultâna mütevellî olur kâdir olur eyitdiler ki halkı taşıla /14/ hâzıf itmek livâtaya delâlet ider zirâ hâzıf Kâvım-ı Lût fi'lindendür /15/ ammâ bir kimesne görse ki bir 'âlî tağa çıkar ki ol tağ tarafından

100b

/1/ bınarlar akar ol kalbinuñ tağıdır ki anda hikmet çeşmeleri akar Şeyh /2/ Zeyne'd-din-i Hâfi rahîmehu'llâh 'aleyhi dahı böyle dēdi Kâşânî revvâha'llâhu rûhahu /3/ tağları târeten kemüklerle ve târeten dimâgıla ve târeten bedenile ta'bir itdi /4/ her birisiyçün cihet-i mu'tebere vardur makâm iktizâ itdügi hasebince /5/ zirâ tağda irtifâ' ve şalâbet ve şebât vardur ıztırâbdan hâlidür /6/ bunlardan her birisinde havâşından mülâhaza-i hâşşa vardur biz /7/ eydüriz eger tağ sekineyle te'vîl olunsâ evlâ olur zirâ vakti /8/ ki mü'minler sekineye nâzıl olsalar yakınıla ber-kârlık iderler tezelsülden /9/ hâlâş olurlar

şeyâtin vesveselerinden halâş olurlar ehâdiş-i /10/ nefsdan necât bulurlar Hakkâ teveccühde müstakarr-ı şâbit olurlar /11/ kulûbları muṭmain olur sâkin olur kalblerinden dilleri üzerine hikmet /12/ bînarları aḳar ammâ burc kabirdür bunda ḫayr yokdur اينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم في بروج مشيدة /13/ لقوله تعالى ammâ ḳal'a /14/ (---)dan feraḫa çıḳmaḳdur eger bir kimesne görse rızḳ ḫâsıl olur /15/ dininde ṭarîḳ bulur nuşret bulur eger görse ki ḫişâr yapar fercini

101a

/1/ ḫarâmdan mâlinı belâdan nefsinı zilletden şaḳlar ammâ depe bir ulu refi' /2/ l-ḳadr kimesnedür ṭaḡdan ednâ depenüñ te'vili ṭaḡ te'viline ḳaribdür /3/ eger görse ki arz-ı muṭayyende seyr ider ol kimesneye düşvârlık /4/ ve ḡam ola şer'an ḳatısından yumuşaḳlık umılır ammâ şehir eger /5/ bir kimesne görse ki şehre girür ḳorḳduḡından emîn olur dîni /6/ gökçek olur 'âlim-i nâşîḫa muşâhib olur şehirden çıḳmaḳ 'aksinedür /7/ dênildi ki şehir ataya delâlet ider şehrüñ ḫayırlusı ḫayırlu /8/ atadur şehrüñ şerlusi şerlü atadur bir kimsene görse ki bir /9/ şehir zelzeleden yıkılmış atası üzerine ḳatille ḫükm eyleye ḳatıl oluna /10/ bir kimsene gördi ki şehrüñ sūrî* sınımış bir mu'abbire ḳışsa /11/ itdi mu'abbir eyitdi bir 'azîmü's-şân kimesne olur dēdi şehrüñ /12/ reisi oldı ammâ şehri bedenile göḡüsile ta'bir iderler ammâ zindân /13/ eger bir kimesne görse ki nefsiyḡün zindân ihtiyâr ider bir 'avrat /14/ alur nefsinden ötrü Allāh ta'ālā andan mekrini dönderür تعالى حكايته رب السجون احب الي مما يدعو من اليه /15/ كما قال الله

101b

/1/ eger bir kimsene görse ki meḫül zindân içindedür mütevażzasına /2/ düşer ol kimesneye vâcibdür ki vaşıyyet ide taḫḳik ecel ḫükm /3/ olundı bir kimesne gördi ki zindân binâ ider mu'abbire ḳışsa itdi /4/ mu'abbir eyitdi bir 'âlim-i ḫādî kimesneye mülâḳi olursın ehl-i /5/ maḫalle anuñıla ṭarîḳ-ı maḫmûda rücû' ider zindânı ḫalvetile ve nâsdan /6/ 'uzletile te'vil itdiler ammâ küy eger bir kimesne görse ki bir /7/ muḫkem küye girür ol kimesne muḳâtele ider لا هاتلو نكم جميعا /8/ قال الله تعالى يا sultân ḳatında bir eyü işe dâḫil olur /9/ eger küyden çıḳsa şiddetden ḳurtıla من هذا القية الظالم اهلها /10/ قال الله تعالى اخرجنا küye varur ol kimesne bir ulu iş üzerine bir ednâ /12/ emr ihtiyâr ide yâ ḫayr-ı 'amelden rücû' ide şer zan idüben ṭar /13/ 'imâretler görmek dînüñ ve tevbenüñ şalâḫıdur eger bir kimesne /14/ görse ki ev yapar 'avrat ala veyâ devleti yine rücû' ide ol /15/ binānuñ yüceliḡi mikdâr ve aḫḳâmı ve vüs'atı mikdâr eger ziyâde

* sūrî: (metin şūrî 101a/10)

102a

/1/ yüce olsa ki 'âdetden taşra ola bi-ğayr-ı ıznın evine ve üzerine /2/ kimesne girmege delâlet ider yâ muşibete yâ düğün olmak gibi bir /3/ nesneye delâlet ider eger görse ki bir 'âlim kişinüñ evin tecdid /4/ idüp yapar anuñ 'ilmin ihyâ ide ve eger Fir'avn veya zâlim evin /5/ yapsa anlaruñ zulmin tecdid ide قال النبي صلى الله عليه وسلم /6/ من رأي انه يبني بنا فهو عمل يعمله ya'ni bir kimse ev yapar görse /7/ kendüyi kendünüñ 'amelidür eger balçıkdan yapsa kesb-i helâldür /8/ kireçden ve keremüdden yapsa ki üzerinde şüret olsa bâtil /9/ işdür eger menkûşisa 'ilm ve vilâyetdür lehv ve tarabdur ba'zılar /10/ eydür balçık ev yapmak dındur bir kimesne görse ki peygamberüñ /11/ 'aleyhi's-selâm kabrine balçık vurup meremmet ider şıvar helâl mālıla /12/ cem' ide ba'zı hükemâ eydür balçık marâzdur ammâ şamanıla karışuk /13/ olıcak delil-i hayrdur Câmâsb eydür balçık görse fevtiden /14/ havf vardır bir kimesne görse taş üstinde yayan yörür /15/ guşşaya düşe kerpuç te'vili biñ akçadur eger binâya ehl degülse

102b

/1/ ba'zılar eydür bir hâdim ve hizmetkâr eline gire bir kimesne keremüdle /2/ binâ itse evlâd ve ehl ve akrabası ziyâde ola ve riyâset ve vilâyet /3/ bula Câmâsb eydür bir kimesne keremüti kesse ve yapsa fevt /4/ ola köşk fâsıka zindândur ve şâlih kişiye rif'atdur قال /5/ الله تعالى ان شا جعل لك خيرا من ذلك جنات تجري من /6/ تحتها الانهار ويجعل لك قصورا /7/ ki kendü kaşırında kâyim turur rif'at-ı 'azıme yetiše eger kaşır /8/ gayruñ olsa gayrdan bu kimesneye menfa'at yetiše şayvân hemân /9/ kaşır ta'biri gibidür kubbe bir kimesne görse ki bulut üstine /10/ kubbe yapar ve yaşıllı çadır kurar hüsni hâle delâlet ider şehâdet /11/ üzerine fevt olmağa delâlet ider kapu içi evüñ hâdimidür ki /12/ hall vü 'akd elinde ola muhakkıkın eydür bir kimesne görse ki /13/ dehlize girdi ba'zı 'imâret ve ba'zı harâbdur ol dehliz-i /14/ vücüddur dâr kişinüñ dünyâsidur eger cedid ve kâmil olsa /15/ dünyâsı dahı eyledür eger fakir dâr görse gani ola guşşaluyısa

103a

/1/ ferağ ola ehl-i şan'atısa devlete yetiše 'âşiyse tevbe /2/ ide evüñ büyük olması dünyâsinuñ vüs'atıdır 'amelidür ve evüñ /3/ direği dînidür ve muhkemligi tedbiridür ve dâruñ beytleri beşâretdür /4/ dâr demürden olsa 'ömri uzun ola eger dâra girse çıkmasa /5/ fevt ola eger girüp râhat otursa âhiretde hâli eyü ola /6/ eger beyt kireçden ve keremütten olsa yaramaz hâle delâlet ider eger /7/ beyte girse yine çıkşa katı hasta ola yine şihhat bula eger /8/ beytden gâzabıla çıkşa mahbûs ola كما قال الله تعالى وذا /9/ النون اذ ذهب مغاضبا /10/ olsa şınsa fevt

ola tizcek şiddete ve guşşaya düşe /11/ ba'zılar eydür dār binā itmek 'azab olana 'avrat almağdur bir müneccim /12/ gördi ki bir gümüştenden evüñ tamı üstinde oturmuş keennehu otururken /13/ tamdan 'üryān olup düşmüş bir mu'abbire kışşa itmiş mu'abbir eydür /14/ bir cemile hātūn alasin sarāy kızlarından 'ācilen vāķi' oldu /15/ bir kimesne ehl-i Yemenden mu'abbire geldi eydür ki gördüm ki bir

103b

/1/ eski dār içinde evüm üstüme yıkıldı mu'abbir eydür mirās elüñe gire /2/ eğlenmedi qarābeti fevt oldu altı biñ aqça eline girdi muhaqqıķūn /3/ eydür bir kimesne evvelden terbiyet olup zindigāñi ide geldügi dāra girse /4/ zuhūr-ı tabi'at-ı kadimine delālet ider eger müzeyyen görse hūsn-i hāle /5/ delālet ider eger döşegin süpürülmedük görse tabi'at ıslāh /6/ itmege delālet ider eger görse dāra şu girdi tabi'ata 'ilm /7/ sirāyet itmege delālet ider bir kimesne eve girse qapusın bağlasa ma'siyet /8/ şadır olmaya *كما قال الله تعالى و غلقت الابواب كما قيل العقبة في العتبة* eger görse kendüyi /9/ ev içinde bağlamışlar ve kapuyı dañı bağlamışlar ammā ev içi eyüdü döşekleri vardur hayra ve /10/ devlete yetişe eger görse evi altundan olmuş ol kişiyi vilāyet /11/ hāşıl ola eger görse evüñ üstüne oturur 'avrat ala gören 'avrat /12/ olsa hāli eyü ola gördügi ev miķdārı eger evi qarañu görse /13/ qalbine bir qasāvet hāşıl ola bir sebeble yahod sebebsüz /14/ nefsi yaramaz ola reddiyyetü'l-hulķ ola eger evin aydın görse /15/ bu dedüklerümüzüñ 'aksince ola eger görse şehirde bir ev

104a

/1/ yapıdı anuñ içinde fevt oldu qaldı 'avrat ala oğlı ve kızı /2/ ola ol evde qala te'vilde delālet ider kim vücūd içinde qalbini /3/ 'imāret eyleye yaramaz 'amelini terk ide hayr 'amelleri müntic ola bir hātūn /4/ kiş mu'abbire geldi eydür ki gördüm evüm evlādumuñ üzerine yıkıldı /5/ evümden bir kāğıd uçdı vaṭan-ı aşliye yetişdi mu'abbir eydür /6/ saña mirās mālı yetişe vaṭan-ı aşliye yetişesin nitekim /7/ kitābuñ uçdı vardı meger ki mezküre hātūnuñ bir tācir 'ammusı /8/ varımuş ğarķ olmuş deñizde buni vaṭanına alup gitmege tavar getürmüşler /9/ evlādıla vaṭanına rücū' itmiş ba'zı vāķta belki ekşer-i ahvāle /10/ beytūñ ta'biri yoķaru geķen dār ta'biri gibidür beyt qalbile te'vil olunur /11/ ba'zılar eydür bir kimesne ki beyte girse şeytāndan emīn ola ve mekāyid-i /12/ galeyān-ı vehmden hālāş bula ve havātır-ı nefsanıyye qalbine huṭūr /13/ itmeye ednās-ı şifāt-ı kuvā-yı nefsanıyyeden ve necāset-i vesvās-ı /14/ şeytāniyyeden ve kāzūrāt-ı hevā-yı zulmāniyyeden kurtıla divār bir recül-i /15/ şāliḥ mütedeyyindür ve māldur *على قدر الحائط* ininde ve uzunında ve ahkāmında

104b

/1/ ve rif'atında ve 'imâretinde niceyse eyle ola eger görse ki dîvâr /2/ yıkılmış hazine eline gire *كما قال الله تعالى جدارا يريدان نقص* /3/ *يا*'ni dîvâr yıka altında ölen genci çıkara bir kimesne görse /4/ ki üzerine dîvâr yıkıldı günâh-ı kebîre işleye bir kimesne eski dîvârlar /5/ görse recül-i 'âlim ve imâm-ı kebîrdür ki aşhâbı ve 'itreti gitmişdür /6/ ve eger dîvârı tecdîd itse kemâ-kân hâlet-i evlâya 'avdet ide devletile /7/ ve sa'âdetile ba'zılar eydür şehir burcları ricâl-i guzâtdur veyâ sultân-ı /8/ kavîdür veyâ reis ve hâkimdür bir kimesne dîvâra baksa anda kendünüñ /9/ mişâlin görse fevt ola adını kabrine yazalar bir kimesne dîvârdan /10/ düşse mertebesinden bir mertebe aşağı düşse yâ recâ itdügi /11/ nesneden veyâ bir nesneden ki bu kişi aña temessük itmişti evüñ /12/ yokarusı recül-i refî'dür eger ağaçdan olursa recül-i mağdûrdur /13/ eger görse ki evüñ girişi üzülde evüñ kayyımı fevt ola üstün /14/ ağacı hademdür ve kayyım-ı dârdur eger direk düşse evüñ kayyımı fevt ola /15/ evüñ diregi şinsa dağı eyle ola nitekim görse ki evüñ kayyımı fevt

105a

/1/ oldı direk şınurdu pencere görse bir maḥbûbe 'avrat nikâhlana /2/ eger deriçeyi ırakdan görse ve gördügi deriçe balçıkdan olsa rif'ata /3/ ve sürûra ve emndür *كما قال الله تعالى وهم في الغرفات امنون* /4/ bir kimesne görse ki yokaru ev aşağı evüñ üstüne yıkıldı /5/ ammâ zarar itmedi gâyib gele eger nûrıla yıkılsa mâl eline gire /6/ deriçe milkdür ve 'izzetdür gören kimesne guşşalusa feraḥ ola ve /7/ marîzise şîfâ bula 'azabısa evlene er olsun ve 'avrat olsun /8/ deriçe a'mâl-i ḥayrdur evvel şalâtdur ikinci şavmdur üçüncü zekâtdur /9/ dördüncü şadaḳadur beşinci hacdur altıncı gazâdur yedinci Kur'an /10/ okımaḳdur her deriçe ve merâyi ki andan nesne görünür ve görölür /11/ ḥayrdur eger balçıkdan ve kerpüçden olsa rif'ata delâlet ider /12/ eger keremitden olsa 'izzetdür ammâ tuḡyân ve kibrile ola eger /13/ taşdan olsa rif'atı fesâd-ı kalbîle ola eger ağaçdan olsa /14/ 'izzetdür ki nifâkıla ola eger altundan olsa devlet-i sürûra /15/ ve ma'nevîye delâlet ider eger gümüştend olsa arılığa ve pâklığa

105b

/1/ ve riyâzete ve perhîzkârlığa ve sürûra ve küşüfa ve rif'ata delâlet /2/ ider her şahşuñ mertebesine göre ta'bır olına kavım-ı 'İsâ eydür /3/ bir kimesne görse deriçeye çıkar veyâ nerdübâna çıka rif'ata /4/ yetişe eger vâliyise velâyeti ziyâde ola Tahmürs gördi ki /5/ otuz deriçe şu'ûd itmiş mu'abbir eydür otuz yıl beglik idesin /6/ hem eyle vâkı' oldı ammâ hücre ağıza delâlet ider eger hücreden /7/ bir ḥayvân çıkısa bu kişünüñ ağızından bir nesne çıka te'vilde ol /8/ ḥayvân mertebesinde ola İbn-i Sîrine bir kimesne geldi

eydür /9/ bir tar hücre gördüm içinden bir 'azım şığır çıktı İbn-i Sirin eydür /10/ ağzuñdan bir 'azım söz çıka girü zabt itmege kâdir olmayasın /11/ ammâ çukur her çukur mekrdür bir kimesne görse kazduğı kuyıya /12/ bir kimesne girür ol kuyuya kendü gire gayrı kimesneye zararı /13/ yokdur كما قال الله تعالى ولا لحيق المكر السي الاباهله ve eger /14/ görse ki çukur içine girdi gökler görünmez oldu evine uğrı /15/ gire evüñ metâ'ın uğurlaya eger müsâfirise harâmiler yolın başa

106a

/1/ kaṭ'-ı tarîḳ ide eger görse ki çukur içinde gusl eyler veyâ vuzû /2/ ider uğurlanan nesneyi bula veyâhod ni'amü'l-bedel eline gire eger /3/ medyûnısa edâ-yı deyn ide eger günâhkârısa tevbe ide maḥbûsısa /4/ feraḥ ola çukur mekrile te'vîl olurdu çünkü içinde vuzû ve mâ' /5/ görildi mâ'nuñ ve vuzûnuñ te'vîli çukur te'vîlinden aqvâ oldu /6/ ol sebebdan uğurlanan nesne bulına dëyü ta'bir olındı eger görse /7/ kazduğından şu çıktı aḳdı veyâhod yirinde tırdı aḳmadı /8/ ma'îşeti keddile ve mekrile ola enfüsde ḳalîlü'l-ma'rifet ola ol-daḥı /9/ keddile ola ammâ kemer kişinüñ ḥulḳıdur vüs'atı ve zîḳ-ı şadırdur bir kişi /10/ görse ki kemerde oturur ammâ yiri tırdur 'avratına talâḳ vire İbn-i /11/ Sirine bir kişi geldi eydür Yezid bin Mehlebi gördüm bizüm evümüzden /12/ kendü evine varınca bir kemer 'aḳd idüp yapmış İbn-i Sirin eydür /13/ vâlideñ Yezid bin Mehlebüñ câriyesiymiş bu kişi vardı anasına /14/ şordı anası eydür İbn-i Sirin gerçekdür anuñ câriyesiydüm senüñ /15/ ataña virmişidi müsterâḥ 'avratdur eger vâsi' olup pâk olursa

106b

/1/ ki râyihası olmaya 'avratı eyü ve ḥüsnü'l-ḥulḳ ola ve şâliḥa ve muṭi'a /2/ ola enfüsde mâlinı ve me'külâtını pâk idüp menâhiden müctenib /3/ olup nefsinı müzekki ḳıla eger tar olup tolu necis olursa ki /4/ şâḥibi oturacak yirde müzâyâḳa çeke nâ-şize 'avratdur enfüsde /5/ mâl-ı ḥabîşe mâlik ola kim anuñ taşarrufında 'âciz olup müzâyâḳa /6/ çeke müsterâḥuñ kuyısı derin görse ol yaramaz 'avratuñ tedbiridür /7/ eger kuyunuñ dibine nazar itse anda ḳan görse 'avratına ḥâyıziken /8/ cimâ' ide eger elinde bir ağaç görse ol ağacıla kuyıyı ḳurdar /9/ bu kişinüñ evinde bir muṭallâḳa 'avrat ola bir kimesne görse /10/ müsterâḥa ḳoymışlar bu kişiye mekr vâḳi' ola eger müsterâḥ /11/ ḳapusu üzerine bağlansa fevt ola yâhod bir zahmet çeke kim /12/ mevt mertebesine vara ammâ ebvâb ekşer ḳapular rızḳ ḳapularıdır /13/ eger ḳapu yola açılrsa rızḳı gurebâya şarf olına eger ḳapusu evine /14/ açılrsa rızḳı ehl-i beytine şarf oluna eger ḳapusun evvelki /15/ hâlınden müteḡayyir veyâ münkesir görse veyâ ḳopmış veyâ düşmüş görse

107a

/1/ h ar abl ı a del alet ider vey  la if  asen g rse evin  n  ayyimine /2/ del alet ider nice gördiyse  ayyim  n  alid r eyle ola beyt /3/  apusu ev  n ‘avratına del alet ider y  niyse b kr ola ve e er  zerine /4/  apu ba lasalar b kr kızdur  apun  n mu kemligi ve g zelligi ne mi d r sa /5/ ol mi d r kı z ma b be ve ey  ola e er eski olup ba lanmazsa  arı /6/ ‘avratdur e er evin  n  apusu içinde bir g cek  apu da ı a ılmış /7/ g rse ‘avratına  ıy net ideler evine n   i gire e er evin  n /8/  apusun arayup bulmasa d ny  içinde m te ayyir ola e er g rse evin  n /9/  apusu fev a’l-‘ de b y k olmuş bi- ayr-ı iznin  al y k d  il ola /10/  apun  n  alkası  acibid r vey  res lid r vey  nez rid r e er g rse /11/  apun  n  alkası iki olmuş  acibi iki ola y  iki nefise ‘avratı /12/ ola e er  alkası kesilse bir bid’ata d  il ola  apuy  oda /13/ yak sa ‘avratı fevt ola enf sde ağzından  azabıla /14/ bir söz  ı a z lm yöninden pe im n oldu ı sebebden nefsi m te’ellim /15/ ola ev  n diregin ve  apusun oda yakmak mevt-ı evl da del alet ider

107b

/1/ ve m l z yi’ olma a del alet ider enf sde  azabından kend  v c dına /2/ elem get r p  iddet-i  azabıla  emere-i a’m li z yi’ itmeklige del alet /3/ ider e er t t nl  olsa e er ateş n r-ı  afil ı ıla görünse yak masa evl d n n  ali /4/ ey  ola enf sde n r-ı ma abbet v c da sir yet id p nefis-i a’m lden /5/  ayrdan m te evvik olup itd  i ‘amel m  mir ola  sit n ‘avratdur /6/  br him  sm ‘il  n ‘aleyhime’s-sel m ‘avratına   marladı oğlum /7/  sm ‘il eve gelicek d yesin ki baba n geldi seni bunda bulmadı /8/ amm  e i in ta y r its n dedi  sm ‘il geldi ‘avratı  aber /9/ virdi hem n ‘avratına  alak virdi evin  n e i in  oparsa /10/ devleti gide a a a e i in  oparsa ‘avratına  alak vire /11/ e er eşik gözinden  ayb olsa ‘avratı fevt ola  apu s vesi /12/ re’is-i d rdur e er g rse ki s ve  opmu  ‘azl ola e er /13/ nazardan  ayb olsa fevt ola yok ru eşik erd r a a a /14/ eşik ‘avratdur s rme kilid  ıfz-ı d ny dur  apuy  kilids z /15/  om k d ny y  zab  itmemekdur e er bir   zi g rse ki ba lu

108a

/1/  apuy  a ar  i  r burc n dele feth ide derbend bir kimesne derbend /2/ i ine girse v liye vil yetdur t cire f yided r  an ‘at ehline /3/   rfetinde ziy de olma dur   rs  b z r d ny dur e er b z rı /4/ g rse ki evvelki v z’ından v si’ olmuş  alk-ı ke ir i ine /5/ g rmi  d ny   ok olma a del alet ider  u     ki s ki ola /6/ enf sde a’m li ziy de olup v c d  ma’m r olma a del alet ider /7/ d kk n ki in  n ma’  etid r e er bir kimesne g rse ki d kk nda /8/ oturur ‘izzete ve mertebeye y ti e e er ehlise e er görse

ki /9/ dükkân kapısı yapılmış metâ'ı kesâd ola ve eger açılrsa revâc bula /10/ hazine kişinüñ 'avratıdur eger yıkılrsa 'avratı fevt ola ammâ /11/ hammâm gamdur 'avratlar tarafından ammâ bekâsı yokdur enfüsde hammâmdan yunup /12/ çıkar görse gamdan guşşadan arınmağa delâlet ider bir kimesne /13/ görse bir ıssı ey içinde turur bir kimesne bunuñ 'avratına /14/ hıyânet ide bu kişi cehd idüp anı men' itmege qâdir olmaya eger /15/ mu'tedil olsa kişinüñ ehli ve hışımları ve kendünüñ oğullarıdur

108b

/1/ ki bir birini gözler her birisi kazanup bir yire getüreler eger şovuk olsa /2/ guşşadur evlâdından ve ta'allukâtından fâyide görmeye fakır ve qalilü'l-kesb /3/ ola murâdına eli irişmeye eger katı kızgın olsa evlâdı ve akribâsı /4/ galizü't-tab' olur bunlardan bir meserret ve fâyide görmeye ni'metine şakir /5/ olmaya eger kızgın hammâmdan ıssı şu içse yâ üzerine dökünse /6/ yâ gusl itse ammâ hey'et-i gusulda olmasa ki âdâb-ı şer' üzerine /7/ olurdu gamdur guşşadur ve marâzdur ve feza'dur eger hammâmuñ ortadağı /8/ evinden içse hummâdur eger şovuk evinden içse ber-sâmdur ammâ /9/ eger şovuk suyla gusl itse eyüdü *قال الله تعالى اركض برجلك* /10/ *هاذا مغتسل باردوشراب* İbn-i Sirin eydür bir kimesne ıssı suyla /11/ gusl itse sefer itmek istese memnû' ola [...] hammâm ve iğtisâl /12/ ve hırizma dürtinmek cem' olsa mu'abbir olan kimesne eyle gerekdür ki /13/ hammâm ta'birin terk ide gusl eylemek ve hırizma dürtünmek ta'birine /14/ şürü' ideler zirâ ki bunlaruñ te'vili kuvvetlüdür Câmâsb eydür bir /15/ kimesne görse hammâm bünyâd itdi hâceti qazâ olına ba'zılar

109a

/1/ eydür teşyî'-i fevâhişe sebeb ola bir kimesne gördi ki keennehu hammâmda /2/ tayındı bir mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eydür bir şiddet vâkı' ola bu /3/ kişi bi-'aynihi hammâmda düşdi ayağı şındı ammâ külhan ve ocağı yapsa /4/ vilâyete ve saltanata yêtişe ehlise ve illâ bir emr-i 'azim üzre şugl /5/ ide ammâ şu üzerinde degirmen bir recüldür ki elinde çok maşlahat /6/ vardur bir kimesne aña ilticâ itse devleti eyü ola evi ve şuyı /7/ ne-kadar çoğısa ol kadar menfa'at göre az olur ki tâhûn devr itse /8/ sefere ve harbe delâlet ider ma'îşete ve ni'mete dağı delâlet ider ihsâna /9/ ve düğüne ve evlenmege delâlet ider nitekim Hâk ta'âlâ Benî İsrâ'ile eydür /10/ ki *اخل منكم ومن ارضكم صوت الرحي ونور السراح* ya'nî sizüñ /11/ yirüñüzden degirmen âvâzın ve çirâğ nûrın gidereyin ya'nî sünnet /12/ düğüni ve evlenmek olmasun dër Urmiyâ 'aleyhi's-selâm lisânından /13/ nakl ider eger degirmen egri dönse ta'am kız ola eger görse /14/ ki degirmen şınmış şâhibi veyâ degirmencisi fevt ola ve ma'îşeti /15/ nakş ola ba'zılar eydür 'avratın boşaya guşşalusa ferağ ola

109b

/1/ hastayısı necât bula mahbûsısa hâlâş ola eger yel degirmenin /2/ görse huşûmet ide bâkî olmaya eger el degirmenin görse iki /3/ katı gönüllü âdemdür ki bir işde şerik olmuşlardı bunların /4/ maşlahat görmesi bir muvâfık kimesneyle cem' olmayınca olmaz kaçan /5/ cem' olsalar bir emr ıslâh iderler bir kimesne gördi ki bir degirmen /6/ şusuz döner bir mu'abbire kıssa itdi mu'abbir eydür düş görenün /7/ eceli karib gelmiş bir kimesne gördi ki tâhûn yir üzerinde döner /8/ bir mu'abbire kıssa itdi mu'abbir eydür düş görenün eceli karib geldi /9/ veya harb ve katldür ki şâhibi andan gâfildür hem dahı eyle vâkı' /10/ oldu enfüsde degirmen yörür görmek a'mâl-i hayrıla vücûdını /11/ 'imâret itmege delâlet ider ya'nî sa'yı dâym ola eger degirmeni harâb /12/ görse a'mâlinün terkine ve hâlinün yaramazlığına delâlet ider /13/ **bêşinci faşl** eşcâr ve yemişler ve otlar ve tohumlar görmegün /14/ ta'biri beyânındadır işit saña bir kâ'ide zikr idelüm eşcârın /15/ küllisi ricâldür ricâlün ahvâli eşcârın ahvâli gibidür enfüsde

110a

/1/ eşcâr eşcâr-ı vücûddur her şecer ki müşemmir ola hulk-ı hasenile /2/ semere-i a'mâldür her şecer ki gayr-ı müşemmer ola a'mâlden berî fâyidesüz /3/ vücûddur kibr ve 'ucb ve enâniyyetile muttasıf ola eger bir ağacı /4/ bir kimesnenün müzâvelesi olsa bir kimesneye müzâvele ide ki bu ağaca /5/ anuñ mûmâşeleti ola tab'ında veya menfa'atinde ve tib-i râyihasında /6/ ve qadrinde bir kimesne yemiş ağacından yemiş yese bir kimesneden eline /7/ mâl gire ki bu ağaç aña mûmâşildür zikr olınan umûrın birinde meşelâ /8/ hurmâ ağacı recül-i şerif-i 'Arabîdür ve cevz ağacı bir bahîl-i 'Acemdür şecer-i /9/ zeytûn bir recül-i mübarek-i neffâ'dur gayrın-dahı buña kıyâs eyle şol /10/ büyük ağaçlar ki serv gibi ve çınar gibi katı gönüllü kimesnelerdür hiç /11/ hayr yokdur hemân şavt ve şadâdur tayyibü'r-râyiha olan ağaçlar /12/ zikr-i hasene ve şenâ-yı cemile delâlet ider kerihü'r-râyiha ağaçlar bunıñ /13/ hilâfidur kubh zikre delâlet ider dikenlü ağaçlar recül-i şa'bdur /14/ ki hulkı kabîh ola bilgil ki yemiş ağaçları ta'bır olınur /15/ yemişine göre ve menâfi'ine göre ve cevheriyyet-i şecerine göre ve meblağına

110b

/1/ göre ve keremine göre ve hüsnine göre ve yabrağına ve tib-i râyihasına /2/ ve dikenli olmaduğına ve olduğına göre ve 'urûkına göre ta'bır /3/ olınur şol yemişler ki aşferü'l-levn ola zerdâlu gibi ve armûd ve şaru yemişler /4/ ne varısa hastalıkıla ta'bır olınur şol yemişler ki ekşi ola guşsa ve hüznile ta'bır olınur enfüsde her yemiş ki ekşi ola /5/ ve dahı her yemişden hâşıl olan mahşûl ki süciden gayrı ekşi /6/ ola meşelâ koruk gibi

çağala gibi delâlet ider ki bir ‘amele meşğul olmuş /7/ ola بغير اذن maḥşûlden sırke gibi buña beñzer daḥı ne-varısa meşakḳatıla /8/ ‘amele delâlet ider ḥubûbātuñ küllisi mâldur ne kadar otlar varısa mâldur /9/ zer’ kişinüñ ‘amelidür şarmusak şogan koz şalgam guşşadur /10/ reyḥânlaruñ küllisi göz yaşıdur ve guşşadur illâ meger ki bitdüğü /11/ yirde тұrur görile müslimün eydür bir kimesne görse ki ağaçlar altında /12/ yatur oğlu ve kızı çok ola bir kimesne görse ki şecer қаt’ itse kesse /13/ ‘avratı fevt ola yâ ‘ahdin boza قال الله تعالى لقد رضي الله عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة /14/ pes ağacı ibkâ itmek /15/ ‘ahd üzerine olmaḳdur қаt’ itmek naḳş-ı ‘ahddür ağacuñ

111a

/1/ kabuğı recülün terekesidür yüceligi etbâ’ıdur ve yabraḳları eyü aḳçalardur /2/ Rüm kavlinde ba’zı ḥükemâ eydür ev öñinde olan şecer mevâliye /3/ delâlet ider müzekker olsa erkeklerdür mü’enneş olsa dişilerdür /4/ uvaḳ ağaçlar qarâbetdür gâyetde küçük ağaç mersin ağacı gibi /5/ kullardur bir kimesne bustâna girse ki anda yemiş ağaçları vardur /6/ elma gibi ve armüd gibi ve enâr gibi ol kimesne ḳulüb-ı ma’müreye girmişdür /7/ eger yemişleri kâmil irişmiş olsa eger çiçekde olsa henüz /8/ ‘imâret oluyor ve eger bustânun ağaçları çınâr ve ḥilâf olsa /9/ müteveccih olmuştur ‘âlem-i müşâhedeye ṭabî‘at-ı ruḥşat virmişdür /10/ ḥurmâ bir nâfi’ şerif ḥasib vü nesib kimesnedür bir kimesne /11/ görse kendünün bişyâr ḥurmâ ağaçları vardur bir nice ‘aziz /12/ kişilere mâlik ola ki dinleri bi-ḳadri’l-ḥal bülend ola eger /13/ düş gören vâli olursa eline vilâyet gire tâcir olup ve sūḳı /14/ olursa fâyide ide eger eline ḥurmâ girse vaktında eşrâfdan /15/ mâl eline gire zahmetsüz veyâ bir ‘avrat ala şâliḥa ve mestüre

111b

/1/ ve keşîretü’l-ḥayr ola veyâ ‘ilm tahşil ide eger vaktında olmasa ‘ilm /2/ ögrene ammâ fâyide itmeye eger görse ki ḥurmâsı ağacı maḳtû’ /3/ her ne iş üzerindeyse ol maşlahat münḳatı’ ola seferdeyse /4/ seferi ve ḥuşümetdeyse ḥuşümeti münḳatı’ ola eger görse /5/ ki ḥurmâsı çekirdegi bitdi ḥurmâ ağacı oldu eger oğlu varısa /6/ ‘âlim ola veyâ bir recül-i ḥaḳir terbiyetile ulu kişi ola ḳavm-i Mūsâ /7/ eydür ḥurmâ ağacı tûl-ı ‘ömrile ta’bır olınur veyâ evlâdıla ta’bır olınur /8/ ve қаt’ idüp kesmek kendünün veyâ evlâdınun mevtiyle ta’bır /9/ olınur kuru ḥurmâ ağacı recül-i münâfıḳdur eger görse ki riḥ /10/ ḥurmâ ağacın ḳoparmış ol yirde ḳan vâḳı’ ola veyâ Allâhdan /11/ bir ‘azâb nâzil ola veyâ sultândan ‘ikâb nâzil ola vaktısız /12/ yaş ḥurmâ yese ḥasta ola بجدع النخلة تساقط عليك رطباً جثياً /13/ كما قال الله تعالى و هزي اليك Meryem vaktında yemedi /14/ hastayıdı ḳavm-i ‘İsâ eydür yaş ḥurmâ yese ḥasta ola ba’zılar /15/ eydür yaş ḥurmâ rızḳdur yese ‘aynı vâḳı’ ola tâcirise fâyide

112a

و النخل باسقات لهاطع نضيد /2/ قال الله تعالى هُرْمَا فِدَانِي مَالِدُور قَالَ اللهُ تَعَالَى وَ قَرِي عَيْنَا /1/ ide
 ba'zılar eydür tal' /3/ veledür eger tal'dan yese oğlu mālından nesne yeye
 cezū'-ı /4/ naḥl 'azābdur وَلَا صِلْبَكُمْ فِي جَذْوَعِ النَّخْلِ /5/ eydür
 naḥl kuvā-yi zāhire ve bāṭınadur veyā 'akıldur ki anuñ şemeresi /6/ ma'ārif-i ilāhiyye
 ve ḥakāyık-ı kevniyyedür enār recül-i mükşir-i şāhib-i deyndür /7/ ki şevket-i
 'azimesiyle fevāhişden men' ider gören kimesne sultānısa /8/ sāyir selāṭine gālīb ola
 tācirise mālı çok ola ḥazīne /9/ cem' ide bir kimesne görse ki eline enār girdi biñ dinār
 eline /10/ gire eger dāneleri aḥmer olsa eger ak olursa biñ akça eline /11/ gire vakt olur
 ki bir cemile ḥātūn ve şāhibetü'l-māl nikāhlana /12/ İbn-i Sirīne bir kişi geldi eydür
 elümde enār gördüm İbn-i Sirīn /13/ eydür 'avrat alasın eger tatlusa ekşise marāzdur ve
 māludur /14/ vakt olur ki benāt-ı aḡniyādan bir 'avrat ala eger nārı bey' itse /15/ dünyāyı
 āḥiret üzerine tercih itmiş ola eger kabuḡın yese ḥastalıḡdan

112b

/1/ kurtıla eger ağacın kesse yaramazdur mevte delālet ider veyā şıla-yı raḥm /2/ terk
 ide ba'zı ḥükemā eydür şecer-i rümmān kurūḥdur ya'nı çıbandur /3/ zirā ki levni
 kıızıldur ba'zı muḥakkıḡın eydür nār himmet-i şādıḡdur ve /4/ himmet-i şerīfedür ve
 'azāyım-i nefīsedür te'vilde ba'zılar eydür enār tesbiḡ-i /5/ şahşa delālet ide ki şevkıla
 tesbiḡe meşḡūl olmuş ola ve eger /6/ nāruñ ekşisin görse delālet ider ki meşakkatıla
 tesbiḡe meşḡūl /7/ olmuş ola bāḡ 'avratdur ak üzüm rızḡ-ı vāsi'dür eger vaktında /8/
 yese eger bi-ḡayr-ı vakt görse ve yese ḡayrdur قَبْلَ الْوَقْتِ الْمَرْجُو yetiše /9/ üzüm yaḡını
 bulsa 'avratından mirāş eline gire üzüm şalkımı biñ /10/ akçadur kara üzüm fi-vaktiḡi
 ḡuşşadur ve ḡayrı vaktında marāzdur /11/ şaru üzüm daḡı marāzdur ba'zılar eydür
 esved üzüm daḡı eyüdü /12/ zirā ki Allāh ta'ālā rızḡdur dedi eger görse ki şire-i ḡamr
 itmiş /13/ māl-ı ḡarām eline gire ve ümerāya ḡizmet ide ba'zılar eydür bir kimesne /14/
 görse ki üzüm veyā ḡurmā sıkır rızḡ-ı ḡasendür وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَمْثِلِ /15/ كَمَا قَالَ اللهُ تَعَالَى
 عَنَابٌ تَخْذُونَهُ مِنْهُ سَكَنًا وَ رِزْقًا حَسَنًا

113a

/1/ enfüsde üzüm görmek şemere-i namāza delālet ider çokı çokına azı /2/ azına eger
 üzüm ağacını yā bāḡını kurımuş görse delālet ider ki /3/ namāzını terk idüp bi-namāzlıḡı
 'ādet idinmiş ola kuru üzüm karası /4/ ve aḡı ḡayrdur ve māl ve nuşretdür zararı
 yokdur ekşi daḡı olursa /5/ ba'zı ḥükemā eydür yaş üzüm ḡayrdur vaktında ve
 'avratlar tarafından ḡayr /6/ görmekdür kara üzüm menfa'at-i ḡafıyyedür rivāyetdür ki
 Nūḡ peyḡambere /7/ 'aleyhi's-selām ok dokundı yaralu oldu Allāh sübhānehu ve ta'ālā

/8/ üzüm yē dēyü vahy itdi üzüm yēdi yarası bitdi ba'zı muḥakkıķın /9/ eydür üzüm kuvvet-i şehvāniyyedür andan ḥamr hevā-yı nefis ḥāşıl olur veyā- /10/ ḥod 'aķluñ kuvvetidür ki andan ḥamr-ı maḥabbet ve 'ışķ ḥāşıl olur ki /11/ vaķt olur ki zevķ ve maḥabbet-i ḳalbile tefsir olunur müslimün eydür /12/ incir māldur ve ucuzlıķdur bir kimesnenüñ eline incir girse /13/ yēse Allāh sübhānehu ve ta'ālāya tevekkül ide yāḥod eline biñ aķça /14/ gire yāḥod on biñ aķça eline gire yāḥod nesli çok ola /15/ ba'zılar eydür incir yabrağı guşşadur ve ḥüzündür ve bir işe peşimān

113b

/1/ olmaķdur ki geķmişdür veyā gelecekdür kışşa-i Ādem 'aleyhi's-selām buña /2/ delālet ider ve şāhiddür ve şāḥiḥ ta'bır budur ki incir mezmüm /3/ degüldür ḳavm-i Mūsā eydür incir şuleḥādur veyā aḥyār-ı nāsdur bilgil /4/ kim her ağaķ ḳişinüñ dīnine nisbet olunur ve ḥüsn-i 'ibādete nisbet /5/ olunur eger özdeki ğalıż olsa dīni kuvvetlü ola suyu imāndur /6/ ve tamarları taķvādur ve vera'dur ḳabuğı şavmdur budakları ḳarındaşlarıdır /7/ dīnde ve yabrağı ḥulķıdır ve yemişi zekāt virmekdür ve şadaķadur ve dikenleri /8/ fevāḥişden men'dür ba'zı ḥükemā eydür aķ incir ḥayırludur ḳara incirden /9/ eger inciri vaķtsuz görseler ḥaseddür ki gören ḳişiye yētişe /10/ zirā ki Yūnān ḥekimleri ḳatında ḥasede tīn dēyü ad virmişlerdür /11/ ba'zılar eydür bir kimesne ki aķuķ havāda şan'at işlese aķ incir /12/ görse ḥüsn-i ḥāle ve havāya delālet ider esmer incir görse ve yēse /13/ bārān yağa ba'zı muḥakkıķın eydür ma'āni-i külliyyedür ki ḳalbile idrāk /14/ olunur ve cüz'iyātdan müteferri' olur شبيهة بالتين zirā ki ma'ķül-ı /15/ sırfdur muṭābıķdur cüz'iyātına ve lezizdür nefis-i nāṭıķa encir

114a

/1/ gibi ki çekirdegi yokdur belki lübb-i me'küldür müştēmildür dānelerin ki /2/ cüz'iyāt gibidür bedeni şemirdür* hem ğidā olur hem yemişlik ider müslimün /3/ eydür zeytün ağacı bir mübārek ḳişidür ki menfa'atlı ola قال الله /4/ زيتونه تعالي توقدمن شجرة مباركة zeyt bereket ve ḥayrdur ve zinetdür /5/ eger dürtinüp aķup yüzine inmezse ve eger inse guşşadur ḳavm-i Mūsā /6/ eydür zeyt ve zeyt yağın dürtünmek zekātdur ve ṭahāretdür ve ḥāliş /7/ niyyetdür zeytün şuleḥāyıla ve aḥyār-ı nāsıla ta'bır olunur ḳavm-i 'İsā /8/ eydür bir kimesne görse ki zeytün ağacına veyā ḥurmā ağacına çıķdı /9/ zeytün ve ḥurmā devşürdi oğlı toğa ba'zı ḥükemā eydür zeytün /10/ 'avratdur ve ululuğa ve ḥürmete delālet ider eger ḳul devşürülmüş /11/ zeytün görse darb ideler zirā ki zeytün ağaķdan budak şınmayınca /12/ inmez ammā ḳuldan ḡayrı kimesneler görse ḥayrdur ve berekātdur eger /13/ görse ki zeytünü pāk ider ve

* şemirdür: (metin semirdür 114a/2)

şıkâr ucuzlıktır ve hayrdır lâkin /14/ bir ta‘ab ve meşakkât çeke ba‘zılar eydür zeytûnı hasta görse /15/ fevte delâlet ider bir kimesne hasta idi düşinde bir kimse buña

114b

/1/ eydür ki لا ولا كميہ şihhat bulasın bu kimesne mu‘abbire geldi kışsa /2/ itdi İbn-i Sirin eydür zeytûn yê zîrâ ki Hâk ta‘âlâ zeytûna لا شرقية /3/ ولا غربية dëyü buyurmuşdur lâ velâ dedügi ol iki lâdur bir kimesne /4/ gördi ki aşı-ı zeytûnı şıkıp şuyın içër İbn-i Sirin eydür ‘avratuñ /5/ rezâ‘dan kız qarındaşuñdur dëyü ta‘bir itdi vâkı‘a eyleyîmiş bir kimesne /6/ zeytûn devşürdi dağı girü zeytûn ağacı dibinde dökdi İbn-i Sirin /7/ eydür anañı nikâhlanmışsın teftiş olundı eyle bulundı ba‘zı muhakkıķın /8/ eydür şecere-i zeytûn şol nefsdür ki şafâ bulmuş ola neyçün nefsi /9/ zeytûn ağacına teşbih itdi zîrâ ki nefsuñ fûrû‘ı arz-ı cesedden /10/ çıkar biter kuvvetleri müte‘affin olur ve müte‘âlî olur a‘zâ-yı fezâ-yı /11/ kalbden semâ-yı rûha yêtişür ol vâkt berekâtıla mevşûf olur semerât-ı /12/ a‘mâlden fevâid-i keşire görür aña sa‘âdet-i dâreyn hâşıl olur zuhûr-ı /13/ envâr ve esrâr-ı ma‘ârif ve maķâmât ve aḥvâl ve mevâhib aña mevķûfdur /14/ vâktî ki bu vechile şafâ bula teşbih olunur şecer-i zeytûna zeytûn /15/ ol ma‘ânî-i cüz’iyyedür ki nefsuñ müdrikâtıdır zeytûnı ma‘ânî-yi cüz’iyye

115a

/1/ teşbih itdi zîrâ ki ma‘ânî-i cüz’iyye mukârindür levâḥık-i mâddiyyeye /2/ ki nefis yaraķlar idrâk-i külliyyâta nitekim ṭabî‘at-ı zeytûnda kuvvet-i isti‘dâd /3/ var işti‘âleten ve iştiżâaten kezâlike nefside dağı isti‘dâd vardır işti‘âleten /4/ ve iştiżâaten ‘aķl-ı fa‘âlüñ nûrî nâr-ı kalb ve rûḥ vâsıtasıyla nefse /5/ yêtişür nitekim yağ kâbil-i işti‘âlidî eṭrâfına nûr virürdi kezâlike /6/ nefis dağı müştâ‘il olup eṭrâfına nûr virürdi nazar-ı şâḥihile ki /7/ kâminidi zâtında yakın oldur ki bu nûr fi‘le gele eger şöyle ki nûr-ı nâr-ı /8/ ‘aķl-ı fa‘âl dağı nûr-ı nâr-ı quds dağı yêtişmezse كما قال الله تعالى /9/ يكادزينها يضي ولولم تمسه نار نور müslimün eydür bir kimesne /10/ bir yire mâlik olsa ki nebâtât ve ḥazravât-ı meḥûle ola ammâ neydügin /11/ bilmese şâḥib-i vera‘ ve şâḥib-i İslâm olan kimesnedür eger ḥazravât-ı /12/ ma‘rûfa olsa ol ḥazravât neye mensûbısa dünyâda bu düş /13/ gören kimesne ol nesneye yêtişe eger görse ki ekine âfet yêtişmiş /14/ âfetden ekini kurtıla ‘aksi vâkı‘ ola ekine od düşüp yanmak kızlıktır /15/ eger görse ki bir ḡayrı kişinüñ yirin sürer eker ‘avrat ala eger bir kişinüñ

115b

/1/ yirine toḥm saçsa ‘avratı ḥâmile ola eger görse ki vâktında toḥm /2/ ekdi ḡayr işleye ekin kuvâ-yı nebâtiyye-ile ta‘bir olundı eger vâlîyise /3/ sultânlık eline gire tâcirise ve

sükise fâyide ide zâhidise /4/ zühdi ve vera'ı ziyâde ola eger ekdügi tohm bitse hayrâtı maqbûl /5/ ola eger ekdüğün biçse ecrin almış ola bir kişi görse bir /6/ ahzâr ekinlû mezra'ada sa'y ider hayr-ı 'amele sa'y ide nebâtı ahlâkı /7/ ve fazâyilile te'vil iderler yaşıistânı 'ulûm ve ma'ârifile karin olmaqdır /8/ tohm kuvvet-i gâziyile ta'bir olunur ki anda lezzet ve zevk vardır ekl ve /9/ şurb kuvvet-i câzibe ve mäsike ve hâzime ve dâfi'e ve muğire ve muşavvire /10/ ta'bir olunur ki bunlar bedenüñ hizmetkârları ve mülâzımlarıdır hıfz-ı /11/ kuvvet ve neşv ve nemâ ve bedel-i mâ-yetehâllel bu zıkr olınan kuvvetlerle hâşıl olur /12/ 'ilm teşrihde ma'lümdür reyhân kuvvet-i müvelledile ta'bir olunur ki /13/ mücibdür kuvvet-i cimâ' ki atyeb-i lezzât-i cismâniyyedür ekilmedük tohm /14/ tevlidile ta'bir olunur yemiş havâsdan hâşıl olan lezzet-i hissiyyedür /15/ şeyhül-muhakkıkın Kâşânî revvaha'llâhu rûhahu bu vechile ta'birât

116a

/1/ itmişdür kitâb-ı kerim ve Qur'an-ı 'azim tefsirinde biz eydürüz dahı bâki /2/ kalan fevâkihi ve gayrını tertib-i hurûf-ı hecâ üzerine zıkr ideyim inşâ'allâhu /3/ sübhânehu ve ta'âlâ harfû'l-elif el-atrec turunc veled-i murtażâdur /4/ kaçan dörd ve beş 'aded olsa zıkr-i cemildür ve mâl-ı tayyibdür Resûl /5/ (ş.a.v.) mü'mini turunca beñzetdi hüsn-i hey'etde ve tib-i /6/ râyihada ve tu'm-ı maṭbu'da ve şeceresi kerim olduğında ki her /7/ vaktda yemiş eksük degüldür ba'zılar eydür ekşi turunc yese maraz-ı /8/ yesirdür veyâ oğlından guşsa yetişe veyâhod bir 'Acemî mâl-dâr /9/ hâtündür veyâ hasta câriyedür eger turuncı ortasından kesse /10/ 'avratından veyâ câriyesinden kız toğa yaşı turunc gâyet eyüdü /11/ yıl ucuzluk olmaqdır ve şihhatdür şaru turunc ucuzlukdur ammâ /12/ hastalık vâkı' ola el-eccâş (kara erük) müslimün eydür erük marazdur /13/ eger hastalar görseler ki erük yerler şifâ bula ve eger sağ kişi /14/ yese ol dahı şifâ bula ba'zı hükemâ eydür vaktında görilse lezzete /15/ delâlet ider ammâ gayr-ı vaktında olsa ta'aba delâlet ider el-âcâm (boynuzsuz koyun)

116b

/1/ ricâldür ki andan menfa'at olmaz el-ârz mâl-ı keşirdür ki anda ta'ab /2/ ola bir kimesne görse ki ârz cem' itmiş bir kimesnedür ki nefesine /3/ 'ibâdetden bir nev'i lâzım kılmışdır ki aña mülâzemet ider vaktın zâyi' /4/ itmez el-ukḥuvân (bâbüne) kişinüñ 'avratı karâbatıdır bir kimesne bulsa 'avratı /5/ akribâsından bir şadikile muvâneset ide yâhod câriye-i hasnâdur /6/ el-ercüvân (ergüvan) bir ganiyye ve muhsine 'avratdur çok hitâb ve karâbatı /7/ vardır el-âs (mersin) zıkrı geçmişdür harfû'l-bâ el-bendâk müslimün eydür /8/ recül-i ganidür ve şâlihüdür ba'zılar eydür zahmetile mâldur ba'zı muhakḳıkın /9/ şöyle te'vil iderler ki her nesnenüñ kabuğı ola 'ulûm-ı hafıyyedür ve

sırr-ı /10/ muhtecibdür tahtü'l-estâri'l-belût recül-i şa'b ve keşirü'l-mâl ve hammâ'dur /11/ el-bıttîh el-aşfer recül-i şâhib-i hümûmdur ve marîzdür ve habsdür /12/ bir kimesnenüñ eline girse guşşaya düşe 'âfiyet görmeye eger /13/ günâhı varısa bir guşşa dağı aña tâbi' ola İbn-i Sirin eydür /14/ bir kimesne görse ki bıttîhi yir habsden çıka şol kavun /15/ ve karpuz ki olmamış ola hām ola eyüdür sıhhat-i cisimdür bıttîh-i

117a

/1/ Hindi bir şakıl bârid kimesnedür a'yün-i nâsda veyâ kelâm-ı kabîh /2/ söyler ve şakıl söyler kimesnedür biz eydürüz kavun 'ilm-i kesbidür ve semere-i /3/ a'mâl ve gıdâ-yı rûhânîdür ve ma'ârif-i ilâhîdür el- bâklâ (bakla) yaşı guşşadur /4/ kurusu mâldur el-bâdincân vaktında görse rızkdur ki azacuk /5/ guşşayıla hâşıl ola eger vaktında degülse guşşadur el-bahâr /6/ bir oğlana delâlet eyler ki tıflıken fevt ola ve ferahdur ki dâyim /7/ olmaya yâ 'avratdur ki andan müfârekat oluna ba'zılar bahârı /8/ dirhem derler benefsec (benefşe) bir câriye-i müteverri' adur el-başal ba'zı hükemâ /9/ eydür yaramaz koşulu nesneler yemek bir gizlü nesne âşikâr olmağdur /10/ baş başal yemek ucuzlıkdur ammâ zahmet çeke ba'zı hükemâ eydür /11/ başal yemek yaramazdur düşde ammâ bulup şaklamak hayrdur hastalara /12/ ba'zılar eydür bir kimesne azacuk başal yese hasta ola /13/ yâ fevt ola eger çok yese hastalıktan şifâ bula zirâ ki /14/ azacuk başal râyihası gözden yaş çıkarur bir kimesne dağı /15/ fevt olmağa yakın olıcak gözinden yaş akar ve eger çok yese

117b

/1/ hiç zahmet çekmez gözinden yaş dağı akmaz te'vilde başal bir kimesneden /2/ acı söz işitmekdür yâhod bir âhere kendü söylemekdür ba'zılar eydür her /3/ ta'âm ki insân anı görür yâ yir te'vili hemân neyise oldur ammâ başal /4/ eyle degüldür başal görmek hayırdur ve yemek şerdür harfüt-ta el-tuffâh /5/ tatlu elma rızk-ı helâldür ekşi elma haramdur ba'zılar eydür kişi ma'îlûbın /6/ bulmağdur şecere-i tuffâh recül-i mü'mindür ki halka yakın olur bir kimesne /7/ görse sib ağacın diker yetim terbiyet ide eger elmayı devşürse /8/ bir recül-i şerifden mâl eline gire ba'zılar eydür sağışlu tuffâh sağışlu /9/ aqçadur mescidde yiylemek şenâ-yı hasendür meclis-i fışkda lehvdür eger /10/ 'avratına yedürse oğlu toğa yaş ve taze tuffâh hayırdur ve murâddur /11/ ve ribhdür kavm-i Mûsâ eydür aşdikâ ve ihvândur kavm-i 'İsâ eydür görmek /12/ ve yemek zuhûr-ı 'adûdur ba'zılar eydür yemek şehvet-i cımâ'dur Hüşâm bin /13/ 'Abdül-melik gördi ki on tokuz tuffâh eline girmiş bir Yahûdî ol /14/ 'adedi melikligile ta'bir itdi eğlenmedi halife olup on tokuz /15/ yıl pâdişahlık itdi te'vilde sib ağacı şecere-i vücûddur tuffâh

118a

/1/ semere-i a'mâldür ve gıdâ-yı rûhânîdür et-tibn (şaman) mâl-ı keşirdür harfû's- /2/ şa eş-şüm (sarmusak) şarmusak yemek şenâ-yı kabîhdür veyâ mâl-ı harâmdur veyâ kabîh /3/ kelâmdur ki hayrî şerrile bedel ider eger bişmiş yese fuşşâdan tevbe /4/ ide ba'zı hükemâ eydür yemek yaramazdur şaklamak delil-i hayırdur hasta olan /5/ kimesnelere Câmâsb eydür bir kimesne şarmusakı yirinden koparsa /6/ veyâ şogan koparsa akâribinden zarar göre Ebû Hüreyre radîya'llâhu 'anh /7/ eydür yemek mâl-ı habîşdür te'vilde şarmusak dağı şogan mişlidür /8/ şogan yokaruda zıkr olundı harfû'l-cim el-cevz ve'l-celüz (çam kozacı yemişi) /9/ gizlû mâldur koz ağacı bir bağıl 'Acemî kimesnedür eger koz ağacın kesse /10/ 'avratından mâl-ı nâmî eline gire kavm-i Mûsâ eydür koz şalhâ ve enbiyâ /11/ ve ihvândur ve uzun 'ömürdür yağı ucuzlıkdur ba'zı hükemâ eydür her /12/ nesnenüñ ki kuru kabuğı ola ucuzlıkdur guşşaya dağı delâlet ider /13/ zirâ ki ba'zı acıdur el-cezer (kezer) cömerd ve sağı kimesnedür bir kimesne görse /14/ elinde keşür vardır bir düşvâr işdeyse ol iş âsân ola kavm-i /15/ 'İsâ ve Rûm eydür keşür yese menfa'at ve hayr ve sürürdür harfû'l-hâ

118b

/1/ el-hınța gendüm mâl-ı şerîfdür zahmetile kazanılır ve 'ayâlî ziyâde olmaqdur /2/ bir kimesne görse ki buğday ekdi arpa bitdi zâhiri hayırlı /3/ ola bâtınından Hemedân vilâyetinden bir kimesne gördi ki buğday /4/ şatup arpa alır Şa'abiye radîya'llâhu 'anh kışşa itdi Şa'abî eydür /5/ şa'r şatasın gaz alasin ya'nî kıl ve yün şatasın ebrîşim alasin /6/ yaş buğday yese şalâh ve nûskdür el-ħummüş (nohûd) İbn-i Sirîne bir kişı /7/ geldi eydür görürem ıssı nohûd yêrem İbn-i Sirîn eydür ramazân güninde /8/ 'avratuñ öpdüñ el-ħaşış (maşlak) ve'l-merâ'i ot ve otlak dındür mâldur /9/ bir kimesne görse ki avcı üstinde ot bitmiş 'avratı erile görile /10/ eger görse ki ayası içinde ot bitmiş kendü fevt ola kabrinde ot /11/ bite hançal (kargadüvlegi) bir recûldür ki dîni olmaya ve dünyâsı dağı olmaya /12/ cebân ve korkak ola nevâyibe şabr itmeye كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى كَشَجَرَةٍ /13/ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ şecere-i habîşe /14/ hanzaldur dëyü tefsîr olunmuşdur el-ħinnâ kişinüñ âleti ve 'uddesidür /15/ ki anuñıla 'ameli neyse işler el-ħübük (gök yolları) nifâk ve nemîmedür el-ħarmel (yüzerlik)

119a

/1/ mâldur ki fâsîd anuñıla ıslâh olunur el-ħabbetü'l-ħazrâ (otlak yiri) recûl-i ğarîbden /2/ menfa'atdûr harfû'l-ħâ havh (şeftâlû) müslimün eydür şeftâlû ağacı /3/ bir recûl-i ğanî ve müşfik ve şücâ' kimesnedür mâl-ı keşir cem' itmişdür /4/ evvel cüvânide ammâ yine şebâb-ı âvânide fevt ola şeftâlû vaktında /5/ olmasa katı hastalıkdur ekşi şeftâlû

havfdur tatlusı shevâtdan /6/ ne dërlerse yetişe ba'zı hûkemâ eydür şeftâlû vaktında görilse /7/ lezzetdür ve hadî'atdur vaktında ta'abdur ve bâtil işdür el-hilâf (sögüt ağacı) /8/ bir recüldür ki ehli anı severler anuñ ehline menfa'atı yokdur /9/ kim aña 'adâvet iderse anuñıla eyü olur ve kim aña dostlık /10/ iderse anuñıla yaramaz olur anuñıçun kim sögüdi kırdukça kuvvetlenür /11/ gür biter el-hıyâr hüzndür huşûsâ ki şarusı ola bir kimesne /12/ görse ki hıyâr yir 'avratı hâmile ise kız toğura ba'zılar eydür /13/ vaktında yese rızkdur gayr vaktında marazdur ba'zı hûkemâ eydür /14/ kaçan hıyârı bıçağıla kesseñ hastalık artar yeñilenür Câmâsb /15/ eydür şınhıyâr görmek 'avratı hâmile olmağa delâlet ider

119b

/1/ te'vilde hıyâr görmek delâlet ider kim kendünüñ kavlınden ve fi'linden /2/ bir begenilmiş kavlı yâ fi'l şâdir ola kim andan ferağ hâşıl ola el-haşhâş /3/ mâl-ı müntindür el-hardal yese bir kimesneden acı söz işide ba'zılar /4/ eydür eline mâl-ı şerif gire ta'abıla el-haşebü'l-yâbis (kuru tahta) nifâkdur dinde zâhiri /5/ bâtinından hayırlı olmağdur Yahüdî eydür yaş ağaçlar oğlanlarıyla ta'bir /6/ olunur zirâ ki Süleymân-ı nebi 'aleyhi's-selâm yaş ağacı oğlandur dëyü /7/ ta'bir itdi bir kimesne gördi sağ elinde bir 'aşâ ve şol elinde bir ağaç /8/ vardur bu 'aşâyı ve ağacı ıslâh idüp toğruldur ammâ bu haşebe toğrulmaz /9/ 'aşâ toğrulur mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eydür iki oğuldur birisi câriyedendür /10/ ve birisi hürretü'l-aşl hâtündandur sen bunlara edeb ta'lim idesin /11/ câriye oğlu naşihat kabûl ide ve hürreden olan kabûl itmeye ba'zı /12/ hûkemâ eydür bir kimesne gördi ki keennehu ağaçdan bir kaftân geymiş deñizdeyimiş /13/ bu kişinüñ gemisi seyr itdi eyle olsa ağaç görüp deñiz görmek /14/ gemiye delâlet itdi harfû'd-dâl ed-dülb (çenâr ağaç) keşîrû'l-evlâd bir meni' /15/ ulu kişidür lâkin halkı yaramazdur kimesneye menfa'at itmez eger bunuñ

120a

/1/ yemişi eline girse bu emşâllü kimesneden mâl eline gire ba'zı hûkemâ /2/ eydür şecere-i dülb (çenâr) ve et-tarfâ (ılğın) ve el-hilâf (sögüd) ve dağı bunuñ emşâli yemişsüz /3/ ve menfa'atsiz ağaçlar ne varisa hayrdur harbe giden kimesnelere ve ehl-i /4/ 'askere zirâ ki bunlar silâhlarına ve gönderlerine yarar ammâ sayır-ı /5/ nâsa yaramaz zirâ ki menfa'atlı yemişi yokdur ed-duñn taru mâldur /6/ bunuñıla emvâl hıfz olunur ba'zı hûkemâ eydür meskenete delâlet ider /7/ ve mâl zâyî' olmağa delâlet ider ammâ şol kimesnelerüñ ki dirlığı /8/ taruyıla ola anlara eyüdür harfû'z-zal ez-zuret ve'l-câvers (şûret tarusı) mâl-ı /9/ keşîrdür ve 'adeddür ammâ ziyâde şerefi yokdur ve dağı recül-ı za'ifü'l-menfa'atdur /10/ hâmilü'z-zikrdür kimesne adın yâd itmez müslimün

eydür yaşıl bağçeler /11/ eger cevheriyyeti ma'lûm olmazsa İslâmıla dîn arasındadır ve /12/ kezâlike yirde hâzravât görmek dahı eyledür cevheriyyeti ma'lûm olmasa /13/ ba'zı hükemâdan rivâyet olundı eydür ki ben gördüm bir yaşıl bağçe /14/ içinde tururam ortasında bir 'amûd vardur demürden bir kişi baña /15/ geldi eydür çık bu ağaca ben dedüm ki gücüm yétmez ki çıkam eyle

120b

/1/ olsa bu kişi geldi ardumdan beni kaldırdı ve benümle bile kaftânlarum dahı /2/ bile bu ağacın çakı devesine-dek çıkıdum gördüm ki bu ağacın /3/ devesinde bir yapışacak kulb var aña muhkem yapışdum uyandum gördüm /4/ ki yapışıp tururam bu vâkı'âyı Resûlu'llâh hâzretine kıssa itdüm /5/ peygamber (ş.a.v.) eydür ol bağçe ki gördün bağçe-i /6/ İslâmdur ol ağaç İslâm 'amûdudur ol kulb ki yapışduñ 'urve-i /7/ İslâmdur İslâm üzerine şâbit olasın fevt olıcak imânıla olasın /8/ ki kulb elüñdedür harfû'r-râ ravzâ (çemen) eger bir kişi düşinde yiryüzün çemen görse delâlet ider ki gelecek zamânda hisâbsuz mâl eline gire eger gören kimse şulehâdan olıcak olursa delâlet ider ki şemer-i zikir vücûduñdan zühür itmiş ola harfû'z-ze ez-za'rûr (aluç) yaşılı marâzdur ez-zehr (açılmış çiçek) /9/ ba'zı hükemâ eydür çiçek vaktında hayra delâlet ider gayr-ı vaktında yaramazdur /10/ harfû's-sin es-süsen (şuşam) ak süsen mazarrat-ı zâhirdür süsen-i /11/ ercûvânî mevte delâlet ider kaçan gül vaktında görilmese cemî'-i nâsa /12/ hayrdur ammâ hastalar görse yaramazdur ve dahı şol kimesne görse halkı /13/ aldamağ isterler anlara dahı yaramazdur ammâ râziyâne ikilî delîl-i hayirdur /14/ huşûşâ kâdiye varanlara kaçan hastalar görse mevte delâlet ider /15/ veyâ şiddete delâlet ider soğanı gök gören kimesneye eydür yaramazdur

121a

/1/ şol kimesneye ki anuñ katında görildi es-sâc (âbnûs ağacı) melik veyâ 'âlim veyâ /2/ müneccim veyâ şâ'irdür es-sefercel (ayva) müslimün eydür ayva marâzdur bir kimesne /3/ görse hasta olup yaturken ayva yese şifâ bula eger vâliyise /4/ vilâyete yėtişe eger yeyen kimesne şahihise hîdâyet bula tâcirise /5/ fâyide ide eger görse ki ayva şıkar ticâret seferin ide çok fâyide /6/ ide ba'zı hükemâ eydür ayva yaramazdur uyhuda es-sidr (köknar ağacı) müslimün eydür /7/ recûl-i habîb ve kerîm ve fâzıl kimesnedür bir kimesne görse rif'at /8/ bula 'ilm ve vera' tahşil ide kavm-i 'İsâ eydür bir kimesne ki sidre /9/ ağacına çıksa guşsa ve gam ve şiddetdür Rûmiler eydür bir kimesne /10/ yese katı hasta ola es-simsim (şuşam) müslimün eydür şuşam ve sâyir hubûb /11/ rızık ve mâl-ı helâldür gayrı vaktında görilse ve kezâlike şırlıgan ve tañn /12/ dahı eyledür eger

görse ki şuşam ekdi vilāyetdür ve ticāretdür ve zühddür /13/ ve kesb-i nāmdur ve ferahdur ammā korusı yaşından yıgdür ba'zı hükemā eydür /14/ şuşam ve hardal etıbbā görseler eyüdüdür ammā sāyır halāyıkā marāz-ı /15/ hāddedür Cāmāsb eydür bir kimesne görse manşūr ola es-sedāb (şadef yabrağı)

121b

/1/ 'ūd ve kaṭāfı yüz dınār veyā yüz dirhemdür es-salk (kuşmak) ba'zı hükemā eydür /2/ eyüdüdür ve hayırdur zirā ki ṭabı'atı tahrik ider fuzūlî batından ve /3/ im'ādan def' ider ḥarfü's-şîn eş-şa'ir rızkdur ve şihhat-i bedendür /4/ veyā veled-i 'ālimdür bir kimesne ekse bir 'amel işleye ki Allāh ta'ālā andan /5/ rāzı ola yā māl cem' ide ticāret idüp fāyide göre veyā bir şehre /6/ vālî ola şihhat-i cismiyle veyā sultāndan māl eline gire şa'irü'r-raṭb /7/ ucuzlıkdur eş-şerk (hām kāmı) bir ḥaşin katı göñüllü 'asir kimesnedür veyā bir /8/ cāhil bî-din ve medyūn ve müflis kimesnedür veyā guşşa ve hüzündür /9/ ba'zılar eydür mazarratdur ki kişiyē hātūn kişiler tarafından yetişür /10/ ḥarfü's-şad eş-şanevber (çam ağacı) müslimūn eydür şām ağacı ve serv ağacı /11/ bir ḥasib ve nesib ve menî' ulu kişidür şavt ve şadāsı yire yetişmişdür /12/ illā bu kadar vardur ki mālî çok degüldür ve ḥayrı çok degüldür kendü /13/ ehline seyyi'l-hulkdur ba'zı hükemā eydür uzun 'ömre delālet ider /14/ ḥuşuşā defiz seferin iden kimesneler görse eyüdüdür zirā ki zeft /15/ ve şamğ bu ağaçlardan ḥaşıl olur kavm-i Mūsā eydür serv şulehā

122a

/1/ ve evlādıla ta'bır olunur ḥarfü'd-ḍād ez-zeymerān reyḥānuñ cemi'isi /2/ maḳṭū' ve maṭrūḥ görilse hemme ve ḥüzn ve muşibetdür eger mevzi'lerinde /3/ şābit ve nābit görülse cemāle veledē delālet ider reyḥān şüca'ata /4/ ammā қоһusı yaramazdur veyā 'avratdur қоһusı 'avratuñ eridür ve erüñ /5/ maḥabbetidür 'avratına ve tarāveti erüñ 'avratına virdügi nafaḳasıdur /6/ كما قال الله تعالى فروح وريحان وجنة نعيم eger bir kimesneye /7/ reyḥān virseler қоһusı olmasa muşibetdür Ba'li bin 'Ubeyd eydür /8/ Süfyān-ı Şevri meclisindeyidüm bir kimesne geldi eydür gördüm ki keennehu /9/ reyḥān nāhiye-i mağribden göge ref' olundu görünmez oldu Süfyān /10/ eydür eger rü'yāda şādıkısañ uzağı vefāt ider ḥaber geldi ki /11/ vākı'a görüldügi gice uzağı vefāt itmiş ḥarfü't-ṭa /12/ et- ṭarfā (ılgın ağacı) recül-i münāfiḳdur aḡniyāya nuşret ider et-ṭarḥūn (tarḥūn) recüldür /13/ ki cevheri eyü degüldür 'ameli yaramazdur kāhel* kimesnedür zirā ki aşl /14/ özerlikdür sirke içinde terbiyet iderler evvelki ṭabı'atı terbiyetile /15/ gider andan soñra ekerler ismi müteḥavvil olur ṭarḥūn dērler ya'ni ehl-i

* kāhel: (metin kāhil 122a/13)

122b

/1/ vera'ile muşāḥabet ider anlaruñ şifāt-ı ḥamidesinden nesne kesb /2/ ider andan şoñra yine cevherine 'avdet itmez ḥarfū'z-zā zurunbāt (hekimlerde bir ota addur) bir recül-i mübārekdür ki fesād işleri şalāḥa dönderür za'iflere takviyet ider ḥulķı ḥasenī olan kimesneyile ülfet dutar ḥarfū'l-'ayn /3/ el-'unnāb recül-i kāmīl ve ḥasenū'l-vech kimesnedür veyā recül-i şerīf neffā' /4/ şāḥīb-i sürür ve ğırrat ve saltanat issi kimesnedür şedāyid vaktında /5/ şābīt ve müteḥammil kimesnedür el-'ūd bir kimesne görse evinde bir yaşı /6/ 'ūd ağacı bitmiş bir güzel oğlu ola zıkr-i ḥasenile mezkūr olup /7/ ḥalkuñ muḥtārı ola her ağaçdan ve nebātdan 'ūd aḥsendür el-'ades (mercimek) /8/ māl-ı ḥelāldür eger yābīsise ba'zılar eydür sāyır ḥubūb gibidür /9/ ğam ve ḥüzndür el-'afş (māzū) māl-ı nāmīdür ḥarfū'l-ġayn el-ġarb (kavak ağacı) recül-i /10/ refī' ve şabūr ve şāḥīmdür el-ġazā (señek) recül-i şulb le'im vū ġarībdür /11/ ba'zılar eydür recül-i şerīf-i menī'dür ḥarfū'l-fā şeceretū'l-fıstık /12/ recül-i kerīmdür fıstık māl-ı kerīhdür el-ferşād ağacı recül-i kerīmdür /13/ akçası ve evlādı çokdur eger görse tut yir kendü kesbin yeye /14/ karası fulürī ve akı akçadur ba'zı ḥükemā eydür eger ağaçda görilse /15/ oğuldur ve gören kimesneye ḥayırdur ammā maḥtū' ve ğüneşe serilmiş

123a

/1/ ve fāsīd olmuş görölse gören kimesnenüñ oğlu fevt ola el-fuṭur (domalan) bir kimesne /2/ görse fuṭur yir eline fuḳarādan māl eline gire ba'zılar eydür ğuşşā /3/ ve ḥüzndür el-fülfül (büber) bir māldur ki anuñ mālī ḥıfz olına kavm-i /4/ 'İsā eydür bir kimesne görse fülfül yir aġu içüreler veyā bir acı /5/ nesne yeye veyā bir yaramaz nesne vāķī' ola ba'zılar eydür eline /6/ māl-ı şerīf gire ta'abıla el-fücl recül-i bedevīdür yā ḥacdur yā rızķ-ı /7/ ḥelāldür bir kimesne elinde turb görse bir iş işleye ki /8/ anda ḥayr ola ammā 'akabınca peşimān ola ḥarfū'l-kāf el-kaşab (kamuş) /9/ bir kimesne görse ki şekker kāmışın şıkar bu kişi kendü milkinden /10/ ḥaz ide ve ucuzlık göre eger şekker şıkmakda odıla bişürmek /11/ bile görölse menfa'atī ġalīb ola sāyır emr üzerine şeceretū'l-ķar' /12/ recül-i 'ālimdür veyā ṭabībdür ki ḥalka menfa'atī yetişür mübārek /13/ kimesnedür her ḥayr kabakda vardur ḥastalara şifādur efzal-i maṭbūḥāt /14/ kabak ve et ve yumurdadur bir kimesne bişmiş ķar' yese yavu kılduġı /15/ nesne ġirü eline gire dīnden ve dünyādan ve ķurret-i 'ayn 'akldur

123b

/1/ veyāḥod unuttuġı nesne ġirü zıkr ide zīrā ki enbiyādan ba'zı kimesneler /2/ Allāḥ ta'ālā ḥazretine şikāyet itdi zihñüm ve 'aķlüm taġıldı dēyü /3/ Allāḥ ta'ālā emr itdi kabak ye ve debā ye dēyü veyāḥod 'ilmden şey' /4/ ḥıfz ide ol-ķadar ki yēdi veyā

müteferrik olmuş şey'i cem' ide /5/ eger görse hām qar' yir cinden buña feza' yetişe veyā bir ādemile /6/ huşūmet ide bir kimesne gölgesinde otursa vahşetden üns /7/ bula ba'zılar eydür şeceretü'l-kar' recül-i fakirdür ki hiç nesnesi yokdur /8/ bir kimesne görse kavun bustânından kabak düşürür hastalıktan /9/ halâş ola du'ā veyā devā sebebiyle el-kışsā (şinhıyār) bir kimesne yese guşşadur /10/ ammā tızcek zâyil olur mu'abbirün şöyle zıkr iderler ki kışsā ve baql /11/ ve 'ades ve başal ve şüm yaramazdur هوادني بالذي هوخير اهبطوامصرا الايه /12/ لقوله تعالى استبدلون الذي /13/ kışsā şāhib-i rü'yānuñ 'avratı hāmle olmağa delâlet ider el-kunebbî (kelem) /14/ recül-i rustākî-i nāfi'dür ki anda hiddet dağı ola bir kimesne görse /15/ ki elinde kunebbî vardır taleb-i dinde ola ammā hiddet sebebinden

124a

/1/ isti'māl itmege idrāk itmeye el-kıtt (kuru yonca) vesâyir hayvânât yêdügi /2/ nesneler rızq-ı keşirdür yaş yonca ricâl-i tüccârdur ba'zılar eydür /3/ yaşı guşşadan halâş olmağdur ve gayrı kimesneleri dağı halâş itmekdür kâmiş /4/ eger bir kimesne elinde kâmiş görse aña tayanur 'ömri az kalmışdur /5/ fakir olup fevt ola her nesne ki mücevvef ola kâmiş gibi yaramazdur /6/ beğası yokdur el-kaşab (yaş kettân) insân-ı müfte'ildür ve nemmâmdur ki dîni olmaya /7/ ve vefâsı dağı olmaya felâsife eydür bir kimesne gördi ki keennehu /8/ dizinde kettân bitmiş bir feylesofa kışsa itdi feylesof eydür bir /9/ 'amelde şerik olanlara eyüdü ve bey' ve şirâda eyüdü müdebbrine yaramazdur /10/ ayaklarında maraz vâkı' ola hasta görse fevt ola bu düş /11/ gören kimesneye cemî'-i ta'birât vâkı' oldı ya'ni şirketden /12/ fâyide ve hastalık ve âhırü'l-emr fevt olmak el-kutn mâldur ammā /13/ şüfdan aşagadur panbuk atmak temhiş-i zünûbdur harfû'l-kâf /14/ el-kümmeşrâ mâldur düş gören kimesneye ammā Allâhdan havf itsün /15/ zekâtı ketm itmesün ba'zılar eydür marazdur şaru armüd mâldur

124b

/1/ hastalığıla bir kimesnenüñ eline kümmeşrât girse cem' olunmuş /2/ māl-ı mirâş yeye armüd ağacı recül-i A'cemîdür ki ehline müdârâ /3/ ider ba'zı hükemâ eydür armüd hayırdur zîrâ ki bir zamân bâkî kalur mütegayyir /4/ olmaz eger vaktında yese tîbü't-ta'âm ve'l-mezâk olsa bir cāriye gördi /5/ ki ev içinde armüd ağacı bitmiş ve armüd getürmüş ba'dehu bu cāriye /6/ eglenmedi satıldı bir kişiye düşdi andan bir oğlu oldı el-kürrâş (gendene) /7/ bir kimesne yese māl-ı harâm ve şenî' yeye melâmet ola eger matbûh /8/ yese harâmdan rücû' ide ba'zı hükemâ eydür gendene yemek hayırdur mazarrat /9/ şar'ı giderür el-küzbüret (kişnic) recül-i nāfi'dür dinde ve dünyâda ve küzübere-i yâbise /10/ mâldur harfû'l-lâm el-levz māl-ı mecmû'dur bir kimesne yese

eline /11/ māl gire huşūmetden zirā ki kabuğı olan şey'lerde bir hüzn ve gavgā /12/ vardur zirā ki bādāmı ve kabuklu nesneleri şırken çat çat ider gavgā /13/ eyler ağacı recül-i ğaribdür ve şahidür ehline ve bağıldür ğayrı kimesnelere /14/ tatlusı halāvet-i imāndur acısı kelām-ı Hākdur eger kabuğın bir /15/ kimesnenüñ üzerine saçsalar libās ve kisvetdür el-lüffāh (yıyilağuş) bir kimesne bulsa

125a

/1/ 'avratı hasta ola andan eline çok dīnār gire harfū'l-mīm el-mışmış (zerdālū) /2/ ağacı bir hastadur andan hayr gelmez ba'zılar eydür recüldür ki halkıla /3/ eyü zindigāni ider ehline eyü degüldür eger yükle olup götürseler recül-i /4/ keşirü'd-denāirdür eger yaşı olursa recül-i keşirü'd-denāir veyā keşirü'd- /5/ -derāhimdür bir kimesne yēse denāir şadaka ide hastalıktan berī /6/ ola ve eger şarusın yēse denāir yēye hastalık içinde eger bir /7/ kimesne zerdālū ağacı budanın şısa bir kimesnenüñ mālına inkār ide /8/ veyā bunuñ mālına inkār ideler veyā terk-i şalavāt ide veyā terk-i şavm ide /9/ eger zerdālūyı ağacından yēse bir fāsidi'd-dīn keşirü'd-dünyā kişiyle /10/ ihtilāt ide eger ağaçdan devşürse bir müsire ve ğaniyye 'avrat /11/ ala ol 'avratuñ elinde mirās mālī ola bir kimesne görse ki bir melik /12/ elma ağacından zerdālū devşürür ra'ıyyetine bir yaramaz resm vaz' ide /13/ el-mevz (iri datlı üzüm) recül-i kerīm ve hüsnü'l-hulq ğani ve şahib-i dīn kimesnedür eger /14/ evinde mevz bitse oğlu toğa eger yēse eline şerikinden māl /15/ gire veyā recül-i A'cemiden māl gire ba'zılar eydür aşhāb-ı dünyāya maldur

125b

/1/ ve erbāb-ı dīne vera'ı ve zühdi ziyāde olup Allāha yakın olmağdur el-merzencüş (çigdem) /2/ koçulamak bir yıla-dek hasteligi men' ider eger 'uzbisa (datlu) ziyrek oğlu /3/ toğa şahihü'l-cism ola vakt olur ki 'avrata delālet ider ve eger 'avrat /4/ yiylese oğlan toğura el-menşūr oğuldur ki tıfliken fevt olur veyā /5/ ferahdur ki dāyım degüldür yā vilāyetdür ki zāyıl olur yā ticārete intikāl ider /6/ yā 'avratdur ki müfārekat ider el-mubağla (yaşıl bakla) ricāldür ve ahtāndur bir kimesne /7/ geldi Sa'di bin el-Müseyyebe eydür gördüm ki 'Aṭşe-i şiddikānuñ radıya'llāhu 'anhā /8/ katında bir yaşıl bakla bitmiş nās buña nazar idüp ta'accüb iderleridi /9/ 'Abdu'l-melik ibn-i Mervān geldi bu baklayı çekdi kopardı Sa'di bin el- /10/ Müseyyeb eydür eger bu rü'yāda şādıkısañ Yūsuf-ı Haccāc Ca'fer-i bin /11/ Ebī Tālīb-i Tammāruñ kızına talāk virür 'Abdu'l-melik havf itdi Haccācuñ /12/ ehl-i beyti Resūl'llāha (ş.a.v.) meyli ola dēyü Esmā hātūnı /13/ olduğıyla olsa Haccāc Esmāya talāk virdi biz eydürüz te'vil bu /14/

budur ki reyâhîn 'avratdur 'Âişe şiddîka evi öñinden koparmak ehl-i /15/ beyti Resüle mensüb hâtûn kal' olunmaqdur Esmâ idi ki Haccâcuñ

126a

/1/ taht-ı nikâhında idi talâkıla kaç' itdi eger bir kimesne Hindusitân /2/ kozın görse kelâm-ı köhne istimâ' ide ba'zılar eydür müneccim veyâ kâhindür /3/ bir kimesne yese müneccim ola ba'zılar eydür yese recül-i A'cemiden mâl /4/ eline gire harfû'n-nûn en-nabk (dağ yemişi) rızkdur veyâ mâl-ı 'ayn ve denânîr /5/ veyâ derâhimdür yaşı kûrusından yigdür bir kimesne yese dîni eyü /6/ ola eger sultânısa saltanatı kuvvetlû ola en-nemmâm (pârsame) oğuldur veyâ 'avratdur /7/ yâ vilâyetdür yâ ferah-ı dâymdür harfû'l-vâv el-verd (gül) veled veyâ recül-i şâhib-i /8/ şerefdür yâ ni'metü ve bahâdur bir kimesne bûsitânından ak gül devşürse /9/ 'avratın öpe eger aħmer gül devşürse şâhib lehv ve tarab olan 'avratın /10/ öpe eger şaru gül düşürse ĥasta 'avrat öpe ba'zılar eydür /11/ gül 'avratdur ki andan müfârekat olına yâ ticâretdür ki zâyil ola yâ veleddür /12/ ki fevt ola yâ ferah-ı ġayr-ı dâymdür eger insân iklîlû'l-verd görse /13/ ammâ gül vaqtı olmasa ĥayırdur cemî'-i nâsa ammâ ĥastaya eyü degüldür /14/ mevte delâlet ider zirâ ki tizcek şolar zebûl olur ammâ şol kimesneler /15/ ĥalk aldamak ister anlar görse yaramazdur zirâ ki râyiĥası var ĥuddâ'ı

126b

/1/ tizcek zâhir olur bir kimesne görse ki bir yigit buña gül virdi düşmeni /2/ bu kişıyle 'ahd ide ammâ dâym olmaya bir kimesne görse erden ve 'avratdan /3/ ki başında gül veyâ bir deste çiçek veyâ reyĥân vardur evlenmege delâlet /4/ ider ammâ dâym olmaya ba'zılar eydür gül tayyib zikrdür gül yağı zükâ-yı /5/ zihindür ve şafâ-yı tab'dur ve takarrüb-i nâsdur Yahûd eydür gül şuleĥâ /6/ ve enbiyâdur Câmâsb eydür ĥayr ve sürürdur harfû'l-hâ el-helîle eger şaru helileyi yese delâlet ider kim ĥin-i ġazabda ġazabını def' ide eger kara helileyi yese delâlet ider kim ġayġudan ve ġuşşadan kurtılup feraĥ ĥaşıl ola harfû'l-yâ el-yâsemîn Naşârâ /7/ ve Rûm eydür bir kimesne yese veyâ bulsa mâldur ve sürürdur ve câhdur bir /8/ recül Ĥasan-ı Başıriye raĥimehu'llâh eydür ki gice gördüm melâike yire /9/ indiler yâsemîn devşürdiler Başıra şehrinden yine gitdiler Ĥasan-ı Başıri /10/ eydür 'ulemâ-yı Başıra gide el-yebuġât (البیوعات) ve's-şammûġ (şamġ) her ağacuñ ki şamġı /11/ görilür mâldur ol şecer kime mensûbısa **altıncı faşl** /12/ düşde ĥayvânlar görmegüñ daĥı elemelerin görmek ta'biri /13/ beyânındadır ĥurûf tertibince mu'abbirûn eydür eyle gerekdür ki 'âdât-ı /14/ ĥayvânât teftiş olına ve aĥlâkı daĥı ma'lûm olına daĥı 'âdât-ı /15/ nâsıla ta'bır olına neyi neye teşbih iderler bileler meşelâ bir ĥayvânı

127a

/1/ 'azim ve kavi ve mehib düşde görölse melik-i gâşümdür müslimün /2/ eydür esed melik-i gâşümdür ki andan dostı dağı emîn degüldür ve /3/ düşmeni dağı emîn degüldür bir kimesne arşlanı görse arşlan anı /4/ görmese kaçsa korkduğundan emîn ola eger arşlan bunu /5/ karşılasa bu kaçsa kurtılsa katıdan kurtıla veyâ bir marâz-ı şedidden /6/ kurtıla ki helâke karib olmışıdı eger arşlan bunu tutsa hummâ tuta /7/ zirâ ki arşlan ebedî mahmûmdur yâhod habs idüp sicne koyalar /8/ hummâ dağı sicindür eger seb'iyse veyâ lahmından ve 'azminden /9/ ve şa'rından veyâ cüz'inden nesne alsa bir musallağ gâlib düşmenden /10/ mâl eline gire kavm-i 'İsâ eydür sübâ' etin yemek yaramaz kelâm işitmekdür /11/ yâhod bu kişiye iftirâ ideler eger arşlana korka korka binse bir belâya /12/ uğraya eger bi-gayr-ı havf ve dehşetin binse eyüdü bir mülke mâlik ola /13/ eger görse arşlan buña me'nûs olmuş kuyruğın bular buña tâbi' /14/ olur veyâ muzâca'a ve temelluk ider delil-i hayr ve sebep-i menfa'atdür ve emîndür /15/ şerr-i 'adûdan eger görse bir arşlan enügi buña sığınmış bir oğlu ola

127b

/1/ kahhâr ve kavi yâ bir beg oğlın bunuñ evinde emzüreler eger görse arşlan /2/ depelenmiş guşşadan kurtıla yâ şehir begi fevt ola Urimiyâ 'aleyhi's-selâm /3/ ki Benî İsrâ'îli korkutduğı ve da'vet itdügi vaktın eyitdi ki yâ Benî /4/ İsrâ'îl kaçan aşlan sizün üzerüñüze gelse kimdür ki sizden /5/ korkmaz ve arşlandan hâzer itmez imdi Allâh ta'âlâ size mağfîret ider /6/ gelün Allâha teveccüh idün dedi arşlan şüret-i pâdişâhdur /7/ ya'nî pâdişahuñ hışmından korkup vaktında 'adlın recâ itmeñ /8/ esedi irâdet-i isti'lâyıla ta'bîr iderler yâ celb-i menfa'at ve def'-i /9/ mazarrat kahrıla te'vîl iderler sayır sibâ' dağı arşlan gibidür /10/ eger tâlib ve sâlik arşlana ve sayır sibâ'a gâlib olsa yâ arşlan /11/ buña temelluk itse veyâ kaçsa hasendür Allâha hâmd itsün ammâ arşlan /12/ tâlibe ve sâlike galebe itse şehre müdâvemet itsün uyhuıyı terk /13/ itsün tâ ki tahliye ve tecliye hâşıl ola harfû'l-elîf /14/ el-eşheb (al at) bir kimesne binse bir seyyide 'avrat ala eger muñi' /15/ olsa 'avratı bunu seve el-edhem esved at 'izzetdür seferde İbn-i Sîrin

128a

/1/ eydür mütedenniye ve ganiyye 'avratdur eger dişiyse eger erkegise sultândur /2/ el-eşkar harbdür bir kimesne binse bir zât'il-ferec 'avrat ala ba'zılar /3/ eydür şakrat gamdur el-eblak 'avratdur ki cemâlile ve mâlîla meşhûr ola eger /4/ binse bu şıfatlu 'avrat ala el-esved eyüdü el-aşfer şayrudur el-ekmiyet (الأكبت) /5/ ağarr ola dinde el-etân bir kişi görse yunda bindi emlâki çok /6/ 'avrat ala eger hâmil görse mâlî bâki ola

eger kodusı toğurmuş /7/ görse ma'ışet-i bâbı feth ola eger kodusı erkek olursa erkek esir eline /8/ gire zıkr hayr ola eger dişi olursa adı çıkmaya hâmilü'z-zıkr ola /9/ ammâ dünyâsı ve kuvveti ziyâde ola feres zinet-i dünyâdur veyâ mizâc-ı insândur /10/ ki rûhuñ merkebidür veyâ kuvvet-i hayâliyyedür بحسب الغالبية والمغلبية /11/ nice görölürse eyle ta'bir iderler el-ef'i yâ mâldur veyâ fesâd ehli /12/ 'avratdur eger 'avrat görse ki ef'i veyâ bir ağılu hevâm tutmuş ammâ /13/ havf itmez tutduğına ferağ olur ol 'avrat 'adūyla ola eger /14/ ef'iyi tutdı ammâ korkdı ve ferağ olmadı guşşalandı hasta ola /15/ eger yüklüse oğlanı düşe hayye 'adâvetdür ibn-i âvâ (şagâl) recül-i nakkâb

128b

/1/ ve mel'ündur ki hukûk-ı nâsı habs ider bustânda seyr ider zirâ'at /2/ ve 'imâret kaşd itmez hemân levendlik ider işâretdür 'adem-i iştigâle tâ'âta /3/ ve 'ibâdât-ı bedenlyyeye ibn-i 'ars (gelincik) recül-i kaşşâb ve gâşûm ve kalilü'l-hayr /4/ ve'l-merhamet kişidür bir kimesne görse ki evine girdi hazer itsün /5/ ki evine bir mekkâr ve hileker kimesne girür ibn muqarrız (sansar) recüldür ki /6/ 'avretin halk nazarında örtmez keşf ider el-erzât (bâğ çubuğun yeyen böcek) recül-i lişşdur /7/ añul añul uğrılık ider evüñ kumâşından yâ ücrete girmegile eve /8/ yakışur yâ konşı olur veyâ hizmetkâr harfû'l-bâ el-bebr 'adūv kerim /9/ mutâ' ve hafifü'l-'ameldür bir kimesne görse südin içre 'izz vü zafer /10/ bula el-berdün (Rûmî at) kişinüñ bahtıdur himâr görmekten berdün görmek /11/ yıgdür ba'zılar eydür te'vili 'avratdur eger berdün bunuñıla münâza'a /12/ itse imsâkine kâdir olmasa 'avratı selîta ola eger görse /13/ ki berdüna nikâh itdi 'avratına eylük ide ammâ 'avratı şâkir olup /14/ erine hamd itmeye ba'zılar berdünü seferdür derler bir kimesne görse /15/ ki berdün üzerinde seyr ider sefer-i ba'id ide yâ 'avratı tarafından

129a

/1/ mâl eline gire hayra yetişe eger görse berdün buña buğz itmiş /2/ 'avratı buña hıyânet ide emânetin edâ itmeye eger berdün fevt olsa /3/ 'avratı fevt ola eger uğurlansa 'avratına talâk vire eger kelb /4/ berdünü üzre kalkısa bir 'adū-yı Mecûsî 'avratına tâbi' ola eger /5/ maymün kalkısa recül-i Yahüdîdür el-bağl recül-i ahmakdur ve veled-i zinâdur /6/ eger katıra binse kıble tarafına seyr itse hac ide eger nâhiye-i uhrâya /7/ teveccüh itse seyirdür şerefile ammâ ta'abı vardır ba'zılar eydür katıra /8/ binmek tül-ı 'ömre delâlet ider ve bir kısır 'avrat almağa delâlet ider eger /9/ bir katıra binse ki kendünüñ degüldür bir gayruñ 'avratına hıyânet ide /10/ ve eger maklûb binse harâm 'avrata vara Câmâsb eydür bir kimesne katıra /11/ binse bir insânıla huşûmet ide kara katır eyü şâhibetü'l-cemâl ve'l-mâl /12/ hâtündür el-beyâz (ya'ni ak katır yâ aşkar katır

görse) hüsni ve gınâdur bağıl sū-yi hulkıla te'vil /13/ iderler el-bakarü's-şagrâ ucuzlıkdur قال الله تعالى تسرانظرين /14/ İbn-i Sîrîn eydür semiz şıgır eyüdür arık şıgırdan اري سيع بقرات سمان /15/ قال الله تعالى اني öküzüñ alnındağı aklık şiddetdür ki yıl evvelinde

129b

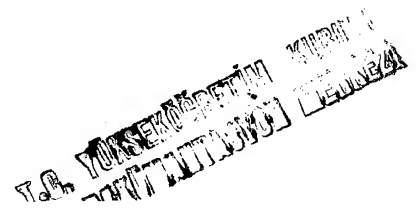
/1/ vâkı' ola ve cenbinde yıl vasaında şiddetdür ve sağısında âhirinde /2/ şiddetdür bakar muşibet-i recüldür lahmınıñ nişf-ı muşibeti kız qarındaşda /3/ veyâ kızda rub'î muşibetdür 'avratda rub'dan eksük olsa muşibetdür /4/ zürriyyâtda ba'zılar boğazlayup yemek rif'atdur ve ucuzlıkdur ve māl-ı helâldür /5/ derler bir 'avratdan ol yıl içinde eline gire eger öküzüñ boynuzı /6/ olsa menfa'atdür eger sağılur olsa ol dağı menfa'at ve hayırdur /7/ eger öküz bağı itse boynuzıyla bundan bir nesne nüşür ider eger bir kimesne /8/ sağsa sağan kimesne bunuñ 'avratına hıyânet ide eger cimâ' eylese /9/ ucuzlık yıldur eger hâmile görilse 'avratı hasta ola el-bakar (ya'nî dürlü dürlü şıgır görmek dürlü dürlü at görmek gibi dürlü dürlü görse aña göre te'vil olunur) /10/ el-elvân at elvânı gibidür ammâ nisâya nisbet olunur kavm-i 'İsâ eydür /11/ bir kimesne bakar balsa bir recül-i şerifden eline nesne gire görse ki /12/ bakara hediye itmişler bir şâliha şerife hâtün eline gire el-büm bir /13/ cebbâr kimesnedür halkuñ üzerine cür'et ve tehevvr ider ba'zılar eydür /14/ uğırdur şedidü's-şevkete ammâ 'askeri ve mu'âvini yokdur eger muṭî' /15/ olsa māl cem' itmege delâlet ider muṭî' olmasa re'âyâya vesvese ider

130a

/1/ kimesnedür ba'zı hükemâ eydür uğırdur ve 'ameline batâletdür yâ kendünüñ /2/ fûrû'ı gitmekdür büm şümdur el-bebgâ (tûṭi) memsühâtandur recül-i nahhâs* ve kezzâb /3/ ve zâlim kimesnedür veyâ recül-i feylesofdur el-bülbül recül-i ganidür veyâ 'avratdur /4/ görmek mübarekdür cāriyeden bir Qur'an okur oğı toğa bülbül ve bebgâ /5/ kuvvet-i mütekellime ve nâṭika 'alâ vechi'l-hasendür el-bürgüş recül-i ta'an /6/ gayr-ı za'ifdür Naşarâ eydür bir kimesne görse kendüyi bir bürgüş yir /7/ ednâ kimesnelerden gam yetişe Câmâsb eydür eger bir kimesne büreyi yese suçuksa /8/ māl eline gire bakka ve bergüş şıfat-ı habise* ve hasise-i batıniyyedür /9/ ki izâ ider el-bakka (tahta biti) recül-i ta'an-ı za'ifdür harfüt-tâ et-tenin (ejdehâ) /10/ bir kimesne görse evren bunu şuya çekdi sultândan 'ukûbet ola /11/ veyâ nefsiden 'ukûbet ola yâ el-dur bir kimesne evrene /12/ mütehavvil oldu 'ömri dirâz ola zîrâ evren biñ yaşar veyâ sultân /13/ ola eger görse ki evren buña geldi ammâ mazarratı yokdur

* nahhâs: (metin nahhâs 130a/2)

* habise: (metin habise 130a/8)

eyüdü nesne /14/ virse veyâ kelimât-ı hayr itse eyüdü ve eger hilâfın itse yaramazdur /15/ şerre delâlet ider evren gizlû düşmendür keşir başı vardur her başı

130b

/1/ nev' mine's-şerdür kaçan yedi başlu olsa kâmilü's-şerr kimse aña mukâvemet /2/ itmez hastalar görseler fevt olalar zîrâ ki hayvân-ı arzîdür yir altında /3/ mağârada sâkin olur 'avrat görse ki evren toğurmuş maķâmına /4/ göre te'vîl olına oğlı haţib-ı ذالسانین ola zîrâ ki evrenüñ /5/ dili çokdur veyâ kâhin ola veyâ şirrîr uğrı ola başın keseler zîrâ /6/ ki evren başın kesüp dimâğın çıkarmayınca ölmez veyâ kötrüm ola yirde /7/ sürine nitekim evrenüñ kuyruğı yirde sürinür veyâ tavîlül- 'ömr ola /8/ et-timsâh nâyib ve nâyib oğlanıdır zîrâ ki deñizde olanuñ şirrîri timsâhdur /9/ lışş-ı hâyindür kimi bulursa kapar evren ve timsâh 'adâvet ve kuvvet-i mühlikeyle te'vîl olunur kişinüñ 'ilmini ve hayâtını helâk ide harfû's-şâ eş-sevr ve'l-bakar mâldur ve /10/ câhdur bir kimesne ağacıla öküzü darb itse veyâ ısrısa /11/ çok günâh işleye bir kimesne esved öküzü binse veyâ evine gelse /12/ bağlasa ferahdur guşşası gide eger öküz bunu darb itse veyâ ısrısa /13/ 'uķûbetdür ve katl olmağa dahı muhtemildür eger öküz üzerine düşüp /14/ bunu altına alsa delîl-i mevtdür öküzüñ derisi mirâs-ı 'azîmdür /15/ öküzüñ başın ve etin yemek mâldur ve vilâyetdür öküzüñ hayâları

131a

/1/ mâldur ve yağı ucuzlıkdur eger bir kişiy e buzağı bağışlasalar oğlı /2/ doğa İbn-i Sirine bir kişi geldi eydür ki görürem öküzü boğazladum /3/ ve sefer ve cilâl-i vaţan vâķi' ola eger kan gördüñise katl-i nefis idersin /4/ eger kan yogısa nesne yokdur ehvândur dedi eger görse ki öküz /5/ bununuñun zîrâ'at ider eger ikinci ve dihkânısa ekini eyü ola ve ucuzlık /6/ ola eger tâcirise yaramazdur ziyân ide eger fakîhise 'ilmi ve şalâhı /7/ ziyâde ola ba'zı hükemâ eydür öküz şiddete delâlet ider şâhib-i rü'yâ /8/ kul olup fakîr olursa İbn-i Sirin eydür bakaruñ dörtten ziyâdesi /9/ ve aşâğası dahı huşûmetdür şevr recül-i kerîmdür kim anuñ kudreti ola /10/ biz eydürüz müstakîl olup sayır aķvâle iltifât itmemege delâlet ider /11/ veyâ keşret-i ekle delâlet ider ve hamûliyyete dahı delâlet ider harfû /12/ 'l-cim el-cemelü'l-buhtî (berk deve) recül-i 'Acemîdür üzerine binmek kazâ-yı hâcetdür bir 'acemî /13/ kimesneden cemel-i 'Arabî recül-i 'Arabîdür üzerine binse hac itmege delâlet /14/ ider veyâ sefere delâlet ider veyâ marâzdur eger görse çok ba'irler /15/ geldi şehre girdi ol şehre 'adû gire veyâ harb vâķi' ola veyâ

131b

/1/ tã'ün veyâ vebâ ve siyl gele eger ibli şatun alsa a'dāya mūdārā /2/ ide kavm-i Mūsā eydür eger müslim olan cemel görse hayırdur ve kuvvettür /3/ ve şalavâtdur ve selâmetdür şedâyidden ve eger ibile mālîk olsa /4/ sultāna yētişe 'adūsına zafer bula eger nākaya mālîk olsa /5/ ulu yirden 'avrat ala eger deve arkasından düşse fakîr ola ve /6/ guşşalu ola eger görse ki devesi çökdi rāhat ola 'adūsına /7/ zafer bula kahr ide bir kimesne iblden inse marîz ola eger /8/ devenüñ yükünden alsa māl-ı bâkî eline gire hıfz ide eger görse /9/ ba'îr hamle ider yapışur a'dādan nekbet irişür ammâ te'vîl-i peygamber /10/ (ş.a.v.) buyurur ki ba'îr hüzndür ammâ kaçan rāyî binse /11/ rāyiye mu'î' olsa teslim-i nefse delâlet ider ve tarîkat rahmetlerine /12/ tahavvül itmege delâlet ider kaçan 'üryân ve ahmerü'l-levn ve esvedü'l-'ayneyn /13/ olsa ve müste'nîs olsa vahdete delâlet ider el-cāmūs re'îs-i /14/ mübtedî' ve kavî ve mehib ve şücâ' ve neffâ' kimesnedür halkuñ izāsına /15/ tahammül ider ağır yük çeker el- cedy (oğlak) veleddür el-cerād 'azâb ve cündu'llāhdur

132a

/1/ Mūsā peygamber 'aleyhi's-selām âyâtındandır kaçan bir yirde olsa ol yiri /2/ incitse yaramaz çeri gire veyâ bārân yağa bi-fâyide ola veyâ fitne ola /3/ eger incitmese ve zarar itmese gören kimesneye rızkdur ve guşşa zâyıl /4/ olmakdur ve devlet ve ikbâldür nitekim kışşa-i Eyyüb 'aleyhi's-selām şahiddür /5/ ki üzerine altun çekürge yağdı guşşası gitdi ve belâdan hâlâş /6/ oldı kaçan bir zarfa koysañ mâldur İbn-i Sîrine bir kişi geldi /7/ eydür çekürgeyi tutdum destiye ve çölmege koydum İbn-i Sîrin eydür /8/ māl elüñe gire ve 'avratuña vîresin ba'zî hükemâ eydür cerâde ekinde /9/ ba'âlete ve helâke delâlet ider ve ammâ sayır-i nâsda şerre muvâfîkter ve yaramaz /10/ 'avratlara muvâfaqat itmege delâlet ider el-cerd (yılılı) bir kimesne görse kulan /11/ tutdı veyâ üzerine kulan girdi şehrinden ve bilâdından intikâl ide /12/ eger 'ukârı varisa bey' ide لقوله تعالى فارسلنا عليهم سبل العرم /13/ bir kimesne evinde fâreyi görse veyâ gayrı kimesne evinde görse /14/ uğrıdan hâzer itsün el-cu'l (toğuzlan kurd) 'adūdur ve şahîb-ı māl-ı harâmdur veyâ /15/ recül-i hâkūddur bir yirden bir yire nakl-i emvâl ider harfû'l-hâ el-himâr

132b

/1/ insānuñ devletidür niçe görürse eyle ola semüz görmek eyüdür aruk /2/ görmekten eger kebîr görse rif'atdur eger yorğa görse dünyâda /3/ fâyidedür eger hûb görse şahîbinüñ güzel olduğudur ak himâr /4/ şahîbinüñ dinidür kara himâr siyâdetdür ve sürür ve şerefdür yaşıl himâr /5/ dîn ve vera' ve şehâdetdür kı Allāh ta'ālâ rûzî ide

dişisi maldur /6/ ki harbile hâşıl olur aña binmek ‘avrat almakdur eger binse yanınca /7/ koduğı olsa gayrı erden oğlu ola bile gele himâra binmek hayr-ı /8/ ‘âcildür himâr eyerile olsa veleddür ‘izzetile himâr etin yese māl /9/ eline gire ciddinden ve bahtından eger görse himârları bisyâr /10/ kavm-i cühhâle müşâhib ola ammâ aqçalı câhiller ola /11/ کانهم حمر مستغفرة /11/ كما قال الله eger görse eşegi darb itmeyince yörimez şâhibi /12/ mahrûm ola kimesne ta‘âm vermeye illâ meger ki su‘âl ide eger /13/ görse himârı katır oldu ma‘îşeti seferden ola at olsa saltanatdan /14/ ola eger sebu‘ olsa sultân-ı gâşûmdan ola keşr olsa ehli /15/ temiz olduğıçun ve şerefden ola kavm-i ‘İsâ eydür himârı kim görse hasta

133a

/1/ ola eger himâr fevt olsa kendü fevt ola yâ devleti zâyil ola bindükden /2/ soñra girü inse cem‘ itdügi mālî tağıla himârı şatun almak /3/ yıgdür şatmağdan kuyruğı uzun olsa devleti bâkî ola himâruñ /4/ tırnağı kıvâm-ı maldur himâr âvâzı mekrûhdur /5/ انكر الاصوات لصوت الحمير /5/ كما قال الله تعالى ان südin içmek hastalıkdur ammâ tizcek /6/ zâyil ola himârı yêtse evine getürse şalâhdur himâruñ tersi mālî /7/ ziyâde olmağdur bir kimesne gördi ki semâdan bir esved eşek indi /8/ zekerin bunuñ dübürine koydı yine çıkardı mu‘abbir eydür üç yüz biñ /9/ aqça eline gire bu kişiyi firûzec ma‘denine emîn naşb itdiler eline /10/ māl şey girdi biz eydürüz himâr hamûla delâlet ider ve şehvet-i ferciyye /11/ kaçan incitse veyâ andan kaçsa veyâ yük vurmağdan ‘âciz olsa /12/ galebe-i şehvet-i ferciyyeye delâlet ider şavm ü seher ü cû‘ile def‘ /13/ itsün ve şehvet def‘ ider gıdâlar yêsün mizâcına göre eger görse /14/ ki eşegi fevt olmuş şehvetine gâlib ola el-haddâd (demür) melik-i hâmil /15/ ü‘z-zıkrdür şedidü’s-şevketdür ammâ mütevâzı‘ ve zalûmdur eger bir görse

133b

/1/ bir ‘avratdur ki mestüre degüldür ba‘zı hükemâ eydür uğrıdur ki sırrıla /2/ uğurlar ve hıfz ider ve kaṭ‘-ı tarîk ider veyâ kavm-i huddâ‘ındur el-hamâme /3/ güzel ‘avratdur ki ğaribe ola kavm-i ‘İsâ eydür evinde hamâme görse /4/ ‘azabısa ‘avrat ala ve maḥbûbe olup muvâfıka ola ba‘zı hükemâ eydür /5/ rabbetü'l-beytine delâlet ider ve mürüvvet ehli hâtûna delâlet ider zirâ ki hamâme /6/ kevkeb-i rûza mensûbdur delil-i hayr ve ‘ıyş-ı zevkdur aqı dîn ve yaşıllı ferahdur /7/ karası siyâdetdür eblakı aşhâb-ı muḥâlaṭadur eger hamâme uça yine /8/ evine gelmese yavu kılınsa ‘avratına talâk vire veyâ fevt ola eger /9/ kanadın kesse ‘avratına yemîn itdüre evden taşra çıkma dëyü yâ ‘avratı /10/ oğlan toğura veyâ hâmile ola eger boğazlasa bîkr cârîye kuça /11/ gügerçinler yavrılarıyla ‘avratlardur evlâdıyla bir kimesne şayd itse /12/ eşrâfdan māl

eline gire kavm-i 'İsā eydür bir kimesne hamāme görse /13/ Allāh ta'ālādan ne hācet dilerse kabūl ola ba'zılar cāriye-i hasenedür /14/ dērlər veyā benātdur ve yumurdası benātdur yavrısı benātdur sākın /15/ olduğu burc mecma'-ı nisādur ekl-i hamām ekl-i māl-ı hādemedür hamām enis-i laṭifdür

134a

/1/ el-ḥarbā (çenekçi) recūldür ki melik-i a'zamdan müfārekat itmez dāyım muşāhibdür ve nedīmdür /2/ ve şāhib-i ḥarbdür tahrik ider beyne'n-nās el-ḥayye 'adūdur /3/ قال الله تعالى ابطوا بعضكم لبض عدو eger görse şu'bān etin yir 'adūya muzaffer /4/ ola mālın ala mālī dahı cihet-i gāzādan ola veyāḥod veleddür zīrā ki /5/ ḥayye-i şāğire rū'yāda veleddür ḥayyāt a'dādur bir kimesne görse firāşında /6/ ilan katl itdi 'avratı fevt ola eger görse boynında yılan vardur /7/ üç pāre eyledi kesdi 'avratına üç talāk vire bir kimesne katl /8/ itse 'avratı fevt ola veyā veled-i şāğir fevt ola /9/ قال الله تعالى ان من ازواحكم و اولادكم عدو لكم veyāḥod recūl-i mel'ūndur zīrā ki İblis /10/ içine aldı cennete yol virdi Allāh ta'ālā aña la'net itdi veyā sultān-ı /11/ zālīmūñ bir zālīm kılıdur zīrā ki hevāmmuñ sultānıdur veyā bir kimesnedür ki /12/ andan dostı ve düşmeni emīn degūldür veyā recūl-i 'azīmdür veyā marāzdur bir /13/ kimesne görse ki ılana müteḥavvil olmuş müsūlmānlara 'adū ola eger görse /14/ ki evi me'vā-yı ḥayyāt olmuş ammā bu kişi ḥavf itmez evine müsūlmānlaruñ /15/ düşmeni gele ve ehl-i hevā cem' ola bir kimesne yakasında veyā kaftanı yeñinde

134b

/1/ ilan görse ammā aq ve küçük ilan olsa andan bu kişi ḥavf itmese /2/ ol ilan bu kişinūñ devletidür eger ilan sağsa düşmeninūñ ḥarām /3/ mālın ala ve muzaffer ola ilanūñ eti ve yağı māldur eger ilanūñ derisin /4/ altundan buldı eline ḥazīne-i 'azīme gire ki selāṭinde ol mīkdār /5/ ḥazīne olmaya eger ilan 'ılve çıksa rāḥat ola eger 'ulūdden aşāğa /6/ inse ol mekānuñ şāhibi fevt ola Cāmāsb eydür bir kimesne başında /7/ ilan görse pādīşāh katında şānı mürtefi' ola bir Hindī bir ilan /8/ başın gördüm boynuzları vardur dēyü mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eydür /9/ vezīr olasın eger sultān aşḥābındanısañ tāciriseñ mālūñ ziyāde /10/ ola cevheriseñ gīnā ziyāde ola ef'ı ve kara ilan 'adāvet cihetinden /11/ aq ılandan eşedddür ḥayyātü'l-batın (karın yılanları) te'vili ekāribdür bir kimesne görse /12/ ağızından veyā maq'adından ilan çıkdı akırībasından mazarratdur /13/ ḥarfü'l-ḥā el-ḥinzir müsūlmūn eydür 'adū ve mel'ūn ve mükābir ve kavī /14/ ve cezū 'inde'n-nevāyib kimesnedür ne 'ahd ve kavli iderse kavline ve 'ahdine /15/ tırmaz bir kimesne ki ḥinzire binse māl-ı keşir veyā saltanat eline gire

135a

/1/ eger etin çig yese veyâ maṭbūḥ yese maldur ammā ḥarāmdur ma'lūmı olup /2/ ekl ider ba'zılar eydür biryān eylese yese sür'atıla menfa'at göre ba'zılar /3/ eydür südin içmek 'aklı fesāda virür ve nokşān-ı maldur ba'zılar eydür /4/ ḥinzir-i berri yağmurdur ve katı sovuḡdur müsāfirlere ve deñizde müsāferet idene /5/ daḥı yağmurdur eger ḥuşūmet ider kimesne olsa ḡālīb ola bir ḡaryeye /6/ ikrāḥ olmaḡa delālet ider ağaç dikmek ṭaleb iden kimesneye eyü degüldür /7/ zirā ki ehl-i ikrāhdur ağaçları gücile ḡazar ḡoparur İbn-i Sirine bir kimesne /8/ geldi eydür firāşumda* ḥinzir gördüm İbn-i Sirin eydür Yahüdiyye 'avrata vatı /9/ idesin Kesdi Enüşirvān gördi ki altun ḡadeḥden ḡamr iḡer /10/ kendüyle bir ḥinzir bile iḡer Büzürcumhura ḡışsa itdi Büzürcumhur eydür /11/ ḡarīmūñe gir nisāyı ve cevāri ve ḡilmāni ve ḡādimleri cem' it ve ḡüzel /12/ etfālī ḡāzır it ve beni daḥı al iḡerü bile gir anlaruñıla 'işret /13/ ideyim Enüşirvān ḡāzabından iki ḡözün yumdı ḡāzır bir ṭanbüre /14/ bulundu ṭanbüreyle Büzürcumhuri ḡarb itdi daḥı iḡerü girdi ne ḡadar /15/ cāriye varısa 'üryān olsun rakş itsün görelüm dedi cāriyeler

135b

/1/ ve 'avratlar ve maḡbūb etfāl ve ṭavāşī 'üryān olup ḡirāmān ḡirāmān laṭif /2/ sim-endām ve tenāsüb-i a'zāyla rakş itdi tā nevbet bir cāriyeye geldi /3/ eyle olsa bir ḡaç cāriye ṭurı geldiler eytdiler ki يا ايها الملك /4/ اعفها فانها مستحيية ya'ni pādīşāhum buni 'afv it ki ḡāyetde /5/ utancaḡdur pādīşāḥ ilḡāḥ itdi şoydılar bu cāriye er ādem bulundu /6/ Büzürcumhur eydür يا ايها الملك ماذا تاويل رويك cām bu laṭif endāmlardur /7/ ve ḡamr bunlardan istifāde olınan lezzetdür ḡinzirdür işbu er ādemdür kī /8/ bunlaruñ mābeyninde bulundu ḡinzir ḡırşdur ve eşyā-yı ḡabışdur el-ḡuṭṭāf (ḡarlaḡuç) /9/ māla delālet ider zirā ki bahārda ḡelür bir kimesne ḡuṭṭāf ṭutsa /10/ māl-ı ḡarām aḡz ide bir kimesne görse ki evinüñ içi ṭoṭtolu ḡuṭṭāf /11/ olmış māl-ı ḡelāldür ve recül-i mü'min ve edibile daḥı te'vil olunur ḡaçan /12/ ḡarlaḡuç evden tefriḡ bulsa akribā ve ta'alluḡāt-ı müteferriḡ olup sefere /13/ ḡide ve cāriyeyile ve müdebbire ḡātūnıla te'vil olunur zirā ki ma'ni ṭuyūr /14/ gibidür ki sikākile (سيكاكيله) enis oldı ve ḡulām ehl-i Ḳur'anıla daḥı ta'bir olunur /15/ ki luḡāt-ı faşihayla şavt ide veyā luḡāt-ı Yūnānıla okıya veyā delil-i

136a

/1/ ḡüzn ve mevtdür zirā ki şavtı 'avratlar fiḡānına ve feryādına beñzer ammā şaḡih /2/ mezheb budur ki mevte delil degüldür el-ḡuffāş recül-i şaḡidür ba'zı ḡükemā eydür /3/ baṭālete delālet ider zirā ki ḡice uḡar 'ameli yoḡdur ve eti yenmez ammā ḡātūnlara /4/

* firāşumda: (metin ferāşumda 135a/8)

eyüdü zîrâ ki toğurur südi ve emcegi vardur yavrusın emzürür ve bahır /5/ seferin iden kimesnelere eyüdü seferleri tamâm ve münkaṭı¹ olur ammâ kıuruda sefer /6/ idenlere eyü degüldür bir kimesne görse ki evine ħuffâş girdi ħarâb ola /7/ el-ħunfesâ (toğuzlan kıurd) ‘adü-yı bağızdür ħarfü'd-dâl ed-dübb ‘adü-yı dındür /8/ ve aħmak ve uğrıdur ve muħannesdür memsühlardandur aşılda ‘avrat idi /9/ ayu oldu ba‘zılar eydür ħareket ve seferdür zîrâ ki luğat-ı Yünânda Yâdigâr /10/ ılduzınun adıdur bir kimesne görse ki bindi milke ve devlete yetişe /11/ veyâhod ħavfdur tızcek ħalâş bula dübb kıuvvet-i ħazabıyyedür veyâ zühür-ı /12/ ħareketdür ed-dalaķ recül-i lışş-ı ħaşüm ve kıattâldur zîrâ ki aħz-ı emvâl /13/ ider tavuķ kıomaz boğar ve uğurlar ed-deyk evüñ şâhibidür nitekim /14/ decâce şâhibidür ve kıuldur vaķtı ki tûfân tamâm oldu şı batdı /15/ Nüh ‘aleyhi's-selâm Allâh ta‘âlâdan ızın taleb itdi ki gemide olanı taşra

136b

/1/ çıkara tederrüc Nüh peygâmbere ben varayın taşrasın göreyin nice girü saña /2/ ħaber getüreyin işde ħurüs saña rehn olsun dedi Nüh ‘aleyhi's-selâm /3/ rehni kıabül itdi tederrüc gitdi gelmedi deyk daħı tederrüc gelmezse ben /4/ anuñ zâmânın çekem dedi ol sebebden memlûk kıuldur bir kimesne gördi ki /5/ ħurüs bülücın bağışlamışlar bir kıul oğlan bağışlayalar ba‘zılar eydür ħurüs /6/ bir ħarb ehli kimesnedür memlûklar neslinden ba‘zılar eydür kimesnedür ki anuñ /7/ aħlâķ-ı reddiyye-i nâriyyesi vardur gâh kelâm-ı ħasen ve gâh hezeyânât* söyler /8/ bir kimesne boğazlasa mü‘ezzine maħabbet itmeye zîrâ ki aķ ħurüs mü‘ezzındür /9/ ba‘zılar eydür ħurüs ‘ulemâya ve şuleħaya mülâķât idüp intifâ² iden /10/ kimesnelerdür cevâdıla ta‘bir olunur ‘Ömer bin el-Ĥattâb rağıya'llâhu ‘anh gördi /11/ ki bir ħurüs bunu dırter bir kerre veyâ iki Ebü Bekr ħâtünü Esmâya rağıya'llâhu ‘anhâ /12/ kıışsa itdi Esmâ eydür ‘Acemden bir kıul gele bir kimesne gördi ki bir büyük /13/ ħurüs Ebî ‘Avnuñ kıapusında öter İbn-i Sirine kıışsa itdi İbn-i Sirin /14/ eydür otuz dört günden şöıra İbn-i ‘Avn fevt ola otuz dördünci hem gice yatdı fücâ³ eten /15/ şabâħ meyyit bulundu İbn-i Sirine eyitdiler otuz dört günü neden fehmi

137a

/1/ itdün eydür ki lafz-ı dıkden zîrâ ki dâl ve ye ve kâf ħisâb-ı cümelde otuz /2/ dört olur ed-decâce (tavuķ) güzel ‘avratdır bir kimesne ki boğazlasa bıkır /3/ cârıye kıuça bir kimesne şayd itse mâl eline gire eger etin yese /4/ mâl-ı ħelâldür ħazâdan bir kimesne görse tavuķ veyâ tãvüs evinde hezeyân* /5/ eyler ol kimesneye bir belâ tüş ola veyâ

* hezeyânât: (metin hedyânât 136b/7)

* hezeyân: (metin hedyân 137a/4)

fücür ide ba'zılar eydür tavuk /6/ deyelegi māl-ı nāfi'dür ba'zılar eydür tavuk görse fevî ola dābbetü'l-âdemîn (âdemüñ karnındağı kurdlar) /7/ recül-i 'adûdur rüesâya şol kurdlar ki âdemüñ karnında olur veyâ rızkı ve dirligi /8/ insānuñ bedeninden olur kişinüñ ehli ve 'ayālîdür bir kimesne görse ki /9/ maķ'adından kurdlar çıķdı evlāddur evlād-ı evlāddur kavm-i 'İsā eydür /10/ şol kurd ki âdemüñ ağızından çıķdı ehl-i beytidür ki bunı aldamaķ ister /11/ bu daķı bilür eyledüĝin nafaķaları ve kisveleri şerrinden hālāş olur bir kimesne /12/ gördi ki karnından kurdlar kendü fi'linsüz çıķdı gitdi rāhat ola /13/ şırrır kavmden kurtıla şeref ve tahāret bula dūdū'l-ķazz (ıbrışım kurd) sultānuñ /14/ ra'ıyyetleridür ve tacırlerdür ve ehl-i hırķadur eger bulsa māl bula ed-da'mūs /15/ recül-i denî ve nebbāş ve mel'ündur harfū'z-zāl ez-zīb (kurd) 'adū-yı sultānî

137b

/1/ ve zalūmdur ki āşikāre zūlm ider kimesneden kayırmaz bir kimesne görse ki zib /2/ enüĝin besler bir laķiķ oĝlan besleye uğrı neslinden ola 'ākıbet /3/ uğrı ola bu kişinüñ evin harāb eyleye eger görse zib öküz /4/ oldu uğrı tevbe idüp şālîh ola munşif ve kerim ola kavm-i 'İsā eydür /5/ bir kimesne zib görse bir ulu kişiden 'aynāh (عيناہ) işide andan hayr göre /6/ eger zib şayd itse māl eline gire feraķ ola yā şehādet ve ķazādur /7/ zib hasūd-ı muhıldür ez-zerārih (küçük çiçek böcekleri) ba'zı hūkemā eydür mechül kimesneler görse /8/ eyü 'aţālardur ve sāyir nās görse yaramazdur ez-zübāb (siñek) recül-i ta'ān ve /9/ denî kimesnedür eger görse ki zübāb karnına girmiş kavm-i süfehā ile /10/ ihtilāţ eyleye anlardan māl-ı harām eline gire beķası olmaya zübābü'l-kebîr /11/ 'adûdur muzırr-ı nāsdur māl-ı fesād virür eger görse ki başı /12/ üzerinde uçar bir za'if düşmen buña keyd ide bir re'is sebebinden /13/ bunun üzerine müstevlî olmaķ taleb ide ammā zarar itmeye ve eger üzerine /14/ veyā mālına ķonsa eger sefere giderse harāmiden hāzer itsün قال /15/ الله تعالى و ان يسليهم الذباب شيالا يستنفدوه منه eger görse ki

138a

/1/ zübāb ağızındadır bu kişi uğrı yatağı ola قال الله تعالى ضعف /2/ الطالب والمطلوب kavm-i 'İsā eydür eger zübāb veyā ba'ūza ķulāĝa /3/ girse hayr ve devlet ve berekātdur Cāmāsb eydür bir kimesne zübāb /4/ görse Allāh ta'ālādan hācet dilesün ki buña buĝz itmişdür /5/ ez-zürr (dügü) ķarınca gibidür ahķāmı anda gelür harfū'r-rā er-raħme (ķartal) insān-ı /6/ ahmaķdur bir kimesne görse şehre keşir ķartal geldi girdi şehre /7/ 'asker-i harāmi gire ve cāhil tabibler şerriyle daķı ta'bir olunur ve batţāl /8/ olan kimesneyle ta'bir olunur ve ulu yuyıcıları ta'bir olunur ve muķābirile /9/ ta'bir olunur bir kimesne hālet-i marazda bunı görse fevt ola yā fevt /10/ olmaĝa yaķın ola ba'zılar

eydür şehirden taşra ‘amel idenlere eydür /11/ er-reslā (الرسلا) ‘adüvv-i kıttāl ve hākırü'l-manzar şedidü't-‘ta'n kimesnedür harfû'z- /12/ -zā ez-zāğ ayağı ve minkārı aħmer olsa recül-i şāhib-i saltanatdur /13/ ve şāhib-i lehv ve tarab ve siyādetdür ba'zı hūkemā eydür fuķarā tāifesi /14/ cem' olmaķdur ve aşısuz ıztırāba delālet ider ez-zurzūr (sığircuk) recül-i müslim /15/ ve zāhid ve za'if ve şābirdür ve tu'mesi helāldür Ādem 'aleyhi's-selām

138b

/1/ yire hūbūt idicek ğuşşalu oldu kēndü nefsiñe ta'ām ve şarāb harām /2/ itdi Ādemüñ tevbesi kabūl olununca şey' yēmedi ba'zılar eydür /3/ recül-i şāhib seferdür mükārı ğibi ez-zēnbūr recül-i mehib ve ta'ān /4/ ve ceri ve şāhib-i harb ve sefine şāhib-i ğavġā kimesnedür Yahūdī eydür /5/ zēnbūr ve 'akreb ğammāzlar ve sā'ilerdür ve seffākler ve müsülmānlara merħamet /6/ itmeyen aşhāb-ı kulüb-ı kāsīdür harfû's-sin es-saħle (kuzı ki şimdi toġmış ola) evlāddur bir /7/ kişi ğördi ki kuzusın boġazlamış etin yēdi oġlı fevt ola es-semmur /8/ recül-i kāfir ve zalūmdur ve luşşdur ki yabānda sākin kimesneyle ihtilāt /9/ itmez māl cem' ider ba'de-mevti elinden alurlar es-sulaħfāt memsūhdandur /10/ bir 'avratdur ki kēndüyi zeyn ider daħı ricāle 'arz ider ba'zılar eydür /11/ kādīe'l-ķuzātbur zirā ki deñiz cānavarlarınuñ a'lemi sulahfātbur ve /12/ zāhididür eger ğörseler sulahfāt bir şehirde mükerrēmdür veyā ķaryede /13/ mu'azzezdür ehl-i 'ilm ol mevzi'de 'aziz ola eger mezbeledē ğörölse /14/ ehl-i 'ilm anda zāyi' ve hōr ola ba'zılar eydür recül-i 'ābiddür İbrāhīm /15/ ve sāyir kütüb-i enbiyāyı okur kimesnedür etin yēmek mālbur ve 'ilmdür kütüb-i

139a

/1/ enbiyādan ve ħayr ve bereket ve menfa'atdır es-seretān (yengeç) recül-i keşirü'l-keyddür /2/ keşirü'l-silāh ve keşirü'l-heybet kimesnedür bir kimesne etin yēse irāk yirden /3/ ħayr ğöre Cāmāsb eydür māl-ı harām eline ğire sām-ı ebraş (ala keler) bir yaramaz /4/ insāndur nemmām ve hēmmāz mu'allim-i şer ve nāhi-i ħayırdur ķavm-i 'İsā eydür fakra ve /5/ hüzne delālet ider ba'zılar eydür ķavm-i Zārindür ki şahrāda sākin olur /6/ temeddün itmişdür es-sūs (taħıl biti) recül-i nemmāmdur aġniyāya sa'y ider lākin anlardan /7/ menfa'at daħı ğörmez harfû's-şin şıkrāk (dölēngeç) ğüzel 'avratdur şāhibine /8/ mālbur harfû's-şād eş-şard (şovuk) recül-i mütelevvindür bāridü'l-kelām kıatı /9/ sözlü ħayırsuz kimesnedür eş-şā' ve (yunt kıuşı) ğulāmdur ve mālbur eş-şadā (baykıuş) /10/ recül-i mūrāyidür ħuşū' ve nesek ızħār eyler ammā ğiceyle harāmīlık /11/ ider ħalkı incidür mensūhdur ba'zılar eydür recül-i kıatı'u't-tariķdür /12/ ħalkıla ihtilāt itmez emvāl-i keşire cem' ider bir 'avrat ğeldi Ca'fer-i /13/

Şadıka rağıya'llāhu 'anh geldi eydür ki erümi gördüm erkek baykuş olmuş /14/ tutdum zabı itdüm havf iderem erüm fevt ola veyâ benüm üzerüme /15/ bir 'avrat dağı ala dëyü Ca'fer eydür ferağ ol ki bir oğluñ toğa

139b

/1/ meymün ve mübârek ola ehl-i vera'a mâyl ola fâsıklara iltifât itmeye /2/ buğz ide harfû'z-żād ez-żabyân (dişi keçi) kavm-i müfsidündür ez-żabu' (şırtlan) /3/ 'adüvv-i zâlim mükâbirdür ba'zılar eydür bir yaramaz 'avratdur sâhire ve 'acûze /4/ bir kimesne görse ki zabu' etin yir hâl bu ki meşhûrıdı ammâ /5/ bilmezidi sihirden berî ola bir kimesne binse bu şıfatlu 'avrat ala /6/ ba'zı hükemâ eydür ağsağ şırtlan bir sâhire 'avratdur yâ recül-i meşhûrdur /7/ ki haseb ve nesebi ma'rûf degüldür veyâ bakâlîn (بكالين) veyâ huddâ'in bir kimesne /8/ görse zab'a bindi sultâna yetişe ez-żab (keler) recül-i 'Arabî ve bedevîdür /9/ ve zarrâr ve huddâ' kimesnedür ba'zılar eydür mel'ün ve memsûhdur ez-żafda' /10/ recül-i 'âbid ve müctehiddür Nemrûd 'aleyhi'l-la'ne İbrâhîm hazretlerin /11/ 'aleyhi's-selâm oda atıcak şu iltûp dökmişdür kavm-i 'İsâ eydür bir /12/ kimesne görse zafda' ile muşâhabet ider akrabâsıyla ve konşılâsıyla /13/ eyü dirile bir kimesne görse etin yir az menfa'at eline gire cihet-i /14/ akrabâdan ba'zı hükemâ eydür aqvâm-ı huddâ'ındur ammâ şol kimesneler ki /15/ ma'âşî 'âmdan olur delil-i hayırdur Câmâsb eydür bir kimesne yese

140a

/1/ mülke yetişe harfû't-tâ et-tâvus (erkek tavus) melik-i A'cemîdür zu-haseb ve mâl /2/ ve cemâl et-tâvuset (dişi tavus) imre't-i 'Acemiyyedür zât-ı mâl ve cemâldür yelekleri mâlîdür /3/ cemâl-ı levnîdür zebh itmek fevt olmakdur ekl-i lahm mâldur tavus iftîhârıla /4/ te'vîl olunur İbn-i Sîrîne bir kimesne geldi eydür gördüm 'avratum baña /5/ bir tavus virür ve yedürür İbn-i Sîrîn eydür 'avratuñ rızâsıyla bir /6/ cârîye alasin hasnâ ve dil-rübâ ola ve 'avratuñ yetmiş altı akça cârîyenüñ /7/ şemenine zamm ide bu kışt eydür ta'birüñ dün vâkı' oldı ammâ neden /8/ ma'lûm itdüñüz İbn-i Sîrîn eydür tavûsa cârîyedür 'avratuñ saña /9/ tavûs etin yedürmek şemenin virmekdür şemen hurûf-ı ebced ve hisâb-ı cümel /10/ üzre hazf-ı mükerrerile yetmiş altı olur tı tokuz elif vâhid ve sitte /11/ sin sittin ol tekrâr vâva i'tibâr yokdur et-tuyûrû'l-mechûl (adı belürsüz kuşlar) eger görse /12/ başı üzerinde kuşlar uçar riyâsetdür قال الله تعالى والطير محشودة /13/ eger görse ki kuşlar bir mahallede uçar melâike anda me'vâ ideler /14/ ba'zı guzzât gördi ki başın tırâş iden kimesneye başın kazıdır /15/ ağzından bu eşnâda bir yeşil kuş uçdı göge gitdi andan soñra

140b

/1/ döndi yine geldi vâltidesinüñ karnına girdi bu eşnâda işbu âyet-i kerime /2/ okundu ki منها خلقناكم و فيها نعيدكم eyle olsa işbu gâzî /3/ kendüsi şöyle ta'bir itdi ki halk re's boynın urmağdur ol tayıir hâric-i /4/ rûhîdür semâya gitdügi cennete varduğudur yine anası karnında geldi /5/ mevzî'-i âherde بحسب المرتبة كبطن الام sâkin olduğıdur taytüy (طيطوي) /6/ bir kimesne gördi ki taytüy (طيطوي) tutmuş boğazlamak ister bıçağı boğazına /7/ kodı üç def'a çaldı boğazlayımadı dördüncide boğazladı bir mu'abbire /8/ kışşa itdi mu'abbir eydür bıkır cāriyeye üç def'a ilâc* itmişsin dördüncide /9/ izâlet-i bekâret vâki' olmuş bu kişi eydür belî mu'abbir eydür هل كان ثمته ضريطته /10/ ya'nî hiç yellemek vâki' oldu-mı bu kişi eydür belî cāriyeden vâki' oldu /11/ bu kişi eytdi zarîteyi neden ma'lûm itdüñ mu'abbir eydür bi-tarîkû'l-i-ıştikâk /12/ lafz-ı taytüy (طيطوي) andan haber virür taytüy-ı (طيطوي) mübârekile te'vîl olunur harfû'z- /13/ -zâ ez-zalim (deve kuşınıñ érkegi) recûl-i bedevîdür veyâ hâdim ve haşydur bir kimesne görse /14/ eñsesinden boğazladı bir hâdime livâta ide ذبح من القفا livâta dur /15/ eger görse ki evinde deve kuşu vardır 'ömri uzun ola eger binse

141a

/1/ beride bine yavrusı erkek oğuldur yumurdası kızlardur bir kimesne görse /2/ ki zalim buldı pâdişâhdan kâdîlik ve hüküm eline gire fakîhise ve /3/ illâ kuzzât bunuñ taht-ı yedinde ola veyâ saltanata ve devlete yetişe be-kadri'l- /4/ -isti'dâd harfû'l-'ayn el-'acl (buzagu) veled-i zekerdür el-ma'z cāriyedür veyâ fâsîdetü'd- /5/ dîn bir 'avratdur semiz keçi ganiyyedür ve arık keçi fakîredür ba'zî hükemâ /6/ eydür kara keçi yaramazdur ak keçi andan hayrludur kavm-i 'İsâ eydür keçi vüs'at /7/ ve hayırdur ba'zî hükemâ eydür keçi çübânî delîl-i tefrika ve 'urs ve muhibbâtur /8/ zîrâ ki keçi müctemi' olup yörimez emâkin-i mürtefi'aya müteferrik olur ve güden /9/ kışiye tâbi' olmaz belki öñince yörür keçinüñ kılı mālîdur eger yün ve /10/ şûf sibâ'dan olsa mālîdur min ciheti's-sultân el-'ankâ (sîmurg) recûl-i /11/ refî'-i mübtedi'dür ki ehl-i milletile müşâhib olmaz bir kimesne görse ki /12/ 'ankâ buña söyledi veyâ buña bir nesne barıdı halifeden rızık eline /13/ gire veyâ vezir ola bir kimesne binse pâdişâhdan mülk eline gire /14/ eger bi-gayr-ı hîletin şayd itse erkek oğlu toğa şücâ' ve za'îfû'- /15/ l-'aql ola kavm-i 'İsâ eydür imre't-i cemile-i hasnâ ile ta'bir olunur

141b

/1/ el-'ak'ak recûldür ki emâneti ve vefâsı yokdur mel'un ve muhtekirdür kızlık /2/ olduğın ister veyâ şâhib-i mālîdur eger 'ak'ak buña söylese gâybden /3/ haber yetişe

* ilâc: (metin 'ilâc 140b/8)

ba'zı hûkemâ eydür recül-i zânî ve sâriķdur el-'andelîb (hezâr dâsîtân) recül-i kâridür /4/ yâ muṭribdür yâ imre't-i laṭife-i ḥasenetü'l-kelâmdur eger sultân görse ki /5/ elinde 'andelîb vardur hoş kelâm vezîr-i ḥüsnü'l-meşveret ve kâmilü't-tedbir /6/ ola eger görse ki elinde tuyûr-ı şettâ ola 'askerinde tayâyîf-i muḥtelife /7/ cem' ola aña ilticâ ideler eger sultân bunlara nâzır olsa aḥvâllerine /8/ nâzır ola eger nazâr itmese aḥvâllerine nâzır olmaya eger kuşlar uçup /9/ konup gelüp gitmezse maḥbûslardur sultân elinde kimesne añup zıkr itmez ve /10/ mülâzım ve mu'âhidleri yokdur ve kezâlike devâbb-ı guzât görilse bir evüñ /11/ içinde cem' olmuş ammâ bu ev ıstabl degüldür bunlar dahı eşrâf-ı nâsdur /12/ ki maḥbûs-ı sultândur kimesneleri yokdur ki sultâna zıkr ide maḥhür /13/ bi-ğayr-ı mülâzım ve mu'âhid yaturlar el-'âķreb recül-i nemmâmdur beyne'n-nâs /14/ fesâd ider ve veledin katl ider ba'zılar eydür ķarâbetine 'adâvet ider /15/ bir kimesne görse ki 'âķreb 'avratınuñ üstine atdı 'avratına livâta

142a

/1/ ide 'âķrebi oda yakmak a'dâsı fevt olmaķdur diz tonında 'âķreb /2/ görse 'adûsı 'avratına gire bir kimesne bişmiş 'âķreb etin yêse /3/ mâl-ı ḥelâldür 'adû-yı nemmâmdan eline gire eger çıg yêse mâl-ı ḥarâmdur /4/ eger gönleginde veyâ dükkânında görse 'adûdur ma'îşetinde ve kesbinde /5/ eger döşeginde görse 'adûdur ehlinde eger ķarnında görse 'adûdur /6/ 'ayâlinde el-'alaķa (sülûk) insânuñ bedenini yeyen ķurdlar gibidür 'ayâlile te'vîl /7/ olunur el-'ankebût memsûḥdandur imre't-i mel'ündür recül-i za'îf ve /8/ mükâbir-i muḥildür ḥarfü'l-ğayn el-ğanem bir kimesne görse çok /9/ ğaneme mâlik olmuş vilâyet ve ğanımetdür ve riyâset ve feraḥdur lâkin aķ /10/ ğanem ḥayırludur من الغنم اسود ğanemü'l-beyzâ 'Acemdür ğanemü'l-esved 'Arabdur /11/ eger görse ki ğanem öñince sür'atıla gider bu ķişı aña yétmez dünyâda /12/ mu'aṭṭal ola rivâyetdür ki peygamber (ş.a.v.) ğörmüşler /13/ ğanemler katl olunmuş yatur ve arşlan katl olunmuş yatur ve şıgır katl /14/ olunmuş yatur aşḥâba kışşa itdi ki te'vîl ideler aşḥâb eyitdi yâ /15/ Resûl bu rû'yânuñ ta'bîri sizden gerekdür Resûlu'llâh 'aleyhi's-selâm

142b

/1/ şöyle ta'bîr itdi ki mü'mininden bir kaç nefer şehîd ola ammâ arşlan /2/ benüm 'aşîremden bir şücâ' kimesne katl oluna ammâ şıgır Ebü Cehldür /3/ katl olına hem eyle vâķi' oldı el-ğurâb recül-i ḥarâm-ḥör ve fâsık ve /4/ keşîrü'l-kelâm ve muḥtâl kimesnedür memsûḥdandur bir kimesne ķarga şayd itse /5/ ḥarâm mâl eline gire fıķda eti ve yağı ve yûñi mâl-ı ḥarâmdur bir kimesne /6/ görse ki ğurâb buña kelimât ider bir ḥabîş oğlu toĝa İbn-i Sîrin /7/ eydür ķatı ĝuşşaya düşe ammâ şofıra feraḥ ola bir

kimesne ğurāb görse /8/ bāb-ı melikde qarındaşın katl ide şöıra peşimān ola
 كما قال الله تعالى /9/ فبعث الله غرابا ba'zı hükemā eydür ğurāb görmek tül-ı 'ömre delālet
 /10/ ider yā berd-i havāya ve 'acāyize delālet ider ğurāb hiledür biz eydürüz /11/ ğurāb
 hāl-ı rāyiye göre te'vil olunmak ve hālet-i izāfiyye veyā haqıkiyye /12/ ğurāba göre
 te'vil olunmak evcehdür bir kimesne gördi ki Ka'benūñ /13/ üzerine ğurāb konmuş İbn-
 i Sırine eyitdi İbn-i Sırin eydür bir recül-i /14/ fāsık bir şerife hātūn ciftlene ittifaķā
 Haccāc bin Yūsuf 'Abdu'llāh /15/ ibn-i Ca'fer ibn-i Ebī-Tālib kızına nikāh idüp
 ciftlendi ħarfū'l-fā

143a

/1/ seyyidü'l-behāyimdür te'vilde recül-i 'azımdür ve bir ulu begdür kim /2/ hiç
 kimesne andan ħayr görmez zırā ki eti yēnmez ba'zılar eydür recül-i mel'ündür /3/ bir
 kimesne görse iki الفيت 'e bindi devlete ve saltanata yetiše veyā vezārete /4/ ve vilāyete
 yetiše bir ulu baħıl beg üzerine musallať ola eger ehlise ve /5/ illā hüzn ve 'adem-i
 nuşretdür belki katl vāķi' ola كما قال الله تعالى الم تر /6/ كيف فعل ربك بأصحاب الفيل eger file
 eyerile binse buña muťi' /7/ olsa bir 'Acem melikinūñ kızın nikāhlana ve şālīħa ve
 'ābide ola ve erine /8/ 'avn ide veyā bir fāħire hasnā cāriyeye mālīk ola eger tācirise
 fāyide /9/ ide eger nehārda binse 'avratın boşaya eger görse fili saġar bir ulu /10/
 begden māl eline gire ammā ħelāl ola beg cihetinden olmaya kavm-i Mūsā /11/ eydür fil
 melik-i kavıdür keşirü'n-ni' met ve'l-kerem ve keşirü's-şabrū'l-müdārātdur /12/ veyā
 aķvām-ı şālīħındür ve 'ulemā ve eşrāfdur veyā şedāyid-i keşiredür ammā /13/ şöıra
 ħalāş ola eger fili maķtül görse şehir içinde şehriñ /14/ begi veyā bir recül-i meşhūr fevt
 ola eger fil bunu altına alsa bu /15/ kişi fevt ola eger fil depse bir pādīşāhdan mazarrat
 yetiše eger

143b

/1/ fil buña söylese recül-i 'azımden ħayr göre eger filūñ üzerinde binüp /2/ oturken
 söylese pādīşāh bu kişiyē ol şehriñ berātın ve menşürın /3/ vire ammā 'avrat görmek
 delil-i ħayr degüldür her nice görürse bir /4/ hātūn kişi ħasta degüldi gördi ki file
 binmiş az zamāndan şöıra /5/ fevt oldu el-feres bir kimesne ırakdan görse ħayr ve
 beşāretdür /6/ قال عليه السلام الخيل معقود في نواصيها الخير الي يوم القيامة /7/ ya'ni ħayr atıñ alnı
 saġına bağlanmışdur tā kıyāmet günine varınca /8/ eger görse alnı kaşķa ve ayakları
 sekil feresse binse añul añul seyr /9/ itse geydüġi tınlar daħı feresse münāsib olsa
 şerefdür ve saltanatdur /10/ ve mürüvvetdür a'dāya ġālīb ola eger 'avratı ħāmileyse
 oġlan toġura /11/ bir kimesne görse ki mine'l-feres indi eger vāliyse bir 'amel işleye ki
 /12/ peşimān ola yā 'azl oluna yund 'avratdur būñligen at recül-i mecnūndur /13/ kalp

at mütehâvin ve bağı kimesnedür yorga istivâ-yı emirdür perçem /14/ cehdi ve şiddetidir ve alın ağı ve kıyruğı şeref-i saltanat ve şecâ'at-ı /15/ veledür ve saç çokluğu ve kıyruğı kılı çokluğu oğlu ve tevâbi'i çok olmakdur

144a

/1/ atun kıyruğı kesilmek evlâdı ve etbâ'ı fevt olmakdur atun başı riyâsetdür /2/ boynı dindür gögsi keşire-i mâldur semizliği hüsn ve cemâldür saltanatda /3/ arukluğu kılllet-i câhidür kılllet-i başarı kılllet-i dindür çirkinliği evinde /4/ çirkin dirliğidür feres etin yemek zaferdür 'adüya düş aşhâb-ı /5/ sultândan olsa tâcirise fâyide ide ve sâyir-i nâsa dağı eyüdü /6/ eger feres kendüyle çekişse düş gören sultânısa sultân kullarından /7/ bir kimesne sultâna 'aşı ola hüruc ide tâcirise şerik buña /8/ galebe ide eger 'avrata mensüb olur nesne görilse 'avrat nüşüz ide /9/ bir kimesne iki kanatlu feres binse tayyarân itse uça hilâfete /10/ irişe eger ehl-i beyt-i nebî olsa ve illâ mülk-i 'azime yetişe eger ehl /11/ degülse oğlan seve veyâ 'avrat seve ol 'avrat buña muṭî' ola /12/ el-faşil (deve köşegi) veled-i şerifdür her küçük nesne vildân olsun ve yavru /13/ olsun kaçan tutsa guşşadur rü'yetü'l-ferrüc (piliç) a'mâl-ı fesekeya muṭṭali' /14/ olmakdur bir kimesne görse ki ferrüc etin yir ulu kişiden mâli eline gire /15/ el-fâhte (üvegig) veled-i kezzâbdur veyâ 'avratdur ki şâliha olmaya selîta

144b

/1/ ve kezzâbe ola hezeyân* söyleye dininde nokşân ola ba'zı hükemâ eydür /2/ rabbetü'l-beyt veyâ şâhib-i cemâl şâhib-i mürüvvet hâtündür el-fârre bir fâsıka /3/ 'avratdur zirâ ki peygamber (ş.a.v.) şıçana füyasıka dëyü /4/ ad virmişdür ba'zılar eydür bir Yahüdiyye nâyiha 'avratdur mensühdür /5/ ba'zılar eydür recül-i fâsık Yahüdi mübtedi' ve luşş ve nakkâbdur bir kimesne /6/ görse ki şıçan olmuş ak ve kara gelüp gider 'ömri uzun ola gice /7/ ve gündüz şıfatıdur kavm-i Mūsâ ve kavm-i 'İsâ fârreyi ehl-i beyt-i evlâd ve 'ayâl ve /8/ nisâ ve kul ve qaravaşdur dërler fârreyi zârr ve bahıl sâriki te'vil olunur /9/ İbn-i Sîrine bir kişi geldi eydür bir fârreye vatı itdüm fercinden bir hürmâ /10/ çıktı İbn-i Sîrin eydür bir fâsıka 'avratdan bir şâlih oğluñ ola fârre /11/ füyasağadur ve temertıyyeb (تمر طيب) 'dür el-firâş (ya'ni döşek içinde kendüyü ya gayrı görse anı bildürür) insân-ı za'îf-i mehîndür ki 'azîmü'l- /12/ -kelâm ola ba'zı hükemâ eydür firâş ba'zı nâsa şiddetdür ve batâlet ve /13/ helâkdür ve yaramaz 'avratlara muvâfakatdur eger fârreyi قلت ادراك ما يضرب وما ينفعيله /14/ te'vil itse ve اقاع نفس في نارالها 'yıla te'vil itse /15/ evcehdür harfû'l-kâf el-kuzâf (kuzgun) bir kimesne görse eline kuzâf

* hezeyân: (metin hedyân 144b/1) .

145a

/1/ girdi vilâyete ve devlete yêtişe eger ehlise ve eger ehl degülse bir haq /2/ söz söyleye kimesne qabül itmeye tekzib ideler bir kimesne görse ki /3/ üzerine kuzgun kondi uğurlıq ide rızkın alalar el-kırd recül-i mekkâr /4/ ve haddâ' ve sâhır ve mürtekib-i kebâyırdür bir kimesne ma'a'l-kırd muqâtile itse /5/ eger ile'l-kırd gâlib olursa bu kişıye maraž yêtişe ammâ yine şifâ bula /6/ ve eger kırd buña galebe iderse bir derde uğraya ki aña devâ olmaya /7/ fevt ola bir kimesne etin yêse mariz ola mu'alece fâyide itmeye qavm-i /8/ 'İsâ eydür bir kimesne görse ki maymün döşegine girdi bir Yahüdî /9/ veyâ anuñ emşâli bi-dîn bu kişinüñ 'avratına gire eger maymün bunu /10/ ırsırsa bunuñıla bir kimesne mâ-beyninde huşümet vâkı' ola Câmâsb /11/ eydür bir kimesne ki maymün olsa şecere cinsinden nef' göre zirâ ki /12/ maymün ağaçda olur bir pâdişâh gördi ki bir maymün bunuñıla ta'am /13/ yir mu'abbire kıssa itdi mu'abbir eydür 'avratlarıña emr it libâsların çıkarsunlar /14/ emr itdi çıkardılar nâgâh aralarında bir maḥbûb emred oğlan zâhir oldı /15/ el-kumerret (kumrı) bir medenî 'avratdur ba'zılar eydür qaḍi'el-kuzâtdur Yahüd eydür

145b

/1/ bir kimesne kumrı görse veyâ dürrâc görse veyâ bülbül görse ve bunuñ emşâli /2/ tayyibü'l-ḥancere kuşlar görse haber-i tayyib istimâ' ide eger gâyib /3/ varısa gele bir ḥaceti varısa ne kadar ba'idise kazâ oluna guşşası varısa feraḥ ola el-kubbere (toygar) /4/ gulâmdur el-kunfuz (kirpi) recül-i mel'ün-ı zıyyaḳu'l-ḳalbdür tizcek gâzaḇ ider /5/ ḳalilü'l-merḥamet kimesnedür mensühdandur kunfuzı münselihile te'vıl iderler /6/ el-kummel ḥademdür veyâ 'avratdur yâ veleddür yâ maraždur yâ 'askerdür yâ gamdur /7/ yâ gilmân ve 'ayâldür yâ qavm-i zu'afâdur yâ aḥissâ-yı müfsidün beyne'l-aḳvâm /8/ ve'l-iḥvândur mülük görse 'asâkir ve gilmândur veyâ a'dâdur ve vüzerâ /9/ görse erbâb ve mülâzımındür nâyib görse a'vândur 'ulemâ görse /10/ müsta'idler ve şâkirdlerdür tüccâr görse aşḥâb-ı tama'dur sayır ehl-i /11/ şanâ'at görse ol şan'ata muḥtâc olan kimesnelerdür kuzzât görse /12/ aña muttaşıl olan kimesnelerdür ḥastalar görse tül-i maraždur eger /13/ cesedden çıkısa gitse râḥat ola ammâ cesedinden çıkıduḳdan soñra /14/ üzerinde turmasa yabâna kaçsa fevt ola eger kummel yêse te'vılinde /15/ zıkr olınan nesneler fevt olına qavm-i Mûsâ kummel mâldur dëyü ta'bir

146a

/1/ iderler qavm-i 'İsâ eydür bir kimesne şevbinde veyâ cesedinde çok kummel görse /2/ uzun ḥasta ola yâ ḥabs olına eger görse ḳatlı ider 'adüya zafer bula /3/ eger görse ki dirile yabâna atar ḥilâf-ı sünnet-i Resül bir fi'l işleye zirâ /4/ ki peygamber 'aleyhi's-

şalavât ve's-selâm men' itmiş dirile yabâna atmağdan buğday biti /5/ 'azâbdur âyât-ı Mûsâdandur hurûfû'l-kâf el-gergedan melik-i 'azîmdür /6/ bir kimesne görse ki sağar bir 'azîm melikden mâl eline gire eger binse /7/ 'âlî kimesne ola ve mülûk teşhîrine kâdir ola el-keşş recûl-i refî' ve /8/ meni'dür ba'zılar eydür âdemden şofîra mahlûkâtûñ eşrefidür zîrâ ki /9/ İsmâ'ile 'aleyhi's-selâm fidâ oldu bir kimesne yûñin alsa mâl-dâr ola bir /10/ kimesne karnındağı nesneleri alsa hazine eline gire bir kimesne kıyruğın /11/ alsa kızın ere vire görse bir çoç boğazlanmış harb ola bir ulu kişi /12/ fevt ve katl olına bir kimesne bir kaşşâbdan keşş alsa bir helâke yakın /13/ olmuş kişinüñ hakkında bir hayr kelâm söylese helâkden kurtara yâhod /14/ marâzına devâ ire eger çoç boğazlasa bir 'azîm düşmene zafer bula eger marîzise /15/ şifâ bula çoça binse delîl-i hayrdur çoç arkasına götürse bir

146b

/1/ 'azîm kişinüñ izâsına tahammûl ide bir kimesne gördi ki bir çoç kızınuñ /2/ fercine boynuzın darb ider mu'abbir eydür kızın fercinüñ kılın şınduyıla /3/ kırkmış hem eyle vâkı' olmuş harfû'l-lâm el-lebve (dişi arslan) ba'zı hükemâ eydür esed /4/ niceyse bu dağı eyledür illâ hastalara degül ve 'avratlar cihetinden zarara /5/ delâlet ider harfû'l-mîm el-meshed المسحد bir kişi ma'mûr görse bir meshedi kalbinüñ 'imâretine ve hâli eylüğine harâb görse 'aksine delâlet ider cum'a mescidin müzeyyen ve ma'mûr görse pâdişahuñ 'adline ve re'âyânüñ refâhiyyetine delâlet ider ve 'aksi pâzişâh hakkında yaramazlığa delâlet ider harfû'n-nûn en-nemmûr sultân-ı hâyindür ve 'adû-yı mücâhirdür /6/ ki 'azîm şevketi vardur bir kimesne görse nemr katl itdi 'adûsına /7/ zafer bula ve hayra yetişe etin yese mâlâ ve şerefe yetişe binse sultâna /8/ yetişe eger nemr buña 'âlî olsa sultândan buña bir mekrûh yetişe /9/ nemre cimâ' eylese 'adû kavminden bir 'avrata musallağ ola bir kimesne nemri /10/ evinde görse evine bir fâşık hücum eyleye vakt olur ki nemr marâza /11/ delâlet ider ve göz ağrısına delâlet ider vakt olur ki mekre ve huddâ'a /12/ delâlet ider zîrâ ki levni munağkaşdur en-nâka (mâde) bir refî'e ve şerife keşîretü' /13/ l-'aşîret-i hâtündür bir kimesne maqlûb binse 'avratına livâta ide en-na'ce (koyun) /14/ imre't-i meşhûre ve ganiyye-i şerifedür /15/ نعمة en-nesr (kerkes) kuşlaruñ 'azîmi ve seyyididür ve yüksek uçanı ve görigenidür

147a

/1/ ve uzun 'ömürlüsüdür bir kimesne bir kerkese mâlik olsa buña muñi' /2/ olsa ulu sultâna yetişe eger muñi' olmasa melikdür ki andan havf /3/ olunur bir kimesne kerkese binse kerkes uçup semâya dâhil olsa /4/ fevt ola eger girü rücû' idüp inse marâzından

şifâ bula bir kimesneye /5/ etinden ve yeleginden veyâ etinden yetişse bir melik-i cebbârdan māl eline gire /6/ eger kerkes arkasından düşse guşsa vâkı' ola eger yavrusın bağışlasalar /7/ şerif oğlu toğa eger mezbûh görilse mevt-i pâdişâha delâlet ider /8/ kavm-i Mūsâ eydür kerkes şulehâ ve üdebâ ve enbiyâ ve şiddikîn ve mülük ve cüyüşdur /9/ şehre girmek delil-i âyât-ı rahmetdür Câmâsb eydür bir kimesne nesri görse /10/ ve âvâzın işitse âdemile huşûmet ide en-nesnâs (maymûn) recül-i kalilü'l-'aqlıdır /11/ bir fi'l işler ki e'azz-ı nâsdan sâkıf olur en-nahl kıvan arusu bir ma'mûr şehrdür /12/ keşirü'l-menfa'at helâlü'd-dağıldır kavm-i keyyisdür كما قال الله تعالى و اوحى /13/ الي النحل bir kimesne bal çıkarsa aruya nesne hisse kıoması cevı ve zulm /14/ itmişdür ve eger hisse kıosa 'adl itmişdür bir kimesne görse kıovan /15/ arusu üzerine ictimâ' itmiş şokmış bunlardan izâ göre bir kimesne

147b

/1/ görse ki kıovan arusu başına kıonmış riyâset taleb iden kimesneye eyüdü /2/ ammâ sayır-i nâsa yaramazdur zîrâ ki aru nefsi olan nesneye degme vâkı /3/ kıonmaz şâhib-i rû'yâ helâk ola 'askerden zîrâ ki arı 'askerdür /4/ pâdişâhına tâbi'dür bir kimesne arıyı ikrâc itse veyâ kıatl itse /5/ delil-i hayrdur illâ meger ki ekkâr ola ve aruyı nef'ile ve kıyâsetile ve ilhâm-ı /6/ ilâhiyle te'vîl iderler en-neml insân-ı za'if ve harîşdür 'askere nisbet /7/ olunur mālâ ve tûl-ı hayâta nisbet olunur evlâda ve zürriyyete nisbet /8/ olunur ba'zılar eydür neml bir şehre veyâ kıaryeye girse 'asker gire /9/ eger neml havf idüp şehirden gitse veyâ evden gitse sarîkûn ol /10/ yirden nesne uğurlaya bir kimesne görse bir evde çok neml var /11/ girse kııkssa buña kelimât ider hayrdur ve ni'met ve ucuzlıkıdır zîrâ /12/ ki neml dâne olduğı mevzi'de olur eger neml bu kıışinûn yefinden /13/ veyâ burnından ve hücreşinden kııkdı gitdi hiç kıalması delil-i hayr degüldür /14/ fevt ola ba'zı hükemâ eydür kıayyâr kıarınca delil-i mevtdür veyâ seferdür /15/ eger kıasta görse teninde neml yavrular fevt ola zîrâ ki bariiddür

148a

/1/ ve hayvân-ı arâzidür insânıla me'nûs degüldür ammâ kıarınca-yı kıayr-ı kıayyâr /2/ delil-i hayrdur bir recül-i gani gördi ki evine bir büyük neml girdi /3/ mu'abbire kıışsa itdi mu'abbir eydür kıazânûn kıatline ve marâzinûn mevtine delâlet /4/ ider sefere giden kimesnenûn seferden mûnkâfı' olup veyâ ziyân itmesine /5/ delâlet ider harfû'l-vâv el-verşân (gügercin) insân-ı kıarîb ve mehindür /6/ aqbâra ve rûsüle delâlet ider zîrâ ki Nûh kıazretlerine 'aleyhi's-selâm /7/ yirûn kıaberin ve tûfândan şofıra kıekildüğü gügercin kıaber getürdi /8/ ba'zılar verşânı 'avratdur derler el-vezegât (keltekeler yavrusı) recül-i zâlldur ma'rûfdan /9/ nehy ider ve mûnkire emr ider harfû'l-hâ el-hirre

hâdim ve hâfız ve hâris-i /10/ beytdür veyâ uğrıdur kavm-i Mūsâ eydür sinnevri kim görse hayırdur ve /11/ lüşûşa dahı delâlet ider zîrâ ki menfa'at ve hüsran içindedür ba'zı /12/ hükemâ eydür yaramaz 'avratdur ba'zılar eydür sâkin olsa yıl eyüdü ve /13/ râhatlıkdur hareket itse vahşetdür yıl yaramazdur tırmalamak marâzdur /14/ ısırmak tül-ı marâzdur ba'zı hükemâ eydür celb-i menfa'ate ve def'-i mazarrat-ı /15/ bi't-temellukdur İbn-i Sirîne bir 'avrat geldi eydür ki bir kara kedi gördüm

148b

/1/ başını erümünü karnına şokdı içinden nesne çıkardı yedi İbn-i Sirî /2/ eydür erüñüñ dükânından bu gice bir zenci üç yüz on altı akça uğurlaya /3/ 'avrat geldi ki erine haber vire gördi ki vâkı'a zıkr olınan gibidür /4/ meger ki bir hammâmî zenci varımış ol mîkdâr mâl seriķa itmiş buldılar aldılar /5/ İbn-i Sirîne dediler ki neden ma'lûm itdüñ sinnevri luşdur kişinüñ karnı /6/ hazînesidür çıkarup yedügi seriķadur akçanüñ 'adedi lafz-ı sinnevri /7/ hisâb-ı cûmel üzre ol mîkdârdur dedi el-hüdhüd recül-i kâtibdür 'ilm-i dakîkdür /8/ ve başırdür ammâ dîni yokdur çok fesâdı vardur bir kimesne görse dünyâ /9/ ve şerefür eger görse ki söyler hâlifeden haber gele كما قال الله تعالى حكاية /10/ el-hedil (erkek gügercin) recül-i fakîh ve hasib ve /11/ edib yâr-ı laîf kâlîlül-mâl keşîrül-etbâ' kimesnedür şavtı 'ilm-i fîkhdur /12/ harfû'l-yâ el-yerbû' (yir toğanı) recül-i hallâf ve kezzâbdur memsûhdur el-ya'kûb (keklik) /13/ recül-i mübârek-i 'azîmül-hâfardur mü'min ve zâhiddür bir kimesne incitmez /14/ bir kimesne mâlik olsa vilâyete yetişe ve kendü mişli kimesneden /15/ mâl-ı helâl cem' ide şîhhat-ı cismile ve âsânlığıla bi-gayr-ı ta'abın

149a

/1/ yêdinci faşl düşde yırtıcı cânavarlar ve şa'id-i berri ve bahri /2/ görmegüñ ta'birin beyân ider ez-zabyet (dişi geyik) müslimün eydür câriye-i /3/ hasnâ-yı garîbdür bir kimesne görse ve şayd itse ganimetdür bir kimesne /4/ okıla atsa bir câriyeye kazf ide eger boğazlasa kanı akça câriyenüñ /5/ bekâretin izâyıla ala eger görse gazâllar cem' itmiş mirâş ve hayr-ı keşîr /6/ eline gire eger kafasından boğazlasa livâta ide eger katl itse ve /7/ yâhod fevt olsa guşşadur 'avratlardan eger geyik buzağusı eline /8/ girse şâlih oğlu toğa bir câriye-i mükerrmeden bir kimesne gördi ki /9/ gazâla mâlik olmuş mu'abbire kışşa itdi mu'abbir eydür mâl-ı helâl ve kerime /10/ hâtündür hem eyle vâkı' oldu el-erneb (tavşan) müslimün eydür bir kimesne erneb /11/ tutsa 'avrat ala kavm-i Mūsâ eydür müneccimindür ve eţibbâdur ve sâyir /12/ ehl-i tedbirdür ba'zı hükemâ eydür şol halkdur kim anlarda havf ve cûbn /13/ ola ecnâsül- kilâb (itler cinsleri) müslimün eydür it ne-kadar varısa kullardur /14/ قال عليه السلام الكلب من المسوخ

mu‘abbirün eydür recül-i fazzâz (ağız yıprak kişidir) /15/ muhbirdür (haberçi) eger it ürse bir sefihdür ki ki halkı söziyle incidür

149b

/1/ ve eger ısrısa bir zarar yetişe eger et koparsa veyâ ton koparsa /2/ zarardur gamdur vakt olur ki marazdur yâ gaybetdür bir recül-i sefih /3/ gaybet ide dişi it bir zemime ‘avratdur el-cerv (it) veleddür aķ olursa /4/ mü‘mindür kara olursa ehl-i beytün sevâdudur kavm-i ‘İsâ eydür bir kimesne /5/ görse it aldı kullarından bir kimesneyle müşâhabet ide anı gâyetde /6/ seve eger görse ki itile avlar murâdına ve ârzüsına yetişe eger görse /7/ katl ider ‘adüsına zafer bula ammâ kilâb-ı râ‘iye eger aķ olsa mazârr-ı /8/ zâhiredür vakt olur ki ‘acemî kûlîla ta‘bır olunur veyâ huşûmîla ta‘bır /9/ olunur eger منش من الالوان olsa mazarrat-ı şedidedür eger kara /10/ olsa mazarrat-ı hafıyyedür eger kıızıl olsa mazarrat-ı gayr-ı bâkiyedür /11/ biz eydür râ‘iye kilâb şayd kullarıdır ve huddâm-ı nâfi‘ün ve hafızındur /12/ ve kelb recül-i sefihdür el-kelbül-mâi (şu renginli boz kelb) bir ‘amele delâlet ider ki nâ-tamâm /13/ ola ve recâ-yı kâzibdür kelb buhldur kelb-i esved kuvvet-i gâzabiyyedür kelb-i /14/ eblaķ beşerıyyedür Ebü Bekir eş-şiddik radiya'llâhu ‘anh Mekkeyile Medine arasında /15/ sefer idüp feth-i Mekkeye giderken gördi ki Resûlu'llâh ve aşhâb

150a

/1/ Mekkeye yakın varıcaķ bir kelb çıkdı ürdi ve uludı vakti ki yakın /2/ vardıydı girü çalkkoyın yatdı ve arkasın yire vurdı emceklerinden /3/ südler aķdı peygambere (ş.a.v.) kışsa itdi peygamber hâzreti /4/ ‘aleyhi's-selâm buyurur ki itleri gitmiş hayırları karşı gelmiş sizden /5/ şilâ-yı rahm su‘âl iderler ba‘zılarına mülâkât olunur eger Ebü Süfyân /6/ ele girürse katl itmeñ hem eyle vâķi‘ oldı Mekke âsânlığıla feth /7/ olundı bir kimesne gördi ki ‘avratınuñ ferci üzerinde iki kelb vardur /8/ mu‘abbire kışsa itdi mu‘abbir eyitdi bu ‘avrat halk itmek taleb itmiş /9/ üstüreyile halk müte‘azzir olup mıkraźıla* kılın gidermiş bu kişi evine /10/ geldi ‘avratınuñ fercine yapışdı eşer-i cezzî anda müşâhede itdi /11/ el-mühât (şıgın geyigi) re‘is-i ‘azım ve helâl-hör kimesnedür lâkin şâhib-i bid‘atdur /12/ müfâriķ-ı cemâ‘atdur fâsidü'd-dîn kimesnedür bir kimesne görse ki /13/ mühâtı okıla urmış düşürmiş semiz güzel büyük geyigimş bir cemile /14/ ganiyye ‘avrat ala ammâ yine tizcek fevt ola el-ibil (erkek deve) recül-i ğaribdür /15/ tağda veyâ mağârada sâkin olur helâl-hör kimesnedür el-mu‘âl (ayrık geyigi) recül-i

* mıkraźıla: (metin mıkraşaynıla 150a/9)

150b

/1/ hâricidür bir kimesne görse 'azîm melikden ganimet eline gire eger okıla /2/ ursa bir zarar yêtişe etin yêse sultâna muttaşıl olan âdemlerden /3/ māl eline gire himârü'l-vaḥş (yabân eşegi) bir kimesne himâr-ı vaḥşa binse Ḥakkı terk /4/ ide ve bâtıla mürtekib ola cemâ'at-ı müsliminden müfârekat ide kavm-i 'İsâ /5/ eydür bir kimesne etin ve südin yêse kul ve hâdim eline gire bir 'azîm /6/ kimesneden ba'zılar eydür himârü'l- vaḥş gören kimesnenün 'adûsıdur /7/ ki bî-aşl ve bî-haseb kimesnedür efzâl budur ki aña galebe eyleye eş-şâ'leb /8/ müslimün eydür 'adû-yı kattâldur ve kezzâbdur her kim katl itse yâ tutsa /9/ eyüdüdür südin içse veca'dan ve elemnden ḥalâş ola etin yêse /10/ veyâ katl itmek istese gâyetde eyüdüdür ve veca'-ı riyâha eyüdüdür zîrâ ki /11/ نوع من الجن 'dür eger boğazlasa dinden ḥaşmıla muşâlaḥa vâkı' /12/ ola zîrâ ki ekşer-i mu'abbirün 'azîm ve ḥaşımdur dëyü ta'bir ider eger /13/ şâ'lebiyle oynasa 'avratıla oynaya ki 'adû tahtındadır kavm-i 'İsâ /14/ eydür bir kimesne şâ'lebi öpse 'azîze ve şerife 'avrat eline gire /15/ kavm-i Mûsâ eydür müneccimler ve tabibler ve sâyir ehl-i tedbir dëyü ta'bir iderler

151a

/1/ bir kimesne görse recül-i şerif veyâ şerife 'avrat müşâhede ide /2/ veyâ bir recül-i ḥuddâ'a temelluk ide mu'abbir Rümiler eydür şâ'leb görse /3/ mālında nokşân vâkı' ola ve nefsinde zillet vâkı' ola ba'zı ḥükemâ eydür /4/ 'adû-yı mechûle delâlet ider yâ ḥuddâ'a 'avratlara delâlet ider mekre /5/ ve tezvîr ve ḥıyânetile te'vîl iderler Ebû Bekir şiddîk ḥazretlerine raḍıya'llâhu 'anh /6/ bir kimesne geldi eydür gördüm ki bir dîlküye rağbet iderem Ebû Bekr /7/ şiddîk eydür sen recül-i kezzâbsın vâkı'ada bu kişi şâ'ir-i laṭîfidi /8/ احسن الشعر اكذبه 'dur Mecûsî eydür Ḍaḥḥak eydür ki gördüm mağrib ve /9/ maşrık toptolu olmuş dîlküyle keennehu ben bunları güderem dëyü mu'abbire /10/ kıssa itdi mu'abbir eydür sihr vü ḥile çok ola zamânuñda müslimün /11/ eydür recül-i miskin-i za'ifü'l-kuvvetdür bir kimesne görse kavm-i seyyi'ü- /12/ l-aḥlâkı müşâhede eyleye ba'zı ḥükemâ eydür bir kavme delâlet ider kim /13/ ictimâ'ı seveler maḥabbet ideler bir yire gelmege kavm-i 'İsâ ve Rüm eydürler /14/ bir kimesne görse sefer-i ba'id ide eger müsâfirise sâlimen rücû' ide /15/ el-kürkiy (turna) ba'zı ḥükemâ eydür bir kavme delâlet ider ki ictimâ'ı seveler

151b

/1/ ve müşârekete maḥabbet ideler sülûk daḥı turna gibidür bir kimesne görse /2/ ki turna ve sülûk kış güninde cem' olmuşdur kutâ'-ı tarîk ve lûşûş /3/ cem' ola ve a'dâ-yı muḥâribin ictimâ' ide ve ıztırâb-ı havâyâ ve siyller /4/ aḳmağa delâlet ider eger bunları

müteferriḳ görse ḫayırdur şol /5/ kimesnelere sefer itmek ister ve müsâfir-i kudüm itmege delâlet ider zirâ /6/ ki ba'zı evkâtta zuhûr ve ba'zı evkâtta gaybûbet ider keennehu /7/ gâyib oldu ve zuhûr daḫı laḳlaḳ ta'biri daḫı hemân gürġi ve 'aleḳ gibidür /8/ ba'zılar eydür 'avrat almak taleb iden kimesneye eyüdür dediler taleb iden /9/ kimesneler daḫı eyüdür el-laḳlaḳ (legleg) bir kavmdür ki ictimâ'a ve şirkete maḫabbet /10/ ider el-ḳayḫat (keklik) güzel 'avratdur ki selîta gayr-ı elifedür bir mevzî'de /11/ ṭurmaz el-ya'ḳûb (ḳumrı) erkek oğuldur ba'zılar şâhib-i ḫarb ve ḳitâldur /12/ dëyü ta'biri ider bir kimesne keklik olsa uğrılardan mâl eline /13/ gire Naşârâ eydür bir kimesne keklik etin yëse libâs eline gire /14/ et-tedrûc (süglün) bir güzel 'avratdur eti mâldur veyâ recül-i ḡaddârdur ki /15/ vefâsı yokdur zirâ ki Nûḫ peygamber 'aleyhi's-selâm yirüzinden şu

152a

/1/ gitdi-mi dëyü ḫaber getürmege gönderdi kaçdı gitdi ḫaber getürmedi /2/ ḫurûsı kendüye rehn ḳodı el-ḫubârî (toy) recül-i münâfiḳdur ve saḫîdür /3/ çok daḫlı ve ḫarcı vardur muttaşıl yemek ve içmek içindedür من غير /4/ منفعة ed-dürrâc (turaç) bir fâḫişe 'avratdur veyâ memlûkdur bir kimesne görse /5/ ki dürrâc aldı bir fâsıḳa 'avrat ala ki fâḫişe ola veyâ memlûk /6/ eline gire el-ḳatât (bağırtlak) bir güzel 'avratdur kimesneyle me'lûf olmaz mütekebbire /7/ ve mu'cibedür es-selvâ (yalva) rızḳdur كما قال الله تعالى عليكم المن و /8/ السلوي الايه el-'aşfûr (serçe) recül ki ḫalka dıḫk ider şâhib-i lehv ve /9/ ḫikâyetdür veyâ erkek oğuldur ki gören kimesneye naşib ola eger /10/ boğazlasa oğlu fevt ola veyâ recül-i keşîrû'l-mâldur ve kâmilü'r-riyâsetdür /11/ şâtır ve müdebbirdür veyâ güzel 'avratdur ki müşfiḳa ola eti mâldur /12/ ve kelâmı güzel oğlanlardur Naşârâ ve Rûm eydür bir kimesne 'aşfûr /13/ görse evlâdından yaramaz söz işide el-ḳubbere (toyğar) veled-i şaġirdür İbn-i /14/ Sîrine bir kimesne geldi eydür bir serçe elüme girdi boğazlamak /15/ taleb itdüm serçe eydür ki beni boğazlama İbn-i Sîrin eydür istigfâr it

152b

/1/ şadaḳa almışsın ḫaḳḳuñ degüldür bu kişi eydür ma'âza'llâḫ İbn-i Sîrin /2/ eydür 'adedi altı aḳçadur bu kişi eydür gerçeksın vâḳı' oldı ammâ altı /3/ aḳçayı neden bildüñ İbn-i Sîrin eydür serçe baş ve kıyruk ve iki kanat /4/ ve iki ayakdur altı 'uzûvdan mürekebbdür andan istidlâl itdüm dëdi /5/ es-semek (balık) müslimün eydür 'adedi ma'lûm olsa 'avratlardur ve illâ mâl-ı keşirdür /6/ veyâ 'askerdür bir kimesne deñizden nesne alsa 'askerden almaḳdur /7/ bîñarlarda olan semek ḫayr-ı keşirdür deñizler balığı-da ḫayr-ı keşirdür /8/ Câmâsb eydür şâfi şu balığı rızḳdur bulanuk şu balığı

guşşadur /9/ veyā veled-i sa'iddür tuzlu balık kul tarafından guşşadur eger karnından /10/ incü çıksa oğlu toğa eger görse balık şayd ider kuru yirde livāta /11/ ide ملك بخران قبل بعثة (ya'ni peygamberliği ile gönderilmezdin öñ) İbrāhīm Ḥalīl 'aleyhi's-selām gördi elinde /12/ bir 'azim tāze balık var karnından bir laṭif šāfi šeffāf delüklü incü /13/ çıkdı bir mu'abbire kışşa itdi mu'abbir eydür 'avratuñ bir güzel kız /14/ toğura ol kız senüñ milletüñ koyup āhır dīne ve millete dāhıl /15/ ola hem eyle vākı' oldı soñra İbrāhīm Ḥalīl 'aleyhi's-selām

153a

/1/ milletine girdi te'vilde taḥayyüddür ve fütüh-ı ğaybıdurur ve sükütdür /2/ tayrū'l-mā' (şu kuşu) şuda olan kuşlar ḥayırludur ğayrından zırā ki ğıdāsı /3/ ve şarābı ḥāzırdur kuşlar etin yemek veleddür ki toğa érkegi érkek /4/ ve dışısı dışıdır tuyūr-ı vahşî etin yemek cāriye ve 'avratdur el-baṭṭ (kaz) /5/ recül-i šāhibü'l-vera'dur ve keşirü'l-māldur zırā ki yūñi çokdur bir kimesne /6/ görse kaz buña söyledi bir ğaniyye 'avrat tarafından māl eline gire /7/ bir kimesne görse ördek güder bir ulu kavme vālî ola anlardan /8/ cem'-i māl ide zırā ki ördek berrüñ ve baḥrūñ mālīkidür bir kimesne /9/ gördi şu kuşların tutmuş bir bir boğazlamak üzre cāri olmuş /10/ mu'abbire kışşa itdi mu'abbir eydür eger kan gördüñise yaramazdur kaṭ'-ı /11/ veleddür eger kan görmedüñise eyüddür menfa'atdür kuş hāribile /12/ te'vil olunur biz eydürüz eger 'ulüvv-ı himmetile ta'bır olursa evlā ve /13/ ensebdür الضابطة في الطيور kuşuñ te'vili ḥāliyle ve kuvvetiyle /14/ ve yelegiyle ve tu'mesiyle ve silāhıyla ve irtifā'ıyla ve şaydıla ve seferile /15/ بحسب اقتضا الحال والمقام ta'bır olunmak gerekdür el-fehd (pārs)

153b

/1/ recül-i kavî ḥāmilü'z-zıkrdür šāhib-i salṭanata mehib šāhib-i ḥarbdür /2/ ki qarib ve ba'idi anuñ ḥavfindan emīn degüldür bir kimesne evi üstinde /3/ veyā şahnında görse melekü'l-mevtdür bir kimesne görse tavşancıl /4/ bunu pençesiyle darb itdi şiddetdür mālında ve nefsinde eger ağaç /5/ başında görse ḥayrdur ba'zı ḥükemā eydür delil-i ḥayırdur bir iş başlamak /6/ taleb idene ammā bir kimesne ki ḥāyif ola veyā müsāfir ola delil-i ḥayr /7/ degüldür bir kimesne tavşancıla binse mülūka ve eşrāfa eyüddür kuvvetdür /8/ ammā fuḳarāya ol mensüb oldukları kimesnelere ilticādur ve intifā'dur /9/ şol kimesneler ki seferde ola anlaruñ rücū'ına delālet ider eger /10/ bir kimesneye yakın olsa veyā bir nesne virse veyāḥod bir kelām /11/ söylese ki andan nesne fehml olsa delil-i ḥayr ve menfa'atdür eger /12/ meyyit görse ḥayırdur 'abide ve daḥi ḥavf içinde olan kimesneye /13/ zırā ki ḥavf itdügi kimesne fevt olduğına delālet ider ve

efendiler /14/ fevt olduğına delâlet ider 'uqâb (tavşancıl) recül-i faḥûrdur ba'zı meşâyih
/15/ eydür sâlik olan kimesneler elinde tıyûr-ı sibâ' görseler ki şayd

154a

/1/ kaşd ideler eyüdü sultân-ı rûḥ-ı pāk tıyûr-ı ma'ânî-i ḥaḳîkiyyeyi /2/ şayd itmege
işâretdür ve ḥaḳâyık-ı ilâhiyye ki tabâyi'-ı mütedenniseden ibâ /3/ idüp kaçmışıdı anı
ele getürmekdür el-bâzî (toğan) recül-i şâhib-i /4/ câhdur ve zâlimdür bir kimesne tutsa
bir ulu oğlu zâhir ola /5/ eger gayr kimesne bunu bu ḥâliyle görse riyâsete yêtişe ve zikri
/6/ ḥayr ola beyne'n-nâs sultân görse kuvvet ve rif'at bula eger /7/ gayr kimesne görse
riyâset ve zikr-i ḥasen bula eger görse ki bâzî /8/ elinden gitti elinde ip veyâ tasma
kaldı devleti gide elinde ba'zı /9/ mâlî kıla toğan boğazlanmak mevt-i mülûkdur ve etin
yemek /10/ sultân tarafından mâl yemektür ba'zı ḥükemâ eydür bâzî kutâ'-ı tîrîke /11/
ve lûşûşa delâlet ider toğanı evinde bulsa bir uğrı gizlenmişdür /12/ tuta ḥabs ide bir
kimesne mu'abbire geldi eydür ki bir aḳ toğan /13/ tutdum ammâ toğanum ḥunfesâ oldı
mu'abbir eydür oğluñ toğa bu /14/ kimesne eydür toğanı ta'bir itdün ḥunfesâyı ta'bir
itmedün mu'abbir /15/ eydür aḳ toğandur ḥunfesâ azgâşdur (kariş düş) eş-şâhin
sultân-ı

154b

/1/ 'azımdur ve zâlümdur ammâ bâziden aşâğadur bir kimesne görse ki /2/ şâhine
müteḥavvil oldı vilâyete ve 'izzete yêtişe tızcek eş-sufr (çakır) /3/ erkek oğuldur ve
sultân-ı refi'dür mehib ve şerif ve zâlümdur /4/ ferḥi (yavru) veled-i refi'dür bâşak
(atmaca) saltanatda bâziden aşâğadur Naşârâ /5/ ve Rûm mu'abbirleri eydür bir
kimesne bâşak görse recül-i fâsık-ı nemmâm /6/ göre eger atmaca yavrusın bulsa oğlu
ola bu şıfatda eger /7/ zekerinden atmaca çıksa daḥı veleddür eger eline girse eline bir
/8/ uğrı gire ḥabsde kavsu'l-bandaḳa (kemângürre) şahrâda kemângürre atmak /9/
şayddur ve ganîmetdür vech-i helâldür ve şehirde atsa kızb söyleye /10/ eger görse
şehirde serçeye atdı bir ulu kişi ḥaḳḳında yalan söyleye /11/ eger bandaḳa (findık) bir
kimesneye irişse kızbille anı incide sultân kapusunda /12/ atsa müsülmânları sultâna
gamz ide eger gügerçin atsa bir 'avrata /13/ kazf ide eger kemângürreden ok atsa bir
vechsüz söz söyleye /14/ eger işâbet iderse febîhâ illâ ol söz üzerine vebâl ola eş-
şebeke (duzak) /15/ şiddet ve ta'abdur ammâ şol kimesne ki şayyâdlardur dirligi
tuzakdandır

155a

/1/ anlaruñ zîk-i nefsine delâlet ider müsâfir görse seferden mürâca'at /2/ ide ammâ tuzak kettândan olursa müşârekât ve a'râsda (evlenmek) delil-i /3/ hayrdur şol âlât ki anuñıla şayd iderler delil-i hayrdur nesne /4/ taleb idenlere ve kul kaçuranlara zirâ ki bağlanmağa delâlet ider mekre /5/ ve hadî'a (aldamak) dañı delâlet ider bir kimesne tâlib-i hayrıdı nâgâh bir /6/ tuzâğa tutuldı cehd itdi hâlâş olmadı mu'abbire kışsa itdi /7/ mu'abbir eydür ol maqşûd tamâm olmaz bir mekri dañı vâkı' ola andan /8/ hâlâş olunmaya eş-şas (balık duzağı) şebeke (dû) gibidür ta'birde maşidetü't-tayr (kuş avlayacak nesne) /9/ ne kadar varısa hemân ta'birde şebeke gibidür ve balık duzağı dañı şebeke /10/ gibidür kaşbü'r-rîk (kara yelim) ökse kâması ki anuñıla kuş avlarlar gelür /11/ konar kanatları öksiye yapışur uçamaz kul kaçuran kimesne görse /12/ eyüdü tütıla ve nesnesi helâk olan kimesne ki rücû'ın taleb ider /13/ aña dañı eyüdü küyden nesne eline gire el-fahh (fağ) bir kimesne görse /14/ fağıla serçe avlar bir recül-i fâsidi'd-dindür bir müsülmâna hîle ide /15/ fağ hîledür 'aşfür recüldür **sekizinci faşl**

155b

/1/ düşde ta'âmlar ve da'vetler görmegüñ ta'birin beyân ider ta'âma /2/ da'vet itmek ictimâ'dur hayr üzerine bir kimesne görse ki şöyle /3/ irâdet itmiş her kimesne bir işe ki şürü' ide bunuñ izni ve 'ameliyle /4/ ola eyü degüldür zirâ ki Süleymân 'aleyhi's-selâm Allâh ta'âlâdan /5/ taleb itdi ki 'ibâduñ rızkın kendü kıymet ide Allâh sübhânehu ve ta'âlâ /6/ râzı olmadı ve cevâb virmedi ammâ var bir kişiye rızkın vir dedi /7/ Süleymân ol kişiye rızk virdi ol kişi cû'dan şikâyet itdi /8/ bir âdemüñ karnın toyurmadı Allâh sübhânehu ve ta'âlâ ol şikâyetile /9/ Süleymânı levm (melâmet) itdi bir kimesne görse ki da'vet itmiş bir kavmi hâzır /10/ ta'âmın yemişler yemekden fâriğ olmuşlar bu kişi ol kavmuñ üzerine /11/ re'is ola eger ol mevzi'de guşşalu veyâ mariz varısa ferağ ve şifâ /12/ bula لقوله عليه السلام من اضاف ضيفا غفر الله له ذنوبه /13/ bir mühendis gördi ki pâdişâh bunuñ mahallesine cünüdila geldi tavâf /14/ itdi bunuñ evine girdi bunuñ ta'âmından ta'âm yedi mu'abbire kışsa /15/ itdi mu'abbir eydür fitneden hâzer it nâgâh bir gammâz bunı sultâna

156a

/1/ gamz itdi ki fulân düşmenüñ 'aynı ve cäsüsıdur dëyü sultân /2/ bunuñ evin harâb itdi eşcârın kağ' idüp dârin kal' eyleyüp /3/ ta'allukâtın habs itdi el-mâide (tolu sofrâ) ganimet ve ma'ışetdür kimüñ varısa /4/ ki yeye ve recül-i kebirdür yâ devletlü hâtündür eger görse yaluñuz /5/ kendüsi mâide üzerindedür bilâ-nizâ' mâideden intifâ' ide eger

/6/ kendüyle ricāl varısa ehibbā ve ihvāndur ammā ticāret üzerine veyā bir hırka /7/ üzerine veyā vilāyet üzerine bir münāza‘a vāki‘ ola eger māide üzerinde /8/ çok ta‘ām dökülmüş görse ne kadar çokısa ol kadar ehibbāsı çok /9/ ola her kirde bir yıllık mahabbetdür eger iki dürlü ta‘ām olsa oğlu dağı /10/ yese eger hāric-i ‘ādet yese tül-i ‘ömre delālet ider eger görse /11/ ta‘ām menşūr olup etrāfa tağılmış ol vilāyetde a‘vāna ve nāşıra /12/ ihtiyāc oluna veyāhod ta‘ām neşr olmak (dağılmak) kuvvet-i ‘āmiredür māideyi /13/ envā‘-ı ‘ulūm ve hikmet ve ma‘ārif ile te’vil iderler ki kulūbuñ kuvveti /14/ ve nūfusuñ hayātıdır ba‘zı meşāyih eydür et‘ime şol gıdādur ki /15/ kalbe kuvvet virür ehaşşı ve evlāsı etmekdür ve lahm-ı maṭbūhdur ammā lahm

156b

/1/ zuhūr-ı beşeriyete delālet ider قال النبي عليه السلام اللحم خير /2/ طعام الدنيا والاخرة bir kimesne Resūlu'llāh hāzretine وفي رواية خير طعام الدنيا الحبز و /3/ 'aleyhi's /4/ -şalavāt ve's-selām geldi eydür bu gice bir 'acīb vākı'a gördüm peygamber /5/ eydür eyit görelüm bu kişi eydür gördüm bir yaşıl çemen içinde bir māide /6/ komışlar bir menber dağı komışlar yedi derecesi vardur gördüm ki /7/ yā Resūla'llāh sen ol menberüñ üzerine çıkdūñ yedinci dereceye varduñ /8/ dağı halka 'āmmeten nidā itdūñ ki gelūñ bu ta'āmı yeñ dēyü peygamber /9/ (ş.a.v.) eydür ol yaşıl çemen cennetdür ol māide dīn-i /10/ İslāmdur ol menber ki seb'i derecāt vardur ben anuñ üstine /11/ çıkdum dünyādur ki yedi biñ yıl üzerine geçmişidi ki benüm nübüvvetüm /12/ ve risāletüm zāhir oldı ve halkı cennete ve İslāma da'vet itdüm /13/ es-süfre (sofra) seferdür milk-i 'azıme ve rāḥaṭa ve vūs'ata yetişmekdür yalūñuz /14/ olduğu vaktın sofrā ma'den-i ta'āmdur ve ekldür ed-daḳıḳ (un) un buğday /15/ unıdır maldur ve 'ayāldür el-'acın ḥamīr-i māye māl-ı şerīfdür ki ticārete

157a

/1/ mādde ideler tizcek ḥamīrlenürse şāhibine tizcek fāyide /2/ müterettib ola ve eger ḥamīrlenmezse fesād ve 'usr-ı maldur bir kimesne /3/ görse arpa unı yoğurur mü'mindür velāyet ve şervet ve ni'metdür ve /4/ a'dāya zaferdür en-nühāle (kepek) şiddetdür ma'ışetde bir kimesne ki yese /5/ fakır ola er-rağif girde laṭif bişmiş yumuşak olsa sultānlara /6/ 'adldür ve tācire ve şāni'e inşāfdur eger elinde girde görse ma'ışeti /7/ eyü ola الكسير من الحبز etmek uvağı kişinüñ bāki 'ömrine delālet /8/ ider eger yese 'ömri tamām ola ammā bogaca etmekdür ki ḥamīrsüz ola /9/ zik-i ma'āşa delālet ider ba'zı ḥükemā eydür etmek ki bişmedük ola /10/ ḥummāya delālet ider Cāmāsb eydür bir kimesne ḥubz cevārı görse /11/ ısıcak olsa oğlu olmağa delālet ider bir Naşrānı gördi ki /12/ gökden etmek iner bu yir mu'abbire kışşa itdi mu'abbir eydür Allāh ta'alā /13/

saña 'ilm-i nâfi' ve hayât-ı tayyibe vire beyne'n-nâs hayrıla mezkûr /14/ olasin el-kurs (fodla) fâyide-i kaliledür el-cerdağa (kirde) ribh-i keşirdür er-rukâk (yufka etmek) /15/ ribh-i kalildür ba'zilar eydür rekķākı 'ömr tamāmı olup kuşur olmağa delâlet ider

157b

/1/ bir kimesne İbn-i Sirine geldi eydür iki elümde yufka etmek gördüm /2/ ikisinden dağı yërem İbn-i Sirin eydür cem' beyne'l-uhteyn itmişsin /3/ el-ķas'a (çanak) müslimün eydür ağaçdan olsa dünyādur sefer sebebinden ve /4/ yā balçıkdan olsa dünyādur vatandaş simden olsa hademdür ve hizmetkardur /5/ ba'zilar eydür hadem ve cevāridür ba'zı hükemā eydür ķas'alar ve tāslar /6/ hāle delālet ider insānuñ tedbir-i ma'aşında her niceyse andan ma'lüm /7/ olunur gāyet ola hālî hoş ve eyü turşu ve gebre guşşadur ve muhāşamātdur /8/ eger yëmese veyā pişmese eyüdü māldur 'üsriñle hāşıl olur ba'zı hükemā /9/ eydür الكوانح والكبر ve dağı ne kadar yënür bakül varisa ki bunlara beñzer eyü /10/ degüldür el-ħall (sirke) müslimün eydür māldur ve vera'dur ve bereketdür ve tül-ı /11/ 'ömürdür ve kılet-i lehvdür sirkenüñ tortusu māldur ammā kalilü'l-menfa'atdır /12/ ve sükkerce sirke cāriye-i rahimedür ba'zı hükemā eydür sirke delil-i 'adāvetdür /13/ ehl-i beytile el-milħü'l-ebyaz (ak tuz) zühddür dünyāda ve hayırdur ve ni'metdür /14/ bir kimesne ki etmegile tuz yëse dünyādan az nesneye ķāni' ola /15/ memlaħa cāriye-i melihadur Naşārā eydür bir kimesne milħ bulsa

158a

/1/ şiddet ve marāzđur milħ şalāh-ı hāldür İbn-i Sirin milħ vākı'ada /2/ kerihdür dëyü ta'bir ider laħmü'l-cemel (deve et) māldur recül-i 'ālimden ki 'adü-yı /3/ ķavi ola mādām ki düş gören ol ete yapışmaya eger yapışsa /4/ guşşadur 'adü tarafından bir kimesne bişürüp yëse ol vaşf olınan /5/ recülüñ mālın yëye ve ħasta ola ammā yine şıħhat bula laħmü'l-baķar (şığır et) /6/ ta'aba delālet ider zirā ki bañı'ü'l-inħizāmdur aruķ şığır eti recül-i /7/ faķirdür semiz buzağı beşāretdür ve ğulāmdur بـغـلام عـلـيـم و قال الله تعالى فـجـا بـعـجـل سـمـيـن /8/ كما قال الله تعالى فـبـشـروـه eger şığır eti semüz olursa māl-ı mirāşdur Cāmāsb eydür bir kimesne /10/ görse çığ et yir ħayr degüldür ve eger görse yëmese eyüdü eger /11/ bişmiş yëse delil-i hayırdur mālı ziyāde ola eger bir ķocayla yëse /12/ pādışehler katında hālî eyü ola Naşārā eydür bir kimesne şığır etin yëse /13/ ħākime vara dışı koyun eti ki bişmiş ola māldur zahmetile çığı /14/ ğamdur muşibetdür semizi rızķ-ı şerifdür bişmiş ķuzu veled-i zekerdür /15/ ve ħavfdan emin olmaķdur bir kimesne görse ķuzu etin yir oğı ola

158b

/1/ anuñ kesbinden yeye eger bişmedük olsa yaramazdur hüzndür oğlu /2/ tarafından ba'zılar eydür kuzı māl-ı keşirdür eger semüz olsa māl-ı kalıldür /3/ eger aruk olsa ba'zılar eydür kuzı biryānı beg oğuldur kuru et /4/ ganimetdür aruk tuzlu et nokşān fi'l-māldur ilik her hayvāndan /5/ māl-ı meknūzdur الجنب المئوي (biryān olmuş taraf) 'avratlara nāfi'dür zirā ki Havvā anamuz /6/ Ādemüñ cenbinden halk olındı و الجنب المئوي للنصف الاول (ya'nı koldan yanı biryān olmuş görse) /7/ oğulıla te'vil olunur ve nişf-ı ahır (ya'nı buddan yanı biryān olmuş görse) kızlarıla te'vil olunur ve cevārile /8/ te'vil olunur baş re'isdür bir kimesne ki semüz baş şatun alsa /9/ üstād-ı nāfi'e yetişe eger aruk olsa üstād-ı nāfi' olmaya bir kimesne /10/ görse koyun ve kuzı ve sığır başın yir çig mensüb olduğu uluyı /11/ gaybet ide eger matbūh ve meşvi olsa ekābirden ve rüesādan /12/ māl eline gire ve ba'zılar eydür koyun başı re'is-i māldur ki on biñ /13/ akçadur akallı biñ dirhemdür beyni māl-ı medfūndur eklü'l-'uyūn (göz) 'uyūn /14/ emvāl-i nāsdur Naşārā eydür bir kimesne görse ki koyun başı yir /15/ ve keçi başın yir mālā ve 'izzete yetişe mirās mālın yemege delālet ider

159a

/1/ ba'zılar eydür pāçe yağın yemek ve iligin şormak ekl-i emvāl-i /2/ eyyāma delālet ider yā emvāl-i eşrāfa delālet ider kuzınuñ derisin /3/ haşlama idüp ve karnın ve bağarsuğın işlāh idüp bişürüp tıldurup /4/ yemek māl-ı müdahhhardur ve taraf-ı nisādan haşıl olmaqlığıla dahı /5/ delālet ider bir kimesne görse ki im'āyı yir şıhhat-ı cismdür ve hayırdur /6/ bir kimesne görse ciger yir kuvvete ve devlete yetişe oğlu tarafından /7/ lahmü'd-dücāc (tavuk et) ve yemek hayırdur cemī'-i nāsa zirā ki nisā tarafından menfa'atdūr /8/ lahmü'l-üvez (kaz et) menfa'atdūr من قبل اصحاب الزهد و التقوي müslimün eydür /9/ bişmiş kuş etleri rızkdur ve māldur gadr ve mekr sebebinden ki /10/ 'avratlar tarafından ola eger görse kuş etlerin yir ki şer'an yemek /11/ cāyız degüldür emvāl-i ricāl-i mükābir ve gāşminuñ mālın yeye bir kimesne /12/ görse hām yavrı etin yir ehl-i beyt-i Resūlu'llāhi 'aleyhi's-selām /13/ gaybet ide ne'uzu bi'llāhi veya eşraf-ı nāsı gaybet ide eger bişürüp /14/ yese māldur ki ta'ab ve zahmetile haşıl olur eger māl-ı eyyükel lahmü /15/ yavrıların yese evlād-ı selātinı gaybet ide veyāhod selātin kızlarına

159b

/1/ nikāh ide şol kuşlar ki etin yenür istifāde-i māldur kendü şun'ından /2/ biñ akçadan altı biñ akçaya varınca müslimün eydür eger bir kimsene /3/ görse ki taze bişmiş balık yir hayr ve ganimetdür ve kazā-yı hācetdür /4/ kışsa-i māide-i 'İsādan ma'lūmdur eger düş gören kimesne zāhid ve /5/ 'ābid kimesneyse ve illā 'uķūbetdür tuzlu bişmiş balık

seferdür ve taleb-i /6/ hükümdür كما قال الله تعالى نسيحوتهما ba'zı hükemā eydür eklü's-semek /7/ fi'l-menām mahmüddur huşüşā ki bişmiş ve sirkelü ola es-semekü's-şığar /8/ uvağ balık ki kılçığı etinden ziyâdedür eger yese bir kimseneyle mu'ādāta /9/ delâlet ider ki düş gören kimesnenüñ ehl-i beytinden veyâ bir recāya /10/ delâlet ider ki tamām olmaya tuzlu balık yemek eyüdüdür hayırdur ve menfa'atdür /11/ ol vaktıda hâşıl olur kendüyi bilen ve ma'rifeti olan kimesnelerden /12/ gele ammā sayir kimesnelerden gelse hüznüdür zîrâ ki gayrı kimesneler bunu /13/ kahr ider nitekim balık tuz içinde maḥhūr ve zelil olursa bu daḥı /14/ eyle olur ammā ma'ārif ve āşınalık olan kimesneden eyüdüdür el-aṭ'ime /15/ her ta'ām rızkdur illâ herise ve yumurda ve 'aḳide degül bu zıkr olınanuñ

160a

/1/ cemi'i gam ve guşşadur bunlaruñ daḥı gāyetde bişmişleri ki kemāl-i /2/ nazc bulmuş ola fāyide ve ribhdür ammā bişmeyeni ṭama'dur ve denesdür /3/ her ta'ām ki mechül-i mevzi'den gele yine eyüdüdür tül-i 'ömre delâlet /4/ ider bir kimesne görse ki aṭ'imesinden bir nesne aldılar mālına zarar /5/ vāḳi' ola ve şemâtet-i a'dâ ola eger ta'ām içse şu içer gibi ma'îşetinden /6/ vüs'at vāḳi' ola ve kendüye taleb-i ma'îşet āsân ola eger görse /7/ ki bir mechül nesneyi ṭatmış kerihü'l-mezāk bî-mezedür fevt ola لقوله /8/ eger tu'm kerih olsa bu kimesneye miskin /9/ olup ḥavf-ı şedid vāḳi' ola eger leyyinü'l-tu'm olsa Allāh ta'ālādan /10/ rahmet yētişe لقوله تعالى و اذا اذقنا الناس رحمته فرح بها /11/ kimesne öñinde görse ki ekşi ta'ām hâzır itmişler ammā bu kişiyē /12/ siñmez ve ḥâtırı almaz ḥasta ola veyâ bir ağrı ve sızı yapışa /13/ kendü mālın yemege mecālî olmaya veyâḥod bir kimesneden bir yaramaz haber /14/ işide münfa'il ola ve kezâlike her nesne ki acı ola kerih ola ve /15/ ḥarîf ola ammā sirke degül zîrâ ki sirke berekâtdur ve helâl māl

160b

/1/ ve zühd ve vera'dur bir kimesne görse ki sik-bāçe aşın bişürür şığır /2/ etiyle andan şöñra oturur yir ḥayât-ı tayyibedür sik-bāçe a'māl-ı /3/ kırāmdandur eger ḡanemi etiyle bişürse ḥayât-ı tayyibedür şeref /4/ ve 'izzetdür eşrāf-ı nāsdan ki mālıla hâşıl olur eger serçe /5/ etleriyle bişürse cāha yētişe ve ni'met-i tayyibe-i 'azizedür sultāndan /6/ veyâ melikden ve kuvvet-i eşrāf-ı nāsa ve nezāret ve ṭahāretdür مع عيش طيب من وجه حلال /7/ eger sik-bāçeyi laḥm-ı tuyūrıla bişürse /8/ vilāyetdür ve ticāretdür veyâ kesb-i helâldür kerimler ve ḡanilerile ihtilâf /9/ ve mu'āmeledür علي قدر قلة الدسم و كثرتها her ta'ām ki şaru ola /10/ et olsun etmek olsun ve helvâ olsun yaramazdur marāzdur /11/ eger görse ki ta'ām aldı huşūneti vardur ve ziyāde ḥarāreti vardur /12/ ḥalkı yaḳar yērken eyü

degüldür 'ıyş mükedder ve münakkaş olmağdur /13/ eger ağıza bir tayyibü'l-ṭa'ām leyyin maṭbū' ve maḥbūb sehlü'l-meslek /14/ nesne girse ṭibü'l-'ıyş ve sühūlet-i 'ameldür ekl-i şey'-i ḳabih /15/ şenā-yı ḳabihdür görse ki ṭa'āmı çeyneyüp yudar 'ömrinüñ ba'zı

161a

/1/ geçmişdür ağzında kalan baḳıyye miḳdārı 'ömr ḳalmışdur loğmada ḳıl /2/ görmek 'üsürdür barmağın yalamak ḥayr-ı ḳalildür ayran ḡamdur ve marazdur /3/ el-māste-bāçe zarar azdur keşk rızḳdur zaḥmetile bir kimesne /4/ görse ki keşk şeridın yir ticāretdür şerid ḥayāt-ı recüldür eger /5/ görse bir çanak şerid getürmiş ba'zın yemiş ba'zı bāḳı ṭurur 'ömr ol /6/ kadar bāḳı miḳdārı ḳalmışdur eger tamām müstevfā yese 'ömr tamām olmuşdur /7/ eger görse öñinde bir çanak yağlu şerid ḥāzır ṭurur ammā yemez māl cem' /8/ ide ḡayrı kimesneler yeye eger görse bir çanak şerid var ammā yağlu degüldür /9/ bu kişi tamām yedi rāḥat oldı mevtin temennā ide ḳillet-i ḥāl cihetinden /10/ el-beḥaṭṭ (südlü birinc) eger ḥām olsa mālında ḥüsrāndur veyā marazdur birinc /11/ māldur ki ḥuşūmetile ḥāşıl olur ve ḥüzn ve bükāyile olur eş-şehd (aḳ bal) /12/ mīrās-ı ḥelāldür veyā māl-ı ḥelāldür ḡanīmetden ḥāşıl olur veyā şirketden /13/ ḥāşıl olur كما قال الله تعالى فيه شفا للناس İbn-i Sirin /14/ eydür rızḳdur eger bir kimesne görse ki öñinde şehd ḳomışlar /15/ bu kişi 'ālim-i rabbānī cāmī' ve refī' kimesne ola nās buña ḥürmet

161b

/1/ ve 'izzet ideler eger görse ḥalkı bundan ṭa'āmlandurur şavt-ı ḥasenile /2/ Ḳur'an okıya istimā' ideler el-'asel (bal) birrdür ve 'ilmdür ve ḥalāvetdür /3/ ve dīndür şāḥib-i dūnyāya māldur ve ḡanīmetdür menāfi'-i keşiresi vardır /4/ ve ḳillet-i me'ūneti vardır aşḥāb-ı dīn görse tilāvet-i Ḳur'an-ı mecīddür /5/ ve a'māl-ı ḥayrdur ba'zılar eydür 'asel rızḳdur şiddetile ve nifāḳıla /6/ ba'zılar eydür terk-i dīndür (ḡammeyile kesreyile şinide baldur ki gömecinde ola) zirā ki ḥışşe-i nāriyye ziyādedür bir kimesne /7/ görse ki şehd yir üstinde 'asel vardır bir cāriye nikāḥ oluna /8/ İbn-i Sirin eydür ḳaçan zevebān olsa erise rızḳ-ı ḳalildür zirā ki /9/ ki mūmı gider ḡidā-yı muḳavvi-i ḳalb ve 'ilm-i ledünnidür النحل قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رايت كاني في قية /10/ قال الله تعالى الي والملعقتين ويلق اخر اكثر من ذلك ومنهم من يحسو /12/ من حديد فاذا غسل ينزل من السما فيلق الرجل بالملعقه Türki /13/ dilince işbu ḥadiş-i şāḥihūñ ma'nāsı budur kim peygamber (ş.a.v.) /14/ buyurur ki ben gördüm ki demürden bir ḳubbe içinde ṭururam /15/ gökden bal aḳar bir kişi bir ḳaşuḡıla alur yir ve bir kişi iki ḳaşuḡıla

162a

/1/ alup yir ve bir kişi ziyâde alup yir ba'zı kişiler şurbâ gibi sômûrtür /2/ Ebû Bekir eş-şiddik radıya'llâhu 'anh eydür yâ Resûla'llâh buyurursañuz /3/ ben bu düşi ta'bir ideyim peygamber 'aleyhi's-salavât ve's-selâm ta'bir /4/ itmege izn virdiler Ebû Bekr radıya'llâhu 'anh eydür ol kubbe ki gördüñüz demürden /5/ İslâmdur ve ol 'asel ki semâdan iner Qur'ândur ol bir kaşık yeyen /6/ kimesne oldur ki Qur'ândan bir süre-i kerime ezberler ve iki kaşık yeyen /7/ kimesne oldur ki iki süre ezberler ve dağı ziyâde yeyen kimesneler Qur'anı /8/ dağı ziyâde ezberleyen kimesnelerdür ve ol aş gibi sômüren kimesneler /9/ Qur'an-ı Kerimi cem' idüp ezber eyleyen 'aziz hâfızlardur peygamber hâzreti /10/ (ş.a.v.) Ebû Bekir şiddik radıya'llâhu 'anhu işbu ta'birde /11/ taşdik itdi 'Abdu'llâh ibn-i 'Ömer radıya'llâhu 'anhümâ eydür yâ Resûla'llâh /12/ düşümde gördüm ki bir barmağumdan yağ akar ve bir barmağumdan /13/ bal akar ben ol akan yağ ve balı yërem peygamber (ş.a.v.) /14/ iki kitâbı okıyasın dëyü ta'bir itdi el-sükker mañbûbın öpmekdür /15/ ve oğlın öpmekdür kaşabû's-sükker datlu söz söylemekdür el-menn (terengübün) ve's-selvâ (yalva)

162b

/1/ Allâh ta'alâdan zahmetsüz rızık yetişmekdür et-temr rızık-ı hâlişdür yâ-/2/ hod Qur'an-ı Kerim okımağdur bir kimesne kuru ağaçdan ħurmâ silkse /3/ indürse yëse bir münâfık kimesneden 'ilm-i nâfi' ögrene eger ħurmâ yeyen /4/ kimesne ħuşşalu olsa ferah ola nite ki Allâh buyurur و هزي اليك /5/ بجذع النخلة تساقط عليك رطباً جانيا bir hâtün kişi görse /6/ ki ħurmâ yir kaşrânıla ol hâtünüñ eri fevt ola mirâsın yeye /7/ sırran erinden muşallâka olmış ola eger bu düşi er kişi görse /8/ 'avratına sırran şalâk virmiş ola andan cimâ' eyleye yâhod 'avratınıñ /9/ muşallâka olduğı hâlde mirâsın yeye bir kişi görse ħurmâyı yir /10/ çekirdegin yabâna atar ol kiřinüñ oğlı şoğa İbn-i Sîrin eydür /11/ ħurmâ usaresin görmek niyyet-i seferdür bir kişi görse ki /12/ ħurmâyı defn idüp gömer ol kiřinüñ eline ħazîne gire yâhod /13/ yetim mâlı eline gire bir kişi İbn-i Sîrine eydür sultân kapusunda /14/ kırk ħurmâ buldum İbn-i Sîrin eydür kırk ağaç vuralar ol kişi ba'de /15/ zamânın pes geldi bi-'aynihi bu düşi gördüm dëyü şakrîr eyledi kırk biñ

163a

/1/ akça bulasın dëyü ta'bir eyledi kırk biñ akça eline girdi evvel /2/ vâkı'ayı gördüğü ħurmâ vaktı geçmişidi ağacıla ta'bir itdi řoñra /3/ vâkı'a göricek ħurmâ ağacına şu yörüyüp yemiş bitmege başladı /4/ anı dirhemile ta'bir itdi el-fâluz (pelte) kelâm-ı lañifdür emr-i ma'âşında /5/ ve dağı rızkdur ve ħanimet-i mâldur her nesne ki odda bişmiş ola /6/ be-ğâyet eyüdür eger görse pâlûde yir şayd etin yeye siyâdetile ve /7/

ferah olmakıla el-zelâbiyye (zelbiye) mâldur tarabdur ve lehvdür ve necâtdur el-habîş (hanegi helvâ) /8/ mâldur rızkdur dîndür ve kelâm-ı hasendür bir lokma habîş yese maḥbûbın /9/ öpe kavı-i Naşârâda habîş yese katı hasta ola İbn-i Sirîne /10/ bir kimesne geldi eydür ki namâz kıluram ve habîş yêrem İbn-i Sirîn eydür /11/ oruc dutarken ‘avratuñ öpesin el-katâyif mâldur ve lezzetdür /12/ ve sürürdur el-‘aşide (bulamaç) ğamdur zürriyyeti sebebinden bir kişı görse ki /13/ ‘aşide yir namâz içinde sāyım olduğı hâlde ‘avratın öpe /14/ **tokuzuncı faşl** düşde âdem ve anlaruñ /15/ a‘zâların görmegüñ ta‘birin beyân ider el-haml

163b

/1/ bir kişı kendüyi hâmil görse dünyası ziyâde ola ‘avrat kendüyi /2/ yüklü görse māl eline gire er kişı görse ki oğlan toğurur /3/ eger fakirise ğanı ola ğuşşaluyısa feraḥ ola ğarîbise ‘avrat ala /4/ ve ‘avratı oğlan toğura ve eger ulu kişiler görse hasta ola ve eger /5/ hasta görse fevt ola ammâ fukarâ ve muhtâc kimesneler görse veyâ /6/ kul ve karavaş görse veyâ ğuşşalu kişiler görse be-ġâyet eyüdü feraḥdur /7/ ve necâtdur ticârete ve karz itmege ve māl gitmege daḥı delâlet ider ve deñiz /8/ seferin ve kuru seferin itmege delâlet ider vaqt olur ki fevt-i akribâya /9/ delâlet ider eger bir ‘avrat oğlan toğurur veyâ kız toğurur görse /10/ ni‘mete ve devlete irişe eger er kişı görse ki ‘avratı oğlan toğurur /11/ kız toğura ve eger görse kız toğurur er oğlan toğura eger bir kişı /12/ görse ki kendüyi vâlideyi toğurur eger düş gören fakirise kendüyi /13/ âher kimesne kullana ve eger şanâ‘at işlerse işi revâc bulmaya /14/ ve eger ğanıse fakir ola üzerine âher musallaḥ ola eger bu kişinüñ /15/ ‘avratı hâmileyse er oğlu doğa eger ‘avratı yüklü degülse

164a

/1/ ebedî oğlu toğmaya bir kişı görse kendüyi kul olmuş Hâk ta‘âlâ /2/ sevdüğü kullardan ola ve eger marîz görse fevt ola müsâfir /3/ görse turduğı yirde kıla şâhib-i ḥuşûmet görse kâdi meclisinde /4/ hüccet-i mesmû‘ olmaya ‘İsâ kavminüñ mu‘abbirleri eydür bir kimsene ki /5/ ‘avratını yüklü görse tizcek mevt ola eger ‘avrat erin yüklü /6/ görse eri fevt ola rivâyetdür ki bir hâtün kişinüñ eri sefere /7/ gitmişidi hâtün kişı haml idi Resûlu'llâh (ş.a.v.) /8/ geldi eydür ki yâ Resûla'llâh gördüm ki kız toğurdum ve evümüñ direği /9/ şındı peygamber ‘aleyhi efzalu’s-şalavât buyurdi oğlan toğurasın /10/ erüñ daḥı seferden gele hem eyle vâkı‘ oldı ba‘de-zamân mezkûr hâtün /11/ yine Resûlu'llâha geldi bi-‘aynihi bu vâkı‘ayı zıkr itdiydi Resûlu'llâhı evinde /12/ bulmadı ba‘zı evzâc-ı nebiye mülâkât itdi bu vâkı‘ayı zıkr /13/ itdi anlar şöyle ta‘bir itdiler oğlan

toğurasın ammā erūñ fevt /14/ ola dēdiler hem eyle vāķi‘ oldı hātūn kiři guşşalu olup pes /15/ Resūlu'llāh hāzretine vardı vāķi‘a zıkr idicek hiç kimesneye

164b

/1/ ta‘bır itdürdūñ-mi dēyüp şordı şorıcaķ toğrusın dēdi peygamber hāzret /2/ ‘aleyhi‘ş-şalavātu ve‘s-selām buyurdı ki ta‘bır itdükleri gibi vāķi‘ ola /3/ dēdi hem eyle vāķi‘ oldı mu‘abbir müslimūn eydür bir kiři tıfl getürse /4/ ol oğlan érkek olsa ‘ākıbeti mahmūd ola eger kız olsa ‘ākıbeti /5/ mezmūm ola bir kiři gördi ki kendü oğlancuķ olmış feraha ve şıhhate /6/ yetişe bir kiři kendüyi mektebde görse ki Qur‘ān öğrenür günāhından /7/ tevbe ide ve eger bu dūři gören ‘ālimise veyāhod ğanıse ‘ilm-i cehle /8/ ve ğınāsı fakra mübeddel ola bir kiři İbn-i Sırine geldi eydür ki hücremde /9/ bir oğlan gördüm ağlar İbn-i Sırin eydür Allāhdan kórķ ağacıla urma /10/ eş-şıbeyye (uvacuk kızlar) ucuzlıķdur yüsrür artar biter ziyāde olur büyücek kız /11/ hayırdur şenā-yı hasendür bālīga kız hayırdur bir kiři kendüyi emred /12/ görse anasından mirās yēye bir kiři gördi ki bālīg oğlı var /13/ ‘izzet ve kuvvetdür bir kiři gördi ki kul şatun aldı guşşaya düşe /14/ eger cāriye şatun alsa hurrem ola eger kul görse ki kendü bālīg /15/ olmuş āzād ola er-recūlü'l-ma‘rūf (bellü kiři) ol kişidür ki bi-‘aynihi ve ismihi ma‘lūm

165a

/1/ ola bir kiři recül-i ma‘rūfdan kāmıř geyse ol kiřiden vilāyet /2/ eline gire eger ol kiřiden urğan ipin alsa ol kiřiyle ‘ahd /3/ eyleye ‘Acem sultānı Kesrāyı bir kimesne gördi ki Medīnetü'n-nebī /4/ ‘aleyhi‘ş-şalavāt ve‘s-selām kápusunda tırur bir kiři eline bir ‘aşā almıř /5/ Kisrīnūñ üzerine tırur eydür ki ben resūla'llāham yā Kesrī imān /6/ getür dēr üç gice bu vāķi‘a ol kimesneye vāķi‘ olur Kisrī dađı ol /7/ kimesneye nāzır olur ammā hiç kelimāt itmez ol kimesnenūñ ‘aşāsın /8/ Kisrī vurur şır eyle olsa ol resül şüretinde olan kimesne eydür /9/ ki ليلكسرنك الله كما كسرت عصايي ya‘nī Allāh ta‘ālā seni şısun /10/ nitekim ‘aşāyı şıduñ dēr dađı Kesrāyı kór gider bu vāķi‘adan /11/ az zamān geçdi Kesrāyı oğlı katl ider bunuñ gibi nām vü niřānı ma‘lūm /12/ olan kimesnelere kütüb-i ta‘bırde recül-i ma‘rūf dērler eş-şābbü'l-mechül (belürsüz yigit) /13/ eger Türk olup kāfir olursa düşmendür ki emāneti yokdur eger ak /14/ beñizlü yigit olsa ‘adū-yı mestürdür eger aşkar olursa koca /15/ düşmendür eger dilimī (gūmagı) olursa ‘adū-yı ümmidür eger pāzār ādemisi olursa

165b

/1/ ğalıř düşmendür ve eger keyfiyyeti mechül olursa şiddetdür ‘adāvet cihetinden /2/ ve eger düşmeni ma‘rūf olursa bi-‘aynihi ol ‘adūdur ki gördūñ ve eger /3/ za‘if

görürseñ kuvvet-i za'ifdür ve eger görseñ yigit kişinüñ ardına /4/ düşdüñ ol kimesneye zafer bulasın ve eger görseñ ki ol kimesne /5/ senüñ arduña düşmiş hazer itmek gerek ve eger görseñ ki 'adū saña /6/ yakın gelmiş hazerde olasın ba'zı hükemā eydür bir koca görse ki /7/ kendüyi yigit olmuş fevt olmağa delâlet ider bir kişi görse ki /8/ kendüyi koca olmuş devlete yetişe ammā murāhik oğlan görse /9/ kendü koca olmuş fevt ola el-mer'etü'l-şābbehu (genç 'avrat) eger 'Arabî 'avrat /10/ görse hayırludur cemî'-i hātūnlardan eş-şevābü'l-mechüle (belürsüz 'avratlar) hayırludur /11/ ma'rūf olan hātūnlardan semiz 'avrat görmek ucuzlıkdur aruk /12/ 'avrat görmek kızlıkdur cāriye görmek hayırludur ne-kaçar güzel /13/ görse ol kaçar hübdur envā'-ı libāsıla görmek dahı laţıfdür /14/ bākire kız görmek hayırdur berekâtdur eger kızoğlan kuçsa milk-i /15/ kūy eline gire veyā ticâretde envā'-ı fevāyid hâşıl ola eger düzgünlü

166a

/1/ 'avrat görse hayırdur eger 'üryan cāriye görse ticâretde hüsrân /2/ vâkı' ola eger bilmedügi cāriyeyi müzeyyen ve mahbûb libâsda görse /3/ umduğı yirden rızk eline gire cāriye-i kabîha ve aruk görse fakırdur /4/ ve hüsrândur bir 'avrat bir 'avratı yigit görse ol 'avrat ol 'avratuñ /5/ düşmenidür her ne şüretde olursa koca kişiler ve kırğıl kişiler görmek /6/ eyüdü bir kişi bir şeyh-i mechül kavî görse kuvvetdür za'if görse za'fa delâlet /7/ ider fi'l-cümle ne şıfat üzerine görürse kendü dahı ol hâlet üzerine /8/ ola bir kişi gördi kim bir cemā'at cem' olmuş dostlık üzerine ammā kimlerdür /9/ ma'lûm ve muhakkağ bilmez ve kocasın ve yigitlerin teşhîş itmez ol kişiye /10/ ebvâb-ı hayrât feth ola yigit 'avratlar hâzır olmak a'dâ ile ihtilâf /11/ itmekdür kocalar hâzır olmak dostlarıla şohbet itmekdür kâfire qarî /12/ 'avratlar düşde māl-ı harâmdur ve mü'mine qarî 'avratlar māl-ı helâldür /13/ eger mekşûfû'l-cemâl zinetlû hātūnlarısa tızcek beşârete yetişe /14/ 'izzet ve devletile mesrûr ola ve eger ol kaçar müzeyyen ve şüretlû degülse /15/ guşşayla dünyâdur elinden cāh ve manşib gitmege dahı delâlet ider

166b

/1/ ve eger menhüse 'avrat olsa inkılab-ı hâle delâlet ider eger bu zıkr /2/ olınan menhüse 'avratı 'üryan görse dünyâda fazîhet hâşıl ola /3/ eger acı kavun gibi sağrı yüzlü zernîh dişlû tüyi ve derisi ürpermiş /4/ qarî görse ol kişinüñ dinî ve dünyâsı az ola fi'l-cümle 'avratuñ /5/ ta'bîrî dünyâdur mechül 'avrat görmek yıgdur ma'rūf 'avrat görmekten /6/ bir hātūn kişi görse ki kendüzin gâyet qarî olmuş ol hātūn /7/ kişî şālîha ve 'âbide ola âdemüñ derisin görse âdemüñ perdesine /8/ delâlet ider bir kişi görse kim derisinden taşra çıkdı ilan kavlar /9/ gibi yarındası şabâh fevt ola bir kişi görse ki yüzi kapkara oldu /10/ küfürden ihtiyâf itsün bir kişi görse ki yüzi siyâh oldu ammā /11/

tonları ak ve latîfdür ol kişinüñ dünyāya zürriyyeti gele veyahod /12/ iki dürlü nesneye yetişe emirü'l-mü'minin Mehdi radıya'llāhu 'anh düşünde /13/ gördi ki mübârek yüzi kapkara olmuş korkusından uyandı İbrâhîm /14/ Nece'i hazretlerin radıya'llāhu 'anh katına da'vet idüp ta'bir taleb itdi /15/ İbrâhîm-i Nece'i halifenüñ kızı toğa dedi hem eyle oldı قال الله تعالى

167a

/1/ فاذا بشر احدكم بالانثى ظل وجهه مسودا eyle olsa halife /2/ mesrûr olup İbrâhîm Nece'i hazretlerine 'azîm ihsânlardan teşrifler /3/ virdi ve bu fenn-i mübârekde te'lif-i kitâba emr itdi bir kişi yüzün siyâh /4/ görüp libâsların kir ve pas görse ol kişi kezzâb ola Allâh ta'âlâ /5/ katında وجوههم مسودة /6/ قال الله تعالى يوم القيمة تري الذين كذبوا علي الله ve ve bu düşü gören kişi tizcek vefât ide /7/ gâyetde fakîr olduğı hâlde İbn-i Sîrîn hazretlerine bir kimesne /8/ geldi şöyle vâkı'a zıkr itdi ki bir kişiyi gördüm bir zencirile gökden /9/ aşağı mu'allâk aşmışlar ol kişinüñ a'zâsinüñ bir şıkkı tamâm aqdur /10/ ve şıkk-ı âhîri tamâm karadur bir kuyruğı vardur himâr kuyruğı gibi ardında /11/ turur İbn-i Sîrîn hazreti şöyle ta'bir ider ki ol kimsene ki gördüñ /12/ ol kişi benven bir şıkkımı ki ak ve şâfî gördüñ gündüz okuduğum evrâdumdur /13/ ve ol kara gördüğün şıkkım giceler okuduğum evrâdumdur ve ol silsile /14/ ki göge çıkmışdur benüm zıkrumdur ki إليه يصعد الكلم الطيب /15/ ammâ ol kuyruk ki gördüñ benüm deynümdür vefât iderem bi-gayr-ı edâin

167b

/1/ dëyü ta'bir itdi hem eyle vâkı' oldı bir kişi vâkı'asında zenci 'avratlar /2/ görse çok hayr ve berekât göre lâkın 'adü cinsinden göre peygamber /3/ (ş.a.v.)i gördi ki bir başı açık kara zenci 'avrat Medîneden /4/ taşra çıkup gider âhîr vardı Mehî'e ve Hâcfe nâm yire indi peygamber /5/ 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm şöyle ta'bir itdi ki Medîneden tâ'un gide /6/ Hâcfeye vara hem eyle vâkı' oldı bir kişi yüzün evvelki hâinden ebyaz /7/ görse ol kişi mü'mindür eger yañağın ak görse 'izzete yetişe bir /8/ Hindî kendü yüzün ak görse zillate ve hõrlığa düşe bir kişi /9/ yüzün ahmer görse ki berķ urur dünyāda 'izzet bula eger ahmer aklıa /10/ cem' olsa be-gâyet feraħ ola ba'zı hükemâ eydür bir kişi görse ki /11/ yüzine figâr (kızilca) dürtmiş 'avratlar gibi ol kişi zinâ ide ne'ûzu bi'llāhi rüsvây-ı /12/ halk ola bir Hindî gördi cismi ve sâyir a'zâsı ahmer olmuş /13/ mu'abbire vardı mu'abbir dahı tûl-ı zamânıla guşşa içinde olasin /14/ dedi hem eyle vâkı' oldı bir kişi görse yüzi aşfer olmuş /15/ hasta ola eger açık güzel aşfer olsa âhîretde Allâh ta'âlâ

168a

/1/ katında muḳarreb olan ḳullardan ola müsülmānlar mu‘abbirleri ādemüñ başı /2/ riyāsetdür devletdür māldur ve baḫtdur derler ba‘zı ḥükemā eydür bir kimesne /3/ başın büyük görse māl-dār ola ve eger evvelki miḳdārından küçücük /4/ görse ḫaḳir ola ve manşibından ma‘zül ola eger bir kimesne başında /5/ ve boynında cerāḫat görse cemī‘-i nāsda bir marāz-ı ‘ām şāyi‘ olmağa /6/ delālet ider zirā ki cemī‘-i a‘zā şāḫiḥ ve tendürüst olmak başıyla ve /7/ boyun sağ olmağıla olur bir kimesne gördi ki şelāşe başı vardır yā- /8/ ḫod artuḳ ve eksük başlar gördi düşmenlerine zafer bula eger /9/ fakirise mülke ve devlete yētişe ve eger ḡanī görse oğulları doğa /10/ ve eger ‘azabısa evlene diledügi eline gire bir kişi başı aşığa dikilmiş /11/ turur görse başı uzun ola *قال الله تعالى و من نعمة نكتسه في الخلق* /12/ bir kişi görse ki sultān yanında başı aşığa olmuş yā ‘azizler /13/ yanında başı aşığa olmuş bir günāḫ işleye ve günāḫına tevbe eyleye /14/ ve eger düş gören tācirise ziyān ide bir kişi kendüyi maḳlūb /15/ görse sefer ḳaşd itmiş ola ammā bir kimesne seferden men‘ eyleye

168b

/1/ ve eger müsāfir görse seferinden geç gele ba‘zı ḥükemā eydür bir kimesne başın /2/ arşlan ve ḳaplan ve ḳurd başı gibi görse refi‘ü'l-ḳadr ola düşmenleri /3/ andan ḫazer ideler ve eger kelb ve at ve ḫimār başı gibi görse zaḫmete ve /4/ kedde düşe ta‘ab çeke ve eger ḳuş başı gibi görse bir şehirde ḳarār /5/ itmeye seyyāḫ ola ed-dimāḡ (beyni) gizlū mālā delālet ider bir kişi dimāḡın büyük /6/ gördi ol kişi ‘āḳıl ola bir kişi görse ki dimāḡı yokdur ol kimesne /7/ cāhildür bir kişi görse ki bir ḳişinüñ dimāḡın yir ol ḳişinüñ mālın /8/ yēye ḳavm-i ‘İsā eydür mevt-i ‘ācile delālet ider baş saçı māldur /9/ uzun olsa tül-ı ‘ömre delālet ider yāḫod ḡuşşaya delālet ider /10/ bir kişi görse ki başınun saçları kıvırcuḳ olmuş ‘aziz ola /11/ ve siyādete yētişe ve umūrları müctemi‘ ola bir kişi saçların bölük bölük /12/ örmüş her ṫarafa müteferriḳ olmuş görse ol ḳişinüñ ulusunuñ /13/ mālī eṫrāfa müteferriḳ ola baş kellesi sipāḫilere ve ehl-i silāḫa /14/ meḫābetdür eger sipāḫī degülse ḡanī ola Hindiler eydür bir Hindi /15/ saçların kıvırcuḳ görse ḳorḳaḳ ola ve seyyi‘ü'l-ḫulḳ ola ve ḫariş ola

169a

/1/ İbn-i Sirīn eydür bir kişi kendüyi ḳoca görse ammā kendü ḳoca olmasa /2/ mālına nokşān vāḳi‘ ola ve ḡuşşaya düşe ḫuşūşā ki saçın uzun /3/ daḫı görse nokşān-ı māldur bir kişi kendüyi ḳocayiken ḳoca görse /4/ be-ḡāyet eyüdü māl ziyāde ola ‘ömri uzun ola ba‘zı mu‘abbirler eydür /5/ güzel oḡlı toḡa nitekim Zekerıyyā peyḡamber ‘aleyhi’s-selām ḳışşasında ma‘rūfdur /6/ bir ḫātūn kişi saçların aḳ görse eri fāsıḳ ola ve eger eri

şālîhise /7/ cāriye şatun ala ve eger cāriye almazsa guşşaya düşe saçların /8/ örülmüş görse hayırdur ‘Arablar eydür düşde saçların bölük bölük /9/ örülmüş görmek cāriyedür ol bölük miqdārı cāriye eline gire saçların /10/ yülütse hayırdur emāneti şāhibine virmekdür havfdan hālāş olmaqdur /11/ ve borcın ödemekdür ve kefareti zünūbdur eger başın yülitmek hac vaktında /12/ olsa be-gāyet eyüdü ve eger hac vaktında olmasa kazā-yı deyn ide ve feraḥ /13/ ola ve eger evvelden başların tırāş itdüren tālfedenise sa‘ādet /14/ ve devletdür ‘avratlar saçların uzun görmek oğlu toğmaqdur ve yıl /15/ ucuzluk olmaqdur hātūn kişi başı saçların açık görse ve halk

169b

/1/ aña nazar itse bir fazāhat (rüsveylik) vāki‘ ola bir hātūn kişi saçların kara ve berrāk /2/ görse hāli hoş ola ve erinūñ daḥi hāli hoş ola bir kişi ‘avratınūñ /3/ başın yülünmüş görse ‘avratına talāk vire yāḥod kendüsi fevt ola /4/ eger ‘avrat görse eri saçın kesdi yā yoldı ol ‘avratı eri habs /5/ ide bir kişi ‘avratınūñ saçları bölüğün dibinden kesilmiş gördi ebedi /6/ ol ‘avrat oğlan toğurmaya Cāmāsb eydür bir kişi saçın kesse /7/ kuvveti noḡşān ola mu‘abbir-i müslimīn eydür bir kişi görse kendünūñ /8/ boynuzları bitmiş ol kimesne ulu ola ba‘zı hūkemā eydür bir kimesne /9/ kendüyi şıgır boynuzı gibi boynuzlu görse ol kişiyi qahrıla katil /10/ ideler bir kişi kendü yüzün hūb görse manşıba ve mertebeye yētişe /11/ ve eger kendüyi zişt görse manşıbı elinden gide ve eger yüzünde gubār /12/ görse ve libāsı kir ve pas olsa kāfirdür imāna gelsün ve eger yüzünde /13/ şa‘r bitse şol mevzi‘de ki şa‘r bite gelmiş degüldür dīni gālib ola /14/ ve manşıbı gide bir kişi İbn-i Sirīne eydür gördüm ki yüzümde kıllar /15/ bitmiş İbn-i Sirīn mālıla ta‘bir itdi bir kişi daḥi geldi bi-‘aynihi bu

170a

/1/ vāki‘ayı zıkr itdi İbn-i Sirīn borcuñ edā idesin dēdi el-cübün manşıbdur /2/ ve eger alnında koz gibi yumrı şey’ görse hūb oğlu toğa ba‘zı /3/ hūkemā eydür bir kişi alnın mine’l-ḥadīd yā bakırdan veyā taşdan görse ‘ākıbeti /4/ maḥmūd ola turre (alına dökülmüş saç) māl ve ‘izzet ve kuvvetdür ba‘zılar eydür bir kimesne /5/ alnıñ etrāfın ki aña turre dērler güzel görse hūb ‘avrat ala /6/ iki zūlf iki güzel oğuldur bir kimesne zūlfinde ne görse oğlunda /7/ ve kızındadır iki ḥacīb zīnet ‘ayn-ı ḥusn-ı cemāle ve manşıba ve dīne /8/ ve emānete ta‘alluk tutar nice görölürse şalāḥdan ve fesāddan aña /9/ göre ta‘bir olına keşir-i ‘ayn kişinūñ başiretidür hidāyet ve zālālet /10/ aña ta‘alluk tutar bir kişi cesedinde keşir gözler görse şalāḥı ve /11/ dīni ziyāde ola ve eger qalbінде gözi olsa dīni ziyāde ola eger /12/ qarnı yarılrsa qarnı içinde keşirü’l-‘ayn görse ol kimesne zındıkdur /13/ imān getürsün جوفه الايه /14/ قال الله تعالى مجعل الله لرحيل من قلبين في

bir kişi avcı içinde âdem gözün veya hayvân gözün görse /15/ mâla ve devlete yetişe bir kişi görse ki muttaşıl bir yire bakar

170b

/1/ bir şadıka hâtuna nazar ıder kara göz dîn-i kadımdür ala göz muhâlif-i dındür /2/ gök göz dîn-i mübtedi'dür 'aynû'l-hazrâ dındür muhâlif-i edyân ba'zı /3/ hükemâ eydür medd-i başarı yetişdügi yire dek baksa gâyet eyüdür za'f-ı /4/ başar mâla muhtâc olmağa delâlet ıder bir kiřinüñ gözi ağırsa /5/ oğulları hasta ola bir kişi görse ki gözleri kör olmuş oğulları /6/ fevt ola yâhod İslâm dîninden aza mahbûs görse habsden /7/ halâş ola ve sefere kaşıd iden kimesne görse sefer müyesser olmaya /8/ ve seferde olan kimesne görse vatanına varmaya bir kişi görse ki /9/ gözleri bir âher garib kiřinüñ gözlerine beñzer delâlet ıder ki ol /10/ kiřinüñ gözleri kör ola bir kişi gördi ki bir garib kişi kendüye /11/ yol gösterür eger ol garib kişiyi bilürse ol kiřinüñ kızın ala /12/ andan fayideler göre bir kişi kendünüñ bir gözün çıkmış görse dîniniñ /13/ nışfı zâyı' ola 'azım günâha gire er-remed (göze ak düşmek) dîninde hâdeş vâkı' /14/ ola sürme çekmek dîn içinde şalâhdur kabağlar ba'zı hükemâ /15/ eydür gözün kabağları ağırmasa be-gâyet eyüdür huşuşâ ki 'avratlarda

171a

/1/ ola eger ağırsa kocası öle guşşaya delâlet ıder kirpükler gözün /2/ perdesi ve hafızıdır mâla ve devlete delâlet ıder bir kişi görse ki /3/ kirpügi gölgesinde oturur eger ol kişi şâhib-i 'ilm ve şâhib-i dînise /4/ 'ilmi ve dîni gölgesinde rahat ola eger şâhib-i dünyâyısa halkuñ /5/ mâlin ala gaybet ide gide bir kişi görse ki gözünüñ kirpügi yokdur /6/ şeri'atı terk itmiş ola eger bir kimesne bir kimesnenüñ kirpüğün yolsa /7/ ol kimesne dîn düşmenidür hâzer itmek gerek bir kişi Ca'fer-i Şadıka /8/ radıya'llâhu 'anh eydür ki gördüm kabağlarım ağırmış Ca'fer eydür hasta /9/ olasın başuñ veya gözün veya diřuñ veya kulağıñ ağırya enf oğuldur /10/ ve atadur ve 'amdur ve kiřinüñ hasebidür ve 'ırzıdır her nice görilürse /11/ ol vech üzerine ta'bir olına bir kişi görse ki fil hortumu gibi burnı /12/ vardur ol kiřinüñ haseb-i kavisi ola bir kişi görseñ ki /13/ burnı yokdur ol kiřinüñ merhameti yokdur bir kişi eyü koğular /14/ yiylese 'avratı yüklü olsa oğlı toğa ve illâ ferah ola veyâhod /15/ Kır'an okuya bir kişi görse ki kendünüñ burnı yokdur eger hasta ise

171b

/1/ fevt ola bir kişi görse ki burnı iki olmuş kendüden ulu bir /2/ kimesneyle ihtilâf ide yâhod ehl-i beytile ihtilâf ide hadd /3/ 'alâmet-i hayırdur ve ucuzlıkdur ve ferah ve

şihhatdür yañaqda ne görse /4/ ta'bir bu vechile ola iki yañaq 'ilm ve 'ameldür sem kişinüñ /5/ şalâhınüñ ve fesâdınüñ miftâhidür ve mecrâ-yı rızık ve kıvâm-ı emirdür /6/ ve her nesne ki ağızdan gele cevâhir-i kelimâtdan hayırdan ve şerden aña /7/ göre ta'bir olına ve ağızına nice rızık girürse aña göre ta'bir olına /8/ bir kişi görse ki ağızı bağlanmış ol kimesne kâfir-i bi'llâhdur iki /9/ tudaq insânüñ 'avnıdır ve kuvvetidür yâhod Muhammed 'aleyhi dostıdır /10/ yâhod 'avratıdır yâhod oğlıdır aşğa hayırlıdır yoqaru tutaqdan /11/ bir kişi dudaklarında elem ve zahmet görse işbu dedüğümüz vücûhlarda /12/ umûrlarda zahmet vâkı' ola bir Hindî gördi ki ağızı büyük /13/ ve dudakları yufka olmuş mu'abbire vardı mu'abbir eydür haqûd ve /14/ hasûd ve gazûb ve ehl-i fesâd kimesneymiş dedi lisân kişinüñ /15/ tercümânıdır qalbinde şalâhdan ve fesâddan ne varısa andan ma'lûm

172a

/1/ olunur bir kişi gördi ki lisânı uzun olmuş galebe-i haşma delâlet ider /2/ yâhod yaramaz kelimâta delâlet ider yâhod feşâhata ve belâgata delâlet /3/ ider yâ 'ilme ve edebe ve mev'ize-i hayra delâlet ider /4/ قال الله تعالى و اجعل لي لسان صدق lisân kesilmek delâlet ider bu zıkr olınan umûruñ /5/ hilâfına ammâ hâtûn kişiler dillerin kesük görseler be-ğâyet /6/ eyüdü hayâya ve edebe delâlet ider eger 'avrat kendü lisânüñ tutulmuş görse /7/ ki söylemez töhmet-i zinâya delâlet eyler eger lisânında kıl bitse siyâh kıl /8/ olsa şerdür ve ak kıl olsa hayrdur dişler müsülmânlar eydür /9/ kişinüñ ehl-i beytidür yoqaru dişler erenlerdür ata ve kişinüñ atası /10/ tarafından aşğa dişler 'avratlardur anası tarafından iki it dişleri /11/ ki yoqarudur sağ tarafında olan atadur ve şol tarafında olan anadur /12/ atası ve anası olmayan kimesnelerüñ qardaşları ve oğulları ve dostlarıdır /13/ rubâ'iyye ki dört öñ dişlerdür 'am oğlanlarıdır yâ kâyim makâmıdır /14/ azu dişleri ehl-i beytdür ki ol evüñ ulusıdır yâ anuñ kâyim /15/ makâmıdır gülicek açılan dişler tayılardur tayı oğullarıdır

172b

/1/ adrâs ecdâddur ve dahı uvaq oğlanlardur iki aşğadaki öñ /2/ dişler anadur 'ammetedür sağ tarafda olan anadur ve şol tarafda /3/ olan 'ammetedür eger anası ve 'ammetesi yoğısa kız qarındaşlarıdır /4/ kızlardur rubâ'iyye-i sifli ya'ni dört aşğadağı dişler 'am oğlanlarıdır /5/ ve 'ammete kızlardur işbu dişlerüñ ta'birinde ehl-i ta'bir çok /6/ ihtilâf itmişlerdür fi'l-cümle azu dişleri akviyâ-yı akribâya delâlet /7/ ider ma'lûm olup makâmına göre ta'bir olına eger bu dişlerden birisi /8/ hareket itse ol kimesne ki bu diş aña ta'alluk dutar hasta ola /9/ eger ol diş düşse yâ zâyı' olsa ol kişi fevt ola yâhod /10/ gaybet ide gide ayruq ol memlekete gelmeye meger ki ol diş /11/

elinde şaklaya bir enük gibi dahı kimesne tahşil ide bir kişi görse /12/ ki dişleri birbirine tokinur ehl-i beyti arasında cidāl /13/ vāki' ola ba'zı hükemā eydür eyle gerekdür ki ağzı bir ev menzilesinde /14/ ta'bir olına ve dişler ol evüñ içinde sâkin olan âdemile /15/ ta'bir olına sağ tarafda olan dişler erkekler ola şol tarafda

173a

/1/ olan dişler dişiler ola ammā düş gören kimesnenüñ dişleri /2/ cemî'i dişilerile ta'bir olunmak gerekdür ve hem eyle gerekdür ki sağ /3/ tarafuñ dişleri yaşlu kişilerile ta'bir olına ve şol tarafuñ /4/ dişleri genç yaşlu kimesneyle ta'bir olına ve hem muqaddem olan dişler /5/ oğlancıklarıla ve azular orta yaşlu ve dip azular gâyetde müsın /6/ olan kocalarıla ta'bir olına ve hem dişler umûr-ı insāna teşbih /7/ olunmuşdur anuñıla dahı makāmına göre ta'bir olına ve hem tedbirât-ı /8/ insānıla dahı ta'bir olunmuşdur zâhir olan dişler tedbirât-ı zâhireyle /9/ ve hafî olan dişler umûr-ı hafıyyeyle ta'bir olına ve hem öñ dişleri /10/ kelām-ı zâhiri ve azu dişleri ahvâl-i dinile ta'bir itmişler ve hem dişleri /11/ çıkşa edā-yı deyn ide ya'nî borcın vire demişlerdür bir dişi çıkşa /12/ bir borcın vire ve iki dişi veyā dahı ziyāde çıkşa aña göre edā-yı /13/ deyn ide ba'zı mu'abbirîn cemî'-i dişleri çıkşa gitse cemî'-i ehl-i /14/ beyti helāk ola dēyü buyurdılar bir kişinüñ dişi çıkdı ammā /15/ avcında yā yeñinde sakladı ol kişinüñ 'ömri uzun ola ve ehl-i beyti

173b

/1/ çok ola kûl veyā karavaş görse dişleri gitmiş âzād ola eger hasta /2/ görse ki dişleri gitmiş sağ ola eger bir kişi dişlerin altundan /3/ görse şerefe ve hüs-n-i kelāma ta'alluk tutar ehl-i kelāmdanisa ve illā evi /4/ ateşe yana veyāhod yerekānıla hasta ola şafrā galebe ide eger /5/ dişini gümüşden görse ziyān vāki' ola eger dişini sırçadan ve ağaçdan /6/ görse evvelki hālinden mütegayyır ola ba'zı mu'abbirîn eydür dişler çıkup /7/ kişinüñ eline girse māl eline gire veyāhod oğlı toğa eger dişi /8/ yire düşse fevte ve mevte delālet ider /9/ قال الله تعالى منها خلقناكم و فيها نعیدکم ba'zılar eydür dişleri düşse eliyle veyā sakalıyla /10/ alsa delālet ider ki evlād münkaṭı' ola toğan oğlan dahı bāki /11/ kalmaya kâ'ide-i hasene budur ki dişler ehl-i beytdür ve karābātdur /12/ yakın dişler ve azu dişleri ve gayrısı akribānuñ akrebiyle ve eb'adıyla /13/ ve kuvvetlüsüyle ve za'ifiyle ta'bir olına ve dişlere 'arız umûri /14/ uzamak gibi kışalmak ve şınmak gibi ve ırğanmak ve gayrı ahvāl ne varısa /15/ ehl-i idrāk olan mu'abbir makāmına göre ta'bir itmek gerek bu zıkr

174a

/1/ olunan kavâ'id üzre kulak 'avrat ve kızdur bir kişi gördi kulağı /2/ kendüden ırak olmuş 'avratına talāk vire veyâ kıızı fevt ola eger /3/ görse ki kulağında mu'allak bir hâtem aşılmiş kıızın ere vire iki oğlu /4/ doğa eger görse ki kulağın panbuk veyâ bezile dıkamış kâfirdür ba'zılar /5/ eydür kişinüñ kulağı dîni ve îmânıdır ba'zı hükemâ eydür keşirü'l-üzn /6/ görmek eydür şol kimesnelere ki 'avrat oğlan ve cemâ'at taleb /7/ ider ammâ kul ve karavaş ve cemâ'atı çok olan kimesneler görse eyü /8/ haberlere işitmege delâlet ider ve eger kulağı yaramaz görse yaramaz haber /9/ istimâ' ide bu düşi gören kul olsa kulluğı dâyim ola eñek /10/ nesli çok olmaqdur ve 'işret itmekdür eger görse ki eñegi şarkmış /11/ terk-i mâla ya'nî itsün lihye kadr-i ma'hûd üzerine görmek hasendür /12/ câh ve 'izzet ve mâl ve 'ıyş ve tarabdur eger kadr-i ma'hûddan ziyâde /13/ görse deydür guşşadur eger görse ki sakalı uzamış yire düşmüş /14/ vefât ide eger görse kuşağına inmiş Allâha itâ'at itmemiş ola /15/ bir kişi gördi ki sakalı göbegine inmiş İbn-i Sirîne nakl

174b

/1/ itdi İbn-i Sirîne eydür sen mü'ezzinmişsin konşılar evine nazar /2/ iderimışsin eger sakalın esved görse gani ola eger sakalın yaşıla /3/ mâyıl görse bi-nihâyet mâl bula azğun ola nitekim Fir'avn /4/ sakalı eyleydi eger aşfer görse fakir ola eger aşkar görse zâhid /5/ ola eger görse ki bir kimesneyi sakalından yeder ol kimesnenüñ mirâşın /6/ yeye ba'zı hükemâ eydür bir nesne ki bi-vakt olup şerre delâlet ider meşelâ /7/ bir oğlan kendüyi sakallu gördi yâ kıllarında ak gördi 'avratlar /8/ görse oğuldur düğündür bir kişi sakalın nâkış görse borcın /9/ edâ ide güç işler âsân ola bir kişi kendüyi köse görse /10/ dostlarıyla kendü arasında firâk ola ve ni'meti ve ehli müşevveş ola /11/ zirâ ki İblis 'aleyhi'l-la'ne köseç şüretindeydi âdeme igvâ idicek /12/ şol nesneler ki sakalda aslu görilür kılâde (boğmak) gibi ve tarak gibi /13/ kişinüñ mu'âvinidür ki anuñıla zındigânî ider fi'l-cümle her ne görilürse /14/ anuñıla ta'bîr olına bir kişi görse ki sakalın yolar eger gani olsa /15/ mâlî şerefi zevâlde ola ve eger fakir ise bir kimesneden akça karz idüp

175a

/1/ âhere karz virmiş dâyin olan kimesne akçasın taleb idicek bu /2/ dahı âherden taleb ide iki guşşa tahşil ide bir kişi görse ki /3/ sakalınuñ küllisi yâ ba'zısı kesilmiş fakir ola mâlî gide ol mîkdâr /4/ ki kesildi ve eger sakalından kadr-i hâcetçe kat' itse mâlinuñ zekâtın /5/ vire bir kişi geldi İbn-i Sirîne eydür 'ammımuñ sakalına yapışdum dibinden /6/ kopardum İbn-i Sirîne eydür 'ammuñuñ cemi'-i mirâşın alasın bir kimesne sakalın

/7/ ak beyâz ve şâfi görse ‘izzet ve câhdur bir kimesne gördi ki sakalı /8/ ağarmış boyar ammâ boyası tutmaz bu kişi yigitise mâlî elinden ba‘zı /9/ zâyî‘ olmuş ola ammâ halkdan ketm ide lâkin halâyık muṭṭalî‘ ola ol /10/ māl zâyî‘ olduğına ba‘zı mu‘abbirler eydür ‘avrat kendüyi sakallu /11/ görse oğlu olmaya bir hâtûn görse sakalı bitmiş eger eri varısa /12/ oğlu toğa ve eger oğlu varısa oğlu ol ehl-i beytûn ulusu ola /13/ ve eger yüklüse oğlan toğura dest kişinûn ihsânıdır ve senedidür /14/ sağ el kuvvet-i râydur ve ma‘îşetdür ve kesbdür ve maldur ve ihsândur /15/ eger bir kişi görse ki destî uzamış eger bu kişi vâliyse (cell hakem) a‘dâya

175b

/1/ zafer bula eger tâcirise mâlî ziyâde ola ve eger sūkise işinde /2/ hâzâkat (üstâd) üzerine ola eger bir kişi görse elleri birbirine bitişmiş /3/ devlete ve mâla yêtişe veya oğlu toğa veya karındaşı doğa yâhod /4/ bir gâyib kudûm (seferden gelmek) ide ki akribâdan ola ve eger eli kışa olsa bu dedüğümüzün /5/ ‘aksî vâkı‘ ola eger görse ki elinde gözi vardur helâl olmaduğı nesneye /6/ yapışa eger görse ki iki elin baş eylemiş cemî‘-i mâlın şadağa ide /7/ قال الله تعالى لا تبسطها كل البسط الايه eger görse ki iki eli /8/ üzerine yörür karındaşlarına veya oğluna tayana eger görse ki şol /9/ eli ‘akabındandur ‘avratı fevt ola eger sağ elin ‘akabından görse /10/ mâlî zâyî‘ ola devleti gide eger elin koltuğı altına koysa çıkarsa /11/ nûrıla veya nârıla müzeyyen olsa eger tâlib-i ‘ilmise riyâsete yêtişe eger /12/ sultân olsa vilâyete yêtişe eger tâcirise ve sūkise kâydeler bula /13/ ve eger elinden şu akşa mâla ve ni‘mete yêtişe Yahüd eydür iki el oğuldur /14/ devletdür ba‘zı hükemâ eydür sağ el oğula ve ataya ta‘alluk dutar şol /15/ el ‘avrata ve anaya ta‘alluk dutar işbu hâl üzerine uzansa ve kışalsa

176a

/1/ ta‘bir oluna vakt olur kim el kişinûn işledüğü şan‘atıla ta‘bir /2/ olunur bir kişi görse ki iki kanatları vardur iki oğlu ola pâzû /3/ ve bilek karındaşdur ve bâliğ olmuş oğuldur eger bunlarda nokşân görse /4/ nokşâna delâlet ider ziyâde görse ziyâdeye delâlet ider kavm-i ‘İsâ eydür /5/ bir kişinûn bâzûsı şınsa mevt-i vâlîde delâlet ider ve guşşaya ve belâya /6/ delâlet ider bir kimesne ‘avrat görse iki kolları guşşade dünyâdur /7/ يا جبرائيل من هذه فقال هذه الدنيا /8/ قال عليه الصلوة والسلام رايت امرأة خاسرة الذراعين فقلت eydür eger bir kişinûn /9/ kolına elem yapışsa guşşaya düşe elûn ayası kişinûn kuvvetidür /10/ açılursa kuvveti ziyâde ola ve yumulursa kuvveti gide bir kimesne görse /11/ ki ayasında şa‘r bitdi guşşaya düşe ve borçlu ola elinûn arkasında /12/ kııl bitse mâlî helâk ola barmaklar evlâddur bir kişi barmakların /13/ birbirine koysa bir işe mübâşeret itmese müzâyakaya uğraya ba‘zılar /14/ eydür sağ el barmakları beş vakt

namāzıdır baş barmaq erte namāzıdır /15/ şehadet barmağı öyle namāzıdır orta barmaq ikindü namāzıdır binşır aḥşam

176b

/1/ namāzıdır kiçi barmaq yatsu namāzıdır eger barmaqların kışa görse namāzda noḡşān /2/ ola eger uzun görse oñat vechile edā ide eger barmaqları ziyāde /3/ olsa el kimden 'ibāretise ol kimsenüñ evlādı ziyāde ola eger barmaqların /4/ çatlatsa ol evlādı ta'bir olan kimise anuñ mā-beyninde kelām vāḳi' ola /5/ kim incineler bir kişi gördi ki bir āḥer kimesne bunuñ barmağın ışırdı mu'abbir /6/ eydür barmağı ısırlan kimesne bir yaramaz fi'l işleye ol barmaq ışıran kimesne /7/ anı te'dib ide Hārūnū'r-Reşid 'Azrā'ili 'aleyhi's-selām düşünde /8/ gördi şordı ki ne miḳdār 'ömrüm qaldı 'Azrā'il 'aleyhi's-selām beş /9/ barmağın yaydı Hārūnū'r-Reşid ḥavfından uyandı daḥı bir mu'abbire /10/ kışsa itdi mu'abbir eydür Allāh sübhānehu ve ta'ālā beş nesnenüñ 'ilmin /11/ kimseneye öğretmedi cümlesinden birisi eceldür deyü size işāret /12/ itmiş deyicek Hārūnū'r-Reşid feraḥ oldı zufr kişinüñ /13/ 'uddatıdır (yarağıdır) dünyāda eger kendü vaz'-ı ṭabī'isi üzerine görse şalāḥ /14/ ola dininde ve dünyasında ve eger ziyāde görse kuvvetdür a'dāya zafer /15/ bula eger ırnağın kesse zekātı fiṭri edā ide bir Hindi oğlunuñ

177a

/1/ barmağın ve dirnağın aḳ görüp mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eydür oğluñ /2/ ziyrek ola ve serī'ül-ḥıfz ola barmaqların ḥınnālu görse ehl-i /3/ tesbīḥ ola ayasın ḥınnālu görse ma'ışeti eyü ola eger görse ki /4/ sağı kızıla boyanmış ḳatl-i nefis ide eger 'avrat görse ḥelāliyle dırlığı /5/ eyü ola eger 'avrat görse ki ḥınnāsı tutmaz eri ol 'avratı sevmeye /6/ eger bir kimesne görse ki elini altunıla naḳş itmişler ol kimesneye mekr /7/ yetişe elinden mālı gide eger 'avrat görse ki elleri altunıla boyanmış /8/ mālın erine vire bir kişi görse ki ḳoltuğı şa'r uzamış mütedeyyin /9/ ve zāhid ola eger ḳoltuğı ziyāde olsa cüst kişi ola māl ele /10/ getüre ammā mürüvvet ve dīn ehli olmaya eger ḳoltuğında bitler olsa /11/ ehli ve 'ayālī çok ola 'unḳ mevzi'-i emānetdür eger boynı ziyāde /12/ olsa emāneti şāhibine vire ve eger boynı kışa olsa 'aksince /13/ ola eger görse ki boynında yılan ṭolaşmış zekātı virmeye قال الله /14/ تعالي سيطرون ما بحلوا به يوم القيامة peygamber (ş.a.v.) /15/ buyurur bir kimesne ki zekātın virmeye kıyāmet gününde iki başlu bir yılan

177b

/1/ bu kişiye yapışur ve eydür ki ben şol mālām ki zekātın virmedüñ bir kişi /2/ gördi ki boğazı tamarlarından kan akar ol kişi fevt ola bir kişi /3/ gördi ki kafası gālīz ve yoğun olmuş Allāh ta‘ālānuñ buyruğın tuta /4/ bir kişi görse ki kafasınun saçın yolar katında konan emānetden borcın /5/ vire bāzū kişinüñ ‘avratıdur omuz kişinüñ vaķārıdur ve zīnetıdur bir kimesne /6/ bunlardan nesne görse bu vech üzre ta‘bır olına bir kişi görse ki /7/ düşinde bir omuzın görmek ister egilür ammā göremez ol kişinüñ /8/ ol tarafda olan gözi kör ola arķa kişinüñ kuvvet-i maħallıdur bir kişi /9/ görse ki arķası egilmiş bir zahmete uğraya bir kimesne dostınun /10/ arķasın görse ol dostdan yüzün döndüre ve eger düşmeninüñ /11/ arķasın görse şerrinden emīn ola bir kişi bir qarı ‘avratun /12/ arķasın görse dünyā ol kişiden yüz çevüre eger yigit ‘avratun /13/ arķasın görse dünyā zahmetile eline gire ba‘zı hūkemā eydür cemī‘-i a‘zā /14/ ki insānuñ ardındadur kocalığa delālet ider insān ne mertebede görürse /15/ ol mertebede kocalığıla te‘vīl olına zeker kişinüñ i‘timād

178a

/1/ idecek nesnesıdur eger bir kişi zekerin kavı görse rızķı çok ola /2/ el-vetin bir tamardur ādemün zekerinden varur ādemün yüregine çıkar andan /3/ boynına çıkar ferah olmak ve guşşalu olmak ol tamarda konmuşdur ta‘bırı /4/ kişinüñ cānı aña mūte‘allıkdur anuñıla ta‘bır olına eger bir kişi görse /5/ ki bedeni hādıdden olmuş veya hacerden olmuş fevt ola eger bir kişi /6/ bedeninde ziyāde görse mazarratsuz nı‘met ve devleti ziyāde ola eger bir kimesne /7/ kaddini fevķū‘l-hād uzun gördi ol kişinüñ eceli yakındur veya mertebeden /8/ düşer bir kişi görse ki kaddi maķşūd mertebeden düşe bir kişi bedeninde /9/ ziyāde kıl görse ol kişi gānı olsa ferah ola ve eger fakır olsa /10/ guşşalu ola ve borçlu ola ba‘zı mu‘abbirler eydür bedeninde kıl görmek /11/ ‘avratınun oğlına ta‘alluk dutar bir kişi görse ki bedenınun kılı gitdi /12/ gānise mālı gide fakırise borcın edā ide hırızma dürtünmek hālī /13/ daķı budur bir kişi gördi ki kılları ağardı gānise hayra yetiše /14/ fakırise borcı ödenmekden kala ba‘zı hūkemā eydür bir kişi görse ki /15/ kılları hınzır kılları gibi olmuş belāya ve zahmete düşe bir kişi görse

178b

/1/ ki gögsi zıķ olmuş baķıl olmağa delālet ider ve zalālete daķı /2/ delālet ider ضيقا حرجا /3/ قال الله تعالى و من يردان يضلّه يجعل صدره cūda ve kereme /4/ delālet ider قال الله تعالى و من يردان يهديه يشرح صدره eger /5/ gögsinde kıl görse imāna delālet ider bicik müsłimün eydür anaya ve kıza /6/ ta‘allıkdur her kim eyü görse eyü ola ve yatlu görse yatlu ola hātūn /7/ kişi görse ki emceginden aşılımış

zinādan oğlan toğura peygamber /8/ (ş.a.v.) mi'rāc gicesi emceginden aşılı 'avratlar gördi /9/ Cebrā'ile şordı ki bunlar kimlerdür Cebrā'il 'aleyhi's-selām dedi ki /10/ zinā iden 'avratlardur ba'zılar eydür bir kişi görse ki biciklerinde /11/ süd vardur fakirise ğanī ola ve yaşı uzun ola 'azabısa evlene /12/ oğlu toğa eger bu düşi 'avrat görse yüklü ola eger karı görse /13/ fakire ola mālī gide ve eger kız oğlan bālig olmuş kimesne görse /14/ ere vara eger güccük kız görse fevt ola eger bir kimesne görse ki /15/ bir 'avratı emzürür katı hasta ola illā meger ki ol kişinūñ hāmīle

179a

/1/ 'avratı ola oğlan toğura bu kişi aña terbiyet ide bir kişi gördi /2/ ki bicikleri düşdi fevt ola anuñ evlādi qalmaya ve eger evlādi yoğısa /3/ guşşaya düşe bir kişi gördi ki bir büyük bicığı var İbn-ı Sîrîn /4/ eydür bu kişi zinā itmiş kendünūñ mahremi olan akribasıyla yāhūd nikāh /5/ harām vāki' olmuş ola karın kişinūñ mālīdur ve oğlıdur ve karābetidür /6/ ve hazinesidür ve 'ayālīdur bir kişi karın büyük görse be-ğāyet eyüdür /7/ bu dedüklerümüzde veyāhūd ribā mālın yemege delālet ider eger bir kişi karın /8/ aç görse hariş kimesnedür bir kişi karı üstine yörise mālına /9/ i'timād eyleye bir Hindî gördi ki karı rakik olmuş keennehu aç gibi /10/ mu'abbir eydür şahih olasın kavī olasın es-sürre kişinūñ 'avratıdur /11/ yā dostıdur yā himmetidür yā vālid ve vālidesidür yā vaṭanı aşıldur bir /12/ kimesne göbeğinde eyü nesne görse ve yatlu nesne görse bu zıkr /13/ olınan umūrıla ta'bır olına bir kişi göbeğin kebir görse kuvvet-i /14/ bedene delālet ider aruk görse za'fa delālet ider yürek /15/ cesedūñ pādīşāhidur kişinūñ dīni ve dūnyası ve şecā'atı

179b

/1/ ve cūdı ve buhlı ve ğılzeti ve līneti andan ma'lūm olur bir kimesne şalāhdan /2/ ve fesāddan yürekte ne görse bu zıkr olınan umūrıla bi-ḥasebū'l-makām /3/ ta'bır olına bir kişi gördi ki yüregi korkdı Allāha yakın ola قال الله تعالى حتي فرع من قلوبهم قالوا /4/ kavm-ı Mūsā eydür /5/ kalb emr-i hākime delālet ider Tevrit kītābında gelmişdür ki 'avratlar /6/ kişinūñ şudūridur ve hidāyet-i kalbidür zīrā ki bunlar umūr-ı beytde /7/ ve meşālihde müdebbirlerdür ba'zı mu'abbirler ğazabıla ta'bır iderler /8/ ciger mevzi'-i şecā'atdur bir kimesne cigeri çıkdüğün görse aña /9/ bir māl-ı medfūn zāhir ola bir kimesne kendü cigerine nazar eylese kendüyü /10/ anuñ içinde görse fevt ola bir kişi görse ki bir kimesnenūñ /11/ cigerin yir anuñ mālın yeye ğanem ve şıgır vesāyir cānavarlar cigeri /12/ daḥı mālīdur ba'zı hükemā eydür ciger kişinūñ evlādidur ve daḥı hayātıdur /13/ قال عليه الصلاة والسلام اولادنا اكبادنا اودöd bir kişi /14/ gördi ki bir

kimesne bunun ödini dışıyla kesdi eger kanı çıkarsa /15/ ve bu kesen kişi ol kanı içerse ol kişi ol kişinin malın yeye

180a

/1/ ba'zı hükemā eydür öd kişinin gazabına delâlet ider ve dahı dıhk /2/ idüp ferah olmağa delâlet ider tıhâl kıvâm-ı batındur mevzi'-i /3/ dıhkdür eger kavî olursa māl-ı hazinedür ve gâyet ferah olmağdur /4/ öyken mevzi'-i rûhdur eyü görse şıhhate delâlet ider 'aksince /5/ görse eceli karib olmağa delâlet ider ba'zı hükemā eydür 'avrata /6/ delâlet ider ve gazaba delâlet ider ve dahı bedenindeki rûha /7/ delâlet ider iki bögrek mevzi'-i ganidür ve dahı mevzi'-i haṭā /8/ ve şavâbdur eger görse yağludur gani ola şahib-i nuṭṭ şahib-i beyân /9/ ola ve eger cigerin aruk görse bu dedüğümüz 'aksince ola ba'zı /10/ hükemā eydür karındaşlara ve evlâda delâlet ider şalâhdan ve fesâddan ne /11/ görilürse bunlarufla ta'bir olına müsülmânlar eydür bir kişinin /12/ karnın yarsalar çıkarsalar içinde ne varısa yusalar girü mekânında /13/ vaz' itseler ol kişi fevt ola ve Hâk ta'âlâ katında hoş-hâl /14/ ola eger bağarsuğı çıkmış görse kızı varısa yaramazlık ide bir /15/ kişi görse ki karnı yarılmış ammâ bağarsukları vesâyır a'zâsı yirlü

180b

/1/ yirinde turur eger ol kişinin oğlu ve kızı yoğısa gâyetde eyüdür /2/ oğlu ve kızı toğa fakirse gani ola ve eger ganise bir zahmete /3/ düşe eger müzevvirise rüsvây-ı halk ola eger bir kişi görse /4/ ki karnı yarılmış ammâ içinde hiç nesne yokdur evi harâb ola /5/ evlâdı fevt ola hastaysa fevt ola eger bu düş gören bir /6/ şer içindese eyüdür şerden emîn ola ve gamdan kurtıla bağarsuklar /7/ maldur bir kimesne bir kimesnenün bağarsukların yese malın yeye eger /8/ görse karnında ne varısa açıldı ol kişinin hazine itdüğü /9/ malı zâhir ola kendü elinden ve ehl-i beyti elinden devlete ululuğa /10/ harc ola eyegüler 'avratdur eger nesne eyegülerde hâdiş olsa /11/ 'avratıla ta'bir olına 'avrat ma bin el-şere el-rikeye 'dür eger /12/ açılssa kubh-ı hâle delâlet ider eger görse 'avratı keşf olduğundan /13/ kendüye hayâ galebe itmiş bir günâh işleye ki 'aduları aña gâlib /14/ ola nitekim Âdem peygambere 'aleyhi's-selâm vâkı' oldu ve eger mücerred /15/ ve zâhid kişiyse eyüdür ammâ a'dâ galebesine delâlet ider bir kişi

181a

/1/ görse ki fûta dutunmuş dîn içinde eyü olmağa delâlet ider /2/ zekerü'l-recül kişinin oğludur ve şeref-i nisebidür bir kimesne zekerin /3/ kavî görse oğlunda ve kızında kuvvet ola eger za'if görse /4/ bu dedüklerümüzün 'aksi ola bir görse ki zekeri içeri

gitmiş /5/ ketm-i şehadet-i hakka ide aşım ola bir kişi görse ki zekerin eline /6/ almış yirinden çıkarmış andan sonra girü yirine getürmüş i'ade /7/ itmiş ol kişinin oğlu fevt ola malı gide andan sonra fevt /8/ olan girü eline gire bi-'aynihi evvelki gibi oğlu ve malı ola bir kişi görse /9/ ki zekeri uzandı başına çıktı katı kuvvetlü zeker oldu ol kişinin /10/ nâm ve nişanı ve zikr-i hayrı illere ve şehirlere tola be-gâyet ulu kişi /11/ ola cemî'-i lezzât-ı shevâtî tahşil ide bir kişi görse ki zekeri /12/ gögsine çıkmış 'azîm ola bir kişi görse ki calık urur menî gelür /13/ murâdına yetişse dünyası ziyâde ola bir kişi görse bir kişinin zekerin /14/ ısırur ol kişi sebebiyle devlete yetişse ammâ kavm-i 'İsâ eydür bir /15/ kişi görse ki zekeri fevkü'l-had uzandı ol kişi güşşaya düşe

181b

/1/ ba'zı hükemâ eydür ihlil-i zeker ya'nî zekerüñ oluğı ataya anaya teşbih /2/ olunur evlâda teşbih olunur 'avrata teşbih olunur karındaşlara /3/ ve akrabâyâ teşbih olunur kuvvet-i beden-i insâna teşbih olunur /4/ mantık-ı şirine ve edeb-i nefse teşbih olunur sebep-i müşâbehet /5/ nuṭka budur ki nuṭk-daḥı ağızdan çıka gelür bu daḥı zeker /6/ ağzından çıka gelür insânüñ mâ-melekine teşbih olunur zirâ /7/ ki ziyâde olur ve nokşân olur bir kişi zekerin öpse oğlını öpe /8/ ve eger oğlu olmasa oğlu toğa daḥı oğlın öpe eger seferde /9/ olsa oğluna kavışa eger bir kişi görse hünşâ olmuş İslâmı /10/ eyü ola bir 'avrat gördi ki oğlunun zekeri başında kıl /11/ bitmiş Bukrâtîse hekîme kışsa itdi Bukrâtîs eyitdi 'ömri az /12/ ola 'avratuñ ferici yine 'avratdur bir kişi bir karı 'avratı /13/ gördi ki fercin açmış emr-i dünyâda feraḥ ola câriye ferici /14/ daḥı eyledür bir kişi görse ki 'avratının ferici ardına gitmiş /15/ bu kişi haşımıyla çekişe nâyibe veya kâdiye varalar eger 'avratının

182a

/1/ fercin tar görse haşmına gâlib ola ve eger geñ gördiyse buña /2/ haşmı gâlib ola eger 'avrat görse ki fercine şu girdi oğlu /3/ toğa 'avratuñ tılağı lisânıdur eger tılağın uzun görse lisânı /4/ yaramaz ola yüzüz ola eger tılağın kısa görse eyüdür bir kişi /5/ görse siki cehâz olmuş kuvveti za'if ola 'avrat görse ki /6/ amı zeker olmuş be-gâyet yüzüz ola erine her sözde karşı /7/ gele eger 'avrat yüklüse erkek oğlan toğura ve eger oğlu /8/ yoğusa ol 'avratuñ ebedî oğlu toğmaya doğarsa daḥı öle /9/ bâliğ olmaya vakt olur ki 'avratuñ zekeri devletile ta'bir olunur /10/ ne miqdâr uzun gördi ol miqdâr devleti ola bir kişi görse /11/ ki taşakları maḳtû' a'dâ zafer bula eger görse ki taşakları /12/ büzürg olmuş a'dâ ol kişiye zafer bulmaya eger görse hâyaların /13/ bir kimesneye bağışladı ol kimesne daḥı bunuñ rızasıyla kabz /14/ itdi ol kişinin oğlu toğa ammâ bu hâya İssine nisbet /15/ olına eger görse hâyaların çıkarmışlar oğlu fevt ola yâhod

182b

/1/ oğlu toğmaya eger hâyaların gayrı kimesne elinde görse ol kişi /2/ buña gâlib ola bir kişi gördi ki deh zekeri vardur ammâ hâyaları /3/ yokdur mu'abbire kıssa itdi mu'abbir eydür on oğluñ ola ebedi /4/ kızuñ olmaya kısıq kılları az olsa sünnet-i Resûlu'llâh 'aleyhi's- /5/ -şalavât ve's-selâm yirince ola eger ziyâde olsa mâldur bir kimesne /6/ ki kısığına nazar itse şa'r görmese bir iş ide ki mālına eli irişmeye /7/ eger kısığında çok kıl görse ki yire inmiş eline māl gire /8/ ammâ bu kişi bî-mürüvvet kimesne ola dîni nâ-pâk ola ammâ dübür /9/ mālıla ta'bir olunur bir kişi dübüriñ büyük görse 'avratınuñ mālı /10/ ziyâde ola bir kişi bir mechûl kişinüñ dübüriñ görse eyüdür /11/ hayra yetişe bir kişi görse ki 'avratına dübüriñden yakın oldı /12/ gayrdan nesne taleb ide ammâ menfa'at görmeye uyruk kişinüñ kavmi /13/ ve kabilesidür ökçe kavminüñ ulusıdur siñirler ve tamarlar ehl-i /14/ beytidür eger dedüklerümüz eyü olsa ve yatlu olsa zikr olınan /15/ umûrıla ta'bir oluna bir kişi görse ki uyluğı kendüden

183a

/1/ ayırtlaştı gıtdı ol kişi ebedi iflâh olmaya bir kişi İbn-i Sîrine /2/ geldi eydür ki uyluğımı kızıl gördüm ve kılları yitmiş bir kişiye buyurdum /3/ bu kılları yoldı İbn-i Sîrin eydür borcuñı gayrı kimesneler edâ ide /4/ dizgözleri kişinüñ âlet-i ma'îşetidür ba'zı hükemâ eydür iki diz kuvvet-i /5/ bedendür ve qarındaşlardur zirâ ki iki diz iki kız qarındaşlar gibidür /6/ hareketde birbirine yardım ider ve kullar ve qaravaşlardur eger bunlardan /7/ nice görürse bu dedüklerümüzden ta'bir olına ricl kişinüñ mālıdur /8/ ve kuvvetidür bir kişi görse ki iki ayağı semâya çıkmış atası ve anası /9/ fevt ola ve eger görse ki korka korka yörür ta'aba ve belâya düşe /10/ ba'zı hükemâ eydür pây dağı hemân dizgözleri gibidür ve topukları /11/ dağı eyledür kula ve akribâya ta'alluk tutar bir kişi görse ki bisyâr /12/ ayakları vardur be-gâyet eyüdür huşuşâ ki ehl-i sefer ola ve kullar /13/ ve huddâmdur ammâ gani kimesne görse maraža delâlet ider zirâ ki /14/ hastalık hizmet ister vakt olur ki kör olmağa delâlet ider /15/ zirâ ki yedticilere muhtâc olur bir kişi görse ki iki ayakları yanmış

183b

/1/ elinde olan zâyi' ola mu'temed-'aleyh kimesneleri dağı fevt ola topuk /2/ kişinüñ 'ömri ve ma'âşıdur bir kişi görse ki topukları mine'l-hadîd /3/ olmuş 'ömri dırâz ola eger görse ki şişeden olmuş eceli qarîb /4/ ola eger görse ki incikleri birbirine tolaşmış eceli qarîb ola yâ /5/ bir yaramaz iş zâhir ola 'avrat inciklerin açsa dîni eyü ola ve /6/ hayra yetişe nitekim kıssa-ı Süleymân 'aleyhi's-selâm Belkısıla ma'lûmdur /7/ İbn-i Sîrine bir kişi geldi eydür ki ben bir kişiyi gördüm ki ayağında /8/ bisyâr müy yitmiş

İbn-i Sirîn ol kişi borçlu ola zindânda fevt /9/ ola dâdî andan şöfira ol kişi eydür gördüğüm kimesne sen idüñ /10/ dâdî gıtdî İbn-i Sirîn kırk biñ akça ki-borçluyıdî zindâna koydılar /11/ anda fevt oldı borcını ol rû'yâ gören kimesne edâ itdi bir kişi görse ki /12/ topuğı şındı fevt ola yâ bir 'azîm belâya düşe bir kişi görse /13/ ki ökçesi şınmış bir işe sa'y ide andan fâyide görmeye bir kişi /14/ İbn-i Sirîne geldi eydür gördüm ayagum barmağı bir köz üzerinde tûrur /15/ kaçan ki ayagum ol közden kalduram ol köz yanar ve kaçan kim ayagum

184a

/1/ ol köz üzerine koyam ol köz söyünür ol kişi şâhib-i hevâ olsa /2/ hevâsına tâbî' ola eger hevâ nedür dâdî su'âl olunursa kâdrinden /3/ taşra hareket itmekdür dâdî cevâb virile **onuncı faşl** /4/ düşde muṭlaḳâ bedenden çıkan nesneleri görmegüñ ta'bîri beyânındadır /5/ bir kişi görse erden veyâ 'avratdan ki biciginde sūd cem' olmış /6/ māl cem' ide eger 'avrat görse ki memesinde sūd cem' olmış ammâ /7/ evvelden sūdlü ḥâtûn kişi olmasa be-gâyet eyüdü eger oğlan veyâ /8/ kız emzürür görse be-gâyet eyüdü dünyâ kapuları açıla Rûm mu'abbirleri /9/ eydür 'avrat sūdin içse mālâ ve fâyideye yetişe yund sūdin /10/ içse ḥayr ve berekâtdur dört ayaklılar sūdi muṭlaḳâ māl-ı ḥelâldür /11/ bir kişi deveyi sağsa sūdin içse māl-ı ḥelâldür ba'zılar mekirdür dâdî fakîr içerse bay ola ḡanî içerse mālî ziyâde ola kûl içerse âzâd ola koyun ve keçi /12/ sūd ve ḥayrdur dişi arşlan sūdi mālîdur ve düşmene zafer bulmaḳdur /13/ bebr sūdi 'izzet ve zaferdür nemr sūdi ızhâr-ı 'adâvetdür kurt /14/ sūdi zararlıdur ma'îşetinde Naşârâ eydür mālîdur ve riyâsetdür /15/ ḥınzîr sūdi taḡyîr-i 'aḳldur ba'zılar eydür māl-ı ḥarâmdur قال الله تعالى

184b

/1/ **فمن اضطرمن غير باع ولا عا د فلاحه عليه الايه** kelb sūdi /2/ içse bir zâlimden māl eline gire yâ ḥavfa düşe ba'zılar riyâsete /3/ delâlet ider dâdî bir şehre vâli ola ḥimâr sūdi dâhî kelb sūdi /4/ gibîdür müslimîn eydür vuḥuşuñ sūdleri dîne ta'alluḳ dutar ol /5/ sūd ki pâkdur dîni dâhî eyledür ḥimâr-ı vaḥşî sūdi marâzdur /6/ ammâ şöfira sağ ola dilki sūdi marâzdur ve borçdur çetük /7/ sūdi marâzdur ḥuşûmetdür geyik sūdi māl-ı nezrdür ılan sūdi /8/ 'amel-i ḥayrdur ki Allâh ta'âlâ râzî ola ba'zılar eydür feraḥdür peygamber /9/ (ş.a.v.) buyurur gördüm ki elüme bir çanak virürler /10/ içinde sūd var ol südden içdüm bakıyyesin Ḥazret-i 'Ömere /11/ virdüm şöyle gördüm ki 'Ömerüñ mübârek barmağından sūd tamar aşḥâb /12/ eyitdi ki yâ Resûlallâh neyile ta'bîr idersiz Resûlullâh (ş.a.v.) /13/ eydür 'ilmile ta'bîr iderem peygamber (ş.a.v.) /14/ Tâifden

gelürken gördi ki keennehu öñine bir çanak süd getürdiler /15/ bu süd döküldi Ebü Bekr şiddik radiya'llāhu 'anh eydür yā Resūla'llāh

185a

/1/ ta'birinde ne buyursız Resūlu'llāh (ş.a.v.) eydür bu yıl /2/ Tāifden nesne hayr olmaz dedi göçdi gıtdi 'Adi ibn-i Ertāt /3/ gördi ki kendüsi kendü kapusunda oturmuş bir kimesne buña luğha /4/ südin 'arz ider 'Adi bu luğha südin kabül itmez yine tekrār gelür /5/ 'arz ider bu def'a kabül ider İbn-i Sirin eydür rüşvet virmişler /6/ evvelā kabül itmemiş soñra kabül itmiş Hārünü'r-Reşid gördi ki /7/ geyik buzağusı südin emer mu'abbir-i Kirmāniden su'al itdi Kirmāni /8/ eydür bunuñ gibi vākı'a gören habs olunur ammā size habs münāsib /9/ degüldür emirü'l-mümininsiz lākin bir cāriye-i muharremenüñ altına yatasız /10/ ol cāriye-i muharreme sizüñ gögsüñüzde ola hem eyle vākı' oldı /11/ süd köpüğü ki yağıdur māl-ı mecmū'dur gāyetde leziz ola veyāhod /12/ rızık-ı gānimetdür ba'zı mu'abbirler eydür bir kişi süd köpüğün ve yağın yese /13/ beytü'l-mukaddesi ziyāret ide sayağı dañı hemān budur ekşi ayran /14/ rızıkdur ve guşşadan soñra hayırdur penyir māyesi maldur ve hayırdur /15/ keş bir maldur ki azı çok yirine turur torak bir sözdür ki

185b

/1/ işidür ve kendü mālın yemekdür penyir maldur rāhatıla eger etmegile yese /2/ dirliği tar ola yaş penyir maldur ve ucuzlıkdur kuru penyir sefer dañı /3/ denilmişdür bir kişi penyirle hubz ve koz yese māl-ı leziz eline gire gözyaşı /4/ iki dürlüdür eger ağlamadın yaş akşa ol kişinüñ nesebine ta'n ideler /5/ eger görse ki yaş gözlerinde toptolu olmuş mālı helāl ola emr-i dinde /6/ eyü ola kendü ol mālı zāhir itmeye ammā 'adūsı izhār eyleye eger yaş /7/ akşa yüzine inse ol mālı infāk ide tīb-i nefsile eger akan yaş şovuk /8/ olsa ferah ola guşşadan kurtıla eger ıssı olsa guşşaya düşe /9/ bir kişi görse ki sağ gözi yaşı şol gözine girdi oğluna kızın /10/ alı vire nikāhıla hılm (حلم) veledile ta'bir olunur Nüh peygamberi 'aleyhi's-selām /11/ şıçan gemide incitdi arşlanı ağsurtıdı burnından çetük geldi ki /12/ veleddür eger süm kürse yire düşse 'avratı kız toğura eger süm kürse 'avratı üstine atsa oğlana hāmile 'avrat er üstine süm kürse oğlan toğura eger süm kürse /13/ bir eve atsa ol evden 'avrat ala ve eger 'avrat almasa ol harem /14/ bir hıyānet ide ba'zılar eydür süm kürmek borç edā itmekdür yā bir kavme /15/ ihsān itmekdür ki anlardan ihsān görmişidi bir kişinüñ döşegine

186a

/1/ süm kürse 'avratına hıyānet ide ve eger mendile süm kürse cārīyesine /2/ ve hādımīne hıyānet ide eger süm kürdīginden incinse guşşadan kurtıla /3/ eger kendünüñ sümügün yēse kendü mālın yēye ve eger gayruñ sümügün /4/ yēse gayruñ mālın yēye eger burnında sümük görse 'avratı hāmīle /5/ ola eger süm kürse yā ağırsursa burnından bir cānavar veyā bir kuş /6/ çıkısa bir oğlı toğa ol cānavar ve ol kuş şıfatında ola rı'āf /7/ māl-ı harāmıdur keşir akısa laţıfdür evvel galız olsa düşde oğlandı /8/ kan kaftāna tamsa māl-ı harām eline gire eger görse kanı yire tımdı /9/ zekāt vire kavm-i 'İsā eydür burnı kanar görse māl-ı 'azım ve hazine /10/ eline gire Nüşinrevān eydür rı'āf hayrdur bir uludan yetiše /11/ 'atıse bir nesnede ki şeki olsa karib ola melik-i Hindī gördi ki katı ağısırdı /12/ Berehmen Tūsa kıssa itdi Berehmen-i Tūs eydür hazer it düşmenile şavaş /13/ itmekden ittifāk şavaşda evvel at şaldı 'adū zafer buldı katlı itdi /14/ āsā hastalıkdur du'ā gamdan necāt bulmaqdur eger görse ki /15/ bir kimesneye du'ā eyler ol kimesneye havfından tazarru' ide şedid çıgırmak

186b

/1/ bir kavmüñ üzerine musallaṭ olmaqdur nerede ki çıgırdısa oraya /2/ musallaṭ ola eger bir ādemüñ şavtın işitse ol şavtuñ tıbine /3/ ve hüsne göre devlete ve vilāyete yetiše ba'zı hükemā eydür bir kişi /4/ ādem āvāzın işitse ba'zı hayvānātdan menāfi'-i keşireye delālet ider /5/ ve hayvān her ne söylese şadıkdur kokuşlar koşulamak neyi koşularsa /6/ ol nesneye şabrıla yetiše ba'zılar eydür bir haqdur ki vācib /7/ olur meşmūma şumı üzerine nite ki kızıfe haddi lāzım olur gülmek /8/ guşşadur ba'zılar eydür ferahdur كما قال الله تعالى فضحكت فيشرناها /9/ باسحق bir kişi görse tebessüm ider be-ğāyet eyüdür enbiyā şıfatıdır /10/ bir kişi işitse ki emr iderler veyā nehy iderler veyā zecr veyā beşāret /11/ iderler işitdügi gibi ola te'vıl olunmaya meyyitden ve kuşlardan /12/ söz işitse işitdügi ola şayha işitmek devlete delālet ider /13/ bir kişi kendü başka çıgırsa kuvveti gide bir kişi şavtını bir 'ālim /14/ şavtından yokuşu kaldursa ol 'ālim nehy itdügi nesneden menhi /15/ olmaya gaṭit (uyur kişi hırlamak) uyhuda gaṭletdür bir mertebede ki kim dilerse bunu aldaya

187a

/1/ bir kişi dürlü dürlü luğātıla kelimāt itse milk-i 'azıme yetiše nite /2/ kim Süleymān 'aleyhi's-selām eyledür bir kişi düşinde bir āherle tanışsa /3/ eger fāsıkılaysa yaramazdur şālih kişiyle eyüdür eger fāsık kişi şālihile /4/ danışsa tevbe kıla eger şālih kişi fāsıkıla danışsa bir bid'at /5/ işleye ba'zı hükemā eydür eger bir hasta görse ki bir kimesneye muşāhib /6/ olmuş şifā bula eger görse ki kendüden efzāl kimesneye

muşāhib /7/ olmuş ammā ol kimesne bunuñla muhāşama ider yaramaz hāle delālet ider /8/ kendüde ve ehl-i beytinde nidā idüp çığırmak eyüdü eger nidā bir vādī-i /9/ a'zamdan olsa vilāyete yētişe nitekim kışsa-i Mūsāda 'aleyhi's-selām /10/ gelür eger mekân-ı ba'idden /11/ ونادينه من جانب الطور الامن و قوله تعالى ونادينه /12/ 'aşı ola /13/ قال الله تعالى اوليك ينادون من مكان بعيد /14/ at kişnese bir bahādur kimesneden heybet ve şecā'at göre eşek ağırısa /15/ düşmenden yaramaz kelām işide katır ağırısa bir muta'aşşib kimesneden

187b

/1/ ta'aşşub göre buzağı ve şığır ve öküz āvāzın işitse fitne vāķi' ola deve /2/ āvāzı seferi-yi hac ve cihād ve ticāretdür zaygam āvāzı heybetdür /3/ sultān-ı zālinden çetük āvāzı hizmetkārı şenā'at itmekdür fār /4/ āvāzı zarar görmekdür bir uğrıdan yā bir nesnesi uğrulanmağdur geyik /5/ āvāzı bir cārīye-i hasnādur ammā 'acemī cārīye ola kurd ulımağ uğrıdan havfdur /6/ dilki ulımağ haseddür bir kezzāb kimesneden yir gelincegi ve çaķal āvāzın /7/ işitse 'avratlar āvāzıdır yāhōd muhıbbın ve mesākin āvāzıdır ki nāz ve na'imden /8/ recāların ka' itmiş olalar pārs āvāzın işitmek bir müzebzbiz tammā' /9/ kimesnedür eger ol āvāze-i girye görse bu kişiyi bir 'ār lāhık ola hādimleri /10/ buña galebe eyleye ser-'aşr āvāzın işitse bir 'avratdur ki Qur'an okıya /11/ şerife ve mestüre ola huffāşe āvāzın işitse bir vā'iz-i müttakiden /12/ naşihat ala zafda' āvāzı bu kişinüñ işine pādīşāh 'amili dahl /13/ ide ba'zı mu'abbirler eydür kelām-ı kabih işide ilan āvāzı bir düşmenden /14/ korka ammā āhirü'l-emr düşmene zafer bula eger görse ki ilan buña söyler /15/ lutfıla ve yumuşaklıgıla bu kişiyi hayr ve sürür yētişe düşmeninden

188a

/1/ halk ta'accüb ide bir kişi görse ki kısar hāl budur ki oruc dutmuşdur /2/ ve kusundusın gine yir üzerinde borcu ola ba'zın edā ide ve ba'zı üzerinde /3/ kıla aşım ola eger tās içine kıssa günāhından tevbe eyleye kendü /4/ 'avratına māl-ı harām vire eger kısdığı nesne tatlu ve tayyib nesneyse /5/ tīb-i nefisle tevbe eyleye kimesneyi gaybet itmekden eger kısdığı nesne /6/ acıysa kerhile tevbe eyleye mālına veya cesedine muşibet yētişdügi sebebden ol /7/ kısdığı nesne bi-gayr-ı hāķ olduğu nesnelerdür eger kıssa kıssa fevt ola /8/ günāhıla ve ma'şiyetle kıla eger süd kıssa mürted ola İslām dininden /9/ ne'uzu bi'llāhi imān getürsün eger lülü yudsa yāhōd bal kıssa Qur'ānı /10/ vech-i şavāb üzre ta'lim ide eger şafrā kıssa yā balğam kıssa /11/ ma'şiyetden tevbe eyleye eger ta'am kıssa bir nesne bağışlaya eger kısdığın /12/ yese

hibeden rücū' ide ba'zı mu'abbirler eydür kasmağ zarar-ı bedene /13/ delâlet ider el-buşâk ya'nî tükruk kişinüñ mälidur ve kudretidür /14/ eger tükругile kan olursa kesb ve mäl-ı harâmdur eger görse ki /15/ ağzı kurıdı şalyarı kalmadı fakır ola eger tükругı ıssı olsa tül-ı

188b

/1/ 'ömre delâlet ider eger sovuğ olsa fevt ola ba'zı mu'abbirler eydür ağzından /2/ şu çıkmak kişinüñ zıkr-ı hayrıdur eger təcirise şadıku'l-kavl ola bir kişi /3/ kulağı çirkin ayırtladı eyü haberler işide eger kulağı çirkin yese oğlanlar /4/ gele südük mäl-ı harâmdur bir kişi görse ki işemek ister ammâ yir bulmaz /5/ ki işeye ol kişi mälın defn idecek yir bulmaya eger görse ki çok işer /6/ guşşalusa ferah ola medyünisa kazâ-yı deyn ide ğanise işedügi* /7/ miqdârı mälı zâyı' ola eger gönlegine işese oğlu doğa 'avratı /8/ yoğısa 'avrat ala bir kişi kan bevl itse zekerin yağa yağa çıksa /9/ muṭallağa 'avratı ola kendü ma'lüm itmedin cimâ' ide yâhod zât-ı mahrem /10/ niḳâhlanmış ola ma'lümü olmaya eger zekerinden necis çıksa 'avratına /11/ livâta itmiş ola ne'üzü bi'llâh zekerinden pül çıksa veled-i harâmdur zekerinden /12/ kuş çıksa yâhod ğayrı hayvân çıksa hemân veled çıkmakdur ne hayvân /13/ şüretindeyse veled anuñ şıfatında ola te'vıl ol vech üzre ola /14/ zekerinden ğalıḳ kan gelse düşde oğlu zâhir ola Ebū Bekir şıddıḳ raḳıya'llâhu 'anh /15/ ve İbn-i Sirin eydür 'avratına hâyıziken yakın ola el-meni mäl-ı naḳddur

189a

/1/ eger 'avratına menisin dürtse ṭon biçe yâ altun ve incü alı-vire eger görse /2/ ki bir desti meni vardur eline hazine gire el-mezi mældur âsânlığıla /3/ ziyâde olur el-vezi mældur ki bekâsı yokdur bir kişi görse ki zekerile /4/ şu içer keşirü'l-cimâ' ola er âdem hayz görse harâm cimâ' ide 'avratlar /5/ hayz görse günâh işlemiş ola tevbe itsün eger hayzdan ğusl itse /6/ tevbe ide 'avratlar görse ki hayzdan kesilmiş oğlu toğa nitekim /7/ kışsa-i İbrâhimde zıkr. olınmışdur 'avratlar görse ki müstehâza olmuş /8/ bir günâh işleye ayruḳ ol günâhdan ḥalâş bulmaya bu düşi er âdem görse /9/ ol-daḥı günâh işleye bir Yahüdiyye gördi ki eri buña ḥâlet-i hayzda cimâ' /10/ ider mu'abbir eydür şehirden süreler nitekim Tevrit kitâbında gelmişdür /11/ bir kişi gördi ki 'avratuñ menisile kendüyi boyar ol 'avratuñ /12/ mälından intifâ' ide eger görse ki 'avratınuñ fercinden şaru şu /13/ çıkdı oğlu toğa hasta ola eger aḥmer şu çıksa oğlu toğa /14/ 'ömri kaşr ola eger esved şu çıksa eyü oğlu ola ol ev anuñıla kâyım /15/ ola eger nâr çıksa oğlu zâlim ola müsülmanlar mu'abbirleri eydür bir kişi ayak

* işedügi: (metin işidügi 188b/6)

189b

/1/ yolına varsa guşşası gide ve eger düş gören ğanise zekât vire ba'zı /2/ mu'abbirler eydür ayak yolına varmak rızkdur zulm-ı fâhişile ele gire /3/ eger necis yese yâhod hıfz itse māl-ı harām eline gire vakt olur ki /4/ yaramaz kelāmıla ta'bir olunur bir kişi görse kim kuru necis yestehledi /5/ ba'zı mālın sağılığında infāk ide eger içi gitse cemī'-i mālın infāk /6/ ide her nesne ki karından çıka âdemden ve hayvândan necis cinsinden /7/ mālıla ta'bir olunur eger ayak yolına varsa tizcek kazâ-yı hâcet /8/ itse ferah ola yâhod borcın edâ ide eger tonına yestehlese 'avratına /9/ ğazab ide yâhod 'avratına mehrin vire eger tonına yestehlese dahı /10/ düşürse necisin eline alsa fulürî kisesin bula ammâ harām /11/ ola eger gönileğine yestehlese ğazab ide eger görse ki bağarsık /12/ şıyrundusın yir etmegile bir fi'l-i kabih işleye muhâlif-i şer' ola /13/ ol işlediği fi'le peşimân dahı olmaya eger yestehlese dahı /14/ toprakda gizlese māl gizleye evet hâdeş vâkı' olsa mazarratlu /15/ kelâmdur zilletdür eger görse hâdeş vâkı' olmak ister guşşalı ola eger

190a

/1/ görse ki beyne'n-nâs hâdeş vâkı' olmak ister bir ulu guşşaya düşe /2/ ta'allukâtı dahı guşşalı ola eger bir kişi بين الناس بغير قصد katılık /3/ zârta itdi ammâ kôkmadı bu kişi ğâyetde ferah ola eger kaşdıla hâdeş /4/ vâkı' olsa ve kôksa ve şavt-ı 'âliyiyle her tarafa yetişse yaramaz söz /5/ söyleye ve yaramaz iş ide etrâf-ı 'âleme haber yetişe eger görse ki /6/ dübürinden bir tâvüs kuşu çıkdı güzel kıızı toĝa eger balık çıkısa /7/ çirkin kıızı toĝa eger kurd ve bit çıkısa 'ayâlinden müfârekat ide /8/ eger kan çıkısa nesneye bulaşmasa günâhdan kurtıla eger bulaşsa /9/ elinden mālı gide yâhod māl eline gire yâhod evlâdı öle at boķı /10/ maldur bir şerif kimesneden ba'zı hükemâ eydür şıĝır boķı hayırdur at boķı /11/ vesâyir hayvânlar boķı hayırdur ekincilere ve ammâ sayır-i nâsa guşşadur /12/ bir kişi necis üstine otursa ba'zı akribâlarından māl eline gire /13/ yumurda 'avratlardur قال الله تعالى كانهن بيض مكنون müsülmânlar /14/ eydür yumurda oĝuldur ve cevâridür arıdılmış yumurda yese māl-ı helâl yeye /15/ eger yumurda kabuĝın yese veyâ yumurdayı delse akın ve şarusın çıkırsa

190b

/1/ mevtâ ekfânın çıkara nebbâşlık ide İbn-i Sirîn dahı bu vechile /2/ ta'bir ider uvak yumurda kızlardur büyük yumurda oĝullardur ba'zı mu'abbirler /3/ eydür yumurda evlâd-ı keferedür bir kişi yumurdayı delse ammâ için çıkarımasa /4/ câriye almak taleb ide almaĝa kâdir olmaya eger yumurdayı bir kişi delse dahı /5/ getürse elüñe virse ol kişi kızın saña vire ba'zı hükemâ eydür /6/ yumurda hayırdur etibbâya ve dahı şol

kimesnelere kim anuñıla ‘amel iderler /7/ ve ammā ğayr-ı halka az olursa eyüdüür ve çok olursa ğuşşadur ve hem /8/ ğizlü işler taleb itmegile ta‘bir olunur bir kişi ğördi ki ellerin şalar /9/ hattâ bir mertebeye vardı ki derler dökdi koltuğı derlerin eliyile aldı /10/ kôhuladı ol kişi bir riyâlu fi‘l-i kabîh işleye anuñ fi‘line halk-ı ‘âlem /11/ muţţalı‘ ola ba‘zı hükemâ eydür derlemek mazarrata delâlet ider bir kişi /12/ ğörse ki derler döker hâcetin Allâh ta‘âlâya ref‘ ide Allâh ta‘âlâ /13/ hâcetin edâ ve kazâ ide **on birinci faşl** *الادیان و العبادات و المتعبدات* /14/ *فی روية* bir müşrik ğörse ki müsülmân /15/ oldu kıbleye namâz kıılır eğer münkırise ikrâr ide eğer düş ğören

191a

/1/ kimesne şırririse fevt ola bir kişi ğörse ki düşinde eslemet der /2/ dîni ve dünyâsı eyü ola bir kişi ğördi ki bir kimesneye imân ‘arz ider /3/ ol kimesne Allâh ta‘âlâyı tevhid ider ammâ Muhammede inkâr ider bu kişi /4/ bir şerir kimesneye va‘z ide ol kabûl itmeye kebâyire mürtekib ola hamr ve /5/ zinâ ğibi el-ĥetân bir kişi ğördi ki sünnetlendi sünnet-i Resûlu'llâhı yirine /6/ getüre bir kişi kendüyi sünnetsüz ğördi dünyâyıçun dînin terk ide /7/ bir kişi ğördi ki âher kimesneye selâm virür müsellemler ‘aleyhi selâm viren /8/ kimesneden fâyide ide ve eğer selâm virdüğü kimesne bu kişinüñ düşmeni /9/ olsa üzerine zafer bula ve eğer selâm virse bir kişi selâmın alsa /10/ ikisi arasında mülâyemet hâşıl ola bir kişi ğördi ki melâike /11/ buña selâm virür devletile ‘izzet bula bir kişi ğördi ki misvâk tutınur /12/ sünneti yirine getüre ekâribine ihsân ide vuzû almak cemî‘-i edyânda /13/ eyüdüür Allâh ta‘âlânuñ emânında ola bir kişi ğördi ki ğusl ider /14/ Allâh ta‘âlâ katında hâceti kabûl ola cenâbetden ğusl itse /15/ ğünâhından arına eğer ğusl itse tonın geyse hastaysa şifâ bula

191b

/1/ medyûnısa dînin kazâ ide mahbûsısa necât bula ğuşşalusı feraĥ /2/ ola fakirtse ğanı ola tâcîre ve sükîye eyüdüür eğer ziyân itmiş olsa /3/ yine fâyide ide eğer ma‘zûlusa eline manşıb ğire *قال الله تعالى* /4/ *هاذا شراب مغتسل بارد و شراب الایه* eğer ğusl tamâm eylemese işi /5/ dahı tamâm olmaya el-ezân bir kişi ğördi ki ezân okur bir kerre veyâ- /6/ ĥod iki kerre ve ikâmet ider ve farîza namâz kıılır ol kişi hac ve ‘umre /7/ kııla *قال الله تعالى واذن في الناس بالحج* bir kişi ğördi ki ezân /8/ okur ammâ mü‘ezzin degülidi eğer bu kişi vilâyete ehlise vâlî ola bi-ĥadr-ı /9/ şavtihi ve eğer vilâyete ehl degülse riyâsete yetişe tâcirtse fâyide /10/ ide eğer muĥarmed üzerinde âzân okısa ol divârûñ ehlini şulĥa /11/ da‘vet ide eğer mezbeledede ezân okısa bir aĥmak kimesneyi şulĥa da‘vet /12/ ide ol kimesne râzı olmaya eğer kendü evinde ezân okısa ‘avratını /13/ şulĥa okıya eğer menârede okısa halkı dîne da‘vet ide eğer kıuyuda /14/ ezân okısa sefer-i ba‘id

vākı' ola eger konşı tamı üstinde okısa /15/ konşı 'avratına hıyānet ide eger kendü evi üstine çıksa ezān

192a

/1/ okısa kendü fevt ola ve ehli dahı fevt ola eger Ka'be tamında ezān /2/ okısa ızhār-ı bid'at ide sebb-i aşhāb ide yāhod mürted ola eger bir /3/ kavm içinde ezān okısa ki namāz kılmazlar ol kişi zālimler arasında vākı' /4/ ola eger oğlan atası anası yanında ezān okısa eyüdü atası anası /5/ kizbden ve bühtāndan hālāş ola eger kâfile içinde ezān okısa uğrı /6/ ol kâfileye ziyān ide eger beriyyede ezān okısa uğrılar cāsūsı zāhır /7/ ola eger sovuğ evde yā ıssı evde ezān okısa ısıtma tuta eger 'asker /8/ içinde ezān okısa cāsūs-ı 'asākirdür eger bir bāzārda ezān okısalar /9/ ol bāzārda bir kişi fevt ola eger görse maşharalıkla ezān okur Allāh /10/ ta'ālā 'akıldan ol kişi mahrūm ide mecnūn ola el-ikāmet sūnnet-i Resūl- /11/ u'llāh ikāmet itmekdür eger görse ki berāy-ı namāz kāmēt getürür ol kişiçün /12/ bir ulu iş açıla eger kapısı önünde kāmēt getürseler kendüsi taht /13/ üzerinde oturur olsa fevt ola eger mahbūs görse hālāş ola /14/ eger görse şalāt-ı mektūbe içün vaktında kāmēt okur Allāh ta'ālā /15/ katında farzın edā itmiş ola eger görse ki otururken namāz kıılır ammā

192b

/1/ 'özt-i şer'isi yokdur 'ameli Allāh katında makbūl olmaya eger yanı üstine namāz /2/ kıılursa hasta ola ve eger namāz kılsa mescidden çıksa hayra ve berekāta /3/ yetişe قال الله تعالى فاذا قضيت الصلاة فانتشروا اليه eger ata /4/ ya bir hayvāna binüp namāz kıılursa havfa düşe ve kıtāl vākı' ola قال /5/ الله تعالى فان خفتم فرجالا او ركباناً eger görse ki farızayı iki reke'at /6/ kıılır sefer vākı' ola eger namāz kıılırken bal yese şāyimiken 'avratına cimā' /7/ ide eger görse ki namāz fevt oldı kıılacak yir bulımaz bu kişi tarlığa ve zahmete /8/ düşe eger görse ki namāzı kaşdıla terk itmiş ammā kazā itmek niyyeti vardır /9/ bu kişi tahfif-i şer'i'at itmiş ola ümizdür ki yine tevbe ide şalāh /10/ bula eger görse ki sūnnet kıılır Resūlu'llāh sūnnetine yapışa قال الله تعالى /11/ قد كان لكم في رسول الله اسوة حسنة eger görse tetāvvū' namāzın kıılır /12/ āhiret 'amellerin işleye eger görse ki secde ider günāhına tevbe ide /13/ hāceti kabūl ola muhātaradan kırtıla 'ömri uzun ola eger Allāhdan /14/ gayrı kimesneye secde itse yā yüzi üstine düşse niyyeti secde olmasa /15/ ol kişi zelil ola tācirise ziyān ide harbde olsa şına hāceti

193a

/1/ kazā olınmaya eger görse ki namāz içinde tırur ammā rükū' itmez zekātın vırmeye /2/ eger teşehhüde otursa Allāh katında hāceti kabūl ola guşşadan kırtıla /3/ eger

namâzdan soñra selâm virse cemi'-i guşşadan kırtıla eger hemân /4/ sağına selâm virse umûr-ı şâlih ola eger hemân şolına selâm virse /5/ ba'zı umûr şâlih ola eger maşrıq tarafına namâz kılsa Naşârâ fi'lin /6/ işleye müsülmânlara bühtân ide ma'âşıye irtikâb ide eger mağrib /7/ tarafına namâz kılsa Yahûd fi'lin işleye müzevvirlik ide ve yalan söyleye /8/ eger Ka'beye ardın dönse namâz kılsa Mecûs fi'lin işleye cemi'-i muharremâtı /9/ helâl göre eger Ka'beye karşı namâz kılsa dîni müstakîm ola eger görse /10/ ki kıbleyi bulmaz dîn emrinde mütehayyir ola eger görse ki kıblenüñ gayrına /11/ namâz kıldı ammâ üzerinde ak tonlar vardur ve şahih Kıur'ân okur hac seferin /12/ ide eger görse halka imâmet ider şerâyit-i şalavât yirlü yirince ammâ /13/ imâm degüldür vilâyete ve 'urefe yetişe eger ehlise eger namâzda 'adl /14/ itdiyse hükminde 'adl ide ve eger nokşanı varısa hükminde nokşanı /15/ ola eger müsâfir görse kıtâ'it-tarike tuş ola eger cemâ'atıla

193b

/1/ otururken namâz kılsa cemâ'at dağı otururken kılsalar bir 'azım düşmenile /2/ yâ uğrıyla mübtelâ olalar bir kişı görse ki yanın yatup halka imâmet /3/ ider üzerinde ak kaftân var ammâ Kıur'ân okumaz ve tekbir eylemez ol kişı fevt /4/ ola eger görse ki bir 'avrat halka imâmet ider fevt ola düşde /5/ Kıur'ân okımak şerefdür sürürdür bir kişı görse ki Kıur'ân okur zâhiren ol /6/ kişı hak üzerine muhâşama ide ve emâneti şahibine red ide emr-i ma'rûf /7/ ve nehy-i münker ide bir kişı görse ki Kıur'ândan bir kimesneye âyetler virür /8/ ol âyetlerüñ ma'nâsı neyise eyle vâkı' ola va'addan ve va'iddan /9/ ve emirden ve nehiyden eger görse ki 'avratı Kıur'ân okur muşhafdan ol /10/ hâtün 'izzet ve şeref bula dîni eyü ola bir kişı görse ki elinde /11/ muşhaf veyâ kitâb vardur ol muşhafı ve ol kitâbı açsa içinde /12/ yazu bulmasa bu kişıye bir nesne zâhir ola ki bu ol nesnede degülidi /13/ eger 'üryan olup Kıur'ân okısa ehl-i hevâdur eger görse Kıur'ânı yir Kıur'ânı /14/ vesile idine dünyâyâ yâ kitâbet ide eczâsın şata eger görse ki Kıur'ân /15/ hatm ider Allâh ta'âlâ katında 'aziz ola eger görse ki muşhaf uğurlar

194a

/1/ terk-i şalât ide eger görse Kıur'ân yazar sakşıya yâ şadefe kendü râyından /2/ Kıur'ânı tefsir ide eger görse ki Kıur'ânı yire yazar ol kişı zındıkdur kavm-i /3/ Mûsâ eydür düşde Kıur'ân okımak ve namâz kılmak Hak ta'âlânüñ rızasına /4/ delâlet ider ve haceti kazâ olınmağa delâlet ider Fâtihâ süresin /5/ okısa hayr kapuları açıla Bakara okısa ahkâm-ı dîni cem' ide /6/ 'ömri uzun ola Âl-i 'imrân okısa halk içinde muhtâr ola Nisâ /7/ okısa kassâm ola mevâriş kıymet ide nisâ-yı ahrâr cem' ide Mâide /8/ süresin

okısa rızkı yakın eline gire sultāndan En'ām okısa tavarı /9/ çok ola A'rāf okısa dinde 'aziz ola ayağı Tūr-ı Sināya başa /10/ Enfāl okısa düşmenine zafer bula Tevbe okısa dünyādan āhirete tevbeyle /11/ gide Yūnus okısa sihr eşer itmeye Hūd okısa balıktan rızk eline /12/ gire Yūsuf okısa müsāfir ola 'izzet bula zālımlardan zulm gördükden /13/ sonra Ra'd okısa hāfız-ı da'vāt ola İbrāhīm okısa Allāh katında /14/ evvābinden 'add olına Hicr okısa 'inda'llāh ve'n-nās mahmūd ola Nahl /15/ okısa āl-i Muhammedi (ş.a.v.) sevenlerden ola Benī İsrā'il

194b

/1/ okısa vecih ola 'inde'n-nās El-kehf okısa 'ömri uzun ola Meryem /2/ okısa enbiyâyıla kopa Tahā okısa e'adinūñ sihri bātıl ola Enbiyā /3/ okısa enbiyā dirligin dirile Hac okısa hacca vara Mü'minin okısa /4/ mü'minlerle kopa Nūr okısa kabri munevver ola Furkân okısa hakkıla /5/ bātılı fark eyleye Şu'arā okısa Allāh ta'ālā bühtāndan saklaya Neml okısa /6/ mülk-i ilāhiyye gire Kaşas okısa hazine eline gire bir kişi Tevrit ve /7/ İncil okısa Kārūn hazinelerinden bir hazine feth ola helāl māl ola /8/ 'Ankebūt okısa fevt olunca Allāh ta'ālā emānetinde ola Rūm okısa /9/ bir şehir feth ide ehl-i şirk memleketinden Secde okısa secde iderken cānı /10/ teslim ide Allāh ta'ālā katında fāyizlerden ola Ahzāb okısa ehl-i /11/ takvādan ola Sebā okısa dünyası ziyāde ola tağlarda mesken /12/ duta Melāike okısa melāike anuñıçun istiğfār iderler Yasın /13/ okısa Muhammed Resūlu'llāhıla mahşerde müşāhib ola ve's-Şāffāt /14/ okısa oğlı velilerden ola Şad okısa rızk-ı keşir eline gire ez-Zūmr /15/ okısa kıyāmet gününde mü'minlerle evvel şafda kopa Mü'min okısa

195a

/1/ hayırlar işleye Secde okısa mürşid ola nice kavmi hidāyete da'vet /2/ ide Hā-mīm-'āyn-sın-kāf okısa 'ömri dirāz ola Zuhruf okısa şādıķū'l-kavl /3/ ola Duḥān okısa cevāhir taleb idüp gani ola Cāsiye okısa /4/ hāşī'lerden ola Ahkāf okısa Allāh ta'ālānuñ 'azametin fikr ide /5/ kişi görse Qur'ān okur melekū'l-mevt anuñ rūhın āsānılgıla kabz /6/ ide Muhammed okısa Muhammedūñ 'aleyhi's-selām 'ilm-i dininde haşr ola Feth /7/ okısa gāzā ide Hucurāt okısa karındaşlarına mülākāt ide Kaf /8/ okısa enbiyā 'ameli naşib ola ve ez-Zāriyāt okısa nebāt-ı arz aña /9/ naşib ola ve't-Tūr okısa beytu'llāhdan mücāvir ola ve'n-Necm okısa /10/ güzel oğlı ola Kamer okısa sihirden hālās ola er-Rahmān okısa rahmete /11/ yetiše Vāķı'a okısa hayırda sābık ola Hadid okısa şihhat-i beden /12/ ola Mücādele okısa ehl-i edyānıla bahş ide gālīb ola Haşr okısa /13/ enbiyâyıla haşr ola Mümteḥine okısa hayrıla imtiḥān ola Şaf okısa /14/ gāzā ide Cum'a

okısa emr-i dinî ve dünyâyı cem' ide Münâfıkın okısa /15/ Allâh nifâkdan kırtara Tegâbun okısa kıyâmet güninde emîn ola Talâk

195b

/1/ okısa 'avratına talâk vire ammâ mehrinden beri ola Tuḥarrim okısa maḥârimden /2/ ictinâb ide el-Mülk okısa çok nesneye mâlik ola Nûn okısa /3/ belâgat issi ola âl-i Muḥammede mu'âvin ola el-Hâkka okısa Allâh ta'âlâya /4/ yakın ola Seele Sâil okısa ırâk nesneler aña yakın ola Nûh okısa /5/ a'dâya muzaffer ola Kul Ūḥıye okısa cin aña müsahḥar ola zarar itmeye /6/ el-Müzemmil okısa gicelerde Kur'an okıya el-Müddeşir okısa gündüz şavm ide /7/ Kıyâmet okısa yemîn-i kâzibden ihtirâz ide Hel Etâ okısa zâhid ve 'âbid /8/ ola ve'l-Mürselât okısa Allâh ta'âlâyı tevḥid idenlerden ola 'Amme /9/ okısa şevâba yetişe ve'n-Nâzî'ât okısa gönlinden şek gide 'Abese /10/ okısa zekât ve şadaka vire İzâ e's-Şems Küvviret okısa maşrık tarafına /11/ sefer ide çok fâyide ide İzâ e's-Semâü'n-feṭâret okısa sultânıla muşâhib /12/ ola Muṭaffifin okısa mizânda 'adl vâkı' ola İzâ e's-Semâü'n-şakḳat /13/ okısa evlâdı çok ola el-Bürüc okısa nücüm 'ılmin ögrene eṭ-Ṭarık /14/ okısa ehl-i tesbîḥ ola Sebbîḥ okısa âḫiret şâhibi ola el-Ġâşıye /15/ okısa zâhid ve 'âlim ve ma'sûm ola ve'l-Fecr okısa heybetlü ola el-Beled

196a

/1/ okısa yetimler merḥameti ziyâde ola ve's-Şems okısa ziyrek ola ve manşûr ola /2/ ve'l-Leyl okısa gicelerde tâ'at ide ve'd-Duḥâ okısa miskinlere merḥamet /3/ ide Ḥasan ibn-i 'Alî radıya'llâhu 'anhümâ gördi ki ve'd-Duḥâ sûresi alınâ /4/ yazılmış İbn-i Müseyyebe kışşa itdi İbn-i Müseyyeb eydür ki vaşıyyet it ki /5/ bir giceden soñra hemân âḫirete nakl idersin Elem Neşrah okısa şadı /6/ İslâmıla tola ve't-Tin okısa enbiyâ dirligi müyesser ola İkrâ' okısa /7/ kitâbet ve ḥuşû' ḥâşıl ola el-Kadr okısa 'ömri uzun ola Lem Yekûn /8/ okısa kâfirlerden kaçâ müsûlmânlara yakın ola İzâ Zülzilet okısa kâfirler /9/ müsûlmânlara zelil ola ve'l-'Âdiyât okısa gâzâ içün evinde at /10/ bağlaya el-Kâri'a okısa zâhid ola el-Hâkûm okısa mâla râğbet itmeye /11/ lehvi terk ide ve'l-'Aşr okısa aşşı ve ziyân çok ola Veylün Likül /12/ okısa selimü's-şadr ola mâlın infâk ide el-Fil okısa 'asker /13/ şıya feth mülk ola Liylâf okısa ḥalk içinde eyü ola Ereeyte /14/ okısa bir nice kimesne buña muḥâlefet ide ammâ bu kışi muḥâlifine ğâlib /15/ ola el-Kevşer okısa dostları çok ola düşmenleri mağlûb ola

196b

/1/ el-Kâfirûn okısa kâfirlere gâzâ ide İzâ Câe okısa a'dâya ğâlib /2/ ola İbn-i Sirine bir kışi geldi eydür İzâ câ sûresin okıram İbn-i Sirin /3/ eydür vaşıyyet eyle ki ecelüñ

اخر eger bir kişi görse ki kendüsi /13/ şavm ider ammâ bilnese ki şavm nezr mîdür yohsa kazâ mîdür ol /14/ kişi lisânın mâ-lâ-ya'nîden hıfz ide yâhod edâ-yı deyn ide eger /15/ tetâvvü' şavm itse cismi şâhîh ola ol yıl marâz vâkı' olmaya قال

198a

/1/ عليه السلام صوموا تصحوا bir kişi görse bedeni şâhîh olmağıçun şavm itmiş /2/ şerden hâlâş ola قال عليه السلام الصوم جنة ya'ni oruc kalkandur /3/ belâ def' ider görse ki şâyimü'd-dehrdür ol kişi cemî'-i evkâtde /4/ günâhdan mahfûz ola bir kişi görse ki yevm-i 'id olmuş sürür /5/ ve ferahdur ve borcından hâlâş olmağıdur bir kişi görse ki fîtra /6/ borcın virür ol yıl marâzdan emîn ola قال الله تعالى قد /7/ افلح من تزكى bir kişi görse ki zekât virür eger ğanîse ziyâde /8/ mâla ve ni'mete yêtişe namâzı vaktlu vaktında edâ ide bir kişi görse ki /9/ kendüden su'âl iderler sâile muştı virür ol kişi 'âlim ola halka /10/ 'ilm ögrede eger sultânısa vilâyet eline gire eger tâcirise /11/ fâyide ide eger miskîne ta'am virse hâyif ola eger kâfire /12/ ta'am virse düşmenin kuvvetlendüre görse ki 'arefe olmuş ferah ola /13/ ceng içinde olsa şulh ide seferde olsa tehline ulaşa veya şıla-yı /14/ rahm ide Ka'be görse hilâfete ve vilâyete yêtişe Ka'bede namâz kılsa /15/ imâm-ı nâs ola Ka'beye girse halîfeye gire a'dâdan emîn ola

198b

/1/ Ka'be divârı yıkılrsa halife fevt ola eger Ka'be hizmetinde olsa /2/ halife hizmetinde ola Ka'beden yund uğurlasa mahremine cimâ' ide /3/ Ka'bede kendüyü mevtâyıla görse imânıla fevt ola eger görse Ka'be /4/ kendünüñ evi olmuş sultân ola bir kişi gördi kim Ka'be üzerinde /5/ namâz kılar İbn-i Sirine kıssa itdi İbn-i Sirin eydür Allâhdan /6/ kork müslmân ol bir kişi hac vaktında hac itse dîni eyü ola borcın /7/ edâ ide müsâfirise evine vara tâcirise fâyide ide marîzise /8/ sağ ola eger görse ki Ka'beyi yunda binüp tavâf ider mahremine /9/ cimâ' ide eger görse ki telbiye ider düşmenine muzaffer ola eger harem /10/ içindeyse ğayrı mevzi'de telbiye itmek mağlûb olmağıdur eger görse /11/ ki hac üzerine farz olunmuş ammâ hac itmez küfrânî'n-ni'met ola emâneti /12/ şâhibine virmeye eger görse ki 'umreye niyyet itmiş ve Mekke mücâvir /13/ olmuş 'ömri uzun ola eger görse ki Hacerü'l-esvedî öper Hicâz sultânına /14/ tâbi' ola eger görse ki bir kal'a aldı dîn içinde bir mahşûş bid'at /15/ ihdâş ide İbn-i Sirin dahı bu vechile ta'bır itdi eger Hacer-i

199a

/1/ esvedî müşâfaha itse hac ide İbn-i Sirine bir kişi geldi eydür ki /2/ Hacerü'l-esvedî halk yavu kılmışlar ammâ ben buldum İbn-i Sirin eydür ferah /3/ ol ki Hakkâ

mü'minimişsin görse ki âb-ı zemzem içre hayra ve berekâta /4/ yetiştirse görse ki Makâm-ı İbrâhimde namâz kılar edeb-i şer' yirine ilte eger /5/ görse ki mevsimde namâz kılar ve hutbe okur ammâ anuñ ehli degüldür /6/ bu rü'yâ kendünüñ degüldür kendü adına 'azizlerden kim varisa anuñdur /7/ eger akribâsından buña ehl kim varisa anuñdur ve illâ ba'zı belâ-yı dünyâdan /8/ nesnecük göre eger görse müsülmânlar hutbe okur şâmit olup /9/ hutbe istimâ' iderler bu kişi 'aziz ve muhtedî ola menber üzerinde /10/ dağı hutbe okısa dağı bu vechiledür eger görse ki menberden /11/ şar' olup yıkıldı saltanatdan ve devletden düşe yâhod fevt ola /12/ bir kişi Ca'fer-i Şâdıkâ râdıya'llâhu 'anh geldi eydür görürem ki menber /13/ üzerinde hutbe okuram Ca'fer eydür şanâ'atunı nedür bu kişi eydür /14/ hâmmâmcıyam Ca'fer eydür seni sultâna gamze ideler şalb olınsın hem /15/ eyle vâkı' oldu eger görse ki kurbân eyler şol nesneyi ki kurbân

199b

/1/ olmağa şâlihü'r kulusa âzâd ola esirise halâş bula marîzise /2/ şifâ bula medyûnısa edâ-yı deyn ide fakirise gani ola mağmûmısa /3/ ferağ ola 'avratı hâmileyse oğlu toğa eger kurbân etin üleşdürse /4/ havfdan halâş ola eger görse ki kurbânı sünnet üzere eylemez gâzab- /5/ u'llâh vâkı' ola eger görse ki hasta olmuş hasbe'ten-li'llâh kurbân eyler /6/ hayra delâlet ide ve dünyâdan âhirete imâniyla gide cum'a günin görse /7/ umûr cem' ola 'asır olan nesneler yesir ola görse ki cum'a namâzın /8/ hıfz ider 'aziz ola eger görse ki müsâfire iktidâ itmiş soñra /9/ namâzın tamâm ider hayra ve rızka yetiştirse الصلاة فانتشروا في الارض وابتغوا من فضل الله /10/ قال الله تعالى فاذا قضيت /11/ beyti Resûl-i Allâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem 'âşûre günü görse /12/ muşibete delâlet ider ehl-i beytün a'dâsın görse eyüdü'r 'aksince /13/ ta'bır olunur meclis-i zıkr ve va'z görse vâ'iz-i 'âlim kişi olsa /14/ müsülmânlar günâhından tevbe iderler tâcirise ziyân görmeye eger düş /15/ gören ehl-i zıkr degülise hasta ola yâhod bir söz söyleye ki

200a

/1/ halk aña dîhk ideler mashâra ola 'âlim ve şâlih ve hâkim kimesneler /2/ görseler ki bir yirde cem' olmuş ol vilâyet ma'mûr ola kahtısa ucuzluk /3/ ola sultânı 'adl eyleye bir kişi görse Kur'ânı okur hâmdile eger gören /4/ kişi ehlise ol kimesnenün işi açıla ol mîkdâr ki Kur'ânı tecvid üzerine /5/ güzel şavtıla okıdı beytül-mukaddesde namâz kılsa mîrâş eline gire /6/ görse ki beytül-mukaddesde çırâk yakmış ol kişinün üzerinde nezr /7/ ola vefâ itsün mescid recül-i 'âlimdür mescidün kapuları kayyûmlarıdur /8/ ve imâmıdur bir kişi görse ki mescid yapdurur yâhod evi mescid olmuş /9/ yâ mescid

'imâret ider halk katında cem' ola nâsa ülfet vire yâhod /10/ kendü mâlıyla bir kimesneyi tezvîc ide قال الله تعالى انما يعمر مساجد /11/ eger görse ki mescid yıkılmış bir 'âlim kişi fevt /12/ ola bir cemâ'atıla mescide girse cemâ'at bu kişiçün bir yir delseler /13/ 'avrat alıvireler mihrâb recül-i 'âlimdür ve imâmdur görse ki mihrâbda /14/ namâz kılar oğlu toğa eger görse ki mihrâbda gayr-ı vaktında namâz kılar /15/ vilâyet ehlise vilâyet eline gire tâcirise fâyide ide çiftçiyse

200b

/1/ oğlu toğa menâre-i mescid recül-i 'âlimdür ki halkı irşâd ider görse /2/ ki menâreden bir kuyıya düşdi bir selîta 'avrat ala menâre yıkılsa /3/ 'âlim fevt ola bir mühendis kişi gördi ki bir ağaçdan menâreye /4/ çıkar ezân okur mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eydür vilâyet elüne gire /5/ bir kaç günden soñra ol düş gören Belh vilâyetine pâdişâh oldı /6/ bir kişi gördi ki gazâya vardı kuvvet ve devlet ve zafer bula قال الله /7/ eger görse ki kâfirle muqâtele eyler /8/ müslim-i müctehiddür ehl ve 'ayâlin ri'âyet ider قال عليه السلام الكاد /9/ görse ki fi-sebîlillâh katl /10/ olunmuş ferağ ola قال الله تعالى ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل /11/ gazâda düşmenden yüzün döndürse dîn içinde /12/ fesâd eyleye eger yağma ider görse /13/ ganimet mâlı eline gire Mecûsi koca görse düşmendür ammâ helâk /14/ kaşd itmez Yahüdî koca görse düşmendür helâk kaşd ider bir /15/ kişi görse Yahüdî veyâ Mecûsi olmuş İslâm dînin terk itmiş

201a

/1/ ola kebîre günâha irtikâb itmegile tevbe itsün görse ki oda veyâ /2/ şaneme veyâ ağaca secde ider bâtil işe yakın olmuş ola قال الله /3/ kâfirler gürhânesin görse /4/ içinde mevtâ vardur beyt-i harâmdur ve eger meytâ olmasa bir yaramaz kimesnedür /5/ müfsidler aña i'timâd itmişdür bilinde zünnâr görse ehl-i takvâdan ola /6/ dîn yardımın ide aq ton üstine zünnâr kuşansa şâlih oğlu toğa /7/ görse ki zünnâr üzölmiş oğlu fevt ola zünnâr te'vilde kabîh gibidür /8/ müsülmân mu'abbirlerinden ba'zı Yahüdî görmek hedydür dërler bir kişi /9/ kendüyî Yahüdiler kelisâsında görse yâhod evini kelisâ görse /10/ dînî ve kavli Yahüdiler gibi ola ve evi aşhâb-ı bid'at direngi ola /11/ evin Naşârâ kelisâsın görse hemân ol-dağı bu vechiledür bir kişi /12/ kendüyî Naşrânî görse dîn içinde Naşârâ fi'lin işleye tevbe /13/ itsün ba'zılar eydür kendüyî Yahüdî göricek 'ammuları mîrâşın /14/ yeye ve Naşrânî göricek tayılar mîrâşın yeye bir kişi görse ki /15/ şiyâbı üzerinde zünnâr kuşanmış oğlu toğa pâdişâhlığa lâyıkça

201b

/1/ sultân ola bir kişi gördi ki kendüye Naşârâ tesmiye itmişler ammâ /2/ üzerinde ak kaftânlar vardır bir tarlığa uğraya ammâ hâlâş ola nâkûs (ol nesnedür ki Naşrânî anı döger ya'nî kaçar çalar namâzları vaktında) /3/ bir kezzâb ve münâfık kimesnedür andan hayr gelmez görse ki darb-ı nâkûs /4/ ider bir bâtil habere şöhret vire yalan yemin ide bir kişi gördi ki /5/ çanı olmuş fevt ola yâhod ni'meti zâyil ola müsülmanlar eydür bir kişi /6/ kendüyi râhib görse bid'at işleye bir kişi görse ki Tevrit ve /7/ İncil okur ol kişi bed-mezheb ola eger görse mütehayyir olmuş ne /8/ dînin bilür ve ne kıblesin bilür emr-i dinde mütehayyir ola eger tâlib-i 'ilmise /9/ tahşil-i 'ilmi 'asir ola eger pâdişâhısa feth-i bilâdda 'usr çeke küfr /10/ gınâ veyâ marâzdur ki şâhibi kat'a şihhat bulmaz devâ dahı menfa'at /11/ eylemez ba'zı mu'abbirler eydür küfr zulmdur ve 'adûdur keşret-i küffâr guşsa /12/ çok olmağdur bir kişi görse ki dîni fâsid olmuş yalan şehâdet /13/ ide eger görse ki dâr-ı İslâmdan dâr-ı harbe varur kâfir ola dâr-ı /14/ harbe lâhik ola müsülmanlar eydür şanem insândur şüreti güzel sîreti /15/ çirkin kavm-i 'İsâ eydür şanem görse sefer-i ba'id eyleye oyuk ve temâsil (ya'nî şüretler)

202a

/1/ görmek evlâda delâlet ider oyukun eyüsi oldur ki cevâhirden ve /2/ altun ve gümüşden ola yaramazı oldur ki mûmdan ola veyâ divâra /3/ yazalar **on ikinci faşl** في رواية السلطان وحواشيه /4/ sultânı eyü hâlile görmek gâyet eyüdüdür gâzabıla görmek yaramazdur /5/ sultânı 'abüsül'-vech görse âbdestsüz namâz kılmış ola görse /6/ ki hâlîfe olmuş 'izzet bula eger ehlise ve illâ fitneye düşe 'ulemâya /7/ ve ehl-i takvâya eyüdüdür ba'zı hükemâ eydür görse ki beg oldı fevt ola /8/ yâhod akribâları helâk ola kul görse âzâd ola eger şirrîr /9/ ve müfsid görse mağbûs ola ba'zılar eydür gizlü işler âşikâre /10/ olmağdur eger 'avrat görse ki pâdişâh olmuş yâ kâdî olmuş fevt /11/ ola eger bir âdem görse pâdişâh olmuş ol mertebeye lâyıq degülse /12/ fevt ola eger görse ki hâlîfeyle hikmet kelimâtın iderler hâcâtı /13/ kabûl ola sultân katında mertebeye yetişe ehl-i hükm ola قال الله /14/ ماğbûsısa hâlâş /15/ ola eger sultân görse ki bir âher kimesneyle muqâtele eyler ammâ

202b

/1/ kendüsi mağlûb olur 'aksince ola kendüsi gâlib ola eger arşlanıla /2/ ceng eylese galebe itse bir zâlim pâdişâha gâlib ola sultânıla /3/ ta'am yese hayırdur ve şerefür قال الله تعالى ربنا انزل علينا مائدة /4/ eger görse ki sultân bir şehre veyâ bir mağalleye gelmiş /5/ eger evvelden geliyor yörüdği şeh-i şeh ve mağalleye gâyetde eyüdüdür hayırdur /6/ ve berekâtdur ve illâ fitnedür قال الله تعالى ان الملوك اذا دخلوا /7/

قريبته افسدوها الايه görse ki pâdişâh kapusına varur muzaffer /8/ ola eger görse ki sultānuñ a'zāsından bir 'uzvı büyük olmuş /9/ ol 'uzv neye ta'allukısa sultānuñ ol nesnest 'azım ola ve eger /10/ sultānuñ bir nesnesin eksük görse ol dağı neye ta'allukısa /11/ eksük ola eger sultānuñ başın büyük görse kuvvetlü ola /12/ boynın yoğın görse muzaffer ola yüzün büyük görse memleketi /13/ vâsi' ola başın çoç başı gibi görse kerım ola it başı gibi /14/ görse sefiş ola elin uzun görse kuvvetlü ve kerım ola bâki a'zâyı /15/ dağı buña göre ta'bir olına eger görse ki sultān iki kanadıla uçar

203a

/2/ قال الله /2/ rif'at bula eger görse ki bir memleketi esir itmiş feth-i diyâr ide eger görse /3/ ki sultānı 'azl itmişler yirine bir kıoca pâdişâh olmuş pâdişâhlığı /4/ ziyâde ola eger bir yigit kişi beg olsa memleketine yağı gire tâcir dağı /5/ eyledür eger sultānı kara geymiş görse Allāhıla kendü arasında bir emr vardur eger sultān aq geymiş görse günâhından halâş ola eger sultān /6/ banbukdan libâs geymiş görse sultān mütevâzi' ola zâhid ola /7/ saltanatı mümted ola düşmenleri kalil ola eger şüf geyer görse 'adl ve /8/ inşâfı ve keremı ziyâde ola eger harır geyse memleketde zulm ziyâde ola eger /9/ 'imâmesin başından çıkarsa yahod kuşağın çözse riyâsetde /10/ ve siyâsetde süst ve kâhel ola eger geyse 'aksince ola harrâcis خراجيس (...) /11/ bir tâifedür Allāh emrin tutıcı emînler görmek dîn ulularıdır /12/ ırmaqlar ve arklar kıazan kimesneleri görmek gâzi ve mücâhidlerdür /13/ kapucılar görmek sultāna mensûb âdemlerdür bir kişi borı âvâzın /14/ işitse bir vâkı'aya uğraya قال الله تعالى فاذا نفع في الصور /15/ müsülmânlar eydür çeri görmek melâikedür bir kişi görse ki pâdişâhuñ

203b

/1/ rızkın yir pâdişâh aña bir şehir vire kıavm-i 'İsâ eydür kendü sipâhi görse /2/ marîzise fevt ola çeri başları ve yarar âdemler görse muhtâr /3/ kişilerle müşâhib ola cellâd görmek dili yaramaz âdemdür hâcibler (kapucılar) /4/ görmek beşâretdür ve hayırdur muhâsib görmek recül-i 'azımdür büyük /5/ ve küçük aña mülâzemet ider el-hâsib fi'd-divân şâhib-i 'azâbdur /6/ muhâsebede müsülmânlara 'azâb ider el-hâdem (hâdim) hâdimler görmek melâikedür /7/ eger evinde hâdim görse ki elinde tabak tutar içine yemiş kıoymış eger ol evde /8/ hasta varısa hastalığı uzun ola sârubân görse recül-i hâdimdür /9/ müdebbir-i umûrdur sayıs (seyis) görse recül-i müdebbirdür zindancı görse kefen /10/ şoyıcıdur nâyib görse havfdur ve guşşadur her hâkım şırrır bu vechile /11/ ta'bir olınur çeri begleri merd-i dânadur ulaqçı bir kimesnedür ki aña i'timâd /12/ iden helâk olur mâl defterdârı recül-i şâhib-i belâdur etmek kıaklayan /13/ recül-i

kattaldur eger yigit kişise kocaysa şāhib-i keremdür yāhod /14/ kirāmen kâtibindür yāhod şāhib 'azābdur şāhib-i fitne görse /15/ muzırr-ı nāsdur halkı izlāl ider 'alem pādīşāhı hıfz iden kādī'ü'l-kuzzātdur

204a

/1/ toğancı nakībdür şınc çalıcı (zenc çalıcı) bir kimesnedür ki dünyāya meşğuldür el-'arız (ya'nı 'arz idici ya'nı gördüğün işitdiğin aşhābına dēyüp göñüllerin egler gamların giderür) /2/ bir kimesnedür aşhābları ister bulur ve guşşaların giderür el-'arif (kāhin ya'nı fālcı ya'nı arpacı baklacı gibi) bir kimesnedür /3/ ki müsülmanları bid'ata mürtekib eyler el-'avān (zālīm) bir kimesnedür ki bātıla /4/ mu'āvin olur bir kişi evinde 'avān görse ak tonlarıyla beşāretdür /5/ gamdan halāş olmakdur eger kara ton geyse marāzdur ve guşşadur el-'ases ('ases) /6/ terk-i şalavāt itme dēyü naşihat iden kimesnedür görse ki kaçır 'ases /7/ ardına düşmüş yetişdi buña söz söyledi ol kişi namāz kılmış ola /8/ amma tāyib ola yine namāza meşğül ola el-gammāz (kovcu) recül-i hasūddur el-fetād (parsacı) /9/ recül-i bi-tarıkdür el-kāid (çeri başı) bir kimesnedür ki hücüm ider harb içinde mähirdür /10/ bir kişi görse ki 'askere kāyid olmuş hayra ve berekāta yetişe eger ehl /11/ olmasa mevte delālet ider kul görse āzād ola bir kişi görse kendüyi /12/ kādī olmuş müsülmanlara 'adl ide tācirise fāyide ide ehl-i sūk /13/ görse terāzūda 'adl ide eger kādīyi eyü görse feraḥ ola eger mahkeme /14/ görse guşşaya düşe huşūmet ide eger hasta görse şıḥḥat /15/ bula eger hasta görse ki kendünün 'aleyhisine hükm vāki' olur fevt ola

204b

/1/ eger bir kişi huşūmet şadedinde olsa görse ki kendü hākım olmuş /2/ yāhod hākımūnı yirine oturmuş ol kişi ol kaziyyede mağlūb ola el-kahramān (bırakçı) /3/ recül-i hāfiz ve 'ālimdür Yūsuf peygamber 'aleyhi's-selām kahramānlık itmişdür /4/ el-kaṭı'ü'l-mefāşıl (eñler kesici) bir kimesnedür ki dostlar arasında tefrika virür /5/ kelām ide el-münādī (dellāl) bir kimesnedür esrār-ı nāsı ifşā ider el-muhammī (zindān boşaldıcı) zindāndan /6/ ādem çıkaran kimesneyi görse bir kimesnedür ki halka yardım ider el-mekārī (kıracı ya'nı har-bende) /7/ bir kimesnedür ki 'ahdine vefā itmez el-mücemmir (micmer gezdürici) micmer gezdüren bir kimesnedür ki /8/ işinde nakḥāddur el-neffāt (neftçi) bir ulu kimesnedür ki halka yaramazlığı tokınur /9/ nuḥāsü'd-devvāb (emirāḥūr) bir kimesnedür ki eşraf-ı nāsūnı dünyāsında mü'eşşirdür /10/ bir kişi görse ki sultānuñ veziri olmuş katında turur ol kişi /11/ sultān işinde kāyım ola el-vekil (vekil) bir kimesnedür ki kendüye borç kazanur /12/ on üçünci faşl düşde cengler ve şavaşlar ve aña müte'allık /13/ olan nesneleri görmegün ta'biri

beyânındadır harb (ceng) ıztırâbdur /14/ fitnedür vebâ ve tâ'ündür müslimün eydür
ta'am kız olmakdur harb 'avâm /15/ arasında olsa eger sultânıla harb vâkı' olsa
ucuzlıkdur eger

205a

/1/ harb sipâhiler arasında olsa hayırdur el-'asker (çeri) içinde peygamber /2/ olsa
yâhod pâdişâh ve 'âlim kimesne olsa nuşretdür muvahhidine eger /3/ görse ki olduğu
şehre çeri gelmiş yağmur yağa eger kendüyi cemâ'at-ı kalîl /4/ içinde görse 'adüya
zafer bula قال الله تعالى كم من فئة قليلة /5/ غلبت فيه كثيرة الايه sancaqdâr imâm-ı 'âlim ve
zâhiddür ki halk aña /6/ ittibâ' ider eger sancağ kızıl olsa ferah ola karaysa kızlıkdur
şaruysa /7/ vebâdur 'askerde yaşılisa kuruda seferdür bir kimesne sancağ ve 'âlem /8/
görse hidâyet bula guşşadan kurtıla şehirlerde hayırla zıkr olına bir hâtün /9/ kişi gördi
ki üç sancağdan kefen içinde defn itmişler İbn-i Sîrine /10/ kıssa itdi İbn-i Sîrin eydür
eşrâfdan üç kişiye nikâhıla varasın /11/ ammâ üçü dağı katl olına hem eyle vâkı' oldı bir
kimesne gördi ki ata /12/ binmiş nişâtıla hareket ider tozlar koparur bu kişi bir iş
üzerine /13/ 'âli ola ammâ fitne ihdâş eyleye yâhod harb içinde mâl eline gire /14/ tabl
(tavul) âvâzın işitmek haber-i zürdür eger görse tabl-ı melik yırtılmış /15/ bu kişinüñ
şâhib-i haberi fevt ola şinc (zenc) âvâzı ricâl-i aşhâb-ı dünyâdur

205b

/1/ bir kişi görse ki kapısında şinc çalınur 'Acem vilâyeti virile borı /2/ ulu hâdimdür
eger 'Arabdan olursa her şüreti kerih ola zarardur /3/ el-mancınığ ve'l-kazâfe (şapan)
iktisinde dağı hayr yokdur eger düşmen hışârına /4/ mancınığ atsa kelâmdur eger gören
sultân olsa ol hışâra kitâb /5/ ırsâl ide ba'zı hükemâ eydür silâh ki düşmene anuñıla
mukâbele olunur /6/ hubb-ı riyâsete ve galebeye ta'alluk tutar mancınığ gâmdur görse ki
sultân /7/ bir kişiyi taşıla atar ol kimseye elçi göndüre içinde 'avrat ola Câmâsb /8/
eydür görse ki bir yüce yirden taş atar mülk eline gire ammâ zulm ide /9/ taşlar görmek
taş üstinde ve bâğ altında katı gönüllü âdemlerdür /10/ dinde قال الله تعالى فهني كالحجرة
اواشد قسوة eger 'avratlar taş /11/ atar görse sihr ideler gılâf 'avratdur yâ karındaşdur yâ
oğuldur yâ /12/ seferdür yay ki gılâf içinde ola ana karnındağı oğuldur bir kimesne
'avratına /13/ yay virse 'avrat dağı alsa kızı toğa eger almasa oğlu toğa eger /14/ yayı
sür'atıla çekse seferden tizcek gele eger zahmetile çekse geç /15/ gele eger çekse yay
şinsa oğlu veyâ karındaşı veyâ 'avratı fevt ola

206a

/1/ eger kirişi üzilse 'avratına talāk vire yā mansıbından ma'zül ola eger /2/ yay çekse ok atsa şāfi āvāzıla yay şavt itse vilāyet eline /3/ gire emr-i nāfiz ola eger yayın zahmetile kirişlese müsāfirise zahmet /4/ çeke tācirise ziyān ide oğlu kendüye 'āk ola 'avratı varısa /5/ kaçan görse ki ok atdı nişāna varmadı elçi göndüre hāceti kazā /6/ olmaya eger nişāna varsa hāceti kazā olına eger ok atsa bir kişinüñ /7/ gögsine tokınsa bir kiçi kişiyē mahabbet ide elçi göndüre anuñ katında elçi mu'azzez /8/ ola ba'zı mu'abbirler eydür nişān urmak oğlu toğmakdur eger 'avratlar /9/ görse ki belikde ok başı aşāğa dönmiş erenleri mahabbetlerin 'avratlarından /10/ götüreler kavm-i 'İsā eydür bir kişi elinde ok görse vilāyete yetişe /11/ Cāmāsb eydür bir kimesne elinde ok görse haber-i sārri işide bir kişi /12/ elinde gördi ki ok terbiyet ider peykānın düzer mu'abbire kışsa itdi /13/ mu'abbir eydür gammāzımışsın vākı'ā eyleyidi bir kişi gördi ki belik /14/ dērdiler sultāna yetişe ba'zılar eydür belik cāriyedür ve muğanniyye 'avratdur /15/ ki hāfıza ve şāliha ola güccük süñi sultāndur eger bilesince

206b

/1/ silāh olursa kuvvetlü oğuldur ki kesb ide ve ziyāde gınādur gānise /2/ ziyāde saltanatdur sultānısa harbe dahı süñi gibidür gönder uzun /3/ 'avratdur yā oğuldur yā seferdür yā şehādet-i hākkadur müsülmānlar eydür /4/ seyf veleddür yā sultāndur bir kişi gördi ki kılıcı uğurlanmış yire /5/ düşmek ister vilāyeti za'if ola eger görse kılıcı üzölmiş yā hamāyılı /6/ üzölmiş ma'zül ola yā 'avratın boşaya eger görse ki 'avratına /7/ ok demrenin şokar yāhod eline virür oğlu ola eger kılıç virse /8/ kınıla kız toğa ba'zılar eydür kılıç 'avratdur Loqmān Hekim eydür /9/ kılıç 'avratdur zirā ki şūreti eyüdür fi'li yaramazdur ba'zılar eydür /10/ kılıç kelāmdur haseni hasendür ve kabihī kabihīdür paşlansa nāfizü'- /11/ l-kelām olmaya kesegen olsa nāfizü'l-emr ola eger kılıcınüñ kını /12/ şınsa 'avratı fevt ola eger görse ki kılıç şındı oğlu ve qarındaşı /13/ fevt ola yā 'ammı fevt ola yā hālası ve anası fevt ola eger kılıçlar /14/ görse zencile bile cem' olmuş tā'ündür kavm-i 'İsā eydür hāncer /15/ görse gınā ve māldur ba'zı hükemā eydür kılıç gāzabdur İbn-i Sirine

207a

/1/ bir kişi geldi eydür ki bir kişi gördüm mescid içinde 'üryān elinde kılıç var /2/ her kişi varur yaralar İbn-i Sirin eydür Hasan-ı Başridür bu kişi eydür /3/ vallaḥi Hasan-ı Başriyidi İbn-i Sirin eydür 'üryān olduğu dīn içinde /4/ tecerrüdidür kılıç mübārek lisāındur ki katı gönüllüleri tatlu kelimātıla /5/ fetḥ ider ed-debbūs (boztağan) muvāfık qarındaşdur eṭ-teberzin (zırh) sultāndur bir kişi görse /6/ ki zırh geymiş sultāna yetişe

peygamber كان على درعا حصينة فاولته بالمدينة /7/ كما قال رابت bir muhkem hişār içinde /8/ gördi ki üzerinde zırh vardır Medineyle ta'bir itdi bir kişi zırh geyse /9/ 'azlden emîn ola a'dāya muzaffer ola māl eline gire zahmetden /10/ kurtıla نعتہ علیکم قال و علمناه صنعة لبوس لكم لتحصنکم /11/ قال الله تعالى دوسرا بیل تقيکم باسکم كذلك يتم /12/ bir kişi görse üzerinde demürden geyecek var dîni eyü ola Cāmāsb eydür /13/ zırh geyse mālā ve mülke yêtişe el-cevşen zırhdan dağı eyüdür /14/ kavm-i 'İsā eydür cevşen geyse 'avrat ala ol sebebden devletlū ola /15/ fakirise gani ola müsülmānlar eydür tıvulğa ve kaplama demür cebe geyse

207b

/1/ nokşān-ı māl vāki' olmaya ba'zı hükemā eydür el-beyze (tulğa) eger kıymetlū olsa /2/ cemile 'avratdur ve illā kabîhadur Cāmāsb eydür bir kişi kendü üzerinde /3/ beyze görse hadıdden risālet-i 'azıme yêtişe et-tûrus (kalkān) meteris /4/ recül-i kerimdür kâfil ola ihvānına ve nāşır ola umûrlarında yâhod nemisdür /5/ yâ oğuldur ki ataya mu'âvin olur ba'zı hükemā eydür eger himmetlū olursa /6/ māl-dār 'avratdur ve illā bir kabîhadur kolçağ demürden kuvvetdür akribādan /7/ kavm-i 'İsā eydür oğuldur ve karındaşdur veyā iki dostdur dizcik demürden /8/ oğuldur ve kuvvetdür müsülmānlar eydür bir kişi kendüyi müsellağ görse bir kavm /9/ içinde tûrur ammā ol kavmüñ silāhı yok bu kişi ol kavme vālî ola /10/ eger buña nazar idenler kocalarısa büyük dostlarıdur ve eger nazar /11/ iden yigitlerise bunuñ düşmenleridür ba'zı hükemā eydür rü'yāda mübāreze /12/ itse bir kişiyle huşūmete delālet ider vakt olur ki silāhıla /13/ mübāreze itmek bir gani 'avrata delālet ider hudda'a hātūn ola bir kişi /14/ görse ki bir kimesneyi sūñiyle dārb ider yā kılıcıla yā 'aşayıla ol kişi /15/ ol kimesneye kelimātıla ta'n ide zelil eyleye her kişi ki eline silāh alır

208a

/1/ āheri vurmağ ister ol mazrūbuñ üzerine musallağ ola bir kişi bir /2/ kimesneyi muşālağa da'vet itse dîne ve şalāğa da'vet ide /3/ el-hezîmet (şınmak) müsülmānlara şebāt ve zaferdür غلبهم سيفليون /4/ قال الله تعالى و هم من بعد bir kişi gördi ki kaçar ammā korkmaz fevt ola /5/ ba'zı mu'abbir kaçmak emāndur dērler bir kimesne görse bir çeri /6/ şınmış kaçup şehre geldiler ol kavm şulchāyise mansūr olalar /7/ eger bağışlarısa 'ikāb eyleye eger görse ki düşmenden gizlenürmiş /8/ muzaffer ola eger korksa dîtrese guşşa yêtişe bir kişi gördi /9/ ki bir āher kimesne buña buğağü ördi eger buğağü ören şāhib-i dînise /10/ bu kişi anuñ gibi dîn içinde şābit ola eger bir hükm issi kişi görse /11/ ki kendüye kılıç dağdılar dîn içinde şābit ola ve vilāyetinde dāyım ola /12/ eger erbāb-ı dünyādanısa merātibine göre rif'at bula mariz ve guşşalusa /13/ şifā ve ferağ

bula eger görse ki fî-sebîlillâh bukağı örmişler ehl /14/ ve 'ayâlinde muķim ola kâfil ve kâsib ola ol şehirden gitmeye bir kişı /15/ görse ki muķayyeddür eger feraħdaysa şābit ola ve ğamdayısa ğam üzerine

208b

/1/ şābit ola eger görse ki bir āher kimesneyle buña bukağı ördiler marîzise /2/ fevt ola eger maħbûsısa ħabsde eglene ba'zı ħükemā eydür şırrırleruñ /3/ ħabsine delālet ider ammā sāyır-ı nāsda ğurbete ve sefere delālet ider /4/ eger görse ki bir kişıyle bir zencırde bağlanmış Allāha 'āşî ola 'uķûbet-i /5/ ilāhiyyeye vāķî' ola ba'zı ħükemā eydür kendü iħtiyārıla yāħod ıztırarı /6/ bir maħbıse gire katı ħasta ola ğuşşaya düşe müsülmanlar eydür bir kişı /7/ kendüyi zencırde görse ğünāh işleye eger boynında zencır görse /8/ yaramaz ħulķlu 'avrat ala ba'zılar eydür bir kişinuñ işi bağlana bir kişı /9/ zencırile bağlansa maħzûn ola bir kişı görse ki maġlûldur İslāma /10/ da'vet olına eger görse eli boynına maġlûldur (baġlu) māl eline gire ammā /11/ zekāt vırmeye ba'zılar eydür ma'āşiden yıġlınmaġa delālet ider ba'zılar /12/ eydür ğullın (baġın) alsalar sicne ve şiddete düşe es-sācûr şol bende /13/ eydürler ki ortası aġaç olur etrāfı demürden olur nifāķa delālet /14/ ider müsülmanlar eydür cerāhat-ı bedeni māludur eger saġ eli yaralu olsa /15/ karābet-i ricālden māl eline gire eger şol eli yaralu olsa karābet-i

209a

/1/ nisādan māl eline gire şol ayağı yaralu olsa eġin cihetinden māl /2/ eline gire ökçesinde yaralu olsa oġlından māl eline gire eger /3/ karından yaralansa nesne çıķsa mālî eksûk ola ve eger budında /4/ yaralu olsa kavm-ı kabilesi çok ola eger topuġı yaralu olsa 'ömri /5/ uzun ola eger cerāhatdan kan aķsa borçlu ola ba'zılar eydür /6/ māl eline gire eşeri zāhir ola bir kimesne yaralasa eline andan kan /7/ bulaşsa yaraladıġı kimesne mü'minise andan eline māl-ı ħarām gire eger /8/ kâfirise māl-ı helāl gire eger 'adûsın yaralasa üzerine muzaffer ola /9/ kavm-ı 'İsā eydür bıçaġıla yaralu olmak kişinuñ mesāvisi zāhir olmaķdur /10/ ba'zı ħükemā eydür el-cerħ ta'bir olunur ol 'uzv neye mensûbısa anuñıla /11/ meşelā cürħ göġüsde olsa kalbde olsa ğuşşayla ta'bir olunur /12/ eger saġ el barmaķlarında olsa borca mürtekib olmaġa delālet ider /13/ ki kādî ħuccet yaza anuñ üzerine ammā çiban ğuşşaya delālet ider katl /14/ ğünāhdur boġazlamak zulmdur bir kişı görse ki kendüyi boġazlar katl /15/ ider ğünāhından tevbe eyleye eger görse ki bi-ġayr-ı ħaķķın bir kişıyi zebħ ider

209b

/1/ ol kişiye zılm eyleye dininde bir ma'şiyete mürtekib kıla bir kiři katlı-ı /2/ nefis itse zılm ide ba'zılar eydür katlı-ı nefis itmek guşşadan kurtılmağdur /3/ ba'zı kimesne ba'zı kimesneyle muķātele itseler dın içinde bir bid'at /4/ işleyeler şöıra tevbe ideler /5/ قال الله تعالى فاقتلوا انفسكم ذلکم ba'zı hūkemā eydür iki kul gördiler ki mevlāları /6/ kendülerini katlı itdi ol kullar āzād oldı bir kiři geldi İbn-i Sirine /7/ eydür bir 'avratı gördüm evi içinde boğazlamışlar döşegi üstinde /8/ ızırāb ider ol hātūnuñ eri gāyibidi İbn-i Sirin eydür eri /9/ seferden gelür mücāma'at ider hem eyle vāķi' oldı müsūlmānlar eydür /10/ bir kimesnenüñ boynı urılsa başı ayırılşa marīzise şifā bula /11/ medyūnısa kazā-yı deyn ide eger üzerinde hac varısa hac ide /12/ eger guşşaluyısa ferağ ola eger ol boynın vuranı bilürse ol kiři /13/ buña muṭi' ola eger bu dedüklerümüz degülise tağayyūr-i hāle delālet /14/ ider riyāseti ve mālī zāyi' ola eger pādīşāh bir kimesnenüñ boynın /15/ urısa ol pādīşāh buña merḥamet ide ve umūrında mu'āvin ola

210a

/1/ ba'zı hūkemā eydür boyun urmak kulda ve karavaşda āzād olmağa delālet /2/ ider yā bey'e delālet ider ba'zı hūkemā eydür darb-ı 'unķ bir hākīm-i hūkm /3/ itmekdür yāḥod kaṭ'-ı tarīķdür bu düş gören kimesnenüñ vālideyni varısa /4/ yaramazdur yā oğlı olursa yaramazdur bu düşi māl-dārılar ve şarrāflar /5/ görse māl zāyi' olmağa delālet ider müsāfirler görse yine sağılııla /6/ vaṭanına mūrāca'at itmege delālet ider eger bir kiři kendü başın elinde gördi /7/ oğlı varısa eyü degüldür eger görse ki başı çekilmiş ammā eliyle almış /8/ yine mekânında kōmış şahih olmış ol kiři gazāda şehid ola 'ında' /9/ llāh ḥayy ola قال الله تعالى ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله امواتا بل احيا /10/ bir kiři görse ki başı kesilmiş ammā elinde şaklar /11/ māl eline gire marīzise şifā bula sūñü üzerinde baş irtifā'a /12/ delālet ider bir kiři Resūlu'llāh ḥazretlerine (ş.a.v.) /13/ eydür yā Resūla'llāh gördüm ki başum kesilmiş bir gözümile yine nazar iderem /14/ peygamber 'aleyhi's-selām güldi dağı eyitdi kankı gözünle nazar itdün ya'ni /15/ kendüleri dünyādan āhirete nakl itmelerin işāret itdi zirā ki baş

210b

/1/ kendüleridür ve bu kiřinüñ nazarın sūnnet üzerine şābit olmağıla ta'bır itdi /2/ bir kiři gördi ki sultān re'āyāsın bildeni iki biçer 'adlı ide bir kiři /3/ gördi ki kendüyü iki biçmişler nişfını götürüp bir āḥer yire gitmişler bu kiři /4/ iki 'avrat ala birisi bir yirde ola ve birisi bir yirde dağı ola ikisin /5/ bir yire cem' itmege kādır dağı olmaya yāḥod mālından ayru düşe dem /6/ ḥarām māldur yāḥod işımdür yāḥod zaḥmetdür eger

gönleğinde kan görse /7/ ammā nereden olduğın ma'lūm itmese bir sezmedüğü yirden iftirā ideler /8/ قال الله تعالى وجاوا بقميصه بدم كذب bir kişi halkuñ kanın içse /9/ mālā ve menfa'ate yetiše belādan kurtıla el-kayh ya'nī iriñ ki cerāhatdan /10/ aķar māldur ki şāhibi anuñıla kuvvet dutar eş-şadid (ya'nī iriñ ve şu kanıla karışuk) māldur ki /11/ cem' ola zekātın virmeye ol sebebden halk içinde kerihü'z-zıkr ola /12/ eger görse ki elinden kayh çıkdı bir töhmete nisbet ideler müsülmānlar /13/ eydür bir kişi görse kendüyi meyyit olup aşmışlar dünyāda rif'ata /14/ yetiše dīn işinde fāsīd ola eger hayātıyla aşılса dīni eyü ola /15/ sultāna muşāhib ola eger kanı aķsa re'āyā bundan intifā' ideler

211a

/1/ eger katl idüp aşsalar bu kişiye bühtān vāķi' ola bir kişi görse /2/ ki maşlūbuñ (aşılmış) etin yir māl ve menfa'at eline gire ba'zı hükemā eydür şalb /3/ delil-i hayırdur deñiz seferinde olana fuķarāya dañı gāyetde eyüdür iştihāra /4/ delālet ider nite ki maşlūb meşhūr olur ammā aġniyāya eyü degüldür taġayyūr-i /5/ hāle delālet ider eger merd-i mücerred görse evlene kul görse āzād ola /6/ müsülmün eydür Muḥammed-i bin İdiris-i eş-Şāfi'i bir nice kavmile sa'idden habs /7/ olundıydı bir kişi rü'yāda gördi ki mezkūr Muḥammed ibn-i İdiris eş-Şāfi'i /8/ 'Alī ibn-i Ebi Tālibile radıya'llāhu 'anhūmā şalb itmişler bir mu'abbire kışsa itdi /9/ mu'abbir eydür şöhet bula hem dañı eyle oldı reşid meclisinde Muḥammed ibn-i /10/ Ḥasanıla münāzara itdiler emr-i 'ālī oldı **on dördüncü faşl** /11/ a'māl-ı nāsı görmegüñ ta'biri beyānındadır hurūf tertibince /12/ ḥarfü'l-elif et bir kimesne kendü nefsinüñ etin ekl itse iddiḥār /13/ itdüğü mālı yēye yāḥod eline māl gire eger bir kişinüñ etin bışürse /14/ yēse ol kişinüñ sermayesin yēye eger görse ki kendü etin kesdi /15/ yire bıraķdı ol kişi ġammāz ola eger bir 'avrat görse ki bir 'avratı yir

211b

/1/ ferclerin birbirine sürüşdüre eger bir er bir eri yēse aña livāta ide /2/ yāḥod ġālīb ola Cāmāsb eydür bir kişi halkuñ etin yēse yāḥod /3/ kanın içse andan mālā ve menfa'ate yetiše eger bir 'avrat görse kendü /4/ etin yir kendüyi dāyelige vire oġlan emzüre ücretin yēye bir kişi /5/ seferden gelse üzerinde olan borcın edā ide el-iġtisāl (yunmaķ) laṭif /6/ mu'tedil ḥammāmda ġusl itmek hayırdur ve ġinādur ve şihḥatdür ırmaķda /7/ ġusl eylemek gāyetde eyüdür şuyı şāfi olıcaķ eger görse ki ırmaķda /8/ boġuldı ḥasta ola ve şiddete düşe eger görse ki üzerine şu dökülmüş /9/ māl eline gire ammā ḥasta ola eger fakir kişi görse ki ḥademile /10/ ḥammāma girür ḥasta ola zıṛā ki fakir ḥammāma ḥademile girmez istimā'-ı /11/ kelām bir ādem üzerine taleb-i fazihetdür bir kişi görse

/13/ قال الله تعالى فبشر عبادي الذين يستمعون ki aqvāl-ı ḥasene /12/ işidür beşâret yêtişe /14/ işler şâdır ola el-istilkā (çalkıyın yatmak) kâdiye ve vâliye ve tâcire eyüdü işi /15/ yücele el-iztîbâ 'azطباع yüzün koyı yatmak mâlî zâyî' olmaqdır el-i'tirâf

212a

/1/ ya'nî zulm-ı nefesine ikrâr itse 'izzet bula dünyâda ve âhiretde ve tevbe /2/ ide /3/ eger görse /4/ ki katl-i nefis itdügine ikrâr itmiş /5/ الله تعالى حكايته قال رب اني قتلت نفسا واخاف ان يقتلون /6/ قال vilâyete ve hilâfete yêtişe /7/ bir pâdişâhuñ resûli ola isti'âre ya'nî bir kimseneden 'âriye /8/ nesne alsa haber-i muvâfaqata delâlet ider ki dâyim olmaya eger mekrûhısa /9/ haber-i mekrûh ola ammâ dâyim olmaya bir kışi bir kimesneden bir tavar 'âriye /10/ alsa mu'ir olan müsta'irüñ zahmetin çeke el-imhâl (mühlet virmek) şiddetdür ve 'azâbdur /11/ eger gazabıla vâkı' olursa irzâ' (emzürmek) eger 'avrat bir âdemi emzürse ikisi /12/ dağı mahbûs olmağa delâlet ider eger 'avrat hâmileyse oğlu toğa /13/ el-intibâh uyğudan uyanmak bir 'amele ve bir harekete delâlet ider ammâ korkuyıla /14/ uyansa yaramazdur ihdâ (hediyye virmek) bir mahbûb nesneyi bir âdeme virmek ikisi /15/ arasında dostlığa delâlet ider eger yaramaz nesneyi virse düşmen olmağa /16/ delâlet ider ba'zılar eydür muhâdât nikâha delâlet ider istirâk-ı sem' /17/ diñi diñlemek gammâzlıkdır el-ihsân (eyilik itmek) fâ'iline necâtdur el-isâet (yaramazlık itmek) fâ'iline

212b

/1/ helâkdür el-infāk (yıldürmek) ikrâhıla olursa eceli yakın gelmiş ola eger tîb-i /2/ nefisile olursa hayra yêtişe el-iftikâr (yoğsul olmak) istiğnâdur el-istiğnâ (bay olmak) /3/ kanâ'atdur emndür havfdan اخكاع رجل من منزله /4/ kişiyi evinden /5/ çıkarmak necâtdur gamdan ve belâdan müsûlmânlar eydür bir kışi görse ki /6/ bey' ider yâhod aña nîdâ iderler 'izzete ve kerâmete yêtişe eger 'avrat /7/ şatun alsa eyüdür er şatun alsa guşşadur ba'zı hükemâ eydür eger /8/ bey' iden kul ve fakir veyâ esir olsa eyüdür ammâ ganî olsa veyâ /9/ hasta olsa veyâ üzerinde emânât olsa yaramazdur harfû'l-bâ /10/ el-buğz kın dutmak yaramazdur cemî'-i nâsa el-bûs (katılık zahmet) görse kendüsine /11/ bûs yêtişmiş fakir ola el-bağy (düşmenlik 'aşılık) görse bir kışinüñ üzerine bağy ider /12/ mālına veyâ 'ırzına ol bağy baği olan kimesneye 'âyid ola bu kışi /13/ قال الله تعالى ma'sûm olan kimesne ol bâğinüñ üzerine gâlib ola /14/ el-bürehe (yalıncak) /15/ delil turgurmak eyüdür el-buğl bir kışi görse bahıldür zemîmdür nitekim /16/ görse zemm ider bahil ola harfû't-tâ et-tedelli sarıkmak bir kışi gördi

213a

/1/ bir tãmdan aşağa sarkmış yire ulaşmış zãhid kişi ola cemî'-i /2/ hãcâtı vera'da tamãm ola et-tebahtur nãzıla şalınmak 'izzete ve şerefe yėtiře /3/ ammã dininde haşalar ide et-ta'ziye 'azã itmek şiddet ve marãzdur ve muşibetdür /4/ şol kimesnelere ki hũsn hãli ola ammã şiddetde olan kimesnelere gãyetde /5/ eyüdür تحول الاسم الي اسم اخر bir âdem adı bir âdem adına mütehavvil olsa /6/ halk içinde evvelki hãli mütebeddil olmağa delâlet ider gerek hayr olsa /7/ ve şer olsa eger Muhammed ve 'Alî ve Sa'idile tesmiye itseler delîl-i hayırdur /8/ ve eger esmã-yı kabîhayla zıkr itseler yaramazdur et-tezevvüc bir kişi görse ki /9/ 'avrat aldı devlete yėtiře 'avratuñ cemâlî miqdârı fâyide göre /10/ eger görse ki 'avratı evinde şakladı ticâret mālın hıfz ide eger /11/ 'avrat saklayan kimesnenüñ evi olmasa ticâret-i nâfî'a taşıl ide /12/ eger görse ki vâldesin almış yirin yurdın şata eger görse ki /13/ 'avratı âher ere varmış 'avratını defn ide yãhod müfârekât ide /14/ eger kızı varısa ere vire 'avratı hãmileyse kız toğura terbiyet ide /15/ ere vire eger görse ki kız oğlan cãriye ciftlenmiş eger hasta ise

213b

/1/ fevt ola eger bir işe başlamak istese hayırdur ammã säyir-i nãsda ıztırãba /2/ delâlet ider eger yapsa 'avrat alsa menfa'at issi ola tezkıyetü'n-nefs /3/ öğünmek yaramazdur قال الله تعالى فلا تزكوا انفسكم فليتنق الله eger /4/ görse ki bir koca bunu öđer hayra yėtiře et-temelluk delîl-i hayırdur kulları /5/ olana ammã gãyra degüldür et-tevãrî (örtülmek gizlenmek) bir kişi gizlense kızı toğa yã kızı /6/ kaça et-tecerrüd bir kişi 'üryan olsa ammã bilmese ki hayr-içün-mıdur yãhod /7/ ma'şiyet-içün-mıdur 'üryan olduğu yir bãzãr olsa yã halk ortası olsa /8/ 'avreti açuk olsa unutsa ba'zı řiyãb dağı üzerinde olsa hayr /9/ degüldür sırı keşf ola ammã 'avreti görünmeşe üzerinde řon olmasa /10/ ferah ola hastayısa řifã bula medyünısa edã-yı deyn ide hãyifise /11/ emîn ola et-tenevvür hırizma dürtinmek ferah olmağdur borcın virmekdür /12/ marãzdan řifã bulmağdur kul görse âzãd ola eger üzerinde hac olan /13/ kimesne görse hac ide vaştı ki hırizması kılların tamãm pãk itse /14/ eger hırizma kesmeşe yaramazdur guşşadur et-teheddüd alçaklanmak zafer bulmağdur /15/ havf gitmekdür et-tehãvün kãhel olmak yaramazdur 'avratlar erenlere teşebbüh

214a

/1/ itse hey'etlerinde ve binmekde ve inmekde hũsn-i hãle delâlet ider temattî /2/ gerinmek melãmetdür ve erinmekdür teheñnüt şınmak havfa düşmekdür et-tevbe belãya /3/ düşüp yine tevbe idüp mülke ve mãla yėtiřmekdür et-tevveb gitdüğü mevzi'e /4/ yine gelmekdür şiddetden kurtıla قال الله تعالى فانقلبوا بنعمته من فضل الله harfüş-şã eş-şigã

bañlamakdur delâlet ider ki ef'âl-i kabihaya nedâmet idüp şalâha şürü' ide /5/ harfû'l-cim el-cühüd inkâr itmek küfrân-ı ni'metdür eger haqqa inkâr itse /6/ ve eger bâtıla inkâr itse emr-i bi'l-ma'rûfdur el-cü' açlık mālı gitmekdür /7/ taleb ma'îşetinde harış olmakdur ba'zılar eydür bir kişi kendüyi aç /8/ görse hayra yetişe جور البعض علي البعض bir kişi bir kişiye /9/ zulm itse sultânı anuñ üzerine musallaṭ itmekdür el-cehlû's-sefâhat /10/ harfû'l-hâ el-habs zilletdür guşşadur ammâ soñra eyü hâle yetişür /11/ görse ki bir karañu evde habs olunmış muhkem kireçlü yēñi evdür bilmez /12/ ki nice evdür fevt ola el-herâset (beklemek) bir kişiye bekleseler bir işe muḳayyed /13/ ola ammâ 'üsrile ele gele yâhod katı hasta ola ammâ gören kişi /14/ bir şiddetde olsa halâş bula el-haml (yük götürmek) ağır yük çekmek konşidan /15/ zahmet çekmekdür el-hafr (kazmak) çukur kazmak māl bulmakdur ol miqdâr ki toprak

214b

/1/ kazdı eger toprak kuru toprak olursa eger toprak yaşısı ta'ab çeke /2/ ol miqdâr ki ruṭûbeti vardır el-halfû's-şâdıķı gerçek yire yemîn bi'llâh /3/ itmek zaferdür kavı-i Haqdur emr-i câri olmakdur yalan yire yemîn bi'llâh /4/ itmek günâhdur rüsvây-ı halk olmakdur talâka yemîn itmek sultân bu /5/ kişiyi cerime itmekdür ba'zılar eydür yemîn itmek huddâ'dur gurûrdur el-haṭab (odun) /6/ kovcılıkdur el-hased (günilemek) fâ'ilinde bir fesâda delâlet ider harfû'l-hâ /7/ el-huddâ' (aldamak) âherden olsa üzerine manşür olmağa delâlet ider قال الله /8/ el-havf تعالى وان يريدوا ان بخد عوك فان حسبك الله الايه (korku) /9/ emne ve tevbye delâlet ider el-ḥuşûmet (çekiş) muşâlahayla ta'bir olunur el-hıyyâne (eminsizlik) /10/ riyâyıla ta'bir olunur el-ḥüsrân (ziyân) günâhıla ta'bir olunur el-hadaş (tırmalamak) kelâmda /11/ ta'nıla ta'bir olunur harfû'd-dâl duḥûl-i dâr dünyâda gâlib olmaķıla /12/ ta'bir olunur harfû'z-zâl ez-zür' (kulaçlamak yir karışlamak) karışıla nesne ölçmek bir şehre /13/ ve küye karib olmaķıla ta'bir olunur adımla ölçmek haccıla ve gazâyıla /14/ ve sefer-i ṭavilile ta'bir olunur ez-zebḥ (boğazlamak) 'uḳûķıla zulmıla ta'bir olunur bir /15/ kimesne görse ki boğazlanmış Allâha ta'avvüz itsün bir kimesne geldi

215a

/1/ İbn-i Sirine eydür kız karındaşımı boğazlamışlar eydür andan münḳaṭı' olasın /2/ eger hâtün kişi gördi ki kızını bir kişi boğazlamış bir mu'abbire kışsa /3/ itdi mu'abbir eydür boğazlanan kimesne boğazlayandan hayr ide eline māl gire /4/ maḥbûsısa âzâd ola ḥâyifise emîn ola kulısa âzâd ola esirise /5/ halâş ola begise vilâyeti ziyâde ola ez-züll (hõrlık) nuşretile ta'bir olunur /6/ harfû'r-râ er-rükûb ṭavara binmek gâlebe-i hevâyile ta'bir olunur ata /7/ binmek 'izzetile ve devletile ta'bir olunur bir kişi gördi ki

bir kimesnenüñ /8/ boynına binmiş cebren fevt ola cenāzesin götüre eger luṭfila binse /9/ me'ünetin taḥammül ide er-refs ayağıla depmek depilen kimesne fakir ola /10/ ol depen mālıla buña ğalebe ide er-rehn (emānet kımak) iktisāb vü zünüb-ı keşiredür /11/ eger görse kıatında rehn kıorlar ol rehn kıoyan kimesne mazlüm ola /12/ razḥü'r-re's başın taşā urmak terk-i şalāt itmekdür er-raḥmet (bağışlamak) /13/ şāḥıb-i dın kimesnedür kışı kendüyi merḥüm görse mağfür ve merzūk ola /14/ kendüyi raḥım görse feraḥ ola Kıur'an kııfz ide ra'yü'n-nücüm ıldız gözetmek /15/ ḥalkā vālī olmağıdur er-recm (taşla öldürmek) bir ādemo gömmekdür bir 'avrat geldi bir mu'abbir

215b

/1/ Yahūdīye eydür gördüm ki ehl-i maḥalle beni recm iderler mu'abbir eydür saκın bir /2/ kimesneye sögersin seni maḥalleden taşra kııkarurlar nitekim Mūsā /3/ 'aleyhi's-selām şeri'atında eyledür ḥarfü'z-zā ez-zinā يعبر بالحيانته /4/ ve daḥı fitne ve şerdür ba'zılar eydür zinā görmek ehl-i dünyāya eyüdür eger /5/ ehl-i şalāḥ ve ehl-i 'ilm görse ki bir zāniye kimesneye varurlar zinā ideler /6/ bir dānişmende varalar andan fāyide göreler ba'zı ḥükemā eydür bir kimesne mevzi'-i /7/ zināya dāḥıl olsa andan kııkmāğa kıādir olmasa fevt ola ḥarfü's-sın /8/ es-su'āl (dilencilik) taleb-i 'ilmile ta'bır olunur ve tevāzu'-ı irtifā'ıla ta'bır olunur /9/ es-semen (yağ) ziyāde-i mālıla ta'bır olunur eger yağıla üzerinde şaru kıaftān /10/ varısa ḥasta ola ammā yine şıḥḥat bula müsülmānlar marāzıla ta'bır /11/ iderler ba'zı ḥükemā eydür bir kimesne dostların sürürda görse emr-i /12/ leziz üzerine olduklarıdur es-serika (uğurlamak) müsülmānlar uğruyı mevtile ta'bır /13/ iderler uğurlanan nesne 'ilm ve ḥarf ve kelime olsa müntefa'un-bih nesnedür /14/ eger bir kışinüñ evine uğrı girse yorgan gibi taş gibi nesne uğurlasa /15/ ki 'avratlara müte'allıkdur 'avratı fevt ola kıullara ve cevāriye mensüb

216a

/1/ nesne uğurlansa anlar fevt ola eger görse ki akçasın bir şeyḥ-i meḥül /2/ uğurlamış dostı temime ide eger yigit kışı uğurlasa 'adusi nemime ide /3/ ba'zı ḥükemā eydür serika delil-i ḥayrdur Cāmāsb eydür bir kışı görse ki /4/ uğurlı kıyler anuñ üzerine uğrıdan ḥavf vardur es-sefer taḥavvülile ta'bır /5/ olunur bir kışı görse ki müsāferet ider yir ölçe nitekim görse yir /6/ ölçe müsāferet ide es-sefeh (sefiḥlik) cehldür yā suḥriyye-i ğabndur es-semāce kıirkinlik /7/ 'aybdur nite ki 'ayb kıirkinlikdür es-sebb (sögmek) keyddür bir Yahūdī gördi /8/ ki atasına ve anasına söger mu'abbir eydür bu kışı maqtül ola nitekim şeri'at-i /9/ Mūsāda eyledür ḥarfü's-şın şirā-yı cāriye ticāretile ta'bır olunur /10/ eger görse ki cāriyesi fevt oldu ziyān ide eş-şirke eger mu'ayyen kimesneye /11/ şerik olsa dostlığa delālet ider eger kıocayla şerik olsa devletdür /12/ ve

bahtdur eger yigit kişiyle şerikse dşişmeniyle bulişmaşdur ki tizcek /13/ ayırtlaşmaz
 شرب الماء المبارك والعذب delil-i hayırdur cemi'-i halka /14/ eş-şuğl (iş) bıkır cāriye alup 'ıyş
 itmekdür باقتضاض الابكار /15/ قال الله تعالى في شغل فاكهون eş-şa'vezet hokķabāzlık siħirdür
 ğurürdur ifti'āldür* fitnedür

216b

/1/ ħarfü's-řād şavtü'z-zenbür (aru āvāzı) mevā'iddür bir şa''ān kimesneden ki ğāyetde
 /2/ deni ola bir mertebede ki andan ħalāř olmak mümkün olmaya meger bir kendü /3/
 emřāli fāřık isti'ānetile ola صوت الدنايز والنداهم الجياد (yeñi fulüri āvāzı) kelām-ı /4/ ħasendür
 ki işidür eger geçmez akça ise münāza'a ve 'adāvetdür eş-řıdķ /5/ imāndur nitekim
 imān řıdķdur ħarfü'z-řād eç-đarbü bi's-savtı kāmçıyla /6/ urmak yaramazlıķdur şan
 akça yire inse mālī zāyi' ola eç-đarbü /7/ bi'd-dürre ħayātdur bir emr zāħır olmakdur
 kayışıla vurmaķ yaramazdur ağacıla /8/ ve kāmıřıla vurmaķ va'de-i kāzibedür efzal-ı
 'ařāyıla urmaķdur yāħod /9/ eliyle vurmaķdur te'dibe delālet ider eger vurduğı 'avratı
 degülişe /10/ eger 'avratıysa zināya delālet ider dşişde dögmek yıgdür döğülmekden
 /11/ eż-zamān (boyun olmak) bir kimesneye boyun olsa te'dib ide الضلالة عن الطريق
 (yoldan azmak) bātil işe şürü' itmekdür eger yolın ğirü bulsa /12/ eyüdür zafr saç
 'avratlara eyüdür ve 'alevilere eyüdür ğayrı ħalka yaramazdur /13/ işi bağlanur borcu
 çok olur ħarfü't-řā řayerān uçmak müsülmānlar /14/ eydür من رأي انه يطير ya'ni ğorse ki
 uçar saltānata yētiře eger ehlise /15/ ve illā ħasta ola yāħod dinde ħatā ide eger bir
 şamdan bir şama uça

217a

/1/ bir 'avratdan bir 'avrata vara eger ğāyib olsa ğitse fevt ola eger /2/ uça bir meĥül
 eve varsa şabr vara ba'zılar eydür uçmak seferdür /3/ eger şanadıla olsa eger şanadıla
 olmasa bir ħālden bir ħāle yētiře aşağadan /4/ yokaşu uça şanatsuz irtifā' ola murāda
 yētiře şol kaçar ki /5/ uçdı kul uça āzād ola faķır kimesne uça ğani ola bir kimesne /6/
 uça yirden yokaşu kākřa dağı başı havādan yaña ve ayakları yirden /7/ yaña olsa
 delil-i ĥüsrāndur eger uçmak dilese uçamasa ol dağı yaramazdur /8/ ayakları havāda
 bařı yirde uça yaramazdur ħasta uça fevt ola /9/ maĥbūs uça ħalāř ola efzal budur ki
 kendü şabi'atıla ve irādetile /10/ toğru uça yine vara bir yire ine 'izzete ve devlete delālet
 ider eť-tül (uzanmak) /11/ uzanmak kuvvete ve devlete ve mālā delālet ider
 في العلم والجسم /12/ قال الله تعالى وزاده بسطة eger 'avrat ğorse oęlı yetim ola eť-řalāk 'avrat
 /13/ boşamak istięnādur قال الله تعالى وان يتفرقا يغني الله كلا من سعته /14/ ba'zılar eydür řalāk

* ifti'āldür: (metin ifti'āldür 216a/15)

şan‘at terk itmekdür rec‘at girü ol şan‘ata /15/ mübāşeret itmekdür ba‘zılar eydür talāk ma‘zül olmağdur tardü'l-‘ālim

217b

/1/ bir ‘ālime şayha itmek ve sürmek ve korkutmak bir emr-i hāyile mürtekib olmağa /2/ delālet ider bu kovan kişi halk içinde mezmūm ola eṭ-ṭabḥ nesne /3/ bişürmek eyüdür sūnnet-i Resūle tābi‘ ola eger bişürmege istese /4/ bişürme ol iş bātıl olına yāhod te‘hīr olına eṭ-ṭuğyān (azgınlık) hezlāndur /5/ eṭ-ṭaleb (taleb) guşşadur ḥarfū'z-zā ez-zulm yaramazdur mazlūm gālīb olur /6/ mazlūm zālīme yalvarsa zālīm üzerine muẓaffer ola eger görse ki mazlūm /7/ olan kimesne zālīme yalvarur zālīm Allāhdan korksun ve tevbe kılsun /8/ her zālīm zelildür ḥarfū'l-‘ayn el-‘ulūvv (yüce olmak) bir kişi görse ki halkuñ /9/ üzerine ‘ālī olmak ister ‘ālī ola ammā yine zelil ola eger ‘ālī olsa /10/ ammā ‘ulūvv ṭaleb-i himmet itse ‘azīz ola el-‘izzū (‘aziz olmak) zilletile ta‘bir olunur /11/ el-‘afv (bağışlamak) Allāh mağfiretiyle ta‘bir olunur قال الله تعالى ولخفو اوليصفحو /12/ قال /13/ el-‘abūs (ekşi yüz) kız toğmakıla ta‘bir olunur قال /14/ görse ki kadr-i insāndan ‘azīm oldı fevt ola el-‘aşre (horlık*) medyūn /15/ olmağdur yā yaramaz nesne yētişe el-‘amelū'n-nākış (eksük ‘amel ya‘nī görseler nesne işler tamām olmaz) battāl olmağdur ulularda

218a

/1/ riyāset tamām olmamağdur el-‘adāvet (düşmenlik) dostlğıla ta‘bir olunur el-‘aḳd (bağlamak) /2/ düğüm göñlekde olsa ticāretdür mendilde olsa hādīmdür diz /3/ tonında olsa ‘avratdur eger tamām bağlasa bu dedüklerümüz tamām hāşıl /4/ ola ve illā tamām olmaya düğüm çözmek bu dedüklerümüzü hal itmekdür /5/ el-‘arī (yalıncaklık) bir kişi görse ki ‘üryān olmuş düşmen zāhir ola ammā ‘adāvetin /6/ gizleye şadaḳātın izhār ide ammā mūhlık ola eger bir maḥfilde kendüyü /7/ ‘üryān görse rüsvāy-ı halk ola ammā ‘üryān olsa halk bunu görmese /8/ düşmen üzerine gālīb olmaya el-‘add (şaymak) bir kişi görse ki aḳça şayar /9/ anda ismu'llāh ta‘ālā vardur tesbīḥ okıya eger görse ki dinār şayar /10/ anda ismu'llāh vardur ‘ilm hāşıl ide eger derāhimde ve denānırde /11/ şūret olsa bātıla meşgūl ola eger kimesne lūlūler şaysa Qur‘ān /12/ okıya cevāhir şaysa ‘ilm müzākere ide bir kimesne cāver şaysa /13/ ma‘īşetinde zahmet çeke el-hāşıl her nesneler ki şayar ol nesnenüñ cevheri ta‘alluk /14/ dutar niceyse eyle ta‘bir olına el-‘ataş (şusuzluk) şuşamak fesāddur dīn /15/ içinde ba‘zı hükemā eydür bir kimesne bir ırmağdan veyā kuyıdan veyā bñıardan.

* horlık: (metin horlık 217b/14)

218b

/1/ şu içmek taleb itse ammā kādir olmasa hācetine yētmez el-‘ucb (kendü ulu görmek) zulümdür /2/ el-‘acel (ivmek) peşimān olmaqdır el-‘azl mine'l-vilāyeti (dönmek) ‘avratına talāk virmekdür /3/ ba‘zılar eydür ‘azl ‘ahddür nite ki ‘ahd ‘azldür el-‘alem (şancağ) ‘avrat almağıla /4/ dağı ta‘bir olunur ma‘lūm olursa (ya‘nī enfūsde nefsine mālīk olmaqdır āfākda ‘avrat almağıla ta‘bir olınsa olur eger rū’yāda şāhid olursa ya‘nī bu nesnenüñ aşlı kankısına (---) bulursa anuñıla ta‘bir olur şöyle biline) el-‘itāb (derhem درهم eylemek horlamak) bir fi‘ildür ki dünyāda ve /5/ āhıretde peşimān ola el-‘itk (āzādlik) kul görse fevt ola hür görse ki āzād /6/ olmuş kurbān eyleye hastayısı şifā bula medyūnısa edā-yı deyn ide /7/ harfū'l-ğayn ğazlū'l- mer’et (ip egirmek) yā kendüsi yā eri sefer itmekdür eger igi üzölse /8/ seferi münkaṭı‘ ola eger iplik inceyse işi eksük ola ve eger yoğınsa /9/ seferinde ta‘ab çeke eger er ādem görse ki panbuğ egirür yāhod kettān /10/ egirür zelil ola ammā ‘ameli helāl ola غسل الیدین بالاشنان (ellerin çoğan ile yumak) /11/ elin çoğanıla yusa inkıṭā‘-ı maḥabbete delālet ider yā havfdan necāta /12/ delālet ider el-ğayret hırşdur el-ğaybet (gizlenmek) yire girse görünmese dünyā /13/ talebinde fevt ola el-ğıybet-i mesāvi (mesāvi) eger men‘içün olsa ğaybet /14/ itdügi kimesneye rāci‘dür eger fażihetiçün olsa yaramazlığı ğaybet /15/ iden kimesneye rāci‘dür el-ğayz ve'l-ğazabu (kakımak) inkılāb-ı hāle delālet ider

219a

/1/ ve māl zāyi‘ olmaqdır قال الله تعالى ودالذين كفروا بغيظهم لم ينالوا خيرا /2/ eger dünyāyıçün ğazab itse müsteḥiff-i dīn ola ne‘ūzu bi’llāh /3/ Allāh içün ğazab itse vilāyete yetişe mağfūr ola el-ğınā (baylamak) fakrıla /4/ ta‘bir olunur harfū'l-fā el-fakru (yohsulluk) ğınāyıla ta‘bir olunur el-feza‘ (feryād) ta‘biri /5/ şerdür eger görse ki feza‘ıla fevt oldı hūkūkı aşḥābına teslim /6/ itmeye fakir ola fi‘l-i ḥayr (eygü iş) mālıla ta‘bir olunur el-firāset fi‘l-i ḥayırdur /7/ ki aña yaramazlık yetişmeye قال الله تعالى ولو كنت اعلم الغيب لاسكتت من الخير وما مسني التو /8/ el-ferah (sevinmek) ğazabıla ta‘bir olunur fetlū'l-ḥabl (ip bükme) /9/ ip bükme kuvvetdür ve seferdür ba‘zılar za‘fıla ta‘bir ider harfū'l-kāf /10/ el-karz (ödünç) bir kişı görse ki Allāh içün karz ider mālın infāk ide /11/ ğazā yolında ba‘zı hūkemā eydür müstaḥriż-i müteḥayyirdür eger hasta görse /12/ ki karz virelüm dēyü va‘de iderler şiddet vāki‘ ola eger görse virdükleri /13/ karzı alurlar fevt ola eger görse karz viren fevt olmuş ḥalāş /14/ bula kazā-yı deyn (borç ödemek) şıla-yı rahmıla dağı ta‘bir olunur edā-yı emānet ve şehādet /15/ ve hac ve zekātıla dağı ta‘bir olunur el-kafz (kalkımak) bir ayağıla kalkımak bir zahmet

219b

/1/ yetişmekdür anuñıla nısf-ı zāyî' ve nısf-ı âherle zindigānî ide eger kalkımak /2/ evvelden 'âdetise eyüdü el-kaşd fi'l-maşı (añıl yörimek) añıl añıl yörimek tevāzu'dur /3/ قال الله تعالى واقصد في مشيك الايه harfû'l-kāf el-keşretü ve'z-zihām (çoklık) /4/ salţanatdur iştihârdur kelāmü'l-a'zā (endāmı söylemek) eger görse başı yā ağızı kelimât /5/ ider yaramazdur eger ağaç buña kelimât itse emr-i 'acib yetişe kelimât muvâfıkısa /6/ ve illā 'aksince ola el-kefâlet (boyun olmak) şebât-ı emrile ta'bır olunur eger âmir-i mekfûl /7/ 'anh kefîl oldıysa rızq yetişe وكفلها زكريا /8/ oğlına kefil ola nâşih ola a'dāya el-kibr (ululanmak) nifāz-ı 'ömrile ta'bır olunur /9/ قال الله تعالى اذا اخذت الارض el-kedd (zahmet) /10/ rāhatıla ta'bır olunur el-kizbu 'ala'llāh (Allāhı yalanlamak) 'aql gitmegile ta'bır olunur /11/ harfû'l-lām el-lecāc (önegilik) işden kaçmakdur kıtâldur ve huşūmetdür eger /12/ düş gören 'âlim kişise halk andan teneffür ide el-laţme (şapla) gâfletden tenbîh /13/ itmekdür işâl-i menfa'atdur el-livāta li'l-gulām (oğlan varmak) mâlî gitmege delâlet ider 'adû /14/ tarafına yâhod ecir ola yâhod 'adüya zafer bula zirâ ki gulām 'adûdur /15/ el-ley li'l-'imāme (dûlbend şarmak) dûlbendin şarsa seferdür yâ dürse ol-dağı seferdür durer

220a

/1/ lev mü'n-nefs (rüsveylik) (nefsini horlamak) fitneye düşmekdür rivāyet olundu ki bir hâtûn kişi peygambere /2/ 'aleyhi's-şalavât ve's-selām tazarru' ider peygamber bu hâtûn kişinin gögsi /3/ üzerine oturur peygamber 'aleyhi's-selām şöyle ta'bır itdi ki bu hâtûnuñ eri /4/ fevt ola âhire nikâh olına hem dağı eyle vâkı' oldu peygamber (ş.a.v.) /5/ kendüler nikâh itdiler âhire bir kişi ehl-i beyt-i Resûlu'llāha tâbi' /6/ olsa hıdāyete tâbi' olmağdur şerāyî'-i İslâmı hıfz itmekdür peygamber (ş.a.v.) /7/ gördi ki Ebû Cehl imāna gelmiş Hâlid-i bin Velid imāna geldi /8/ ki Ebû Cehlün 'ammusı oğlıdur peygamber (ş.a.v.) eydür ki bir dağı /9/ vardır yaluñuz bu degüldür 'Ekreme ibn-i Ebî Cehl imāna geldi peygamber (ş.a.v.) /10/ eydür üşde düşümüñ ta'biri budur ki vâkı' oldu uç /11/ beglerine ve gâzilere tâbi' olmak nuşretdür a'dāya harfû'l-mîm mübāya'a-ı (andlaşmak fâsıkıla) /12/ fâsık fâsıka mu'âvin olmağdur el-maşı-i müstevien (toğru yörimek) toğru yörimek şerāyî'-i /13/ İslām taleb itmekdür el-muşāra'a (güreşmek) güreş tutmak huşūmetdür gâlib olan /14/ mağlûb olmağdur eger güreşen insānısa eger insānıla sayır hayvāndan /15/ olsa mağhûr olan mağlûbdur insānıla esed gibi el-muşālağa (barışmak) dağı huşūmetdür

220b

/1/ delâlet ider eger ğarimile muşâlağa itse ğayırdur eger bir kişi bir insân-ı /2/ ma'rûfı şulha da'vet itse ara yırlarında da'vî ve deyn olmasa /3/ zâlâletden hidâyete da'vet itmekdür mazğu'l-'alk (şakız çeynemek) şakız çeynemek mâl /4/ ele girmekdür ba'zılar eydür livâta itmekdür zirâ ki şakız çeynemek Lût /5/ kavminüfidür mukâra'aü'r-recül (kişi kur'a barkmak) kur'a barkmak eyüdür ammâ kur'a kendünüfi /6/ üzerine barâğılsa yaramazdur müsülmânlar eydür nikâh ğayırdur ğâcetler kabül /7/ olmağdur ferahdur ğasta ise şifâ bula şıla-yı rahm itmekdür eger görse /8/ âherüfi 'avratına nikâh olunmuş mâlina mâlik ola ticâretile yâ ğaşbıla /9/ eger görse ki kendüye menî veyâ vezî bulaşmış ğayra yetişe eger bir zâniye /10/ 'avrata nikâh itse düş ğören kimesne ehl-i dünyâyısa ticâretinde /11/ fâyide ide eger şâlih ve ehl-i 'ilmise ziyâde 'ilm tahşil ide 'avrat /12/ güzelse ve libâsları latîfise eyüdür eger 'acûzeyse tonları kerih /13/ olsa yaramazdur bir kişi görse ki meyyite cimâ' ider fevt ola illâ meger /14/ ki ğurbetde cimâ' ide ol vağt müfâreğat-ı aĥbâba delâlet ider eger görse /15/ ki meyyite nikâh itmiş şadaka ide ol meyyit rûĥıçun eger vâlidesine

221a

/1/ ğabrinde cimâ' itse tizcek fevt ola قال الله تعالى منها خلقناكم /2/ وفيها يعيدكم eger görse ki anasına cimâ' ider evlâdı helâk ola /3/ eger görse ki meyyit buña cimâ' ider yaramazdur bir kişi görse ki bir cârîye /4/ ğabz itmiş şehvetdür ol yılda bir 'avrat veyâ bir cârîye ala ğavm-i /5/ 'İsâ eydür kızoğlan cârîye almak zararudur eger 'avratısa ğamdan /6/ ğurtıla ba'zı ĥükemâ eydür 'avrat muvâfıkaysa cemî'-i nâsa ğayırdur /7/ ve eger muĥâlefeyse cemî'-i ĥalka şerdür eger görse ki behîmeye nikâh eyler /8/ bir kimesneye iĥsân ide ki andan şükr şâdir olmaya küfrân-ı ni'met ola /9/ eger yırtıcı cânâvara nikâh itse yâ ğuşa veyâ behîmeye cimâ' itse 'adüya /10/ zafer bula Câmâsb eydür görse ki insâna cimâ' ider fâ'ile zarar /11/ yetişe busalamak ve yapışmak cimâ'a yakındur 'avratuñ fercine nazâr itmek /12/ ticâret-i mekrûhadur bir 'üryan 'avrata nazâr itse bir ğağaya mürtekib /13/ ola ĥarfü'n-nün nescü's-sevb (ton tokımak) biz tokımak seferdür ğurbetdür argac /14/ 'azm-i seferdür bezi tokısa kesse işi tamâm ola maĥbûsısa ĥalâş /15/ ola ve eger ĥuşümetdeyse şulh ide dürülmüş ton görse sefer ide

221b

/1/ eger tonı neşr itse seferden gele yâ ğâyib gele en-nevm (uyku) uyĥu ğafletdür en-nü'âs (ıımızğanmak) /2/ ıımızğanmak emindür ba'zı ĥükemâ eydür bir kişi kendüyî veyâ ğayrıyı uyur /3/ görse battâl ola cemî'-i ĥalka uyĥu yaramazdur illâ meger ki ĥavf içinde /4/ ola ol vağt eyüdür eger görse ki mağbere üzerinde veyâ yol üzerinde /5/ uyur

hasta ise fevt ola şahihise battāl ola naqbū'l-beyt (ev delmek) /6/ ev delmek 'avrata kaşd itmekdür ve vâsıl olmaqdur eger görse ki bir şehruñ /7/ burcın deldi ol yirüñ vâlisin dîn cihetinden teftiş ide en-nüzül (inmek) /8/ menberden veyâ yüksek yirden veyâ atdan aşağı inse taleb itdügi nesne /9/ 'üsriile hâşıl ola harfū'l-vāv el-va'dū'l-hâsen (gökçek va'de) hayra ve ni'mete ve tül-ı /10/ 'ömre delâlet ider eger görse ki 'adūsı kendüye hayr va'de ider hayra /11/ yêtişe gayr kimesneden şer zâhir ola eger düşmen bunuñ üzerine bağı itse /12/ 'adüya muzaffer ola nitekim Âdem 'aleyhi's-selâm İblise 'aleyhi'l-la'ne /13/ muzaffer oldu eger görse ki bir kişi bunda bir kise emânet kodı /14/ sırrın emânet kıoya el-vüşüb (kalkımağ) bir kişi bir kişinüñ üzerine kalkısı /15/ galebe ide 'acız eyleye bir kişi görse ki yirden yokuşu kalkıdı göge

222a

/1/ çıkdı Mekke seferin ide yâ mekân-ı ba'ide yêtişe hayrıla bir yirden bir /2/ yire kalkısı âhir yire vara bir kişi bir mertebede ırâk kalkısı ki beyne's- /3/ -semâ ve'l-arz gibi olsa fevt ola cenâzesin kaldurular vahdet (kişinüñ yalufñuzlığı) /4/ er-recül kişi ten-i tenhâ yalufñuz olsa fevt ola yâhod fakir ola veznū'l- /5/ -mâ şu tartmak mütebayl'ayn arasında hüsrandur harfū'l-hâ el-hervele (yelmek) /6/ yelmek Mekkede yâ şehirde yâ karyede a'däya muzaffer olmaqdur el-hübüt (aşağı inmek) aşağı /7/ düşmekdür mertebeden hibetū'l-'abd kul bağışlamak 'adüya âdem göndermekdür /8/ hazmū't-ta'âm hırşdur şan'ata harfū'l-yâ el-ye's min emnin (ümüz kesmek) bir nesneden /9/ ümidin kesmek necâtdur قال الله تعالى فلما استيئا سوامنه خلصوا المحجا /10/ اليتيم bir 'avrata kahr itmekdür yâ mälâ mälîk olmaqdur **on beşinci faşl** /11/ aşhâb-ı hîref ve anlara müte'allık 'amelleri görmegüñ ta'biri beyânındadır /12/ hurûf tertibince bir şâhib-i şan'ata şan'atınüñ âlâtın müretteb itmek /13/ ol işde mâhir olmaqdur harfū'l-elif el-askâf (başmağçı) kısmet-i mevâriş /14/ iden kimesnedür el-ikâf (palandüz) päländüz 'avratlar umûrın gören kimesnedür zîrâ /15/ ki pälân 'acemî 'avratdur veyâ câriyedür harfū'l-bâ el-bennâ (yapıcı) bir kimesnedür ki

222b

/1/ halkı cem' ide el-bāgbān (bahçevān) halkı fesāda cem' iden kimesnedür el-bezzāz bir /2/ kişidür ki halka ihsān ide eger ücret ve şemen almazsa eger akça /3/ alursa 'amelinde riyâ ide el-bittîh (kavun karpuz) kavun ve karpuz satıcı şâhib-i emrâzdur /4/ el-baklî (baklacı) recül-i deniū'l-keâmdu el-baytâr (na'lbend) bir kimesnedür ki eşrâfa kuvvet /5/ ider harfū't-tâ et-türesi (kalkancı) kalkancı sultândur ki çeri çeker a'dâ /6/ üzerine et-tâcir tâciri görse ki dükkânında alur şatar riyâset bula ol /7/ kadar ki metâ'ı vardır harfū's-şâ eş-şervet kuvvetdür delâlet ider ki huşul murâdında kavî ola harfū'l-

cim el-caşşâş (kireççi) münâfık kimesnedür el-cevherî (şarrâf) /8/ recül-i 'âlimdür el-cevşenî (çukalcı) halka ülfet virici kimesnedür hazâzü's-su'ur (yüñ kırkıcı) /9/ yüñ kırkıcı zu'afâya menfa'at ider kimesnedür cılâbü'l-emti'a (kumâş ve ton çekici) ton çeken /10/ kimesneler bir ma'zül şâhib-i dünyâdur cellâbü'l-elbân (süd sağıcı) süd sağıcı tâlib-i /11/ 'ilmdür dîniçün sa'y ider cezzâr deve şatan recül-i mühlîk-i ricâldür /12/ harfû'l-hâ hammâl halkuñ izâsın götürür ve havâyicin kazâ ider /13/ kimesnedür harrâsü's-sücün (zindân bekçisi) ve'l-esvâk (pâsbân) zindân ve sokak hıfz idenler /14/ setr olunan nesneleri izhâr iden kimesnelerdür el-haffâr (delük delici) delük delen /15/ bir kimesnedür mekkâr dâyimü'l-'adâvetdür tâ fevt olunca 'adâvetin terk itmez

223a

/1/ eger kuyı kazsa bir bâtıla şürü' ide andan hiç fâyide bulmaya haffâr (tağlar kazıcı) /2/ el-cibâl tağlar kazan bir kimesnedür ki bir 'azım işe mübâşeret ider /3/ hâlibü'l-bakar (şıgır sağıcı) şıgır sağan 'ameldârlık iden kimesnedür hâlibü'l-leben (süd sağıcı) süd /4/ sağan recül-i şâlihüdür İbn-i Sirîn eydür süd sağan sultân olsa /5/ mâl cem' ide tâcir olsa veyâ sūkî olsa mâl-ı helâl kesb ide /6/ el-hannât (buğdaycı) bir pâdişâhdur ki vilâyete mâlik ola el-hınța bir kişi gördi ki katında /7/ buğday var ammâ kendünüñ buğdaya ihtiyacı yok eyüdür şeref ve 'izzet /8/ bula eger buğdaya ihtiyâc olup taleb.itse yaramazdur eger vâli ise 'azl /9/ ola ve tâcir görse ziyân ide buğday şatun almak taleb-i vilâyetdür /10/ bir pâdişâhdan yâ bir tâcirden metâ' şatun almakdur eger bir kimesne buğday /11/ şatsa ammâ şemeni ta'yin itmese dünyâda zâhid ola şûkr ve şenâ taleb /12/ itmeye in'âmı üzerine fi'li hasbeten-li'llâh ola un şatıcı ve arpa şatıcı /13/ ve sayır ta'âm şatıcı hemân buğday şatıcı gibidür el-hadîd (demür) melîk-i 'azîmdür /14/ yâhod sultândur demürçi örsi mülkdür demür kuvvetdür قال الله تعالى /15/ واترنا الحديد فيه el-hizâ ya'ni na'leyn فيه باس شديد و منافع للناس

223b

/1/ düzüci bir kimesnedür ki 'avratlar maşlahatın tezyin ider el-harrâş (ekinci) ekinci /2/ bir kimesnedür ki efzâl-i a'mâle meşgûldür el-haccâm (kan alıcı) kan alıcı bir kimesnedür /3/ ki halka kâğıd yazar ba'zilar eydür haccâm emindür el-hallâk (baş yüliyiçi) baş yüliyen /4/ bir kimesnedür ki sultân yanında müsülmânlaruñ maşlahatın görür el-helvâyî (helvâcı) /5/ bir kimesnedür ki gerçek söyler eger helvâya şemen almazsa eger şemen ala mü'eşşiri' /6/ l-kelâm ola mâl ve hayr üzerine harfû'l-hâ el-hammâr (şarâb şatıcı) şarâb şatıcı bir /7/ kimesnedür ki kesbi harâmdan ola fuکارا katında şarâb şatıcı mahabbetu'l- /8/ lâha vesile olan kimesnedür hōşâblar şatıcı bir kimesnedür ki halkı bâtıl /9/ işe tahrik ider kendü nefsine nef' olmağıçün el-hilâli

(ziyân idici) bir kimesnedür /10/ ki ehl-i beytinüñ mālın yir ekser el-ḥalkānī (eskici) eskiler satıcı bir kimesnedür /11/ zağal (زغال) eskiler şatun almak mekrühdür fakir olmakdur ammā eskiler /12/ şatmak eyüdüdür neufsinden def' itmekdür el-ḥayyāt (derzi) bir dīnī pāk kimesnedür /13/ ki ḥalka ülfet virür ve ziy' ve şerif andan şakir olur bir kişi görse /14/ ki 'avratınuñ tönin dīker guşşaya düşe el-ḥazzār (boncuqçı) bir kimesnedür ki kısmet-i /15/ mevāriş ide el-ḥazın (hazinedār) bir münāfık kimesnedür ki katında ḥarām māl cem' olur

224a

/1/ ḥabbāz (etmekçi) sultān-ı 'ādildür raqīk şefik meşelā Sultān Bāyezīd bin Sultān Muhammed /2/ ḥān bin Sultān Murād gibi ki 'ālemi 'adlile toptolu eyledi ḥabbāz'ul-ḥavārī (cāriyeler etmekçisi) /3/ şāhib-i 'ıyşdur ḥalka hidāyet ider rızq-ı şerif kesb itmege neffā'-ı /4/ vücüddür ḥalk aña muhtācdur lākin ba'zı ma'āmelātında bir ḥubş daḥı /5/ vardur zīrā ki ḥubz odıla bişer odun ḡanīmetdür od sultān-ı ḥabışdür /6/ el-ḥaşşāb (ağaççı) bir kimesnedür ki münāfıklarūñ başı ve re'isidür el-ḥazeziyye (ıplıkçı) /7/ bir kimesnedür ki 'avratlar maşlahatın tezyin ider ḥazef (şakısı) 'avratlardur ki hemān /8/ sağısı gibidür bī-şebāt dostlıklarında nitekim şakısı bir sa'atde /9/ pāre pāre olur 'avratūñ daḥı maḥabbeti eyledür bir azacuk nesneden müteḡayyir /10/ olur ḥarfū'd-dāl ed-delāl bir kimesnedür ki erenlere ve 'avratlara gelür gider /11/ ihtilāt ider gerçi ki metā'larından nesne daḥı almazsa ed-debbāḡ (tabak) bir recüldür /12/ ki ihyā-yı mevtā ider müsülmānları mehlekeden ḥalāş ider kızlık yıllarda /13/ açlar ve miskinler ta'āmlandurur قال عليه السلام من اشبع جابعا /14/ فكانما احبى مبتا ed-dakḡāk (un satıcı) aşḥāb-ı at'imedür ki dünyāların dīnden /15/ terciḥ itmişlerdür eger şemen alurlarsa eger şemen almazlarsa dīnlerin

224b

/1/ dünyālarından terciḥ itmişlerdür ḥācelerūñ şuleḥası gibi ki ḥelālden /2/ kesb iderler fakirlere infāk iderler Allāh ta'ālā ḥazretine şükr itmek /3/ hemān budur ed-dihkān (ekinci) ekinci recüldür ki her kim bunuñla ihtilāt itse /4/ devletlü olur eger şemen almasa ḥarfū'z-zāl ez-zabbāḥ (bogazlayıcı) recül-i zālimdür ḥarfū' /5/ r-rā er-reyhānī (reyhāncı) bir kimesnedür ki Allāh ta'ālā muşibete yetişdürse şabr /6/ ider rāzı olur er-retāyī (otçı) bir recüldür menfa'atlü mālı vardur er-refā (eskiler dikici) ya'nı /7/ eskiler dikici bir kimesne görse ki 'avratınuñ ferci kaftānı yırtuḡından /8/ görünür bu kişi bu 'avratı bir yaramaz işe tuş ide andan şöñra i'tizār /9/ ide ammā 'özri maḡbūl olmaya kendünūñ şevbin yırtılmış görse akırbaşıyla /10/ ḥuşūmet ide ḥayr gelmez kimesnelerile muşāhib ola er-rā'ī (çübān) re'āyā meşāliḥin /11/ başarur ādemdür er-

revvās (baş satıcı) bir melikdür ki ulular aña tābi' olur rākībū'l- /12/ l-'acele (uykucu) hey'et-i ma'rūfa üzerine olmasa fazāhata delālet ider er-rāķi (efsüncü) /13/ efsüncü eger cerāhata efsün okısa müsülmānlara ülfet vire ve teskīn /14/ kabūl ide rākībū'l-hayyāt ılan efsüncüsü recūl-i ğaddārdur er-rukye (efsün) Allāh ta'ālā /15/ ismin zıkr itse necātdur hümūmdan er-raşşāşī (kalaycı) recūl-i şāhib-i hāleldür

225a

/1/ er-rāyız (riyāzet idici) vālī-i umūrdur ħarfū'z-zā ez-zerrād (zırhçı) bir recūldür ki ħalka 'ilm /2/ ve edeb ta'lim ider ammā nifākdan ħālī degūldür ez-zeccāc (cāmcı) ħaravaşlar alup /3/ şatan kimesnedür ammā Rūmiū'l-'aşl cāriyelerdür ki āyine-i muşaffā gibi olurlar /4/ ħarfū's-sin es-sāil (dilenci) recūl-i tālib-i 'ilmdür eger su'al itdūgi nesne teslim /5/ olunsa ħācetine yetişe ba'zı ħükemā eydür sāil ve fakīr ve rā'i ħūzn /6/ ve fikirdür zirā ki insān su'āle ve fakra ve ğuşşalu olmayınca muhtāc olmaz /7/ bir kişi görse ki sāiller ve fakīrlar evine girmişler teşeyyūt-i (تشیت) hāle delālet /8/ ider ve eger evinden nesne alsalar mazarratdur es-sakā (sakā) recūldür dīn issi /9/ müttakīdür elinden ħayırlar şādır olur eger ücret almasa es-simsār (kıymet bilici) /10/ bir kerīm 'azizdür 'aṭalar ider es-sekkākīn (bıçakçı) recūl-i 'ālimdür ħalka ta'lim /11/ ħazākat ve kıyāset ider es-semāt (baş ayak ħarın bağırısuğ ħaşlayıcı) bir vaşidür ki emvāl-i yetāmā yēmegi 'ādet /12/ idinmişdür نعوذ بالله منه es-semāk (balık satıcı) un devşüren maṭrabāzdur es-sükkeri (şekerci) /13/ bir tatlu 'azizdür eger derāhim alsa kelām-ı laṭif işide cevāb-ı laṭif /14/ vire es-salāh (deri yüzücü) sultān-ı zālīmdür müsülmānlaruñ mālın bi-ğayr-ı şer' alur /15/ 'Arab begleri gibi yāhūd bir tācirdür ki müsülmānlaruñ mālın alur irāk

225b

/1/ memleketlere gider ğaybet ider es-sāyih (gezici) recūl-i tālib-i 'ilmdür es-sāhir (sihr idici) recūl-i /2/ fettāndur es-serrāc (saraç) recūl-i nuḥāsdur ki cāriyeler cem' ider veyāhūd 'avratlar /3/ dellālīdur es-semmān (yağcı) recūl-i ğanīdür her kim aña tābi' olsa ħademinde ħoş /4/ geçer es-sāyis (seyis) vālī-i umūrdur es-sebbākū'z-zeheb (altun sebūkeci) yaramaz kimesnedür es-sārik (uğrı) /5/ kezzāb kimesnedür ħarfū'ş-şin eş-şevvā (biryāncı) mü'eddib-i şıbyāndur ahrārdan /6/ ve memālikden bir kimesne görse ki biryāncıdan biryān alur ki bişmiş /7/ kızıdır oğlın mu'allime vire bir kişi gördi ki kendūyi biryāncı /8/ olmuş bir yire vālī ola sultān mālın çıkarmağa sa'y ide zūlmıla ve /9/ müşādereyle eş-şa'irī (arpacı) bir kişidür ki dūnyāsın terciḥ itmişdür āhireti /10/ üzerine eger derāhim alsa şemeninde eş-se'āt (çanak gökleyici) recūl-i şāhib-i şerefdür eş-şāhidī' /11/ l-'adl recūldür ki a'dāya muẓaffer ola eger görse ki bir kişi üzerine /12/

şehadet ider hac ide harfû's-şād şayyādî's-sibā' (yırtıcı avcı) sultān-ı kavidür /13/ ki 'askerler başa şayyād (avcı) bızāt (toğan) ve's-şakr (çakır) ve'l-bāşık (atmaca) sultān-ı 'azımdür /14/ mekkār ve huddā' şayyādū'l-'aşāfir ve't-tuyūr (serçeler kuşlar avcısı) recül-i təcirdür mekkār /15/ şayyādū'l-vuhūş (güreler avcısı) kavm-i 'Acemidür ki kâhîr ola ba'zılar eydür şayyād şāhîb-i

226a

/1/ nisādur ki 'avratlar talebinde hileler ider eş-şayyāğ (kuyumcu) bir kişidür ki oddan /2/ altun ve gümüş çıkarur ol kimesne şırrırdür ve kezzābdur halka fitne ider /3/ Sāmūrî gibi eger görse ki gayrı halkuñ cevāhîrîn almış terkib ider /4/ bir kimesnedür ki evvel emirden şerre şürü' ide 'ākîbet hayırla tamām ide /5/ eş-şaydelānî (çerçi) recül-i munşıfdür ki edviyeler cem' ider eş-şaykal (pas giderici) mişlū'l-vezîr /6/ müsülmanların maşlahatın görür kimesnedür ki vazî' ve şerîf andan rāzı /7/ ola şābit ve 'ādîl kimesne ola eş-şabbāğ (boyacı) boyacı bir bühcāncı kimesnedür /8/ eş-şaffār (tuççu) recül-i şāhîb-i metā'dur metā' dünyâyı ahîret üzerine tercih /9/ ider eş-şakkāk (mektûb yazıcı) haccām-ı muhtāldür eş-şarrām (kesici) bir kimesnedür beyne'n-nās /10/ muşlîh ola kıymet-i mevārişe mübāşeret ide harfû'z-zād darrābū' (sikkeci) /11/ d-denānîr eger kendüyiçün veya gayrı içün dinār ve dirhem dārb /12/ itse kelām-ı hasen te'lif ide ba'zılar eydür recül-i bārdur laţîf eger /13/ dārbıçün ücret almasa eger ücret alsa recül-i şāhîb-i riyādur İbn-i /14/ Sîrîn eydür darrāb gānîmet issi kimesnedür ki nakl-i kelām eyler bir kimesne /15/ ki denānîr dārb itse şalavâtı hıfz ide emāneti şāhîbine vire

226b

/1/ eger yeñî akça ve yeñî denānîr dārb itse kelām-ı hasendür eger mağşûş akça /2/ dārb itse bir söz söyleye ki anı fi'le getürmeye zāhîrî bâtınına /3/ muvāfîk olmaya harfû't-tā tabîb 'ālimdür nitekim müftî ve fakîh /4/ tabîbdür et-tabbāh (aşçı) aşçı görmek hayrdur 'avrat almak taleb idene /5/ eyüdü müslümanlar eydür bir kimesnedür ki halkı esbāb-ı ma'îşete da'vet /6/ ider et-tarrār (yankesici) bir kimesne görse ki bir kişi bunuñ yeñinden kisesin /7/ kesdi dinārın uğurladı ol kimesneden mekr ve hile işide et-tahhān (degirmenci) /8/ recül-i meşgūldür meremmet-i nefsine ve dünyāsına et-tayyān (balçıkçı) bir kimesnedür /9/ ki halkuñ yaramazlığın setr ider eger görse ki balçık işin işler 'amel-i /10/ şālîh işleye şānî'ü't-taşt (legenci) 'avratlar işin işler ādemdür şānî'-i /11/ kumkuma dahı eyledür ve şānî'-i kûze dahı eyledür et-tabākî (tabakçı) bir kimesnedür ki /12/ halkuñ esrārını keşf ider et-tuyūrî (kuşçı) oldur ki kuş uçura ed-dücācî evün /13/ cem' iden kimesnedür harf-üz-zā ez-zāggān (göçgüncü) eger bir

kimesne göçgünci görse delâlet ider ki mekânında ef'âlinde akvâlinde şebâtı olmaya harfû'l-'ayn el-'arrâf (fâlcı) bir kimesne gelse bir nesneden /14/ şorsa gâyetde guşşaya delâlet ider zirâ ki ihtiyâc-ı su'âl şol /15/ kimesnenüñdür ki aña hemm ve guşşa yetişmiş ola eger görse ki cevâb-ı şâfi

227a

/1/ virürler ol cevâb neyise kabûl itmek gerek eger sükût itse cevâb /2/ virmese ol fi'l bâtıl olmağa delâlet ider el-'allâf (alaf satıcı) recûl-i keşîrû'l-mâldur /3/ ki fazâyılıle mezkûr olur el-'attâr (çerçi) recûl-i 'âlim ve 'âbid ve zâhid ve edib /4/ kimesnedür ki her kim muşâhib olursa andan kesb-i edeb ider ve zıkr-i hasen /5/ kazanur eger buhûr itse eyü degüldür el-mu'allım vâli-i keşîrû'n-nef'dür eger ecr /6/ almasa 'aşşârû'l-halli (sirke şıkıcı) recûldür ki ehl-i vera'a yakın olur halka naşihat /7/ ider zühde ve takvâya da'vet ider 'aşşâra dühni'l-cevz ve's-simsim (cevz yağın ve susam yağın şıkıcı) recûldür /8/ ki mâlî çok ola el-'aşşâr (ondacı) bir kimesnedür ki gayruñ işine dahl ider /9/ harfû'l-ğayn el-ğavvâş (bahirler) bir kimesnedür ki müşkil işlere girür bir kişi /10/ görse ki deñize taldı dürler çıkarmak ister ba'zı düñü dahlı çıkardı /11/ bir kimesnedür ki bir pâdişahuñ işine girmiştir ol işden eline /12/ bir câriye girmiştir ol câriyeden bir güzel oğlan toğmuştur ol oğlan /13/ 'âlim ve fâzıl olup bir müderrisden 'ilm tahşil ider yahod bir pâdişâhdan /14/ mülk tahşil ider el-ğazzârî (tağarcı) bir recûldür emvâl-ı nâsı kabz ider /15/ el-ğazzâl (ip egirici) eger görse ki ip egirür sefer ide harfû'l-fâ el-faşşâd (kancı)

227b

/1/ bir kimesnedür hadîşe ve kelâm-ı nâsa ta'n ider eger 'arzına kaşd itse /2/ ızhâr-ı 'adâvet ve ğanîmetdür eger tûluna kaşd itse eyü sözlerdür ki halka /3/ ülfet virür el-fallâs (pülcü) eger püluñ bir şahidi olsa yanınca fâyideye /4/ delâlet itse renc ve fâyide ide ve illâ şerdür yaramaz sözdür zirâ ki fülûsıla /5/ erzeli eşyâ alınur şatılur el-fâmî (hırze satıcı) bir kimesnedür emîn ve mekin esrâr-ı nâs /6/ anuñ katında cem' olur ve emvâle emîn olur el-fahhâm (kömürçi) kömürçi sultân-ı zâlimdür /7/ müsûlmânlaruñ mâlın zulmen alur fakîr eyler الفقير اذا كان و خشا ya'ni fakîr /8/ çirkin kimesne olsa recûl-i kâfirdür el-ferrâş (süpürücü) bir kimesnedür ki 'avratlar /9/ maşlahatın görür el-fa'âletü (işçiler) eliyle iş işleyen meşelâ baltayla yir kazsa /10/ Allâh içün işlese eyüdür balta bir kimesnedür ki mâlî kendüye cem' ider /11/ her nesnenüñ aşlına yetişür her âlet ki kazmak ve kesmegiçün ola anlar /12/ dahlı eyledür kaçan baltayla ve sayir âletile iş işleriken üzerine toz /13/ kónsa mâldur ol mikdâr ki toz kóndı eger üzerine toz

konmasa /14/ ol işden intifâ' olmaya eger görse evler yıkar dîvârlar yıkar birbirine /15/ karşıdurur ol dîvârûñ halkı arasında vahşet vâkı' ola yâ fevt ve mevt

228a

/1/ çok ola el-fahhâr (şakşıcı) bir kimesnedür ki 'avratlar işin ıslâh ider el- fevâkihi (yemişçi) /2/ yemiş satıcı ol kimesnedür ki kişinüñ sevdüğün şata eger ücret almazsa /3/ harfû'l-kâf el-kaşşâr (kâruz) bir kimesnedür ki halka naşihat ider ve nice /4/ müsülmanlar andan tevbe ider halkı günâhdan pâk ider ba'zılar eydür şadaqât-ı /5/ nâsı cem' iden kimesnedür el-kavvâs (yaycı) bir kimesnedür ki halkı gazâyâ çıkmağa /6/ da'vet ider yâhod bir pâdişâhdur ki 'askeri çok ve kuvvetlü ola /7/ el-kaşşâb (kaşşâb) melekû'l-mevtdür bir kişi görse ki kaşşâbdan bıçak aldı mariz /8/ ola yine sağ ola kuvvet yetişe eger görse ki bir melik ra'ıyyetlerin zebh /9/ ider ra'ıyyete zulm ide ba'zı hükemâ eydür kaşşâblar soğakda mevte delâlet /10/ ider eger gören kimesne marizise ganiler görse şiddete ve mazarrata delâlet /11/ ider medyûnlar görse edâ-yı deyne delâlet ider merbûğ görse hal /12/ olmağa delâlet ider kassâmü'l-lühûm (et pâreleyici) nemmâmlardur ki halk içinde yörüüp /13/ halkuñ etin çekerler bir kişi görse ki kendü bedeninüñ etlerin akribâsı /14/ arasında kısmet ider eger hayra delâlet ider nesne varısa bu kişi /15/ akribâsı arasında berâber mu'âmele ve zindigâni ide ve illâ hâli müteğayyir ola

228b

/1/ yâhod fevt ola mâlı beyne'l-verese kısmet olına el-kaffâl recül-i dellâldur /2/ evüñ kapusın kilidlemek evlenmege delâlet ider ki ehlin saklar dükkân /3/ kapusın kilidlemek metâ'ın dellâla virmekdür el-kanâ سنخ سخر (el-kinnâ kızılcağı) bir mekkâr kimesnedür /4/ umûrında mekr ider el-karrâd (maymüncü) bir ebû'l-'aceb kimesnedür oyuncular gibi kallâ'û'l-cebbâl (tağlar yıkıcı) /5/ bir şa'b işlere şürû' idici kimesnedür ve halkuñ mâlı arasına girür /6/ el-ğudûri (çölmekçi) bir 'ömri uzun kimesnedür el-kaţţân (panbuççı kimesne) recül-i şâhib-i mâldur el-kassâm (kassâm) /7/ eger kassâm kırğıl ve cesim kimesneyse ol yıl rızq-ı helâl virile eger bihi /8/ ve tayyibü'r-râyiha ise manşib ve zıkr-ı hasen virile eger kassâm yığıt kişi /9/ olursa ol yıl 'adâvet ider kimesne zâhir ola el-ğalânisi (hazveççi حزوجي) riyâset /10/ issi kimesnedür harfû'l-kâf el-keyyâl (ölçücü) eger kile-i 'adl idüp ölçse /11/ re'âyâya 'adl olına el-kâmî (الكامي) (gözsüz) recül-i muntekâmdur el-kâğidî (kâğıd satıcı) bir kimesnedür ki /12/ aşhâbı hiyâle mu'âvin olur el-kâhin (fâlcı) bir kimesnedür ki dâym fi'l-i bâtıldur /13/ ba'zı hükemâ eydür bir kişi görse ki kendüyî kâhin olmuş delil-i hayırdur /14/ cemî'-ı nâsa

el-kehhāl (sürmecî) bir muşlih-i dindür Allāha delālet ider harfū'l-lām /15/ el-lābin (kerpüç kesici) bir kimesnedür ki māl cem' ider bir kişi görse ki kerpüç keser devşürür

229a

/1/ māl cem' ide ve eger kerpüç kesse ammā kırıdup devşürmeşe guşşadur ve /2/ fesād-ı māludur el-lehhām bir kimesnedür ki halkı sefere tahrik ider el-luşş (uğrı) 'illet-i /3/ tabi'atdur eger qaraysa sevdādur kızılısa kandur şarusa şafrādur /4/ akısa balğamdur ba'zılar eydür luşş recül-i kattāldur eger nesne uğurlasa eger mariz /5/ görse sağ ola harfū'l-mīm el-mużhek (güldürici) ya'nî âdem güldürici ve hikāyet idici ehl-i /6/ mekirdür ve maşharadur el-messāh (yir ölçücü) bir kimesnedür ki ahvāl-i nāsı tefak্কud ider eger /7/ egilmiş yirleri mesāha itse ehl-i hayırdan olan tayifenüñ ahvālın tefak্কud /8/ eyleye eger bağlar mesāhat eylese hātūnlar ahvālın tefak্কud eyleye eger /9/ yemiş ağaçların mesāha itse recül-i şālīh ahvālın tefak্কud eyleye eger yollar /10/ mesāha itse ol tarīke sefer ide eger hac yolın mesāha itse hac ide /11/ el-mellāh (gemici) recül-i seccāndur (habs idici) el-meşşāt (tarakçı) bir kimesnedür ki halkuñ guşşasın def' ider /12/ el-māşīta (darağdan düşen) imre'tdür darayıcı bir kimesne ki buña yakın olsa mertebesi /13/ ziyāde ola الناس و عند ذواتهم el-meğāzili (eyirici) bir kimesnedür ki esrār-i hulkı /14/ fāş ider el-müteķāzī (ķāzilenci) bir kimesnedür ki haķķı ķazā ider mazlūma mu'āvin olur /15/ el-müsāmiri (muşlih) bir kimesnedür ki halkı maħabbete emr ide el-muħayyer (örmeklenmiş kişi haķķı bātılı seçmegiçün) bir melekdür ki huķūk-ı nāsı

229b

/1/ ve aħķāmı yirlü yırince ri'āyet ider ta'dil mevāzın ider eger mīrānı müsāvise melik-i /2/ 'ādildür ve eger müsāvī degülse melik-i zālimdür el-müzeyyen (yazıcı) ve'l-muşavver (şüret düzüci) recül-i aşhāb-ı bātıl- /3/ dur umūr-ı dünyāda el-müsāhim ve'l-muķāri' (ķur'acı) bir kimesnedür ki mezmūm ve guşşalu ola /4/ ve tarlīga düşmişdür ki halka ülfet virür ve biribirine yardım eyler el-münta'il (na'lbend) eger görse /6/ ki tavar na'l itdükleri gibi kendüye na'l vururlar eger elemi ve zahmeti yoğısa eyüdü /7/ ve eger elemi olsa yaramazdur el-müşteri (alıcı satıcı) bir kişi gördi ki alur şatar alduğı nesne /8/ maħbūbısa eyüdü ve mekrūhısa yaramazdur el-muhtār (maķbūl kişi) imāmdur ve vālidür ve re'isdür /9/ muhyi'l-mevtā (ölü dirildici) bir kimesnedür ki halkı zālīm sultān elinden alur ba'zılar eydür /10/ debbāğlardur ki derileri işlāh iderler el-mekārimü ya'nî bir kişi mekārīm nās ya'nî eyü /11/ âdemler ulu âdemler görse işi iyesi ya'nî iş isleri kimsenelerden fāyide göre /12/ yā kendüsi anlardan ola vāli-i umūrdur el-muşavverü'l-hayvān (hayvān şüret iden) 'ala'llāhı kezibe ve iftirā /13/ iden

kimesnedür el-müneccim (müneccim) recül-i ğayr-ı şekürdur harfû'n-nün neccâr (dülger) görse ki bir nesne /14/ menfa'ate yaramaz bir kimesnedür ki mu'âmele ider erenlerle mâlların hâd'ıla ellerinden /15/ alur en-nebbâş (sin açıcı) tâlib-i 'âlim-i ğamîzdur eger meyyitüñ üzerinde olanın alsa

230a

/1/ 'ilmi riyâ için ve tahşîli dünyâ için itmiş ola ve eger meyyit hayyisa /2/ 'ilm-i dinde ziyâde kuvvetlü kimesne ola eger meyyiti bir yirden bir yire nakl itse /3/ māl-ı habîş eline gire kavm-i Mūsā eydür bir kişi görse ki nebbâşlık ider /4/ ammā mevtaları kabirden taşra çıkarmaz ferah ola eger görse ki meyyitlerle /5/ söyleşür bir hâcet ecliçün bu kişinüñ havâyici kazâ olına en-naqqâş (naqqâş) /6/ recüldür ki halkı zeyn ider mertebelü mertebesinde ri'âyet ider levîm gelür /7/ nesnelerden şakınur en-neccâr (dülger) bir kimesnedür ki halkı te'dib ider en-naqqâz (bozucu) /8/ bir kimesnedür ki işleri bozar 'ahde ve şartâ muhâlefet ider nuhâs (kalıpçı) /9/ el-cevâri bir şâhib-i hayr kimesnedür nuhâsü'd-devâb (emîrâhûr) mürşiddür ve vâli-i /10/ umûrdur en-nedâf (panbuğ atıcı) bir kimesnedür ki şâhib-i huşûmet ola elinde nice /11/ umûr zâhir ola eger panbuğı eyü atmazsa haşımı aña ğâlib ola en-nâtî' (şatranc bezin idici) /12/ bir kimesnedür muşğabb ola (ya'nî savıcı ola) halkuñ arasına cidâl barķmağa kendü nefsine /13/ menfa'at cerr ide en-nâkıd (şarrâf) bir kimesnedür ki her eyü ve yeñi nesneleri cem' ider /14/ alur ve yaramaz nesneleri terk ider ve eger şâhib-i 'ilm ve dînise evvelî ve âherî /15/ olan umûrı cem' ider eger şâhib-i dünyâyisa eşrâf-ı eşyâyı temiz ider alur

230b

/1/ en-neblî (okçî) recül-i zâhiddür en-naqqâb (lağımçı) mekkâr ve huddâ'dur eger naqb idüp bir /2/ şehir içine girse 'ilm fâidesin ide eger harem-i nâsa girse huddâ' /3/ üzerine ola en-neşâbî (duzakçı) recül-i cäsüsdur yaramazlığa emr ider en-nâtûr (nâtûr) /4/ delâlet idici kimesnedür naqqâlû'l-mevtâ (ölü taşıyıcı) ya'nî ölü taşıyan recül-i şâhib-i /5/ maldur harfû'l-vâv el-varrâķ (defter şatıcı) bir kimesnedür ki halkı ta'lim ider harfû' /6/ l-hâ el-herrâs (hersçi) bir kimesne hezeyânât* söyler şeğablü müfsiddür harfû'l-yâ el-yân'î yemişçidür bir senevî mālûñ huşûlîna delâlet ider **on altıncı** /7/ **faşl** düşde ol ehl-i hîrfetüñ müsta'mel âletlerin görmegüñ /8/ ta'bîrî beyânındadır hurûf tertibince harfû'l-elîf el-ürçûha (şalıncak) /9/ bir kişi görse ki tercih-i ercûha ider ol kişi dünyâyıla lu'b ide /10/ hiç bir nesneye i'tikâd itmeye ve bir kavîl üzerine şâbit olmaya el-iğtisâl /11/ hâdîme delâlet ider kîse ve lif mazarrata delâlet ider zirâ ki

* hezeyânât: (metin hedyânât 230b/6)

bedenden /12/ nesne ekser 'arak çıkarur vaqt olur ki bir zāniye 'avratıla zinā itmege /13/ delālet ider idārātü'l-cünne (ya'nı yā gazā idüp düşmeni def' ide her ne taraftaki kalkanı ol yaña döndürdi yā hac ide kalkanı ol yaña döndürürse zîrâ haccıla nice nesnenüñ ahırlığı def' olmaz dañı nice nesneleri def' itmeği işâret olına şahidine göre) vilâyet-i cihād ve gazā ve hacdur 'adlile ve inşâfıla /14/ cemî'-i âlât-ı şanāyi' şanāyi'e delālet ider her kankı şanā'atüñ âletiyse /15/ ol şan'atıla ta'bir olunur eger bir kışi görse ki işleyi geldügi

231a

/1/ şanā'atüñ âleti helāk olmuş mevte delālet ider yāhod göz ağrısına /2/ delālet ider bir kışi gördi ki bir 'ālim helāk olmuş ol kışi a'mā oldu /3/ bir kışi gördi ki semā helāk olmuş fevt oldu el-ikāf (pālāncı) bir 'acemî /4/ hātündür eger şınsa helāk ola ba'zılar eydür pālān hāzındur /5/ ki nafağa-ı ma'rūfayı hıfz ider el-ibre (igne) bir qarı kimesnedür ki halka ülfet /6/ vırür eger ilik dañı bile olsa kat' olmuş kimesnelere ülfet vire bir /7/ kışi görse ki igne yir ol kışi bir kendüye zarar iden kimesnenüñ /8/ esrârına vākıf ola eger bir kimesneyi igneyile dürtse bir kimesneye ta'n /9/ ide ki ol kimesne bundan aqvā ve evlā ola harfū'l-bā el-bātiye (badya) /10/ semiz cāriyedür el-berme (taşdan çölmek) bir kimesnedür ki ni'metin konşularına vırür ve cemî'-i /11/ halka ihsān eyler ba'zılar eydür cevārîdür el-bisāt (döşek) dünyādur şahibine /12/ eger döşegi dürlmüş görse dünyası az ola eger döşegi eyü yeñi vāsi' /13/ görse 'ömri uzun ola ve dünyası vāsi' ola eger bir mechül döşek /14/ döşeseler nerede olduğın ve mekânın ma'lûm bilmese gurbette devlete yetişe eger bir kavm içinde döşeseler ol kavm içinde ulu ola eger döşek eski ve yufka /15/ olsa dünyādur ammā 'ömr az olmağa delālet ider ba'zılar eydür

231b

/1/ döşek bir kimesnedür ki kendüyi medh ider öginür yalan söz /2/ söyler bâtıla mürtekib olur büstūka (kumbara) 'avratdur yā cāriyedür ki i'timād /3/ olunur yāhod kışinüñ resūlidür ki bir vilāyetden bir vilāyete hedāyā /4/ ve menāfi' alur varur harfū't-tā tābūt 'azım melikdür bir kimesne /5/ görse ki tābūt içindedür bir kimesnedür ki düşmenden havf ve hazer /6/ ider ammā şofra düşmene gālîb olur eger sultān olmağa lāyıkısa /7/ sultān olur eger gāyib varısa vağanına gele eger tābūt virseler /8/ rızk ve 'ilm ve sekînet vireler et-tūr (şu içecek kab) hādîmdür et-taht (taht) beşâret tonlarıdur /9/ tızcek yetişür harfū's-sā eş-sağr (öñ diş) kıvāmdur harfū'l-cim el-cürre (geyik duzağı) cāriyedür /10/ veyā gulāmdur el-cām (cām) kışinüñ dostıdur eger bir kışiye helvā veyā /11/ pālūde getürseler dostından ziyāde maħabbet ola eger öñine sevmedügi /12/ nesne

getürseler ‘adâvetdür el-celâcıl (çıñrağı) huşümetdür her kim üzerinde /13/ çıñrağı görse huşümetile meşhûr ola el-ceres (çañ) sultân kıbelinden /14/ bir müzi kimesnedür el-cevâletî (çuvâllar) hâfız-ı sırdur eger çuvâldan nesne /15/ taşra görünse bir sır zâhîr olmakdur ve nev’-i hıyânetdür el-cerâb

232a

/1/ hâzın-i emvâldür harfû'l-hâ el-hoğka köşkdür bir kimesne ki kaşr /2/ görse kaşr-ı ‘azımdür ki içinde hâdimleri ola el-habl (ip) ‘ahddür ve /3/ dındür قال الله تعالى واعتصموا بحبل الله جميعا habl derilerden /4/ olsa bir kimesnedür ki şâhib-i demâ ola eger lifden olsa recûl-i /5/ hasendür eger şüfdan olsa vilâyet-i dındür eger sakalı kılından /6/ bükülmiş ipise ol kişi yalan şehâdetiçün rüşvet almışdur eger /7/ ip egirse yalan şehâdete sefer ide eger ipi bükse bir kişnüñ boynı /8/ altına koysa ‘avrat almakdur eger kendü boynına tolasa sefer ide /9/ vilâyet eline gire bir kişi gördi ki a’lâ-yı ‘ulyâdan bir kara kıl /10/ ipile şalınur İbn-i Sîrîne su’âl itdi İbn-i Sîrîn eydür hiç kan /11/ gördüñ-mi eydür ki yok İbn-i Sîrîn eydür şıla-yı ihsândur kara kıl maldur /12/ düş gören eydür mâlum vardur ammâ anama hıbe itdüm İbn-i Sîrîn /13/ eydür gördüğün hemân oldur el-hacele (keklik) güzel ‘avratdur yâhod recûl-i /14/ hasenü'l-kelâmdur el-halka ve'l-‘urve (kulp) kuvvet-i dındür قال الله تعالى فقد استمسك بالعروة الوثقى لا انفصام لها /15/ harfû'l-hâ el-hayme (çadır)

232b

/1/ eger sipâhî görse ki üzerine hayme dutmuşlar vilâyete yetişe tâcir görse /2/ sefer ide hayr ve fâyide göre ve cârîye-i hasnâyıla ta‘bır olunur قال الله تعالى حور مقصورات في /3/ eger kendüsi haymesi muğâbelesinde bir /4/ hayme dağı görse emr-i ma‘rûf ve nehy-i münkerdür bir kimesne görse ki /5/ haymesinde ay vardur sultân sarâyından bir cârîyeye yâ oğlana ‘âşık ola /6/ eger piyâde görse ki haymesi vardur at eline gire el-hayt (iplik) bir kişi görse /7/ ki iplik eline almış ol şâhîde muhtâc ola eger ipligi bükse bir kişnüñ /8/ boynına dağsa ol kişi kâyid olup yede bağlanmış iplik sihirdür el-ñılâl (dış kurdağı) /9/ süpürge gibidür hâdimdür harfû'r-râ rahâ el degırmeni tartsa dîn işinde /10/ eyü ola ba‘zı hükemâ eydür şiddete delâlet ider er-râviye (şu tulumı) sultân görse /11/ mülk-elne gire tâcir görse fâyide ide sâyır-i ehl-i şanâ‘at görse /12/ be-gâyet eydür er-rekve sultân görse vilâyetdür harfû'z-zâ ez-zıkkı /13/ bal ve yağ tulığı eline girse bir müsülmândan gânimet eline gire neft /14/ tulığı eline girse bir zâlimden mâl-i harâm eline gire eger tulığı ursa /15/ oğlı toğa قال الله تعالى فنفخنا فيه من روحنا İbn-i Sîrîne bir kişi

233a

/1/ geldi eydür 'avratum bir tulukdan hamr içer ammā şırf sücüdür şofıra /2/ şu katdı bir ibrike koydı baña virdi içdüm İbn-i Sirin /3/ eydür harām maldur ve şu fitnedür ez-zemām (yular taşıma) tā'atdur ve māl ve ni'metdür /4/ el-ḥuṭām zinet-i reculdür ezzenbıl hammāl-ı ta'biyedür harfū's-sin es-selle /5/ dindür eger selle içinde eyü görse eyüdür ve yatlu görse yatlıdur /6/ es-sükkerce (küçük çanak) cāriyedür yā gulāmdur es-süllem (nerdübān) bir ulu kimesnedür ammā münāfıkdur /7/ eger nerdübāna çıkmak veyā inmek taleb itse bir kavm üzerine ikāmet-i beyyine /8/ ide eger semāya nerdübān ursa bātil işleye ba'zı hükemā eydür nerdübān /9/ delil-i seferdür devlete delālet ider eger çıksa ba'zılar eydür şiddetdür /10/ bir kişi İbn-i Sirine geldi eydür ki nerdübāna çıkdum İbn-i Sirin /11/ eydür sen halkuñ sözün diñlerimişsin قال الله تعالى ام لهم سلم /12/ يستمعون الايه es-setr eger perde ev kapusunda aşlu olsa hüznür /13/ dükkān kapusunda olsa hüzn ma'ışet cihetindendür eger perde /14/ yaşıl veyā ak perde olsa 'ākıbet-i mahmüddür eger kara olsa sultāndan /15/ guşşadur eger perde eski olsa guşşa zāyıl ola eger yeñi olsa mümted

233b

/1/ ola eger tülindan yırtılmış olsa tızcek ferah yetiše eger 'arzından /2/ yırtılmış olsa bu kişünüñ 'ırzı dökile eger kelb yırtsa düşmen-i /3/ sefihdür el-setrū'l-ma'rūf (ya'ni evvelden bildügi perdeyi görse) eger evvelden yirinde olan perdeyi görse /4/ zararı ve menfa'atı yokdur sikkın sofra bıçağı gulāmdur ve cāriyedür /5/ eger nesne keserse bunuñ üzerineyse ol iş münkaṭı' ola ba'zılar /6/ eydür hüccetdür kavm-i 'İsā eydür bıçak kuvvetdür ve maldur ki hādım elinde /7/ ola es-savṭ (kamçı) sultāndur eger kamçı ururken üzölse salṭanatı zāyıl /8/ ola eger kamçı iki yarılma salṭanatı muzā'af ola eger kamçıyla /9/ himārın darb itse Allāh ma'ışetinde du'ā ide eger atın darb itse /10/ Allāha du'ā ide bir emr-i 'asirde eger görse ki suçsuz kimesne darb /11/ itse ol kişiye va'z ide eger ol kişiyi darbıla incitse tāyib /12/ ola eger incinmese kabūl-ı va'z itmeye eger ursa kan çıksa ol /13/ kişiye cevri ide eger dāribe kan dokunsa madrūbdan māl eline /14/ gire eger görse ki semādan (...) kamçı inmiş sultān-ı zālīm ol kavme /15/ musallaṭ ola es-seffūd (demür şiş) hādımdür ki andan havf olunur es-sāṭūr (et dögecek demür)

234a

/1/ bir kavı kimesnedür ki kaṭ'-ı ḥuşūmāt ider es-serir (taht) müslimün eydür bir kişi /2/ kendüyü taht üzerinde görse eline salṭanat gire eger 'avrat almak /3/ dilerse eyüdür eger taht üzerinde döşek olsa rif'at bula eger döşek /4/ yogısa sefer ide es-sürāduḳ (perde) bir kişi görse ki üstüne günlük tutmuşlar sultān ola /5/ kıştās terāzūdur ammā terāzū

Y. G. MUSEVVERETLİ KUTUPHANESİ
MÜHÜRÜ
MÜHÜRÜ

'adl-i müş'ir olduğun sultân-ı 'adile ıtlâk urılan ya'nî 'adil ki bi-bedeldür vakt olur bir sultânıla harb ide muzaffer ola /6/ es-serc (eyer) 'avratdur veyâ sultândur veyâ atdur ve maldur Câmâsb eydür bir kimesne /7/ eyere binse her emrinde eyü ola harfû's-şin eş-şüfre (büyük bıçak) lisândur eş-şirâ' (yilken) saltanat ve 'izzetdür /8/ sultân görse kuvvet bula memleketi ve çerisi ziyâde ola harfû's-şâd eş-şävlecân /9/ çevgân ahmak oğuldur ba'zılar eydür bir münâfık kimesnedür bir kişi görse ki /10/ çevgânıla oynar bir münâfık mu'âvin ola yâhod andan isti'ânet taleb /11/ ide bir kimsene üzerine eger çevgân murâdınca olursa emr-i huşûmetde murâdınca ola /12/ eş-şandûk 'avratdur câriyedür eş-şurre (kise) eger bir kimesne bir kimesnede kise-i dinâr /13/ ve dirhem emânet kosa sırrın emânet koya bunun gibi vâkı'alar tekrâr geçmişdür /14/ ammâ ba'zı yirde yazılır ve ba'zı yirlerde yazmamak istedüm ammâ yine yazdum /15/ tekrârlar çok vardur zarûret olduğun tekrâr gelmeklik lâzım oldu

234b

/1/ eş-şafha dostdur eş-şurâhi câriye ve gulâmdur harfû'z-zâd ez-zabbû kebâb- /2/ dur delâlet ider ki be-gâyet zahmet göz yaşıyla mâl tahşil ide eger kebâbuñ eti /3/ aruğ olsa delâlet ider ki bir mesâvi ide andan buña nef' hâşıl ola harfû' /4/ t-tâ et-tayyâr (kuşçı ya'nî vezirler kâzi'askerler kâğıdlar uçarlar kuşçılar kuş uçduğu gibi) vezir ve kâzi'askerdür et-taşt (legen) pāk 'avrat ve câriyedür /5/ eger bakırdan olsa Türki câriyedür gümüşden olsa Rūmidür altundan olsa /6/ cemile 'avratdur ki elinden ikrahıla ziyâde nafağa alur büllürdan olsa bir cürre /7/ hâtündür nikâh olunur et-tabak dostdur et-tabbal (davul) bir kimesnedür ki halkı toğru yola /8/ da'vet ider tablabu gibi haber-i bâtıldur et-tarâde (avda katı düşmeñ hileler itmek) emr-i bâtıldur et-tavk boğmak /9/ buhldur et-tenefe (küçücük hâli uzun saçaklı) dünyâdur İbn-i Sirine bir kişi geldi eydür ki bir kâli üzerinde /10/ oturdum Yezid bin 'Abdül-melik kâliyi altumdan aldı yabâna atdı andan şöira /11/ yire oturdı İbn-i Sirin eydür bu rü'yâ Yezid bin Mehlebündür Yezid bin 'Abdül-melik münhezim /12/ ola Yezid bin Mehleb anuñ yirine otura hem eyle vâkı' oldı harfû'z-zâ ez-zahre ev içinde /13/ olan metâ'a derler eger tamâm müstevfâ olsa delâlet ider ki şâhib-i rü'yâ neyi murâd idinürse /14/ hâşıl ola ammâ eger ev içinde ola esbâbdan ba'zı eksük görse noğşânına göre nağş-ı murâd /15/ ola harfû'l-'ayn el-'acel zıkr olunmuşdur sâbıkâ el-'amüd (direk) dındur bir kişi 'amüddan inse sultân-ı 'adile mülâkât ide

235a

/1/ ide el-'ullât ya'nî örs sultândur el-'aşâ elinde 'aşâ görse cemi'-i /2/ umûr tamâm ola bir kimesneden 'avn yetişe eger 'aşâsı şınsa mariz /3/ ola eger vâli olsa 'azl olına tâcir

olsa ziyān ide eger görse /4/ ki 'aşâyıla bir yiri darb ider ol diyāra vālī ola ḥarfū'l-ğayn /5/ el-ğırbāl (kalbur) recūl-i şerīfdür ki elinde umūr-ı 'ızām ola el-Ġāt (Hicāzda bir yir) kenise gibidür /6/ şüretde cins-i aḥbiyedendür üstinde saḥḥ vardur bir kimesne görse ki /7/ Ġāta üstinde ḥayme tutdı bir 'azīm sultāna yetiše emr-i tamām ola /8/ ba'zılar eydür sādātuñ kubūrına yetişüp ziyāret eyleye ve dünyādan āhirete /9/ şehādātıla naql ide ḥarfū'l-fā el-fe's balta erkek oğuldur elinde /10/ balta görse vekil ve vaşi ve emīn ola İbrāhīm 'aleyhi's-selām gibi /11/ ba'zı hükemā eydür mazarratdur delil-i teferrukdur felketū'l-miğzel ağırşak görse /12/ ki eline girmiş 'avrat ala eger zāyī' itse 'avratına talāk vire /13/ el-firāş (döşek) cāriyedür ve 'avratdur yokaṛuda geçmişdür bir kişi görse ki /14/ döşek üzerinde yatur ammā uyḥusı gelmez bu kişi 'avratına cimā' itmek /15/ taleb ide 'avratı virmeye ba'zılar 'anin ola dēyü ta'bir itmişler eger

235b

/1/ döşegin bir āher yırtsa 'avratıla zinā ide ḥarfū'l-kāf el-ḳabān (büyük terāzū) melik-i /2/ 'azımdür minḳārı kıvām-ı melikdür zencirleri ğilmāndur keffesi ḳulağıdur /3/ 'amūdī 'adli ve inşāfidur el-ḳafaş tavuk ḳafesi kişinūñ evi ve 'ayālidür /4/ ba'zı hükemā eydür marazdur işlere bağlanmaḳdur el-ḳufl (kilid) kişinūñ 'avratıdur /5/ yā bir kimesnedür ki añā i'timād olunur emāneti saḳlar ba'zılar eydür her /6/ bağlu nesne guşşadur her açuk nesne feraḥdur ba'zılar eydür ḳufl /7/ açılmaḳ 'avratuñ dili açılmaḳdur ba'zı hükemā eydür ḳufl emine şāliḥa /8/ ḥātündür evi 'imāret ider yāḥod cāriye-i muvāfiḳdur bu dedüklerümüz eline /9/ gire eger sefere gitmek dilese kilidi bağlu görse ol sefere varmaya /10/ ḳubbe bir kişi görse ki üzerine keçeden ḳubbe dikdiler bir ulu sultāna /11/ yetiše veyāḥod bir ulu ḥātūn ala el-ḳıdr (çölmek) bir kişi gördi ki od yakmış /12/ üzerine çölmek urmuş içinde ta'ām var ol kimesne kendü maşlahatıçun /13/ bir ādemi işe göndüre eger ta'ām bişse yeşe murād ḥāşıl ola /14/ ḥelāl māl eline gire eger bişmese ḥarām māl eline gire eger çölmekde /15/ yēnür nesne olmasa bir faḳire teklif-i mā-lā-yuṭāk eyleye andan menfa'at

236a

/1/ görmeye el-ḳadūm (yonucu keser) bir kimesnedür ki mālī kendü nefsine cer ider ba'zılar /2/ eydür uzun dillü 'avratdur el-ḳam' (şüyürği) bir kimesnedür ki mālın infāk ide ma'rūf /3/ olan yirlere el-ḳanīne (şişe) ve'l-ḳārüre (ḳārüre) ve'l-ḳumḳuma (ḳumḳuma) cāriyedür 'avratdur gulāmdur /4/ el-ḳumāt (ḳundaḳ) ḳavm-i 'İsā eydür bir kişi 'avratın görse ki ḳunṭaḡa ḳoymışlar /5/ çözdi talāk vire ḥarfū'l-kāf el-kürre top eger saḥtiyān cinsinden /6/ olursa re'isdür veyā 'ālimdür ba'zılar eydür topıla oynamak muḥāşamadur /7/ el-küz (bardaḳ) cāriyedür el-kürsi rif'atdur min-ḳibeli's-sultān yāḥod

'avratdur /8/ eger demürden olsa kuvvetdür eger ağaçdan olsa demürden olduğundan /9/ aşağıcadur ve hem nifâkı vardır eger görse ki kürsi üstinde oturur eger /10/ saltanata lâyıkısa sultân ola ve illâ yâ vekil veyâ vaşı ola eger /11/ gâybise evine gele el-kennâse (süpürge) halk maşlahatın gören kimesnelere eyüdü /12/ ve fukarâya ve mesâkîne eyüdü el-kelbetân bir kuvvetlü kimesnedür ki sultân /13/ maşlahatında olur kendüc bir kişi görse ki kendüca girdi oğlu fevt /14/ ola eger oğlu yogısa bir belâya uğraya mälında el-kis (kise) beden-i insândur /15/ bir kimesne görse ki kisesi boşdur fevt ola eger görse ki bilinde

236b

/1/ kîse vardır 'âlim ola ba'zılar eydür kîse sırdur eger içinde olan /2/ açılrsa keşf-i sır olına harfû'l-lâm el-lifaf bir kişi gördi ki lifinden /3/ nazar ider câriyeden evlâdı ola el-licâm tedbirdür ve kuvvet-i maldür bir kimesne /4/ yunda binse uyanıla bir mülk eline gire kimesne elinden almağa kâdir olmaya /5/ meger bir kişi yalan yire and içe ol vakt ol mülk elinden çıka el-levh (tahta) /6/ riyâsetdür ve diyânetdür ve 'ilmdür ve şihhat levh demürden olsa 'âlim oğlu ola /7/ eger levh mücellâ ve muşaykalısa oğlu bahâdur ola ve eger mücellâ degülse /8/ devleti zâyıl ola eger taşdan olsa oğlu kâsiü'l-kalb ola eger bakırdanısa /9/ münâfık ola eger kalaydanısa muhâneş ola ba'zı hükemâ eydür levh 'avratdur el-lihâf (yorgan) /10/ 'avratdur harfû'l-mîm el-mibredü'l-lisânî'l-muşakkaḥ (delük dil) bir 'azîmü'l-mekr kimesnedür ki şedidü' /11/ l-kelâm ola el-micrefe (kişi gerne taraftan dutıla) recül-i şikâdur her kişi andan isti'âne ider ba'zılar /12/ eydür 'avratdur el-mıhrâsa (çoğan teknesi) hâdimdür ki tesellî-i hümüm ider el-mir'ât (âyine) bir kimesne /13/ âyineye baksa şüretin görse veyâ şuya baksa bir oğlu toğa kendüye müşâbih /14/ ba'zılar eydür 'avrat ala veyâ gâybde 'avratı varısa gele eger sultân görse /15/ 'azl olına eger gurbetde görse vatanına gele ba'zılar eydür âyineye nazar itmek

237a

/1/ mahzûn olan kimesnelere eyüdü eger marîz görse fevt ola âyineye /2/ ardından baksa 'avratına livâta ide eger ekinciye ekine âfet yetişe /3/ ba'zılar eydür âyine kişinüñ mertebesidür علي قدر كبرها و صغرها /4/ ol gören kişinüñ ululığına delâlet ider eger gümüşden âyine görse /5/ guşşaya düşe ve eger altundan görse dîni eyü ola ma'zûlisa câh /6/ eline gire eger hasta hâtûn kişi âyine görse fevt ola Câmâsb eydür /7/ bir kişi âyineye baksa günâhı gide el-mirvaḥa bir kimesnedür ki halk andan /8/ istirâhat ider el-mircel (tokçı) bir recüldür ki beyt anuñıla kâyim olur el-misrece (çırāk) /9/ hayât-ı benî âdemdür âdemüñ rûhı bir çırāk gibidür misrece cesed gibidür /10/ dühni kan gibidür

fetile ruṭūbetdür kaçan yağ ve fetil dükense ḥayāt /11/ gider eger ʕırāğı sınımış görse ki yağ içinde tırmaz ḥasta ola kābil-i /12/ 'ilāc olmaya el-misenn ya'nı dış kurtarıcı tıb-i nefse delālet ider /13/ el-miṣḥab (peçe) recül-i münāfıkdur ki andan ṣenā-yı ḥasen işidilür el-mıṣṭaṭ (darak) /14/ 'adldür bir kişi başın tarasa mālınuñ zekātın vire ba'zılar eydür /15/ bir sā'at ferah ola ba'zı ḥükemā eydür ricāle ve nisāya ḥayırdur el-muṣaffāt (açılmış nesne)

237b

/1/ ḥādım-i cemildür el-mıtraka (çeküç) faẓl issi kişidür yā nāyibdür muzalla (gölgelik) bir kimesne /2/ görse ki tavara binmiş öñinde gölgelik var güneş tokınmaz salṭanata yetiṣe /3/ a'dāları andan ḥavf ideler el-mi'vel (külüng) bir kimesnedür kendüye menfa'at cerr ider /4/ el-miğzel (ig) 'avratuñ eline ig girse kıızı toğa şüf egirmek mālın fesāda /5/ virmekdür kıl egirse sefer ide ve mālın fesāda vire Zül-karneyn eydür /6/ bir kişi egirse ve tokısa ba'dehu fāriğ olsa fevt ola zırra ki ğazl /7/ kişinuñ armağanıdur 'amelidür ba'zılar eydür kettān ve şüf ve kıl egirse /8/ māl-ı keşir eline gire el-miftāh demürden olsa bir kuvvetlü kimesnedür ki /9/ elinde işler vardır bir kimesne bir kapu veyā bir kilid feth itse a'dāsına /10/ muzaffer ola Allāh mu'āveneti ve ol kişi mu'āvenetile eger bi-ğayr-ı miftāhın kapuyı /11/ açsa du'āsiyla kapular açā eger görse ki elinde miftāh var salṭanata /12/ ve mālā yetiṣe 'avām-ı nāsa eyü degüldür cevherilere eyüdü oğul taleb /13/ idene ve 'avrat taleb idene eyüdü elinde cennet miftāhın görmek /14/ 'ilimdür el-mıkrāz şindu kassāmdur elinde şındı görse kādīye vara /15/ ḥuṣūmet ide eger vālidesi varısa bir karındaşı toğa kendü atasından ba'zılar

238a

/1/ eydür şindu veled-i muşlihdür beyne'n-nās el-mikyāl (ölçek) mizāndur bir kişi görse /2/ ki kile eksidiler kādī hayf ide el-mikhele (sürme koyacak) şāliḥa 'avratdur Allāh ta'ālāya /3/ zıkr ider yāḥod müfti muşibdür el-minşār (bıçak) bir kimesnedür ki virür ve alur el-minkāṛ (remy) /4/ bir kimesnedür ki tama'ı sebebinden müsülmānlara tefriķa virür el-minķale (tekne) bir kimesnedür /5/ ki nakl-i emvāl ider zahmetile el-mindefe (burak) yaramaz 'avratdur ba'zılar eydür recül-i /6/ münāfıkdur el-minfaḥa (kuyumcı körügi) vezir-i melikdür el-minḥal (elek) mazarrata delālet ider ba'zılar /7/ eydür bir kimesnedür ki dostlar arasında tefriķa ider el-mizān (terāzū) kādīdür müstakīm /8/ olsa kādī 'adl ider 'ilm fikh 'amüddur mizmār vilāyetdür ḥayt ve silsile /9/ a'rāfdur ḥalka ḥalīfedür lisān lisānidur keffeleri semi'dür şabahātı 'adıldür /10/ derāhimi ḥuṣūmātdur ve şāhidlerdür eger keffeleri meşķüb olursa kādī /11/ mürteşidür eger terāzūnuñ lisānı sağ tarafa meyl itse müdde'ıye meyl /12/ ide şol tarafa meyl itse

müdde'i 'aleyhine meyl ide eger terāzūya bir /13/ taş barkşalar toğrı itmegiçün kâdî ma'-kizib-i fāsık dahı olsa /14/ eger görse ki pül tartar yalan tanuk istimā' ide anuñıla hüküm ide /15/ el-mūsā üstüre bıçak gibidür eger üstüreyile bir nesne kesse kankı işdeyise

238b

/1/ ol iş münkaṭı' ola ba'zılar oğuldur der ba'zılar eydür Haq yolına /2/ yeler bir kimesnedür el-mismār (keserci) melikdür el-mehd bir kişi gördi ki beşik /3/ şatun aldı yāhod kendü beşikdedür hayrdur ve berekâtdur ba'zılar /4/ eydür ricāle yaramazdur guşşadur ḥarfū'n-nūn en-nesc (dokımak) hareketdür ve seferdür /5/ en-nıhy (tuluk) yağ ve bal tuluğı recül-i 'ālim ve zāhiddür en-naṭ' (döşek) ḥādımdür ḥarfū' /6/ l-vāv el-veted (miḥ) melikdür bir kimesne miḥi yirinden koparsa mevti yakın /7/ gelmişdür eger divāra miḥ kaḫsa bir kimesneye maḥabbet ide eger ağaç miḥ /8/ kaḫsa bir münāfıḫ hıız oğlan seve miḥ demürden olsa māludur kuvvetdür /9/ ba'zı hükemā eydür miḥ vec'e delālet ider ve guşşaya ve zulmete delālet ider /10/ zırā ki tizdür bedenden kan çıkarur nesnedür bir kişi gördi ki zekerinden /11/ on iki miḥ çıktı mescid-i cāmī' içinde miḥrābda oturur mu'abbire kışsa /12/ itdi mu'abbir eydür on iki oğluñ toğa imām-ı mescid olalar hem eyle /13/ oldı el-vesāde (döşek) ḥādime 'avratdur büyük yaşduḫ bir ulu ḥātündür /14/ ḥātūnları sırrın saklar ḫalka fāş itmez el-vaṭab sūd tuluğı bir recüldür /15/ ki elinden ḫelāl māl ḫarc olur ḫayrāta köpri ve kārübānsērāy ve sıkāyāt

239a

/1/ 'imāret ider el-vāzm şol taḫtadur ki üzerine et qorlar recül-i münāfıḫdur /2/ her gavḡāya girür vi'āü'l-leben ya'nı sūd kabı ba'zı hükemā eydür kaçan sūd /3/ çölmek içinde görilse hayırdur tuç kabda görilse yaramazdur ḫüsrāna /4/ delālet ider ḥarfū'l-ḫā el-hemyān (kese) delil-i māludur eger görse ki elindeki /5/ kise deñize düşdi mālı ḫalife eline gire ırmağa düşse mālı /6/ bir beg eline düşse eger oda düşse mālı melik-i zālım eline gire /7/ ba'zılar eydür hemyān ve kise kişinüñ bedenidür eger görse ki hemyān /8/ yırtılmış fevt ola eger görse hemyānı bilinde 'ālim ola nısf-ı 'ömrin 'ılme /9/ şarf ide el-ḫāven 'avratdur ḫāven-i deste erdür el-hevdec (deve semeri) 'avratdur /10/ ki añā binerler ḥarfū'l-yā el-yebāb (virān) bir kişi virān görse kim kâbil-i 'imāret degül fi'linüñ fesādına delālet ider ki kâbil-i şalāḫ degül **on yedinci faşl** düşde kalem ve devāt ve muşḫaf /11/ ve kitāb görmegün ta'biri beyānındadur el-kalem her nesnenüñ kayyimidür /12/ ve dahı kimesnedür ki kefālete girür eger kefālete girmezse maḥbūbe 'avrat /13/ ala ki dīni pāk ola ba'zılar eydür kalem kâtib oğuldur ki 'ilm taḫşil /14/ ider

görse ki eline kalem girdi 'âlim ola ve eger kalem birle kitâbet /15/ itse ol yazduğı nesne ma'lûmı ola elinde şahife veyâ kalem görse

239b

/1/ fakırdan kurtıla bir pâdişâha hizmet ide bir kimesne İbn-i Sirine /2/ geldi eydür ki iki kalem gördüm sağumdan ve şolumdan ikisin dahı alup /3/ kitâbet itdüm İbn-i Sirin eydür hiç gâıyb var mıdur eydür bilı İbn-i Sirin /4/ eyıtdı gâıyb gele cem' olasıız hem eyle vâkı' oldı ed-devât (divid) hâdimdür /5/ ve 'avrat almağdur ve menfa'atdūr 'avratdan ve oğlandan bir kimesne görse /6/ ki devât şatun almış câriye ala vatı ide ammâ katında çok tırmaya /7/ görse ki kendüye bir devât doğundı 'avratıla şavaşa yâhod kendünüñ /8/ akrıbasından 'avrat ala bir kişı gördi ki devâta lıka koyar érkege /9/ vara şüfretü'l-kalem (kalem tırâş) bir ziyrek oğuldur ki gören hasret ider görse ki /10/ elinde demürden şüfre vardur talâk virdügi 'avratı yine nikâhıla ala /11/ en-nağş kerâmetdür ve rif'atdur eger mürekkeb göñlege ve sayır şevbe bulaşsa /12/ eyüdüür vaqt olur ki melîh (bulaşmış) olan ebraş olur el-midâd (mürekkeb) rif'atdur el-kâğıd /13/ eger görse şahife yazar mirâş eline gire görse ki sulţân buña /14/ kâğıd virmiş sulţândan recâ itdügi nesne eline gire veyâhod buña /15/ bir nesne müştebih olmışıdı keşf olına şübhe zâyıl ola el-kitâb

240a

/1/ kaçan elinde kitâb görse kuvvet bula kitâb haber-i meşhûrdur menşûr /2/ olursa eger mahtûm olursa haber-i mestûrdur yâhod bir pâdişâh buña /3/ münkâd olmağdur kavm-i 'İsâ eydür kaçan elinde kitâb-ı mahtûm görse riyâsete /4/ yetişe 'avrat taleb iderse nikâh olına eger görse ki eline pâdişâhdan /5/ menşûr mektûb virdiler saltanata yetişe eger ehlise ve illâ yaramazdur eger /6/ kitâbın sağ elinde görse haşma gâlib ola eger 'azâb içindeyse halâş /7/ bula ve ehline kavışa eger şol elinde görse işine peşimân ola bir kişı /8/ şahıfeye nazar itse ammâ içinde olanı okumasa mirâş eline gire /9/ kavm-i 'İsâ eydür kitâbın pâre pâre itse guşşası gide ve fitne zâyıl ola /10/ ve hayra yetişe bir kişı görse ki kitâbın dürer tızcek fevt ola /11/ bir kişı gördi ki bir şahife hibe itdiler ammâ içinde bir ruk'a var /12/ dürülmüş bir câriye bağışlayalar hâmile ola el-kitâbet (yazu) bir kişı gördi /13/ ki güzel yazu yazar guşşaya düşe ammâ yine Allâh ta'âlâ halâş vire /14/ en-nağşü 'alâ el-yed eline nağş itmek ricâle yaramazdur 'avratlar eline nağş /15/ itse bir hileyile kesb-i mâl ideler bir kişı gördi ki göñlegine

240b

/1/ Ḵur'an āyeti yazılmış Ḵur'anıla 'amel ide kavm-i 'İsā eydür bir kiři kitābet itse /2/ marīz ola mālından eksük olmaya eger řol elile yazarsa kubh-ı ef'āle /3/ ve zalālete delālet ider vaqt ola ki zinādan bir oğlı tođa yāhod /4/ řā'ır ola ba'zı ẖukemā eydür bir kiři gördi ki kitābet öğrenür ammā oñat /5/ vechile yazamaz havf ve ta'ab içinde bir emr-i mahmūda yetişe eger oñat /6/ vechile yazarsa havfa ve ta'aba delālet ider ki vāqi' ola ammā bu rū'yā /7/ řol kimesneye gāyetde eyüdür ki 'ālīm ve yazıcı ođul talebinde ola ba'zılar /8/ eydür kitābet kesb-i helāldür ba'zılar eydür kesb-i harāmdur İbn-i Sirin eydür /9/ kātīb recül-i ehl-i ẖiledür eger kātīb görse ki a'mā olmuş ẖilesi /10/ zāyıl ola yāhod 'aklı gide yāhod dīni gide yāhod fakir ola ve eger görse hattı yaramazdur tevbe ide ẖileyi terk ide ba'zı /11/ ẖukemā eydür bir kiři görse ki kātīb olmuş gayruñ umūriyla müttehim ola /12/ ve çok ta'ab çeke ammā hastalar görse fevt ola eger ḵul görse /13/ eyüdür evde kedhūdā ola ed-defter tedbir-i 'ıyşa delālet ider zirā ki /14/ ẖalāyık defterlerin okurlar umūrların andan zabt iderler bir kiři /15/ gördi ki muşhafı naql itdürür mü'ezzinler görse hayrdur ve dağı řol

241a

/1/ kimesneler görse ki iřleri kelāmıla ve kitābıla ẖařıl olur ammā sāyir /2/ nās görse tizcek fevt ola el-fařāhat (gökçek söylemek) ve'l-tekellüm bi'l-'Arabıyye ('Arabca söylemek) bir kiři /3/ gördi ki 'Acemiken fařih olmuş 'izzete ve řerefe yetiře hattā ki naziri /4/ olmaya eger pādīřāhısa ẖazīne eline gire tācirise meřhūr ola /5/ bir kimesne gördi ki her līsānda söz söyler emr-i dūnyāda ulu kiři ola /6/ eř-ři'r recül-i gāvidür iřlemedügin söyler قال الله تعالى الشعرا يتبعهم الغاون /7/ bir kiři görse ki ři'r ider andan kesb ider yalan řehādet /8/ ide ve eger yalan řehādet itmezse eyle gerekdür ki yalandan ihtiyāt ide /9/ görse ki bir meclisde řařide okur bir hikmet sözün söyleye nıfāk- /10/ āmiz eger ři'r iřitse bir meclise ẖazır ola ki anda ẖaķ söz söylenmeye /11/ müsūlmānlar eydür bir kiři görse ki řahifenūñ yüzinden okur mirāř /12/ yeve eger ardından okısa medyūn ola bir kiři gördi ki bir kitābı /13/ tamām okur vilāyete yetiře eger ehlise eger kendūnūñ 'ameli kitābın okısa /14/ Allāh ta'ālāya yakın ola ba'zı ẖukemā eydür bir kiři 'Acem kitābın okısa /15/ vilāyet-i 'Aceme vara anda bir 'amel-i meřhūr üzerine ola eř-řakk kādī kāđıdı

241b

/1/ vilāyet ve kuvvet-i ẖuccetdür bir kişi görse ki kendü kādī kāđıdı yazınmış ammā /2/ içinde ne varduğın bilmez ol kişi terk-i ferāyız ide el-uřurlāb bir kimesnedür /3/ ki

sultāna muttaşıldur el mahbere* (devāt) bir ‘avrat-ı ‘ālimesür el-midāde's-sevād (kara mürekkebe dividi) sürürdür /4/ mürekkebe karışdurmak hiledür taleb-i ‘ıyşıçun vakt olur kim mürekkebe ‘illet-i /5/ barış ‘add olunur ol vechile ta‘bir olına ammā mürekkebe düzenlerüñ şiyābına /6/ bulaşsa eyüdür zarar itmez zirā ki kendü ‘amelidür **on sekizinci faşl** /7/ cevāhirler görmegüñ ta‘biri beyānındadır gerek ma‘deni gerek /8/ maşnū‘ olsun ez-zeheb bir mekrūh nesnedür altundan bilezük /9/ görse ve geyse mīrāşdur peygamber hāzreti (ş.a.v.) buyurur /10/ الذهب شي يذهب ya‘nī altun bir nesnedür ki senūñle bākī degüldür /11/ gider gāvğā ve hūzin ve garāmet ve ‘adāvetdür bir kimesne görse ki altundan /12/ bir nesne geymiş hılāf-ı cibs ve gayr-ı küfv hātūn nikāh olına bir kişi /13/ görse ki altun eridür bir kimesneyle huşūmet ide bir emr-i mekrūhda /14/ kavm-i ‘İsā eydür görse ki bir kişinūñ eline bir pāre büyük altun virdiler /15/ saltanata ve riyāsete yetişe ba‘zılar eydür bir kimesne altun bulsa

242a

/1/ yā dīnār-ı şahih gayr-ı münkesir bulsa pādīşāh yüzün göre sālīmen ve gānīmen yine /2/ rücū‘ ide bir kişi görse ki boynında çok altun vardur haml ider /3/ a‘mā ola mu‘abbirler böyle ta‘bir itdiler hem dahı eyle vākī‘ oldı ba‘zılar /4/ altun ihlāşdur dēyū ta‘bir iderler el-fizza gümüş māl-ı mecmū‘dur bir kimesne /5/ görse gözleri gümüş olmuş a‘mā ola ta‘bir itdiler hem eyle vākī‘ oldı /6/ en-nukre (gümüş sirkesi) güzel cāriyedür eger bir kimesnenūñ eline nukre girse hazine bula /7/ eger görse ki gümüş eridür ‘avratıyla muhāşama ide halk diline düşe /8/ eski kızıl filūri dīn-i hanefidür اللهم ارزقنا ve ‘ilm-i nāfi‘dür ve be-herc (geçmez) /9/ filūri dīndür ki anda hılāf vardur yalūñuz bir fulūri güzel oğuldur /10/ çok filūri vilāyet ve edā-yı şehādet-i haqqadur bir kimesne görse ki filūri /11/ döker oğlu fevt ola yāhod terk-i şalavāt-ı farīza ide peygamber (ş.a.v.) /12/ filūri zāyi‘ olmağı bunuñla ta‘bir itdiler hem eyle vākī‘ /13/ oldı bir kimesne görse ki elinde dīnār vardur bir kimesneyi emīn idine /14/ ol kimesne buña hıyānet ide bir kimesnenūñ üstine altun nişār itse /15/ yaramaz haber istimā‘ ide ba‘zı hükemā eydür efzāl budur ki dīnār ve dirhem kālil

242b

/1/ görile çok görülmek gam vehemdür İbn-i Sīrīn iki dīnār zāyi‘ olmağı /2/ iki kādī kāğıdı zāyi‘ olmağıla ta‘bir itmişler hem eyle vākī‘ olmuş /3/ yeñi akçalar ‘ilm ve dīn ve kaza-yı hacetdür yāhod şalavātdur yā ‘ahde vefā /4/ itmekdür sağ eyü akça nişār itmek eyü hayr haberler istimā‘ itmekdür /5/ bir kimesne görse ki kendünūñ āher kimesne üzerinden yeñi akçaları vardur /6/ ol kimesneyiçün edā-yı şehādet-i haqqā ide zūyūf ve

* mahbere: (metin miḥbere 241b/3)

be-herc akça kızbdür /7/ ne'uzu bi'llâh ve hıyânetdür dünyâda ve ma'îşet-i harâmdan olmakdur el-makta'a (kalem kesecek) /8/ huşûmet-i lâ-yenka'tı'dür ba'zılar eydür huşûmetdür ki nihâyet bula pâre-i /9/ gümüş bulmak hayırludur âhire virmekden bir kimesne akça uğurlasa /10/ âhire şadaka itse istimâ' itmedüğü haberleri halka söyleye el-kenz (genc) /11/ müsülmanlar eydür bir kimesne görse ki kendünün hazinesi var sultânısa /12/ vilâyetdür 'âlimise ziyâde-i 'ilimdür tâcirise ziyâde-i maldur ba'zı hükemâ /13/ eydür hazine az olıcağ şiddetdür ki 'arız olur hazine çok olıcağ /14/ ziyâde guşşadur vakt olur ki gören kimesne fevt olur zirâ ki hazine /15/ talebinde bahş idüp yir kazmağıla bulunur meyyitüñ dahı yiri müşâvereyle

243a

/1/ kazılır kavm-i 'İsâ eydür bir kimesne hazine görse bir hâkim bunıñ 'aleyhisine /2/ hükm ide bir kışi görse ki mâl-ı 'azîme yetişdi dünyâdan şehîd gide /3/ el-tâc müsülmanlar eydür tâc 'Acem pâdişâhlarıdur ba'zılar eydür tâc /4/ erüñ 'avratıdur ve 'avratuñ eridür eger 'avratuñ tâcı muraşşa' ve mukavvem /5/ olsa eri şâhib-i câh ola ve kezâlike bu düşi er görse 'avratı şerife /6/ ve şâhibe ola hâtün kışi başında altundan tâc görse eri koca /7/ ola fevt ola mâlın taşarruf ide ba'zılar eydür ol 'avrat tizcek /8/ fevt ola kavm-i 'İsâ eydür bir kimesne ki tâc geyse tâca ehl olsa /9/ riyâset bula kendü kavmi üzerine el-iklîl (tâcuñ depesi bağı) tâc gibidür te'vilde altunıla /10/ bezenmek efzaldur gümüşile bezenmekden iklîl mâl-ı zâyiddür yâ 'ilimdür veyâ /11/ veleddür eger pâdişâh iklîl geyse eyüdüdür tâcir geyse yaramazdur ba'zı hükemâ /12/ eydür iklîl başda olıcağ hayırdur ve gayrı a'zâda şerdür el-kırt /13/ küpe hâtünler ve câriyeler görse ki kulağlarında küpe var bir 'azîm /14/ şehirde bir makâm ellerine gire envâ'-ı cevâriyle müzeyyen ola eger görseler /15/ ikişer kulağlarında toptolu küpe olmuş muraşşa' lülûlilerle dünyânuñ

243b

/1/ eyülikleri ve cemâli bunlara yetişe ve 'ilm ve Kır'ân ve hüsn-i şavt ve kemâlât /2/ neyise hâşıl ola ba'zı hükemâ eydür küpe ve yâkût ve silsile ve cemî'-ı /3/ bezekler hâtünlara gâyetde eyüdüdür ve ulu kışilere dahı eyüdüdür eger 'avratı /4/ yogısa 'avrat ala eger varısa oğlı toğa ve ağınyâdan ola küpe /5/ zinetdür her kanda olursa ba'zılar eydür iki kulağında küpe görmek şehâdete /6/ delâlet ider et-tavk (boğmak) 'avratuñ ihsânıdur erine 'avratlar görse kendü /7/ erleridür eger vâsi' ve muhkem görse erenlerinüñ muhkemi ve sahi oldığıdur /8/ eger ince olsa bunıñ hilâfıdur eger demürden olsa kemâl-i kuvvetdür eger ortasında /9/ ağaç olsa nifâka delâlet ider eger tavk ak hil'atıla bile görilse ummadığı /10/ yirden mâl eline gire tavk tar olsa buhla

delâlet ider eger düş gören /11/ zâhidise dîn bâbında baḥil ola eger ‘âlimise ‘ilmîni ketm ide eger /12/ sultânısa hükminde buhl ide es-sivâr (bilezük) gümüşden bilezük ziyâde-i /13/ mâldur sultân görse elinde bir memleket feth ola pâdişâh görse /14/ ra‘iyyetlerinüñ elleri bilezüklenmiş pâdişâh ‘âdil ola re‘âyâ māl /15/ kesb ide bir kişi görse elinde altun bilezük vardır tarlığa düşe

244a

/1/ gümüş bilezük görmek yigrekdür altun bilezük görmekten Ebü Hüreyre /2/ raḍıya'llâhu ‘anh rivâyet ider Hâzret-i Resûlden Resûlu'llâh (ş.a.v.) /3/ eydür gördüm ki ḥazâyın-ı arzdan elüme iki bilezük /4/ virdiler ‘Alî raḍıya'llâhu ‘anh tekbir okıdı baña işâret itdi ol /5/ bilezüklerle nefḥ idem ol işâret muḳtezâsınca nefḥ itdüm ol bilezükler /6/ gitdiler şöyle te‘vîl itdüm ki şol kezzâblardur ki benden soñra zâhir olur /7/ ki صاحب صنعا العيسى و صاحب يمني dediler Müsîlmedür ed-dimlic (bâzûbend) /8/ ‘avratlara zinetdür ve fâhr ve cemâldür ve erenlere kuvvetdür eger altundan olsa /9/ ‘add idüp şaysa ol ‘aded miḳdârı ḍarb-ı kâmpçı ideler el-mi‘zad bâzûbend /10/ gümüşden olursa ki koline bağlaya oğluna karındaşı kızın nikâh ideler /11/ her bir ḥulli ve bezekler ki ‘avratlar geyer erenleridür قال الله تعالى وانتم لباس لهن /12/ الحام yüzük oğuldur yâ ‘avratdur yâ vilâyetdür yâ mâldur yâ câriyedür /13/ eger altundan olsa kaşı gayrıdan olsa eyüdür eger fızzi yogısa /14/ ‘amel-i bilâ-fâyidedür yâḥod zilletdür yâ dünyâsı zâyi‘ olmaḳdur yâ rızkı /15/ ḥarâm olmaḳdur yâ milkinde ḥıyânet itmekdür veya ra‘iyyetine ḥıyânet itmekdür

244b

/1/ eger demürden olsa ḥayra delâlet ider ba‘zılar eydür bahâdur sultâna /2/ ve baṣîr tâcire delâlet ider velâkîn ḥâmili'z-zıkr ola dëyü ta‘bir iderler /3/ eger tuḍdan veya ḳalaydan olsa za‘fa delâlet ider eger iki kaşlu /4/ yüzükise sultândur zâhîren ve bâtinen yâ ‘âlim-i şâḥib-i dîn ve dünyâdur /5/ müsûlmânlar eydür ḥâtem sultânıla ta‘bir olunıcaḳ ḥalka aşı-ı mülkile ta‘bir /6/ olunur el-faşş (yüzük kaşı) heybetdür el-ḥatm (mühr) hükmi-i nâfiz olmaḳdur naḳış murâddur bir /7/ kimesne görse ki yüzügi kaşı oynamış ‘azli yakın ola eger fişşı düşse /8/ oğlı fevt ola yâḥod mâli zâyi‘ ola yâḥod ‘avratın boşaya /9/ eger görse ḥalka şınmış ve fişşı bâkîdür sultânlığı gide zıkr-i ḥayr /10/ bâḳi ḳala ve eger ḥâtem şınsa ‘avratına talâḳ vire İbn-i Sîrin böyle /11/ ta‘bir itdi fişş cevherden olsa sultândur câhıla cemâlile ve māl-ı /12/ keşir ve zıkr-i ḥayrıla eger ‘aḳıḳ-i aḥmerden olsa mâla ve devlete yêtişe /13/ eger zebercedden olsa sultân-ı şücâ‘dur yâ veled-i mühezzeb ve pâkdur /14/ eger yâḳût-ı aḥzarısa veled-i mü‘mindür

ki 'âlim ola el-mıntaka (kuşak) atadur /15/ yâ 'ammudur yâ karındaşdur veyâ oğuldur yâ reis ve 'azîm kimesnedür bir kişi

245a

/1/ görse ki üzerinde kuşak vardır ammâ huliyyisi (bezek) yokdur bir 'azîz kimesneye /2/ müstenid ola andan hayr ve berekât göre eger ganîse kuvveti ziyâde ola /3/ fakîrise ganî ola bâkî 'ömri refâhiyyetile tamâm ola eger kuşak muhallâyisa /4/ nifâz-ı hükme ve keşret-i kuvâya ve tevâbi'e delâlet ider eger demürden olsa kavvâd /5/ ve tâbi' kuvvetlû ola eger kalaydan olsa za'f-ı hâle delâlet ider eger /6/ tuçdan olsa dünyâ temettu'âtından nesnecûk temettu' ide eger gümüşden olursa /7/ şâhib-i câh ve mâl ola zâhiri bâtınından hayırlu ola eger ılan /8/ kuşansa kuşak yirine hemyân kuşana içinde derâhim ve dînâr ola /9/ bir kişinüñ eline kuşak girdi arkasına bağlandı tamâm ihâta itmedi /10/ 'ömrinüñ nışfı bâkî kalmış ola görse ki kuşağı üzülmiş reis ve /11/ sultânisa fevt ola eger görse ki çok kuşağı vardır getürmekden /12/ 'âciz uzun yaş süre erzel-i 'ömre yetişe el-halhâl oğuldur bir kimesne /13/ görse ki üzerinde altundan halhâl vardır hasta ola ve dininde /14/ haâta ide ba'zılar eydür habsdür ve kayddur eger 'avratlar üzerinde /15/ halhâl görse havfdan emin ola eger tülisa bir kerimü'l-nefs

245b

/1/ sahi ere vara andan hayr ve berekât göre eç-taş (legen) altundan olsa /2/ hâdimdür ki şatun ala ibriķ ki kulbı ola hâdimdür ba'zılar /3/ 'avratdur ve câriyedür dëyü ta'bir iderler bir kişi görse ki bir altun /4/ kerpüç gümüşden kerpüce secde ider bir şerif kimesne bir alçaķ kimesneye /5/ secde ide bir kimesne görse ki kendüye altundan kerpüç virmişler /6/ devlete yetişe İbn-i Selâm gördi ki bir altundan kulpa yapışmış peygambere /7/ (ş.a.v.) kıssa itdi peygamber 'aleyhi's-selâm eydür fîtrat-ı /8/ İslâm üzerine fevt olasin el-yâķüt ferah ve lehvdür eger 'avrat taleb /9/ iden kimesne görse cemile hâtün eline gire قال الله تعالى كانهن /10/ الياقوت والمرجان الايه الكثير من الهيا kuvvet-i 'ilimdür 'âlimlere vilâyetdür /11/ sultânlara fâyidedür tâcirler lûlû dahı yâķüt gibidür yâhod şiddik /12/ kâsiü'l-ķalbdür bir kişi gördi ki bir cevhere veya lûlûye nazar ider /13/ ammâ nûrı yokdur yâ sırçaya nazar ider ki bi-nürdur ol kişi hâzer /14/ itsün zihâb-ı 'akıldan zirâ ki nefis ve 'akl bedende nürdur ba'zılar /15/ yâķüt-ı ahmer âyâtdur ve ehâdişi ve kelimâtı ma'ârifdür ve tecelliyâtı'z-zâtiyye

246a

/1/ ve şifâtiyye dëyü ta'bir ider yâķüt-ı aşfer tecelliyât-ı fi'liyyedür yâķüt-ı /2/ eşheb tecelliyât-ı vaşfiyyedür dëyü ta'bir olunmuş bir kimesne İbn-i Sirîne /3/ geldi eydür

elümde bir yâkût-ı hamrâ gördüm İbn-i Sirin eydür bir cemile /4/ 'avrata maḥabbet-i muḥkem ve meveddet-i kavî idesiz ez-zümrüd ve'z-zeberced recül-i /5/ mühezzebü'l-ḥulḥdur yâ şadîḳ-i şāḥib-i dîndür yâ māl-ı ḥelâldür el-lülû (incü) /6/ manzûm Qur'ândur dîndür ve 'ilmdür veled ve ḡilmândur ve cāriyedür 'avratdur /7/ mîrâşdur sürürdur riyâsetdür eger görse incü deler Qur'anı tefsîr ide /8/ eger görse ki incüyi koparur Qur'anı unıda eger görse ki ağzından /9/ incü saçılır ḥalk alur ve bu kendüsi almaz 'ilminden ḡayrılar menfa'at /10/ ideler ve bu menfa'at itmeye eger görse incü yutdı ketm-i şehâdet /11/ ide eger görse ki incü çeyner ḥalkı zinâyıla ḡaybet ide eger görse /12/ ki incüyi ırmağa veyâ bîñara barkdı ḥalka ḡayr ide Câmâsb /13/ eydür bir kişi görse ki incü şayar ta'ab ve meşakkat yêtişe bir kişi /14/ görse ki denizden çok incüler çıkarur kileyile ölçer kabânile /15/ tartar yüklerle götürür mālâ ve kenze ve devlete yêtişe bir pâdişāh-ı

246b

/1/ kerîmden bir kişi geldi İbn-i Sirine eydür gördüm ki incü delerem İbn-i Sirin /2/ eydür vâlide ḡayy mîdur eydür ki belî ḡayydur İbn-i Sirin eydür ḡiç cāriye /3/ alduñmı eydür ki belî aldum İbn-i Sirin eydür ol cāriye vâlideñdür /4/ sebî olunmışsın almışsın aña yakın olmuşsın Allāhdan ḡorḡ hem eyle /5/ olmuş bir kişi İbn-i Sirine geldi eydür görürem ki iki kulaḡumuñ /6/ birinde incü vardur küpe gibi İbn-i Sirin eydür Qur'anı ırlamak gibi okuma /7/ bu kişi ḡasenü's-ḡavt kişiyidi Qur'anı âvâzıla okurdı bir kişi /8/ İbn-i Sirin ḡazretlerine geldi eydür ben semâda bir pûl gördüm incüden ki /9/ anuñ üzerinde seyr iderem İbn-i Sirin eydür Qur'anı ayak altına almakdan /10/ key saḡın el-ḡalâde ve'l-'ıḡd (boyun baḡı) 'avratlara cemâldür ḡalâde ricâl görse /11/ bilesince ḡümüşden ta'vîz-bend olsa bir ḡüzel 'avrat ala eger demürden /12/ olsa kuvvetdür eger tuçdan olsa metâ'-ı dünyâdur ba'zı ḡükemâ eydür /13/ şol zînetler ki ḡâtûnlar boynına aşarlar tezevvüce ve veledelâlet /14/ ider ḡaçan bu ḡâtûnlara mensûb olan nesneler şınsa veyâ ḡalel yêtişe /15/ bu ta'bir olınan nesnelerde ḡalel ve inkisâr olmaḡdur el-muḡnaḡa (boḡmak) eger muraşşa'

247a

/1/ ve mücevher olsa ḡâtûnlar kendülerde ḡörseler bir refî'ül-ḡadr ere varalar /2/ andan oḡul kız ḡâşıl ola eger boḡmakda boncuḡlar olursa ki bî- /3/ kıymet ola bir ḡoca a'mâdur eger muḡnaḡayı erenler daḡınsa boḡazında /4/ ḡunnâḡ ḡıḡa el-mercân (mercân) māl-ı keşîrdür yâ cāriye-i ḡasnâdur el-firûzec (pirûze) feth /5/ ve naşrdur ve tûl-ı 'ömürdür el-'aḡıḡ ('aḡıḡ) bir kimesne görse 'aḡıḡile mühr urur /6/ bir mübârek nesneye mālîk ola andan nî'metler ve devletler feth ola /7/ peyḡâmbir (ş.a.v.) buyurur

yüzük kaşların 'akıqden /8/ ve cez'den idinüñ ki gâyetde mübârekdür fakrı gıderür 'ibâre-i /9/ Resûlu'llâh budur ki تَخْتَمُوا بِالْعَقِيقِ وَالْجَزْعِ فَانْهَمَا (Yemen boncuğı) مباركان مغنيان /10/ الفقرا الخبر es-sebiḥ (kara boncuğ) kara boncuğ maldur ve 'avratı ḥamileyse oğı /11/ toğa ez-zücâc (şırça) guşşadur ammâ tiz geçer el-ḥazaz (boncuğ) bir kimesne görse ki /12/ mühr urur bir yüzüğüle ki fışşı ḥarzdu bir nesneye mâlik ola ammâ /13/ tizcek zâyıl ola eger ḥazaz yüklerle olsa māl-ı ḥarâmdur el-kühî (sürme) /14/ maldur ve dinde ziyâde nuşretdür ve şalavât-ı farîzadur eger şâlih /15/ kimesne gözine sürme çekse eyüdü fâsıklara yaramazdur el-ḥadid (demür) kuvvet

247b

/1/ ve maldur للناس /2/ قال الله تعالى و انزلنا الحديد فيه باس شديد و منافع eger demüri etmegile yese ma'îşetinde zahmet çeke ve eger demüri /3/ çeynese dişiyile gâyetde zarardur Ca'fer-i Şâdika radîya'llâhu 'anh /4/ bir kimesne eydür gördüm baña rabbüm demür virdi ve sirkeden şerbet virdi /5/ Ca'fer eydür oğluñ Dâvüd peygamber 'aleyhi's-selâm şan'atın ögrene /6/ sirke māl-ı ḥelâldür ḥastalık içinde ki 'akabında mevt müterettib ola /7/ eş-şebēh (pirinç) maldur Naşārâ kıbelinden eş-şufr (tuç) maldur Yahüd kıbelinden /8/ bir kişi görse tuç eridür dünyâ metâ'larında ḥuşūmet ide ḥalkuñ /9/ diline düşe en-nuḥās (bakır) maldur Yahüd kıbelinden bir kimesne elinde nuḥās /10/ ve şufr ve şebēh görse ḥazer itsün ki 'adâvet iderler er-raşāş (kalay) /11/ 'avâmü'n-nāsıla ta'bir olunur eger eline kalay girse Mecüsilerden /12/ māl eline gire bir kişi erimiş kalay bulsa elinde olan mālını /13/ hıfz ide bir kimesne görse ki kalay eridür muḥāşama ide bir yaramaz /14/ nesnede kendüsi sünnete tâbi' ola el-fülūs (manşur) yaramaz sözdür ve mücâdeledür /15/ eger bir kişi görse ki cebine akça koydı pül olup çıkdı ol

248a

/1/ delâlet ider eş-şufret (şaru) marâz ve za'fdur meger ki ebrîşimde ola veyâ cübbe /2/ veyâ ḥarîrden ola ol vakt eyüdü ammâ fesâd-ı dîne delâlet ider müslimün /3/ eydür bir kimesne görse ki üzerinde mülevven kaftânlar vardur sultândan /4/ yaramaz nesne yetişe eger iki yüzlü ṭon görse ki iki dürlü levni vardur /5/ yâ bu şıfatıla ṭaylasân görse bir kimesnedür ki hem aşḥâb-ı dîne ve hem /6/ aşḥâb-ı dünyâya müdârât ider eger ṭonı mağsül olsa dîni pāk /7/ ola ve eger kirlü olsa dîni nâ-pāk ola ba'zı ḥükemâ eydür zînet-i ma'rûfıla /8/ müzeyyen olsa ḥayırdur her libās ki ol geydüğü vaktâ ve faşla münāsib /9/ olsa eyüdü meşelâ yazın kettân geymek ve ak ve şovuk bezler geymek ve kışın /10/ kürk ve çuka ve şüf geymek eyüdü el-kettân (kettân) ḥayırdur ve ma'îşeti eyü /11/ olmağdur el-bürüd (bürdeler) eger kettândan olsa eyüdü māl cem' ide ve dîni /12/ pāk ola bürd ebrîşimden olsa māl-ı ḥarâmdur el-veşy (alaca kaftân) bir kimesne

/13/ veşy geyse ammā hılāf-ı hey'et-i ma'rūfa üzerine olsa kamçıyla darb /14/ ideler yā çiçek çıkara hasta ola yā haşbe çıkara kurūhdan ve /15/ evcā'dan bir nesne zāhir ola ed-dibāc (harir geycekler) bir kimesne görse ki hulleler

248b

/1/ geymiş istebrak ve harir dibāceden yā başına tāt ve iklil urunmuş /2/ yāķūtdan recül-i 'ālim-i mütedeyyindür cennet ol kimesneye vācibdür ve rıyāsete /3/ yētişmekdür yā şerife 'avrat almakdur yā maħbūbe cāriye almakdur eger faķirler /4/ görse ki ebrīşimden libās geyerler tālīb-i dünyā ola bid'ata heves ide /5/ tōn üzerinde 'alemler görmek sefer-i hacdur yāhod nāhiye-i 'Araba sefer /6/ itmekdür eger kaftānı altına ince tōn geyse gizlū mālī ola sırrı hayırlı /7/ ola zāhirinden eger kaftānı üstinden ince tōn geyse bātını yaramaz ola /8/ eger 'avrat görse ki ince tōn geydi 'izzet bula yoğun geyse keddür /9/ ve zahmetdür kavm-i 'İsā eydür silāh üzerine harir geyse yaramazdur mertebeden /10/ düşe kaftān ki altunıla gūmişden tōkına şalāhdur dінде ve dünyāda /11/ ba'zılar eydür kızoğlan cāriyedür ki bīkr ve cemile ola ba'zı hūkemā /12/ eydür bir kimesne yumuşak laţif kıymetlū tōn geymek hayırdur ğaniye ve /13/ faķire kul ve karavaş geyse yaramazdur hasta olalar yēñiler geymek ğanilere /14/ ziyāde ğinādur faķire daħı ğinādur ammā kul ve ma'dūmū'l-māl olan geyse /15/ yaramazdur eger yēñi tōn geyse ammā yırtılmış olsa bir mertebede ki işlāh

249a

/1/ itmekden 'ācizdür bu kişinūñ oğlı tōğmaya eger işlāh itmege kādır /2/ olsa bu kaftānı geyen meshūr ola bir kimesne iki eski tōn geyse biri- /3/ birinden mūnkaţı' ayrı tōnlar olsa fevt ola geydügi kefen ola eger kaftānı /4/ inine yırtılsa bir şırrırdan buña guşsa yētişe eger tūlına yırtılsa ferah /5/ ola eger göñlegi kendū nefsinden yırtılsa ehlile çekişe eger yırtuk /6/ göñlekleri biribiri üzerine geyse faķir ola ve veledi daħı faķir ola /7/ eger 'avrat görse ki göñlegi eski ve kışa olmuş faķire ola eger recül /8/ görse ki şevbi pāre pāre olup yırtılmış dīni harāb ola 'ıyşı mūnakkaş /9/ ola ba'zı hūkemā eydür şıyāb-ı murakka'a-yı kabīha ziyāna delālet ider mūslimūn /10/ eydür bir kimesne tōnında yaş görse seferden ikāmet ide kaşd itdügi /11/ işden memnū' ola tā ol tōn kurumayınca yine şūrū' idemeye ba'zı hūkemā /12/ eydür kendū tōnın yumak ve ğayrılar tōnın yumak def'-ı mazarrata delālet /13/ ider her kir ki tōnda ve bedende ola guşsadur şāhibine yā ğünāhdur /14/ eger yusa tevbe ide eger menī yusa zīnādan tevbe ide eger necis yusa /15/ mālınūñ zekātın vire ki zulmıla mālīk olmuşdur eger kanı yusa kan

249b

/1/ yusa kan itmiş ola kandan tevbe itsün kefarete virmegile eger meyyitüñ /2/ üzerinde kirlü ton görse dîninde fesâd olmağa delâlet ider müslimün /3/ eydür eger 'avratlar tonın geyse zâmirinde anlara teşebbüh kaşd itse guşşaya /4/ düşe üzerine kimesne musallağ ola eger 'avratlar tonın geyse 'avratlar ferci /5/ gibi ferc vardur zan itse hâli müteğayyir ola eger fercine koysalar a'dâ /6/ bunuñ üzerine gâlib ola bir kişi görse ki üzerinde şevb-i mechûl var ammâ /7/ yeñi tona munkalib oldu kalbidür ki Hâk ta'âlâ nereye dilerse dönderür /8/ kavm-i 'İsâ eydür bir kimesne görse ki begler tonını geyüp fâhîr libâs geyer /9/ devlete yetişe libâsınun cemâli mîkdârı ba'zı hükemâ eydür bir kimesne görse /10/ Rûmiler veyâ 'Arablar kaftânı gibi kaftân geydi eger ol diyâra sefer itmek /11/ kaşındaysa ol diyâra vara ammâ sâyir nâsa eyü degüldür marâzdur bir /12/ kişi gördi ki gökden ton geldi geydi gani ola fakîrise âzâd ola /13/ kulusa ferağ ola guşşalusa tevbe ide fâsıkısa müsülmân ola /14/ kâfir ise قال الله تعالى يا بني ادم قد انزلنا عليك يوارى سواتكم وريشا ولباس التقوى ذلك خير الآية الخلعه /15/ لباسا

250a

/1/ 'izzet ve şerefdür ve câh ve vilâyet ve riyâset ve cârîye ve gulâm ve göñlünde /2/ dutduğı murâddur **yıgırmı birinci faşl** düşde 'ışk ve dahı /3/ 'ışka müte'allık olan nesneleri görmegün ta'biri beyânındadır 'ışk belâdur /4/ bir kişi görse ki kendü 'aşık olmuş mübtelâ ola بلا بولا فجور /5/ الحب فى القلب فتنه maḥabbet göñülde fitnedür /6/ قال النبي عليه السلام حبك الشئ يعمتي ويصم ya'nî bir nesneye maḥabbet seni kör eyler ve şağır /7/ eyler eger bir kişi kalbinde fitne görse şüret-i maḥabbetdür ki müte'âkis olmuşdur /8/ eger görse ki kalbi hevâsıla bir iş işler bir fi'l ide ki meḥâbeti olmaya /9/ bir kişi geldi eydür ben seni severem ol kişi buña 'adâvet ide bir kişi görse /10/ ki kalbi kararmış çok günâh işleye eger vâlî görse merḥameti az ola /11/ eger kâdî görse cefâ idici 'âlimdür bir kişi görse ki göñli /12/ diledüğü şehveti işler bir mâni' ve müzâhîm /14/ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم /13/ düşe kalbi fâsîd ola كثرة الشهوات تقيت القلب /15/ bir kimesne görse ki yüzi şaru olmuş dîni fâsîd ola eger görse ki cismi şaru olmuş ammâ yüzi

250b

/1/ akdur zâhiri eyü ola bâtınından bir kimesne görse ki za'if olmuş /2/ kavî ola قال الله تعالى وجعل من بعد ضعف قوة ba'zılar eydür /3/ bir kişi görse ki za'ifü'l-ceseddür dîni za'if ola bir kimesne görse /4/ ki ağlar ferağ ola ağladuğı mîkdârı bir kişi gördi ki Kûr'ân okur ağlar /5/ bir mu'abbire kışsa itdi mu'abbir eydür Allâh ta'âlâyı tevḥîd idesin ve dîn-i /6/ İslâm üzerine olduğıña şükr idesin ḥafaḳânü'l-kalb yürek oynaması

/7/ terk-i huşümetile ta'bir olunur ve seferile ve tezcile ta'bir olunur eş-şabur /8/ şabr itmek şiddete rif'atıla ve selâmet ve hüsn-i hâlıle ta'bir olunur قال الله تعالى اولئك /9/ es-seher (uykusuzluk) uyanık olmak Ca'fer-i Şadık radiya'llâhu 'anh dostlara ve maḥbûblarına /11/ mülâkât olmağıla ta'bir iderler eż-zarru (ziyân) eger bir kimesneye zar yetiše /12/ bir qorhulu nesne vâkı' ola en-necâfet (ya'ni yüksek yirde görse kendüyi yâ ğayrı necefe necefetün---mekân) tekebbür ve 'ucbdur yâḥod ma'âş /13/ mükedder olmağdur yâḥod ta'abdur dünyâda el-kalk (korkmak) istigfârdur ve nefsi /14/ korkutmağdur ve peşimân olmağdur el-va'dül-ḥasen (gökçek va'de) hayra yetişmekdür ve tül-ı /15/ hayâtdur ve huşül-ı ni'metdür قال الله تعالى افمن وعدناه و غدا

251a

/1/ حسنا فهو لافيه bir kiři görse ki oğlanıla oturur 'avrat nikâhlana /2/ bir kimesne görse ki bir 'avrat ḥabibile oturur eger eri yoğısa er ala /3/ ve eger eri varısa aralarında ziyâde maḥabbet ve ülfet ḥâsıl ola bir kiři /4/ görse ki umûr-ı dünyâsı tamâm ve mükemmel olmuş işi düşvâr ola yâ fevt ola /5/ yâ bir zâlim buña intikâm ide قال الله تعالى حتي فجعلنا هاحصيدا /7/ وازمت و ظن اهلها انهم قادرون عليها اناها امرنا ليلا و نهارا /6/ اذا اخذت الارض زخرفها bir kimesne görse ki bir kiři geldi bunı ziyâret /8/ ider ol kimesneden ḥayr ve sürûr ve feraḥ yetiše el-mu'ânağa (kuçışmak) ve'l-muşâfağa (güreşmek) /9/ eger hayâtda olan kimesneyile mu'ânağa itse çok zamân ihtilâf ide /10/ ol kimesneyle eger mu'ânağa idüp başın dizine veyâ üstine alsa /11/ mâlin ol kimesneye teslim ide katında bâkı tura eger meyyitle /12/ mu'ânağa itse 'ömri uzun ola tızcek mu'ânağa idüp ayırtlaşursa /13/ eger meyyit bundan ayırtlaşmazsa fevt ola el-kuble (öpmek) każâ-yı ḥâcetdür /14/ ve 'adüya muẓaffer olmağdur eger ikrâm ve 'izzet idüp öpse maḥbûlü' /15/ l-kavl ola eger şehvet ve maḥabbetile olmasa öpen kiři öpdüğü

251b

/1/ kimesneden ḥayr göre yâ 'ilm ve şan'at ögrene ba'zılar eydür eger şehvetile öpse öpen kimesne /2/ öpülene ḥayr ide bir kiři görse bir oğlanı öpdü oğlanuñ atasıyla /3/ meveddet ide eger câriye öpse efendisiyle dostlık ide eger ḥürre /4/ öpse eriyle muşâdağa ide eger bir ḥükm issi kimesneyi öpse yirine /5/ vâli ola eger pâdişâhı veyâ kâdiyi öpse maḥbûlü'l-kavl ola eger bir oğlan /6/ görse ki babası bunı öper oğlına atasından mâl yetiše eger kendü /7/ oğlın şehvetile öpse anuñıçun mâl cem' ide el-'azz ışırmak /8/ ğaẓab itmekdür قال الله تعالى عضوا عليكم الانامل من الفيظ ba'zılar /9/ eydür ifrâtıla maḥabbetdür bir kimesne görse ki bir âdemo veyâ atı veyâ kuşı /10/ veyâ bir cânavarı her ne nev'den olursa ışırdı ol ışırdüğü neyise /11/ aña ziyâde maḥabbet ide eger kendü

barmağın ısırsa guşşaya düşe eger /12/ bir kimesne ısırsa kan çıksa işmiçün mahabbet itmiş ola kavm-i 'İsâ /13/ eydür bir kimesne bir kimesneyi ısırsa andan ol ısırılan kimesneye ferah /14/ yêtişe ammâ soñra gözi ağrıya yâ vec'-i kalb vâkı' ola eger görse /15/ bir kimesne emer andan māl cer ide eger görse ellerin emer 'avratından māl

252a

/1/ ala eger bir kimesne eliyle karvasa karvadığı miqdârı ol kişiden māl /2/ ala eger hâyaların karvasa 'avratına hıyânet ide eger karnın karvasa /3/ hazinesi mālın ala eger uyluğın karvasa akribâsınuñ mālın ala /4/ **on yêdinci bâb** üç faşl üzerinedür **evvelki faşl** /5/ Hâzret-i Risâleti (ş.a.v.) düşde görmegüñ ta'birin /6/ beyân ider bir kimesne Resûlu'llâh 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm tamâmü'l-cism ve /7/ hüsn-i hey'et ve hüsn-i hâlile mekân-ı laîfde görse dîni ve İslâmı /8/ eyü ola ve 'âkıbeti mahmûd ola ve dünyâsı ve mālı ve nefsi ve ehli ve 'ayâli /9/ hoş vakt ola medyûnısa kazâ-yı deyn ide guşşalusa ferah ola /10/ kızlıkısa ucuzlık ola ol düşi görilen mevzi'üñ cemâ'atı ganî ve /11/ **qavî olalar** قال الله تعالى وما ارسلناك الا رحمة /12/ قال الله تعالى وما كان الله ليعذبهم وانت فتم وقال /11/ **qavî olalar** illâ bu kadar vardur ki /13/ şâhib-i rû'yâ hafifetü'l-hâl ola dünyâsı az ola ammâ ol mertebede /14/ degül ki hezlân ola belki ziyâde tayyibât-ı dünyâviyye olmaya كما قال النبي عليه السلام الفقر فخري و قال عليه السلام اللهم احيني /15/

252b

مسكينا و امتني مسكينا و اخشرنني في زمرة المساكين /1/ ve eger bu zıkr /2/ olınan evşâfuñ hilâfınca görölse düş gören şâlih degüldür hazer /3/ **itsün** قال الله تعالى انا ارسلناك شاهدا /3/ itsün düş gören kimesne /5/ peygamberüñ mübârek ravzasın rākib olup ziyâret ide ve eger Hâzret-i /6/ Resûlu'llâhı yörürken görse ravza-ı mübâreki yörüüp ziyâret ide /7/ bir kimesne görse peygamberi 'aleyhi's-selâm bir harâb olmuş mevzi'de ezân /8/ okur ol mevzi' âbâdân ola Allâh ta'âlâ şimdiki-hâle nisbet âbâdân degüldi Resûlu'llâh /10/ (ş.a.v.) mübârek lafzından ezân okıdı ol vâkıtdan berü /11/ yevmen fe-yevmen tezâyüd üzerinedür eger peygamberi (ş.a.v.) kâyım /12/ görse pâdişâh olan müstakîm ola ve şâhib-i rû'yânuñ hâli müstakîm /13/ ola eger görse peygamber (ş.a.v.) buña metâ'-ı dünyâdan /14/ nesne vırür ta'am gibi ve şarâb gibi hayr ve berekâtdur eger yemiş ve kavun /15/ ve karpuz virse ol kadar eyü degüldür zîrâ ki kaviyü'l- cevher degüldür

253a

/1/ eger görse ki peygamber (ş.a.v.) bunuñla ta'âm yir bu kişi /2/ zekâtın vire bir kişi görse ki peygamberüñ babası olmış bu kişi kâfirdür /3/ imâna gelsün eger görse peygamberüñ oğlu olmış bu kişi mü'mindür /4/ bir kişi görse ki peygamberüñ (ş.a.v.) kanın maḥabbet /5/ itdügi sebebeden iḥer gâzâda şehid ola eger maḥabbeten içmese ehl-i /6/ beyti kanına gire bu kişi münâfıklardan ola Yezid gibi عليه ما يستحق /7/ من العذاب الاليم eger görse ki peygamber (ş.a.v.) fevt olmış /8/ 'akabından bir kimesne fevt ola eger peygamberüñ 'aleyhi's-selâm cenâzesin /9/ görse muşibetdür ol mevzi'de bir muşibet ḥâdiş ola eger görse /10/ peygamberüñ 'aleyhi's-selâm cenâzesin teşyi' ider gezdürüp şofıra /11/ defn ider bir bid'at işleye eger görse peygamberüñ 'aleyhi's-selâm /12/ kabrin âdâbıla ziyâret idüp yüz sürer eger sipâhiyse sultân /13/ hazinesinde emîn-i mâl ola tâcîrise mâl-ı 'azîme yêtişe 'Alî ibn-i /14/ 'Îsâ eydür vizâretten ma'zûl olmuşidum gördüm ki ḥimâra binüp /15/ giderken Resûl 'aleyhi's-selâm gelür تعظيما لشانه ḥimârdan indüm istikbâl

253b

/1/ itdüm Resûlu'llâh eydür var yine mekânufîda otur şabâḥ oldı gördüm /2/ ki yine vizâret baña tefvîz olunmış ehl-i başardan bir kimesne taylasân /3/ ve ridâlar şatarmış meger ki tayâlisanuñ birisin Ehevâzdan bir kimesneye /4/ bey' itmiş akçasın taleb itmege vardukda ḥazret-i ḥalîfe-i evvel ve yâr-ı /5/ gâr-ı Ebû Bekir şiddîka radîya'llâhu 'anh ve ḥalîfe-i şantiye şâhibi'l-fütûḥât /6/ 'Ömer-i bin el-Ḥattâb radîya'llâhu 'anh ḥazretlerine dil uzadup izhâr-ı sebb itmiş /7/ eyle olsa bâyi'-ı tayâlîsân bu Ehevâzinüñ meḥâbetinden akçasın isteyüp /8/ almağa kâdir olmamış guşsayıla gelüp yatmış uyumış peygamber 'aleyhi's-selâm /9/ düşinde görmüş peygambere bu kişiden şikâyet itmiş ki ḥalifelere /10/ sebb itdi dëyü Resûlu'llâh bu kişiyeye emr itmiş tîz var ol sebb iden /11/ kimesneyi getür varmış getürmüş ba'dehu emr itmiş ki çalkkoyın yatur /12/ andan boğazla çalkkoyın yaturmuş boğazlamakda tereddüd itmiş yâ Resûl /13/ a'llâh ne buyurursız boğazlayayın-mı üç def'a peygamber اذبح اذبح اذبح dëmiş /14/ bu kişi dahı boğazlamış şabâḥ uyanmış varayın ol kişiyeye bu vâkı'ayı /15/ kışşa ideyin tevbe itsün dëyü ol kişinüñ kapısı öñine varmış

254a

/1/ görmüş ki ol kişi fevt olmış kapusunda velvele idüp fiğân iderler /2/ Hüseyn ibn-i 'Aliyyü'l-Murtażâ radîya'llâhu 'anhümâ uyḥudan aḡlarken uyandı Ḥazret-i /3/ 'Ömerüñ ḥâtünü Ümmi Gülsüm eydür niçün aḡlarsın eydür ki ceddüm Resûlu'llâhı /4/ gördüm eydür ki sizler seyr itmege sür'at idersiz mevt size sür'at /5/ ider ki cennete

varasız ben dedüm ki yâ ebâ ayruk seni gördüm baña dünyâ /6/ gerekmez eydür ki var yine gelürsin zuhr namâzı vaktıydı zuhr namâzın edâ /7/ itdi ba'dehu şehid oldı *انا لله وانا اليه راجعون* şābit-i vālid-i /8/ Ebi Hanīfe gördi ki oğlu peygamberüñ 'aleyhi's-selām kabrine girmiş /9/ mübārek 'izāmların ādābıla cem' idüp kabirden çıkarur İbn-i Sirine /10/ kışşa itdi İbn-i Sirin eydür 'ālim ola ihyā-yı sünnet ide hem eyle /11/ vāki' oldı Ümmü'l-Faẓl eydür gördüm ki Resūlu'llāh 'aleyhi's-selām mübārek /12/ cesedinden bir pāre et keser benüm hücremde kor peygambere kışşa itdi /13/ peygamber eyitdi Fātima oğlan toğura hücreñde kıya hem eyle vāki' /14/ oldı bir hātūn kişi geldi peygambere eydür gördüm ki ba'zı cesedüñ /15/ evümdedür peygamber eydür Fātima oğlan toğura sen emzüresin hem eyle

254b

/1/ vāki' oldı bir kişi İbn-i Sirine geldi eydür ki ayağımı Resūlu'llāh /2/ hāzretinüñ hāşā ve kellā mübārek cemālī üzerine kıoram İbn-i Sirin eydür /3/ gice edüğüle-mi yatduñ bu kişi eydür belī İbn-i Sirin eydür çıkar hemān /4/ çıkardı bir edüğinde bir akça bulundu üzerinde yazılmış Muḥammed resūlu'llāh /5/ dēyü hüccetü'l-İslām İmām Ğazzālī eydür bir kimesne Resūlu'llāh göre hemān /6/ ḥaḳīkat-ı şahşıyyesın görür ammā ḥaḳ budur ki ḥaḳīkat-ı şahşıyye yirine /7/ görinen mişālīdür şahşı degüldür ba'zılar eydür görilen mişāl-ı rūḥīdur /8/ ki mevzi'-i nübüvvetidür şeyḥ muḥakkıḳ 'Arabī Mağribī eydür şüret-i nebī ki hiss /9/ anı müşāhede ider medfündür Medīnede ve şüret-i rūḥiyye daḥı kemāl-ı /10/ leṭāfetdedür ol daḥı müşāhede olunmaz ammā görilen rūḥ-ı nebīdür şol /11/ ḥālet üzerine ki rūḥ-ı nebī mütecessid olur kendü Resūlu'llāh hāzretinüñ /12/ cesedi vaz'ında şüret-i mişālīyyedür ki şebīhdür şüret-i /13/ cesede fevt oldukları vakt nice şüretdeyse ol şüret /14/ üzerine tecessüd bağlar görenler anı görürler ve li-hāzā bir kimesne Resūl- /15/ u'llāhı görse ne emr iderse anı dutmak gerek ve nehy itdüğü nesneden

255a

/1/ menhi olmak gerekdür nitekim dār-ı dünyāda neye emr itse ve neden nehy /2/ itse imtişāl olunurdi ve kezālīke vāki'ada daḥı eyledür biz eydürüz /3/ on birinci bābuñ evvelinde beyān itmişüzdür ki ba'zı rū'yā vardur /4/ ta'bire muḥtācdur ve ba'zı rū'yā vardur ki ta'bire muḥtāc degüldür /5/ bi-'aynihi vāki' olur peygamber (ş.a.v.) buyurur ki *ينبغي المشيطان ان* /6/ *فانه لا* ba'zı rivāyetde *فقد راي الحق فان الشيطان لا يتمثل بي* /6/ *من رائي* ki *يتمثل في صورتي* şeyṭān şüret-i Muḥammediyyede /8/ mütemessil olmaduğınun sırrı budur ki şifāt-ı Ḥaḳḳa tamām mazhar mübārek /9/ vücūdı vāki' olmuşdur ve şan'at-ı hādiye tamām mazhardur şeyṭān /10/ ism-i muḍille mazhardur hādiyle muḍill arasında

hüküm-i teẓād vardır /11/ الضدان لاجتماع ابدا bir sebep dağı budur ki eger şeytān şüret-i /12/ Muhammediyyede görünse i'timād zāyil olur ol cihetden şüret-i Muhammediyye /13/ ma'sūm oldu şüret-i İblis telbisinden ba'zı muhaddişin /14/ ve ba'zı meşāyih'in eydürler şeytān şüret-i Muhammediyyede mütemeşşil olmaz /15/ gerekse şüret-i mahşūşasın olsun ki hāl-i hayātında olan şüretdür

255b

/1/ gerekse şüret-i uhrāda olsun ben Muhammedven desün muhyi's-sünnet /2/ ve gayrıları ve meşāyih-i kibār eydürler şeytān cemī'-i enbiyā ve melāike /3/ ve şems ve kamer ve nücūm ve bulutlu yağmur şüretinde mütemeşşil olmaz ba'zı /4/ meşāyih eydür şeytān şüret-i şeyh-i kāmilde zāhir olmaz zirā ki /5/ قومه كالنبي بين امته الشيخ من -dür ve hem Hāzret-i Resūlden me'zūndur irşāda /6/ me'mūrdur ba'zı muhakkıklar eydür şeytān hemān şüret-i Muhammediyyede mütemeşşil olmaz /7/ ammā sāyir-i şüretde mütemeşşil olur bilgil ki rü'yet-i şahihā oldur ki /8/ gören kimesne bir şüretde göre kim vaşf olınan hilye-i mübāreklerine /9/ şebih olına şöyle ki Yūsuf peygamberden emlah ve i'tidāl-i kāmēt ve /10/ kemāl-i hüsn-i şüretile olmak gerekdür bu vechile görse tamām görmek /11/ gibidür eger bu dedükleri hilyede görilmese görmek gibi degüldür /12/ ve hem görilen Hāzret-i Resūl'llāh olıcağ gören kimesneden bir cezm /13/ gelür ki bu gördüğüm elbetde Hāzret-i Resūldür dēyü taqrir itdükleri /14/ kelām tamām söz degüldür ki hüccet ola ve hem görilen Hāzret-i Resūl /15/ olıcağ elbetde hāricden kimesnelere şehādet iderler ki bu Hāzret-i

256a

/1/ Resūldür dedükleri kelām dağı tamām söz degüldür ki hüccet ola belki /2/ tahkik-i kelām budur ki Hāzret-i Resūldür dēyü gördüğü gören kimesnenün /3/ şüret-i i'tikādıdır yāhod şüret-i şeri'dür yāhod ahkām-ı İslāmdan /4/ bir hükümün şüretidür ol gören kimesneye nisbet yāhod ol gördüğü /5/ mevzi'e nisbet işbu dedüğümüz şüretler vākı'ada görilür gören /6/ kimesne Hāzret-i Resūldür dēyü zan eyler şeyhü'l-muhakkıkın Şadre' /7/ d-dini'l-Konevi eydür biz kendü nefsümüzde ve gayrılarında mirāren tecrube /8/ itdük şüyüh-ı muhakkıkından dağı istimā' itdük ki görilen şüret-i /9/ şer'dür dēyü cümle-i mesmū'ātdan birisi budur ki şeyhü'l-muhakkıkın /10/ şeyh-i ekmel Muhyi'd-din el-'Arabī eydür oğlaniken gördüm ki cāmī'-i /11/ İşbiliyyede bir bucakda Hāzret-i Resūl'llāh fevt olmuş meyyitin /12/ anda bürümüşler turur soñra 'ālem-i şabā gidüp mertebe-i bülūga /13/ varıcağ ki ehl-i taşavvuf tarikine sülük olundu ba'zı meşāyih-i /14/ kibārıla mezkūr cāmī'e girdük 'ādet-i ma'rūfa üzre tahtıyyetü'l-mescid /15/ kılmakıla mu'tād olunmuşıdı namāza şürü' itmek isteyicek ol mevzi'de

256b

/1/ namāza şürü' itmegi kerih gördüm ki anda Resūlu'llāhı 'aleyhi's-selām meyyit /2/ görmişidüm każiyye-i refik olan şüyūha zıkr itdüm ta'accüb itdiler /3/ 'azizlerüñ birisi eydür rāyetü'l-hakka ya'ni bu vākı'ayı hak görmişsin /4/ zirā ki ol bucaķ ki Hāzret-i Resūlu'llāhı anda meyyitın bürünmiş gördük /5/ ol mevzi' benüm evüm yiridür şāhib-i bilād-ı mağrib mezkūr cāmi'i tevsi' /6/ itdi etrafında olan evleri şatun aldı benüm evüme bahāsın virmedi /7/ şüret-i bey'de gāzab vākı' oldı bu bucaķ erāzi-i mağşubdan oldı /8/ şer'-i cārī olmadı Resūlu'llāhı meyyit gördüğün oldur ve meyyitin /9/ örtülü gördüğün şüret-i bey'ile telbīs olunduğudur ba'de'l- vakt /10/ ol bucağı müsülmanlara vakf itdüm sizler şāhid oluñ dedi dağı /11/ taḥiyyetü'l-mescid edā idüp meşālihümüze şürü' itdün cümle-i mesmū'atdan /12/ birisi dağı budur ki bir kişi görmiş ki hāzret-i Resūlün mübārek /13/ şüretine tabanca vurur ma'a-hāzā bu kişi şulehā-yı müslimindenimiş qorhuyıla /14/ turur şeyḥü'l-vakt huzūrına varup kıssa ider şeyḥ eydür Hāzret-i /15/ Resūl 'aleyhi's-selām ol mertebede degüldür ki kimesne aña tabanca ura

257a

/1/ fikr it ki günāh-ı kebīre şādır olmışdur bu kişi gāyetde şālihidi /2/ eyitdi hiç vechile hilāf-ı şer' nesne kendüde bulmadı guşşalu /3/ olup evine geldi 'avratı gördi ki helāli guşşalu sebebin şordı /4/ zıkr itdi 'avrat eydür ben bildüm guşşayı gider tedbir idelüm bu kişi /5/ eydür nedür 'avrat eydür sen talāka yemin itmişdün ben fulān kimesne /6/ evine dāhil olmağa ittifākā bir hācet vākı' oldı kapusunuñ öñine /7/ 'ubūr itdüm dedi ba'de'l-'iddet tecdid-i nikāh itdiler bu şālih kişi ol /8/ fi'le tevbe itdi şeyḥü'l-muḥakkıķın Şeyḥ Muḥyi'd-din el-'Arabī el-Mağribi buyurur /9/ ki hulefā-yı 'Abbāsiyye elinden Hülāk Bağdādı alıcaķ şöyle gördüm ki /10/ peygamberi kefene koymışlar bir tahtuñ ve na'suñ üzerine qomışlar ḥalāyık /11/ etrafından bu na'sa yapışmışlar peygamberün mübārek başı açuķ saçları /12/ yırde görilür ben dedüm ki yā cemā'at-ı müslimin n'eylersiz cemā'at eydür /13/ defn iderüz ben dedüm ki görelüm fevt olmuş-mı deyü peygamberün ağzı ve /14/ burnı tarafına vardum diñledüm gördüm ve bilmedüm ki fevt olmamış añul añul /15/ teneffüs ider cemā'ata dedüm ki ḥāl bu vechile şabr idün deyü qorhuyıla

257b

/1/ uyandum bildüm ki gördüğüm Hāzret-i Resūl degüldür ammā İslām içinde /2/ bir 'azim ḥādīse olsa gerekdür deyü ta'bir itdüm hem eyle vākı' oldı /3/ ittifākā bu vākı'a yazılup tarih qonmışıdı soñra haber-i Bağdād şāyi' /4/ olıcaķ teftiş olundu ol gice ki

vâkı'a görüldi hemân ol gice /5/ Bağdâd alınmışımış şeyhü'l-muhakkıkin Şeyh Muhyi'd-din el-'Arabi el-Mağribi eydür ehl-i /6/ sülükden bir nice 'aziz karındaşlar peygamberi (ş.a.v.) vâkı'ada /7/ görürler haber virürler bir gün bu 'azizlere tenbih olmağıçun ki görülen /8/ resül degüldür ilzâmen bir kaç nesne şordum ki andan kendüler dağı /9/ ma'lûm ideler meşelâ göricek mübârek hilyesin zabt idüñ dedüm /10/ eyle olsa bu 'azizler göricek zabt itmişler haber virdiler haberleri /11/ hilye-i aşlıyyeye muğâyir bulundu ve vâkı'aları birbirine muṭâbık-dağı /12/ bulunmadı lâzım oldı ki Resûlu'llâhuñ (ş.a.v.) ba'zı /13/ hilyeleri zıkr olına İmâm 'Alî bin Ebî-Ṭâlib raḍıya'llâhu 'anh Hazret-i /14/ Resûli vaşf itse şöyle zıkr iderdi ki ziyâde uzun boylu degül /15/ idi ki sertlek ola ve ziyâde kısa degüldi ki kısalık 'aybdur ma'yüb ola

258a

/1/ kavmüñ orta boylusıydı mübârek saçları ziyâde kıvırcuk degüldi /2/ ki Hindiler saçı gibi katı kıvırcuk ola ziyâde sarkuk degüldi ki ip /3/ gibi ola belki kıvrılmağa mâylil müstersilidi mübârek cemâli müdevveridi /4/ levni beyâza mâylilidi mübârek gözleri kara idi kirpükleri dağı vâfir /5/ uzun ve kara idi mübârek barmaqları vâşıṭi kalem gibi-idi ve mübârek /6/ ayası ve kademleri laṭif ne gâyet ince ve ne gâyet yoğunıdı mübârek /7/ yağrınında beyne'l-kıffeyin mühr-i nübüvvet varıdı halkuñ bergüzidesiıydı /8/ anuñ lehcesi gibi benî âdemde lehce yoğıdı mübârek 'arikesi ('arike-i ṭabî'at) gâyetde /9/ yumuşağıdı her kimüñile muşâḥabet itse 'aşık olurdi mübârek /10/ cemâlin terk itmezdi bir kimesne añsuzın görse heybetinden serâsime /11/ olurıdı yine soñra kendüye gelürdi bir kimesneyile ihtilâṭ itse /12/ hemân maḥabbet ider kendü katında kalurıdı ben anuñ gibi vücûdı ne bundan /13/ öñdin gördüm ve ne bundan soñra görürem dèridi Cābirden raḍıya'llâhu 'anh /14/ rivāyetdür ki peygamber 'aleyhi's-selâm Resûlu'llâhuñ iki mübârek topuklarında /15/ hamüşe varıdı zalî'ül-femidi eşhelü'l-'aynıdı (ala gözlü) katı katı gülmezdi

258b

/1/ hemân tebessüm ideridi kaçan mübârek cemâline nazar olunsa gözleri sürmelü /2/ şanıurdi ammâ sürme koymazıdı anadan raḍıya'llâhu 'anh ezherü'l-levnidi /3/ ya'nî bir tâze gül tarâveti varıdı mübârek saçları mübârek kulaklarınıñ /4/ iltişâkıındaydı (ya'nî kulaklarına ulaşığıdı) bir rivāyetde بين اذنه و عاتقه (çıgin) ya'nî kulağıyla yüzi /5/ ortasındaydı zâhmü'r-ra's (ya'nî başı büyüğidi) ve'l-kademeynidi (dağı ayakları büyüğidi) baştü'l-keffeynidi (yaşşı ayaluyıdı) 'Abdu'llâh /6/ ibn-ı Ebi Hâleden raḍıya'llâhu 'anh rivāyetdür vâsı'ül-cebin (alnı yaşşuyıdı) ya'nî alnı geñidi /7/ ezeccü'l-ḥacibidi ya'nî kaşları kara idi çatılmağa az kalmışıdı ammâ /8/ çatılmamışdı

sehlü'l-ḥaddeynidi zālī'ü'l-femidi müflicī'l-esnānidı (dışleri seyrek idi) ya'nı /9/ dışleri seyregidi ara yirlerinden nūr lem'ān iderdi mübārek boynı /10/ gāyetde güzel ak ve şāfi gümüş sebikesi gibi berķ ururdu mu'tedilü' /11/ l-ḥulkıdı mübārek gögsiyile mübārek batnı berāberidi mübārek gögsi /12/ büyügidi arslan sinesi gibi iki omuzları arası vāsi'yidi /13/ ما بين اللية و السرة kıllar varıdı keennehu bir ḥaṭ gibi uzanmışıdı iki /14/ mübārek zırā'ları ve omuzları kılluyıdı ol kadar ifrātıla degül ki /15/ kubḥ vire bel semen üzre benefsec gibi vāķi' olmışıdı tevülü'z-zendeyn ve receb

259a

/1/ er-rāḥe (aya) سائل الاطراف خمسان الاخصين مسيح القدمين 'idi (ya'nı böğürleri alçağıdı --- luğun) biz eydürüz /2/ bir kā'ide idelüm ki ma'rifet-i rü'yetde müfīd ola ve gören kimesne gördüğü /3/ nesne ḥaḳ-mıdur veya ḥilāfı-mıdur ol kā'ideden ma'lüm ola evvelā bilgil /4/ kim her ictimā' ki iki şahşuñ arasında vāķi' olur bir münāsebet eclıçındır /5/ ol münāsebet beş kısım üzerinedür kısım-ı evvel budur ki şahşeyn bir şıfatda /6/ veya şıfat-ı keşirede müşterek olurlar ol şıfat sebeb-i ictimā' olur ikinci /7/ kısım aḥvālide müşterek olurlar üçüncü kısım ef'ālide müşterek olurlar dördüncü /8/ kısım merātıbde müşterek olurlar beşinci kısım zātıda müşterek olurlar bu daḥı ma'lümdür /9/ ki münāsebeti ve mümāşeleti ve iştirāk ḥükm-i ta'addi ve imtiyāza māni'dür belki imtiyāza /10/ bir nesne daḥı gerekdür ki münāsebetüñ ve mümāşeletüñ ve müşāreketüñ gayrı /11/ ola vāķi' ki bu kā'ideyi ma'lüm itdünise bilgil kim keşret-i ictimā'ı beyne' /12/ n-nāsı uyḥuda olsun ve uyanuḳluḳda olsun ve kıllat-i ictimā'ı beyne'n-nāsı /13/ rāci'dür kuvvet-i münāsebet ve za'f-ı münāsebet her bār ki münāsebet ziyāde /14/ ola ictimā' ziyāde olur münāsebet az olduḳça ictimā' az olur pes /15/ bundan ma'lüm oldu ki nāsuñ ba'zı ba'zıyla 'ālem-i şüretde cem'

259b

/1/ olduğı veya 'ālem-i 'ulyāda bi-ḥasebü'n-nüfūs cem' olduğı veya şol 'azizler /2/ ki yaḳazeten ve menāmen nüfūs-ı ṭayyibleri ebdānından münselih olup varup /3/ ervāḥ-ı ṭayyibile cem' olduğı zıkr olınan keşret-i münāsebātdandır her bār /4/ ki münāsebet kavī ola ittişāl çok olur münāsebāt kalil olıcaḳ ittişāl /5/ az vāķi' olur münāsebet من حيث الصفات والمرتبه olıcaḳ ictimā' /6/ olur vāķi' ki bunda münāsebet-i zātiyye zam olına iş tamām olur kemāl-i ittiḥād /7/ ḥāşıl olur şeyḫü'l-muḥakkıķın Şeyḫ Şadre'd-din eydür bir kimesnenüñ münāsebeti /8/ olsa bu dedüğümüz ḥamse-i vücūhda ervāḥ-ı kümmele ve evliyāya ve enbiyāya /9/ anlarıñıla her ne vāķt dilerse cem' olur yaḳazada ve menāmda Şeyḫ Muḫyi' /10/ d-din-i 'Arabī bir nice yıllar bu vech üzerine yaḳazeten ve menāmen ervāḥ-ı /11/ evliyā ve enbiyāyla müşāḥabet itdiler ve Şeyḫ Muḫyi'd-din-i

‘Arabiden gayrı /12/ meşâyihden كثر من ان يحصي bu vechile ve bu hâlile gördüñ /13/ ammâ Şeyh Muhyi'd-din hazretleri bir nice tarîkile ihtilâf iderleridi /14/ birisi bu kim kendüler ebdânlarından münselih olup varup makâm-ı eflâkde /15/ ve mertebe-i cinâniyyede her kankı ‘azizüñ rûhına mülâkât kaşd itse

260a

/1/ varur muşâhabet iderdi vaqtı olurdi ki ol murâd idindügi /2/ ‘azizüñ rûhını şûret-i cismiyyesinde kendü katına tenzîl iderdi /3/ senüñ benümile kelimât ider gibi anuñla kelimât iderdi ve eger bu zikr /4/ olınan nesneye delil ve bürhân isterseñ işbu âyet-i kerime şâhiddür /5/ قال الله تعالى واسل من ارسلنا من قبلك من رسلنا eger ictimâ‘ /6/ olınmağa kudret-i tāmme yoğımıssa işbu hıtabuñ fâyidesi olmazıdı /7/ imdi eger mer’iyle râyi arasında münâsebet من حيث الحال او الفعل /8/ olursa yâhod şıfat sebebinden olursa mer’inüñ haqıkatı müşâhede /9/ degüldür belki mişâlidür andan ‘ilm muhakkağ hâşıl degüldür i’timâd olınmasun /10/ ve dedügi kavlıle ‘amel olınmasun görmez misin ki ba’zı kimesne ba’zı /11/ emvâtıla mülâkât ider andan su’âl ider ahvâlden cevâb gelmez vaqt /12/ olur ki cevâb gelür tamâm cevâb olmaz vaqt olur ki su’âle muṭâbık /13/ olmaz ammâ kaçan münâsebet-i râyiyle mer’i arasında من حيث المرتبه /14/ olsa evcibe ve müfâvazâtı vâkı‘a beynehümâ şâhiḥ olur eger /15/ mer’i şunlardan olsa ki ittılâ‘ veya i’tikâd ehli olsa mes’ûlün ‘anh

260b

/1/ olan nesne işbu dâr-ı dünyâda قبل الموت علي ما هو عليه الامر في نفسه /2/ ol nesneye biz daḥı i’tikâd iderüz ve mer’inüñ kavliyle ‘âmil oluruz ve eger /3/ bi-haseb-i'l-mertebe ve'z-zât bir olmasa mer'inüñ cevâbına i’tikâd itmezüz vaqt /4/ ola ki virdügi cevâb kendünüñ şûret-i i’tikâdı ola vaqt olur ki /5/ şavâb olur vaqt olur ki şavâb olmaz şeyhü'l- muhakkağın Şeyh Şadre'd-din-i /6/ el-Konevî eydür işbu zikr olınan umûra benüm mirâren tecribelerüm yetişdi /7/ benüm nefsumde ve gayrılar nefsinde soñra Hâk lutfıyla beni keşf-i muhakkağ mertebesine /8/ yetüşdürdüñ daḥı yine eyle buldum ba’zı şulehâdan rivâyet olınur kim /9/ bir kimesneye yetişdüm ki Derviş Hüseyn derleridi ol ‘azizüñ meleke-i /10/ ittişâlî varıdı seyyidi'l-mürselin ve hâtımi'n-nebiyyinile nevmen ve yakâzetan eyle /11/ olsa mezkûr Derviş Hüseyn hazretlerinden ba’zı vâkı‘âtumda ıstibâh /12/ itdügüm yirleri Hazret-i Resûlden ‘aleyhi's-selâm sor dedüm her ne ki /13/ resûl buyura yine baña cevâb vir dedüm eyle olsa Derviş Hüseyn /14/ teveccüh itdi hâlet-i yakâzada bir zamân eglendi andan soñra peygamber /15/ ne cevâb virdise baña cevâb virdi eyle olsa ol kimse ol cevâbı

261a

/1/ istihsân itmedi Dervîş Hüseyn gâzab itdi yirinden tırı geldi /2/ gıtdi saña virdüğüm cevâb resûlün cevâbıdır niçün istihsân itmezsin /3/ dèyirek biraz ilerü varmış iken tebessüm iderek girü geldi döndi eydür /4/ senün kelâmuñ haqdur şimdi Hazret-i Resûl 'aleyhi's-selâm geldi eydür /5/ ki bir şeytân vardır ben saña söz dèyicek ara yire kelâm bırağur ol /6/ şeytâna ca'dan-ı şerîr dèrler benüm kelâmum telbîs itmek ister vaqtı ki baña /7/ teveccüh idesin فاستعذ بالله من الشيطان الرجيم و معوذتين /8/ okı Allâh ta'âlâ seni hıfz ide dèdi el-hâşıl şol kimesne ki iktidâ /9/ itmişdür من كلي وجه Hazret-i Resûle ve mühtedîdür vech-i ekmel /10/ üzre ve haqq-ı tabi'ıyyetile tabi' olmışdur 'ilimde ve 'amelde ve mizâc-ı inhîrâfdan /11/ hıfz olunup müstakîm olmışdur vürş-i nebevîyle mütehaşşış olmışdur /12/ hâl ve maqâm yöninden kurb-ı ma'nevî bulmışdur ol kimesne yaqâzen ve menâmen /13/ ve mâ-beynehümâ izâh (âşkâre) ve ittizâh ider ki bu temesşül ol temesşüldür dèyü zıkr /14/ olınan evşâfı resûl üzerine temesşül olıcak işbu mecmû'-ı şerâyiyle /15/ müctemi' olıcak görilen Hazret-i Resûldür ve illâ eger zıkr olınan vaşf

261b

/1/ üzre müşâhede vâkı' olmayıcak ol vaqt ol râyinün şer'e nisbetine /2/ haml olunur veyâ i'tikâdına veyâ hâline yâ 'ilmine mahmûl olur yâ ol maqâma /3/ ve ol mizâca haml olunur zîrâ ki bu şerâyi' cem' olmayıcak kişi gördüğü /4/ kendünün ol hazrete nisbetidür ol hazret kendüsi degüldür bu kâ'ideyi /5/ bilmek gerekdür ki Hazret-i Resûl (ş.a.v.) mubaşşıran (âşkâr görmek) ve maşsüsen /6/ zâhir olur şol kimesnelere ki anlaruñ vürş-i nebevîleri ola ve hem bir kimesnede /7/ ki vürş-i nebevî olsa hemçünân ol-dağı mubaşşıran ve maşsüsen cesedile zâhir /8/ olur zîrâ ki Hazret-i Resûl 'aleyhi's-selâm hiç bir berzahda maşbûs degüldür /9/ ve vürş-i nebevîsi olanlar dağı berâziñde maşbûs degüldür şunlar ki vürş-i /10/ nebevî tahşil itmişlerdür bi-hicâb biribiriyile بمفارقة أحدهما دون الآخر /11/ musâhabet ve kelimât iderler hiç nesne mâni' /12/ ve müzâhim olmaz ammâ rû'yet dağı mütefâvitdür şunlar ki kemâl-ı vürşile meşşüfdür /13/ anlaruñ müşâhedesı ziyâde olur وقس عليه باقي el-merâtib-i şeyhü'l-muḥakkıķın /14/ Şeyḥ Mü'eyyed-i Cendî rivâyet ider kendü şeyḥi şeyhü'l-muḥakkıķın Şeyḥ-i Şadre'd-dîn /15/ Konevî hazretlerinden Şeyḥ Şadre'd-dîn hazretleri meger ki Şeyḥ İsmâ'il-i bin

262a

/1/ Sevdüğün hazretlerle cem' olmuşlar şeyhü'l-'ârifin kütübü's-sâlıkın /2/ Şeyḥ Sa'de'd-dîn Hemevî meclisinde meger ki Dımışqda Sa'de'd-dîn Hemevî /3/ hazretleri

peygamberi görse /7/ süfehâdan ezâ göre ammâ soñra muẓaffer ola İbrâhîm
 peygamberi görse /8/ hac ide ve bir melik-i câbirden zulm göre ammâ muẓaffer ola ve
 bir eyü 'âlim /9/ oğlı doğa Yahyâ bin Me'âz İbrâhîm peygamberi 'aleyhi's-selâm
 düşünde /10/ gördi ki mübârek eliyle başını şıgar merhamet ider mu'abbire vardı kışşa
 /11/ itdi mu'abbir eydür Allâh ta'âlâya maḥabbet idesin Allâhdan korman kullardan /12/
 olasin hem eyle vâkı' oldı Sımâk ibn-i Harb a'mâ olup oturmuşıdı /13/ İbrâhîm
 'aleyhi's-selâm düşünde gördi ki geldi iki gözün mübârek /14/ eliyle şıgadı eyitdi ki
 gözlerün açdum Allâh ta'âlâ iki gözlerüm /15/ girü baña virdi dedi biz eydürüz İbrâhîm
 'aleyhi's-selâm vâkı'ada gördüm

263b

/1/ andan çok fevâyid ḥâsıl oldı İsmâ'il peygamberi görmegün te'vili /2/ sekizinci
 bâbda muḥaddimedede geçmişdür İshâk peygamberi görse hevl-i şedid (korkı) /3/ yetişse
 ammâ yine ḥalâş bula iki oğlı ola birisi şâlih ve birisi tâlih /4/ ola eger İshâkı
 muḥşa'irren görse a'mâ ola kavm-i Mûsâ eydür her kim /5/ İshâkı görse riyâsete yetişse
 Ya'kûb peygamberi görse rızk ve kuvvetdür /6/ ve oğlı ğayibise gele ve ğuşşaluyısa
 feraḥ ola Yûsuf peygamberi görse /7/ aña bir kızbile bühtân vâkı' ola andan soñra ḥalâş
 bulup pâdişâh /8/ ola İbn-i Sirin eydür gördüm ki câmi'e girdüm üç kırğıl kişi ve bir
 yigit /9/ cemil şüretle bile nâgâh üzerüme çıka geldiler işbu maḥbûb yigitile /10/
 oturdum dedüm ki sen kimsin eydür ki ben Yûsufam dedüm ki bunlar kimdür /11/ dedi
 ki İbrâhîm ve İshâk ve Ya'kûbdur pes dedüm ki Allâh ta'âlâ saña /12/ virdügi 'ilm-i
 ta'bir-i rû'yâyı baña ta'lîm it Yûsuf ağzın açdı eyitdi /13/ ki gör ağzumda ne vardur
 dedüm ki mübârek lisânuñ vardur bir def'a ağzın yine eyitdi ki gör ne vardur gördüm
 ki mübârek kalbi zâhîr oldı ba'dehu dedi ki /14/ var ba'de'l-vâkt ta'bir-i rû'yâ it dedi
 şabâh oldı her ne vâkı'a /15/ 'arz olundıysa ta'bir itdüm Ḥaccâm-ı Yemânî Yûsuf
 'aleyhi's-selâmı düşünde

264a

/1/ gördi dedi ki علمني ما علميت رشدًا ya'nî bildüğün 'ilmi baña ta'lîm /2/ it Yûsuf eydür
 aç ağzuñı açdum ağzuma tükürdi uyandum gördüm /3/ ehl-i ta'birün a'limi ve efzalı
 olmuşam İbrâhîm bin 'Abdu'llâh el-Kirmânî gördi /4/ ki Yûsuf buña söyler eyitdi ki
 bildüğün 'ilmi yâ Yûsuf baña ta'lîm it /5/ Yûsuf arkasından gönlegin çıkardı baña
 geydürdi ben-daḥı geydüm bir yirde /6/ oturdum uyandum gördüm ki 'ilm-i rû'yâda
 tamâm ḥazık olmuşam eger oturmasam /7/ 'ilmüm âfâka münteşir olurdu ba'zı
 mu'abbirlerden bir kimesne görmüş Yûsuf /8/ ayağından bir edügin çıkarur buña virür
 ol daḥı uyandı kendüyü /9/ mu'abbir buldı Yûnus peygamberi görse bir işde ta'cil ide

andan /10/ müzāyaka göre ammā şöıra necāt bula seri'ü'l- gāzab ve seri'ü'r-rızā /11/ ola قال الله تعالى وذا النون اذ ذهب مضاضا Şu'ayb peygamberi /12/ görse bir kavmüñ arasına düşe ki keyl ve mizānı eksük tütalar /13/ ammā şöıra muzaffer ola bir kimesne Şu'ayb mukşā'irren görse a'mā ola Mūsā /14/ ve Hārūn 'aleyhime's-selām görse bir cebbār büyük beg elinde helāk ola /15/ ba'dehu devlete ve mülke yetişe bir kimesne bunları ve İbrāhīm ve Muḥammed 'aleyhime's-selām

264b

/1/ harb içinde görse a'dāya muzaffer ola kavm-i Mūsā eydür Hārūnı gören /2/ imām ola ve ḥaceti varısa kazā olına kavm-i 'İsā eydür bir kimesne /3/ Mūsāyı görse kuvveti ziyāde ola aşhāb-ı ebātili kahr ide Sa'id-i bin /4/ Müseyyebüñ bir cāriyesi gördi ki Mūsā 'aleyhi's-selām Şāma gelmiş elinde /5/ 'aşası bile ve şu üzerinde yörür bu vākı'ayı Sa'ide kışşa itdi Sa'id /6/ eydür eger bu vākı'ada şādıkısañ 'Abdu'l-melik ibn-i Mervān fevt olur ol /7/ sā'at bir çapar ulak geldi 'Abdu'l-melik ibn-i Mervān fevt olduğu haberin /8/ getürdi halk eyitdi bu ma'rifeti ne nesneden tahşil itdün dēdiler şöyle /9/ cevāb virdi ki Allāh ta'ālā Mūsāyı kahr-ı cebābire içün irsāl itmişdür /10/ şimdiki- hālde 'Abdu'l-melik ibn-i Mervāndan cebbār kimesne yokdur dēdi Eyyüb /11/ peygamberi görse bir belāya mübtelā ola mālī gide ve evlādı fevt ola /12/ şöıra Allāh ta'ālā muzā'afın (artuk) rūzī kıla قال الله تعالى ولهيبنا له Dāvūd ahlē ve mülhem meim /13/ görse müslimün eydür kuvvet /14/ ve saltanatdur ammā emrinde bir ḥaṭā vākı' ola şöıra peşimān ola ve /15/ zāhid ola ve bir sultān-ı zālīmle mübtelā ola ammā şöıra muzaffer ola

265a

/1/ kavm-i 'İsā eydür ol diyārda bir melik 'ādil ola yā kādī munşif ola /2/ eger şehriñ begi zālīmise bir melik-i 'ādil anuñ yirine gele eger düş /3/ gören kişi saltanata ehlise sultān ola Süleymān peygamber görölse /4/ müslimün eydür melikdür ve kazādur 'ilm-i tıbdur ve 'ilm-i fıkhdur قال الله /5/ eger Süleymānı eger فقهناها سليمان وكلا ايتناه حكما وعلما /6/ üzerinde veyā menber üzerinde meyyit görse ḥalife fevt ola ammā il /7/ muṭṭali' olmaya şöıra tıyalar قال الله تعالى ما دلهم علي موته kavm-i 'İsā eydür Süleymānı görse çok /9/ sefer ide ve fāyideler bula Zekerıyyā peygamberi görse eyü şālīh oğlu /10/ قال الله تعالى ووهبنا له يحيي الابه Yaḥyā görölse vera' ve zühd /11/ virile ve naziri olmaya الصالحين /12/ 'İsā peygamber görölse recül-i mübārek ve keşirü'l-sefer /13/ ve'l-ḥayr kimesne ola ve az nesne ile kanā'at ide ve 'ilm-i tıb bile /14/ قال الله تعالى وابري الاكمه والابرس واحيي الموتى باذن الله /15/ Meryem 'aleyhe's-selām görölse cemī'-i havāyici hāzır ola eger 'avratı

265b

/1/ yüklüyise oğlu toğa hakim ve şālîh ola eger iftirâ olundiysa berî /2/ ola Dāniyāl görse 'ilm-i ta'birde imām ola ammā bir cebbār pādîşāhdan /3/ zahmet göre şöira yine muẓaffer vākî' ola kavm-i Mūsā eydür Dāniyāl /4/ görse emîr ola veyâ vezîr ola fi'l-cümle 'ilmile ulu ola Hızır /5/ peygamberi görse kızlıkısa ucuzlık ola 'Üzeyr peygamberi görse /6/ riyāsete yetişe Urmiyâ peygamberi görse harîke delâlet ider ol şehir /7/ veyâ ol kişinüñ evi yana bir kimesne görse kendüsi nebî olmuş eger /8/ nebî-i ma'rûfisa anuñ hâliyle hâllene eger ba'zı evliyâyıla ve enbiyâ kelimâtı /9/ itse eger hayr-ı kelāmısa hayr göre eger nebî olan bunı darb itse murādına /10/ yetişe bir kör kişi varıdı ba'zı enbiyâyı düşinde gördi bu a'māya /11/ eyitdiler saña bir kaç kelimât öğredelüm okı gözün açıl sun yâ اسمع /12/ الصامعين veyâ ابصر المبصرين veyâ خير الرازقين veyâ ارحم /13/ الرحمين اشفقني و ترحم علي عيالي /14/ bu kişi uyandı bu du'âyı tekrâr /14/ okudı hemân gözleri açıldı **üçüncü faşl** şahâbeleri düşde /15/ görmegüñ ta'biri beyânındadır قال رسول الله عليه السلام

266a

/1/ اصحابي كالنجوم بأيهم اقتديم اهتديم ya'nî benüm aşhâbum ılduzlar /2/ gibidür her kaçkı 'azîze uysañuz size yol gösterür bir kimesne bunlardan /3/ birin görse berekâta ve kerâmete yetişe Ebû Bekir radıya'llāhu 'anhu görse /4/ mālın Hazret-i Resûlu'llāh yolına bedel ide 'Ömeri radıya'llāhu 'anh görse /5/ 'ādil ve mütedeyyin ve mutaşallib ola 'Osmānı radıya'llāhu 'anhu görse vakûr /6/ ve hayyî ola ve Kûr'ân okımağa mülâzemet ide huşemâdan hâzer itsün /7/ 'Alî radıya'llāhu 'anh görölse şücâ' ve 'ârif ve taķî naķî ve manşûr ola /8/ kimesne cihâryârı hayy görse sünnet-i resûlu'llāhı ihyâ ide vilâyet ve memleket /9/ rāhatda ve devletde ola **on sekizinci bâb** /10/ dört faşl üzerinedür **evvelki faşl** rabbü'l-'izzeti düşde görmegüñ /11/ ta'biri beyânındadır Allāh ta'ālâyı celle ve 'alâ düşde görmek 'adl ve inşâf /12/ zâhir olmakdur ve dahı ferahdur ve ucuzlıkdur ve ol mevzî'e hayr /13/ ve berekâtdur 'ulemāya zühddür kuẓzâta 'adldür şulehâya ihlâşdur /14/ guzzâta şehâdetdur 'uşâta tevbedür 'abde hürriyetdur tüccâra ribhdür emânetile /15/ guşşaluya ferahdur maḥbûsa ḥalâşdur gurebâya vuşûl-ı ile'l-vaṭandur

266b

/1/ İbn-i Sirîn eydür bir kimesne Allāh ta'ālâyı nûrında ve cemâlinde görse ammā /2/ ta'yîn-i şüret ve mişâl itmese ol kişiyi Allāh ta'âlâ ikrâm ide ve kendüye /3/ yakın eyleye ve mağfiret ide ve hîsâbı yesîr ola ve cennete kıya ve bi-hasebi' /4/ d-dünyâ

kuvvet vire eger görse ki Allāh ta‘ālā buña rahmet nazarıyla /5/ nazar ider eger gören kişi Allāh ta‘ālāya ihlāş itmiş kimesneyse bu kişi /6/ dünyâyı ve māsiva'llāhı terk ide ve eger gören kişi bu hāliyle degülse /7/ hāzer itsün şol günden ki تقوم الياس لرب العالمين 'dür /8/ eger görse ki Allāh ta‘ālā yire inmiş melâikeleri sekînetile tururlar /9/ 'adl ve ucuzluk ol memlekete münbasit ola eger görse ki Allāh ta‘ālā /10/ bu kişiyi bir maḥbûb nesneye secde itdürse ḥālet-i yakāzada ol nesneyi /11/ Hāḫ ta‘ālā buña in‘ām ide dîni pāk ola milk ve devlet vire ve kendüye /12/ yakın eyleye eger görse ki Allāh ta‘ālā buña nesne virür Allāh ta‘ālā bu /13/ kişi kendü kerih gördüğü nesneden men' ide تذكرون /14/ قال الله تعالى يعظكم لعلمكم eger görse ki Hāḫ ta‘ālā buña va'de ider cennetile ve maḡfiretile /15/ yāḥod ḥisāb-ı yesirle muḥāsebesin görür eyüdü mālda daḡı eyle vāḫi'

267a

/1/ ola قال الله تعالى ان الله لا يخلف وعده ammā ḥavf ve belā bedeninde /2/ vāḫi' ola dîni pāk ola eger görse ki ehlu'llāhı mu‘āmele ider /3/ eger ḥayr mu‘āmele iderse ḥayr göre ve eger şer mu‘āmele iderse şer /4/ göre eger Hāḫ ta‘ālāyı ḥarb üzerindeyken görse maṣṣūr ola ḡazā /5/ iderken görse şehid ola veyā ṭoyum ola ba'zı mevsimlerde görse /6/ sa'id ola eger kendünüñ qarındaşı veyā atası ve 'ammusı şüretinde görse /7/ veyā ba'zı dostları şüretinde görse eyüdü mufaẓẓal ola ve dîni pāk /8/ ola eger görse ki Hāḫta münācāt ider kurb bula كما قال الله تعالى /9/ eger görse ki Hāḫ ta‘ālā bu kişiye adıyla nidā ider /10/ veyāḥod buña bir ism virmiş anuñıla nidā ider şanı mürtefi' ola a'dāsı /11/ maḫḥūr ola eger Hāḫ ta‘ālāyı şüret-i insān-ı ma'rūfda görse ol /12/ insān-ı ma'rūf 'ālī ve kāḥir ola ammā üzerine ekāvīl-i kāzibe isnād /13/ olına eger kāfir Hāḫ ta‘ālāyı görse ki nūra batmış cemāl-i kemālī muṭaḥhardur /14/ müsülmān ola Ferḡad gördi ki Hāḫ ta'ālānuñ öñinde turur Hāḫ ta'ālā /15/ eydür yā Ferḡad ḥācetüñ neyise taleb it Ferḡad dedı ki ḥācetüm beni

267b

/1/ 'afv ve maḡfiret itmekdür Hāḫ ta'ālā eydür maḡfiret itdüm Ferḡad İbn-i Sirin /2/ ḡatına vardı kışşa itdi İbn-i Sirin eydür yaraḡlan bir belā-yı 'azıme /3/ dünyāda ammā āḥiretde rahmete ḡarḡ olasın az zamān geḡdi Ferḡad /4/ meflūc oldı ol marāzıla Allāh ta'ālā ḡatına vardı Başra faḡihlerinden /5/ bir dānişmend gördi ki Hāḫ ta'ālā buña iki ṭon geyürür İbn-i Sirine kışşa /6/ itdi İbn-i Sirin eydür yaraḡlan bir belāya az zamān içinde cüzām oldı /7/ Allāh emrine vardı **ikinci faşl** fi rü'yeti'l-mübeşşiret (beşāret idici) ve'l-münziret (ḡorḡuducı) /8/ bir kimesne Hāḫ ta'ālāyı görse ki bi-ḡayr-ı ḥicābın buña söyler saḡınsun /9/ şeyṭān şerinden ki ḡaṭā ider zirā ki Allāh ta'ālā bi-ḡayr-ı ḥicābın söylemez /10/ قال الله تعالى ما كان لشران يكلمه الله الا وحيا او من وراء حجاب /11/ eger görse

ki Allāh bundan i'rāz itmiş hiç söylemez hazer itsün /12/ günāhdan eger bir şüret görse /13/ ولا ينظر اليهم يكلمهم الله قال الله تعالى اولئك لاخلاق لهم في الاخرة ولا Allāhdur dëseler secde itse /14/ haq zan idüp bir bâtil işe mübāşeret ide ol gördüğü şüretüñ /15/ mişālî neye mensübîsa ol nesneye irtikāb ide zirā ki Allāh şüretiden

268a

/1/ münezzehdür gördüğü azgāş ve ahlām-ı şeytānidür eger görse Allāh ki buña /2/ gāzab itmiş atası ve anası buña gāzab ide ve eger görse ki atası ve anası /3/ buña gāzab itmiş Allāh gāzab ide bir kişi görse ki Allāhı sebb ider (söger) küfrān-ı /4/ ni'met ola kısmet-i Allāh rāzı olmaya eger görse Allāh gāzab itdi bir 'ālî /5/ mevzî'den aşğa düşe ve kezālike bir 'ālî mevzî'den aşğa düşse /6/ Allāh gāzab ide bilgil kim rü'yet menāmda cāyızdır bunuñ üzerine eḥādîş /7/ vārid olmışdır İbn-i 'Abbās raḍiya'llāhu 'anh rivāyet ider Resūl ḥazretinden (ş.a.v.) /8/ Resūlu'llāh eydür ben bu gice rabbūmî aḥsen şüretde gördüm baña /9/ dedi ki yā Muḥammed ben dēdüm لبيك ربي وسعديك rabbūm dedi kim بم يحتم /10/ الملا الاعلى الحديث ve bir rivāyetde daḥî geldi ki /12/ في المنام في صورة شاب امر دجالس علي سرير من ذهب وعلي راسه /11/ رايت البارحة ربي ربي وسعديك قال بم مختصم الملا الاعلى /13/ تاج من ذهب وفي رجليه نعلان من ذهب قال يا محمد قلت لبيك الحديث ma'nî budur ki rabbūmî düşümde /14/ bir maḥbūb oḡlan şüretinde gördüm bir altundan taḥt üzerine oturur /15/ başında altun tāt ve ayaḡında altun na'lî vardur baña dedi ki yā Muḥammed ben

268b

/1/ dēdüm لبيك ربي Allāh ta'ālā dedi ki melā-yı a'lānide iḥtişām iderler /2/ ḥadişüñ tamāmı Müslimde ve Buḥārîde vardur bu ḥadişlerden ma'lūm oldu ki /3/ رويت الله /4/ ki cāyızdır şeyḥü'l-muḥakkıḳîn Şeyḥ Şadre'd-dini'l-Ḳonevî buyururlar /5/ ki işbu tecellî ism-i rabdan zāhir oldu cemi'-i şerāyî'-i nebevîyye ve teklîfāt daḥî /6/ ism-i rabdan zāhir olur zirā ki ism-i rab berzahdür yēdi kāt gögile kürsî /7/ arasında bu maḳām-ı berzahî mutavassîṭ olmışdır Cebrā'il mertebesiyle Mikā'il /8/ mertebesi arasında Cebrā'il ḥazretleri enbiyāya getürdüğü şerāyî' ve aḥkām /9/ bu maḳāmdandur Mikā'ilüñ bu maḳāmda daḥlî yokdur ba'zî eḥādîşde /10/ peygamber (ş.a.v.) Cebrā'ilden ve Cebrā'il Mikā'ilden ve Mikā'il /11/ İsrāfilden ve İsrāfil Ḥazret-i 'İzzetden ḥadiş rivāyet ider ol rivāyet /12/ bu evvel zıkr itdügümüz mertebeden ḥāricdür kāt'en Mikā'ilüñ mertebe-i /13/ Cibrilde bu ḥuşuşda medḥalı yokdur Şeyḥ Şadre'd-din Ḳonevî ḥadiş /14/ şerḥinde bu vechile taḥkîḳ itmişdür pes ism-i rab maḳām-ı cāmî'dür /15/ بين مايقبل الكون والفساد وبين ما لايقبل ذلك ya'nî yēdi kāt gök /16/ bozılsa gerek yevm-i kıyāmetde ve 'arş ve kürsî şābit dursa gerekdür

269a

/1/ zîrâ ki semâvât-ı seb' tabî'at-ı 'unşuriyye üzerinedür kevn ve fesâd-ı kâbıldür ve 'arş /2/ kürsî tabî'at-ı uhırâ üzerinedür kâbil-i kevn ve fesâd degüldür aḥbâr-ı nebeviyye /3/ kütüb-i münzele bu ma'nîyi nice mevâzi'de zıkr idüp tekrâr itmişdür peygamber /4/ فاصطقواصفوا احدا فيلقاهم اهل المحشر /5/ ان السموات تطوي وكلما طويت نزلت ملايكها (ş.a.v.) buyurur اعظم علدا من /7/ افيكم ربنا فيقولون لابل هوات كذا حتي نزل ملثكة السما السابعة /6/ و يسالهم و يقولون لهم ma'nî-i لهم افيكم ربنا فيقولون نعم سبحان ربنا الحديث /8/ ملثكة باقي السموات فيسالهم اهل المحشر و يقولون hadîş budur /9/ ki gökler dürlür melâikeleri aşğa iner şaf bağlar ehl-i maḥşer bunlara /10/ bulışur şüretler ki Allâh ta'âlâ bunda-mıdur bunlar eydür ki bunda degüldür ammâ /11/ gelse gerekdür andan şofıra yedinci qat gök dürlür melâikeleri aşğa /12/ iner bâkı semâvâtta olan melâikeden bu yedinci gökde olan melâike çokdur /13/ bunları göricek ehl-i maḥşer eydür rabbümüz geldi-mi sizûnile dèyeler /14/ melâike-i semâ-yı sâbi'a eyde belî bizûmile geldi dèyeler vaḳtî ki bu ma'lûm /15/ oldıysa sen bilürsin rû'yet-i ḥaḳḳı muḳtezi olan tecellî-i fi'n-nevmdür nevm

269b

/1/ daḥı 'âlem berzaḥîdür şol şüretler ki bu berzaḥda insâna görinür /2/ ḥaḳâyık-ı mücerredenüñ mişâlleridür ve mazḥarlarıdur ve hicâblarıdur nefsi-i ḥaḳâyık-ı /3/ mücerrede degüldür peygamber (ş.a.v.) ehl-i cennete itdügi tecellî /4/ bu zıkr olınan ma'nî üzerine oldugına işâret ider /5/ ليس بينه و بين اهل الجنة الاحجاب رداء الكبرياء علي وجهه /6/ ma'nî-i hadîş budur ki Allâhıla ehl-i cennet arasında hicâb yokdur /7/ illâ ḥicâb-ı kibriyâ vardır ya'nî bu şüret-i mer'iyye hicâbdur ḥaḳîqat-ı /8/ Ḥaḳḳa جل ذكره ve mazḥar-ı Ḥaḳdur Ḥaḳḳuñ zuhûrına sebeb olduğıçun /9/ حق دنور سر تجلي صورت /10/ cemi'-i ḥaḳâyık cem' itmişdür ve şüret-i insân nüṣṣa-ı mübâreke-i müteḥaşşılardan /11/ ḥazret-i ulühiyyetden müştēmildür cemi'-i esmâyı ve şifâti ve mertebeyi cemi'-i /12/ mümkünât câmi'dür pes şüret-i insâniyyeden ekmel ve etem ve evceh bir /13/ şüretde daḥı yokdur ki anı hicâb idine felâ-cirem insânüñ evvel /14/ mertebesi ki ḥâlet-i şebâb ve cemâl ve kemâldür andan Ḥazret-i Resûle /15/ (ş.a.v.) görindi ve illâ Ḥazret-i Ḥaḳ şüretten münezzehdür

270a

/1/ تعالي ذاته عمايقولون تنزه ذاته عمايشيرون ve daḥı şüret-i insâniyye /2/ tecellî olduğundan bunı ta'rîf itdi ki şerî'at-ı Muḥammed (ş.a.v.) /3/ bir şerî'atdur ki câmi'dür cemi' şerâyî'-i ḥâtîm-i risâlet olduğunüñ /4/ bir 'alâmeti-daḥı budur tecellî-i ilâhî şüret-i câmi'adan vâkı' oldı bir /5/ nesne daḥı bâkı ḳalmadı 'ulemâ-yı rûsûm ve ḥudûd ki ehl-i

zāhirdür سلمهم /6/ الله وابقاهم cevāz-ı rü'yetde ihtilāf itmişlerdür 'ulemā-yı ekşerin buña /7/ zāhib olmuşlardır ki rü'yetul'llāh cāyızdır 'aklen ve şer'an ve naklen ve dağı /8/ vukū'ına i'tikād dağı itmişlerdür dār-ı āhiretde vāki' olur dēyü āyāt-ı /9/ kerime rü'yet hakkında vārid olmuşdur ve eḥādīs-i nebeviyye-dağı vārid olmuşdur /10/ ammā dünyāda vāki' olmağa işāret yokdur dērler ve ba'zı 'ulemā buña /11/ zāhib olmuşdur ki dār-ı dünyāda rü'yet vāki' olmuşdur nitekim āhiretde /12/ vāki' olsa gerek بلا اشتباه خاتم الانبيا والمرسلين Meḥemmed ibn-i 'Abdu- /13/ 'llāh ibn-i 'Abdu'l-Muṭṭalib ibn-i Hāşim ibn-i 'Abd-i Menāf Ebū'l-Kāsım dağı buña /14/ zāhib olmuşdur ki dār-ı dünyāda rü'yet cāyızdır ve vāki'dür 'ulemā-yı /15/ ümmetden el-kādi el-Beyzāvi dağı buña zāhib olmuşdur ki ba'zı efrād

270b

/1/ enbiyādan ba'zı ahvāle Hakkı müşāhede idüp söyleşdi Şeyḥ Şadre' /2/ d-din ḥazretleri ve meşāyih-i kibārdan cemm-i ḡafir ve evliyā-yı 'izām buña /3/ zāhib olmuşlardır ki صرف ان التقيد والاطلاق وعن كل ما يتصور /4/ حضرت ذات قدس و غيب هويت و اطلاق /5/ و يفرض ولا يعلم işbu zikr olınan i'tibārıla /6/ mer'i degüldür kaṭ'en zırā ki evvel-i merātib-i ta'ayyün-i ilāhi 'ilm-i şerif zātına /7/ mütē'allık olduğudur bu mertebede ḥükm-i icābi ve selebi kaṭ'ā yokdur mertebe-i /8/ vahdetdür ki ḥükm-i sivā meslūbdur حضرت احديته الجمع والوجود و /9/ dedükleri maḳām-ı şerif oldur mertebe-i ulūhiyyet ve mebde-i /10/ kāyināt ve mecīd-i i'tibārāt oldur Hakk ta'ālā ve alā bu mertebede /11/ olıcaḳ rü'yet cāyız degüldür ve ba'de hāzāi'l-mertebet-i Allāh ta'ālānuñ hicābları /12/ vardur ḥattā seyyide'l-mürselin ve ḥātme'n-nebiyyin eydür حجاب من نور و ظلمته لو كشفت سبحات وجهه لا حترق كل ما انتهي /13/ ان لله سبعين الف /14/ الیه بصره ya'ni Hakk ta'ālānuñ yētmiş biñ hicābı vardur nürdan ve /15/ zulmetden eger hicāb açılrsa Hakkıñ başarı neye mütē'allık olsa yaḳar

271a

/1/ Şeyḥ Muḥyi'd-dī el-Mağrib el-'Arabī eydür من نور و سبعماته /2/ خلق الله ماته الف حجاب Allāh ta'ālā حجاب من كافور كل حجاب ما بين السما والارض /3/ الف حجاب من المسك الازفر و سبعماته الف /4/ Resūle emr itdi ki bu zikr olınan hicābuñ altına gire peygamber 'aleyhi's-selām /5/ bu hicāblaruñ altına girdi her hicābuñ arasında Hakk ta'ālāyı bir libāsıla /6/ gördi dürlü dürlü cemālile ve kemālile birbirine muḡāyir كما يشا كيف /7/ temāşalar itdi bir kimesne ki Hakk ta'ālāyı görür bu şifātlarıyla /8/ temāşā ider görür ammā ḥaḳıḳat-ı zāt müşāhede olınmağa kimesne tāḳat /9/ getürmez ve görilmez Mucāhid eydür semā-yı sābi'ile 'arş-ı rahmān arasında /10/ yētmiş biñ hicāb var nürdan ve zulmetden ve melāike 'arş arasında yētmiş hicāb vardur nürdan ma'ālīm-i

tenzilde eydür Allāh ta‘ālā ile melāike-i ‘arş arasında /11/ yetmiş biñ hicāb vardır nürdan ve altmış hicāb vardır zulmetden /12/ ve altmış hicāb vardır nārdan ve yetmiş hicāb vardır dürr-i ebyazdan /13/ ve altmış hicāb vardır yâkût-ı ahmerden ve yetmiş hicāb vardır zebercedden /14/ kardan ve yetmiş hicāb vardır şudan ve yetmiş hicāb vardır toludan /15/ ve dağı nice hicāb vardır anı Allāh ta‘ālā bilür kimesne bilmez rivāyetdür

271b

/1/ ki ‘arş-ı kevnde yetmiş biñ dürlü levn urınur Allāhuñ maḥlūkātından /2/ kimesnenüñ ṭākatı yokdur ki aña nazar idebile bilgil ki Allāh ta‘ālānuñ /3/ ifrātıla ‘izzeti vardır ve ‘ulüvv-i celāli vardır kemāl-i hicābıla maḥcūbdur /4/ bir aḥad anı görmez ve bir aḥad anı bilmez meger şol vakt görile ki tecellî ide /5/ külle bi-vechihi ol vakt dağı kimesne ol tecellîye ṭākat getürüp bâki kalmaz /6/ hemân vechi kalur cemāl-i Hâk ta‘ālā cemî‘-i ḥakāyika sefer idüp yetişmişdür /7/ ammā celāl-i Hâk cemāline sātir olup perdelenmişdür vakti ki ‘arīfler ve ‘aşıklar /8/ ve ‘ālimler ol cemāl-i kemālî müşāhede ideler yāḥod Hâk ta‘ālā aña ḥitāb /9/ ide veyā kul ola Hâk ta‘ālā ḥazretine ḥitāb ide elbette verā‘-yı hicābdan /10/ olur hicāb-ı ‘izzetile bā-‘itibārü’z-zāhiriyye her ne şüretten tecellî vāki‘ /11/ olursa ol mazharıla görilür ve söyleşür Şeyḥ Şadre'd-din eydür zāt-ı Hâk /12/ ta‘ālā kendüsi ‘arīdür cemî‘-i evşāfdan ve cemî‘-i cihātdan ve gāyet-i /13/ leṭāfetdedür ve Hâk ta‘ālānuñ zuhūrı ve ta‘ayyūni her müte‘ayyin olan nesnenüñ /14/ ḥaḳīqatındadır her emr-i mu‘ayyenüñ kābiliyyetine göre Ḥaḳkuñ zuhūrı vardır /15/ her şüret ve her mazhar gerekse şüret-i ervāḥ olsun gerekse şüret-i

272a

/1/ ma‘āni olsun hicābdur perde-i aṣl-ı ḥaḳīqat üzerine ḥakāyıkun ‘aynı degüldür /2/ ḥuṣūṣā zāt-ı ḥaḳ ta‘ālā ki peygamber ol zātdan şöyle haber virdi ki /3/ kıyāmet güninde dürlü dürlü şüret-i müte‘addide ve mütenevvi‘de görinür şüret-i /4/ ednā ve şüret-i a‘lāda zāḥir olur sebebi zuhūr-ı ‘ibādıla kendünüñ arasında /5/ olan ‘alāmātdur ve şüret-i zunūn ve şüret-i i‘tikādātdur كما قال انا عند /6/ ظن عيدي ya‘ni kulum beni nice zan iderse eyleyem Hâk ta‘ālānuñ sünneti /7/ ve ‘ilmi ve ḥikmeti bunun üzerine cārî olmuşdur şüret-i mezāhirden zāḥir ola /8/ bilgil kim Şeyḥ Şadre'd-din Konevî kelāmından şöyle fehmi alınur ki nūr-ı /9/ ḥaḳīkile cemî‘-i eşyā idrāk olunur ammā nūr-ı ḥaḳīkî kendüsi idrāk olunmaz /10/ zirā ki ‘ayn-ı zātı ḥaḳdur nisbetden ve izāfetden mücerreddür ammā ziyā /11/ nūrıla muḥtelit zulmetdür hem kendüsi görinür ve hem kendüyle sāyır-i eşyā /12/ görinür peygamberden ‘aleyhi’s-selām su‘āl olundu Hâk ta‘ālāyı gördün-mi deyü /13/ şöyle cevāb virdi ki نوراني اراه ya‘ni nürdur kaçan görilür

ammā /14/ şol nūr ki mūte‘ayyindūr mezāhir-i mūkevvenātda nitekim Hāk ta‘ālā buyurur /15/ الله نور السموات والارض مثل نوره كمشكوة الايه ol nūrdur ki

272b

/1/ Allāh ta‘ālā bu nūrıla kullarına tevḥid naşib ider semāvāt ve arāzın /2/ Allāh nūrıyla toptoludur andan ġayrı kimesne yoḡdur /3/ كما قال الله تعالى نور işbu zıkr olınan beyānıla ḥadiseyn /4/ arasında tevfiḡ ḥāşıl oldı ki İbn-i ‘Abbāsdan raḡiya’llāhu ‘anh su‘āl /5/ olundı ki Hāzret-i Resūl Hāk ta‘ālāyı ġördi mi dēyü İbn-i ‘Abbās eydür /6/ ben resūla’llāhdan su‘āl itdüm şöyle ḥaber virdi ki /7/ نوراني اراه ve bu ma‘nı ‘Āişe-i şiddika raḡiya’llāhu ‘anhā su‘āl olundı ‘Āişe eydür peygamber /8/ baña ḥaber virdi Hāk ta‘ālāyı ġördüm dēyü vech-i tevfiḡ budur ki ġördüm /9/ dēdüġi şüret-i mezāhirde ve ḥicābda ġördüġidür ve ġörmedüm dēdüġi /10/ nūr-ı muḡlaḡdur امكنا كالشمس يمنعك احتلاوك وجهها فاذا اكتست برقيق غيم /11/ 'dūr şı'r /12/ ya‘nı ġüneş ġibi yüzüññ nūrı seni temāşādan men‘ ider vaḡti ki buluda /13/ ġirse ġüneş bulut-daḡı raḡiḡ olsa temāşāya kābil olur peygamber ‘aleyhi’s-selām /14/ bu ma‘niye işāret ider ki yevm-i kıyāmetde şems ve kamer ġibi cemāl-i Hāk /15/ ta‘ālā zāhir olur ara yirde ḥicāb ḡalmaz hemān ḥicāb-ı kibriyā ḡalur ki ol

273a

/1/ ḥiḡ vechile keşf olınmaz Şeyḡ Şadre'd-din Miftāḡul-Ġaybında buyurur ki /2/ Allāh kemāl-i zuḡūrında muḡtecib olmuşdur maḡz-ı nūrāniyyetile ve bisāṡıla /3/ ya‘nı buṡūn-ı Hāk ġāyetde zuḡūr olduġındadır ki zuḡūr ḥicāb olmuşdur /4/ Ġülşen-i Rāzda eydür zuḡūrındandırur ġāyet ḡafāsı /5/ ظهوره عين بطون بستر تركب وحجاب ya‘nı terkib-i ‘anāşır setr ve perde olmuşdur ve sāyır /6/ ecsām-ı ‘ulviyye ve süfliyye estār-ı ḥicāb-ı nūrdur şeyḡ tefsirinde eydür /7/ mūte‘allıḡ-ı şühūd mürekkebdür ki umūr-ı basīte cem‘ olup keşāfet baġlar ma‘a- /8/ hāzā mürekkebe besāyiṡden ġayrı nesne yoḡdur ziyāde hemān şüret-i /9/ cem‘iyyetdür eġer şüret-i ictimā‘ olmasa bir maḡşūd ḥāşıl olmazdı /10/ bu nesne a‘ceb-i ‘acāyibdendür ki bisātet ḥicābdur terkib ki setr-i ‘illet-i /11/ ḡaḡāyıḡdur ḥicāb bunuñıla mürtefi‘ oldı ma‘a-hāzā bir emr-i vücūdı daḡı /12/ zam olunmadı İmām Ġazzālī eydür /13/ كما ظهوره واختفى عن الابصار والبصائر خفافيش سبحان من احتجب نابشراق نوره /14/ ya‘nı yarasanuñ /14/ ġözleri nūr-ı şemse tāḡat ġetürmez ḡutbū’l-aḡṡāb Şeyḡ ‘Abdu’l-ḡādir-i /15/ Ġilāni eydür حجب الالباب بردا كبريايه عن معرفته كنه ذاته وحسر

273b

/1/ الابصار بنور بقاءه عن ادراك حقيقة احديه ya‘nı Allāh ta‘ālā /2/ ġöñüllere ḥicāb barḡdı ululıġıla kūnh-i zātın kimesne bilmedi ve ġözlere /3/ ḡayret ve ḡasret virdi nūr beḡāsiyla

ḥaḳīkat-ı eḥadiyyetin idrāk idemediler /4/ İmām-ı Fergānī eydür ne vaktın müşāhede ve idrāk ḥāşıl olur ‘abde ki /5/ tecellî-i zāhiri veyā bâtinî veyā tecellî-i cem‘î seyr-i muḥibbî vaktındadır ki sülûk /6/ muḳaddem olur cezbe-i ilâhî şofıra gelür ol vaktıda Ḥaḳ ta‘ālā kendüsi âlet /7/ olur ‘abdüñ idrākine ki ḳurb-ı nevāfil sebebiyle bu mertebe ‘abde gelür /8/ yêtişür ki كنت سمعه وبصره الي اخرا الحديث ve seyr-i maḥbûbide ki /9/ ḳurb-ı ferāyîzdür cezbe muḳaddem olur sülûkden ol mertebede ‘abd ki /10/ mütecellā lehdür Ḥaḳ ta‘ālā ol mertebede lisân-ı ‘abdden سمع الله من حمده /11/ dër ve Ḥaḳ ta‘ālā ol mertebede ومارميت اذرميت ولكن الله رمي /12/ dër be-her-ḥāl ḳul Allāh ta‘ālāyı idrāk itmekde kendüsi âlet olmaḳ /13/ veyā Allāh ta‘ālā kendüsi ḳuluñ idrākine âlet olmaḳ yâ ḳuluñ eli ve /14/ ayağı ve gözi ve ḳulağı olmaḳ ve işledügi fi‘l atmaḳ gibi yörimek gibi /15/ ve tutmaḳ gibi fi‘l-cümle cemî‘-i ef‘ālî Allāh ta‘ālānuñ olmaḳ Ḥaḳḳuñ ta‘ayyün

274a

/1/ ve vāḥidiyyeti i‘tibārıncadır eḥadiyyet-i şırfa i‘tibārınca tecellî mümkün degüldür /2/ idrāk olunmaz Allāh ta‘ālā insāna ki âlet müşāhede ki ‘aṭā itdi meşelâ /3/ ḥavāss-ı ḥamse-i zāhire gibi ve ḥavāss-ı bâtına gibi ki ‘aḳl ve ḳalb ve rûḥ /4/ ve laṭife-i rabbāniyye gibi bunların her birinüñ bir idrāk idecek nesnesi /5/ vardır biri idrāk itdügi birisi degme vaktın idrāk itmez ve hem her /6/ birinüñ bir ḥadd-i mu‘ayyeni vardır ol ḥadden ta‘addî ve tecāvüz itmez /7/ ve egerçi ki ḥavāsuñ her birisi laṭife-i rabbāniyye sebebiyle idrāk /8/ ider lîkin ol daḥı ḥavāsıla munzam olıcaḳ munşabiğ olur imdi /9/ geldük bu ḥavāsuñ idrākine bu daḥı idrāk itdügi nesneyi kemā-hiye /10/ ‘aleyhi idrāk idemez zirâ ki aḥkām-ı zılmāniyle meşûbdur (ḳarışuḳdur) mādām aḥkām-ı /11/ imkân şābit ola bi‘l-küllîyye müntefi olup gitmeye müşāhede ve idrāk /12/ munşabiğ olur غاية مافي الباب kıllit ve keşretile ve ḳuvvet ve za‘fıla /13/ mütefāvit ola lâ-cerem tecellî-i nūr-ı ḥaḳīḳî ki munezzehdür elvāndan /14/ taḳayyüdât-ı maḥallî ve mürāyâyıla munşabiğ (reng) olmaḳdan ḥālî degüldür pes bu /15/ âleti müşāhede ve ḥavās ki mir‘ât-ı cemālî maḥbûbdur maḥbûbى كما هو حق

274b

/1/ edā idemez kendüde şābit olan reng-i imkân ol cemālî mükedder gösterür /2/ taḥḳîḳ olunsa evvelâ senüñ vücūd-ı müte‘ayyinüñ bir ḥicāb-ı zılmānidür /3/ ve ḥavās daḥı eyledür pes zāt-ı Ḥaḳ celle celālühü işbu vücūdı mümkün ve /4/ ḥavāssı idrākile چون جمالش صدهزاران روي داشت بود در هر ذره /5/ şî‘r idrāk olunmaḳ muḥāldur جمله يکنور ندوليکن رنکهايش /6/ beyt لاجرم هر ذره را بنمود بار از جمال خویش رخساري دگر /7/ bu sözleri Şeyḥ Muḥyi‘d-dîn /8/ ‘Arabînüñ ḳavli مختلف التجلي من الذات لا يكون الابصيرة استعداد /9/ ya‘nî tecellî-i zātî-i ilâhî te‘yîd ider

فاذن المتجلي له ماراي /11/ kimesnenüñ isti'dādına göre olur /12/ سوي صورته
ya'nî ol kimesne ki aña tecellî-i zâtî vâkı' /13/ oldu
مع علمه انه ما /14/ kendü şüretin görür Hâk ta'âlâ mir'âtında Hâk ta'âlâyı görmez
ذلك شالالتجليه الذاتي ليعلم المتجلي له ماراه و ماله مثال /15/ راي صورته الافيه كالمرأة في الشاهد فابره اليه

275a

/1/ 'ilmi vardur ki ya'nî tecellî-i zâtî vâkı' olan kimesnenüñ /2/ kendü şüretinden gayrı nesne görmedüğine zâhirde /3/ dağı āyine elüñe alup nazar itseñ
görinen kendü şüretüñdür āyine /4/ hālî maqşūd degüldür bu mişālî senüñ katuñda vaz'
itdüm tecellî-i /5/ zâtî ne nesneydügin ol mütecellâ ki olan kimesne tuya bile rü' yetile
/6/ tecellîye bundan akreb mişāl yokdur inanmazsañ cehd eyle kendü /7/ nefsuñde bul
āyinede şüret göricek iltifât şürete olur mir'âta /8/ olmaz Şeyh 'Arabîñüñ kelimâtı
tamâm oldı bilgî ki şol kimesne ki /9/ cemî'-i kâbiliyyâtı cem' basrha vaslha vashmlha vattmha
itmiş /10/ ola aşl-ı hâkâyık كلها و جلها anuñ şühüdı ola ol Muḥammed /11/ Muştâfâdur
/13/ الاوليا كل الانبيا يرون الله من مشكوة خاتم الرساله وكل /12/ قال الشيخ العربي المغربي (ş.a.v.)
/14/ mişkât-ı Muḥammedden ya'nî cemî'-i enbiyâ Hâk ta'âlâyı /15/ mişkâtından görürler
görürler ve cemî'-i evlîyâ Hâk ta'âlâyı hâtem-i vilâyetüñ /15/ mişkâtından görürler
hâtem-i vilâyet-i Muḥammediyye Şeyh 'Arabî kendüye itlâk

275b

/1/ itmişdür /2/ biz eydürüz hâl şöyle iktizâ kr bkoyim ta qiyamt ain klam sad qiyamt bkzrd ain ta tam
itdi ki bu maqâmda 'inân-ı maqâlî girü /3/ çekevüz ola kim bir kelâm şâdir ola ki ezhan
andan kâşır ola /4/ ve hem ne-şâdir kâl ve maqâl olınsa bu maqâmda ibhâm ziyâde ider
/5/ meşreb-i Muḥammediyye gerekdür ki tamâm zevk idine ve Allāhu a'lem bi's-şavâb
ba'zı /6/ meşâyih eydür ben Allāh ta'âlâyı şüret-i insânda gördüm münevverü'l-cemâl
yüzinüñ /7/ nûrî gözlerümi büridi ben dedüm yâ Allāh bir nesne hâcetüm olıcak seni /8/
ne ismiñ yâd ideyin ki benüm hâcetüm kazâ idesin Hâk ta'âlâ eyitdi /9/ Allāh ismiyle
da'vet it ehlu'llâhdan biri dağı eydür i'tikâf /10/ itmişidüm beyne'n-nevm ve'l-yaqaza
gördüm Allāh ta'âlâ beyne's-semâyı ve'l-arzı /11/ cevvi-i hevâda nûrıla muhtecib olup
zâhir oldı ben-dağı Allāh ta'âlâ karşınsına /12/ tırdum nitekim kuşlar hevâda kanatlarıla
turdı gibi keennehu /13/ kanatlarıla tırdum Allāh ta'âlâ eydür saña melekût-ı
semâvâtı ve arzı kendü /14/ nefsumile-mi göstereyim yohsa İbrâhîm peygambere emr
ideyim ol-mı göstereyün /15/ İbrâhîm peygamber dağı kuş gibi kanatlarıyla Allāh ta'âlâ
karşınsına tırmışdı

276a

/1/ benüm sağ tarafumda idi eyle olsa ben Hâk ta'âlâ hazretine cevâb virmekde /2/ mütehayyir oldum bilmezem ne deyem nâgâh gördüm Şeyh Gaybi yanumda vâkıf olup turur kim /3/ ol mürşid-i gayb-ı ilâhidür tâlibleri terbiyet ider nitekim şeyh âfâkî terbiyet ider /4/ ve hem mürşid-i gaybî-i ilâhî tâlibden hiç vechile müfârekat itmez uyhuda ve yakazada /5/ ne vâkt olursa hâzırdur tâlib-i mütehayyir olduğu vâkt hayırlı neyise tâlibe /6/ anı ta'lîm ider pes mürşid-i gaybî baña işâret itdi şimdiki-hâlde İbrâhim /7/ 'aleyhi's-selâm hazretlerin taleb it melekût-ı semâvâtı ve arzı saña göstere /8/ pes ben dağı İbrâhim ihtiyâr itdüm Allâh ta'âlâ İbrâhime emr itdi ki baña /9/ melekût-ı semâvâtı ve arzı göstere ehlu'llâhdan biri dağı eydür ben Hâk /10/ ta'âlâ hazretini uyhuda gördüm hevâda beyne's-semâ ve'l-arzı muhtecibi'n-nür /11/ turur şöyle ki nür sâti' ve kavî bâhirile mütecellî ve benüm nefsum Ka'be-i mu'azzamayı /12/ tavâf ider gibi bir rebve üzerinde dibâc-ı esvede yapışmış nitekim zâhir /13/ tavâfda eyledür ve bir kaç kimesneler dağı benümile tâyiflerden vardur ammâ ziyâde /14/ degüldür eyle olsa Hâk ta'âlâ baña eydür *اني و هبت هذا الكعبة المعظمة* /15/ لك ya'nî ben saña bağışladum işbu Ka'be-i mu'azzamayı dedi ben dağı kabûl

276b

/1/ itdüm ve dağı secde itdüm kapısına meftûh olduğu hâlde ve mülteşiken /2/ bi'l-arzı olduğu hâlde nitekim zamân-ı İbrâhimde mübârek kapısı /3/ yire muttaşıldı yine eyle gördüm ve ol hinde bir hâtûn kişi gördüm orta /4/ yaşlu kısa boylu semiz hâtûn Ka'be tarafına secde-i şûkr eyler Allâh /5/ ta'âlâ Ka'beyi baña hibe itdügine ben-dağı gördüm şûkr itmekde baña müsâ'ade /6/ eyler ben-dağı anuñıla mülâtafa itdüm hâlet-i yakazada şalavât içinde secde /7/ itdüm Allâh ta'âlâyı gördüm muhtecib-i bi'n-nür-i'l-gayri'l-mütenâhî her cihetden nür /8/ olmuş ve nür içinde nürdur pes benüm iniyet ve enâniyyetüm muzmañıl ve mütelaşı /9/ olup gitdi hemân bir bakıyye hafıyye kaldı ki sebep-i idrâk ola aşı-ı enâniyyet /10/ gâlib oldu ben ol bakıyye kaldum andan soñra girü red olindum ol /11/ şühûda a'ceb-i 'acâyib gördüm ve ben ol gaybetde 'anâda idrâk üzerineydüm /12/ keennehu 'âlim ve ma'lûm ve Allâh ta'âlâ bâtin muhtecib-i bi'n-nür-ı li'l-kibriyâ ve zâhir /13/ ve müşâhididi ya'nî câmi'ü'z-zıddeynidi *كما قال الخوار انه عرف الله* /14/ بين الضدين ya'nî Allâh ta'âlâ iki zıdduñ arasında bilinür ki zâhir /15/ ve bâtındur bu secdeden soñra Allâh ta'âlâ iniyetüm ve enâniyyetüm baña redd

277a

/1/ itdi ikâmet-i şalâtıçun çünki yine ikinci secdeye vardum bu zıkr olınan /2/ şühûdına kemâ sebak vâkı' oldu şöyle oldu ki bu hâl baña meleke oldu /3/ eger şöyle ki Allâh

ta'ālā baña niyyetüm redd eylemese 'ömr-i 'azîzüm bu hâletde /4/ tamâm olurdu 'aceb budur ki zamân-ı secde miqdârı kıraât-ı süre-i melik ola /5/ bi-tamâme veyâ nısf süre ola lâkin baş-ı zamân vâkı' oldu keennehu bir yıl /6/ miqdârı ve dağı ziyâde bu şühüd üzerine oldum dağı bu vâkı'a oldu ki /7/ ben secde idüp yüzüm yire vurdum yine cemî' yir ardundan görünür /8/ şöyle şandım ki ardundan dağı bir rû'yet dağı hâdiş oldu /9/ كما قال عليه السلام اني اري في الصلوة من و راي كما اري من امامي /10/ ya'nî peygamber 'aleyhi's-selâm buyurur ben namâz içinde ardundan görürem nitekim öñümde /11/ görürem zirâ ki hakikat-ı rû'yetde mukâbele şart degüldür bel 'âdet eyle vâkı'dür /12/ işbu şühüddan 'ibâret vefâ itdükçe beyân olundu lâkin lisân-ı ta'bîrden /13/ kâşırdur bel cenân ihâta itmekden tamâm 'âcizdür اللهم لاتسلب منا هذا الامتان /14/ ehlu'llâhdan biri dağı eydür gördüm ki Ka'be-i /15/ mu'azzamayı tavâf iderem Allâh ta'âlâyı gördüm muhteciben bi'n-nûr-ı'l-kavîyi'z-zâhire'l-bâhir

277b

/1/ başımı bürüdüm tâ ki gözlerümi envâr-ı ilâhî çıkara gibi geldi Allâh ta'ālā baña /2/ eydür Ka'beyi saña hibe itdüm dilerseñ halk dağı tavâf itsünler ve eger /3/ sen müstakîl halvet tavâf iderem bir kaç kimesneyle dersen eyle olsun /4/ cevâbda mütehayyir oldum bilmezem kankı şıkkı ihtiyâr idem eyle olsa sırrımı /5/ girü cenâb-ı Hakka teveccüh idüp nice ilhâm olursa eyle cevâb virem /6/ pes Hak ta'ālā baña şöyle ilhâm itdi ki halvet tavâf idem Allâh ta'ālā /7/ eydür olsun kabûl itdüm halvet tavâf eyle bu rû'yâlaruñ ta'bîri ehl /8/ katında zâhirdür ehlu'llâhdan biri dağı eydür baña 'urüc vâkı' oldu /9/ Allâh ta'ālā hazretine vardum cismâniyyeden münselih oldum ve ahkâmından /10/ mücerred oldum bir mertebede beka buldum bi-hasebü'l-hâl ba'dehu ol mertebeden dağı /11/ münselih oldum ve cemî'-i kuyüddan halâş buldum ba'dehu yine 'urüc itdüm /12/ ve münselih oldum kalbden ve kalbün huzûzlarından dağı münselih oldum /13/ eyle huzûzlar ki kalbde varıdı ba'dehu yine şu'üd ve 'urüc itdüm /14/ rûhdan münselih oldum ne-çadar iltifât idecek nesne varısa münkâtı' /15/ oldu kerâmet-i 'ayâniyye ve kemâlât-ı beyâniyye müntehî oldu tecellî

278a

/1/ ve şühüd hâşıl oldu bu şândayiken bir hâle dağı vâkıf oldum /2/ ki el-'ucb küllü'l-'ucubdur ol hâlet budur ki ben hod vücüddan ve kalbden /3/ ve rûhdan ve مايتبعها من الحظوظات ne varısa fenâda tecerrüd bulmuşıdum /4/ ammâ yine her fenâya ve her işlâha ve her şu'üda bi-tamâmihi vâkıf olup nâzıram /5/ اني في غيبتى علي شهودك انه oldum hem fenâ ve hem beka /6/ müctemî' oldu ve ahkâm-ı kaydı ve ıtlâkı cem' eyledüm hâvî oldum namâzum /7/ ve tâtânum huzûr-ı ma'a'llâh oldu müteveccih

oldum kıble-i hâzret-i ulûhiyyete /8/ ki münezzehdür kurbdan ve bu‘ddan ve cihetden ve eynden münâcâtum ol /9/ hâzretile بلاصوت ولا حرف وبلا كيف vâkı‘ oldı ve yine ben bu /10/ hâletdeyken kendü rûhumı gördüm melâ-yı a‘lâda kâyımen tûrmuş Fâtîhatü'l- /11/ kitâb okur eyle olsa bu bir laîfe-i hâkîkiyyedür ki yine benüm hâletümden /12/ zuhûra geldi zîrâ ki Fâtîha okımak eniyyet ve işneyniyyeti müş‘irdür zîrâ /13/ ki اياك نعبد و اياك نستعين der ve şühûd-ı hâkîkî fenâyı ve izmihlâl müş‘irdür /14/ felâ-cirem işbu meşhedde imâma iktidâ itmege tâkat kalmadı ba‘dehu gördüm /15/ ki halk imâmıla ‘ışâyı tamâm itmişler ben ayagum üzerine müstersili'l-yedeyn

278b

/1/ tûruram bu hâlümü şeyh hâzretlerine dedüm şeyh hâzretleri eydür âdâb-ı /2/ şalavâtıdan nev‘-i lef vâkı‘ olmuştur aña tenbîh-i ‘azîm lâzımdur tâ ki hâb /3/ olınmaya ki hulûl ve ittihâd vartasına (zahmet) ve vahline vâkı‘ olur âhîrül-emri /4/ terk-i ‘ibâdât-ı bedeniyye şer‘iyye vâkı‘ olur ne‘üzü bi’llâh deyicek ben dedüm /5/ ki عصمتنا الله بطفه و منه ehlu’llâhdan biri dahı eydür nâyimiken /6/ görürem ki rûz-i kıyâmet olmuş hisâbıçun hâlâyık bir yire cem‘ olmuş /7/ rabbü'l-‘ibâd huzûrında kâyımen tûrurlar Allâh ta‘âlâ bir kürsi üzerinde şûret-i /8/ insânda mehâbet ve celâlile hâzır olmuş beyne'l-‘ibâd hükm ider ve ol /9/ meclis-i ‘âlîde şüfe‘â-yı melâike ve resûl ve enbiyâ ve evliyâ ve ‘ulemâyı ve şühedâyı /10/ makâm-ı şefâ‘atda hâzırûn olmuşlar ve hâlâyık iki fırka olmuş beyne' /11/ l-fırkateyn bir infirâc-ı ‘azîm vardur ulu yol gibi araların kesmiş biri- /12/ birinden mümtâz olmuşlar ve melâikeden bir tâife bu hâlâyık birer birer hisâba /13/ getürür bir kerre bir fırkadan getürürler ve bir def‘ayı fırka-ı uhûrâdan getürürler /14/ nevbetile ba‘zı bu hisâbı alınan kimesnelerün şâlih ve müflih ve nâci ve mevdûd /15/ ve ba‘zı tâlih ve hâsir ve muâhez ve merdûd ve ba‘zılarına şefâ‘at-i şâfi‘in

279a

/1/ yetişür şâfi‘ler içinde dahı şâfi‘ ve müşaffi‘ münâcîn ve mütehabbîn fi'l-lâhdan /2/ akvâ kimesne görmedüm bu tâife-i akvâ-yı şâfi‘in gördüm hemân şefâ‘atları /3/ hayyız-ı kabûlde oldı eyle olsa kendü nefsümde bir te‘essüf itdüm ki n'olaydı /4/ dünyâda bir dîn şâhibi karındaş ve ‘azîz tahşil ideydüm ki bu hâletde /5/ baña şefi‘ olaydı dedüm nâgâh gördüm İmâm A‘zam Ebû Hanîfe hâzır /6/ tûrur benüm muķâbilümde başında ‘imâmesi var قصر القامه قريب من الربع /7/ عريض اللحية esmerül-levn kişi imiş hemân anlara işâret itdüm ki mâ- /8/ beynümüzde uhuvvet ola her kanķımız necât bulursa âhîri şefâ‘at ide /9/ İmâm A‘zam bu ‘akdi ve bu ‘ahdi kabûl itdi eyle olsa baña bir pâre ferah /10/ gibi nesne müstevli oldı ba‘zı guşsa zâyıl oldı İmâm A‘zamıla tarafından /11/ işâretleşüp tûruruz yine bu mâ-beynde bir ‘aceb gördüm ne kadar şâfi‘in /12/ varısa

Hak ta'ālā hazretine müteveccih olup nazār iderler eger Allāh ta'ālāda /13/ bir inbīsāt görilürse şāfi'in şefā'at ider ve eger nev'-i inkıbāz görürlerse /14/ şefā'at itmezler
 كمدل عليه قرله تعالى من ذالذي يشفع عنده /15/ الاباذيه ya'nī kimūñ ḥaddi ve miqdārı vardır ki
 Allāh ta'ālā şefā'ata ızın

279b

/1/ virmedin şefā'at ide vakti ki ben bu su'āle ve ḥisāba yakın geldüm /2/ hemān sā'at uyḥudan uyandum İmām A'zam Nu'mān hazretleriyle 'aḳd-i /3/ uḥuvvet idüp işāretleşdügümüz anuñ ictihādıla meh-mā-emken 'āmil /4/ olduğumuzdur ehlu'llāhdan biri daḥı eydür marīz oldum ehlümūñ /5/ gögsine ṭayanup oturdum müsteykıziken Allāh ta'ālāyı gördüm baña bir na'ra /6/ ve şayḥa ve bükā vāḳı' oldı az ḳaldı ki feraḥdan vücdum zevebān bula /7/ 'ıyādete gelen kimesneler benüm bu ḥālūmi gāyetde ta'accüb itdiler ve daḥı nice def'a /8/ Allāh ta'ālāyı gördüm lākin bu maḳām ziyāde taḥammül itmez ki kelimāt-ı vāfi ve şāfi /9/ olına ammā ṭalib olan kimesneler bilmek gerek ki rü'yā laṭife-i rabbāniyyeyle /10/ olur ve rūḥ ve sır ve fu'ād ve ḥayāl ve başarıla olur lākin rü'yā-yı ḥayāliyye /11/ ve mişāliyyenūñ gerçi ki عند خواص الخواص من
 şān-ı 'azīm /12/ olur ammā kümmel ve muḥaḳḳıḳın ḳatında mu'temeddün-bih degüldür zirā ki gören kimesneye /13/ aḥvāl-i seniyye ve şühūd-ı ekmel ve 'ulūm-ı ledünni bağışlamaz ve hem andan 'ışḳ ve ta'zīm /14/ ve teslim ve ḥaşyet ve heybet vāḳı' olmaz ehlu'llāhdan biri eydür /15/ baña bir vāḳı'a vāḳı' oldı eşnā-yı uyḥuda gördüm ölmüşem beni defn

280a

/1/ itmişler baña şöyle geldi ki bu vāḳı'a 'ayniyle vāḳı' ola eyle olsa /2/ baña bir nev'-i inkıbāz geldi ki Allāh ta'ālā hazretine envār-ı 'ibādetile /3/ toptolu olduğum ḥālde ḥatıruma işbu ḥatire ḥuṭūr itdi ki Allāh /4/ ta'ālādan başt 'ömr su'ālın idem bu vāḳı'a ḥavfından zirā ki vāḳı'anuñ /5/ 'ayni vāḳı' olmaḳ ilhām olunmuşıdı yine ben eytdüm ḳaçan olur vāḳı'a /6/ vāḳı' olsa gerekdür eyle olsa ḥatıfden nidā geldi ان الله بسط /7/
 ya'nī Allāh ta'ālā senūñ ol azacuk ḳalmış 'ömrüñi başt /8/ itdi dēyü pes bundan ḳalbūme bir şifā daḥı ḥaşıll oldı ki evvel /9/ vāḳı' olan vāḳı'a ḥaḳ vāḳı'aymış ve vāridi ilāhī imiş lākin bu ma'nāya /10/ gāyetde ma'rifet olsun dēyü ben dēdüm ki اني يكون هاذي ya'nī bu vāḳı'a /11/ ḳaçan vāḳı' olsa gerek yine ḥatıfden bilā-ḥarfin ve şavtin nidā geldi /12/ ki ما هذا الاستبعاد /13/ اني انا الموجد من العدم والمحي الموتى اعجز عن امداد الحيواة
 ya'nī ben ol Allāham ki yokdan var eylerem azacuk /14/ ḥayātı çok itmekden 'āciz degülem niçün istib'ād idersin dēyicek /15/ gözlerümūñ yaşları feraḥdan aḳdı baña yakın ve itminān ḥaşıll

280b

/1/ oldu الحمد لله الهنا واعطينا **uçuncı faşl** melâike görmegün /2/ ta‘biri beyânındadır bir kimesne Cebrâ‘îli görse yâhod melâikeden /3/ birin görse ma‘rûfdur bu kişiy e bir nesne beşâret itse bir kelime /4/ söylemegile ol kelime va‘z dur veyâ vaşıyyetdür bu kişi ‘izzete ve şerefe ve kuvvete /5/ yetişe ve beşâret ve zafer hâşıl ola eger mazlûmısa manşür ola /6/ marîzise şifâ bula hâyîfise emîn ola guşşaluyısa feraḥ ola /7/ veyâ hac ide ve hem ne-ḳadar ‘ömri uzun olursa âhirü'l-emr şehid ola eger /8/ melâikeden ṭa‘am alursa ehl-i cennetden ola eger guşşalı kişiler görse /9/ havfdur bu guşşa tamâm feraḥ bula ammâ soñra bir guşşa daḡı vâkı‘ ola /10/ zirâ ki melik ‘ukûbetdür bir kişi görse ki Cebrâ‘il ve Mikâ‘îlile mu‘âdât /11/ ider Yahüd râyına muvâfaḳat ide anlaruñ emrinden bir nesneye mübâşeret /12/ ide و ميكائيل قال الله تعالى من كان عدوا لله وملائكته ورسله وجبرئيل فأن الله عدو للكافرين ba‘zı meşâyih eydür Cebrâ‘îli /14/ mescid-i câmi‘-i ‘azîm içinde gördüm ol câmi‘üñ fevkânisinde rûfuf /15/ varıdı büyük büyük refleridi üzerinde emvât varıdı Cebrâ‘îl

281a

1/ rûfûfûn izerine ıkıdı bir meyyite nefh itdi meyyit hayy oldı ve kezâlike 2/ bir nice meyyite nefh-ı rûh idüp hayât buldılar ve dağı ben ki bu hâleti 3/ gördüm ben dağı bir meyyite nefh-ı rûh itdüm hayât buldı ve kezâlike bir 4/ nice mevtâya nefh-i rûh itdüm hayât buldılar delâlet ider kim şeyh olan 5/ kimesne bi-izni'llâh Hâkdan me'zûn olsalar hidâyete mazhar düşerler 6/ pes eyle olsa mertebe-i irşâdda bir nice kimesnelere irşâd idüp 7/ hayât-ı ebedî virilmege sebeb olalar bir kimesne Mikâ'îli görse murâdına 8/ yetişe şâlihise tâlihise yaramazdur eger bir şehirde veya bir kıyede 9/ görseler yağmur yağa ucuzlık ola eger şâhib-i rû'yâya söz söylese 10/ veyâhod nesne virse ni'mete ve sürûra yetişe ve cennete dâhil ola 11/ zirâ ki melek-i rahmetdür bir kimesne İsrâfili görse ki nefh-ı şûr ider 12/ bu kişı guşşalusı fevt ola eger kendü başka işitse ve eger ğayr 13/ kimesnelerile bile işitdiyse ol tâifenûn arasında mevt vâkı' ola 14/ ba'zılar eydür eger ol vilâyetde zâlimler olsa anlara intikâm olına 15/ eger mazlûmlar olsa mansûr olalar bir kimesne 'Azrâ'îli görse şehâdet

281b

/1/ üzerine fevt ola eger beşâret üzerine görse eger gâzab üzerine görse /2/ bu kişi tevbesüz fevt ola eger görse ki ‘Azrâ’ile gürüş tutar eger /3/ ‘Azrâ’il bunu başmadıysa çok zahmet çeke ammâ yine şihhat bula kavm-ı Mûsâ /4/ eydür bir kimesne ‘Azrâ’ili görse ‘ömri uzun ola eger Cebra’ii ve Mikâ’ili /5/ görse veyâ bunların emsâlini görse ‘ulûm ve sanâ’ât öğrene eger /6/ kimesne bir melegi gördi ki ma’rûfdur yâ degüldür

muşibete ve güşşaya düşe /7/ ba'zı meşâyih eydür 'Azrâ'lı mirâren gördüm bir def'a göricek dedüm ki /8/ gel benümile karındaş ol baña mevtümi bildür ne vakt ki yakın ola anuñ /9/ esbâbına mübâşeret ideyin 'Azrâ'ıl eyitdi olsun bir kimesne kirâmen /10/ kâtibîn görse beşâretdür dünyâda ve âhiretde cennete gire şâlihise /11/ tâlihise yaramazdur tevbe eylesün bir kimesne hameletü'l-'arşı görse şerefdür /12/ ve harb içinde olsa zafer ve ganimetdür müslimün eydür bir kimesne Allâh /13/ ta'âlâyıla melâike görse bir mekânda ki anda havf vardır harb ve /14/ fitne ve huşûmet ve 'adâvet vâkı' ola eger görse melâike gökden /15/ yire indi ol mevzî'de ehl-i Hâk manşûr ola eger nâzıl olan melâike

282a

/1/ kelime-i hayr söylese beşâretdür ve sürürdür eger görse ki melâike buña secde /2/ ider ve rükû' ider hâceti kazâ olına ve zikri hayr ola ve şâlih ola eger /3/ melâike 'avratlar şüretinde görse bu kişi Allâh ta'âlâ katında kezzâblardan /4/ ola eger melâike bir kişiye oğlan muştılasa bir oğlu toğa ve 'âlim /5/ ve müttakî ve şâlih ola eger görse ki melâikeyle göge uçar rücû' /6/ idüp yine yirine gelmez dünyâda şeref bula ve şehâdetile fevt ola /7/ eger görse ki kendüsi melâikeye mütehavvil olmuş bu kişi 'izzet bula /8/ yâ kâhın ola yâ 'arrâf ola eger düş gören marîzise fevt ola eger /9/ kulısa âzâd ola şiddet üzerineyse halâş bula bir kimesne görse /10/ melâike bunuñ silâhın almışlar devleti gide veyâ 'avratıyla ve akribâsıyla /11/ ayırtlaşa bir kimesne görse bir nice melâike ellerinde tabaqlar dutarlar /12/ içinde fâkihe vardır bu kişi dünyâdan şehid olup naql ide eger /13/ melâikeyi kanatsız ve 'üryan görse yaramazdur eger görse melâike /14/ kondurur veyâhod melâike konar marîzise fevt ola melâikenüñ nüfûs-ı /15/ mücerredesin görmek hayrludur mişâlin ve şüretin görmekten fuکارadan

282b

/1/ birisi eydür 'ışâ namâzından soñra vird okurken müsteykîzen cünüd-ı /2/ melâike yaraqlarıyla çıka geldi bildüm ki bizüm cündümüz gâlib ve manşûrdur /3/ ve 'adû 'askeri mağlûb ve makhûrdur bir kişi hastayıdı bedeninde bir kurha /4/ varıdı diledi ki bu karhayı sıkı uyhusında bir melege şordı melek /5/ eydür havf itme sıkı senüñ beri olmağufıa sebebdür bu kişi uyandı şıkdı /6/ fevt oldu keennehu melek eyitmiş oldu ki senüñ mevtüñ sebep-i râhatdur /7/ yohsa bu şıkmağıla oñılur cerâhat degüldür bilgil ki melâike bir nesne /8/ söylerler vakt olur ki bir kelâm-ı mebsût ve vâzih-ı takrîrile zikr iderler ve /9/ ehl-i şıkdan olurlar anlaruñ gibi rû'yâ bilâ-ta'birin vâkı' olur nice ki /10/ zikr olundıysa yâhod 'aynı vâkı' olmazsa ta'bir vâzih olur vakt /11/ olur ki bir kelâm-ı lugâz söylerler nesne fehm olmaz meger ki aşhâb-ı fuhs /12/ ve te'emîmül ve 'ulemâ-yı

râsih'in fehm ideler işbu zıkr olınan emşâli gibi ki /13/istirâhat-ı mevtimiş ki ba'zı hûkemâ kavlinde geçdi ve dağı bunuñ emşâli /14/ çokdur rivâyet olundı ki bir kimesne uyğuda gördi ki bir melek /15/ buña eydür 'avratuñ saña dostuñ ve şâhibuñ elinden ağı içürse

283a

/1/ gerekdür melek bu kaşıyyeyi ta'riiz ider ki 'avratuñ dostuñ ve şâhibüñle /2/ zinâ ider ne'uzu bi'llâh zîrâ ki sem ve zinâ ikisi dağı mestür mekrdür zâniye /3/ olan 'avrat erini sevemez nitekim ağı içüren kimesne sevmedüğü gibi /4/ bu vâkı'adan soñra 'avratı fevt oldı eri hâlâş oldı zîrâ ki /5/ mevt ve ağı müfârekata delildür ba'zılar eydür melâikeyi mütezâddin /6/ ya'nî melâike-i semâiye melâike-i caħim bir kimesne görse cem' olmuşlar /7/ 'adâvete delâlet ider ba'zı şulehâ eydür melâikeler gördüm ki ba'zınuñ /8/ şüreti âdem şüreti gibi ve bedenleri kuş bedeni gibi ve ba'zı melâike /9/ tâvus gibi ve ba'zı melâike gügercin gibi ve ba'zı melâike kiçirek Allâh /10/ ta'âlâ baña lutf idüp her tâife ne hizmet üzerine olduğın bildürdi /11/ الحمد لله علي ما هدينا **dördüncü faşl** cänn ve şeyâtın ve /12/ deccâl düşde görmegüñ ta'biri beyânındadır müslimün eydür cin /13/ görmek aşhâb-ı dünyâdur ki emr-i dünyâda hile iderler ve ba'zı cin /14/ vardur ki eyülerdür mü'min ve 'âlimdür anları görmek hayırdur cinnüñ /15/ sâhirleri vardur anlar güllardur anlaruñ keydi 'azımdür kavîdür

283b

/1/ tizcek eşer ider kimesne görse ki cinnile muhâvele ider keydi ve /2/ fitnesi kavî ola ba'zı hûkemâ eydür melâike neye delâlet iderse cin /3/ dağı aña delâlet ider ammâ cin za'ıfıdır kuvvetlü degüldür kimesne görse /4/ cin kendüye yakın olmuş turur ziyâna delâlet ider yâhod üzerine bir /5/ nezr vâcib olmuşdur virsün yâhod bir hõrlık bu kişinuñ üzerine /6/ gele bir kimesne görse ki cinne Kûr'ân-ı mecîd ta'lim ider yâhod cinden /7/ Kûr'ân-ı mecîd istimâ' ider vilâyet ve riyâset eline gire /8/ قال الله تعالى /8/ şeytân te'vilde 'adûdur bi-hasebi' /9/ d-dünyâ ve'd-dîn ve recül-i mekkâr ve huddâ' ve harîş-i mükâbirdür ki hiç mübâlât /10/ itmez vâkt olur ki şeytânı şehvetile ta'biri iderler nitekim şehveti /11/ şeytânıla ta'biri iderler görse ki şeytân bunı sürçütüdi ribâ /12/ mâlin yeye ne'uzu bi'llâh قال الله تعالى الذين ياكلون اموال الربوا /13/ kimesne görse ki şeytân buña mess idüp yapışdı bu kimesnenüñ /14/ bir 'adûsı ola 'avratın söge 'avratı-dağı bunı azdura 'adâvet /15/ ikâ' ide eger düş gören marîzise veyâ mahzûnısa sağ olup

284a

eger مسني الشيطان بنصيب عذاب /2/ قال الله تعالى اذكر عبدنا ايب اذنادي ربه اني /1/ guşşadan kurtıla
 قال الله تعالى اذا مسهم طائف من الشيطان /3/ zafer bulmayalar Allāh ta‘ālāya zıkr itse düşmenler
 /5/ olmuş düşmeni buña gālīb ola /4/ مذكروا فاذا هم eger görse ki şeytān buña tābi‘
 فاتبعه الشيطان /6/ قال الله تعالى düşe cāhından düşe /7/ ider cem‘ olur yalvarur ‘adūsına
 bu kişi düşmenine zebūn ola ‘ilminden ve cāhından düşe /8/ idine ammā kādır olmaya
 قال الله تعالى eger görse şeytān buña nesne ögredür bu kişi bir
 düzme /10/ koşma (yaramaz) söz söyleye halka keyd ve fitne ide yāhūd aña zīb-i eş‘ār
 /11/ ve hicāya meşgūl ola görse şeytān bunuñ üzerine nüzūl itdi /12/ bir bühṭān bunuñ
 üzerine nāzıl ola /13/ الشياطين الایه قال الله تعالى هل ابنتکم من تنزل
 zencir ve kayd vurmuş ve şeytān /14/ buña zebūn ve muṭi‘ olmuş ‘izzet ve nuşret ve
 kuvvet bula ve şavt ve şadāsı /15/ ve heybeti ziyāde ola /16/ من الشياطين من
 يغوصون

284b

eger görse ki şeytān /2/ bunuñ libāsın kapdı ‘adūsı
 /1/ كما قال الله تعالى فوسوس لهما /3/ ma‘zūl ola eger görse şeytān buña libāsın kapdı
 /5/ ‘adāvet ider recūl-i /4/ الشيطان ليبيدي لهما
 الشيطان عدو /6/ قال الله تعالى ان /7/ mu‘mindür Allāh ta‘ālāya muṭi‘dür dininde muhkemdür
 /8/ bir kimesne görse ki şeytān bundan /9/ ceza‘ feza‘ ider bu kişi Allāhuñ
 /10/ dostıdır havfdan emīn olmuşdur /11/ خافون /12/ eger görse şeytān buña libāsın kapdı
 /13/ ardına düşüp kıvar /14/ ol maḥallede bir Allāh düşmeni kimesne ola anuñ /15/ hālīne pādīşāh yā kādī muṭṭālī
 /16/ olup aña ‘uḳūbet ide ed-deccāl (deccāl) /17/ bir yaramaz kimesnedür ki halkuñ gāyetde
 fettānların avlar huddā‘ ider /18/ hātīm-ser dört faşl üzerinedür evvelki faşl (bu
 faşl) /19/ رويته العاهات علي توالي الحروف /20/ في (ḥurūf yolu üzerine) bir kimesne görse ki a‘zāsından /21/ bir ‘użv vec‘ ider ağırır acısına
 tāḳat getürmez aḳrībāsından bir yaramaz

285a

/1/ haber işide ki ol ‘użv aña maḥşūşdur ḥarfū'l-elif üzn (kulaḳ) eger bir /2/ kişinüñ
 kulaḳın kesseler ‘avratına bāyın ṭalāk vire yā kıızından /3/ ayırtlaşa yā devleti zāyil ola
 yāhūd mālī gide veyā ehli ve veledi gide /4/ kaçan kulaḳın bir koca kişi kesse on biñ
 aḳça eline gire el-aşābi‘ (barmaḳlar) /5/ evlāddur eger bunlarda bir nesne görse
 evlādındadır eger ola /6/ olmasa te‘vili şalavāt-ı ḥamsdur baş barmaḳ şabāḥ namāzıdır

āhirine-degin /7/ kıyās eyle eger bunlarda nokşān olsa ol namāzlarda nokşāndur /8/ ba'zılar eydür barmaqlar kesilmek hizmetkār gitmekdür el-esür (tutsaklık) kişünūñ südüğü /9/ tutilmak ma'ışeti dar olmaqdur ve borçlu olup kazāsına kādır olmamaqdur /10/ el-idarre kulunç tutmak a'dādan emīn olmağıla ta'bır olunur el-iḥmaş /11/ bir marāzdur ki ayakda olur yire başmaz kūt olmağa delālet ider el-enf (burun) /12/ görse ki burnı kesilmiş eger 'avratı yüklüse fevt ola ve illā evinden /13/ ve ehl-i beytinden bir ḥātūn fevt ola ba'zılar eydür kendüsi fevt ola /14/ ḥarfū'l-bā el-buḥr koltuk kokusu kavlı-i kabīhile ta'bır olunur ve fuḥşıla /15/ ve şiddete düşmegile ta'bır olunur el-bersām (sıtma ile olan öksürük) günāha mürtekib olmağıla ta'bır

285b

/1/ olunur ve terk-i şalavāt ve zekāt ve şavmıçun 'ukūbet olmaqdur el-baraş (allık) /2/ kisvetdür kendü mertebesinde olmağa el-büşür (başbart) başbart kaçan kan ve ırīñ /3/ akşa maldur ḥarfū't-tā et-temteme (peltek) işābet-i fikhdur ve kazā-yı /4/ ḥācetdür ve riyāsetdür ve zuhūr 'alā'l- a'dādur قال الله تعالى واخلل /5/ et-tuḥme (tuḥme olmak) ribā mālın yemekdür ne'ūzu bi'llāh /6/ ḥarfū's-şā eş-şulūl (sigil) mālıla ta'bır olunur karşı gidenūñ üstine gele /7/ ḥarfū'l-cīm el-cereb (uyuz) müslimūn eydür düşde tā'ündur عصمنا /8/ الله وایاکم من شره bir kimesne kendüde uyuz görse ırīñ ve şuyı /9/ olmasa guşşadur ve ta'abdur akribāsı tarafından ve kendü neslinden eger /10/ uyuz sağ elinde olsa ma'ışetinde incine eger sol elinde olsa /11/ guşşadur şeriki kıbelinden ve kız karındaşı kıbelinden eger uyluğında olsa /12/ guşşadur 'aşıretinden eger karnında olsa guşşadur mālında ve evlādında /13/ eger uyuzda şu olsa eline māl gire guşşayıla eger kan ve ırīñ /14/ bile olsa māl ve devlete yetiše bi-kadrihi ba'zı ḥükemā eydür el-cereb ve /15/ el-baraş fakirile gınādur ve şöhretdür gānilere riyāsetdür el-cederi (kabarcuk) māl

286a

/1/ ziyāde olmaqdur el-cünūn (delülük) bir ribā-ḥār kimesneden māl eline girmekdür /2/ veyā kendü kızın ve muşāhibi ki bātıla meşğul kişi ola andan māl eline /3/ gire yā nafaqasın isrāf iden kimesneden veyā kisvesin isrāf iden /4/ kimesne yā mirāşdan māl eline gire ba'zı ḥükemā eydür el-cünūn delil-i ḥayırdur /5/ sol kimesnelere bir iş işlemege şürū' ve irādāt ider el-celḥ (baş saçın gidermek) ya'nı başınūñ /6/ saçı gitmek re's-i mālī zāyi' olmak ile ta'bır olunur veyā nokşān-ı /7/ fi'l-cümledür yā sultān tarafından muşāderedür yāḥod edā-yı deyn şer'i /8/ ide eger gören kişi borçlusa el-cüzām (hacme) ḥabṭ 'amelile ta'bır olunur /9/ vakt olur ki bilmediği yire Allāh cūr'et ider ne'ūzu bi'llāh yāḥod düş /10/ görene bir emr-i kabīḥ isnād ide ammā bu kişi ol

işden berî ola eger /11/ cüzâm bedeninde ziyâde olsa māl-ı keşirdür ba'zılar kisvetile ta'bîr /12/ iderler harfû'l-hâ hummâ (ısıtma) bir işe şürû' ide ki anda dîn fâsîd /13/ ola mu'âkâb ola ve andan tevbe ide ba'zılar eydür hummâ melekû'l-mevtûn /14/ resûlîdür bir kimesne görse ki her gün ısıtma tutar ol kimesne /15/ bir günâh üzerine muşır ola dâyim işleye eger iki günde bir tutarsa

286b

/1/ bir günâh işleye tevbe ide yine ol günâha mürtekib ola ve eger rub' ısıtması /2/ dutar görse bu kişi def'a def'a mu'âkâb ola en-nâkızü tehâvün /3/ ba'zılar eydür bir kimesne görse mahmûmdur 'ömri uzun ola ve cismi /4/ şahîh ola ve mālî çok ola el-ḥaşbe (ḥaşbe) kesb-i mālî sultândan ola /5/ guşşayla ve ḥavfıla ola el-ḥabv (karında oğlan deprenmek) za'if hâlile ta'bîr olunur bir kimesne /6/ batnında ḥabv olsa kötrüm ola veyâhod iş işlemege kudreti olmaya /7/ el-ḥikke (giciyik) akribâsı sebebinden ta'ab çeke el-ḥudbe kör olmak /8/ māl-ı keşir eline gire bir karı kimesneden el-ḥalk (ya'nî boğaza ...) nesneler görse) bir kimesne görse /9/ boğazından kıl veyâ iplik çıkar hiç münkaṭî' olmaz ve tamâm daḥî olmaz /10/ bu kişinüñ 'ömri uzun ola kendü re'isile muḥâşama ide /11/ eger düş gören vezîr olsa 'ilmi ziyâde ola eger tâcir olsa /12/ bâzârı eyü ola harfû'l-hâ el-ḥunâk (boğaz ağrısı) müslimün eydür bir kimesne gördi /13/ ki ḥunâk olmuş bu kişiye kahr vâkî' ola bir emânet ucından /14/ veyâ zulmıla kesb itdügi māl sebebinden mu'âkâb olmaḡdur eger ḥanâkdan /15/ fevt olmuş görse fakîr ola andan soñra Haḡ ta'âlâ 'ivâzın vire

287a

/1/ ḡanî ol ba'zî ḡukemâ eydür bir kimesne görse kendü nefsin ḡanâk /2/ idüp boḡmış guşşaya düşe ve daḡı aña delâlet ider ki hiç evinde /3/ muḡim olmaya ve ol ḡanâk vâkî' olan mevzî'de daḡı muḡim olmaya /4/ el-ḡares dil tâtılmak fesâd-ı dînile ta'bîr olunur ve ḡavl-i bühtân ve sebb-i /5/ aşḡabıla ta'bîr olunur şerîf kimesneleri ḡaybet itmegile ta'bîr olunur /6/ ve 'ışḡıla veyâ cehlile ta'bîr olunur el-ḡadaş (sıyrık) maḡarrat-ı mālıla ta'bîr /7/ olunur eger ḡadaşıla şîş ve irîñ ve ḡan olmasa ḡadış olan /8/ kimesne maḡdûşa bir söz söyleye maḡdûş olan ol sözden soñra /9/ mālâ yetişe ḡavm-i 'İsâ eydür bir kimesne görse alnında ḡadaş vardur /10/ ya'nî sıyrık vardur ki yaralanmışdır tizcek fevt ola el-ḡaşâ (taşaksuz) ketm-i /11/ şehâdetile ta'bîr olunur ve işâbet-i zilletile ta'bîr olunur ve nizâ'da /12/ maḡlûb olmaḡıla ta'bîr olunur el-ḡâdim bir kimesne bir mechûl ḡâdim /13/ görse anda şâlihler 'alâmeti olsa ol melekdür yâ mübeşşirdür /14/ yâ münzirdür eger ma'rûf ḡâdim olsa bi-'aynihidür ḡavm-i 'İsâ eydür /15/ bir kimesne gördi ki ḡâdime mütḡavvil olmuş tevbe ide zâkir ve 'âbid ola

287b

/1/ ħarfü'd-dāl ed-deren (ed-dümel) ya'nî çirk 'illet-i ceseddür keşret-i zünübıla ta'bir
 /2/ olunur ħarfü'z-zāl zehāb şa'r-ı cesed ya'nî gövdenüñ kılı gitmek māl /3/ gitmegile
 ta'bir olunur ez-zeker zekeri sınır görse bir kavme yaramazlık /4/ ide ki ol kavm bunu
 dañı yaramaz añarlardı düşmenlik iderlerdi bunuñ /5/ sebebiyle anlara 'uķūbet irişe
 ħarfü'r-rā ra'şe başı ditrese /6/ re'isinden 'usr göre sağ eli ditrese 'usr göre ma'ışetinde
 uyluğı /7/ ditrese 'usr göre 'aşıresinde topuğı ditrese ħayātında 'usr göre /8/ iki ayağı
 ditrese mālında 'usr göre iki ayağı ağırsa günāha sa'y ide /9/ Cāmāsb eydür fevt ola
 öykeni fesāda varısa eceli yakın gelmişdür /10/ er-remed göz ağırsı fesād-ı dindür
 ne'uzu bi'llāhi kavm-i 'İsā eydür göz /11/ ağırsı ħamdur cihet-i evlāddan Cāmāsb
 eydür zarr ve saķamdur ba'zılar /12/ eydür oğı ħasta ola ħarfü'z-zā zūkām (tumağı)
 marāzdur ki necāt bula /13/ ħarfü's-sin su'āl öksürmek bir sulţāna mensüb ādemden
 şikāyet /14/ itmekdür vec'-i sürre göbek ağırsı 'avratına yaramazlık itmekdür veyā
 'avratı /15/ sebebinden bu kişıye bir 'ikāb yetişe vec'-i sāk günāh kesb ide ol

288a

/1/ sebebden mu'ākāb ola es-semmm (ağı) bir kimesne görse ağı içürmişler şişmiş /2/
 māl eline gire eger şişmese ve iriñlenmese ħuşşadur ba'zı ħükemā eydür /3/ eger 'abd-ı
 emīn görse emāniyyeti elinden alalar ve eger 'abd-ı ħayr-ı emīn /4/ görse āzād ola eger
 'azab görse evlene zirā ki mevtila tezevvüc /5/ insānuñ kemālidür ħarfü's-şin eş-şefe
 (dudaķ) bir kimesne görse tutağı /6/ kesilmiş ol kimesne ħammāzdur eger görse aşāğa
 tutağı kesilmiş mu'āvini /7/ kendüden münķatı' ola veyā 'avratı fevt ola üst tutağı
 kesilse /8/ ni'meti zāyıl ola eş-şerā yüz şişmek māl-ı şerī' ile ta'bir olunur feraħda /9/ ve
 tarabda ola 'uķūbet-i ta'cıl ola eş-şell eli dutmaz olsa zenb-i /10/ 'azımdür eger sağ eli
 kırısa bir za'ife zūlm ide ve bir günāhsuz /11/ kimesneyi darb ide ve eger şol eli kırısa
 karındaşı veyā kız karındaşı /12/ fevt ola baş barmağı kırısa atasına ve anasına
 yaramazlık itmiş ola /13/ eger şehādet barmağı kırısa kız karındaşına yaramazlık
 itmişdür eger kiçi /14/ barmaķ yanında olan barmaķ kırısa kızına yaramazlık olına eger
 kiçi /15/ barmaķ kırısa vālidesine ve ehline yaramazlık ola eger topuķların veyā
 bāzūların

288b

/1/ kışa görse bu kişi uğrı veyā ħayındür eger görse bunlar uzun olmuş /2/ evvelki
 ħālinden saħādur ve kuvvetdür ħarfü's-şād eş-şamem (sağırlık) sağırlık fesād-ı /3/
 dindür eş-şudā' (baş ağırsı) bir kimesne görse başı ağırrı tevbe itsün veyā şadaķa /4/
 vırsün veyā bir 'amel-i ħayr işlesün günāhından rücū' itsün كما قال الله تعالى اوبه اذی /5/

من راسه ففديه من صيام الابه netefü's-şıdg (zülf yolmak) zülf /6/ yolan kimesne zülfi yolınandan māl ala ba'zılar eydür zülf gitmek māl gitmekdür /7/ zülfi yolınan kimesne ganise fakirise kazā-yı deyn ide vec'ü's-şadr (göğüs ağrısı) /8/ göğüs ağrısı mālın isrāfıla infāk itmekdür harfū'z-zād ez-zabb dudak zahmetidür ki andan kan aķa bir kiři rü'yasında bu zahmeti görse delālet ider ki kelāmına nizām virmeyüp sehv vāķi' olup andan mālına zarar vāķi' ola harfū't-tā eť-tā'ün (vebā) /9/ harbile ta'bir olunur nitekim harb tā'ünıla ta'bir olunur harfū' /10/ z-zā el-ezāfir (dırnaķlar) kudret-i dünyāyla ta'bir olunur eger tırnağı olmasa /11/ müflis ola eger görse cemī'-i tırnaķları şınmış intifā' idemez fevt /12/ ola ez-zahr (arka) mevzi'-i kudretdür şulb (bil) dahı eyledür eger bunlarda bir nesne /13/ görse kuvvetinde ve oğlında görmekdür eger görse ki arkası egilmiş /14/ münhanī olmuş fakir ve pır ola vakt olur ki karındaşı fevt olmağa /15/ delālet ider harfū'l-'ayn el-'aver (körlik) bir kimesne görse ki bir gözi çıķmış

289a

/1/ a'ver olmuş eger mestürisa mü'mindür şıdkıla meşhür ola eger fāsıkısa /2/ dininüñ nişfi zāyi' ola yā hasta ola mevti karib ola vakt olur /3/ ki nefsine veyā bir eline veyā bir tuťağına veyā 'avratına veyā kız karındaşına /4/ veyā şerikine veyā ni'mete bir nesne irişe vec'ül-'unk (boyun ağrısı) boyun ağrısı /5/ mu'aşeresi halkıla yaramaz olmakdır ki andan bir şikāyet ola yāhod edā-yı /6/ emānetde yaramazlık ide ol sebebden Allāh kıbelinden buña bir 'ukūbet irişe /7/ el-'anānet (süstlik zekerde) zühddür ve ma'şüm olmakdır ve dahı hāmilü'z-zıkr olmakdır ki kimsene /8/ bunuñ adın ańmaya yāhod ticāret itmekdür ki re's-i mālī olmaya el-'ukre (kışır) /9/ 'ākır görse delālet ider kim fi'l kim ider andan nesne hāşıl olmaya /10/ el-'amā (körlik) körlik zalālet-i fi'd-dindür ve Qur'an ehliyse Qur'an unutmakdır /11/ yā oğlı fevt olmakdır yā hāmilü'z-zıkr olmakdır ki ادي اكلن /12/ yā kavline i'tibār olmakdır yā kendüyle Allāh ta'ālā arasında hetk-i sırr /13/ vāķi' olmuşdur bir kimsene görse ki a'mā olmuş aķ şevbler içinde bunu /14/ dürmüşler fevt ola el-'arec fi'r-ricl (ayaķ aķsaklığı) ya'ni sađ ayağı ağsamak veyā /15/ şınmak veyā çıķmak oğlı hasta olmak ve 'avrat hasta olmak ile ta'bir

289b

/1/ olunur ve adı zıkr olmamak ve kavline i'tibār olmamakıla ta'bir olunur yā mālī /2/ nākış ve 'ıyş olmağıla ta'bir olunur şol ayaķ ağsamak eger düş gören kıızı /3/ varısa hutbe okıya eger kıızı yoğısa kıızı toğa eger şol ayağı şınsa /4/ sefere gitmek kaşd itse sefer itmeye İbn-i Sirin eydür bir kimesne /5/ görse ağsak olmuş dini eyü ola eger yemin itmişise kayırmaz aña /6/ ye's yokdur قال الله تعالى ولا علي الاعرج حرج bir kimesne gördi /7/ mekfündür bir feylesofa kışşa itdi bu feylesof eydür müsāfirler görse sefer-

/8/ lerinden tekā'üd idüp oturmakdur gāyibler görse vaṭan-ı aşllarına rücū' idemez /9/ kalur aḡniyā görse mālī gider sipāhī görse zelil ve hōr olur pehlevānlar /10/ ve gūreş tutanlar görse za'fa ve kılet-i şecā'ata delālet ider hastalar /11/ görse 'ömri tamām olmuş ola muḥāribine görse a'dāya zafer bulalar /12/ a'dānuñ selebin alalar şā'irler görse eyūdūr ellerine menfa'at göreler /13/ māl gire ḥarfū'l-gayn el-ḡışāve (gözde olan perde) beyāzdan olsa nakş-ı mālīdur ve umduḡı /14/ nesne eline girmeye ve ḥavf-ı 'azīmdūr el-ḡaşy (kendüden geçmek) bir ḥāzinūñ emrine yetişmekdür /15/ ḥarfū'l-fā el-nokşān fi'l-fahz (uylukda eksiklik) uyluḡı nākış olup eksilse kavmi ve kabilesi

290a

/1/ kalmaya veyā ḡarib ola uyluḡı aḡrısı 'aşıresine ve kavmine yaramazlık vākı' /2/ ola anuñıla kendüye olacaḡ 'uḡūbet zāyil ola el-fuvāk (inçkuruḡ) inçguruḡ ḡazabıla /3/ ta'bir olunur ve daḡı kendü şānına lāyık söz söylemedüḡi ile ta'bir olunur /4/ ve marāz-ı şedidile ta'bir olunur ifrāṭıla inçḡırsa mevtile ta'bir /5/ olunur ḥarfū'l-kāf ḡat'ū'z-zeker (zeker kesilmek) zekerin kesse yabāna atsa oḡlı /6/ fevt ola eger oḡlı varisa veyā nesli olsa vilāyetden münḡatı' /7/ ola vaḡt olur ki şāhibi fevt olmaḡıla ta'bir olunur el-ḡūbā (demregü) /8/ mālıla ta'bir olunur ammā şāhib-i māl ḥavf ider ki bu mālīḡun /9/ beni isteyeler dēyü el-ḡar' (kel) kel bir ulunuñ mālın iltimās ider ammā /10/ buña vāşıl olmaya ve andan intifā' itmeye el-mer'etü'l-ḡar'ā (kel 'avrat) kel 'avrat /11/ ucuzluk yıldıur el-ḡulunc (ḡulunç) ehlinde ve evlādında 'usr olmaḡdur /12/ ve 'uḡūbet nāzil olmaḡdur vec'ū'l-ḡalb (yürek aḡrısı) yürek aḡrımak nifāḡdur /13/ ve dinde yaramazlıkdur ve dinde şek itmekdür قال الله تعالى في قلوبهم مرض /14/ ḥarfū'l-kāf vec'ū'l-kebed (ciger aḡrısı) ciger aḡrısı oḡlına veyā dostına bir isāet /15/ vākı' ola eger cigeri kesilse oḡlı fevt ola ve 'azīm ḡuşşaya

290b

/1/ düşe eger cigerinde çiban çıḡsa 'āşık ola el-keyy dōḡün ḡomak /2/ dōḡnūñ eskisi ve yeñisi eline bir ḡazineden māl girmegile ta'bir /3/ olunur eger ṭā'at-ı Ḥaḡḡa şarf iderse fāyız ola ve eger ma'şiyetde /4/ şarfisa ol ḡazine kızdurup buña başalar كما قال الله تعالى /5/ فتكوي بها جبا هم و جنوبهم و ظهورهم هذا ما كنتم لانفسكم فذوقوا /6/ el-kerb (zahmet) ḡunāhıla ve ḡunāha peşimān olmaḡıla ta'bir olunur /7/ eger görse ḡuşşası gitmiş ferah olmuş ḡunāhından tevbe ide ḥarfū'l-lām /8/ lisānūr-recül (kişinūñ dili) eger dili aḡzında yarılrsa kelām söylemeḡe ḡādir olmasa /9/ bir kelām söyleye ki kendüye vebāl ola ol kelāmdan kendüye bir zarar /10/ gele ḡat'-ı lisān ḡuccetde ḡālib olmaḡıla ta'bir olunur ḡaşmuñ lisānı /11/ sözden 'āciz olmaḡıla ta'bir olunur ba'zılar eydūr inḡitā'-ı /12/ lisān ḡilmdür eger görse ki 'avratınūñ dili kesilmiş mestüre ve 'afife /13/ ola bir kimsene

görse ki 'avratınun 'avreti kesilmiş ol 'avrat bu kişiye /14/ lutf ide sınıklı gibi zebün ola el-laķve (ağız egriligi) takvā bün'yādını bozmaķdur /15/ ve izhār-ı bid'atdur Allāh ta'alādan 'uķūbet olmaķdur harfū'l-mim

291a

/1/ el-muķ'id (kötrüm) kötrüm olmaķ bir kimesnedür ki za'fū'l-ķudret ola dінде ve /2/ dünyāda ve işi tamām olmaya vec'ū'l-menkib (omuz ağrısı) omuz ağrımaķ kedd-i yemini yaramaz /3/ olmaķdur nüzūlū'l-mā'il-esved (göze kara şu inmek) ya'ni göze kara şu inse hayāsı az olmağıla /4/ ta'bir olunur ammā 'ämme-i emrāz (ya'ni gayrı hastalıklar görse) müslimün eydür her marāz dінде fesāddur /5/ ve şihhat-i bedendür ol yılda ki düş gördi eger bu düş harb içinde /6/ görilse hemān cerāhatıla ta'bir olunur eger 'avratlar hasta olmuş /7/ görseler dini eyü olmağıla ta'bir olunur kavm-i 'İsā eydür bir kimesne görse /8/ ki hasta olmuş eline hazine gire refāhiyyetile zindigāni ide āhır /9/ 'ömrine-dek ve a'dāsına zafer bula gözleri aydın ola ol yıl içinde /10/ fevt olmaya ba'zı hūkemā eydür marāz delil-i hayırdur huşusen merbūt /11/ olan erenlere hāl olup cimā'a kādır ola ve şiddetde olan hālāş ola /12/ ammā sayır-i halka yaramazdur batıl olmağa delālet ider ve hem taleb itdükleri /13/ iş tamām olmamağa delālet ider Cāmāsb eydür bir kimesne görse /14/ mariz olmuş merzūk ve sağ ola ba'zı hūkemā eydür bir hātūn gördi /15/ ki kızı hasta olmuş gözleri ağrıdı ba'zılar eydür bir recül gördi

291b

/1/ ki hasta olmuş ol kişinün başı ağrıdı zira ki kişinün başı /2/ ataya müte'allıķdur gözler oğula müte'allıķdur harfū'n-nūn el-noķşān fi' /3/ l-cevārih (a'zā eksik gelme) a'zādan ve kuvādan nesne eksilmek noķşān-ı māl-ı ni'metile ta'bir /4/ olunur ve ol 'użv neye mensūbısa ol noķşān aña nisbet olunur /5/ harfū'l-vāv el-verem (verem) verem bedende şāhib-i ni'metün ni'meti ziyāde olmaķdur /6/ ve hāl eyü ve 'ilmi ziyāde olmaķdur ba'zılar eydür māldur ba'de-kelāmin /7/ ve guşşadur ammā tiz zāyıl ola ويخل الوجه (yüzi dönmek) ya'ni yüzi dönmek fāyide /8/ az olmaķdur ve hıyānetdür bir kimesne görse yüzi taze ve şāhih ve şabiḥ /9/ ve guşāde olmuş ol kişi vezir ve şāhib ola eger görse ki yüzinde /10/ semāce ve yaramazlık vardır 'ayb lāhiķ ola nitekim kendüde 'ayb /11/ görse semācetile ta'bir olunur kavm-i Mūsā eydür vebā ve tātūn halka /12/ sultāndan izā yetmekdür ve hābsdür ve yaramaz kaşddur harfū'l-hā /13/ el-hüzāl (arıklaamak) arıklaamak ve incelmek noķşān-ı māldur bir kimesne arıklaamağıla bile /14/ za'f görse māl eksile ve hāl za'if ola dünyāda harfū' /15/ l-yā el-yed (el) bir kimesne görse ki iki elleri yokdur bir kimesneye 'āşık

292a

/1/ ola eline girmeye eger görse elleri kesilmiş ol kimesne qarındaşından /2/ veyā dostından veyā şerikinden ayrıla barmaqlar oğuldur bir kimesne /3/ barmaqlarında bir hadeş görse ol hadeş evlādındadır bir kimesne /4/ bir müsülmānıla muşāfaha eylese muşāfaha iderken sağ elin çekse /5/ çıkarsa ol kişiye emānet qoya ol kimesne buña emāneti teslim itmeye /6/ hıyānet ide bir kimesne görse ayağı ve eli dirseginden kesilmiş ol kişi /7/ çok fesād ide yāhod ‘āşī ola sultān üzerine hurūc ide قال /8/ الله تعالى في الارض فسادا /9/ الله تعالى انما جزاء الذين يحابون و وسوله في الارض و يسعون eger görse sağ elin kesmişler uğrılık ide قال /10/ الله تعالى السارق والسارقة فاقطعوا ايديهما /11/ kesilmiş ol elile ne ‘amel işlerse ol ‘ameli terk ide bir gayrı işe /12/ yapışa İbn-i Sirīn böyle ta‘bir itdi bir kimesne görse ki eli keffesinden /13/ et kesilmiş girü gelüp bite yörür māludur ol kişiye gele yetişe /14/ bir kimesne elinde nokşān gördi veyā kışalık gördi kuvveti gide /15/ yardımcısı olmaya diledüğine yetişmeye eger bāzūsından kesilse

292b

/1/ kuvveti gide eger qarındaşı varısa fevt ola bir kimesne görse sağ /2/ eli yokdur bir kimesnenüñ mālına inkār ide yalan yire and içe bir kimesne /3/ görse ki dirseğinde i‘vicāc ve egrilik var ardına gitmiş ma‘āşiden /4/ ictināb itmeye ve mücārima mürtekeb ola vaqt ola ki elinden bir yaramaz /5/ iş çıka ve günāh şadır ola Allāh ta‘ālā ol kişiye ‘ikāb eyleye /6/ bir kimesne sağ elin uzun görse şol elinden ihsānı vāfir ve mebzül /7/ ola ve şıla-yı rahm ide bir kimesne görse ki elinde marāz vardur veyāhod /8/ kendüde yübüset sebebinden marāz vardur ol kişi mālında isrāf ide /9/ Allāh rızası olmaduğı yire harc ide halkdan borç ide ala /10/ ba‘dehu isrāf ide yine şāhibine kazā eyleye Allāhdan ol kişiye /11/ ‘uqūbet ola ne‘ūzu bi’llāh **ikinci faşl** düşde mu‘ālece /12/ görmegün ta‘biri beyānındadır her şarāb ki şaru renglü ola hastalıkdur /13/ bir kimesne görse ki cüllāb içer ve sirkencübün içer yā şarāb-ı benefşe /14/ içer yā nesne içer ki sehlül-me’keldür ya‘nı zahmetsüz içilür zahmetden /15/ halāş olmaqdur eger görse ki bir yaramaz nesneden perhiz ider ve şihhate

293a

/1/ sebep olacak nesneler yir eyüdüdür sağ ola ve ger bir nesne içse ammā /2/ kerihē görse hasta ola yine şihhat bula ba‘zı hükemā eydür /3/ bir kişi görse ki bal şarābın veyā elma şarābın veyā mersin şarābın /4/ ve bunuñ emşālī şarāblar içse ganilere hayrdur zirā ki evveliden /5/ isti‘māl ide gelmişdür fuqarāya yaramazdur zirā ki bunuñ emşālī şarābları /6/ hasta olmayınca isti‘māl itmezler kavut dīni eyü olmağ ve seferile

/7/ ta'bir olunur zirā ki tāife-i 'Arab sefere kavurğa zād ider şarābū'l- /8/ fuḳā' ('Arabistanda bir ot adıdır) menfa'atdūr hizmetkār tarafından ve guşşa gitmekdür bir kimesne /9/ görse ki devā içre şifā için ol kişinüñ dīni şālīh ola ol /10/ devā nef' itdügi miḳdār eger devā içse işleyüp 'amel itmese dīninüñ /11/ şalāhı zāyil ola ve dīni tamām olmaya eger görse ki şihhāt taleb ider /12/ devā içmiş dīni pāk ola bir kimesne görse ki faşd idermiş bir yigit /13/ faşşāde düşmeninden söz işide veyā ta'n ideler ammā mālī mütezā'if /14/ ola bir aḳçası iki aḳça ola eger görse bir ḳoca kişi faşd ider /15/ dostından söz işide eger faşd ṭamaruñ iyninden (ابنندن) olsa eceli

293b

/1/ yakın gelmiş ola eger yigit kişi faşd itmese daḥı ḳan aḳsa sultāndan /2/ bu kişiye nāyibe yetişe mālın ala ne miḳdār ki ḳan aḳdı ol ḳadar /3/ mālī zāyi' ola eger bir 'alim faşd itse ḳoḳ ḳan ḳıḳsa bir ṭasda /4/ veyā bir ṭabaḳ içinde ṭursa bu kişi ḥasta ola mālī ehline ve 'ayāline /5/ şarf olına veyā eṭibbāya ücret virile zirā ki ṭabaḳ te'vilde eṭibbādūr /6/ eger faşd itdürse ḳan kerhile aḳsa ḥasta ola mālına zarar yetişe /7/ ḳā'ide-i faşd (ḳan aldurmak) eger menfa'at itse ḳan daḥı ziyāde aḳmayup ḳadr-ı muvāfiḳ /8/ olıcak eyüdü ol yıl tamām ḥastalık görmeye dīni daḥı pāk ola /9/ bir kimesne görse faşd itdürmek diler tevbe itmege niyyet ide bir /10/ kimesne zan itse ki kendüde ḳan ḡalib olmuş ḡunāhı ḡalib ola /11/ eger faşd itdürse ḳan münşerih olsa tevbe ide ḳan ḳara olsa /12/ muşirdür bir ḡunāh üzerine ammā yine ısrārda ḳalmaya soḡıra tāyib /13/ ola zirā ki ḳan ḳıḳmak tevbedür bir kimesne görse kendüsi ḥacāmet /14/ ider veyā kendüyi ḥacāmet itdiler vilāyet eline gire veyā ḳitāb yazalar /15/ bu kişinüñ 'aleyhisine yā deyniḳün veyā şartıḳün veyā tezevvüciḳün

294a

/1/ ki mehr borçlu ola zirā ki ḥacāmet ekşer boyunda ve ḳulaḳda vāḳı' olur /2/ boyun mevzi'-i emānetdür ba'zılar eydür ḥacāmet marazı zāyil olmaḳdur /3/ ve ba'zılar eydür naḳş-ı mālī mertebesinden ma'zül olmaḳdur eger ḥacāmet /4/ itdürse ḳan ḳıḳmasa mālın bir yırdede defn ide soḡıra arayup bulmaya /5/ veyā emānet ḳoya kimesnede ki ol kimesne emāneti buña ḳat'ā teslim itmeye /6/ eger ḳan ḳıḳsa cismi şahih ola ol yıl ḥasta olmaya eger ḳan bedelinde /7/ ayruḳ nesne ḳıḳsa veyā taş ḳıḳsa 'avratı bir ḡayrı kimesneden oḡlan /8/ toḡura bu kişi ol oḡlanı ḳabül itmeyüp red ide eger ālet-i ḥacāmet /9/ şınsa 'avratın boşaya veyā fevt ola Cāmāsb eydür bir kimesne /10/ görse ḥacāmet ider fāyide ribḥ ide pādīşāhı ḥacāmet itse veyā /11/ ekābirden bir kimesne ḥacāmet itse ol kimesnenüñ üzerine muḳaffer /12/ ola Yezid-i bin Mahleb Yūsuf-ı Ḥaccāc-ı Zālīmüñ ḥabsinde idi gördi /13/ ki Ḥaccāc-ı Zālīmü ḥacāmet ider ḥabsden ḥalāş oldu bir kimesne

/14/ görse ki devā isti'māl ider veyā gözlerine sürme çeker dini şālîh /15/ ola bir kimesne görse ki bir kadehden şu içer veyā âhire kadehle

294b

/1/ şu içürür 'ömri uzun ola bir kimesne görse aña su'ût itdürdiler /2/ müzāyaka vāki' ola بقدر ما يسقط bir kimesne görse başına yağ /3/ dürter guşşaya düşe şol vaqt ki yağ başından aksa yüzine /4/ inse ve eger yağ ziyāde olup akmasa hemān qadr hācet mīqdārı /5/ olsa zīnetdür eger yağıñ rāyiha-ı tayyibesi olsa şenā-yı hasendür /6/ eger rāyihası kerih olsa şenā-yı qabīhdür ba'zılar eydür yağ ki kerih /7/ rāyiħalu olsa zāniye 'avratdur yā recūl-i fāsīkdur ba'zılar eydür bir kimesne /8/ görse ki yüzine yağ dürtmiş bu kişi şāyimū'd-dehr ola ba'zılar /9/ eydür bir kimesne bir kimesnenūñ bir mevzi'-i münkerde başına yağ dürtse /10/ başına yağ dürtülen kişi hāzer itsün ol yağ dürtten kimesneden /11/ ki mekr ider bir kimesne görse buña odıla dögün qodı qatı acıtdı /12/ buña yaramaz kelām söyleye veyāhod sultāndan buña bir yaramazlık yetiše /13/ bir kişi görse ki dizinde veyā tamarı üstinde dögün qomışlar /14/ cāriyeden veledi zāhir ola veyā 'avrat ala veyā bir ğarīb kişi bunuñ /15/ 'avratına zinā ide Ebū Bekir şiddik radiya'llāhu 'anh Resūlu'llāh hāzretlerine

295a

/1/ (ş.a.v.) eydür gögsümde iki dögün gördüm peygamber 'aleyhi' /2/ s-selām eydür iki yıl emr-i nāsa vālī olup hılāfet idesiz ammā et-tiryāk (tiryāk) /3/ bir kimesne İbn-i Sīrine geldi eydür ki bir ılan ayağumuñ baş barmağın /4/ şokdı ayağum şişdi tiryāk buldum ağzuma aldum şiş /5/ gitdi sağ oldum İbn-i Sīrin eydür sen bir kimesnesin ki fācır /6/ ve fāsıklarıla iħtilāt idersin şöıra bir nesneye i'tişām idersin /7/ ammā ne nesneydüğün bilmezem dēdi **üçüncü faşl** düşde /8/ ölüler ve anlara müte'allik olan nesneleri görmegüñ ta'biri beyānındadır /9/ bir kimesne imāmü'n-nāsı görse fevt olmuş ol şehir ħarāb ola /10/ nitekim şehri ħarāb görseler imām fevt olur bir kimesne görse /11/ ki imām fevt oldı pes şöıra dirildi sefere gide pes gele ba'zılar /12/ eydür günāh işleye pes şöıra tevbe ide bir kimesne bilā-mariż kendüyi /13/ meyyit görse 'ömri dirāz ola ba'zılar eydür bir kimesne görse fevt /14/ olmuş evinde ağlarlar ve fiğān iderler cemā'at gelmiş bunu yurlar ve kefen /15/ dikerler kefenine şararlar cenāze üstine qorlar bu kişi bir fesād eyleye

295b

/1/ dini yaramaz ola ammā dünyası ziyāde ola bir kimesne görse ki /2/ 'avratı fevt olmuş bu kişi zīrā'at mālından ğanī ola eger görse /3/ fevt olmuş yir üzerinde düşmiş yatur

faķir ola eger firāş üzerinde /4/ görse dünyā bu kiřiye bař ola ve eger serir ve ħarir üzerinde görse /5/ rif'ata yetiře dūřde meyyit bulmak māl bulmaķdur eger bir ġāyibūñ /6/ mevti ħaberin getürseler dīninde fesād ve dünyāsında řalāĥ ola eger /7/ görse ki oġlı fevt olmiř 'adūsından kurtıla eger görse kızı fevt /8/ olmiř ol kiři feraĥdan ye's itsün ba'zı ĥükemā eydür bir kiři görse /9/ fevt olmiř defn itmiřler eger ħulısa āzād ola eminler görse /10/ 'azl ola 'azab görse evlene pehlūvān görse ġālib ola zırā /11/ ki bir kimesne fevt olsa cemī'-i esbābı müretteb ve kāmīl olur Nařr ibn-i /12/ Ya'ķūb eydür ben tecrībe itdüm mev't delil-i ĥayırdur řol kimesnelere /13/ ki ĥavfı ve ĥüzni vardur ve daĥı řol kimesnelerūñ ki yir da'vīsı ve /14/ nizā'ı var veyā yir řatun almak ister anlara eyüdür ammā sāyir /15/ ĥuřümetlere fevt delil-i ĥayr degüldür zırā ki mevtānuñ fi'li yokdur

296a

/1/ aĥyānuñ eli altındadır kaçan marīz görse ki fevt olmiş elemi /2/ ve ĥastalıġı zāyil ola eger ĥublā ĥātūn kiři görse fevt olmiş /3/ cenāzesin getürmişler ĥalk aġlařur ammā fiġān itmezler oġlı toġa /4/ ĥalāyık cem' ola eger bir kiři bir kişiye ĥaber virse ki fulān /5/ kimesne mev't-i müfācātıla fevt olmiş dese ol meyyit olan kimesneye /6/ füc'eten ġam ve ġuřřa yetişe vaķt ola fevt ola 'aynı vāķi' ola vaķt /7/ olur mev't-i insān oġlı fevt olmaġıla ta'bir olunur vaķt olur /8/ atası fevt olmaġıla ta'bir olunur zırā ki bunlar nefesde ve ebdānda şerik /9/ gibidür vaķt olur ki oġlı ve ħarındařı fevt olmak 'adūları fevt /10/ olmaġıla ta'bir olunur vaķt olur ki mev't-i insān aġlamak olmasa /11/ dārından bir ev yıkılmaġıla ta'bir olunur eger fevt olsa defn /12/ itseler ol yıkılan ev girü binā olunmaya meger ki āĥir kiři elinden /13/ yapıla ba'zılar eydür bir mev'zi'de çok meyyitler görölse vaķt olur /14/ ki ol yire od düşer yanar ba'zılar eydür mev't fesād-ı dīndür yā /15/ zenb-i 'azımdür yā emr-i müşkildür ba'zılar eydür mev't nefis maġlūb

296b

/1/ olmaķdur keennehu meyyit gibi ola nitekim peyġamber (ř.a.v.) /2/ buyurur موتوا قبل ان تموتوا ol vaķtın ĥayāt-ı ebedile ta'bir olunur /3/ aġlamak eyüdür eger fiġān ve nevĥa yoġısa eger görse ki bir vālī-i /4/ kebīr kimesne fevt olmiř anuñ ardınca aġlarlar eger fiġān ve nevĥa /5/ yoġısa ol kimesneden ĥayr göreler ve sürür yetiře ve eger bařlarına /6/ toprak ħoysalar ve toñların yırsalar sultān cev'r ve zūlm ide /7/ İbn-i Sīrīn eydür dūřde aġlamak göz aydınlıġıdır ve feraĥdur bir /8/ kimesne görse bir mev'zi'de fiġān ve nevĥa vardur ol mev'zi'de bir /9/ inķilāb ve yaramaz tedbir ola bir kimesne nevĥa itse ve oġlanı fiġān /10/ itse bir meyyit-i ma'rūf üzerine ol meyyitūñ 'aķabınca bir meyyit /11/ daĥı vāķi' ola zırā ki evvelki meyyit ĥod fevt olmiř gitmiřdür /12/ řoñra

olan nevha âherüñdür bir kimesne görse guşşaludur ol kişi /13/ feraḥ ola nitekim feraḥ olmak guşşayıla ta'bir olunur bir kimesne /14/ görse ki emvâtıla ihtilâṭ ider bu kişi bu kavmile ihtilâṭ ide /15/ ki dînlerinde fesâd vardur anlara emr-i ma'rûf ide qabûl itmeyeler كما قال

297a

/1/ الله تعالى فانك تسمع الموتى ba'zılar eydür bu kimesneye bir mekrûh /2/ nesne yêtişe bir tâifeden ki şirrîrlerdür. Allâhdan ḥavf itmezler /3/ kavm-i 'İsâ eydür bir kimesne meyyitlerle muşâḥabet itse ırâq /4/ sefer ide çok ḥayr ve berekât göre meyyiti götürse daḥı boynına /5/ alsa daḥı eyledür bir kimesne meyyiti ekl idüp yêse 'ömri dırâz /6/ ola ba'zı ḥükemâ eydür bir kimesne meyyiti görse andan müte'ellim olmasa /7/ ve anuñıla bir fi'l daḥı işlemese ol meyyitile bunuñ arasında ḥâl-i /8/ ḥayâtda dostlık varısa ḥayr göre ve eger düşmenlik varısa /9/ yaramazdur Câmâsb eydür bir kimesne kendüyi meyyit görse 'ömri /10/ dırâz ola eger meyyit buña söylese ḥayr göre meyyit serḥoş /11/ görilmek yaramazdur meyyit şey' yêse ol şey' kız ola veyâḥod /12/ dünyâdan şehîd gitmiş ola meyyit kendüyi ḡasl itmek bi-nefsihî /13/ eyüdür guşşadan kurtıla ḥayırlar ve berekâtlar şevketile mâlı ve 'ömri /14/ ziyâde ola meyyit ḡayrı kimesneyi ḡasl itmek ṭahâret ve tevbedür /15/ ḡassâl (ölü yuyıcı) bir kimesnedür ki günâhkârlar andan tevbe ider veyâḥod bir

297b

/1/ tâcir kimesnedür ḥalk guşşadan ḥalâş ider bir kimesne görse meyyit /2/ olan kimesne bir âdem ister ki libâs yuya ol meyyit du'âya ve şadakaya /3/ muḥtâcdur yâ kaẓâ-yı deyne yâ istiḥlâle yâ mes'ûlün 'anh olduğı /4/ nesnelerüñ def'ine muḥtâcdur eger bir kimesne anuñ şeyâbın yusa /5/ anuñ ol zaḥmetden ḥalâşına sebep ola kefen mâl-ı ribâdur bir kimesne /6/ geyse mâl-ı ribâ yêye eger kefeni tamâm geymese ribâya da'vet ide kimesne /7/ icâbet itmeye eger görse ki kefen içine şarmışlar mevte delâlet ider /8/ eger kefen başın bürimese veyâ ayağın örtmese dîni fâsîd ola her /9/ bâr ki kefen meyyitüñ üzerinde az olsa tevbe itmege âkrebdür kirlü /10/ ṭonlar ki meyyit üzerinde görile fesâd-ı dîne delâlet ider el-ḥanûṭ (eyü koğu) /11/ feraḥdur guşşaluya tevbedür fesâdı olana bir kimesne görse ḥanûṭ almakda /12/ ḡayrı kendüye mu'âvin kıılır ıslâḥında ol kişi buña mu'âvin ola /13/ zîrâ ki ḥanûṭ meyyitüñ râyḥasın def' ider el-ḡâliye (ḡalye mişk) ve'l-kâfûr (kâfûr) şenâ-yı /14/ ḥasendür bir kimesne görse ki na'ş üzerine kendüyi getürdiler mâlı /15/ bisyâr ola bir kimesne görse cenâze üzerine turur âḥiret qarındaşları

298a

/1/ kazana dostları çok ola ba'zılar eydür cenāze recül-i münāfıkdur /2/ ki elinde yaramaz kimesne helāk olur eger cenāze üzerine kosalar ammā kimesne /3/ götürüp gitmese habs olına eger götürseler bu kişi bir zālīm sultāna /4/ tābi' ola andan menfa'at göre eger görse cenāze üzerine kodılar bir /5/ nice cemā'at bunu omuzlarına urup kaldurdılar rif'ata ve devlete yētişe /6/ halkı kahr ide ve bir nice kimesneler buña tābi' ola eger götürürken ağlaşırlarsa /7/ 'ākıbeti mahmūd ola eger ağlamasalar 'ākıbeti mezmūm ola eger bir kimesnenün /8/ cenāzesin gördi ki yir üzerinde seyr ider ol kişi gemiye bine sefer ide /9/ eger görse kimesnenün cenāzesin hevāda seyr ider eger 'ālim veyā re'isise /10/ fevt ola hālāyık yas duta veyā bir refi'ū'l-kadr kimesnede gurbetde veyā sefer-i /11/ hacda ve gazāda fevt ola eger bir yirde çok cenāze görse komışlar /12/ ol mevzi'ün ehli fışkı ve zināyı çok ideler bir kişi görse meyyit /13/ götürür malı bisyār ola eger 'avrat görse fevt olmuş cenāzeye varmışlar /14/ götürürler er ala eger eri varısa dīni fāsīd ola eger bāzār içinde /15/ cenāze görse nifākdur emti'a bābında bir kişi görse ki meyyiti çeker

298b

/1/ māl-ı harām eline gire cenāze namāzın kılmak keşret-i du'ādur ve istiğfārdur /2/ bir kimesne cenāze namāzında imām olsa bir münāfık melik kıbelinden bir /3/ vilāyete hākīm naşb olına eger cenāze namāzın imām ardında kılsa bir meclise /4/ hāzır ola ki anda meyyite du'ā olına müslimün eydür bir kimesne görse /5/ ki fevt olmuş defn itmişler ırak sefere gide māl eline gire bir kimesne /6/ görse hayyiken defn olundu habs ideler görse kabır içinde fevt /7/ oldı habs içinde fevt ola bir kimesne görse bir recül bir kimesne kabrine /8/ teslim ider koyar ol kişiyi tehlukeye atmış ola eger lahdine koysa bir ev eline /9/ gire eger üzerine toprak örtse māl eline gire türāb mīkdārı ba'zılar /10/ eydür bir kimesne defn olunsa dīni fāsīd ola illā meger ki defn /11/ olundukdan soñra kabirden girü çıka hayāt bula müslimün eydür /12/ kabır zindāndur nitekim zindān kabirdür ba'zılar eydür bir kimesne bir yirde /13/ kabır kazsa ol mevzi'de evler bünyād ide eger görse kabır-i meyyit bunuñ /14/ evine mütehavvel oldı veyā olduğı şehre mütehavvel oldı ol mevzi'de /15/ evler bünyād eyleye maķābir-i ma'rūfa kendü eviyle ta'bir olunur eger maķābir

299a

/1/ ziyāret itse mahbūslar ziyāret ide maķābir-i mechūle tavāf itse /2/ münāfıklar ziyāret ide ve umūr-ı dünyāda mekrūh fi'l işleyenleri ziyāret /3/ ide bir kimesne saṭḥ (ev üsti) üstine kabır kazsa 'ömri tül ola eger kabır ziyāret /4/ iderken buña tarab ve feraḥ gelse

kubür ehline rahmet vâkı' ola ba'zı /5/ hükemâ eydür bir kimesne görse kabır düzer kendüyiçün veyâ gayrı kimesne /6/ içün eger kulisa âzâd ola ve eger oğlu varısa hayr halef ola /7/ bu kişinüñ zıkri ilâ yevmi'l-kıyâmeti hayrıla câri ola niçe kerre /8/ bu düşi tecrîbe itdük evlû olup oğlu ve kızı ola ne eyüdüdür fi'l-cümle /9/ bu düş hayırdur ağniyâya ve fuķarâya bir kimesne bir mu'abbire eydür İmâm A'zam /10/ Ebû Hanîfenüñ kabrine girdüm sülûklerin cem' itdüm aldum nakl itdüm /11/ mu'abbir eydür 'ilm-i Ebû Hanîfeî zabt idesiz eger görseler meyyit evvelki /12/ hâlınden ğanî olmış çok mâlı vardır veyâhod dıhık ider /13/ mağfûr ve hâli hoş ola قال الله تعالى وجوه /14/ با'zılar eydür meyyit talikü'l-vech (güler yüz) görölse /15/ صلة الحي للحي 'dur veyâhod ol meyyite hasen du'âdur ve hüsn-i hilâfetdür

299b

/1/ yâhod 'ilmdür ve sünnet-i hasenedür ki ol meyyit vaz' itmişidi her meyyit /2/ ki anuñ başında tâc görölse elinde hâtem ve üzerinde yaşıl tonlar /3/ görölse veyâ meyyit taht üzerinde görölse hüsn-i hâle delâlet ider /4/ veyâhod şehâdet üzerine veyâ cihâda veyâ mazlûm veyâ mebtûn (karın ağrısı) veyâ /5/ ma'ûn veyâ tarîk-i hacda fevt olmış ola eger meyyit haber virse /6/ ben ölmedüm dese ol dağı hüsn-i hâle delâlet ider zirâ ki meyyit /7/ yalan söylemez bir kimesne görse meyyit hayy olmış bu kişinüñ fevt /8/ olmış bir işi dirile 'asır olan nesne yesir ola بخلاف ما اذاري حيا /9/ hilâfinca eger hayy olan fevt olunmuş görölse bir iş /10/ bu kişiy'e 'asır ola zirâ ki mevt 'usr hayât yüsrdür ba'zılar /11/ eydür bir kimesne dilese ki hâli nice idügin ma'lûm ide emvâtdan /12/ şorsun eger mevtâ müstebşir ve mu'tmain görölse hüsn-i hâle delâlet /13/ ider 'inda'llâh zirâ ki fevt olan kimesneler dâr-ı hâkka vâsıl olmuşlardır /14/ 'ikâb ve şevâb müşâhede iderler Allâh râzı olmaduğı nesneyi söylemezler /15/ ve beşâret itmezler eger mevtâ dârbîn ve münâzî'in ve mağzûbîn 'aleyhe

300a

/1/ müşâhede olunsa yaramaz hâle delâlet ider 'inda'llâh ta'âlâ ve dağı /2/ sünnet-i resûlu'llâha muhâlefete delâlet ider terk-i vâcibe ve vaşıyyete /3/ ve nezre yâ bir günâh üzerine muşır olmağa delâlet ider veyâ vedi'âtı (emâneti) /4/ şahibine virmemege delâlet ider eger ma'rûf olan emvâtı görse /5/ ki eyü libâsarıla ferah ve tarab iderler bu kişinüñ işi girü ilerü /6/ gele sürür ve ferah hâşıl ola eger meyyit 'üryan görölse hayrâtdan /7/ müflis ola ve mu'âkab ola eger marîz görölse ol kişi mes'ûl /8/ ola beynehu beyna'llâh eger üzerlerinde şiyâb ve kerih kirlü nesneler görse /9/ ol dağı mes'ûl olmağdur eger meyyit yaramaz görölse hayırlı 'amel itmedüğine /10/ peşimân ola eger yüzü tozlu ve kara görölse küfr üzerine fevt olmış /11/ ola قال الله تعالى وأما الذين اسودت وجوههم الفرتم بعد /12/

ایمانکم و قال الله تعالی وجوه يومئذ علیها غیرة eger meyyit mezâh /13/ ve laîfe eyler görölse rû'yâ degüldür zirâ ki meyyit kendü hâline /14/ meşğüldür bir kimesne görse ki atası ve dedesi fevt olduğdan /15/ soñra girü hayât bulmuş bu kişinüñ devleti hayât bula eger anası

300b

/1/ hayât bulsa havfından emîn ola ve dañı ticârete gönderdüğü mâlı yine /2/ gele sâlimen gânimen eger tayısı ve tayzası hayât bulsa elinden zâyî /3/ olan nesne girü eline gire eger oğlı hayât bulsa bu kişiye bir düşmen /4/ zâhir ola şanmadığı yirden eger kızı hayât bulsa bu kişinüñ bir işi /5/ ilerü gele andan ferañ hâşıl ola eger birâderi hayât bulsa za'fdan /6/ soñra kuvvet bula saltanat 'avdet ide eger saltanata şâlih degülise /7/ menfa'atinde kuvvet bula huşûmet itse felâh bula eger hâheri hayât /8/ bulsa gâybde âdemisi varısa gele andan sürür hâşıl ola eger şeyhi /9/ hayât bulsa devleti hayât bula bir kimesne görse ki kendü mahallesinde /10/ veyâ kendü kavminde ma'rûfât hâtûnlar yirlerinden turı geldiler /11/ düş gören kişinüñ ve dañı gördüğü emvâtuñ ehlinüñ hâli eyü ola /12/ ol hâtûnlaruñ cemâli ve şiyâbı ve kemâli mîkdârı eger üzerlerinde ak /13/ kaftân görse din emri eyü ola eger kızıl kaftân görse ferañ ve tarab /14/ içinde ola eger kara kaftân görse gâni ve devletlü ola eger müteğanniyât /15/ olsa mestürü'l-hâl ola ve eger münkeşifât ve müseffirât olsa bi-'aynihi

301a

/1/ emr-i münkeşif ola eger eski tonlarda görse fakrdur ve guşşadur eger ferihât /2/ görse ol kişinüñ işi eyü ola eger üzerlerinde kirlü ton görse /3/ günâh kesb itdüklerine delâlet ider bir kimesne görse ki ihyâ-yı mevtâ /4/ ider bu kişi kavm-i zâlline hidâyet ide yâhod elinde bir kâfir imân /5/ getüre veyâ bir bid'at işlâh ide ba'zılar eydür eger mu'ayyen olan /6/ makâbirden ölüler turı gelse ol mevzi'üñ ehline bir şiddet yetişe /7/ içlerinden münâfıklar zâhir ola ba'zı hükemâ eydür bir kimesne görse /8/ mevtâ dirilmiş zindigâni ider ıztırâba ve mazarrata delâlet ider bir kişi /9/ ki fevt olup gitmişidi yine tekrâr gördiler fevt olmuş ağlaşurlar cem' /10/ olup ehli ve sâyır halk müctemi' olmuşlar ta'bir budur ki ol evden /11/ bir kimesne dañı fevt ola veyâhod ol kişinüñ bir adaşı varısa /12/ ol kimesne fevt ola bir kimesne görse meyyit olan kimesne evine /13/ gelmiş namâz kılar ammâ hâl-i hayâtında namâz kıldığı yirde kılmaz delildür /14/ ki mağfîret olmuş ola gayruñ du'âsı sebebiyle veyâ bir sünnet-i hasene /15/ itmiş ola hâl-i hayâtında ol sünnetden aña bir nesne yetişe eger bu

301b

/1/ fevt olan kimesne vālī ve hākīm olsa ‘aķabından yine ol vilāyete ve devlete /2/ bir kimesne naşb olına ve eger namāz kılduğı mevzi‘ evvelden namāz kıla /3/ gelduğı yirise kendünüñ bākileri evlāddan ve ta‘alluķātdan dünyāda eyü /4/ ola eger meyyit imām olsa hayy olanlar aña ittibā‘ itseler ol kimesneler /5/ ki aña uydılar ‘ömrleri kaçır ola zirā ki imām-ı meyyite tābi‘ oldılar /6/ eger meyyiti mescidde görse ol meyyit ‘azābdan emīn ola zirā ki /7/ mescid maħall-i emndür eger bir kimesne meyyiti mariz görse günāhından /8/ mes’ül ola bir kimesne görse ki meyyitüñ bir ‘uzvı ağırmış müteşekkidür /9/ ol meyyit mes’ül ola ol ‘uzv kime mensübısa anuñ kıbelinden /10/ meşelā başı ağırsa baş ataya atasına takşir itdügi sebebeden mes’ül /11/ ola veyā vālidesine veyā re’isine takşir itdügi sebebeden mes’ül ola eger görse ökçesi ağırı vaşıyyete hayf itmiş ola veyāhod /12/ bir nesneye emīn itmişler ola taẕyi‘-i emānet ide şol eli ağırsa /13/ ‘avratı haķķın zāyi‘ itmiş ola veyā gayrı ‘avratlar haķķın zāyi‘ itmiş /14/ ola uyluğı ağırsa şıla-yı rahmi terk itmiş ola ol sebebeden /15/ mes’ül ola eger iki ayağı ağırsa bātıl yire fetvā virdügi

302a

/1/ sebebeden mes’ül ola ‘avratları düşde görilse bu zıkr olınan /2/ hālile ol-dağı ta‘bir mezkürile ta‘bir olunur müslimün eydür bir kimesne /3/ görse ki bir hayy kişi bir meyyite nesne virür ta‘ām ve şarāb cinsinden /4/ mālına zarar yetişe eger libās ve geyilür nesne virse ammā geymese şiddetdür /5/ mālında yāhod marāzdur nefsinde ammā yine sağ ola eger milk virdügi libāsın /6/ bu hayy olınan kişinüñ geye geldügi libās olsa meyyit dağı alup /7/ ol libāsı geyse ol hayy fevt ola ammā ‘āriye virse temlik itmese /8/ dikmek ve yumak gibi zararı yokdur eger meyyit bir kimesneden ta‘ām alsa /9/ mālī zāyi‘ ola şanmaduğı yirden eger meyyit kavun ve karpuz alsa guşşası /10/ gide zirā ki seri‘ü’z-zevāldür ba‘zı hūkemā eydür meyyit bir kimesneden nesne /11/ almak yaramazdur düş gören kimesnenüñ fevtine delālet ider yāhod ba‘zı /12/ akribānuñ fevtine delālet ider veyā ba‘zı dostlarınuñ mevtine delālet /13/ ider müslimün eydür her nesne ki sen meyyite virürsin eger hubūb /14/ ve dāneler cinsinden olsa ummaduğı yirden hayrdur ve eger meyyite /15/ göñlek virse ol meyyitüñ ‘ıyşı niceyse bunuñ dağı eyle ola

302b

/1/ eger meyyite taylasān virse cāhıla ta‘bir olunur ve kadr ve mertebe ve dünyā ile /2/ ta‘bir olunur ta‘ām virse şerefile ta‘bir olunur kavun virse guşşayıla ta‘bir olunur /3/ ve eger meyyite nesne virse meyyit buña bir kelām veyā ‘ilm veyā vaşıyyet itse /4/ dininde

şalâh ola her bâtil ki meyyitden şadır olur feraḥ ve lehv ve /5/ tarab gibi rû'yâ degüldür (zîrâ ki ehl degüldür) ba'zı ḥükemâ eydür meyyite nesne virmek eyü degüldür /6/ illâ meger ki virilen nesne ta'âm ola yâ gümüş ola yâ şevb ola bir kimesne /7/ gördi ki meyyit buña selâm virdi i'tirâz ve gâzab itmez meyyitüñ ḥüsn-i /8/ ḥâline delâlet ider bir kimesne görse ki meyyiti eliyile tutar eline māl /9/ gire bir kimesne görse ki meyyite kelâm ider söyler ḥalkıla çekişe /10/ yine şulḥ olına eger görse ki emvât buña söyler 'ömri uzun ola /11/ müslimün eydür bir kimesne görse ki bir ma'rûf meyyiti öper intifâ' ide /12/ mālından veyâ 'ilminden meyyit-i mechûl öpse eline recâ itmedügi yirden /13/ māl gire meyyit-i ma'rûf ve mechûl olsun eger şehvetile öpse meyyite /14/ cimâ' itmek gibidür aḥkâm zıkr olunur eger şehvetile öpmese cimâ'dan /15/ aşâgadur ba'zı ḥükemâ eydür ḥasta olan kimesne meyyit öpse fevt ola

303a

/1/ saḡ öpse kelâmı ḥalk içinde nâ-makbûl ola eger ḥayâtdayiken dost /2/ olduḡı kimesne öpse eyüdü eger ol meyyit bunı öpse meyyitden buña /3/ ḥayr yêtişe eger bilmedügi meyyit bunı öpse bir ḥayr yêtişe ummaduḡı /4/ yirden bir kimesne görse ki meyyit bunuñıla mu'ânaḡa ider veyâ muşâfaḡa /5/ ve muşâlaḡa ve muḡâlaḡa ider 'ömri dırâz ola eger münâza'a üzerine boḡazına /6/ yapıssa ḥayrı yokdur eger görse meyyite cimâ' ider ḡabri içinde /7/ zinâ ide cimâ' itse menî gelse bir kimesneyle ihtilâḡ ide veyâ bir şırririle /8/ ihtilâḡ ide elinden mālî zâyi' ola eger meyyit-i ma'rûfa cimâ' itse /9/ er olsun 'avrat olsun ummaduḡı maşlahatı tamâm ola eger cimâ' /10/ iden meyyit olsa cimâ' olınan ḡayy olsa ol ḡayy olan kimesneye /11/ meyyitüñ muḡallefâtından nesne yêtişe eger meyyit olan 'avratı bir kimesne /12/ görse ki ḡayât bulmuş aña bu kışi cimâ' ider yâ menîsine ve meziysine /13/ bulaşur bir yaramaz 'amele peşimân ola amma ḡayra munḡalib ola 'avratlar /14/ er âdemüñ menîsine bulaşsa ol meyyit sebebinden feraḡa ve vilâyete /15/ yêtişe veyâ ticârete yêtişe fâyide ide eger bir kimesne meyyit olan 'avratı

303b

/1/ nikâḡıla alsa kendü evine götürse bir iş işleye andan peşimân ola /2/ eger bu kışi 'avratuñ evine varsa anda vaḡan dutsa bu kışi fevt /3/ ola 'avrat daḡı bu zıkr olınan düşleri görse hemân erenler /4/ gibidür eyle ta'bir olunur eger bir kimesne görse meyyit da'vet idüp aldı /5/ bir yire gitdi dönüp yine gelmedi fevt ola bir marâz sebebiyle ki ol /6/ da'vet iden meyyit ol marâzdan fevt olmışıdı bu da'vete icâbet /7/ iden daḡı ol marâzıla naḡl ide ve kezâlike bir kimesne görse ki /8/ meyyitüñ ardına düşüp gider varup bir eve girdi ve ol evden /9/ çıkmadı fevt ola bir kimesne görse ki bir meyyit

buña haber virdi /10/ ki fulân vaqt fevt olursın ol vaqtda mevt ola eger meyyite tâbi' /11/ olsa ammâ anuñla bir yire girmese veyâ girse tizcek yine çıksa /12/ katı hasta ola ammâ yine sağ ola eger görse ki meyyitile müsâferet /13/ ider bir emr anuñ üzerine telbîs olına eger görse ki meyyit buña eski /14/ ve kirlü gönlek virdi fakîr ola ve günâh işleye zîrâ ki eski fakırdur /15/ ve kir günâhdur bir kimesne görse meyyit buni darb ider sefer sebebinden

304a

/1/ hayr göre gitmiş şey'i eline gire eger görse meyyit bu kişiden i'râz /2/ ider ve gâzab ider bu kişi bir yaramaz nesne işlemişdür dinine nokşân /3/ vâkı' olmuşdur zîrâ ki meyyit Allâh ta'âlâ rızâsına tâbi'dür yaramaz /4/ nesneyi sevmez eger hayy olan kimesne meyyiti vursa meyyit buña rızâ virse /5/ nesne demese hayyuñ dîni za'fdan hâlî ve kuvvetlü olmuşdur meyyite hayr /6/ ve ihsân ide zîrâ ki meyyit râzı olup nesne demedügi hayyuñ fi'li hak /7/ olduğındur eger meyyiti uyur görse râhatdur ve hüsni hâle delâlet /8/ ider 'üryan görse dahı eyüdü eger hayy ve meyyit ikisi bir döşekde yatur /9/ görse 'ömri dirâz ola eger meyyit ta'am şatun alsa ol ta'am kız /10/ ola ve eger metâ' şatsa ol metâ' ucuz ola eger ta'am içinde /11/ meyte veyâ şıçan veyâ bir dâbbe bulunsa ol ta'am fâsîd ola eger meyyit /12/ 'amel-i hayr işlese ta'limdür ki sen-de eyle idesin eger şer işlese terk /13/ it dèmege işaretdür müslimün eydür bir kimesne görse ki meyyitüñ /14/ kabrin qazar bu qazan kimesne ol meyyitüñ tarîkine sülûk itmek ister /15/ dinde ve dünyâda ve hîrfetine ve şanâ'atına sülûk ider eger kabrin qazan

304b

/1/ kimesne meyyite yetişse meyyiti hayy bulsa ol kimesnenüñ eline 'ilm ve hikmet /2/ ve mâl gire ba'zılar eydür bir kimesne makâbir qazsa andan ahyâ ve emvât /3/ zâhir olsa ol mevzi'de yine mevt hâdiş ola qavm-i 'İsâ eydür /4/ bir kimesne emvâtüñ 'ızâmın cem' itse ol kimesne hazine bula ve /5/ mâl-ı 'azîm eline gire eger hayy olan kimesne görse kendü dahı meyyit /6/ olmuş sefer-i ba'id ide vatanına rücû' itmeye dîni fâsîd ola ve fevt /7/ ola eger görse ki kendüsi hayydur ammâ mevtâyıla ihtilâf ider /8/ müfsidlerle müşâhabet ide eger görse anlaruñ katında fevt olur /9/ anlaruñ fesâdına ve bid'atına dâhil ola bir kimesne bir meyyiti görse /10/ ki hâlet-i küfr üzerine fevt olmuşıdı kelime-i hikmet ve hayr söyler ru'yâ /11/ degüldür temessül-i şeytândur eger kâfirler fevt olsa anuñ üzerinde /12/ eski ve kirlü ton görilse yaramaz hâle delâletdür dâr-ı âhîretde kaçan /13/ taht üzerinde ahmer tonlarla ve başında tâcıla ve elinde sıvâr ve /14/ barmağında hâtem ve ayagında halhâlîla görse bi-hasebi'd-dünyâ 'izzile /15/ ve devletile anuñ bâkileri zindigânî ideler bir kimesne ki kendü atası

305a

/1/ fevt olmuşıdı gördi ki hayât bulup 'avratına cımâ' idüp gısl /2/ ider cenâbetden oğlı zıkr olınan każıyyeyi bildi 'avratı erkek /3/ oğlan toğura ve dağı ehl-i beytine ferah yetişe ve meyyitüñ ismi hayy /4/ ola meyyit ferah ola adı hayr zıkr olduğına ve Allāhu a'lem bi's-şavāb /5/ **dördüncü faşl** cennet ve cehennem ve anlara müte'allık olan nesneleri /6/ görmegüñ ta'biri beyânındadır ba'zı hükemâ eydür bir kimesne görse ki /7/ âhirete varmış bu kişı ef'âl-i hasene ve ta'at ehliyse baṭṭāl ola /8/ zirâ bir kimesne ki âhiretde ola 'ameli münkaṭı' olur ammâ ḥavf içinde /9/ olan kimesnelere eyüdür ḥavfdan ḥalâş ola ve sayir nâsa yaramazdur /10/ sefere ve müfâreḳata delâlet ider ba'zılar eydür seferde olan kimesnelerüñ /11/ fevtine delâlet ider bir kimesne görse âhiretten pes gelmiş seferden /12/ evine gele görse âhiretten gelmedi ğurbetde bâki kala bir kimesne /13/ görse ki âhirete gıtdi pes gelmekden men' itdiler ḥabsile ta'bir olunur /14/ veyâ marâz-ı tavilile ta'bir olunur ki âhirü'l-emr fevt ola ammâ şofıra /15/ yine rücû' itse ḥabsden ḥalâş ola veyâ marâzdan ve şiddetden

305b

/1/ ḥalâş ola ba'zılar eydür bir kimesne diyâr-ı ğurbetde olsa gördi ki âhirete /2/ gıtdi vatanına vara ارض يوم قيامه bir şerife 'avratdur veyâ recül-i /3/ şerifdür en-nefh fi's-şur (şur ürmek) necâtdur şuleḫaya bir kimesne görse ki kıyâmet /4/ kopmuş veyâḥod güneş mağribden tülû' itmiş veyâ âyât-ı ba's ve nüşürdan /5/ şerler zâhir olmuş 'ameli hayr olan kimesnelere beşâretdür ve 'ameli şer olana /6/ yaramazdur ve eger kıyâmet kopan yirüñ cemâ'atı zâlimlerise anlara intikâm /7/ olına ve eger mazlûmlarisa nuşret ola eger görse ki kubûr yarılmış /8/ mevtâ cemi'i taşra çıkmış ol yire 'adl ola eger görse kıyâmet /9/ kendü üzerine başka olmuş fevt ola eger görse ḥaşr olunmuş bu kişı /10/ zâlimdür ba'zılar eydür bir kimesne görse kıyâmet içindedür sefer ide /11/ eger ḥarb içinde görse 'adüya zafer bula bir kimesne melâikelerden /12/ melek görse melâike dese ki oқи kitābuñı düş gören şâlihise /13/ eyüdür ferah ola tâlihise yaramazdur كفي بنفسك اليوم عليك حسيا /14/ كما قال الله تعالى اقرا كتابا في bir kimesne görse ḥisābı āsān /15/ olur mestüre 'avratı ola eger ḥisābı düşvār olsa ziyān ide

306a

/1/ قال الله تعالى محاسبنا و حسابا شديدا eger bir kimesne görse elinde /2/ mizān vardır bu kişı sünnet üzerine ola eger görse ki muḥasebe /3/ ider a'mālî mizāna vuruldu ḥasenâtı ziyāde geldi bu kişı emr-i dünyādan /4/ bir nesneyi ıslāḫ ide 'ında'llāḫ müşāb ola eş-şirātü'l-müstakim bir kimesne /5/ görse ki şirātdan tayınmış tarik-ı ḥaḳḳı terk ide bir kişı yörüyüp /6/ şirātı geçse şuglından emîn ola bir kimesne görse ki cehenneme /7/

girmiş günâh-ı kebîre işleye veyâ sultândan bir mihnete yêtişe andan /8/ halâş olmaya ve eger cehenneme girse kılıç çıkarsa fuşş söz söyleye /9/ eger cehenneme mütebessim olup girse dünyâ gamından ferah ola eger /10/ görse mahbûs olmakdan halâş olmadı dünyâda fakîr ve mahzûn /11/ olmakdan hâlî olmaya her rû'yâda ki nâr görile elbette fitne ve /12/ ta'cil-i 'azâb vardır eger cehennemden yanmadın çıkısa dünyâ guşşasına /13/ düşe eger cehennem zağğûmından ve hamiminden ve şadidinden ve harrından (ıssısından) /14/ tatsa günâh kesb ide ve katl-i nefis ide ve umûr aña müte'essir ola /15/ eger görse ki müsveddû'l-vech (kara yüz) ve ezraqu'l-'ayn (gök göz) olmuş cehennem içinde

306b

/1/ тұrur Allāh düşmeni olan kimesneyle muşāhib ola fi'l-i münker işleye /2/ yūzi hālk katında kara ola Allāh ta'ālā āhiredde 'ikāb ide kavm-i /3/ 'İsā eydür bir kimesne cehennemi uyhuda görse 'ayānā hayr yokdur /4/ sultândan hāzer itsün bir kimesne cehenneme girse bir günâh /5/ ucından fazāhat bula eger görse cehennemden keennehu çıkımiş tevbe /6/ ide eger cehennem şarābından içse veyâ ta'amından yēse ma'āşīye /7/ mürtekib ola yā bir 'ilm taleb ide kendüye vebāl ola bir kimesne cehennem /8/ mālīkin görse ya'nī nār-ı hāzinedārıdur ki beşāsetile тұrur sultānuñ /9/ cellādlarından bu kimesneye şerbet yêtişe eger görse ki bir melek bunı /10/ saçından yapışur nāra atar bu kişīye bir zarar yêtişe zelil ola /11/ ba'zı muhākkiqlar cehenneme girmegi nefis hevāsına uymağıla ta'bir /12/ iderler eger bir kimesne cenneti az ba'id görse bir 'amel işleye ki anuñ /13/ sebebiyle cennete karib ola eger bu kişīye dēseler ki sen cennete /14/ girürsñ bir mirāşıla beşāret vākı' ola eger görse ki Allāh ta'ālā /15/ bu kişīyi cennete koyar ammā bu kişī girmez bu kişī kāfirün bi'llāh ola

307a

/1/ eger kılıcın çıkarsa cennete girse emr-i ma'rūf ve nehy-i münker ide /2/ nī'mete ve devlete yêtişe eger görse cennete girmiş Allāh ta'ālānuñ /3/ ferāyızın yirine getürmiş ola ve sünnet-i resūli ihyā itmiş ola /4/ ve hālkıla hūsn-i mu'āşere itmiş ola eger görse ki cennete mütebessimen /5/ girür Allāh ta'ālāyı zikr eyleye ve fevāhişden yığlana eger görse ki /6/ cennete girmiş köşklerinde sākın olmuş ve ravzaların görmiş bu /7/ kişī āhiredde cennete dāhil ola eger görse cennete her kankı kapusından /8/ isterse girür vālideyn bu kişīden rāzı olmuş ola eger görse /9/ cennetde bir firāş üstinde tekyelenmiş bu kişīnuñ bir mestüre müşfiķa /10/ hātūnı ola andan dünyâda ve āhiredde rāhat ola eger cennete /11/ girse çı vakt dāhil olduğın bilmesee dünyâda 'aziz ola şürür /12/ andan medfū' ola eger cennet yemişlerinden yēse 'ilm öğrene eger /13/ yābende bulsa kendü

yemese âhere virse yêdürse kendü bildügi /14/ 'ilmi âhere ifâde ide ol müte'allım olup öğrenen kimesne fâyide ide /15/ kendü nefsi fâyide itmeye eger görse ki cennetüñ yemişlerinden

307b

/1/ bu kişiyi men' itdiler bu kişinüñ dîni fâsîd olmışdur eger görse ki /2/ kendüyî cennet bağçelerinde seyr ider dîni kâmil ve İslâmî hâliş /3/ ola zirâ ki ravza-ı cennet dindür hâzravâtı İslâmdur eger /4/ görse ki cennete girmek diler ammâ girmekten men' iderler bu kişi /5/ hac ve cihâd itmek taleb ide men' ideler veyâhod bir günâh üzerine /6/ muşir ola tevbe itmek taleb ide tevbe naşib olmaya bir kimesne /7/ görse keennehu firdevs içindedür hidâyete yêtişe eger görse cennet /8/ kapularından üzerine bir kapuyı bağladılar atası veyâ anası fevt ola eger /9/ görse cennet kapısı bağlandı açılmaz ki gire vâlideyn bu kişiye /10/ gâzab itmiş ola muhakkıklar katında cennete dâhil olmak 'âlem-i kalbe /11/ dâhil olmağdur ve dahı maķâm-ı tefriķadan maķâm-ı cem'e vuşul bulmağdur /12/ dëyü ta'bir iderler eger görse cennet 'avratlarından bir hâtûna /13/ cimâ' ider umûr-ı dünyâsı eyü ola ol 'avratuñ cemâli miķdârı /14/ bir kimesne görse ki cevârî-yi cennetden ve hürilerden bir nicesine /15/ cimâ' ider dîn emrinde sırrıla 'amel işleye ve hayra semâ' ide umûr-ı dinde

308a

/1/ eger cârîye mekşûf olursa hayr-ı mekşûf ve zâhir ide hac ve cihâd /2/ gibi ve zekât gibi eger görse ki cennetüñ 'avratları ve gilmânı bunuñ /3/ etrafında tavâf iderler memlekete ve na'ime yêtişe bir kimesne görse /4/ ki Kevşer şuyından içer riyâsetdür ve a'dâya muzaffër olmağdur كما قال /5/ الله تعالى انا اعطيتك الكوثر eger görse cennet kaçırından /6/ bir kaçırda тұrur bir cemîle 'avrat ala قال الله تعالى حور مقصورات في الجنان /7/ eger sidre-i cennet görse zafer ve riyâsetdür eger talh /8/ yêse ki aña müz dërler veyâ gölgesinde otursa murâdına yêtişe /9/ ve eger cennetüñ lebeninden ve hamrından ve şuyından /10/ ve 'aselinden yêse ganidür ve ni'metdür /11/ ve 'ilmdür ve hikmetdür

- /12/ çü hicretten sekiz yüz geçmişti
varup ihdâ ve tis'in olmuşdı
- /13/ receb ayında te'lif-i kitâba
şürû' olındı bu faşl-ı hitâba
- /14/ girü erbâ'da mişlinde (ya'ni receb) ferâğı
bulup yakduk bu rüşen dil çerâğı
- /15/ du'â itse gören işbu fakîre
irişsün dâyimâ lutf-ı keşîre

132 P19

MÜŞKİL-GÜŞĀ (TA'ĀBİR-NĀME)
(DİL BİLGİSİ-METİN-DİZİN)

İKİNCİ CİLT

Hatice EMİNOĞLU

132919

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı için öngördüğü
DOKTORA TEZİ
olarak hazırlanmıştır

Ankara
Ocak, 2003

F. d. c. 132919
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

4. DİZİN

-A-

āb	Far. (2): Su 91b/14, 199a/3	a'ceb	Ar. (2): Acayip olan, tuhaf olan 273a/10, 276b/11
ābādān	Far. (1): Bayındır, mamur, şen 252b/9	a'cebül'-	acā'ib (1): Çok garip ve gülünç olan 276b/11
ā. ol-	(1) 252b/8	'acel	Ar. (2): Acele etmek 218b/2, 234b/15
'abd	Ar.(6): Kul, köle 30a/10, 222a/7, 270a/13, 273b/9, 288a/3, 288a/3	'acele	Ar. (1): Çabuk, çabukluk 224b/12
'a.-e	(3) 266a/14, 273b/4, 273b/7	'a.-yle	(1) 46b/7
'a.-den	(1) 273b/10	'a. it-	(1) 46b/7
'a.-üñ	(2) 2a/10, 273b/7	'acemî	Ar. (4): Tecrübesiz, toy 131a/12, 149b/8, 222a/15, 231a/3
ābdest	Far.: Abdest	'a. cāriye ol-	(1) 187b/5
ā.-le	(1) 7b/1	acı	(3): Acı, tatlı olmayan; dert, eziyet, sıkıntı; ağrı, sızı; mec. üzüntü 91b/14, 123a/4, 166b/3
ā.-süz	(1) 202a/5	a.-dur	(1) 118a/13
ā. al-	(2) 58a/5, 89b/8	a.-sı	(1) 124b/14
'abeş	Ar. (2): Saçma, boş 43a/4, 82a/2	a.-sına	(1) 284b/15
'ābid	Ar. (3): İbadet eden, kulluk eden, tapınan 139b/10, 159b/5, 227a/3	a.-ysa	(1) 188a/6
'ā.-dür	(1) 138b/14	a. ol-	(2) 90a/2, 160a/14
'ā. ol-	(2) 195b/7, 287a/15	a. söz işit-	(2) 117b/2, 119b/3
'abîd	Ar. : Kullar, köleler	acıt-	: Ağrı ve sızı duymasına sebep olmak; acılık vermek
'a.-e	(1) 153b/12	a.-dı	(1) 294b/11
'ābide	Ar. : İbadet eden, kulluk eden, tapınan (kadın)	'acibe	Ar. (1): Tuhaf, şaşılacak şey 1b/2
'ā. ol-	(2) 143a/7, 166b/7	'ācil	Ar. : Acele, gecikmez
ābnūs	(1): Abanoz denilen sert ve siyah bir ağaç 121a/1	'ā.-dür	(1) 132b/8
'abūs	(3): Somurtkan, asık suratlı, ekşi yüzlü 202a/5, 217b/12, 262b/6	'ā.-e	(1) 168b/8
ācām	Ar. (1): Meşelik, kamışlık, ağaçlıklar 116a/15	'ācilen	Ar. (1): Gecikmeden, çabucak 103a/14
'acāyib	(1): Tuhaf şey, anlaşılmaz şey 276b/11	'acîn	Ar. (1) Yoğrulmuş şey, hamur 156b/15
'a.-dendür	(1) 273a/10	'āciz	Ar. (2): Beceriksiz; zayıf, güçsüz 245a/12, 280a/14
'acāyız	Ar. : Kocakarılar	'ā.-dür	(2) 249a/1, 277a/13
'a.-e	(1) 142b/10	'ā. eyle	(1) 221b/15
'aceb	Ar. (3): Acaba !, hayret! 42a/2, 228b/4, 277a/4	'ā. ol-	(3) 106b/3, 290b/11, 133a/11
'a. gör-	(1) 279a/11	'acl	Ar. (1): Buzağı 141a/4
'a. kal-	(1): 97b/3	'acūze	Ar. (2): Kocakarı 18b/7, 139b/3
		'a.-yse	(1) 220b/12
		'acz	Ar. : Beceriksizlik, zayıflık

aç 'a.-ini (1) 53b/6
(3): Aç, tok olmayan 179a/8, 179a/9, 214a/7

aç- a.-lar (1) 224a/13
(1): Açmak 264a/2

a.-a (1) 237b/11
a.-acak (1) 12b/5
a.-ar (1) 108a/1
a.-dı (1) 263b/12
a.-dum (5) 27b/5, 27b/7, 262a/9, 263a/14, 264a/2
a.-ınca (1) 8a/7
a.-mış (2) 181b/13, 262a/8
a.-sa (3) 183b/5, 193b/11, 237b/11

açıcı a.-up (2) 27b/10, 32a/11
(1): Açma işini yapan 229b/15

açıl- : Açılmak

a.-a (6) 16b/14, 31a/6, 184a/8, 192a/12, 194a/5, 200a/4
a.-an (1) 172a/15
a.-dı (2) 180b/8, 265b/14
a.-maz (1) 307b/9
a.-mış (4) 51a/7, 107a/6, 120b/8, 237a/15
a.-sa (6) 106b/13, 106b/14, 108a/9, 180b/12, 236b/2, 270b/15
a.-sun (1) 265b/11
a.-ur (2) 7a/4, 76b/4
a.-ursa (1) 176a/10

açılmak (1): Açılmak 235b/7

a.-dur (1) 235b/7

açlık(ğ) : Aç olma hâli

a.(ğ)-a (2) 98b/11, 214a/6

açuk (6): Açık, kapalı olmayan 113b/11, 167b/3, 167b/15, 169a/15, 235b/6, 257a/11

ad a. ol- (1) 213b/8
(9): Ad, isim 18b/5, 18b/5, 20a/1, 20a/5, 20a/6, 95a/9, 95b/13, 113b/10, 144b/4
a.-dur (1) 122b/2
a.-ı (7) 7b/4, 18a/14, 82a/9, 140a/11, 213a/5, 289b/1, 305a/4
a.-ıdur (2) 20a/13, 136a/10

a.-ın (4) 19b/13, 20b/12, 120a/10, 289a/8
a.-ına (3) 18a/14, 199a/6, 213a/5
a.-ını (3) 18a/13, 18a/13, 104b/9
a.-ıyla (1) 267a/9
a.-lardan (1) 18b/2
a.-uñ (2) 20a/8, 20b/10
a. vir- (4) 95b/13, 95a/9, 113b/10, 144b/4
a.-ı çık- (1) 128a/8
a. koy- (1) 20a/5

a'dā Ar. (11): Düşmanlar 67b/3, 73a/14, 151b/3, 160a/5, 166a/10, 180b/15, 182a/11, 182a/12, 222b/5, 249b/5, 285b/4
a.-dan (3) 131b/9, 198a/15, 285a/10
a.-dur (3) 134a/5, 145b/8, 285b/4
a.-ları (1) 237b/3
a.-larıdur (1) 30a/2
a.-nuñ (2) 73a/15, 289b/12
a.-sı (2) 142a/1, 267a/10
a.-sın (1) 199b/12
a.-sına (2) 237b/9, 291a/9
a.-sından (1) 93b/6
a.-ya (15) 131b/1, 143b/10, 157a/4, 175a/15, 176b/14, 195b/5, 196b/1, 207a/9, 219b/8, 220a/11, 222a/6, 225b/11, 264b/1, 289b/11, 308a/4

ādāb Ar. (1): Terbiyeler, utanmalar; yollar, kaideler 278b/1
ā.-ıla (2) 253a/12, 254a/9
ā.-ındandır (4) 30b/5, 31b/9, 31b/13, 32a/6
ā.-ı şer' üzerine ol- (1) 108b/6

a'dād Ar. (1): Adetler, sayılar 63a/9

adaş : Aynı addan olan; dost, yakın arkadaş
a.-ı (1) 301a/11
a.-ınuñ (1) 50b/11

'ādāt Ar. (2): Âdetler, gelenekler; tabiatlar, alışkanlıklar 126b/13, 126b/14

- 'adāvet** Ar. (7): Düşmanlık
130b/9, 134b/10,
165b/1, 218a/61,
227b/2, 281b/14,
283b/14
- 'a.-dür** (6) 128a/15, 157b/12,
184a/13, 216b/4,
222b/15, 231b/12,
241b/11
- 'a.-e** (1) 283a/7
- 'a.-i** (1) 9b/6
- 'a.-in** (2) 218a/5, 222b/15
- 'a. barak-** (1) 80a/8
- 'a.-it-** (6) 119a/9, 141b/14,
228/9, 247b/10, 250a/9,
284b/4
- 'ad(d)** (1): Sayma, sayılma,
telakki olunmak; itibar
etmek 218a/8
- 'a. it-** (2) 3b/10, 244a/9
- 'a. ol-** (2) 194a/14, 241b/5
- 'aded** Ar. (6): Sayı 40b/8,
47a/5, 61b/4, 62b/11,
116a/4, 244a/9
- 'a.-dür** (1) 120a/9
- 'a.-i** (6) 38b/13, 62b/13,
117b/14, 148b/6,
152b/2, 152b/5
- 'a.-inüñ** (1) 62b/7
- ādem** Ar. (24): Adam; insan
5a/6, 45b/15, 135b/5,
163a/14, 170a/14,
186b/4, 189a/4, 189a/8,
202a/11, 204b/6,
211b/11, 213a/5,
213a/5, 218b/9, 222a/7,
229a/5, 283a/8, 297b/2
- ā.-den** (3) 146a/8, 189b/6,
287b/13
- ā.-dür** (6) 109b/3, 135b/7,
203b/3, 224b/11,
226b/10, 237a/9
- ā.-e** (4) 1b/2, 48b/6,
174b/11, 212a/12
- ā.-i** (4) 212a/9, 215a/15,
235b/13, 251b/9
- ā.-ile** (3) 123b/5, 147a/10,
172b/14
- ā.-ler** (3) 203b/2, 229b/11,
229b/11
- ā.-lerden** (1) 150b/2
- ā.-lerdür** (2) 203a/13, 205b/9
- ā.-leri** (1) 73a/10
- ā.-üñ** (10) 137a/10, 155b/8,
166b/7, 166b/7, 168a/1,
178a/2, 178a/2, 186b/2,
237a/9, 303a/14
- ā.-lerüñüñ** (1) 37a/8
- ā.-üñ yanında ol-** (1) 137a/7
- 'adem** Ar. (5): Yokluk,
bulunmama 23a/10,
38b/3, 53b/7, 128b/2,
143a/5
- 'a.-den** (1) 1b/1
- 'a.-ine** (1) 38b/13
- ādemi** Ar.: Ademoğlu,
insanoğlu
- ā.-nüñ** (1) 47a/8
- pāzār ā.-si** (2) 165a/15,
300b/8
- ādemīn** Ar. (1): Ademler,
insanoğulları 137a/6
- ādem oğlanları** Ar. +T. (2):
Ādemoğlanları,
insanoğulları 32a/11,
33b/3
- ā.-na** (2) 7b/6, 13a/9
- ā.-nüñ** (2) 10b/8, 29b/12
- 'aden** (Ar. 'adn): Cennet
- 'a.-e** (1) 85a/13
- 'ades** Ar. (2): Mercimek
122b/7, 123b/11
- 'ādet** Ar. (5): Görenek,
alışkanlık, tabiat 41b/3,
89b/1, 156a/10,
256a/14, 277a/11
- 'ā.-den** (1) 102a/1
- 'ā.-i** (1) 42a/10
- 'ā.-ise** (1) 219b/2
- 'ā.-lerini** (1) 44a/7
- 'ā. it-** (2) 113a/3, 225a/11
- 'ā. ol-** (1) 42a/10
- adım** : Adım
- a.-la** (1) 214b/13
- 'adıl** Ar.: Eşit, eş
- 'a.-dür** (1) 238a/9
- 'a yap-** (1) 3a/4
- 'ādıl** Ar. (6): Adil, doğruluk
gösteren, doğru 43b/14,
51b/15, 64a/13, 234a/5,
265a/2, 266a/5
- 'ā.-dür** (3) 52a/3, 224a/1,
229b/2
- 'ā.-e** (2) 234a/5, 234b/15
- 'ā. kimesne ol-** (1) 226a/7
- 'ā. ol-** (2) 243b/14, 265a/1

'adl	Ar. (11): Doğruluk 3a/10, 41a/5, 86a/14, 87a/2, 147a/14, 195b/12, 203a/7, 225b/11, 228b/10, 266a/11, 266b/9,	'a.-sına (7) 44b/10, 51b/12 131b/4, 131b/6, 146b/6, 149b/7, 284a/7
'a.-dür	(4) 88b/5, 157a/6, 237a/14, 266a/13	'a.-sından (2) 77a/6, 295b/7
'a.-ile	(3) 41a/6, 224a/2, 230b/13	'a.-sını (1) 91a/15
'a.-i	(2) 56a/15, 235b/3	'a.-ya (11) 80b/9, 134a/3, 144a/4, 146a/2, 205a/4, 219b/14, 221a/9, 221b/12, 222a/7, 251a/14, 305b/11
'a.-ile	(1) 3a/11	'a.-yıla (1) 128a/13
'a.-in	(1) 127b/7	'a. ol- (4) 30a/5, 97b/9, 134a/13, 283b/14
'a.-ine	(1) 146b/5	'a.-yı kâvî ol- (1) 158a/3
'a. eyle	(1) 200a/3	'adüvv Ar. (3): Düşman, hasım 128b/8, 138a/11, 139b/3
'a. it-	(6) 193a/13, 193a/14, 204a/12, 204a/13, 210b/2, 238a/8	âfāk Ar. : Ufuklar, gökle yerin birleşir gibi göründüğü yer
'â.-i meş'	'âr ol- (1) 234a/5	â.-a (1) 264a/7
'a. ol-	(2) 228b/11, 305b/8	â.-da (2) 2a/14, 218b/4
adlu	(2): Adli, isimli; adında birisi 45b/15, 45b/15	âfākî Ar. (5): Nesnel, objektif, havâî 4b/4, 48a/10, 49a/15, 96a/1, 276a/3
açrās	(Ar.azrās) (1): Dişler, arka dişler 172b/1	â.-de (3) 49b/6, 49b/6, 96a/10
'adū	Ar. (25): Düşman 51a/14, 76a/7, 76a/8, 80b/8, 80b/10, 129a/4, 131a/14, 134b/13, 136a/7, 142a/3, 146b/5, 146b/9, 150b/8, 150b/13, 151a/4, 158a/2, 158a/4, 165a/14, 165a/15, 165b/5, 167b/2, 186a/13, 219b/13, 282b/3	â.-dür (1) 57a/12
'a.-dan	(4) 67b/1, 70a/7, 87b/1, 127a/15	â.-nūñ (1) 49a/12
'a.-dur	(12) 117b/12, 132a/14, 134a/2, 137a/7, 137b/11, 142a/4, 142a/5, 142a/5, 165b/2, 201b/11, 219b/14, 283b/8	â. ol- (2) 49b/9, 49b/11
'a.-ları	(2) 180b/13, 296a/9	âfākîyye Ar. (1): Ufuklar 62b/12
'a.-sı	(9) 56b/1, 80b/4, 85a/1, 92b/12, 142a/2, 185b/6, 216a/2, 221b/10, 284b/2	âfāt Ar. (1): Belâlar, musibetler 82b/15
'a.-sıdur	(1) 150b/6	â.-dan (1) 83a/1
'a.-sın	(1) 209a/8	âfet Ar. (2): Büyük felâket, belâ; mec. güzel insan 24a/7, 51a/5
		â.-den (1) 115a/14
		â. iriş- (1) 51a/5
		â. yitiş- (2) 115a/13, 237a/2
		'afife Ar.: İffetli, namuslu kadın
		'a. ol- (1) 290b/12
		'âfiyet Ar.: Sağlık, esenlik
		'â.-ine (1) 70a/1
		'â. gör- (1) 116b/12
		'afş Ar. (1): Mazı denilen tane 122b/9
		'afv Ar. (3): Suçunu bağışlama, özür dileme 78a/3, 217b/11, 267b/1,
		'a. it- (1) 135b/4
		ag- : Yükselmek, yukarı çıkarmak

a.-ar (3) 50a/6, 51a/13, 51a/14
a.-dılar (1) 65a/2
a.-sa (2) 99b/13, 100a/5
ağaç(c) (16): Ağaç 15b/13, 15b/13, 45a/3, 106b/8, 110a/7, 111a/4, 113b/4, 119b/7, 119b/13, 119b/14, 120b/6, 135a/6, 153b/4, 162b/14, 219b/5, 238b/7
a.(c)-a (3) 110a/4, 120a/15, 201a/2
a.(c)-ı (31) 104b/14, 110a/8, 110a/8, 110b/14, 111a/4, 111b/2, 111b/5, 111b/7, 111b/9, 114a/3, 114b/6, 117b/15, 118a/9, 119a/2, 119a/7, 119b/6, 119b/8, 121a/1, 121a/6, 121b/10, 121b/10, 121b/10, 122a/12, 122b/6, 122b/9, 122b/12, 124b/2, 124b/5, 124b/13, 125a/2, 125a/7
a.(c)-ıla (5) 106b/8, 110a/3, 130b/10, 163a/2, 216b/7
a.(c)-in (4) 111b/10, 112b/1, 117b/7, 118a/9
a.(c)-ına (5) 114a/8, 114a/8, 114b/9, 121a/9, 163a/3
a.(c)-ından (3) 110a/6, 125a/9, 125a/12
a.(c)-ını (1) 113a/2
a.(c)-uñ (4) 110b/15, 120b/2, 120b/2, 126b/10
a.-da (1) 122b/14
a.-dan (7) 114a/11, 119b/12, 122b/7, 125a/10, 162b/2, 173b/5, 200b/3
a.-lar (15) 4b/14, 15b/12, 41b/15, 41b/15, 70a/9, 99a/7, 100a/1, 110a/10, 110a/11, 110a/12, 110a/13, 110b/11, 111a/4, 119b/5, 120a/3
a.-lara (1) 15b/10
a.-lardan (1) 121b/15
a.-ları (6) 70a/12, 110a/14, 111a/5, 111a/8, 111a/11, 135a/7

a.-ların (1) 229a/9
a.-laruñ (1) 84b/9
a.-ıla ur- (1) 164b/9
a. ol- (1) 208b/13, 243b/9
a.-da ol- (1) 145a/12
a.-dan ol- (4) 104b/12, 105a/13, 157b/3, 236a/8
a. kömürü (1) 85a/8
ağaççı (1): Ağaç işiyle uğraşan 224a/6
ağaçlu (1): Ağaçlı 98a/2
āgāh Ar. (1): Bilgili; haberli; uyanık 54b/6
ağar- : Ağarmak, aklaşmak
a.-dı (1) 178a/13
a.-mıñ (1) 175a/8
ağarr Ar.: Asil; kendini çok beğenmiş
a. ol- (1) 128a/5
ağılu (bk. **ağulu**) (1): Zehirli 128a/12
ağır (3): Ağır, kalın 12b/1, 13a/1, 214a/14
a. yük çek- (1) 131b/15
ağır- : Anırmak; haykırmak, kükremek
a.-sa (2) 187a/14, 187a/15
ağırmak (1): Haykırmak, kükremek; anırmak 12b/6
ağırsak (1): İplik eğrilecek iğce takılan tahta yuvarlak 235a/11
ağ(ı)z (1): Ağız 290b/14
a.(ı)-a (2) 105b/6, 160b/13
a.(ı)-dan (2) 171b/6, 181b/5
a.-ı (7) 149a/14, 171b/8, 171b/12, 172b/13, 188a/15, 219b/4, 257a/13
a.-ın (2) 263b/12, 263b/13
a.-ına (1) 171b/7
a.-ında (2) 161a/1, 290b/8
a.-ındadır (1) 138a/1
a.-ından (9) 80a/3, 105b/7, 107a/13, 134b/12, 137a/10, 140a/15, 181b/6, 188b/1, 246a/8
a.-ıyla (1) 81a/7
a.-uma (2) 264a/2, 295a/4
a.-umda (1) 263b/13
a.-uñdan (1) 105b/10
a.-uñı (1) 264a/2
ağla- : Ağlamak
a.-duğı (1) 250b/4

a.-madın (1) 185b/4
a.-masalar (1) 298a/7
a.-r (4) 46b/3, 164b/9, 250b/4, 250b/4
a.-rken (1) 254a/2
a.-rlar (3) 89b/7, 295a/14, 296b/4
a.-rsın (1) 254a/3
ağlāl Ar. (2): Boyuna geçirilen zincirler; prangalar; kelepçeler 47a/8, 47b/3
a.-ı (1) 47a/9
ağlamak (4) Ağlamak 46b/2, 296a/10, 296b/3, 296b/7
ağlaş- : Ağlaşmak
a.-ur (1) 296a/3
a.-urlar (1) 301a/9
a.-urlarsa (1) 298a/6
ağmak (2): Yükselmek, yukarı çıkmak 99b/14, 99b/15
ağniyā Ar. (1): Zenginler 289b/9
a.-dan (1) 112a/14
a.-ya (4) 122a/12, 139a/6, 211a/4, 299a/9
a.-dan ol- (1) 243b/4
ağrı (1): Ağrı, acı, sızı 160a/12
a.-sı (16) 13a/4, 13a/4, 286b/12, 287b/10, 287b/11, 287b/14, 288b/3, 288b/7, 288b/8, 289a/4, 289a/4, 290a/12, 290a/14, 290a/14, 291a/2, 299b/4
a.-sına (2) 146b/11, 231a/1
ağrı- : Ağrımak, sızlamak
a.-dı (2) 291a/15, 291b/1
a.-masa (1) 170b/15
a.-miş (2) 171a/8, 301b/8
a.-r (3) 284b/15, 288b/3, 301b/11
a.-sa (8) 170b/4, 171a/1, 287b/8, 290a/1, 301b/10, 301b/12, 301b/14, 301b/15
a.-ya (3) 56a/5, 171a/9, 251b/14
ağrımak (3): Ağrımak, sızlamak 12b/2, 290a/12, 291a/2
ağsak (1): Aksak, topal 139b/6
a. ol- (1) 289b/5

ağsamak (1): Aksamak, topallamak 289a/14
ağsır- (bk. **ağsur-**) : Aksırmak, hapsırmak
a.-dı (1) 186a/11
ağsur- (bk. **ağsır-**) : Aksırmak, hapsırmak
a.-sa (1) 186a/5
ağsurt- : Aksırtmak
a.-dı (1) 185b/11
ağu (8): Zehir 11a/15, 11b/3, 123a/4, 282b/15, 283a/3, 283a/5, 288a/1, 288a/1
ağulu (bk. **ağılu**) (2): Zehirli 12a/15, 31a/13
ağyār Ar. : Başkalar, yabancılar
a.-dan (1) 74a/3
aḥad Ar. (3): Kişi, kimse 83a/8, 271b/4, 271b/4,
a.-a (1) 22b/11
aḥad-ı nās (1): "Halktan biri" 36a/2
aḥadi Ar. (1): Bir kimse, tek bir kimse 46b/5
aḥadiyye Ar. (1): Birlik, vahdaniyyet 48b/6
aḥbāb Ar. (1): Dost, bildik, tanıdık 2b/4
a.-a (1) 220b/14
aḥbār Ar. (1): Haberler, söylentiler; iyilikler 269a/2
a.-a (1) 148a/6
aḥbiye Ar. : Kıldan yapılan göçebe çadırları
a.-dendür (1) 235a/6
‘ahd Ar. (4): Söz verme; and, yemin; devir, zaman 15a/2, 110b/15, 134b/14, 218b/3
‘a.-dür (4) 15a/1, 110b/15, 218b/3, 232a/2
‘a.-e (1) 230a/8
‘a.-ile (1) 45a/2
‘a.-i (1) 279a/9
‘a.-in (1) 110b/13
‘a.-ine (2) 134b/14, 204b/7
‘a.-leri (1) 54a/6
‘a. boz- (1) 110b/13
‘a.-e vefā it- (1) 242b/3
‘a. eyle- (1) 164a/2
‘a. it- (1) 126b/2

āher	Ar. (23): Başka, diğer, gayrı 23b/9, 23b/12, 34a/15, 39a/5, 42b/10, 49a/2, 49b/5, 66a/1, 85b/3, 96a/5, 96a/5, 163b/13, 163b/14, 170b/9, 176b/5, 191a/7, 202a/15, 208a/9, 208b/1, 210b/3, 213a/13, 235b/1, 242b/5	āhıret	Ar. (4): Öteki dünya, ahiret 112a/15, 192b/12, 226a/8, 297b/15
ā.-de	(2) 39a/5, 140b/5	ā.-de	(17) 7b/11, 19b/1, 66b/12, 84a/6, 84a/7, 103a/5, 167b/15, 212a/1, 218b/5, 267b/3, 270a/8, 270a/11, 281b/10, 304b/12, 306b/2, 307a/7, 307a/10
ā.-den	(1) 175a/2	ā.-den	(2) 302a/11, 305a/12
ā.-e	(4) 117b/2, 175a/1, 307a/13, 307a/14	ā.-e	(8) 194a/10, 196a/5, 189b/6, 210a/15, 235a/8, 305a/7, 305a/13, 305b/1
ā.-i	(1) 208a/1	ā.-i	(1) 225b/9
ā.-içün	(1) 37b/11	ā.-içün	(1) 19a/7
ā.-le	(3) 33a/14, 187a/2, 219b/1	ā. şāhibi ol-	(1) 195b/14
ā.-üñ	(4) 42b/11, 43a/1, 49a/3, 220b/8	a.-de ol-	(1) 305a/8
ā.-üñdür	(1) 296b/12	aḥissā	Ar. (1): Pintiler, cımrılar 145b/7
a.-den ol-	(1) 214b/7	aḥkām	Ar. (10): Hükümler, emirler 17a/15, 60b/6, 75a/5, 194a/5, 256a/3, 268b/7, 274a/10, 274a/10, 278a/6, 302b/14
a.-i ol-	(1) 230a/14	a.-i	(5) 48b/13, 93b/8, 101b/15, 138a/5, 229b/1
āheste	Far. (1): Yavaş, ağır, yavaş yavaş 94b/1	a.-ında	(1) 104a/15
āhi	Ar. (2): Erkek kardeş; Âhîlik ocağından olan kimse 47a/15, 55a/4	a.-ından	(1) 277b/9
āhır	Ar. (1): En son, en sondaki 158b/7	a.-uñ	(1) 60b/4
āhır	Ar. (22): Son, sonraki; son olarak 2b/10, 14a/11, 14b/4, 27a/14, 39a/4, 39b/3, 40b/11, 40b/11, 41b/9, 61b/15, 62b/4, 62b/5, 64a/8, 64a/11, 64a/12, 124a/12, 152b/14, 167b/4, 187b/14, 222a/2, 278b/3, 291a/8, 296a/12, 305a/14	aḥkar	Ar. (1): Hakir olan, çok bayağı, değersiz 2b/5
ā.-de	(1) 33a/1	aḥlāk	Ar. (3): İnsanda bulunan zihnî ve ruhî hâller; iyilik etmek için yapılması gereken kurallar 61b/8, 69b/1, 136b/7
ā.-e	(5) 220a/4, 220a/5, 242b/9, 242b/10, 294a/15	a.-i	(2) 115b/6, 126b/14, 151a/12
ā.-i	(4) 13b/6, 66a/5, 167a/10, 279a/8	aḥlām	Ar. (3): Rüyalar; açık saçık rüyalar 12a/7, 13b/2, 268a/1
ā.-idür	(2) 66a/5, 41a/11	a.-a	(1) 42b/1
ā.-inde	(6) 15a/4, 15b/3, 16a/9, 16b/8, 129b/1, 262b/6	a.-dur	(1) 66b/9
ā.-ine	(1) 285a/6	a.-i	(1) 29b/2
ā.-lığı	(1) 230b/13	aḥlāṭ	Ar. (1): İnsan vücudunda var olduğu kabul edilen dört unsur: kan, salya, safra, dalak 12a/9

aḥmak	Ar. (3): Sersem, şaşkın, pek akılsız 136a/8, 191b/11, 234a/9	aḥz	Ar.: Alma, kabul etme
a.-dur	(2) 129a/5, 138a/6	a.-ı emvāl it-	(1) 136a/12
aḥmaklık	Ar. + T. (1): Sersemlik, şaşkınlık, akılsızlık 82b/14	a. it-	(4) 40a/2, 40a/2, 42a/13, 135b/10
aḥmer	Ar. (7): Kızıl, kırmızı 126a/9, 131b/12, 167b/9, 167b/9, 189a/13, 245b/15, 304b/13	aḥzar	Ar. (1): Yeşil, sebze 115b/6
a.-den	(2) 244b/12, 271a/13	a.-ısa	(1) 244b/14
a. ol-	(3) 112a/10, 138a/12, 167b/12	‘āḳ	Ar.: Anaya babaya asi olma; inatçı
aḥrār	Ar. (1): Serbest olanlar, köle ve esir olmayanlar 194a/7	‘ā. ol-	(1) 206a/4
a.-dan	(1) 225b/5	aḳ(ğ)	(38): Beyaz, ak 112b/7, 113b/8, 113b/11, 120b/10, 126a/8, 129a/12, 132b/3, 134b/1, 134b/11, 136b/8, 141a/6, 142a/9, 144b/6, 154a/12, 157b/13, 161a/11, 165a/13, 166b/11, 167a/12, 167b/7, 167b/8, 169a/6, 170b/13, 172a/8, 174b/7, 175a/7, 177a/1, 193a/11, 193b/3, 201a/6, 201b/2, 203a/5, 204a/4, 243b/9, 248a/9, 258b/10, 289a/13, 300b/12
aḥsen	Ar. (5): Pek güzel 61a/5, 61a/6, 96a/10, 151a/8, 268a/8	a.-dur	(2) 167a/9, 250b/1
a.-dür	(1) 122b/7	a.-ı	(2) 122b/14, 133b/6
a.-i takvim:	İnsan, en güzel tertip 61a/6	a (ğ)-ı	(2) 113a/4, 143b/14
aḥsent	Ar. (1): Aferin, bravo 76b/9	a.-ıla	(1) 167b/9
aḥşam	(1): Akşam 176a/15	a.-ın	(1) 190a/15
a.-la	(1) 15a/15	a.-ısa	(1) 229a/4
a. namāzı	(1) 176b/1	a. ol-	(4) 47a/4, 112a/10, 149b/3, 149b/7
aḥtān	Ar.: Kız kardeşler	a. perde ol-	(1) 233a/14
a.-dur	(1) 125b/6	aḳ-	: Akmak
aḥvāl	Ar. (6): Durumlar, hâller; genel durum 40b/15, 114b/13, 173b/14, 173a/10, 229a/6, 279b/13	a.-a	(1) 288b/8
a.-de	(3) 104a/9, 259a/7, 270b/1	a.-acak	(1) 76b/7
a.-den	(1) 260a/11	a.-an	(3) 76a/14, 162a/13, 185b/7
a.-e	(1) 96b/4	a.-ar	(24) 75b/5, 76b/3, 76b/5, 76b/7, 88b/4, 88b/5, 88b/5, 89a/4, 89a/5, 89b/6, 90a/3, 90a/6, 90b/6, 92a/5, 92a/5, 100b/1, 100b/1, 100b/12, 117a/15, 161b/15, 162a/12, 162a/13, 177b/2, 210b/10
a.-i	(3) 63b/7, 109b/15, 109b/15		
a.-in	(4) 229a/7, 229a/8, 229a/9, 262a/15		
a.-iyle	(1) 18b/14		
a.-lerine	(2) 141b/7, 141b/8		
aḥyā	Ar. (1): Diriler, canlılar 304b/2		
a.-nuñ	(1) 296a/1		
aḥyānā	Ar. (1): Zaman zaman 49b/11		
aḥyār	Ar. (2): İyi ve faziletli olanlar 113b/3, 114a/7		

- a.-dı (6) 90b/5, 91a/9,
106a/7, 150a/3,
280a/15, 293b/2
- a.-madı (1) 106a/7
- a.-masa (1) 294b/4
- a.-mayan (1) 76a/15
- a.-mayup (1) 293b/7
- a.-maz (2) 90b/7, 117b/1
- a.-sa (18) 46b/14, 89b/2,
89b/10, 89b/13, 89b/13,
90b/8, 149a/4, 175b/13,
185b/4, 185b/7, 186a/7,
209a/5, 210b/15,
216b/6, 285b/3, 293b/1,
293b/6, 294b/3
- a.-up (1) 114a/5
- a.-ar ol- (1) 89b/1
- 'aḳab** Ar. : Arka, art; topuk,
ökçe
- a.-ınca (3) 84b/12, 123a/8,
296b/10
- 'a.-ında (1) 247b/6
- 'a.-ından (3) 175b/9, 253a/8,
301b/1
- 'a.-indandur (1) 175b/9
- 'a.-uñdan (1) 80b/1
- 'aḳ'aḳ** Ar. (2): Saksagan
141b/1, 141b/2
- aḳall** Ar. : Çok az, pek az, en
az
- a.-ı (1) 158b/13
- aḳārib** Ar. : Akribalar
- a.-inden (1) 118a/6
- aḳça** (25): Para 15b/14,
15b/15, 30a/4, 30a/7,
103b/2, 112a/10,
113a/13, 113a/14,
133a/9, 140a/6, 148b/2,
163a/1, 163a/1,
174b/15, 183b/10,
216b/4, 222b/2, 226b/1,
226b/1, 242b/4, 242b/6,
242b/9, 254b/4, 285a/4,
293a/14
- a.-dan (1) 159b/2
- a.-dur (6) 102a/15, 112b/10,
117b/9, 122b/14,
152b/2, 158b/13
- a.-yı (1) 152b/3
- a.-lar (1) 242b/3
- a.-lardur (1) 111a/1
- a.-ları (1) 242b/5
- a.-nuñ (2) 30a/9, 148b/6
- a.-sı (2) 122b/13, 293a/14
- a.-sın (4) 175a/1, 216a/1,
253b/4, 253b/7
- a.-ya (1) 159b/2
- a. koy- (1) 247b/15
- a. say- (1) 218a/8
- geçmez a. (1) 214b/4
- aḳçalı** : Paralı
- a. cāhiller ol- (1) 132b/10
- 'aḳd** Ar. (2): Sözleşme,
kararlaştırma;
bağ, bağlama 102b/12,
218a/1
- 'a.-i (1) 279a/9
- 'a. it- (1) 106a/12
- 'a.-i uḥuvvet it- (1) 279b/2
- 'āḳıbet** Ar. (6): Son, nihayet
19b/1, 19b/4, 27a/14,
137b/2, 226a/4,
233a/14
- 'ā.-i (8) 27a/3, 164b/4,
164b/4, 170a/3, 196b/9,
252a/8, 298a/7, 298a/7
- 'ā.-ini (1) 29b/10
- 'āḳıl** Ar.: Akıllı
- 'ā.-dan (1) 13a/10
- 'ā. ol- (1) 168b/6
- 'ā. ve ziyrek ol- (1) 57a/13
- 'āḳıl** Ar. (1): Akıl 57a/13
- a.-dan (3) 93b/14, 192a/10,
245b/14
- 'a.-dur (1) 112a/5
- 'āḳıle** Ar. (3): Akıllı kadın;
koruyan, himaye eden,
sahip (kadın) 61b/5,
61b/9, 61b/15
- ā.-nüñ (1) 69b/8
- 'āḳır** Ar. (1): Kısır, çocuksuz
kadın; verimsiz toprak
289a/9
- aḳıt-(d)** : Akıtmak
- a.(d)-ur (1) 90a/8
- 'aḳıde** Ar. (1): Ağdalanmışken
ufak ufak kesilmiş renkli
şeker 159b/15
- 'aḳıḳ** Ar. (2): Kırmızı renkli
değerli taş 247a/5,
247a/9
- 'a.-den (1) 247a/7
- 'a.-ile (1) 247a/5
- 'a.-i āḫmerden ol- (1) 244b/12
- 'aḳıs** Ar. (1) Çarpma, çarpıp
geri dönme 54b/5
- 'aḳl** Ar. (16): Akıl 9b/12,
28b/4, 43b/10, 61b/6,

- 62a/2, 62a/2, 62a/3,
62a/15, 69b/2, 71b/13,
83a/6, 115a/4, 115a/8,
219b/10, 245b/14,
274a/3
- 'a.-dur (3) 123a/15, 147a/10,
184a/15
- 'a.-ı (1) 135a/3
- 'a.-ıla (1) 71b/12
- 'a.-ını (1) 64b/4
- 'a.-um (1) 123b/2
- 'a.-uñ (1) 113a/10
- 'a.-ı git- (1) 240b/10
- 'a. ol- (1) 141a/15
- 'aklen** Ar. (1): Akıl ile, akıldan
270a/7
- aklık** (1): Beyazlık 129a/15
- aklı** Ar. (1): Akla mensup,
akla dayanan 75b/1
- 'aklıyye** Ar. (2): Akıl ile ilgili
olan 4a/3, 9a/7
- 'a.-ye (1) 9b/4
- 'a.-yile (1) 75a/6
- akma** : Akma
- a.-sı (1) 89b/6
- a.-sına (1) 89b/12
- akmak(ğ)** : Akmak
- a.(ğ)-a (1) 151b/4
- akmaklık** : Akma işi
- a.-da (1) 76b/1
- akreb** Ar. (2): Yakın, en yakın
25a/8, 275a/6
- a.-dür (2) 16a/12, 297b/9,
- a.-imiş (1) 62b/6
- a.-iyle (1) 173b/12
- a. ol- (1) 65a/4
- 'akreb** Ar. (5): Akrep, zehirli
ve tehlikeli hayvan
138b/5, 141b/15,
142a/1, 142a/2, 141b/13
(1) 142a/1
- 'a.-i (1) 142a/1
- akrıba** Ar. (1): Aralarında soy
yakınlığı olanlar, akraba
135b/12
- a.-dan (2) 139b/14, 207b/6
- a.-ları (1) 202a/8
- a.-larından (1) 190a/12
- a.-nuñ (2) 173b/12, 302a/12
- a.-sı (5) 102b/2, 108b/3,
228a/13, 285b/9,
286b/7
- a.-sına (1) 48a/2
- a.-sından (5) 116b/5, 134b/12,
199a/7, 239b/8,
284b/15
- a.-sından (1) 88b/14
- a.-sinuñ (1) 252a/3
- a.-sıyla (4) 139b/12, 179a/4,
224b/9, 282a/10
- a.-ya (4) 163b/8, 173b/6,
181b/3, 183a/11
- a.-dan ol- (1) 175b/4
- 'aks** Ar.: Çarpıp geri dönme
- a.-i (1) 34a/13
- 'a.-inden (1) 69b/2
- 'a.-üñ (1) 34a/13
- 'a. ol- (1) 54b/3
- akşā** Ar. : Son, en son, uzak
- a.-sına (1) 3a/4
- akşaklık(ğ)** : Aksaklık, aksak olma
durumu
- a.(ğ)-ı (1) 289a/14
- akşamak** (1): Akşamak,
topallamak 289b/2
- 'aksi** Ar. (5): Ters, zıt, karşıt,
olumsuz 87b/6, 99a/11,
115a/14, 146b/5,
175b/5,
- 'a.-nce (2) 180a/4, 199b/12
- 'a.-ncedür (2) 99a/11, 101a/6
- 'a.-ne (1) 146b/5
- 'a.-nce ol- (6) 103b/15, 177a/12,
180a/9, 202b/1,
203a/10, 219b/6
- 'a. ol- (1) 181a/4
- akṭāb** Ar. (1): Sahipler,
efendiler, ulular, tarikat
kurucuları 273a/14
- akvā** Ar. (3): Çok kuvvetli
231a/9, 279a/2, 279a/2
- a.-dur (1) 31a/11
- a. ol- (1) 106a/5
- akvāl** Ar. : Sözler, lakırdılar
211b/11
- a.-e (1) 131a/10
- a.-inde (1) 226b/13
- a.-ı ḥasene işit- (1) 211b/11
- akvām** Ar. (3): Kavimler,
uluslar 139b/14,
143a/12, 145b/7
- akviyā** Ar. (1): Sağlam ve
kuvvetli olanlar 173b/6
- āl** Ar. (3): Aile, sülale;
evlat 87b/2, 194a/15,
195b/3
- al** (1): Kırmızı 127b/14

al-

(1): Almak; elde etmek;
evlenmek; satın almak
135a/12

a.-a

(64) 66a/3, 70b/6,
76b/13, 81b/12, 85a/3,
87a/6, 98b/8, 99a/9,
101b/14, 103b/11,
104a/1, 111a/15,
112a/14, 115a/15,
125a/11, 127b/14,
128a/2, 128a/4, 128a/6,
131b/5, 133b/4, 134a/4,
134b/3, 139a/15,
139b/5, 149a/5,
149a/11, 150a/14,
152a/5, 163b/3, 169a/7,
170a/5, 170b/11,
171a/5, 185b/13,
187b/12, 188b/8,
200b/2, 207a/14,
208b/8, 210b/4, 221a/4,
223b/5, 235a/12,
235b/11, 236b/14,
239a/13, 239b/6,
239b/8, 239b/10,
243b/4, 245b/2,
246b/11, 251a/2,
252a/1, 252a/2, 252a/3,
252a/3, 288b/6, 292b/9,
293b/2, 294b/14,
298a/14, 308a/6

a.-alar

(3) 145a/3, 288a/3,
289b/12

a.-an

(2) 32b/2, 32b/2

a.-asın

(6) 103a/14, 112a/13,
118b/5, 118b/5, 140a/6,
175a/6

a.-dı

(20) 19b/4, 19b/5,
19b/6, 91a/7, 91a/8,
91a/9, 134a/10, 149b/5,
152a/5, 160b/11,
164b/13, 190b/9,
196b/13, 198b/14,
213a/9, 228a/7,
234b/10, 238b/3,
256b/6, 303b/4

a.-dılar

(4) 83b/1, 148b/4,
160a/4, 196b/14

a.-duğı

(1) 229b/7

a.-dum

(4) 97a/5, 246b/3,
295a/4, 299a/10

a.-duñ

(1) 246b/3

a.-ıcağ

(1) 257a/9

a.-ma

(1) 76b/8

a.-madum (1) 76b/8

a.-mayı (1) 117b/7

a.-masa (6) 185b/13, 205b/13,
224b/4, 225a/9,
226a/13, 227a/6

a.-mayınca (1) 26b/1

a.-maz (3) 71a/9, 160a/12,
246a/9

a.-mazlarsa (1) 224a/15

a.-mazsa (5) 169a/7, 222b/2,
223b/5, 224a/11, 228a/2a.-mış (7) 165a/4, 181a/6,
210a/7, 213a/12,
226a/3, 232b/7, 239b/6

a.-mışdur (1) 232a/6

a.-mışlar (1) 282a/10

a.-mışsın (2) 152b/1, 246b/4

a.-sa (34) 15b/13, 79b/14,
127a/9, 130b/14,
131b/1, 131b/8,
143a/14, 146a/9,
146a/10, 146a/11,
146a/12, 152b/6,
158b/8, 164b/14,
164a/2, 173b/10,
189b/10, 191a/9,
205b/13, 212a/6,
212a/8, 212b/6, 212b/6,
213b/2, 225a/13,
225b/10, 226a/13,
229b/15, 251a/10,
297a/5, 302a/8, 302a/9,
303b/1, 304a/9

a.-salar (2) 208b/12, 225a/8

a.-up (8) 58a/5, 104a/8,
162a/1, 162a/1,
216a/14, 239b/2,
275a/3, 302a/6a.-ur (22) 31b/7, 65a/13,
77a/2, 89b/8, 101a/14,
118b/4, 207b/15,
222b/6, 225a/14,
225a/15, 225b/6,
227b/7, 229b/7, 229b/8,
229b/15, 230a/14,
230a/15, 231b/4,
234b/6, 238a/3, 246a/9,
262b/11a.-urlar (4) 32a/12, 76b/7,
138b/9, 219a/13

a.-urlarsa (1) 224a/15

a.-ursa (2) 222b/3, 280b/8

a.-mış ol- (1) 115b/5

a.-up şat- (1) 225a/2

ala (3): Karışık renk, alaca; ela 139a/3, 170b/1, 258a/15,
a'lā Ar. (2): Yüksek, en yüksek 232a/9, 262a/13
 a.-da (2) 272a/4, 278a/10
 a.-nuñ (1) 54b/6
 a.-ya (4) 8b/3, 9a/3, 34a/4, 54b/10
 a.-yile (1) 8b/5
'alā Ar. (15): Rütbece yükseklik; şan, şeref; üst, üzere 2a/9, 3a/10, 6a/11, 10b/11, 27a/5, 46b/5, 69b/10, 104a/15, 130a/5, 219b/10, 229b/12, 237a/3, 240a/14, 266a/11, 270b/10
alaca (1): Karışık renkli; çubuklu kumaş; iki yüzlü, münafık 248a/12
 a. ol- (1) 42b/4
alaf Ar. (1): Hayvan yemleri 227a/2
'alāka Ar. (1): Sülük 142a/6
'alāka Ar. : İlgi, ilişki
 'a.-sıyladur (1) 11b/7
a'lām Ar. : Kabile başkanları; ileri gelenler
 a.-a (1) 66b/1
'alāmāt Ar. : İzler, nişanlar
 'a.-dur (1) 272a/5
'alāmet Ar. (1): İşaret, iz; kocaman, iri 171b/3
 'a.-i (1) 270a/4
 'a.-i ol- (1) 287a/13
a'lāni Ar. : Açıkta, meydanda
 a.-da (1) 268b/1
ālāt Ar. (2): Âletler, aygıtlar, vasıtalar 155a/3, 230b/14
 ā.-ın (1) 222a/12
alav (bk. **alev**) : Alev, ateş
 a.-ına (1) 20a/9
alçaq(ğ) (2): Alçak, aşağı; adi, bayağı; mütevazî, yavaş, sakın 97b/12, 245b/4
 a.(ğ)-ıdı (1) 259a/1
alçaqlanmak (1): Alçak gönüllülük göstermek 213b/14
alda- : Aldatmak
 a.-ya (1) 186b/15

aldamak (5): Aldatmak 120b/13, 126a/15, 137a/10, 155a/5, 214b/7
aldurmak (2): Aldırmak, almasını sağlamak 17b/11, 293b/7
'alek Ar. (1): Sülük; kan pıhtısı 151b/7
a'lem Ar. (1): Bilgin 32a/7
 a.-i (2) 138b/11, 264a/3
 a.-idi (1) 33a/7
'ālem Ar. (37): Dünya, cihan 7a/3, 8b/4, 8b/13, 8b/13, 9a/2, 9a/3, 10b/3, 28a/8, 34a/4, 34a/5, 41b/2, 48b/6, 48b/7, 54b/2, 68a/14, 68b/10, 72a/2, 89b/3, 95a/1, 95a/15, 95a/15, 95a/15, 96a/6, 96a/13, 96a/14, 111a/9, 190b/10, 256a/12, 259a/15, 259b/1, 269b/1, 307b/10
 'ā.-de (2) 48b/4, 79a/6
 'ā.-den (1) 66b/5
 'ā.-dendür (1) 48b/4
 'ā.-e (2) 7a/5, 190a/5
 'ā.-i (1) 224a/2
 'ā.-i hâkikâtte ol- (1) 10b/12
 'ā.-inüñ (1) 68a/6
 'ā.-leri (1) 1b/1
 'ā.-ün (2) 48b/2, 63b/5
'ālem Ar. (3): Sancak, bayrak 203b/15, 205a/7, 218b/3
 'a.-ler (1) 248b/5
 'a.-leri (1) 3a/8
 'a.-lerin (2) 3a/3, 3a/11
'ālemîn Ar. (2): Dünyalar 29a/9, 84a/13
 'ā.-dür (1) 266b/7
ālet Ar. (4): Araç, aygıt 183a/4, 227b/11, 274a/2, 294a/8
 ā.-i (3) 118b/14, 231a/1, 274a/15
 ā.-ile (1) 227b/12
 ā.-iyse (1) 230b/14
 ā.-lerin (2) 5b/5, 230b/7
 ā. ol- (3) 273b/6, 273b/12, 273b/13
'ālev (bk. **alav**): Alev, ateş
 'a.-i (1) 78b/4

'alevi : Hz. Ali'ye intisabı olan kimse, kızılbaş
'a.-lere (1) 216b/12
'aleyh Ar. : Karşı, zıt
'a.-den (1) 74b/8
'a.-i (1) 171b/9
'a.-ine (1) 238a/12
'aleyhi Ar. (19): Onun üzerine 19a/14, 45a/13, 61b/5, 66b/4, 91a/11, 95b/11, 100b/2, 161b/14, 164a/9, 167b/3, 184b/13, 191a/7, 220a/5, 220a/7, 220a/10, 242a/12, 244a/3, 261b/13, 268a/8, 270a/2, 274a/10, 299b/15
'aleyhim Ar. (7): Onların üzerine 11a/7, 39a/9, 90b/4, 107b/6, 264a/14, 264a/15
alıcı (4): Alan, elde eden 97a/8, 223b/2, 223b/2, 229b/7
alı kıo- : Bir şeyi bir süre için bir yerde tutmak
a.-r (1) 46a/13
al(ı)n (1): Alın 143b/14,
a.-a (1) 170a/4
a.-i (5) 58a/1, 143b/7, 143b/8, 258b/6, 258b/6
a.-ın (1) 170a/3
a.-ına (1) 196a/3
a.-ında (2) 170a/2, 287a/9
a.-ındağı (1) 129a/15
a.-ınuñ (1) 170a/5
alın- : Alınmak, elde edilmek; satın alınmak; evlenmek
a.-an (1) 278b/14
a.-mışımuş (1) 257b/5
a.-up (1) 63a/8
a.-ur (1) 227b/5
alı vır- : Hemen almak, elde etmek
a.-e (2) 185b/10, 189a/1
a.-eler (1) 200a/13
'alî Ar. (8): Yüce, ulu 32b/5, 84a/3, 100a/15, 211a/10, 217b/9, 267a/12, 268a/4, 268a/5
'ā.-de (1) 278b/9
'ā.-yile (1) 190a/4

'ā. it- (1) 32b/4
'ā. kimesne ol- (1) 146a/7
'ā. ol- (5) 71a/10, 146b/8, 205a/13, 217b/9, 217b/9
'alim Ar. (1): Çok bilen; bilgisi ezeli ve ebedî olan 68b/1
'ālim Ar. (39): Bilgin, çok okumuş 22a/13, 24a/12, 43b/15, 44b/11, 57a/9, 64b/8, 69b/11, 81b/2, 82a/9, 101a/6, 101b/4, 102a/3, 104b/5, 121a/1, 161a/5, 186b/13, 186b/14, 195b/15, 200a/1, 200a/11, 200b/3, 205a/5, 217a/15, 219b/12, 227a/3, 227a/13, 229b/15, 231a/2, 236b/6, 238b/5, 240b/7, 243a/4, 248b/2, 263a/3, 263a/8, 276b/12, 282a/4, 293b/3, 298a/9,
'ā.-den (1) 33b/5, 158a/2
'ā.-dür (14) 52a/3, 71a/6, 121b/4, 123b/12, 200a/7, 200a/13, 200b/1, 204b/3, 222b/8, 225a/10, 226b/3, 236a/6, 250a/11, 283a/14
'ā.-e (3) 33b/15, 79a/5, 217b/1
'ā.-edür (1) 241b/3
'ā.-i (1) 81a/2
'ā.-ile (1) 53a/4
'ā.-ise (5) 88a/15, 164b/7, 197a/1, 242b/12, 243b/11
'ā.-ler (2) 63a/15, 271b/8
'ā.-lere (1) 245b/10
'ā. kimesne ol- (1) 205a/2
'ā. kişi ol- (1) 199b/13
'ā. ol- (9) 52a/2, 93a/1, 111b/6, 198a/9, 236b/1, 239a/8, 239a/14, 244b/14, 254a/10
'ālimen Ar. (1): Bilgin olarak, bilgi bakımından 2a/15
'āliye Ar. : Bir şeyin en yukarısı, tepesi

a.-ye	(1) 33b/5	189a/1, 202a/2, 225b/4,
'alk	(Ar. 'alāk) (1): Sakız 220b/3	226a/2, 241b/10, 241b/13, 241b/14,
'allāf	(Ar. 'alef) (1): Hayvan gemi 227a/2	242a/2, 242a/4, 242a/14, 243b/15,
Allāhu a'lem bi's-şavāb	(Ar.) (4) "Allah doğrusunu bilir!" 42b/9, 44b/14, 275b/5, 305a/4	244a/1, 245b/3, 268a/15, 268a/15
allık	(1): Vücudun kızıl kızıl olduğu bir hastalık; yüzdeki kızılık 285b/1	a.-a (1) 55a/14 a.-dan (16) 103b/10, 105a/14, 134b/4, 173b/2, 237a/5, 241b/8, 241b/11, 243a/6, 245a/13, 245b/5, 245b/6, 268a/14
almak(ğ)	(11): Almak 133a/2, 151b/8, 190b/4, 191a/12, 221a/5, 223a/9, 223b/11, 226b/4, 234a/2, 295b/14, 302a/11	a.-ıla (5) 57b/9, 177a/6, 177a/7, 243a/9, 248b/10
a.(ğ)-a	(4) 129a/8, 190b/4, 236b/4, 253b/8	a. bul- (1) 241b/15 a. ol- (7) 64b/14, 103b/10, 105a/14, 234b/5, 244a/8, 244a/13, 245b/1
a(ğ)-ıla	(2) 218b/3, 218b/4	aluç (1): Gülgillerden kırlarda yetişen yabancı bir ağaç; bu ağacın mayhoş yemişi 120b/8
a.-da	(1) 297b/11	'ām Ar. (1): Sene, yıl; seçkin ve değerli olmayan, bayağı 168a/5
a.-dan	(2) 89a/13, 246b/9	'ā.-dan (1) 139b/15 'ā.-dan ol- (1) 139b/15 'ā.-dur (1) 18b/10 'ā. ol- (1) 75a/9
a.-dur	(9) 86a/12, 103a/11, 132b/6, 152b/6, 223a/10, 232a/8, 239b/5, 248b/3, 248b/3	am : Dişilik organı a.-ı (1) 182a/6
alt	: Alt, aşağı	a'mā Ar.: Kör, gözleri görmeyen
a.-ına	(10) 75b/11, 130b/14, 143a/14, 175b/10, 185a/9, 232a/8, 246b/9, 248b/6, 271a/4, 271a/5	a.-dur (1) 247a/3 a.-ya (1) 265b/10 a. ol- (8) 231a/2, 240b/9, 242a/3, 242a/5, 263a/12, 263b/4, 264a/13, 289a/13
a.-ında	(9) 7a/14, 10b/4, 48b/11, 52a/6, 52a/9, 104b/3, 110b/11, 130b/2, 205b/9	a'māl Ar. (14): İşler 54a/3, 54a/6, 61b/9, 86a/7, 86a/7, 98a/3, 98a/4, 105a/8, 109b/10, 117a/3, 144a/13, 160b/2, 161b/5, 211a/11
a.-ındadır	(3) 61a/10, 65a/6, 296a/1	a.-e (2) 52b/9, 223b/2 a.-den (3) 107b/4, 110a/2, 114b/12
a.-ından	(1) 98a/13	a.-dür (2) 110a/2, 118a/1 a.-i (3) 107b/2, 108a/6, 306a/3
a.-umdan	(1) 234b/10	
altı	(7): Altı sayısı 39b/5, 39b/10, 91b/4, 91b/11, 152b/2, 152b/2, 152b/4	
altı bifi	(2) Altı bin sayısı 103b/2, 159b/2	
altıncı	(7): Altı sayısının sıra sıfatı 4a/6, 4b/15, 13a/14, 13b/8, 50b/4, 105a/9, 126b/11	
altmış	(3): Altmış sayısı 271a/11, 271a/12, 271a/13	
altun	(21): Altın 73b/4, 73b/4, 83a/12, 132a/5, 135a/9,	

- a.-inüñ (1) 109b/12
'amāret (bk. **'imāret**) Ar.: Ümran, bayındırlık
a.-ine (1) 146b/5
'amden Ar. (4): Kasten, isteyerek ve bilerek 197b/5, 197b/5, 197b/6, 197b/10
'amel Ar. (11): İş, niyet 2a/13, 50b/1, 90a/3, 90a/9, 90b/14, 107b/5, 128b/9, 184b/8, 217b/15, 241a/13, 244a/14
'a.-de (1) 124a/9, 261a/10
'a.-den (5) 10a/3, 10a/5, 79a/1, 89a/13, 101b/12
'a.-dür (2) 16b/14, 171b/4
'a.-e (8) 50a/9, 90b/1, 110b/6, 110b/8, 115b/6, 149b/12, 212a/11, 303a/13
'a.-i (13) 61a/1, 63a/5, 118b/15, 122a/13, 136a/3, 192b/1, 195a/8, 218b/10, 292a/11, 305a/8, 305b/5, 305b/5
'a.-idür (5) 102a/7, 103a/2, 110b/9, 237b/7, 241b/6
'a.-ile (2) 90a/13, 286a/8
'a.-inde (2) 85a/12, 222b/3
'a.-ine (4) 50a/9, 87a/10, 99a/12, 130a/1
'a.-ini (1) 104a/3
'a.-iyle (1) 155b/3
'a.-leri (2) 104a/3, 222a/11
'a.-lerin (2) 5b/2, 192b/12
'a.-e götür- (1) 9b/15
'a götür- (1) 74a/6
'a it- (12) 6b/5, 9b/14, 10a/14, 20b/7, 66a/8, 78b/12, 90a/9, 91a/11, 138a/10, 190b/6, 240b/1, 293a/10, 300a/9
'a. işle- (5) 121b/4, 143b/11, 292a/11, 306b/12, 307b/15
'a.-i hāyr işle- (2) 288b/4, 304a/12
'a.-i meşhūr üzerine ol- (1) 241a/15
'a.-i şālih işle- (1) 226b/9
'a. ol- (1) 260a/10
- 'ameldārlik** Ar.: Vergi tahsildarlığı yapmak
'a. it- (1) 223a/3
'ameliyye Ar. (1): İşleme suretiyle, pratik 61b/9
'a.-dür (1) 61b/5
'a.-i (1) 62a/2
'a.-nūñ (2) 69a/9, 78b/13
'ameliyyeten Ar. (1): İşleyerek 98a/7
'amik Ar. : Derin
a.-dür (1) 48a/11
'āmīl Ar.: Sebep; işleyen
'a.-dür (1) 9b/10
'a.-e (1) 61b/15
'a.-i (1) 187b/12
'a.-üñ (1) 69b/8
'a. ol- (2) 260b/2, 279b/3
āmīn Ar. (1): Öyle olsun! 3a/14
āmīr Ar. (1): Emreden, buyuran 219b/6
'āmīre Ar. : Mamur eden; imar olunmuş; devlete ait
'a.-dür (2) 59b/11, 156a/12
'am(m) (bk. **ammī**, **ammu**) Ar. (3): Emmi, amca 59a/2, 172a/13, 172b/4
'a.-dur (1) 171a/10
'a.-i (1) 206b/13
'amm Ar. : Umumî, şamil
a.-dur (1) 89b/2
ammā Ar. (450): Amma, fakat, lakin, o kadar ki, öyle ki 2b/3, 7a/8, 7a/15, 7a/15, 8a/2, 9b/7, 10a/3, 10b/2, 10b/15, 12a/13, 15a/7, 15b/8, 16a/13, 25a/7
'ämme Ar. (2): Umuma ait 90a/10, 291a/4
'ammete Ar. (1): Hala, babanın kız kardeşi 172b/5
'a.-dür (2) 172b/2, 172b/3
'a.-si (1) 172b/3
'āmmeten Ar. (2): Umumî, genel olarak 70a/6, 156b/8
a. ol- (1) 90a/10
'ammī (bk. **'amm**, **ammu**) Ar. : Emmi, amca
'a.-muñ (1) 175a/5
'ammu (bk. **'amm**, **ammī**) Ar. : Emmi, amca
'a.-dur (1) 244b/15
'a.-ları (1) 201a/13

- ‘a.-ñuñ (1) 175a/6
‘a.-sı (3) 104a/7, 220a/8, 267a/6
‘amūd Ar. (2): Direk, sütun 120a/14, 234b/15
‘a.-dan (1) 234b/15
‘a.-dur (1) 238a/8
‘a.-ı (1) 235b/3
‘a.-ıdur (1) 120b/6
a(n/ñ) : Ol zamirinin hâl ekleriyle kullanıldığı zaman aldığı şekil
a.-a (130) 1b/6, 1b/7, 4b/8, 4b/9, 5a/14, 5b/11, 5b/13, 6a/14, 6b/3, 27b/15, 28b/15, 32a/4, 39b/11, 45a/11, 47a/15, 48a/8, 49a/15,
a.-da (55) 8b/9, 8b/10, 8b/14, 11a/4, 16a/13, 17b/8, 28b/1, 28b/3, 34a/7
a.-dan (179) 8b/13, 9a/6, 13b/11, 16b/14, 21a/13, 21b/4, 22a/5, 22a/12,
a.-dandur (3) 75b/3, 75b/6, 76a/4
a.-ı (40) 9b/14, 10a/14, 18a/15, 19b/11, 21b/13, 24a/5, 31a/12, 31b/1, 34b/8, 42a/12, 42a/14, 48a/8, 66b/7, 72a/10, 72b/1
a.-lar (18) 11b/6, 11b/9, 25b/15, 29b/13, 34b/12, 36a/6, 37a/7, 37a/10, 48b/12, 49a/1, 83a/11, 100a/2, 126a/15, 164a/13, 216a/1, 227b/11, 262a/9, 283a/15
a.-lara (27) 3b/6, 4b/6, 6a/13, 10a/4, 10b/4, 27a/13, 36a/3, 39a/11, 40a/9, 45a/13, 49a/10, 66b/8, 88b/7, 90b/9, 93b/4, 120a/8, 120b/13, 222a/11, 249b/3, 279a/7, 281a/14, 287b/5, 295a/8, 295b/14, 296b/15, 305a/5, 305b/6
a.-larda (1) 149a/12
a.-lardan (5) 9b/6, 137b/10, 139a/6, 153a/7, 185b/15
a.-ları (5) 43a/6, 44a/9, 59a/10, 83a/13, 283a/14
a.-laruñ (31) 3b/5, 5a/7, 5b/2, 9b/5, 11b/6, 11b/13, 11b/14, 12a/1, 12b/10, 28b/12, 29b/5, 29b/11, 29b/13, 36a/1, 36a/2, 37a/13, 43a/7, 43b/8, 59b/2, 97a/2, 102a/5, 122b/1, 153b/9, 155a/1, 163a/14, 261b/13, 280b/11, 282b/9, 283a/15, 304b/8, 304b/9
a.-laruñıla (2) 135a/12, 259b/9
a.-uñ (97) 3a/2, 4a/1, 4b/12, 9b/2, 10a/9, 11b/11, 18b/12, 24a/6, 31a/14, 31b/4, 33a/8, 34b/4, 37a/8, 37a/11, 38a/13, 39a/12, 40a/8, 40a/8, 43a/12, 44a/14, 47a/8, 49b/14, 53a/14, 61a/10, 61a/12, 65a/13
a.-uñıçun (1) 61a/6
a.-uñıdur (2) 199a/6, 199a/7
a.-uñıçun (47) 2b/8, 15a/6, 16b/12, 17a/6, 19b/3, 20a/5, 24a/5, 24b/1, 26b/3, 26b/12, 28a/15, 29b/12, 33a/6, 36a/1, 37a/1, 39a/11, 39b/15, 43b/8, 44a/15, 45a/11, 45a/12, 45a/14, 50b/7, 59a/1, 61b/6, 62a/4, 64a/8, 64b/8, 64b/12, 65b/5, 67a/9, 68a/15, 69b/6, 70a/1, 73b/2, 73b/4, 73b/8, 74b/1, 74b/7, 77b/15, 87b/1, 90a/4, 96a/7, 99a/13, 119a/10, 194b/12, 251b/7
a.-uñıçundur (2) 6b/3, 7a/15
a.-uñıla (56) 1b/6, 18b/4, 24b/8, 24b/11, 30b/6, 39b/6, 52a/10, 56b/2, 60b/10, 60b/13, 60b/14, 64b/7, 65a/5, 67b/4, 67b/5, 67b/6, 74a/9, 74a/10, 74a/10, 75b/2, 79a/12,

	80a/6, 81a/1, 83b/10, 84a/14		35a/14, 35b/2, 39a/6, 42b/6, 43b/2, 45a/7, 55b/3, 60a/10, 63b/5, 75a/15, 98b/6
a.-uñiladur	(2) 59b/4, 76a/4	a.-dur	(1) 18b/14
a.-dan ol-	(1) 25a/9	and	: Yemin
a.-lardan ol-	(1) 229b/12	a. iç-	(4): Yemin etmek
añ-	: Anmak, hatırlamak; telaffuz etmek		32b/11, 32b/12, 236b/5, 292b/2
a.-arlardı	(1) 287b/4	'andelib	Ar. (2) Bülbul 141b/3, 141b/5
a.-maya	(1) 289a/8	andlaşmak	(1): Yeminleşmek, karar kılmak; satın almak 220a/11
a.-up	(1) 141b/9		
ana	(7): Anne 58b/14, 60b/2, 61b/5, 61b/6, 62a/1, 62a/1, 205b/12	'anh	Ar. (60): ondan 15a/14, 16b/1, 19a/10, 19b/7, 20a/7, 20a/7, 22a/10, 22b/14, 23a/1, 32a/8, 32a/15, 33a/3, 43b/3, 47a/15, 47b/2, 54b/7, 58b/1, 59a/7, 162a/10, 266a/3, 266a/5
a.-dan	(2) 59a/1, 258b/2		Ar. (5): Ondan 14a/3, 54b/10, 125b/7, 136b/11, 272b/7
a.-dur	(3) 172a/11, 172b/2, 172b/2	'anhümā	Ar. (7): "O ikiden" anlamına gelen bir söz 25b/8, 80b/10, 162a/11, 196a/3, 196b/5, 211a/8, 254a/2
a.-yı	(1) 9a/15	añıl	(1): Yavaş, sakın, hafif 219b/2
a.-larına	(1) 30a/15	'anın	(Ar. 'innin): İktidarsız, güçsüz
a.-ma	(1) 232a/12	'a. ol-	(1) 235a/15
a.-muz	(1) 158b/5	'anķā	(2): Zümrüdüanka kuşu, gölgesinin düştüğü yere mutluluk getiren masal kuşu 141a/12, 141a/10
a.-ñı	(1) 114b/7	'an-ķarib	Ar. (1): Yakında, çok geçmeden 36b/15
a.-sı	(20) 56a/13, 57a/1, 58a/12, 58a/12, 59a/3, 59a/4, 80b/14, 80b/15, 106a/14, 140b/4, 172a/10, 172b/3, 183a/8, 192a/4, 192a/4, 206b/13, 268a/2, 268a/2, 300a/15, 307b/8	'ankebüt	Ar. (1): Örümcek 142a/7
a.-sıdur	(3) 62a/10, 66b/2, 262b/14	añlan-	: Anlaşılma
a.-sına	(5) 52b/8, 106a/13, 216a/8, 221a/2, 288a/12	a.-an	(2) 61b/14, 61b/15
a.-sından	(2) 61a/8, 164b/12	a.-ur	(1) 83a/5
a.-ya	(3) 175b/15, 178b/5, 181b/1	añsuzın	(1): Birdenbire, ansızın 258a/10
a.-yıla	(2) 57b/3, 58a/11	añul añul	(8): Ağır ağır, yavaş yavaş 128b/7, 128b/7, 143b/8, 143b/8, 219b/2, 219b/2, 257a/14, 257a/14
a.-sı kılın-	(1) 62b/5		
a.-sı ol-	(1) 172a/12	'ār	Ar. (1): Utanma 187b/9
'anā	Ar. : Zahmet, meşakkat, güçlük		
'a.-da	(1) 276b/11		
analık	(1): Annelik 59a/1		
'anānet	Ar. (1) Cinsi münasebette güçsüzlük, iktidarsızlık 289a/7		
'anāşır	Ar. (1): Unsurlar, elemanlar 273a/5		
'a.-a	(1) 98b/2		
ancaķ	(1): Ama, lakin, yalnız 84a/12		
ancılayın	(16): Onun gibi, onun kadar 8a/14, 13a/4, 15a/1, 18b/5, 26b/4,		

- ara** (4): Aralık, mesafe; arasında; yer, esna, vakit 220b/2, 258b/9, 261a/5, 272b/15
- a.-da** (3) 26b/12, 32b/11, 62b/5
- a.-ların** (1) 278b/11
- a.-larında** (2) 145a/14, 251a/3
- a.-sı** (1) 258b/12
- a.-sına** (3) 228b/5, 230a/12, 264a/12
- a.-sında** (41) 7a/9, 15b/1, 24b/6, 27b/9, 29b/8, 30a/5, 35a/1, 42a/8, 47a/13, 149b/14, 172b/12, 174b/10, 191a/10, 192a/3, 196b/6, 203a/5, 204b/4, 204b/15, 205a/1, 212a/13, 222a/5, 227b/15, 228a/14, 238a/7, 255a/10, 259a/4, 260a/7, 260a/13, 268b/6, 268b/7, 269b/6, 271a/5, 271a/9, 271a/10, 271a/10, 272a/4, 272b/4, 276b/14, 281a/13, 289a/12, 297a/7
- a.-sındadır** (1) 120a/11
- ara-** : Aramak
- a.-yup bul-** (2) 107a/8, 294a/4
- a'rāf** Ar. : Cennet ile cehennem arasındaki bir yer
- a.-dur** (1) 238a/9
- 'araḵ** Ar. (1): Ter; rakı 230b/12
- aralık(ğ)** : Yer; esna, sıra; süre
- a.-a** (1) 13b/4
- a'rās** Ar. : Nikah törenleri, düğünler
- a.-da** (1) 155a/2
- arazī** Ar. : Toprağa ait, toprakla ilgili
- a.-dür** (1) 148a/1
- arazın** Ar. (1): Dünya, toprak, arzlar 272b/1
- ard** : Arka, geri, ard
- a.-ın** (1) 193a/8
- a.-ına** (5) 181b/14, 204a/7, 284b/10, 292b/3, 303b/8
- a.-ınca** (4) 41a/12, 50b/10, 56a/10, 296b/4
- a.-incadır** (1) 9b/12
- a.-ında** (1) 41b/15, 167a/10
- a.-ındadır** (2) 69b/7, 177b/14
- a.-ından** (2) 237a/2, 241a/12
- a.-umdan** (4) 120b/1, 277a/7, 277a/8, 277a/10
- a.-umuzda** (1) 42a/1
- a.-uñā** (1) 165b/5
- a.-ına düş-** (2) 165b/3, 165b/5
- a.-ında kıl-** (1) 298b/3
- 'arec** Ar. (1): Topallık 289a/14
- 'arefe** Ar.: Arife, dinî bayramlardan bir önceki gün
- 'a. ol-** (1) 198a/12
- argac** (1): Dokumacılıkta bezin önüne atılan iplik, atkı 221a/13
- arı** (1): Temiz; katkısız 98b/12,
- arı (bk. aru)** (2): Arı, bal yapan böcek 147b/3, 216b/1
- a.-yı** (1) 147b/4
- arıdıcı** : Arıtıcı, temizleyici
- a.-dur** (1) 84b/8
- arıdıl-** : Temizlenmek
- a.-mış** (1) 190a/14
- arık (bk. aruḵ, aruḡ)** (2): Zayıf, cılız 129a/14, 141a/5
- arıklamak(ğ)** (2): Zayıflamak 291b/13, 291b/13
- a.(ğ)-ıla** (1) 291b/13
- arılık(ğ)** : Temizlik
- a.(ğ)-a** (1) 105a/15
- arın-** : Temizlenmek
- a.-a** (1) 191a/15
- arınmak(ğ)** : Temizlenmek
- a.(ğ)-a** (1) 108a/12
- 'arız** Ar. (2): Gelen; görmeye engel olan şey 173b/13, 204a/1
- 'a. ol-** (4) 6b/5, 13a/3, 67a/12, 242b/13
- 'arızî** Ar. : Sonradan çıkan; gelip geçici
- 'ā.-dür** (1) 42b/14
- 'arī** Ar. (1): Çıplak 218a/5
- 'ārī** Ar. : Münezzeh, ayrı, uzak; başka
- 'ā.-dür** (1) 271b/12
- 'ā.-sın** (1) 76b/10

- 'ā.-ye (3) 212a/7, 212a/5, 302a/7
- 'ārīf Ar. (3): Bilen, bilgili 60b/10, 60b/10, 266a/7,
- 'ā.-ler (1) 271b/7
- 'ā.-ün (2) 60b/9, 60b/12
- 'ā. ol- (1) 17b/2
- 'arīf Ar. (1) Meşhur, çok tanınmış; bilgi sahibi
- 'ārīfīn Ar. (3): Arifler, bilginler 60b/8, 60b/8, 262a/1
- 'arīke (Ar.) Yaradılış, huy 258a/8
- 'a.-si (1) 258a/8
- 'arīz Ar.: Geniş, enli
- 'a. ol- (1) 42b/5
- arķ : Su kanalı
- a.-lar (1) 203a/12
- arķa (2): Arka, sırt; geri taraf; kış 177b/8, 288b/12
- a.-sı (3) 87a/9, 177b/9, 288b/13
- a.-sın (5) 150a/2, 177b/10, 177b/11, 177b/12, 177b/13
- a.-sına (1) 146a/15, 245a/9
- a.-sında (1) 176a/11
- a.-sından (3) 131b/5, 147a/6, 264a/5
- armağan : Hediye, ödül
- a.-ıdur (1) 237b/7
- armūd Far. (7): Armut 110b/3, 111a/6, 124a/15, 124b/2, 124b/3, 124b/5, 124b/5
- arpa (5): Arpa, tahıl 26a/11, 118b/2, 118b/4, 157a/3, 223a/12
- arpacı (2): Arpa alıp satan; arpa falına bakan 204a/2, 225b/9
- 'arrāf Ar. (1): Falcı, kahin 226b/13
- 'a. ol- (2) 65b/2, 282a/8
- 'ars Ar.: Gelincik denilen hayvan
- ibn-i 'a. (1) 128b/3
- arslan (bk. arşlan, aslan) (3): Arslan 9b/5, 146b/3, 258b/12
- arşlan (bk. arslan, aslan) (15): 127a/3, 127a/4, 127a/6, 127a/7, 127a/13, 127a/15, 127b/1,
- 127b/6, 127b/9, 127b/10, 127b/11, 142a/13, 142b/1, 168b/2, 184a/12
- a.-a (2) 127a/11, 127b/10
- a.-dan (1) 127b/5
- a.-ı (2) 127a/3, 185b/11
- a.-ıla (1) 202b/1
- 'arş Ar. (10): Dokuzuncu gök; çatı, dam 7a/14, 10b/11, 60b/8, 268b/15, 269a/1, 271a/10, 271a/10, 271a/9, 271b/1, 281b/11
- 'a.-ı (1) 60b/8
- 'a.-ınuñ (1) 68b/8
- 'a. vur- (1) 10b/10
- art- : Artmak, çoğalmak
- a.-ar (3) 74b/4, 119a/14, 164b/10
- arta tur- : Artmak, çoğalmak
- a.-urken (1) 15b/12
- artuķ (2): Fazla, ziyade; başka, gayrı; üstün 168a/8, 264b/12
- a.-dur (1) 52a/15
- a. ol- (1) 7b/15
- aru (bk. arı) (1): Arı, bal yapan böcek 147b/2
- a.-sı (3) 147a/11, 147a/15, 147b/1
- a.-ya (1) 147a/13
- a.-yı (1) 147b/5
- aruğ (bk. arıķ, aruķ) : Zayıf, cılız
- a. ol- (1): 234b/3
- aruķ (bk. aruğ, arıķ) (7): Zayıf, cılız 132b/1, 158a/6, 158b/4, 165b/11, 166a/3, 179a/14, 180a/9
- a. ol- (2) 158b/3, 158b/9
- aruķlık(ğ) : Zayıflık
- a.-ı (1) 144a/3
- arż Ar. (7): Toprak; dünya 57a/2, 55a/13, 88a/11, 101a/3, 114b/9, 195a/8, 305b/2
- a.-dan (1) 244a/3
- a.-ı (6) 98a/13, 275b/10, 275b/13, 276a/7, 276a/9, 276a/10
- a.-ıla (1) 71b/15
- a. ol- (1): 222a/3
- a.-ı 'aden "cennet" (1) 85a/13
- 'arż Ar.: Sunma, bildirme

'a.-ına (1) 227b/1
 'a.-ından (1) 233b/1
 'a. eyle- (1) 21a/15
 'a. it- (5) 138b/10, 185a/4, 185a/5, 191a/2, 204a/1
 'a. ol- (3) 83a/13, 83a/15, 263b/15
ârz Ar. (2): Ardiç denilen ağaç 116b/2, 116b/1
arzi Ar. (1) : Toprağa ait, toprakla ilgili 276b/2
 a.-dür (1) 130b/2
arziyye Ar. (1): Toprakla, topraktan yetişen 85b/8
 a.-yi (1) 85b/11
ârzü Far. : İstek, heves
 a.-sına (1) 149b/6
âs Ar. (2): Mersin ağacı 46a/9, 116b/7
aş- : Asmak
 a.-arlar (1) 246b/13
 a.-mıslar (2) 167a/9, 210b/13
 a.-salar (1) 211a/1
âsâ Ar. (1): Esneme 186a/14
'aşâ Ar. (4): Değnek, sopa 119b/7, 119b/9, 165a/4, 235a/1
 'a.-sı (2) 235a/2, 264b/5
 'a.-sin (1) 165a/7
 'a.-yı (2) 119b/8, 165a/10
 'a.-yıla (3) 207b/14, 216b/8, 235a/4
aşâbi' Ar. (1): Parmaklar 285a/4
'aşâfir Ar. (1): Serçe kuşları 225b/14
'asākır Ar. (1): Askerler, erler 145b/8
 'a.-dür (1) 192a/8
aşâl Ar. (1) İkinci ile akşam veya yatsı arasındaki zamanlar 54b/4
âsân Ar. (5): Kolay 55b/2, 118a/14, 160a/6, 174b/9, 305b/14
 a. ol- (5) 55b/2, 118a/14, 160a/6, 174b/9, 305b/14
âsānlık(ğ) : Kolaylık
 a.(ğ)-ıla (7) 77b/10, 99a/10, 99a/10, 148b/15, 150a/6, 189a/2, 195a/5

âşār Ar. (3): Eserler; izler; abideler 9a/6, 25a/1, 28a/7
aşdikā Ar. (1): Samimi dostlar 117b/11
'asel Ar. (4): Bal 161b/5, 161b/7, 162a/5, 161b/2
 'a.-inden (1) 308a/10
'ases Ar. (2): Gece bekçisi 204a/5, 204a/6
aşfer Ar. (4): Sarı; soluk benizli 116b/11, 128a/4, 174b/4, 246a/1
 a. ol- (2) 167b/14, 167b/15
 a.-ü'l-levn ol- (1) 110b/3
'aşfūr Ar. (3): Serçe; ısıklık çalıcı kuş 152a/8, 152a/12, 155a/15
aşhāb Ar. (22): Sahabeler, dostlar 2b/4, 5b/2, 17b/15, 53b/8, 142a/14, 149b/15, 184b/11, 192a/2, 125a/15, 133b/7, 138b/6, 145b/10, 161b/4, 205a/15, 222a/11, 224a/14, 229b/2, 248a/5, 248a/6, 264b/3, 282b/11, 283a/13
 a.-a (1) 142a/14
 a.-dan (1) 94b/4
 a.-ı (3) 36a/12, 104b/5, 228b/12
 a.-ıla (2) 36a/15, 287a/5
 a.-ına (4) 1b/11, 36a/13, 204a/1, 219a/5
 a.-ına (1) 1b/9
 a.-ındanısañ (1) 134b/9
 a.-ları (1) 204a/2
 a.-um (1) 266a/1
 a.-ı bid'ât direngi ol- (1) 201a/10
 a.-ı sultāndan ol- (1) 144a/4
aşıl (bk. **aşl**) Ar. : Asıl, esas, temel
 a.-dur (1) 57b/2
 a.-lardur (1) 59b/6
aşıl- : Asılmak
 a.-mış (3) 174a/3, 178b/7, 211a/2
 a.-sa (1) 210b/14
 a.-ur (1) 28b/2
aşilsuz Ar. + T. (2): Aslı, esası olmayan 13a/11, 138a/14

- aşılı** (bk. **aşlu**) (1): Asılı, asılmış
178b/8
- a. ol- (1) 233a/12
- 'āşî** Ar.: Âsî, baş kaldıran
'ā.-dür (1) 99b/4
'ā.-yse (1) 103a/1
'ā. ol- (4) 144a/7, 187a/12, 208b/4, 292a/7
- 'aşıde** Ar. (2): Bulamaç, unlu bir yemek türü 163a/13, 163a/12
- 'aşılik** Ar. + T. (1): Âsîlik 212b/10
- āşim** Ar.: Günahlı, kabahatli
ā. ol- (2) 181a/5, 188a/3
- 'asîr** Ar. (2): Titiz tabiatlı; zor, güç, zahmetli
121b/7, 201b/9
'a.-de (1) 233b/10
'a. ol- (3) 199b/7, 299b/8, 299b/10
- āsītān** Ar. (1): Eşik 107b/5
- askāf** Ar. (1): Kunduracı, köşker 222a/13
- 'asker** Ar. (6): Asker 70b/8, 70b/9, 147b/8, 138a/7, 192a/7, 205a/1
'a.-de (1) 205a/7
'a.-den (3) 63b/1, 147b/3, 152b/6
'a.-dür (3) 145b/6, 147b/3, 152b/6
'a.-e (3) 120a/4, 147b/6, 204a/10
'a.-i (4) 76a/11, 129b/14, 228a/6, 282b/3
'a.-inde (1) 141b/6
'a.-ler (1) 225b/13
'a. şî- (1) 196a/12
- aşl** (bk. **aşıl**) Ar. (12): Asıl, esas, temel 13b/5, 62b/11, 72a/4, 114b/4, 119b/10, 122a/13, 154a/15, 244b/5, 272a/1, 275a/10, 276b/9, 225a/3
a.-1 (5) 10a/9, 11b/2, 12a/8, 47b/11, 218b/4
a.-ıda (1) 136a/8
a.-ıdur (3) 59b/14, 59b/14, 179a/11
a.-ıla (1) 34b/10
a.-ın (2) 4a/1, 7a/7
a.-ına (1) 227b/11
a.-ıyla (1) 30a/10
a.-larına (1) 289b/8
a.-uñ (1) 34a/13
a. ol- (2) 59b/10, 59b/12
- aşlan** (bk. **arşlan**, **arşlan**) (1): Arslan 127b/4
- aşli** Ar. : Asla ait, seçkin
a.-ye (2) 104a/5, 104a/6
- aşliyye** Ar. : Asıl; asla ait
a.-sine (1) 7a/1
a.-ye (1) 257b/11
- aşlu** (bk. **aşılı**) (2): Asılı, asılmış
174b/12, 233a/12
- 'aşre** Ar. (1) Ayak kayma; sürçme, yanılma 217b/14
- 'aşşār** Ar. (2): Özsu çıkaran 227a/7, 227a/6
- aşşı** (2): Yarar, kazanç, fayda 16b/6, 196a/11
a. gör- (1) 16b/6
a. it- (2) 51b/13, 81a/4
- aşşılı** (1): Yararlı, faydalı 99a/3
- aş** (1): Yemek, yiyecek 162a/8
a.-ın (1) 160b/1
- aşağa** (26): Aşağı 8a/14, 52a/14, 97b/8, 98a/14, 98a/15, 104b/10, 104a/4, 107b/10, 107b/13, 134b/5, 167a/9, 168a/10, 168a/12, 168a/13, 171b/10, 172a/10, 206a/9, 213a/1, 221b/8, 222a/6, 222a/6, 268a/5, 268a/5, 269a/9, 269a/11, 288a/6
a.-cadur (1) 236a/9
a.-da (3) 11b/3, 17b/4, 30a/10
a.-dağı (1) 173b/4
a.-daki (1) 172b/1
a.-dan (1) 217a/3
a.-dur (6) 68a/3, 68a/4, 124a/13, 154b/1, 154b/4, 302b/15
a.-sında (1) 90b/10
- aşçı** (2): Aşçı, yemek pişiren kimse 226b/4, 226b/4
- 'āşık** Ar.: Birine, bir şeye tutkun kimse
'ā.-lar (1) 271b/7
'ā.-laruñ (1) 67b/9

'ā. ol- (6) 84b/6, 232b/5, 250a/4, 258a/9, 290b/1, 291b/15

āşikār (bk. **āškār**) Ar. (1): Açık, belli

a. ol- (1) 117a/9

āşikāre (bk. **āškāre**) Ar. (2): Apaçık, belli 27b/6, 137b/1

a. ol- (2) 71b/5, 202a/9

āşinālik Ar. + T. (1): Bildiklik, tanıdıklık

a. ol- (1) 159b/14

'aşire(t) Ar. (2): Aşiret, kavim; samimi dost ve arkadaş 146b/13, 146b/13

'a.-mden (1) 142b/2

'a.-sinde (1) 287b/7

'a.-sine (1) 290a/1

'a.(t)-inden (1) 285b/12

aşkar Ar. (3): Koyu al; kızıl saçlı; doru at 129a/12, 165a/14, 174b/4

āškār (bk. **āşikār**) Ar. (1): Açık, belli 261b/5

a. ol- (1) 165a/14

āškāre (bk. **āşikāre**) Ar. (1): Açıkça, açıktan, apaçık 261a/13

'aşşār Ar. (1) Öşürcü, ondalıkçı 227a/8

'aşüre Ar. : Aşure, buğday tatlısı

a. günü (1) 199b/11

at (bk. **aṭ**) (18): At 6b/10, 11b/15, 18b/7, 31b/7, 31b/8, 127b/14, 127b/15, 128b/10, 129b/9, 129b/10, 143b/12, 143b/13, 168b/3, 187a/14, 190a/9, 190a/10, 196a/9, 232b/6

a.-a (3) 192b/3, 205a/11, 215a/6

a.-dan (1) 221b/8

a.-dur (1) 234a/6

a.-ı (1) 251b/9

a.-ıla (1) 252b/4

a.-ın (1) 233b/9

a.-ını (1) 6b/9

a.-uñ (3) 143b/7, 144a/1, 144a/1

a. ol- (1) 132b/13

a. şal- (1) 186a/13

aṭ (bk. **at**) (1): At 128b/10

at- : Atmak

a.-a (1) 80b/5

a.-ar (6) 146a/3, 162b/10, 205b/7, 205b/8, 205b/11, 306b/10

a.-dı (5) 80b/10, 141b/15, 154b/10, 206a/5, 234b/10

a.-ıcağ (1) 139b/11

a.-mazsa (1) 230a/11

a.-mıış (1) 298b/8

a.-sa (11) 149a/4, 154b/12, 154b/12, 154b/13, 159b/9, 185b/12, 185b/13, 205b/4, 206a/2, 206a/6, 290a/5

'aṭā Ar. (1): Bağışlama, bahşış

'a.-dur (1) 94b/11

'a.-lar (1) 225a/10

'a.-lardur (1) 137b/8

'a. it- (1) 274a/2

'a.-lar it- (1) 225a/10

ata (3): Ata, baba 58b/8, 60b/2, 172a/9

a.-dur (5) 101a/8, 101a/8, 171a/10, 172a/11, 244b/14

a.-lar (1) 11b/5

a.-larına (1) 30a/14

a.-ña (1) 106a/15

a.-sı (21) 18a/13, 19a/5, 19b/11, 57a/1, 58b/13, 62b/1, 80b/14, 80b/15, 101a/9, 172a/9, 172a/12, 183a/8, 192a/4, 192a/4, 267a/6, 268a/2, 268a/2, 296a/8, 300a/14, 304b/15, 307b/8

a.-sına (7) 14b/9, 19a/6, 36b/6, 58b/8, 216a/8, 288a/12, 301b/10

a.-sından (4) 19b/11, 61a/8, 237b/15, 251b/6

a.-sını (1) 62a/15

a.-sıyla (1) 251b/2

a.-ya (6) 101a/7, 175b/14, 181b/1, 207b/5, 291b/2, 301b/10

a.-yıla (1) 58b/10

'aṭaṣ Ar. (1) Susama, susuzluk 218a/14

ateş	Far. (1): Ateş, kızgınlık 107b/3	ā.-ıla	(2) 206a/2, 246b/7
a.-e	(1) 173b/4	ā.-ın	(11) 109a/11, 147a/10, 186b/4, 187b/1, 187b/6, 187b/8, 187b/10, 187b/11, 196b/9, 203a/13, 205a/14
a.-e yan-	(1) 173b/4		
atıcı	(1): Atıcı, atan 230a/10		
'atıkıh	Ar. (1): Sırtın üst kısmı, omuz 258b/4 (?)	āvāze	Ar. (1): Yüksek ses; şöhret 187b/9
aṭ'ıme	Ar. (1): Yemekler 159b/14	avcı	(4): Avcı, av avlayan kimse 225b/12, 225b/13
a.-dür	(1) 224a/14		
a.-sinden	(1) 160a/4	a.-sı	(2) 225b/14, 225b/15
atlu	(1): Atlı, ata binmiş 57a/2	'avdet	Ar.: Dönme, dönüş, geri gelme
a.-ya	(1) 6b/9	'a. it-	(3) 104b/6, 122b/2, 300b/6
atmaca	(4): Yırtıcı kuş, atmaca 154b/4, 154b/6, 154b/7, 225b/13	'aver	Ar. (1) Bir gözü kör olma 288b/15
atmak	(3): Atmak 124a/13, 154b/8, 273b/14	a'ver	Ar.: Bir gözü kör, tek gözlü
a.-dan	(1) 146a/4	a. ol-	(1) 289a/1
atrec	Ar. (1): Turunç 116a/3	avla	: Avlamak
'aṭse	Ar. (1): Tek aksırık 186a/11	a.-r	(3) 149b/6, 155a/14, 284b/12
'aṭṭār	Ar. (1) Güzel kokular, iplik, vs. satan, aktar 227a/3	a.-rlar	(1) 155a/10
aṭyeb	Ar. (1): En güzel, çok güzel 115b/13	a.-yacak	(1) 155a/8
av	: Av	'avn	Ar. (2): Yardım; yardım eden
a.-da	(1) 234b/8	'a.-ıdur	(1) 171b/9
āvā	Ar. : Uluyan	'a. it-	(1) 143a/8
ibn-i ā.	(1): "Çakal" 128a/15	'a. yitiş-	(1) 235a/2
'avām	(4): Alt tabaka, cahil halk 8a/13, 29b/5, 35a/7, 237b/12	'avrat	Ar. (161): Kadın, eş, zevce 18b/6, 30a/13, 45a/15, 46a/10, 52a/1, 52a/7, 52b/10, 55a/5, 56a/7, 56a/9, 56a/9, 56b/7, 56b/7, 57b/7, 57b/7, 78b/3, 78b/4, 81b/12, 85a/3, 86a/12, 87a/6, 87a/7, 89a/8, 89b/13, 90a/15, 96b/5, 116b/4, 136a/8
'a.-uñ	(4) 29b/7, 35a/14, 49a/4, 247b/11	'a.-a	(27) 22b/1, 46a/12, 55a/15, 64b/7, 78b/4, 86b/7, 87a/6, 87b/9, 91a/2, 93a/10, 96b/6, 125b/3, 129a/10, 135a/8, 144a/8, 146b/9, 154b/12, 175b/15, 180a/5, 181b/2, 207b/13, 217a/1, 220b/10, 221a/12, 221b/6, 222a/10, 246a/4
'a. arasında ol-	(1) 204b/14	'a.-da	(1) 129b/3
'avān	Ar. (2): Orta yaşlı güzel kadın 204a/3, 204a/4		
a'vān	Ar. (1): Yardım edenler 30a/2		
a.-na	(1) 156a/11		
a.-dur	(1) 145b/9		
āvānī	Ar. : Vakitle, zamanla ilgili; orta yaş dönemleri		
ā.-de	(1) 119a/4		
āvāz	Ar. : Ses, seda		
ā-ı	(11) 133a/4, 187b/2, 187b/2, 187b/3, 187b/4, 187b/5, 187b/12, 187b/13, 205a/15, 216b/1, 216b/3		
ā.-ıdur	(2) 187b/7, 187b/7		

- 'a.-dan (11) 56a/8, 86b/7, 86b/9, 91a/3, 126b/2, 129b/5, 144b/10, 184a/5, 217a/1, 239b/5, 263a/4
- 'a.-dur (81) 64b/6, 86b/13, 90a/15, 96b/4, 99a/6, 106a/15, 106b/4, 107a/6, 107b/5, 107b/14, 112b/7, 114a/10, 116b/6, 117a/7, 122a/4, 125b/6
- 'a.-ı (87) 30a/4, 30a/12, 46a/12, 56a/12, 64b/7, 79a/12, 79b/4, 79b/5, 90a/5, 106b/1, 107a/11, 107a/13, 107b/8, 107b/11, 108a/10, 110b/13, 115b/1, 116b/4, 118b/9, 119a/12, 119a/15,
- 'a.-ıdur (6) 108a/10, 171b/10, 177b/5, 179a/10, 235b/4, 243a/4
- 'a.-ıla (15) 45a/6, 45a/7, 45a/12, 45a/14, 45b/1, 46b/3, 47a/3, 47a/5, 86b/12, 91b/6, 150b/13, 180b/11, 230b/12, 235b/1, 239b/7
- 'a.-in (10) 109a/15, 126a/9, 126a/9, 143a/9, 163a/13, 206b/6, 236a/4, 244b/8, 283b/14, 294a/9
- 'a.-ına (55) 48a/2, 51a/1, 52b/8, 106a/10, 106b/7, 107a/3, 107a/7, 107b/6, 107b/9, 107b/10, 108a/13, 117b/10, 122a/5, 122a/5, 128b/13, 129a/3, 129a/4, 129a/9, 129b/8, 133b/8, 133b/9, 134a/7
- 'a.-ından (8) 52b/7, 79a/13, 86a/3, 98b/7, 112b/9, 116a/10, 118a/10, 251b/15
- 'a.-ını (3) 164a/5, 191b/12, 213a/13
- 'a.-ınıñ (15) 141b/15, 150a/7, 150a/10, 162b/8, 169b/2, 169b/5, 178a/11, 181b/14, 181b/15, 182b/9, 189a/12, 223b/14, 224b/7, 290b/12, 290b/13
- 'a.-ısa (2) 56b/12, 221a/5
- 'a.-ıyla (2) 242a/7, 282a/10
- 'a.-ıysa (1) 216b/10
- 'a.-lar (42) 108a/11, 113a/5, 135b/1, 136a/1, 146b/4, 159a/10, 165b/10, 166a/10, 166a/12, 166a/12, 167b/1, 167b/11, 169a/14, 174b/7, 178b/8, 179b/5, 187b/7, 189a/4, 189a/6, 189a/7, 205b/10, 206a/8
- 'a.-lara (9) 132a/10, 144b/13, 151a/4, 158b/5, 215b/15, 216b/12, 224a/10, 244a/8, 246b/10
- 'a.-larda (1) 170b/15
- 'a.-lardan (1) 149a/7
- 'a.-lardur (6) 133b/11, 152b/5, 172a/10, 178b/10, 190a/13, 224a/7
- 'a.-ları (2) 302a/1, 308a/2
- 'a.-larıçun (1) 90b/8
- 'a.-larından (2) 206a/9, 307b/12
- 'a.-laruñä (1) 145a/13
- 'a.-um (2) 140a/4, 233a/1
- 'a.-umdan (1) 91b/10
- 'a.-uñ (37) 11a/15, 59b/15, 91b/4, 96b/13, 96b/14, 106b/6, 114b/4, 118b/8, 122a/4, 125a/11, 140a/5, 140a/6, 140a/8, 152b/13, 163b/11, 166a/4, 166b/4, 177b/11, 177b/12, 181b/12, 182a/3,
- 'a.-uñä (2) 11b/2, 132a/8
- 'a. alı vır- (1) 200a/13
- 'a. ol- (7) 97a/15, 103b/11, 107a/11, 166b/1, 179a/1, 205b/7, 305b/15
- 'a.-ına gir- (2) 142a/2, 145a/9
- 'a.-lar işin işle- (1) 226b/10
- 'avret** Ar. İnsanın gösterilmesi ayıp olan yeri
- 'a.-i (3) 213b/8, 213b/9, 290b/13

- 'a.-in (1) 128b/6
av(u)ç : Avuç
 a.(c)-ı (2) 118b/9, 170a/14
 a.(c)-ında (1) 173a/15
 a.-ların (1) 32a/11
ay (27): Ay, dünyanın
 uydusu 27b/4, 50a/10,
 50a/10, 51b/13, 52a/2,
 52a/3, 52a/4, 52a/6,
 52a/8, 52b/3, 52b/5,
 52b/7, 52b/13, 52b/14,
 53a/5, 53a/7, 53a/9,
 53a/11, 53a/12, 53a/13,
 54b/8, 54b/11, 56b/15,
 67a/5, 68a/4, 232b/5
 a.-da (1) 52b/9
 a.-ı (1) 53a/3
 a.-uñ (2) 52b/1, 54b/14
ay (7): Yılın on iki
 bölümünden biri 17a/6,
 17a/11, 39b/5, 39b/10,
 41a/3, 91b/10, 197b/6,
 a.-a (2) 15b/5, 68a/7
 a.-da (2) 16b/11, 16b/15
 a.-dadur (1) 44a/6
 a.-dan (1) 15b/4
 a.-dur (4) 16a/11, 17a/12,
 91b/9, 91b/11
 a.-ı (5) 16a/13, 41a/3,
 51b/11, 52a/1, 52b/12
 a.-ıdur (3) 16b/13, 16b/13,
 17a/12
 a.-ımuş (1) 91b/4
 a.-ında (5) 16a/12, 16b/13,
 17a/1, 17a/9, 308a/13
 a.-lar (1) 17a/14
 a.-ları (1) 16a/10
 a.-laruñ (1) 17b/1
aya (1): Avuç içi 259a/1
 a.-sı (3) 118b/10, 176a/9,
 258a/6
 a.-sın (1) 177a/3
 a.-sında (1) 176a/11
 a.-sından (1) 80a/4
ayak(ğ) (7): Ayak 189a/15,
 189b/2, 189b/7,
 225a/11, 246b/9,
 289a/14, 289b/2
 a(ğ)-ı (15) 21a/12, 21b/3,
 98a/13, 109a/3,
 138a/12, 183a/8,
 194a/9, 209a/1,
 273b/14, 287b/8,
 287b/8, 289a/14,
 289b/3, 292a/6,
 301b/15
 a.(ğ)-ıla (2) 215a/9, 219a/15
 a(ğ)-ın (1) 297b/8
 a(ğ)-ında (3) 183b/7, 268a/15,
 304b/14
 a(ğ)-ından (1) 264a/8
 a(ğ)-um (5) 183b/14, 183b/15,
 183b/15, 278a/15,
 295a/4
 a(ğ)-umı (1) 254b/1
 a(ğ)-umuñ (1) 295a/3
 a.-da (1) 285a/11
 a.-dur (1) 152b/4
 a.-ları (6) 143b/8, 183a/12,
 183a/15, 217a/6,
 217a/8, 258b/5
 a.-larında (1) 124a/10
ayaqlı : Ayaklı
 a.-lar (1) 184a/10
ayak yolu : Ayakyolu, helâ
 a.-na var- (3) 189b/1, 189b/2,
 189b/7
'ayâl Ar. (1): Eş, kadın,
 zevce; aile; çoluk çocuk
 144b/7
 'a.-dür (2) 145b/7, 156b/15
 'a.-i (3) 118b/1, 177a/11,
 252a/8
 'a.-idür (2) 179a/6, 235b/3
 'a.-ile (1) 142a/6
 'a.-in (1) 200b/8
 'a.-ine (1) 293b/4
 'a.-inde (1) 208a/14
 'a.-inden (1) 190a/7
 'a.-idür (1) 137a/8
 'a.-inde (1) 142a/6
ayalu : Avuç içine sahip
 (kimse)
 a.-yıldı (1) 258b/5
'ayânâ Ar. (1): Açıkça, doğrusu
 306b/3
a'yân Ar. : Gözler, görücüler
 a.-ıla (1) 35b/13
 a.-inuñ (1) 3a/5
'ayâniyye Ar. (1): Ortaya çıkma
 277b/15
âyât Ar. (4): Ayetler,
 Kur'ân'ın cümleleri
 146a/5, 147a/9, 270a/8,
 305b/4
 â.-dur (1) 245b/15
 â.-ındandur (1) 132a/1

- 'ayb** Ar. (3): Ayıp, kusur, utanılacak şey 216a/7, 291b/10, 291b/10
- 'a.-dur** (2) 216a/7, 257b/15
- 'a. getir-** (1) 67b/5
- aydın** (1): Aydınlik, ışıklı 103b/14
- a. ol-** (1) 291a/9
- aydınlık(ğ)** (1): Aydınlik 69b/15
- a.(ğ)-ıdur** (1) 296b/7
- a.(ğ)-ıla** (2) 55b/1, 81a/11
- a. vir-** (1) 81b/11
- āyet** Ar. (4): Ayet, sûrelerin cümleleri 14a/11, 14a/12, 140b/1, 260a/4
- ā.-i** (2) 58b/2, 240b/1
- ā.-iyle** (2) 47b/13, 47b/15
- ā.-ler** (1) 193b/7
- ā.-leridür** (1) 14a/12
- ā.-lerini** (1) 3a/9
- ā.-lerüñ** (1) 193b/8
- ā. indir-** (1) 14a/11
- ayırıcı** (1): Ayıran 229a/13
- ayırmağ** : Ayırmak
- a.-dur** (1) 73b/9
- ayırtla-** : Ayırmak, ayıklamak; çıkarmak; temizlemek
- a.-dı** (1) 188b/3
- ayırtlamak** (1): Ayırmak, ayıklamak; çıkarmak, temizlemek 9b/11
- ayırtlaş-** : Ayrılmak, uzaklaşmak
- a.-a** (2) 282a/11, 285a/3
- a.-dı** (1) 183a/1
- a.-sa** (1) 209b/10
- a.-ursa** (1) 251a/12
- a.-maz** (1) 216a/13
- a.-mazsa** (1) 251a/13
- 'āyid** Ar.: Ait, ilgili, dair
- 'ā.-dür** (1) 36a/4
- 'ā. ol-** (1) 212b/11
- āyine** Far. (7): Ayna 236b/12, 237a/3, 237a/4, 237a/6, 275a/3, 275a/3, 28b/1
- ā.-de** (1) 275a/7
- ā.-si** (2) 28a/15, 28b/3
- ā.-ye** (4) 236b/13, 236b/15, 237a/1, 237a/7
- ā.-i muşaffā gibi ol-** (1) 225a/3
- 'ayn** Ar.(16): Göz 3b/4, 122b/2, 123a/15, 126a/4, 141a/4, 170a/9, 170a/7, 170a/12, 170b/2, 217b/8, 226b/13, 234b/15, 258a/15, 272a/10, 288b/15, 306a/15
- 'a.-ı** (7) 36b/15, 111b/15, 156a/1, 272a/1, 280a/5, 282b/10, 296a/6
- 'a.-ıdur** (1) 3a/5
- 'a.-ıla** (1) 36a/8
- 'aynāh** عیناه (1) ?
- 'a. işid-** (1) 137b/5
- 'ayneyn** Ar. (1): İki göz 131b/12
- 'ayni** Ar. : Aynı, tıpkısı
- 'a.-yle** (1) 280a/1
- ayran** (2): Ayran 161a/2, 185a/13
- ayrık** (1): Yabanî geyik veya sığır 150a/15
- ayrıl-** : Ayrılmak
- a.-a** (1) 292a/2
- a.-maya** (1) 73b/11
- ayrılmak** (1): Ayrılmak 94b/5
- ayru** : Ayrı
- a. düş-** (1) 210b/5
- a. tonlar ol-** (1) 249a/3
- ayruğ** (5): Başka, diğer; artık, bundan sonra 23a/2, 172b/10, 189a/8, 254a/5, 294a/7
- ayu** : Ayı
- a. ol-** (1) 136a/9
- a'yün** Ar. (1): Gözler 117a/1
- ayva** (5): Ayva 121a/2, 121a/2, 121a/3, 121a/5, 121a/6
- az** (74): Az, çok değil 15b/1, 23a/7, 24a/1, 24b/4, 26b/7, 27a/12, 28b/8, 32a/11, 32b/2, 32b/2, 33b/5, 35a/2, 35a/7, 35a/8, 35b/5, 35b/7, 43b/13, 45b/2, 46b/5, 49a/12, 51a/4, 53a/11, 53a/12, 54b/2, 57a/4, 58a/3, 65b/3, 65b/13, 69a/15, 69b/1, 69b/2, 69b/6, 71a/15, 71b/3, 72a/5, 72a/14, 72b/3
- a.-dur** (3) 2a/15, 2b/9, 161a/3
- a.-ı** (2) 113a/1, 185a/15
- a.-ına** (1) 113a/2
- a. ol-** (53) 23a/7, 24a/1, 24b/4, 26b/7, 28b/8, 33b/5, 35a/2, 35a/7,

- 35a/8, 35b/5, 35b/7,
43b/13, 45b/2, 46b/5,
51a/4, 53a/11, 53a/12,
54b/2, 57a/4, 58a/3,
65b/3, 65b/13, 69a/15,
69b/1, 69b/2, 69b/6,
71a/15, 71b/3, 72a/5,
72a/14, 72b/3, 74b/6,
77b/2, 81b/3, 83a/7,
84b/7, 93a/12, 97a/15,
98b/8, 98b/11, 100a/10,
109a/7, 166b/4,
181b/11, 182b/4,
190b/7, 242b/13,
250a/10, 259a/14,
291a/3, 291b/8, 298b/9
az- : Azmak, yoldan
çıkma; bozulmak,
değişmek
a.-a (1) 170b/6
'azā Ar.: Baş sağlığı ziyareti;
sabır; cenaze alayı
'a. it- (1) 213a/3
a'zā Ar. (6): Organlar, üyeler
10a/4, 168a/6, 177b/13,
291b/3, 114b/10,
219b/4
a.-da (1) 243a/12
a.-dan (1) 291b/3
a.-yı (1) 202b/14
a.-lardan (1) 9b/15
a.-ların (2) 5a/7, 163a/15
a.-sı (2) 167b/12, 180a/15
a.-sından (3) 13a/3, 81b/4,
202b/8, 284b/14
a.-sını (1) 167a/9
a.-yıla (1) 135b/2
'azāb Ar. (9): İşkence, eziyet
64a/3, 64a/14, 71b/10,
73a/11, 111b/11,
130a/11, 131b/15,
240a/6, 306a/12
'a.-a (1) 98b/5
'a.-da (1) 92b/12
'a.-dan (1) 301b/6
'a.-dur (10) 70b/1, 71b/11,
77b/3, 85b/1, 91b/15,
112a/4, 146a/5, 203b/5,
203b/14, 212a/8
'a. it- (4) 13a/2, 76b/13,
92b/12, 203b/6
'a. ol- (1) 77a/8
'a.-da ol- (1) 92b/12
- 'azab** Ar. (2): Bekâr, ergen
288a/4, 295b/10
'a.-içün (1) 94b/11
'a.-ısa (4) 105a/7, 133b/4,
168a/10, 178b/11
'a.-larıçün (1) 79a/15
'a. ol- (1) 103a/11
azacuk(ğ) (7): Azıcık 80b/4,
117a/4, 117a/12,
117a/14, 224a/9,
280a/7, 280a/13
a.(ğ)-ın (1) 96b/9
āzād Ar.: Kurtulmuş, serbest
olan; kusursuz
ā. ol- (19) 88b/1, 164b/15,
173b/1, 184a/11,
199b/1, 202a/8,
204a/11, 209b/6,
210a/1, 211a/5,
213b/12, 215a/4,
217a/5, 218b/5,
249b/12, 282a/9,
288a/4, 295b/9, 299a/6
āzādlik (1): Köle veya cariye
salıverme 218b/5
a'zam Ar. (6): En büyük 17a/6
56a/12, 279a/5, 279a/9,
279b/2, 299a/9
a.-dan (3) 66a/10, 134a/1,
187a/9
a.-dur (1) 2b/15
a.-ıla (2) 57b/1, 279a/10
'azamet Ar. (1): Büyüklük,
ülülük 68b/9
'a.-in (1) 195a/4
āzān Ar. (1): Ezan 47b/8
ā. okı- (1) 191b/10
'azāyım Ar. (1): Tilsimler;
sebatlar; okunan dualar
112b/4
'azb Ar. (1): Tatlılık 96a/13
azdur- : Azdırmak, yoldan
çıkarmak
a.-a (3) 10b/13, 10b/14,
283b/14
azğāş Ar. (4): Karma karışık
rüyalar veya söylentiler
12a/7, 13b/2, 66b/9,
268a/1
a.-dur (1) 154a/15
a.-ı (1) 29b/2
azgun (1): Azmış, yoldan
çıkış, sapkın 73a/6
a. ol- (1) 174b/3

azgunlık	(1): Sapkınlık, azmak 217b/4		
'azım	Ar. (2): Sebat, karar 150b/12	'a.-ler	(6) 11b/8, 25a/6, 38a/7, 168a/12, 257b/10, 259b/1
'azım	Ar. (41): Büyük, ulu, yüce 50b/12, 51b/3, 55b/7, 55b/10, 64b/5, 79a/13, 82a/5, 84a/3, 88a/12, 99b/8, 105b/9, 105b/10, 109a/4, 116a/1, 127a/1, 146a/6, 146a/14, 146b/1, 146b/6, 150a/11, 150b/1, 150b/5, 152b/12, 167a/2, 170b/13, 183b/12, 186a/9, 193b/1, 217b/13, 223a/2, 231b/4, 235a/7, 243a/13, 244b/15, 257b/2, 278b/2, 278b/11, 280b/14, 290a/15, 304b/5	'a.-lerden	(1) 199a/6
'a.-den	(2) 54a/9, 143b/1	'a.-lere	(1) 257b/7
'a.-dür	(15) 72b/13, 130b/14, 134a/12, 143a/1, 146a/5, 154b/1, 203b/4, 223a/13, 225b/13, 232a/2, 235b/2, 283a/15, 288a/10, 289b/14, 296a/15	'a.-leri	(1) 10b/13
'a.-e	(10) 56b/2, 93a/14, 102b/7, 134b/4, 144a/10, 156b/13, 187a/1, 207b/3, 243a/2, 253a/13, 267b/2	'a.-lerüñ	(2) 37b/3, 256b/3
'a.-i	(1) 146b/15	'a.-üm	(1) 277a/3
'a. ol-	(4) 181a/12, 202b/9, 217b/14, 279b/11	'a.-üñ	(3) 259b/15, 260a/2, 260b/9
'a.ü'l-ke'lām ol-	(1) 144b/11	'a. ol-	(8) 138b/13, 168b/10, 193b/15, 194a/9, 199b/8, 217b/10, 217b/10, 307a/11
'a.-üñ	(1) 73a/7	'azize	Ar. (1): Sayın, sevgili, kıymetli 150b/14
'azıme	Ar. : Büyük, ulu, yüce	'a.-dür	(1) 160b/5
'a.-siyle	(1) 112a/7	'azl	Ar. (2): Yol verme, serbest bırakma 218b/3, 218b/2
'azimet	Ar.: Gitme, gidiş	'a.-den	(2) 94a/6, 207a/9
'a.-lerin	(1) 3b/5	'a.-dür	(2) 100a/1, 218b/3
'aziz	Ar. (12): Sayın, sevgili, muhterem, kıymetli 2a/11, 60b/11, 61a/14, 62b/4, 71b/12, 111a/11, 162a/9, 199a/9, 217b/10, 245a/1, 257b/6, 279a/4	'a.-i	(1) 244b/7
'a.-dür	(2) 225a/10, 225a/13	'a. it-	(1) 203a/3
'a.-e	(1) 266a/2	'a. ol-	(12) 52a/14, 52b/3, 56b/11, 64a/3, 81b/7, 100a/7, 107b/12, 143b/12, 223a/8, 235a/3, 236b/15 295b/10
		'azm	Ar. (1): Niyet, karar, kasıt 221a/14
		'a.-den	(1) 51b/7
		'azm	Ar.: Kemik
		'a.-inden	(1) 127a/8
		azmak	(2): Azmak, yoldan çıkma 12a/5, 216b/11
		azu	(4): Azı dış, düz ve yassı dış 172a/14, 172b/6, 173a/10, 173b/12
		a.-lar	(2) 173a/5, 173a/5
		'azı	Ar. (1) Isırma 251b/7
		'azze	Ar. (1): Aziz olsun ! 3a/14
		-B-	
		bā (bk. be)	Ar. (1): ile, ...lı 271b/10
		bā	Ar. (6): Arap alfabesinin ikinci harfi, "b" harfi 116b/7, 128b/8, 212b/8,

bāb 222a/15, 231a/9, 285a/14
Ar. (38): Bölüm, kısım;
kapı 3b/12, 3b/14,
3b/15, 4a/1, 4a/4, 4a/5,
4a/6, 4a/7, 4a/9, 4a/10,
4a/11, 4a/12, 4a/14,
4b/1, 4b/2, 4b/3, 4b/5,
4b/6, 6a/1, 6a/5, 6a/15,
7a/7, 9b/2, 10a/5,
11a/2, 13b/8, 14a/13,
18a/4, 19b/2, 20b/13,
29a/3, 33b/1, 37b/4,
43a/4, 44b/15, 48a/9,
50a/2, 142b/8, 252a/4,
266a/9
b.-da (5) 8a/3, 11a/1, 20b/13,
35a/6, 263b/2
b.-dandur (1) 27b/2
b.-ı (1) 128a/7
b.-ına (1) 20b/7
b.-ında (2) 243b/11, 298a/15
b.-uñ (1) 255a/3
baba : Baba, ata
b.-ñ (1) 107b/7
b.-sı (5) 54b/12, 54b/13,
58b/9, 251b/6, 253a/2
b.-sına (1) 54b/11
babuççı (1): Papuççu, ayakkabıcı
30b/3
bābūne Ar. (1): Papatya 116b/4
bād Far. (1): Rüzgâr 70b/5
b.-ı semüm ol- 70a/11
bādām Far. : Badem
b.-ı (1) 124b/12
ba'de Ar. (9): Sonra 138b/9,
162b/14, 164a/10,
256b/9, 257a/7, 262a/5,
263b/14, 270b/11,
291b/6
ba'dehu (15): Ondan sonra
55a/11, 61a/8,
66a/2, 81a/9, 124b/5,
237b/6, 253b/11,
254a/7, 263b/13,
264a/15, 277b/10,
277b/11, 277b/13,
278a/14, 292b/10
bādincān Ar. (1) Patlıcan 117a/4
badya Yun. (1): Ağzı geniş
yayvan kap 231a/9
bāğ Far. (3): Bağ, bahçe
112b/7, 128b/6, 205b/9,
b.-ını (1) 113a/2

b.-lar (1) 229a/8
bağ : Bağ, boyun bağı;
pranga
b.-ı (2) 243a/9, 246b/10
b.-ın (1) 208b/12
bağarsık (bk. **bağarsuk**, **bağırsuk**)
(1): Bağırsak 189b/11
bağarsuk(ğ) (bk. **bağarsık**,
bağırsuk) Bağırsak
b.(ğ)-ı (1) 180a/14
b.(ğ)-ın (1) 159a/3
b.-lar (1) 180b/6
b.-ları (1) 180a/15
b.-ların (1) 180b/7
bāğbān Far. (1) Bahçevan
222b/1
bāğçe Far. (3): Bahçe 120a/13,
120b/5, 120b/5
b.-ler (1) 120a/10
b.-lerinde (1) 307b/2
bağ(ı)r : Göğüs, sine
b.-ına baş- (1) 262a/7
bağırsuk (bk. **bağarsık**, **bağarsuk**)
(1): Bağırsak 225a/11
bağırtlak (1): Yabanî ördek,
kılkuş kuşu 152a/6
bağışla- : Hediye etmek
b.-dı (1) 182a/13
b.-dum (1) 276a/15
b.-maz (1) 279b/13
b.-mışlar (1) 136b/5
b.-salar (2) 131a/1, 147a/6
b.-ya (1) 188a/11
b.-yalar (2) 136b/5, 240a/12
bağışla- : Affetmek
b.-rısı (1) 208a/7
bağışlamak (3): Affetmek 215a/12,
217b/11, 222a/7
baği Ar.: Düşmanlık;
azgınlık, serkeşlik
b.-nüñ (1) 212b/12
b.-ol- (1) 212b/11
bağiz Ar. : Nefret eden,
tiksinen, buğz eden
b.-dür (1) 136a/7
bağl Ar. (2): Katır 129a/12,
129a/5
bağla- : Bağlamak
b.-dılar (1) 307b/8
b.-mışlar (2) 103b/9, 103b/9
b.-r (2) 254b/14, 269a/9,
b.-sa (3) 103b/7, 130b/12,
218a/3
b.-salar (1) 107a/4

b.-ya (2) 196a/10, 244a/10
kesâfet b.-r (1) 273a/7
bağlamak (1): Bağlamak 218a/1
bağlan- : Bağlanmak
b.-a (1) 208b/8
b.-dı (2) 245a/9, 307b/9
b.-mazsa (1) 107a/5
b.-mıış (4) 47b/1, 171b/8,
208b/4, 232b/8
b.-mıışdur (1) 143b/7
b.-sa (2) 106b/11, 208b/9
b.-ur (1) 216b/13
bağlanmak(g): Bağlanmak
b.(g)-a (1) 155a/4
b.-dur (1) 235b/4
bağlu (4): Bağlı, kapalı
107b/15, 208b/10,
235b/6, 235b/9
bağy Ar. (1): Azgınlık, ileri
gitme, serkeşlik;
düşmanlık 212b/11
b. it- (3) 129b/7, 212b/10,
221b/10
bahā Far. : Kıymet, bedel,
değer
b.-sın (1) 256b/6
bahādur Far. (3): Cesur, yiğit
126a/8, 187a/14, 244b/1
b. ol- (1) 236b/7
bahādurlik Far. + T. (1): Cesurluk,
yiğitlik 83b/5
bahār Far. : Bahar, kış ile yaz
arasındaki mevsim
b.-da (2) 16b/6, 135b/9
b.-dur (1) 16a/3
b.-ı (1) 117a/7
b.-uñ (2) 16b/8, 65b/6
bahār Ar. (1): Papatya, sarı
papatya 117a/5
bahçe (Far. bağçe) : Bahçe
b.-sinde (1) 88b/8
bahçevān Far. (1): bahçevan
222b/1
bağil Ar. (4): Cimri, hasis
110a/8, 118a/9, 143a/4,
144b/8
b.-dür (2) 124b/13, 212b/14
b. ol- (3) 178b/1, 212b/15,
243b/11
bahır (bk. **bahr**) Ar. : Deniz
b.-de (2) 64b/10, 95b/5
b.-dedür (1) 95a/14
b.-den (1) 95b/4
b.-dür (1) 95b/2

b.-ler (1) 227a/9
bāhır Ar. : Belli, açık; ışıklı,
parlak
b.-ile (1) 276a/11
bahr (bk. **bahır**) Ar. (13): Deniz
10b/10, 20a/11, 20a/12,
87a/1, 87a/2, 87a/3,
87a/3, 87a/6, 87a/7,
95a/13, 95b/1, 95b/13,
136a/4
b.-e (1) 92b/11
b.-üñ (1) 153a/8
b.-i 'amık : "Derin deniz"
b.-i a.-dür (1): 48a/11
b. seferin it- (1) 136a/4
bahrî Ar. (1): Deniz ile ilgili
149a/1
bağş Ar (8): Bahis,
konuşulan şey, söz
23a/6, 23a/6, 23a/15,
23b/15, 24a/3, 26b/8,
26b/14, 44b/3
b. it- (2) 195a/12, 242b/15
bağş Ar.: Parça, bölük, kısım
b.-da (1) 91b/3
b.-ı (1) 91b/3
baht Far. : Talih, kader,
kısmet
b.-dur (2) 168a/2, 216a/12
b.-ıdur (1) 128b/10
b.-ıla (1) 18b/7
b.-ından (1) 132b/9
ba'id Ar. (10): Uzak, ırak
13a/13, 27a/1, 27a/12,
33a/13, 128b/15,
151a/14, 191b/14,
201b/15, 304b/6,
306b/12
b.-den (1) 187a/11
b.-dür (1) 26b/12
b.-e (1) 222a/1
b.-ı (1) 153b/2
b.-ise (1) 145b/3
b. ol- (2) 58a/2, 94a/8
ba'ir Ar. (2): Erkek deve
131b/9, 131b/10
b.-ler (1) 131a/14
bağ- : Bakmak
b.-ar (3): 7a/5, 31b/2,
170a/15
b.-sa (6) 104b/8, 170b/3,
236b/13, 236b/13,
237a/2, 237a/7
bağālīn بغالین (1) ? 139b/7

bağar (bk. **bağara**) Ar. (7): Sığır, öküz 129b/2, 129b/11, 129b/9, 129a/13, 130b/9, 158a/5, 223a/3
 b.-uñ (1) 131a/8
bağara (bk. **bağar**) (1): Sığır 129b/12
bağır (1): Bakır 247b/9
 b.-dan (1) 170a/3
 b.-danısa (1) 236b/8
 b.-dan ol- (1) 234b/5
bağıyye Ar. (4): Artan, geri kalan, artık 74b/8, 161a/1, 276b/9, 276b/10
 b.-sin (1) 184b/10
baki Ar. (16): Ebedî, sonsuz; geri kalan, artık 6a/3, 18a/10, 38b/6, 41b/8, 63a/7, 131b/8, 157a/7, 161a/6, 202b/14, 241b/10, 245a/3, 262b/3, 269a/12, 270a/5, 305a/12
 b.-dür (3) 38b/6, 59a/3, 244b/9
 b.-leri (2) 301b/3, 304b/15
 b.-nüñ (1) 68b/12
 b.-si (2) 16a/11, 30b/4
 b.-sini (1) 57/9
 b. kal- (18) 33b/13, 33b/13, 37b/9, 38a/9, 38b/10, 40a/6, 74b/8, 77b/4, 83a/14, 83a/15, 84b/5, 96b/12, 96b/14, 116a/1, 124b/3, 173b/10, 244b/10, 271b/5
 b. kalmış ol- (1) 245a/10
 b. ol- (7) 74a/15, 83b/15, 84a/1, 90b/9, 109b/2, 128a/6, 133a/3
 b. tur- (3) 9b/8, 161a/5, 251a/11
bakire Ar. (1): Kızoğlan kız 165b/14
bakiye Ar. (1): Geri kalan; ebedî 49b/5
 b.-dür (1) 149b/10
 b. kal- (1) 276b/10
bağça Ar. (2): Tahtabiti, sivrisinek 130a/8, 130a/9
bağl Ar. (1): Sebze, yeşillik 123b/10

baklā Ar. (1): Bakla, sebze, yeşillik 117a/3
bağla (3): Bakla, sebze, yeşillik 117/3, 125b/6, 125b/8
 b.-yı (1) 125b/9
bağlacı (1): Bakla falına bakan 204a/2
bağlacı (1): Bakla yetiştiricisi, sebze yetiştiren 222b/4
bağlı Ar. (1): Bağlacı, bakla yetiştiren veya satan kimse 222b/4
bağmak (1): Bağmak 81b/11
bal (15): Bal 31b/4, 31b/6, 32a/11, 32b/1, 33a/15, 147a/13, 161a/11, 161b/2, 161b/15, 162a/13, 188a/9, 192b/6, 232b/13, 238b/5, 293a/3
 b.-dur (1) 161b/6
 b.-ı (1) 162a/13
balçık (9): Balçık, içinde çeşitli organik maddeler bulunan, daha çok kıllı, koyu, yapışkan çamur 78a/9, 78a/10, 78a/11, 78a/12, 78a/12, 93a/4, 102a/10, 102a/12, 102a/13
 b.dan (2) 102a/7, 105a/11
 b. işin işle- (1) 226b/9
 b. vur- (1) 102a/11
 b.-dan ol- (2) 105a/2, 157b/4
balçıkçı (1): Çamur, balçık işleyen kişi 226b/8
balgam (1): Balgam, solunum organlarının salgıladığı sümüksü madde 188a/10
 b.-dur (1) 229a/4
balık (15): Balık 47a/5, 94a/11, 152b/5, 152b/9, 152b/10, 152b/12, 155a/8, 155a/9, 159b/3, 159b/5, 159b/8, 159b/10, 159b/13, 190a/6, 225a/12
 b.-dan (1) 194a/11
 b.-ı (3) 152b/7, 152b/8, 152b/8
balığ(a) Ar. (3): Bulûğa erişmiş, yetişen

- 164b/11, 164b/12, 182a/9
b. ol- (4) 164b/14, 176a/3, 178b/13, 182a/9
balta (3): Balta 227b/10, 235a/9, 235a/10
b.-yla (2) 227b/9, 227b/12
banbuḡ (bk. **panbuḡ**): Pamuk
b.-dan (1) 203a/6
b.(ḡ)-1 (1) 230a/11
bandaḡa (2): Fındık 154b/11, 154b/8
bañlamak : Yüksek sesle bağlamak; ezan okumak
b.-dur (1) 214a/4
bār Far. (3): Defa, kere 259a/13, 259b/3, 297b/9
bār Ar.: Dost kişi, aşina, ahabap kişi
b.-dur (1) 226a/12
baraḡıl- (bk. **barḡıl-**): Bırakılmak, salıverilmek
b.-sa (1) 220b/6
baraḡ(ḡ)- (bk. **barḡ-**): Bırakmak, salıvermek, sarkıtmak
b.(ḡ)-a (1) 80a/8
bārān Far. (2): Yağmur
b. yağ- (2) 113b/13, 132a/2
baraş Ar. (3): Vücutta beyaz ve alaca lekeler meydana getiren bir hastalık 241b/5, 285b/1, 285b/15
bardak (1): Bardak 236a/7
b.-a (1) 50b/15
b.-lar (1) 96b/14
b.-lardan (1) 96b/15
barḡıl- (bk. **baraḡıl-**): Bırakılmak, konulmak
b.-ur (1) 86b/15
barışmak (1): Barışmak 220a/15
bārī Ar. (1): Yaratıcı, yaratıcı, Tanrı 3a/14
bārīd Ar. (2): Soğuk; mec. cana yakın olmayan 117a/1, 139a/8
b.-dür (2) 67a/10, 147b/15
b. ol- (1) 78a/8
barḡ- (bk. **baraḡ-**): Bırakmak, salıvermek, koymak
b.-dı (3) 141a/12, 246a/12, 273b/2
b.-salar (1) 238a/13
barḡmak(ḡ) (bk. **baraḡ-**) (2): Bırakmak 220b/5, 220b/5
b.(ḡ)-a (1) 230a/12
barmaḡ(ḡ) (9): Parmak 176a/14, 176a/15, 176a/15, 176b/1, 176b/6, 285a/6, 288a/14, 288a/14, 288a/15
b.(ḡ)-1 (5) 176a/15, 176b/6, 183b/14, 288a/12, 288a/13
b.(ḡ)-ın (6) 161a/2, 176b/5, 176b/9, 177a/1, 251b/11, 295a/3
b.(ḡ)-ında (1) 304b/14
b.(ḡ)-ından (2) 80a/2, 184b/11
b.(ḡ)-umdan (2) 162a/12, 162a/12
b.-lar (4) 176a/12, 285a/4, 285a/8, 292a/2
b.-ları (3) 176a/14, 176b/2, 258a/5
b.-ların (3) 176a/12, 176b/1, 177a/2
b.-larında (2) 209a/12, 292a/3
b.-larından (1) 81b/4
b.-ların çatlat- (1) 176b/3
ba‘ş Ar. (1): Gönderme, gönderilme; yeniden dirilme, diriltme 305b/4
b. it- (1) 70b/14
baş- : Basmak, koyup bastırmak
b.-a (2) 105b/15, 194a/9
b.-alar (1) 290b/4
b.-ar (1) 225b/13
b.-madıysa (1) 281b/3
b.-maz (1) 285a/11
b.-up (1) 262a/7
başal (9): Soğan, soğan benzeri kökler 117a/8, 117a/10, 117a/11, 117a/12, 117a/14, 117b/1, 117b/3, 117b/4, 123b/11
başar Ar. (1): Göz; görme, görüş 170b/4
b.-dan (1) 253b/2
b.-1 (3) 74a/9, 170b/3, 270b/15
b.-ıla (1) 279b/10
başarī Ar. (1): Görüşle ilgili olan 144a/3

bāsıt	Ar. (1): Yayan, yayıcı 2b/12	b.-ın	(20) 51a/4, 130b/5, 130b/6, 130b/15, 134b/8, 140a/14, 140a/14, 158b/10, 158b/15, 168a/3, 168b/1, 169a/11, 169b/3, 202b/11, 202b/13, 210a/6, 215a/12, 237a/14, 251a/10, 297b/8
başır	Ar. (1): Görüp anlayan 244b/2	b.-ına	(6) 147b/1, 181a/9, 248b/1, 294b/2, 294b/9, 294b/10
b.-dür	(1) 148b/8	b.-ında	(11) 79a/11, 126b/3, 134b/6, 153b/5, 168a/4, 181b/10, 243a/6, 268a/15, 279a/6, 299b/2, 304b/13
başiret	Ar. : Öngörü, sezme	b.-ından	(3) 80a/9, 203a/9, 294b/3
b.-idür	(1) 170a/9	b.-ını	(2) 148b/1, 263a/10
başite	Ar. (1): Arz, dünya 273a/7	b.-ınıñ	(2) 168b/10, 286a/5
başt	Ar. (6): Uzun, uzatma; yayma, açma 58b/7, 86a/14, 95a/7, 258b/5, 280a/4, 277a/5	b.-ıyla	(1) 168a/6
b. eyle-	(1) 175b/6	b.-lar	(1) 168a/8
b. it-	(3) 41a/6, 57a/14, 280a/7	b.-ların	(1) 169a/13
b. ol-	(1) 295b/4	b.-larına	(1) 296b/5
baş	(1): Başkan 99a/9	b.-um	(1) 210a/13
çeri b.-ları	(1) 203b/2	b.-umu	(1) 277b/1
çeri b.-ı	(1) 204a/9	b.-uñ	(2) 65b/7, 171a/9
baş	(4): İlk, başta olan 176a/14, 285a/6, 288a/12, 295a/3	b.-da ol-	(1) 243a/12
baş	(18): Baş, kafa; yumru 13a/4, 63b/6, 98a/10, 117a/10, 152b/3, 158b/8, 158b/8, 168b/8, 168b/13, 210a/11, 210a/15, 223b/3, 223b/3, 224b/11, 225a/11, 286a/5, 288b/3, 301b/10	bāşak	Ar. (3): Bir cins küçük atmaca 154b/4, 154b/5, 225b/13
b.-da	(1) 46b/13	başar-	: Başarmak, elde etmek
b.-dan	(1) 46b/13	b.-ur	(1) 224b/11
b.-ı	(39) 9a/15, 35a/6, 52a/14, 65b/8, 130a/15, 130a/15, 137b/11, 140a/12, 144a/1, 158b/12, 158b/14, 167b/3, 168a/1, 168a/7, 168a/10, 168a/11, 168a/12, 168a/13, 168b/2, 168b/3, 168b/4, 169a/15, 202b/13, 202b/13, 206a/9, 209b/10, 210a/7, 210a/10, 217a/6, 217a/8, 219b/4, 224a/6, 257a/11, 258b/5, 287b/5, 288b/3, 291b/1, 291b/1, 301b/10	başbart	(2): Yara, yara bere, çıban, 285b/2, 285b/2
b.-ıdur	(1) 63b/5	başka	(2): Başka, diğer, gayrı 186b/13, 281a/12
		b. ol-	(1) 305b/9
		başla-	: Başlamak
		b.-dı	(2) 55b/10, 163a/3
		başlamak	(2): Başlamak 153b/5, 213b/1
		başlu	(2): Başlı, kafalı 130b/1, 177a/15
		başmakçı	(2): Ayakkabıcı 30b/3, 222a/13
		bat- (bk.bağ-)	: Batmak, (güneş) batmak; gömülmek
		b.-a	çur-urken (1) 29b/3
		b.-ar	(1) 88b/12
		b.-dı	(1) 136a/14

- bağ-** (bk. **bat-**) : Batmak, (güneş) batmak; gömülmek
b.-miş (1) 267a/13
- bağalet** Ar. (1): İşsizlik, avarelik; cesaret, kahramanlık 144b/12
b.-dür (1) 130a/1
b.-e (5) 71b/2, 71b/6, 87b/10, 132a/9, 136a/3
- bâtil** Ar. (11): Doğru olmayan, yanlış; boş, beyhude 85a/7, 85a/11, 102a/8, 119a/7, 201a/2, 201b/4, 216b/11, 223b/8, 229b/2, 267b/14, 301b/15, 302b/4
b.-a (8) 12a/2, 150b/4, 204a/3, 214a/6, 218a/11, 223a/1, 231b/2, 286a/2
b.-adan (1) 13a/8
b.-dan (1) 12a/3
b.-dur (4) 64b/13, 228b/12, 234b/8, 234b/8
b.-ı (2) 194b/5, 229a/15
b. it- (1) 66b/13
b. işle- (1) 233a/8
b. ol- (4) 56a/4, 194b/2, 217b/4, 227a/2
- bâtin** Ar. (4): İç; içteki; gizli, görünmeyen; Tanrı 54b/2, 58a/10, 74a/5, 276b/12
b.-a (3) 6b/2, 54b/4, 274a/3
b.-adur (2) 61a/9, 112a/5
b.-dan (2) 54b/4, 61b/1
b.-dur (1) 276b/15
b.-ı (2) 78a/2, 248b/7
b.-ina (2) 46a/7, 226b/2
b.-ından (4) 118b/3, 119b/5, 245a/7, 250b/1
- batın** (bk. **batın**) Ar. (1): Karın 134b/11
b.-dan (1) 121b/2
- bâtinen** Ar. (1): İçyüzünden, içinden 244b/4
- bâtini** Ar. (3): Sır ve hakikatle ilgili, dahilî; görünmeyenle ilgili 43a/2, 62b/14, 273b/5
- bâtiniyye** Ar. (1): İç, dahilî 9b/4
b.-dür (1) 130a/8
b.-yile (1) 4a/3
- bâtiye** Ar. (1): İçki sürahi 231a/9
- bağ** Ar. (2): Yavaş, ağır hareketli 143b/13, 158a/6
b. ol- (1) 36a/8
- batn** (bk. **batın**) Ar. : Batın, karın
b.-dur (1) 180a/2
b.-ı (1) 258b/11
b.-ında (1) 286b/6
- bağ** Ar. (1) Kaz 153a/4
- bağtal** Ar. (6): İşe yaramaz, hantal
b. ol- (6) 138a/7, 217b/15, 221b/3, 221b/5, 291a/12, 305a/7,
- ba'ûza** Ar. (1): Sivrisinek 138a/2
- bay** : Zengin
b. ol- (2) 184a/11, 212b/2, 219a/3
- bâyî'** Ar. (1): Satan, satıcı 253b/7
- bâyın** Ar. (1): Aralayan, ayırıcı 285a/2
- baykuş** (1): Baykuş, gece kuşu 139a/9
b. ol- (1) 139a/13
- baylamak** (1): Zengin olmak
- bayrakçı** (1): Bayrak taşıyan, kahraman kişi 204b/2
- ba'z** Ar. : Bir kısım, bir takım
b.-uñ (1) 56a/4
- bâzâr** Far. (2): Pazar, çarşı; alış veriş 108a/3, 298a/14
b.-da (2) 192a/8, 192a/9
b.-ı (2) 108a/3, 286b/12
b. ol- (1) 213b/7
- ba'zı** Ar. (338): Kimi, birazı, bir kısmı 8a/13, 2b/4, 4a/12, 4a/13, 3b/13, 6b/12, 8a/4, 8a/4, 13a/8, 21a/4, 21a/8, 22a/14, 22b/12, 23b/6, 24b/2, 25a/3, 25a/5, 25a/13, 29a/2, 32b/15, 32b/15, 33a/1
b.-lar (232) 19a/5, 36b/8, 36b/8, 41a/2, 41a/9, 52a/4, 52b/11, 57a/4, 57b/3, 58a/11, 59a/2, 59a/4, 64a/14, 64b/6,

- 68a/6, 68a/7, 70a/14,
70a/15, 72b/10, 72b/13,
72b/13, 72b/15, 73a/11,
73b/1, 81b/2
- b.-larına (2) 150a/5, 278b/15
b.-n (2) 161a/5, 188a/2
b.-nda (2) 32b/10, 32b/10
b.-nı (4) 42a/4, 54b/7,
83a/10, 83a/10
b.-nuñ (2) 65a/4, 283a/7
b.-sı (3) 24a/9, 25a/8, 175a/3
b.-yla (1) 78b/13, 259a/15
- bāzī** Ar. (3): Doğan kuşu
154a/7, 154a/10, 154a/3
b.-den (2) 154b/1, 154b/4
- bāzū** (bk. **pāzū**) Far. (1): Pazi; kolun
omuz ile dirsek
arasındaki kısmı 177b/5
b.-ların (1) 288a/15
b.-sı (1) 176a/5
b.-sından (1) 292a/15
- bāzūbend** Far. (2): Kol bağı
244a/7, 244a/9
- be** (bk. **bā**) Ar. (21): Arapça ön ek,
ile, ...lı, kadar, -e doğru
23b/12, 48b/8, 60b/11,
141a/3, 163a/6, 163b/6,
167b/10, 169a/4,
169a/12, 170b/15,
172a/5, 179a/6,
181a/10, 182a/6,
183a/12, 184a/7,
184a/8, 186b/9,
234b/2, 242a/8, 242b/6
- be-ḥaḳ: Hak ile, Tanrı ile
- be** Fars. (1): Olumsuzluk
eki 42a/9
- bebḡā** Ar. (2): Papağan, dudu
130a/4, 130a/2
- bebr** Ar. (2): Kediye benzer,
büyük, azgın bir canavar
184a/13, 128b/8
- bed** Far.: Kötü, fena
b.-mezheb ol- (1) 201b/7
- bedel** Ar. (2): Bir şeyin yerine
verilen karşılık 115b/11,
106a/2
b.-inde (1) 294a/6
b. it- (1) 118a/3, 266a/4
- beden** Ar. (7): Vücut, gövde,
cisim 8b/2, 9b/12,
10a/3, 95b/3,
195a/11, 181b/3,
236a/14
- b.-de (5) 9b/10, 9b/10, 9b/12,
245b/14, 291b/5
b.-den (8) 5a/9, 8a/5, 9b/11,
98a/1, 98a/2, 184a/4,
230b/11, 238b/10
b.-dür (3) 121b/3, 183a/5,
291a/5
b.-e (3) 8a/7, 179a/14,
188a/12
b.-i (7) 6b/12, 7a/4, 114a/2,
178a/5, 198a/1, 283a/8
b.-idür (1) 239a/7
b.-ile (2) 100b/3, 101a/12
b.-in (1) 142a/6
b.-inde (8) 12b/3, 78a/11,
178a/6, 178a/8,
178a/10, 267a/1,
282b/3, 286a/11
b.-indeki (1) 180a/6
b.-inden (1) 137a/8
b.-inüñ (2) 178a/11, 228a/13
b.-leri (1) 283a/8
b.-üñ (2) 64b/6, 115b/10
b.-de ol- (1) 249a/13
- bedenī** Ar. (1): Bedene ait,
bedenle ilgili 208b/14
- bedenīyye** Ar. (2): Bedene ait,
vücutla ilgili 85b/11,
278b/4
b.-de (1) 98a/5
b.-ye (1) 128b/3
- bedevī** Ar. : Göçebe; çölde
yaşayan
b.-dür (2) 123a/6, 140b/13,
139b/8
- bedr** Ar. (4): Dolunay; ayın
ondördüncü gecesi
54a/1, 27b/4, 27b/6,
27b/8
b.-i (1) 52b/1
(14): Bey, ileri gelen,
zengin kişi, sözü geçen
57a/1, 57a/7, 57a/9,
64b/2, 64b/4, 70b/3,
84b/15, 100a/6, 127b/1,
143a/4, 143a/10,
158b/3, 239a/6, 264a/14
- b.-den (4) 57a/11, 64a/5,
100a/11, 143a/10
b.-dür (5) 52a/4, 71a/5, 87a/2,
99a/4, 143a/1
b.-i (7) 66b/5, 66b/10,
99a/12, 99a/14, 127b/1,
143a/14, 265a/2

b.-inden (1) 97b/8
 b.-ise (1) 215a/5
 b.-ler (3) 11b/4, 57a/4, 249b/8
 b.-leri (2) 203b/11, 225a/15
 b.-lerine (1) 220a/11
 b.-lerüñ (1) 29b/4
 b.-üñ (6) 64b/4, 70b/9, 77b/5, 84b/15, 87a/10, 100a/2
 b. ol- (4) 88b/2, 93a/12, 202a/7, 203a/4
be-ğāyet Ar. (1): Çok aşırı, son derece 163a/6
begenil- : Beğenilmek
 b.-miş (1) 119b/2
beglik(g) (1): Beylik
 b.(g)-e (1) 19a/8
 b. it- (1) 105b/5
behāyım (bk. **behīme**) Ar. (1): Dört ayaklı hayvan 143a/1
be-herc Ar. (2): Geçmez, geçerli olmayan, harcanmayan 242a/8, 242b/6
be-her-hāl Ar. (2): Her hâlde, mutlaka 91b/13, 273b/12
beheṭe(t) Ar. (1): Sütlu pırınç, sütlaç 161a/10
behīme (bk. **behāyım**) Ar. : Dört ayaklı hayvan
 b.-ye (2) 221a/7, 221a/9
beḳā Ar. (2): Evvelki durum üzerine kalmak; ölümsüzlük, ölümsüz, sebat 278a/5
 b.-sı (4) 76a/4, 108a/11, 124a/6, 189a/3
 b.-sıyla (1) 273b/3
 b.-ya (1) 262a/11
 b.-yıla (1) 46a/9, 46a/9
 b. bul- (1) 277b/10
 b.-sı olma- (1) 137b/10
bekāret Ar. (1): Bekârlık, kızıoğlan kız, kızlık 140b/9
 b.-in (1) 149a/5
bekçi : Bekçi, bekleyen
 b.-si (1) 222b/13
bekle- : Beklemek
 b.-seler (1) 214a/12
beklemek (1): Beklemek 214a/12
bel Ar. (8): Belki 40a/7, 42a/15, 43b/4, 48b/14,

48b/15, 258b/15, 277a/11, 277a/13
belā Ar. (6): Belâ, musibet, kötülük 88a/2, 137a/5, 198a/3, 199a/7, 267a/1, 267b/2
 b.-dan (4) 101a/1, 132a/5, 210b/9, 212b/4
 b.-dur (3) 86b/5, 203b/12, 250a/3
 b.-lara (1) 10b/15
 b.-ları (1) 24b/13
 b.-ya (6) 54a/13, 176a/5, 178a/15, 250a/12, 264b/11, 267b/6
 b. iriş- (1) 19a/6
 b. yitiş- (1) 66a/11
 b.-ya düş- (3) 183a/9, 183b/12, 214a/2
 b.-ya uğra- (2) 127a/11, 236a/14
 b. gör- (1) 87b/6
belāğ Ar. (2): Yetiştirme, eriştirme, tebliğ etme 89a/12, 95a/6
belāğat Ar. (1): Güzel söz söyleme
 b.-a (1) 172a/2
 b. issi ol- (1) 195b/3
belli Ar. (7): Evet 86b/5, 140b/9, 140b/10, 246b/2, 246b/3, 254b/3, 269a/14
belik (2): Sadak, ok ve yay kuburu 206a/13, 206a/14
 b.-de (1) 206a/9
belki Far. (34): Belki 4a/3, 8a/4, 8b/3, 9b/3, 26a/1, 26b/10, 34a/12, 34b/5, 34b/5, 34b/12, 38a/6, 39b/2, 40a/1, 41a/14, 44a/13, 53b/6, 59a/3, 60a/12, 66a/6, 74a/4, 74a/11, 74a/12, 74b/2, 78a/8, 78a/9, 104a/9, 114a/1, 141a/9, 143a/5, 252a/14, 256a/1, 258a/3, 259a/9, 260a/9
bellü (1): Belli, açık, aşikar 164b/15
belūṭ Ar. (1): Meşe ağacı; meşe ağacı meyvesi, palamut 116b/10

belür-	: Belirmek, meydana çıkmak, belli olmak	264a/4, 264a/5, 268a/8, 268a/15, 272b/8,
b.-mez	(1) 41a/7	276a/6, 276a/8,
belürsüz	(3): Belli olmayan, belürsüz 140a/11, 165a/12, 165b/10	276a/14, 276b/5, 276b/15,
ben	(87): Ben, teklik 1. kişi zamiri 2b/6, 2b/8, 2b/9, 20b/5, 23a/3, 25b/8, 27b/3, 27b/11, 32a/12, 32b/1, 32b/8, 36b/6, 42a/10, 42b/12, 46a/10, 47b/8, 49b/15, 53a/2, 55a/6, 55a/11, 57a/12, 58b/8, 59b/9, 61b/11, 77b/14, 83a/8, 83a/9, 86a/4, 91a/6, 93b/13, 94b/7, 97a/5, 120a/13, 120a/15, 136b/1, 136b/3, 151a/9, 156b/10, 161b/14, 162a/3, 162a/13, 165a/5, 177b/1, 183b/7, 199a/2, 246b/8, 250a/9, 254a/5, 255b/1, 257a/4, 257a/5, 257a/12, 257a/13, 258a/12, 261a/5, 263b/10, 264a/5, 268a/8, 268a/9, 268a/15, 272b/6, 275b/6, 275b/7, 275b/11, 276a/1, 276a/8, 276a/9, 276a/15, 276a/15, 276b/5, 276b/6, 276b/10, 276b/11, 277a/7, 277a/10, 278a/2, 278a/9, 278a/15, 278b/4, 279b/1, 280a/5, 280a/10, 280a/13, 281a/2, 281a/3, 295b/12, 299b/6	277a/2, 277a/3, 277b/1, 277b/6, 277b/8, 279a/5, 279a/9, 279b/5, 279b/15, 280a/1, 280a/2, 280a/15, 281b/8, 283a/10
		b.-den (2) 55a/11, 244a/6
		b.-i (11) 23a/4, 46a/11, 120b/1, 135a/12, 152a/15, 215b/1, 260b/7, 267a/15, 272a/6, 279b/15, 290a/9
		b.-üm (28) 22b/15, 25a/8, 27a/7, 27b/4, 35b/11, 46a/11, 47b/2, 59b/13, 72a/1, 139a/14, 142b/2, 156b/11, 167a/14, 167a/15, 254a/12, 256b/5, 256b/6, 260b/6, 260b/7, 261a/6, 266a/1, 275b/8, 276a/1, 276a/11, 276b/8, 278a/11, 279a/6, 279b/7
		b.-ümile (3) 260a/3, 276a/13, 281b/8
		b.-ümle (1) 120b/1
		b.-ven (1) 167a/12
	benât	Ar. (4): Kızlar 64b/8, 64b/9, 64b/10, 112a/14
	b.-dur	(3) 133b/14, 133b/14, 133b/14
	benât-ı na'ş:	Yıldız kümesinin kuyruğunun ucunda bulunan kümenin en soluk yıldızı
	bendağ	Ar. (1): Fındık 116b/7
	bende	Far. (1): Kul, köle 208b/12
	benefsec	(2): Menekşe 117a/8, 258b/15
	benefşe	(2): Menekşe 117a/8, 292b/13
	beni	Ar. (2): Oğullar 62a/5, 62a/14
	beni âdem	Adem oğulları, insan oğulları
	b.-de	(1) 258a/8
	b.-dür	(1) 237a/9
b.-a	(46): (krş. baña) bana, kişi zamirinin yönelme hâl ekli şekli 15a/11, 27b/12, 32b/8, 32b/11, 36b/7, 42a/11, 58b/9, 59a/9, 120a/14, 140a/4, 233a/2, 244a/4, 247b/4, 253b/2, 254a/5, 260b/13, 260b/15, 261a/6, 263a/15, 263b/12, 264a/1,	

beni İsrā'(y)ıl	(4): İsrail oğulları 87b/1, 127b/3, 127b/3, 194a/15	bereket	Ar. (7): Bolluk; mutluluk 17a/7, 55b/6, 71a/14, 75a/10, 88a/6, 114a/4, 139a/1
b.-e	109a/9	b.-dür	(2) 88b/4, 157b/10
b.-i	127b/3	b.-e	(1) 97a/12
b.-üñ	99b/6	b. git-	(1) 70a/3
beñizlü	(1): Yüzlü, renkli 165a/14	b. in-	(1) 55b/9
bennā	Ar. (1): Bina yapan, mimar, dülger 222a/15	bergüş (bk. bürgüş)	Ar. (1): Pire 130a/8
beñzer	(19): Benzer, eş 6b/9, 7b/8, 19a/6, 28b/15, 44a/3, 57b/4, 58a/1, 60a/15, 73b/5, 75b/2, 75b/5, 75b/13, 87a/6, 87a/7, 87a/8, 110b/7, 136a/1, 157b/9, 170b/9	berī	Ar. (1): Kurtulmuş, temiz, salım 110a/2
beñzet-	: Benzetmek	b. ol-	(10) 47b/3, 55b/13, 94a/6, 94a/6, 125a/5, 139b/5, 195b/1, 265b/1, 282b/5, 286a/10
b.-di	(1) 116a/5	berid	Ar.(1): Posta taşıyan hayvan 141a/1
ber	Far. (2): Farsça ön ek; üzere 258a/7, 9a/4	beriyye	Ar. : Çöl, kır, sahra
b.-kārlik	it- (1) 100b/8	b.-de	(2) 98b/3, 192a/6
berāber	Far. (1): Birlikte, eşit, denk 258b/11	berk	(1): Sıkı, sağlam; güvenli, emin 131a/12
b. ol-	(3) 2b/3, 16a/3, 99b/2	berķ	Ar. (2): Şimşek 73a/6, 73b/15
berāt	Ar. : Berat, buyruk	b. ur-	(2) 167b/9, 258b/10
b.-in	(1) 143b/2	berme	Ar. (1): Yemek pişirilen çömlek 231a/10
berāy	Far. (1): İçin, maksadıyla 192a/11	ber(r)	Ar. : Kara toprak
berāziḥ	Ar. : Ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulunacakları yerler	b.-de	(1) 64b/9
b.-de	(1) 261b/9	b.-üñ	(1) 153a/8
berd	Ar. (3): Soğuk 71a/15, 77a/7, 142b/10	berrāk	Ar. (1): Duru, pek parlak, nurlu 169b/1
berdün	(5): Hızlı koşan bir at cinsi, aygır, Rumî at 128b/10, 128b/11, 128b/15, 129a/1, 129a/2	berri	Ar. (2): Toprağa ait, karaya ait 135a/4, 149a/1
b.-a	(1) 128b/13	ber-sām	Far. (2): Akciğer zarı iltihaplanması, satlıcan 70a/13, 285a/15
b.-i	(2) 128b/14, 129a/4	b.-dan	(1) 80a/10
berekāt	Ar.: Bolluklar; mutluluklar	b.-dur	(1) 108b/8
b.-a	(4) 192b/2, 199a/3, 204a/10, 266a/3	berü	(1): Bu yana, beri, itibaren 252b/10
b.-dur	(9) 114a/12, 137a/3, 160a/15, 165b/14, 184a/10, 202b/6, 238b/3, 252b/14, 266a/13	berzaḥ	Ar. : Ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulunacakları yer; can sıkıcı yer
b.-ıla	(1) 114b/11	b.-da	(2) 261b/8, 269b/1
b.-lar	(1) 297a/13	b.-dur	(1) 268b/5
b. gör-	(4) 167b/2, 245a/2, 245b/1, 297a/4	berzaḥi	Ar. (1): Berzaha ait, ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulunacakları yere ait 268b/6
		b.-dür	(1) 269b/1

besāyıt	Ar. : Basit olanlar, sade şeyler	b. it-	(5) 112a/14, 132a/12, 212b/5, 212b/7, 253b/4
b.-den	(1) 273a/8	beyān	Ar. (6): Bildirme, anlatma 27b/13, 63b/5, 76b/1, 96b/2, 98a/12, 180a/8
besle-	: Beslemek	b.-ı	(5) 38b/13, 39b/1, 39b/2, 62b/7, 98a/10
b.-r	(1) 137b/2	b.-ıla	(1) 272b/3
b.-ye	(1) 137b/2	b.-ında	(1) 69a/3
bêş	(5): Beş sayısı 40b/7, 176a/14, 176b/8, 176b/10, 259a/5	b.-ındadır	(58) 4a/2, 4a/7, 4a/9, 4a/14, 4b/6, 4b/9, 4b/10, 4b/12, 4b/13, 4b/15, 5a/2, 5a/4, 5a/11, 5a/13, 5a/14, 5b/1, 5b/3, 5b/5, 5b/8, 5b/9, 5b/12, 5b/13, 5b/15, 6a/4, 6a/5, 6a/7, 6a/8, 6a/9, 6a/10, 6a/12, 6a/14, 6a/15, 9b/2, 14a/14, 18a/5, 44b/15, 48a/10, 50a/4, 89b/3, 97a/4, 109b/14, 126b/13, 184a/4, 204b/13, 211a/11, 222a/11, 230b/8, 239a/11, 241b/7, 250a/3, 265b/15, 266a/11, 280b/2, 283a/12, 284b/14, 292b/12, 295a/8, 305a/6
b. 'adet ol-	(1) 116a/4	b. it-	(38) 3b/15, 4a/1, 4a/6, 4a/6, 4a/8, 4a/10, 4a/12, 4a/13, 4b/2, 4b/3, 4b/5, 5a/6, 5a/8, 5a/10, 6a/3, 6b/1, 7a/7, 8a/3, 10a/6, 11a/2, 13b/9, 14a/15, 20b/14, 29a/4, 32b/15, 33b/3, 36b/9, 43a/5, 62b/1, 62b/8, 83a/9, 83a/11, 149a/2, 155b/1, 163a/15, 252a/6, 255a/3, 262b/3
beşāret	Ar. (10): Mijde, muştı, iyi haber 15b/1, 19a/10, 36a/4, 90a/14, 91b/7, 211b/12, 231b/8, 280b/5, 281b/1, 306b/14	b. kıl-	(2) 4a/4, 48b/1
b.-dür	(10) 70a/1, 103a/3, 143b/5, 158a/7, 203b/4, 204a/4, 262b/4, 281b/10, 282a/1, 305b/5	b. ol-	(4) 38b/1, 38b/3, 39a/8, 277a/12
b.-e	(2) 11a/11, 166a/13	beyāniyye	Ar. (1): Beyan ile ilgili, söylemeyle ilgili 277b/15
b.-ile	(1) 18a/15	bey'at	Ar. (1): Kabul ve tasdik muamelesi 48a/4
b. it-	(6) 7b/11, 90b/7, 186b/10, 267b/7, 280b/3, 299b/15	b. it-	(1) 48a/4
b. ol-	(1) 37a/3		
beşāset	Ar. (1): Güler yüzlülük, güler yüz 19b/15		
b.-ile	(1) 306b/8		
beşerîyye	Ar. (1): İnsana ait, insanî 72a/2		
beşerîyyet	Ar. (1): Beşerlik, insanlık 71b/15		
b.-dür	(1) 149b/14		
b.-e	(1) 156b/1		
beşik	(1): Beşik, bebek salıncağı 238b/2		
b.-dedür	(1) 238b/3		
bêşinci	(10): Beşinci 4a/5, 4b/14, 11a/2, 13a/8, 48a/9, 50b/2, 105a/9, 109b/13, 222a/10, 259a/8		
bevl	Ar. (1): İdrar, sidik 13a/5		
b. it-	(1) 13a/5, 188b/8		
bey'	Ar. (2): Satma, satış, satın alma 16b/10, 124a/9		
b.-de	(1) 256b/7		
b.-e	(1) 210a/2		
b.-ile	(1) 256b/9		

- beyāz** Ar. (2): Beyaz, ak
129a/12, 175a/7,
b.-a (1) 258a/4
b.-dan ol- (1) 289b/13
- bey(i)n** : Beyin
b.-i (2) 158b/13, 168b/5
b.-ümüzde (1) 279a/8
- beyn** Ar. (21): Arasında
86b/10, 134a/2,
141b/13, 145b/7,
154a/6, 157a/13,
190a/1, 190a/2, 222a/2,
226a/9, 228b/1, 228b/1,
238a/1, 258a/7,
259a/11, 259a/12,
275b/10, 275b/10,
276a/10, 278b/8,
278b/10
beyne-hu beyn-Allah (1): Onunla
Tanrı arasında, bir Allah
bir kendi bilir 300a/8
b.e'l-uḥteyn it- (1) 157b/2
- beyne beyne** Ar. (1): Ne iyi ne
kötü, ikisinin ortası
b.-dür (1) 36a/6
- beynehümā** Ar. (2): İkisi arasında
260a/14, 261a/13
- beyt** Ar. (6): Ev, hane, oda,
mesken 89b/7, 144a/10,
144b/2, 144b/7,
159a/12, 221b/5
b.-de (1) 179b/6
b.-den (1) 103a/8
b.-dür (4) 64a/15, 148a/10
b.-e (2) 103a/7, 104a/11
b.-ine (1) 133b/5
b.-leri (1) 103a/3
- beytū'l-mukaddes** Ar. Kudüs şehri;
Kudüs camii, Mescid-i
aksâ
b.-de (2) 200a/5, 200a/6
b.-si (1) 185a/13
- beyyine** Ar. (3): Delil, şahit,
tanık 66a/2, 66a/3,
233a/7
- beyz** Ar. (1): Yumurta 45a/6
- beyzā** Ar. (1): Beyaz 142a/10
- beyze** Ar. (2): Demir başlık
207b/3, 207b/1
- bez** : Bez, kumaş
b.-i (1) 221a/14
b.-ile (1) 174a/4
b.-in (1) 230a/11
b.-ler (1) 248a/9
- bezāt** (Ar. **büzāt**) (1): Doğan
kuşu 225b/13
- bezek(g)** (1): Süs, ziynet, zıynet
eşyası 245a/1
b.(g)-ini (1) 84b/8
b.-ler (3) 50a/13, 243b/3,
244a/11
- bezenmek** (1): Süslenmek,
bezenmek 243a/10
b.-den (1) 243a/10
- bezzāz** Ar. (2): Bezci, kumaş
satan 222b/4, 222b/1
- bıçak(ğ)** (5): Bıçak 228a/7,
233b/6, 234a/7, 238a/3,
238a/15
b.(ğ)-ı (2) 140b/6, 233b/4
b.(ğ)-ıla (2) 119a/14, 209a/9
- bıçakçı** (1): Bıçakçı 225a/10
- bıñar** (4): Pınar, çeşme 4b/11,
89b/5, 89b/10, 90a/3
b.-a (1) 246a/12
b.-dan (2) 89b/8, 218a/15
b.-ı (1) 90a/6
b.-lar (5) 75b/5, 86a/10,
89b/3, 89b/15, 100b/1
b.-larda (1) 152b/7
b.-ları (1) 100b/12
- bırak(ğ)-** : Bırakmak
b.(ğ)-ur (1) 261a/5
b.-dı (1) 211a/15
- bıttıl** Ar. (3): Kavun, karpuz
116b/15, 116b/11,
222b/3
b.-i (1) 116b/14
b.-i Hindî: Hint kavunu 117a/1
- bızā'a** Ar. (1): Sermaye,
anapara; bilgi 3b/8
- bı** Ar. (83): Arapça ön ek;
sözcüklerin başına
gelerek onları yönelme
hâli şekline sokar; ile,
için anlamlarını verir
6b/10, 7b/9, 13a/2,
13b/13, 17a/15, 28a/9,
31b/7, 35a/6, 36a/15,
38a/3, 42b/6, 42b/9,
43b/2, 44b/14, 53a/13,
54b/4, 54b/5, 54b/5,
55b/1, 57b/1, 66a/7,
70b/7, 74a/13, 77b/8,
82a/13, 102a/1, 107a/9,
109a/3, 110b/7,
111a/12, 112b/8,
113b/14, 127a/12,

- 128a/10, 140b/11,
141a/14, 141b/13,
148a/15, 148b/15,
162b/15, 164a/11,
164b/15, 165b/2,
167a/15, 169b/15,
179b/2, 181a/8, 188a/7,
190a/2, 191b/8, 204a/9,
209a/15, 214a/6,
215b/3, 216b/5,
218b/10, 225a/14
234a/5, 237b/10,
241a/2, 247a/9, 255a/5,
259b/1, 260b/3,
262b/15, 266b/3,
267b/8, 267b/9, 271b/5,
274a/11, 275b/5,
276b/2, 277a/5,
277b/10, 278a/4,
281a/5, 283b/8,
285b/14, 287a/14,
297a/12, 300b/15,
304b/14, 305a/4
- bi** bi'l-arzı ol- (1) 276b/2
Far. (10): Farsça ön ek;
eklendiği sözcüğe -sız,
-maz anlamı kazandırır
113a/3, 121b/8, 145a/9,
150b/7, 150b/7, 160a/7,
182b/8, 174b/3,
224a/8, 261b/10
b.-ğayr-ı hâk ol- (1) 188a/7
b. kadri'l-hâl-bülend ol- (1)
111a/12
b. fâyide ol- (1) 132a/2
b. kıymet ol- (1) 247a/2
b. mürüvvet kimesne ol- (1)
182b/8
b. vakt ol- (1) 174b/6
- bi-'aynihi** Ar. (3): Tıpkı, olduğu
gibi, aynıyla 27b/6,
27b/7, 28b/2
- bıcık(g)** (1): Meme 178b/5
b.(g)-i (1) 179a/3
b.(g)-inde (1) 184a/5
b.-leri (1) 179a/2
b.-lerinde (1) 178b/10
- biç-** : Kumaş biçmek,
kesmek, ekin biçmek
b.-e (1) 189a/1
b.-er (1) 210b/2
b.-mişler (1) 210b/3
b.-se (1) 115b/5
- bid'at** Ar. (4): Peygamberden
sonra dinde meydana
çıkan yenilik, zıppıktı
192a/2, 198b/14,
201a/10, 301a/5
b.-a (3) 107a/12, 204a/3,
248b/4
b.-dur (3) 99a/4, 150a/11,
290/15
b.-ına (1) 304b/9
b. işle- (4) 187a/4, 201b/6,
209b/3, 253a/11
- bihi** Ar. (1): İyi, üstünlük
228b/7
- bıkr** Ar. (7): Bekâr, kızıoğlan
kız; kızlık 96b/15,
107a/4, 133b/10,
137a/2, 140b/8,
216a/14, 248b/11
- b. ol- (1) 107a/3
- bıl** (1): Bel, sırt 288b/12
b.-den (1) 210b/2
b.-inde (3) 201a/5, 236a/15,
239a/8
- bıl-** (5): Bilmek, anlamak,
idrak etmek, farkına
varmak 42b/15, 48b/2,
48b/9, 48b/11, 49a/1
b.-di (4) 52a/11, 68a/11,
68b/4, 305a/2
b.-dügi (2) 233b/3, 307a/13
b.-dügüñ (2) 264a/1, 264a/4
b.-düm (3) 257a/4, 257b/1,
282b/2
b.-düñ (4) 58a/10, 60b/15,
72b/7, 152b/3
b.-düñise (2) 48b/2, 60b/15
b.-e (2) 44a/7, 44a/8
b.-eler (1) 126b/15
b.-en (1) 159b/11
b.-esin (1) 33b/3
b.-esiz (1) 32b/14
b.-gil (14) 7a/8, 44a/12,
45a/1, 48a/10, 110a/14,
113b/3, 255b/7, 259a/3,
259a/11, 268a/6,
271b/2, 272a/8, 275a/8,
282b/7
b.-medi (1) 273b/2
b.-medügi (4) 29a/13, 166a/2,
286a/9, 303a/3
b.-medüm (1) 257a/14
b.-megiçündür (1) 69a/7
b.-megile (1) 2a/10

- b.-mese (5) 115a/11, 197b/13, 213b/6, 231a/14, 307a/11
- b.-meye (2) 29b/6, 51b/6
- b.-meyen (1) 262a/15
- b.-mez (7) 13b/5, 24b/6, 166a/9, 214a/11, 241b/2, 271a/15, 271b/4
- b.-mezem (4) 30b/6, 276a/2, 277b/4, 295a/7
- b.-mezidi (1) 139b/5
- b.-mezüz (1) 13b/8
- b.-ün (1) 2a/1
- b.-üp (1) 3b/10
- b.-ür (8) 8b/14, 9a/10, 9b/6, 26b/13, 137a/11, 201b/8, 201b/8, 271a/15
- b.-ürse (2) 170b/11, 209b/12
- b.-ürsin (1) 269a/15
- bilā** Ar.+Far. (8): -sız, -sız 8a/9, 156a/5, 270a/12, 270a/12, 282b/9, 244a/14, 280a/11, 295a/12
- bilād** Ar. (2): Şehirler, memleketler, kasabalar 2b/13, 256b/5
- b.-da (1) 201b/9
- b.-indan (1) 132a/11
- b.-lardan (1) 64a/9
- bi'l-āşāla** Ar. (1): Sabahtan akşama 54b/4
- bildür-** (1): Bildirmek, haber vermek 281b/8
- b.-di (1) 283a/10
- b.-e (1) 29b/2
- b.-ür (2) 7b/10, 144b/11
- bile** (25): İle; birlikte, beraber; dahi, de 11b/1, 27a/13, 29b/5, 46b/12, 56b/15, 56b/15, 70a/3, 120b/1, 120b/2, 123a/11, 132b/7, 135a/10, 135a/12, 206b/14, 231a/6, 243b/9, 263b/9, 264b/5, 265a/13, 281a/13, 285b/14, 291b/13
- b.-since (2) 206a/15, 246b/11
- bilek** (1): Bilek, kol ile el arasındaki dirsekten aşağı olan yer 176a/3
- bilezük** (7): Bilezik, süs için bileklere takılan halka 241b/8, 243b/12, 243b/12, 243b/15, 244a/1, 244a/1, 244a/3
- b.-ler (1) 244a/5
- b.-lere (1) 244a/5
- bilezüklen-** : Bilezik takınmak
- b.-miş (1) 243b/14
- bili** Ar. (1): Evet, belî 239b/3
- bilici** (1): Bilen, bilgin 225a/9
- bilin-** : Bilinmek
- b.-e (1) 218b/4
- b.-ür (2) 4a/3, 276b/14
- bi'l-küllıyye** Ar. (3): Büsbütün, bütün bütün 28a/9, 82a/13, 274a/11
- bi'llah(ı)** Ar. (9): Allah için 72a/11, 159a/7, 167b/11, 188b/11, 214b/2, 214b/3, 219a/2, 242b/7, 306b/15
- b.-dur (1) 171b/8
- bilmek** (14): Bilmek 2a/7, 49b/7, 54a/10, 57b/15, 70a/13, 74b/5, 76a/12, 84a/3, 84b/2, 89b/10, 96a/5, 98a/14, 261b/5, 279b/9
- bin** Ar. (59): Oğul, benî 19a/10, 19b/7, 20a/6, 29b/14, 48a/6, 58a/15, 68a/9, 82a/9, 85a/13, 90a/5, 90b/4, 106a/11, 106a/13, 117b/12, 122a/7, 125b/7, 125b/9, 125b/9, 125b/10, 136b/10, 142b/14, 142b/15, 142b/15, 162a/11, 185a/2, 196a/3, 196b/5, 196b/6, 211a/6, 211a/7, 211a/8, 211a/9, 220a/7, 220a/9, 224a/1, 224a/2, 234b/10, 234b/11, 234b/11, 234b/12, 253a/13, 253b/6, 254a/2, 257b/13, 258b/6, 261b/15, 263a/9, 263a/12, 264a/3, 264b/3, 264b/6, 264b/7, 264b/10, 270a/12, 270a/13,

biñ 270a/13, 270a/13,
294a/12, 295b/11
(25): Bin, 1000, sayı
sıfatı 14a/10, 60b/9,
60b/9, 102a/15, 103b/2,
112a/9, 112a/10,
112b/9, 113a/13,
113a/14, 130a/12,
133a/8, 156b/11,
158b/12, 158b/13,
159b/2, 159b/2,
162b/15, 163a/1,
183b/10, 270b/14,
271a/10, 271b/11,
271b/1, 285a/4

bin- : Binmek
b.-di (4) 128a/5, 136a/10,
139b/8, 143a/3
b.-dükden (1) 133a/1
b.-e (2) 141a/1, 298a/8
b.-er (2) 71a/10, 94b/12
b.-erler (2) 96a/13, 239a/10
b.-ersin (1) 95b/3
b.-miş (5) 93b/6, 143b/4,
205a/12, 215a/8, 237b/2
b.-se (32) 93b/3, 127a/11,
127a/12, 127b/14,
128a/2, 128a/4, 129a/6,
129a/9, 129a/10,
129a/11, 130b/11,
131a/13, 131b/10,
132b/6, 134b/15,
139b/5, 140b/15,
141a/13, 143a/6,
143a/9, 143b/8, 144a/9,
146a/6, 146a/15,
146b/7, 146b/13,
147a/3, 150b/3, 153b/7,
215a/8, 234a/7, 236b/4
b.-üp (3) 192b/4, 198b/8,
253a/14
bin-üp tur- (1) 143b/1

binā Ar. (1): Yapı, ev;
yapma, kurma 46b/14
b.-dur (3) 15b/8, 35a/11, 37b/4
b.-nuñ (1) 101b/15
b.-sı (2) 71b/13, 79a/13
b.-ya (1) 102a/15
b. it- (3) 101b/3, 102b/2,
103a/11,
b. olun- (1) 296a/12

binici (1): Binen, binici 98a/15

binmek (6): Binmek 129a/8,
131a/12, 132b/6,
132b/7, 215a/6, 215a/7
b.-de (1) 214a/1

binşır Ar. (1): Yüzük parmağı,
orta parmakla serçe
parmak arasındaki
parmak 176a/15

bir (2830): Bir; bir kere;
tek, yalnız, herhangi bir;
öbür, diğer 2a/10,
2a/10, 3a/15, 3b/12,
4b/4, 4b/4, 6b/9,
7a/2, 7a/3, 7a/4, 7b/4,
7b/8, 7b/13, 8a/8,
8a/10, 9b/1, 10a/1,
10a/8, 10a/9, 10a/9,
10a/10
b.-dür (3) 61b/13, 74a/2,
77b/14
b.-in (2) 266a/3, 280b/3
b.-i (14) 31a/15, 34b/14,
34b/14, 57b/2, 61b/11,
64b/11, 274a/5, 275b/9,
276a/9, 277a/14,
277b/8, 278b/5, 279b/4,
279b/14
b.-inde (2) 110a/7, 246b/6
b.-inden (5) 2b/6, 27b/10,
64b/11, 249a/3,
278b/12
b.-ine (8) 13a/3, 27b/11,
28a/2, 172b/12, 175b/2,
183a/6, 211b/1, 271a/6
b.-ini (2) 2b/7, 108b/1
b.-inüñ (2) 274a/4, 274a/6
b.-iñüz (2) 21a/3, 22a/10
b.-iyile (1) 261b/10
b.-iyle (2) 46b/5, 62a/13
b. ol- (2) 75a/9, 260b/3
b. yirde ol- (3) 132a/1, 210b/4,
210b/4

birāder Far. : Erkek kardeş
b.-i (1) 300b/5

biraz (2): Biraz 31a/7, 261a/3
b.-ı (2) 58a/14, 58a/15

birbiri (bk. **biribiri**): Birbiri
b.-ne (4) 53b/5, 176a/13,
183b/4, 227b/14
b.-ni (1) 73b/5
b.-siyle (1) 78b/6

birer (1): Birer 25a/7
b. birer (2) 278b/12, 278b/12

biribiri	(bk. birbiri) (2): Birbiri 41a/12, 249a/6	bisāt	Ar. (1): Döşeme, kilim, keçe, minder 231a/11
b.-nden	(2) 249a/2, 278b/11,	b.-ıla	(1) 273a/2
b.-ne	(5) 172b/12, 183a/6, 229b/5, 257b/11, 271a/6	bisātet	Ar. (1): Döşeme, kilim, minder 273a/10
b.-yle	(1) 46b/5,	bisyār	Far. (4): Çok 111a/11, 132b/9, 183a/11, 183b/8
b.-yile	(1) 261b/10	b. ol-	(2) 297b/15, 298a/13
birinc	Far. (2): Pırnç 161a/10, 161a/10	biş- (bk. piş-):	Pişmek
birisi	(32): Herhangi birisi, bir kimse;öbürü, diğeri, 7b/1 10a/6, 10a/7, 10a/8, 12a/9, 19a/8, 48a/10, 48a/10, 53b/5, 57b/1, 60a/5, 82a/15, 83b/11, 83b/13, 88b/14, 93b/15, 108b/1, 119b/9, 119b/10, 173b/7, 176b/11, 210b/4, 210b/4, 256a/9, 256b/3, 256b/12, 259b/14, 263b/3, 263b/3, 274a/5, 274a/7, 282b/1	b.-er	(1) 224a/5
b.-dür	(1) 54b/14	b.-mese	(1) 235b/14
b.-n	(1) 253b/3	b.-meyeni	(1) 160a/2
b.-nde	(1) 100b/6	b.-miş	(11) 118a/3, 123a/14, 142a/2, 157a/5, 158a/11, 158a/14, 159a/9, 159b/3, 159b/5, 159b/7, 225b/6
b.-nden	(1) 37a/8	b.-mişleri	(1) 160a/1
b.-ni	(2) 9b/15, 31a/2	b.-se	(1) 235b/13
b.-nüñ	(3) 37a/13, 49a/2, 93b/13	b.-medük ol-	(2) 157a/9, 158b/1
b.-yçün	(2) 93b/14, 100b/4	b.-miş ol-	(2) 158a/13, 163a/5
birkaç	(13): Birkaç, bir miktar 20b/8, 23a/14, 23b/11, 24a/2, 36b/2, 44a/1, 135b/3, 142b/1, 200b/5, 257b/8, 265b/11, 276a/13, 277b/3	bişmek(g)	: Pişmek
birle	(4): İle 15b/1, 24a/8, 62a/6, 239a/14	b.(g)-e	(1) 85b/3
birr	Ar. : İyilik, güzellik; anaya, babaya itaat; bağışta bulunma	bişür-	: Pişirmek
b.-dür	(1) 161b/2	b.-mese	(1) 217b/4
biryān	Ar. (1): Et kebabı 225b/6	b.-se	(4) 160b/3, 160b/5, 160b/7, 211a/13
b.-ı	(1) 158b/3	b.-ür	(1) 160b/1
b. eyle-	(1) 135a/2	b.-üp tıldur-	(1) 159a/3
b. ol-	(3) 158b/5, 158b/6, 158b/7	b.-üp yē-	(2) 158a/4, 159a/13
biryāncı	(1): Biryān pişiren, et kebabı pişiren 225b/5	bişürmek(g)	(2): Pişirmek 123a/10, 217b/3
b.-dan	(1) 225b/6	b.-(g)-e	(1) 217b/3
b. ol-	(1) 225b/7	b.-(g)-içün	(1) 79a/8
		bit	(1): Bit, bit böceği 190a/7
		b.-i	(2) 130a/9, 146a/4
		b.-ler	(1) 177a/10
		tağıl b.-i	(1) 139a/6
		bit-	: (bitki) Yetişmek, büyümek; ortaya çıkma; tükenmek; iyileşmek
		b.-di	(3) 111b/5, 118b/2, 176a/11
		b.-dügi	(1) 110b/10
		b.-e	(3) 118b/11, 169b/13, 292a/13
		b.-er	(3) 114b/10, 119a/11, 164b/10
		bit-	: (Yara) İyileşmek
		b.-di	(1) 113a/8

- b.-miş (10) 118b/9, 118b/10, 122b/6, 124a/8, 124b/5, 125b/8, 169b/8, 169b/15, 175a/11, 181b/11
- b.-se (5) 115b/4, 125a/14, 169b/13, 172a/7, 176a/12
- bitiş-** : Bitişmek, bir araya gelmek
- b.-miş (1) 175b/2
- bitmek(g)** : Bitki (yetişmek); bitmek, ortaya çıkmak
- b.(g)-e (1) 163a/3
- bız** (57): Biz, üçüncü kişi zamiri 15b/7, 17a/12, 23a/5, 23a/6, 23b/8, 24a/1, 24a/15, 25a/6, 25b/13, 25b/14, 26b/6, 26b/11, 27a/5, 29a/1, 33a/8, 35a/2, 35a/10, 37a/5, 37a/15, 37b/1, 38a/8, 38b/6, 38b/12, 39a/2, 39b/1, 39b/11, 40b/1, 41a/10, 42a/14, 44b/3, 49a/11, 55a/12, 62a/11, 62b/3, 67b/15, 72a/1, 73a/3, 75a/15, 84b/4, 89a/13, 98a/1, 100b/6, 116a/1, 117a/2, 125b/13, 131a/10, 133a/10, 142b/10, 149b/11, 153a/12, 221a/13, 255a/2, 256a/7, 259a/1, 260b/2, 263a/15, 275b/2
- b.-e (4) 22a/11, 25b/5, 29a/8, 72b/9
- b.-üm (8) 11b/5, 30b/4, 36a/11, 38b/10, 42a/1, 42b/2, 106a/11, 282b/2
- b.-ümdür (2) 19b/1, 19b/1
- b.-ümile (1) 269a/14
- boğ-** : Boğmak
- b.-ar (1) 136a/13
- b.-mış (1) 287a/2
- boğaca** (1): Poğça, bir tür çörek 157a/8
- boğaz** (2): Boğaz, gırtlak 12b/2, 286b/12
- b.-a (1) 286b/8
- b.-ı (1) 177b/2
- b.-ına (1) 303a/5
- b.-ında (1) 247a/3
- b.-ından (1) 286b/9
- b.-ına ko- (1) 140b/6
- boğazla-** (1): Boğazlamak, kesmek 253b/12
- b.-dı (3) 36b/1, 140b/7, 140b/14
- b.-dum (1) 131a/2
- b.-ma (1) 152a/15
- b.-mış (3) 138b/7, 215a/2, 253b/14
- b.-mişlar (2) 209b/7, 215a/1
- b.-r (1) 11a/7
- b.-sa (8) 133b/10, 136b/8, 137a/2, 146a/14, 149a/4, 149a/6, 150b/11, 152a/10
- b.-yandan (1) 215a/3
- b.-yayın (1) 253b/13
- b.-yımadı (1) 140b/7
- b.-yup yê- (1) 129b/4
- boğazlamak** (5): Boğazlamak, kesmek 140b/6, 152a/14, 153a/9, 214b/14, 297a/14,
- b.-da (1) 253b/12
- boğazlan-** : Boğazlanmak, kesilmek
- b.-an (1) 215a/3
- b.-mış (2) 146a/11, 214b/15
- boğazlanmak** (1): Boğazlayan, kesen 154a/9
- boğazlayıcı** (1): Boğazlayan, kesen 224b/4
- boğmak** (4): Gerdanlık, kolye 174b/12, 234b/68, 243b/6, 246b/15
- b.-da (1) 247a/2
- boğul-** : Boğulmak
- b.-dı (1) 211b/8
- b.-ur (1) 12b/3
- bok** : Pislik, bok
- b.-ı (4) 190a/9, 190a/10, 190a/10, 190a/11
- boncuk(g)** (3): Boncuk 247a/10, 247a/10, 247a/11
- b.-lar (1) 247a/2
- Yemen b.(g)-ı (1) 247a/9
- boncukçı** (1): Boncukçu 223b/14
- borç(c)** (2): Borç, verecek; mutlaka yapılması gereken görev 185b/14, 219a/14
- b.(c)-a (1) 209a/12

- b.(c)-i (3) 178a/14, 197b/3, 216b/13
b.(c)-in (6) 169a/11, 174b/8, 178a/12, 189b/8, 198b/6, 211b/5
b.(c)-ından (1) 198a/5
b.(c)-ını (3) 30b/12, 72b/11, 183b/11
b.(c)-uñ (1) 170a/1
b.(c)-uñı (1) 183a/3
b.-dur (1) 184b/6
b. it- (1) 292b/9
b. kazan- (1) 204b/11
b.(c)-ı ol- (1) 188a/2
b.(c)-in vir- (5) 173a/11, 173a/12, 177b/4, 198a/2, 213b/11
borçlu : Borçlu, verecekli
b.-sa (1) 286a/8
b.-yısı (1) 72b/11
b. ol- (6) 176a/11, 178a/10, 183b/8, 209a/5, 285a/9, 294a/1
borı (2): Boru 203a/13, 205b/1
boş (1): Boş, dolu olmayan 91b/3
b.-dur (1) 236a/15
boşa- : Boşamak, ayrılmak, nikâh anlaşmasını bozmak
b.-r (1) 46a/12
b.-ya (5) 109a/15, 143a/9, 206b/6, 244b/8, 294a/9
boşaldıcı (1): Boşaltan 204b/5
boşamak (1): Boşamak, ayrılmak, nikâh anlaşmasını bozmak 217a/13
boy : Kabile, aşiret
b.-ıda (1) 19b/11
boy : Boy, beden
b.-inuñ (1) 80a/14
boya : Boya
b.-sı (1) 175a/8
boya- : Boyamak
b.-r (2) 175a/8, 189a/11
boyacı (2): Boya işiyle uğraşan 226a/7, 226a/7
boyan- : Boyanmak
b.-mış (2) 177a/4, 177a/7
boylu (2): Boylu, bedenli 257b/14, 276b/4
b.-sıydı (1) 258a/1
boynuz : Boynuz
b.-ı (2) 169b/9
b.-ın (1) 146b/2
b.-ıyla (1) 129b/7
b.-ları (2) 134b/8, 169b/8
b.-ı ol- (1) 129b/5
boynuzlu (1): Boynuzlu 169b/9
boynuzsuz (1): Boynuzsuz 116a/15
boy(u)n (7): Boyun; gerdan 168a/7, 216b/11, 216b/11, 219b/6, 289a/4, 289a/4, 294a/2
b.-ı (4) 144a/2, 177a/11, 177a/12, 258b/9
b.-ıdur (1) 47a/8
b.-ın (1) 202b/12
b.-ına (8) 7b/5, 178a/3, 208b/10, 215a/8, 232a/8, 232b/8, 246b/13, 297a/4
b.-ında (5) 134a/6, 168a/5, 177a/13, 208b/7, 242a/2
b.-uñ (1) 47b/1
b.(u)-da (1) 294a/1
b.(u)-ları (1) 3a/3
b.-ı altına koy- (1) 232a/7
b.-ı urıl- (1) 209b/10
b.-ın ur- (1) 140b/3, 209b/14
b.-nın vur- (1) 209b/12
b. ur- (1) 210a/1
b. bağı (1) 246b/10
boyun ol- : Kefil olmak (1) 216b/11
boyun olmak (2): Kefil olmak 216b/11, 219b/6
boz (1): Boz renk, açık toprak rengi 149b/12
boz- : Bozmak,
b.-a (1) 110b/13
b.-ar (1) 230a/8
bozıl- : Bozulmak
b.-sa (1) 268b/15
bozmağ : Bozmak
b.-dur (1) 290b/14
boztağan (1): Demir topuz, gürz 207a/5
bozucı (1): Bozan, bozguncu 230a/7
böcek (1): Böcek 128b/6
b.-leri (1) 137b/7
bögrek (1): Böbrek 180a/7
bögür : Bögür, yan, insan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü
b.-leri (1) 259a/1

bölük	(4): Bölük, kısım 10b/8, 10b/9, 63b/1, 168b/11	b-ndan	(30) 6b/7, 9a/3, 9b/1, 10b/9, 11b/4, 11b/7, 15b/9, 20a/4, 23b/13, 27b/12, 30a/1, 41a/14, 44b/9, 62b/13, 74b/4, 76b/10, 95b/15, 129b/7, 161b/1, 210b/15, 231a/9, 251a/13, 258a/12, 258a/13, 259a/15, 262b/10, 267b/11, 275a/6, 280a/8, 284b/6
bölük(g)	(4) Saç bölüğü, saç örgüsü 168b/11, 169a/8, 169a/8, 169a/9	b-nı	(42) 3a/12, 42a/15, 48b/2, 60b/15, 66b/14, 72b/2, 104a/8, 127a/4, 127a/6, 127b/15, 130a/10, 130b/12, 130b/14, 135b/4, 136b/11, 137a/10, 138a/9, 143a/14, 145a/9, 153b/4, 154a/5, 155b/15, 159b/12, 186b/15, 213b/4, 218a/7, 251a/7, 251b/6, 262b/1, 265b/9, 270a/2, 281b/3, 283b/11, 283b/14, 287b/4, 289a/13, 295a/14, 298a/5, 303a/2, 303a/3, 303b/15, 306b/9
b.(g)-in	(1) 169b/5	b-nlar	(17) 2b/9, 10a/3, 49a/4, 53a/3, 59b/2, 60a/5, 60a/6, 61b/4, 115b/10, 120a/4, 141b/11, 178b/9, 177b/6, 263b/10, 269a/10, 288b/1, 296a/8
böyle	(18): Böyle, bunun gibi, bu şekilde 8a/4, 8a/4, 14b/12, 15b/15, 35a/1, 37a/5, 40b/13, 53a/13, 67b/15, 77b/4, 77b/13, 90a/4, 90b/12, 94b/13, 100b/2, 242a/3, 244b/10, 292a/12	b-nlara	(10) 1b/3, 2b/7, 18a/10, 66a/11, 86a/10, 119b/10, 141b/7, 157b/9, 243b/1, 269a/9
b.-dür	(4) 25b/2, 28b/13, 34b/2, 44b/13	b-nlarda	(4) 176a/3, 285a/5, 285a/7, 288b/12
b. ol-	(1) 35b/10	b-nlardan	(15) 2b/7, 27a/11, 49a/2, 53b/11, 55b/14, 83a/12, 89b/6, 99b/10, 100b/6, 108b/4, 135b/7, 147a/15, 177b/6, 183a/6, 266a/2
bu	(569): Bu, işaret zamiri ve sıfatı 1b/10, 2a/15, 2b/5, 2b/9, 3a/14, 3b/7, 3b/8, 3b/11, 4b/6, 6b/6, 6b/14, 7a/6, 7a/6, 7a/8, 7b/2, 7b/8, 8a/2, 12a/7, 13a/6, 13a/10, 13a/12, 14a/1, 14a/4, 14b/8, 15a/6, 15a/8, 15b/7, 15b/8, 16a/3, 16a/4, 16b/11, 16b/12, 16b/15	b-nları	(7) 2b/6, 57b/14, 68b/10, 151a/9, 151b/4, 264a/15, 269a/13
b.-dur	(109) 6b/13, 7b/2, 9a/12, 10a/9, 10b/3, 11a/3, 11b/2, 13b/10, 14b/13, 17a/14, 23a/6, 23a/15, 23b/8, 23b/12, 24a/3, 24a/12, 25a/8, 25b/4, 25b/14, 26a/3, 27a/7, 34a/12, 35b/4, 35b/11, 37b/2	b-nlarıñ	(25) 1b/2, 2b/10, 10a/1, 11b/7, 12b/12, 13b/7,
b-ña	(112) 2a/1, 9b/13, 23a/8, 30b/4, 44a/3, 55b/7, 64b/5, 110a/9, 110b/7, 113b/1, 114a/15, 123b/5, 125b/8, 126b/1, 127a/13, 127a/13, 127a/15, 127b/11, 129a/1, 129a/2, 130a/13, 137b/12		
b-nda	(15) 7a/2, 9a/8, 39a/8, 42a/7, 66b/9, 75a/4, 95a/9, 95a/11, 96a/5, 96a/8, 100b/12, 107b/7, 221b/13, 259b/6, 269a/10, 269a/10		

- 18b/1, 39b/3, 53a/2, 54b/3, 57a/13, 57b/13, 60a/14, 65a/9, 65b/3, 67a/8, 75a/14, 82b/8, 89b/15, 108b/14, 109b/3, 135b/8, 160a/1, 274a/4, 281b/5
- b-nlaruñla** (1) 180a/11
- b-nuñ** (81) 2a/15, 3a/15, 6b/8, 9b/13, 10a/14, 10a/15, 10b/2, 11b/2, 11b/3, 12a/4, 12a/6, 13b/3, 17a/5, 17b/4, 18b/2, 23a/8, 23b/7, 24a/8, 25b/7, 27a/4, 34b/7, 47a/10, 62a/6, 62a/13, 69b/4, 74a/1, 74a/12, 75b/12, 82b/15, 84a/6, 88b/1, 89b/12, 96b/11, 98a/10, 108a/13, 110a/12
- b-nuñıçun** (1) 131a/5
- b-nuñıla** (13) 2a/12, 3a/12, 75b/6, 75b/13, 75b/14, 120a/6, 128b/11, 145a/10, 145a/12, 187a/7, 242a/12, 273a/11, 303a/4
- b-nuñla** (2) 224b/3, 253a/1
- b. vechile ol-** (1) 171b/4
- bucak(ğ)** (2): Bucak, köşe, yer 256b/4, 256b/7
- b.(ğ)-ı** (1) 256b/10
- b.-da** (1) 256a/11
- bu'd** Ar. (1): Uzaklık 27a/6
- b.-dan** (1) 278a/8
- b.-ın** (2) 4a/8, 14a/14
- bud** : But, kalça
- b.-dan** (1) 158b/7
- b.-ında** (1) 209a/3
- budak(ğ)** (1): Dal, ağaç dalı 114a/11
- b.(ğ)-ın** (2) 15b/13, 125a/7
- b.(ğ)-ısa** (1) 15b/14
- b.-ları** (2) 84b/9, 113b/6
- buğday** (9): Buğday 118b/2, 118b/3, 118b/6, 146a/4, 156b/14, 223a/7, 223a/9, 223a/10, 223a/13
- b.-a** (2) 223a/7, 223a/8
- buğdaycı** (1): Buğdaycı 223a/6
- buğz** Ar. (1): Kin, nefret, sevmeme 212b/9
- b. it-** (3) 129a/1, 138a/4, 139b/2
- buğār** Ar. (1): Buhar, buğu 72a/3
- buğ(u)l** Ar. (1): Cimrilik, pintilik 212b/14
- b.-a** (2) 47b/3, 243b/10
- b.-dur** (2) 149b/13, 234b/9
- b.-ı** (1) 179b/1
- b.(u)-dan** (1) 17a/3
- b. it-** (1) 243b/12
- buğr** Ar. (1): Buhar, buğu; koku 285a/14
- buğtī** Ar. (1): Deve, bir deve türü 131a/12
- buğūr** Ar. (1): Denizler 95a/12
- buğūr** Ar.: Tütsü
- b. it-** (1) 227a/5
- bukağu** (4): Hayvanın ayağına vurulan köstek 208a/9, 208a/9, 208a/13, 208b/1
- bukūl** Ar. (1): Sebzeler, otlar, yeşillikler 157b/9
- bul-** (1): Bulmak 275a/7
- b.-a** (116) 31b/6, 51a/10, 72b/12, 80b/8, 81b/13, 85a/2, 87b/1, 92b/12, 102b/3, 103a/7, 104a/12, 105a/7, 106a/2, 108a/9, 109b/1, 114b/14, 116a/13, 116a/14, 117a/13, 121a/3, 121a/4, 121a/8, 123b/7, 128b/10, 131b/4, 131b/7, 136a/11, 137a/13, 137a/14, 145a/5
- b.-alar** (1) 289b/11
- b.-asın** (3) 114b/1, 163a/1, 165b/4
- b.-dı** (14) 9a/15, 13a/2, 20a/15, 30a/4, 66a/1, 68a/9, 68b/6, 80b/9, 94b/10, 134b/4, 141a/2, 186a/13, 264a/9, 281a/3
- b.-dılar** (6) 25a/7, 53a/3, 57b/1, 148b/4, 281a/2, 281a/4
- b.-dum** (6) 162b/14, 199a/2, 260b/8, 277b/10, 277b/11, 295a/4
- b.-ımaz** (2) 188b/4, 192b/7
- b.-madı** (3) 107b/7, 164a/12, 257a/2
- b.-masa** (2) 107a/8, 193b/12

b.-masıyla (1) 14b/11
 b.-maya (6) 163b/13, 182a/12,
 188b/5, 189a/8, 223a/1,
 294a/4
 b.-mayalar (1) 284a/3
 b.-maz (5) 24b/10, 25a/14,
 85b/9, 193a/10,
 201b/10
 b.-miş (4) 114b/8, 160a/2,
 300a/15, 303a/12
 b.-mişdur (1) 261a/12
 b.-mişdum (1) 278a/3
 b.-sa (24) 15b/13, 112b/9,
 116b/4, 124b/15,
 126b/7, 129b/11,
 135b/12, 137a/14,
 154a/11, 154b/6,
 157b/15, 216b/11,
 241b/15, 242a/1,
 247b/12, 300b/1,
 300b/2, 300b/3, 300b/4,
 300b/5, 300b/8, 300b/9,
 304b/1, 307a/13
 b.-up (4) 117a/11, 263b/7,
 305a/1, 308a/14
 b.-ur (13) 6b/12, 30b/2,
 31b/5, 32b/5, 32b/6,
 32b/7, 69b/13, 91a/2,
 98a/5, 100b/15,
 100b/15, 204a/2,
 262b/13
 b.-urlar (1) 100b/10
 b.-ursa (3) 130b/9, 218b/4,
 279a/8
 b.-ursin (1) 100a/10
bula- : Sallamak
 b.-r (1) 127a/13
bulamaç (1): Bir çeşit yemek,
 bulamaç 163a/12
bulanuk (9): Bulanık, bulanmış
 olan 89b/9, 91b/12,
 91b/13, 92a/2, 92a/4,
 92a/6, 92a/8, 92a/11,
 152b/8
 b.-dur (1) 92a/6
 b. ol- (1) 16a/7, 90a/1
bulaş- : Bulaşmak, karışmak
 b.-masa (1) 190a/8
 b.-miş (2) 220b/9, 239b/12
 b.-sa (5) 190a/8, 209a/7,
 239b/11, 241b/6,
 303a/14
 b.-ur (1) 303a/13
bulın- (bk. **bulun-**) Bulunmak

b.-a (1) 106a/6
 b.-an (1) 10b/1
 b.-mamağın (1) 2b/2
 b.-ur (2) 9b/4, 242b/15
 b.-ursa (1) 18b/1
bulınmak(ğ) (bk. **bulunmak**) (1):
 Bulunmak 23a/15
 b.(ğ)-uñ (1) 35b/4
 b.-dan (1) 39a/6
 b.-dur (1) 55a/13
bulış- : Buluşmak
 b.-ur (2) 7a/2, 269a/10
 b.-ursa (1) 18a/13
bulışmak : Buluşmak
 b.-dur (1) 216a/12
bulmak(ğ) (2): Bulmak 242b/9,
 295b/5
 b.(ğ)-a (1) 2b/7
 b.-da (2) 2b/11, 96a/11
 b.-dan (1) 94a/8
 b.-dur (8) 117b/6, 184a/12,
 186a/14, 213b/12,
 213b/14, 214a/15,
 295b/5, 307b/11
bulud (bk. **bulut**) (12): Bulut 70b/11,
 71a/5, 71a/6, 71a/12,
 71a/13, 71a/14, 71b/1,
 71b/3, 71b/8, 72a/5,
 72a/14, 72b/1
 b.-a (3) 53a/12, 71a/10,
 272b/12
 b.-da (2) 71b/9, 71b/11
 b.-dan (1) 71b/8
 b.-dandur (1) 71a/11
 b.-ı (1) 71b/12
 b.-ıla (4) 52b/2, 53b/8, 71a/8,
 71b/6
 b.-ından (2) 75a/14, 78a/7
bulun- (bk. **bulın-**): Bulunmak
 b.-acağ (1) 34a/10
 b.-dı (7) 114b/7, 135a/14,
 135b/5, 135b/8,
 136b/15, 254b/4,
 257b/11
 b.-madı (1) 257b/12
 b.-maz (1) 25b/10
 b.-sa (2) 39a/5, 304a/11
bulunmak(ğ) (bk. **bulınmak**) :
 Bulunmak
 b.-ıla (2) 39a/4, 39b/13
bulut (bk. **bulud**) (7): Bulut 32a/10,
 32b/1, 33a/14, 57a/7,
 57a/8, 102b/9, 272b/13
 b.-dan (2) 32a/10, 57a/9

- b.-ıla (1) 57b/11
bulutlu (1): Bulutlu 255b/3
büm Far. (2): Baykuş 129b/12, 130a/2
buncılayın : Bunun gibi, böyle
b.-dur (1) 41b/1
bura : Bura, buraya
b.-da (1) 84b/11
b.-ya (1) 57a/12
burak (1): Hallaç yayı 238a/5
burc Ar. (2): Kale, hisar 100b/12, 133b/15
b.-ın (2) 108a/1, 221b/7
b.-ları (1) 104b/7
bur(u)n (1): Burun 285a/11
b.-ı (7) 171a/11, 171a/13, 171a/15, 171b/1, 186a/9, 257a/14, 285a/12
b.-ında (1) 186a/4
b.-ından (3) 147b/13, 185b/11, 186a/5
b.-nı iki ol- 171b/1
būs Ar. (1): Yokluk içinde bulunma, büyük sıkıntı, zahmet 212b/9
b. yitiş- (1) 212b/10
busāk Ar. (1): Tükürük 188a/13
busalamak Far.+T. (1): Buselemek, öpmek 221a/11
būsītān Far. : Bostan, bahçe
b.-ından (1) 126a/8
bustān Far. (2): Bostan, bahçe 91a/2, 91a/3
b.-a (1) 111a/5
b.-da (1) 128b/1
b.-ında (1) 88b/8
b.-ından (1) 123b/8
b.-uñ (1) 111a/8
bustānlu (1): Bostanlı, bahçeli 98a/2
buṭūn Ar. (1): Nesiller, soylar 273a/3
buyruk(ğ) : Emir, ferman
b.-ın (1) 177b/3
buyur- : Buyurmak, emretmek
b.-a (1) 260b/13
b.-dı (2) 164a/9, 164b/2
b.-dılar (1) 173a/14
b.-duğı (1) 27b/1
b.-dum (1) 183a/2
b.-mışdur (1) 114b/3
b.-up (1) 3b/9
b.-ur (34) 2a/5, 14b/1, 21b/12, 22a/3, 22a/6, 22b/7, 23a/13, 23b/3, 23b/15, 26a/8, 31b/12, 37b/9, 40a/15, 40b/1, 40b/11, 41b/8, 42a/6, 44b/4, 44b/7, 131b/10, 150a/4, 161b/14, 162b/4, 177a/15, 184b/9, 241b/9, 247a/7, 255a/5, 257a/8, 269a/4, 272a/14, 273a/1, 277a/10, 296b/2
b.-urlar (1) 268b/3
b.-ursañuz (2) 32a/15, 162a/2
b.-ursız (2) 185a/1, 253b/13
buz (4): Buz 12a/12, 12b/10, 77b/3, 77b/14
buzagu (6): Buzagi, hayvan yavrusu 131a/1, 141a/4, 149a/7, 158a/7, 185a/7, 187b/1
buzlık (1): Buz konulan yer 77b/5
büber (1): Biber, kara biber 123a/3
būdalā Ar. : Budala, sersem
b.-dan (1) 49a/1
būhtān Ar. (5): Yalan, iftira 193a/6, 211a/1, 263b/7, 284a/12, 287a/4
b.-dan (2) 192a/5, 194b/5
b. it- (1) 193a/6
būhtāncı (1): Yalancı 226a/7
būk- : Bükmek, kıvrırmak
b.-se (2) 232a/7, 232b/7
būkā Ar. (2): Ağlama, göz yaşı dökme 46b/2, 279b/6
b.-yile (1) 161a/11
bükmek (2): Bükmek, kıvrırmak 219a/8, 219a/9
bükül- : Bükülmek, kıvrılmak
b.-miş (1) 232a/6
būlbūl Ar. (3): Būlbūl 130a/3, 130a/4, 145b/1
būllūr Ar. : Kristal, billur, parlak taş
b.-dan ol- (1) 234b/6
būlūc Far. : Horoz ibtiği
b.-ın (1) 136b/5
būlūğ Ar. : Erkeklik yaşına girme, erkeklik
b.-a (1) 256a/12

- būñligen** بونلگن (1): Çifte atan, huysuzluk eden ? 143b/12
- būnyād** Ar.: Yapı, inşa
b.-ını (1) 290b/14
b. eyle- (1) 298b/15
b it- (2) 108b/15, 298b/13
- bürd(e)** Ar. (1): Aba, çubuklu kamaş 248a/12
b.-ler (1) 248a/11
- büre** : Pire
b.-yi (1) 130a/7
- bürehne** Far. (1): Açık, çıplak, yalın 212b/13
- bürgüş** (bk. **berğüş**) Ar. (2): Pire 130a/6, 130a/5
- bürhān** Ar. (1): Delil, ispat 260a/4
- būri-** (bk. **bürü-**) : Bürümek, sarmak
b.-di (1) 275b/7
b.-düm (1) 277b/1
b.-mese (1) 297b/8
- bürūd** Ar. (1): Bürdeler, bir çeşit aba hırkalar 248a/11
- bürūdet** Ar. (2): Soğukluk 12a/12, 78a/8
b.-den (1) 78a/8
- bürü-** (bk. **būri-**): Bürümek, sarmak
b.-mişler (1) 256a/12
- bürün-** : Bürünmek, sarılmak
b.-miş (1) 256b/4
- büstūka** Ar. (1): Kumbara, küçük küp 231b/2
- büşür** Ar. (1) Vücutta çıkan küçük çıbanlar 285b/2
- büyük(g)** (30) 22b/15, 31a/8, 42b/5, 80a/12, 91a/7, 91a/7, 94a/13, 100a/6, 110a/10, 136b/12, 148a/2, 150a/13, 168a/3, 168b/5, 171b/12, 179a/3, 179a/6, 182b/9, 190b/2, 202b/11, 202b/12, 203b/4, 207b/10, 234a/7, 235b/1, 238b/13, 241b/14, 264a/14, 280b/15, 280b/15
b.(g)-idi (3) 258b/5, 258b/5, 258b/12
b.-lerine (1) 10b/10
- b. ol- (3) 103a/2, 107a/9, 202b/8
- büyü(k)cek** (1): Daha büyük, büyük gibi olan 164b/10
- büzürg** Far. (1): Büyük, ulu
b. ol- (1) 182a/12
- C-**
- cābir** Ar. : Cebreden, zorlayan
c.-den (1) 263a/8
- ca'dan** (Ar. ca'd) (1): Çok çeşitli, karışık; kıvrımlı, kıvrırcık 261a/6
- cāh** Far. (6): Makam, orun 166a/15, 174a/12, 237a/5, 243a/5, 245a/7, 250a/1
c.-a (1) 160b/5
c.-dur (4) 126b/7, 130b/10, 154a/4, 175a/7
c.-ıla (2) 244b/11, 302b/1
c.-ından düş- (1) 284a/5
- cāhī** Far. : Makamla ilgili
c.-dür (1) 144a/3
- cāhıl** Ar. (5): Bilgisiz, tecrübesiz 22b/1, 24b/5, 24b/15, 121b/8, 138a/7
c.-dür (1) 168b/7
c.-e (2) 21a/8, 44b/10
c.-ler (1) 132b/10
- cahīm** Ar. (1): Cehennem 283a/6
- calāb** (Ar. celb) Çeken, götüren, çekici 222b/9
- calķ** Far.: Mastürbasyon, elle tatmin
c. ur- : Mastürbasyon yapmak, elle tatmin olmak 181a/12
- cām** Far. (2): Cam, kadeh 135b/6, 231b/10
- cāmci** Far. + T. (1): Camcı, cam işiyle uğraşan 225a/2
- cāmi'** Ar. (2): Cem eden, derleyen, toplayan 161a/15
- cāmi'** Ar. (4): Cāmi, mescit 238b/11, 276b/13, 256a/10, 280b/14
c.-de (1) 28b/1

c.-dür	(4) 48b/8, 268b/13, 269b/12, 270a/3	227a/12, 232b/2, 234b/1, 235b/8, 239b/6, 240a/12, 246b/2, 246b/3, 247a/4, 248b/3, 250a/1, 251b/3, 308a/1
c.-e	(2) 256a/14, 263b/8	
c.-i	(1) 256b/5	
c.-ile	(1) 44a/2	
c.-üñ	(1) 280b/14	
cāmi'a	Ar. : Topluluk	
c.-dan	(1) 270a/4	c.-den (5) 130a/4, 140b/10, 227a/12, 236b/3, 294b/14
camūd	Ar. (1): Donmuş, taş kesilmiş, hayatsız 16b/13	c.-dendür (1) 119b/9
cāmūs	Ar. (1) Manda, su sığırı 131b/13	c.-dür (22) 116a/9, 140a/8, 141a/4, 169a/9, 206a/14, 222a/15, 231a/10, 231b/2, 231b/9, 233a/6, 233b/4, 234a/12, 234b/4, 234b/5, 235a/13, 236a/3, 236a/7, 242a/6, 244a/12, 245b/3, 246a/6, 248b/11
cān	Far. : Can; hayat; gönül	
c.-i	(2) 178a/4, 194b/9	
cānavar	Far. (3): Zararlı hayvan; yaşayan, canlı 5a/3, 186a/5, 186a/6	
c.-a	(1) 221a/9	
c.-i	(1) 251b/10	
c.-lar	(2) 149a/1, 179b/11	c.-yi (1) 166a/2
c.-larınuñ	(1) 138b/11	c.-ler (5) 50a/13, 135a/15, 224a/2, 225b/2, 243a/13
cānib	Ar. (1): Taraf, yan 78a/6	c.-lerdür (2) 96b/14, 225a/3
c.-den	(1) 30a/6	c.-nüñ (2) 140a/6, 149a/4
c.-e	(1) 83b/13	c.-si (2) 216a/10, 264a/4
c.-inden	(2) 8a/11, 58b/4	c.-sinden (1) 116a/10
c.-ine	(2) 21a/15, 34b/4	c.-sine (1) 186a/1
cānn	Ar. (2): Cınlar, cın tayfası 6a/9, 283a/11	c.-siydüm (1) 106a/14
cārī	Ar. (2): Cereyan eden, yürüyen, akan, geçen 214b/3, 256b/8	c.-siymiş (1) 106a/13
c.-dür	(2) 15a/8, 90a/3	c.-ye (5) 135b/2, 140b/8, 143a/8, 149a/4, 232b/5
c. ol-	(3) 153a/9, 272a/7, 299a/7	c.-yile (1) 135b/13
cārīye	(51): Hizmetçi kız, parayla satın alınan kız, 82a/1, 93a/6, 116b/5, 117a/8, 119b/11, 124b/4, 124b/5, 133b/10, 133b/13, 135a/15, 135b/3, 135b/5, 137a/3, 140a/6, 149a/2, 149a/8, 153a/4, 157b/12, 157b/15, 161b/7, 164b/14, 165b/12, 166a/1, 166a/3, 169a/7, 169a/7, 169a/9, 181b/13, 185a/9, 185a/10, 187b/5, 187b/5, 190b/4, 213a/15, 216a/9, 216a/14, 221a/3, 221a/4, 221a/5,	caşşāş Ar.(1): Kireççi, sıvacı 222b/7
		cāsūs Ar.(1): Çasıt, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözerek haber veren; düşmanın askerliğe dair haberlerini öğrenip bildiren kimse 192a/8
		c.-dur (1) 230b/3
		c.-i (1) 192a/6
		c.-idur (1) 156a/1
		cāver Ar. (1): Darı 218a/12
		cāvers Ar. (1) Buğday arasında biten bir çeşit sarı darı 120a/8
		cāyız Ar. (3): Olabilir, yapılmasında dinî açıdan bir sakınca olmayan, işlenilmesinde cevaz

	olan 33a/6, 159a/11, 270b/11	c.-e	(6) 95b/1, 306a/6, 306a/8, 306a/9, 306b/4, 306b/11
c.-dür	(10) 8b/4, 23b/8, 23b/12, 41b/4, 67a/15, 71b/14, 268a/6, 268b/3, 270a/7, 270a/14	c.-i	(1) 306b/3
cāzıbe	Ar.(1): Alım, alımlılık, sevimlilik 115b/9	cehil (bk. cehl)	Ar. : Cahillik, bilmezlik
ceb	(Ar. ceyb): Cep	c.-den	(1) 78b/8
c.-ine	(1) 247b/15	cehl (bk. cehil)	Ar.(2): Bilmezlik, cahillik 88a/8, 214a/9
cebābire	Ar.(1): Cebrediciler, zorlayıcılar, zorbalar 264b/9	c.-dür	(1) 216a/6
cebān	Ar.(1): Korkak 118b/12	c.-e	(1) 164b/7
cebbāl	(Ar.cebel) (1): Dağlar 228b/4	c.-ile	(1) 287a/6
cebbār	Ar.(4): Cebredici, zorlayıcı, zorba 129b/13, 264a/14, 264b/10, 265b/2	celācıl	Ar. (1): Küçük çanlar, ufak çingiraklar 231b/12
c.-dan	(1) 147a/5	celāl	Ar. (1): Büyüklük, ululuk; Tanrı 271b/7
cebe	(1): Zırh, zırhlı elbise 207a/15	c.-i	(2) 96a/8, 271b/3
cebin	Ar. (1): Alın 258b/6	c.-ile	(2) 68b/9, 278b/8
cebren	Ar. (1): Zorla, cebr ile 215a/8	celālī	Ar. : Tanrıya ait
cedd	Ar. : Dede, büyük baba	c.-den	(1) 84b/7
c.-üm	(1) 254a/3	celb	Ar. (3): Kendine çekme, çekiş 6b/15, 127b/8, 148a/14
cederī	Ar.(1): Vücutta çıkan çiçek hastalığı 285b/15	celh	Ar. (1): Alnın iki yanındaki saçların dökülmüş hâli; dazlaklık, kellik 286a/5
cedid	Ar.(1): Yeni, kullanılmamış 102b/14	celid	Ar. (1): Kırağı, çiy 77a/14
cedy	Ar.(1): Keçinin erkek yavrusu, erkek oğlak 131b/15	celil	Ar. (1): Büyük, ulu 51b/3
cefā	Ar.: Eziyet, incitme	cell	Ar. (1): Büyük, ulu 175a/15
c. it-	(1) 250a/11	cellād	Ar. (1): Cellat, insan öldüren 203b/3
cehāz	Ar.: Cihaz, takım, âlet	c.-larından	(1) 306b/9
c. ol-	(1) 182a/15	celle	Ar. (3): "Yüce ve aziz olun !" anlamına gelen bir dua 3a/14, 269b/8, 270b/10
cehd	Ar.: Çalışma, çabalama	c. celālühü	(2) : Allahın yüceltiği artsın ! 6a/6, 274b/3;
c.-i	(1) 143b/14	c. ve 'alā	(2): Allah'ın yüceltiği artsın ! 3a/10, 266a/11
c. eyle-	(1) 275a/6	celūz	Ar. (1): Fındık, çam kozağı yemişi 118a/8
c. it-	(3) 79a/10, 108a/14, 155a/6	cem'	Ar. (10): Toplama, yığma, bir araya getirme 61a/1, 63a/11, 63b/9, 86a/11, 90b/9, 97a/3, 108b/12, 124b/1, 63a/4, 270b/8
cehennem	Ar.(12): Cehennem, ahirette günahkârların gideceği yer 6a/14, 20a/13, 78a/9, 83a/14, 86a/7, 95b/8, 95b/9, 305a/5, 306a/13, 306a/15, 306b/6, 306b/7	c.-e	(1) 307b/11
c.-den	(2) 306a/12, 306b/5		
c.-dür	(1) 47a/8		

c. eyle-	(5) 17b/8, 97a/6, 97a/7, 98b/7, 278a/6	129a/11, 140a/2, 140a/3, 144b/2, 166a/13, 267a/13, 269b/14, 271b/6, 272b/14, 275b/6,
c. it-	(41) 66b/8, 71a/6, 102a/12, 112a/9, 116b/2, 119a/3, 121b/5, 123b/4, 129b/15, 133a/2, 135a/11, 138b/9, 139a/12, 148b/15, 149a/5, 153a/8, 161a/7, 162a/9, 184a/6, 194a/5, 194a/7, 195a/14, 210b/5, 222b/1, 222b/1, 223a/5, 225b/2, 226a/5, 226b/13, 227b/10, 228a/5, 228b/15, 229a/1, 230a/13, 230a/15, 248a/11, 251b/7, 254a/9, 269b/10, 275a/9, 299a/10, 304b/4	c.-dür (4) 140a/2, 144a/2, 244a/8, 246b/10
c. ol-	(41) 63a/11, 63b/9, 63b/10, 63b/14, 90b/9, 97a/3, 108b/12, 109b/4, 109b/5, 124b/1, 134a/15, 138a/14, 141b/7, 141b/11, 151b/3, 151b/2, 166a/8, 167b/10, 184a/5, 184a/6, 199b/7, 200a/2, 200a/9, 206b/14, 210b/11, 223b/15, 227b/6, 239b/4, 259a/15, 259b/1, 259b/3, 259b/9, 261b/3, 262a/1, 262a/14, 273a/7, 283a/6, 284a/7, 296a/4, 301a/9	c.-e (2) 122a/3, 170a/7 c.-ile (2) 128a/3, 244b/11 c.-ine (1) 258b/1 c.-i (10) 213a/9, 243b/1, 249b/9, 254b/2, 258a/3, 271b/8, 274a/15, 274b/1, 300b/12, 307b/13
cemā'at	(11) 63b/1, 150b/4, 166a/8, 174a/6, 193b/1, 200a/12, 205a/3, 257a/12, 257a/12, 295a/14, 298a/5, 205a/3	c.-ile (1) 271a/6 c.-in (1) 258a/10 c.-inde (1) 266b/1 c.-ine (1) 271b/7 c.-üñ (1) 63a/4
c.-a	(1) 257a/15	cemāziye'l-âhîr Ar. (1): Arabî ayların altıncısı 16b/10
c.-dur	(1) 150a/12	cemāziye'l-evvelî Ar. (1): Arabî ayların beşincisi 16b/11
c.-i	(3) 174a/7, 252a/10, 305b/6	cemel Ar. (4): Deve 131b/2, 131a/13, 131a/12, 158a/2
c.-ıla	(2) 193a/15, 200a/12	cem'i Ar. (1): Topluluğa ait 273b/5
c.-ından	(1) 32a/1	cemî' Ar. (64): Hepsî, tamamı, bütünü 3a/14, 4a/3, 8b/14, 8b/14, 16b/10, 28b/3, 28b/12, 32a/3, 39a/1, 39b/6, 55a/6, 56a/3, 60b/4, 62b/9, 66b/13, 89a/1, 94b/1, 120b/11, 124a/11, 126a/13, 159a/7, 165b/10, 168a/5, 168a/6, 173a/13, 175a/6, 175b/6, 177b/13, 181a/11, 189b/5, 191a/12, 193a/3, 193a/8, 198a/3, 212b/9, 213a/1, 216a/13, 221a/6, 221a/7, 221b/3, 228b/14, 230b/14, 231a/10, 235a/1, 243b/2, 255b/2, 262b/4, 265a/15, 268b/4, 269b/10, 269b/11, 269b/11, 271b/6, 270a/3,
cemādāt	Ar. (1): Cansızlar 41b/9	
cemāl	Ar. (13): Yüz güzelliği, yüz gösterme, görünme 60b/15, 78a/7, 84b/12,	

- 271b/12, 271b/12,
272a/9, 273b/15,
275a/9, 275a/13,
275a/14, 277a/7,
277b/11, 288b/11,
295b/11
- cemî'an** Ar. (1): Hep, bütün,
tekmil 63a/8
- cemî'i** (12): Hepisi, tamamı;
bütün, tam 9b/3, 9b/13,
10b/12, 11a/9, 17a/11,
17b/7, 28b/1, 51b/10,
160a/1, 173a/2,
173a/13, 305b/8
- c.-si (5) 9a/1, 20a/14, 36a/9,
67a/4, 122a/1
- cemîl** Ar. (2): Güzel 3b/7,
263b/9
- c.-dür (2) 116a/4, 237b/1
- c.-e (1) 110a/12
- cemîle** Ar. (9): Güzel (kadın)
103a/14, 112a/11,
141a/15, 150a/13,
207b/2, 234b/6, 245b/9,
246a/3, 308a/6
- c.-den (1) 61b/8
- c.-yle (1) 57b/5
- c. ol- (1) 248b/11
- cem'ıyyet** Ar. : Topluluk
- c.-den (1) 48a/12
- c.-dür (1) 273a/9
- cemm** Ar. (1): Kalabalık
270b/2
- c.-i gafîr: İnsan kalabalığı
- cemre** Ar. (1): Ateş alevi, ateş
hâlinde kömür 20a/8
- cenâb** Ar. (1): Şeref, onur ve
büyüklük 27b/13,
- c.-i hâk (1): Allah 277b/5
- cenâbet** Ar. : Pis olma durumu,
guslû gerektiren durum
- c.-den (2) 191a/14, 305a/2
- cenân** Ar. (1): Kalp, yürek,
gönül 277a/13
- cenâze** Ar.(8): İnsan ölüsü
295a/15, 297b/15,
298a/1, 298a/2, 298a/4,
298a/11, 298a/15,
298b/2
- c.-sin (7) 215a/8, 222a/3,
253a/8, 253a/10,
296a/3, 298a/8, 298a/9
- c.-ye (1) 298a/13
- c. namâzın kıl- (2) 298b/1,
298b/3
- c. üzerine ko- (2) 298a/2, 298a/4
- cenb** Ar.(2) : Yan, taraf
158b/5, 158b/6
- c.-inde (1) 129b/1
- c.-inden (1) 158b/6
- ceng** Far.(2): Savaş, cenk
50b/3, 204b/13
- c.-de (2) 63b/1, 67a/11
- c.-deyise (1) 81a/3
- c.-dür (2) 46b/13, 79b/9
- c.-e (2) 73a/14, 79b/10
- c.-inde (1) 70b/9
- c.-ler (3) 5a/13, 12a/11,
204b/12
- c. eyle- (1) 202b/2
- c. içinde ol- (1) 198a/13
- cennât** Ar.(1): Cennetler 2b/1
- cennet** Ar.(12): Cennet 6a/14,
237b/13, 248b/2,
269b/6, 305a/5,
307a/12, 307b/2,
307b/3, 307b/7, 307b/9,
307b/12, 308a/5
- c.-de (1) 307a/9
- c.-den (2) 280b/8, 307b/14
- c.-dür (1) 156b/9
- c.-e (19) 134a/10, 140b/4,
156b/12, 254a/5,
269b/3, 281a/10,
281b/10, 306b/13,
306b/13, 306b/15,
307a/1, 307a/2, 307a/4,
307a/6, 307a/7, 307a/7,
307a/10, 307b/4,
307b/10
- c.-i (1) 306b/12
- c.-ile (1) 266b/14
- c.-leriyledür (1) 70a/14
- c.-üñ (3) 307a/15, 308a/2,
308a/9
- c.-e koy- (1) 266b/3
- sidre-i c. (1) 308a/7
- cenûb** Ar.(1): Güney 70a/14
- c.-dan (3) 53b/11, 55b/15,
73a/15
- cerâb** Ar. (1): Dağarcık, torba
123b/15
- cerâde** Ar. (2): Çekirge
131b/15, 132a/8
- cerâhat** Ar. (3): Yaralar, ırınlar
168a/5, 282b/7,
208b/14

c.-a (1) 224b/13
c.-dan (2) 209a/5, 210b/9
c.-ıla (1) 291a/6
cerd (Ar. cürd) (1): Kısa tüylü at 132a/10
cerdağa Ar. (1) Ekmek 157a/14
cereb Ar. (2): Uyuz hastalığı, uyuzluk 285b/7, 285b/14
ceres Ar. (1): Çan; çingirak 231b/13
cerh Ar. (1): Yaralama; yaralanma 209a/10
ceri Ar. (1): Cesur, yiğit, yürekli 138b/4
cerime Ar.: Cürüm, suç; suç ödeme
c. it- (1) 214b/5
cer(r) Ar.: Çekme, sürükleme
c. it- (4) 230a/13, 236a/1, 237b/3, 251b/15
cerrâr Ar. : Arkasından sürükleyen
c.-dur (1) 88b/1
cerv Ar. (1): Yırtıcı hayvan yavrusu, enik 149b/3
cesed Ar. (2): Ölü vücut 237a/9, 287b/2
c.-den (2) 114b/9, 145b/13
c.-dür (2) 287b/1
c.-e (1) 254b/13, 250b/3
c.-i (1) 254b/12
c.-ile (1) 261b/7
c.-inde (2) 146a/1, 170a/10
c.-inden (2) 145b/13, 254a/12
c.-ine (2) 56a/7, 188a/6
c.-üñ (2) 179a/15, 254a/14
cesim Ar. (1): İri, büyük, kocaman 228b/7
cevâb Ar. (22): Cevap, sorulan soruya karşılık söylenen söz 23a/8, 23b/8, 23b/12, 25a/4, 24a/15, 24b/3, 25a/14, 26a/12, 26b/6, 26b/8, 26b/14, 27a/6, 27a/7, 44b/2, 58b/15, 225a/13, 227a/1, 260a/11, 260a/12, 260a/12, 260b/4, 261a/2
c.-a (2) 26a/14, 38a/7
c.-da (2) 38a/14, 277b/4
c.-i (2) 24a/12, 260b/15
c.-idur (1) 261a/2

c.-ına (1) 260b/3
c.-ında (2) 62a/11, 62b/3
c.-ı şâfi vir- (1) 226b/15
c. vir- (24) 23a/10, 23b/8, 24a/6, 25a/4, 25b/14, 26b/2, 26b/3, 26b/3, 29a/1, 33a/6, 38b/2, 42a/8, 59a/2, 69a/2, 155b/6, 184a/3, 227a/1, 260b/13, 260b/15, 260b/15, 264b/9, 272a/13, 276a/1, 277b/5
cevâd Ar.: Cömert, eli açık
c.-ıla (1) 136b/10
cevâhir Ar. (4): Cevherler, kıymetli taşlar 5b/8, 195a/3, 218a/12, 171b/6
c.-den (1) 202a/1
c.-in (1) 226a/3
c.-ler (1) 241b/7
cevâletî (Ar. cüvâl) (1): Çuvalcı, çuval yapan veya satan kimse 231b/14
cevâri Ar. (6): Cariyeler, halayıklar, hizmetçi kızlar 97a/1, 135a/11, 157a/10, 230a/12, 230a/9, 307b/14
c.-dür (3) 157b/5, 190a/14, 231a/11
c.-le (1) 158b/7
c.-ye (1) 215b/15
c.-yile (1) 243a/14
cevârih Ar. (3): İnsanın el, ayak gibi organları 10a/4, 54a/10, 291b/3
cevâz Ar. (1): İzin, mücadele, cayız 270a/6
cevelân Ar.: Dolaşma, dolanma, gezinme
c. it- (1) 8a/5
cevher Ar. (2): Maya, öz; hüner, marifet 8a/15, 252b/15
c.-e (1) 245b/12
c.-i (2) 122a/13, 218a/13
c.-ine (1) 122b/2
c.-iseñ (1) 134b/10
c.-den ol- (1) 244b/11
cevherî Ar. : Kuyumcu
c.-lere (1) 237b/12
cevheriyyet Ar. (1): Öz, özellik; marifet 110a/15

cevr c.-i (2) 120a/11, 120a/12
Ar. (2): Haksızlık, eziyet, zulüm 74b/15, 214a/8

c. it- (5) 52a/3, 76a/11, 92a/6, 233b/13, 296b/6

cevşen c. ve zulm it- (1) 147a/13
Ar. (2): Örne zırh, savaş elbisesi 207a/14, 207a/13

cevşenî Ar. (1) Örne zırh yapan kimse 222b/8

cevv Ar. (1): Boşluk, hava 275b/11

cevv Ar. (4): Ceviz 46b/11, 110a/8, 227a/7, 118a/8

cez' Ar. (1): Göz boncuğu denilen kara alaca ve değerli bir süs taşı; damarlı akik 247a/9

c.-den (1) 247a/8

ceza' Ar. (1): Sabırsızlıkla sızlanma

c.-i feza': Telâş içinde ağlayıp sızlanma 284b/7

c.-ıla (1) 67a/9

cezb Ar. (1): Kendine çekme, çekilme 9b/11

cezbe Ar. (2): Ruhun heyecana gelmesi, kendinden geçme 273b/9, 273b/6

cezer Ar. (1): Havuç 118a/13

cezîl Ar. (1): Çok, bol 3b/7

cezm Ar. (1): Kesin olarak verilen karar 255b/12

cezû' Ar. (1): Çok sabırsızlanan 134b/14

cezû' (Ar. **cez'**) (1): Ağaç kökü 112a/3

cezve Ar. (1): Ateş kuru, kıvılcım 3a/15

cezz Ar.: Kesmek, kırmak, traş etmek

c.-i (1) 150a/10

cezzâr Ar. (1): Deve satan; deve kasabı 222b/11

cıbâl Ar. (1) Dağlar 223a/2

cıbilli Ar.: Yaratılıştaki olan, tabîî

c.-sidür (1) 42b/13

cıbs Ar. (1): Alçak, kansız, hayırsız, hissiz 241b/12

cıdâl Ar. (1): Savaş, karşılıklı kavga 172b/12

c. bark- (1) 230a/12

cidd Ar.: Bir işi gerçekten çalışıp işleme, uğraşma; ciddiyet

c.-ile (1) 91a/11

c.-inden (1) 132b/9

cıftlen-: Evlenmek

c.-di (2) 58b/14, 142b/15

c.-e (2) 57b/7, 142b/14

c.-enlere (1) 73b/5

c.-esin (1) 52a/10

c.-miş (1) 213a/15

c.-ür (1) 52a/12

ciger Far. (5): Ciğer 159a/6, 179b/8, 179b/12, 290a/14, 290a/14

c.-i (3) 179b/8, 179b/11, 290a/15

c.-in (2) 179b/11, 180a/9

c.-inde (1) 290b/1

c.-ine (1) 179b/9

cihād Ar. (3): Din uğruna düşmanla savaşma 187b/2, 230b/13, 308a/1

c.-a (1) 299b/4

c. it- (1) 307b/5

cihān Ar. (2): Dünya, âlem 33a/5, 41a/6

c.-dur (1) 2b/15

cihāryār Far.: Dört halife, dört dost

c.-i (1) 266a/8

cihāt Ar.: Taraflar, yönler

c.-dan (1) 271b/12

c.-i (1) 74a/4

cihet Ar. (10): Yön, taraf; vesile, bahane 17a/15, 63a/1, 63a/1, 63a/2, 63a/2, 63a/7, 100b/4, 139b/13, 141a/10, 287b/11

c.-den (5) 73a/15, 95a/13, 255a/12, 276b/7, 278a/8

c.-i (2) 30b/8, 69a/6

c.-inden (12) 55b/14, 77a/3, 90a/11, 96a/2, 97a/1, 134b/10, 143a/10, 146b/4, 161a/9, 165b/1, 209a/1, 221b/7

c.-indendür (1) 233a/13

c.-i gazādan ol- (1) 134a/4

c. it- (1) 64b/5

cilā Ar.: Parlaklık

- cilāl** c.-sı (2) 72a/11, 72a/13
Ar. (1): Ayrılma, uzaklaşma
- c.-i vatan (1) Doğduğu yerden ayrılma 131a/3
- cim** Ar. (6): Arap alfabesindeki dördüncü harf, cim 131a/11, 118a/8, 214a/5, 222b/7, 231b/9, 285b/7
- cimā'** Ar. (27): Çiftleşme, cinsî münasebet, bir araya gelme 115b/13, 189a/4
- c.-a (2) 221a/11, 291a/11
- c.-dan (1) 302b/14
- c.-dur (1) 117b/12
- c. eyle- (3) 129b/8, 146b/9, 162b/8
- c. it- (25) 106b/8, 188b/9, 189a/4, 189a/9, 192b/6, 198b/2, 198b/9, 220b/13, 220b/14, 221a/1, 221a/2, 221a/3, 221a/9, 221a/10, 235a/14, 302b/14, 303a/6, 303a/7, 303a/8, 303a/9, 303a/10, 303a/12, 305a/1, 307b/13, 307b/15
- cināniyye** Ar.: Cennetler
- c.-de (1) 259b/15
- cın(n)** Ar. (6): Cin, gözle görünmeyen yaratık 195b/5, 283a/12, 283a/13, 283b/2, 283b/3, 283b/4
- c.-den (4) 69b/1, 92a/1, 123b/5, 283b/6
- c.(n)-e (1) 283b/6
- c.(n)-ile (1) 283b/1
- c.(n)-ün (2) 13a/9, 283a/14
- cins** Ar. (1): Tür, çeşit; soy, ırk 235a/6
- c.-i (1) 39a/5
- c.-inden (6) 145a/11, 167b/2, 189b/6, 236a/5, 302a/3, 302a/14
- c.-ini (1) 42a/14
- c.-leri (1) 149a/13
- cism** Ar. (4): Beden, gövde; madde, cisim 6b/14, 8b/1, 125b/3, 252a/6
- c.-dür (2) 116b/15, 159a/5
- c.-i (4) 167b/12, 197b/15, 250a/15, 294a/6
- c.-ile (2) 95a/1, 148b/15
- c.-iyle (1) 121b/6
- c.-i şahih ol- (1) 286b/4
- cismānī** Ar. (1): Cisimle ilgili, madde ile ilgili 84a/4
- cismāniyye** Ar. (4): Cisimle ilgili, ruhla ilgili olmayan 60b/5, 60b/6, 68a/6, 89a/9
- c.-den (1) 277b/9
- c.-dür (1) 115b/13
- c.-yle (1) 95a/1
- cismiyye** Ar. (1): Cisimle ilgili 61a/7
- c.-sinde (1) 260a/2
- cömerd** Far. (1): Cömert, eliaçık 118a/13
- cū'** Ar. (1): Açlık, aç kalma 214a/6
- c.-dan (1) 155b/7
- c.-ile (1) 133a/12
- cūd** Ar.: Cömertlik
- c.-a (1) 178b/3
- c.-i (1) 179b/1
- cu'l** Ar. (1): Mayıs böceği, bok böceği 132a/14
- cum'a** Ar. (4): Cuma, cuma günü 17b/7, 146b/5, 199b/6, 199b/7
- c.-dan (2) 15b/5, 15b/5
- c.-ya (1) 15b/5
- cūbbe** Ar. (1): Uzun üstlük, elbise 248a/1
- cūbn** Ar.: Korkaklık
- c ol- (1) 149a/12
- cūbūn** Ar. (1): Alın 170a/1'
- cūhhāle** Ar. (1): Cahiller 132b/10
- cūhūd** (Ar. caḥūd) (1) Israrla inkâr eden 214a/5
- cūll** Ar. (1): Çul 49a/6
- cūllāb** Ar. (1): Gül suyu 292b/13
- cūmel** Ar. (2): Harflerin sayı kıymetine göre ölçülmesi, hesaplanması 140a/9, 148b/7
- c.-de (1) 137a/1
- cūmle** Ar. (11): Bütün, hep; cümle 38a/3, 54a/13, 166a/7, 166b/4, 172b/6, 174b/13, 256a/9,

256b/11, 265b/4,
273b/15, 299a/8
c.-dür (1) 286a/7
c.-sinden (1) 176b/11
cünd Ar. (1): Asker, asker
topluluğu 131b/15
c.-ümüz (1) 282b/2
cündu'llāh Ar. : Allah'ın askerleri
c.-dur (1) 131b/15
cünne Ar. (1): Eski savaş
silahlarından kalkan
230b/13
cünūd Ar. (1): Askerler,
ordular 282b/1
c.-ıla (1) 155b/13
cünün Ar. (2): Delirme, delilik
286a/1, 286a/4
cür'et Ar. (1): Atılganlık,
cesaret 129b/13
c it- (1) 286a/9
cürh Ar. (1): Yara 209a/11
cürre Far. (1): Cesur, cüretkâr
234b/6
cürre Ar. (1): Geyik tuzağı
231b/9
cüst : Denk, uygun, yaraşır
c. kişi ol- (1) 177a/9
cüvân Far. (1): Genç, taze
delikanlı 30a/2
cüvânide Far. (1): Gençlik 119a/4
cüyüş Ar.: Askerler, ordular
c.-dur (1) 147a/8
cüz' Ar. (10): Kısım, parça,
bölük 39b/3, 38b/1,
38a/14, 38b/4, 38b/4,
38b/5, 38b/8, 38b/9,
38b/10, 39b/7
c.-den (2) 38b/7, 39b/7
c.-dür (7) 37b/15, 38a/9,
38a/10, 38a/15, 38b/1,
38b/9, 38a/11
c.-i (2) 39a/4, 39a/6
c.-inden (5) 37b/15, 38b/1,
38a/11, 40b/7, 127a/9
c. ol- (6) 38a/6, 38b/2,
38b/14, 39b/1, 39b/7,
40a/1
cüzām Ar. (2): Cüzzam
hastalığı 286a/11,
286a/8
c. ol- (1) 267b/6
cüz'ıyyāt Ar. (1): Ehemmiyetsiz,
değersiz; ufak tefek
şeyler 114a/2

c.-dan (1) 113b/14
c.-ına (1) 113b/15
cüz'ıyye Ar. (2): Az, çok az
114b/15, 115a/1
c.-dür (1) 114b/15
c.-ye (1) 98a/4

-Ç-

çadır (2): Çadır 102b/10,
232a/15
çağala (1): Çağla 110b/6
çak (1): Ta, Tam 120b/2
çak- : Çakmak çakmak, bir
şeyi başka bir şeye
sürtmek
ç.-ar (3) 78a/15, 78b/3,
78b/6
çakal (bk. **şağāl**) (1): Çakal, köpeğe
benzer yabanî bir
hayvan 187b/6
çakır (2): Doğan ile atmaca
arası bir avcı kuş
154b/2, 225b/13
çakmak(ğ) (5) Çakmak, ateş
yakmaya yarayan alet
çakmak 78a/15, 78b/8,
78b/8, 78b/9, 78b/11
ç.(ğ)-uñ (1) 78b/13
ç. çak- (2) 78a/15, 78b/3
çakmaklan- : Yanmak, tutuşmak,
kivılcım çıkmak
ç.-up (1) 78b/6
çal- : Vurarak ses çıkarmak;
sürmek, bıçağı bir şeye
sürtmek
ç.-ar (1) 201b/2
ç.-dı (1) 140b/7
çalıcı (2): Bir müzik aleti çalan
kimse 204a/1, 204a/1
ç.-lar (1) 13a/14
çalın- : Bir müzik aleti
çalınmak
ç.-ur (1) 205b/1
çalkkoyın (3): Sırtüstü 150a/2,
253b/11, 253b/12
ç. yat- (1) 211b/14
çam (bk. **şām**) (2): Çam, çam ağacı
118a/8, 121b/10
çañ (bk. **çan**) (1): Çan, büyük
çingirak 231b/13
çan (bk. **çañ**) (1): Çan, çingirak

- ç.-i (1): 201b/5
çanak (8): Çanak, tas 157b/3, 161a/5, 161a/7, 161a/8, 184b/9, 184b/14, 225b/10, 233a/6
çapar (1): Haberci, postacı 264b/7
çārsū Far. (1): Çarşı, pazar 108a/3
çāşnī Far. (1): Çeşni, çeşit 57a/12
ç.-ye (1) 57b/9
çat (1): Çat çat etmek, tabiat taklidi ses 124b/12
ç. ç. it- (1) 124b/12
çatıl- : (Kaş, yüz için) Sertlik, öfke bildiren bir duruma sokmak
ç.-mamışdı (1) 258b/8
çatılmak(g) : (Kaş, yüz için) Sertlik, öfke bildiren bir duruma sokmak
ç.(g)-a (1) 258b/7
çatlat- : Çıtlatmak, parmakları çıtlatmak
ç.-sa (1) 176b/4
çek- : Çekmek; almak; alıp koparmak; bir duygu içinde yaşamak; dokumak
ç.-di (4) 55a/1, 91a/8, 125b/9, 130a/10
ç.-dügi (1) 86a/8
ç.-e (16) 106b/4, 106b/6, 106b/11, 114a/14, 117a/10, 168b/4, 201b/9, 206a/4, 212a/8, 214b/1, 218a/13, 218b/9, 240b/12, 247b/2, 281b/3, 286b/7
ç.-em (1) 136b/4
ç.-en (1) 222b/9
ç.-er (5) 10a/2, 131b/15, 222b/5, 294a/14, 298a/15
ç.-erin (1) 91a/6
ç.-erken (1) 27b/3
ç.-erler (1) 228a/13
ç.-evüz (1) 275b/3
ç.-mesün (1) 37a/3
ç.-mez (1) 117b/1
ç.-se (6) 205b/14, 205b/14, 205b/15, 206a/2, 247a/15, 292a/4
ç.-üp şuvar- (1) 90b/12
çekici (1): Çeken, çekme işini yapan 222b/9
ç.-ler (1) 99a/10
çekil- : Çekilmek
ç.-dügin (1) 148a/7
ç.-miş (1) 210a/7
çekirdek(g) : Çekirdek
ç.(g)-i (2) 111b/5, 114a/1
ç.(g)-in (1) 162b/10
çekiş (1): Mücadele, tartışma; çekiştirme 214b/9
çekiş- : Çekişmek, mücadele etmek, tartışmak
ç.-e (3) 181b/15, 249a/5, 302b/9
ç.-se (1) 144a/6
çekme : Çekme
ç.-sinden (1) 91a/8
çekmek(g) (2): Çekmek; bir doğru çizmek; sürüklemek; bir duygu içinde yaşamak 170b/14, 214a/14
ç.-dür (1) 214a/15
ç.(g)-ile (1) 47a/10
çeküç (1): Çekiç 237b/1
çekürge (2): Çekirge 131b/15, 132a/5
ç.-yi (1) 132a/7
çemen Far. (4): Çimen, yeşillik 120b/8, 120b/8, 156b/5, 156b/9
ç.-leri (1) 2b/1
çenār Far. (2): Çınar, çınar ağacı 119b/14, 120a/2
çenekçi جنكجي (1): Bukalemun ? 134a/1
çepel (1): Kirlı, pis, murdar 12b/5
çerāg (bk. çırāg, çırāk) Far.: Mum, çıra, fitil
ç.-i (1) 308a/14
ç.-a (1) 82a/14
çerçi (2): Ufak tefek tuhafıye eşyası satan gezginci esnaf 226a/5, 227a/3
çeri (7): Asker 132a/2, 203a/15, 203b/2, 203b/11, 204a/9, 205a/1, 205a/3
ç.-si (1) 234a/8
ç. çek- (1) 222b/5
ç. sı- (1) 208a/5

çeriklen-	: Gübrenlenmek, faydalanmak	88b/7, 88b/12, 89a/1, 92a/9, 99a/7, 100a/15, 105b/3, 108a/12, 114b/10, 178a/2, 178a/3, 200b/4, 254b/3, 286b/9
ç.-mişdür (1)	75b/1	
çeşme	Far.: Pınar, su kaynağı	
ç.-ler	(1) 12a/13	
ç.-leri	(1) 100b/1	
çetük	(3): Kedi 184b/6, 185b/11, 187b/3	ç.-dı (26) 32a/13, 32a/15, 54b/8, 66b/15, 88b/5, 105b/9, 106a/7, 114a/8, 134b/12, 137a/9, 137a/10, 137a/12, 144b/10, 147b/13, 150a/1, 152b/13, 166b/8, 173a/14, 181a/9, 189a/13, 190a/6, 210b/12, 222a/1, 238b/11, 247b/15, 281a/1
çevgân	(2): Cirit oyununda atlıların birbirine attıkları değnek; ucu eğri değnek, baston 234a/9, 234a/11	
ç.-ıla	(1) 234a/10	
çevür-	: Çevirmek, döndürmek	
ç.-e	(1) 177b/12	
çeyne-	: Çiğnemek	
ç.-meden	(1) 65a/13	
ç.-r	(1) 246a/11	
ç.-se	(1) 247b/3	
ç.-yüp	yud- (1) 160b/15	
çeynemek	(3): Çiğnemek 220b/3, 220b/3, 220b/4	ç.-duğın (1) 179b/8 ç.-dukdan (1) 145b/13 ç.-dum (4) 32a/12, 120b/2, 156b/11, 233a/10
çıban	(1): Çıban, vücudun herhangi bir yerinde çıkan irin birikimi 209a/13	ç.-duñ (1) 156b/7 ç.-ma (1) 133b/9 ç.-madı (1) 303b/9 ç.-masa (2) 103a/4, 294a/4 ç.-maz (2) 33b/5, 57a/9 ç.-miş (7) 170b/12, 180a/14, 181a/12, 183a/8, 288b/15, 305b/8, 306b/5
ç.-dur	(1) 112b/2	
ç. çık-	(1) 290b/1	
çığır-	: Bağırmaq, haykırmak	ç.-mişdür (2) 76a/10, 167a/14 ç.-sa (45) 19b/10, 92b/2, 92b/9, 93b/5, 99a/10, 99b/7, 101b/9, 103a/7, 103a/8, 105b/7, 121a/9, 134b/5, 145b/13, 147b/11, 152b/10, 154b/7, 173a/11, 173a/11, 173a/12, 173a/13, 186a/6, 188b/8, 188b/10, 188b/11, 188b/12, 188b/12, 189a/13, 189a/14, 189a/15, 190a/6, 190a/7, 190a/8, 191b/15, 192b/2, 209a/3, 233a/9, 233b/12, 251b/12, 290b/1, 293b/3, 294a/6, 294a/7, 294a/7, 303b/11, 306a/12
ç.-disa	(1) 186b/1	
ç.-sa	(2) 186b/13, 187a/13	
ç.-salar	(1) 187a/11	
çığırmaq	(2): Bağırmaq, haykırmak 186a/15, 185a/8	ç.-up (4) 12b/8, 82a/3, 167b/4, 173b/6
çığşama	: Çığış çığış sesi çıkarma	
ç.-sı	(1) 46b/12	
çık-	(1): Çıkmak	
ç.	(1) 120a/15	
ç.-a	(16) 65a/5, 88b/13, 92a/9, 105b/3, 105b/7, 105b/10, 107a/14, 116b/14, 181b/5, 181b/6, 189b/6, 236b/5, 247a/4, 263b/9, 292b/5, 298b/11	
ç.-am	(1) 120a/15	
ç.-an	(2) 5a/9, 184a/4	
ç.-ar	(29) 7a/12, 8a/5, 8b/3, 31a/9, 47a/1, 66b/3, 66b/5, 66b/11, 67a/12, 75b/10, 79a/11, 80a/2, 80a/3, 80a/4, 85b/9,	

ç.-a gel- (5) 65a/5, 181b/5,
181b/6, 263b/9, 282b/2
çıkar- : Çıkarmak
ç.-a (5) 104b/3, 136b/1,
190b/1, 248a/14,
248a/14
ç.-an (1) 204b/6
ç.-dı (5) 133a/8, 148b/1,
227a/10, 254b/4, 264a/5
ç.-dılar (1) 145a/14
ç.-duğı (1) 93a/6
ç.-ımasa (1) 190b/3
ç.-mayınca (1) 130b/6
ç.-maz (1) 230a/4
ç.-muş (1) 181a/6
ç.-muşlar (1) 182a/15
ç.-sa (9) 93a/5, 147a/13,
175b/10, 179b/14,
190a/15, 203a/9,
292a/5, 306a/8, 307a/1
ç.-salar (1) 180a/12
ç.-sunlar (1) 145a/13
ç.-up (1) 148b/6
ç.-ur (9) 70a/9, 78b/9,
117a/14, 226a/2,
230b/12, 238b/10,
246a/14, 254a/9, 264a/8
ç.-urlar (1) 215b/2
ç.-ara gibi gel- (1) 277b/1
çıkarmak(ğ) (3): Çıkarmak
91a/1, 212b/4, 227a/10
ç.(ğ)-a (1) 225b/8
ç.-dan (1) 78b/14
çıkma : Çıkma, çıkış, ortaya
çıkma
ç.-sı (3) 8a/14, 8b/4, 89b/10
çıkma(ğ) (9): Çıkma, ortaya
çıkma 93b/12, 94a/5,
94a/9, 99b/2, 101a/6,
188b/2, 233a/7,
289a/15, 293b/13
ç.(ğ)-a (2) 215b/7, 228a/5
ç.(ğ)-uñ (1) 39b/12
ç.-dur (2) 100b/14, 188b/12
çınār Far.(2): Çınar ağacı
110a/10, 111a/8
çıñırağı (2): Çıñırak 231b/12,
231b/13
çırāğ (bk. **çerāğ**, **çırāk**) Far.
(15): Çıra, mum, fitil,
kandil 81a/5, 81b/1,
81b/2, 81b/10, 82a/13,
82b/8, 82b/10, 82b/11,
82b/12, 82b/13, 83b/5,

84a/8, 84a/13, 84a/14,
109a/11
ç.-a (2) 84a/1, 84a/4
ç.-ı (7) 81a/7, 81b/6, 82b/5,
83b/7, 83b/10, 84a/3,
237a/11
ç.-ıla (3) 81a/11, 83b/1,
84a/10
ç.-ın (1) 78b/9
ç.-ına (1) 84a/5
ç.-lar (1) 81b/3
ç.-uñ (2) 84a/6, 84a/8
çırak (bk. **çerāğ**, **çırāğ**) Far. (9):
Çıra, mum, fitil, kandil
79b/5, 83b/3, 83b/8,
83b/15, 84a/11, 84b/1,
200a/6, 237a/8, 237a/9
ç.-dan (1) 84a/4
çi Far.(1): Ne 307a/11
çiçek (3) Çiçek 120b/8,
120b/9, 126b/3
ç.-de ol- (1) 111a/7
ç. böcekleri (1) 137b/7
çiçek : İrinli kabarcıklar
dökerek yüzde izler
bırakan ateşli, ağır ve
bulaşıcı hastalık
ç. çıkar- (1) 248a/14
çiftçi : Çiftçi
ç.-yse (1) 200a/15
çig (4): Pişmemiş 135a/1,
142a/3, 158a/10,
158b/10
ç.-i (1) 158a/13
çigdem (1): Çiğdem 125b/1
çigin (1): Omuz, omuz başı
258b/4
çihārşenbe Far. (1): Çarşamba,
çarşamba günü 17b/14
çim- : Suyu girmek, banyo
yapmak
ç.-se (1) 86a/15
çirk Far. (1): Kır, pas, pis;
yarada olan irin 287b/1
ç.-in (2) 188b/3, 188b/3
ç.-i (1) 82a/12
çirkin Far. (3): Çirkin, güzel
olmayan 144a/4,
190a/7, 201b/15
ç. kimesne ol- (1) 227b/8
çirkinlik(g) Far.+T.(1): Çirkinlik
216a/6
ç.-dür (1) 216a/7
ç.(g)-i (1) 144a/3

çoğan (1): Çöven otu; tencere
 218b/10, 236b/12
ç.-ıla (1) 218b/11
çok(ğ) (73): Çok 8a/2,
 12b/6, 15a/6, 15b/9,
 17a/1, 17a/13, 19a/7,
 20b/13, 23a/6, 23b/5,
 24b/14, 25b/10,
 27a/11, 27b/12, 32a/11,
 32b/2, 38a/7, 47a/6,
 49a/4, 57a/2, 64b/3,
 68a/10, 77b/11, 85a/12,
 86a/13, 89a/6, 125a/1
ç.-dur (7) 29b/8, 35a/7,
 122b/13, 130b/5,
 153a/5, 269a/12,
 282b/14
ç.-ı (1) 113a/1
ç.-ına (1) 113a/1
ç.(ğ)-ında (1) 49b/8
ç.(ğ)-ısa (1) 109a/7
ç.-ısa (1) 156a/8
ç. it- (2) 280a/14, 298a/12
ç. ol- (34) 25b/9, 42a/9, 51a/2,
 51a/3, 51a/7, 81b/13,
 108a/5, 110b/12,
 112a/8, 113a/14,
 143b/15, 151a/10,
 156a/8, 173b/1, 174a/7,
 174a/10, 177a/11,
 178a/1, 190b/7, 194a/9,
 195b/13, 196a/11,
 196a/15, 197a/7,
 201b/12, 209a/4,
 216b/13, 227a/8,
 228a/1, 242b/13,
 259b/4, 286b/4, 298a/1
çoklık(ğ) (2): Çokluk 92b/3,
 219b/3
ç.(ğ)-ı (2) 143b/15, 143b/15
çok- : Çökmek, diz çökmek
ç.-di (1) 131b/6
çölmek(g) (4) : Çömlük 85b/2,
 231a/10, 235b/11,
 239a/3
ç.-de (1) 235b/14
ç. ur- (1) 235b/12
ç.(g)-e koy- (1) 132a/7
çölmekçi (1): Çömlük yapan veya
 satan 228b/6
çöz- : Çözmek
ç.-di (1) 236a/5
ç.-se (1) 203a/9
çözmek (1): Çözmek 218a/4

çübān Far. (1): Çoban 224b/10
ç.-ı (1) 141a/7
ç.-ıdur (1) 29b/13
çubuk(ğ) : Çubuk, dal
ç.(ğ)-ın (1) 128b/6
çuğa (1): Çuha 248a/10
çuğalcı (1): Savaşta atlara
 giydirilen zırhlı örtü
 veya savaşçıların da
 giydiği zırhlı elbise
 222b/8
çuğur (9): Çukur, oyuk 45b/5,
 45b/7, 105b/11,
 105b/11, 105b/14,
 106a/1, 106a/4, 106a/5,
 214a/15
çuvāl Far.: Çuval
ç.-dan (1) 231b/14
ç.-lar (1) 231b/14
çü Far. (1): Çünkü, -dığı
 için, gibi, -dığı zaman
 308a/12
çün Far. (2): Çünkü, -dığı
 için, gibi, -dığı zaman
 3b/12, 91a/11
çünkü Far. (13): Şundan dolayı
 ki, şu sebepten ki, zira
 13a/12, 14b/6, 23a/4,
 25b/2, 27a/4, 28b/13,
 35a/5, 44b/12, 58b/14,
 72b/1, 87b/2, 106a/4,
 277a/1

-D-

dābbe Ar. (1): Hayvan, yük ve
 binek hayvanı 137a/6
d. bulun- (1) 304a/11
dād Ar. (1): Arap
 alfabesindeki ض harfi
 122a/1
dāfi' Far.: Savan, defeden
d.-e (1) 115b/9
dağ (bk. tağ) : Dağ
d. yimişi (1) 126a/4
dağılmağ (bk. tağılmağ) (1):
 Dağılmak 156a/12
dağı (701): Dahi, bile başka,
 de, daha 1b/4, 1b/5,
 1b/6, 1b/10, 2a/3, 2a/4,
 2a/5, 2a/9, 2a/12, 2a/14,
 3a/13, 3b/7, 5a/1,

	5b/15, 6b/10, 6b/14, 7a/5, 7a/12, 7a/13, 7b/9, 7b/10, 7b/11, 7b/12, 7b/15, 8a/5, 8a/10, 8b/2, 8b/3, 8b/5, 8b/9, 8b/11, 8b/12, 8b/15, 9a/2, 9a/5, 9a/8, 9a/10, 9a/11, 9a/12, 9a/14, 9b/6, 9b/8, 9b/9, 9b/10, 9b/11, 9b/14, 10a/3		
dāhıl	Ar. (1): İç, içeri, içeri girmiş 34a/10		
d.-dür	(1) 61a/4, 147a/12		
d. ol-	(28) 35b/9, 35b/10, 38a/13, 41a/2, 50a/9, 50b/1, 50b/13, 55a/13, 65a/14, 82b/1, 85a/12, 87a/5, 87a/10, 88b/5, 99a/12, 101b/8, 107a/9, 107a/12, 147a/3, 152b/14, 215b/7, 257a/6, 281a/10, 304b/9, 307a/7, 307a/11, 307b/10, 307b/11		
dahıl	Ar.: Niyet, etki, müdahale		
d.-i	(4) 11a/4, 24b/14, 152a/3, 268b/8		
d. it-	(1) 187b/12, 227a/8		
dā'ıye	Ar.: İçten gelen bir duyguyu teşvik edici hâl		
d.-si	(1) 27b/14		
dağ-	: Kuşanmak, takmak		
d.-dılar	(1) 208a/11		
d.-sa	(1) 232b/8		
dağın-	: Kuşanmak, takınmak		
d.-sa	(1) 247a/3		
dağık	Ar. (1): Duyulmaz, tutulmaz; ince, ufak, toz hâline getirilmiş, un		
d.-dür	156b/14 (1) 148b/7		
dağkāk	Ar. (1): Kapı kapı dolaşan, çok gezen		
	224a/14		
dāl	Ar. (6): Arap alfabesinin onuncu harfidir ve ebced hesabında dört sayısının karşılığıdır 137a/1, 119b/14, 136a/7, 214b/11, 224a/10, 287b/1		
dalak	Ar. (1) Sansar 136a/12		
da'mūs	Ar. (1): Küçük bir kurtçuk 137a/14		
dānā	Far.: Bilen, bilgin		
d.-dur	(1) 203b/11		
dāne	Far. (1): Tane, tohum, çekirdek 147b/12		
d.-ler	(1) 302a/14		
d.-leri	(1) 112a/10		
d.-lerin	(1) 114a/1		
d. ol-	(1) 147b/12		
danış- (bk. tanış-)	: Danışmak, müşavere etmek		
d.-sa	(2) 187a/4, 187a/4		
dānişmend	Far. (1): Bilgin, ilim ve irfan sahibi 267b/5		
d.-e	(1) 215b/6		
dār	Ar. (15): Ev, kapı, yurt 102b/14, 102b/15, 103a/4, 103a/11, 103b/1, 104a/10, 214b/11, 255a/1, 260b/1, 262a/11, 270a/8, 270a/11, 270a/14, 299b/13, 304b/12		
d.-a	(3) 103a/4, 103b/3, 103b/6		
d.-dur	(2) 104b/14, 107b/12		
d.-ı	(1) 103a/9		
d.-ın	(1) 156a/2		
d.-ından	(1) 296a/11		
d.-uñ	(1) 103a/3		
dar (bk. tar)	: Dar, geniş olmayan		
d. ol-	(1) 285a/9		
darak (bk. tarak)	(1): Tarak 237a/13		
d.-dan	(1) 229a/12		
darayıcı	(1): Tarayıcı, tarayan 229a/12		
darb	(Ar. zarb) (4): Vurma, dövme 77a/9, 210a/2, 216b/5, 216b/6		
d.-ıçun	(1) 226a/13		
d.-ıla	(1) 233b/11		
d.-ını	(1) 30a/9		
d.-ı kāmçı it-	(1) 244a/9		
d.-ı nākūs it-	(1) 201b/3		
d. it-	(22) 16a/1, 30a/9, 114a/11, 130b/10, 130b/12, 132b/11, 135a/14, 146b/2, 153b/4, 207b/14, 226a/11, 226a/15, 226b/1, 226b/2, 233b/9,		

- 233b/9, 233b/10,
235a/4, 248a/13,
265b/9, 288a/11,
303b/15
- d. ol- (3) 34a/14, 34a/15,
78b/13
- d. ur- (1) 13a/2
- darb-ı mesel** Ar. (1): Atalar sözü
9a/9
- dārbīn** (Ar. zārbīn) (1):
Darbedilmiş, vurulmuş
299b/15
- dāreyn** Ar. (1): İki dünya,
dünya ve ahiret 114b/12
- dār-ı İslām** Ar.: Müslümanların
hâkimiyeti altında
bulunan yerler
- d.-dan (1) 201b/13
- dār-ı harb** Ar. Müslümanlar ile
aralarında barış durumu
olmayan gayri
müslimlerin ülkesi
- d.-e (2) 201b/13, 201b/14
- dārīb** (Ar. zārīb): Darbeden,
vuran
- d.-e (1) 233b/13
- darrāb** (Ar. zarrāb) (2):
Darbeden, (para) basan
226a/10, 226a/14
- dāsītān** Far. (1): Destan 141b/3
- datlı** (bk. **datlu**, **tatlu**) (1): Tatlı
125a/13
- datlu** (bk. **datlı**, **tatlu**) (2): Tatlı
125b/2, 162a/15
- da‘vāt** Ar.: Davetler,
çağrılar; dualar
- d. ol- (1) 194a/13
- da‘vet** Ar. (2): Çağırma, çağrı
166b/14, 208b/10
- d.-e (1) 303b/6
- d.-ler (2) 5a/5, 155b/1
- d. it- (21) 16b/14, 40a/10,
127b/3, 155b/2, 155b/9,
156b/12, 191b/11,
191b/11, 191b/13,
195a/1, 208a/2, 220b/2,
220b/3, 226b/5, 227a/7,
228a/6, 234b/8, 275b/9,
297b/6, 303b/4, 303b/6,
- d. ol- (2) 208b/10, 262a/3
- da‘vī** Ar. (1): Dava, bir
kimsenin hakkını
araması 220b/2
- d.-si (1) 295b/13
- d.-sin it- (1) 53b/6
- d.-sini it- (2) 59a/1, 59a/2
- davul** (1): Davul 234b/7
- dāyelik(g)** Far.: Dadılık
- d.(g)-e vir- (1) 211b/4
- dāyim** Ar. (7): Devamlı, sürekli
3a/11, 66a/9, 125b/5,
134a/1, 228b/12,
222b/15, 286a/15
- d.-dür (2) 126a/7, 126a/12
- d. ol- (8) 109b/11, 117a/6,
126b/2, 126b/4, 174a/9,
208a/11, 212a/6, 212a/7
- dāyimā** Ar. (2): Her zaman,
devamlı 53a/10, 308a/15
- dāyin** Ar. (1): Borç veren,
alacaklı 175a/1
- dāyire** Ar.: Çember, çevre
- d.-sinde (2) 67a/5, 98b/4
- d.-sindedür (1) 100a/2
- dè-** : Demek, söylemek
- d.-di (98) 11a/15, 11b/1,
14b/12, 19a/15, 20a/8,
20a/8, 20a/9, 20a/10,
20a/10, 20a/11, 20a/11,
20a/13, 20a/13, 20a/15,
20b/6, 20b/10, 20b/11,
25b/11, 32b/1, 32b/7,
32b/10, 32b/12, 33a/5,
37b/9, 37b/12, 41b/8,
41b/14, 44b/3, 46a/13,
47b/1, 47b/3, 47b/9,
47b/10,
- d.-diler (34) 19b/2, 25b/5,
26a/2, 33a/7, 37a/9,
37a/12, 37b/10, 38a/8,
41a/4, 43b/5, 47b/11,
58a/11, 59a/2, 59a/4,
60a/15, 66b/9, 66b/10,
68a/8, 80b/1, 85a/6,
85a/7, 85a/9, 85b/1,
87a/2, 87b/6, 90b/1,
92a/3, 95a/15, 95b/1,
148b/5, 151b/8,
164a/14, 244a/7, 264b/8
- d.-dügi (10) 14b/9, 15a/6,
25a/2, 26b/8, 40b/7,
44b/14, 114b/3,
260a/10, 272b/9,
272b/9
- d.-dügine (1) 58b/15
- d.-dügüm (1) 53a/2
- d.-dügüme (1) 49b/15

- d.-dügümüz (6) 82b/12, 85b/12,
171b/11, 180a/9,
256a/5, 259b/8
- d.-dügümüzüñ (1) 175b/4
- d.-dükden (1) 29a/9
- d.-dükleri (6) 39b/15, 40a/4,
43a/3, 255b/11, 256a/1,
270b/9
- d.-dükleridür (1) 12a/5
- d.-düklerümüz (4) 182b/14,
209b/13, 218a/3,
235b/8
- d.-düklerümüzde (1) 179a/7
- d.-düklerümüzden (1) 183a/7
- d.-düklerümüzü (1) 218a/4
- d.-düklerümüzüñ (2) 103b/15,
181a/4
- d.-düm (20) 120a/15, 254a/5,
257a/12, 257a/13,
257a/15, 257b/9,
260b/12, 260b/13,
263b/10, 263b/10,
263b/11, 263b/13,
268a/9, 268b/1, 275b/7,
278b/1, 278b/4, 279a/5,
280a/10, 281b/7
- d.-medügi (1) 304a/6
- d.-meñ (3) 21a/4, 22b/9, 22b/12
- d.-mese (1) 304a/5
- d.-meye (2) 21b/13, 22a/2
- d.-miş (1) 253b/13
- d.-mişdür (1) 45b/1
- d.-mişlerdür (2) 41a/7, 173a/11
- d.-ñ (1) 22b/10
- d.-r (68) 8a/2, 15a/3,
15a/12, 15a/15, 15b/9,
16a/7, 16a/12, 16b/5,
18a/8, 18b/4, 19b/10,
21a/4, 21a/5, 21a/8,
21a/9, 21a/15, 21b/5,
22a/7, 22a/12, 22a/14,
22b/8, 22b/11, 22b/12,
23a/3, 23a/5, 23a/9,
23a/12, 23a/14, 23b/5,
23b/14, 24a/1, 24a/1,
24a/11, 24a/15, 25a/6,
55a/8
- d.-rem (1) 27b/13
- d.-ridi (3) 29a/9, 29a/10,
258a/13
- d.-rlar (41) 6b/6, 6b/8, 7b/1,
13b/8, 16a/4, 16a/9,
20a/9, 20a/10, 20a/11,
20b/9, 22b/2, 22b/14,
24a/9, 36b/15, 37a/1,
37a/5, 38b/12, 39a/2,
40b/13, 40b/15, 41a/1,
41a/10, 45b/11, 75b/10,
117a/8, 122a/15,
128b/14, 129b/5,
133b/14, 144b/8,
148a/8, 165a/12,
168a/2, 170a/5,
184a/11, 201a/8,
208a/5, 234b/13,
261a/6, 270a/10, 308a/8
- d.-rlaridi (1) 260b/9
- d.-rlarise (3) 38b/1, 42a/8, 119a/6
- d.-rse (2) 25b/1, 37a/15
- d.-rseñ (1) 277b/3
- d.-rüz (5) 25b/14, 26b/12,
26b/14, 37b/2, 67a/12
- d.-se (11) 26a/4, 26a/10,
26a/15, 29a/8, 42a/11,
68a/2, 197a/9, 197a/15,
296a/5, 299b/6,
305b/12
- d.-seler (3) 11b/14, 267b/13,
306b/13
- d.-sün (2) 22a/12, 255b/1
- d.-ye (1) 21b/14
- d.-yeler (4) 42a/2, 42a/2,
269a/13, 269a/14
- d.-yem (1) 276a/2
- d.-yen (2) 8a/15, 8b/1
- d.-yene (1) 3a/14
- d.-yesin (3) 75b/10, 75b/11,
107b/7
- d.-yicek (7) 22a/2, 32b/12,
176b/12, 261a/5,
262a/6, 278b/4, 280a/14
- d.-yirek (1) 261a/3
- d.-yü (68) 7a/13, 7b/15,
19b/10, 26a/11, 28b/15,
35a/10, 37a/3, 39a/12,
43b/12, 91b/11, 106a/6,
113a/8, 113b/10,
114b/3, 114b/5,
118b/14, 119b/6,
123b/2, 123b/3,
125b/12, 133b/9,
134b/8, 139a/15,
144b/3, 145b/15,
150b/12, 150b/15,
151a/9, 151b/12,
152a/1, 156a/1, 156b/8,
158a/2, 162a/14,
162b/15, 163a/1,

- 167b/1, 176b/11,
184a/2, 184a/3, 204a/6,
219a/12, 235a/15,
242a/4, 244b/2, 245b/3,
246a/1, 246a/2,
253b/10, 253b/15,
254b/5, 255b/13,
256a/2, 256a/6, 256a/9,
257a/13, 257a/15,
257b/2, 261a/13,
262a/12, 262b/1,
270a/8, 272a/12,
272b/5, 272b/8, 280a/8,
280a/10, 290a/9,
307b/12
d.-yü buyur- (2) 22a/6, 173a/14
d.-yü şor- (1) 20b/10
d.-yü su'al it- 25b/7
d.-yüp şor- (2) 164b/1, 204a/1
debā (Ar. dübbā) (1): Kabak
123b/3
debbāğ Ar. (1): Deri terbiye
eden kimse, sepici
224a/11
d.-lardur (1) 229b/10
debbūs Ar. (1): Topuz 207a/5
debū(r) (Ar. debūr) (1): Batı
rüzgârı 70b/1
decāce Ar. (2): Tavuk 136a/14,
137a/2
deccāl Ar. (3): Kıyametten az
evvel çıkacak ve Hz. İsa
tarafından öldürülecek
olan yalancı ve zararlı
kişi 6a/9, 283a/12,
284b/11
dede : Dede, büyükbaba
d.-ler (1) 11b/5
d.-si (1) 300a/14
def' Ar. (19): Öteye atma,
savma, giderme, ortadan
kaldırma 6b/15, 127b/8,
148a/14, 249a/12
d.-ine (1) 297b/4
d. eyle- (3) 24b/14, 35b/14,
37a/14
d. it- (14) 2b/7, 3b/14, 24b/2,
62a/13, 121b/3, 126b/6,
133a/12, 133a/13,
198a/3, 223b/12,
229a/11, 230b/13,
230b/13, 297b/13
d. ol- (1) 230b/13
def'a Ar. (10): Kere, kez
34b/9, 140b/7, 140b/8,
185a/5, 253b/13,
263b/13, 279b/7,
281b/7, 286b/2, 286b/2
d.-i (1) 278b/13
defn Ar. (1): Gömme,
gömülme 296a/11
d. it- (11) 162b/12, 188b/5,
205a/9, 213a/13,
253a/11, 257a/13,
279b/15, 294a/4,
295b/9, 296a/11,
298b/5
d. ol- (4) 54b/13, 298b/6,
298b/10, 298b/10
defter Ar. (2): Defter 230b/5,
240b/13
d.-lerin (1) 240b/14
defterdār Ar.+Far.: Bir vilayetin
para işlerini idare eden
kimse
d.-i (1) 203b/12
deg- : Değmek, ulaşmak
d.-miş (1) 32a/12
degenek : Değnek, sopa
d. ur- (1) 16a/2
degin (4): Kadar 7b/5, 47b/2,
57a/12, 59a/4
degirmen (bk. **deyirmen**) (6):
Değirmen 109a/5,
109a/11, 109a/13,
109a/14, 109b/5,
109b/10
d.-i (2) 109b/11, 232b/9
d.-in (2) 109b/1, 109b/2
degirmenci (1): Değirmen işleten
kimse 226b/7
d.-si (1) 109a/14
degirmi : Yuvarlak
d. ol- (1) 57b/13
degme (2): Her, her bir, her
zaman 147b/2, 274a/5
degül (15): Değil 26a/13,
39a/4, 39a/6, 48b/4,
51b/14, 56a/7, 76b/15,
146b/4, 159b/15,
160a/15, 239a/10,
239a/10, 252a/14,
257b/14, 258b/14
d.-di (2) 33a/6, 143b/4
d.-dür (144) 4a/2, 7a/6, 8a/3,
8a/4, 9b/3, 10a/4,
13a/10, 13a/13, 15b/1,

	19b/2, 24a/11, 24b/1, 24b/2, 26b/10, 27a/1, 27a/12, 27b/1, 28a/14, 31b/4, 33a/13, 35a/11, 36a/3, 37a/5, 37a/6, 38a/5, 38a/7, 38b/6	d. it-	(503) 16b/3, 16b/8, 16b/9, 17a/8, 17a/9, 17a/10, 17a/10, 17b/11, 17b/13, 18a/9, 18a/9, 18b/5, 43a/2, 46a/3, 46a/8, 47b/5, 47b/7, 51a/1, 51a/14, 52b/3, 52b/8, 52b/9, 52b/10, 52b/11, 52b/12, 52b/13, 52b/15, 53a/1, 53a/1, 55a/14, 55a/15, 55b/2, 55b/3, 55b/3, 55b/11, 55b/15, 56a/2, 56a/4, 56a/4, 56a/4, 57b/3, 57b/3, 57a/4, 57a/5, 61b/12, 62a/14, 63a/13, 63a/13, 63b/2, 63b/15, 64a/2, 65a/7, 65a/8, 65a/11, 65b/2, 65b/4, 65b/5, 65b/10, 65b/10, 65b/13, 66a/1, 66a/12, 66a/14, 66b/1, 67a/2, 67a/4, 67a/6, 69a/9, 69a/10, 69a/11, 69a/12, 69a/12, 69a/13, 69a/14, 69b/8, 70a/1, 70a/4, 70a/12, 71a/1, 71a/2, 71a/3, 71a/4, 71a/5, 71a/15, 71b/2, 71b/3, 71b/4, 71b/5, 71b/5, 71b/6, 72b/14, 72b/15, 73a/4, 73a/10, 73a/12, 73a/14, 73b/10, 73b/12, 73b/13, 74b/15, 75a/1, 75a/1, 75a/2, 73a/3, 76a/15, 76b/4, 77a/1, 77a/5, 77a/5, 77a/8, 77a/9, 77a/15, 77b/1, 77b/2, 78a/13, 79a/3, 79a/5, 79a/7, 79a/8, 79a/9, 79b/10, 79b/13, 80a/13, 80b/13, 81b/12, 81b/13, 81b/15, 82a/1, 85b/4, 85b/6, 85b/15, 87b/8, 87b/9, 87b/10, 87b/11, 87b/11, 88a/8, 88a/9, 89a/4, 89a/5, 89a/5, 89b/11, 90a/2, 90a/15, 90b/2, 90b/8, 90b/11, 92a/12, 93b/15, 94b/2, 96b/3, 96b/4, 96b/6, 97a/2, 97a/10, 97a/11, 97a/13, 98a/3, 98a/4, 98b/5,
d.-em	(2) 2b/9, 280a/14		
d.-idi	(6) 191b/8, 193b/12, 252b/9, 257b/15, 258a/1, 258a/2		
d.-ise	(6) 50a/9, 50b/1, 199b/15, 209b/13, 216b/9, 300b/6		
d.-ken	(1) 40a/10		
d.-se	(14) 85a/5, 88a/5, 102a/15, 117a/5, 144a/11, 145a/1, 163b/15, 166a/14, 168b/14, 191b/9, 202a/11, 229b/2, 236b/7, 266b/6		
deh	Far. (1): On sayısı 182b/2		
dehliz	Ar. (1): Hol, koridor 102b/13		
d.-e	(1) 102b/13		
dehr	Ar. (1): Dünya; zaman, devir 294b/8		
d.-dür	(1) 198a/3		
dehşet	Ar. (1): Korkma, korku, şaşkınlık, telâş göstermek 74b/3		
d.-in	(1) 127a/12		
dek	(1): Kadar 170b/3		
del-	: Delmek		
d.-di	(1) 221b/7		
d.-e	(1) 108a/1		
d.-en	(1) 222b/14		
d.-er	(1) 246a/7		
d.-erem	(1) 246b/1		
d.-se	(3) 190a/15, 190b/3, 190b/4		
del-	: Çukur eşmek		
d.-seler	(1) 200a/12		
delâlet	Ar. (8): Gösterme, alâmet olma; iz, işaret 16b/3, 16b/8, 16b/12, 18b/1, 18b/5, 18b/5, 39a/3, 44b/8		
d.-dür	(1) 304b/12		
d.-inüñ	(1) 69a/3		
d. eyle-	(6) 11a/12, 16b/5, 16b/12, 44b/8, 117a/6, 172a/7		

98b/6, 98b/7, 98b/8,
 98b/9, 98b/11, 98b/12,
 98b/13, 98b/13, 98b/14,
 99b/1, 99b/15, 100a/1,
 100a/11, 100a/14,
 101a/7, 102a/2, 102a/3,
 102b/10, 102b/11,
 103a/6, 103b/4, 103b/5,
 103b/6, 103b/7, 104a/2,
 105a/11, 105a/15,
 105b/1, 105b/6, 107a/1,
 107a/2, 107a/3,
 107a/15, 107b/1,
 107b/2, 108a/5, 108a/6,
 108a/12, 109a/8,
 109a/8, 109a/9,
 109b/11, 109b/12,
 110a/12, 110a/13,
 110b/6, 110b/8, 111a/3,
 112b/1, 112b/5, 112b/6,
 113a/1, 113a/2, 113b/2,
 113b/12, 114a/10,
 114a/15, 116a/15,
 116a/15, 118a/12,
 119a/15, 119b/1,
 119b/14, 120a/6,
 120a/7, 120b/8, 120b/8,
 120b/9, 120b/11,
 120b/14, 120b/15,
 121b/13, 122a/3,
 123b/13, 125b/3,
 126a/14, 126b/3,
 126b/6, 126b/6, 129a/8,
 129a/8, 129b/15,
 130a/15, 131a/7,
 131a/10, 131a/11,
 131a/11, 131a/13,
 131a/14, 131b/11,
 131b/12, 131b/13,
 132a/9, 132a/10,
 133a/10, 133a/12,
 133b/5, 133b/5, 135a/6,
 135b/9, 136a/3,
 138a/14, 139a/5,
 142b/9, 142b/10,
 146b/5, 146b/5, 146b/5,
 146b/5, 146b/11,
 146b/11, 146b/12,
 147a/7, 148a/3, 148a/5,
 148a/6, 148a/11,
 149b/12, 151a/4,
 151a/4, 151a/12,
 151a/15, 151b/4,
 151b/5, 153b/9,

153b/13, 153b/14,
 154a/11, 155a/1,
 155a/4, 155a/5,
 156a/10, 156b/1,
 157a/7, 157a/9,
 157a/10, 157a/11,
 157a/15, 157b/6,
 158a/6, 158b/15,
 159a/2, 159a/2, 159a/5,
 159b/9, 159b/10,
 160a/3, 163b/7, 163b/8,
 163b/9, 165b/7, 166a/6,
 166a/15, 166b/1,
 166b/8, 168a/6, 168b/5,
 168b/8, 168b/9, 170b/4,
 170b/9, 171a/1, 171a/2,
 172a/1, 172a/2, 172a/2,
 172a/3, 172a/4, 172a/6,
 173b/6, 173b/8,
 173b/10, 174a/8,
 174b/6, 176a/4, 176a/4,
 176a/5, 176a/6,
 177b/14, 178b/1,
 178b/2, 178b/4, 178b/5,
 179a/7, 179a/14,
 179a/14, 179b/5,
 180a/1, 180a/2, 180a/4,
 180a/5, 180a/6, 180a/6,
 180a/7, 178a/10,
 180b/12, 180b/15,
 181a/1, 183a/13,
 183a/14, 184b/3,
 186b/4, 186b/9,
 186b/12, 187a/7,
 188a/13, 188b/1,
 190b/11, 194a/4,
 194a/4, 199b/12,
 202a/1, 204a/11,
 207b/12, 207b/13,
 208b/3, 208b/3,
 208b/11, 208b/13,
 209a/12, 209a/13,
 209b/13, 210a/1,
 210a/2, 210a/5, 210a/6,
 210a/12, 211a/4,
 211a/5, 212a/6,
 212a/10, 212a/11,
 212a/13, 212a/14,
 212a/14, 213a/6,
 213b/2, 214a/1, 214a/4,
 214b/6, 214b/7, 214b/9,
 216a/11, 216b/9,
 216b/10, 217a/10,
 217a/11, 217b/2,

	218b/11, 218b/12, 218b/15, 219b/13, 220b/1, 220b/14, 221b/10, 222b/7, 224b/12, 225a/7, 226b/13, 226b/14, 227a/2, 227b/4, 228a/9, 228a/10, 228a/11, 228a/12, 228a/14, 228b/2, 228b/14, 230b/6, 230b/4, 230b/11, 230b/11, 230b/13, 230b/14, 231a/1, 231a/2, 231a/15, 232b/10, 233a/9, 234b/2, 234b/3, 234b/13, 237a/4, 237a/12, 238a/6, 238b/9, 238b/9, 239a/4, 239a/10, 240b/3, 240b/6, 240b/13, 243b/6, 243b/9, 243b/10, 244b/1, 244b/2, 244b/3, 245a/4, 245a/5, 246b/13, 248a/1, 248a/2, 249a/9, 249a/12, 249b/2, 265b/6, 281a/4, 283a/7, 283b/2, 283b/3, 283b/4, 285a/11, 287a/2, 288b/8, 288b/15, 289a/9, 289b/10, 291a/12, 291a/13, 297b/7, 297b/10, 299b/3, 299b/6, 299b/12, 300a/1, 300a/2, 300a/3, 300a/4, 301a/3, 301a/8, 302a/11, 302a/12, 302a/12, 302b/8, 304a/7, 305a/10, 302a/11		127a/14, 130b/14, 133b/6, 135b/15, 136a/2, 260a/4
		d.-dür	(11) 63a/15, 63b/7, 65a/7, 70b/1, 70b/2, 81b/4, 90a/8, 90a/9, 91b/8, 283a/5, 301a/13
		d.-i	(4) 40a/1, 53a/14, 80b/11, 80b/11
		d.-lerinde	(1) 10b/14
		d. ol-	(1) 71b/1
		d. turgur-	(1) 212b/14
		delileyn	Ar. (1): İki delil 93b/15
		del(l)āl	Ar. (2): Tellāl, satılacak şeyi satan; alıcı ile satıcı arasında aracı olan kimse 204b/5, 224a/10
		d.-la	(1) 228b/3
		d.-dur	(1) 228b/1
		d.-ıdur	(1) 225b/3
		d.-a vir-	(1) 228b/3
		delmek	(2): Delmek 221b/5, 221b/6
		delük	(3): Delik 222b/14, 222b/14, 236b/10
		delüklü	(1): Delikli 152b/12
		delülük	(1): Delilik 286a/1
		dem	Ar. (1): Kan 210b/5
		dem	Far.: An, zaman
		d.-de	(2) 8a/1, 16b/5
		demā	(Ar. dimā) (1): Kanlar 232a/4
		demek(g)	(12): Demek, söylemek 4a/10, 20b/14, 26b/10, 27a/1, 27a/8, 30b/6, 33a/5, 33a/11, 35b/10, 38a/11, 39b/10, 68a/1
		d.(g)-e	(1) 304a/13
		d.(g)-ile	(1) 68a/1
		d.(g)-üñ	(2) 38a/1, 38b/5
		d.-dür	(7) 26b/11, 35a/12, 38a/4, 38b/6, 38b/8, 39b/3, 40b/14
		d. ol-	(4) 20a/12, 38b/9, 41a/1, 41a/9
		demregü	(1): Temriye hastalığı, deride yer yer küme durumundaki bir takım kabartılarla kendini gösteren hastalık 290a/7
		demren	: Okun ucuna geçirilen demir ya da kemik parça
		d.-in	(1) 206b/7
d. kıl-	(1) 47b/3		
delici	(1): Delen, delme işini yapan 222b/14		
delil	Ar. (56): Kılavuz; kanıt; şahit, tanık 40a/1, 52b/14, 57a/6, 65b/1, 70a/8, 73b/2, 73b/2, 73b/4, 73b/5, 73b/6, 81b/10, 83a/12, 89b/15, 90b/7, 91b/5, 99b/15, 100a/1, 102a/13, 118a/4, 120b/13,		

demür	(8): Demir 133a/14, 207a/15, 223a/13, 223a/14, 233b/15, 233b/15, 247a/15, 247b/4	d.-de	(11) 52b/12, 87a/9, 87b/14, 93a/1, 94b/12, 95a/2, 95a/8, 98b/3, 104a/8, 130b/8, 135a/4
d.-den	(9) 51a/3, 120a/14, 161b/14, 162a/4, 207a/12, 207b/6, 207b/7, 236a/8, 239b/10	d.-den	(4) 92a/13, 93a/5, 152b/6, 246a/14
d.-i	(2) 247b/2, 247b/2	d.-dendür	(1) 95b/8
d.-den ol-	(11) 103a/4, 208b/13, 236a/8, 236a/8, 236b/6, 237b/8, 238b/8, 243b/8, 244b/1, 245a/4, 246b/11	d.-deyimiş	(1) 119b/12
demür	(1): Demirci 223a/14	d.-dür	(1) 92b/5
d.-ler	(1) 85a/3	d.-e	(5) 87a/4, 92b/6, 93a/4, 227a/10, 239a/5
denānir	Ar. (6): Altınlar, dinarlar 125a/4, 125a/5, 125a/6, 126a/4, 226a/11, 226a/15, 226b/1	d.-i	(5) 20a/12, 87b/1, 87b/2, 87b/5, 87b/9
d.-de	(1) 218a/10	d.-inde	(1) 96a/13
d.-dür	(1) 125a/4	d.-ler	(3) 4b/11, 86a/10, 152b/7
denes	Ar.: Kır, pas, murdarlık	d.-üñ	(2) 87b/13, 93a/4
d.-dür	(1) 160a/2	d. seferin it-	(1) 121b/14
deni	Ar. (3): Alçak, rezil, soysuz 50a/7, 137b/9, 222b/4	d. seferinde ol-	(2) 130b/8, 211a/3
d ol-	(1) 216b/2	deñlü	(6): Kadar, denli 8b/10, 13a/13, 15b/14, 15b/15, 16a/1, 16a/1
dēnil-	: Denilmek, söylenmek	dep-	: Tekmelemek, tekme atmak
d.-di	(18) 11b/1, 23b/12, 27a/5, 33a/1, 69a/1, 74a/2, 85a/10, 91b/13, 92a/6, 92b/1, 93b/9, 94a/12, 95b/7, 96b/3, 99b/2, 99b/7, 99b/8, 101a/7	d.-se	(1) 143a/15
d.-en	(5) 15a/6, 17a/15, 26b/14, 39a/3, 62a/11	d.-en	(1) 215a/10
d.-medi	(1) 26b/10	depe	(1): Tepe 101a/1
d.-mişdür	(3) 61a/13, 77b/12, 185b/3	d.-de	(1) 99b/9
d.-ür	(1) 28b/9	d.-nüñ	(1) 101a/2
deñiz	(23): Deniz 87a/8, 87a/11, 87a/14, 87b/3, 87b/4, 87b/4, 87b/7, 87b/9, 87b/11, 87b/12, 87b/15, 88b/2, 92a/6, 94b/15, 94b/15, 95a/9, 95b/7, 96a/6, 96a/9, 98b/1, 119b/13, 138b/11, 163b/7	d.-si	(1) 243a/9
		d.-sinde	(1) 120b/3
		d.-sine	(1) 120b/2
		depele-	: Çiğnemek, ezmek, öldürmek
		d.-ñ	(1) 42a/2
		d.-r	(1) 66b/13
		d.-yeler	(1) 41b/14
		depelen-	: Öldürülmek
		d.-di	(1) 58b/5
		d.-miş	(1) 127b/1
		depeleş-	: Birbirini öldürme savaşı yapmak
		d.-diler	(1) 58a/14
		depeleşmek	: Birbirini öldürme savaşı yapmak
		d.-dür	(1) 78b/7
		depil-	: Tekmelemek, vurulmak
		d.-en	(1) 215a/9
		depmek	(1): Tekmelemek, tekme atmak 215a/9
		depren-	: Kımıldanmak, sarsılmak

d.-e (1) 29b/1
deprenmek (1): Kımıldanmak, sarsılmak 286b/5
der (bk. **ter**) : Ter
 d.-lerin (1) 190b/9
 d.-ler dök- (2) 190b/9, 190b/12
der- : Dermek, toplamak
 d.-diler (1) 206a/14
derāhīm Ar. (3): Akçeler, paralar 225a/13, 225b/10, 245a/8
 d.-i (1) 238a/10
derāhīm Ar. (1): Akçeler, paralar 216b/3
 d.-de (1) 218a/10
 d.-dür (2) 126a/5, 125a/5
derbend Far. (2): Boğaz, dar geçit 108a/1, 108a/1
derc Ar.: Toplama, biriktirme
 d. it- (1) 59b/13
 d. ol- (1) 62b/10
derd Far.: Dert, keder; acı
 d.-e (1) 145a/6
dere (4): Dere 88b/1, 88b/14, 88b/15, 97b/11
 d.-ler (1) 76b/7
 d.-lerde (1) 76b/1
 d.-lere (1) 54a/14
 d.-leri (1) 76a/15
 d.-lerine (1) 71a/4
 d.-nüñ (2) 88b/4, 88b/6
 d.-si (1) 76b/11
 d.-ye (1) 97b/14
derecāt Ar. (1): Dereceler 156b/10
derece Ar. (1): Basamak; mertebe; miktar 31a/3
 d.-si (1) 156b/6
 d.-ye (1) 156b/7
deren Ar. (1): Ur, verem ; kir, pasak 287b/1
derhem درهم : ?
 d.-eyle- (1) 218b/4
deri (1): Deri 225a/14
 d.-lerden (1) 232a/3
 d.-leri (1) 229b/10
 d.-si (2) 130b/14, 166b/3
 d.-sin (3) 134b/3, 159a/2, 166b/7
 d.-sinden (1) 166b/8
deriçe Far. (5): Pencere; küçük kapı 105a/2, 105a/6, 105a/8, 105a/10, 105b/5
 d.-yi (1) 105a/2

d.-ye (1) 105b/3
déril- : Toplanmak
 d.-miş (1) 97b/6
derin (bk. **deriñ**) (1): Derin 106b/6
deriñ (bk. **derin**) (2): Derin 92b/3, 92b/5
 d.-dür (1) 95b/7
deriñlik (1): Derinlik 95a/8
derlemek (1): Terlemek, ter dökmek 190b/11
derviş Far. (1): Bir tarikata bağlı olan; fakir ve ihtiyaçlı 27b/3
dervişlik(g) Far.+T.: Fakirlik ve muhtaçlık
 d.(g)-i (1) 69b/14
derzi Ar. (1): Terzi 223b/12
dest Far. (1): El 175a/13
 d.-i (2) 175a/15
deste Far. (2): Demet, tutam; kabza, tutacak yer 126b/3, 239a/9
desti (1): Testi 189a/2
 d.-ye (1) 132a/7
devā Ar. (4): İlâç, çare, tedbir 123b/9, 201b/10, 293a/9, 294a/14
 d.-yıla (1) 94a/10
 d. iç- (3) 293a/10, 293a/10, 293a/12
 d. ir- (1) 146a/14
 d. ol- (1) 145a/6
devāb(b) Ar. (2): Yük ve binek hayvanları 141b/10, 230a/9
devām Ar.: Daim olma, sürme
 d.-dur (1) 58a/12
devāt Ar. (6): Divit, kalem konulan âlet 5b/7, 239a/10, 239b/6, 239b/7, 241b/3, 239b/4
 d.-a (1) 239b/8
deve (13): Deve 11b/15, 75a/8, 75a/8, 131a/12, 131b/5, 140b/13, 140b/15, 144a/12, 150a/14, 158a/2, 187b/1, 222b/11, 239a/9
 d.-yi (1) 184a/11
 d.-nüñ (1) 131b/8
 d.-si (1) 131b/6
deverān Ar. (2): Dönüp dolaşma, dolanma 69a/5, 83a/1

d.-i	(1) 58a/9	devrân	Ar. (1): Dünya, felek, zaman; talih, kader; devir 2b/12
d. it-	(4) 64b/15, 67a/6, 82b/2, 98b/4	devşür-	: Derlemek, toplamak, bir araya getirmek
devlet	Ar. (10): Mutluluk, iyi talih; saltanat; zenginlik; yüksek rütbe 3a/7, 3a/8, 3a/9, 53a/11, 64a/10, 94a/5, 105a/14, 132a/4, 137a/3, 200b/6	d.-di	(2) 114a/9, 114b/6
d.-dür	(5) 99b/6, 168a/2, 169a/14, 175b/14, 216a/11	d.-diler	(1) 126b/9
d.-e	(32) 76b/4, 103a/1, 103b/10, 136a/10, 141a/3, 143a/3, 145a/1, 159a/6, 165b/8, 168a/9, 170a/15, 171a/2, 175b/3, 180b/9, 181a/14, 186b/3, 186b/12, 213a/9, 217a/10, 217a/11, 231a/14	d.-en	(1) 225a/12
d.-i	(14) 3a/2, 64a/8, 71a/11, 101b/14, 109a/6, 133a/1, 133a/3, 175b/10, 178a/6, 236b/8, 282a/10, 285a/3, 300a/15, 300b/9	d.-mese	(1) 229a/1
d.-idür	(2) 132b/1, 134b/2	d.-se	(4) 117b/7, 125a/10, 126a/8, 126a/9
d.-ile	(8) 3a/10, 18b/6, 104b/6, 166a/14, 182a/9, 191a/11, 215a/7, 304b/15	d.-ür	(2) 125a/12, 228b/15
d.-inde	(1) 55b/2	devşürül-	: Derlenmek, toplanmak, bir araya getirilmek
d.-ler	(1) 247a/6	d.-miş	(1) 114a/10
d.-üñ	(1) 3a/10	devvâb	Ar. (1): Eyerçi, eyer yapan 204b/9
d.-e iriş-	(1)	deyelek(g)	: Telek, kuş teleği
d. ol-	(3) 99b/6, 182a/10, 266a/9	d.(g)-i	(1) 137a/6
d. vir-	(1) 266b/11	deyirmen (bk. degirmen)	: Değirmen
d.-i gît-	(2) 107b/10, 158a/4	d.-inde	(1) 82b/2
d.-den düş-	(1) 199a/11	deyk (bk. dîk)	Ar. (2): Horoz 136b/3, 136a/13
devletlü	Ar.+T.(3): Refah, saadet ve nimet sahibi 156a/4, 207a/14, 300b/14	deyn	Ar. (16): Borç 60a/6, 106a/3, 169a/12, 173a/11, 173a/13, 188b/6, 197b/14, 199b/2, 209b/11, 213b/10, 218b/6, 219a/14, 220b/2, 252a/9, 286a/7, 288b/7
d. ol-	(2) 207a/14, 224b/4, 300b/14	d.-dür	(2) 112a/6, 174a/13
devr	Ar.: Dönme, dönüp dolaşma	d.-e	(2) 228a/11, 297b/3
d.-ile	(1) 64b/15	d.-içün	(1) 293b/15
d. it-	(2) 66a/7, 109a/7	d.-in	(1) 88a/14
		d.-ümdür	(1) 167a/15
		dîhk	(Ar.zîhk) (1): Gülme 46b/4
		d.-dür	(1) 180a/3
		d. it-	(4) 152a/8, 180a/1, 200a/1, 299a/12
		dîl'	(Ar.) (2): Kaburga kemiği 45a/14, 258b/8
		d.-ından	(1) 35a/5
		d. issi ol-	(1) 63b/4
		dîka-	: Tıkamak, doldurmak (1) 174a/4
		dîrâz	Far. (2): Uzun 297a/5, 295a/13
		d. ol-	(5) 130a/12, 183b/3, 195a/2, 297a/10, 304a/9
		'ömri d. ol-	(1) 303a/5

- dırnak(ğ)** (bk. **tırnak**) : Tırnak
 d.(ğ)-ın (1) 177a/1
 d.-lar (1) 288b/10
- dībāc(e)** Ar. (2): Dallı, çiçekli bir çeşit ipek kumaş
 248a/15, 276a/12
 d.(e)-den (1) 248b/1
- dihkân** Ar. (1): Ekinci, çiftçi
 224b/3
 d.-ısa (1) 131a/5
- dik** (bk. **deyk**) Ar.: Horoz
 d.-den (1) 137a/1
- dik-** : Dikmek, kurup inşa etmek; elbise dikmek; yetiştirmek
 d.-diler (1) 235b/10
 d.-er (2) 117b/7, 223b/14
 d.-erler (1) 295a/15
- diken** : Diken
 d.-i (1) 110b/2
 d.-leri (1) 113b/7
- dikenlü** (1): 110a/13
- dikici** (2): Dikici, terzi 224b/6, 224b/7
- dikil-** : Dik olarak durmak
 d.-miş tür- (1) 168a/10
- dikmek** (2): Dikmek, elbise dikmek; yetiştirmek
 135a/6, 302a/8
 d.-de (1) 3a/3
- dil** : Dil, ağızdaki organ; lisan
 d.-i (7) 130b/5, 203b/3, 235b/7, 290b/8, 290b/12
 d.-ince (1) 161b/13
 d.-ine (2) 242a/7
 d.-lerin (1) 172a/5
 d. uzatmak: Bir kimse için kötü söz söylemek (1) 253b/6
 d.-e düşmek: Hakkında dedikodu yapılmak 247b/9
 d.-ine düş- (1) 247b/9
 d. tartış- (1) 287a/4
- dıl** (1): Anahtar 236b/10,
 Far. (1): Gönül 308a/14
 d.-i (1) 3a/9
 d.-leri (1) 100b/11
- dile-** : Dilemek, istemek
 d.-di (3) 34b/8, 69a/3, 282b/4
 d.-düğü (3) 16b/2, 168a/10, 250a/12
 d.-dügine (1) 292a/15
 d.-dügini (1) 87b/8
- d.-r (3) 99b/11, 293b/9, 307b/4
 d.-rse (10) 8a/6, 35b/13, 96a/2, 133b/13, 186b/15, 234a/3, 249b/7, 259b/9, 262b/2, 262b/2
 d.-rseñ (1) 277b/2
 d.-rüz (1) 3b/1
 d.-se (3) 217a/7, 235b/9, 299b/11
 d.-señ (1) 53a/1
 d.-sün (1) 138a/4
 d.-ye (1) 13b/14
- dilek(g)** : Dilek, arzu, istek
 d.(g)-iyle (1) 8b/11
- dilenci** (1): Dilenci 225a/4
 d.-ler (1) 13a/15
- dilencilik** (1): Dilencilik 215b/8
- dilimî** (Ar. Dilem) (1): Saç ve sakalları kıvrıcık olan 165a/15
- dilki** (bk. **dilkü**) (2): Tilki 184b/6, 187b/6
- dilkü** (bk. **dilki**): Tilki
 d.-ye (1) 151a/6
 d.-yile (1) 151a/9
- dillü** (1): Dilli, ağızda dili olan 236a/2
- dil-rübā** Far.: Gönül alan, gönül kapalı
 d. ol- (1) 140a/6
- dimāğ** Ar. (1): Beyin 168b/5
 d.-a (1) 34a/7
 d.-da (1) 34b/6
 d.-ı (2) 34a/9, 168b/6
 d.-ıla (1) 100b/3
 d.-ın (3) 130b/6, 168b/5, 168b/7
 d.-ınuñ (1) 33b/10
- dimlic** Ar. (1): Pazubent 244a/7
 (44): Dîn 3a/1, 19b/5, 19b/5, 51a/11, 91a/15, 120a/11, 125a/13, 132b/5, 133b/6, 141a/5, 161b/4, 170b/14, 171a/7, 181a/1, 193a/10, 196b/14, 198b/14, 200b/11, 201a/12, 283b/9, 289a/10
- dîn** (22) 51a/12, 72b/15, 98b/6, 113b/7, 119b/4, 123b/15, 124b/9,

- 128a/5, 185b/5, 194a/9,
201b/8, 205b/10,
216b/15, 230a/2,
247a/14, 248b/10,
290a/13, 290a/13,
291a/1, 291a/4,
304a/15, 307b/15
d.-den (5) 57a/9, 75a/13,
123a/15, 150b/11,
224a/14
d.-dür (23) 102a/10, 118b/8,
136a/7, 144a/2, 161b/3,
161b/6, 163a/8, 170b/1,
170b/2, 197a/1,
228b/14, 232a/3,
232a/5, 232a/14,
233a/5, 234b/15,
242a/9, 246a/5, 246a/6,
287b/10, 288b/3,
296a/14, 307b/3
d.-e (10) 86a/4, 125b/1,
152b/14, 170a/7,
184b/4, 191b/13,
208a/2, 248a/2, 248a/5,
297b/10
d.-i (54) 24b/9, 66b/13,
94b/5, 101a/5, 113b/5,
126a/5, 148b/8, 166b/4,
169b/13, 170a/11,
170a/11, 171a/4,
174a/5, 179a/15,
182b/8, 183b/5, 184b/5,
191a/2, 193a/9,
193b/10, 223b/12
d.-içün (1) 222b/11
d.-idür (2) 103a/3, 132b/4
d.-ile (3) 49b/6, 173a/10,
287a/4
d.-in (4) 191a/6, 191b/1,
200b/15, 201b/8
d.-inde (12) 100b/15, 144b/1,
170b/13, 176b/14,
195a/6, 209b/1, 213a/3,
245a/13, 249b/2,
284b/5, 295b/6, 302b/4
d.-inden (2) 170b/6, 188a/8
d.-ine (2) 113b/4, 304a/2
d.-ini (1) 2a/8
d.-inüñ (3) 170b/12, 289a/2,
293a/10
d.-ise (3) 171a/3, 208a/9,
230a/14
d.-leri (2) 66b/13, 111a/12
d.-lerin (1) 224a/15
d.-lerinde (1) 296b/15
d.-ümüz (1) 19b/2
d.-ün (2) 3a/10, 101b/13
d.-üñde (1) 94b/8
d.-i eyü ol- (1) 293a/6
d.-i git- (1) 240b/10
d.-i olma- (2) 118b/11, 124a/6
d.-i pāk ol- (1) 293a/12
d. ehli ol- (1) 177a/10
d.-i islām üzerine ol- (1) 250b/5
d. şalāhına var- (1) 92b/10
d. yardımın it- (1) 201a/6
dinār (10): Eski zamanın
çeyrek lirası, altın para
112a/9, 121b/1, 125a/1,
226a/11, 234a/12,
242a/13, 242a/15,
242b/1, 245a/8, 242a/1
d.-in (1) 226b/7
d. say- (1) 218a/9
difī : Dinleme, kulak verme
d. dinle- : İki kişinin hafifçe
konuştuğu sözlere kulak
vermek 212a/15
dinī Ar.: Dine ait, dīn ile
ilgili
d.-dür (1) 144a/3
difīle- : Dinlemek, işitmek
d.-düm (1) 257a/14
d.-rimişsin (1) 233a/11
difīlemek (1): Dinlemek, işitmek
212a/15
difīlendür- : Sakinleştirmek,
yorgunluğunu gidermek
d.-mese (1) 6b/10
dip(b) (1): Dip, alt, kök 173a/5
d.(b)-inde (1) 114b/6
d.(b)-inden (3) 93a/4, 169b/5,
175a/5
d.(b)-ine (1) 106b/7
d.(b) iriş- (1) 92b/4
direk(g) (5): Direk 85b/14,
85b/14, 104b/14,
105a/1, 234b/15
d.(g)-i (3) 103a/3, 104b/15,
164a/8
d.(g)-in (1) 107a/15
dirēng : Dinlenecek yer,
dinlenme yeri
d.-i (1) 201a/10
dirhem Ar. (4): Okkanın dörtte
biri, gümüş para 117a/8,
226a/11, 234a/13,
242a/15

- d.-dür (2) 121b/1, 158b/13
d.-ile (1) 163a/4
diri : Diri, canlı, ölmemiş
d.-dür (1) 59a/3
d. ol- (1) 90a/3
diril- : Dirilmek, canlanmak
d.-di (1) 295a/11
d.-e (1) 299b/8
d.-miş (1) 301a/8
diril- : Geçinmek
d.-e (2) 139b/13, 194b/3
dirildici (1): Dirilten, canlandıran 229b/8
dirile (T. diriyle) (2): Diri diri, diri iken 146a/3, 146a/4
dirlik(g) (bk. **dirlik**) (1): Yaşam, yaşayış, ömür, hayat; geçinmek 53b/15
d.-dür (1) 96b/8
d.(g)-i (7) 86a/15, 120a/7, 137a/7, 154b/15, 177a/4, 185b/2, 196a/6
d.(g)-idür (1) 144a/4
d.(g)-in (1) 194b/3
d.-leri (1) 55b/2
dirlik (bk. **dirlik**): Yaşam, yaşayış, ömür, hayat
d.-dür (1) 91b/14
dirsek(g) : Dirsek
d.(g)-inde (1) 292b/3
d.(g)-inden (1) 292a/6
diş (9): Diş 172a/10, 172a/14, 172b/6, 172b/8, 172b/9, 173a/10, 231b/9, 232b/8, 237a/12
d.-i (5) 172b/10, 173a/11, 173a/12, 173a/14, 173b/7
d.-ini (2) 173b/5, 173b/5
d.-iyile (2) 179b/14, 247b/3
d.-ler (16) 172a/8, 172a/9, 172a/10, 172a/15, 172b/2, 172b/4, 172b/14, 172b/15, 173a/1, 173a/4, 173a/6, 173a/8, 173a/9, 173b/6, 173b/11, 173b/12
d.-lerden (1) 173b/7
d.-lerdür (1) 172a/13
d.-lere (1) 173b/13
d.-leri (13) 172b/12, 173a/1, 173a/3, 173a/4, 173a/9, 173a/10, 173a/13, 173b/1, 173b/2, 173b/9, 173b/12, 258b/8, 258b/9
d.-lerin (1) 173b/2
d.-lerüñ (1) 172b/5
d.-üñ (1) 171a/9
dişi (7): Dişi, insanlarda ve hayvanlarda dişi cinsi 139b/2, 140a/2, 146b/3, 149a/2, 149b/3, 158a/13, 184a/12
d.-dür (1) 153a/4
d.-ler (1) 173a/1
d.-lerdür (1) 111a/3
d.-lerle (1) 173a/2
d.-si (2) 132b/5, 153a/4
d.-yse (1) 128a/1
d. ol- (1) 128a/8
dişlü (1): Dişli, dişi olan 166b/3
ditre- : Titremek
d.-r (1) 78a/8
d.-se (6) 208a/8, 287b/5, 287b/6, 287b/7, 287b/7, 287b/8
divân Ar. (1): Büyük meclis 203b/5
d.-inuñ (1) 3a/5
divâr Far. (4): Duvar 104a/14, 104b/1, 104b/3, 104b/4
d.-a (3) 104b/8, 202a/2, 238b/7
d.-dan (2) 89b/13, 104b/9
d.-ı (3) 61a/10, 104b/6, 198b/1
d.-ından (1) 88b/5
d.-lar (2) 104b/4, 227b/14
d.-ları (1) 80a/12
d.-uñ (2) 227b/15, 191b/10
divid (1): Kalemliği ile hokkası bir arada olan yazı takımı 239b/4
d.-i (1) 241b/3
diyânet Ar.(1) Dîn; dîn duygusu 29a/12
d.-dür (1) 236b/6
diyâr Ar.(1) Memleket, ülke 203a/1
d.-a (3) 235a/4, 249b/10, 249b/11
d.-da (1) 265a/1
d.-ı gurbetde ol- (1) 305b/1

- diz** (3): Diz 142a/1, 183a/4, 183a/5
 d.-inde (2) 124a/8, 294b/13
 d.-ine (1) 251a/10
 d. tonu (1) 218a/2
dizcık (1): Diz bağı 207b/7
dizgöz : Diz kapağının iki yanındaki çukurlardan her biri
 d.-leri (2) 183a/4, 183a/10
doğ- (bk. **toğ-**) : Doğmak
 d.-a (7): 131a/2, 163b/15, 168a/9, 174a/4, 175b/3, 188b/7, 263a/9
 d.-arsa (1) 182a/8
 d.-mişdur (1) 55b/11
dokımak (bk. **tokımak**) (1): Dokumak 238b/4
dokun- (bk. **toğun-**) Dokunmak, isabet etmek; vurmak, çakmak; bulaşmak
 d.-dı (2) 113a/7, 239b/7
 d.-sa (1) 233b/13
dolāb Far. (1): Kuyudan su çıkarıp bahçeleri sulamaya yarayan döner makina 96b/3
 d.-lar (1) 96b/2
dolayı : Etraf, çevre
 d.-sı (1) 52a/11
domalan (1): Mantar, bir mantar çeşidi 123a/1
dosdoğrı (1): Doğrudan, dümdüz 51a/13
dost Far. (1): Dost, arkadaş; ashap 84a/12
 d.-dan (1) 177b/10
 d.-dur (3) 207b/7, 234b/1, 234b/7
 d.-ı (4) 97b/9, 127a/2, 134a/12, 216a/2
 d.-ıçundur (1) 84a/12
 d.-ıdur (4) 171b/9, 179a/11, 231b/10, 284b/7
 d.-ına (1) 290a/14
 d.-ından (3) 231b/11, 292a/2, 293a/15
 d.-ınuñ (1) 177b/9
 d.-lar (2) 204b/4, 238a/7
 d.-lara (1) 250b/10
 d.-ları (4) 73b/7, 196a/15, 267a/7, 298a/1
 d.-larıdur (2) 172a/12, 207b/10
 d.-larıla (1) 166a/11
 d.-ların (1) 215b/11
 d.-larınuñ (1) 302a/12
 d.-larıyla (1) 174b/10
 d.-uñ (3) 11a/15, 282b/15, 283a/1
 d. ol- (1) 303a/1
 d.-ından iriş- (1) 89b/14
dostlık(ğ) Far.+T.(4): Dostluk, arkadaşlık 119a/9, 166a/8, 251b/3, 297a/8
 d.(ğ)-a (2) 212a/13, 216a/11
 d.(ğ)-ıla (1) 218a/1
 d.-larında (1) 224a/8
 d. it- (2) 119a/9, 251b/3
dög- : Vurmak, ezmek
 d.-er (1) 201b/2
dögecek (1): Havan, dövme aleti 233b/15
dögmek (1): Vurmak, dövmek 216b/10
dögülmek : Vurulmak, dövülmek
 d.-den (1) 216b/10
dög(ü)n (4): Dağ, dağlamakla açılan yara 290b/1, 294b/11, 294b/13, 295a/1
 d.-üñ (1) 290b/2
 d. ko- (1) : Dağ basmak, dağlamak 290b/1, 294b/11, 294b/13
dök- : Dökmek
 d.-di (2) 114b/6, 190b/9
 d.-dügi (1) 93a/11
 d.-er (2) 190b/12, 242a/11
 d.-mişdür (1) 139b/11
 d.-se (1) 93a/10
döküclük(g): Dökücülük
 d.-e (1) 50b/3
 kan dökiciliği (1) : öldürmek, ölümüne sebep vermek
dökıl- (bk. **dökül-**): Dökülmek, yerle bir olmak, akmak
 d.-e (1) 233b/2
 d.-ecek (1) 17b/14
 d.-ür (1) 76b/3
dökmek (1): Dökmek, doldurmak 96b/5
dökül- (bk. **dökıl-**): Dökülmek, yerle bir olmak, akmak
 d.-dı (1) 184b/15
 d.-dügi (1) 15b/15
 d.-miş (4) 76b/5, 156a/8, 170a/4, 211b/8
 d.-ünce (1) 15b/11

- dökülmek(g)** : Dökülmek, akıtılmak
d.(g)- e (1) 56a/3
- dökün-** : Dökünmek
d.-se (1) 108b/5
- dölengeç** (1): Toygar ve kuyruk sallayan cinsi bir çeşit kuş 139a/7
- dön-** : Dönmek, geri dönmek; dönüşmek
d.-di (3) 91a/10, 140b/1, 261a/3
d.-e (4) 22a/2, 22a/6, 55b/13, 97b/9
d.-er (4) 64a/8, 64b/1, 109b/6, 109b/7
d.-miş (2) 52a/14, 206a/9
d.-mişdür (1) 56a/2
d.-se (2) 109a/13, 193a/8
d.-ün (1) 22b/11
d.-üp (1) 303b/5
- dönder-** : Döndermek, çevirmek
d.-ür (3) 101a/14, 122b/2, 249b/7
- döndür-** : Döndürmek, çevirmek
d.-di (1) 230b/13
d.-e (1) 177b/10
d.-se (1) 200b/11
d.-ürse (1) 230b/13
- dönmek** (3): Dönmek, geri dönmek, dönüşmek
218b/2, 291b/7, 291b/7
- dörd (bk. dört)** (1): Dört 116a/4
d.-i (1) 62a/13
- dördüncü** (19): Dördüncü 4a/4, 4b/2, 4b/12, 5a/15, 6a/9, 6a/14, 10a/5, 12a/8, 24a/3, 26b/14, 27b/5, 44b/15, 50a/15, 97a/3, 105a/9, 136b/14, 211a/10, 259a/7, 283a/11, 305a/5
d.-de (2) 140b/7, 140b/8
- dört (bk. dörd)** (10): Dört 6a/6, 6a/10, 136b/14, 136b/15, 137a/2, 172a/13, 172b/4, 184a/10, 266a/10, 284b/13
d.-den (1) 131a/8
- döşe-** : Döşemek
d.-seler (2) 231a/14, 231a/14
- döşek(g)** (10): Yatak, döşek 144b/11, 231a/11, 231a/13, 231a/14, 231b/1, 234a/3, 234a/3, 235a/13, 235a/14, 238b/5, 238b/13
d.-de (1) 304a/8
d.(g)-e (1) 7b/1
d.(g)-i (4) 14a/3, 209b/7, 231a/12, 231a/12
d.(g)-in (2) 103b/5, 235b/1
d.(g)-inde (1) 142a/5
d.(g)-ine (2) 145a/8, 185b/15
d.-leri (1) 103b/9
- döşen-** : Döşenmek
d.-miş (1) 97a/12
- du‘ā** Ar. (4): Allah'a yalvarma, dua 3a/14, 123b/9, 186a/14, 197a/1
d.-da (1) 69a/7
d.-dan (1) 3b/11
d.-dur (2) 298b/1, 299a/15
d.-lar (1) 51a/8
d.-nuñ (1) 24b/13
d.-sı (1) 301a/14
d.-sıyla (1) 237b/11
d.-ya (1) 297b/2
d.-yı (3) 14a/1, 14a/4, 265b/13
d.-yıla (1) 94a/9
d. it- (5) 197a/2, 197a/3, 233b/9, 233b/10, 308a/15
d. eyle- (2) 22b/12, 186a/15
d. olın- (1) 298b/4
- dūd** Ar. (1): Kurt, böcek 137a/13
dūdū'l-kazz: İpek böceği 137a/13
- dudak** (bk. **tuṭak**, **tuḍak**) (2): Dudak 288a/5, 288b/8
d.-ları (1) 171b/13
d.-larında (1) 171b/11
- duḥān** Ar. (2): Tütün, duman 85b/7, 85b/12
d.-uñ (2) 85b/5, 85b/13
- duḥn** Ar. (1): Darı 120a/5
- duḥūl** Ar. (2): İçeri girme, içine girme 27b/10, 214b/11
- dur-** (bk. **ṭur-**) : Durmak, kalmak
d.-dı (1) 94a/11
d.-sa (1) 268b/15
d.-ur (3) 51b/6, 65b/7, 94a/13
d.-urken (3) 13b/4, 58a/6, 69b/13

dut- (bk. **üt-**): Tutmak, yakalamak, t
aşmak

d.-a (2) 194b/12, 298a/10

d.-ar (10) 81b/10, 122b/2,
172b/8, 175b/14,
175b/15, 178a/11,
184b/4, 210b/10,
218a/14, 286b/2

d.-arken (1) 163b/11

d.-arlar (1) 282a/11

d.-duğı (1) 250a/2

d.-maz ol- (1) 288a/9

d.-mişdur (1) 188a/1

d.-mişlar (1) 232b/1

d.-sa (2) 42b/10, 303b/2

dutıl- (bk. **ütıl-**): Tutulmak

d.-a (1) 236b/11

d.-ur (1) 56a/11

dutmak (bk. **ütmak**) (2): Tutmak,
taşmak, yakalamak
212b/9, 254b/15

dutmaklık (1): Tutmak, edinmek
83b/11

dutruk(ğ) (bk. **ütruk**): Ateş
tutuşturacak çör çöp

d.(ğ)-ı (1) 81b/14

dutun- : Tutunmak

d.-miş (1) 181a/1

duzak(ğ) (bk. **ützag**) (1): Tuzak
154b/14

d.(ğ)-ı (3) 155a/8, 155a/9,
231b/9

duzakçı (1): Tuzak kuran 230b/3

dü (1): Tüy, kıl, yün
155a/8

dübb Ar. (2): Ayı 136a/11,
136a/7

dübür Ar. (1): Kıç, makat
182b/8

d.-in (2) 182b/9, 182b/10

d.-inden (2) 182b/11, 190a/6

d.-ine (1) 133a/8

dücāc Ar. (1): Tavuk 159a/7

dücācī Ar. (1): Tavukçu
226b/12

düğ- (1): Düğümlemek
26a/11

d.-meye (1) 26a/11

düğü (1): Bulgur ufağı 138a/5

düğüm (2): Düğüm 218a/2,
218a/4

düğün : Düğün, şenlik

d.-dür (1) 174b/8

d.-e (1) 109a/9

d.-i (1) 109a/12

d.-ol- (1) 102a/2

dühn Ar. (1): Yağ, sürünecek
yağ 46b/13, 227a/7

d.-i (1) 237a/10

dükeli : Bütün, hep

d.-si (1) 9b/13

düken- : Tükenmek, bitmek

d.-se (1) 237a/10

dük(k)ān Far. (4): Dükân, içinde
öteberi satılan yer
108a/7, 108a/9, 228b/2,
233a/13

d.-da (1) 108a/7

d.-ıdur (1) 84b/10

d.-ına (1) 79a/7

d.-ında (2) 142a/4, 222b/6

d.-ından (1) 148b/2

d.-lara (1) 76a/10

d. kapısında ol- (1) 233a/13

dülb Ar. (2): Çınar ağacı
119b/14, 120a/2

dülbend Far. (1): Tülbent, örtü
219b/15

d.-in (1) 219b/15

dülger Far. (2): Yapıların kaba
ağaç işlerini yapan
kimse 229b/13, 230a/7

dümel Ar. (1): Büyük kan
çıbanı 287b/1

dün (1): Dün 140a/7

dünyā Ar. (31): Dünya 3a/1,
19a/7, 50a/7, 50a/9,
51a/11, 89a/12, 92b/5,
95a/6, 95b/2, 99a/3,
107a/8, 108a/5, 125a/9,
148b/8, 177b/12,
177b/13, 184a/8,
218b/12, 230a/1,
245a/6, 247b/8, 248b/4,
254a/5, 266b/4, 283b/9

d.-da (44) 7b/11, 19b/1,
51a/12, 66b/12, 84a/7,
91a/1, 98b/6, 115a/12,
124b/9, 132b/2,
142a/11, 157b/13,
166b/2, 167b/9,
176b/13, 181b/13,
210b/13, 212a/1,
214b/11, 218b/4,
223a/11, 229b/3

d.-dan (14) 90a/9, 97b/3,
123a/15, 157b/14,
194a/10, 199a/7,

189b/6, 210a/15,
235a/8, 243a/2,
252b/13, 282a/12,
297a/12, 306a/3
d.-danısa (2) 81a/13, 208a/12
d.-dur (18) 97b/1, 107b/14,
108a/3, 128a/9,
156b/11, 157b/3,
157b/4, 166a/15,
166b/5, 176a/6,
205a/15, 222b/10,
231a/11, 231a/15,
234b/9, 243a/4,
246b/12, 283a/13
d.-ların (1) 224a/14
d.-larından (1) 224b/1
d.-nuñ (3) 97a/5, 97a/8, 243a/15
d.-sı (20) 24b/10, 56b/8,
71a/11, 92b/8, 92b/9,
97b/9, 102b/15, 128a/9,
163b/1, 166b/4,
179a/15, 181a/13,
191a/2, 194b/11,
231a/13, 244a/14,
251a/4, 252a/8, 295b/1,
307b/13
d.-sıdur (1) 102b/14
d.-sın (1) 225b/9
d.-sına (1) 226b/8
d.-sında (3) 176b/14, 204b/9,
295b/6
d.-ya (11) 84b/10, 87a/12,
89a/11, 95a/15,
125a/15, 161b/3,
166b/11, 193b/14,
204a/1, 215b/4, 248a/6
d.-yı (6) 64b/15, 107b/15,
112a/15, 195a/14,
226a/8, 266b/6
d.-yıçun (2) 191a/6, 219a/2
d.-yıla (3) 96a/6, 230b/9,
288b/10
d.-yısa (3) 171a/4, 220b/10,
230a/15
d.-sınuñ (1) 103a/2
d.-iriş- (1) 92b/4
d.-sı az ol- (2) 231a/12, 252a/13
d.-sı olma- (1) 118b/11
dünyāvi(y)ye Ar. (2): Dünyaya
mensup, dünyaya ait
196a/11, 252a/14
dür (bk. **dürr**) Ar.: İnci
d.-ler (1) 227a/10
d.-ü (1) 227a/10

dür- : Dürmek, sarmak
d.-er (2) 219b/15, 240a/10
d.-mişler (1) 289a/14
d.-se (1) 219b/15
düril- : Dürülmek, sarılmak
d.-ür (2) 269a/9, 269a/11
dürlü (25): Tür, çeşit, türlü
4a/4, 10a/6, 10b/8,
10b/15, 10b/15, 13a/9,
13a/9, 25a/4, 46b/15,
129b/9, 129b/9, 129b/9,
129b/9, 129b/9, 129b/9,
156a/9, 166b/12,
187a/1, 187a/1, 248a/4,
271a/6, 271a/6, 271b/1,
272a/3, 272a/3
d.-dür (1) 185b/4
dürr (bk. **dür**) (1): İnci 271a/12
dürrâc Ar. (3): Turaç kuşu, çil
kuşu, keklik cinsinden
bir kuş 145b/1, 152a/5,
152a/4
dürre Ar. (1): Kırbaç, kamçı
216b/7
dürt- : Sürmek, sürtmek;
dürtmek, sokmak
d.-en (1) 294b/10
d.-er (2) 136b/11, 294b/3
d.-miş (2) 167b/11, 294b/8
d.-se (3) 189a/1, 231a/8,
294b/9
dürtil- : Sürülmek, sürtülmek
d.-en (1) 294b/10
dürtin- : Sürünmek, vücuduna
birşeyler sürünmek
d.-üp (1) 114a/5
dürtinmek (bk. **dürtünmek**) (2):
Sürünmek, vücuduna
birşeyler sürünmek
108b/12, 213b/11
dürtünmek (bk. **dürtinmek**) (3):
Sürünmek, vücuduna
birşeyler sürünmek
108b/13, 114a/6,
178a/12
dürül- : Dürülmek, sarılmak
d.-miş (3) 221a/15, 231a/12,
240a/12
dürüst Far.: Doğru, düzgün,
sağlam; bütün, tam
d.-dür (2) 23a/11, 33a/13
dürüstl Ar. (1): Doğruluk,
dürüstlük, sağlamlık
42a/9, 48b/8

düstür	Ar. (1): Kanun, kural 2b/15	86b/7, 87b/4, 88a/4, 94a/12, 97a/9, 114a/15, 120b/8, 166b/12, 176b/7, 177b/7, 187a/2, 191a/1, 197a/2, 253b/9, 263a/9, 263a/13, 263b/15, 265b/10
düş	(50): Düş, rüya 8a/1, 15b/5, 16b/9, 17a/3, 17a/4, 21a/4, 21a/8, 23a/7, 37a/2, 38a/4, 109b/6, 109b/8, 111a/13, 115a/12, 124a/10, 124a/14, 144a/4, 144a/6, 154a/15, 158a/3, 159b/4, 159b/9, 163b/12, 168a/14, 173a/1, 180b/5, 189b/1, 190b/15, 199b/14, 200b/5, 210a/3, 219b/12, 220b/10, 232a/12, 243b/10, 252b/2, 252b/4, 262b/8, 265a/2, 282a/8, 283b/15, 286a/9, 286b/11, 289b/2, 291a/5, 291a/5, 299a/9, 300b/11, 302a/11, 305b/12	d.-ler (3) 12a/14, 26a/12, 26a/13 d.-leri (1) 303b/3 d.-lerini (1) 49a/5 d.-ümde (4) 55a/6, 91a/5, 162a/12, 268a/13 d.-ümüñ (1) 220a/10 d.-üñ (1) 15b/3 d. az- (1) 12a/5
		düş- : Düşmek
		d.-di (7) 85a/14, 99a/15, 109a/3, 124b/6, 179a/2, 200b/2, 239a/5
		d.-dün (1) 165b/4
		d.-e (56) 51b/8, 57a/8, 87b/5, 88b/13, 91b/12, 102a/15, 103a/10, 104b/10, 116b/12, 128a/15, 142b/7, 164b/13, 167b/8, 168b/4, 169a/2, 169a/7, 176a/9, 176a/11, 178a/8, 178a/15, 179a/3, 180b/3, 181a/15, 183a/9, 183b/12, 184b/2, 185b/8, 190a/1, 192b/4, 192b/8, 199a/11, 202a/6, 204a/14, 208b/6, 208b/12, 210b/5, 211b/8, 223b/14, 237a/5, 239a/6, 240a/13, 242a/7, 243b/15, 247b/9, 248b/10, 249b/4, 250a/13, 251b/11, 264a/12, 268a/5, 281b/6, 284a/5, 287a/2, 290b/1, 294b/3, 306a/13
d.-de	(50) 4b/7, 5a/3, 5a/5, 5a/6, 5a/8, 5a/13, 5b/4, 5b/6, 5b/12, 5b/14, 6a/3, 6a/4, 6a/5, 6a/7, 6a/9, 6a/12, 6a/13, 117a/11, 126b/12, 127a/1, 149a/1, 155b/1, 163a/14, 166a/12, 169a/8, 184a/4, 186a/7, 188b/14, 193b/4, 194a/3, 197a/1, 204b/12, 216b/10, 230b/7, 239a/10, 250a/2, 252a/5, 262b/3, 262b/4, 265b/14, 266a/10, 266a/11, 283a/12, 284b/14, 285b/7, 292b/11, 295a/7, 295b/5, 296b/7, 302a/1	d.-en (1) 229a/12 d.-er (19) 20a/6, 45b/7, 51b/7, 52a/2, 52a/9, 54b/11, 64a/2, 64a/10, 64b/14, 65b/10, 84b/12, 90b/2, 90b/3, 91b/12,
d.-den	(1) 17a/1	
d.-i	(13) 22b/11, 162a/3, 162b/7, 162b/15, 164b/7, 167a/6, 174a/9, 178b/12, 189a/8, 210a/4, 243a/5, 252a/10, 299a/8	
d.-inde	(23) 31a/15, 31b/6, 54b/7, 55b/9, 55a/14,	

92b/4, 96b/12, 101b/2,
178a/8, 296a/14
d.-erler (1) 281a/5
d.-memiş (1) 79a/7
d.-miş (7) 79a/7, 103a/13,
106b/15, 165b/5,
174a/13, 204a/7, 295b/3
d.-mişdür (2) 70b/9, 229b/4
d.-se (18) 57a/1, 77a/6,
78a/13, 88b/12, 100a/5,
104b/10, 104b/14,
131b/5, 147a/6, 172b/9,
173b/8, 173b/9,
185b/12, 192b/14,
239a/5, 239a/6, 244b/7,
268a/5
d.-üp (5) 115a/14, 130b/13,
214a/3, 284b/10,
303b/8
d.-üp yan- (1) 82a/3
d.-üp git- (1) 284b/10
ardına d.-üp git- (1) 303b/8
düşenbe Far. (1): Pazartesi günü
17b/10
düşmek(g) (2): Düşmek 170b/13,
206b/5
d.-dür (3) 214a/2, 220a/1,
222a/7
d.(g)-ile (1) 285a/15
düşmen Far. (9): Düşman
84a/12, 137b/12,
205b/3, 218a/5, 218a/8,
221b/11, 230b/13,
233b/2, 234b/8
d.-den (6) 127a/9, 187a/15,
187b/13, 200b/11,
208a/7, 231b/5
d.-dür (6) 130a/15, 165a/13,
165a/15, 165b/1,
200b/13, 200b/14
d.-e (5) 146a/14, 184a/12,
187b/14, 205b/5,
231b/6
d.-i (8) 126b/1, 127a/3,
134a/12, 134a/15,
165b/2, 284a/4,
284b/10, 306b/1
d.-i ol- (1) 191a/8
d.-idür (3) 17a/6, 166a/5,
171a/7
d.-ile (3) 31a/13, 186a/12,
193b/1
d.-in (1) 198a/12
d.-inden (2) 187b/15, 293a/13

d.-ine (3) 194a/10, 198b/9,
284a/5
d.-inün (2) 134b/2, 177b/10
d.-iyle (1) 216a/12
d.-ler (1) 284a/2
d.-leri (3) 168b/2, 196a/15,
203a/7
d.-leridür (1) 207b/11
d.-lerine (2) 168a/8, 197a/12
d.-lerümüze (2) 22a/12, 29a/9
d.-ün (1) 156a/1
d.-ünüze (1) 21a/8
d. ol- (4) 22b/1, 31a/13,
212a/3, 306b/1
düşmenlik Far.+T. (1): Düşmanlık
d. it- (1) 287b/4
düşmenlik Far. +T. (4): Düşmanlık
31b/2, 212b/10, 218a/1,
297a/8
düşür- : Düşürmek
d.-miş (1) 150a/13
d.-se (2) 126a/10, 189b/10
d.-ür (2) 52a/1, 123b/8
düşvār Far. (2): Güç, zor
100a/4, 118a/14
d.-a (1) 99a/5
d. ol- (2) 251a/4, 305b/15
düşvārlik(g) (2): Güçlük, zorluk
76b/1, 101a/3
d.(g)-ından (1) 76b/2
dütünsüz (bk. **tütün**) (1): Tütünsüz,
dumansız 79a/14
düyün Ar. (1): Borçlar 53a/6
düz : Düz, düzlük yer
d.-de (1) 99b/10
düz- : Düzmek, hazırlamak
d.-enlerün (1) 241b/5
d.-er (2) 206a/12, 299a/5
düzgünlü (1): Yüzü boyalı, allıklı;
süslü 165b/15
düzme (1): Uydurma söz
284a/9
düzücü (1): Düzen veren,
hazırlayan, meydana
getiren 229b/2, 223b/1

-E-

e'adi Ar.: Düşmanlar,
hasımlar, yağılar
e.-nün (1) 194b/2

e'amm	(1): En umumi, pek şümüllü 17a/7
e.-dur	(1) 17a/7
e'azz	(1): En aziz, pek muhterem 147a/11
ebā	Ar. (1): Baba
eb'ad	Ar.: Daha uzak, çok uzak
e.-ıyla	(1) 173b/12
ebātil	Ar.: Boş, faydasız olan şeyler
e.-i	(1) 264b/3
ebced	Ar. (1): Arap harflerinin diziliş sırası 140a/9
ebdān	Ar. (1): Bedenler, gövdeler 75b/14
e.-da	(1) 296a/8
e.-ından	(1) 259b/2
e.-larından	(1) 259b/14
ebed	Ar.: Sonu olmayan gelecek, sonsuz
e.-ile	(1) 296b/2
ebeden	Ar. (1): Asla, hiçbir zaman, katiiyen 76a/6
ebedi	Ar. (9): Sonu olmayan 43b/9, 84b/13, 127a/7, 164a/1, 169b/5, 182a/8, 182b/3, 183a/1, 281a/7
ebediyye	Ar. (1): Sonu olmayan 3a/6
ebeveyn	Ar. (1): Ana-baba 59b/6
ebi	Ar. (12): Baba 211a/8, 22b/14, 47a/13, 47a/13, 47a/14, 125b/11, 136b/13, 142b/15, 220a/9, 254a/8, 257b/13, 258b/6
ebilik	(Ar.+T.) (1) Babalık 59a/2
ebkār	Ar.: Bekārlar, kızıoğlan kızlar
e.-lar	(1) 97a/1
eblaḳ	Ar. (2): Alaca bulaca, rengârenk 128a/3, 149b/14
e.-ı	(1) 133b/7
eblik	Ar.+T. (1): Babalık, atalık 59a/2
ebraş	Ar. (1): Vücutunda yer yer beyaz lekeler bulunan adam; sam lekeli hastalığı, alaca bulaca 139a/3
e. ol-	(1) 239b/12

ebrişim	Ar. (1): İbrişim, bükülmüş ipek 118b/5
e.-de ol-	(1) 248a/1
e.-den	(1) 248b/4
e.-den ol-	(1) 248a/12
ebū	Ar. (44): Baba, ata 8a/7, 23a/1, 32a/8, 32a/15, 32b/10, 32b/12, 32b/14, 33a/2, 33a/5, 33a/7, 47a/14, 47b/1, 47b/1, 48a/3, 48a/4, 60b/8, 68a/9, 82a/8, 91a/7, 91a/8, 91a/13, 91a/15, 118a/6, 136b/11, 142b/2, 149b/14, 150a/5, 151a/5, 151a/6, 162a/2, 162a/4, 162a/10, 184b/15, 188b/14, 220a/7, 220a/8, 244a/1, 253b/5, 266a/3, 270a/13, 279a/5, 294b/15, 299a/10, 299a/11
ebvāb	Ar. (2): Kapılar, kısımlar 106b/12, 166a/10
e.-uñ	(1) 3b/13
ebyaz	Ar. (1): Çok beyaz, pek beyaz 167b/6
e.-dan	(1) 271a/12
ecāmīr	Ar. (1): Taifeler, insan takımları 60a/6
eccāş	Ar. (1): Erik 116a/12
ecdād	Ar.: Dedeler, atalar
e.-dur	(1) 172b/1
ecel	Ar. (2): Ömrün sonu, muayyen olan son 101b/2
e.-dür	(1) 176b/11
e.-e	(1) 99b/4
e.-i	(9) 109b/7, 109b/8, 178a/7, 180a/5, 183b/3, 183b/4, 212b/1, 287b/9, 293a/15
e.-üñ	(1) 196b/3
ecell	Ar.: Çok büyük, en ulu
e.-ile	(1) 53a/6
ecil	Ar.: İşini sonraya bırakma, geciktirilen şey; sebep
e.-den	(8) 3b/10, 20b/7, 33b/8, 60a/12, 69a/1, 75b/9, 77b/9, 78a/4

- e.-dendür (1) 95a/14
ecir Ar.: Mükâfat, hizmete verilen karşılık
 e. ol- (1) 219b/14
ecî Ar.: Sebep, illet
 e.-içün (1) 230a/5
 e.-içündür (1) 259a/4
 e.-inden (1) 87a/8
ecnâs Ar. (1): Cinsler, türler 149a/13
ecnebi Ar.: Yabancı kimse veya nesne, mısafir
 e.-leri (1) 69a/7
ecr Ar. (1): Hizmet karşılığı verilen şey, ücret; sevap 227a/5
 e.-in (1) 115b/5
ecsâm Ar. (1): Cisimler, bedenler 273a/6
 e.-a (1) 95a/15
 e.-ıla (1) 96a/7
ecvibe Ar. (1): Cevaplar 260a/14
eczâ Ar. (5): Parçalar, kısımlar 38b/12, 39a/7, 39b/2, 40a/6, 40b/8
 e.-sın (1) 193b/14
edâ Ar. (7): Yapma, yerine getirme, eda etme 167a/15, 190b/13, 219a/14, 228a/11, 242a/10, 242b/6, 286a/7, 289a/5
 e. it- (20) 31a/10, 129a/2, 170a/1, 174b/9, 176b/2, 176b/15, 178a/12, 183a/3, 183b/11, 185b/14, 188a/2, 189b/8, 197b/3, 198a/8, 198b/7, 211b/5, 254a/6, 256b/11, 274b/4
 e. itmiş ol- (1) 192a/15
 e.-yı deyn it- (2) 173a/12, 218b/6, 106a/3 173a/11, 197b/14, 199b/2, 213b/10
 bi-gayr-ı e. (1) 167a/15
edeb Ar. (7): Terbiye, güzel tavır ve iyi ahlâk 50a/11, 87a/15, 119b/10, 181b/4, 199a/4, 225a/2, 227a/4
 e.-e (2) 172a/3, 172a/6
 e.-in (4) 4a/10, 4a/12, 20b/14, 29a/4
 e.-ini (1) 64b/4
 e.-ler (1) 44a/8
 e.-lerin (1) 4a/6
 e.-lerindendür (1) 30b/10
 e.-lerini (1) 13b/9
edebî Ar.: Edebe, terbiye ve nezakete ait
 e.-dür (1) 69a/8
edhem Ar. (1): Kara yağız at 127b/15
edib Ar. (2): Edepli, terbiyeli; edebiyatla uğraşan 148b/11, 227a/3
 e.-ile (1) 135b/11
ednâ Ar. (6): Alçak, bayağı; çok az 63a/3, 63a/3, 101a/2, 101b/11, 130a/7, 272a/4
ednâs Ar. (1): Pislikler, aşağılık adamlar 104a/13
edük(g) : Konçlu mest, konçu kısa çizme
 e.(g)-ile (1) 254b/3
 e.(g)-in (1) 264a/8
 e.(g)-inde (1) 254b/4
edviye Ar.: İlâçlar
 e.-ler (1) 226a/5
edyân Ar. (2): Dinler 5a/11, 170b/2
 e.-da (1) 191a/12
 e.-ıla (1) 195a/12
ef'âl Ar. (3): İşler, ameller 1b/2, 214a/4, 305a/7
 e.-de (1) 259a/7
 e.-e (2) 24a/8, 240b/2
 e.-inde (1) 226b/13
 e.-i (1) 273b/15
efendi Yun.: Saygıdeğer, sözü geçen, bey
 e.-ler (1) 153b/13
 e.-sine (1) 30a/11
 e.-siyle (1) 251b/3
ef'i Ar. (3): Engerek yılanı 128a/11, 128a/12, 134b/10
 e.-yi (1) 128a/14
efkâr Ar. (4): Fikirler, düşünceler 28b/4, 28a/3, 75b/1, 78b/11
efkar Ar. (1): Daha fakir, muhtaç 2b/5
eflâk Ar.: Gökler

e.-de (1) 259b/14
efrād Ar. (1): Fertler, tek olanlar 270a/15
efsün Far. (1): Büyü, sihir 224b/14
e. okı- (1) 224b/13
efsüncü Far.+T. (2): Büyücü, sihirci 224b/12, 224b/13
e.-sı (1) 224b/14
efzāl Ar. (13): Daha faziletli, en üstün 45a/13, 63a/7, 66b/4, 91a/12, 95b/11, 123a/13, 150b/7, 164a/9, 187a/6, 217a/9, 242a/15, 216b/8, 223b/2
e.-dur (1) 243a/10
e.-ı ol- (1) 264a/3
eg- : Eğmek
e.-miş (1) 51a/5
eger Far. (2111): Eğer, şayet 12a/14, 12b/1, 12b/1, 12b/3, 12b/5, 12b/6, 12b/8, 12b/10, 13a/2, 15b/1, 15b/2, 15b/15, 16b/4, 16b/5, 16b/8, 16b/9, 16b/11, 17a/2, 17a/4, 17a/9, 18a/14, 18b/1, 18b/13, 19b/15, 20a/3, 20a/3, 26b/1, 26b/5, 27a/7, 28b/9, 29b/11, 29b/11, 30a/4, 30a/5, 30a/6, 30a/7, 30a/7, 30a/8, 30a/10, 30a/12, 30a/14, 30b/12,
egerçi Far. (1): Gerçi, her ne kadar, olsa da 274a/7
egil- : Eğilmek
e.-miş (4) 77a/4, 177b/9, 229a/7, 288b/13
e.-mişdür (1) 3a/3
e.-ür (1) 177b/7
egin (1): Omuz, sırt, arka 209a/1
egir- : Eğirmek, ip bükmek
e.-se (4) 232a/7, 237b/5, 237b/6, 237b/7
e.-ür (3) 218b/9, 218b/10, 227a/15
egirici (1): İp eğiren, ip bükten 227a/15
egirmek (2): Eğirmek, ip bükmek 218b/7, 237b/4

egle- : Avutmak, oyalamak
e.-r (1) 204a/1
eglen- : Beklemek, oyalanmak, durup dinlenmek
e.-di (1) 260b/14
e.-e (1) 208b/2
e.-ecek (1) 99b/1
e.-medi (5) 66b/14, 76b/9, 103b/2, 117b/14, 124b/6
e.-meye (1) 74b/1
egri (2): Eğri, doğru olmayan 45a/15, 109a/13
egrilik(g) (bk. **egrilük**) (1): Eğrilik 292b/3
e.(g)-i (1) 290b/14
egrilük(g) (bk. **egrilik**): Eğrilik
e.(g)-ile (1) 26b/6
eḥādīs Ar. (7): Hadisler, peygamberin sözleri 2a/3, 35a/6, 37b/5, 38a/7, 100b/9, 268a/6, 270a/9
e.-de (1) 268b/8
e.-i (1) 245b/15
eḥadiyyet Ar. (3): Birlik, Allah'ın birliği 270b/8, 270b/9, 274a/1
e.-i ol- (1) 63a/4
e.-in (1) 273b/3
e.-inden (1) 60b/5
e.-inüñ (1) 61a/1
e. ol- (1) 63a/6
eḥaṣṣ Ar.: En hususî, başlıca
e.-i (1) 156a/15
eḥibbā Ar. (1): Dostlar, sevgililer 156a/6
e.-sı (1) 156a/8
ehl Ar. (120): Ehl, bir işten anlayan; sahip; bir yerde oturan; karı kocadan her biri 2b/14, 3a/11, 3b/8, 3b/10, 5b/4, 10b/13, 13/15, 20a/14, 30a/15, 44a/13, 44a/14, 47a/8, 49a/6, 54a/1, 58a/8, 58a/8, 65a/10, 65a/10, 68a/10, 69a/585a/5, 102a/15, 102b/2, 144a/10, 145a/1, 191b/9, 199a/7, 200b/8, 208a/13, 277b/7, 302b/5

- e.-i (26) 2b/2, 13b/1, 13b/1, 22a/15, 26b/13, 44b/3, 50b/9, 67a/3, 88a/2, 88a/5, 108a/15, 119a/8, 128a/11, 132b/14, 133b/5, 136a/6, 137a/8, 174b/10, 177a/10, 177a/11, 192a/1, 199a/5, 252a/8, 260a/15, 285a/3, 298a/12, 301a/10
- e.-ile (2) 125a/3, 249a/5
- e.-in (1) 228b/2
- e.-inde (2) 142a/5, 290a/11
- e.-ine (17) 52a/5, 55b/1, 70a/10, 70b/6, 73a/2, 89a/5, 108a/2, 119a/8, 121b/13, 124b/2, 124b/13, 198a/13, 240a/7, 288a/15, 293b/4, 299a/4, 301a/6
- e.-ini (1) 191b/10
- e.-inüñ (5) 53b/15, 69a/5, 69b/15, 82b/13, 300b/11
- e.-inüñdür (1) 73b/15
- e.-ise (20) 50a/8, 51b/4, 56b/2, 81a/13, 85a/5, 88a/5, 99a/9, 108a/8, 109a/4, 143a/4, 145a/1, 191b/8, 193a/13, 200a/4, 200a/15, 202a/6, 216b/14, 240a/5, 241a/13, 265a/3
- e.-iyiçün (1) 89a/5
- e.-iyle (1) 51b/2
- e.-iyse (3) 30a/8, 289a/10, 305a/7
- e.-ümüñ (1) 279b/4
- e.-üñden (1) 91b/4
- e.-i hevâ : Hırs sahipleri, nefsine düşkünler 134a/15
- e.-i 'ibâdetden ol- (1) 88a/7
- e.-i cennetden ol- (1) 280b/8
- e.-i hükm ol- (1) 202a/13
- e.-i hâyırdân ol- (1) 229a/7
- e.-i idrâk ol- (1) 173b/15
- e.-i keşf ol- (1) 10b/13
- e.-i kana'ât ol- (1) 88a/7
- e.-i merâtıbdan olma- (1) 51b/8
- e.-i sefer ol- (1) 183a/12
- e.-i şıdğdan ol- (1) 282b/9
- e.-i takvâdan ol- (1) 201a/5
- e.-i tesbiğ ol- (2) 177a/2, 195b/14
- e. ol- (5) 30a/11, 30a/12, 89a/6, 204a/10, 243a/8
- e.-ile çekiş- (1) 249a/5
- ehl-i beyt** (4): Hz. Muhammed'in yakın akrabası; aile, ev halkı 103a/6, 104a/10, 107a/2, 237a/8
- e.-dür (2) 172a/14, 173b/11
- e.-i (10) 125b/12, 125b/15, 172b/12, 173a/14, 173a/15, 180b/9, 199b/11, 220a/5, 253a/6, 262a/14
- e.-dür (3) 137a/10, 172a/9, 182b/14
- e.-ile (2) 157b/13, 171b/2
- e.-inde (1) 185a/8
- e.-inden (3) 89a/8, 159b/9, 285a/13
- e.-ine (4) 93a/8, 106b/14, 262a/14, 305a/3
- e.-inüñ (1) 223b/10
- e.-üñ (5) 20a/14, 104a/10, 149b/4, 175a/12, 199b/12
- ehlu'llâh** Ar. (2): Tanrı adamı, evliya 24b/2, 25a/3
- e.-dan (9) 24a/9, 82a/15, 279b/4, 275b/9, 276a/9, 277a/14, 277b/8, 278b/5, 279b/14
- e.-ıla (1) 267a/2
- ehvân** (Ar. ehven): Zararsız; kolay, hafif
- e.-dur (1) 131a/4
- ejdehâ** Far. (1): Büyük yılan, ejderha 130a/9
- ek-** : Tohum atmak, saçmak
- e.-di (3) 115b/2, 118b/2, 121a/12
- e.-dügi (1) 115b/4
- e.-er (1) 115a/15
- e.-erler (1) 122a/15
- e.-se (1) 121b/4
- e.-dügin biç- (1) 115b/5
- ekâbir** Ar.: Rütbece ve faziletçe büyük olanlar
- e.-den (2) 158b/11, 294a/11
- ekârib** Ar.: Yakın akraba, hısımlar
- e.-dür (1) 134b/11

e.-ine	(1) 191a/12			104a/9, 106b/12, 150b/12, 294a/1
ekāvil	Ar. (1): Sözlər, kelimeler 267a/12	e.-e	(1) 37b/3	
ekber	Ar. (2): Daha büyük, en büyük 47b/2, 197a/12	e.-i	(7) 15b/6, 34b/2, 39a/9, 49a/6, 74a/11, 77a/15, 82b/9	
ekfān	Ar.: Kefenler			
e.-in	(1) 190b/1	e.-in	(1) 96b/10, 270a/6	
ekil-	: Tohum atılmak, saçılmak	ekşerūn	Ar.: Fazlalıklar, çokluklar	
e.-medük	(1) 115b/13	e.-dur	(1) 48b/12	
ekin	(3): Ekin, buğday 51a/2, 97b/11, 115b/2	eksi-	: Eksiltmek, azaltmak	
e.-de	(1) 132a/8	e.-diler	(1) 238a/2	
e.-e	(4) 98b/11, 115a/13, 115a/14, 237a/2	eksiklik	(1): Eksiklik 289b/15	
e.-i	(2) 115a/14, 131a/5	eksil-	: Eksilmek, azalmak	
e.-inden	(1) 90b/6	e.-e	(1) 291b/14	
ekinci	(5): Ekin eken kişi, çiftçi 131a/5, 223b/1, 223b/1, 224b/3, 224b/3	e.-se	(1) 289b/15	
e.-lere	(1) 190a/11	eksilmek	(1): Eksilmek, azalmak 291b/3	
e.-yse	(1) 237a/2	eksük (bk. eksik)	(5): Eksik 116a/7, 168a/8, 202b/10, 217b/15, 291b/3	
ekinlü	(1): Ekinli, buğdaylı 115b/6	e. gör-	(1) 234b/14	
ekkār	Ar. (1): Çiftçi 147b/5	e. ol-	(5) 129b/3, 202b/11, 209a/3, 218b/8, 240b/2	
ekl	Ar. (8): Bir şey yeme(k), yemek yeme(k) 115b/8, 133b/15, 133b/15, 140a/3, 159a/1, 16b/14, 158b/13, 159b/6	e. tut-	(1) 264a/12	
e.-dür	(1) 156b/14	eksüksüz	(1): Eksiksiz, tam 83b/9	
e.-e	(1) 131a/11	ekşi	(7): Ekşi 46a/7, 116a/7, 117b/5, 119a/5, 160a/11, 185a/13, 217b/12	
e. it-	(2) 135a/2, 211a/12	e.-se	(1) 112a/13	
e. idüp ye-	(1) 297a/5	e.-sin	(1) 112b/6	
ekmel	Ar. (8): Daha kâmil, en uygun, mükemmel 95b/11, 66b/4, 91a/12, 95b/11, 256a/10, 261a/9, 269b/12, 279b/13	e. ol-	(4) 110b/4, 110b/4, 110b/5, 113a/4	
e.-ler	(1) 49a/9	ekvān	Ar. (1): Varlıklar, dünyalar 54a/12	
e.-üñdür	(1) 34b/14	el	(13): El 45b/12, 109b/2, 175a/14, 175b/13, 175b/14, 175b/15, 176a/1, 176a/14, 176b/3, 209a/12, 232b/9, 241b/3, 291b/15	
ekmiyet الاكيت	(1) ? 128a/4	e.-i	(15) 175b/4, 175b/7, 208b/10, 208b/14, 208b/15, 273b/13, 287b/6, 288a/10, 288a/11, 292a/6, 292a/10, 292a/12, 292b/2, 296a/1, 301b/12	
ekrem	Ar. (1): Kerim, çok şerefli, cömert 65a/4	e.-ile	(3) 10a/1, 240b/2, 292a/11	
ekser (bk. ekşer)	Ar. (2) 223b/10, 230b/12			
ekşer (bk. ekser)	Ar. (11): En çok, daha ziyade 11b/7, 15a/3, 34a/12, 35a/11, 37b/2, 38b/2, 52b/11,			

- e.-in (10) 175b/6, 175b/9, 175b/9, 175b/10, 202b/14, 218b/11, 262a/4, 292a/4, 292a/9, 292b/6
- e.-inde (61) 10b/12, 81b/6, 91a/10, 106b/8, 109a/5, 118a/14, 119b/7, 119b/7, 123a/7, 123b/15, 124a/4, 125a/11, 141b/5, 141b/6, 141b/9, 152b/11, 153b/15, 154a/8, 154a/8, 157a/6, 172b/11
- e.-indedür (2) 10b/14, 94b/2
- e.-indeki (1) 239a/4
- e.-inden (30) 11a/15, 56b/10, 67a/12, 88a/9, 138b/9, 154a/8, 166a/15, 169b/11, 175a/8, 175b/13, 177a/7, 180b/9, 180b/9, 190a/9, 210b/12, 211b/13, 225a/9, 229b/8, 234b/6, 236b/4, 236b/5, 238b/15, 257a/9, 282b/15, 288a/3, 292b/4, 292b/6, 296a/12, 300b/2, 303a/8
- e.-ine (200) 15b/14, 16b/2, 30a/7, 31b/7, 31b/8, 33b/1, 102b/1, 103b/2, 104b/2, 105a/5, 106a/2, 110a/6, 111a/13, 111a/14, 111a/15, 112a/9, 112a/9, 112a/10, 112b/9, 112b/13, 113a/12, 113a/13, 139a/3, 139b/13, 141a/2, 141a/12, 141a/13, 142a/3, 142b/5
- e.-ini (3) 55a/1, 92b/7, 177a/6
- e.-inüñ (1) 176a/11
- e.-iyile (2) 190b/9, 302b/8
- e.-iyle (8) 55a/3, 173b/9, 210a/7, 216b/9, 227b/9, 252a/1, 263a/10, 263a/14
- e.-leri (5) 175b/2, 177a/7, 243b/14, 291b/15, 292a/1
- e.-lerin (3) 190b/8, 218b/10, 251b/15
- e.-lerinde (1) 282a/11
- e.-lerinden (1) 229b/14
- e.-lerine (2) 243a/14, 289b/12
- e.-lerini (1) 47a/10
- e.-üm (2) 47b/2, 96b/12
- e.-ümde (3) 112a/12, 157b/1, 246a/3
- e.-ümden (1) 96b/12
- e.-üme (3) 152a/14, 184b/9, 244a/3
- e.-üñ (2) 47b/10, 176a/9
- e.-üñdedür (1) 120b/8
- e.-üñden (3) 37a/8, 37a/12, 65a/5
- e.-üñe (5) 103b/1, 132a/8, 190b/5, 200b/4, 275a/3
- e.-üñi (1) 47b/1
- e.-üñüzdedür (1) 32b/3
- e.-e gel- (1) 214a/13
- e.-e getir- (2) 154a/3, 177a/9
- e.-e gir- (3) 150a/6, 189b/2, 220b/4
- e.-i altında ko- (1) 10b/4
- e.-i irişme- (2) 108b/3, 182b/6
- e.-inde ol- (3) 102b/12, 183b/1, 233b/6
- e.-ine düş- (1) 239a/6
- e.-ine vir- (1) 206b/7
- e. uzunluğu "hırsızlık" (1) 45b/9
- e.-i dutmaz ol- (1) 288a/9
- elān** Ar. (1): Şimdi, şimdiki hâlde, henüz 38b/10
- elbān** Ar. (1): Sütler 222b/10
- elbetde** (bk. **elbette**) Ar. (3): Mutlaka, nihayet 22a/2, 255b/13, 255b/15
- elbette** (bk. **elbetde**) Ar. (4): Mutlaka, nihayet 10a/2, 23a/9, 271b/9, 306a/11
- elçi** (2): Elçi, peygamber 206a/5, 206a/7
- è. göndür-** (2) 205b/7, 206a/7
- elek** (1): Elek 238a/6
- elem** Ar. (1): Keder, dert, ağrı, acı 171b/11
- e.-den (1) 150b/9
- e.-i (2) 229b/6, 296a/1
- e.-i ol- (1) 229b/7
- e.-lerin (2) 5a/1, 126b/12
- e. getir- (1) 107b/2
- e. ol- (1) 77a/9
- e. yapış- (1) 177a/9

elḥamdülillāh	Ar. (4): Allah'a hamd olsun, Allah'a şükür 29a/9, 37a/15, 72b/9, 197a/15	e. ko-	(9) 96b/6, 215a/10, 221b/13, 221b/14, 234a/13, 234a/13, 235b/5, 292a/5, 294a/5
elif	Ar. (7): Arap alfabesinin ilk harfi 140a/10, 116a/3, 127b/13, 211a/14, 222a/13, 230b/8, 285a/1	e.-inde ol-	(1) 194b/8
e.-dür	(1) 7a/10	emāniyyet	Ar.: Eminlik, güvenilirlik
elif	Ar.: İstenilen, alışılan	e.-i	(1) 288a/3
e.-dür	(1) 151b/10	emāret	Ar.: Emir, emirlik
elma	(5): Elma 111a/6, 117b/5, 117b/5, 125a/12, 293a/3	e.-ile	(1) 43a/8
e.-yı	(1) 117b/5	emcek(g)	: Meme
elvān	Ar. (2): Rengârenk, alacalı; renkler 47a/3, 129b/10	e.(g)-i	(1) 136a/4
e.-dan	(1) 274a/13	e.(g)-inden	(2) 178b/7, 178b/8
e.-i	(1) 129b/10	e.-lerinden	(1) 150a/2
em-	: Emmek	emin	Ar. (8): Güvenli, emniyet sahibi, kendisine güvenilen
e.-er	(3) 185a/7, 251b/15, 251b/15	e.-dür	127a/2, 127a/3, 133a/9, 134a/12, 153b/2, 227b/6, 288a/3, 288a/3
e.-se	(1) 65a/15	e.-ler	(2) 203a/11, 295b/9
emākīn	Ar. (1): Mekânlar, yerler 141a/8	e.-i māl ol-	(1) 253a/13
emān	Ar.: Yardım isteme, aman dileme, eminlik, rica	e. idin-	(1) 242a/13
e.-dur	(1) 208a/5	e. it-	(1) 301b/12
e.-ında ol-	(1) 191a/13	e. kılın-	(1) 96b/7
emānāt	Ar.: Emanetler	e. ol-	(27) 17a/4, 22a/6, 31a/15, 44a/15, 74b/14, 75a/1, 101a/5, 104a/11, 127a/4, 158a/15, 177b/11, 180b/6, 195a/15, 198a/6, 198a/15, 207a/9, 213b/11, 215a/4, 227b/6, 235a/10, 245a/15, 280b/6, 284b/7, 285a/10, 300b/1, 301b/6, 306a/6
e. ol-	1) 212b/8	emine	Ar. (1): Güvenli, güvenilir kadın 235b/7
emānet	Ar. (4): Emanet, emniyet edilen kimseye bırakılan şey 30b/13, 219a/14, 234a/13, 286b/13	eminsizlik	Ar.+T. (1): Güvensizlik 214b/9
e.-de	(1) 289a/6	emir	Ar. (1): Emir, buyruk 56b/5
e.-den	(1) 177b/4	e.-de	(3) 29b/9, 46b/7, 67a/7
e.-dür	(3) 177a/11, 196b/12, 294a/2	e.-den	(2) 193b/9, 226a/4
e.-e	(2) 96b/6, 170a/8	e.-dür	(3) 85a/11, 143b/13, 171b/5
e.-i	(11) 141b/1, 165a/13, 169a/10, 177a/12, 193b/6, 198b/11, 226a/15, 235b/5, 292a/5, 294a/5, 300a/3	e.-leri	(2) 27a/15
e.-ile	(1) 266a/14	e.-lerine	(1) 3b/2
e.-in	(1) 129a/2	e.-miş	(1) 9b/1
e.-inde	(1) 194b/8	e. ol-	(1) 3a/15
e. it-	(1) 301b/12		

- emir** Ar. (1): Kavmin başı, hanedana mensup kimse 166b/12
 e.-ler (1) 30b/7
 e.-leri (1) 63b/8
 e.-lerinden (1) 100a/12
 e. ol- (1) 265b/4
- emirāhūr** Ar.+ Far. (2): İmrahur, ahır beyi 204a/9, 230a/9
- emirū'l-müminin** (1): Müminlerin emiri, Hz. Muhammed'in halifesi 166b/12
 e.-siz (1) 185a/9
- emlah** Ar. (1): Son derece güzel 255b/9
- emlāk** Ar.: Mülk, taşınmaz mal
 e.-i (1) 128a/5
- emmāre** Ar. (2): Şehvetli hâllerde günah ve suç işlemeye cebreden 61b/2, 62a/8
 nefis-i e.: İnsanı duygulu zevk ve lezzete yönelten nefis ve şehvet
 e.-dendür (1) 62a/15
 e.-nüñ (3) 49b/2, 61b/2, 62a/6
- emn** Ar. (2): Eminlik, korkusuzluk 46b/1, 51a/14
 e.-dür (3) 105a/3, 212b/3, 301b/7
 e.-e (1) 214b/9
 e.-ile (1) 46a/15
 e. yitiş- (1) 100a/9
- emr** Ar. (41): Emir, buyruk 18b/1, 25a/15, 28b/13, 64b/12, 75a/9, 100a/13, 101b/12, 109a/4, 109b/5, 123a/11, 163a/4, 179b/5, 181b/13, 185b/5, 193b/6, 195a/14, 201b/8, 214a/6, 215b/11, 206b/11
 e.-de (1) 92b/1
 e.-dür (1) 85a/7
 e.-i (5) 37a/13, 71a/10, 85a/1, 278b/3, 300b/13
 e.-ile (1) 219b/6
 e.-in (5) 52b/14, 52b/14, 70a/8, 81b/11, 203a/11
 e.-inde (10) 24b/10, 35b/10, 65a/13, 65b/2, 81a/13, 92b/9, 193a/10, 234a/7, 264b/14, 307b/15
 e.-inden (2) 92b/10, 280b/11
 e.-ine (2) 267b/7, 289b/14
 e.-ini (1) 81a/8
 e.-iyle (2) 8b/8, 11a/9
 e.-üñ (4) 29b/10, 52b/5, 66a/4, 98b/14
 e. eyle- (1) 44b/12
 e.-i 'âcib yitiş- (1) 219b/5
 e.-i 'âlî ol- (1) 211a/10
 emr-i 'a. "zor iş"
 e.-de (1) 233b/10
 e.-i câri ol- (1) 214b/3
 e.-i mâ'rûf it- (1) 296b/15
 e.-i mâhmūdâ yitiş- (1) 240b/5
 e.-i münkeşif ol- (1) 301a/1
 e.-i nâfiz ol- (1) 206a/3
 e.-i tamâm ol- (1) 235a/7
 e. it- (19) 24a/8, 50a/8, 62a/10, 86b/5, 123b/3, 145a/13, 145a/14, 148a/9, 167a/3, 186b/10, 229a/15, 230b/3, 253b/10, 253b/11, 254b/15, 255a/1, 271a/4, 275b/14, 276a/8
 e. ol- (1) 74a/10
- emrāz** Ar. (1): Hastalıklar, illetler 291a/4
 e.-dur (1) 222b/3
- emred** Ar. (2): Tüysüz genç 145a/14, 164b/11
- emşāl** Ar.: Örnekler, eşler, benzerler
 e.-i (11) 65a/9, 82b/9, 89b/15, 120a/2, 145a/9, 145b/1, 216b/3, 282b/12, 282b/13, 293a/4, 293a/5
 e.-indendür (1) 17b/4
 e.-ini (1) 281b/5
 e.-i sayire ol- (1) 45b/3
- emşällü** Ar.+T. (1): Benzeri olan 120a/1
- emşile** Ar. (1): Örnekler, numûneler 44a/1
- emti'a** Ar. (2): Kumaşlar, mallar 222b/9, 298a/15
- emvāl** Ar. (12): Mülkler, para ile alınan şeyler 96b/3, 120a/6, 132a/15, 136a/12, 159a/1,

	159a/2, 139a/12, 158b/14, 159a/11, 225a/11, 227a/14, 238a/5		e.-ı (1) 219b/4 e.-lardur (1) 135b/6
e.-e	(1) 227b/6	eñek(g)	(1): Çene, çene kemiği, gerdan 174a/9
e.-dür	(1) 232a/1	e.(g)-i	(1) 174a/10
emvât	Ar. (3): Ölüler 280b/15, 302b/10, 304b/2	enf	Ar. (2): Burun 171a/9, 285a/11
e.-dan	(1) 299b/11	enfüs	Ar.: Nefis, nefiste meydana gelen ; ruhlar, canlar, yaşayanlar
e.-ı	(1) 300a/4	e.-de	(13) 106a/8, 106b/2, 106b/4, 107a/13, 107b/1, 107b/4, 108a/6, 108a/11, 109b/10, 109b/15, 110b/4, 113a/1, 218b/4
e.-ıla	(2) 260a/11, 296b/14	enfüsi	Ar. (3): Nefiste meydana gelen, ferdî zihne ait 49b/1, 49b/8, 96a/1
e.-uñ	(2) 300b/11, 304b/4	e.-de	(3) 49b/6, 49b/7, 96a/11
emzür-	: Emzirmek	e.-nüñ	(1) 49a/12
e.-e	(1) 211b/4	e. ol	(2) 4b/4, 48a/10
e.-eler	(1) 127b/1	enfüsüye	Ar.: Öznelcilik, nefse ait olmaklık
e.-esin	(1) 254a/15	e.-dür	(1) 49a/6
e.-se	(1) 212a/9	enhâr	Ar. (2) Irmaklar, çaylar 89a/14, 89a/15
e.-ür	(3) 136a/4, 178b/15, 184a/8	enis	Ar. (1): Dost, arkadaş, sevgili 133b/15
emzürmek	(1): Emzirmek 212a/9	e. ol-	(1) 135b/14
eñ	: Oynak yeri, büküm yeri eklem	eniyyet	Ar. (1): Kişilik 278a/12
e.-ler	(1) 204b/4	enşâr	Ar.: Yardımcılar, muavinler
enāniyyet	Ar. (1): Bencilik, kendini beğenme 276b/9	e.-dur	(1) 30a/3
e.-ile	(1) 110a/3	eñse	: Ense, arka
e.-üm	(2) 276b/8, 276b/15	e.-sinden	(1) 140b/14
enār	Far. (5): Nar meyvesi 111a/6, 112a/6, 112a/9, 112a/12, 112b/4	enseb	Ar. (1): Daha münasip, en uygun, çok yerinde 96a/9
enbiyā	Ar. (15): Peygamberler 38a/3, 38b/14, 39a/9, 118a/10, 147a/8, 186b/9, 194b/3, 195a/8, 196a/6, 255b/2, 265b/8, 275a/13, 278b/9, 270a/12	e.-dür	(1) 153a/13
e.-dan	(5) 38b/15, 69b/1, 123b/1, 139a/1, 270b/1	ente	Ar. (1): "Nedir?, nasıldır?" anlamındaki soru sözü 262a/13
e.-dur	(2) 40b/1, 126b/6	enük(g)	(1): Dört ayaklı hayvanların yavrusu 172b/11
e.-laruñ	(1) 66b/15	e.(g)-i	(1) 127a/15
e.-nuñ	(2) 34b/2, 38b/2	e.(g)-in	(1) 137b/2
e.-ya	(6) 8a/12, 27a/11, 30b/7, 66b/1, 259b/8, 268b/7	envā'	Ar. (4): Çeşitler, türler 156a/13, 165b/13, 165b/15, 243a/14
e.-yı	(4) 138b/15, 262b/4, 262b/5, 265b/10	e.-ı	(2) 61b/8, 75b/1
e.-yıla	(2) 195a/13, 259b/11	e.-in	(2) 4a/5, 11a/2
e.-yıla kop-	(1) 194b/2		
e.-yuz	(1) 40b/1		
e. ol-	(1) 39a/1		
encir (bk. incir)	Far. (1): İncir 113b/15		
endām	Far.: Beden, boy pos		

- e.-ından (1) 77b/7
e.-ı belāya düş- (1) 250a/12
envār Ar. (9): Nurlar, ışıklar, aydınlıklar 8b/5, 59b/6, 69b/2, 82b/4, 82b/9, 82b/10, 114b/13, 277b/1, 280a/2
e.-ındandır (1) 69b/4
er (21): Erkek, kişi 52a/7, 52a/10, 90a/14, 105a/7, 135b/7, 162b/7, 163b/2, 163b/10, 163b/11, 163b/15, 185b/12, 189a/4, 189a/8, 211b/1, 212b/6, 218b/9, 243a/5, 251a/2, 298a/14, 303a/9, 303a/14
e.-den (3) 126b/2, 132b/7, 184a/5
e.-dür (7) 90b/15, 91a/1, 93a/11, 94b/3, 96b/7, 107b/13, 239a/9
e.-e (3) 90a/15, 90b/1, 94b/5
e.-i (22) 56b/12, 162b/6, 164a/6, 164a/6, 169a/6, 169a/6, 169a/4, 169a/4, 175a/11, 177a/5, 189a/9, 209b/8, 209b/8, 211b/1, 218b/7, 220a/3, 243a/5, 243a/6, 251a/2, 251a/3, 283a/4, 298a/14
e.-idür (2) 122a/4, 243a/4
e.-ile (2) 91b/6, 118b/9
e.-in (1) 164a/5
e.-inden (1) 162b/7
e.-ine (7) 30a/12, 128b/14, 143a/7, 148b/3, 177a/8, 182a/6, 243b/6
e.-ini (1) 283a/3
e.-iyle (1) 251b/4
e.-leridür (1) 243b/7
e.-sîn (1) 94b/8
e.-üm (1) 139a/14
e.-ümi (1) 139a/13
e.-ümüñ (1) 148b/1
e.-inüñ (1) 169b/2
e.-üñüñ (1) 148b/2
e.-üñ (7) 30a/13, 60a/1, 122a/4, 122a/5, 164a/10, 164a/13, 243a/4
e. âdem bulun- (1) 135b/5
e.-e var- (6) 56b/8, 57b/8, 178b/14, 213a/13, 245b/1, 247a/1
e.-e vir- (4) 146a/11, 174a/3, 213a/14, 213a/15
erāzi Ar.: Yerler, topraklar
e.-i mağşübdan ol- (1) 256b/7
erba'a Ar.: Dört
e.-dan (1) 12a/9
e.-da (1) 308a/14
erbāb Ar. (3): Ehil, becerikli; sahipler 145b/9, 125b/1, 208a/12
ercūḥa (bk. **ürçūḥa**) Ar. (1): Salıncak 230b/9
ercūvān Far. (1): Erguvan çiçeği 116b/6
ercūvāni Far. (1): Erguvan renginde, kıpkırmızı 120b/11
eren : Erler, erkekler
e.-ler (2) 247a/3, 303b/3
e.-lerdür (1) 172a/9
e.-lere (4) 213b/15, 224a/10, 244a/8, 291a/11
e.-leri (1) 206a/9
e.-leridür (1) 244a/11
e.-lerile (1) 229b/14
e.-lerinüñ (1) 243b/7
ergen : Bekâr, evli olmayan
e.-ise (1) 81b/12
erguvan Far. (1): Erguvan çiçeği 116b/6
eri- : Erimek
e.-miş (1) 247b/12
e.-se (1) 161b/8
erit(d)- : Eritmek
e.(d)-ür (4) 241b/13, 242a/7, 247b/8, 247b/13
erinmek : Erinmek, üşenmek, tembellik etmek
e.-dür (1) 214a/2
erkān Ar. (1): Esaslar, destekler; direkler; reisler 2b/12
erkek(g) (15): Erkek 91b/5, 128a/7, 139a/13, 140a/1, 141a/1, 141a/14, 148b/10, 150a/14, 151b/11, 152a/9, 153a/3, 154b/3, 182a/7, 235a/9, 305a/2
è.(g)-i (2) 140b/13, 153a/3
è.(g)-ise (1) 128a/1

è.-ler	(1) 172b/15	e.-ise	(3) 88a/14, 199b/1, 215a/4
è.-lerdür	(1) 111a/3	e. it-	(1) 203a/1
è.(g)-e var-	(1) 239b/8	e. ol-	(1) 212b/7
è. ol-	(2) 128a/7, 164b/4	esirge-	: Korumak, merhamet etmek
erneb	Ar. (1): Tavşan 149a/10	e.-r	(1) 8a/2
erte	(1): Sabah, seher; şafak sökme zamanı 15b/4	esirlik	Ar.+T.: Esirlik, kölelik
è. namâzı	"sabah namazı" (1) 176a/14	e.-den	(1) 88a/14
erük	(3): Erik 116a/12, 116a/12, 116a/13	eski	(10): Eski, eskimiş 103b/1, 104b/4, 231a/14, 242a/8, 249a/2, 249a/7, 301a/1, 303b/13, 303b/14, 304b/12
ervâh	Ar. (9): Ruhlar, canlar 7a/12, 75b/2, 75b/13, 271b/15, 7b/2, 33b/5, 259b/3, 259b/8, 259b/10	e.-ler	(5) 223b/10, 223b/11, 223b/11, 224b/6, 224b/7
e.-a	(4) 7a/13, 69b/2, 75b/6, 95a/15	e.-si	(1) 290b/2
e.-da	(1) 96a/13	e. ol-	(1) 107a/5, 233a/15
e.-ıla	(1) 7a/1	eski-	: Eskimek
erzât	Ar. (1): Bağ çubuğuyla beslenen bir böcek 128b/6	e.-mişdür	(1) 42b/3
erzel	Ar. (2): Çok rezil, alçak, soysuz 227b/5, 245a/12	eskici	(1): Eskici, eskiler alıp satan 223b/10
e.-üñdür	(1) 34b/14	esleme(t)	Ar. (1): En selâmetli, en doğru 191a/1
e.-i ömr:	İhtiyarlığın sonu, bunaklık günleri	esmâ	Ar. (2): Adlar, isimler 18b/1, 18b/2, 213a/8
e.-i ömre yitiş-	(1): 245a/12	e.-yı	(1) 269b/11
es-	: Esmek	e.-dan	(1) 18a/8
e.-er	(4) 70b/15, 70b/15, 70b/15, 71a/2	esmer	Ar. (2): Kara yağız, buğday renkli 113b/12, 279a/7
e.-üp	(1) 67a/2	eşnâ	Ar. (1): Ara, aralık, sıra 279b/15
esâmî	Ar. (2): Adlar, isimler 17b/4, 18a/10	e.-da	(2) 140a/15, 140b/1
e.-lerinden	(1) 17b/1	eşnâf	Ar. (2): sınıflar, türler 29b/6, 98a/13
e.-lerini	(1) 17b/3	esnân	Ar.: Dişler
e.-siyle	(2) 17b/5, 17b/6	e.-ıdı	(1) 258b/8
esbâb	Ar. (2): Sebepler, vasıtalara, kazanç 24a/6, 226b/5	esrâr	Ar. (5): Gizlenen, bilinmeyen şeyler 75b/7, 114b/13, 204b/5, 227b/5, 229a/13
e.-dan	(1) 234b/14	e.-ı	(2) 41b/3, 54b/5
e.-ı	(1) 295b/11	e.-ına	(1) 231a/8
e.-ına	(1) 281b/9	e.-ını	(4) 29a/14, 31b/10, 31b/13, 226b/12
esed	Ar. (3): Arslan 127a/2, 146b/3, 220a/15	estâr	Ar. (3): Örtüler, perdeler 3b/10, 273a/6, 116b/10
e.-i	(1) 127b/8	esür	Ar. (1): Tutsaklık 285a/8
eşer	Ar. (2): Tesir, nişan, iz 75a/7, 150a/10	esvâk	Ar. (1): Alış-veriş yerleri, çarşılar, pazarlar 222b/13
e.-i	(1) 209a/6		
e. it-	(2) 194a/11, 283b/1		
esir	Ar. (1): Tutsak, kul, esir 128a/7		

esved Ar. (11): Kara, siyah
112b/11, 127b/15,
128a/4, 130b/11,
131b/12, 133a/7,
149b/13, 174b/2,
189a/14, 142a/10,
291a/3
e.-e (1) 276a/12
e.ül'-ayneyn ol- (1) 131b/12
eş'ār Ar.(1): Vezinli ve
kafiyeli sözler 284a/10
eşcār Ar.(3): Ağaçlar
109b/13, 110a/1, 110a/1
e.-in (1) 156a/2
e.-inuñ (1) 2b/1
e.-uñ (2) 109b/14, 109b/15
eşedd Ar.: Daha şiddetli, daha
çetin ve sert
e.-dür (1) 134b/11
eşek(g) (3): Eşek 18b/7,
133a/7, 187a/14
e.(g)-i (3) 132b/11, 133a/14,
150b/3
eşheb Ar.(2): Beyaz 127b/14,
246a/2
eşhel Ar.(1): Elâ gözlü;
kırmızı ile karışık koyu
mavi, elâ 258a/15
ëşik(g) (3): Kapı boşluğunun alt
yanında bulunan alçak
basamak 107b/11,
107b/13, 107b/14
ë.(g)-in (3) 107b/8, 107b/9,
107b/10
eşkar Ar. (1) Al renkli, kızıl
donlu (at) 128a/2
eşrâf Ar.(7): Şeref ve itibar
sahibi kimseler, ileri
gelenler 63b/10,
141b/11, 159a/13,
160b/4, 160b/6, 204b/9,
230a/15
e.-a (3) 153b/7, 159a/2,
222b/4
e.-dan (3) 111a/14, 133b/12,
205a/10
e.-dur (1) 143a/12
eşref Ar.(1): Daha şerefli,
daha onurlu 63a/7
e.-dür (1) 55a/11
e.-idür (1) 146a/8
eşvāk Ar.(1): Şiddetli arzular,
istekler 96a/14

eşyā Ar.(9): Nesneler,
mevcut olan şeyler 9a/1,
41a/13, 41b/2, 42b/7,
42b/8, 227b/5, 272a/9,
272a/11, 135b/8
e.-dan (2) 48a/11, 74a/3
e.-nuñ (4) 8b/14, 14b/7, 28b/3,
43a/11
e.-ya (3) 8b/6, 14b/15, 15a/2
e.-yı (5) 8b/14, 17b/7,
35b/13, 42b/3, 230a/15
et (18): Et 45a/8, 79a/8,
85b/3, 123a/14, 149b/1,
158a/2, 158a/5,
158a/10, 158b/3,
158b/4, 159a/7, 159a/8,
160b/10, 211a/12,
228a/12, 233b/15,
254a/12, 292a/13
e.-e (1) 158a/3
e.-i (10) 134b/3, 136a/3,
142b/5, 143a/2,
151b/14, 152a/11,
158a/6, 158a/9,
158a/13, 234b/2
e.-in (37) 127a/10, 130b/15,
132b/8, 134a/3, 135a/1,
137a/3, 138b/7,
138b/15, 139a/2,
139b/4, 139b/13,
140a/9, 142a/2, 144a/4,
144a/14, 145a/7,
146b/7, 150b/2, 150b/5,
150b/9, 151b/13,
153a/3, 153a/4, 154a/9,
158a/12, 158a/15,
159a/12, 159b/1,
163a/6, 199b/3, 211a/2,
211a/12, 211a/13,
211a/14, 211b/2,
211b/4, 228a/13
e.-inden (3) 147a/5, 147a/5,
159b/8
e.-iyle (2) 160b/2, 160b/3
e.-leri (1) 159a/9
e.-lerin (2) 159a/10, 228a/13
e.-leriyle (1) 160b/5
e. ko- (1) 239a/1
etān Ar. (1): Dişi eşek 128a/5
etbā' Ar. (1): Hizmetçiler,
uşaklar 148b/11
e.-ı (1) 144a/1
e.-ıdur (1) 111a/1

etem(m)	Ar.(1): Daha tam, kusursuz, eksiksiz 269b/12		147b/9, 185b/13, 301a/10, 303b/8
eṭfāl	Ar.(1): Çocuklar 135b/1	e.-dür	(2) 214a/11, 214a/12
e.-ı	(1) 135a/12	e.-e	(8) 14a/13, 85a/14, 103b/7, 107b/7, 128b/7, 185b/13, 217a/2, 303b/8
eṭıbbā	Ar.(1): Hekimler, doktorlar, tıp ilmini bilenler 121a/14	e.-i	(19) 57a/6, 71a/11, 77b/5, 80a/10, 103b/10, 103b/12, 109a/6, 125b/14, 134a/14, 153b/2, 173b/3, 180b/4, 191b/15, 200a/8, 201a/10, 209b/7, 235b/3, 235b/8, 265b/7
e.-dur	(2) 149a/11, 293b/5		(6) 102a/3, 102a/4, 103b/14, 137b/3, 156a/2, 201a/11
e.-ya	(2) 190b/6, 293b/5	e.-inde	(32) 14a/12, 55b/5, 57b/6, 57b/8, 63b/9, 63b/13, 79b/2, 79b/5, 82a/13, 84b/15, 86a/11, 92a/5, 106b/9, 122b/5, 125a/14, 127b/1, 132a/13, 132a/13, 133b/3, 137a/4, 140b/15, 144a/3, 146b/10, 154a/11, 164a/11, 191b/12, 196a/9, 203b/7, 204a/4, 213a/10, 287a/2, 295a/14
eṭ'ime	Ar.(1): Yemekler, aşlar 156a/14	e.-in	(8) 47a/1, 56b/6, 79a/11, 89a/5, 88b/5, 212b/3, 225a/8, 285a/12
etmek(g)	(4): Ekmek 157a/9, 157a/12, 160b/10, 203b/12		(32) 19a/15, 20a/15, 89a/3, 102a/1, 105b/14, 106a/12, 106b/13, 107a/7, 128b/4, 128b/5, 130b/11, 133a/6, 133b/8, 134a/14, 136a/6, 146b/10, 148a/2, 150a/9, 155b/14, 174b/1, 198b/67, 215b/14, 225a/7, 236a/11, 257a/3, 257a/6, 262a/12, 298b/14, 301a/12, 303b/1, 303b/2, 305a/12
e.(g)ile	(4) 157b/14, 185b/1, 189b/12, 247b/2	e.-ini	(2) 55b/5, 201a/9
e.-dür	(2) 156a/15, 157a/8	e.-inüñ	(8) 65a/7, 79b/1, 107a/1, 107a/6, 107a/7,
e. uvağı	(1) 157a/7		
yufka e.	(2) 157a/14, 157b/1		
etmekçi	(1): Ekmekçi, ekmek yapan veya satan 224a/1		
e.-si	(1) 224a/2		
eṭrāf	Ar.(2): Yanlar, uçlar, kıyılar, taraflar 190a/5, 259a/1		
e.-a	(2) 156a/11, 168b/13		
e.-dan	(1) 257a/11		
e.-ı	(1) 208b/13		
e.-ın	(1) 170a/5		
e.-ına	(2) 115a/5, 115a/6		
e.-ında	3) 66a/7, 256b/6, 308a/3		
ev	(31) : Ev, mesken 56b/7, 63b/11, 65a/8, 65a/8, 71a/7, 83b/3, 83b/6, 83b/6, 92a/3, 97b/6, 101b/14, 102a/6, 102a/10, 103b/9, 103b/9, 103b/12, 103b/15, 104a/4, 108a/13, 111a/2, 124b/5, 141b/11, 172b/13, 189a/14, 221b/5, 221b/6, 233a/12, 296a/11, 296a/12, 298b/8, 299a/3		
e.-de	(11) 63b/10, 63b/13, 83b/5, 83b/8, 104a/2, 147b/10, 192a/7, 192a/7, 203b/7, 214a/11, 240b/13		
e.-den	(8) 88b/7, 89b/12, 133b/9, 135b/12,		

	107a/8, 107b/9, 135b/10		e. ol-	(2) 100b/7, 231a/9
e.-iyle	(1) 298b/15		evlād	Ar. (7): Çocuklar; sülâle, nesil 102b/2, 119b/14, 144b/7, 173b/10, 137a/9, 159a/15, 190b/3
e.-ler	(3) 227b/14, 298b/13, 298b/15		e.-a	(6) 107a/15, 147b/7, 178a/10, 181b/2, 202a/1, 263a/2
e.-leri	(1) 256b/6		e.-dan	(2) 287b/11, 301b/3
e.-üm	(3) 103b/1, 104a/4, 256b/5		e.-dur	(5) 137a/9, 137a/9, 138b/6, 176a/12, 285a/5
e.-ümdedür	(1) 254a/15		e.-ı	(12) 108b/3, 122b/13, 144a/1, 176b/3, 176b/4, 179a/2, 179a/2, 180b/5, 190a/9, 195b/13, 221a/2, 264b/11
e.-ümden	(1) 104a/5		e.-ı ol-	(1) 236b/3
e.-üme	(1) 256b/6		e.-ıdur	(1) 179b/12
e.-ümüñ	(1) 164a/8		e.-ıla	(3) 104a/9, 111b/7, 122a/1
e.-ümüzden	(1) 106a/11		e.-ında	(2) 285b/12, 290a/11
e.-üñ	(21) 102b/11, 103a/2, 103a/2, 103a/12, 103b/11, 104b/11, 104b/13, 104b/13, 104b/14, 104b/15, 104b/15, 104a/4, 105b/15, 107a/3, 107a/15, 128b/7, 136a/13, 141b/10, 172a/14, 172b/14, 228b/2		e.-ındadur	(2) 285a/5, 292a/3
e.-üñe	(1) 20a/14		e.-ından	(2) 108b/2, 152a/13
e. içinde	ol- (2) 234b/12, 234b/14		e.-inuñ	(2) 107b/3, 111b/8
e.-i ol-	(2) 198b/4, 213a/11		e.-ıyla	(1) 133b/11
ev	: Oyuk; hamamlarda su dolan oyuk		e.-umuñ	(1) 104a/4
e.-inden	(2) 108b/8, 108b/8		evlen-	: Evlenmek, evlilik yapmak
evāsıñ	Ar.: Ortalar, orta zamanlar		e.-e	(6) 105a/7, 168a/10, 178b/11, 211a/5, 288a/4, 295b/10
e.-ında	(1) 15a/4		evlenmek(g)	(2): Evlenmek, evlilik yapmak 109a/12, 155a/2
evcā'	Ar.: Ağrılar, sızılar, sancılar, acılar		e.(g)-e	(6) 17b/10, 90a/8, 90b/1, 109a/9, 126b/3, 228b/2
e.-dan	(1) 248a/15		e.-dür	(2) 79a/15, 94b/11
evceh	Ar. (1): En vecihli, pek münasebetli, çok uygun 269b/12		evliyā	Ar.(4): Keramet sahibi olanlar, erenler; Allah'a yakın bulunanlar 259b/11, 275a/14, 278b/9, 270b/2
e.-dür	(2) 142b/12, 144b/15		e.-dan	(1) 69b/1
evet	(5): Onay sözü, evet 7b/15, 23b/7, 36b/7, 36b/15, 189b/14		e.-lar	(1) 40a/8
evkāt	Ar.: Zamanlar, çağlar		e.-ya	(3) 8a/12, 27a/11, 259b/8
e.-da	(5) 33b/8, 54b/3, 151b/6, 151b/6, 198a/3		e.-yıla	(1) 265b/8
e.-ını	(1) 69a/6		evlü	: Evli, evlenmiş olan
evlā	Ar. (3): Daha uygun, daha iyi, daha layık 37b/2, 72a/2, 153a/12		e. ol-	(1) 299a/8
e.-dur	(1) 63a/2		evrād	Ar.: Her zaman dilde ve ağızda dolaşan sözler; okunması âdet olunan dualar
e.-sı	(2) 35b/11, 156a/15			
e.-ya	(1) 104b/6			

e.-umdur (2) 167a/12, 167a/13
evrāk Ar. (1): Yapraklar, kâğıtlar 3b/3
evren (7): Ejderha, büyük yılan 130a/10, 130a/12, 130a/13, 130a/15, 130b/3, 130b/6, 130b/9
 e.-e (1) 130a/11
 e.-üñ (2) 130b/4, 130b/67
evşāf Ar.: Sıfatlar, vasıflar
 e.-dan (1) 271b/12
 e.-ı (1) 261a/14
 e.-uñ (1) 252b/2
evsaṭ Ar. (1): Bir şeyin ortası, orta hâlli 36a/6
evün (1) Tane, tohum 226b/12
evvābin Ar.: Allah'a sımsıkı bağlı, sofu
 e.-den (1) 194a/14
evvel Ar. (34): Önce, ilk, birinci, geçmiş zamanda 9b/1, 11a/3, 12a/3, 14b/4, 16b/6, 18b/3, 22b/7, 23a/6, 23b/8, 23b/14, 23b/15, 25a/11, 25b/14, 27a/1, 34b/6, 39a/14, 43a/6, 49a/3, 60b/1, 61b/14, 66a/3, 68a/6, 105a/8, 119a/4, 163a/1, 186a/7, 186a/13, 226a/4, 253b/4, 259a/5, 268b/11, 269b/13, 270b/6, 280a/8, e.-den (9) 103b/3, 169a/13, 184a/7, 197a/1, 219b/2, 233b/3, 233b/3, 293a/4, 301b/2
 e.-i (3) 13b/5, 46a/4, 46a/5
 e.-idür (2) 14b/7, 66a/4
 e.-inde (6) 14b/14, 15a/4, 16a/9, 30b/4, 129a/15, 255a/3
 e.-iñden (1) 80a/12
 e. emir : Her şeyden evvel, işin başlangıcında
 e.-den geliyorı yörü- (1) 202b/5
 e. şāfda kop- (1) 194b/15
evvelā Ar. (5): Birinci olarak, her şeyden önce 61a/7, 61a/15, 185a/6, 259a/3, 274b/2

evveli Ar. (3): En evvel, ilk zamanlarla ilgili, ilk, ön 62b/6, 158b/6 230a/14
 e.-dür (2) 65b/6, 65b/8
evveliyet Ar. (1): Öncelik, sırada üstünlük 61a/13
evvelki Ar. (27): İlk, birinci 3b/14, 4b/7, 6a/2, 6a/6, 6a/11, 6a/15, 27b/8, 31a/8, 39a/6, 42b/13, 47b/11, 50a/3, 65a/1, 106b/14, 108a/4, 122a/14, 167b/6, 168a/3, 173b/6, 181a/8, 213a/6, 252a/4, 284b/13, 288b/2, 296b/11, 299a/11, 266a/10
 e.-den (1) 80a/13
 e.-si (2) 38a/12, 83b/3
evzā' Ar. (1): Vaziyetler, hâller 96a/12
eydil- : Söylenilmek, denilmek
 e.-di (1) 77b/3
eyegü (1): Kaburga kemiği 45a/14
 e.-den (1) 45a/15
 e.-ler (1) 180b/10
 e.-lerde (1) 180b/10
 e.-sinden (1) 30a/13
eyen Ar. (1): Yorgun 262a/5
eyer (1): Eyer, binek hayvanlarının sırtına konulan oturak 234a/6
 e.-e (1) 234a/7
 e.-ile (1) 143a/6
 e.-ile ol- (1) 132b/8
eygü (1): İyi 219a/6
eyimme Ar. (1): İmamlar, din adamları 66b/1
ey(ı)t-, ey(t)(d)- : Söylemek, anlatmak, demek, cevap vermek 156b/5
 e.-di (96) 19a/14, 20a/13, 20b/11, 32b/8, 32b/10, 36b/6, 44b/1, 46a/10, 46a/12, 47a/15, 47b/1, 47b/8, 47b/11, 52a/9, 54b/13, 55a/1, 55a/3, 55a/4, 55b/7, 55b/10, 58b/1, 58b/1, 58b/8, 58b/9, 59a/8, 59a/12, 59a/13, 59a/14, 59b/2, 64b/2, 68a/12, 68b/2,

- 68b/3, 68b/7, 68b/13,
69a/4, 72b/3, 76b/6,
76b/8, 76b/8, 76b/9,
86b/9, 86b/10, 86b/11,
86b/13, 87a/1, 87b/7,
87b/14, 88a/1, 88b/1,
90a/10, 90a/14, 91a/5,
91b/2, 91b/4, 91b/5,
91b/6, 91b/10, 92a/13,
93a/2, 94b/7, 94b/8,
94b/10
- e.-diler (13) 47b/11, 57b/6,
64a/13, 68a/7, 72b/11,
81b/2, 82a/10, 85a/10,
85a/15, 89a/14, 99b/6,
100a/13, 135b/3,
136b/15, 265b/11
- e.-düm (1) 280a/5
- e.(d)-e (1) 269a/14
- e.-miş (1) 262a/8
- e.-miş ol- (1) 282b/6
- e.-se (1) 67b/15
- e.(d)-ür (982) 7a/12, 7b/1, 7b/3,
8a/4, 8a/8, 10b/8,
11a/12, 11a/14, 13b/9,
13b/15, 14a/9, 15a/10,
15a/14, 15a/15, 16a/7,
16a/8, 16b/2, 17b/7,
18a/12, 18b/2, 19a/5,
20b/5, 21a/2, 21a/7,
21a/12, 21b/3, 22a/14,
22b/14, 23a/3, 24a/9,
24b/2, 25a/3, 26a/12,
26a/14, 27b/3, 32a/9,
32b/15, 33a/1, 34b/2,
36b/8, 37b/14, 38b/2,
30b/4, 41a/2, 42a/14,
42b/9, 43b/9, 45b/2,
45b/13, 51b/9, 52a/2,
52a/4, 52b/7, 52b/11,
53b/14, 55a/5, 55b/4,
57a/4, 58a/7, 59b/3,
60b/8, 60b/11, 61a/14,
63b/3, 64a/14, 64b/6,
65a/6, 65a/11, 65a/15,
67a/10, 69a/15
- e.(d)-ürin (8) 59b/9, 61b/11,
77b/14, 83a/8, 89b/2,
90b/13, 93b/13, 95a/7
- e.(d)-üriz (7) 55a/12, 67b/15,
72a/1, 73a/3, 75a/15,
98a/1, 100b/7
- e.(d)-ürler (20) 8a/13, 13a/8,
13b/7, 16a/2, 18b/12,
- 29a/10, 36b/14, 38b/4,
38b/8, 38b/14, 39a/9,
40b/15, 45b/10, 45b/12,
70a/14, 71a/13,
151a/13, 208b/13,
255a/14, 255b/2
- e.(d)-ürse (2) 37a/14, 28b/10
- e.(d)-ürüz (37) 15b/7, 17a/12,
23a/5, 24a/1, 24a/15,
25b/13, 26b/6, 26b/12,
27a/5, 33a/8, 35a/2,
37a/5, 37b/1, 38a/8,
38a/14, 38b/6, 38b/12,
39a/2, 39b/1, 39b/11,
41a/10, 42a/14, 44b/3,
62a/11, 62b/3, 89a/13,
116a/1, 117a/2,
125b/13, 131a/10,
133a/10, 142b/10,
153a/12, 255a/2,
259a/1, 263a/15, 275b/2
- eyitmeklik(g):** Söylemek, demek
- e.(g)-ile (1) 69a/2
- eyle** (54): Öyle, öylece, o
şekilde 9a/14, 21a/9,
41a/14, 42b/6, 43b/2,
46a/13, 105b/6,
108b/12, 109b/9,
117b/4, 126b/13,
128a/11, 142b/3,
146b/3, 149a/10,
150a/6, 152b/15,
164a/10
- e.-dür (23) 15b/6, 16b/11,
29b/8, 102b/15,
120a/12, 121a/12,
146b/4, 181b/14,
183a/11, 184b/5,
187a/2, 203a/5, 215b/3,
216a/9, 224a/9,
226b/11, 226b/11,
227b/12, 255a/2,
274b/3, 276a/13,
288b/12, 297a/5
- e.-yem (1) 272a/6
- e.-yidi (2) 174b/4, 206a/13
- e.-yılmış (1) 114b/5
- e. bul- (3) 20a/15, 114b/7,
260b/8
- e. it- (2) 262a/9, 304a/12
- e. ol- (44) 8a/11, 24a/14,
28b/6, 33b/13, 35a/9,
35a/11, 35b/8, 35b/10,
38b/15, 42a/2, 62b/15,

	85b/1, 87b/15, 88a/3, 104b/1, 104b/15, 107a/2, 119b/13, 120a/15, 132b/1, 135b/3, 140b/2, 159b/14, 165a/8, 166b/15, 167a/1, 211a/9, 238b/12, 253b/7, 257b/10, 260b/10, 260b/13, 260b/15, 262a/15, 276a/1, 276a/14, 277b/3, 277b/4, 278a/11, 279a/3, 279a/9, 280a/1, 280a/6, 281a/6, 302a/15 : Yapmak, etmek, eylemek		216a/4, 221a/7, 226a/14, 227b/7, 229b/5, 231a/11, 250a/6, 250a/7, 256a/6, 276b/4, 276b/6, 300a/13
eyle-		e.-rdi	(1) 92b/8
e.	(10) 3a/13, 3a/13, 18a/13, 18b/1, 96b/11, 97a/6, 110a/9, 275a/6, 277b/7, 285a/7,	e.-rem	(1) 280a/13
e.-di	(26) 1b/6, 2b/10, 14a/11, 17b/8, 17b/10, 27a/2, 27a/14, 29b/15, 30b/15, 36a/12, 39a/13, 43a/15, 44b/11, 44b/12, 45a/12, 45a/14, 46a/13, 47a/14, 48a/9, 58b/5, 90a/4, 97a/7, 134a/7, 162b/15, 163a/1, 224a/2	e.-se	(17) 12a/15, 12b/1, 13a/7, 16b/5, 16b/12, 26b/5, 27a/9, 47b/6, 87b/3, 98b/7, 129b/8, 135a/2, 146b/9, 179b/9, 202b/2, 229a/8, 292a/4
e.-dügi	(1) 30a/1	e.-sün	(2) 3a/14, 281b/11
e.-dügin	(2) 33a/3, 137a/11	e.-ye	(64) 11a/12, 23a/12, 25b/2, 28a/14, 28b/6, 30b/9, 30b/15, 31b/1, 32a/2, 32a/4, 32a/4, 32a/6, 34a/6, 42a/4, 44a/4, 44a/5, 44a/9, 44a/10, 44a/11, 44a/11, 44a/12, 44b/2, 72a/4, 101a/9, 104a/3, 137b/3, 137b/10, 146b/10, 150b/7, 151a/12, 162b/8, 165a/3, 168a/13, 168a/15, 179a/9, 185b/6, 187b/10, 188a/3, 188a/5, 188a/6, 188a/11, 194b/5, 200a/3, 200b/12, 201b/15, 205a/13, 207b/15, 208a/7, 209a/15, 209b/1, 218b/6, 221b/15, 229a/8, 229a/8, 229a/9, 235a/8, 235b/15, 266b/3, 266b/12, 292b/5, 292b/10, 295a/15, 298b/15, 307a/5
e.-düm	(1) 278a/6	e.-yecek	(1) 22b/13
e.-dün	(2) 3a/12, 3a/13	e.-yeler	(2) 17b/2, 31b/11
e.-medi	(1) 37a/14	e.-yen	(2) 44b/8, 162a/9
e.-mese	(2) 191b/4, 277a/3	e.-yüp	(1) 156a/2
e.-meye	(1) 60b/10	eylemek(g)	(7): Yapma, etme, eyleme 23a/11, 24a/15, 29b/9, 31b/15, 108b/13, 211b/7, 218b/4
e.-mez	(8) 24a/5, 24b/3, 34b/13, 61b/3, 89b/12, 193b/3, 199b/4, 201b/11	e.-de	(1) 24b/14
e.-miş	(2) 31a/1, 175b/6	e.(g)-e	(2) 33a/4, 33b/15
e.-mişdür	(1) 43a/6	ey(1)lik (bk. eylük):	İyilik
e.-ñ	(7) 7a/13, 18a/8, 18b/4, 18b/6, 21a/15, 21a/15, 22b/12		
e.-r	(27) 15b/9, 44b/8, 66b/3, 106a/1, 117a/6, 124b/13, 137a/5, 139a/10, 172a/7, 186a/15, 199a/15, 199b/5, 200b/7, 202a/15, 204a/3,		

- e.-dür (1) 97b/13
e. it- (1) 212a/15
eylûk (g) (bk. **eylik**) (1): İyilik
100a/12
e.(g)-ine (1) 146b/5
e. it- (1) 128b/13
eyn Ar.: Zaman
e.-den (1) 278a/8
eyü (60): İyi, hoş, güzel
16b/6, 17a/1, 30a/6,
31a/10, 37b/3, 52b/2,
53a/5, 63b/11, 77b/1,
85b/15, 96b/8, 101b/8,
106b/1, 109a/6, 111a/1,
122a/13, 125a/3,
125a/3, 126a/13,
129a/11, 135a/6,
136a/6, 137b/8,
139b/13, 155b/4,
157b/7, 157b/9,
160b/12, 171a/13,
174a/7
e.-dür (133) 16a/15, 16b/10,
77b/1, 94a/13, 103b/9,
108b/9, 112b/11,
116a/10, 116b/15,
120a/8, 120b/15,
121a/14, 121b/2,
121b/14, 124a/9,
124a/9, 127a/12,
128a/4, 129a/14,
130a/13, 130a/14,
132b/1, 136a/4, 136a/5,
138a/10, 144a/5,
147b/1, 148a/12,
150b/9, 150b/10,
150b/10, 151b/8,
151b/9, 153a/11,
153b/7, 154a/1
e.-lerdür (1) 283a/14
e.-si (1) 202a/1
e. kelâm ve hikmet ol- (1) 92a/15
e. ol- (40) 20a/3, 94b/5,
103a/5, 103b/12,
107a/5, 107b/4, 119a/9,
126a/5, 131a/5, 157a/7,
158a/12, 177a/3,
177a/5, 178b/6, 181a/1,
181b/10, 182b/14,
183b/5, 185b/6, 191a/2,
193b/10, 196a/13,
198b/6, 207a/12,
210b/14, 232b/10,
234a/7, 237a/5,
248a/10, 250b/1,
252a/8, 262b/9,
286b/12, 289b/5,
291a/7, 300b/11,
300b/13, 301a/2,
301b/3, 307b/13
eyülük(g) (bk. **eyülük**): İyilik
e.(g)-e (1) 18a/4
e.(g)-ile (1) 18a/9
e.-leri (1) 243b/1
eyülük(g) (bk. **eyülük**): İyilik
e.(g)-e (1) 73a/9
eyyâm Ar. (1): Günler,
gündüzler 3a/10
e.-a (1) 159a/2
e.-dan (1) 37a/4
e.-ı (1) 52b/11
e.-ıla (1) 17b/4
ezâ (bk. **ızâ**, **izâ**) Ar.: İncinme,
incitme, eziyet
e. gör- (1) 263a/7
ez'af Ar. (1): En zayıf, en
kuvvetsiz, en dermansız
2b/5
ezâfir Ar. (1): Tırnaklar
288b/10
ezân Ar.: Ezan, namaza çağrı
e. oku- (6) 191b/5, 191b/7,
191b/12, 192a/9,
200b/4, 252b/7
e. okı- (12) 191b/11, 191b/14,
191b/15, 192a/1,
192a/3, 192a/4, 192a/5,
192a/6, 192a/7, 192a/8,
192a/8, 252b/10
ezber Far.: Zihinde tutma,
unutmamaya çalışma
e.-ler (2) 162a/6, 162a/7
e. eyle- (1) 162a/9
ezberle- Far.+T.: Ezberlemek,
zihinde tutmak
e.-yen (1) 162a/8
ezecc Ar. (2): Kaş 258b/7
ezhân Ar. (1): İnsandaki akıl,
kavrayış kudretleri
275b/3
ezher Ar. (1): Güzel ve parlak
258b/2
ezherül'-levn: Parlak yüzlü
258b/62
ezrak Ar. (1): Mavi, gök
renkli 306a/15

ezvâc	Ar. (1): Zevceler, kadının veya kocanın eşleri 164a/12	faķır (bk. faķır) Ar.: Fakirlik, yoksulluk
		f.-dan (1) 239b/1
		f.-dur (2) 97b/12, 303b/14
-F-		faķih Ar. (3): Fıkıhçı, fıkıh ilminin üstadı 22a/13, 148b/10, 226b/3
		f.-ise (2) 131a/6, 141a/2
		f.-lerinden (1) 267b/4
fâ	Ar. (6): Arap alfabesindeki "f" harfi 122b/11, 142b/15, 219a/4, 227a/15, 235a/9, 289b/15	fâkihe Ar. (1): Yemiş, meyve 282a/12
fa'âl	Ar. (2): Çok işleyen; çalışan 83a/6, 115a/8	faķır Ar. (18): Fakir, yoksul 31b/7, 49b/7, 49b/10, 70a/8, 89b/2, 90b/13, 95a/6, 102b/15, 108b/2, 174b/15, 184a/11, 211b/9, 211b/10, 212b/10, 217a/5, 225a/5, 227b/7, 306a/10
f.-üñ	(1) 115a/4	f.-dür (2) 123b/7, 158a/7
fa'alet	Ar. (1): İşçiler 227b/9	f.-e (4) 235b/15, 248b/13, 248b/14, 308a/15
fâcır	Ar. (1): Günahkâr, yalancı 295a/5	f.-ile (1) 285b/15
faḥḥ	Ar. (1): Kapan, tuzak, fak 155a/13	f.-ise (13) 88a/14, 163b/3, 163b/12, 168a/9, 178a/12, 178a/14, 178b/11, 191b/2, 199b/2, 207a/15, 245a/3, 249b/12, 288b/7
faḥḥâm	Ar. (1): Kömürcü 227b/6	f.-ler (2) 225a/7, 248b/3
faḥḥâr	Ar. (1): Saksıcı, çömlekçi 228a/1	f.-lere (3) 3b/7, 73b/2, 224b/2
fâḥır	Ar. (2): Şanlı, şerefli; kıymetli 12b/11, 249b/8	f.-lerinüñ (1) 3b/8
fâḥıre	Ar. (1): Şanlı, şerefli; kıymetli (kadın) 143a/8	f.-se (1) 180b/2
fâḥış	Ar.: Aşırı, fazla	f. eyle- (1) 227b/7
f.-ile	(1) 189b/2	f. kimesne ol- (1) 89a/7
fâḥışe	Ar. (1): Ahlâksız kadın 152a/4	f. ol- (22) 124a/5, 131a/8, 131b/5, 157a/5, 163b/14, 167a/7, 174b/4, 175a/3, 178a/9, 188a/15, 212b/10, 215a/9, 219a/6, 222a/4, 223b/11, 240b/10, 249a/6, 249a/6, 286b/15, 288b/14, 295b/3, 303b/14
f. ol-	(1) 152a/5	faķıre Ar.: Fakir kadın
faḥr	Ar. (1): Büyükleme, onur; büyüklük 244a/8	f.-dür (1) 141a/5
f.-ı	(1) 33a/5	f. ol- (2) 178b/13, 249a/7
fâḥte	Ar. (1): Üveyik kuşu 144a/15	faķır (bk. faķır) Ar. (2): Fakirlik, yoksulluk 219a/4, 247a/10
faḥūr	Ar.: Övünen, kendini öven	f.-a (3) 139a/4, 164b/8, 225a/6
f.-dur	(1) 153b/14	
f. ol-	(1) 29a/15	
faḥz	Ar. (1): Uyluk, kalça ile baldır arasındaki kısım 289b/15	
fâ'ıl	Ar.: Yapan, işleyen	
f.-e	(1) 221a/10	
f.-inde	(1) 214b/6	
f.-ine	(2) 212a/15, 212a/15	
faķ	Ar. (2): Tuzak, kapan 155a/13, 155a/15	
f.-ıla	(1) 155a/14	

f.-dur	(3) 67a/10, 166a/3, 301a/1
f.-ı	(2) 69b/14, 247a/8
f.-ıla	(1) 219a/3
f.-ını	(1) 78b/2
fāl	Ar. (1): Uğur, talih deneme 20b/7
f.-da	(1) 20b/2
f. it-	(1) 20b/1
f. tut-	(1) 18a/2, 18b/9
fālcı	Ar.+T. (3): Fala bakan kişi 204a/2, 226b/13, 228b/12
fallās	Ar. (1): Pulcu 227b/3
fāluze	Ar. (1): Pelte 163a/4
fāmī	Ar. (1): Muskacı, muska yapan 227b/5
fānī	Ar.: Ölümlü, geçici
f. it-	(1) 78b/15
f. kıl-	(1) 85b/12
f. ol-	(2) 74a/3, 74a/7
fāniye	Ar. (1): Ölümlülük 49b/4
fār (bk. fāre , fārre)	Ar. (1): Fare, sıçan 187b/3
fāre (bk. fār , fārre)	Ar. (3): Fare, sıçan 45a/12, 47a/3, 144b/2
f.-yı	(1) 132a/13
fāriğ	Ar. (1): Rahat, boş kalmış, vazgeçmiş 54a/9
f. ol-	(5) 23a/5, 24b/12, 34a/4, 155b/10, 237b/6,
farīza	Ar. (4): Farz, yapılması farz olan dinî emirler 30b/11, 31a/10, 191b/6, 242a/11
f.-dur	(1) 247a/14
f.-yı	(1) 192b/5
f.-larından	(1) 31a/1
f. ol-	(1) 30b/12
fark	Ar. (2): Fark, başkalık 7a/9, 29b/8
f.-ı	(1) 29b/8
f. eyle-	(1) 194b/5
f. it-	(1) 35a/1
f. ol-	(1) 13b/6
fārre (bk. fār , fāre)	Ar. (1): Fare, sıçan 144b/10
f.-yı	(3) 144b/7, 144b/8, 144b/13
f.-ye	(1) 144b/9

farz	Ar.: Sayma, tutma, farz etmek; dinen yapılması zorunlu olan işler
f.-ın	(1) 192a/15
f. it-	(2) 60b/12, 60b/14
f. ol-	(1) 198b/11
faşāhāt	Ar. (1): Güzel konuşma, iyi söz söyleme kabiliyeti 241a/2
faşd	Ar. (2): Kan alma 293a/15, 293b/7
f. it-	(7) 293a/12, 293a/14, 293b/1, 293b/3, 293b/6, 293b/9, 293b/11
fāsık	Ar. (14): Günah işleyen, sapkın 31b/3, 45a/12, 88b/4, 88b/5, 142b/3, 142b/14, 144b/5, 146b/10, 154b/5, 169a/6, 187a/3, 216b/3, 220a/12, 238a/13
f.-a	(3) 45a/13, 102b/4, 220a/12
f.-dur	(1) 294b/7
f.-ıla	(3) 45a/11, 187a/4, 220a/11
f.-ılayısa	(1) 187a/3
f.-ısa	(3) 30a/8, 249b/13, 289a/1
f.-lara	(2) 139b/1, 247a/15
f.-larıla	(1) 295a/6
f. ol-	(2) 88b/4, 169a/6
fāsıka	Ar. (3): Günah işleyen, sapkın kadın 144b/2, 144b/10, 152a/5,
faşıl	Ar. (2): Bölüm 6a/1, 6a/6
f.-da	(1) 44a/6
fāsıd	Ar. (6): Kötü, yanlış, bozuk ; fesat çıkaran 84b/9, 119a/1, 141a/4, 125a/9, 150a/12, 155a/14
f.-den	(1) 28a/3
f.-dür	(1) 43a/4
f. ol-	(12) 123a/1, 201b/12, 210b/14, 250a/13, 250a/15, 286a/12, 297b/8, 298a/14, 298b/10, 304a/11, 304b/6, 307b/1
fāsıde(t)	Ar. (1): Kötü, bozuk 141a/4
f.-yle	(1) 28a/4

faşlḥ	Ar.: Güzel söz söyleme yeteneği	f.-ye	(2) 184a/9, 227b/3
f. ol-	(1) 241a/3	f.-yile	(1) 71a/12
faşlḥa	Ar.: Güzel ve düzgün söz söyleme	f. bul-	(1) 223a/1
f.-yla	(1) 135b/15	f. it-	(29) 74a/15, 74b/3, 88b/3, 90a/8, 93b/9, 97a/1, 111a/14, 111b/2, 111b/15, 115b/3, 121a/5, 121a/5, 143a/8, 144a/5, 145a/7, 191a/8, 191b/3, 191b/9, 195b/11, 198a/11, 198b/67, 200a/15, 204a/12, 220b/11, 227b/4, 232b/11, 303a/15, 307a/14, 307a/15
faşl	Ar. (1): Deve yavrusu	f. ol-	(1) 85a/12
	144a/12	f.-ler bul-	(1) 265a/9
faşl	Ar. (67): Bölüm 4b/7, 4b/7, 4b/9, 4b/11, 4b/12, 4b/14, 5a/1, 5a/3, 5a/4, 5a/6, 5a/8, 5a/10, 5a/12, 5a/13, 5a/15, 5b/2, 5b/4, 5b/6, 5b/8, 5b/10, 5b/12, 5b/14, 6a/2, 6a/3, 6a/4, 6a/6, 6a/7, 6a/8, 6a/9, 6a/10, 6a/11, 6a/11, 6a/12, 6a/14, 50a/3, 78a/14, 86a/9, 97a/3, 109b/13, 126b/11, 149a/1, 155a/15, 163a/14, 184a/3, 190b/13, 202a/3, 204b/12, 211a/10, 222a/10, 230b/7, 239a/10, 241b/6, 250a/2, 252a/4, 252a/4, 262b/2, 265b/14, 266a/10, 266a/10, 267b/7, 280b/1, 283a/11, 284b/13, 284b/13, 284b/13, 292b/11, 295a/7, 305a/5, 308a/13	f. gör-	(8) 108b/2, 108b/4, 121b/5, 183b/13, 213a/9, 215b/6, 229b/11, 232b/2
	(2) 50a/2, 248a/8	f.-ler gör-	(1) 170b/12
faşş (bk. fışş)	Ar. (1): Yüzük taşı	fāyidesüz	Ar. + T.(1): Faydasız, yararsız; işe yaramaz
	244b/6		110a/2
faşşād(e)	Ar. (2): Kan alan, kan alıcı	fāyih	Ar.: Kendiliğinde dağılan güzel koku
fāş	Far.: Açığa vurma, meydana çıkma	f.-dür	(1) 3a/7
f. it-	(2) 229a/14, 238b/14	fāyız	Ar.: Muradına ulaşan, bir başarı kazanan
f. ol-	(1) 55b/12	f.-lerden ol-	(1) 194b/10
fāyide	Ar. (6): Fayda, kazanç; işe yarama	f. ol-	(1) 290b/3
	20b/2, 124a/12, 157a/1, 160a/2	fazāhat	(1): Edepsizlik, alçaklık
f.-den	(1) 20b/11		169b/1
f.-dür	(4) 79a/15, 108a/2, 132b/3, 245b/11	f.-a	(1) 224b/12
f.-ler	(1) 265a/9	f. bul-	(1) 306b/5
f.-lerden	(1) 24b/15	fazalāt	Ar. (1): Pislikler, murdarlıklar
f.-si	(2) 24b/14, 260a/6		9b/11
f.-sin	(1) 230b/2	fazāyıl	Ar. (3): Faziletler, güzel vasıflar, erdemler
			38b/9, 61b/8, 70b/13
		f.-den	(1) 98a/7
		f.-ile	(2) 115b/7, 227a/3
		fāzıl	Ar. (4): Faziletli, erdemli
			53b/14, 82b/2, 94b/14, 121a/7
		f. ol-	(1) 227a/13
		fazīhet	Ar. (1): Edipsizlik, alçaklık
			166b/2
		f.-dür	(1) 211b/11
		f.-içün ol-	(1) 218b/14
		fazl	Ar. (2): Fazilet, erdem; iki sayının birbirinden

	olan farkı 95b/13, 237b/1	f.-dan	(1) 25a/1
f.-ı	(2) 63a/4, 78b/10	f.-ı	(1) 308a/14
f.-ıdur	(1) 84a/3	ferāġat	Ar. (1): Dinlenme, rahat etme; vazgeçme 17b/8
fazzāz	Ar. (1): Hızlı konuşan; geveze ? 149a/14	ferah	Ar. (14): Gönül açıklığı, sevinç, sevinme 41a/6, 51b/15, 75a/10, 81a/6, 92b/4, 93b/8, 119b/2, 126a/7, 126a/12, 126b/6, 155b/11, 171b/3, 187a/13, 219a/8
febihā	Ar. (1): Ne güzel, öyle olsun! 154b/14	f.-a	(4) 18b/5, 85b/4, 164b/5, 303a/14
fe's	Ar. (1): İki tarafı keskin olan balta 235a/9	f.-da	(1) 288a/8
fehd	Ar. (1): Pars 153a/15	f.-dan	(4) 25a/2, 279b/6, 280a/15, 295b/8
fehm	Ar.: Anlama, anlayış	f.-daysa	(1) 208a/15
f.-ümüze	(1) 68a/2	f.-dur	(18) 97b/13, 99b/15, 117a/6, 121a/13, 125b/5, 130b/12, 133b/6, 142a/9, 163b/6, 184b/8, 186b/8, 198a/5, 220b/7, 235b/6, 266a/12, 266a/15, 296b/7, 297b/11
f. it-	(3) 25a/6, 136b/15, 282b/12	f.-ıla	(1) 46b/2
f. ol-	(6) 40b/8, 69a/8, 77b/13, 153b/11, 272a/8, 282b/11	f.-lar	(1) 50a/14
felā	Ar. (2): O hâlde, o zaman 269b/13, 278a/14	f. bul-	(3) 208a/13, 262b/13, 280b/9
felā-cirem	Ar. (2): Muhakkak, şüphesiz 269b/13, 278a/14	f. meserret içinde ol-	(1) 16b/7
felāh	Ar.: Kurtuluş, kutluluk	f. ol-	(58) 7b/15, 19b/14, 20a/3, 37a/4, 83a/3, 103a/1, 105a/6, 106a/4, 109a/15, 128a/13, 128a/14, 137b/6, 139a/15, 142b/7, 145b/3, 162b/4, 163a/7, 163b/3, 167b/10, 169a/12, 171a/14, 176b/12, 178a/3, 178a/9, 180a/2, 181b/13, 180a/3, 185b/8, 188b/6, 189b/8, 190a/3, 191b/1, 197a/8, 197a/10, 198a/12, 199a/2, 199b/3, 200b/10, 204a/13, 205a/6, 209b/12, 213b/10, 213b/11, 215a/14, 230a/4, 237a/15, 249a/4, 249b/13, 250b/4, 252a/9, 263b/6, 280b/6,
f. bul-	(1) 300b/7		
felāsife	Ar. (1): Filozoflar, bilginler 124a/7		
felek	Ar. (5): Gökyüzü, sema 54a/5, 54a/8, 58a/9, 54a/5, 58a/11		
f.-dedür	(1) 54a/3		
f.(g)-indedür	(2) 54a/4, 74a/1, 82b/15, 82b/15		
f.(g)-inüñ	(2) 54a/6, 83a/1		
felke	Ar. (1) Bazı âletlerin dönen çarkı, ağırşığı 235a/11		
fellāh	Ar.: Çiftçi, ekinci		
f.-lar	(1) 50b/7		
fem	Ar.: Ağız		
f.-idi	(1) 258b/8		
fenā	Ar. (2): Kötü, iyi olmayan; yok olma, geçip gitme 58a/13, 278a/5		
f.-da	(1) 278a/3		
f.-dur	(1) 58a/12		
f.-ları	(3) 35a/13, 35a/14, 35a/15		
f.-ya	(1) 278a/4		
f.-yı	(1) 278a/13		
fenn	Ar. (1): Bilim 167a/3		
ferāġ	Ar.: Dinlenme, rahat etme		

290b/7, 296b/13,
296b/13, 305a/4,
305b/13, 306a/9
f. gel- (1) 299a/4
f.-a çık- (1) 100b/14
ferahlık(ğ) Ar.+T.: Gönül açıklığı,
sevinç
f.-ıla (1) 71a/12
ferāset Ar.: Çabuk seziş,
anlıyışlılık
f. issi ol- (1) 50a/11
ferāyiz Ar. (1): Farzlar, Allah'ın
emirleri 241b/2
f.-dür (1) 273b/9
f.-in (1) 307a/3
ferc Ar. (1): Kadınların ve
dişi hayvanların cinsiyet
organı 249b/5
f.-i (6) 150a/7, 181b/12,
181b/13, 181b/14,
224b/7, 249b/4
f.-in (2) 181b/13, 182a/1
f.-inden (3) 56a/8, 144b/9,
189a/12
f.-ine (4) 146b/2, 150a/10,
182a/2, 221a/11
f.-ini (1) 100b/15
f.-inüñ (1) 146b/2
f.-lerin (1) 211b/1
f.-e koy- (1) 249b/5
ferciyye Ar. (1): Dışılık organına
ait 133a/10
f.-ye (1) 133a/12
ferec Ar. (1): Dışılık organı
128a/2
feres Ar. (4): At, beygir
128a/9, 143b/5, 144a/4,
144a/6
f.-e (4) 143b/8, 143b/9,
143b/11, 144a/9
ferhî Ar. (1): Yavru, ferik
154b/4
ferid Ar. (1): Tek, eşsiz, eşi
olmayan, üstün 2b/12
ferihāt Ar. (1): Güzel olanlar,
hoş olanlar 301a/1
ferişte (bk. **ferişteh**) Far. (4): Melek
7b/4, 7b/5, 7b/9, 39a/13
f.-nüñ (2) 7b/4, 7b/8
ferişteh (bk. **ferişte**) Far.: Melek
f.-leri (1) 39a/10
ferrāş Ar. (1): Süpürücü
227b/8
ferrüc Ar. (1): Piliç 144a/13

ferşād Ar. (1) Dut ağacı
122b/12
feryād Far. (1): Sızlanma,
yardım isteme; bağırıp
çağırma 219a/4
f.-ına (1) 136a/1
f. it- (1) 65a/2
fesād Ar. (17): Bozukluk,
karışıklık, kötülük
105a/13, 122b/2,
128a/11, 137b/11,
157a/2, 171b/14,
229a/2, 248a/2, 269a/1,
269a/2, 287a/4,
287b/10, 288b/2,
295b/6, 296a/14,
296b/15, 297b/10
f.-a (4) 135a/3, 214b/6,
222b/1, 287b/9
f.-dan (4) 170a/8, 171b/15,
178a/10, 179b/2
f.-dur (2) 218a/14, 291a/4
f.-i (2) 148b/8, 297b/11
f.-ına (2) 239a/10, 304b/9
f.-inuñ (1) 171b/5
f. eyle- (2) 200b/12, 295a/15
f. it- (2) 141b/14, 292a/7
f. ol- (3) 56a/12, 196b/14,
249b/2,
f.-a vir- (2) 237b/4, 237b/5
feşāhat Ar.: Uzdillilik, güzel söz
söyleme
f.-a (1) 172a/2
feseķa Ar.: Günah işleyenler,
sapkınlar
f.-ya (1) 144a/13
fetād Ar. (1): Düşkün, fakir,
dilenci 204a/8
feterāt Ar.: İki olay arasındaki
zaman
f.-ıla (1) 49b/11
feth Ar. (4): Fetih; açma,
açılma 196a/13,
149b/15, 201b/9,
247a/4
f.-ler (1) 91a/15
f. it- (5) 91a/15, 108a/1,
194b/9, 207a/5, 237b/9
f.-i diyār it- (1) 203a/1
f. ol- (6) 128a/7, 150a/6,
166a/10, 194b/7,
243b/13, 247a/6
fet(i)l Ar. (2): Lamba fitili,
örgü 237a/10, 219a/8

f. yağı koy-	(1) 84a/8	127b/1, 129a/3, 130b/2,
fetile	Ar. (3): Lamba fitili, örgü 82a/1, 82a/2, 237a/10	133a/1, 133b/8, 134a/6, 134a/8, 134a/8, 134b/6, 136b/14, 137a/6,
f.-den	(1) 82a/3	138a/9, 138a/9, 138b/7,
fettân	Ar.: Çekici, gönül alıcı; ayartan	139a/14, 143a/14, 143a/15, 143b/5,
f.-dur	(1) 225b/2	145a/7, 145b/14,
f.-ların	(1) 284b/12	145b/15, 147a/4,
fetvâ	Ar.: Şeyhülislâm ve müftülerin verdikleri din hükümleri	147b/14, 147b/15, 150a/14, 152a/10, 153b/13, 153b/14,
f. vir-	(1) 301b/15	160a/7, 162b/6, 163b/5,
fevâhiş	Ar.: Ahlâksız kadınlar	164a/2, 164a/6,
f.-den	(4) 17a/4, 112a/7, 113b/8, 307a/5	164a/13, 165b/7, 165b/9, 166b/9, 169b/3,
f.-e	(1) 109a/1	170b/6, 171b/1, 172b/9,
fevâkih	Ar.: Yemişler, meyveler	174a/2, 175b/9, 177b/2,
f.-i	(1) 116a/2	178a/5, 178b/14,
fevâkihi	Ar. (1): Yemiş satıcı	179a/2, 179b/10,
	228a/1	180a/13, 180b/5,
fevâyid	Ar. (3): Faydalar, kazançlar 114b/12, 165b/15, 263b/1	180b/5, 181a/7, 181a/7, 182a/15, 183a/9, 183b/1, 183b/8,
fevka'l-'âde	Ar. (1): Normalin üstünde, olağanüstü	183b/11, 183b/12, 188a/7, 188b/1, 191a/1,
	107a/9	192a/1, 192a/1, 192a/9,
fevkāni	Ar.: Üstte olan, üstünde	192a/13, 192b/7,
f.-sinde	(1) 280b/14	193b/3, 193b/4, 194b/8,
fevku'l-ḥad	Ar. (2): Haddinden fazla, pek çok 178a/7, 181a/15	196b/7, 197a/10, 198b/1, 198b/3,
fevt	Ar. (5): Ölüm, elden çıkarma, kaçırma	199a/11, 200a/11, 200b/3, 201a/7, 201b/5,
	125b/4, 129a/2, 133a/1, 133a/14, 138a/9	202a/7, 202a/10, 202a/12, 203b/2,
f.-den	(1) 102a/13	204a/15, 205a/15,
f.-e	(2) 114a/15, 173b/8	205b/15, 206b/12,
f.-ine	(3) 302a/11, 302a/12, 302a/11	206b/13, 206b/13, 206b/13, 208a/4,
f. ol-	(260) 83a/2, 102b/3, 102b/11, 103a/5, 103a/10, 103b/2, 104a/1, 104b/9, 104b/13, 104b/14, 104b/15, 106b/11, 107a/13, 107b/11, 107b/13, 108a/10, 109a/14, 110b/13, 117a/6, 117a/13, 117a/15, 118b/10, 119a/4, 120b/7, 123a/1, 124a/5, 124a/10, 124a/12, 126a/12,	208b/2, 213b/1, 214a/12, 215a/8, 215b/7, 215b/15, 216a/1, 217a/1, 216a/10, 217a/8, 217b/14, 218b/5, 218b/13, 219a/5, 219a/13, 220a/4, 220b/13, 221a/1, 221b/5, 222a/3, 222a/4, 228b/1, 222b/15, 231a/3, 236a/13, 236a/15, 237a/1, 237a/6, 237b/6, 239a/8, 240a/10, 240b/12,

	241a/2, 242a/11, 243a/7, 243a/8, 244b/8, 245a/11, 245b/8, 249a/3, 251a/4, 251a/13, 253a/8, 254b/13, 264b/7, 264b/11, 265a/6, 281a/12, 281b/1, 281b/2, 282a/6, 282a/8, 282a/14, 282b/6, 283a/4, 285a/12, 285a/13, 285a/13, 287a/10, 287b/9, 288a/7, 288a/12, 288b/11, 288b/14, 289a/14, 290a/6, 290a/7, 290a/15, 292b/1, 294a/9, 295a/11, 299b/5, 296a/6, 296a/7, 296a/8, 296a/9, 296a/9, 298a/10, 298a/11, 298b/6, 298b/7, 299b/9, 299b/13, 300a/10, 300a/14, 301a/11, 301a/12, 301b/1, 302a/7, 302b/15, 303b/2, 303b/5, 303b/9, 304b/6, 305a/14, 305b/9, 307b/8		
feylesof	Ar. (2): Filozof, felsefe ile uğraşan 124a/8, 289b/7		
f.-a	(2) 124a/8, 289b/7		
f.-dur	(1) 130a/3		
feyz	Ar.: İlim, ırfan; bolluk, bereket		
f.-i	(1) 35b/4		
f.-ile	(1) 57b/14		
f.-ini	(3) 68a/8, 68a/15, 68b/6		
f. ol-	(1) 77b/9		
fezâ	Ar. (1): Uçsuz boşluk, dünyanın sonsuz olan genişliği 114b/10		
feza'	Ar. (4): Korku, umutsuzluk; feryad 13a/12, 87b/12, 123b/5, 219a/4		
f.-a	(1) 99b/1		
f.-dur	(2) 92a/1, 108b/7		
f.-ıla	(2) 49a/14, 219a/5		
f. it-	(3) 66b/7, 87b/13, 284b/7		
fıkh	Ar. (1): Dinî hükümlerin uygulanışı ile ilgili hükümleri ele alan bilim 238a/8		
f.-dur	(3) 148b/11, 265a/4, 285b/3		
filûri (bk. fulûri)	(5): Altın sikke, Avusturya'nın on kuruşa denk gelen parası 242a/8, 242a/9, 242a/10, 242a/10, 242a/12		
fındık	(1): Fındık 154b/11		
fırka	Ar. (1): İnsan kalabalığı, insan topluluğu 278b/13		
f.-dan	(1) 278b/13		
f. ol-	(1) 278b/10		
fırkateyn	Ar. (1): Eskiden kullanılan bir çeşit savaş gemisi 278b/11		
fısk	Ar.: Allah yolundan çıkma; hainlik; dinsizlik		
f.-da	(2) 117b/9, 142b/5		
f.-ı	(1) 298a/12		
fışş (bk. faşş)	Ar. (1): Yüzük taşı 244b/11		
f.-ı	(3) 244b/7, 244b/9, 247a/12		
fıstık	(2): Fıstık 122b/12, 122b/11		
fıtnat	Ar. (1): Zihin açıklığı, zeyreklik 44b/3		
f.-ı	(1) 25a/6		
fıtra	Ar. (1): Ramazan bayramında verilen miktarı belli sadaka 198a/5, 75b/3		
fıtrat	Ar. (2): Yaratılış, huy 77b/68, 245b/7		
fıtrî	Ar. (1): Tabîi, yaratılıştaki 176b/15		
fızz	Ar.: Gümüş		
f.-ı	(1) 244a/13		
fızza	(Ar. fıdda) (1): Gümüş 242a/4		
fî	Ar. (14): İçinde, -de 2b/14, 5a/10, 5a/12, 6a/7, 6a/11, 112b/10, 144b/14, 158b/4, 200b/9, 203b/5, 208a/13, 267b/7, 289a/10, 291b/2, 203b/5		
fîdâ	Ar.: Feda, kurban		

f. ol-	(1) 146a/9	f.-e gel-	(1) 115a/7
fıdan	Yun.: Taze ağaç, fidan	f.-e getürme-	(1) 226b/2
f.-i	(1) 112a/1	fil	Ar. (5): Fil, bilinen büyük hayvan 143a/11, 143a/14, 143a/15, 143b/1, 171a/11
fiğân	Far. (3): Çılgılık, inleme 296b/3, 296b/4, 296b/8	f.-e	(2) 143a/6, 143b/4
f.-ına	(1) 136a/1	f.-i	(2) 143a/9, 143a/13
f. it-	(2) 254a/1, 295a/14, 296a/3, 296b/9	f.-ün	(1) 143b/1
figār	Far. (1): Yara, ceriha 167b/11	fi'l-cümle	Ar. (3): Sonunda, nihayette 166b/4, 173a/6, 174b/13
fi'il (bk. fi'il)	Ar.: İş, amel, eylem	f.-dür	(1) 286a/7
f.-den	(1) 47b/7	fi'linsüz	Ar.+T.(1): İstemeyerek, istek dışı 137a/12
f.-dür	(1) 218b/4	fi'liyye	Ar.: Gerçekten yapılan iş, işle ilgili
f.-leri	(1) 1b/4	f.-dür	(1) 246a/1
fikir	Ar.: Fikir, düşünce; idrak	firāk	Ar.: Ayrılık, ayrılma
f.-dür	(1) 225a/6	f.-uñ	(1) 41a/8
f.-leruñ	(1) 84b/9	f. ol-	(1) 174b/10
fıkr	Ar. (2): Fikir, düşünce; idrak, zan 43b/11, 44a/12	firāset	Ar. (1): Anlayışlılık, sezgi; mertlik 219a/6
f.-ile	(1) 49a/3	f.-ile	(1) 44a/11
f. eyle-	(1) 32a/4	firāş	Ar. (5): Döşek, yatak 144b/11, 144b/12, 235a/13, 295b/3, 307a/9
f.-i 'āmel itdür-	(1) 90b/14	f.-ında	(1) 134a/5
f. it-	(3) 31b/14, 195a/4, 257a/1	f.-umda	(1) 135a/8
fıkriyye	Ar. (1): Fikirle ilgili, düşünülererek meydana getirilen 98a/3	firdevs	Ar. (1): Cennet; bahçe 307b/7
fi'il (bk. fi'il)	Ar. (12): İş, amel, eylem 2a/11, 2a/12, 2a/12, 2a/13, 89a/9, 119b/2, 219a/6, 219a/6, 227a/2, 228b/12, 273b/14, 297a/7	firūzec	Ar. (2): Mavi renkli, değerli yüzük taşı 133a/9, 247a/4
f.-e	(5) 47b/6, 115a/7, 189b/13, 226b/2, 257a/8	fi-seblli'llāh	Ar. (3): Allah yolunda; karşılık beklemeksizin 2b/14, 200b/9, 208a/13
f.-i	(4) 206b/9, 223a/12, 295b/15, 304a/6	fitne	Ar. (10): Belâ; karışıklık; dinstizlik; güzel yüz 71b/1, 71b/7, 187b/1, 203b/14, 205a/13, 215b/4, 240a/9, 250a/7, 281b/14, 306a/11
f.-in	(4) 193a/5, 193a/7, 193a/8, 201a/12	f.-de	(1) 64b/3
f.-inden	(1) 119b/1	f.-den	(2) 155b/15, 196b/10
f.-indendür	(1) 100a/14	f.-dür	(8) 73a/11, 78a/10, 86a/4, 202b/6, 204b/14, 216a/15, 233a/3, 250a/5
f.-ine	(2) 2a/10, 190b/10	f.-si	(2) 76b/9, 283b/2
f.-inüñ	(1) 239a/10	f.-ye	(1) 72b/14
f.-i kabih işle-	(2) 189b/12, 190b/10	f. it-	(2) 226a/2, 284a/10
f.-i münker işle-	(1) 306b/1	f. ol-	(1) 132a/2
f. it-	(3) 10a/2, 250a/8, 289a/9	f.-ye düş-	(12) 202a/6, 220a/1
f. işle-	(8) 146a/3, 147a/11, 176b/6, 193a/5, 193a/7, 193a/8, 201a/12, 299a/2		

fodla	f.-ye ve ğāma düş- (1) 88b/13 (1): Kaba francala ekmeği, imaret ekmeği 157a/14
fu'ād	Ar. (1): Kalp, yürek, gönül 279b/10
fuḥṣ	(Ar. faḥṣ) (1): Bir şeyin iç yüzünü anlama 282b/11
fuḥṣ	Ar. (1): Fuhuş, namusa aykırı hareket 306a/8
fuḥṣā	f.-ıla (1) 285a/14 Ar.: Fuhuş, zina, meşru olmayan şehvânî hâller (1) 118a/3
fuḫā'	f.-dan Ar. (1): Boza; kaynayan sıvıdan çıkan kabarcık 293a/7
fuḫarā	Ar. (3): Fakirler, yoksullar 138a/13, 163b/5, 223b/7
fulān	f.-dan (2) 123a/2, 282a/15 f.-nuñ (1) 3a/9 f.-ya (5) 153b/8, 211a/3, 236a/12, 293a/5, 299a/9
fulūri (bk. fılūri)	Ar. (6): Herhangi biri, filan 42a/11, 43b/4, 156a/1, 257a/5, 296a/4, 303b/10
fulūri (bk. fılūri)	Ar. (4): Altın sikke, Avusturya'nın on kuruşa denk gelen parası 122b/14, 189b/10, 216b/3, 242a/9
furḳāniyye	Ar. (1): Kur'ânla ilgili 48b/3
furṣat	Ar.: Uygun zaman, faydalanma sırası
fuṣūl	f.-dur (1) 94b/10 Ar. (1): Fasıllar, bölümler 3b/13
fūta	Far.: Peştemal, eskiden kullanılan bir çeşit kumaş
fuṭur	f. dutun- (1) 181a/1 Ar. (2): Zehirli mantar 123a/2, 123a/1
fuvāk	(1): Hıçkırık 290a/2
fūyasaka	Ar.: Fesatçı kadın, arabozucu kadın
fūyasıka	f.-dur (1) 144b/11 Ar. (1) Fesatçı kadın, arabozucu kadın 144b/3

fuzūl	Ar.: Gereksiz, fazla şey veya söz
fücā'eten	f.-ı (1) 121b/2 Ar. (1): Ansızın, birdenbire 136b/14
füc'eten	Ar. (1): Ansızın, birdenbire 296a/6
fücl	Ar. (1): Turp; bayır turbu 123a/6
fücūr	Ar.: Günahkârlık
fulful	f. it- (1) 137a/5 Ar. (2): Karabiber 123a/4, 123a/3
fülüs	Ar. (1): Paralar, bakır sikkeler 247b/14
fürāt	f.-ıla (1) 227b/4 Ar.: Tatlı su
fürū'	f.-ı leziz ol- (1) 96a/10 Ar.: Dallar, budaklar; ikinci derecede önemli olan şeyler
fürüc	f.-ı (2) 114b/9, 130a/2 Ar. (1): Dişilik organları 144a/14
fütūḥ	Ar. (1): Üstünlük, galibiyet 153a/1
fütühāt	Ar. (1): Zaferler, fethedilen, zaptedilen memleketler 253b/5

-G-

ğabn	Ar.: Alışverişte hile, aldatma, yalancılık
ğaddār	ğ.-dur (1) 216a/6 Ar.: Gaddar, çok zulüm yapan, merhametsiz
ğadr	ğ.-dur (2) 151b/14, 224b/14 Ar. (1): Hainlik, merhametsizlik; haksızlık 159a/9
ğāfil	Ar.: Gaflette bulunan, ihmâl eden; dikkatsiz, dalgın; tembel
ğafir	ğ.-dür (1) 109b/9 ğ. ol- (1) 54a/12 Ar. (1): Çok fazla
ğafilāt	cemm-i ğ. : Büyük cemaat, insan kalabalığı 270b/2 Ar.: Gafletler, dalgınlıklar,

	dikkatsizlikler	93a/3, 98b/5, 98b/5,
ğ.-dandur (1) 54a/13		99a/7, 112a/8, 123a/11,
ğaflet	Ar.: Gafillik, boş bulunma, dalgınlık ; ihmal	127b/10, 133a/14, 135a/5, 143b/10, 145a/5, 169b/13,
ğ.-den (1) 219b/12		180b/13, 182a/1,
ğ.-dür (2) 186b/15, 221b/1		182a/2, 182b/2,
gāh	Fars.(10) Zaman	195a/12, 196a/14,
	bildiren edat; arasıra, bazı 36b/10, 36b/10, 36b/11, 36b/11, 49b/12, 49b/12, 52b/7, 83a/7, 136b/7, 136b/7	196b/1, 202b/1, 202b/2, 211b/2, 212b/12, 214b/11, 217b/5,
gāiyye	Ar.: Ereğçilik	218a/8, 220a/13, 230a/11, 231b/6,
ğ.-dür (1) 61a/11		240a/6, 249b/6,
ğalat	Ar.: Yanlış, yanılma	276b/10, 284a/4,
ğ. it- (2) 10a/15, 75b/9		284b/2, 290b/10,
galeb(e)	Ar. (4): Galip gelme, yenme, üstünlük; çokluk, kalabalık 12b/2, 133a/12, 172a/1, 215a/6	293b/10, 293b/10, 295b/10
ğ.-sin (1) 92b/5		ğālībā Ar. (3): Sağlam bir ihtimale göre, görünüşe göre, belki 35a/11, 89b/2, 91b/9
ğ.-sine (1) 180b/15		ğāliye Ar. (1): Misk ile anberden yapılan boya olarak kullanılan siyah, kokulu bir madde 297b/13
ğ.-styledür (1) 49b/12		ğalız Ar.(4): Kaba, nezâket dışı, terbiye dışı; şeffaf olmayan, kalın, sık 90b/1, 165b/1, 177b/3, 188b/14
ğ.-ye (2) 71a/1, 205b/6		g. ol- (2) 113b/5, 186a/7
ğ.-ine (1) 71a/4		g.ü'-t-ṭāb' ol- (1) 108b/4
ğ. eyle- (4) 12a/15, 12b/1, 150b/7, 187b/10		ğamām Ar.: Bulut
ğ. it- (16) 7a/4, 12a/10, 12a/12, 12a/13, 12b/2, 12b/7, 12b/8, 48/13, 127b/12, 144a/8, 145a/6, 173b/4, 180b/13, 202b/2, 215a/10, 221b/15		ğ.-ıla (1) 72b/4
ğaleyān	Ar. (1): Kaynama, çalkalanma, coşma 104a/12	ğam-ğın Ar.: Gamlı, kederli, tasalı
ğālīb	Ar. (11): Galebe eden, üstün gelen, yenen; daha kuvvetli 7b/2, 13b/10, 58a/5, 69b/4, 76b/12, 76b/13, 76b/15, 77a/8, 127a/9, 282b/2, 293b/10	ğ. it- (1) 12a/4
ğ.-dür (5) 50b/3, 76a/12, 79a/2, 81b/14, 96a/8		ğāmız Ar.: Anlaşılması güç olan, karışık, kapalı söz (1) 229b/15
ğ.-e (1) 37b/4		ğ.-dur (1) 229b/15
ğ.-inden (1) 73a/14		ğam(m) Ar. (14): Keder, kaygı, dert 12a/4, 17b/11, 37a/3, 57a/11, 81b/15, 86b/14, 93a/5, 93b/10, 121a/9, 122b/9, 130a/7, 160a/1, 208a/15, 242b/1, 296a/6
ğ. ol- (53) 12a/9, 30b/4, 48b/10, 48b/10, 51b/13, 56b/1, 67a/8, 68b/12, 70a/5, 78a/5, 78a/6, 78a/7, 87a/7, 88a/8,		ğ.-a (1) 88b/13
		ğ.-dan (7) 93a/15, 108a/12, 180b/6, 186a/14, 204a/5, 212b/4, 221a/5
		ğ.-dayısa (1) 208a/15

- ğ.-dur (12) 73a/11, 78a/10, 108a/11, 108b/7, 128a/3, 145b/6, 149b/2, 158a/14, 161a/2, 163a/12, 205b/6, 287b/11
- ğ.-ıla (1) 46b/14
- ğ.-ından (1) 306a/9
- ğ.-ların (1) 204a/1
- ğ.(m)-a (1) 85b/6
- ğ. gel- (1) 53a/11
- ğ. ol- (2) 97b/10, 101a/4
- ğ-a düş- (1) 91b/12
- ğammāz** Ar. (2): Fitneci, iftira ederek zarar veren 155b/15, 204a/8
- ğ.-dur (2) 80a/4, 288a/6
- ğ.-ıymışsın (1) 206a/13
- ğ.-lar (1) 138b/5
- ğ. ol- (1) 211a/15
- ğammāzlık** Ar.+T.: Fitnecilik, arabozculuk
- ğ.-dur (1) 212a/15
- ğam-nāk** Ar.+Far. (1): Gamlı, kaygılı, tasalı 8a/2
- ğamz** Ar.: Gammazlama, münafıklık etme
- ğ. it(d)- (2): Gammazlamak 154b/12, 156a/1
- ğamze** Ar.: Gammazlamak, münafıklık etmek
- ğ. it- (1) 199a/14
- ğanem** Ar. (6): Koyun 142a/10, 142a/11, 142a/10, 142a/8, 160b/3, 179b/11
- ğ.-e (1) 142a/9
- ğ.-ler (1) 142a/13
- gani** Ar. (11): Zengin, varlıklı 31b/8, 84b/7, 102b/15, 119a/3, 125a/13, 148a/2, 168a/9, 183a/13, 184a/11, 252a/10, 300b/14
- ğ.-dür (7) 88b/3, 99a/5, 116b/8, 130a/3, 180a/7, 225b/3, 308a/10
- ğ.-ler (1) 228a/10
- ğ.-lere (4) 73b/1, 248b/13, 285b/15, 293a/4
- ğ.-lerle (1) 160b/8
- ğ.-se (11) 30a/6, 89a/5, 163b/14, 164b/7, 178a/12, 178a/13, 180b/2, 188b/6, 189b/1, 198a/7, 206b/1, 245a/2, 288b/7
- ğ.-ye (1) 248b/12
- ğ.-yise (1) 89a/4
- ğ. kıl- (1) 88a/15
- ğ. ol- (18) 163b/3, 168b/14, 174b/2, 174b/14, 178a/9, 178b/11, 180a/8, 180b/2, 191b/2, 195a/3, 199b/2, 207a/15, 212b/7, 217a/5, 245a/3, 249b/12, 287a/1, 295b/2, 299a/12
- gānimen** Ar. (2): Ganimet almış olarak 242a/1, 300b/2
- ganimet** Ar. (6): Emeksiz elde edilen kazanç, düşmandan alınan mal 150b/1, 156a/3, 163a/5, 200b/13, 226a/14, 232b/13
- ğ.-ile (1) 47a/6
- ğ.-den (2) 33a/15, 161a/12
- ğ.-dür (11) 86a/12, 142a/9, 149a/3, 158b/4, 159b/3, 159b/9, 161b/3, 185a/12, 224a/5, 227b/2, 281b/12
- ğ.-ler (1) 91a/15
- ğ. bul- (1) 87b/1
- ganimetlen-** Ar.+T.: Emeksiz kazanç elde etmek
- ğ.-diler (1) 87b/2
- ganīy(y)e** Ar. (7): Zengin, varlıklı kadın 87b/9, 116b/6, 125a/10, 128a/1, 146b/14, 150a/14, 153a/6
- ğ.-dür (1) 141a/5
- gār** Ar. (1): Mağara, ın yār-ı ğ. : Mağara dostu (Hz. Ebubekir) 253b/5
- garāmet** Ar. (1): Vergi, borç 241b/11
- garb** Ar. (1): Kavak ağacı 122b/9
- gāret** Ar.: Çapul, yağma, akın
- ğ. it- (1) 67b/4
- garīb** Ar. (5): Garip, kimsesiz, ülkesinden ayrı olan 148a/5,

	170b/9, 170b/10, 170b/11, 294b/14.
ğ.-den	(1) 119a/1
ğ.-dür	(3) 124b/13, 149a/3, 150a/14
ğ.-e	(1) 6b/14
ğ.-ise	(1) 163b/3
ğ. ol-	(1) 290a/1
ğaribe	Ar. (1): Garip, kimsesiz kadın 133b/3
ğ. ol-	(1) 133b/3
ğarım	Ar. (1): Alacaklı; rakip 66a/2
ğ.-i	(1) 66a/2
ğ.-ile	(1) 220b/1
ğarızıyye	Ar. (1): Yaratılıştan, kendiliğinden 6b/2
ğark	Ar.: Batma, boğma; boğulma
ğ. ol-	(10) 17b/6, 92b/6, 92b/7, 92b/9, 92b/9, 92b/10, 92b/14, 95b/4, 104a/8, 267b/3
ğarrā	Ar.: Beyazlık, parlaklık, güzellik
ğ.-sından	(1) 3a/5
ğaşb	Ar.: Zorla alma, zaptetme
ğ.-ıla	(1) 220b/8
ğasl	Ar. (2): Yıkama, yikanma; ölüyü yıkama 45b/12, 218b/10
ğ. it-	(2) 297a/12, 297a/14
ğassāl	Ar. (1): Yıkayıcı, ölü yıkayan 297a/15
ğaşm	Ar. ğaşūm: inatçı, zalim
ğ.-inuñ	(1) 159a/11
ğaşūm	Ar. (2): Zalim, inatçı 128b/3, 136a/12
ğ.-dan	(1) 132b/14
ğ.-dur	(2) 127a/1, 127a/2
ğaşy	Ar. (1): Kendinden geçme, bayılma 289b/14
ğatit	Ar. (1): Devenin anırması, horlamak 186b/15
ğavğā	Ar. (3): Kavga, savaş 124b/11, 138b/4, 241b/11
ğ.-ya gir-	(1) 239a/2
ğ. eyle-	(1) 124b/12
ğāvi	Ar.: Çok azgın, çok azmış
ğ.-dür	(1) 241a/6

ğavş	Ar.: İçine girmek için bir şeyi derinleştirme, iyice anlama
ğ.-ı	(2) 54a/3, 54a/5
ğavvāş	Ar. (1): Dalgıç, çeşitli amaçlarla suya dalan, denize inen kimse 227a/9
ğayb (bk. ğāyib)	Ar. (4): Gizli olan, göze görünmeyen şey; belirsiz, bilinmeyen şeyler 14b/4, 33b/5, 82b/4, 276a/3
ğ.-da	(1) 7b/7
ğ. ol-	(2) 107b/11, 107b/13
ğaybet	Ar. (1): Aleyhinde bulunma, arkasından söyleme, çekiştirme, dedikodu yapma; kaybolma 218b/12
ğ.-de	(1) 276b/11
ğ.-dür	(2) 86a/1, 149b/2
ğ.-ile	(1) 45a/8
ğ. it-	(17) 31b/9, 56a/10, 58a/2, 91b/4, 149b/3, 158b/11, 159a/3, 159a/13, 159a/15, 171a/5, 172b/10, 188a/5, 218b/13, 218b/14, 225b/1, 246a/11, 287a/5, Ar. (3): Göze görünme- yen şeylere ait, görün- mezlik dünyasına mensup 276a/6, 276a/2, 276a/4
ğ.-durur	(1) 153a/1
ğaybiyye	Ar. (3): Göze görünmeyen şeylere ait, görünmezlik dünyasına mensup 28a/6, 28b/10, 28b/12
ğaybūbet	Ar. (1): Kaybolma, yokluk, bulunmayış (1) 151b/6
ğ. it-	Ar. (28): Çok fazla, son derece; nihayet, uç, son 21a/14, 22a/13, 23b/12, 116a/10, 163a/6, 166a/6, 163b/6, 167b/10, 169a/4, 169a/12, 170b/3, 170b/15, 172a/5, 179a/6, 180a/3,
ğāyet	

- 181a/10, 182a/6,
183a/12, 184a/7,
184a/8, 186b/9
202a/4, 234b/2,
258a/6, 258a/6, 262b/5,
273a/4, 271b/12
ğ.-de (27) 111a/4, 135b/4,
149b/5, 150b/10,
160a/1, 167a/7, 173a/5,
180b/1, 185a/11,
190a/3, 202b/5, 211a/3,
211b/7, 213a/4, 216b/1,
226b/14, 240b/7,
243b/3, 247a/8, 247b/3,
257a/1, 258a/8,
258b/10, 273a/3,
279b/7, 280a/10,
284b/12
ğ.-lerüñ (1) 3a/3
ğ. ol- (1) 157b/7
ğaygu : Kaygı, sıkıntı, tasa
ğ.-dan (1) 126b/6
ğayıb (bk. **ğayb**) Ar. (6): Gizli olan,
göze görünmeyen şey,
kayıp; belirsiz,
bilinmeyen şeyler
76b/10, 84a/7, 145b/2,
175b/4, 231b/7, 239b/3
ğ.-de (2) 236b/14, 300b/8
ğ.-den (2) 28b/5, 141b/2
ğ.-idi (1) 209b/8
ğ.-ile (1) 53a/8
ğ.-ise (3) 79b/8, 236a/11,
263b/6
ğ.-ler (1) 289b/8
ğ.-üñ (2) 53a/8, 295b/5
ğ. ol- (7) 52b/3, 53a/7, 56b/5,
84a/6, 84a/7, 151b/7,
217a/1
ğ. gel- (4) 51b/15, 105a/5,
221b/1, 239b/4
ğayn Ar. (6): Arap alfabe-
sindeki Ğ harfi
122b/9, 142a/8, 218b/7,
227a/9, 235a/4, 289b/13
ğayr Ar. (26): Ayrı, başka,
diğer; yabancı, bildik
olmayan 23a/9, 24a/2,
24a/2, 24a/6, 28b/4,
49b/14, 84a/14, 110a/2,
116a/15, 119a/13,
120b/9, 126a/12,
130a/6, 148a/1,
149b/10, 151b/10,
152a/3, 154a/5, 154a/7,
190b/7, 200a/14,
221b/11, 229b/13,
241b/12, 281a/12,
288a/3
ğ.-a (1) 213b/5
ğ.-dan (2) 102b/8, 182b/12
ğ.-uñ (8) 94b/4, 102b/8,
129a/9, 186a/3, 186a/4,
227a/8, 240b/11,
301a/14
ğ.-ı münkesir bul- (1) 242a/1
ğayret Ar. (1): Çalışma,
çabalama 218b/12
ğayrı Ar. (61): Başka, diğer;
yabancı, bildik olmayan
2a/3, 10a/1, 11a/4,
13a/4, 17a/5, 21a/4,
36b/13, 36b/1439a/9,
42b/15, 43a/3, 43b/3,
47b/9, 55b/15, 61b/14,
64b/13, 73b/10, 73b/11,
81b/10, 83a/12,
84a/9, 85a/8, 94b/7,
94b/9, 95b/15, 99b/10,
105b/12, 110b/5,
112b/10, 114a/12,
115a/15, 121a/11,
124a/3, 124b/13,
132a/13, 132b/7,
144b/11, 159b/12,
161a/8, 173b/14,
182b/1, 183a/3,
188b/12, 192b/14,
198b/10, 216b/12,
226a/3, 226a/11,
243a/12, 250b/12,
259b/11, 272b/2,
273a/8, 275a/2, 291a/4,
292a/11, 294a/7,
297a/14, 297b/12,
299a/5, 301b/13
ğ.-da (2) 57b/11, 57b/13
ğ.-dan (2) 84b/7, 89b/6
ğ.-yı (1) 221b/2
ğ.-la (2) 71b/14, 94a/10
ğ.-lar (4) 38b/15, 246a/9,
249a/12, 260b/7
ğ.-ları (2) 11a/11, 255b/2
ğ.-larında (1) 256a/7
ğ.-n-dahı (1) 110a/9
ğ.-na (1) 193a/10
ğ.-ndan (2) 84b/6, 153a/2
ğ.-nı (2) 26a/4, 116a/2

Yüksek İhtisap Dairesi
T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Mühürü

ğ.-sı (2) 62b/14, 173b/12
 ğ.-sına (1) 95b/1
 ğ.-ya (2) 27a/12, 94a/7
 ğ. ol- (1) 259a/10
 ğ.-dan ol- (1) 244a/13
ğayz Ar. (1): Hiddet, öfke, kızgınlık 218b/15
gaz Ar. (1) İpek, ipek böceği kozası 118b/5
ğazā Ar. (1): Bir tür sert ağaç
ğazā Ar.(2): Din uğruna yapılan savaş 219a/11, 230b/13
 ğ.-da (4) 200b/11, 210a/8, 253a/5, 298a/11
 ğ.-dan (2) 134a/4, 137a/4
 ğ.-dur (1) 105a/9
 ğ.-nuñ (1) 148a/3
 ğ.-ya (3) 95b/14, 200b/6, 228a/5
 ğ.-yıla (1) 214b/13
 ğ. it- (5) 195a/7, 195a/14, 196b/1, 230b/13, 267a/4
ğazab Ar. (8): Afet; öfke, kızgınlık 61b/1, 82a/2, 199b/4, 218b/15, 218b/15, 256b/7, 264a/10, 281b/1,
 ğ.-a (1) 180a/6
 ğ.-da (1) 126b/6
 ğ.-dur (1) 206b/15
 ğ.-ıla (8) 103a/8, 107a/13, 107b/2, 179b/7, 202a/4, 212a/9, 219a/8, 290a/2
 ğ.-ına (1) 180a/1
 ğ.-ından (2) 107b/1, 135a/13
 ğ.-ını (1) 126b/6
 ğ. idici ol- (1) 82a/2
 ğ. it- (17) 70a/10, 92b/11, 145b/4, 189b/9, 189b/11, 219a/2, 219a/3, 251b/8, 262a/1, 268a/2, 268a/2, 268a/3, 268a/3, 268a/4, 268a/6, 302b/7, 304a/2, 307b/10
ğazabıyye Ar.: Öfkeye ait, kızgınlığa ait
 ğ.-dür (2) 149b/13, 136a/11
 ğ.-nüñ (1) 69a/10
 ğ.-si (1) 50b/3
ğazāl Ar.: Ceylan, geyik
 ğ.-a (1) 149a/9

ğ.-lar (1) 149a/5
ğāzī Ar. (3): Savaşan sağ dönen 107b/15, 140b/2, 203a/12
 ğ.-lere (1) 220a/11
ğāzī (Ar. ğızā): Gıda, yiyecek, besin
 ğ.-yile (1) 115b/8
ğazl Ar. (2): İp 218b/7, 237b/6
ğazūb Ar. (1): Kızgın, öfkeli 171b/14
ğazzāl Ar. (1): İp eğirici 227a/15
ğazzārī Ar. (1): Çanak çömlek yapıp satan kişi 227a/14
gebre Yun. (2): Kaparı denilen bir bitki 157b/7, 157b/9
geç (6): Geç, erken olmayan 16b/9, 16b/12, 17a/2, 37b/3, 168b/1, 205b/14
 g. ol- (2) 36b/11, 36b/13
geç- : Geçmek, geçip gitmek, vazgeçmek, yaşamak
 g.-di (6) 23b/10, 24a/3, 90b/15, 165a/11, 267b/3, 282b/13
 g.-diler (1) 87b/2
 g.-dügi (1) 36a/14
 g.-dükden (2) 7b/14, 68a/13
 g.-e (1) 52b/12
 g.-en (9) 7b/2, 12a/7, 23a/1, 24a/9, 25a/13, 33a/13, 34b/3, 35a/9, 104a/10
 g.-er (7) 41a/7, 55b/10, 88b/15, 92a/12, 92b/10, 225b/4, 247a/11
 g.-mez (2) 216b/4, 242a/8
 g.-miş (3) 11b/9, 91b/9, 97b/8
 g.-mişdür (9) 52b/4, 56b/6, 96b/9, 113b/1, 116b/7, 161a/1, 234a/13, 235a/13, 263b/2
 g.-mişidi (3) 156b/11, 163a/2, 308a/12
 g.-se (3) 87b/1, 93a/14, 306a/6
geçmek(g) (1): Geçmek, geçip gitmek, vazgeçmek, yaşamak 289b/14
 g.(g)-ile (2) 95b/14, 95b/14
geçmeklik(g): Geçme, geçip gitme
 g.(g)-ile (1) 68b/2
geçür- : Geçirmek

- gel- g.-dügi (1) 15b/1
 (1): Gelmek 281b/8
 g.-di (108) 20b/9, 25b/8,
 32a/9, 43a/3, 54b/15,
 55a/2, 55a/5, 59a/8,
 68a/5, 72b/2, 76b/6,
 86b/10, 91a/8, 91b/2,
 91b/11, 94b/7, 96b/11,
 97a/5, 103a/15, 104a/4,
 105b/8, 106a/11,
 107b/7, 107b/8, 109b/8,
 112a/12, 114b/1,
 118b/7, 120a/15,
 120b/1, 122a/8,
 122a/10, 125b/7,
 125b/9, 130a/13,
 131a/2, 131a/15,
 132a/6, 135a/8, 135b/2,
 138a/6, 139a/12,
 139a/13, 140a/4,
 140b/1, 140b/4, 144b/9
 g.-diler (4) 135b/3, 208a/6,
 263b/9, 300b/10
 g.-diyse (1) 9a/14
 g.-dügi (4) 103b/3, 230b/15,
 301b/3, 302a/6
 g.-dük (14) 6b/12, 10a/8,
 11a/7, 12a/2, 13a/8,
 14b/2, 16a/12, 23b/14,
 24a/3, 25a/15, 28a/11,
 36a/6, 40a/4, 274a/9
 g.-düm (1) 279b/1
 g.-dün (1) 96a/2
 g.-e (47) 51b/15, 51b/15,
 51b/15, 55b/10, 55b/14,
 65a/5, 79b/8, 81a/8,
 84a/2, 105a/5, 115a/7,
 131b/1, 132b/7,
 134a/15, 136b/12,
 145b/3, 148b/9,
 159b/12, 160a/3,
 164a/10, 166b/11,
 168b/1, 171b/6, 182a/7,
 188b/4, 205b/14,
 205b/15, 214a/13,
 221b/1, 221b/1, 231b/7,
 236a/11, 236b/14,
 236b/15, 239b/4,
 263b/6, 265a/2, 283b/6,
 285b/6, 290b/10,
 292a/13, 295a/11,
 300a/6, 300b/2, 300b/5,
 300b/8, 305a/12
 g.-ecek (4) 9b/6, 11b/9, 50b/10,
 120b/8
 g.-eceedür (1) 113b/1
 g.-eler (1) 89a/7
 g.-en (3) 28b/2, 46a/11,
 279b/7
 g.-icek (1) 107b/7
 g.-ince (1) 30b/8
 g.-iyori (1) 202b/5
 g.-medi (3) 136b/3, 303b/5,
 305a/12
 g.-mese (1) 133b/8
 g.-meye (2) 70b/4, 172b/10
 g.-mez (8) 10a/5, 40a/7,
 125a/2, 201b/3,
 224b/10, 235a/14,
 260a/11, 282a/6
 g.-mezdi (1) 84b/13
 g.-mezse (1) 136b/3
 g.-miş (14) 13a/6, 109b/7,
 150a/4, 165b/6,
 169b/13, 202b/4,
 205a/3, 212b/1, 220a/7,
 264a/4, 293b/1,
 295a/14, 301a/13,
 302a/11
 g.-mişdür (5) 179b/5, 189a/10,
 238b/7, 287b/9, 293a/5
 g.-se (12) 2a/11, 11b/4,
 127b/4, 130b/11,
 159b/12, 188b/14,
 211b/5, 226b/13,
 269a/11, 299a/4,
 301a/6, 303a/7
 g.-sün (2) 169b/12, 253a/3
 g.-ün (4) 42a/2, 127b/6,
 156b/8, 262a/15
 g.-üp (4) 7a/11, 14a/4, 33b/7,
 141b/9
 g.-ür (26) 8a/7, 8b/11, 17b/4,
 33b/11, 39a/1, 58b/15,
 62b/3, 73b/14, 84a/2,
 135b/9, 138a/5,
 155a/10, 181a/12,
 181b/5, 181b/6, 185a/4,
 187a/10, 209b/9,
 224a/10, 230a/6,
 253a/15, 255b/13,
 260a/12, 262a/12,
 273b/6, 273b/7
 g.-ürdi (1) 258a/11
 g.-ürken (1) 184b/14
 g.-ürse (1) 18a/14
 g.-ürsin (1) 254a/6

g.-üp bite yürü- (1) 292a/13
 g.-üp git- (1) 144b/6
 g.-üp yat- (1) 253b/8
gelin (1): Gelin 79b/1
gelincek(g) (bk. **gelincik**): Ars
 denilen hayvan
 yir g.(g)-i 187b/6
gelincik (bk. **gelinceg**) (1): Ars
 denilen hayvan 128b/3
gelme (1): Gelme, gelme
 eylemi 291b/3
 g.-si (2) 41b/2, 73a/15
gelmek(g) (2) 39b/8, 175b/4
 g.-den (1) 305a/13
 g.-dür (1) 214a/4
 g.(g)-e (2) 71b/5, 151a/13
 g.(g)-ile (2) 53a/8, 53a/12
gelmeklik (1): Gelmek 234a/15
gemi (10): Gemi 93a/14,
 94a/4, 94a/7, 94a/10,
 94a/13, 94b/4, 94b/12,
 94b/15, 95b/9, 96a/15
 g.-de (6) 94b/1, 94b/7, 94b/9,
 95b/13, 95b/13,
 185b/11
 g.-de ol- 136a/15
 g.-den (4) 93b/5, 93b/11,
 94a/5, 94a/9
 g.-deyin (1) 94b/7
 g.-dür (1) 98b/1
 g.-nüñ (2) 93b/7, 94b/2
 g.-si (2) 94a/11, 119b/13
 g.-ye (6) 93b/3, 93b/6,
 94b/12, 98a/15,
 119b/14, 298a/8
 g.-yi (3) 95b/6, 95b/7, 96a/9
 g.-ol- (1) 95b/3, 95b/4
gemici (1): Gemici, gemi
 kullanan veya gemide
 çalışan kişi 229a/11
 g.-si (1) 95b/11
gēñ (2): Geniş 90b/10,
 182a/1
 g.-idi (1) 258b/6
 g.-ol- (1) 97b/1
genc Far. (1): Hazine, servet
 242b/10
genç(c) (3): Genç, delikanlı
 18b/6, 165b/9, 173a/4
 g.(c)-i (1) 104b/3
gendene Ar. (2) 0 Pırasa 124b/6,
 124b/8
gendüm Far. (1): Buğday 118b/1
gēñlik(g) : Genişlik

g.-dür (1) 97b/13
 g.(g)-i (1) 93b/7
ger Far. (1): Eğer 293a/1
gerçek(g) (3): Gerçek 14b/2,
 214b/2, 223b/5
 g.-dür (3) 11b/8, 19b/2,
 106a/14
 g.(g)-i (2) 15a/10, 15a/14
 g.-sin (2) 91b/10, 152b/2
gerçi Far. (3): Her ne kadar,
 ise de 61a/6, 224a/11,
 279b/11
gerek (41): Gerek, gerekir,
 mutlaka, ister ... ister,
 gerekli 2a/11, 5b/9,
 5b/9, 17a/8, 17a/9,
 17a/10, 17a/11, 17b/13,
 17b/14, 18a/10, 18a/10,
 18b/13, 27a/4, 30b/6,
 34a/9, 34a/10, 42a/11,
 49b/7, 57b/15, 70a/14,
 72a/8, 74b/5, 76a/12,
 84a/1, 84a/2, 84a/3,
 84b/2, 89b/10, 98a/14,
 165b/5, 171a/7,
 173b/15, 213a/6,
 227a/1, 241b/7, 241b/7,
 254b/15, 268b/15,
 270a/12, 279b/9,
 280a/11
 g.-dür (26) 11b/4, 18a/3,
 27a/8, 29a/11, 30b/11,
 41b/10, 54a/10, 96a/5,
 108b/12, 126b/13,
 142a/15, 153a/15,
 172b/13, 173a/2,
 173a/2, 241a/8, 255a/1,
 255b/10, 257b/2,
 259a/10, 261b/5,
 268b/15, 269a/11,
 275b/5, 280a/6, 283a/1
 g.-mez (2) 20b/11, 254a/6
 g.-se (17) 42b/1, 42b/2,
 49a/9, 52a/7, 52a/7,
 89b/9, 89b/9, 89b/9,
 89b/9, 89b/11, 89b/11,
 90a/3, 90a/4, 255a/15,
 255b/1, 271b/15,
 271b/15
gerinmek (1): Gerinmek, kolları
 açarak gövdeyi gergin
 duruma sokmak 214a/2

- getür-** (2): Getirmek, nakletmek 165a/6, 253b/11
- g.-di** (3) 1b/1, 148a/7, 264b/8
- g.-diler** (2) 184b/14, 297b/14
- g.-dügi** (2) 83a/9, 268b/7
- g.-dün** (1) 55b/8
- g.-e** (7) 31a/2, 55b/7, 79b/1, 177a/10, 191a/6, 191a/12, 301a/5
- g.-eler** (1) 108b/1
- g.-eyin** (1) 136b/2
- g.-medi** (1) 152a/1
- g.-meye** (1) 226b/2
- g.-mez** (3) 271a/9, 273a/14, 284b/15
- g.-miş** (5) 124b/5, 161a/5, 181a/6, 253b/11, 307a/3
- g.-mişler** (2) 104a/8, 296a/3
- g.-se** (3) 133a/6, 164b/3, 190b/5
- g.-seler** (5) 85a/4, 192a/12, 231b/11, 231b/12, 295b/6
- g.-sün** (2) 170a/13, 188a/9
- g.-üp** (2) 107b/2, 271b/5
- g.-ür** (4) 67b/5, 74a/10, 192a/11, 278b/13
- g.-ürler** (2) 278b/13, 278b/13
- g.-i gel-** "hemen getirmek" 96a/2
- getürmek(g)** : Getirmek
- g.-den** (1) 245a/11
- g.-dür** (1) 154a/3
- g.(g)-e** (2) 9b/15, 152a/1
- gey** Far. (1): Çok, pek çok 246b/10
- gey-** : Giymek
- g.-di** (3) 248b/8, 249b/10, 249b/12
- g.-dügi** (3) 143b/9, 248a/8, 249a/3
- g.-düm** (1) 264a/5
- g.-ecek** (1) 207a/12
- g.-ecekler** (1) 248a/15
- g.-en** (1) 249a/2
- g.-er** (3) 203a/7, 244a/11, 249b/8
- g.-erler** (1) 248b/4
- g.-mese** (2) 297b/6, 302a/4
- g.-miş** (7) 119b/12, 203a/5, 203a/6, 207a/6, 241b/12, 248b/1
- g.-se** (27) 165a/1, 191a/15, 203a/8, 203a/10, 204a/5, 207a/8, 207a/13, 207a/14, 207a/15, 241b/9, 243a/8, 243a/11, 243a/11, 248a/13, 248b/6, 248b/7, 248b/8, 248b/9, 248b/13, 248b/14, 248b/15, 249a/2, 249a/6, 249b/3, 249b/4, 297b/6, 302a/7
- g.-üp** (1) 249b/8
- g.-e gel-** (1) 302a/6
- geydür-** : Giydirmek
- g.-di** (1) 264a/5
- geyik** (6): Geyik 149a/2, 149a/7, 184b/7, 185a/7, 187b/4, 231b/9
- şığın g.(g)-i** (1) 150a/11
- ayrık g.(g)-i** (1) 150a/15
- g.(g)-imiş** (1) 150a/13
- geyil-** : Giyilmek
- g.-ür nesne vir-** (1) 302a/4
- geymek** (5): Giymek 248a/9, 248a/9, 248a/10, 248b/12, 248b/13
- geyür-** : Giydirmek
- g.-ür** (1) 267b/5
- gezdür-** : Gezdirmek
- g.-en** (1) 204b/7
- g.-üp** (1) 253a/10
- gezdürici** (1): Gezdiren 204b/7
- gezici** (1): Gezen 225b/1
- gıdā** Ar. (3): Gıda, besin 117a/3, 118a/1, 161b/9
- ğ.-dur** (1) 156a/14
- ğ.-lar** (1) 133a/13
- ğ.-sı** (1) 153a/2
- ğ.-sıdur** (1) 76a/5
- ğ.-ol-** (1) 114a/2
- ğıl** (1): Kıl 47a/7
- ğılāf** Ar. (1): Kılıf, kın 205b/11
- ğ. içinde ol-** (1) 205b/12
- ğill** Ar. (1): Düşmanlık, gızlı kın ve gazez
- ğ.-ı gışş:** Kın ve hile 83a/13
- ğilmān** Ar. (1): Gençler, delikanlılar 145b/7
- ğ.-dur** (3) 145b/8, 235b/2, 246a/6
- ğ.-ı** (2) 135a/11, 308a/2
- ğilzet** :Ar.: Kalınlık, kabalık, sertlik
- ğ.-ı** (1) 179b/1

ğınā	Ar. (4): Zenginlik, bolluk, fazlalık 134b/10, 201b/10, 206b/15, 219a/3	32a/10, 47a/4, 54a/1, 65b/9, 66a/6, 67a/11, 67b/9, 68a/5, 70a/4, 72a/15, 81a/11, 81a/12, 83a/3, 92a/1, 122a/11, 126b/8, 136a/3, 136b/14, 144b/6, 148b/2, 156b/4, 165a/6, 254b/3, 257b/4, 257b/4, 268a/8
ğ.-dur	(6) 206b/1, 211b/6, 248b/14, 248b/14, 285b/15, 129a/12	
ğ.-sı	(1) 164b/8	
ğ.-yıla	(1) 219a/4	
ğırbāl	Ar. (1): Kalbur, iri delikli elek 235a/5	g.-de (5) 29b/11, 54a/4, 65b/15, 81a/5, 84a/7
ğırızı	Ar.: Yaratılıştan, tabîi	g.-den (1) 196a/5
ğ.-si	(1) 42b/13	g.-dür (1) 67a/5
ğırra(t)	Ar. (1): Gururlu, kibirli 122b/4	g.-ler (1) 167a/13
ğışāve	Ar. (1): Örtü, perde; göze inen perde 289b/13	g.-lerde (2) 195b/6, 196a/2
ğışş	Ar.: Karışıklık, hile	g.-nüf (2) 14b/4, 15b/3
(ğill-ı) g.-dan	(1) 83a/13	g.-si (3) 17b/12, 27b/5, 178b/8
ğıybet	Ar. (1): Aleyhinde bulunma, arkasından çekiştirme, dedikodu 218b/13	g.-yle (1) 139a/10
gibi	(190): Gibi, benzer 2a/3, 2a/3, 2a/4, 2a/5, 2a/7, 7a/10, 9a/6, 9b/15, 10a/1, 10a/2, 10a/14, 10a/15, 11a/7, 11b/3, 11b/15, 12a/6, 12a/7, 12b/3, 12b/9, 12b/10, 12b/12, 13a/4, 13a/9, 13b/3, 13b/3, 13b/8, 18a/15, 21a/5, 21a/12, 23b/4, 25b/13, 27b/5, 27b/8, 28a/11, 28a/15, 29a/12, 29a/12, 29b/5, 30a/1, 31a/14, 33a/8, 34b/1, 34b/7	g. ol- (1) 67a/1
g.-dür	(51) 7a/8, 7a/8, 10b/2, 12a/8, 21b/3, 38b/9, 53b/1, 64b/6, 66a/3, 67a/1, 80b/11, 81b/1, 85a/11, 99a/13, 102b/9, 104a/10, 109b/15, 114a/2, 122b/8, 127b/9, 129b/10, 135b/14, 138a/5, 142a/6, 148b/3, 151b/1, 151b/7, 155a/8, 155a/9, 155a/10, 183a/5, 183a/10, 184b/4	gıcıyık (1): Kaşınma, kaşıntı, uyuz hastalığı; gicimik 286b/7
g.-ler	(1) 12a/4	gider- : Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak
g.-lerüñ	(1) 11b/11	g.-eyin (1) 109a/11
gıce	(30): Gece 12b/5, 14a/12, 14b/4, 16a/3,	g.-ür (4) 124b/9, 204a/1, 204a/2, 247a/8
		giderici (1): Gideren, yok eden 226a/5
		gidermek (1): Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak 286a/5
		gidici (1): Giden 71a/4
		gıne (bk. yine) (5): Yine, tekrar 60a/10, 63b/5, 75a/15, 98b/6, 188a/2
		gır- (2): Girmek; erişmek, ulaşmak; başlamak; mec. sokmak 135a/11, 135a/12
		g.-di (27) 102b/13, 103b/2, 103b/6, 105b/14, 112a/9, 128b/4, 131a/15, 132a/11, 133a/10, 135a/14, 136a/6, 138a/6, 140b/1, 145a/1, 145a/8, 148a/2, 152a/14, 153a/1, 155b/14, 163a/1, 182a/2, 185b/9, 236a/13, 239a/14, 245a/9, 271a/5, 303b/8

- g.-diler (1) 36a/15
g.-dük (1) 256a/14
g.-düm (2) 263b/8, 299a/10
g.-e [eline mal gir-: kazanmak, elde etmek] (182) 33b/1, 100a/12, 102b/1, 103b/1, 104b/2, 105a/5, 105b/12, 105b/15, 106a/2, 107a/7, 110a/7, 111a/13, 111a/15, 112a/10, 112a/11, 112b/9, 112b/13, 113a/14, 113a/14, 115b/3, 117b/8, 118a/10, 119b/4, 120a/1, 120b/8, 121b/6, 123a/2, 123a/6, 123a/15, 124b/11, 125a/1
g.-ince (1) 65a/8
g.-mese (1) 303b/11
g.-meye (2) 289b/14, 292a/1
g.-mez (3) 83b/4, 211b/10, 306b/15
g.-mezse (1) 239a/12
g.-miş (9) 13a/1, 108a/5, 117b/13, 137b/9, 235a/12, 254a/8, 306a/7, 307a/2, 307a/6
g.-mişdür (3) 111a/6, 227a/11, 227a/12
g.-mişler (1) 225a/7
g.-se (38) 78a/13, 103a/4, 103a/7, 103b/3, 103b/7, 104a/11, 108a/2, 111a/5, 111a/14, 113a/12, 116b/12, 120a/1, 124b/1, 137a/3, 147b/8, 147b/11, 149a/8, 154b/7, 16b/14, 173b/7, 198a/15, 200a/12, 215b/14, 218b/12, 230b/2, 230b/2, 232b/13, 232b/14, 237b/4, 242a/6, 247b/11, 272b/13, 303b/11, 306a/8, 306a/9, 306b/4, 307a/1, 307a/11
g.-üp (1) 103a/5
g.-ür (20) 15b/14, 16b/2, 30a/7, 31b/7, 31b/8, 53a/12, 97b/14, 98b/4, 100a/8, 101a/5, 101b/7, 105b/12, 128b/5, 211b/10, 227a/9, 228b/5, 239a/2, 239a/12, 307a/5, 307a/8
g.-ürse (2) 150a/6, 171b/7
g.-ürsin (1) 306b/14
girde Far. (4): Açılmış yufka, ekmek; değirmi, yuvarlak 156a/9, 157a/5, 157a/6, 157a/14
giriş : Giriş, girme yeri
g.-i (1) 104b/13
girmek(g) (3): Girmek, erişmek, ulaşmak; başlamak 100a/10, 147a/9, 307b/4
g.-den (1) 307b/4
g.-dür (2) 220b/4, 286a/1
g.(g)-e (4) 20b/11, 83b/3, 83b/5, 102a/2
g.(g)-i (1) 306b/11
g.(g)-ile (2) 128b/7, 290b/2
girü (42): Yeniden, tekrar; geri, arka; sonra; bir daha, artır, gayrı 50b/13, 51a/10, 52b/2, 55a/1, 55b/13, 58a/6, 65a/1, 65a/1, 66a/1, 70b/4, 71b/4, 73b/13, 74b/2, 81a/3, 84b/13, 88b/12, 88b/13, 105b/10, 114b/6, 123a/15, 123b/1, 133a/2, 136b/1, 147a/4, 150a/2, 180a/12, 181a/6, 181a/8, 216b/11, 217a/14, 261a/3, 263a/15, 275b/2, 276b/10, 277b/5, 292a/13, 296a/12, 298b/11, 300a/5, 300a/15, 300b/3, 308a/14
giry Far. (1): Ağlama, ağlayış 187b/9
git(d)- : Gitmek
g.-di (19) 98a/15, 132a/5, 136b/3, 137a/12, 140a/15, 147b/13, 152a/1, 152a/1, 154a/8, 178a/11, 183a/1, 183b/10, 185a/2, 261a/2, 276b/9, 295a/5,

303b/5, 305a/13,
305b/2
g.-diler (2) 126b/9, 244a/6
g.-dügi (2) 140b/4, 214a/3
g.(d)-e (46) 56b/10, 56b/10,
56b/11, 57a/11, 57a/12,
77a/13, 81b/8, 87b/3,
107b/10, 126b/10,
130b/12, 135b/13,
154a/8, 167b/5,
169b/11, 169b/14,
171a/5, 172b/10,
175a/3, 175b/10,
176a/10, 177a/7,
178a/12, 178b/13,
181a/7, 186b/13,
189b/1, 190a/9,
194a/11, 195b/9,
189b/6, 237a/7, 240a/9,
240b/10, 240b/10,
243a/2, 244b/9,
264b/11, 282a/10,
285a/3, 285a/3,
292a/14, 292b/1,
295a/11, 298b/5,
302a/10
g.(d)-erken (2) 149b/15, 253a/15
g(d)-ermiş (1) 150a/9
g(d)-erse (1) 137b/14
g(d)-en (2) 120a/3, 148a/4
g.(d)-enüñ (1) 285b/6
g.(d)-er (29) 7a/1, 37a/8,
37a/12, 37b/9, 51b/5,
56a/10, 57a/11, 64b/15,
64b/15, 69b/14, 69b/14,
70a/4, 70a/5, 76b/3,
89a/2, 98a/14, 122a/15,
142a/11, 144b/6,
161b/9, 165a/10,
167b/4, 224a/10,
225b/1, 237a/11,
241b/11, 257a/4,
289b/9, 303b/8
g.-mese (1) 298a/3
g.-meye (3) 73b/11, 208a/14,
274a/11
g.-mezse (1) 141b/9
g.-miş (9) 150a/4, 173b/1,
173b/2, 181a/4,
181b/14, 290b/7,
292b/3, 297a/12, 304a/1
g.-mişdür (2) 104b/5, 296b/11
g.-mişidi (3) 25a/5, 164a/7,
301a/9

g.-mişler (1) 210b/3
g.-se (7) 7a/3, 145b/13,
147b/9, 147b/9,
173a/13, 189b/5, 217a/1
g.(d)-üp (2) 12b/9, 256a/12
gitme : Gitme, gidiş
g.-si (1) 65a/5
gitmek(g) (7): Gitmek 73b/10,
74a/7, 235b/9, 286a/6,
287b/2, 288b/6, 289b/4
g.-dür (6) 130a/2, 213b/15,
214a/6, 285a/8, 288b/6,
293a/8
g.(g)-e (8) 65b/10, 70a/4,
77a/8, 88a/9, 104a/8,
163b/7, 166a/15,
219b/13
g.(g)-ile (2) 219b/10, 287b/3
gitmeklik(g): Gitmek, gidiş
g.-e (1) 71a/5
g.(g)-ile (1) 54b/10
gizle- : Gizlemek, saklamak
g.-ñ (1) 22b/12
g.-se (1) 189b/14
g.-ye (2) 189b/14, 218a/6
gizlemek (2): Gizlemek, saklamak
70a/8, 81b/11
gizlen- : Gizlenmek
g.-e (1) 74b/2
g.-eler (1) 41b/15
g.-miş (1) 46b/12
g.-mişdür (3) 42a/1, 85a/9,
154a/11
g.-se (1) 213b/5
g.-ürmiş (1) 208a/7
gizlenmek (3): Gizlenmek 67b/1,
213b/5, 218b/12
gizlü (16): Gizli, 11b/2,
11b/3, 55b/11, 57a/12,
71b/5, 77b/2, 95b/12,
98a/12, 99a/3, 117a/9,
118a/9, 130a/15,
168b/5, 190b/8, 202a/9,
248b/6
g. tut- (1) 29a/14
göbek(g) (1): Göbek 287b/14
g.(g)-i (2) 52a/6, 52a/8
g.(g)-in (1) 179a/13
g.(g)-inde (1) 179a/12
g.(g)-ine (1) 174a/15
göcek (1): Gökçek, güzel
107a/6
göç- : Göçmek
g.-di (1) 185a/2

göçgüncü (2): Göçebe, göçmen
226b/13, 226b/13

gök(g) (25): Gök; mavi, yeşil
32a/10, 32a/12, 50a/3,
50a/4, 51a/1, 51a/3,
51b/1, 51b/2, 51b/5,
63b/5, 67a/3, 67b/12,
72b/9, 72b/11, 72b/13,
72b/14, 72b/15, 73a/3,
73a/4, 84a/5, 118b/15,
120b/15, 170b/2,
268b/14, 269a/11

g.(g)-e (17) 7a/12, 32b/2,
50a/6, 50b/13, 51a/11,
51a/12, 51a/14, 54b/8,
65a/1, 66b/5, 71b/3,
75b/10, 122a/9,
140a/15, 167a/14,
221b/15, 282a/5

g(g)-i (4) 14a/9, 50a/10,
50b/15, 72a/1

g.(g)-idür (1) 64b/6

g.(g)-ile (1) 268b/5

g.(g)-inde (1) 50a/8

g.(g)-inden (2) 75a/14, 77b/6

g.(g)-ün (3) 63b/8, 66a/6, 67a/5

g.-de (14) 50a/11, 50a/13,
50a/14, 50b/2, 50b/4,
50b/7, 51a/4, 51b/4,
52a/4, 63a/11, 63a/14,
63b/7, 73a/13, 75b/10

g.-den (17) 50b/11, 51a/9,
55b/6, 55b/9, 59b/1,
64a/2, 64a/4, 64b/14,
73a/10, 79b/12, 80a/14,
85a/13, 157a/12,
161b/15, 167a/8,
249b/12, 281b/14

g.-ler (4) 4b/8, 51a/7,
105b/14, 269a/9

g.-leri (1) 17b/9

g.-lerün (1) 8a/5

g. göz ol- (1) 306a/15

g. gürle- (1) 67a/3

g.-e ağ- (1) 100a/5

g.-de ol- (1) 269a/12

göger- : Morarmak, yeşermek

g.-di (1) 52a/11

gög(ü)s (2) 288b/7, 288b/8

g.-i (7) 56a/6, 84a/15,
144a/2, 178b/1, 178b/3,
220a/2, 258b/11

g.-iyile (1) 258b/11

g.-inde (1) 178b/5

g.-inden (1) 58a/3

g.-ine (4) 181a/12, 206a/7,
262a/4, 279b/5

g.-ümde (1) 295a/1

g(ü).-ile (1) 101a/12

g.-ünüzde ol- (1) 185a/10

g(ü).-de ol- (1) 209a/11

gökçek (23): Güzel, hoş 18b/3,
18b/4, 19b/14, 20a/5,
20a/5, 20b/6, 29a/11,
47b/12, 52a/3, 53a/5,
55a/15, 56b/6, 57b/7,
70b/15, 77a/3, 79b/5,
88b/6, 90a/14, 90a/15,
93a/8, 221b/9, 241a/2,
250b/14

g.-dür (1) 20b/3

g. ol- (4) 63a/12, 80a/13,
94b/5, 101a/6

gökçeklik(g): Güzellik, hoşluk

g.-in (1) 19b/5

gökleyici (1): Mavi veya yeşil hâle
getiren, boyayan
225b/10

gökyüzü : Gökyüzü

g.-nde (1) 32a/10

g.-nden (1) 32a/12

gölge (1): Gölge 69b/11

g.-de (2) 69b/12, 69b/13

g.-si (2) 56a/1, 56a/10

g.-sinde (4) 123b/6, 171a/3,
171a/4, 308a/8

g.-sindedür (1) 80a/6

g. ol- (2) 32a/10, 33a/14

gölgelen- : Gölgelenmek

g.-ür (1) 69b/12

gölgelik (2): Gölgelik 237b/1,
237b/2

gölgelü (1): Gölgeli 91a/6

göm- : Gömmek, defnetmek

g.-er (1) 162b/12

gömeç(c) : Bal peteği, petek

g.-inde (1) 161b/6

gömmek : Gömmek, defnetmek

g.-dür (1) 215a/15

gönder (1): Kargı, mızrak, sırık
206b/2

g.-lerine (1) 120a/4

gönder- (bk. **göndür-**): Göndermek

g.-di (2) 152a/1, 196b/6

g.-düğü (1) 300b/1

g.-mekdür (1) 222a/7

gönderil- (bk. **göndüril-**):
Gönderilmek

g.-mezdin (1) 152b/11
göndür- (bk. **gönder-**): Göndermek
 g.-e (4) 205b/7, 206a/5, 206a/7, 235b/13
 g.-se (1) 19b/13
göndüril- (bk. **gönderil-**): Gönderilmek
 g.-ür (1) 73a/10
göndürmek(g): Göndermek
 g.(g)-i (1) 15a/12
göñlek(g) (2): Gömlek 302a/15, 303b/14
 g.(g)-e (1) 239b/11
 g.(g)-i (2) 249a/5, 249a/7
 g.(g)-ile (1) 12b/13
 g.(g)-in (1) 264a/5
 g.(g)-inde (2) 142a/4, 210b/6
 g.(g)-ine (3) 188b/7, 189b/11, 240a/15
 g.-leri (1) 249a/6
 g.-de ol- (1) 218a/2
göñ(ü)l (3): Gönül, yürek 28b/3, 68a/14, 82b/3
 g(ü).-de (1) 250a/5
 g.-i (6) 51b/6, 67b/12, 78a/4, 78a/7, 78b/1, 250a/11
 g.-idür (1) 90b/12
 g.(ü)-inde dut- (1) 250a/1
 g.-inden (1) 195b/9
 g.(ü)-inden geçür- (1) 15b/1
 g.-ine (1) 28a/7
 g.-üñ (1) 82a/14
 g(ü).-ler (1) 76b/11
 g(ü).-lerde (1) 75b/4
 g(ü).-lere (2) 73a/5, 273b/2
 g(ü).-lerin (1) 204a/1
 g.(ü)-li ol- (1) 96b/2
 g. göziyle bak- (1) 7a/5
 g. ayinesi (1) 28a/15
 g. gözgüsü (1) 49b/13
 g. karalığı (1) 45a/5
 g.-ler deresi (1) 76b/11
göñüllü (7): Kalplı, fikir ve düşünceli 78b/6, 99a/6, 100a/5, 109b/3, 110a/10, 121b/7, 205b/9
 g.-leri (1) 207a/4
 g.-leridür (1) 100a/2
gör- (3): Görmek, bakmak; rüya görmek 53b/5, 263b/13, 263b/13

g.-di (225) 9a/12, 9a/12, 9a/14, 9a/15, 11a/14, 12b/13, 12b/14, 12b/14, 12b/15, 13a/1, 13a/5, 29b/15, 30b/14, 31a/12, 31a/15, 33a/3, 35a/5, 35a/6, 36a/12, 37a/6, 37a/10, 39a/14, 39a/14, 39b/5, 45b/15, 47a/1, 47a/14, 48a/3, 48a/7, 52a/8, 54b/7, 54b/11, 55b/9, 58a/14, 59a/10, 59b/1, 59b/4, 64a/15, 64b/4, 64b/13, 66b/2, 66b/5, 67a/11,
 g.-diler (4) 26a/1, 36a/13, 209b/5, 301a/9
 g.-dilerise (1) 31b/10
 g.-dise (1) 68b/5
 g.-diyse (3) 22a/5, 107a/2, 182a/1
 g.-dügi (23) 8a/3, 9a/1, 9a/7, 11a/7, 13b/1, 15b/14, 17b/5, 34a/8, 36a/14, 37b/11, 39a/15, 43a/15, 103b/12, 105a/2, 163a/2, 256a/2, 256a/4, 259a/2, 261b/3, 266b/13, 267b/14, 268a/1, 300b/11
 g.-dügüdür (2) 34b/12, 272b/9
 g.-dügin (1) 204a/1
 g.-düginde (1) 38b/2
 g.-düginüñ (2) 26a/3, 60a/5
 g.-dügüm (3) 183b/9, 255b/13, 257b/1
 g.-dügüñ (5) 54b/14, 167a/13, 232a/13, 256b/8, 256b/9
 g.-dük (1) 256b/4
 g.-dükden (1) 194a/12
 g.-düm (111) 22b/15, 23a/3, 25b/8, 26a/10, 27b/4, 27b/8, 27b/9, 32a/10, 36b/7, 46a/11, 47b/1, 47b/8, 47b/12, 47b/14, 49b/7, 55a/6, 58b/9, 82a/8, 86b/10, 91a/5, 103a/15, 104a/4, 105b/9, 106a/11, 112a/12, 120a/13, 120b/2, 120b/3, 122a/8, 125b/7, 126b/8, 134b/8, 135a/8

- g.-dün (7) 55a/1, 120b/5,
165b/2, 167a/11,
167a/12, 167a/15,
259b/12
- g.-dün-mi (2) 232a/11, 272a/12
- g.-dünise (2) 131a/3, 153a/10
- g.-dünüz (1) 162a/4
- g.-e (89) 13b/10, 23b/10,
25b/2, 37b/14, 53b/6,
53b/7, 53b/8, 53b/10,
53b/11, 79a/13, 87b/6,
93a/8, 105b/2, 109a/7,
110a/15, 110a/15,
110a/15, 110b/1,
110b/1, 110b/1, 110b/2,
110b/2, 118a/6
- g.-eler (4) 42a/3, 215b/6,
289b/12, 296b/5
- g.-elüm (3) 135a/15, 156b/5,
257a/13
- g.-emez (1) 177b/7
- g.-en (104) 9a/10, 10a/14,
13a/12, 15b/2, 16a/14,
17b/2, 17b/5, 18b/10,
24b/4, 24b/9, 24b/11,
26b/5, 30a/6, 32a/1,
33b/9, 37a/2, 37a/4,
39a/1, 44a/5, 47a/7,
50b/9, 51b/8, 52a/7,
55b/11, 56a/3, 56a/12,
56b/9, 56b/12, 70a/15,
75a/12, 77a/11, 78b/9,
78b/12, 88b/4, 90a/3,
90a/7, 103b/11, 105a/6,
111a/13, 112a/7,
113b/9, 115a/13
- g.-ende (1) 26a/13
- g.-ene (1) 286a/10
- g.-enler (1) 254b/14
- g.-enlerde (1) 26a/12
- g.-enlerün (2) 30b/10, 49a/9
- g.-enün (4) 63b/7, 109b/6,
109b/8, 262b/8
- g.-eydi (1) 33a/10
- g.-eyin (1) 136b/1
- g.-icek (8) 163a/3, 201a/13,
201a/14, 257b/9,
257b/10, 269a/13,
275a/7, 281b/7
- g.-medi (1) 91a/10
- g.-medügi (2) 26a/3, 26a/14
- g.-medügin (1) 26a/9
- g.-medübine (1) 275a/2
- g.-medük (2) 25b/5, 26a/2
- g.-medüklerini (1) 26a/1
- g.-medüm (3) 75a/4, 272b/9,
279a/2
- g.-medünise (1) 153a/11
- g.-memek (1) 43a/2
- g.-memisin (2) 59b/7, 68a/4
- g.-mese (5) 42b/12, 43a/1,
127a/4, 182b/6, 218a/7
- g.-mesinün (1) 39b/6
- g.-meye (8) 108b/2, 108b/4,
116b/12, 182b/12,
183b/13, 199b/14,
236a/1, 293b/8
- g.-mez (10) 9b/4, 29b/14,
36a/11, 42b/4, 96a/3,
139a/7, 143a/2,
260a/10, 271b/4,
274b/13
- g.-mezden (1) 39a/13
- g.-mezdi (1) 53b/3
- g.-miş (6) 253b/9, 254a/1,
256b/12, 262a/11,
264a/7, 307a/6
- g.-mişidi (1) 185b/15
- g.-mişidüm (1) 256b/2
- g.-mişler (1) 142a/12
- g.-mişsin (1) 256b/3
- g.-se (1692) 7b/14, 8a/1,
13a/3, 13a/5, 15b/15,
16b/4, 16b/6, 16b/8,
16b/13, 17a/1, 17a/2,
17a/4, 17a/9, 17a/10,
17b/13, 18b/6, 18b/6,
18b/7, 18b/8, 18a/15,
21b/13, 21b/14, 22a/10,
30a/2, 30a/2, 30a/10,
30a/12, 30a/14, 30a/15,
30b/1, 31a/8, 31a/9,
31b/7, 31b/8, 45a/2,
45b/4, 45b/15, 46a/2,
46a/4, 46a/6, 46b/3,
47a/10, 47a/10, 49a/13,
49a/13, 49a/14, 50a/6,
50a/7, 50a/11, 50a/13,
50a/14, 50b/2, 50b/4,
50b/7, 50b/12, 50b/13,
50b/15, 51a/1, 51a/2,
51a/3, 51a/4, 51a/7,
51a/9, 51a/10, 51a/12,
51a/14, 51b/1, 51b/3,
51b/5
- g.-seler (15) 67b/12, 113b/9,
116a/13, 121a/14,
130b/2, 138b/12,

153b/15, 172a/5,
200a/2, 217b/15,
243a/14, 247a/1,
281a/9, 291a/7,
295a/10, 299a/11
g.-señ (4) 165b/3, 165b/4,
165b/5, 171a/12
g.-señüz (2) 21a/3, 22a/15
g.-üp (3) 119b/13, 167a/4,
177a/1
g.-ür (46) 8a/6, 8b/10, 9b/5,
10a/11, 10a/12, 10a/14,
12a/11, 12a/13, 12a/14,
12b/1, 12b/1, 12b/4,
12b/5, 12b/6, 12b/8,
12b/10, 12b/12, 13a/3,
16b/7, 22a/2, 42a/12,
48a/1, 53b/3, 73b/10,
74a/9, 82a/12, 82b/1,
88a/11, 93a/8, 94b/1,
97b/3, 98b/3, 99b/9,
99b/9, 99b/9, 99b/10,
114b/12, 117b/3,
223b/4, 226a/6, 227b/9,
254b/6, 266b/15,
271a/7, 271a/8, 274b/13
g.-ürdi (1) 20a/1
g.-ürem (8) 19a/14, 118b/7,
131a/2, 199a/12,
246b/5, 258a/13,
277a/10, 277a/11
g.-ürin (7) 25b/10, 76b/7,
76b/7, 86a/3, 91b/3,
96b/11, 97a/5
g.-ürler (7) 7b/7, 36a/7, 37b/11,
254b/14, 257b/7,
275a/14, 275a/15
g.-ürlerse (1) 279a/13
g.-ürse (9) 10a/13, 16b/15,
31a/1, 47a/6, 132b/1,
143b/3, 166a/7,
177b/14, 183a/7
g.-ürseñ (1) 165b/3
g.-ürsin (1) 7b/9
g.-ürsüz (1) 22b/9
g.-ürüz (1) 23a/7
g.-e dur-: Devamlı bakmak 13b/4
göre (4): Gereğince, göz
önünde tutulunca,
nazaran, bakılarak
30b/4, 32a/4, 35b/5,
42b/14
görügen : İyi gören
g.-idür (1) 146b/15

görl- (bk. **görl-**) : Görülmek

g.-di (2) 106a/5, 121a/1

g.-e (8) 14b/2, 23a/11,

110b/11, 118b/9,

242b/1, 271b/4,

297b/10, 306a/11

g.-en (31) 14b/3, 14b/8,

14b/13, 15a/3, 15a/4,

15b/1, 15b/2, 15b/4,

15b/5, 15b/5, 15b/6,

16a/7, 16a/11, 16a/12,

16a/13, 16b/10, 16b/12,

17a/7, 18b/10, 18b/11,

18b/14, 44a/4, 73a/15,

252a/10, 254b/7,

254b/10, 255b/12,

255b/14, 256a/8,

257b/7, 261a/15

g.-endür (2) 15a/11, 15a/15

g.-mese (2) 120b/11, 255b/11

g.-mez (1) 271a/9

g.-se (18) 49b/6, 116a/14,

119a/6, 121a/11,

122a/2, 122b/14,

129b/9, 141b/10,

144a/8, 147a/7, 239a/3,

239a/3, 243b/9, 265a/3,

291a/6, 299b/3, 302a/1,

304b/12

g.-sün (1) 90a/4

g.-ür (10) 12a/9, 15a/7,

43b/13, 105a/10,

126b/11, 174b/12,

256a/5, 257a/12,

271b/11, 272a/13

g.-ürse (6) 128a/11, 170a/8,

171a/10, 174b/13,

180a/11, 279a/13

görülmek (bk. **görülmek**) (1):

Görülmek 297a/11

görl- (bk. **görl-**): Görünmek

g.-di (1) 269b/15

g.-diler (1) 60b/2

g.-en (4) 9a/8, 96a/6, 254b/7,

275a/3

g.-mese (2) 213b/9, 218b/12

g.-mez (1) 42b/7

g.-mez ol- (2) 105b/14, 122a/9

g.-se (3) 18a/3, 73a/3,

231b/15

g.-ür (13) 41a/14, 42b/6,

42b/9, 69a/15, 69b/3,

69b/5, 105a/10, 224b/8,

269b/1, 272a/3,

272a/11, 272a/12,
277a/7
g.-ürler (1) 60a/13
g.-ürse (2) 41a/13, 47a/3
görünmek (1): Görünmek 12b/3
görme : Görme, bakma
g.-si (1) 109b/4
görmek(g) (85): Görmek 4b/8,
4b/9, 7a/8, 11b/8,
11b/9, 15a/7, 38a/5,
47b/3, 50a/4, 50a/4,
55a/14, 57a/5, 60a/2,
69a/9, 69a/9, 69a/10,
69a/11, 69a/12, 69a/13,
69a/14, 90b/10, 97a/3,
97a/4, 101b/13,
109b/10, 113a/1,
117b/4, 117b/11,
119a/15, 119b/1,
119b/13, 120a/12,
126b/12, 128b/10,
129b/9, 129b/9, 130a/4,
132b/1, 142b/9, 143b/3,
161a/2, 162b/11,
165b/11, 165b/12,
165b/12, 165b/13
g.-de (1) 50a/3
g.-dedür (1) 78a/14
g.-den (5) 128b/10, 132b/2,
166b/5, 244a/1, 282a/15
g.-dür (4) 13b/3, 113a/6,
187b/4, 288b/13
g.(g)-e (2) 13a/7, 91a/12
g.(g)-i (1) 45b/9
g.(g)-ün (2) 239a/11, 292b/12
g.(g)-ün (52) 4b/8, 4b/10, 4b/11,
4b/12, 4b/13, 4b/15,
5a/1, 5a/2, 5a/3, 5a/5,
5a/7, 5a/7, 5a/9, 5a/14,
5a/15, 5b/3, 5b/5, 5b/7,
5b/9, 5b/11, 5b/13,
5b/15, 6a/3, 6a/4, 6a/5,
6a/7, 6a/8, 6a/10, 6a/12,
6a/13, 6a/13, 6a/15,
109b/13, 126b/12,
149a/2, 155b/1,
163a/15, 184a/4,
204b/13, 211a/11,
222a/11, 230b/7,
241b/7, 250a/3, 252a/5,
262b/3, 263b/1,
265b/15, 266a/10,
280b/1, 283a/12,
295a/8, 305a/6

görmeklik(g): Görmek, görme

g.-de (1) 98a/13

g.-dedür (1) 86a/10

g.(g)-ini (1) 53a/10

görül- (bk. **göril-**) : Görülmek

g.-di (1) 257b/4

g.-dügi (1) 122a/11

g.-se (22) 49b/5, 122a/3,

123a/1, 123a/11,

127a/1, 138b/13,

252b/2, 265a/10,

265a/12, 265a/15,

266a/7, 296a/13,

299a/14, 299b/2,

299b/3, 299b/9,

299b/12, 300a/6,

300a/7, 300a/9,

300a/10, 300a/13

görülmek (bk. **görilmek**) (1):

Görülmek 242b/1

görün- (bk. **görin-**): Görünmek

g.-di (1) 27a/13

g.-se (3) 75a/2, 107b/3,
255a/12

göster- : Göstermek

g.-dügi (1) 11a/11

g.-dügümce (1) 2b/9

g.-düm (1) 2b/8

g.-e (2) 13b/15, 276a/9

g.-eyim (1) 275b/14

g.-sün (2) 275b/14, 276a/7

g.-üp (1) 2b/6

g.-ür (11) 7b/6, 11a/9,

11a/13, 27a/10, 27a/11,

29b/11, 31a/14, 35b/14,

170b/11, 266a/2,

274b/1

g.-ürler (2) 13a/10, 13a/11

gösteril- : Gösterilmek

g.-di (1) 86b/8

götür- : Götürmek, kaldırmak,
toplamak, ayırmak

g.-diler (1) 19a/15

g.-e (1) 215a/8

g.-eler (1) 206a/10

g.-mez (1) 71a/9

g.-se (3) 146a/15, 297a/4,
303b/1

g.-seler (2) 125a/3, 298a/3

g.-üp (3) 70b/2, 210b/3,
298a/3

g.-ür (3) 222b/12, 246a/15,
298a/13

g.-ürken (1) 298a/6

g.-ürler (1) 298a/14
götürmek (1) Götürmek,
 kaldırmak, toplamak,
 ayırmak 214a/14
götürül- : Götürülmek
 g.-mez (1) 74a/6
gövde : Gövde
 g.-nüñ (1) 287b/2
 g.-si (1) 77a/13
göyündür- : Yakmak
 g.-üp (1) 78b/15
göz (13): Göz, görme
 organı 67b/13, 110b/10,
 146b/11, 158b/13,
 170b/1, 170b/1, 170b/2,
 231a/1, 234b/2,
 287b/10, 287b/10,
 296b/7, 306a/15
 g.-den (1) 117a/14
 g.-e (2) 291a/3, 291a/3
 g.-i (8) 170a/11, 170b/4,
 175b/5, 177b/8, 185b/9,
 251b/14, 273b/14,
 288b/15
 g.-ile (2) 97a/15, 97b/1
 g.-in (5) 135a/13, 170a/14,
 170a/14, 170b/12,
 263a/13
 g.-inden (4) 92a/3, 107b/11,
 117a/15, 117b/1
 g.-ine (2) 185b/9, 247a/15
 g.-inüñ (2) 52a/11, 171a/5
 g.-iyle (1) 7a/5
 g.-ler (3) 108b/1, 170a/10,
 291b/2
 g.-lere (1) 273b/2
 g.-leri (11) 56a/5, 170b/5,
 170b/9, 170b/10,
 196b/6, 242a/5, 258a/4,
 258b/1, 265b/14,
 273a/14, 291a/15
 g.-lerin (1) 262a/8
 g.-lerinde (1) 185b/5
 g.-lerine (2) 170b/9, 294a/14
 g.-lerüm (4) 27b/5, 27b/7,
 262a/9, 263a/14
 g.-lerümi (1) 277b/1
 g.-lerümüñ (1) 280a/15
 g.-lerüñ (1) 263a/14
 g.-üm (1) 27b/7
 g.-ümile (1) 210a/13
 g.-üñ (4) 170b/15, 171a/1,
 171a/9, 265b/11
 g.-üñle (1) 210a/14

g.-e ak düş- (1) 170b/13
 g.-de ol- (1) 289b/13
 g. açup yum- (1) 27b/10
 g. yumup aç- (1) 8a/7
 g.-leri aydın ol- (1) 291a/9
 g.-lerümi büri- (1) 275b/7
gözetmek (1): Gözetlemek,
 bakmak 215a/14
gözü (2): Ayna 69b/4, 82b/11
 g.-deki (1) 93a/7
 g.-si (3) 49b/13, 82b/3,
 82b/5
 g.-sinde (1) 53b/3
gözik- (bk. **gözü**): Görünmek
 g.-ene (1) 15a/4
 g.-ür (1) 58a/3
gözlü (1): Gözlü, gözü olan
 258a/15
gözsüz (1): Kör, gözsüz, gözü
 olmayan 228b/11
 g. ol- (2) 97a/10, 97a/11
gözü (bk. **gözik**): Görünmek
 g.-mez (1) 75a/7
gözyaşı (1): Gözyaşı 185b/3
gubār Ar. (1): Toz 169b/11
 g.-ını (1) 70b/13
gül Ar. : Hortlak, şeytan
 g.-lardur (1) 283a/15
gulām Ar. (4): Genç, delikanlı;
 köle, esir 43b/15,
 135b/14, 219b/14,
 250a/1
 g.-dur (8) 139a/9, 145b/4,
 158a/7, 231b/10,
 233a/6, 233b/4, 234b/1,
 236a/3
 g.-ıla (1) 53a/5
gull Ar.: Suçlunun boynunu
 ve bileklerine geçirilen
 demir halka, zincir,
 pranga
 g.-in (1) 208b/12
gurāb Ar. (8): Karga 45a/10,
 142a/6, 142b/7, 142b/9,
 142b/10, 142b/11,
 142b/13, 142b/3
 g.-a (1) 142b/12
gurbet Ar.: Gariplik, yabancılık
 g.-de (6) 52b/11, 220b/14,
 231a/14, 236b/15,
 298a/10, 305a/12
 g.-dür (1) 221a/13
 g.-e (1) 208b/3
 g.-de ol- (1) 305b/1

ğurebā	Ar.: Garipier	117a/3, 117a/5, 123b/9,
ğ.-nuñ	(1) 3a/9	144a/13, 149a/7,
ğ.-ya	(2) 106b/13, 266a/15	152b/8, 152b/9, 157b/7,
gūrḥāne	Far. : Türbe	158a/4, 160a/1,
g.-sin	(1) 201a/3	174a/13, 186b/8,
gurre	Ar. (1): Aklık, beyazlık	190a/11, 190b/7,
	3a/5	203b/10, 204a/5,
gurüb	Ar.: Batma, bir gök	212b/6, 213b/14,
	cisminin batıda	214a/10, 217b/5,
	görünmesi	229a/1, 233a/15,
ğ.-da	(1) 57b/12	235b/6, 238b/4,
ğ.-ında	(1) 53b/9	242b/14, 247a/11,
gurūr	Ar. (2): Kibir, kendini	249a/13, 285b/9,
	beğenme, kurulma	285b/11, 285b/12,
	87a/10, 89a/11	285b/12, 288a/2,
ğ.-dur	(3) 99a/4, 214b/5,	291b/7, 301a/1
	216a/15	
gusl (bk. gusul)	Ar. (2): Cünüplük,	ğ.-yı (1) 257a/4
	temizlenmek için bütün	ğ.-lardur (1) 76b/3
	vücudu dince gerekli	ğ.-sı (2) 130b/12, 145b/3
	görülen şekilde	ğ.-sın (1) 229a/11
	yıkayarak arıtma işi	ğ.-sına (1) 306a/12
	12a/5, 191b/4	ğ.-ya (19) 17a/8, 17a/9,
ğ. eyle-	(4) 87b/3, 106a/1,	17b/11, 18b/5, 71b/6,
	108b/13, 211b/7	81b/15, 90a/2, 94a/7,
ğ. it-	(10) 88a/11, 108b/6,	99b/1, 99b/14, 118a/12,
	108b/9, 108b/11,	168b/9, 171a/1, 176a/5,
	189a/5, 191a/13,	209a/13, 226b/14,
	191a/14, 191a/15,	238b/9, 281b/6, 287a/2
	211b/6, 305a/1	ğ.-yıla (5) 117a/5, 253b/8,
guşşa	Ar. (22): Keder, kaygı,	285b/13, 296b/13,
	tasa 57a/11, 77b/3,	302b/2
	92a/8, 99a/12, 110b/4,	ğ.-yla (3) 166a/15, 209a/11,
	116a/8, 116b/13,	286b/5
	121a/9, 121b/8, 123a/2,	ğ. çek- (1) 37a/3
	132a/3, 147a/6, 175a/2,	ğ. içinde ol- (2) 16a/14, 167b/13
	201b/11, 208a/8,	ğ. iriş- (1) 89b/7
	233a/15, 249a/4,	ğ.-sına düş- (1) 306a/12
	279a/10, 280b/9,	ğ.-ya düş- (24) 102a/15,
	280b/9, 293a/8, 296a/6	103a/10, 116b/12,
ğ.-dan	(21) 25a/2, 69b/12;	142b/7, 164b/13,
	75a/12, 88a/13, 94a/8,	169a/2, 169a/7, 176a/9,
	108a/12, 124a/3,	176a/11, 179a/3,
	126b/6, 127b/1,	181a/15, 185b/8,
	185a/14, 185b/8,	190a/1, 204a/14,
	186a/2, 193a/2, 193a/3,	208b/6, 223b/14,
	197a/3, 197b/2, 205a/8,	237a/5, 240a/13,
	209b/2, 284a/1,	249b/3, 251b/11,
	297a/13, 297b/1	281b/6, 287a/2,
ğ.-dur	(45) 47a/1, 66a/9,	290a/15, 294b/3
	89b/13, 89b/13, 108b/2,	ğ.-ya uğra- (1) 16a/1
	108b/7, 110b/9,	ğ. yitişmiş ol- (1) 226b/15
	110b/10, 112b/10,	ğ.-ların gider- (1) 204a/2
	113a/15, 114a/5,	

ğ.-sı git- (6) 87b/3, 132a/5, 189b/1, 240a/9, 290b/7, 302a/9
 ğ.-da kal- (1) 66a/8
ğuşşalan- Ar.+T.: Kederlenmek, kaygılanmak
 ğ.-alar (1) 80b/15
 ğ.-dı (1) 128a/14
ğuşşalandur- Ar.+T.: Kederlendir-
 mek, kaygılandırmak
 ğ.-a (1) 80b/6
ğuşşalu Ar.+T.(5): Kederli,
 kaygılı 47a/10, 155b/11, 163b/6, 257a/3, 280b/8
 ğ.-dur (1) 296b/12
 ğ.-sa (8) 105a/6, 109a/15, 188b/6, 191b/1, 208a/12, 249b/13, 252a/9, 281a/12
 ğ.-ya (2) 266a/15, 297b/11
 ğ.-yısa (7) 75a/12, 88a/13, 102b/15, 163b/3, 209b/12, 263b/6, 280b/6
 ğ.-ysa (2) 197a/8, 197a/10
 ğ. ol- (11) 131b/6, 138b/1, 162b/4, 164a/14, 178a/3, 178a/10, 189b/15, 190a/2, 225a/6, 229b/3, 257a/2
ğusul (bk. **ğusl**) Ar.: Cünüplük, temizlenmek için bütün vücudu dince gerekli görülen şekilde yıkayarak arıtma işi
 ğ.-da (1) 108b/6
ğūyā Far. (12): Sanki, diyelim ki 55b/9, 56a/1, 64a/15, 66a/10, 81b/10, 86b/4, 87b/12, 91a/6, 94b/7, 97a/5, 97a/9, 100a/8
ğuyūb Ar.: Bilinmeyenler, gaip
 ğ.-a (1) 7a/2
ğuz(z)āt Ar. (2): Gaziler, savaşta sağ kalanlar 140a/14, 141b/10
 ğ.-dur (1) 104b/7
 ğ(z).-a (1) 266a/14
güccük (2): Küçük 178b/14, 206a/15
güç(c) (1): Zor, şiddet, kuvvet 174b/9

g.(c)-ile (1) 135a/7
 g.(c)-üm yit- (1) 120a/15
gügercin (bk. **gügerçin**) (3): Güvercin 148a/5, 148b/10, 283a/9
gügerçin (bk. **gügercin**) (2): 148a/7, 154b/12
 g.-ler (1) 133b/11
gül Far. (10): Gül, gül çiçeği 46a/8, 120b/11, 126a/8, 126a/9, 126a/10, 126b/1, 126b/3, 126b/4, 126b/5, 258b/3
 g.-e (1) 60a/15
 g.-ler (1) 5a/15
 g. devşür- (3) 126a/8, 126a/9, 126a/10
 g. vakti ol- (1) 126a/13
gül- : Gülmek
 g.-di (2) 19a/10, 210a/14
 g.-er (2) 19b/15, 299a/14
 g.-icek (1) 172a/15
 g.-mezidi (1) 258a/15
güldürici (2): Güldürücü, güldüren 229a/5, 229a/5
gülmek (1): Gülmek 186b/7
gül yağı (1): Gül yağı 126b/4
gümagı (1): ? 165a/15
gümüş (8): Gümüş 30a/4, 83a/12, 226a/2, 242a/4, 242a/6, 242a/7, 244a/1, 258b/10
 g.-den (7) 103a/12, 173b/5, 237a/4, 243b/12, 245b/4, 246b/11, 248b/10
 g.-den ol- (5) 105a/15, 202a/2, 234b/5, 244a/10, 245a/6
 g.-ile (1) 243a/10
 g. bul- (1) 242b/9
 g. ol- (1) 242a/5
gün (24): Gün, gündüz; güneş 7b/14, 15b/6, 17b/9, 17b/10, 17b/10, 17b/12, 17b/14, 18a/2, 18a/2, 18a/12, 18b/10, 20b/8, 37a/4, 41a/4, 41a/12, 41a/13, 65b/15, 66a/1, 132a/14, 136a/7, 195a/15, 199b/11, 257b/7, 286a/14

g.-de (8) 17b/13, 17b/15, 18a/1, 18a/1, 18a/3, 44a/7, 55a/5, 286a/15
g.-den (4) 36b/2, 136b/14, 200b/5, 266b/7
g.-dür (2) 17b/14, 17b/15
g.-e (1) 55a/4
g.-i (2) 41a/4, 136b/15,
g.-idür (2) 17b/8, 17b/11
g.-in (1) 189b/6
g.-inde (7) 118b/7, 151b/2, 177a/15, 194b/15, 197b/4, 272a/3
g.-ine (1) 143b/7
g. dutıl- (1) 56a/11
g. toğa tur- (2) 15b/5, 29b/3
g. bata tur- (1) 29b/3
günâh Far. (9): Allah'ın emirlerine aykırı olan iş 286a/15, 287b/15, 292b/5, 293b/12, 300a/3, 301a/3, 306a/14, 306b/4, 307b/5
g.-a (5) 201a/1, 285a/15, 286b/1, 287b/8, 290b/6
g.-dan (5) 189a/8, 190a/8, 198a/4, 228a/4, 267b/12
g.-dur (4) 297a/14, 214b/4, 249a/13, 303b/15
g.-ı (3) 84a/15, 116b/13, 293b/10
g.-ıla (3) 188a/8, 214b/10, 290b/6
g.-ına (3) 87b/3, 168a/13, 192b/12
g.-ından (9) 164b/6, 188a/3, 191a/15, 199b/14, 203a/5, 209a/15, 28b/4, 290b/7, 301b/7
g.-ını (1) 83a/15
g.-lardan (1) 86b/6
g. it- (1) 86a/4
g.-a gir- (1) 170b/13
g.-ı git- (1) 237a/7
g.-ı kebire "büyük günâh" 257a/1
g.-ı kebire işle- (2) 104b/4, 306a/7
g. işle- (12) 40a/6, 130b/11, 168a/13, 180b/13, 189a/5, 189a/8, 189a/9, 208b/7, 250a/10, 286b/1, 295a/12, 303b/14

günâhkâr Far.: Günâhlı, günâh işleyen
g.-ısa (1) 106a/3
g.-lar (1) 297a/15
günâhsuz Far.+T. (1): Günâhsız, günâhı olmayan 288a/10
gündüz (7): Gündüz 14b/5, 15a/11, 16a/3, 67a/5, 144b/7, 167a/12, 195b/6
g.-de (5) 15b/7, 29b/11, 84a/6, 84a/7, 91b/15
g.-e (2) 15a/12, 41a/15
g.-le (1) 47a/4
g.-üñ (1) 14b/4
g. ol- (1) 66a/6
güneş (38): Güneş 12a/15, 12b/15, 36b/7, 50b/2, 52a/15, 52a/15, 53a/15, 55a/14, 55a/15, 55b/4, 55b/10, 56a/1, 56a/6, 56a/8, 56a/10, 56a/11, 56a/13, 56a/15, 56b/5, 56b/13, 56b/15, 57a/1, 57a/5, 57a/8, 57a/10, 57a/11, 57b/1, 57b/2, 57b/6, 57b/7, 66a/6, 66a/10, 69b/11, 75a/6, 81b/1, 272b/12, 272b/13, 305b/4
g.-de (3) 55b/8, 57a/15, 69b/14
g.-den (2) 57a/10, 57b/3
g.-e (4) 7b/8, 56b/3, 57a/7, 122b/15
g.-i (4) 52a/6, 56b/7, 57a/4, 57b/8
g.-inden (1) 68b/4
g.-ler (1) 57a/2
g.-üñ (6) 7b/8, 55b/8, 56a/14, 56b/9, 57b/10, 58a/7
g. ol- (2) 52b/6, 56b/1
g. tokın- (1) 237b/2
g. toğ- (2) 56a/9, 56b/6
günilemek (1): Kiskanmak, çekememek, haset etmek 214b/6
günlük : Gölge yapmaya yarayan perde, şemsiye
g. tut- (1) 234a/4
gür : Çok, bol; yoğun
g. bit- (1) 119a/11
güre : Vahşi, eğitilmemiş
g.-ler (1) 225b/15

güreş	: Güreş	hā	Ar. (6): Arap alfabesin- deki he harfi, 148a/9, 126b/6, 222a/5, 230b/6, 239a/4, 291b/12
g. tut-	(3) 220a/13, 281b/2, 289b/10	hā	Ar. (6): Arap alfabesin- deki ha harfi 118a/15, 132a/15, 214a/10, 222b/12, 232a/1, 286a/12
güreş-	: Güreşmek	hā	Ar. (6): Arap alfabesin- deki hı harfi 119a/2, 134b/13, 214b/66, 223b/6, 232a/15, 286b/12
g.-en	(1) 220a/14	hā	Ar. (2): Ekmekçi 224a/1, 224a/2
güreşmek	(2): Güreşmek 220a/13, 251a/8	hā	Ar. (2): Buğday, arpa vs. gibi yuvarlak taneler 119a/1, 119a/11
gürle-	: Gök gürlemek, gür diye ses çıkarmak	haber	Ar. (24): Haber, bilgi 11b/14, 42a/10, 51b/15, 122a/10, 136b/2, 140b/12, 141b/3, 145b/2, 148a/7, 148b/9, 152a/1, 152a/1, 160a/13, 174a/8, 190a/5, 205a/14, 206a/11, 212a/6, 212a/7, 234b/8, 240a/1, 240a/2, 242a/15, 257b/3, 285a/1
g.-r	(1) 72b/11	h.-de	(1) 22b/12
gürlemek(g)	(6): Gök gürlemek, gür diye ses çıkarmak 72b/10, 72b/13, 72b/14, 73a/1, 73a/3, 73a/4	h.-e	(1) 201b/4
g.(g)-ile	(1) 67a/3	h.-i	(1) 205a/15
güşāde	Far. (1): Açılmış, açık; ferah, şen 176a/6	h.-in	(5) 55b/8, 86b/5, 148a/7, 264b/7, 295b/6
g. ol-	(1) 291b/9	h.-ler	(2) 188b/3, 242b/4
güt(d)-	: Otlamak, yaymak, kollamak	h.-lere	(1) 174a/8
g.(d)-en	(1) 141a/8	h.-leri	(5) 11b/13, 11b/14, 12a/1, 242b/10, 257b/10
g.(d)-er	(1) 153a/7	h. it-	(1) 262a/14
g.(d)-erem	(1) 151a/9	h. vir-	(44) 11b/10, 11b/12, 12a/1, 21b/3, 21b/4, 21b/5, 21b/5, 22a/11, 22a/14, 22b/1, 22b/2, 22b/8, 23a/7, 23b/4, 23b/4, 23b/6, 24a/3, 26a/3, 32b/1, 32b/8, 36a/14, 37a/7, 38a/4, 38a/4, 42a/1, 43a/13, 43a/13, 43a/15, 43b/1, 43b/2, 44b/14, 59a/9,
güvlek(g)	(2): Tahta kova, gerdel, külek 91a/1, 91b/2		
g.(g)-ile	(1) 90b/12		
güyegü	: Güveyi, damat		
g.-sinden	(1) 89b/14		
güzel	(30): Güzel 46a/7, 50a/13, 122b/6, 133b/3, 135a/11, 137a/2, 139a/7, 150a/13, 151b/10, 151b/14, 152a/6, 152a/11, 152a/12, 152b/13, 165b/12, 167b/15, 169a/5, 170a/5, 170a/6, 190a/6, 195a/10, 200a/5, 201b/14, 227a/12, 232a/13, 240a/13, 242a/6, 242a/9, 246b/11, 258b/10		
g.-se	(1) 220b/12		
g. ol-	(1) 132b/3		
güzellik(g)	: Güzellik		
g.(g)-i	(1) 107a/4		
güzide	Far.: Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş		
g.-siydi	(1) 258a/7		
-H, H, H-			

- 59a/11, 59a/12, 107b/8, 148b/3, 257b/7, 257b/7, 257b/10, 272a/2, 272b/6, 272b/8, 296a/4, 299b/5, 303b/9
- haberçi** Ar.+T. (1): Haberçi, haber veren 149a/15
- habib** Ar. (2): Sevgili, Allah'ın sevgilisi; dost 43b/15, 121a/7
- h.-ile (1) 251a/2
- h.-ine (2) 21b/14, 44b/11
- h.-i (1): Ey sevgili! 1b/5
- h.-üñüze (1) 21b/5
- habış** Ar. (2): Kötü, alçak, pis, soysuz 142a/6, 230a/3
- h.-dür (3) 118a/7, 135b/8, 224a/5
- habış** Ar. (4): Un helvası 163a/8, 163a/9, 163a/10, 163a/7
- habışe** Ar. (4): Kötü huy, çirkin şey, kötü hareket 86a/7, 106b/5, 118b/13, 130a/8
- h.-yi (1) 78b/15
- h.-nüñ (1) 86a/7
- habl** Ar. (4): İp, urgan, halat 45a/2, 232a/3, 232a/2, 219a/8
- habs** Ar. (3): Hapis, hapishane; tutma, zaptetme 185a/8, 298b/7, 214a/10
- h.-e (2) 91b/12, 94a/7
- h.-den (5) 94a/8, 116b/14, 170b/6, 294a/13, 305a/15
- h.-de (2) 154b/8, 208b/2
- h.-dür (4) 93b/10, 116b/11, 245a/14, 291b/12
- h.-ile (1) 305a/13
- h.-inde (1) 294a/12
- h.-ine (1) 208b/3
- h. it- (7) 127a/7, 128b/1, 154a/12, 156a/3, 169a/4, 229a/11, 298b/6
- h. ol- (6) 94a/12, 146a/2, 185a/8, 211a/6, 214a/11, 298a/3
- habt** Ar. (1): Yanılma, yanlış hareket etme 286a/8
- h. ol- (1) 278b/2
- habv** Ar. (1): Kimildamak; hareket etmek; süzülerek gitmek 286b/6
- h. ol- (1) 286b/6
- hacâmet** Ar. (5): Kan alma 46b/8, 294a/1, 294a/2, 294a/8, 294a/10
- h.-ile (1) 46b/8
- h. it- (8) 17b/11, 293b/13, 293b/14, 294a/3, 294a/10, 294a/10, 294a/11, 294a/13
- hacât** Ar.: İstekler, dilekler
- h.-ı (2) 202a/12, 213a/2
- hac(c)** Ar. (13): Hac, İslâmın beş şartından biri 30b/15, 31a/4, 131a/13, 169a/11, 187b/2, 198b/6, 198b/11, 209b/11, 213b/12, 219a/15, 229a/10, 307b/5, 308a/1
- h.(c)-a (2) 95b/14, 194b/3
- h.(c)-ıla (3) 47b/13, 214b/13, 230b/13
- h.-da (2) 298a/11, 299b/5
- h.-dur (5) 97b/11, 105a/9, 123a/6, 230b/13, 248b/5
- h. it- (13) 31a/4, 47b/8, 129a/6, 198b/6, 198b/11, 199a/1, 209b/11, 213b/13, 225b/12, 229a/10, 230b/13, 263a/8, 280b/7
- h. kıl- (1) 191b/6
- h. seferin it- (1) 193a/11
- h. vaktında ol- (1) 169a/12
- haccâm** Ar. (3): Hacamatçı, kan alan 223b/2, 223b/3, 226a/9
- hâce** (bk. **hoca**) Far.: Hoca, öğretmen
- h.-lerüñ (1) 224b/1
- hacele** Ar. (1): Keklik, kırmızı bacaklı keklik 232a/13
- hacer** Ar.: Taş
- h.-den (1) 178a/5
- hâcet** Ar. (6): İhtiyaç, lüzum, gereklilik 57a/14, 95a/5, 189b/7, 230a/5, 257a/6, 294b/4
- h.-çe (1) 175a/4
- h.-den (1) 99b/10

h.-dür	(5) 131a/12, 159b/3, 242b/3, 251a/13, 285b/4
h.-i	(11) 108b/15, 145b/3, 191a/14, 192b/13, 192b/15, 193a/2, 194a/4, 206a/5, 206a/6, 264b/2, 282a/2
h.-içün	(1) 19b/9
h.-in	(2) 190b/12, 190b/13
h.-ine	(1) 225a/5
h.-ler	(1) 220b/6
h.-leri	(3) 79b/7, 89a/1, 92b/2
h.-lerin	(1) 2b/10
h.-üm	(3) 267a/15, 275b/7, 275b/8
h.-üñ	(1) 267a/15
h. dile-	(2) 133b/13, 138a/4
h.-ine iriş-	(1) 93a/1
h.-ine yit-	(1) 218b/1
hacib	Ar. (3): Kapıcı, perdecî; perde; kaş 84a/4, 170a/7, 258b/7
h.-i	(1) 107a/11
h.-idür	(1) 107a/10
h.-ler	(1) 203b/3
hacme	Ar. (1): Ateşli bir hastalık; cüzam hastalığı 286a/8
had'	Ar.: Hile, yalan, dalavere
h.-ıla	(1) 229b/14
hadaş	Ar. (3): Sıyrık; tırmık, tırmalanmış 214b/10, 287a/6, 287a/9
h.-ıla	(1) 287a/7
hadd	Ar. (2): Sınır; derece; bir şeyin sonu 71b/15, 274a/6
h.-en	(1) 274a/6
h.-i	(2) 186b/7, 279a/15
h.-ile	(1) 86b/5
hadd-i zâtında	(2): Aslında, zaten, esasen 38a/9, 38a/15
hadd	Ar. (1): Yanak 171b/2
haddā'	(bk. huddā') Ar. (1): Aldatıcı, dalavereci 145a/4
haddād	Ar. (1): Demirci 133a/14
hādde	Ar.: Azgın ve iltihaplı çıban; yara veya hastalık
h.-dür	(1) 121a/15

haddeyn	Ar.: İki yanak, iki yanaklı
h.-idi	(1) 258b/8
hadem	Ar. (3): Hizmetçiler, odacılar 97a/1, 157b/5, 203b/6
h.-dür	(3) 104b/14, 145b/6, 157b/4
h.-ile	(2) 211b/9, 211b/10
hademe	Ar.: Hizmetçiler, hademeler
h.-dür	(1) 133b/15
hadeş	Ar. (7): Abdest ve guslün tazelenmesini gerektiren hâl; yeni olma; insan pisliği 170b/13, 189b/14, 189b/15, 190a/1, 190a/3, 292a/3, 292a/3
h.-le	(1) 53a/12
hādī	Ar. (1): Hidayet eden, doğru yolu gösteren 101b/4
h.-lerdür	(1) 60a/7
h.-leri	(1) 1b/9
h.-ye	(1) 255a/9
h.-yle	(1) 255a/10
hādī'a(t)	Ar. (1): Aldatmak, hile, oyun 155a/5
h.-dur	(1) 119a/7
hādīd	Ar. (4): Demir 170a/3, 183b/2, 223a/13, 247a/15
h.-den	(1) 207b/3
h.-den ol-	(1) 178a/5
hādīm	(10): Hizmetçi; harem ağası 102b/1, 140b/13, 148a/9, 150b/5, 203b/6, 203b/7, 233b/6, 237b/1, 237b/1, 287a/12
h.-dür	(11) 203b/8, 205b/2, 218a/2, 231b/8, 232b/9, 233b/15, 236b/12, 238b/5, 239b/4, 245b/2, 245b/2
h.-e	(4) 140b/14, 230b/11, 287a/15
h.-idür	(1) 102b/11
h.-ine	(1) 186a/2
h.-ler	(2) 13a/15, 203b/6
h.-lerdür	(1) 96b/2
h.-leri	(3) 135a/11, 187b/9, 232a/2

h. ol- (1) 287a/14
hādime Ar. (1): Hizmetçi kadın 238b/13
hādış Ar.: Çıkan; meydana gelen; yeni çıkan
h. ol- (7) 6b/8, 52b/2, 56a/12, 180b/10, 253a/9, 277a/8, 304b/3
hādış Ar. (15): Söz, Hz. Muhammed'in kutsal sözü 12a/7, 20b/5, 23a/1, 32b/12, 34a/8, 39a/2, 40b/7, 41b/4, 44b/8, 45a/10, 161b/13, 268b/10, 268b/12, 269a/8, 269b/6,
h.-de (2) 41a/1, 41b/9
h.-dür (1) 10a/8
h.-e (1) 227b/1
h.-i (1) 25a/13
h.-ini (2) 23a/5, 24a/11
h.-inüñ (1) 24a/10
h.-ler (1) 4a/14
h.-lerden (1) 268b/2
h.-üñ (3) 38b/2, 40b/13, 268b/2
h. it- (1) 54a/4
hādışe Ar.: Olay
h. ol- (1) 257b/2
hādışeyn Ar. (1): İki hadis 272b/3
hādış Ar.: Tırmalanan, sıyrılmış
h. ol- (1) 287a/7
hafā Ar. (3): Gizli olma, gizlilik, kapalılık 60a/13, 62a/3, 67b/9
h.-sı (1) 273a/4
h. kıl- (1) 69a/3
hafakān Ar. (1): Yürek oynaması, çarpma 250b/6
haffār Ar. (2): Mezar kazıcı, kazıcı 222b/14, 223a/1,
hāfız Ar. (6): Ezberleyen, Kur'ân'ı sonuna kadar ezberleyen; koruyan 81b/1, 84a/1, 148a/9, 194a/13, 204b/3, 231b/14
h.-dur (1) 69b/11
h.-ıdur (1) 171a/2
h.-lardur (1) 162a/9
hāfıza Ar. (3): Hafıza, bellek 9b/7, 15a/1, 206a/15

h.-da (1) 10b/1
hāfızūn : Hıfzeden; koruyan
h.-dur (1) 149b/11
hafı Ar. (1): Gizli, saklı 68b/14
h. ol- (1) 173a/9
hafif Ar. (1): Ağır olmayan, yeğni 128b/9
h.ü'l-hāl ol- (1) 252a/13
hafıyye Ar. (1): Gizli 276b/9
h.-dür (3) 113a/6, 116b/9, 149b/10
h.-yle (1) 173a/9
hafr Ar. (1): Kazmak, çukur kazmak 214a/15
hafta Far. (2): Hafta, yedi günlük süre 41a/3, 41a/4
hāher Far.: Kızkardeş
h.-i (1) 300b/7
hākān (1): Hakan, kağan 2b/15
hakāyık Ar. (9): Hakikatler, gerçekler, doğru, asıl olan 60b/13, 68a/14, 60b/5, 112a/6, 154a/2, 269b/2, 269b/2, 269b/10, 275a/10
h.-a (1) 271b/6
h.-dan (1) 77b/5
h.-dur (1) 273a/11
h.-uñ (1) 272a/1
hakem Ar. (1): İki hasım tarafın aralarındaki anlaşmazlığı halletmek üzere hakim olarak seçtikleri kişi 175a/15
hakikat Ar. (15): Hakikat, gerçek; sadakat 8a/15, 14b/10, 38a/12, 40a/4, 60b/5, 63a/1, 63a/7, 272a/1, 254b/6, 254b/6, 269b/7, 269b/9, 271a/8, 273b/3, 277a/11,
h.-a (1) 95b/1
h.-da (2) 96a/14, 10b/12
h.-dan (3) 39b/12, 39b/12, 39b/13
h.-ı (1) 260a/8
h.-ıla (2) 42b/7, 42b/9
h.-indadur (1) 271b/14
h.-ıyla (1) 42b/4
h.-i koy- (1) 25a/14

hakiki Ar. (3): Gerçek, sahici
272a/9, 274a/13,
278a/13
h.-le (1) 272a/9
hakikiyye Ar. (3): Gerçek, sahici
71a/4, 96b/1, 142b/11
h.-dür (1) 278a/11
h.-yi (1) 154a/1
hakim Ar. (4): Bilgin, âlim
22a/14, 68b/1, 200a/1,
265b/1
hakım Ar. (7): Hükmeden,
hükümdar; Tanrı; üstte
bulunan 19b/12, 29b/9,
53a/4, 64b/5, 203b/10,
243a/1, 298b/3
h.-dür (1) 104b/8
h.-e (2) 158a/13, 179b/5
h.-ise (2) 56b/11, 99b/11
h.-ler (1) 11b/5
h.-leriçün (1) 79a/14
h.-üñ (1) 204b/2
h. eyle- (1) 48a/9
h.-i hükm it- (1) 210a/2
h. ol- (5) 51b/12, 99a/8,
99a/9, 204b/1, 301b/1
hakir Ar. (2): Değersiz, adi,
bayağı 111b/6, 138a/11
h.-den (1) 54a/9
h. ol- (1) 168a/4
hak(ķ) Ar. (10): Doğru, gerçek;
doğruluk, insaf; pay,
hisse; hak, hukuk
30b/14, 40b/3, 145a/1,
188a/7, 241a/10,
254b/6, 256b/3,
261a/10, 267b/14,
280a/9
h(k).-a (5) 81a/9, 181a/5,
214a/5, 242b/6, 256b/3
h.-dur (3) 186b/6, 261a/4,
272a/10
h(k).-adur (3) 2a/1, 206b/3,
242a/10
h(k).-ı (3) 150b/3, 229a/14,
229a/15
h(k).-ıla (1) 194b/4
h(k).-in (5) 49a/7, 209a/15,
262b/15, 301b/13,
301b/13
h.-midur (1) 259a/3
h(k).-uñ (1) 152b/1
h. ol- (1) 304a/6
h. üzerine ol- (2) 81a/7, 81a/9

hakkanelik Ar.+T (1): Hak ve
adalete uygunluk 2a/7
hakkāni Ar.: Hak ve adalete
uygun
h.-yle (1) 49a/9
hakķında Ar.+T. (9): ...ile ilgili
olarak, üzerine 4b/1,
38b/15, 39b/9, 49b/14,
49b/15, 146a/13,
146b/5, 154b/10,
270a/9
h.-dur (4) 7b/3, 29a/2, 37b/4,
38b/14
h.-n gel- (1) 84a/1
hakūd Ar. (1): Çok kin güden,
kinci 171b/13
h.-dur (1) 132a/15
hāl Ar. (29): Durum,
vaziyet, şekil 11b/10,
25b/4, 26a/11, 28a/11,
38b/3, 53b/9, 53b/10,
53b/11, 57b/14, 68a/3,
98b/1, 139b/4, 142b/11,
161a/9, 175b/15,
188a/1, 252a/13,
255a/15, 257a/15,
260a/7, 261a/12,
262b/11, 273b/12,
275b/2, 277a/2, 297a/7,
300b/15, 301a/13,
301a/15, 262b/11
h.-de (13) 29b/12, 49a/15,
77b/9, 82b/4, 83a/4,
84a/9, 96a/14, 162b/9,
163a/13, 167a/7,
276b/1, 276b/2, 280a/3
h.-den (1) 217a/3
h.-dür (1) 158a/1
h.-e (26) 34b/7, 42b/14,
65b/2, 102b/10, 103a/6,
103b/4, 113b/12,
157b/6, 166b/1,
180b/12, 187a/7,
209b/13, 211a/5,
214a/1, 214a/10,
217a/3, 218b/15,
225a/7, 245a/5, 278a/1,
299b/3, 299b/6,
299b/12, 300a/1,
304a/7, 304b/12
h.-i (21) 17a/5, 36a/6,
47a/7, 57b/10, 57b/11,
103a/5, 103b/12,
107b/3, 146b/5, 157b/7,

- 158a/12, 169b/2,
169b/2, 178a/12,
213a/6, 249b/5,
252b/12, 262b/8,
291b/6, 291b/14,
299b/11
h.-idür (1) 107a/2
h.-ile (9) 68a/11, 74a/3,
202a/4, 250b/8, 252a/7,
259b/12, 262b/5,
286b/5, 302a/2
h.-inden (6) 32a/1, 106b/15,
167b/6, 173b/6, 288b/2,
299a/12
h.-ine (5) 82a/14, 261b/2,
284b/11, 300a/13,
302b/8
h.-ini (3) 44a/5, 49b/10, 53b/7
h.-inüñ (2) 78a/13, 109b/12
h.-iyile (1) 153a/13
h.-iyle (3) 154a/5, 265b/8,
266b/6
h.-leri (2) 31b/3, 63a/12
h.-lerine (1) 30a/14
h.-ümi (2) 278b/1, 279b/7
h.-üñ (1) 262a/13
h. it- (1) 218a/4
h. ol- (2) 228a/11, 291a/11
h.-i eyü ol- (1) 300b/11
h.-i hoş ol- (1) 299a/13
h.-i ol- (1) 213a/4
h.-i hayatında ol- (1) 255a/15
hāla Ar. (1): Hala, babanın
kızkardeşi 59a/1
h.-dur (1) 59a/1
h.-sı (1) 206b/13
h.-sıdur (1) 62a/9
h.-sını (1) 58b/13
halāş Ar.: Kurtulma, kurtuluş
h.-a (1) 18a/11
h.-dur (1) 266a/15
h.-içün (1) 67b/4
h.-ıla (1) 67b/2
h.-ına (1) 297b/5
h. bul- (13) 2b/7, 2b/11,
104a/12, 136a/11,
189a/8, 199b/1,
214a/14, 219a/13,
240a/6, 263b/3, 263b/7,
277b/11, 282a/9
h. it- (6) 1b/8, 64a/5, 83a/13,
124a/3, 224a/12, 297b/1
h. ol- (43) 47a/2, 72b/12,
75a/13, 80b/12, 100b/9,
100b/9, 109b/1, 123b/9,
124a/3, 132a/5,
137a/11, 143a/13,
150b/9, 155a/6, 155a/8,
169a/10, 170b/7,
192a/5, 192a/13,
195a/10, 196b/8,
196b/9, 197a/9, 198a/2,
198a/5, 199b/4, 201b/2,
202a/14, 203a/5,
204a/5, 215a/5, 216b/2,
217a/9, 221a/14,
283a/4, 291a/11,
292b/15, 294a/13,
305a/9, 305a/15,
305b/1, 306a/8, 306a/10
h. vir- (1) 240a/13
hālāvet Ar. (1): Tatlılık, şirinlik,
zevk 124b/14
h.-dür (1) 161b/2
h.-in (1) 31b/5
h. bul- (1) 31b/6
hālāyık Ar. (8): İnsanlar 107a/9,
175a/9, 240b/14,
257a/10, 278b/10,
278b/12, 296a/4,
298a/10
h.-a (1) 121a/14
h.-uñ (1) 33b/1
hāle Ar. (1): Ay ve güneşin
etrafında görülen parlak
daire 65a/9
halecān Ar.: Çarpıntı, titreme
h. it- (1) 95b/8
halef Ar. (1): Babadan sonra
kalan oğul 299a/6
halel Ar. (2): Eksiklik,
bozukluk 246b/14,
246b/15
h.-dür (1) 224b/15
hālet Ar. (22): Hāl, durum;
nitelik 4a/3, 6b/15,
7a/12, 8b/3, 9b/4,
13a/13, 14b/14, 27a/11,
28a/14, 28b/9, 28b/11,
104b/6, 138a/9,
142b/11, 189a/9,
254b/11, 260b/14,
266b/10, 269b/14,
276b/6, 278a/2,
304b/10
h.-de (2) 277a/3, 279a/4
h.-deyken (1) 278a/10
h.-e (1) 27b/11

h.-i	(1) 281a/2	63b/11, 64b/1, 66a/8,
h.-ümden	(1) 278a/11	71b/7, 71b/7, 73a/1,
h üzerine ol-	(1) 166a/7	75b/8, 80a/7, 80a/8,
hâlf	Ar. (1): Yemin etme, yemin 214b/2	81a/1, 93a/11, 108a/4,
hâl hâl	Ar. (3): Ayak bileziği, süs için ayağa takılan halka 245a/13, 245a/15, 245a/12	126a/15, 128b/6, 167b/12, 169a/15, 180b/3, 190b/10
h.-ıla	(1) 304b/14	h.-a (42) 29b/2, 50a/5, 70a/7, 75a/9, 79a/3,
hâli	Far. (1): Halı 234b/9	82a/1, 117b/6, 123a/12,
hâlik	Ar.: Yaratan, Tanrı	152a/8, 156b/8, 190b/7,
h.-uñ	(1) 84a/11	193a/12, 193b/2,
hâli	Ar. (5): Boş, tenha; sahipsiz 72a/8, 72a/9, 225a/2, 274a/14, 304a/5	193b/4, 198a/9, 204b/6, 204b/8, 215a/15, 216a/13, 216b/12,
h.-dür	(1) 100b/5	221a/7, 221b/3, 222b/2,
h.-yise	(1) 99a/12	222b/8, 223b/3,
h. ol-	(3) 34a/11, 86b/12, 306a/11	223b/13, 224a/3, 225a/1, 225a/10, 226a/2, 227a/6
hâli	Ar. (1): Hâle ait, şimdiki 275a/4,	h.-dan (4) 20b/8, 175a/9, 263a/3, 292b/9
hâlib	Ar. (2): Sütçü, süt sağan 223a/3, 223a/3	h.-dur (1) 149a/12
hâlife	Ar. (10): Padişah; Hz. Muhammed'in ölümünden sonra ümmet idaresinin başına geçen kişi 56b/13, 57b/1, 88a/2, 88a/3, 167a/1, 198b/1, 239a/5, 253b/4, 253b/5, 265a/6	h.-i (30) 40a/9, 65a/12, 75b/4, 76b/7, 100a/13, 119b/15, 120b/12, 139a/11, 149a/15, 156b/12, 161b/1, 191b/13, 200b/1, 203b/15, 222b/1, 222b/1, 223b/8, 226b/5, 227b/15, 228a/4, 228a/5, 229a/2, 229a/15, 229b/8, 230a/6, 230a/7, 230b/5, 234b/7, 246a/11, 298a/6
h.-den	(2) 141a/12, 148b/9	h.-içün (2) 75a/9, 77a/15
h.-dür	(1) 238a/9	h.-ıla (5) 125a/2, 139a/12, 289a/5, 302b/9, 307a/4
h.-lere	(1) 253b/9	h.-uñ (25) 10b/4, 31b/10, 36a/1, 36a/2, 44a/7, 65a/13, 84a/10, 84a/13, 129b/13, 131b/14, 171a/4, 210b/8, 211b/2, 217b/8, 222b/12, 226a/3, 226b/9, 226b/12, 228a/13, 228b/5, 229a/11, 230a/12, 233a/11, 247b/8, 258a/7, 284b/12
h.-nüñ	(1) 166b/15	h. diline düş- (1) 242a/7
h.-sidür	(1) 68b/8	h. eyle- (1) 17b/9
h.-ye	(2) 94b/11, 198a/15	
h.-yle	(1) 202a/12	
h. hizmetinde ol-	(1) 198b/2	
h. ol-	(2) 117b/14, 202a/6	
hâliş	Ar. (1): Temiz, hilesiz, katıksız 114a/6	
h.-dür	(1) 162b/1	
h. ol-	(2) 28b/5, 307b/2	
halk	Ar. (3): Boğaz; traş etmek 140b/3, 150a/9, 286b/8	
h.-i	(2) 160b/12	
h. it-	(1) 150a/8	
halk	Ar. (49): İnsanlar; yaratma, yaratılma 29b/5, 35b/15, 55a/6, 55b/12, 56a/3,	

- h. ol- (5) 30a/13, 27b/15, 35a/5, 45b/1, 158b/6
h. ortası ol- (1) 213b/7
h. uñ muhtarı ol- (1) 122b/7
halka Ar. (4): Halka, ortası boş yuvarlak şekil; kulp, sap 232a/14, 238a/9, 244b/5, 244b/9
h.-sı (3) 107a/10, 107a/11, 107a/12
halkāni Ar. (1): Eskici 223b/10
hal(1) Ar. (5): Çözme; çözülme; hallolma 3b/12, 102b/12, 218a/4, 228a/11, 291a/11
h. ü 'aḳd : "iş bitirme"; bilmece şeklinde düzenleyip açıklama 102b/12
hall Ar. (1): Sirke 157b/10
hallāf Ar. (1): Çok yemin eden 148b/12
hallāk Ar. (1): Berber 223b/3
hāllen- Ar.+T.: Hāli gibi olmak
h.-e (1) 265b/8
halli Ar. (1): Sirke, sirke ile ilgili 227a/6
halt Ar.: Karıştırma, münasebetsiz söz söyleme
h. it- (1) 13b/5
h. ol- (1) 13b/5
halvet Ar. (8): Yalnız kalma, bir köşeye çekilme 17b/8, 20b/8, 57b/15, 82b/13, 83a/3, 277b/3, 277b/6, 277b/7
h.-ile (1) 101b/5
h.-inde (1) 82a/13
h.-ine (1) 58a/6
h.-ümde (1) 27b/6
h. çek- (1) 27b/3
h. it- (1) 66b/10
hām Ar. (4): Pişmemiş, olmamış, çiğ 2b/3, 121b/7, 123b/5, 159a/12
h. ol- (1) 116b/15, 161a/10
hāmām(e) Ar. (7): Güvercin, kumru 133b/3, 133b/5, 133b/7, 133b/12, 133b/2, 133b/15, 133b/15
- hamāyıl** Ar.: Kılıç bağı, kılıç kayışı
h.-i (1) 206b/5
hamd Ar. (3): Tanrıya olan şükran duygularını bildirme 1b/1, 1b/10, 2b/14
h.-ile (1) 200a/3
h. it- (4) 27b/12, 127b/11, 128b/14, 197a/13
hamele(t) Ar.: Taşıyanlar, kaldıranlar
h.ü'l-'arş (1): Arşı ense köklerinde taşıyan dört büyük melek 281b/11
hāmī Ar.: Koruyan, gözeten
h.-leridür (1) 1b/9
hamide Ar. (1): Övülmeye değer vasıflar 29a/11, 69b/1
h.-sinden (1) 122b/1
hāmīl Ar. (3): Adı kötüye çıkmış olan kimse 133a/14, 120a/10, 153b/1
h.ü'l-zıkr ol- (4) 128a/8, 244b/2, 289a/7, 289a/11
hāmīl(e) Ar. (8): Hamile, gebe 79a/11, 95a/8, 119a/12, 128a/6, 129b/9, 163b/1, 178b/15, 185b/12, h(e).-ydüine (1) 91b/5
h(e).-yimiş (1) 91b/4
h(e).-yin (1) 91b/11
h(e).-yse (7) 30a/4, 143b/10, 163b/15, 199b/3, 212a/10, 213a/14, 247a/10
h ol- (5) 115b/1, 119a/15, 123b/13, 133b/10, 186a/4, 240a/12
hamim Ar.: Çok sıcak, kaynak nesne
h.-inden (1) 306a/13
hamir Ar. (1): Hamur 156b/15
hamirlen- Ar.+T.: Hamurlanmak
h.-mezse (1) 157a/2
h.-ürse (1) 157a/1
hamirsüz Ar.+T.: Hamursuz
h. ol- (1) 157a/8
hāmīs Ar. (1): Beşinci 83b/12
haml Ar. (4): Hamile, yüklü; isnat, atf, yük 91b/9, 164a/7, 163a/15, 214a/14

h.-uñ	(1) 91b/8
h. it-	(1) 33a/12, 242a/2
h. ol-	(2) 261b/2, 261b/3
hamle	Ar.: Saldırma, atılma
h. it-	(1) 131b/9
hammā'	Ar.: Zayıf ve topal olan
h.-dur	(1) 116b/10
hammāl	Ar. (2): Hamal, yük taşıyan 222b/12, 233a/4
hammām	Ar. (4): Hamam, banyo 108a/11, 108b/11, 108b/13, 108b/15
h.-a	(3) 13a/1, 211b/10, 211b/10
h.-da	(3) 109a/1, 109a/3, 211b/6
h.-dan	(2) 108a/11, 108b/5
h.-uñ	(1) 108b/7
hammāmcı	Ar.+T.: Hamamcı, hamam idare eden
h.-yam	(1) 199a/14
h. ol-	(1) 30b/2
hammāmī	Ar. (1): Hamamcı, hamam idare eden 148b/4
hammār	Ar. (1): Şarap yapan veya satan, şarapçı 223b/6
hamr	Ar. (8): Şarap 5b/10, 112b/12, 113a/9, 113a/10, 135a/9, 135b/7, 191a/4, 233a/1
h.-ından	(1) 308a/9
hamrā	Ar. (1): Çok kırmızı, kızıl 246a/3
hams	Ar.: Beş
h.-dur	(1) 285a/6
hamse	Ar. (2): Beş, beşli 259b/8, 274a/3
hamūl	Ar.: Sabırlı, dayanıklı kimse
h.-a	(1) 133a/10
hamūliyyet	Ar.: Sabırlılık, dayanıklılık
h.-e	(1) 131a/11
hamūşe	Ar. (1): İncelik, zayıflık 258a/15
hān	Far. (1): Hükümdar, hakan 224a/2
hanak	Ar. (1): Darılma, kızma, hiddetlenme 287a/3
h.-dan	(1) 286b/14
h. it-	(1) 287a/1

hancer	Ar. (1): Haçer, iki yanı keskin bıçak 206b/14
hancere	Ar. (1): Haçere, gırtlak 145b/2
hanefi	Ar.: İmam-ı Âzâm Ebû Hanife'nin mezhebinden olan
h.-dür	(1) 242a/8
hanegi	Ar. (1): Un helvası, kavurma helvası 163a/7
hannāt	Ar. (1): Buğdaycı 223a/6
hanūt	Ar. (3): Ölüyü ilaçlayarak muhafaza etmekte kullanılan ilaç 297b/11, 297b/13, 297b/10
hanzal	Ar. (1): Ebucehil karpuzu da denilen portakal büyüklüğündeki bir bitki 118b/11
h.-dur	(1) 118b/14
harāb	Ar. (3): Yıkık, vıran, virane 109b/11, 146b/5, 295a/9
h.-da	(1) 93a/9
h.-dur	(1) 102b/13
h. eyle-	(1) 137b/3
h. it-	(1) 156a/2
h. kıl-	(1) 73b/3
h. ol-	(8) 65a/7, 80a/10, 95b/3, 136a/6, 180b/4, 249a/8, 252b/7, 295a/9
harāblık(ğ)	Ar.+T.: Viranelik, yıkıklık
h.(ğ)-a	(1) 107a/1
h.(ğ)-idur	(1) 92a/3
harām	Ar. (23): Haram, dince yasaklanmış olan 79b/14, 112b/13, 124b/7, 129a/10, 134b/2, 135b/10, 137b/10, 139a/3, 142b/3, 142b/5, 179a/5, 186a/8, 188a/4, 189a/4, 189b/3, 209a/7, 210b/6, 223b/15, 232b/14, 233a/3, 235b/14, 244a/15, 298b/1
h.-dan	(3) 101a/1, 124b/8, 242b/7
h.-dur	(19) 85a/6, 85a/9, 92a/2, 117b/5, 118a/2,

132a/14, 135a/1,
142a/3, 142b/5,
166a/12, 184a/15,
186a/7, 188a/14,
188b/4, 188b/11,
201a/4, 240b/8,
247a/13, 248a/12
h.-lardan (1) 74a/10
h. it- (1) 138b/1
h. ol- (1) 189b/10
h.-dan ol- (1) 223b/7
harāmi Ar. (1): Hırsız, haydut,
yol kesen 138a/7
h.-den (1) 137b/14
h.-ler (1) 105b/15
harāmīlik Ar.+T.: Hırsızlık
h. it- (1) 139a/10
harāret Ar. (7): Sıcaklık, yanma
6b/1, 12a/15, 12b/8,
66a/9, 78a/5, 80b/7,
84b/3
h.-den (1) 80a/9
h.-i (2) 66a/10, 160b/11
h. ol- (1) 71a/2
harb Ar. (18): Savaş, kavga,
dövüş 46b/6, 109b/9,
131a/15, 136a/6,
138b/4, 151b/11,
204a/9, 204b/13,
204b/14, 204b/15,
205a/1, 205a/13,
264b/1, 267a/4,
281b/13, 288b/9,
291a/5, 305b/11
h.-dür (4) 64b/5, 128a/2,
134a/2, 153b/1
h.-e (3) 109a/8, 120a/3,
206b/2
h.-ile (3) 46b/6, 132b/6,
288b/9
h. içinde ol- (1) 281b/12
h. it- (1) 234a/5
h. ol- (1) 146a/11
h.-de ol- (1) 192b/15
harbā (Ar. hırbā) (1):
Bukalemun 134a/1
har-bende Far. (1): Eşeğe, katıra
ve yük hayvanlarına
bakan kimse, seyis
204b/6
harc Ar.: Vergi, gider
h.-i (1) 152a/3
h. it- (1) 292b/9
h. ol- (2) 180b/10, 238b/15

hardal Ar. (2): Hardal 119b/3,
121a/14
hareket Ar. (4): Hareket, sarsıntı
54a/6, 54a/8, 69a/6,
136a/9
h.-de (1) 183a/6
h.-dür (2) 136a/12, 238b/4
h.-e (1) 212a/11
h.-i (4) 54a/6, 54b/3, 54b/4,
83a/1
h.-inden (1) 58a/11
h. it- (12) 10a/11, 15b/12,
57a/9, 70a/6, 70a/11,
92b/8, 98b/1, 98b/2,
148a/14, 172b/8,
184a/3, 205a/12
harem Ar. (2): Yabancıların
girmesine izin; kadınlar
dairesi; ev halkı
verilmeyen yer 198b/9,
230b/2
h.-e (1) 185b/13
hares Ar. (1): Dilsizlik 287a/4
harf Ar. (2): Harf 215b/13,
226b/13
h.-ile (1) 46a/2
hārib Ar.: Kaçan, firar eden
h.-ile (1) 153a/11
hāric Ar. (4): Dış, dışarı; ilgisi
olmayan 13a/10,
34a/10, 140b/3, 156a/10
h.-den (3) 34b/5, 75b/9,
255b/15
h.-dür (1) 268b/11
h.-e (1) 34b/5
hārici Ar.: Dışarıya ait
h.-den (1) 28a/11
h.-dür (1) 150b/1
harif Ar. (1): Sonbahar, güz
41a/1
h. ol- (1) 160a/15
harik Ar.: Yangın, ateş
h.-e (1) 265b/6
harim Ar.: Yabancıların
girmesine izin
verilmeyen evin bir
bölümü
h.-üne (1) 135a/11
harır Ar. (5): İpek 203a/8,
248a/15, 248b/1,
248b/9, 295b/4
h.-den ol- (1) 248a/2
hāris Ar. (1): Bekçi,
koruyucu, gözcü 148a/9

ħariş	Ar. (2): Hırslı, tamahkâr 179a/8, 283b/9			174a/11, 206b/10, 216b/4, 226b/1, 232a/5, 294b/5, 297b/14
ħ.-dür	(1) 147b/6			
ħ. ol-	(3) 89a/11, 168b/15, 214a/7	ħ.-i	(2) 2a/12, 206b/10	
ħarîz	Ar.: Gücsüz, takatsız	ħ.-ile	(3) 110a/1, 122b/6, 161b/1	
ħ. ol-	(1) 81a/9	ħ. ol-	(1) 96a/6	
ħarkâ	Ar. (1): Yakma, yanma 20a/10	ħasenât	Ar. İyilikler, iyi haller, hayırlı işler	
ħarmel	Ar. (1): Üzerlik otu 118b/15	ħ.-ı	(1) 306a/3	
ħarr	Ar.: Isı, sıcak, kızgın	ħasene	Ar. (10): İyilik, iyi hal, iyi iş 2a/12, 7b/14, 13b/10, 36b/15, 110a/12, 141b/4, 173b/11, 211b/11, 301a/14, 305a/7	
ħ.-ından	(1) 306a/13	ħ.-den	(1) 18b/2	
ħarrâcis خراجیس	(1) 203a/10	ħ.-dür	(2) 133b/13, 299b/1	
ħarrâş	Ar. (1): Ekinci, çiftçi 223b/1	ħ.-yi	(1) 19b/4	
ħarrâs	Ar. (1): Bekçi, koruyucu, gözcü 222b/13	ħasenî	Ar. (3): Güzelliğe ait 122b/2, 122b/3, 246b/7	
ħaşâ	Ar. (1): Hadım edilmiş, hadım 287a/10	ħâşıl	Ar. (1): Elde edilen, hasılat, kazanç, olan, türeyen 69b/7	
ħaşâyış	Ar. (1): Bir şeye veya birine has olan 60b/6	ħ. it-	(6) 7a/2, 8b/6, 19b/15, 89a/7, 92a/14, 218a/10	
ħ.-dur	(1) 61a/9	ħ. ol-	(112) 3b/7, 8b/5, 8b/5, 9a/5, 9a/8, 10a/11, 13a/12, 31a/7, 34a/3, 43a/8, 50a/6, 50a/13, 50a/14, 50a/14, 50b/5, 50b/7, 50b/12, 50b/14, 51a/12, 51a/14, 51b/3, 51b/3, 51b/4, 52b/6, 55b/6, 55b/7, 55b/9, 55b/13, 58a/6, 63a/13, 64a/10, 64a/12, 64b/3, 65b/12, 73a/5, 73a/9, 74a/14, 74b/1, 75b/7, 77b/10, 77b/11, 77b/11, 78a/9, 84b/14, 85a/5, 85a/8, 85b/4, 85b/10, 87a/15, 88a/5, 88a/6, 88a/10, 90b/14, 93a/6, 93a/6, 93a/14, 94b/3, 97b/4, 98a/2, 98a/4, 98b/14, 99a/11, 100b/14, 103b/11, 103b/13, 110b/5, 113a/9, 113a/10, 114b/12, 115b/11, 115b/14, 117a/5, 119b/2, 121b/15, 126b/6, 127b/13,	
ħaşbe	Ar. (2): Kızamık hastalağı 70a/13, 286b/4			
ħ. çıkar-	(1) 248a/14			
ħasbeten-li'llâh	Ar. (2): Allah rızası için 199b/5, 223a/12			
ħaseb	Ar. (4): Göre, nazaran, gereğince; baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliği 77b/8, 139b/7, 277b/10, 283b/8			
ħ.-idür	(1) 171a/10			
ħ.-ince	(6) 75b/4, 75b/5, 83a/9, 89a/14, 96a/3, 100b/4			
ħ.-i kâvisi ol-	(1) 171a/12			
ħased	Ar. (2): Kıskançlık, çekemezlik 61b/2, 214b/6			
ħ.-dür	(2) 113b/9, 187b/6			
ħ.-e	(1) 113b/10			
ħ. it-	(1) 61b/3			
ħasen	Ar. (11) Güzel 31a/3, 43b/15, 107a/1, 136b/7, 154a/7, 226a/12, 227a/4, 228b/8, 237a/13, 299a/15, 232a/14			
ħ.-dür	(13) 112b/14, 117b/9, 127b/11, 130a/5, 163a/8, 164b/11,			

	132b/6, 157b/8, 159a/4, 159a/14, 159b/11, 160b/4, 161a/11, 161a/12, 161a/13, 165b/15, 166b/2, 191a/10, 196a/7, 196b/13, 218a/3, 221b/9, 234b/3, 234b/14, 235b/13, 241a/1, 243b/2, 247a/2, 251a/3, 259b/7, 263b/1, 272b/4, 273a/9, 273b/4, 278a/1, 280a/8, 280a/15, 280b/5, 289a/9, 300a/6, 300b/5, 300b/8		
hāşıla	Ar.: Sonuç, elde edilen kazanç	hāşşeten	Ar. (1): Özellikle, özel olarak, ayrıcı, yalnız 36a/3
h.-dan	(1) 8b/10	h. ol-	(1) 90a/9
hāsıb	Ar. (1): Hesab eden, hesap edici 203b/5	hasret	Ar. (1): Özleyiş, iç çekme 239b/9
hasıb	Ar. (3): Saygın, değerli, soyu temiz 111a/10, 121b/11, 148b/10	h vir-	(1) 273b/3
hāsır	Ar. (2): Zarara, ziyana uğrayan 93b/9, 278b/15	hasta	Far. (25): Hasta, rahatsız 47a/1, 52b/12, 80b/11, 81b/12, 81b/15, 114a/14, 114a/15, 116a/9, 124a/10, 126a/10, 143b/4, 147b/15
hasıse	Ar. (1): Kötü huy, fena tabiat 130a/8	h.-dur	(1) 125a/2
haşlet	Ar.: İnsanın yaradılışındaki huyu, tabiatı, mizacı	h.-lar	(7) 116a/13, 120b/12, 120b/14, 130b/2, 145b/12, 240b/12, 289b/10
h.-ler	(1) 29a/11	h.-lara	(3) 117a/11, 123a/13, 146b/4
haşm	Ar.: Düşman, karşı taraf	h.-larıçun	(1) 57b/3
h.-a	(2) 172a/1, 240a/6	h.-ya	(1) 126a/13
h.-ı	(2) 182a/2, 230a/11	h.-yıldı	(2) 111b/14, 282b/3
h.-ıdur	(1) 150b/12	h.-yısı	(5) 72b/12, 109b/1, 197b/4, 213b/10, 218b/6
h.-ıla	(1) 150b/11	h.-ysa	(2) 180b/5, 191a/15
h.-ına	(3) 87a/7, 93a/3, 182a/1	h. ol-	(65) 51a/9, 56a/5, 56a/7, 56a/14, 57a/7, 70a/13, 76a/9, 76a/11, 77a/12, 92a/9, 92b/5, 103a/7, 111b/12, 111b/14, 117a/12, 118a/4, 121a/3, 121a/10, 125a/1, 128a/14, 129b/9, 132b/15, 146a/2, 158a/5, 160a/12, 163a/9, 163b/4, 167b/15, 170b/5, 171a/8, 172b/8, 173b/4, 178b/15, 189a/13, 192b/2, 197b/7, 199b/5, 199b/15, 208b/6, 211b/8, 211b/9, 211b/10, 212b/8, 214a/13, 215b/10, 216b/15, 237a/11, 245a/13, 248a/14, 248b/13, 287b/12, 289a/2, 289a/15, 289a/15, 291a/6, 291a/8, 291a/15,
h.-ıyla	(1) 181b/15		
h.-uñ	(1) 290b/10		
hasnā	Ar. (5): Güzel kız veya kadın 57b/4, 140a/6, 141a/15, 143a/8, 149a/3		
h.-dur	(3) 116b/5, 187b/5, 247a/4		
h.-ya	(1) 57b/4		
h.-yıla	(1) 232b/2		
hāş(ş)	Ar. (1): Saf, halis 30a/4		
hāşşa	Ar. (1): Bir kimse ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç 100b/6		
h.-lar	(1) 57a/15		

ħ.-si (1) 3b/13
ħatīre Ar. (1): Hatıra; düşünce
 280a/3
ħatm Ar. (1): Bitirme,
 Kur'ân'ı başından
 sonuna kadar okuma
 244b/6
 ħ. it- (1) 193b/15
ħat(ṭ) Ar. (1): Çizgi, satır, yol,
 yazı 258b/13
 ħ.(ṭ)-ı (1) 240b/10
ħattā (15) Dahî, bile, bundan
 başka, üstelik de
 11a/15, 41b/8, 41b/13,
 41b/15, 48b/13, 51a/11,
 59a/5, 65a/7, 67a/9,
 75b/10, 91a/11, 97a/6,
 190b/9, 241a/3,
 270b/12
ħātūn Ar. (41): Kadın 54b/14,
 66b/2, 103a/14, 104a/3,
 112a/11, 121b/9,
 125b/15, 129b/12,
 142b/14, 143b/4,
 162b/5, 164a/6, 164a/7,
 164a/10, 164a/14,
 166a/6, 166a/6, 169a/6,
 169a/15, 169b/1,
 172a/5, 175a/11,
 178b/6, 184a/7,
 193b/10, 205a/8,
 207b/13, 215a/2,
 220a/1, 220a/2,
 235b/11, 237a/6,
 241b/12, 243a/6,
 245b/9, 254a/14,
 276b/3, 276b/4,
 285a/13, 291a/14,
 296a/2
 ħ.-a (4) 55a/1, 133b/5,
 170b/1, 307b/12
 ħ.-dandur (1) 119b/10
 ħ.-dur (10) 116a/9, 129a/12,
 144b/2, 146b/13,
 149a/10, 156a/4,
 231a/4, 234b/7, 235b/8,
 238b/13
 ħ.-ı (4) 125b/12, 136b/11,
 254a/3, 307a/10
 ħ.-ıla (1) 135b/13
 ħ.-lar (6) 229a/8, 238b/14,
 243a/13, 246b/13,
 247a/1, 300b/10

ħ.-lara (3) 136a/3, 243b/3,
 246b/14
 ħ.-lardan (2) 165b/10, 165b/11
 ħ.-larısı (1) 166a/13
 ħ.-laruñ (1) 300b/12
 ħ.-uñ (4) 104a/7, 162b/6,
 209b/8, 220a/3
havā Ar. (1): Hava, gök
 51b/9
 h.-da (3) 98b/4, 113b/11,
 217a/8
 h.-dan (2) 51b/7, 217a/6
 h.-ya (1) 113b/12, 142b/10,
 151b/3
havāle Ar.: Bir şeyi başka
 birine bırakma,
 ısmarlama
 ħ. ol- (2) 35b/13, 96b/6
ħavāriḳ Ar. (1): Harikalar,
 hayranlık uyandıran
 şeyler 41b/3
ħavāri Ar. (1): Yardımcılar,
 cariyeler 224a/2
ħavāş(ş) Ar. (2): Keyfiyetler;
 saygın kimseler 60b/5,
 84b/3
 ħ.-ından (1) 100b/6
ħavās(s) Ar. (10): Duygular
 6b/7, 15a/2, 28a/1,
 44a/2, 61a/9, 61b/1,
 274a/3, 274a/3,
 274a/15, 274b/3
 ħ.-ı ħamse-i zahire (1) Dıştaki
 beş duygu: görme,
 işitme, tatma, koklama,
 dokunma 274a/3
 ħ.-a (1) 6b/5
 ħ.-dan (2) 42a/15, 115b/14
 ħ.-ıla (1) 274a/8
 ħ.(s)-ı (1) 274b/4
 ħ.-uñ (3) 69a/14, 274a/7,
 274a/9
 ħ.-ı zāhirden ol- (1) 15a/1
ħavāşī Ar.: Maiyet adamları (1)
 5a/12
ħavāṭır Ar. (2): Hatıralar,
 fikirler, düşünceler
 49b/12, 104a/12
ħavāyic Ar. (2): İhtiyaçlar,
 gerekli şeyler 18a/1,
 18a/2
 ħ.-i (2) 230a/5, 265a/15
 ħ.-in (1) 222b/12
hāven Ar. (1): Havan 239a/9

- havf** Ar. (18): Korku, korkma 9b/5, 13a/12, 36a/4, 73a/5, 73a/7, 102a/14, 125b/11, 127a/12, 149a/12, 160a/9, 213b/15, 214b/8, 216a/4, 231b/5, 240b/5, 267a/1, 281b/13, 289b/14
h.-a (2) 11a/12, 240b/6
h.-dan (10) 33b/11, 158a/8, 158a/15, 169a/10, 199b/4, 212b/3, 218b/11, 245a/15, 284b/7, 305a/9
h.-dur (7) 72b/10, 73a/13, 119a/5, 136a/11, 187b/5, 203b/10, 280b/9
h.-ı (3) 23a/4, 74a/15, 295b/13
h.-ıla (1) 46b/2
h.-ından (5) 153b/2, 176b/9, 186a/15, 280a/4, 300b/1
h. içinde ol- (3) 153b/12, 221b/3, 305a/8
h. it- (15) 10a/10, 16b/3, 36a/9, 46a/15, 124a/14, 128a/13, 134a/14, 134b/1, 139a/14, 147b/9, 153b/13, 237b/3, 282b/15, 290a/8, 297a/2
h. ol- (1) 70a/7, 147a/2, 233b/15
h.-a düş- (3) 184b/2, 192b/4, 214a/2
h.-ıla ol- (1) 286b/5
havflu Ar.+T. (1): Korkulu 13a/10
havḥ Ar. (1): Şeftali 119a/2
hāvl Ar.: İhtiva eden, toplayan
h. ol- (2) 60b/9, 278a/6
havm Ar.: Arzu, istek, emel
h.-ına (1) 3b/1
havz Ar. (2): Havuz 90a/12, 90a/13
hayā Ar. (1): Utanma, sıklıma, edep 180b/13
h.-sı (1) 291a/3
h.-ya (1) 172a/6
hāya (bk. **hāya**) Far. (1): Erkeklik bezi, haya 182a/14
h.-ları (1) 182b/2
hayā (bk. **hāya**) Far.: Erkeklik bezi, haya
h.-ları (1) 130b/15
h.-ların (4) 182a/12, 182a/15, 182b/1, 252a/2
hayāl Ar. (3): Hayāl, hülya 9a/3, 10a/12, 279b/10
h.-de (6) 9b/6, 9b/9, 28a/8, 28b/4, 43b/13, 59b/4
h.-dür (1) 28a/10
h.-i (3) 10b/3, 28a/2, 28a/12
h.-inde (2) 27a/10, 43a/9
h.-ine (2) 13a/11, 43a/11
h.-lerine (1) 27a/14
hayālāt Ar. (1): Hayāller, hülyalar 28a/2
h.-ına (1) 15a/3
h. ol- (1) 15a/4
hayāliyye Ar. (2): Hayāl ile ilgili 9a/7, 279b/10
h.-de (1) 43b/11
h.-dür (1) 128a/10
h.-nūñ (1) 69a/12
h.-ye (3) 4a/2, 9a/1, 9b/3
hayāt Ar. (19): Hayat, yaşam, dirilik, canlılık 49b/4, 49b/5, 71a/4, 72a/7, 75b/2, 75b/6, 75b/13, 75b/14, 89a/15, 157a/13, 161a/4, 237a/9, 281a/7, 296b/2, 160b/2, 160b/3, 237a/10, 299b/10, 300b/9
h.-a (4) 95b/1, 96a/11, 97a/12, 147b/7
h.-da (1) 297a/8
h.-dayiken (1) 303a/1
h.-dur (3) 88b/6, 216b/7, 250b/15
h.-ı (1) 280a/14
h.-ıdur (4) 75a/14, 75a/15, 156a/14, 179b/12
h.-ına (1) 98b/9
h.-ında (5) 87a/14, 255a/15, 287b/7, 301a/13, 301a/15
h.-ını (1) 130b/9
h.-ıyla (1) 210b/14
h.-larında (1) 11b/10
h. bul- (16) 281a/2, 281a/3, 281a/4, 298b/11, 300a/15, 300a/15,

- 300b/1, 300b/2, 300b/3,
300b/4, 300b/5, 300b/7,
300b/9, 300b/9,
303a/12, 305a/1
- h.-da ol-** (1) 251a/9
- hayf** Ar.: Haksızlık, zulüm;
yazık ki, vah vah!,
beddua
- h. it-** (1) 238a/2
- h. itmiş ol-** (1) 301b/11
- hayır** (bk. **hayr**) Ar.: İyi, faydalı,
yararlı
- h.-da** (1) 195a/11
- h.-dan** (5) 7b/10, 24a/4, 56b/5,
171b/6, 229a/7
- h.-dur** (57) 90b/7, 113a/4,
113a/5, 117b/4,
117b/10, 118a/4,
120b/13, 121b/2,
122b/15, 124b/3,
126a/13, 129b/6,
131a/2, 139a/4,
139b/15, 141a/7,
148a/10, 151b/4,
153b/5, 153b/12,
157b/13, 158a/11,
159a/5, 159a/7,
159b/10, 164b/11,
165b/14, 166a/1
- h.-la** (2) 205a/8, 226a/4
- h.-lar** (3) 196b/13, 225a/9,
297a/13
- h.-ları** (1) 150a/4
- h.-lar işle-** (1) 195a/1
- hayırlı** (bk. **hayrlı**) Ar.+T.(4):
Hayırlı, iyi, faydalı
24b/8, 101a/7, 248b/6,
276a/5, 300a/9
- h.-dur** (8) 113b/8, 142a/10,
153a/2, 165b/10,
165b/10, 165b/12,
171b/10, 242b/9
- h.-ları** (1) 64b/11
- h.-sı** (1) 101a/7
- h. ol-** (4) 118b/2, 119b/5,
245a/7, 248b/6
- hayırsuz** Ar.+ T.(1): Hayırsız,
uğursuz, kötü 139a/9
- hâyız** (bk. **hayz**) Ar.: Kadınlarda
aybaşı, hayz
- h.-iken** (2) 106b/7, 188b/15
- hâyıf** (Ar.hâif) : Korkak,
korkan
- h.-ise** (3) 213b/10, 215a/4,
280b/6
- h. ol-** (2) 153b/6, 198a/11
- hâyıl** Ar.: Korkunç
- h.-e** (1) 217b/1
- hayım** Ar.: Şaşkın, hayrette
- h. ol-** (1) 3b/1
- hâyın** Ar.: Hıyanet eden
- h.-dür** (3) 130b/9, 146b/5,
288b/1
- haykır-** : Haykırmak, bağırmak
- h.-ur** (1) 84b/12
- hayme** Ar.(4): Çadır 232b/1,
232b/4, 235a/7, 232a/15
- h.-si** (2) 232b/3, 232b/6
- h.-sinde** (1) 232b/5
- hayr** (bk. **hayır**) Ar.(97): İyilik; iyi,
faydalı iş, fayda 3b/11,
7b/7, 7b/12, 13b/14,
16b/13, 17a/2, 20b/2,
20b/2, 21a/3, 22a/11,
24b/10, 24b/13, 30b/9,
30b/9, 31a/6, 51b/2,
52b/6, 55b/13, 65b/1,
66b/10, 71a/14, 75a/10,
76a/12, 79b/2, 86a/3,
100b/12, 104a/3,
110a/11, 128b/3,
111b/1
- h.-a** (40) 15b/1, 16b/8,
16b/12, 16b/15, 55b/15,
57b/3, 57a/5, 71b/3,
73a/9, 75a/2, 85b/4,
87b/14, 89a/5, 89b/11,
94b/2, 103b/9, 120b/9,
129a/1, 146b/7, 172a/3,
178a/13, 182b/11,
183b/6, 192b/2, 199a/3,
189b/6, 199b/9,
204a/10, 212b/2,
213b/4, 214a/8, 220b/9,
221b/9, 221b/10,
228a/14, 240a/10,
244b/1, 250b/14,
303a/13, 307b/15
- h.-dan** (3) 20b/3, 52b/4,
107b/5
- h.-dur** (46) 16a/8, 18b/13,
51b/10, 52b/14, 57a/6,
73b/2, 73b/4, 73b/5,
88b/5, 90a/1, 99b/6,
102a/13, 105a/8,
105a/11, 112b/8,
114a/4, 114a/12,

	114a/13, 117a/11, 120a/3, 120b/12, 124b/8, 146a/15, 147b/5, 147b/11, 148a/2, 153b/5, 155a/3, 155a/3, 161b/5, 164b/11, 169a/10, 172a/8, 184a/12, 184b/8, 185a/14, 186a/10, 190b/6, 202b/5, 211b/6, 216a/3, 226b/4, 238b/3, 240b/15, 293a/4, 302a/14		
h.-i	(6) 12a/6, 85a/3, 118a/3, 121b/12, 181a/10, 303a/6		
h.-ıdı	(1) 155a/5		
h.-ıdur	(1) 188b/2		
h.-ıla	(9) 16b/15, 17a/4, 18b/6, 109b/10, 157a/13, 195a/13, 222a/1, 244b/12, 299a/7		
h.-ısa	(2) 18b/13, 26b/2		
h. halef ol-	(1) 299a/6		
h. it-	(4) 19a/7, 215a/3, 246a/12, 251b/2		
h. işle-	(1) 115b/2		
h. kimesne ol-	(1) 265a/13		
h. ol-	(12) 26b/5, 29a/8, 55b/2, 70a/3, 82a/6, 123a/8, 128a/8, 154a/6, 185a/2, 213a/6, 282a/2, 305b/5		
h. gel-	(3) 55b/10, 201b/3, 224b/10		
h. getir-	(1) 55b/7		
h. gör-	(7) 139a/3, 265b/9, 267a/3, 296b/5, 297a/8, 297a/10, 304a/1		
h. tokın-	(1) 31b/2		
hayrât	Ar.(1): Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler, iyilikler; sevap için kurulan müessese 166a/10		
h.-a	(3) 58a/11, 90b/8, 238b/15		
h.-dan	(2) 52b/15, 300a/6		
h.-ı	(1) 115b/4		
hayret	Ar.(3): Şaşma, şaşırma, şaşakalma 74b/3, 74b/3, 273b/3		
h. vir-	(1) 85b/10		
hayrlu	Ar.+ T.(1): Hayırlı, faydalı, iyi 17a/3		
h.-dur	(2) 141a/6, 282a/15		
h.-sıdur	(1) 54b/14		
hays	Ar.(3): İtibar, saygı; ilgi 259b/5, 260a/7, 260a/13		
hayşiyye(t)	Ar.: Şeref, onur 61a/7		
h.-inden	(1) 61a/7		
hayt	Ar.(2): İplik; tel 238a/8, 232b/6		
hayvân	Ar.(9): Canlılık, dirilik; insanı da içine alan bütün canlılar; hayvan 6b/5, 105b/7, 105b/8, 130b/2, 148a/1 186b/5, 188b/12, 188b/12, 170a/14,		
h.-a	(1) 192b/4		
h.-dan	(3) 158b/4, 189b/6, 220a/14		
h.-ı	(1) 126b/15		
h.-lar	(3) 5a/1, 126b/12, 190a/11		
h. şüret it-	(1) 229b/12		
hayvânât	Ar.(5) Hayvanlar 11b/15, 41b/10, 65b/10, 124a/1, 126b/14		
h.-dan	(1) 186b/4		
hayvâniyye	Ar.(3): Hayvanla ilgili, canlıya ait 72a/3, 75b/14, 82a/11		
h.-si	(2) 68a/1, 68a/8		
hayy	Ar.(7): Diri, canlı 246b/2, 266a/8, 299a/15, 302a/3, 302a/7, 303a/10, 304a/8		
h.-dur	(3) 246b/2, 299a/15, 304b/7		
h.-ısa	(1) 230a/1		
h.-iken	(1) 298b/6		
h.-uñ	(2) 304a/5, 304a/6		
h. bul-	(1) 304b/1		
h. ol-	(12) 210a/9, 281a/1, 281a/1, 299b/7, 299b/9, 301b/4, 302a/6, 303a/10, 303a/10, 304a/4, 304b/5, 305a/3		
hayyât	Ar.(4): Yılanlar 134a/5, 134a/14, 134b/11, 224b/14		
hayyât	Ar. (1): Terzi 223b/12		
hayye	Ar.(3): Yılan 128a/15, 134a/5, 134a/2		

ḥayyız	Ar.: Taraf, meydan, mekân, mevki	ḥazır	Ar. (2): Hazır, bir yerde olan, bulunan 135a/13, 155b/9
ḥ.-i kabûlde ol-	(1) 279a/3	ḥ.-dur	(2) 153a/3, 276a/5
ḥayyi	Ar.: Canlılığa ait; dirilik, canlılık	ḥ.-iken	(2) 32a/7, 33a/5
ḥ. ol-	(1) 266a/6	ḥ. it-	(2) 135a/12, 160a/11
ḥayz (bk.ḥayız)	Ar.(2) Kadınlarda aybaşı 189a/4, 189a/5	ḥ. ol-	(7) 17b/3, 166a/10, 166a/11, 241a/10, 265a/15, 278b/8, 298b/4
ḥ.-da	(1) 189a/9	ḥ. tır-	(2) 161a/7, 279a/5
ḥ.-dan	(2) 189a/5, 189a/6	ḥazırûn	Ar.: Huzurda olanlar, gözönünde olanlar
ḥaz(z)	Ar.: Hoşlanma, sevinç, memnunluk	ḥ. ol-	(1) 278b/10
ḥ. al-	(1) 89a/13	ḥazıme	Ar. (1): Midedeki eritici, sindirici kuvvet 115b/9
ḥ. it-	(1) 123a/10	ḥazın	Ar. (2): Hazine muhafızı, hazine bekçisi 232a/1, 223b/15
ḥazā	Ar.(4): Bu,şu, o 68a/11, 68b/2, 270b/11, 273a/8	ḥ.-dür	(1) 231a/4
ḥazākat	Ar. (2): Ustalık, uzluk, üstad(lık) (çoğunlukla hekimler için kullanılır) 225a/11, 225a/11	ḥ.-idür	(1) 73a/7
ḥ. üzerine ol-	(1) 175b/2	ḥ.-üñ	(1) 289b/14
ḥazāyın	Ar.(1): Hazineler 244a/3	ḥ.-i melik ol-	(1) 50b/6
ḥazaz	Ar. (2): Ak boncuk 247a/11, 247a/13	ḥazine	Ar. (19): Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer 93a/6, 104b/2, 108a/10, 112a/8, 134b/4, 146a/10, 162b/12, 186a/9, 189a/2, 194b/6, 194b/7, 241a/4, 242a/6, 242b/13, 242b/13, 242b/14, 243a/1, 290b/4, 291a/8, 304b/4
ḥ.-dur	(1) 247a/12	ḥ.-de	(1) 10a/13
ḥazāz	Ar. (1): Dokumacı 222b/8	ḥ.-den	(1) 290b/2
ḥazef	Ar. (1): Topraktan yapılan çanak, saksı 224a/7	ḥ.-dür	(1) 180a/3
ḥazer	Ar.: Korunma, sakınma, kaçınma, çekinme	ḥ.-lerinden	(1) 194b/7
ḥ.-de	(1) 165b/6	ḥ.-si	(2) 242b/11, 252a/3
ḥ. it-	(23) 17a/8, 17a/10, 17b/13, 127b/5, 128b/4, 132a/14, 137b/14, 155b/15, 165b/5, 165b/6, 168b/3, 171a/7, 186a/12, 231b/5, 245b/13, 247b/10, 252b/2, 262b/12, 266a/6, 266b/7, 267b/11, 294b/10, 306b/4	ḥ.-sîdür	(3) 10a/13, 148b/6, 179a/6
ḥazeziyye	Ar. (1): İplikçi; dokumacı 224a/6	ḥ.-sinde	(2) 28a/10, 253a/13
ḥazf	Ar. (2): Çıkarılma, ortadan kaldırma, giderilme 100a/14, 140a/10	ḥ.-sini	(1) 64b/4
ḥ. it-	(1) 100a/14	ḥ. it-	(1) 180b/8
ḥāzık	Ar. (1): İşinin ehli, ista, eli uz 33a/8	ḥ. ol-	(1) 134b/5
ḥ. ol-	(1) 264a/6	ḥazinedār	Ar. (1): Devlet malını, parasını korumakla görevli kimse 223b/15
		ḥ.-ıdur	(1) 306b/8
		ḥ. ol-	(1) 64b/3
		ḥazîzeyn	Ar.: Ayın veya başka bir gezegenin yörüngesi üzerindeki dünyaya en yakın bulunan noktalar

h.-dür (1) 61a/1	h.-inüñ (5) 35b/1, 35b/4, 37a/2, 254b/2, 254b/11
hazm Ar. (3): Midedeki yiyecekleri sindirme, hazmetme 6b/2, 9b/11, 222a/8	h.-leri (6) 259b/13, 261b/15, 262a/3, 268b/7, 270b/2, 278b/1
hazrâ Ar. (2): Yeşil 119a/11, 170b/2	h.-lerile (1) 262a/1
hazravât Ar. (2): Sebzeler, yeşillikler 115a/12, 307b/3	h.-lerin (3) 139b/10, 166b/14, 276a/7
h.-ı ma'rûfe ol- (1) 115a/11	h.-lerinden (2) 260b/11, 261b/15
h.-ı mechûle ol- (1) 115a/10	h.-lerine (9) 148a/6, 151a/5, 167a/2, 167a/7, 210a/12, 246b/8, 253b/6, 278b/1, 294b/15
hazret Ar. (70): Huzur, kat; saygı göstermek üzere büyüklere verilen ünvan 2a/5, 4a/15, 6a/2, 14a/3, 14a/9, 14b/1, 15a/5, 16b/1, 21a/15, 39a/13, 39a/15, 52a/12, 54b/8, 54b/9, 58b/2, 58b/3, 58b/4, 59a/8, 59a/10, 59a/11, 59a/13, 66b/14, 72b/1, 82b/9, 91a/11, 91a/12, 91b/1, 92b/13, 150a/3, 184b/10, 241b/9, 244a/2, 252a/5, 252b/4	h.-lerinüñ (1) 262a/10
h.-e (1) 261b/4	h.-leriyle (1) 279b/2
h.-i (74) 15a/10, 16a/6, 18a/6, 19a/11, 19a/13, 19b/3, 19b/7, 19b/9, 19b/11, 20a/7, 20a/8, 20a/14, 20b/1, 21a/2, 21a/7, 21a/11, 21b/2, 21b/11, 22a/10, 22b/7, 23a/1, 23a/4, 23b/3, 23b/15, 25a/1, 25a/12, 25b/11, 26a/7, 27b/3, 29a/7, 31b/11, 32a/9, 32a/15, 32b/7, 32b/9, 32b/11, 32b/12, 32b/14, 32b/14, 33a/2, 33a/3, 33a/3, 256b/12	h.-i 'izzet "Allah" (2) 7a/13, 268b/10
h.-ile (1) 278a/9	hazveççi حَزْوَجِي (1): Kasket veya şapka yapıp satan kişi ? 228b/9
h.-inden (3) 25b/7, 95b/6, 268a/7	hazzâr Ar. (1): Boncukçu
h.-ine (15) 22b/12, 25b/8, 27b/12, 30a/8, 33a/5, 120b/4, 123b/2, 156b/3, 164a/15, 224b/2, 271b/9, 276a/1, 277b/9, 279a/12, 280a/2	hecâ Ar. (1): Hece, elifbe sırasına göre dizilmiş harfler 116a/2
h.-ini (2) 9a/12, 276a/10	hurûf-ı h.: Elifbe sırasına göre dizilmiş harfler
	hedâyâ Ar. (1): Hediye, armağanlar 231b/3
	hedil Ar. (1): Erkek güvercin 148b/10
	hediyye Ar. : Hediye, armağan
	h. vir- (1) 212a/12
	h. it- (1) 129b/12
	hedy Ar.: Huy, alışkanlık, âdet
	h.-dür (1) 201a/8
	hekîm Ar. (2): Hekim, doktor 64a/15, 71a/6
	h.-e (1) 181b/11
	h.-lerde (1) 122b/2
	h.-leri (1) 113b/10
	helâk Ar. (4): Yok etme, öldürme; ölme, harcanma 49b/4, 71a/3, 200b/13, 200b/14
	h.-dedür (1) 93b/8
	h.-den (2) 49b/3, 146a/13
	h.-dür (2) 212b/1, 144b/13
	h.-e (3) 127a/6, 132a/9, 146a/12
	h.-ine (1) 52b/12
	h.-leri (1) 63b/2

h. it-	(7) 41b/14, 65a/12, 70a/10, 70b/6, 73b/9, 130b/9, 196b/4	hem	Far. (78): Hem, de/da, -deş, -i bir 2b/5, 2b/5, 19a/7, 19a/7, 19b/14, 20a/1, 30b/3, 30b/9, 30b/9, 41a/12, 43b/2, 46a/13, 55a/5, 60a/7, 85b/1, 87b/14, 88a/3, 90a/2, 105b/6, 109b/9, 114a/2, 114a/2, 136b/14, 142b/3, 146b/3, 149a/10, 150a/6, 152b/15, 164a/10, 164a/14, 164b/3, 166b/15, 167b/1, 167b/6, 167b/14, 173a/2
h. ol-	(24) 6b/10, 6b/11, 18a/1, 50b/12, 70b/10, 84b/13, 95b/5, 96a/9, 97a/9, 97a/10, 97b/7, 147b/3, 155a/12, 173a/14, 176a/12, 202a/8, 203b/12, 221a/2, 231a/1, 231a/2, 231a/3, 231a/4, 264a/14, 298a/2	hemân	Far. (44): Hemen, derhal, o anda; öylece, böylece 10b/2, 21b/4, 22b/9, 24b/6, 25a/5, 25b/5, 34b/1, 65a/11, 102b/8, 107b/9, 110a/11, 117b/3, 128b/2, 151b/7, 155a/9, 183a/10, 185a/13, 188b/12, 193a/3, 193a/4, 196a/5, 201a/11, 223a/13, 224a/7, 224b/3, 232a/13, 254b/3, 254b/5, 255b/6, 257b/4, 258a/12, 258b/1
helâl	Ar. (16): Helâl, haram olmayan; nikâhlı kadın 33a/15, 97a/3, 102a/11, 147a/12, 148b/15, 149a/9, 150a/11, 150a/15, 160a/15, 190a/14, 193a/9, 209a/8, 223a/5, 228b/7, 235b/14, 238b/15, (1) 224b/1	hemçünân	Far. (22): Böylece 49b/5, 55b/8, 57a/6, 59b/5, 59b/9, 59b/10, 59b/15, 62a/3, 62a/12, 73b/13, 78a/1, 78a/10, 83a/14, 83b/4, 83b/7, 83b/9, 83b/15, 84a/2, 92a/6, 96a/4, 99a/15, 261b/7
h.-den	(22) 96b/8, 102a/7, 117b/5, 121a/11, 122b/8, 123a/7, 129b/4, 135b/11, 137a/4, 138a/15, 142a/3, 159b/9, 160b/8, 161a/12, 161a/12, 166a/12, 184a/10, 184a/11, 196b/12, 240b/8, 246a/5, 247b/6	h.-dur	(2) 56a/1, 56b/14
h.-dür	(1) 224b/1	hemm	Ar.(1): Gam, keder, tasa 226b/15
h.-i	(1) 257a/3	h.-e	(1) 122a/2
h.-ile	(1) 71a/7	hemmâz	Ar. (1): Kovcu, gammaz 139a/4
h.-iyle	(1) 177a/4	hem-nişîn	Far.: Beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş
h. māl ol-	(1) 194b/7	h.-i	(1) 64b/4
h. ol-	(5) 86b/12, 143a/10, 175b/5, 185b/5, 218b/10	hemyân	Far. (3): Heybe, dağırcık, büyük kese 239a/7, 239a/7, 239a/4
helîle(t)	Ar. (1): Tohumları müşîl olarak kullanılan bir nebat, kara halîle 126b/6	h.-i	(1) 239a/8
h.-yi	(2) 126b/6, 126b/6		
helvâ	Ar. (3): Helva, bir tatlı 160b/10, 163a/7, 231b/10		
h.-ya	(1) 223b/5		
helvâcî	Ar.+T. (1): Helvacı, helva yapan veya satan kimse 223b/4		
helvâyi	Ar. (1): Helvacı, helva satan 223b/4		

	h. kuşan-	(1) 245a/8
henüz	Far. (3): Şimdiye kadar, bu zamana dek; daha; ancak	52b/5, 60a/12, 111a/7
her	Far. (152): Hep, bütün, her	1b/4, 2a/8, 2a/10, 2a/11, 2a/12, 7b/10, 7b/10, 8a/3, 8b/9, 16a/11, 18b/12, 29b/12, 30a/3, 34a/5, 48b/15, 48b/15, 49a/1, 49a/2, 52b/15, 53b/5, 60a/5, 60a/14, 60b/1, 66a/7, 66b/12, 69b/9, 76a/12, 77b/8, 79b/12, 82a/13, 83a/4, 83a/8, 83b/11, 83b/13, 83b/13, 84a/9, 85a/14, 86a/2, 93a/15, 93b/13, 93b/14, 93b/15, 95b/8, 97a/2, 97b/3, 98a/6, 99b/8, 99b/10, 100b/4
herâset	Ar. (1): Beklemek; korumak	214a/12
her-bâr	Ar. (2): Her defa, daima	58a/2, 74b/3
herise	Ar. (1): Keşkek yemeği	159b/15
herrâs	Ar. (1): Tahta veya taş levhalar ile çatı kaplayan	230b/6
hersçi	Ar.+T. (1): Tahta veya taş levhalar ile çatı kaplayan kişi	230b/6
hervele	Ar. (1): Koşmak	222a/5
hetân	(Ar. hitân) (1): Sünnet etme, sünnet	191a/5
hetk	Ar. (1): Yırtma, yarma	289a/12
hevâ	Ar. (10): Heves, arzu, istek; 40b/14, 70b/14, 71a/1, 71b/5, 78b/15, 104a/14, 113a/9, 134a/15, 184a/1, 184a/2	
	h.-da	(6) 53b/12, 65a/9, 275b/11, 275b/12, 276a/10, 298a/9
	h.-dur	(1) 193b/13
	h.-ile	(1) 144b/14
	h.-yile	(1) 215a/6
	h.-nuñ	(1) 71a/4

hevâm(m)	Ar. (1): Böcekler (yılan, akrep, pire, karınca gibi) haşereler	128a/12
	h.(m)-uñ	(1) 134a/11
hevās	Ar.: Arzu, istek; arzular, istekler	
	h.-ı	(1) 2b/2
	h.-ıla	(1) 250a/8
	h.-ına	(2) 184a/2, 306b/11
hevdec	Ar. (1): Deve semeri	239a/9
heves	Ar.: Arzu, istek	
	h. it-	(2) 29b/6, 248b/4
hevl	Ar.: Korku	
	h.-i şedid yitiş-	(1) 263b/2
heybet	Ar. (5): Heybet, büyüklük; korku ile saygı duygularını uyandıran hâl	56b/10, 68b/9, 139a/2, 187a/14, 279b/14
	h.-dür	(2) 187b/2, 244b/6
	h.-i	(2) 56a/15, 284a/15
	h.-inden	(3) 71b/10, 87b/13, 258a/10
heybetlü	Ar.+T.: Heybetli, ulu	
	h. ol-	(1) 195b/15
hey'et	Ar. (3): Şekil; görünüş; kurul	70b/13, 224b/12, 252a/7
	h.-de	(1) 116a/5
	h.-den	(1) 85b/7
	h.-i	(3) 33b/10, 34a/9, 57a/4
	h.-inden	(1) 86a/7
	h.-ini	(1) 47b/14
	h.-lerinde	(1) 214a/1
	h.-i gusulda ol-	(1) 108b/6
	h.-i ma'rûfe üzerine ol-	(1) 248a/13
heyülâ	Ar. (1): Bütün cisimlerin ilk maddesi olarak varsayılan madde	95a/1
hezâr	Far. (1): Bülbul	141b/3
hezeyân	Ar. (2): Sayıklama, saçma sapan konuşma	137a/4, 144b/1
	h. eyle-	(1) 137a/4
hezeyânât	Ar. (2): Sayıklamalar, saçma sapan konuşmalar	136b/7, 230b/6
hezîmet	Ar. (1): Bozgun, bozgunluk, savaşta bir taraf askerinin bozulması	208a/3

hezlân	(Ar. hizlân): Yardımcısız, kimsesiz; sefil olma	h.-dur	(3) 135b/8, 218b/12, 222a/8
hıfz	h.-dur (1) 217b/4 h. ol- (1) 252a/14 Ar. (3): Koruma, saklama 107b/14, 115b/10, 177a/2 h. it- (16) 96b/3, 123b/4, 131b/8, 133b/2, 189b/3, 197b/14, 199b/8, 203b/15, 213a/10, 215a/14, 220a/6, 222b/13, 226a/15, 231a/5, 247b/13, 261a/8 h. ol- (1) 88a/2 h. ol- (3) 120a/6, 123a/3, 261a/11	hırze	Ar. (1): Muska, nazar muskası 227b/5
hılālī	Ar. (1): Ara bozucu, kötülük eden 223b/9	hışāl	Ar. (1): Huylar, ahlâklar 29a/11
hılm خلم	(1) ? 185b/10	hışım	Ar.: Yakın, akraba h.-ları (1) 108a/15
hın(n)a	Ar. (1): Kına 118b/14	hış(ı)m	Ar. (1): Kızgınlık, öfke 71b/8
hın(n)-sı	(1) 177a/5	h.-ından	(1) 127b/7
hın(n)ālu	Ar.+T. (2): Kınalı 177a/3, 177a/2	hiyānet	Ar. (2): Güveni kötüye kullanma, hainlik, vefasızlık 214b/9, 215b/3
hınța	Ar. (2): Buğday 118b/1, 223a/6	h.-dür	(3) 231b/15, 242b/7, 291b/8
hınzır	Ar. (6): Domuz; katı yürekli kişi 134b/13, 135a/4, 135a/8, 135a/10, 135b/8, 184a/15	h.-ile	(1) 151a/5
h.-dür	(1) 135b/7	h. it-	(14) 107a/7, 108a/14, 129a/2, 129a/9, 129b/8, 185b/14, 186a/1, 186a/2, 191b/15, 242a/14, 244a/15, 244a/15, 252a/2, 292a/6
h.-e	(1) 134b/15	hiyār	Ar. (4): Hiyar, salatalık 119a/12, 119a/15, 119b/1, 123b/9
h. kılları	gibi ol- (1) 178a/15	h.-ı	(1) 119a/14
hıramān	Far. (2): Salına salına, salınarak 135b/1, 135b/1	hibe	Ar. (1): Bağışlama, bağış 222a/7
hırāş	Ar. (1): Sıyrık 287a/6	h.-den	(1) 188a/12
hırızma	Ar. (5): Saça sürülen bir madde 108b/12, 108b/13, 178a/12, 213b/11, 213b/14 (1) 213b/13	h. it-	(4) 232a/12, 240a/11, 276b/5, 277b/2
hırka	Ar. (1): Tarikat ehlinin giydiği hırka; kalın kumaştan ceket uzunluğundaki giyecek 156a/6	hicā	Ar.: Hicvetme, yermek (1) 284a/11
h.-sı	(1) 213b/13	hicāb	Ar. (20): Utanma, sıkılma; perde 269b/7, 271b/10, 272b/15, 273a/6, 274b/2, 269b/6, 270b/15, 271a/10, 271a/10, 271b/11, 271b/11, 271a/12, 271a/12, 271a/13, 271a/13, 271a/14, 271a/14, 271a/15, 273a/11, 273b/2
hırlamak	(1) 137a/14 (1): Hırıltı sese çıkarmak 186b/15	h.-da	(1) 272b/9
hırş	Ar. (1): Öfke, kızgınlık; sonsuz istek 13b/1	h.-dadur	(1) 69b/6
		h.-dan	(2) 28b/8, 271b/9
		h.-dur	(3) 269b/7, 272a/1, 273a/10
		h.-ı	(1) 270b/14
		h.-ıla	(1) 271b/3
		h.-in	(2) 267b/8, 267b/9

- h.-indan (1) 7a/4
 h.-ları (1) 270b/11
 h.-larıdur (1) 269b/2
 h.-larınuñ (1) 69b/7
 h.-laruñ (1) 271a/5
 h.-uñ (2) 271a/4, 271a/5
 h. idin- (1) 269b/13
 h. ol- (4) 72a/7, 84a/4, 84a/5, 273a/3
 h.-ı kibriyā kal- (1) 272b/15
hicāblan- Ar.+T.: Örtünmek, perdelenmek
 h.-mıñ (1) 52b/2
hicāblanmak Ar.+T.: Örtünmek, perdelenmek
 h.-da (1) 57b/11
hicāre Ar. (1): Taşlar 45a/4
hicārī Ar. (1): Taşlarla ilgili 45b/11
hicret Ar.: Göç
 h.-den (1) 308a/12
hiç Far. (43): Hiç, yok denecek kadar az, değersiz 6b/10, 7b/7, 10a/4, 10a/5, 11a/4, 21b/14, 22a/2, 22b/11, 22b/13, 32a/3, 34b/4, 34b/12, 35b/7, 37a/13, 39b/11, 53b/4, 66a/6, 67a/5, 77a/15, 77b/11, 110a/10, 117b/1, 123b/7, 140b/10, 143a/2, 147b/13, 164a/15, 165a/7, 180b/4, 223a/1, 230b/10, 232a/10, 239b/3, 246b/2, 257a/2, 261b/8, 261b/11, 267b/11, 273a/1, 276a/4, 283b/9, 286b/9, 287a/2
hidāyet Ar. (3): Allah yoluna, doğru yola kılavuzlama 98a/11, 170a/9, 177b/6
 h.-dür (1) 81a/14
 h.-e (7) 63b/15, 195a/1, 197a/13, 220a/6, 220b/3, 281a/5, 307b/7
 h.-i (1) 1b/8
 h.-ini (1) 98a/11
 h. bul- (3) 85b/9, 121a/4, 205a/8
 h. it- (3) 7b/10, 224a/3, 301a/4
 h. ol- (4) 64b/9, 81a/12, 99a/2, 99a/3
 h. vir- (2) 27b/12, 63a/9
hidāyetlen- Ar.+T.: Doğru yola yönelmek, Hak yoluna girmek
 h.-ür (1) 81a/14
hıddet Ar. (2): Öfke 123b/14, 123b/15
hikāyet Ar. (4): Hikāye, anlatma 9a/6, 27b/2, 36a/10, 42a/14
 h.-dür (1) 152a/9
 h.-i (1) 9a/10
 h. eyle- (1) 58b/5
 h. idici (1) 229a/5
 h. ol- (2) 9a/2, 9a/6
hıkke Ar. (1): Kaşıntı 286b/7
hikmet Ar. (19): Bilgelik; hâkimlik, sebep 6b/13, 6b/13, 7a/6, 14b/2, 14b/3, 14b/13, 15a/6, 15a/8, 35b/6, 36a/10, 62b/7, 71b/9, 75a/4, 92a/15, 100b/1, 100b/11, 156a/13, 202a/12, 241a/9, 304b/1, 304b/10
 h.-de (1) 71a/10
 h.-den (2) 71a/12, 83a/8
 h.-dür (4) 50a/4, 58a/13, 71b/8, 308a/11
 h.-i (4) 35b/12, 36a/5, 39a/8, 272a/7
 h.-ile (2) 33a/15, 71a/8
 h.-inde (1) 62a/2
 h.-ine (1) 35b/4
 h.-inüñ (3) 38b/13, 39b/2, 83a/10
 h.-iyle (1) 29b/10
hikmetullah Ar.: Allah'ın bileceği iş, Allah'ın hikmeti
 h.-a (1) 53b/4
hılāf Ar. (8): Karşı, zıd, yalan 241b/12, 60a/12, 60a/12, 146a/3, 241b/12, 242a/9, 248a/13, 257a/2
 h.-ı (2) 23b/7, 259a/3
 h.-ıdur (2) 110a/13, 243b/8
 h.-ına (2) 18b/1, 172a/5
 h.-ınca (3) 84a/7, 252b/2, 299b/9

- h.-incadur (4) 17a/5, 18b/2, 36a/2, 44a/14
h.-ın it- (1) 130a/14
hılāf Ar.(2): Söğüt 119a/7, 120a/2
h. ol- (1) 111a/8
hılāfet Ar.: Halifelik, birinin yerini alma
h.-dür (2) 299a/15, 295a/2
h.-e (2) 198a/14, 212a/3
h.-i (1) 91a/13
h. it- (1) 295a/2
h.-e iriş- (1) 144a/9
hılāl Ar. (1): Yeni ay 53b/14
hılāl Ar. (1): Kürdan, dış karıştırarak âlet 232b/8
hılālî Ar. (1): Zarara ait, azaltmayla ilgili 223b/9
hıl'at Ar.: Padişah veya vezir tarafından beğenilen kişiye giydirilen elbise, kaftan
h.-ıla (1) 243b/9
hile Ar. (3): Aldatma, oyun 141a/14, 151a/10, 226b/7
h.-dür (4) 142b/10, 155a/15, 240b/9, 241b/4
h.-yi (1) 240b/10
h.-ler it- (3) 37a/13, 226a/1, 234b/8
h.-si (1) 240b/9
h.-siyle (1) 90b/14
h.-ye (1) 73a/3
h.-yile (3) 91a/1, 98b/8, 240a/15
h. it- (2) 155a/14, 283a/13,
hileker Ar.+Far. (1): Aldatıcı, oyuncu 128b/5
hılkat Ar.: Yaradılış
h.-ı (1) 72a/4
hilm Ar. (1): Yumuşaklık, yavaşlık 29a/13
h.-dür (1) 290b/12
hilye Ar. (2): Güzel yüz, güzel sıfatlar, süs 255b/8, 257b/11
h.-de (1) 255b/11
h.-leri (1) 257b/13
h.-sin (1) 257b/9
himār Ar. (14): Erkek eşek 128b/10, 132a/15, 132b/3, 132b/4, 132b/4, 132b/8, 132b/8, 133a/1, 133a/4, 133a/10, 150b/3, 150b/3, 150b/6, 167a/10, 168b/3, 184b/3, 184b/5
h.-a (2) 132b/7, 253a/14
h.-dan (1) 253a/15
h.-ı (4) 132b/13, 132b/15, 133a/2, 133a/6
h.-ın (1) 233b/9
h.-ları (1) 132b/9
h.-uñ (2) 133a/3, 133a/6
himmet Ar. (4): Gayret, çalışma; yardım 3a/6, 95a/3, 112b/3, 112b/4
h.-idür (1) 179a/11
h.-ile (1) 153a/12
h.-leri (1) 49a/7
h. it- (1) 217b/10
himmetlü Ar.+T.: Gayretli, çalışkan
h. ol- (1) 207b/5
hın Ar. (1): Zaman, an, sıra 126b/6
h.-de (1) 276b/3
Hindusitān kızı : Hindistan cevizi
H. k.-n (1) 126a/1
hiref Ar. (2): Meslekler, sanatlar 5b/2, 222a/11
hırfet Ar.: Meslek, sanat
h.-inde (1) 108a/3
h.-ine (1) 304a/15
h.-üñ (1) 5b/4, 230b/7
hirre Ar. (1): Dişi kedi 148a/9
hısāb Ar. (4): Hesap, sayma, addetme 137a/1, 140a/9, 148b/7, 266b/15
h.-a (2) 278b/12, 279b/1
h.-ı (4) 266b/3, 278b/14, 305b/14, 305b/15
h.-ına (1) 54a/8
h.-ınca (1) 49a/10
hısābsuz Ar. (2): Haddinden fazla, sayılamayacak kadar çok 79b/3, 120b/8
hışār Ar. (3): Hisar, kale 100b/15, 108a/1, 207a/6
h.-a (1) 205b/4
h.-ına (1) 205b/3
hıs(s) Ar. (10): Duygu 7a/11, 9a/4, 9b/8, 10a/12, 10a/14, 28a/9, 28a/12, 42a/13, 72b/8, 254b/8
h.-de (1) 14b/11

- h.-e (1) 14b/14
hışşe Ar. (1): Pay, nasip 161b/6
h. ko- (2) 147a/13, 147a/14
hissiyye Ar. (5): Duygularla ilgili 4a/3, 9b/4, 62b/12, 69a/14, 85b/8
h.-dür (1) 115b/14
hıtāb Ar. (1): Ağızla veya yazılı söz söyleme 116b/6
h.-a (1) 308a/13
h.-uñ (1) 260a/6
h. eyle- (1) 28b/6
h. it- (4) 64b/7, 95b/2, 271b/8, 271b/9
hiyāl Ar.: Zeki, kurnaz, yetenekli
h.-e (1) 228b/12
hiz Far. (1): İbne oğlan 238b/8
hızā Ar. (1): Nalın 223a/15
hizmet Ar. (1): Hizmet, iş görme 183a/14
h.-inde (2) 198b/1, 198b/2
h. it- (4) 82a/1, 87a/4, 112b/13, 239b/1
h. üzerine ol- (1) 283a/10
hizmetkār Far. (4): Hizmetçi, hizmet eden 102b/1, 128b/8, 285a/8, 293a/8
h.-dur (1) 157b/4
h.-ı (1) 187b/3
h.-lar (1) 13a/15
h.-lardur (1) 96b/14
h.-ları (1) 115b/10
h.-larına (1) 20a/5
hoca (bk. **hāce**) Far.: Hoca, öğretmen
h. kıl- (1) 3a/11
hod Far. (12): Kendi, bile, dahi 15a/7, 24a/2, 24b/5, 24b/13, 39b/14, 43a/9, 58b/14, 60a/11, 95b/13, 212a/5, 278a/2, 296b/11
hokka Ar. (2): İçine mürekkep konulan kap 75a/6, 232a/1
hokkabāzlık Ar. (1): Oyuncu, hileci 216a/15
hōr Far.: Aşağılık, sefil
h. ol- (1) 138b/14, 289b/9
horlamak Far.+T. (2): Hor görmek, aşağılamak 218b/4, 220a/1
hōrlık(ğ) Ar. + T. (3): Horluk, horlamak, horlanmak 215a/5, 217b/14, 283b/5
h.(ğ)-a düş- (1) 167b/8
hortūm Ar.: Hortum, fil hortumu (1) 171a/11
hoş Far. (3): Hoş, güzel 141b/5, 157b/7, 299a/13
h. ol- (3) 77a/12, 169b/2, 169b/2
h. hāl- ol- (1) 180a/13
h. vakt ol- (1) 252a/9
h. geç- (1) 225b/3
hōşāb Far.: Hoşaf
h.-lar (1) 223b/8
hūb Far. (5): Güzel, hoş, iyi 132b/3, 169b/10, 170a/2, 170a/5, 262b/14
h.-dur (1) 165b/13
hubārī Ar. (1) Toy kuşu 152a/2
hubb Ar. (1): Sevgi 205b/6
hublā Ar. (1): Gebe 296a/2
hubş Ar. (1): Kötülük, fenalık 224a/4
hubūb Ar. (3): Taneler, tohumlar 121a/10, 122b/8, 302a/13
hubūbāt Ar.: Tahıl, tohumlar
h.-uñ (1) 110b/8
hub(u)z Ar. (4): Ekmek 157a/10, 157a/7, 185b/3, 224a/5
hudbe Ar. (1): Kambur, kamburluk 286b/7
huddā' (bk. **haddā'**) Ar. (4): Aldatıcı, dalavereci 125b/14, 139b/9, 214b/7, 283b/9
h.-dur (2) 214b/5, 230b/1
h.-ı (1) 126a/15
h. it- (1) 284b/12
h. üzerine ol- (1) 230b/2
huddā'a Ar. (3): Aldatıcı, dalavereci 146b/11, 151a/2, 151a/4
h. hātūn ol- (1) 207b/13
huddā'in Ar. (1): Aldatıcılar, dalavereciler 139b/7
h.-dür (2) 133b/2, 139b/14

ḥuddām	Ar. (1): Hizmetçiler 149b/11	ḥ.-dur	(1) 108b/8
ḥudūd	Ar. (2): Sınırlar, uçlar 54a/2, 270a/5	ḥ.-ya	(1) 157a/10
ḥudūsiyye	Ar. ḥads (1): Sezgiler, sezişler, tahmin etmeler 75b/3	ḥummūş	Ar. (1) Nohut 118b/6
ḥuffāş(e)	Ar. (3): Yarasa, gece kuşu 136a/2, 136a/6, 187b/11	ḥūn	Ar.: Kan; öldürme, öç (1) 1b/7
ḥufyeten	Ar. (1): Gizlice, saklı olarak 43b/5	ḥunāk	(Ar. ḥunnāk) (2): Boğmaca, bademcik, boğaz iltihabı 247a/4, 286b/12
ḥukūk	Ar. (2): Haklar, hakîkâtler 128b/1, 229a/15	ḥ. ol-	(1) 286b/13
ḥulāşa	Ar. (1): Bir şeyin özü, özet 2b/12	ḥunfesā	Ar. (2): Bokböceği, mayıs böceği 136a/7, 154a/15
ḥulefā	Ar. (1): Halifeler 257a/9	ḥ.-yı	(1) 154a/14
ḥuliyy	Ar. (1): Altın, yakut, gümüş gibi ziynet eşyası 244a/11	ḥ. ol-	(1) 154a/13
ḥulḳ	Ar. (5): Huy, yaradılış 103b/14, 110a/1, 106b/1, 125a/13, 168b/15	ḥūrī	Ar.: Cennet kızı, sevgili ḥ.-lerden (1) 307b/14
ḥ.-dur	(2) 121b/13, 246a/5	ḥurmā	Ar. (22): Hurma ağacının yemişi 110a/8, 111a/10, 111a/11, 111a/14, 111b/7, 111b/9, 111b/10, 111b/12, 111b/14, 111b/15, 112a/1, 112b/14, 114a/8, 114a/9, 144b/9, 162a/2, 162b/3, 162b/6, 162b/11, 162b/14, 163a/2, 163a/3
ḥ.-ı	(3) 110a/14, 122b/2, 229a/13	ḥ.-sı	(2) 111b/2, 111b/5
ḥ.-ıdı	(1) 258b/11	ḥ.-sın	(1) 19a/15
ḥ.-ıdur	(2) 106a/9, 113b/7	ḥ.-yı	(2) 162b/9, 162b/12
ḥ.-ıla	(1) 129a/12	ḥ. ağacı ol-	(1) 111b/5
ḥulḳi	Ar. (1): Tabîî, yaratılışla ilgili 74a/12	ḥurrem	Far.: Şen, seveci, güler yüzlü
ḥulḳlu	Ar.+T. (2): Yaratılışlı, tabiatlı 90a/15, 208b/8	ḥ. ol-	(1) 164b/14
ḥulle (bk.ḥullī)	Ar.: Cennet elbisesi	ḥurūc	Ar. (2): Çıkış, dışarı çıkma 27b/10, 41a/5 (4) 52b/1, 58b/4, 144a/7, 292a/7
ḥ.-ler	(2) 50a/14, 248a/15	ḥ. it-	Ar. (14): Harfler 4b/15, 5a/2, 5b/1, 5b/3, 5b/6, 116a/2, 126b/13, 140a/9, 211a/11, 222a/12, 230b/8, 284b/14, 146a/5, 140a/9
ḥulli (bk. ḥulle)	Ar. (1): Cennet elbisesi 244a/11	ḥurūf	Ar. (7): Horoz 136b/2, 136b/5, 136b/5, 136b/8, 136b/9, 136b/11, 136b/13
ḥulm	Ar. (1): Rüyalar, hülyalar 25b/5	ḥ.-ı	(1) 152a/2
ḥ.-dur	(1) 12a/5	ḥuşemā	Ar.: Düşmanlar, karşı taraf
ḥulūl	Ar. (1): Gelip çatma, girme 278b/3		
ḥ.-ında	(1) 53a/6		
ḥummā	Ar. (4): Ateşli hastalık, nöbet, sıtma 127a/6, 127a/8, 286a/12, 286a/13		

h.-dan (1) 266a/6
huşul Ar. (2): Üreme, türeme, çıkma 222b/7, 250b/15
 h.-ın (1) 10a/10
 h.-ına (1) 230b/6
huşum Ar.: Düşmanlar
 h.-ıla (1) 149b/8
huşumât Ar. (1): Düşmanlar 234a/1
 h.-dur (1) 238a/10
huşümet Ar. (9): Düşmanlık, kıskançlık 46b/12, 50b/3, 145a/10, 164a/3, 214b/9, 230a/10, 242b/8, 247b/8, 281b/14
 h.-de (1) 234a/11
 h.-den (1) 124b/11
 h.-deyse (2) 111b/4, 221a/15
 h.-dür (7) 88b/11, 184b/7, 219b/11, 220a/13, 220a/15, 231b/12, 242b/8
 h.-e (2) 72b/14, 207b/12
 h.-i (1) 111b/4
 h.-ile (3) 161a/11, 231b/13, 250b/7
 h.-lere (1) 295b/15
 h. it- (11) 109b/2, 123b/6, 129a/11, 135a/5, 147a/10, 204a/14, 224b/10, 237b/15, 241b/13, 247b/8, 300b/7
 h. ol- (1) 30a/5
 h. şâdedinde ol- (1) 204b/1
huşuş Ar. (1): Konu, yol; iş 23a/10
 h.-da (1) 268b/12
 h.-ı (1) 25a/11
 h.-laruñ (1) 28b/15
huşuşâ Ar. (14): Özellikle, ayrıca, başkaca 11b/10, 15b/11, 17b/2, 51b/10, 63a/2, 108a/5, 119a/11, 120b/14, 121b/14, 159b/7, 169a/2, 170b/15, 183a/12, 272a/2
huşusen Ar. (1): Özel olarak, ayrıca 291a/10
huşu' Ar. (2): Gönül alçaklığı, Tanrı huzurunda boyun eğme 139a/10, 196a/7

huşub Ar. (1): Ağaç, odun 45a/3
huşūnet Ar.: Sertlik, kabalık; inatçılık
 h.-i (1) 160b/11
huţām Ar. (1): Kuru ot, kabuk ve saman kırıntıları, çerçöp 233a/4
huţbe Ar. (6): Hutbe, halka verilen dinî öğüt 199a/5, 199a/8, 199a/9, 199a/10, 199a/13, 289b/3
 h. it- (1) 86b/13
huţţāf Ar. (3): Kırlangıç kuşu 135b/9, 135b/10, 135b/8
 h. ol- (1) 135b/10
huţūr Ar.: Hatıra gelme, akla gelme
 h. it- (2) 104a/12, 280a/3
hużū' Ar.: Alçakgönüllülük, gönül alçaklığı
 h. it- (3) 66b/6, 66b/7, 99a/10
hużūr Ar. (1): Hazır bulunma; rahat 278a/7
 h.-ı (1) 59b/7
 h.-ına (1) 256b/14
 h.-ında (2) 59b/7, 278b/7
 h. bul- (1) 24b/10
hużūz Ar.: Sevinçler, zevkler
 h.-lar (1) 277b/13
 h.-larından (1) 277b/12
hubūţ Ar. (1): Düşme, aşağı inme 222a/6
 h.-ı (1) 8a/14
 h.-ın (1) 8b/12
 h. it- (1) 8b/11, 138b/1
hubūk Ar. (1): Samanyolları 118b/15
huccet Ar. (6): Şeriat mahkemesinden verilen sahiplik gösteren belge, senet, delil 8a/7, 26a/11, 66a/3, 164a/4, 209a/13, 254b/5
 h.ü'l-islām: İmām-ı Gazālî
 h.-de (1) 290b/10
 h.-dür (3) 66a/3, 233b/6, 241b/1
 h. ol- (2) 255b/14, 256a/1
hücre Ar. (2): Göz, odacık 105b/6, 105b/9
 h.-den (1) 105b/6

- h.-mde (2) 164b/8, 254a/12
 h.-ñde (1) 254a/13
 h.-sinde (1) 54b/13
 h.-sinden (1) 147b/13
 h.-sine (1) 54b/11.
- hücübıyye** Ar. (1): Perdelere ait, örtünmekle ilgili 72a/8
- hücüm** Ar. (1): Saldırı, saldırma 76a/8
- h. eyle- (1) 146b/10
 h. it- (1) 76a/7, 76a/11, 204a/9
- hücür** Ar. (1): Göz, odacık 95a/15
- hudā** Ar.: Hidayet, doğru yol gösterme 40b/6
- h.-ya (1) 93b/4
- hüdhüd** Ar. (1): Çavuşkuşu, ibibik 148b/7
- hükemā** Ar. (175): Bilginler, hakimler 8a/4, 36b/14, 52b/7, 55b/4, 57a/15, 63b/3, 65a/6, 65a/15, 67a/10, 71b/2, 71b/2, 73a/3, 73a/13, 75a/2, 76a/14, 77a/5, 77a/13, 79b/1, 80b/10, 80b/13, 86b/13, 87b/7, 87b/11, 89b/14, 90a/10, 92a/10, 93a/2, 97a/9, 98b/12, 99a/15, 102a/12, 111a/2, 112b/2, 113a/5, 113b/8, 114a/9, 116a/14, 117a/8, 117a/10, 118a/4, 118a/11, 119a/13, 119b/12, 120a/1, 120a/6, 120b/9, 121a/6, 121a/13, 121b/1, 121b/13, 122b/14, 124b/3,
- h.-dan (1) 120a/13
- hüküm** (bk. **hüküm**) Ar. (14): Hüküm, emir 26b/11, 35b/9, 41a/11, 71a/12, 141a/2, 202a/13, 204a/15, 208a/10, 210a/2, 251b/4, 255a/10, 259a/9, 270b/7, 270b/8
- h.-e (1) 245a/4
 h.-i (4) 25a/4, 46b/11, 84a/6, 84a/7
 h.-ile (2) 54b/5, 75b/1
- h.-inde (5) 24a/14, 61a/5, 193a/14, 193a/14, 243b/12
- h.-indedür (3) 9b/13, 25a/5, 61a/11
- h.-iyle (1) 72a/3
 h.-ün (1) 256a/4
 h. eyle- (2) 29b/9, 101a/9
 h.-i nâfiz: Tesir edici hüküm
 h.-i nâfiz ol- (1) 244b/6
 h. it- (8) 39b/6, 49a/11, 49b/14, 65a/4, 65a/11, 238a/14, 243a/2, 278b/8
- h. ol- (1) 101b/2
 h.-inde ol- (1) 28a/10
- hüküm** (bk. **hüküm**) Ar. (1): Hüküm, emir 41a/14
- h.-dür (1) 159b/6
- hümüm** Ar. (1): Gamlar, kederler, tasalar 236b/12
- h.-dan (1) 224b/15
 h.-dur (1) 116b/11
- hünşā** Ar.: Kendisinde hem erkeklik hem dişilik belirtisi bulunan kişi
- h. ol- (1) 181b/9
- hürmet** Ar. (1): Saygı 161a/15
- h.-e (1) 114a/10
- hür(r)** Ar. (1): Esir olmayan, özgür 218b/5
- hürre** Ar. (3): Cariye veya esir olmayan kadın 96b/4, 119b/10, 251b/3
- h.-den (1) 119b/11
- hürriye(t)** Ar.: Özgürlük, serbestlik
- h.-dür (2) 61a/12, 266a/14,
- hüsn** Ar. (25): Güzel, iyi; güzellik, iyilik 11b/6, 65b/2, 102b/10, 103b/4, 113b/4, 113b/12, 116a/5, 125a/13, 129a/12, 141b/5, 144a/2, 170a/7, 173b/3, 213a/4, 214a/1, 243b/1, 250b/8, 252a/7, 252a/7, 299a/15, 299b/3, 299b/6, 299b/12, 302b/7, 304a/7
- h.-ile (1) 46b/14
 h.-ine (2) 110b/1, 186b/3
 h.ü'l-hulk ol- (1) 106b/1
 h.-i şüretile ol- (1) 255b/10

- h.-i mu'āşere itmiş ol- (1) 307a/4
hüsrān Ar. (3): Zarar, ziyan; beklenilenin olmaması durumunda duyulan acı 148a/11, 166a/1, 214b/10
 h.-a (2) 72b/15, 239a/3
 h.-dur (4) 161a/10, 166a/4, 217a/7, 222a/5
hüzāl Ar. (1): Zayıflık, arıklık 291b/13
hüzın (bk. **hüzın**, **hüzün**) Ar. (1): Gam, keder, sıkıntı 241b/11
hüzın (bk. **hüzın**, **hüzün**) Ar. (8): Gam, keder, sıkıntı 46b/4, 122a/2, 124b/11, 136a/1, 143a/5, 161a/11, 225a/5, 233a/13
 h.-dür (7) 119a/11, 122b/9, 123a/3, 131b/10, 158b/1, 159b/12, 233a/12
 h.-e (1) 139a/5
 h.-i (1) 295b/13
 h.-ile (2) 46b/4, 110b/4
hüzün (bk. **hüzın**, **hüzın**) Ar.: Gam, keder, sıkıntı
 h.-dür (2) 113a/15, 121b/8

-I-

- 'ıkd** Ar. (1): Gerdanlık; inci dizmeye mahsus iplik 246b/10
ılan (bk. **yılan**) (16): Yılan 134a/6, 134b/1, 134b/2, 134b/2, 134b/5, 134b/7, 134b/7, 134b/10, 134b/12, 166b/8, 184b/7, 187b/13, 187b/14, 224b/14, 245a/7, 295a/3
 1.-a (1) 134a/13
 1.-dan (1) 134b/11
 1.-uñ (2) 134b/3, 134b/3
 1. ol- (1) 134b/1
ılduz (bk. **yılduz**) : Yıldız
 1.-ınuñ (1) 136a/10
 1.-lar (1) 266a/1
 1. gözet- (1) 215a/14

- ılgın** (2): Ilgın ağacı 122a/12, 120a/2
'ılve (Ar. 'ulüvv) (1): Büyüklük, yücelik 134b/5
ımızğanmak (2): Uyuksamak 221b/1, 221b/2
ıncgır- : Hıçkırık
 1.-sa (1) 290a/4
ıncguruğ (bk. **ıncguruğ**) (1): Hıçkırık 290a/2
ıncguruğ (bk. **ıncguruğ**) (1): Hıçkırık 290a/2
ırak (12): Uzak 51b/5, 52b/11, 70b/4, 89a/1, 139a/2, 195b/4, 222a/2, 225a/15, 297a/3, 298b/5
 1.-dan (4) 67b/13, 87b/5, 105a/2, 143b/5
 1. ol- (3) 29a/8, 94a/7, 174a/2
ırğanmak (1): Sallanmak, kımıldanmak 173b/14
ırlamak (1): Şarkı söylemek 246b/6
ırmak(ğ) (8): Irmak, akarsu 88b/2, 88b/3, 88b/7, 88b/11, 89a/5, 89a/9, 92a/11, 92b/5
 1.(ğ)-a (3) 88b/11, 239a/5, 246a/12
 1.-da (3) 88b/3, 211b/6, 211b/7
 1.-dan (2) 92a/14, 218a/15
 1.(ğ)-ın (1) 88a/11
 1.-lar (2) 89a/4, 203a/12
 1.-ları (1) 89a/15
 1.-laruñ (1) 87a/3
'ırz Ar.: Namus, şeref
 '1.-ı (1) 233b/2
 '1.-ı dökil- (1) 233b/2
 '1.-ıdur (1) 171a/10
 '1.-ına (1) 212b/11
ısıcak : Sıcak
 1. it- (1) 73b/6
 1. ol- (1) 157a/11
ışır- : Isırmak
 1.-an (1) 176b/6
 1.-dı (2) 176b/5, 251b/10
 1.-duğı (1) 251b/10
 1.-sa (7) 130b/10, 130b/12, 145a/10, 149b/1, 251b/11, 251b/12, 251b/13
 1.-ur (1) 181a/14

ışırıl-	: Isırılmak
1.-an	(2) 176b/6, 251b/13
ışırmağ	(2): Isırmak 148a/14, 251b/7
ısıtma	(1): Sıtma hastalığı 286a/12
1.-sı dut-	(1) 286b/1
1. tut-	(2) 192a/7, 286a/14
ışlāh	Ar.: İyileştirme, düzeltme
1.-a	(1) 278a/4
1.-ında	(1) 297b/12
1. it-	(12) 49a/7, 49b/10, 103b/5, 109b/5, 119b/8, 159a/3, 228a/1, 229b/10, 248b/15, 249a/1, 301a/5, 306a/4
1. ol-	(1) 119a/1
ışmarla-	: Emanet etmek; tenbih etmek, istekte bulunmak
1.-dı	(2) 64b/5, 107b/6
1.-sa	(1) 19b/13
ışrār	Ar.: Ayak direme, ısrar
1.-da	(1) 293b/12
ıssı	(10): Sıcak 12b/7, 12b/15, 86b/14, 89b/9, 91b/15, 108b/5, 108b/10, 118b/7, 192a/7
1.-sı	(2) 12b/15, 85b/5
1.-sından	(2) 69b/12, 306a/13
1. ol-	(2) 185b/8, 188a/15
1. ev "hamam"	(1) 108a/13
ıştabl	Ar. (1): Ahır 141b/11
'ışā	Ar. (1): Akşam ezanından yatsı ezanına kadar geçen zaman 282b/1
1.-yı	(1) 278a/15
'ışk	Ar. (8): Aşk 5b/14, 78a/5, 85b/10, 86a/8, 113a/10, 250a/2, 250a/3, 279b/13
1.-a	(2) 5b/15, 250a/3
1.-ıla	(1) 287a/6
'itk	Ar. (1): Köle veya cariye âzâd etme 218b/5
ıtlāk	Ar.: Salıverme; boşama; affetme
1.-ı	(1) 278a/6
1. it-	(1) 275a/15
1. urıl-	(1) 234a/5
ıtnāb	Ar.: Sözü uzatma
1.-dan	(1) 17a/14

'itret	Ar.: Nesil, soy
1.-i	(1) 104b/5
ıttılā'	Ar. (1): Öğrenme, tanıma, bilme 260a/15
'ivāz	Ar.: Karşılık
1.-ın vir-	(1) 286b/15
'iyādet	Ar.: Hatır sorma, hasta ziyaret etme
1.-e	(1) 279b/7
'iyāl	Ar. (1): Aile, kadın, eş 3b/1
'iyş	Ar. (5): Yaşayış, yaşama; yiyip içip eğlenme 133b/6, 160b/12, 174a/12, 216a/14, 289b/2
1.-dur	(2) 91b/14, 224a/3
1.-a	(1) 240b/13
1.-ı	(2) 249a/8, 302a/15
1. it-	(1) 215a/14
1.-içün	(1) 241b/4
1. ol-	(1) 289b/2
'ızām	Ar. (2): Büyüklük, ululuk 20b/7, 235a/5
1.-ın	(1) 304b/4
ızlāl	Ar.: Doğru yoldan çıkma, azdırma, sapkınlık
1. it-	(2) 12a/3, 203b/15
ıztıbbā' اړطباع	Ar. (1): Yüzüstü yatmak ? 211b/15
ıztırāb	Ar. (1): Acı, sıkıntı, elem 151b/3
1.-a	(3) 138a/14, 213b/1, 301a/8
1.-dan	(1) 100b/5
1.-dur	(1) 204b/13
1. it-	(1) 209b/8
ıztırār	Ar.: Mecburiyet, çaresizlik
1.-ı	(1) 208b/5
-İ-	
i-	: İmek fiili
i.-di	(16) 38a/4, 39a/15, 114a/15, 125b/15, 126a/1, 136a/8, 164a/7, 257b/15, 258a/4, 258a/5, 258b/7, 258b/8, 262a/8, 262a/9, 276a/1, 294a/12

- i.-dugi (1) 24a/2
i.-dugin (1) 299b/11
i.-düm (1) 2b/11
i.-dün (4) 127b/6, 183b/9, 257a/15, 257b/9
i.-ken (1) 261a/3
i.-miş (2) 279a/7, 280a/9
i.-se (14) 15b/1, 21a/9, 81b/12, 81b/15, 119a/12, 171a/15, 174b/15, 213a/15, 216b/4, 220b/7, 221b/5, 223a/8, 228b/8, 249b/14
i'āde Ar.: Geri çevirme
i. it- (2) 55a/2, 181a/6
ibā Ar.: Tiksınme
i. it- (1) 154a/2
ibā Ar.: Tiksindirme
i. it- (1) 26b/13
'ibād Ar. (3): Kullar, ibadet edenler 2b/5, 278b/8, 278b/7
'i.-a (1) 24a/7
'i.-dan (1) 2a/5
'i.-ıla (1) 272a/4
'i.-uñ (2) 3b/5, 155b/5
'ibādāt Ar. (2): İbadetler 128b/3, 278b/4
'ibādet Ar. (1): Tapma, tapınma, Allah'ın emirlerini yerine getirme 50b/5
'i.-den (2) 88a/7, 116b/3
'i.-e (1) 113b/4
'i.-ile (1) 280a/2
'ibāre Ar. (1): Cümle 247a/8
'ibāret Ar. (2): -den meydana gelmiş, başka bir şey değil; anlatma 83a/7, 277a/12
'i.-de (1) 57b/4
'i.-dür (20) 6b/1, 6b/7, 48a/12, 60b/3, 60b/4, 61b/1, 74b/7, 77b/6, 77b/6, 77b/7, 78b/8, 78b/8, 78b/12, 78b/14, 84b/5, 86b/6, 90b/14, 96a/12, 96a/12, 98a/1
'i.-ile (1) 29b/1
'i.-ise (3) 57a/10, 57a/11, 176b/3
'i. kılm- (1) 83a/7
'i. ol- (8) 72a/14, 74b/7, 83a/8, 84b/8, 75a/5, 85b/7, 86a/9, 89a/13, 100a/11
'i.-ile it- (1) 29b/1
ibhām Ar. (1): Kapalı bırakma, gizli kapaklı 275b/4
ib(i)l Ar. (1): Dişi deve 150a/14
i.(i)-e (1) 131b/3
i.-den (1) 131b/7
i.-i (1) 131b/1
ibkā Ar.: Yerinde, evvelki hâlinde bırakma
i. it- (1) 110b/14
iblāğ Ar.: Ulaştırma, gönderme
i. it- (1) 40a/2
ibn Ar. (181): Oğul 13b/9, 13b/15, 16a/8, 43b/3, 47b/7, 47b/8, 47b/9, 47b/10, 47b/10, 54b/7, 54b/14, 54b/15, 55a/2, 55a/4, 55a/5, 55b/7, 55b/9, 58a/12, 76b/6, 76b/8, 76b/8, 76b/9, 86a/3, 86a/4, 86b/7, 86b/8, 86b/10, 86b/11, 88a/1, 88a/1, 91b/1, 91b/3, 91b/5, 91b/10, 94b/8, 96b/11, 96b/13, 96b/13, 97a/4, 97a/6, 97a/7, 97a/8, 99b/3, 105b/8, 105b/9, 106a/10, 106a/12, 106a/14, 108b/10, 112a/12, 112a/12, 114b/2, 114b/4, 114b/6, 116b/13, 118b/6, 118b/7
ibn-i 'ars Ar. (1): Gelincik denilen hayvan 128b/3
ibn-i āvā Ar. (1): Çakal 128a/15
ibn-i muḳarriḫ Ar. (1): Bir cins sansar, ağaç sansarı 128b/5
ibre Ar. (1): İğne 231a/5
ibrīḳ Ar. (1): Toprak veya madenden yapılmış kulplu ve emzikli su kabı 245b/2
i.-e koy- (1) 233a/2
ibrīḫim Far.: İbrişim, bükülmüş ipek

- ibṭāl** i. kurd (1) 137a/13
Ar. (1): Feshetme, iptal etme 81a/9
- icāb** i. it- (1) 81a/8
Ar.: Lâzım gelme, gerek
- icābet** i.-i (1) 38b/3
i. it- (1) 83b/12
Ar.: Kabul etme, kabul edilme; katılma
- icābī** i. it- (2) 297b/7, 303b/6
Ar. (1): İcapla ilgili, olumlu 270b/7
- iclālen** Ar. (1): Büyük sayarak 262a/4
- icmāl** Ar.: Kısaca, özet
- icrā** i.-ile (1) 54b/5
Ar. (1): Yapma, yerine getirme 85b/11
- ictihād** i.-sından (1) 38b/5
Ar.: Bir kişinin, bir şeyden anlam ve hüküm çıkararak, o iş hakkındaki fikri
- ictimā'** i.-ıla (1) 279b/3
Ar. (4): Toplanma, toplantı 259a/4, 259a/6, 259a/14, 259a/14
- ictināb** i.-a (1) 151b/9
i.-dur (1) 155b/2
i.-i (4) 151a/13, 151a/15, 259a/11, 259a/12
i. it- (2) 147a/15, 151b/3
i. ol- (3) 259b/5, 260a/5, 273a/9
Ar.: Sakınma, çekinme, uzaklaşma
- iç** i. it- (2) 195b/2, 292b/4
i.-i (5) 12b/4, 46a/7, 102b/11, 103b/9, 135b/10, (1) 190b/3
i.-in (130) 1b/2, 12b/13, 16a/14, 16b/8, 28b/2, 29b/2, 48b/7, 53b/8, 56b/7, 57a/8, 66b/15, 66b/15, 75b/10, 78a/11, 80a/1, 80b/14, 85a/2, 85b/2, 86a/2, 86a/15, 87b/12, 90a/7, 91b/2, 97a/2, 97b/3, 103b/1, 103b/9, 104a/1, 104a/2, 106a/1, 106a/4, 107a/6, 108a/13, 118b/10, 120a/14, 122a/14, 124b/5, 125a/6, 129b/5, 141b/11
- iç-** i.-indedür (9) 80a/11, 92b/14, 94a/10, 101b/1, 148a/11, 152a/3, 231b/5, 305b/10, 307b/7
i.-indeki (1) 83b/6
i.-indekinün (1) 96b/8
i.-inden (3) 56a/9, 105b/9, 148b/1
i.-indese (1) 180b/6
i.-indeyin (1) 86a/4
i.-indeyse (2) 198b/10, 240a/6
i.-ine (15) 45b/7, 65a/8, 78a/13, 87b/4, 88b/12, 91b/12, 96b/5, 105b/14, 108a/2, 108a/4, 134a/10, 188a/3, 203b/7, 230b/2, 297b/7
i.-lerinden (1) 301a/7
i.-inde ol- (2) 236b/1, 240a/8
i.-ine ko- (1) 97a/6
i.-i git- "işhâl olmak" (1) 189b/5
iç- : İçmek
i.-dugi (1) 87a/15
i.-duginden (1) 86b/1
i.-düm (2) 184b/10, 233a/2
i.-e (2) 236b/5, 292b/2
i.-ecek (1) 231b/8
i.-er (22) 64b/1, 86b/14, 88a/6, 92a/5, 96b/9, 99a/8, 114b/4, 128b/9, 135a/9, 135a/10, 160a/5, 189a/4, 199a/3, 233a/1, 253a/5, 292b/13, 292b/13, 292b/14, 292b/14, 293a/9, 294a/15, 308a/4
i.-erem (1) 32b/11
i.-erin (1) 86b/11
i.-erse (4) 179b/15, 184a/11, 184a/11, 184a/11
i.-me (1) 32b/12
i.-mese (1) 253a/5
i.-miş (1) 293a/12
i.-se (25) 86b/1, 86b/2, 87a/11, 87a/14, 88a/4, 89a/10, 89a/12, 92a/3, 92a/7, 97a/1, 108b/5, 108b/8, 108b/8, 150b/9, 160a/5, 184a/9, 184a/10, 184a/11,

184b/2, 210b/8, 211b/3,
293a/1, 293a/4,
293a/10, 306b/6

i.-üreler (1) 123a/4
i.-üren (1) 283a/3
i.-ürmişler (1) 288a/1
i.-ürse (1) 282b/15
i.-ürür (2) 11a/15, 294b/1

içerü (4): İçeri 20b/11,
135a/12, 135a/14,
181a/4

içil- : İçilmek
i.-ür (1) 292b/14

içmek (9): İçmek 77b/3, 96b/5,
96b/7, 96b/9, 96b/10,
133a/5, 135a/3, 152a/3,
218b/1

içün (14): İçin, -diye,
amacıyla 3b/12, 57b/15,
90a/10, 192a/14,
196a/9, 219a/3,
219a/10, 226a/11,
227b/10, 230a/1,
230a/1, 264b/9, 293a/9,
299a/6

i.-dür (2) 60b/6, 60b/7

'id Ar.: Bayram 198a/4

i.-lerde (1) 59b/9

idārāt Ar. (1): İdare etmeler,
çekip çevirmeler
230b/13

idarre Ar. (1): Fıtık; kulunç
tutmak 285a/10

idbār Ar.: Talihsizlik,
bahtsızlık

i.-ında (1) 16a/9

'iddet Ar. (1): Kocasından
ayrılan kadının, tekrar
başkasıyla evlenebilmek
için hayız görüp
temizleninceye kadar
geçirecek olduğu üç
aylık süre 257a/7

iddihār Ar.: Toplama, biriktirip
saklama

i. it- (1) 211a/12

idici (24): Eden, eyleyen,
yapan 49a/15, 50b/8,
52a/4, 76a/11, 79a/4,
79b/9, 82a/2, 90a/15,
90b/15, 92a/7, 96a/14,
100a/4, 100a/4,
204a/1, 223b/9, 225a/1,
225b/1, 228b/5, 229a/5,

229a/11, 230a/11,
230b/4, 250a/11,
267b/7

i.-dür (8) 50a/1, 53b/15,
58a/8, 78b/15, 82b/14,
82b/14, 84b/6, 94b/13

i.-ler (1) 49a/5

i.-lerdür (2) 49a/5, 78a/3

i.-lere (1) 87a/8

i.-ye (1) 94b/10

i.-yle (1) 89a/15

idin- : Edinmek, sağlamak

i.-dügi (1) 260a/1

i.-düm (1) 27b/9

i.-e (5) 193b/14, 242a/13,
269b/13, 275b/5,
284a/8

i.-miş (1) 113a/3

i.-mişdür (1) 225a/12

i.-üñ (1) 247a/8

i.-ürse (1) 234b/13

ıdışmek(g): Bir eylemi karşılıklı
yapmak

i.(g)-e (1) 17b/12

ıdkām اِدْكَام (1): ? 48b/10

ıdrāk Ar. (9): Anlayış, akıl
erdirme; yetiştirme;
olgunlaşma 28a/7,
28a/12, 55b/8, 115a/2,
144b/13, 173b/15,
273b/4, 274a/11,
276b/11

i.-i (1) 44b/1

i.-ile (1) 274b/4

i.-inden (1) 24b/4

i.-ine (3) 273b/7, 273b/13,
274a/9

i.-lerden (1) 28a/2

i. eyle- (2) 34a/6, 60b/10

i. it- (14) 9b/6, 9b/8, 28a/9,
60b/13, 60b/14, 124a/1,
273b/3, 273b/12,
274a/4, 274a/5, 274a/5,
274a/7, 274a/9, 274a/10

i. ol- (8) 97a/15, 97b/1,
113b/13, 272a/9,
272a/9, 274a/2, 274b/4,
276b/9

ıdrākāt Ar.: Anlayışlar,
kavrayışlar

i.-i (1) 9a/7

ıdrākiyye Ar. (1): İdrak ve algı ile
ilgili 78b/12

ıġtisāl	Ar. (2): Gereğine uygun olarak gusletme, yıkanma 211b/5, 230b/10	ihdāş	Ar.: Meydana getirme, ortaya çıkarma i. eyle- (1) 205a/13 i. it- (1) 198b/15
ıfāde	Ar. (1): Anlatma, anlatış 3b/6	ihfā	Ar.: Gizleme, saklama i. it- (3) 52b/15, 53a/9, 67b/4
i. it- (1) 307a/14		ihlāş	Ar.: Bağlılık, temiz sevgi i.-dan (1) 94b/8 i.-dur (2) 242a/4, 266a/13 i. it- (1) 266b/5
‘ıffet	Ar.: Namus, temizlik i.-e (1) 263a/2	ihlil	Ar. (1): Erkeklik organının deliği, sidik yolu 181b/1
ıflāh	Ar.: Selâmete çıkma, iyileşme i. ol- (1) 183a/1	ihmaş	Ar. (1): Ayak tabanıyla ayak parmakları arasındaki şişlik, bu bölgedeki hastalık 285a/10
ıfrāt	Ar.: Aşırı gitme, pek ileri varma i.-ıla (4) 251b/9, 258b/14, 271b/3, 290a/4	ihrac	Ar.: Dışarı çıkarma i. it- (1) 147b/4
ıfşā	Ar.: Açıklama, açığa vurma i. it- (1) 204b/5	ihşān	Ar. (3): İyilik etme; bağış, bağışlama; lütuf i.-a (1) 109a/8 i.-dur (2) 175a/14, 232a/11 i.-i (1) 292b/6 i.-ıdur (2) 175a/13, 243b/6 i.-ıla (1) 3a/11 i.-lardan (1) 167a/2 i. it- (6) 93a/9, 185b/15, 191a/12, 221a/8, 222b/2, 304a/6 i. eyle- (1) 231a/11 i. gör- (1) 185b/15
ıftār	Ar.: Oruç açma i.-i (1) 197b/10	ihtilāf	Ar.: Uyuşmama, ayrılık i.-ıladur (1) 39b/10 i. it- (2) 171b/2, 171b/2, 173b/6, 270a/6
ıfti’āl	Ar.: Fala bakma, fal tutma i.-dur (1) 216a/15	ihtilāt	Ar. (1): Karıştırma, katışma; karşılaşp görüşme 160b/8 i. eyle- (1) 137b/10 i. it- (17) 71a/8, 71a/9, 125a/10, 138b/8, 139a/12, 166a/10, 224a/11, 224b/3, 251a/9, 258a/11, 259b/13, 295a/6, 296b/14, 296b/14, 303a/7, 303a/8, 304b/7
ıftihār	Ar.: Övünme i.-ıla (1) 140a/3	ihtimāl	Ar. (7): Belki, olabilirlik 23b/9, 25a/8, 25a/11,
ıftikār	Ar. (1): Fakirlik 212b/2		
ıftirā	Ar.: Birine aslı olmayan bir suçu yükleme i. it- (2) 127a/11, 210b/7, 229b/12 i. ol- (1) 265b/1		
ıg	(2): İğ, eğirmen, kirmen, ip eğirme aleti 237b/4, 237b/4 i.-i (1) 218b/7		
ıgne	(3): İğne 68b/10, 231a/5, 231a/7 i.-yile (1) 231a/8 i. yurdusu: İğne deliği 68b/10		
ıġtisāl	Ar. (1): Yıkanma, gusletme 108b/11		
ıġvā	Ar.: Azdırma, ayartma, baştan çıkartma i. it- (1) 174b/11		
ihāta	Ar.: Kuşatma, sarma; kavrayış, anlayış i. it- (2) 245a/9, 277a/13		
ihbār	Ar.: Haber verme, anlatma i.-ında (1) 16a/8		
ihdā	Ar. (1): Hediye, hediye vermek 212a/12		
ihdā	Ar. (1): Bir 308a/12		

	62a/7, 85b/10, 86a/8, 89a/13		'i. eyle- (2) 208a/7, 292b/5
i.-ini	(1) 62a/12		'i. it- (1) 306b/2
ihtirâz	Ar. (2): Sakınma, çekinme; korkma 83a/1, 82b/15	ik'ād	'i. yitiş- (1) 287b/15
i.-ıla	(1) 67b/6		Ar. (1): Tahta oturma 68b/8
i. it-	(2) 24a/9, 195b/7	ikāf	Ar. (2): Palan 222a/14, 231a/3
ihtişām	Ar.: Düşmanlık	ikāmet	Ar. (5): Oturma 31a/5, 64a/10, 192a/10, 86b/5, 277a/1
i. it-	(1) 268b/1		
ihtitām	Ar.: Bitme, sona erme	i.-dür	(1) 132a/4
i. eyle-	(1) 1b/6	i.-ine	(1) 15b/10
ihtiyāc	Ar. (2): Muhtaçlık, gereksinme 68a/12, 226b/14	i.-i beyyine it-	(2) 66a/2, 233a/7
		i. it-	(3) 191b/6, 192a/11, 249a/10
i.-ı	(1) 223a/7	ikdām	Ar.: Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma
i.-ını	(1) 53b/6		(2) 32a/8, 83b/4
i.-ları	(1) 63b/12	i. it-	
i. kal-	(1) 33b/15	iki	(126): İki sayısı 8a/15, 10b/8, 14a/10, 14a/11, 14a/12, 15b/3, 16a/3, 16a/4, 16a/11, 16b/11, 16b/13, 23b/8, 23b/8, 25a/12, 25b/5, 25b/12, 25b/13, 25b/15, 26a/10, 26b/11, 27a/1, 28b/14, 30b/8, 36b/12, 37a/13, 38a/11, 40b/7, 44b/8, 47b/1, 47b/11, 48a/9, 53a/5, 57b/6, 61b/13, 67b/13, 78b/6, 85b/14, 91a/7, 91a/13, 92b/7, 96a/4, 96a/4, 109b/2
i. ol-	(10) 34a/2, 34b/11, 34b/13, 34b/15, 35a/7, 35a/8, 35a/13, 35a/15, 156a/12, 223a/8		
ihtiyār	Ar. (1): Seçme, seçilme; katlanma, tercih etme 81b/13	i.-nüñ	(1) 27a/6
		i.-si	(8) 26a/1, 27b/2, 91b/3, 191a/10, 212a/9, 212a/12, 283a/2, 304a/8
i.-ıla	(2) 70b/15, 208b/5	i.-sin	(2) 210b/4, 239b/2
i. it-	(1) 20b/8, 101a/13, 101b/12, 276a/8, 277b/4	i.-sinde	(1) 205b/3
ihtiyāt	Ar.: Sakınma, tedbir	i.-sinden	(3) 78b/5, 88b/5, 157b/2
i. it-	(2) 166b/10, 241a/8	i.-sinüñ	(4) 7a/9, 27a/3, 62a/6, 78a/12
iḥvān	Ar. (1): Samimi arkadaşlar, tarikat arkadaşları 1b/11	i. akça ol-	(1) 293a/14
		i. nev' ol-	(1) 4b/4
i.-dur	(4) 117b/11, 118a/11, 145b/8, 156a/6	i. ol-	(2) 107a/11, 107a/11
i.-ına	(1) 207b/4	i. pâre ol-	(1) 64b/14
iḥyā	Ar. (1): Diriltme, canlandırma, kuvvetlendirme, tazelik verme 301a/3	i. cihān fahrı "Hz. Muhammed"	(2) 32b/6, 33a/15
i. it-	(4) 2a/8, 59a/5, 102a/4, 266a/8	i. gözleri ağrı-	(1) 56a/5
i. itmiş ol-	(1) 307a/3	ikinci	(26): İkinci, ikinci olarak 3b/15, 4a/14, 4b/9, 5a/12, 6a/3, 6a/7,
i. ol-	(1) 75a/9		
i.-yı mevta it-	(1) 224a/12		
i.-yı sünnet it-	(1) 254a/10		
ikā'	Ar. (1): Yapma, yaptırma; meydana getirme 144b/14		
i. it-	(1) 283b/15		
'ikāb	Ar. (2): Ezizlik, sıkıntı, cefa 111b/11, 299b/14,		

	6a/11, 7a/7, 11a/1, 11a/7, 12a/5, 23a/15, 26a/2, 34b/6, 37b/4, 43b/5, 50a/2, 50a/11, 78a/14, 105a/8, 202a/3, 259a/6, 262b/2, 267b/7, 277a/1, 292b/11		
ikindü	: İkinci vakti		
i. namâzı	(1) 176a/15		
ikişer	(1): İkişer, üleştirme sayısı 243a/15		
iklil	Ar. (5): Taç, bitkilerde taç yaprak 126a/12, 243a/9, 243a/10, 243a/11, 243a/12		
i. -i	(1) 120b/13		
i. urun-	(1) 248b/1		
iklîm	Ar.: Ülke, diyar		
i. -e	(1) 51b/12		
ikrâh	Ar.: Zorla iş yaptırma; tikslenme		
i. -dur	(1) 135a/7		
i. -ıla	(1) 234b/6		
i. -ıla ol-	(1) 212b/1		
i. ol-	(1) 135a/6		
ikrâm	Ar. (1): Ağır lama, hediye olarak verme 251a/14		
i. it-	(1) 266b/2		
ikrâmen	Ar. (1): İkrâm olarak 262a/5		
ikrâr	Ar.: Dil ile söyleme, saklamayıp söyleme, kabul		
i. it-	(4) 190b/15, 212a/1, 212a/3, 262b/2		
iksîr	Ar.: Şifa		
i. -i	(1) 2b/3		
iktîdâ	Ar.: Uyuma, tâbi olma		
i. it-	(4) 63b/15, 199b/8, 261a/8, 278a/14		
iktîrâb	Ar. (3): Yaklaşma, yanaşma 40b/13, 41a/2, 41a/9		
i. -ı zamân ol-	(1) 40b/11		
iktisâb	Ar. (1): Kazanma, edinme 215a/10		
iktîşâd	Ar. (1): Aşırı gitmeme 40b/6		
iktîzâ	Ar. (1): Lâzım olma, gereklilik 42b/14		
i. -sıyla	(1) 72a/4		
		i. it-	(6) 26b/7, 48a/13, 54b/5, 57b/14, 100b/4, 275b/2
		il	(1): Halk, başkası, el 265a/6
		il	: İl, şehir
		i. -lere	(1) 181a/10
		i. -üñ	(1) 52a/5
		ilâ	Ar. (1) -e kadar, -e değin 299a/7
		'ilâc	(Ar. ilâc): Girdirme, içeri sokma
		'i. it-	(1) 140b/8
		'ilâc	Ar. (1): İlâç, çare 237a/12
		ilâhi	Ar. (11): Allah'a ait 34b/9, 43b/6, 48a/14, 76a/4, 270a/4, 270b/6, 273b/6, 274b/10, 276a/4, 277b/1, 280a/9
		i. -yle	(1) 57b/14
		i. -dür	(3) 73a/4, 117a/3, 276a/3
		i. -nüñ	(1) 63a/5
		i. -sini	(1) 60b/14
		i. -ye	(1) 71a/2
		i. -yle	(1) 147b/6
		ilâhiyye	Ar. (8): Allah'a ait, Allah ile ilgili 61a/5, 68b/9, 70b/12, 76a/3, 96a/15, 112a/6, 154a/2, 194b/6
		i. -den	(1) 74b/6
		i. -yile	(1) 48b/8
		i. -ye	(1) 208b/5
		i'lâm	Ar. (1): Bildirme, bildirilme, anlatma 1b/8
		i. -ına	(1) 38a/12
		i. eyle-	(1) 9a/10
		ile	(16): İle, birlikte 68b/9, 70b/12, 114a/7, 137b/9, 139b/12, 141a/15, 156a/13, 166a/10, 218b/10, 265a/13, 271a/10, 285a/15, 286a/6, 289a/15, 290a/3, 302b/1
		ilerü	(1): İleri, önce, önceki 55a/10
		i. gel-	(2) 300a/5, 300b/5
		i. var-	(2) 261a/3, 262a/7
		ilet(d)-	: İletmek, ulaştırmak
		i.(d)-e	(1) 34b/8
		i(d)-ür	(1) 70b/3

- iletmek(g)** : Götürmek, ulaştırmak
 i.(g)-ile (1) 86b/5
- ileyhi** Ar. (1): Ona 167a/14
- ilhāh** Ar.: İsrar etme, zorlama, direnme
 i.-ları (1) 2b/6
 i. it- (1) 135b/5
- ilhām** Ar. (6): İçeride doğma, gönle doğma 40b/3, 43b/6, 49a/8, 57b/14, 96a/3, 147b/5
 i.-dandur (1) 40a/3
 i.-iladur (1) 40a/3
 i.-uñ (1) 43b/9
 i. eyle- (1) 27a/14
 i. it- (3) 11a/10, 43a/10, 50a/1, 277b/6
 i. ol- (4) 43a/8, 43a/12, 277b/5, 280a/5
- ılık(g)** (2): İlik 158b/4, 231a/6
 i.(g)-in şor- (1) 159a/1
- ‘ilim** (bk. ‘ilm) Ar.: Bilim, bilme
 ‘i.-de (2) 93a/1, 261a/10
 ‘i.-den (1) 71a/12
 ‘i.-dür (4) 237b/14, 242b/12, 243a/10, 245b/10
 ‘i.-ler (1) 75b/6
 ‘i.-lerinden (1) 71a/9
- ilkā** Ar.: Telkin etme
 i.-sıdur (1) 13b/4
- illā** Ar. (59): Mutlaka; -den başka; aksi hâlde; yalnız
 2a/9, 14b/11, 16a/14, 16b/10, 21a/14, 21b/5, 21b/14, 22a/13, 39a/10, 46b/4, 48a/11, 51b/5, 59a/4, 61b/3, 62b/7, 70a/7, 70a/15, 72a/13, 77b/3, 80a/14, 92a/15, 93a/13, 95b/4, 109a/4, 110b/10, 121b/12, 132b/12, 141a/3, 143a/5, 144a/10, 146b/4, 147b/5, 152b/5, 154b/14, 159b/5
- ‘illet** Ar. (5): Hastalık, sakatlık 61a/11, 229a/2, 241b/4, 273a/10, 287b/1
 ‘i.-e (1) 89a/4
- ‘ilm** (bk. ‘ilim) Ar. (79): Bilim, bilme
 7b/6, 9a/1, 9a/8, 9b/1, 22a/15, 26b/9, 38b/5, 38b/6, 40b/2, 40b/3, 43a/8, 65a/15, 73b/14, 75a/15, 75b/10, 76b/10, 77b/9, 77b/11, 80a/6, 83a/1, 83b/1, 93a/6, 95b/15, 102a/9, 103b/6, 111b/1, 111b/1, 115b/12, 117a/2, 121a/8, 138b/13, 138b/14, 148b/7, 148b/11, 157a/13, 161b/9, 162b/3, 164b/7, 171a/3, 171b/4, 195a/6, 201b/9, 197a/1, 198a/10, 215b/5, 215b/13, 218a/10, 218a/12, 220b/11
- ‘i.-i ledün:** Allah'ın sırlarına ait manevî bilgi, gayb ilmi 9a/1
- ‘i.-den** (1) 123b/3
- ‘i.-dür** (12) 44b/1, 75a/14, 85a/7, 138b/15, 161b/2, 222b/11, 225a/4, 225b/1, 236b/6, 246a/6, 299b/1, 308a/11
- ‘i.-e** (5) 65b/2, 66b/1, 78b/10, 172a/3, 239a/8
- ‘i.-i** (12) 61a/1, 63a/5, 88a/15, 131a/6, 171a/4, 264a/1, 264a/4, 272a/7, 275a/2, 286b/11, 291b/6, 307a/14
- ‘i.-içün** (1) 77b/8
- ‘i.-ile** (7) 49b/7, 71a/9, 74a/3, 80a/7, 184b/13, 215b/8, 265b/4
- ‘i.-in** (4) 102a/4, 176b/10, 195b/13, 196b/15
- ‘i.-inden** (3) 246a/9, 284a/5, 302b/12
- ‘i.-ine** (1) 261b/2
- ‘i.-ini** (2) 130b/9, 243b/11
- ‘i.-ise** (3) 175b/11, 201b/8, 220b/11
- ‘i.-ler** (1) 77b/10
- ‘i.-üm** (1) 264a/7
- ‘i.-üñ** (2) 75a/15, 78a/1
- ‘i. fāyidesin it-** (1) 230b/2
- ‘i. viril-** (1) 262b/9
- ‘ilmiyye** Ar. (1): Bilimle ilgili 75b/1
- ‘ilmiyyeten** Ar. (1): Bilimle ilgili olarak 98a/7

ilt-	: İletmek, götürmek, ulaştırmak	İ.-dur	(3) 113b/5, 124b/14, 216b/5
İ.-e	(1) 199a/4	İ.-ı	(3) 83a/15, 95b/7, 197a/10
İ.-üp	(1) 139b/11	İ.-ıdur	(1) 174a/5
İlticā	Ar.: Sığınma, barınma	İ.-ıla	(2) 83a/11, 198b/3
İ.-dur	(1) 153b/8	İ.-ıyla	(1) 189b/6
İ. it-	(2) 109a/6, 141b/7	İ. getür-	(1) 301a/4
İltifāt	Ar. (1): Hatır sorma, gönül alma, bakma	İ.-a gel-	(5) 169b/12, 220a/7, 220a/9, 253a/3
İ. it-	(1) 131a/10, 139b/1, 277b/14	İ.-ıla ol-	(1) 120b/7
İ. ol-	(1) 275a/7	‘İmāret	(bk. ‘amāret) Ar. (11): Bayındırlık; yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş olan hayır evi
İltimās	Ar.: Kayırma, yapılmasını isteme		3a/5, 50b/8, 102b/13, 104a/3, 109b/11, 111a/8, 128b/2, 200a/9, 235b/8, 239a/1, 239a/10
İ. it-	(1) 290a/9	‘İ.-nde	(1) 104b/1
İltişāk	Ar.: Bitişme, yapışma	‘İ.-ine	(1) 146b/5
İ.-ındaydı	(1) 258b/4	‘İ.-ler	(1) 101b/13
İlzāmen	Ar. (1): Gerekli sayarak; cevaben	‘İ. eyle-	(1) 104a/3
İm‘ā	Ar.: Bağrsaklar	‘İ. it-	(4) 109b/11, 200a/9, 235b/8, 239a/1
İ.-dan	(1) 121b/3	‘İ. idici ol-	(1) 50b/8
İ.-yı	(1) 159a/5	‘İ. ol-	(1) 111a/8
İmām	Ar. (18): İmam 26a/11, 26b/14, 36b/14, 36b/14, 104b/5, 193a/13, 205a/5, 279a/5, 279a/9, 279a/10, 279b/2, 295a/10, 295a/11, 298b/3, 295a/9, 295a/9, 299a/9, 301b/5	İmdi	(10): Şimdi, artık, o halde, öyleyse 6b/1, 6b/12, 10a/8, 11a/3, 12a/3, 15a/3, 28b/9, 127b/5, 260a/7, 274a/8
İ.-a	(1) 278a/14	İmhāl	Ar. (1): Mühlet verme; bir zaman daha sonraya bırakma 212a/8
İ.-dur	(2) 200a/13, 229b/8	İmkān	Ar. (3): İmkān, olanak 68a/12, 274a/11, 274b/1
İ.-ıdur	(1) 200a/8	İmre’t	Ar. (5): Kadın; kadın cinsi 140a/2, 141a/15, 141b/4, 142a/7, 146b/14
İ.-ıla	(1) 278a/15	İ.-dür	(1) 229a/12
İ.-ı mescid ol-	(1) 238b/12	İmsāk	Ar.: Bir şeyden el çekme
İ.-ı nās ol-	(1) 198a/15	İ.-ine	(1) 128b/12
İ. ol-	(4) 264b/2, 265b/2, 298b/2, 301b/4	İ. it-	(1) 54a/10
‘İmāme	Ar.: Başlık, sarık	İmtihān	Ar. (1): Deneme, sınama 27a/8
‘İ.-si	(1) 279a/6	İ. ol-	(1) 195a/13
‘İ.-sin	(1) 203a/9	İmtilā	Ar. (1): Dolgunluk, mide dolgunluğu 12b/1
İmāmet	Ar.: İmamlık	İmtişāl	Ar.: Gerekeni yapma, bir örneğe göre davranma; alınan emre boyun eğme
İ. it-	(3) 193a/12, 193b/2, 193b/4		
İm‘ān	Ar. (1): İnceden inceye araştırma 31b/14		
İmān	Ar. (9): İman, inanç 2b/13, 69b/3, 92a/14, 95b/9, 165a/5, 170a/13, 188a/9, 191a/2, 216b/5		
İ.-a	(2) 66a/11, 178b/5		
İ.-dan	(2) 44a/14, 82b/10		

i.-dur	(1) 3b/2
i. it-	(1) 3b/3
i. ol-	(1) 255a/2
ımtıyāz	Ar. Başkalarından ayrılma, farklı olma; ayrıcalık
i.-a	(2) 259a/9, 259a/9
'in	Ar. (1): İri ve güzel gözler 272b/10
in	: En
i.-ine	(1) 249a/4
i.-inde	(1) 104a/15
in-	: İnmek
i.-di	(6) 59a/11, 85a/13, 133a/7, 143b/11, 167b/4, 281b/15
i.-diler	(1) 126b/9
i.-düm	(1) 253a/15
i.-dürse	(1) 162b/3
i.-dürüp	(1) 14a/11
i.-e	(2) 55b/6, 217a/10
i.-en	(1) 75a/14
i.-er	(9) 51a/9, 55b/9, 75b/11, 79b/12, 80a/14, 157a/12, 162a/5, 269a/9, 269a/12
i.-mez	(2) 50b/13, 114a/12
i.-mezse	(1) 114a/5
i.-miş	(5) 174a/14, 174a/15, 182b/7, 233b/14, 266b/8
i.-se	(14) 99b/11, 99b/12, 99b/14, 114a/5, 131b/7, 133a/2, 134b/6, 147a/4, 185b/7, 216b/6, 221b/8, 234b/15, 291a/3, 294b/4
i.-üp	(3) 32a/12, 46b/13, 59b/1
'inād	Ar.(2): Israr, ayak direme, inat 26a/15, 26b/1
'i. it-	(1) 26b/1
in'ām	Ar.: Nimet verme, iyilik etme
i.-i	(1) 223a/12
i. it-	(1) 266b/11
'inān	Ar. (2): Dizgin; idare etme 69b/10, 275b/2
'i.-in	(1) 96b/1
inan-	: İnanmak
i.-mazsañ	(1) 275a/6
'ināyāt	Ar.(1): İhsanlar, iyilikler 3a/6

'ināyet	Ar.(1): İhsan, lütuf, iyilik; dikkat, gayret 36a/10
'i.-iyle	(2) 34a/2, 35b/1
'i.-lerile	(1) 3b/4
inbisāt	Ar.(3): Yayılma, açılma, genişleme; iç açılma, ferahlık 33a/9, 61b/8, 279a/13
ince	(4): İnce 248b/6, 248b/7, 248b/8, 258a/6
i.-yse	(1) 218b/8
i. ol-	(1) 243b/8
incelmek	(1): İncelmek, zayıflamak 291b/13
incik	: Dizkapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı
i.-leri	(1) 183b/4
i.-lerin	(1) 183b/5
incin-	İncinmek, zarar görmek
i.-e	(1) 285b/10
i.-eler	(1) 176b/5
i.-mese	(1) 233b/12
i.-se	(1) 186a/2
incinmek	: İncinmek, zarar görmek
i. iriş-	(1) 76a/9
incir (bk. encir)	(8): İncir meyvesi 113a/12, 113a/12, 113a/15, 113b/2, 113b/3, 113b/8, 113b/11, 113b/12
i.-den	(1) 113b/8
i.-i	(1) 113b/9
incit(d)-	: İncitmek, zarar vermek
i.(d)-e	(1) 154b/11
i.(d)-ür	(2) 139a/11, 149a/15
i.-di	(1) 185b/11
i.-mese	(1) 132a/3
i.-mez	(1) 148b/13
i.-se	(3) 132a/2, 133a/11, 233b/11
incü	(10): İnci, değerli süs tanesi 152b/10, 152b/12, 246a/5, 246a/7, 246a/9, 246a/10, 246a/11, 246a/13, 246b/1, 246b/6
i.-den	(1) 246b/8
i.-ler	(1) 246a/14
i.-yi	(2) 246a/8, 246a/12
i. alı vir-	(1) 189a/1

'ind	Ar. (4): Yanında, kat; düşüncesine göre 134b/14, 194b/1, 229a/13, 229a/13	i.-uñ	(1) 14b/6
'inda'llāh	Ar. (5): Allah yanında 194a/14, 210a/8, 299b/13, 300a/1, 306a/4	inme	: İnme, aşağı inme
infāk	Ar.(9): Nafaka verip geçindirme, besleme 212b/1	i.-si	(1) 8a/14
i. it-	(9) 89a/6, 185b/7, 189b/5, 189b/5, 196a/12, 219a/10, 236a/2, 224b/2, 288b/8	inmek	(6): İnmek 99b/15, 100a/1, 221b/7, 222a/6, 233a/7, 291a/3
infirāc	Ar.(1): Açılma; ferahlama, gönül açılma; kurtulma 278b/11	i.-de	(1) 214a/1
inḥirāf	Ar.: Dönme, sapma, doğru yoldan çıkma; değişme, bozulma	ins	Ar. (1): İnsan 196b/8
i.-dan	(2) 42b/8, 261a/10	i.-üñ	(1) 13a/9
i. ol-	(1) 33b/7	inşāf	Ar. (1): Merhamet, vicdana dayanan adalet 266a/11
inhizām	Ar.: Sindirilme, hazm olunma	i.-dur	(1) 157a/6
i.-dur	(1) 158a/6	i.-ı	(1) 203a/8
in'ikās	Ar.(1): Aksetme, yansıma 34a/6	i.-ıdur	(1) 235b/3
iniyyet	Ar. (1): Bencillik, kendini beğenmişlik 276b/8	i.-ıla	(1) 230b/13
i.-üm	(1) 276b/15	insān	Ar. (33): İnsan 6b/10, 8a/13, 10a/2, 48b/3, 48b/4, 48b/7, 48b/7, 48b/8, 48b/9, 49a/13, 60b/4, 61a/6, 61a/11, 65a/6, 80b/10, 80b/14, 94b/15, 99b/9, 117b/3, 124a/6, 126a/12, 138a/5, 144b/11, 147b/6, 148a/5, 177b/14, 220b/1, 225a/6, 267a/11, 267a/12, 269b/10, 296a/7, 296a/10
inkār	Ar.(1): Yaptığını saklama, gizleme; reddetme 73a/6	i.-a	(7) 11a/8, 20b/3, 173a/6, 181b/3, 221a/10, 269b/1, 274a/2
i. it-	(6) 66a/2, 125a/7, 125a/8, 191a/13, 214a/5, 214a/5, 214a/6, 292b/2	i.-da	(2) 275b/6, 278b/8
i. itmiş ol-	(1) 97a/10	i.-dan	(1) 217b/14
i. ol-	(1) 89b/6, 89b/10	i.-dur	(7) 50a/5, 54b/2, 58a/10, 128a/9, 139a/4, 201b/14, 236a/14
inkıbāz	Ar. (1): Kasvet, keder, sıkıntı 279a/13	i.-ıla	(8) 61a/2, 61a/8, 89b/3, 129a/11, 148a/1, 173a/8, 220a/14, 220a/15
i. gel-	(1) 280a/2	i.-ısa	(1) 220a/14
inkılāb	Ar. (3): Değişme, bir hâlden başka bir hâle dönme 166b/1, 218b/15, 296b/9	i.-uñ	(13) 13a/11, 42a/9, 61a/10, 98b/8, 132b/1, 137a/8, 142a/6, 157b/6, 171b/9, 177b/14, 181b/6, 269b/13, 288a/5
inkıṭā'	Ar. (2): Kesilme, arası kesilme; bitme 218b/11, 290b/11	i. ol-	(1) 40b/15
inkısār	Ar.: Kırılma, gücenme	insāniyye	Ar. (3): İnsanlar 61a/5, 269b/9, 270a/1
i. ol-	(1) 246b/15	i.-de	(1) 48a/14
inkışāf	Ar.: Meydana çıkma, açılma		

i.-den	(1) 269b/12
insāniyyet	Ar. (2): İnsanlık 62b/9, 74a/7
inşā'allāh	Ar. (3): Allah isterse, Allah nasip ettiyse 2a/11, 8a/3, 116a/2
intibā'	Ar. (1): Zihinde iz bırakma 34b/6
intibāh	Ar. (1): Uyanma, uyanıklık; gözaçıklığı 212a/11
intifā'	Ar.: Faydalanma
i.-dur	(1) 153b/8
i. it-	(9) 78a/15, 78b/2, 136b/9, 156a/5, 189a/12, 210b/15, 288b/11, 290a/10, 302b/11
i. ol-	(1) 227b/14
intihā	Ar. (1): Sona erme 58a/4
intikāl	Ar. (1): Bir yerden bir yere geçme, nakletme 96b/4
i. it-	(2) 125b/9, 132a/11
intikālāt	Ar. (1): Nakiller, nakletmeler 44a/8
intikām	Ar.: Öç alma
i. it-	(1) 251a/5
i. ol-	(2) 281a/14, 305b/6
intikāş	Ar. (1): Kazılma, nakşolunma 28a/12
intizām	Ar. (1): Düzgünlük, tertipli olma 11b/6
inzār	Ar.: Sonunun fena olacağını haber vererek korkutma, ihtarda bulunma
i.-a	(1) 11a/11
ip	(14): İp, iplik 32a/12, 32a/14, 32a/14, 32b/3, 32b/6, 45a/2, 154a/8, 218b/7, 219a/8, 219a/9, 227a/15, 227a/15, 232a/2, 232a/7
i.-den	(1) 94b/7
i.-i	(1) 232a/7
i.-ile	(1) 232a/10
i.-in	(1) 164a/2
i.-ise	(1) 232a/6
i.-leri	(1) 95b/10
i.-lerine	(1) 94b/4
i. gibi ol-	(1) 258a/2

iplik(g)	(5): İplik 218b/8, 232b/6, 232b/7, 232b/8, 286b/9
i.(g)-i	(1) 232b/7
iplikçi	(1): İplikçi, iplik yapan veya satan 224a/6
ir-	: Ermek, ulaşmak
i.-e	(1) 146a/14
i.-er	(1) 99b/11
irādāt	Ar.(1): Dilemeler, istemeler; emirler, buyruklar 62b/3
i.-i	(1) 36a/9
i. it-	(1) 286a/5
irāde(t)	Ar.(3): İrade, dileme; gönül isteği 39b/13, 96a/14, 127b/8
i.-ile	(1) 217a/9
i. it-	(1) 155b/3
i'rāz	Ar.: Yüz çevirme; çekinme, sakınma
i. eyle-	(1) 47a/14
i. it-	(1) 47a/15, 267b/11, 304a/1
iri	(1): İri, büyük; katı, sert 125a/13
iriñ	(4): İrin, cerahat 210b/9, 210b/10, 285b/2, 287a/7
i.-i	(1) 285b/8
i. bile ol-	(1) 285b/13
irifilen-	: İrinlenmek, iltihaplanmak
i.-mese	(1) 288a/2
iriş-	: Erişmek, ulaşmak
i.-düğl	(1) 68a/7
i.-e	(9) 76a/9, 88b/6, 89b/14, 92b/4, 144a/10, 163b/10, 287b/5, 289a/4, 289a/6
i.-meye	(2) 108b/3, 182b/6
i.-mez	(2) 51a/11, 92b/4
i.-miş	(2) 66a/10, 111a/7
i.-mişdür	(1) 55b/8
i.-se	(2) 85b/5, 154b/11
i.-sün	(1) 308a/15
i.-ür	(8) 19a/6, 51a/5, 77a/10, 77a/10, 89b/7, 89b/7, 93a/1, 131b/9
irişdür-	: Eriştirmek, ulaştırmak
i.-sin	(1) 94b/14
irişmek(g)	: Erişmek, ulaşmak
i.(g)-e	(1) 73a/9
irmek	: Ermek, ulaşmak

irsāl	i.-dür (1) 88b/4 Ar.: Gönderme, salıverme		
	i. it- (2) 9a/5, 205b/5, 264b/9		
	i. ol- (2) 40a/2, 98a/11		
irşād	Ar.: Doğru yolu gösterme, uyarma	i.-i	(7) 3b/14, 18b/10, 18b/11, 18b/11, 95a/13, 122a/15, 305a/3
	i.-a (1) 255b/5	i.-ile	(1) 275b/8
	i.-da (1) 281a/6	i.-in	(1) 224b/15
	i. it- (2) 200b/1, 281a/6	i.-indendür	(1) 19b/3
irtibāt	Ar.: Bağlantı, ilgili olma, bağlanma	i.-ini	(2) 11b/1, 20a/2
	i.-i (2) 8b/12, 35b/6	i.-iyile	(1) 17b/5
irtifā'	Ar. (2): Yükselme, yükseklik 99b/13, 100b/5	i.-iyle	(2) 18b/13, 275b/9
	i.-a (1) 210a/11	i.-üñ	(1) 46a/1
	i.-ıla (1) 215b/8	i. vir-	(1) 267a/10
	i.-ıyla (1) 153a/14	i. (ismu'llāh)	(3) 68b/1, 218a/9, 218a/10
	i. ol- (1) 217a/4	ismihi	Ar. (1): İsmiyle 164b/15
irtikāb	Ar. (1): Kötü bir iş işleme; yiyicilik	isnād	Ar.: Bir konuyu, bir kişi veya bir olaya dayandırma
	i.-dür (2) 38b/12, 38b/13	i. it-	(1) 286a/10
	i. it- (4) 38b/7, 193a/6, 201a/1, 267b/15	i. ol-	(1) 267a/12
	i. ol- (1) 25a/15	işneyniyyet	Ar.: İkilik, ikiden ibaret olma
irtisām	Ar. (1): Resmi çıkma, resmolma; izdüşüm	i.-i	(1) 278a/12
	i.-i (1) 42b/1	isrāf	Ar.: Gereksiz yere harcama
irzā'	Ar. (1): Emzirmek	i.-ıla	(1) 288b/8
	212a/9	i. it-	(2) 286a/3, 286a/3, 292b/8, 292b/10
is	: Sahip, malik	issi	(13): Sahip, bir şeyin sahibi 50a/11, 63b/4, 122b/4, 195b/3, 208a/10, 225a/8, 226a/14, 228b/10, 237b/1, 251b/4
	i.-leri (1) 229b/11	i.-dür	(2) 51a/11, 65a/9
işābet	Ar. (2): Rast gelme, yerini bulma; doğru bir fikir söyleme 285b/3, 287a/11	i.-ne	(2) 63b/11, 182a/14
	i. eyle- (1) 44b/2	i.-se	(1) 89a/5
	i. it- (2) 32b/8, 154b/14	menfaat	i. ol- (1) 213b/2
isāet	Ar. (2): Kötülükte bulunma, kötü iş işleme	iste-	: İstemek, dilemek, arzu etmek, talep etmek
	212a/15, 290a/14	i.-dügi	(1) 10a/11
işāl	Ar. (1): Vardırma, ulaştırılma 219b/13	i.-düm	(1) 234a/14
isim (bk. ism)	Ar.: İsim, ad	i.-r	(33) 6b/6, 48a/13, 58b/7, 61b/7, 61b/8, 62a/2, 62a/3, 62a/4, 67b/6, 67b/7, 77b/4, 81b/11, 91a/2, 95a/7, 126a/15, 137a/10, 140b/6, 141b/2, 151b/5, 177b/7, 183a/14,
	i.-den (1) 19b/14		
	i.-leridür (1) 59b/2		
iş(i)m	Ar.: Suç, günah		
	i(i).-dür (1) 210b/6		
	i.-içün (1) 251b/12		
ism (bk. isim)	Ar. (18): İsim, ad		
	20a/3, 45b/14, 18a/8, 18a/9, 18b/9, 18b/9,		

	188b/4, 189b/15, 190a/1, 204a/2, 206b/5, 208a/1, 217b/9, 227a/10, 261a/6, 295b/14, 297b/2, 304a/14
i.-rler	(1) 120b/13
i.-rse	(1) 307a/8
i.-rseñ	(3) 18a/12, 87b/14, 260a/4
i.-rseñüz	(1) 27b/13
i.-se	(7) 29b/10, 73b/10, 81b/12, 108b/11, 150b/10, 213b/1, 217b/3
i.-señ	(1) 82b/6
i.-yeler	(1) 290a/9
i.-yen	(3) 52b/14, 52b/15, 70a/8
i.-yene	(1) 51b/11
i.-yenüñ	(1) 67b/1
i.-yicek	(1) 256a/15
i.-yüp	(2) 30b/8, 253b/7
istebrak	Ar. (1): Sırma ile işlenmiş bir çeşit kaba kumaş 248b/1
isti'âne(t)	Ar. (2): Yardım isteme 234a/10, 234b/11
i.-ile ol-	(1) 216b/3
i. it-	(1) 236b/11
isti'äre	Ar. (1): Ödünç alma 212a/5
isti'äze	Ar.: Besmele veya benzeri sözler söyleyerek Allah'a sığınma
i. it-	(5) 21b/14, 22a/1, 22a/4, 78b/1, 78b/2
istib'äd	Ar.: Uzak görme, ihtimal vermeme (1) 280a/14
i. it-	(1) 280a/14
isti'cäl	Ar. (1): Acele etme 29b/1
i. it-	(1) 29b/1
isti'däd	Ar. (6): Kabiliyet, anlayışlılık 27b/15, 29a/2, 89a/14, 115a/2, 115a/3, 141a/4
i.-ı	(1) 75b/5
i.-ındadur	(1) 54a/8
i.-ları	(4) 28b/13, 40a/9, 40b/4, 76b/11
i.-ı ol-	(1) 29a/1
i.-ına göre ol-	(1) 274b/11

isti'dädät	Ar. (1): Kabiliyetler, anlayışlılıklar 35b/5
istidläl	Ar. (1): Delile dayanarak bir sonuç çıkarma, delile dayandırma 152b/4
i. eyle-	(1) 18a/8
i. it-	(5) 9a/7, 17b/1, 32a/3, 47b/13, 47b/15
istifäde	Ar. (1): Faydalanma, kazanma; bilgisini genişletme 159b/1
i.-yile	(1) 53a/3
i. it-	(3) 3b/6, 53a/15, 60a/3
i. ol-	(1) 135b/7
istiğfär	Ar. (1): Allah'tan günahların bağışlan- masını isteme, tevbe etme 78a/2
i.-dur	(2) 250b/13, 298b/1
i. it-	(3) 152a/15, 194b/12, 197a/7
istiğnâ	Ar. (2): Azla yetinme; ihtiyaçsızlık; çekinme; zenginlik 53b/5, 212b/2
i.-dur	(2) 212b/2, 217a/13
istiğrāk	Ar. (1): İçine gömülme, boğulma 29a/15
istihläl	Ar.: Helâlleşme, helâl edilmesini isteme (1) 297b/3
i.-e	(1) 297b/3
istihrâc	Ar.: Sonuç çıkarma, anlama (1) 78b/11
i. it-	(1) 78b/11
istihsân	Ar.: Beğenme, beğenilme (2) 261a/1, 261a/2
i. it-	(2) 261a/1, 261a/2
istiḥzārât	Ar. (1): Hazırlıklar 28a/3
istikâmet	Ar.: Doğruluk, doğru hareket; bir yöne doğrulma 40b/14
i.-den	(2) 33b/13, 34a/11
istikbâl	Ar.: Gelecek zaman; karşılama (3) 100a/3, 100a/3, 253a/15
i. it-	(3) 100a/3, 100a/3, 253a/15
istikrâr	Ar. (1): Karar bulma; yerleşme 77b/7
isti'lâ	Ar.: Yükselme, üste çıkma, üstün gelme (1) 127b/8
i.-yıla	(1) 127b/8
istilkâ	Ar. (1): Arka üstü yatma, arka üstü yatarak uyuma 211b/14

istimā'	Ar. (1): Dinleme, işitme; dinleyip kabul etme 211b/10	i.-de	(3) 109b/3, 222a/13, 264a/9
i.-ile	(1) 28b/5	i.-den	(5) 219b/11, 227a/11, 227b/14, 249a/11, 286a/10
i. it-	(11) 126a/2, 145b/2, 161b/2, 174a/9, 199a/9, 238a/14, 242a/15, 242b/4, 242b/10, 256a/8, 283b/7	i.-deyse	(2) 118a/14, 238a/15
i. ol-	(1) 19b/10	i.-dür	(3) 11b/2, 102a/9, 119a/7
isti'māl	Ar. (1): Kullanma, amel etme 294a/14	i.-e	(18) 17a/11, 31a/8, 101b/8, 113a/15, 155b/3, 176a/13, 183b/13, 201a/2, 213b/1, 214a/12, 216b/11, 223a/2, 223b/9, 224b/8, 235b/13, 267b/14, 286a/12, 292a/11
i.-ine	(1) 10a/4	i.-i	(11) 163b/13, 191b/4, 200a/4, 218b/8, 221a/14, 229b/11, 251a/4, 291a/2, 300a/5, 300b/4, 301a/2
i. ide gel-	(1) 293a/5	i.-in	(3) 226b/9, 226b/10, 228a/1
i. it-	(5) 91b/15, 92a/1, 124a/1, 293a/5, 293a/6	i.-inde	(6) 107a/8, 175b/1, 204b/8, 204b/11, 210b/14, 232b/9
istirāhat	Ar. (3): Dinlenme, rahat etme 6b/3, 17b/8, 282b/13	i.-inden	(1) 31a/8
i.-a	(2) 6b/6, 7a/3	i.-ine	(4) 187b/12, 227a/8, 227a/11, 240a/7
i.-ıla	(1) 67a/15	i.-ler	(7) 71b/5, 174b/9, 190b/8, 202a/9, 211b/14, 217b/15, 237b/9
i. it-	(4) 6b/11, 7a/5, 10a/3, 237a/8	i.-lerden	(3) 11b/9, 11b/9, 47a/10
istirāk	Ar. (1): Çalma, hırsızlama	i.-lere	(4) 13b/1, 227a/9, 228b/5, 235b/4
i.-i sem'	(1): Kulaktan söz kapma 212a/14	i.-leri	(2) 122b/2, 241a/1
istiskā	Ar. (1): Vücudun bir tarafında veya karında su birikmesi 52b/13	i. çık-	(1) 292b/5
istivā	Ar. (1): Ortada olma; denk olma, düz olma 143b/13	i. it-	(2) 182b/6, 190a/5
i.-da	(1) 34a/15	i. işle-	(7) 123a/7, 227b/9, 227b/12, 250a/8, 286a/5, 286b/6, 303b/1
i.-sı	(6) 58a/12, 54a/13, 54a/15, 54a/11, 69a/7, 83a/4	i.-i bağlan-	(2) 208b/8, 216b/13
i.-sında	(1) 53b/10	i.-i diril-	(1) 299b/8
istivāsuz	Ar. (1): Örtünmeden 51a/14	i.-i yücel-	(1) 211b/14
iştizāaten	Ar. (2): Aydınlanma suretiyle 115a/3, 115a/4	i.-leri boz-	(1) 230a/8
istizān	Ar. (1): İzin isteme (1) 33a/9	iş'al	Ar.: Tutuşturma, parlatma
i. it-	(1) 33a/9	i. it-	(1) 3b/1
iş	(17): İş, hareket, davranış, amel 100a/4, 101b/11, 111b/3, 118a/14, 153b/5, 183b/5, 192a/12, 205a/12, 216a/14, 217b/4, 219a/6, 229b/11, 233b/5, 238b/1, 259b/6, 291a/13, 299b/9	işāret	Ar. (5): Parmak, göz, kaş vb. ile gösterme; iz, alâmet; hatırlatmak için

- verilen emir 14b/8,
41b/4, 41b/9, 244a/5,
270a/10
- i.-dür (7) 2a/11, 60a/3, 61a/3,
83a/5, 128b/2, 154a/2,
304a/13
- i. it- (9) 27a/15, 91a/13,
176b/11, 210a/15,
244a/4, 269b/4,
272b/14, 276a/6, 279a/7
- i. ol- (1) 230b/13
- işāretleş-** Ar.+T.: Karşılıklı
işaretlerle anlaşmak
- i.-düğümüz (1) 279b/3
- i.-üp (1) 279a/11
- i.-üp tür- (1) 279a/11
- işbu** (28): Bu, işte bu 23a/8,
45b/6, 135b/7, 140b/1,
140b/2, 161b/13,
162a/10, 171b/11,
173b/5, 175b/15,
256a/5, 260a/4, 260a/6,
260b/1, 260b/6,
261a/14, 262a/15,
263b/9, 268b/4, 270b/5,
272b/3, 274b/3,
276a/15, 277a/12,
278a/14, 280a/3,
282b/12, 308a/15
- işçi** : İşçi
- i.-ler (1) 227b/9
- işde** (4): İşte, işte bu 11a/6,
12a/2, 42a/1, 136b/2
- işe-** : İşemek
- i.-r (1) 188b/5
- i.-se (2) 87b/4, 188b/7
- i.-ye (1) 188b/5
- i.-dügi (1) 188b/6
- işemek** (1): İşemek 188b/4
- işidil-** : İşitilmek, duyulmak
- i.-ür (1) 237a/13
- işit(d)-** (2): İşitmek, duymak
53a/3, 109b/14
- i.-diyse (1) 281a/13
- i.-dügi (2) 186b/11, 186b/12
- i.-dügin (1) 204a/1
- i.-düm (2) 23a/5, 49b/8
- i.(d)-e (14) 80b/2, 119b/3,
137b/5, 152a/13,
160a/14, 187a/15,
187b/13, 188b/3,
206a/11, 225a/13,
226b/7, 285a/1,
293a/13, 293a/15
- i.-mez (1) 76a/13
- i.-se (15) 20a/1, 73a/1,
147a/10, 186b/2,
186b/4, 186b/10,
186b/12, 187b/1,
187b/7, 187b/10,
187b/11, 196b/9,
203a/14, 241a/10,
281a/12
- i.(d)-üñ (1) 27b/13
- i.(d)-ür (6) 30a/6, 30a/7, 74a/9,
185b/1, 211b/12,
216b/4
- i.-dügi gibi ol- (1) 186b/11
- işitmek(g)** (3): İşitmek, duymak
186b/12, 187b/8,
205a/14
- i.-dür (2) 117b/2, 127a/10
- i.(g)-e (1) 174a/8
- işkalât** Ar. (1): Güçlükler
61b/11
- işle-** : Çalışma, iş yapma,
uygulama, işleme
- i.-dügi (3) 176a/1, 189b/13,
273b/14
- i.-düklerinden (1) 40a/6
- i.-medügin (1) 241a/6
- i.-medüginini (1) 97b/14
- i.-mese (1) 297a/7
- i.-miş (1) 189a/5
- i.-mişdür (2) 7b/13, 304a/2
- i.-r (6) 118b/15, 147a/11,
226b/9, 226b/10,
250a/8, 250a/12
- i.-riken (1) 227b/12
- i.-rler (1) 87b/8
- i.-rse (2) 163b/13, 292a/11
- i.-se (4) 113b/11, 227b/10,
304a/12, 304a/12
- i.-sün (1) 28b/4
- i.-ye (37) 51b/6, 104b/4,
115b/2, 121b/4, 123a/7,
130b/11, 143b/11,
146a/3, 168a/13,
176b/6, 180b/13,
187a/5, 189a/8, 189a/9,
189b/12, 190b/10,
192b/12, 193a/6,
193a/7, 193a/8, 195a/1,
201a/12, 201b/6,
208b/7, 226b/10,
233a/8, 250a/10,
253a/11, 286a/15,
286b/1, 295a/12,

- 303b/1, 303b/14,
306a/7, 306b/1,
306b/12, 307b/15
- i.-yecekdür (1) 7b/13
i.-yeler (1) 209b/4
i.-yen (1) 227b/9
i.-yenlere (1) 73b/4
i.-yenleri (1) 299a/2
i.-yüp (1) 293a/10
i.-yi gel- (1): Yapagelmek
230b/15
- işlemek(g)** (1): İşlemek, çalışmak,
iş yapmak, uygulamak
10a/1
- i.(g)-e (2) 286a/5, 286b/6
- işrāk** Ar.: Parlatma,
ışıklandırma
i. it- (1) 74a/5, 84b/2
- ‘işret** Ar.: İçme, içki içme
‘i. it- (1) 135a/12, 174a/10
- iştī‘āl** Ar.: Parlama, alevlenme
i.-idi (1) 115a/5
- iştī‘āleten** Ar. (2): Parlamak
suretiyle, tutuşup
yanarak 115a/3, 115a/3
- iştībāh** Ar. (1): Şüphelenme
35b/14
i.-ı (1) 42b/1
i. it- (1) 260b/11
- iştībāhın** Ar. (1): Şüphelenmeler
270a/12
- iştigāl** Ar.: Meşgul olma,
uğraşma
i.-e (1) 128b/2
- iştihār** Ar.: Şöhretlenme,
meşhur olma
i.-dur (1) 219b/4
i.-a (1) 211a/3
- iştikāk** Ar. (1): Kökende
birbiriyle olan ilgi
140b/11
i. bul- (1) 55a/12
- iştirāk** Ar. (1): Ortaklık, ortak
olma 259a/9
- it** (8): İt, köpek 139a/8,
149a/13, 149a/15,
149b/3, 149b/3, 149b/5,
172a/10, 202b/13
i.-ile (1) 149b/6
i.-ler (1) 149a/13
i.-leri (1) 150a/4
- it(d)-** (18): Etmek, eylemek
53b/5, 135a/11,
135a/12, 135b/4,
145a/13, 152a/15,
155b/15, 186a/12,
196a/4, 257a/1,
263b/12, 263b/14,
264a/2, 264a/4,
267a/15, 275b/9,
276a/7, 304a/13
i.-di (194) 20b/8, 32b/4,
33a/5, 33a/10, 33a/11,
35a/1, 37a/10, 43b/2,
46a/10, 47a/13, 47b/7,
47b/9, 48b/13, 49a/11,
49b/14, 52a/9, 54b/9,
54b/9, 54b/11, 54b/15,
55a/2, 55b/7, 58b/1,
58b/3, 58b/10, 58a/11,
59a/5, 59a/5, 59a/5,
59a/7, 62b/14, 64b/2,
64b/5, 65a/3, 66b/8,
66b/8, 66b/10, 68a/10,
68a/10, 68b/5, 72b/2,
72b/3, 72b/9
i.-diler (46) 30b/8, 37a/7,
37a/11, 43b/5, 43b/11,
45b/10, 45b/11, 45b/13,
49a/4, 49a/4, 49a/8,
53a/3, 53a/4, 53a/9,
53a/11, 53a/12, 53a/13,
53a/14, 57a/15, 57b/2,
57b/3, 57b/5, 57b/6,
83a/12, 83b/1, 89a/15,
93a/15, 93a/15, 96a/4,
101b/6, 133a/9,
164a/13, 196b/7,
211a/10
i.-dilerse (1) 27a/1
i.-diydi (1) 164a/11
i.-diyse (4) 23a/2, 92a/1, 92a/1,
193a/14
i.-dügi (42) 24a/13, 25a/4,
25b/13, 25b/15, 26b/6,
33a/10, 42a/4, 49a/10,
52b/4, 52b/5, 53a/9,
54b/5, 55b/14, 60a/4,
84b/2, 87b/5, 87b/7,
94b/3, 97b/4, 100b/4,
104b/10, 107b/5,
127b/3, 133a/2,
153b/13, 180b/8,
186b/14, 211a/13,
218b/14, 221b/8,
225a/4, 239b/14,
249a/10, 253a/5,
254b/15, 269b/3,

- 274a/5, 274a/9,
286b/14, 293a/10,
301b/10, 301b/11,
i.-dügiçün (1) 25b/6
i.-dügin (1) 32b/15
i.-düginde (2) 17a/13, 95b/2
i.-düginden (1) 262a/11
i.-dügine (2) 212a/3, 276b/5
i.-düginün (2) 26b/11, 66a/4
i.-dügüm (1) 260b/12
i.-dügümüz (3) 28a/15, 98a/13,
268b/11
i.-dük (12) 3b/3, 3b/3, 49a/12,
62a/2, 62b/11, 63a/6,
84b/4, 91b/6, 91b/6,
256a/8, 256a/8, 299a/8
i.-dükçe (1) 277a/12
i.-dükden (2) 57a/8, 58a/6
i.-dükleri (7) 20b/7, 37a/13,
39b/14, 164b/2, 229b/6,
255b/13, 291a/12
i.-düklerine (1) 301a/3
i.-düklerinün (1) 83a/10
i.-düm (45) 27b/12, 32b/9,
32b/9, 32b/12, 42a/10,
47b/13, 48a/1, 55a/4,
57a/13, 86b/13, 120b/4,
139a/14, 144b/9,
152a/15, 152b/4,
156b/12, 232a/12,
239b/3, 244a/5, 244a/6,
253b/1, 256b/2,
256b/10, 257a/7,
257b/2, 263b/15,
267b/1, 272b/6, 275a/4,
276a/8, 276b/1, 276b/1,
276b/6, 276b/7, 277b/2,
277b/7, 277b/11
i.-dün (9) 32b/10, 137a/1,
140b/11, 148b/5,
154a/14, 156b/8,
210a/14, 256b/11,
264b/8
i.-dünise (1) 259a/11
i.-dünüz (1) 140a/8
i.(d)-e (604) 10b/15, 21a/15,
22a/1, 22a/4, 23b/10,
29b/1, 31a/9, 31a/10,
49b/1, 49b/1, 51b/9,
51b/13, 52a/5, 54b/15,
57/9, 62b/8, 64b/12,
66a/2, 66a/3, 70b/4,
70b/6, 70b/6, 76a/7,
76a/9, 76b/13, 76b/14,
78b/1, 78b/2, 80b/5,
81a/8, 81a/15, 81b/7,
86a/4, 86b/5, 88b/7,
88b/7, 89a/1, 89a/1,
89a/6, 89a/8, 89a/8,
90a/9, 91a/11, 92a/15,
92b/2, 92b/11, 92b/12,
93a/3, 93a/9, 93b/4,
94b/5, 97a/1, 99a/2
i.(d)-ebile (1) 271b/2
i.(d)-ecegi (1) 13a/5
i.(d)-ecek (9) 21a/3, 24b/12,
32a/3, 36a/9, 95b/10,
178a/1, 188b/5, 274a/4,
277b/14
i.(d)-eler (50) 3b/10, 3b/11,
3b/11, 10b/5, 24a/9,
53a/6, 53a/7, 53a/8,
89a/7, 107a/7, 108b/14,
114a/11, 125a/8,
127a/11, 140a/13,
141b/7, 142a/14,
145a/2, 151a/13,
151b/1, 154a/1, 157a/1,
161b/1, 161b/2, 168b/3,
169b/10, 185b/4,
196b/15, 199a/14,
200a/1
i.(d)-elüm (4) 57a/14, 109b/14,
257a/4, 259a/2
i.(d)-em (5) 97a/7, 244a/5,
277b/4, 277b/6, 280a/4
i.(d)-emediler (1) 273b/3
i.(d)-emeye (1) 249a/11
i.(d)-emeyecek (1) 32a/5
i.(d)-emez (5) 83b/5, 274a/10,
274b/1, 288b/11,
289b/8
i.(d)-emezler (2) 67a/7, 67a/7
i.(d)-en (36) 24a/12, 38a/7,
62a/11, 98b/2, 121b/14,
135a/6, 136a/5, 136b/9,
140a/14, 147b/1,
151b/8, 151b/8, 170b/7,
178b/10, 203b/12,
203b/15, 204a/6,
207b/11, 212b/7,
218b/15, 222a/14,
222b/1, 222b/14,
223a/3, 226b/13,
228a/5, 229b/12,
229b/13, 231a/7,
245b/9, 253b/10,
286a/3, 286a/3,

- 303a/10, 303b/6,
303b/7
- i.(d)-enden (1) 61b/14
- i.(d)-ene (6) 51b/10, 135a/4,
153b/6, 226b/4,
237b/13, 237b/13
- i.(d)-eni (1) 26b/2
- i.(d)-enler (3) 54a/4, 207b/10,
222b/13
- i.(d)-enlerden (1) 195b/8
- i.(d)-enlere (4) 43b/4, 136a/6,
138a/10, 155a/4
- i.(d)-enlerüñ (1) 29a/14
- i.(d)-enüñ (1) 87a/4
- i.(d)-enüñdür (3) 22b/8, 23b/14,
24a/1
- i.(d)-er (1008) 3b/15, 4a/1,
4a/5, 4a/6, 4a/6, 4a/8,
4a/10, 4a/12, 4a/13,
4b/2, 4b/3, 4b/5, 5a/6,
5a/8, 5a/10, 6a/3, 6b/1,
7a/2, 7a/4, 7a/5, 7a/7,
7a/14, 7a/15, 7b/10,
7b/11, 8a/1, 8a/5, 8b/6,
8b/11, 8b/12, 8b/13,
9a/5, 9a/8, 9a/10, 9b/6,
9b/9, 9b/9, 10a/3,
10a/6, 10a/10, 10a/10,
10a/15, 11a/3, 11a/10,
11b/2, 12a/4, 12a/4,
12a/4, 12a/5, 13a/5,
13b/5, 13b/9, 14a/15,
17a/8, 17b/12, 17b/13,
18a/9, 18a/9, 18b/5,
18b/5, 18a/15, 19a/7,
19a/7, 19a/11, 19b/8,
19b/9, 19b/11
- i.(d)-erdi (11) 19b/15, 20a/2,
23a/4, 68b/11, 68b/11,
92b/7, 257b/14, 258b/9,
260a/1, 260a/2, 260a/3
- i.(d)-erek (1) 261a/3
- i.(d)-erem (11) 35a/12, 35b/3,
42b/12, 139a/14,
151a/6, 167a/15,
184b/13, 210a/13,
246b/9, 277a/15,
277b/3
- i.(d)-eridi (1) 258b/1
- i.(d)-erimişsin (1) 174b/2
- i.(d)-erin (3) 54b/7, 83a/9,
83a/11
- i.(d)-erken (4) 194b/9, 267a/5,
292a/4, 299a/4
- i.(d)-erler (92) 3b/6, 11a/14,
13a/2, 13a/13, 13a/14,
15b/10, 15b/11, 24a/8,
30a/9, 31a/13, 36b/7,
40a/10, 42a/7, 43a/13,
43b/6, 43b/8, 49a/10,
53b/13, 57/9, 57b/14,
58b/9, 59b/2, 64b/1,
65a/11, 67a/6, 70b/11,
75b/9, 75b/9, 76b/10,
93b/15, 100b/8,
101a/12, 109b/5,
115b/7, 116b/9,
122a/14, 123b/10,
126b/15, 127b/8,
127b/9
- i.(d)-erlerdi (1) 287b/4
- i.(d)-erleridi (3) 39a/11, 125b/8,
259b/13
- i.(d)-ermiş (1) 293a/12
- i.(d)-erse (13) 66b/12, 119a/9,
119a/10, 134b/14,
145a/6, 154b/14,
240a/4, 254b/15,
267a/3, 267a/3, 272a/6,
283b/2, 290b/3
- i.(d)-ersin (10) 47a/15, 47b/8,
52a/10, 65a/4, 100a/9,
131a/3, 196a/5,
280a/14, 295a/6, 295a/6
- i.(d)-ersiz (2) 184b/12, 254a/4
- i.(d)-erüz (7) 25a/6, 35a/10,
55b/7, 69b/10, 96b/2,
257a/13, 260b/2
- i.(d)-esin (11) 3b/1, 105b/5,
119b/10, 135a/9,
170a/1, 250b/5, 250b/6,
261a/7, 263a/11,
275b/8, 304a/12
- i.(d)-esiz (3) 246a/4, 295a/2,
299a/11
- i.(d)-evüz (1) 8a/3
- i.(d)-eydüm (1) 279a/4
- i.(d)-eyim (4) 116a/2, 135a/13,
162a/3, 275b/14
- i.(d)-eyin (4) 32b/1, 253b/15,
275b/8, 281b/9
- i.(d)-icek (7) 10a/2, 25a/10,
25b/7, 138b/1, 164a/15,
174b/11, 175a/1
- i.-me (3) 58b/10, 204a/6,
282b/5
- i.-medi (4) 32b/15, 105a/5,
245a/9, 261a/1

- i.-medin (2) 43a/13, 188b/9
i.-medügi (2) 242b/10, 302b/12
i.-medübine (1) 300a/9
i.-medüñ (1) 154a/14
i.-memiş (2) 174a/14, 185a/6
i.-memişlerdür (1) 83a/11
i.-meñ (5) 21a/8, 21a/14, 22a/13, 127b/7, 150a/6
i.-mese (7) 6b/11, 26b/1, 72a/10, 132a/3, 134b/1, 141b/8, 176a/13
i.-mesün (1) 124a/15
i.-meye (42) 16b/11, 29b/1, 29b/3, 29b/5, 29b/6, 31b/13, 32a/8, 44b/9, 53b/6, 60b/13, 60b/14, 104a/13, 111b/2, 118b/12, 119b/11, 124a/1, 128b/14, 129a/2, 136b/8, 137b/13, 139b/1, 145a/2, 145a/7, 168b/5, 185b/6, 191a/4, 194a/11, 195b/5, 196a/10, 219a/6, 223a/12, 230b/10, 233b/12, 246a/10, 289b/4, 290a/10, 292a/5, 292b/4, 294a/5, 297b/7, 304b/6, 307a/15
i.-meyeler (2) 31b/10, 296b/15
i.-meyen (1) 138b/6
i.-meyicek (1) 25a/10
i.-meyince (2) 41b/14, 132b/11
i.-meyüp (2) 3b/11, 294a/8
i.-mez (44) 16a/13, 39b/11, 55b/15, 57a/9, 61b/3, 61b/12, 62a/13, 64a/9, 66a/8, 66b/7, 81a/4, 83b/4, 84a/10, 98a/11, 99a/14, 116b/4, 119b/15, 120a/10, 122b/2, 127b/5, 128a/13, 128b/2, 130b/2, 134a/1, 134a/14, 138b/9, 139a/12, 141b/9, 165a/7, 166a/9, 185a/4, 193a/1, 198b/11, 200b/14, 204b/7, 222b/15, 238b/14, 241b/6, 274a/5, 274a/6, 276a/4, 279b/8, 283b/10, 302b/7
i.-mezdi (1) 258a/10
i.-mezler (6) 77a/15, 279a/14, 293a/6, 296a/3, 297a/2, 299b/15
i.-mezleridi (1) 39a/10
i.-mezse (2) 66b/13, 241a/8
i.-mezzin (1) 261a/2
i.-mezüz (3) 25b/14, 59a/3, 260b/3, 210b/7, 223a/11, 266b/2, 293a/10, 293b/1, 302a/7
i.-miş (68) 12b/15, 23b/13, 31a/4, 62b/8, 97a/11, 97a/11, 103a/13, 104a/9, 105b/5, 112a/15, 112b/12, 116b/2, 120b/8, 122a/11, 129a/1, 146a/4, 147a/15, 148b/4, 149a/5, 150a/8, 155b/3, 155b/9, 168a/15, 171a/6, 176b/12, 179a/4, 180b/13, 181a/7, 185a/6, 187b/8, 188b/11, 191b/2, 192a/15, 192b/8, 192b/9, 197b/5, 198a/1
i.-mişdün (1) 257a/5
i.-mişdür (21) 10a/8, 39b/11, 48b/1, 95a/3, 95a/4, 116a/1, 119a/3, 138a/4, 139a/6, 147a/14, 147a/14, 201a/5, 204b/3, 225b/9, 261a/9, 264b/9, 268b/13, 269a/3, 269b/10, 275b/1, 288a/13
i.-mişidi (2) 104b/11, 299b/1
i.-mişidüm (1) 275b/10
i.-mişise (1) 289b/5
i.-mişler (18) 129b/12, 160a/11, 173a/10, 177a/6, 201b/1, 203a/3, 205a/9, 211a/8, 235a/15, 242b/2, 257b/10, 262a/3, 262a/5, 278a/15, 280a/1, 295b/9, 298b/5, 301b/12

i.-mişlerdür (6) 173b/6, 224a/15,
224b/1, 261b/10,
270a/6, 270a/8
i.-mişsin (3) 91b/4, 140b/8,
157b/2
i.-mişüzdür (1) 255a/3
i.-se (170) 12a/10, 12a/12,
12a/13, 12b/2, 16b/3,
16b/3, 16b/9, 16b/9,
17a/9, 17a/10, 17a/11,
26a/15, 26b/1, 31a/4,
46a/15, 49a/14, 52b/4,
55b/14, 58a/2, 65b/6,
82a/10, 82b/1, 95a/5,
95a/5, 98b/3, 100a/1,
100a/3, 102b/2, 104b/6,
106b/7, 108b/6, 108b/9,
108b/11, 109a/6,
109a/7, 112a/14,
127b/11, 127b/12,
128b/12, 129a/6,
129a/7
i.-seler (6) 180a/13, 209b/3,
213a/7, 213a/8,
296a/12, 301b/4
i.-señ (1) 275a/3
i.-sevüz (3) 60b/13, 60b/14,
62b/13
i.-sün (33) 48a/14, 107b/8,
124a/14, 127b/11,
127b/12, 127b/13,
128b/4, 132a/14,
133a/13, 135a/15,
137b/14, 166b/10,
174a/11, 189a/5,
200a/7, 201a/1,
201a/13, 214b/15,
245b/14, 247b/10,
249b/1, 252b/3,
253b/15, 262b/2,
262b/12, 266a/6,
266b/7, 267b/11,
288b/3, 288b/4,
294b/10, 295b/8,
306b/4
i.-sünler (1) 277b/2
i.(d)-üben (2) 91b/8, 101b/12
i.(d)-üp (90) 1b/2, 1b/2, 1b/3,
1b/8, 2b/10, 3b/5,
6b/11, 12b/7,
12b/8, 15b/12, 16a/1,
17b/2, 20b/8, 24a/8,
25b/1, 28b/10, 32a/5,
37a/14, 40a/2, 47b/13,

47b/15, 57b/14, 58a/11,
63b/4, 65a/1, 65a/2,
65a/3, 66b/7, 66b/10,
78b/2, 102a/4, 106a/12,
106b/2, 107b/4,
108a/14, 111b/8,
113a/3, 119b/8, 121b/5,
125b/8, 127a/7, 136b/9,
137b/4
i.(d)-üñ (3) 127b/6, 257a/15,
257b/9
i'tā Ar.: Verme, verilme,
ödeme
i. it- (1) 48b/14
i'tā'at Ar.: Boyun eğme, emre
göre davranma
i. it- (3) 66b/12, 66b/13,
174a/14
'itāb Ar. (1): Azarlama,
tersleme, horlama
218b/4
itbā' Ar. (1): Tābî kılma,
arkasına katma 2a/8
itdür- : Ettirmek, yaptırmak
i.-diler (1) 294b/1
i.-düñ (1) 164b/1
i.-e (1) 133b/9
i.-en (1) 169a/13
i.-se (5) 6b/5, 266b/10,
293b/6, 293b/11,
294a/4
i.-ür (3) 10a/14, 85b/12,
240b/15
i.-ürdi (1) 92b/8
itdürmek(g) (3): İttirmek, iteklemek
10a/1, 17b/11, 293b/9
i.(g)-ile (1) 90b/14
i.-de (1) 9b/15
i'tibār Ar.(13): Saygı
gösterme; önem verme;
şeref, haysiyet 10b/1,
10b/2, 12a/6, 54a/1,
54a/13, 67a/14, 71b/15,
84b/5, 84b/4,
96a/5, 96a/5, 140a/11,
272b/10
i.-ıyladur (5) 62b/12, 35b/3,
49b/4, 49b/5, 49b/12
i.-ı (2) 13b/2, 13b/6
i.-ıla (6) 57b/6, 63a/3, 63a/6,
67a/13, 71b/14, 270b/5
i.-ınca (2) 274a/1, 35a/13
i.-incadur (1) 274a/1

i.-ıyla (5) 35a/14, 35a/15, 35b/6, 49b/11, 63a/5
i.-uñ (1) 54a/3
i. it- (4) 15b/10, 15b/11, 62b/13, 62b/14
i. ol- (2) 289a/12, 289b/1
i'tibārāt Ar.(1): Var sayılan şeyler, faraziyeler 270b/10
i.-da (1) 96a/1
i.-dan (1) 84b/4
i.-içün (1) 67b/10
i'tidāl Ar.(5): Aşırı olmama hali, ölçülülük; yavaşlık, yumuşaklık 33b/10, 40b/14, 40b/14, 40b/15, 255b/9
i.-i (1) 75b/4
i'tikād Ar.(1): İnanç 270a/8
i.-ı (1) 260b/4
i.-ıdur (1) 256a/3
i.-ına (1) 261b/2
i. it- (4) 260b/2, 260b/3, 230b/10, 275b/9
i. ehli ol- (1) 260a/15
i'tikādāt Ar.(1): İnançlar, itikadlar 28b/4
i.-dur (1) 272a/5
i'tikāf Ar.: Bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirme (1) 275b/9
i'timād Ar.(1): Güvenme; emniyet, güven 255a/12
i. eyle- (1) 179a/9
i. it- (6) 21a/3, 24b/5, 66a/8, 177b/15, 201a/5, 203b/11
i. ol- (5) 33b/14, 34a/10, 231b/2, 235b/5, 260a/9
i'tirāf Ar. (1): Suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini saklamaktan vazgeçip söyleme, itiraf 211b/15
i'tirāz Ar.(1): İtiraz, bir fikri, bir düşünceyi beğenmeyip çürütmeye kalkışma 302b/7
i'tişām Ar.: El ile tutma, tutunma (1) 295a/6
i'tizār Ar.: Özür dileme (1) 224b/8
itme : Etme, eyleme, yapma

i.-lerin (1) 210a/15
i.-sine (1) 148a/4
i.-sinüñ (1) 29a/3
i.-siyle (1) 24a/6
i.-nüñ (1) 4a/11
itmek(g)- : Etmek, eylemek, yapmak (92) 2a/8, 17a/8, 17a/10, 17a/11, 17b/4, 17b/13, 18a/1, 18a/10, 18a/10, 18b/13, 19a/9, 19b/8, 20b/2, 20b/2, 20b/3, 30b/11, 30b/11, 31b/14, 31b/14, 33a/6, 33a/9, 33a/13, 33b/13, 39b/6, 39b/13, 40a/2, 46b/7, 46b/9, 51b/11, 52b/14, 52b/15, 58b/4, 61b/7, 61b/8, 62a/4, 63a/1, 63a/1, 63a/7, 67b/4, 71b/14, 78a/1, 78a/2, 91a/15, 91a/15, 95b/14, 100a/14, 103a/11, 108b/11, 110b/14, 110b/15
i.-de (6) 29a/15, 33a/5, 57b/12, 69a/6, 273b/12, 276b/5
i.-den (10) 20b/3, 59a/6, 63a/2, 78b/12, 83a/2, 186a/13, 188a/5, 249a/1, 277a/13, 280a/14
i.-dendür (1) 85b/8
i.-dür (51) 36b/9, 38b/7, 40a/2, 49a/7, 49b/10, 54a/11, 69a/7, 73b/9, 74b/7, 92a/14, 95b/7, 124a/3, 166a/11, 166a/11, 174a/10, 184a/3, 185b/14, 185b/15, 187b/3, 192a/11, 210a/3, 214a/9, 214b/5, 215a/12, 216a/14, 216b/11, 217a/14, 217a/15, 218a/4, 218b/7
i.(g)-e (43) 2b/7, 6b/2, 20b/9, 25a/9, 29a/1, 30b/15, 31a/4, 31a/9, 32a/7, 57a/14, 68b/5, 73a/4, 78b/2, 78b/7, 83b/6, 83b/7, 90a/8, 98b/14, 103b/6, 103b/7,

	105b/10, 108a/14, 109b/11, 124a/1, 129b/15, 131a/13, 131b/12, 132a/10, 151b/5, 154a/2, 162a/4, 163b/7, 163b/8, 210a/6, 210b/5, 224a/3, 230b/12, 249a/1, 253b/4, 254a/4, 278a/14, 293b/9, 298b/9
i.(g)-i	(3) 20b/1, 230b/13, 256b/1
i.(g)-içün	(6) 27a/15, 35b/14, 67b/4, 78b/1, 78b/11, 238a/13
i.(g)-idi	(1) 33a/9
i.(g)-ile	(11) 6b/11, 46b/9, 61b/8, 63a/9, 70b/3, 78a/7, 95b/15, 95b/15, 190b/8, 201a/1, 287a/5
i.(g)-ün	(4) 26b/13, 28b/15, 59b/13, 79a/1
itmeklik(g)	(1): Etme, eyleme, yapma 96a/6
i.-den	(1) 6b/2
i.(g)-e	(2) 70b/14, 107b/2
i.(g)-i	(1) 40a/5
itmemek(g)	(1): Etmemek, eylememek 17a/9
i.-dür	(1) 107b/15
i.(g)-e	(1) 131a/10
itminân	Ar.(2): Emin olma; birine inanma, güvenme; kesin olarak bilme 77b/8, 280a/15
ittibâ'	Ar.: Tâbî olma, uyma, ardısıra gitme
i. it-	(2) 205a/6, 301b/4
ittifāk	Ar.(1): Birleşme, uyuşma; sözleşme 186a/13
ittifākā	Ar.(3): Rastgele, tesadüfen 142b/14, 257b/3, 257a/6
ittihād	Ar.(2): Bir olma, birleşme, aynı fikirde olma 259b/6, 278b/3
ittişāl	Ar.(2): Bitişme, kavuşma, ulaşma; yakınlık 259b/4, 259b/4
i.-i	(1) 260b/10
i. ol-	(1) 94b/11

ittizāh	Ar.: Açık olma, meydana çıkma
i. it-	(1) 261a/13
'ivāz	Ar.: Karşılık, bedel
'i.-in	(1) 286b/15
i'vicāc	Ar.(2): Eğri büğrü olma, eğrilme; doğru hareket etmeme 26b/4, 292b/3
ivmek	(1) Acele etmek 218b/2
ivvez	Ar. (1): Ördek 159a/8
iy	(2): Ey, hey ! 3a/12, 59b/2
iyē	: Sahip, malik
i.-si	(1) 229b/11
ityn(inden)	اينندن : ? (1) 293a/15
izā (bk. ezā, izā)	Ar. İncinme, incitme, eziyet
i.-yıla	(1) 149a/5
izā (bk. ezā, izā)	Ar. (1): İncinme, incitme, eziyet 147a/15
i.-sın	(1) 222b/12
i.-sına	(2) 131b/14, 146b/1
i. it-	(1) 130a/9
i. yit-	(1) 291b/12
i. gör-	(1) 263a/4
izā'fe	Ar.: Zammetme, katma, karıştırma
i.-dür	(1) 91b/13
izāfet	Ar. İki şey arasındaki bağ, ilgi
i.-den	(1) 272a/10
izāfiyye	Ar.(1): Bağlantıcılık 142b/11
izāh	Ar. (1): Açık, apaçık anlatma 261a/13
izālet	Ar.(1): Giderme, giderilme, yok etme 140b/9
'izām	Ar.(1): Kemikler; büyükler, ulular 270b/2
'i.-a	(1) 66b/1
'i.-ların	(1) 254a/9
izhār	Ar. (3): Gösterme, meydana çıkarma 184a/13, 227b/2, 290/15
i. eyle-	(1) 139a/10, 185b/6
i.-i bid'āt it-	(1) 192a/2
i.-i sebb it-	(1) 253b/6
i. it-	(4) 52b/14, 68b/11, 218a/6, 222b/14
iz(i)n	Ar. (3): İzin, ruhsat 7a/13, 33a/4, 136a/15
i.-i	(1) 155b/3

i.-in	(3) 102a/1, 107a/9, 110b/7
i. vir-	(1) 162a/4, 279a/15
izmihlāl	Ar. (1): Yok olma, yok olup gitme 278a/13
'izz	Ar.(2): Değer, kıymet; yücelik, ululuk; kuvvet,kudret 128b/9, 217b/10
'i.-ile	(1) 304b/14
'izzet	Ar.(12): Değer, kıymet, yücelik, ululuk; kuvvet,kudret, hürmet, saygı; ikram 52b/6, 55b/5, 55b/9, 60a/1, 60a/1, 91a/15
'i.-den	(1) 268b/10
'i.-dür	(6) 105a/6, 105a/12, 105a/14, 127b/15, 160b/4, 234a/7
'i.-e	(10) 31a/10, 108a/8, 154b/2, 158b/15, 167b/7, 212b/5, 213a/2, 217a/10, 241a/3, 280b/4
'i.-i	(2) 271b/3, 266a/10
'i.-ile	(4) 31a/6, 132b/8, 215a/7, 271b/10
'i. bul-	(8) 167b/9, 191a/11, 194a/12, 202a/6, 212a/1, 223a/7, 248b/8, 282a/7
'i. it-	(2) 161b/1, 58b/3
'i. idüp öp-	(1) 251a/14
'i.-e yitiş-	(3) 154b/2, 158b/15, 167b/7
hazret-i 'i. "Allah"	(1) 7a/13

-K-

ķaba	(1): Büyük, iri, hantal
ķ. ķuşluk	(1) : Öğleye yakın olan kuşluk zamanı 15a/14
ķabak	(3): Kabak sebzesi 123a/14, 123b/3, 123b/8
ķ.-da	(1) 123a/13
ķabān	Ar. (1): Ağır eşyaları tartmaya yarar büyük terazi 235b/1
ķ.-ile	(1) 246a/14
ķabarcuķ	(1): Kabarcık hastalığı, şarbon 285b/15

ķablĥ	Ar. (11): Çirkin, fena, ayıp şey 16b/14, 80b/2, 80b/3, 89a/9, 117a/1, 118a/2, 187b/13, 189b/12, 190b/10, 201a/7, 286a/10
ķ.-dür	(4) 118a/2, 160b/15, 206b/10, 294b/6
ķ.-i	(2) 2a/12, 206b/10
ķ.-ile	(1) 285a/14
ķ.-inden	(1) 2a/13
ķ. ol-	(1) 110a/14
ķablĥa	Ar. (2): Çirkin, fena, ayıp şey 166a/3, 249a/9
ķ.-ya	(1) 214a/4
ķ.-yla	(1) 213a/8
ķ.-dur	(2) 207b/2, 207b/6
ķābıl	Ar. (6): Kabul eden; olabilir 33a/8, 96b/15, 115a/5, 239a/10, 239a/10, 269a/2
ķ.-dür	(1) 269a/1
ķ.-i 'ilāc ol-	(1) 237a/11
ķ. ol-	(1) 272b/13
ķābıl	Ar.: Sınıf, tür, gibi
ķ.-dendür	(1) 28b/7
ķābile	Ar. Aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy
ķ.-si	(2) 209a/4, 289b/15
ķ.-sidür	(1) 182b/13
ķābīliyyāt	Ar.: Anlayışlar, yetenekler
ķ.-ı	(1) 275a/9
ķābīliyyet	Ar. (1): Kabiliyet, yetenek, anlayış 35b/5
ķ.-ine	(1) 271b/14
ķābır (bk. ķābr)	Ar. Kabir, mezar
ķ.-den	(3) 230a/4, 254a/9, 298b/11
ķ.-dür	(2) 100b/12, 298b/12
ķāblehu	Ar. (1): Ondan önce, bundan önce 61a/8
ķābr (bk.ķābır)	Ar. (8): Kabir, mezar 217a/2, 298b/6, 298b/12, 298b/13, 299a/3, 299a/3, 299a/5, 298b/13
ķ.-i	(2) 194b/4, 303a/6
ķ.-in	(3) 253a/12, 304a/14, 304a/15
ķ.-inde	(2) 118b/10, 221a/1
ķ.-inden	(1) 59a/5

k.-ine (5) 102a/11, 104b/9, 254a/8, 298b/7, 299a/10
 k. düz- (1) 299a/5
kabuk(ğ) : Kabuk
 k.(ğ)-ı (4) 111a/1, 113b/6, 118a/12, 124b/11
 k.(ğ)-in (3) 112a/15, 124b/14, 190a/15
 k.(ğ)-ı ol- (1) 116b/9
kabuklu (1): Kabuklu, kabuğu olan 124b/12
kabül Ar. (2): Alma; razı olma alıp kullanma 3b/4, 185a/4
 k.-de (1) 279a/3
 k.-ı (1) 3b/5
 k.-ı vâ'z itme- (1) 233b/12
 k. it- (18) 69a/7, 98a/11, 119b/11, 119b/11, 136b/3, 145a/2, 185a/4, 185a/5, 185a/6, 185a/6, 191a/4, 224b/14, 227a/1, 276a/15, 277b/7, 279a/9, 294a/8, 296b/15,
 k. ol- (9) 51a/8, 79b/7, 133b/13, 138b/2, 191a/14, 192b/13, 193a/2, 202a/13, 220b/6
kabz Ar.: El ile tutma, kavrama, alma
 k. it- (6) 69b/10, 96b/1, 182a/13, 195a/5, 221a/4, 227a/14
kaç (16): Kaç, kaç kere, kaç defa; birkaç 3b/3, 7b/14, 15b/13, 15b/14, 20b/8, 23a/14, 23b/11, 24a/2, 36b/2, 135b/3, 142b/1, 200b/5, 257b/8, 265b/11, 276a/13, 277b/3
kaç- : Kaçmak, uzaklaşmak, ayrılmak
 k.-a (2) 196a/8, 213b/6
 k.-ar (3) 10a/11, 204a/6, 208a/4
 k.-aruz (1) 17a/14
 k.-dı (1) 152a/1
 k.-mışıdı (1) 154a/3
 k.-sa (5) 127a/4, 127a/5, 127b/11, 133a/11, 145b/14
 k.-up (2) 38a/8, 208a/6

kaçan

(47): Ne zaman, ne vakit
 7a/1, 15a/2, 18a/6, 18a/12, 18b/2, 21a/2, 21b/13, 22a/10, 22a/15, 23a/13, 29a/7, 30b/5, 40b/11, 109b/4, 116a/4, 119a/14, 120b/11, 120b/14, 127b/4, 130b/1, 131b/10, 131b/12, 132a/1, 132a/6, 133a/11, 135b/11, 144a/13, 161b/8, 183b/15, 183b/15, 206a/5, 227b/12, 237a/10, 239a/2, 240a/1, 240a/3, 246b/14, 258b/1, 260a/13, 272a/13, 274b/10, 280a/5, 280a/11, 285a/4, 285b/2, 296a/1, 304b/12

kaçıcı kaçmak

(1): Kaçan, kaçıcı 73a/5
 (2): Kaçmak, uzaklaşmak, ayrılmak 20b/11, 208a/5

kaçur-

k.-dur (2) 54a/14, 219b/11
 : Kaçırma, uzaklaştırmak

k.-an (1) 155a/11

k.-anlara (1) 155a/4

kadar

Ar.(31): Ölçüsünde, derecesinde; dek, değin; gibi; denli 7a/8, 8b/10, 24b/3, 25a/7, 70a/8, 72a/13, 82b/11, 87a/14, 87a/15, 93a/11, 96a/3, 96b/2, 109a/7, 110b/8, 121b/12, 135a/14, 145b/3, 155a/9, 156a/8, 156a/8, 157b/9, 161a/6, 165b/13, 166a/14, 217a/4, 222b/7, 252a/12, 252b/15, 258b/14, 279a/11, 293b/2

k.-dur (1) 62b/7

k.-inca (6) 40a/9, 70a/7, 71b/15, 76b/4, 76b/11, 93b/8

kadd

Ar.: Boy
 k.-i (1) 178a/8
 k.-ini (1) 178a/7

ḳaddesa'llāhu Ar. (7): Allah mukaddes ve mübarek eylesin ! 48a/15, 60b/8, 60b/11, 71b/11, 69a/4, 82b/3, 61a/14

ḳadeḥ Ar.: Bardak, küçük bardak; içki bardağı

ḳ.-den (3) 86b/2, 135a/9, 294a/15

ḳ.-le (1) 294a/15

ḳadem Ar.: Ayak; adım

ḳ.-inde (1) 225b/3

ḳ.-leri (1) 258a/6

ḳademeyn Ar.: İki ayak

ḳ.-idi (2): 259a/1, 258b/5

ḳader Ar. (2): Kader, alinyazısı 8b/9, 60b/11

ḳ.-ine (1) 43a/7

ḳādī (Ar. ḳāzī) (19): Kadı, şeriat hakimi 48a/7, 58b/1, 58b/5, 138b/11, 145a/15, 164a/3, 209a/13, 238a/2, 238a/8, 238a/10, 238a/13, 241a/15, 241b/1, 242b/2, 250a/11, 265a/1, 270a/15, 284b/11

ḳ.-dür (1) 238a/7

ḳ.-yi (2) 251b/5, 204a/13

ḳ.-lere (1) 76a/15

ḳ.-leri (1) 196b/15

ḳ.-si (2) 58a/13, 58a/15

ḳ.-ye (5) 87a/7, 120b/14, 181b/15, 211b/14, 237b/14

ḳādīü'l-ḳuẓzāt: Kadıların başı 203b/15

ḳ. ol- (2) 202a/10, 204a/12

ḳādīlik Ar.+T. (1): Kadılık, mahkeme hakimliği 141a/2

ḳadīm Ar.(1): Eski, eski zaman; öncesi bilinmeyen şey 9b/1

ḳ.-de (4) 14b/9, 35a/3, 36b/4, 45b/9

ḳ.-dür (1) 170b/1

ḳ.-ine (1) 103b/4

ḳadīmī Ar.(1): Eskiden beri, öteden beri var olan 29a/10

ḳādır Ar. (1): Kudret sahibi, kuvvetli, güçlü; Allah 2b/8

ḳ. ol- (16) 54a/14, 100a/13, 105b/10, 108a/14, 128b/12, 146a/7, 190b/4, 210b/5, 215b/7, 218b/1, 236b/4, 249a/1, 253b/8, 284a/8, 285a/9, 290b/8, 291a/11

ḳadr Ar. (14): Değer, kıymet 51b/14, 82a/6, 101a/2, 104a/15, 141a/3, 168b/2, 174a/11, 174a/12, 175a/4, 217b/14, 237a/3, 247a/1, 294b/4, 298a/10, 302b/1

ḳ.-i (1) 82a/5

ḳ.-inde (1) 110a/6

ḳ.-inden (1) 184a/2

ḳ.-ine (1) 20a/6

ḳ.-ı muvâfiḳ ol- (1) 293b/7

ḳadūm Ar. (1): Keser, marangoz keseri 236a/1

ḳāf Ar. (6): Arap alfabesindeki kef harfi 137a/1, 124a/13, 219b/3, 228b/10, 236a/5, 290a/14

ḳāf Ar. (7): Arap alfabesindeki kaf harfi 123a/8, 144b/15, 146a/5, 219a/9, 228a/3, 235b/1, 290a/5

ḳafa Kafa, baş

ḳ.-sı (1) 177b/3

ḳ.-sında (1) 65b/7

ḳ.-sından (1) 149a/6

ḳ.-sinuñ (1) 177b/4

ḳafaş Ar. (1): Kafes 235b/3

ḳafes Ar.: Kafes

ḳ.-i (1) 235b/3

ḳaffāl Ar. (1): Çilingir 228b/1

ḳāfi Ar.: Yeter, yetişen

ḳ.-dür (1) 23b/11

ḳāfil Ar. (1): Kefâlet eden, üstüne alan 208a/14

ḳ. ol- (1) 207b/4

ḳāfile Ar.(1): Birlikte yolculuk eden topluluk 192a/5

ḳ.-si (1) 75a/8

ḳ.-sidür (1) 75a/8

ḳ.-ye (1) 192a/6

kâfir	Ar.(11): Kâfir, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan; iyilik bilmeyen, nankör 13b/12, 17a/5, 17a/6, 31b/6, 99a/12, 99a/14, 138b/8, 171b/8, 249b/14, 267a/13, 301a/4	k.-1	(3) 241a/15, 241b/1, 242b/2
k.-dür	(4) 169b/12, 174a/4, 227b/8, 253a/2	k.-lar	(1) 234b/4
k.-e	(2) 17a/5, 198a/11	kâğıdı	Ar. (1): Kağıt satan kimse 228b/11
k.-idi	(1) 29b/14	kâhel	Ar. (1): Tembel, durgun; orta yaşlı 122a/13
k.-ise	(1) 209a/8	k. ol-	(1) 203a/10, 213b/15
k.-le	(1) 200b/7	ķahhār	Ar. (1): Yok edici, kahredici, kahreden 127b/1
k.-ler	(4) 64b/12, 196a/8, 201a/3, 304b/11	kāhın	Ar. (2): Bilinmeyenden haber veren kimse, falcı 204a/2, 228b/12
k.-lerde	(1) 7a/6	k.-dür	(1) 126a/2
k.-lerden	(1) 196a/8	k. ol-	(4) 65b/1, 130b/5, 228b/13, 282a/8
k.-lere	(1) 196b/1	ķāhır	Ar.: Kahreden; ezen; yok eden
k.-leredür	(1) 37a/14	k. ol-	(2) 225b/15, 267a/12
k.-üñ	(1) 31b/2	ķahr	Ar. (2): Zorlama, zorla bir iş gördürme; helâk etme, batırma; çok kederlenme, üzüntü duyma 264b/9, 286b/13
k. ol-	(3) 51a/5, 165a/13, 201b/13	k.-1	(2) 74b/6, 96a/8
k.ü'n-	billāh ol- (1) 306b/15	k.-ıdur	(1) 73a/5
kāfire	Ar. (1) Kâfir kadın, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan; iyilik bilmeyen, nankör kadın 166a/11	k.-ıla	(2) 127b/9, 169b/9
ķaftān	(9): Çoğu ipekten yapılan bir çeşit uzun, süslü üst giysisi 119b/12, 193b/3, 215b/9, 248a/12, 248b/10, 249b/10, 300b/13, 300b/13, 300b/14	k. it-	(8) 88b/7, 91a/15, 131b/7, 159b/13, 222a/10, 264b/3, 284a/7, 298a/6
k.-a	(1) 186a/8	ķahramān	Fars. (1): Kahraman, yiğit, cesur 204b/2
k.-1	(7) 134a/15, 224b/7, 248b/6, 248b/7, 249a/2, 249a/3, 249b/10	ķahramānlık	Fars.+ T.: yiğitlik; kahramanlık
k.-lar	(3) 12b/11, 201b/2, 248a/3	k. it-	(1) 204b/3
k.-larum	(1) 120b/1	ķaḥṭ	Ar. (2): Kıtık, kuraklık 73a/11, 77a/5
kāfūr	Ar. (2): Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan bir madde 297b/13, 297b/13	k.-dan	(1) 74b/15
ķafz	Ar. (1): Sıçrayıp kalkmak 219a/15	k.-ıla	(1) 93a/15
kāğıd	Far. (5): Kâğıt 104a/5, 239b/14, 223b/3, 228b/11, 239b/12	k.-ısa	(1) 200a/2
		k. ol-	(2) 88a/3, 97b/7
		ķāid	Ar. (1): Yedeğine alan, yedekte çeken; kumandan 204a/9
		ķā'ide	Ar. (3): Kural; esas, temel 109b/14, 173b/11, 293b/7
		k.-den	(1) 259a/3
		k.-yi	(2) 259a/11, 261b/4
		k. it-	(1) 259a/2

kā'il	Ar. (1): Söyleyen, diyen; kabul eden 39b/10	kal'a	Ar. (2): Kale, hisar 100b/13, 198b/14
kak-	k. ol- (1) 59b/12 : Çalmak, vurmak; çakmak	kalāde	(Ar. kılāde) (1): Gerdanlık; boyun bağı 246b/10
kakı-	k.-ar (2): 78b/5, 201b/2 k.-sa (2) 238b/7, 238b/8 : Öfkelenmek; itiraz etmek; azarlamak	kalānisi	Ar. (1): Takkeci, külâh yapan veya satan kimse 228b/9
kakımak	k.-sun (1) 262b/2 (1): Öfkelenmek; itiraz etmek; azarlamak 218b/15	kalay	(4): Kalay elementi 247b/10, 247b/11, 247b/12, 247b/13 k.-dan ol- (2) 244b/3, 245a/5 k.-danısa (1) 236b/9
kāl	Ar. (1): Söz, laf 275b/4	kalaycı	(1): Kalay işiyle uğraşan kimse 224b/15
kal'	Ar.: Koparma, sökme; çıkarılma	kalb	Ar. (26): Yürek, gönül 8b/12, 28a/5, 34b/5, 42b/3, 42b/6, 42b/8, 43b/15, 44a/2, 53a/15, 68a/2, 68a/4, 69b/4, 82b/5, 84b/7, 85b/9, 99a/8, 115a/4, 161b/9, 179b/5, 236b/8, 245b/12, 250b/6, 251b/14, 260b/3, 274a/3, 290a/12
kal-	k. eyle- (1) 156a/2 k. ol- (1) 125b/15 : Kalmak; geride kalmak; bulunmak, hayatta olmak	k.-de	(8) 34b/6, 53b/2, 75b/7, 83b/4, 83b/7, 83b/9, 95b/8, 277b/13
k.-a	(8) 104a/2, 154a/9, 164a/3, 178a/14, 188a/3, 188a/8, 244b/10, 305a/12	k.-den	(4) 34a/7, 114b/11, 277b/12, 278a/2
k.-an	(2) 116a/2, 161a/1	k.-dür	(4) 53a/14, 82b/11, 90a/13, 145b/4
k.-dı	(10) 38a/9, 38b/3, 61b/4, 84b/5, 91b/10, 104a/1, 154a/8, 176b/8, 276b/9, 279b/6	k.-e	(8) 8b/12, 34a/1, 68a/14, 82a/10, 83a/5, 85b/9, 156a/15, 307b/10
k.-dum	(1) 276b/10	k.-i	(13) 24b/9, 34b/4, 34b/8, 53b/2, 60b/9, 60b/12, 61b/7, 61b/10, 62a/2, 62b/9, 250a/8, 250a/13, 263b/13
k.-madı	(5) 94b/8, 147b/13, 188a/15, 270a/5, 278a/14	k.-idür	(2) 177b/6, 249b/7
k.-mamışdur	(1) 94b/9	k.-ile	(6) 60b/4, 71b/14, 104a/10, 105a/13, 113a/11, 113b/13
k.-maya	(4) 173b/11, 179a/2, 290a/1, 293b/12	k.-inde	(4) 31b/5, 170a/11, 171b/15, 250a/7
k.-maz	(4) 7b/7, 33b/15, 271b/5, 272b/15	k.-inden	(2) 34b/5, 82b/11
k.-mazlar	(1) 10a/5	k.-ine	(7) 33b/7, 34a/6, 34b/4, 34b/9, 43a/8, 103b/13, 104a/12
k.-mı	(3) 38b/10, 245a/10, 280a/7	k.-ini	(3) 3a/13, 7a/4, 104a/2
k.-mı	(4) 2b/3, 124a/4, 161a/1, 161a/6	k.-inüñ	(2) 100b/1, 146b/5
k.-mı	(1) 258b/7		
k.-ur	(15) 10a/3, 24b/15, 37b/9, 42a/12, 77b/4, 83a/14, 83a/15, 85b/9, 96b/12, 96b/14, 97b/3, 124b/3, 271b/6, 272b/15, 289b/9		
k.-urı	(1) 258a/12		
k.-urlar	(1) 66a/9		

q.-lerinde (1) 10b/8	qalkancı (2): Kalkan yapan kişi
q.-lerinden (1) 100b/11	222b/5, 222b/5
q.-üme (1) 280a/8	qalkı- : Kalkmak, sıçrayıp
q.-üñ (2) 63a/4, 277b/12	kalkmak
q. kı- (1) 62b/1	q.-dı (1) 221b/15
q. ol- (1) 62b/15	q.-sa (5) 129a/4, 129a/5,
q.-de ol- (1) 209a/11	221b/14, 222a/2, 222a/2
q.-i karar- (1) 250a/10	qalkımaq (4): Kalkmak, sıçrayıp
qalbur (1) Büyük delikli veya	kalkmak 219a/15,
seyrek telli elek 235a/5	219a/15, 219b/1,
qaldur- Kaldırmak	221b/14
q.-alar (1) 222a/3	qallā' Ar. (1): Yıkma, devirme
q.-am (1) 183b/15	228b/4
q.-dı (1) 120b/1	qallemen Ar. (2): Sayıca; yazı ile
q.-dılar (1) 298a/5	44b/1, 44b/13
q.-maz (1) 98a/10	qalmaq (1): Kalkmak, geride
q.-sa (1) 186b/14	kalkmak 40a/6
q.-ur (1) 85b/12	q.-dan (2) 33b/12, 33b/13
qalem Ar. (15): Kalem	q.-dur (1) 74b/8
5b/7, 8b/8, 8b/5, 80a/2,	qalp Ar. (1): İşe yaramaz,
239a/10, 239a/11,	tembel
239a/13, 239a/14,	q. at (1) 143b/13
239a/14, 239a/15,	qalye Ar. (1): Misk ile
239b/2, 239b/9, 239b/9,	anberden yapılan siyah
242b/7, 258a/5	kokulu bir madde olup
q.-iyle (1) 14a/10	boya olarak kadınlarca
qalıpçı (1): Semer kalıbı yapan	saçlara ve başlara
kimse 230a/8	sürölür 297b/13
qālī Far. (1): Halı 234b/9	qam' Ar. (1): Sıyırğı, sıyırma
q.-yi (1) 234b/10	aleti, kama 236a/2
qalil Ar. (8): Az, çok	qamçı (4) Kamçı, kırbaç
olmayan, kıt 3b/8,	233b/7, 233b/8,
128b/3, 145b/2,	233b/14, 244a/9
147a/10, 148b/11,	q.-sı (1) 41b/8
157b/11, 205a/3,	q.-yla (2) 233b/8, 248a/13
242a/15	q. ur- (1) 233b/7
q.-dür (4) 157a/15, 158b/2,	q.-yla ur- (1) 216b/5
161a/2, 161b/8	qamer Ar. (24): Ay 36b/7,
q. ol- (1) 203a/7, 259b/4	43b/14, 53a/1, 53a/14,
q.ü'l kesb ol- (1) 108b/2	53b/1, 53b/7, 53b/15,
q.ü'l-ma'rifet ol- (1) 106a/8	56b/14, 57b/2, 58a/14,
qalile Ar.: Az, çok olmayan,	58b/2, 58b/10, 59b/1,
kıt	59b/6, 59b/7, 59b/9,
q.-dür (1) 157a/14	59b/12, 60a/1, 69a/14,
qalk (1): Rahatsızlık, iç	69b/3, 82b/6, 233b/14,
sıkıntısı, gönöl darlığı	255b/3, 272b/14
250b/13	q.-de (1) 53a/14
qalk- : Kalkmak, doğrulmak	q.-den (2) 58b/14, 60a/3
q.-ar (1) 71b/3	q.-e (1) 60a/7
q.-miş (1) 262a/4	q.-i (1) 58b/9
q.-sa (1) 217a/6	q.-ile (3) 44a/2, 58a/15, 58b/2
qalkan (1): Kalkan 207b/3	q.-ini (1) 68a/14
q.-dur (1) 198a/2	q.-üñ (4) 59b/14, 61a/3, 67a/9,
q.-ı (2) 230b/13, 230b/13	68b/4

- kāmet** Ar. (1): Boy, boy pos 255b/9
- k. getir- (2) 192a/11, 192a/12
- k. oku- (1) 192a/14
- kāmiş** (5): Kamış 121b/7; 123a/8, 124a/3, 124a/4, 124a/5
- k.-ı (1) 155a/10
- k.-ıla vur- (1) 216b/8
- k.-ın (1) 123a/9
- kāmi** الكامي (1) ? 228b/11
- kāmīl** Ar. (11): Olgun, noksansız 48a/14, 58a/7, 59b/3, 60b/4, 61a/11, 69a/4, 82b/7, 82b/12, 122b/3, 130b/1, 152a/10
- k.-de (1) 255b/4
- k.-den (1) 33a/9
- k.-dür (1) 34b/11
- k.-e (1) 65a/3
- k.-ler (1) 43b/3
- k.-leriçün (1) 69b/9
- k. irişmiş ol- (1) 111a/7
- k. ol- (6) 14b/11, 35a/2, 35b/2, 36b/9, 62b/10, 102b/14, 295b/11, 307b/2
- k.ü't-tedbir ol- (1) 141b/5
- kāmin** : Gizli, saklı, belirsiz
- k.-idi (1) 115a/7
- kāmiş** Ar. (1): Gömlek 165a/1
- kan** (43): Kan 17b/11, 50b/3, 56a/2, 77a/1, 106b/7, 111b/10, 131a/3, 131a/4, 153a/10, 153a/11, 177b/2, 186a/8, 188b/8, 188b/14, 190a/8, 209a/5, 209a/6, 210b/6, 216b/6; 223b/2, 223b/2, 232a/10, 233b/12, 237a/10, 238b/10, 249a/15, 251b/12, 285b/2, 285b/13, 288b/8, 293b/1, 293b/2, 293b/3, 293b/6, 293b/7, 293b/7, 293b/10, 293b/11, 293b/11, 293b/13, 294a/4, 294a/6, 294a/6
- k.-dan (1) 249b/1
- k.-dur (2) 76b/5, 229a/3
- k.-ı (6) 149a/4, 179b/14, 179b/15, 186a/8, 210b/15, 249a/15
- k.-ıla (1) 210b/10
- k.-ın (3) 210b/8, 211b/3, 253a/4
- k.-ına (1) 253a/6
- k.-lar (1) 56a/3
- k. dokun- (1) 233b/13
- k. dökil- (1) 17b/14
- k. itmiş ol- (1) 249b/1
- k. kus- (1) 188a/7
- k. ol- (2) 188a/14, 287a/7
- kan-** : Kanmak, doymak
- k.-acak (1) 87a/14
- k.-ınca (1) 89a/10
- kana-** : Kanamak, kan çıkmak
- k.-r (1) 186a/9
- kanā'at** Ar. (1): Azla yetinme, yeter görme 88a/7
- k.-dur (1) 212b/3
- k. it- (1) 265a/13
- kanat(d)** (1): Kanat 152b/3
- k.(d)-ı (1) 94b/2
- k.(d)-ıla (1) 202b/15
- k.(d)-ın (1) 133b/9
- k.-ları (2) 155a/11, 176a/2
- k.-larıla (3) 275b/12, 275b/13, 275b/15
- k.(d)-ıla ol- (2) 217a/3, 217a/3
- kanatlu** (1): Kanatlı, kanadı olan 144a/9
- kanatsuz** (2): Kanatsız, kanadı olmayan 217a/4, 282a/13
- kanacı** (1): Kan alan kişi 227a/15
- kanda** (1): Nerede 243b/5
- k.-dur (1) 20a/11
- k.-nsın (1) 20a/10
- kandil** Ar. (5): Kandil 69b/5, 82a/5, 82a/12, 82b/11, 83a/5
- k.-e (1) 82a/13
- k.-i (1) 82a/6
- k.-ler (1) 82a/7
- k.-lerin (1) 82a/8
- kandur-** : Kandırmak
- k.-a (1) 91a/11
- kāni'** Ar.: Kanaat eden, azla yetinen; inanan
- k. kıl- (1) 48a/13
- k. ol- (1) 157b/14

kanine	Ar. (1): Şişe, büyük kapaklı şişe, bir çeşit kavanoz 236a/3	ķ.-sı	(12) 51a/7, 74a/6, 106b/11, 106b/13, 107a/3, 107a/6, 107a/9, 108a/9, 192a/12, 253b/15, 276b/2, 307b/9
kanķı	(18): Hangi, hangisi 22a/5, 43a/11, 43b/7, 43b/7, 43b/7, 44a/6, 44a/6, 49a/9, 95b/12, 95b/12, 210a/14, 230b/14, 238a/15, 259b/15, 266a/2, 277b/4, 307a/7	ķ.-sın	(6) 103b/7, 106b/14, 107a/8, 107a/15, 228b/2, 228b/3
ķ.-muz	(1) 279a/8	ķ.-sına	(2) 202b/7, 276b/1
ķ.-sına	(2) 18b/3, 218b/4	ķ.-sında	(9) 136b/13, 154b/11, 162b/13, 165a/4, 185a/3, 205b/1, 233a/12, 233a/13, 254a/1
ķ.-sıyla	(1) 58b/1	ķ.-sından	(1) 307a/7
ķannā	Ar. (1): Kınacı, kına yakan kişi 228b/3	ķ.-sinuñ	(1) 257a/6
ķānūn	Ar.: Kanun	ķ.-yı	(6) 103b/9, 107a/12, 107b/14, 108a/1, 237b/10, 307b/8
ķap	(1): Kap, içine su vb. şeyler konan çanak, testi 231b/8	ķapucı (bk. ķapucı)	: Kapıcı
ķ.-ı	(1) 239a/2	ķ.-lar	(2) 203a/13, 203b/3
ķ.-da	(1) 239a/3	ķapucı (bk. ķapucı)	: Kapıcı
ķ.-a koy-	(1) 77b/4	ķ.-lardur	(1) 78a/3
ķap-	: Karmak, alıp kaçırmak	ķa'r	Ar. (1): Dip, derinlik 92b/11
ķ.-ar	(1) 130b/9	kār	Ar.: İşleme, tesir; kār, kazanç
ķ.-dı	(1) 284b/2	k. it-	(1) 12b/15
ķapak	: Gözkapacağı	ķar'	Ar. (5): Kabak, su kabağı; kel, saç olmaya 123a/11, 123a/14, 123b/5, 123b/7, 290a/9
ķ.-lar	(1) 170b/14	ķar	(11): Kar 12a/12, 12b/9, 76b/12, 76b/14, 76b/15, 77a/2, 77a/4, 77a/5, 77a/11, 77b/7, 77b/14
ķ.-ları	(1) 170b/15	ķ.-dan	(1) 271a/14
ķ.-larum	(1) 171a/8	ķ.-ı	(1) 76b/13
ķapķacak	(2): Sahan, tepsi, tencere gibi mutfak eşyaları 96b/10, 97a/2	ķ. düş-	(1) 77a/6
ķapķara	: Çok siyah, simsiyah	ķara	(30): Kara, siyah 12a/14, 12a/14, 78a/9, 78a/11, 78a/12, 92a/3, 112b/10, 113a/6, 113b/8, 116a/12, , 123a/13, 126b/6, 129a/11, 132b/4, 134b/10, 141a/6, 144b/6, 148a/15, 167a/13, 167b/3, 169b/1, 170b/1, 203a/5, 204a/5, 232a/9, 232a/11, 241b/3,
ķ. ol-	(2) 166b/9, 166b/13		
ķapla-	: Kaplamak, kuşatmak		
ķ.-r	(1) 66b/6		
ķaplama	(1): Kaplama, kaplanmış olan 207a/15		
ķaplan	(1): Kaplan 168b/2		
ķapu	(6): Kapı 102b/11, 106b/13, 107a/4, 107a/6, 107b/11, 237b/9		
ķ.-lar	(4) 16b/14, 31a/6, 106b/12, 237b/11		
ķ.-ları	(3) 184a/8, 194a/5, 200a/7		
ķ.-larıdur	(1) 106b/12		
ķ.-larından	(1) 307b/8		
ķ.-nuñ	(3) 107a/4, 107a/10, 107a/11		

- 247a/10, 247a/10,
258a/4, 258a/5, 258b/7,
300a/10, 300b/14,
306a/15
- ķ.-dur (1) 167a/10
ķ.-sı (3) 113a/3, 122b/14,
133b/7
ķ.-ysa (2) 205a/6, 229a/3
ķ. ol- (8) 47a/4, 71a/12,
71a/14, 149b/4, 149b/9,
233a/14, 293b/11,
306b/2
ķ. şu in- (2) 291a/3, 291a/3
ķarābāt Ar.: Yakınlar, akrabalar
ķ.-dur (1) 173b/11
ķ.-ı (1) 116b/6
ķ.-ıdur (1) 116b/4
ķarābet Ar. (2): Yakınlık,
akrabalık 208b/15,
208b/15
ķ.-dür (1) 111a/4
ķ.-i (1) 103b/2
ķ.-ıdur (1) 179a/5
ķ.-ine (1) 141b/14
ķaralık(ğ) (1): Karalık, siyahlık
71b/9
ķ.(ğ)-ı (1) 45a/5
ķarañu (4): Karanlık 65b/15,
81a/5, 103b/12, 214a/11
ķarañulık(ğ) (2): Karanlık 67a/1,
67a/2
ķ.-da (1) 197a/3
ķ.(ğ)-ını (1) 82b/13
ķ.(ğ)-ında (1) 65b/9
ķ.-lar (1) 12a/13
ķarār Ar. (1): Karar 74b/1
ķ.-ı (1) 73b/9
ķ. it- (1) 168b/4
ķ.-ı ol- (1) 64b/7
ķarar- : Kararmak
ķ.-mış (1) 250a/10
ķaravař (4): Hizmetçi, cariye
163b/6, 173b/1, 174a/7,
248b/13
ķ.-da (1) 210a/1
ķ.-dur (1) 144b/8
ķ.-lar (1) 225a/2
ķ.-lardur (1) 183a/6
ķara yelim (1): Ökse kamışı, ökse
otu 155a/10
ķārbān-serāy Far. (1): Kervan
saray 238b/15
ķardař (bk. **ķarındař**): Kardeş,
karındaş
- ķ.-lar (1) 3b/8
ķ.-lara (1) 2b/4
ķ.-ları (1) 172a/12
ķarga (2): Karga 45a/10,
142b/4
ķargadūvlegi (1): Acı hıyar, eřek
hıyarı, Ebucehil karpuzu
118b/11
ķarħa (bk. **ķurħa**) Ar. : Yara, ūlser
ķ.-yı (1) 282b/4
ķarı (10): İhtiyar, yaşlı
107a/5, 166a/11,
166a/12, 166b/4,
166b/6, 177b/11,
178b/12, 181b/12,
231a/5, 286b/8
ķ. ol- (1) 166a/6
ķar(ı)n (5): Karın, mide
134b/11, 179a/5,
205b/12, 225a/11,
299b/4
ķ.(ı)-da (1) 286b/5
ķ.(ı)-dan (1) 189b/6
ķ.-ı (10) 56a/6, 56a/9,
79b/15, 148b/5,
170a/12, 170a/12,
179a/8, 179a/9,
180a/15, 180b/4
ķ.-ın (7) 55a/3, 155b/8,
159a/3, 179a/6, 179a/7,
180a/12, 252a/2
ķ.-ına (3) 137b/9, 140b/1,
148b/1
ķ.-ında (6) 94a/12, 137a/7,
140b/4, 142a/5, 180b/8,
285b/12
ķ.-ındağı (2) 137a/6, 146a/10,
205b/12
ķ.-ından (4) 137a/12, 152b/9,
152b/12, 209a/3
ķ.-ı ķur- (1) 78a/6
ķarınca (3): Karınca 138a/5,
147b/14, 148a/1
ķarındař (bk. **ķardař**) (2): Kardeş
55a/3, 279a/4
ķ.-da (1) 129b/2
ķ.-dur (5) 176a/3, 205b/11,
207a/5, 207b/7,
244b/15
ķ.-ı (15) 58a/12, 61b/5,
61b/6, 62a/1, 62a/1,
175b/3, 205b/15,
206b/12, 237b/15,
244a/10, 267a/6,

- 288a/11, 288b/14,
292b/1, 296a/9,
285b/11, 288a/11,
k.-in (1) 142b/8
k.-ina (4) 52b/8, 55a/3,
288a/13, 289a/3,
k.-ından (2) 89b/14, 292a/1
k.-ıyla (1) 59a/7
k.-lar (2) 183a/5, 257b/6
k.-lara (2) 178a/10, 181b/2
k.-larda (1) 7a/6
k.-lardur (1) 183a/5
k.-ları (4) 61b/12, 62a/4,
73b/7, 297b/15
k.-larıdur (2) 113b/6, 172b/3
k.-larına (2) 175b/8, 195a/7
k.-larından (2) 61a/15, 62a/13
k.-larını (1) 60a/4
k.-larının (1) 60a/10
k.-larıña (1) 58b/10
k.-ımı (1) 215a/1
k.-ıdır (1) 114b/5
k.-ıuza (1) 22a/11
k. ol- (1) 281b/8
karış : Karış
k.-ıla (1) 214b/12
karış (1): Kötü, karışık
154a/15
karış- : Karışmak, bir şeyin
içine dahil olmak
k.-dı (1) 91a/9
karışdur- : Karıştırmak, karışık
hâle getirmek
k.-ur (1) 227b/15
karışdurmak (1): Karıştırmak,
karışık hâle getirmek
241b/4
karışlamak : Karışla ölçmek (1)
214b/12
karışuk (1) Karışık, karışmış
210b/10
k.-dur (1) 274a/10
k. ol- (1) 102a/12
kāri Ar.: Köylü
k.-dür (1) 141b/3
karib Ar. (6): Yakın, yakın
olan, soyca yakın 15a/2,
15a/7, 26a/14, 109b/7,
109b/8, 153b/2
k.-dür (3) 12b/12, 15a/6,
101a/2
k.-i (1) 41a/10
k. ol- (11) 14b/8, 41b/1,
87b/7, 127a/6, 180a/5,
183b/3, 183b/4,
186a/11, 214b/13,
289a/2, 306b/13
karin Ar.: Yakın, yakın olan
k. ol- (1) 115b/7
k.-i kurub (1) 78a/6
karine Ar.: İpucu, bir konunun
anlaşılmasına yarayan
hâl
k.-i mani'a bulun- (1) 39b/13
kāriz Ar. (4): Keriz, yeraltı
lağımı 90a/7, 90a/8,
90a/11, 90b/15
karlağuş (2): Kırılma 135b/8,
135b/12
karpuz (4): Karpuz
116b/15, 222b/3,
222b/3, 302a/9
k. vir- (1) 252b/15
karrād Ar. (1): Maymuncu,
maymunları tutan ya da
satan kişi 228b/4
karşu (5): Karşı, karşılık
olarak 13b/11, 27b/4,
27b/6, 193a/9, 285b/6
k.-ma (1) 27b/8
k.-sına (2) 275b/11, 275b/15
k. gel- (2) 150a/4, 182a/6
karşula- : Karşılamak, karşı
gelmek
k.-sa (2) 70a/5, 127a/5
kartal (2): Kartal 138a/5,
138a/6
kārubānserāy Far. (1): Kervansaray
238b/15
karüre Ar. (2): Sırçadan yapılan
kap, sidik kabı 236a/3,
236a/3
kāruz Far. (1) Gerizci, lağımçı
228a/3
karva- : Kavramak, yakalamak
k.-duğı (1) 252a/1
k.-sa (4) 252a/1, 252a/2,
252a/2, 252a/3
kārye Ar.: Köy
k.-de (3) 138b/12, 222a/6,
281a/8
k.-ye (2) 135a/5, 147b/8
karz Ar.: Ödünç verme veya
alma, ödünç verilen
k.-i (1) 219a/13
k. it- (3) 163b/7, 174b/15,
219a/10

k. vir- (3) 175a/1, 219a/12, 219a/13
kaş'a Ar. (1): Çanak, tabak 157b/3
 k.-lar (1) 157b/5
kaşab Ar. (2): Kamış, saz; şeker kamışı 123a/8, 124a/6
kaşabü's-sükker Ar. (1): Şeker kamışı 162a/15
kaşāvet Ar. (1): Gam, keder, tasa 103b/13
 k.-ile (1) 45a/4
kaşb Ar. (2): Kamış 155a/10, 162a/15
kaşd Ar. (2): Niyet; bile bile yapma, isteyerek ve gereğine inanarak iş yapma; amaç 61b/2, 219b/2
 k.-dur (1) 291b/12
 k.-ıla (4) 49b/3, 190a/3, 192b/8, 197b/4
 k.-ındaysa (1) 249b/11
 k. eyle- (2) 13a/7, 61b/3
 k. it- (18) 49a/14, 61b/14, 62b/8, 128b/2, 154a/1, 168a/15, 170b/7, 200b/14, 200b/14, 221b/6, 227b/1, 227b/2, 249a/10, 249b/3, 259b/15, 289b/6
 k. idici ol- (1) 49a/15
kaşdin Ar. (1): Bile bile, bilerek 190a/2
kaşık(ğ) (1): Kasık 182b/4
 k.(ğ)-ına (1) 182b/6
 k.(ğ)-ında (1) 182b/7
kāş(ı)r Ar. (1): Kısa; kusurlu 63a/9
 k.-dur (1) 277a/13
 k. ol- (1) 275b/3
kaş(ı)r Ar. (4): Köşk, saray 102b/7, 102b/9, 232a/1, 232a/2
 k(i).-da (1) 308a/6
 k.-ında (1) 102b/7
 k.-ından (1) 308a/5
 k. it- (1) 95a/3
 k. ol- (1) 189a/14
kāsi Ar. (2): Duygusuz, katı yürekli 99a/8, 245b/12
 k.-dür (1) 138b/6
 k.ü'l-kalb ol- (1) 236b/8

kāsib Ar.: Kazanan, kazanmak için çalışan
 k. ol- (1) 208a/14
kāsīde Ar. (1): Sürümsüz, geçmez, aranmaz 84b/10
kaşīde Ar.: Kasīde, şīr
 k. oku- (1) 241a/9
kaşīr Ar.: Kısa
 k. ol- (1) 301b/5
kaşşāb Ar. (2): Kasap 128b/3, 228a/7
 k.-dan (2) 146a/12, 228a/7
 k.-lar (1) 228a/9
kaşsām Ar. (4): Mirasçılar; kısım kısım veren 228b/6, 228b/7, 228b/8, 228a/12
 k.-dur (1) 237b/14
 k. ol- (1) 194a/7
kaşşār Ar. (1): Yıkayıcı, leke temizleyici 228a/3
kaşvet Ar. (1): Gönül darlığı; katılık, sertlik 45a/5
kaş : Kaş, yüzük kaşı
 k.-ı (3) 244a/13, 244b/6, 244b/7
 k.-ları (1) 258b/7
 k.-ların (1) 247a/7
kaşık (bk. **kaşuk**) (2): Kaşık 162a/5, 162a/6
kāşif Ar. (1): Keşfeden, bulan, açığa çıkaran 24a/11
 k.-dür (1) 24a/11
kaşka (1): Beyaz tüylü, kıllı 143b/8
kaşlu (1): Kaşlı, kaşı olan 244b/3
kaşuk(ğ) (bk. **kaşık**): Kaşık
 k.(ğ)-ıla (2) 161b/15, 161b/15
kat (6): Kat, tabaka; ön, yan, huzur, makam 7a/12, 84a/5, 84a/5, 268b/5, 268b/14, 269a/11
 k.-umda (1) 72a/1
 k.-ına (6) 12b/8, 12b/10, 166b/14, 260a/2, 267b/2, 267b/4
 k.-ında (45) 3a/2, 9a/15, 17a/7, 27b/3, 27b/3, 31a/11, 43b/10, 56b/4, 57b/3, 59b/12, 101b/8, 113b/10, 121a/1,

- 125b/8, 134b/7,
158a/12, 167a/5,
168a/1, 177b/4,
180a/13, 191a/14,
192a/15, 192b/1,
193a/2, 193b/15,
194a/13, 194b/10,
200a/9, 202a/13,
204b/10, 206a/7,
215a/11, 223a/6,
223b/7, 223b/15,
227b/6, 239b/6,
251a/11, 258a/12,
277b/8, 279b/12,
282a/3, 304b/8, 306b/2,
307b/10
- ķ.-ındadur (1) 49b/10
ķ.-ından (1) 12b/9
ķ.-ındayam (1) 20b/6
ķ.-larında (1) 3b/5
ķ.-umda (4) 25a/8, 27a/7,
35b/12, 59b/13
ķ.-umuzda (1) 42b/2
ķ.-uñda (1) 275a/4
- ķat** (1): Tabaka, derece
50b/11
- ķat'** Ar. (6): Kesme, kesilme
20b/3, 84b/6, 153a/10,
210a/3, 290b/10, 290a/5
- ķ. it- (5) 110b/12, 110b/15,
111b/8, 126a/1, 156a/2,
175a/4
- ķ.-ı hūşūmāt it- (1) 234a/1
ķ.-ı ʔarīķ it- (2) 106a/1, 133b/2
ķ. itmiş ol- (1) 187b/8
ķ. ol- (1) 231a/6
- ķat-** : Katmak, eklemek
- ķ.-dī (1) 233a/2
- ķat'a** Ar. (4): Kesinlikle,
hiçbir vakit, asla
43b/8, 201b/10, 270b/7,
294a/5
- ķatāfi** Ar. (1): Kadife çiçeği
121b/1
- ķatāt** Ar. (1): Bağirtlak,
bağirtlak kuşu 152a/6
- ķat'en** Ar. (2): Kesinlikle, asla
268b/11, 270b/6
- ķatı** (39): Çok, çok fazla;
ağır, şiddetli; katı, sert
6b/9, 6b/9, 51a/9,
67a/2, 70a/6, 73a/14,
77a/14, 80a/9, 86b/14,
87b/10, 91b/15, 92b/5,
- 99a/6, 99b/1, 100a/2,
100a/5, 103a/7, 108b/3,
109b/3, 110a/10,
119a/5, 121a/10,
121b/7, 135a/4, 139a/8,
142b/7, 163a/9,
178b/15, 181a/9,
186a/11, 205b/9,
207a/4, 208b/6,
214a/13, 234b/8,
258a/2, 258a/15,
294b/11, 303b/12
- ķ. ķ. gül- (1) 258a/15
ķ.-dur (1) 78b/1
ķ.-sından (1) 101a/4
ķ. göñüllü (1) 78b/6
- ķātı'** Ar. (2): Kesen,
durduran 139a/11,
204b/4
- ķātı'a** Ar. (1): Kesen, kesici
2a/1
- ķatılık(ğ)** (2): Güçlü, şiddetli;
şiddet 190a/2, 212b/9
- ķ.(ğ)-ıla (1) 71a/2
- ķatır** (5): Katır 18b/7,
129a/11, 129a/12,
129a/12, 187a/15
- ķ.-a (4) 129a/6, 129a/7,
129a/9, 129a/10
- ķ. ol- (1) 132b/13
- ķatīb** Ar. (3): Kitabet eden;
yazan, yazıcı 239a/13,
240b/9, 240b/9
- ķ.-dür (2) 64b/8, 148b/7
- ķ. ol- (1) 50a/12, 240b/11
- ķatıl** Ar. (4): Öldürme 86b/5,
143a/5, 209a/13, 209b/6
- ķ.-den (1) 127a/5
- ķ.-dür (1) 109b/9
- ķ.-e (1) 72b/14
- ķ.-ile (1) 101a/9
- ķ.-ine (1) 148a/3
- ķ.-i nefis it- (6) 131a/3, 177a/4,
209b/1, 209b/2, 212a/3,
306a/14
- ķ. it- (21) 134a/6, 134a/7,
141b/14, 142b/8,
146a/2, 146b/6, 147b/4,
149a/6, 149b/7, 150a/6,
150b/8, 150b/10,
165a/11, 169b/9,
186a/13, 197b/5,
197b/5, 209b/6,

	211a/1, 262b/15, 297a/14		
k. ol-	(11) 88a/3, 101a/9, 130b/13, 142a/13, 142a/13; 142a/13, 142b/2, 142b/3, 146a/12, 200b/9, 205a/11	k.-e	(1) 14b/8
kaṭrān	Ar.: Katran	k.-i	(6) 8b/1, 8b/1, 39b/7, 45b/5, 45b/6, 201a/10
k.-ıla	(1) 162b/6	k.-ile	(1) 260a/10
kaṭre	Ar.(1): Damla, damlayan şey 60a/11	k.-inde	(3) 26b/10, 111a/2, 282b/13
kattāl	Ar.(1): Çok katleden, çok öldürücü 138a/11	k.-inden	(2) 83b/1, 119b/1
k.-dur	(4) 136a/12, 150b/8, 203b/13, 229a/4	k.-ine	(6) 24b/1, 24b/5, 60a/15, 134b/14, 289a/12, 289b/1
kaṭṭān	Ar. (1): Pamuk ve keten işiyle uğraşan 228b/6	k.-ini	(2) 45b/9, 76a/13
kavā'id	Ar. (2): Kaideler, kurallar 3a/7, 174a/1,	k.-inüñ	(2) 25a/2, 25b/3
kavak	(1): Kavak 122b/9	k.-iyle	(1) 260b/2
kavānin	Ar.(1): Kanunlar 96a/12	k. it-	(1) 134b/14
kavārīr	Ar.(1): Sırçadan, bazen gümüşten yapılan kaplar 45b/1	kaṭla-	: Derisi ve kabuğu soyulmak
kaṭiṣ-	: Kavuṣmak	k.-r	(1) 166b/8
k.-a	(2) 181b/9, 240a/7	kaṭm	Ar. (106): Kavim, insan topluluğu 15a/15, 17b/15, 66b/15, 89a/6, 97b/7, 100a/14, 102b/6, 103a/9, 105b/2, 111b/6, 111b/14, 113b/3, 114a/5, 114a/7, 117b/11, 117b/11, 118a/10, 118a/14, 121a/8, 121b/15, 123a/3, 127a/10, 129b/10, 131a/2, 132b/10, 132b/15, 133b/2, 133b/3, 133b/12, 137a/9, 137b/4, 137b/9, 138a/2, 139a/4, 139a/5, 139b/2, 139b/11, 141a/6, 141a/15, 143a/10, 144b/7, 144b/7, 145a/7, 192a/3, 207b/8, 208a/6, 231a/14, 231a/14, 233a/7, 287b/4,
kaṭi	Ar. (13): Kuvvetli, güçlü 78b/1, 127a/1, 127b/1, 131b/14, 134b/13, 153b/1, 158a/3, 166a/6, 178a/1, 181a/3, 234a/1, 246a/4, 276a/11	k.-den	(1) 137a/13
k.-dür	(4) 104b/8, 143a/11, 225b/12, 283a/15, 252b/15	k.-dür	(1) 151b/9
k.-si	(1) 171a/12	k.-e	(8) 40a/2, 151a/12, 151a/15, 153a/7, 185b/14, 207b/9, 233b/14, 287b/3
k. ol-	(7) 179a/10, 180a/3, 222b/7, 250b/2, 252a/11, 259b/4, 283b/2	k.-i	(7) 45b/10, 45b/12, 155b/9, 182b/12, 195a/1, 243a/9, 289b/15
kaṭm	Ar.(1): Doğru, dürüst, kıvamında 43b/11	k.-ile	(2) 296b/14, 211a/6
kaṭiyye	Ar.: Kuvvetli, güçlü, sağlam	k.-inde	(1) 300b/10
k.-ye	(1) 82a/1	k.-inden	(1) 146b/9
kaṭl	Ar.(15): Lâkırdı, söz 13a/10, 41a/10, 60a/4, 60a/6, 119b/2, 163a/9, 188b/2, 195a/2, 214b/3, 230b/10, 251a/15, 251b/5, 285a/14, 287a/4, 13a/10	k.-ine	(1) 290a/1

- k.-inüñ (3) 45b/4, 164a/4, 182b/13
 k.-inüñdür (1) 220b/5
 k.-ün (5) 155b/10, 186b/1, 207b/9, 258a/1, 264a/12
qavs Ar. (1): Keman, yay 154b/8
qavs-ı qazah Ar. (4) Gök kuşağı, ebem kuşağı 65a/8, 74b/13, 74b/13, 75a/4
qavun (9): Kavun 116b/14, 117a/2, 123b/8, 166b/63, 222b/3, 222b/3, 252b/14, 302a/9, 302b/2
qavurğa (1): Kavrulmuş buğday, mısır, nohut gibi şeyler 293a/7
qavut (1): Kavrulmuş tahıl unu 293a/6
qavvād Ar. (1): Kuvvetler 245a/4
qavvās Ar. (1): Ok yapan, okçu; bekçilik eden kimse 228a/5
qayd Ar.: Ayağa vurulan zincir, pranga; sınırlama, belirtme
 k.-dur (1) 245a/14
 k.-ı (1) 278a/6
 k. vur- (1) 284a/13
qayh Ar. (2): İrin 210b/9, 210b/12
qayhat Ar. (1): Keklik 151b/10
qayır- Kaygılanmak, tasalanmak; çekinmek, sakınmak
 k.-maz (2) 137b/1, 289b/5
 k.-maz ol- (1) 23a/3
qayış Kayış
 k.-ıla (1) 216b/7
qayıd Ar.: Kumandan, serasker; yedeğine alan, yedekte çeken
 k.-ise (1) 56b/10
 k. ol- (2) 204a/10, 232b/8
qayıde Ar.: Yol, nizam; temel; kural
 k.-ler bul- (1) 175b/12
qāyim Ar. (3): Ayakta duran, birinin yerini tutan; namaz kılan 172a/13, 172a/14, 252b/11
 k.-dür (1) 54a/8
 k. ol- (3) 189a/14, 204b/11, 237a/8
 k. tur- (1) 102b/7
qāyimen Ar.: Ayakta olarak, yıkılmamış olarak
 k. tur- (2) 278a/10, 278b/7
qāyināt Ar. (1): Kâinat, dünya, var olan şeylerin hepsi 270b/10
qayyim Ar. (1): Hizmetçi, hademe 104b/14
 k.-i (3) 104b/13, 104b/14, 104b/15
 k.-idür (2) 81a/5, 239a/11
 k.-ine (1) 107a/1
 k.-ün (1) 107a/2
qay(y)ım Ar. (1): Her ikisi, denk, müsavî 57a/2
qayyūm Ar.: Hizmetçiler, uşaklar
 k.-larıdır (1) 200a/7
qaz (3): Kaz 153a/4, 153a/6, 159a/8
qaz- : Kazmak
 k.-an (4) 203a/12, 223a/2, 304a/14, 304a/15
 k.-ar (3) 88b/3, 135a/7, 304a/14
 k.-dı (1) 214b/1
 k.-duğı (1) 105b/11
 k.-duğından (1) 106a/7
 k.-sa (8) 45b/7, 88b/14, 98b/7, 223a/1, 227b/9, 298b/13, 299a/3, 304b/2
qazā Ar. (12): Zamanında yerine getirilmeyen namaz, oruç gibi bir borcu sonradan dinî gereğine göre ödeme; Tanrı'nın yazgısı 8b/9, 99b/10, 131a/12, 159b/3, 194a/4, 197b/13, 219a/14, 242b/3, 251a/13, 262b/1, 285b/3, 297b/3
 k.-dur (2) 137b/6, 265a/4
 k.-ları (1) 24b/14
 k.-sına (2) 43a/7, 285a/9
 k.-yıçun (1) 197b/7
 k. eyle- (1) 292b/10
 k.-ı deyn it- (5) 169a/13, 188b/6, 209b/11, 252a/9, 288b/7

k. it- (8) 2b/10, 89a/1, 190b/13, 191b/1, 192b/8, 222b/12, 229a/14, 275b/8
 k. ol- (9) 92b/3, 108b/15, 145b/3, 193a/1, 206a/5, 206a/6, 230a/5, 264b/2, 282a/2
 k.-yi hâcet it- (1) 189b/7
ķazāfe Ar. (1): Sapan, taş atmaya yarayan alet 205b/3
ķazan- : Kazanmak
 k.-a (1) 298a/1
 k.-up (1) 108b/1
 k.-ur (2) 204b/11, 227a/5
ķazanıl- : Kazanılmak
 k.-ılur (1) 118b/1
ķazf Ar.: Atma; namuslu bir kadına zina suçunu isnâdetme
 k.-ıla (1) 45b/11
 k. it- (2) 149a/4, 154b/13
ķazıcı (1): Kazıcı, kazma işini yapan 223a/1
ķazıl- : Kazılmak
 k.-ur (1) 243a/1
ķazıt(d)- : Kazıtmak, traş etmek
 k.(d)-ur (1) 140a/14
ķāzī'asker Ar.: Kazasker, ilmiye rütbelerinin sonuncusu
 k.-dür (1) 234b/4
 k.-ler (1) 234b/4
ķāzıb Ar. (2): Yalan söyleyen, yalancı 42b/3, 45b/4
 k.-den (1) 195b/7
 k.-dür (2) 42b/12, 149b/13
 k.-ün (2) 4a/5, 11a/2
 k. ol (3) 27a/2, 40b/12, 42b/2
ķāzıbe Ar. (1): Yalancı kadın 267a/12
 k.-dür (1) 216b/8
ķāzıf Ar.: İftira eden, suç atan, suçlayan
 k.-e (1): Sapan 186b/7
ķāzılenci (1): Borçluyu borcunu ödemesi için sıkıştıran kişi ? 229a/14
ķāziyye Ar. (2): İş, husus, mesele 24a/5, 44b/12
 k.-de (2) 30b/14, 204b/2
 k.-yi (2) 283a/1, 305a/2
 k.-i refik ol- (1) 256b/2

ķazmak(ğ) (4): Kazmak 45b/5, 214a/15, 214a/15, 227b/11
 k.(ğ)-ıla (1) 242b/15
ķāzūrāt Ar. (1): Pislik, murdarlık 104a/14
ķazz Ar. (1): Ham ipek 137a/13
ķebāb Ar.(1): Doğrudan doğruya ateşte veya kab içerisinde pişirilen et; ateşte alazlanarak veya kavrularak pişirilen her türlü nesne 234b/1
 k.-uñ (1) 234b/2
ķebāyır Ar.: Büyük günahlar
 k.-dür (1) 145a/4
 k.-e (1) 191a/4
ķebed Ar. (1): Karaciğer 290a/14
ķebır Ar.(6): Büyük, ulu; yaşça büyük, yaşlı 43b/15, 48b/4, 132b/2, 137b/10, 179a/13, 296b/4
 k.-den (1) 54a/9
 k.-dür (2) 104b/5, 156a/4
 k.-içündür (1) 48b/3
 k.-ile (1) 44a/3
ķebıre Ar.(4): Büyük 104b/4, 201a/1, 257a/1, 306a/7
ķebş Ar.(2): Erkek koyun, koç 146a/12, 146a/7
ķeçe : Keçe, yapığı veya keçi kılının dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş
 k.-den (1) 235b/10
ķeçi (10): Keçi 139b/2, 141a/5, 141a/5, 141a/6, 141a/6, 141a/6, 141a/7, 141a/8, 158b/15, 184a/11
 k.-nūñ (1) 141a/9
ķed(d) Ar.(2): Çalışma, çabalama, iş; emek; zahmet 291a/2, 219b/9
 k.-i yemin: El emeği
 k.-i y.-i (1): 291a/2
 k.-e düş- (1) 168b/4
 k.-ile (2) 86a/15, 106a/8
 k.-dür (2) 92a/2, 248b/8
 k.-ile ol- (1) 106a/9

keder	Ar.(1): Keder, tasa, kaygı 8b/2	keḥḥāl	Ar. (1): Göze çok sürme çeken, sürme süren kimse 228b/14
kedḥudā (bk. kethūdā)	Far.: Kâhya, kethūda	keklik	(3): Keklik 148b/12, 151b/10, 151b/13, 232a/13
k. ol-	(1) 240b/13	k. ol-	(1) 151b/12
kedi	(1): Kedi 148a/15	kel	(4): Kel, saç olmayan 290a/9, 290a/9, 290a/10, 290a/10
keenne	Ar. (1): Sanki, güya gibi, benzer 85a/13	kelām	Ar.(57): Söz, lâkırdı; söyleyiş, nutuk; Allah'dan ve Allah'ın birliğinden bahseden ilim 8a/2, 14b/9, 28b/5, 30a/7, 32a/2, 35b/11, 38a/4, 38b/7, 38b/12, 48a/13, 56b/4, 57a/14, 57a/15, 69b/8, 92a/15, 117a/1, 124b/14, 126a/2, 127a/10, 136b/7, 139a/8, 141b/5, 142b/4, 144b/12, 146a/13, 153b/10, 163a/4, 163a/8, 173a/10, 176b/4, 187a/15, 187b/13, 206b/11, 211b/11, 216b/3, 219b/4, 222b/4, 223b/6, 223b/8, 225a/13, 226a/12, 226a/14, 226b/1, 227b/1, 232a/14, 236b/10, 236b/11, 255b/14, 256a/1, 256a/2, 275b/3, 282b/8, 282b/11, 290b/8, 290b/9, 294b/12, 302b/3
keennehu	Ar. (25): Sanki, güya gibi, benzer 19a/14, 65b/1, 80a/12, 84b/1, 88b/15, 89a/3, 94b/15, 94b/9, 103a/12, 109a/1, 119b/12, 122a/8, 124a/7, 151a/9, 151b/6, 179a/9, 184b/14, 258b/13, 275b/12, 276b/12, 277a/5, 282b/6, 296b/1, 306b/5, 307b/7		
kefâlet	Ar. (1): Kefalet, birine kefil olma 219b/6		
k.-e gir-	(2) 239a/12, 239a/12		
kefâret	Ar.(1): Bir günahı Tanrı'ya bağışlatmak umuduyla verilen sadaka veya tutulan oruç 169a/11		
k.-içün	(1) 197b/6		
k. ol-	(1) 87b/3		
k. vir-	(1) 249b/1		
kefen	Ar.(7): Ölünün sarıldığı bez 203b/9, 205a/9, 295a/14, 297b/5, 297b/7, 297b/8, 298b/9		
k.-e koy-	(1) 257a/10		
k.-i	(1) 297b/6		
k.-ine	(1) 295a/15		
k. ol-	(1) 249a/3		
kefere	Ar.: Kâfirler, Müslüman olmayanlar	k.-a	(2) 41b/4, 173b/3
k.-dür	(1) 190b/3	k.-da	(3) 39b/1, 58b/7, 214b/10
keffe	Ar.: Kefe, terazi gözü	k.-dan	(3) 36b/9, 68a/10, 290b/9
k.-leri	(2) 238a/9, 238a/10	k.-danısa	(1) 173b/3
k.-si	(1) 235b/2	k.-dur	(8) 34b/3, 39b/15, 43a/4, 118a/3, 189b/15, 205b/4, 206b/10, 222b/4
k.-sinden	(1) 292a/12	k.-ı	(7) 35a/11, 39b/3, 62a/14, 62b/6, 69b/10, 152a/12, 303a/1
keffeyn	Ar. (1): (İki) avuç, el içi, aya 258b/5	k.-ıla	(3) 42a/7, 189b/4, 241a/1
kefil	Ar.: Kefâlet eden, kefil		
k. ol-	(2) 219b/7, 219b/8		
kehene	Ar.(2): Kâhinler, falcılar 65a/2, 65a/3		

- k.-ına (1) 288b/8
k.-ında (3) 61b/11, 61b/14, 62b/7
k.-ından (4) 61b/15, 69a/8, 83a/5, 272a/8
k.-ısa (1) 265b/9
k.-ları (1) 37b/3
k.-um (1) 261a/6
k.-uñ (1) 261a/4
k. it- (2) 204b/5, 302b/9
k. birağ- (1) 261a/5
k.-ı kadim "Kur'an" (3) 35a/3, 36b/4, 45b/8
kelb Ar.(12): Köpek 129a/3, 149b/12, 149b/12, 149b/12, 149b/13, 149b/13, 150a/1, 150a/7, 168b/3, 184b/1, 184b/3, 233b/2
kelbetān Ar. (1): Kerpeten 236a/12
kelem (1): Lahana, karnabahar 123b/13
keler (2): Bir çeşit kertenkele 139a/3, 139b/8
kelimāt Ar. (3): Kelimeler, sözler 219b/5, 265b/11, 279b/8
k.-a (1) 172a/2
k.-dan (1) 171b/6
k.-ı (2) 245b/15, 275a/8
k.-ıla (2) 207a/4, 207b/15
k.-ın it- (1) 202a/12
k.-ı hayr it- (1) 130a/14
k. it- (9) 142a/6, 147b/1, 165a/7, 187a/1, 219b/4, 219b/5, 260a/3, 260a/3, 261b/11
k.-ı it- (1) 265b/8
kelime Ar. (5): Kelime, lâkırdı 215b/13, 280b/3, 280b/4, 282a/1, 304b/10
k.-yi (1) 19b/8
kelime-i şehadet Ar. (1): Müslümanlığın şartlarından biri olan "eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü" cümlesi 197a/10
kelisā Far. (1): Kılise 201a/9
k.-sın (1) 201a/11
k.-sında (1) 201a/9
kellā Ar. (1): Hiç, asla, katiyen 254b/2
kelle : Kelle, baş
baş k.-si (1) 168b/13
keltekeler (1): Kertenkele 148a/8
kemā Ar. (1): Gibi, olduğu üzere 277a/2
kemā-hiye Ar. (1): Olduğu gibi 274a/9
kemā-hüve Ar. (1): Olduğu gibi 62b/15
kemā-kān Ar. (2): Eskişi gibi 9b/8, 104b/6
kemāl Ar. (18): Olgunluk, eksiksizlik; en yüksek değer, mükemmellik 2a/9, 3b/8, 14b/6, 14b/7, 27b/15, 61a/1, 62b/15, 63a/5, 73b/14, 96b/1, 160a/1, 243b/8, 254b/9, 255b/10, 259b/6, 261b/12, 271b/3, 273a/2
k.-dür (1) 269b/14
k.-i (4) 62b/9, 267a/13, 271b/8, 300b/12
k.-idür (1) 288a/5
k.-ile (2) 54b/6, 271a/6
k.-ini (1) 68b/6
kemālāt Ar.(2): İnsanın bilgi ve ahlâk güzelliği bakımından olgunluğu 243b/1, 277b/15
k.-dan (1) 98a/6
kemāliyye Ar.: Olgunluk
k.-leri (1) 60a/11
kemāngürre (Fars. kemānger) (2): Yay yapan sanatkâr; yay 154b/8, 154b/8
k.-den (1) 154b/13
kemer Far. (2): Kemer 106a/9, 106a/12
k.-de (1) 106a/10
kemük Kemik
k.-leri (1) 63b/1
k.-lerle (1) 100b/3
kenār Ar.: Kıyı, çevre; uç; deniz kıyısı
k.-ındadır (2) 94b/1, 98b/1
kendüc Far. (2): Büyük küp; arı kovanı 236a/13, 236a/14

k.-a kendü	(1) 236a/13 (117): Kendi 1b/6, 10a/8, 10a/9, 12b/14, 18a/13, 30a/3, 30a/11, 30a/14, 32a/6, 32a/7, 39b/10, 45b/7, 53b/2, 56a/10, 56b/1, 56b/9, 102b/7, 105b/12, 106a/12, 107b/1, 117b/2, 118b/10, 121b/12, 122b/13, 123a/9, 133a/1, 137a/12, 138b/1, 148b/14, 155b/5, 159b/1, 160a/13, 164b/5, 164b/14, 165b/9, 166a/7, 167b/8, 169a/1, 169b/10, 172a/6, 174b/10, 176b/13, 179b/9, 180b/9	197b/12, 202b/1, 202b/1, 218b/7, 229b/12, 232b/3, 246a/9, 247b/14, 261b/4, 263a/5, 265b/7, 271b/12, 272a/9, 272a/11, 273b/6, 273b/12, 273b/13, 282a/7, 285a/13, 293b/13, 304b/7
	k.-sine (1) 212b/9	
	k.-ye (31) 9b/6, 10a/12, 11a/14, 13a/2, 29a/7, 152a/2, 160a/6, 170b/10, 180b/13, 201b/1, 204b/11, 206a/4, 208a/11, 220b/9, 221b/10, 227b/10, 229b/6, 231a/7, 236b/13, 237b/3, 239b/7, 245b/5, 266b/2, 266b/11, 275a/15, 283b/4, 290a/2, 290b/9, 290b/9, 297b/12, 306b/7	
k.-de	(8) 30b/13, 185a/8, 257a/2, 274b/1, 285b/8, 291b/10, 292b/8, 293b/10	
k.-den	(9) 32a/7, 48a/4, 66b/3, 171b/1, 174a/2, 182b/15, 187a/6, 198a/9, 288a/7	k.-yi (69) 12b/13, 12b/13, 50a/10, 50a/12, 50a/14, 50b/2, 50b/4, 50b/6, 50b/11, 50b/13, 52a/12, 63b/3, 78a/11, 80b/7, 102a/7, 103b/8, 130a/6, 138b/10, 144b/11, 163b/1, 163b/1, 163b/12, 163b/12, 164a/1, 164b/6, 164b/11, 165b/7, 165b/8, 168a/14, 169a/1, 169a/3, 169b/9, 169b/11, 174b/7, 174b/9, 175a/10, 179b/9, 189a/11, 191a/6, 198b/3, 201a/9, 201a/12, 201a/13, 201b/6, 204a/11, 205a/3, 207b/8, 208b/7, 297a/14, 210b/3, 210b/13, 211b/4, 214a/7, 215a/13, 215a/14, 218a/6, 221b/2, 225b/7, 228b/13, 231b/1, 234a/2, 250b/12, 264a/8, 293b/14, 295a/12, 297a/9,
k.-ler	(3) 220a/5, 257b/8, 259b/14	
k.-lerde	(1) 247a/1	
k.-lere	(2) 30a/15, 36a/4	
k.-leri	(1) 210a/15	
k.-leridür	(1) 210b/1	
k.-lerini	(1) 209b/6	
k.-lerüñ	(1) 25a/6	
k.-nüñ	(30) 43a/2, 50b/10, 102a/7, 104b/8, 108a/15, 111a/11, 111b/8, 119b/1, 129a/9, 130a/1, 169b/7, 170b/12, 171a/15, 179a/4, 186a/3, 198b/4, 199a/6, 204a/15, 220b/5, 223a/7, 224b/9, 239b/7, 241a/13, 242b/5, 242b/11, 260b/4, 261b/4, 267a/6, 272a/4, 301b/3	
k.-nüñdür	(1) 97b/2	
k.-si	(28) 36a/12, 42b/11, 140b/3, 156a/5, 169b/3, 185a/3, 192a/12,	

297a/12, 297b/14,
307b/2
k.-yiçün (3) 81a/15, 226a/11,
299a/5
k.-yile (5) 135a/10, 144a/6,
156a/6, 272a/11,
289a/12
k. ol- (1) 39a/4
k.-den geç- (1) 289b/14
k.-ye gel- (1) 258a/11
k.-yi bil- (1) 159b/11
kendüz : Kendi, kendisi
k.-in (1) 166b/6
kenise Ar.(1): Kilise 235a/5
kennāse Ar.(1): Çöpçü,
süpürücü 236a/11
kenz Ar.(1): Hazine, define
246b/10
k.-e (1) 246a/15
kepek (1): Un elendikten sonra
elek üstünde kalan
kabuk kırıntıları 157a/4
kerāmet Ar.(4): Vefîlerin
gösterdikleri olağanüstü
hal; ermişçesine yapılan
iş, hareket veya
söylenen söz, fikir;
kerem, bağış 55b/6,
55b/9, 89a/7, 277b/15
k.-dür (2) 97b/13, 239b/11
k.-e (2) 212b/5, 266a/3
kerb Ar.(1): Tasa, kaygı,
gam 290b/6
kerem Ar.(1): Cömertlik,
elaçıklığı, bağış, bahşış;
asalet, asillik 143a/11
k.-dür (1) 203b/13
k.-e (1) 178b/3
k.-i (1) 203a/8
k.-ine (1) 110b/1
keremit (bk. **keremūd**, **keremūt**)
Yun.: Kiremit, pişmiş
balçık levha
k.-den ol- (1) 105a/12
keremullah Ar.(1): Allah aziz
kılsın, kerem etsin !
58b/4
keremūd (bk. **keremit**, **keremūt**)
Yun.: Kiremit, pişmiş
balçık levha
k.-den (2) 102a/8, 103a/6
k.-le (1) 102b/1

keremūt (bk. **keremit**, **keremūd**)
Yun.: Kiremit, pişmiş
balçık levha
k.-i (1) 102b/3
kerh Ar.: İğrenme, tiksınme,
hoşlanmama; zorlama
k.-ile (2) 188a/6, 293b/6
kerih Ar.(5): İğrenç, çirkin;
pis kokan 110a/12,
160a/7, 256b/1,
266b/13, 300a/8,
k.-dür (2) 122b/12, 158a/2
k.-lik (1) 20a/1
k. ol- (5) 160a/8, 160a/14,
205b/2, 220b/12,
294b/6
k.ü'z-zıkr ol- (1) 210b/11
k. rāyihalu ol- (1) 294b/7
kerihe Ar.(1): İğrenç, nefret
edilecek şey 293a/2
k.-nüñ (1) 36b/15
kerim Ar.(6): Kerem sahibi,
cömert; ulu, büyük
116a/1, 121a/7,
125a/13, 128b/8,
225a/10, 245a/15
k.-den (1) 246b/1
k.-dür (3) 122b/12, 122b/12,
207b/4
k.-ler (1) 160b/8
k. ol- (5) 51b/12, 116a/6,
137b/4, 202b/13,
202b/14
kerime Ar.(5): Ayet; ulu, yüce
140b/1, 149a/9, 162a/6,
260a/4, 270a/9
kerkeden Ar.(1): Gergedan
146a/5
kerkes (4): Akbaba 146b/15,
147a/3, 147a/6, 147a/8
k.-e (2) 147a/1, 147a/3
kerpüç(c) (6): Kerpiç 102a/15,
228b/15, 228b/15,
229a/1, 245b/4, 245b/5
k.(c)-e (1) 245b/4
k.-den ol- (1) 105a/11
kerre Ar.(14): Defa, kez
13a/7, 15b/9, 22a/1,
22a/3, 22a/3, 22b/11,
60b/9, 92b/8, 92b/8,
136b/11, 191b/5,
191b/6, 278b/13,
299a/7
kes- Kesmek

k.-di (5) 134a/7, 169b/4,
 179b/14, 211a/14,
 226b/7
 k.-eler (1) 130b/5
 k.-en (1) 179b/15
 k.-er (3) 228b/15, 236a/1,
 254a/12
 k.-erler (1) 47b/10
 k.-erse (1) 233b/5
 k.-mese (1) 213b/14
 k.-miş (1) 278b/11
 k.-mişler (1) 292a/9
 k.-se (13) 102b/3, 110b/12,
 112b/1, 116a/9, 118a/9,
 133b/9, 169b/6,
 176b/15, 221a/14,
 229a/1, 238a/15,
 285a/4, 290a/5
 k.-seler (1) 285a/2
 k.-señ (1) 119a/14
 k.-üp (1) 130b/6
kesād Ar. Alışverişte
 durgunluk; yokluk,
 kıtlık
 k. ol- (1) 108a/9
keşāfet Ar.: Sıklık, tokluk;
 kalınlık, koyuluk,
 yoğunluk
 k. bağla- (1) 273a/7
kesb Ar. (8): Çalışıp kazanma
 102a/7, 108b/2,
 121a/13, 160b/8,
 188a/14, 240b/8,
 240b/8, 286b/4
 k.-dür (1) 175a/14
 k.-i (1) 223b/7
 k.-idür (1) 117a/2
 k.-ile (1) 35b/1
 k.-in (1) 122b/13
 k.-inde (1) 142a/4
 k.-inden (2) 98a/4, 158b/1
 k.-i edeb it- (1) 227a/4
 k.-i māl it- (1) 240a/15
 k. it- (13) 29a/1, 70b/14,
 122b/1, 206b/1, 223a/5,
 224a/3, 224b/2, 241a/7,
 243b/15, 286b/14,
 287b/15, 301a/3,
 306a/14
kesbī Ar.: Sonradan edinilmiş
 olan
 k.-si (1) 29a/2
kese (bk. **kīse**) Far. (1): Kese, küçük
 torba 239a/4

kesecek : Kesmeye yarayan
 alet
 kalem k. (1) 242b/7
keseğen : Keskin, kesici
 k. ol- (1) 206b/11
keserci (1): Keser âletini
 kullanan 238b/2
kesici (3): Kesen, kesme işini
 yapan 204b/4, 226a/9,
 228b/15
 k.-ler (1) 67a/8
keşif Ar.: Kalın, kaba, yoğun;
 şeffaf olmayan, koyu
 k.-de (1) 6b/15
kesil- : Kesilmek
 k.-di (1) 175a/4
 k.-miş (14) 169b/5, 175a/3,
 189a/6, 210a/10,
 210a/13, 285a/12,
 288a/6, 288a/6,
 290b/12, 290b/13,
 292a/1, 292a/6,
 292a/11, 292a/13
 k.-se (4) 107a/12, 288a/7,
 290a/15, 292a/15
kesilmek (4): Kesilmek 144a/1,
 172a/4, 285a/8, 290a/5
keşir Ar. (36): Bol, çok çok
 olan 76b/10, 108a/4,
 116b/10, 119a/3,
 119b/14, 125a/4,
 125a/4, 125a/4, 125a/9,
 130a/15, 134b/15,
 138a/6, 139a/1, 139a/2,
 139a/2, 142b/4,
 143a/11, 143a/11,
 147a/12, 148b/11,
 149a/5, 152a/10,
 153a/5, 170a/9,
 170a/10, 170a/12,
 174a/5, 186a/7,
 194b/14, 227a/2,
 227a/5, 237b/8,
 244b/12, 259b/12,
 265a/12, 286b/8
 k.-dür (11) 116b/1, 118a/1,
 120a/9, 124a/2, 152b/5,
 152b/7, 152b/7,
 157a/14, 158b/2,
 247a/4, 286a/11
 k.ü'l-cimā' ol- (1) 189a/4
kesir(e) Ar. (1): Kırılmış 157a/7
 k.(e)- ol- (1) 2b/1

- keşire** Ar. (6): Bol, çok 89a/6, 114b/12, 139a/12, 144a/2, 146b/12, 308a/15
- k.-de (1) 259a/6
- k.-dür (2) 143a/12, 215a/10
- k.-si (2) 44a/1, 161b/3
- k.-ye (1) 186b/4
- k.ü'l-hayr ol- (1) 111b/1
- kesmek(g)** (3): Kesmek 111b/8, 222a/8, 222a/9
- k.(g)-içün ol- (1) 227b/11
- keşr** Ar. (1): Çok, bol
- k. ol- (1) 132b/14
- kesre** Ar.: Esre, Arap alfabesinde harfi i okutan hareke
- k.-yile (1) 161b/6
- keşret** Ar.(8): Çokluk, bolluk 131a/11, 201b/11, 219b/3, 245a/4, 259a/11, 259b/3, 287b/1, 298b/1
- k.-ile (1) 274a/12
- kesük** (1): Kesik, kesilmiş 172a/5
- keş** (1): Yoğurt kurusu, ekşimik 185a/15
- keşf** Ar.(6): Açma, meydana çıkarma; gizli bir şeyi bulma; bir şeyin olacağını önceden anlama 10b/13, 44a/11, 49b/12, 213b/9, 236b/2, 260b/7
- k.-lerden (1) 77b/7
- k.-lerinde (1) 10b/13
- k. eyle- (1) 42a/4
- k. it- (5) 31b/10, 31b/13, 49a/10, 128b/6, 226b/12
- k. ol- (3) 180b/12, 239b/15, 273a/1
- keşfiyye** Ar. (1): Keşifle ilgili 77b/5
- keşk** (2): Keş, yoğurt kurusu 161a/3, 161a/4
- keşür** Ar. (2): Havuç 118a/14, 118a/15
- kethüdā** (bk. **kedhūdā**) Ar.: Kâhya
- k.-ları (1) 30b/4
- ketm** Ar.(1): Bir sözü, bir haberi, bir sırrı saklama, gizli tutma; göstermeme 287a/10
- k. eyle- (1) 22b/13
- k.-i şehâdet-i hakkâ it- (1) 181a/5
- k.-i şehâdet it- (1) 246a/10
- k. it- (3) 124a/15, 175a/9, 243b/11
- kettân** Ar.(6): Keten 124a/6, 124a/8, 218b/9, 237b/7, 248a/9, 248a/10
- k.-dan ol- (2) 155a/2, 248a/11
- kevākib** Ar.(6): Yıldızlar 58a/14, 59b/10, 59b/11, 65b/1, 69a/5, 69b/8
- k.-de (1) 69a/15
- k.-e (1) 59b/6
- kevdenlik** Ar.+T.: Ahmaklık, düşüncesizlik 82b/14
- kevkeb** Ar.(8): Yıldız 60a/3, 60a/4, 60a/13, 62b/8, 68a/11, 82b/6, 60b/13, 133b/6
- k.-i (4) 58b/9, 59a/6, 61a/15, 63b/7
- k.-ün (4) 59b/7, 59b/8, 61a/3, 69b/9
- kevn** Ar.(2): Olma, var olma, varlık 269a/1, 269a/2
- k.-de (1) 271b/1
- kevniyye** Ar. (1): Dünya ile ilgili 48b/8
- k.-dür (1) 112a/6
- keyd** Ar (1): Hile, oyun, dalavere 284a/10
- k.-dür (2) 139a/1, 216a/7
- k.-i (2) 283a/15, 283b/1
- k. it- (2) 137b/12, 284a/10
- keyfe** Ar. (1): Nasıl, her nasıl 262a/13
- keyfiyyet** Ar.: Nitelik; bir şeyin iyi veya kötü olması ciheti; madde, husus, iş
- k.-i (1) 165b/1
- k.-ile (2) 38a/10, 38b/1
- keyl** Ar.(1): Ölçme; kile, tahıl, ölçek 264a/12
- keyy** Ar. (1): (Yarayı) dağlama 290b/1
- keyyāl** Ar. (1) Kileci, kile ile ölçen 228b/10
- keyyis** Ar.: Kiyasetli, akıllı, anlayışlı; ince, zarif
- k.-dür (1) 147a/12

kezālike	Ar. (12): Keza, bu; bu da öyle 115a/3, 115a/5, 120a/12, 121a/11, 141b/10, 160a/14, 243a/5, 255a/2, 268a/5, 281a/1, 281a/3, 303b/7	232a/9, 232a/11, 237b/5, 237b/7, 286b/9
kezer	(1): Havuç 118a/13	ķ.-ı (4) 141a/9, 143b/15, 178a/11, 287b/2
kezibe	Ar. (1): Yalancı, yalan söyleyen 229b/12	ķ.-ın (1) 146b/2
kezzāb	Ar. (4): Çok yalan söyleyen, pek yalancı 130a/2, 187b/6, 201b/3, 225b/5	ķ.-ından (1) 232a/5
	k.-dur (5) 52a/4, 144a/15, 148b/12, 150b/8, 226a/2	ķ.-lar (2) 169b/14, 258b/13
	k.-lar (1) 13/15	ķ.-ları (6) 178a/13, 178a/15, 178a/15, 182b/4, 183a/2, 183a/3
	k.-lardan ol- (1) 282a/3	ķ.-ların (1) 213b/13
	k.-lardur (1) 244a/6	ķ.-larında (1) 174b/7
	k.-sın (1) 151a/7	ķ.-ın gider- (1) 150a/9
	k. ol- (3) 42b/10, 42b/11, 167a/4	ķıl- : Kılmak, yapmak, eylemek; eda etmek
kezzābe	Ar.: Çok yalan söyleyen, pek yalancı kadın	ķ.-a (8) 81a/13, 88a/15, 106b/3, 187a/4, 191b/7, 209b/1, 264b/12, 301b/2
	k. ol- (1) 144b/1	ķ.-acak (1) 192b/7
ķibel	Ar.: Taraf, yan, yön	ķ.-an (1) 3b/8
	ķ.-inden (14) 79b/15, 85a/6, 89b/13, 96b/5, 99a/8, 231b/13, 247b/7, 247b/9, 285b/11, 285b/11, 289a/6, 298b/2, 301b/9	ķ.-dı (8) 1b/3, 1b/3, 1b/4, 15a/12, 53b/5, 62b/1, 69a/3, 193a/11
	ķ.-indendür (1) 10a/7	ķ.-duğı (3) 123a/14, 301a/13, 301b/2
ķible	Ar. (2): Namaza başlarken yönelinen taraf 129a/6, 278a/7	ķ.-maz (1) 301a/13
	ķ.-yi (1) 193a/10	ķ.-mazlar (1) 192a/3
	ķ.-nüñ (1) 193a/10	ķ.-mış (2) 202a/5, 204a/7
	ķ.-sin (1) 201b/8	ķ.-mışdur (3) 7b/4, 48b/1, 116b/3
	ķ.-ye (2) 13b/11, 190b/15	ķ.-mişlar (1) 199a/2
ķidr	Ar. (1): Çömlek 235b/11	ķ.-sa (9) 192b/2, 193a/5, 193a/7, 193a/8, 193a/9, 193b/1, 198a/14, 200a/5, 298b/3
ķıgılcım	(4): Kıvılcım 78b/7, 80b/1, 80b/4, 82a/3	ķ.-salar (1) 193b/1
	ķ.-dan (1) 80b/3	ķ.-sun (3) 3a/11, 3a/12, 217b/7
	ķ.-ına (1) 20a/10	ķ.-ur (21) 3b/6, 27a/9, 30b/11, 47b/3, 71a/14, 73b/3, 73b/3, 83b/13, 190b/15, 191b/6, 192a/15, 192b/6, 192b/10, 192b/11, 198b/5, 199a/4, 199a/5, 200a/14, 200a/14, 297b/12, 301a/13
ķıl	(16): Kıl, yün, tüy 118b/5, 161a/1, 172a/7, 172a/7, 172a/8, 176a/12, 178a/9, 178a/10, 178b/5, 181b/10, 182b/7,	ķ.-uram (1) 163a/10
		ķ.-urken (1) 192b/6
		ķ.-ursa (2) 192b/2, 192b/4
		ķılāde Ar. (1): Gerdanlık 174b/12
		ķılçık(ğ) : Kılçık, balık kılçığı
		ķ.(ğ)-ı (1) 159b/8

- kılıcı** (1) :Kılan, kılıcı 48a/13
kılıç(c) (9) Kılıç 206b/8, 206b/9, 206b/10, 206b/12, 206b/15, 207a/1, 207a/4, 208a/11, 306a/8
 k.(c)-ı (2) 206b/4, 206b/5
 k.(c)-ıdur (1) 84b/7
 k.(c)-ıla (2) 78b/7, 207b/14
 k.(c)-ın (1) 307a/1
 k.(c)-ınuñ (1) 206b/11
 k.-lar (1) 206b/13
 k. vir- (1) 206b/7
kılın- : Kılınmak, yapılmak, olunmak
 k.-dı (2) 62b/5, 62b/6
 k.-sa (1) 133b/8
 k.-ur (2) 83a/7, 96b/7
killet Ar.(11): Azlık, kıtlık 46a/8, 144a/3, 144a/3, 144a/3, 144b/13, 157b/11, 161a/9, 161b/4, 259a/12, 289b/10, 274a/12
kıllu : Kıllı, tüylü
 k.-yıldı (1) 258b/14
kılma : Kılma, yapma
 k.-sı (1) 62b/4
kılmağ(ğ) (2): Kılmak, yapmak, etmek 194a/3, 298b/1
 k.(ğ)-ıçun (1) 85b/12
 k.(ğ)-ıla (1) 7a/5
 k.-dur (1) 96a/9
 k.-ıla (1) 256a/15
kılmağlık(ğ): Kılmak, yapmak
 k.(ğ)-ıla (1) 54a/9
kın : Bıçak, kılıç gibi kesici âletlerin kabı
 k.-ı (1) 206b/11
 k.-ıla (1) 206b/8
kinnā Ar. (1): Kına 228b/3
kır- : Kırmak, koparmak
 k.-duğça (1) 119a/10
kırāat Ar.(1): Okuma; namazın rükünlerinden olmak üzere Kur'ân'dan muayyen parçaları okuma farızası 277a/4
kırd Ar. (3): Maymun 145a/6, 145a/3, 145a/4
 k.-a (1) 145a/5
kırğıl (3): Saçına sakalına ak düşmüş; yarısı ak, yarısı siyah olan saç, sakal 166a/5, 228b/7, 263b/8
kırk (7): Kırk sayısı 36b/8, 37a/12, 38b/1, 162b/14, 162b/15, 163a/1, 183b/10
 k. ağaç vur- (1) 162b/14
kırk altı (6): Kırk altı sayısı 37b/15, 38a/1, 38a/11, 38a/14, 38b/7, 39b/7
 k. altı cüzv ol- (1) 38a/14
kırk- Yün, kıl gibi şeyleri kesmek, kırmak
 k.-mış (1) 146b/3
kırkıcı (2): Yün kıran kimse 222b/8, 222b/9
kırıt (Ar. kırta) (1): Küpe 243a/12
kışa (6): Kısa 42b/5, 176b/1, 182a/4, 257b/15, 276b/4, 288b/1
 k. ol- (3) 175b/4, 177a/12, 249a/7
kışal- Kısalmak
 k.-sa (1) 175b/15
kışalık (2): Kısalık, kısa olma 257b/15, 292a/14
kışalmak (1): Kısalmak 173b/14
kısım (bk. kısım) Ar. (3): Kısım, bölüm 48b/9, 48b/14, 48b/12
 k.-dur (1) 48b/9
kısır (bk. kısır) (1): Kısır, doğurmayan kadın 129a/8
kısır (bk. kısır) (1): Kısır, doğurmayan kadın 289a/8
kısım (bk. kısım) Ar. (9): Kısım, bölüm 49a/2, 49a/3, 49a/8, 259a/5, 259a/5, 259a/7, 259a/7, 259a/8, 259a/8
 k.-ı (1) 49a/9
 k.-uñ (1) 49a/1
kısmet Ar.(3): Talih, nasip, kader; bölme, pay etme 222a/13, 223b/14, 268a/4
 k. it- (1) 228a/14
 k. ol- (1) 228b/1
kışşa Ar.: Rivayet, kıssa, hikâye; vak'a
 k.-sında (2) 28b/14, 169a/5

ķ. eyle-	(2) 21a/14, 25b/2	ķitt	Ar. (1): Yonca 124a/1
ķ. it-	(79) 21a/8, 21a/14, 22a/13, 23b/10, 25a/9, 25a/10, 25a/10, 37a/10, 43a/13, 43b/3, 52a/9, 54b/9, 54b/11, 54b/15, 54b/15, 58b/1, 58b/10, 64b/2, 65a/3, 66b/8, 80a/15, 85a/15, 87b/13, 88a/1, 94b/10, 100a/8, 101a/10, 101b/3, 103a/10, 109a/2, 109b/6, 109b/8, 114b/1, 118b/4, 119b/9, 120b/4, 124a/8, 134b/8, 135a/10, 136b/12, 136b/13, 140b/8, 142a/14, 145a/13, 148a/3, 149a/9, 150a/3, 150a/8, 151a/10, 152b/13, 153a/10, 155a/6, 155b/14, 157a/12, 176b/10, 177a/1, 181b/11, 182b/3, 186a/12, 196a/4, 196b/7, 198b/5, 200b/4, 205a/10, 206a/12, 211a/8, 215a/2, 238b/11, 245b/7, 250b/5, 253b/15, 254a/10, 254a/12, 256b/14, 263a/10, 264b/5, 267b/2, 267b/5, 289b/7	ķivām	Ar.(4): Direk; durma, duruş 133a/4, 171b/5, 180a/2, 235b/2
ķ. ol-	(4) 16a/13, 23a/11, 23a/13, 44b/10,	ķ.-dur	(1) 231b/9
ķışsā	Ar. (3): Hıyar, Çin hıyarı 123b/9, 123b/10, 123b/13	ķivircuķ	(2): Kivircık 168b/15, 258a/1
ķıştās	Ar. (1): Büyük terazi 234a/5	ķ. ol-	(2) 168b/10, 258a/2
ķış	(2): Kış mevsimi 87b/11, 151b/2	ķıvrılmā(ķ)	: Kıvrılmak
ķ.-in	(3) 76a/14, 85b/5, 248a/9	ķ.(ķ)-a	(1) 258a/3
ķ.-uñ	(3) 65b/7, 65b/8, 65b/9	ķiyāmet	Ar.(6): Dñnyanın sonu, bñtñn òlñlerin dirtilerek mahşerde toplanacakları zaman 143b/7, 177a/15, 194b/15, 299a/7, 305b/8, 305b/10
ķıtāl	Ar.(1): Vuruşma, birbirini òldürme, savaş 192b/4	ķ.-de	(2) 26a/10, 268b/15,
ķ.-dur	(2) 151b/11, 219b/11	ķ.-dür	(1) 41a/9
ķ. idiş-	(1) 17b/12	ķ.-e	(1) 47b/2, 90a/3
ķ. ol-	(1) 97b/7	ķ. kop-	(4) 41b/8, 41b/13, 305b/3, 305b/6
ķıtmır	Ar. (1): Ashab-ı Kehf'in köpeğinin adı 54a/7	ķ. güninde	(1) 195a/15, 272a/3
		yevm-i ķ.-de	(1) 272b/14
		ķiyās	Ar.(2): Bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme, bu şekilde verilen hüküm; karşılaştırma 96b/9, 96b/10
		ķ. eyle-	(3) 96b/11, 110a/9, 285a/7
		ķ. it-	(2) 18a/10, 57/9
		ķ. ol-	(1) 30b/5
		ķiymet	Ar.(3): Kıymet, değer; şeref, itibar 225a/9, 226a/10, 247a/3
		ķ. it-	(2) 155b/5, 194a/7
		ķiymetlñ	Ar. + T. (2): Kıymetli, değerli 64a/5, 248b/12
		ķ. ol-	(1) 207b/1
		ķıyyam	Ar. ڤييم :Ayağā kalkma; kıyamet kopma .?
		ķ.-i arz ol-	(1) 57a/2
		ķız	(38): Kız, kız evlat 52b/8, 55a/3, 55a/3, 107a/5, 114b/5, 116a/10, 119a/12, 129b/2, 152b/13, 152b/14, 163b/9, 163b/11, 163b/11, 164a/8, 164b/10, 164b/11, 165b/14, 172b/3, 178b/13, 178b/14, 183a/5,

- 184a/8, 185b/12,
206b/8, 213a/14,
213a/15, 215a/1,
217b/12, 247a/2,
285b/11, 288a/11,
288a/13, 289a/3
k.-a (1) 178b/5
k.-da (1) 129b/3
k.-dur (2) 107a/4, 174a/1
k.-i (25) 52a/8, 52b/10,
104a/1, 110b/12,
166b/15, 174a/2,
180a/14, 180b/1,
180b/2, 190a/6, 190a/7,
197a/7, 205b/13,
213a/14, 213b/5,
213b/5, 237b/4, 263a/4,
289b/2, 289b/3, 289b/3,
291a/15, 295b/7,
299a/8, 300b/4
k.-in (8) 143a/7, 146a/11,
170b/11, 174a/3,
185b/9, 190b/5,
244a/10, 286a/2
k.-ina (4) 52b/8, 125b/11,
142b/15, 288a/14
k.-ında (1) 181a/3
k.-ındadır (1) 170a/7
k.-ından (1) 285a/2
k.-ını (1) 215a/2
k.-ınuñ (1) 146b/1
k.-lar (1) 164b/10
k.-lardur (4) 96b/15, 141a/1,
173b/4, 190b/2
k.-larıdur (1) 173b/5
k.-larıla (1) 158b/7
k.-larına (1) 159a/15
k.-larından (1) 103a/14
k.-uñ (2) 146b/2, 182b/4
k. ol- (1) 164b/4
kız : Kıt, kıtlık
k. ol- (4) 109a/13, 204b/14,
297a/11, 304a/9
kızdur- : Kızdırmak, ısıtmak
k.-up (1) 290b/4
k.-ur (1) 84b/14
kızgın (1): Kızgın, çok sıcak
108b/5
k. ol- (1) 108b/3
kızıl (4): Kızıl, koyu kırmızı
52a/1, 183a/2, 242a/8,
300b/13
k.-a (1) 177a/4
k.-dur (1) 112b/3
k.-ısa (1) 229a/3
k. ol- (4) 71b/1, 74b/14,
149b/10, 205a/6
kızılca (1): Allık, kızıl boya
167b/11
kızılcaçı (1): Allık süren, kızıl
boya süren 228b/3
kızılık (1): Kıtlık 224a/12
k.-dur (3) 115a/14, 165b/12,
205a/6
k.-ısa (2) 252a/10, 265b/5
k. ol- (2) 90b/5, 141b/1
kızoglan (3): Bakir, bakire,
evlenmemiş 165b/14
221a/5, 248b/11
kı Far.(2826): Kı, bağlama
edatı 1b/5, 1b/7, 2a/1,
2a/5, 2a/8, 2a/10, 2a/13,
2b/5, 2b/15, 3a/14,
3a/15, 3b/1, 3b/3, 3b/7,
4a/2, 4a/7, 4b/6, 6b/3,
6b/3, 6b/7, 6b/9, 6b/13,
6b/15, 7a/4, 7a/6, 7a/8,
7a/8, 7a/14, 7a/15,
7b/1, 7b/2, 7b/12,
7b/13, 8a/9, 8a/10,
8a/12, 8a/13, 8b/8,
8b/8, 8b/13, 9a/1, 9a/2,
9a/7, 9a/8, 9a/9, 9a/11,
9a/12, 9a/13, 9a/14,
9b/2, 9b/4, 9b/8, 9b/10,
9b/12, 9b/14, 10a/4,
10a/9, 10b/3, 10b/4,
10b/10, 10b/13, 10b/15,
11a/3, 11a/8, 11a/11,
11a/13
kibār Ar.(2): Büyükler, ulular
78a/4, 255b/2
k.-dan (1) 270b/2
k.-ıla (1) 256a/14
kıbr Ar.(2): Büyüklük,
ululuk; büyüklük
taslama, yüksekte
bakma 110a/3, 219b/8
k.-ile (1) 105a/12
kıbrıyā Ar.(2): Büyüklük,
ululuk; Allah 269b/7,
272b/15
kıçı (4): Küçük 176b/1,
206a/7, 288a/13,
288a/14
k.-rek (1) 283a/9

kifāyet	Ar.(2): Yetişme, elverme; yeterlik; iktidar 89a/12, 95a/4
k. it-	(1) 23a/15
kilāb	Ar.(3): Köpekler 149a/13, 149b/7, 149b/11
kile	Ar.(1): Kile, ölçek 238a/2
k.-yile	(1) 246a/14
k.-i 'adl idüp ölç-	(1) 228b/10
kilid	(Far. kilid) (2): Kilit 235b/4, 237b/9
k.-i	(1) 235b/9
k. ol-	(1) 72a/11
kilidleme	Far.+T. (2): Kilitlemek 228b/2, 228b/3
kilidsüz	Far.+T. (1): Kilitsiz 107b/14
k.-süz ko-	(1) 107b/14
kim	(168): Ki; kim? 1b/1, 1b/9, 2b/8, 3b/2, 3b/5, 4a/15, 9b/1, 11b/3, 13a/8, 13a/11, 15a/6, 15b/9, 16b/12, 17b/9, 18a/13, 18b/9, 18b/11, 19b/3, 20a/5, 22b/8, 24a/5, 24b/2, 26a/7, 26a/11, 26b/12, 27a/13, 28b/13, 30a/1, 30a/9, 30b/7, 31b/11, 32a/8, 33a/6, 34a/14, 35a/3, 35b/14, 35b/15, 37a/1, 37a/6, 39a/5, 39b/7, 39b/15, 41a/7, 41a/11, 41b/4, 43a/10, 43a/14, 43b/9, 44a/15, 45a/11, 45a/13, 45a/14, 45b/8, 45b/10, 45b/12, 45b/13, 46a/1, 46a/2, 48a/3, 49a/11, 52a/11, 59a/2, 59b/14, 60a/15, 66b/6, 66b/7, 66b/12, 99a/1
k.-den	(3) 57a/10, 57a/11, 176b/3
k.-dür	(2) 127b/4, 263b/10
k.-e	(2) 126b/11, 301b/9
k.-i	(1) 130b/9
k.-ise	(1) 176b/4
k.-lerdür	(2) 166a/8, 178b/9
k.-sin	(1) 263b/10
k.-ün	(3) 20a/9, 156a/3, 279a/15
k.-üñile	(1) 258a/9

kimesne (bk. kimsene) (1008):

	Kimse, kişi 29b/5, 32a/7, 43b/1, 44b/13, 48a/13, 50a/5, 50a/7, 50a/10, 50a/12, 50a/14, 50b/4, 50b/6, 50b/8, 50b/9, 50b/11, 50b/13, 50b/14, 51a/1, 51a/4, 51a/7, 51a/9, 51a/10, 51a/11, 51a/12, 51a/14, 51a/14, 51b/3, 51b/5, 51b/7, 51b/11, 51b/13, 52a/1, 52a/4
k.-de	(4) 15a/7, 234a/12, 294a/5, 298a/10
k.-den	(34) 100a/11, 110a/6, 117b/1, 119b/3, 120a/1, 131a/13, 137b/1, 148b/14, 150b/6, 159b/14, 160a/13, 162b/3, 174b/15, 187a/14, 187a/15, 187b/6, 190a/10, 191a/8, 212a/7, 216b/1, 221b/11, 226b/7, 235a/2, 251a/8, 251b/1, 255b/12, 286a/1, 286a/3, 286b/8, 294a/7, 294b/10, 296b/5, 302a/8, 302a/10
k.-dür	(174) 85a/9, 90a/12, 101a/2, 111a/10, 115a/11, 116b/2, 117a/1, 117a/2, 118a/9, 118a/13, 119a/3, 121a/7, 121b/7, 121b/8, 122a/13, 122b/3, 122b/4, 122b/5, 123a/13, 125a/13, 129b/13, 130a/1, 130a/3, 131b/14, 134a/11, 134b/14, 136a/6, 136a/6, 137b/9, 138a/11, 138b/4, 138b/15, 139a/2, 139a/9, 139b/9, 142b/4
k.-ler	(29) 29a/1, 63b/13, 92a/11, 114a/12, 121b/14, 123b/1, 126a/14, 137b/7, 139b/14, 151b/9, 153b/9, 153b/15, 159b/12, 161a/8, 162a/7, 162a/8, 163b/5,

- 174a/7, 183a/3, 200a/1,
222b/10, 241a/1,
262b/1, 276a/13,
279b/7, 279b/9, 298a/6,
299b/13, 301b/4
k.-lerden (3) 130a/7, 159b/11,
159b/12
k.-lerdür (6) 110a/10, 136b/10,
145b/11, 145b/12,
162a/8, 222b/14
k.-lere (23) 21a/4, 73b/7,
87b/8, 118a/5, 120a/3,
124b/13, 136a/5,
151b/5, 153b/8,
165a/12, 174a/6,
190b/6, 213a/4, 213a/4,
231a/6, 236a/11,
237a/1, 255b/15,
281a/6, 286a/5,
295b/12, 305a/9,
305b/5
k.-leredür (1) 28b/12
k.-leri (5) 124a/3, 141b/12,
183b/1, 203a/12, 287a/5
k.-lerle (2) 224b/10, 281a/13
k.-lerüñ (7) 35a/2, 36b/9,
120a/7, 172a/12,
278b/14, 295b/13,
305a/10
k.-nüñ (54) 34b/3, 49b/2,
50b/10, 52/14, 54b/3,
56a/12, 57b/6, 64a/8,
66a/1, 73b/9, 77a/6,
79a/11, 79a/12, 81a/7,
97b/9, 103a/9, 110a/4
k.-nüñdür (1) 226b/15
k.-sin (1) 295a/5
k.-ye (141) 15a/8, 16a/13,
21a/14, 21b/3, 21b/5,
21b/14, 22a/13, 23b/6,
43a/12, 49a/13, 50a/6,
50b/14, 51a/13, 52b/6,
52b/14, 52b/15, 55b/5,
55b/8, 56a/3, 56b/14,
56b/14, 63b/11, 64a/10,
64a/12, 65b/5, 65b/11,
67a/11, 67b/14, 70a/8,
71b/9, 73b/6, 73b/11,
76a/9, 77a/2, 77a/10,
77b/10, 77b/11, 78b/2,
79a/3, 79b/2, 79b/14,
80a/9, 81a/6, 81a/12,
81b/10, 84b/14, 85a/4,
85a/4, 85b/5, 86b/2,
86a/4, 147a/4
k.-yi (23) 64a/5, 70a/5,
80a/11, 80b/5, 80b/6,
84a/9, 89a/8, 100a/3,
174b/5, 188a/5,
191b/11, 200a/10,
204b/6, 207b/14,
208a/2, 231a/8,
242a/13, 251b/4,
251b/13, 253b/11,
262b/5, 288a/11,
297a/14
k.-yiçün (1) 242b/6
k.-yile (3) 122b/2, 251a/9,
258a/11
k.-yle (16) 109b/4, 138a/8,
138b/8, 149b/5, 152a/6,
171b/2, 173a/4,
202a/15, 208b/1,
209b/3, 216a/10,
241b/13, 251a/10,
277b/3, 303a/7, 306b/1
k.-ymış (1) 171b/14
k.-yse (3) 159b/5, 228b/7,
266b/5
k. ol- (1) 161a/5
kımi (2): Kimisi, bazısı
32a/11, 32a/11
kımse (12): Kimse, kişi
56a/11, 56b/2, 80b/5,
81a/8, 90a/7, 98a/10,
99b/7, 102a/6, 114a/15,
120b/8, 130b/1,
260b/15
k.-nüñ (2) 69b/14, 176b/3
k.-ye (1) 205b/7
kımsene (bk. **kimesne**) (28): Kimse,
kişi 11b/1, 51a/3,
52b/9, 64a/6, 64a/7,
65a/12, 65a/12, 65b/15,
74b/13, 76a/10, 76a/14,
76b/12, 76b/15, 80a/8,
80b/2, 81a/11, 86a/2,
91b/12, 101a/8,
101a/10, 101b/1,
159b/2, 164a/4,
167a/11, 234a/11,
289a/7, 289a/13,
290b/13
k.-den (1) 212a/5
k.-dür (1) 229b/8
k.-lerden (1) 229b/11
k.-nüñ (1) 80b/4

k.-ye (4) 22a/2, 23a/7, 80b/8, 176b/11
 k.-yle (2) 92a/15, 159b/8
kın Ar.: Gizli düşmanlık, kin
 k. dut- (1) 212b/9
kınāyet Ar.: Maksadı kapalı bir şekilde anlatan söz
 k.-dür (1) 74a/1
kır (4): Kır, pislik 167a/4, 169b/12, 249a/13, 303b/15
kırācı (1): Kıracı 204b/6
kırām Ar.: Ulular, şerefliiler; cömertler
 k.-dandır (1) 160b/3
kırāmen Ar. (1): Ulular, şerefliiler 281b/9
kırāmen kâtibin Ar. (1) İşlenen günah ve sevapları yazmakla görevli olan melekler 281b/10
 k. -dür (1) 203b/14
kireç : Kireç
 k.-den (2) 102a/8, 103a/6
kireççi (1): Kireççi, kireç yapan veya satan kimse 222b/7
kireçlü (1): Kireçli 214a/11
kiriş : Kiriş, ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ
 k.-i (1) 206a/1
kirişle- : Yay kirişini çekip germek
 k.-se (1) 206a/3
kırlı (6): Kirlı, pis 249b/2, 298b/9, 300a/8, 301a/2, 303b/14, 304b/12
 k. ol- (1) 248a/7
kırpi (1): Kırpi 145b/4
kırpük(g) : Kırpık
 k.-ler (1) 171a/1
 k.(g)-i (2) 171a/3, 171a/5
 k.(g)-in (1) 171a/6
 k.-leri (1) 258a/4
kıse (bk. **kese**) Ar. (9): Kese, küçük torba 221b/13, 230b/11, 234a/12, 234a/12, 236a/14, 236b/1, 236b/1, 239a/5, 239a/7
 k.-si (1) 236a/15
 k.-sin (2) 189b/10, 226b/6
kısve(t) Ar.: Elbise, kıyafet

k.-leri (1) 137a/11
 k.-sin (1) 286a/3
 k.-dür (2) 124b/15, 285b/2
 k.-ile (1) 286a/11
kısvetlendür- Ar.+T.: Elbise giydirmek; dış görünüşünü şekillendirmek
 k.-di (1) 68b/9
kışı (738):Kişi, kimse, insan 7b/14, 8a/6, 10a/9, 10a/15, 11a/14, 12a/10, 12a/12, 12a/13, 12a/15, 12b/1, 12b/2, 12b/4, 12b/6, 12b/13, 13a/5, 13a/6, 13b/9, 13b/10, 14a/1, 15b/1, 15b/2, 15b/11, 16a/14, 16b/3, 16b/4, 16b/6, 16b/6, 17b/2, 17b/12, 18a/15, 19a/6, 19a/7, 19a/9, 19a/9, 20a/4, 20a/15, 20b/9, 21b/13, 23b/10, 24b/5, 24b/11
 k.-çün (3) 45b/7, 192a/11, 200a/12
 k.-de (1) 29a/11
 k.-den (11) 30a/6, 137b/5, 144a/14, 165a/1, 164a/2, 177b/12, 196b/15, 252a/1, 253b/9, 304a/1, 307a/8
 k.-dür (9) 114a/3, 119b/15, 121b/11, 128b/4, 164b/15, 222b/2, 225b/9, 226a/1, 237b/1
 k.-ler (15) 11b/9, 11b/10, 11b/11, 11b/13, 13b/1, 39a/1, 47a/10, 121b/9, 162a/1, 163b/4, 163b/6, 166a/5, 166a/5, 172a/5, 280b/8
 k.-lere (5) 13a/12, 22b/1, 22b/1, 111a/12, 243b/3
 k.-leri (1) 31a/9
 k.-lerle (1) 173a/3
 k.-lerle (1) 203b/3
 k.-lerüñ (2) 28b/15, 29b/4
 k.-nüñ (182) 6b/13, 10a/9, 11a/15, 12b/10, 14a/12, 17b/5, 18a/14, 18b/10, 18b/11, 19a/8, 19b/14, 24b/4, 24b/9, 26b/4, 27b/14, 30a/3, 30a/12,

- 31b/3, 31b/3, 32a/1,
33b/9, 33b/14, 37a/11,
42a/9, 42b/10, 42b/11,
42b/15, 43a/1, 43a/13,
43b/4, 44a/5, 44b/10,
46a/3, 47a/7, 47b/12
- k.-yise (2) 203b/13, 219b/12
k.-ye (95) 7a/3, 9a/10,
11b/1, 11b/12, 11b/14,
12a/1, 12a/10, 12a/12,
12a/14, 12b/7, 16a/15,
16b/2, 16b/4, 16b/7,
18b/12, 19a/3, 19a/5,
19a/10, 19b/13, 20a/8,
20b/12, 21a/4, 21a/14,
21a/15, 22a/13, 22a/14,
22b/13, 24a/13, 25b/11,
25b/12, 25b/15, 26a/6,
26a/10
- k.-yedür (1) 26b/5
k.-yi (16) 10a/8, 133a/9,
167a/8, 169b/9,
170b/11, 183b/7,
205b/7, 209a/15,
212b/3, 214a/12,
214b/5, 233b/11,
266b/10, 298b/8,
306b/15, 307b/1
- k.-yidi (1) 246b/7
k.-yile (1) 125a/9
k.-yle (9) 30a/5, 31b/1, 45b/4,
126b/2, 164a/2, 187a/3,
207b/12, 208b/4,
216a/12
- k.-yse (1) 180b/15
k. ol- (1) 181a/10
- kışne-** : Kışnemek
k.-se (1) 187a/14
- kışnic** Far. (1): Kışniş, çok
küçük taneli çekirdeksiz
üzüm 124b/9
- kıtāb** Ar.(17): Kitap; kutsal
kitap 3b/11, 5b/7,
6a/10, 14a/10, 45a/1,
49a/4, 116a/1, 193b/11,
205b/4, 239a/11,
239b/15, 240a/1,
240a/1, 240a/3,
278a/10, 278a/11,
293b/14
- k.-a (3) 66a/14, 167a/3,
308a/13
- k.-dan (1) 14a/10
k.-dur (1) 8b/8
- k.-ı (3) 162a/14, 193b/11,
241a/12
- k.-ıla (1) 241a/1
- k.-ın (5) 240a/6, 240a/9,
240a/10, 241a/13,
241a/14
- k.-ına (1) 48a/14
- k.-ında (2) 179b/5, 189a/10
- k.-ını (1) 24a/12
- k.-larının (1) 49b/8
- k.-uñ (1) 104a/7
- k.-uñı (1) 305b/12
- kıtābet** Ar.(5): Yazı yazma;
katıplık 80a/2, 196a/7,
240a/12, 240b/4,
240b/8
- k. it- (1) 193b/14, 239a/14,
239b/3, 240b/1
- kıtfeyin** Ar. (1): İki omuz kemiği
258a/7
- kıyāset** Ar.(2): Uyanıklık,
anlayışlılık 29a/12,
44b/3
- k.-ile (2) 44a/11, 147b/5
- k. it- (1) 225a/11
- kızb** Ar.(7): Yalan söyleme,
yalan 42a/12, 42b/13,
42b/14, 58b/15, 86b/9,
159b/9, 219b/10
- k.-den (1) 192a/5
- k.-dür (1) 242b/6
- k.-e (2) 42a/15, 42b/14
- k.-i (4) 14a/14, 42a/9,
43a/3, 4a/8
- k.-ile (2) 154b/11, 263b/7
- k.-indedür (1) 37b/2
- k.-ini (4) 42b/10, 42b/12,
42b/15, 43a/1
- k. it- (1) 42a/11
- ko-** (bk. **koy-**): Koymak, bırakmak
- k.-dı (7) 10b/4, 10b/13,
69a/4, 140b/7, 152a/2,
221b/13, 294b/11
- k.-dılar (1) 298a/4
- k.-dum (1) 97a/6
- k.-masa (1) 147a/13
- k.-maya (1) 32a/3
- k.-maz (1) 136a/13
- k.-mış (1) 210a/8
- k.-mışlar (6) 156b/6, 156b/6,
161a/14, 257a/10,
294b/13, 298a/11
- k.-r (3) 85b/15, 165a/10,
254a/12

k.-ram (1) 254b/2
 k.-rlar (3) 215a/11, 239a/1, 295a/15
 k.-sa (2) 147a/14, 234a/13
 k.-salar (1) 298a/2
koca (12): Yaşlı, ihtiyar
 165a/14, 165b/6,
 166a/5, 169a/1, 169a/3,
 200b/13, 200b/14,
 203a/3, 213b/4, 247a/3,
 285a/4, 293a/14
 k.-lar (1) 166a/11
 k.-larıla (1) 173a/6
 k.-larısı (1) 207b/10
 k.-sın (1) 166a/9
 k.-yken (1) 169a/3
 k.-yla (2) 158a/11, 216a/11
 k.-ysa (1) 203b/13
 k. ol- (4) 165b/8, 165b/9,
 169a/1, 243a/6
koca : Eş, koca
 k.-sı (1) 171a/1
kocalık(ğ) : Yaşlılık, ihtiyarlık
 k.(ğ)-a (1) 177b/14
 k.(ğ)-ıla (1) 177b/15
koç (4): Koç 146a/11,
 146b/1, 187a/13,
 202b/13
 k.-a (1) 146a/15
 k.-ı (2) 146a/14, 146a/15
koduk(ğ) (2): Sipa, eşek yavrusu
 128a/6, 128a/7
 k.(ğ)-ı ol- (1) 132b/7
koğ : Kıvılcım
 k. düş- (1) 85a/14
koğu (bk. **koğu**): Koku
 k.-sı (2) 122a/4, 122a/4
 k.-lar (1) 171a/13
 k.-sı ol- (1) 122a/7
koğula- : Kokulamak
 k.-dı (1) 190b/10
 k.-rsa (1) 186b/5
koğulamak (2): Kokulamak 125b/2,
 186b/5
koğulu (1): Kokulu 117a/9
kok- : Kokmak
 k.-madı (1) 190a/3
 k.-mış (1) 92a/2
 k.-sa (2) 12b/4, 190a/4
koğu (bk. **koğu**) (1): Koku 297b/10
 k.-lar (1) 12b/5
 k.-sı (2) 91b/14, 285a/14
 k.-lar koğu- (1) 186b/5
kol : Kol

k.-dan (1) 158b/6
 k.-ına (2) 176a/9, 244a/10
 k.-ları (1) 176a/6
kolay (1): Kolay, zor olmayan
 27b/10
kolçak (1): Kola geçirilen kılıf
 207b/6
koltuk(ğ) (1): Kolun gövde ile
 birleştiği yer, koltuk
 285a/14
 k.(ğ)-ı (4) 175b/10, 177a/8,
 177a/9, 190b/9
 k.(ğ)-ında (1) 177a/10
 k.-ı altına koy- (1) 175b/10
komak (3): Koymak, bırakmak
 107b/15, 215a/10,
 290b/1
kon- : Konmak, bırakılmak;
 inmek
 k.-an (1) 177b/4
 k.-ar (2) 155a/11, 282a/14
 k.-dı (2) 145a/3, 227b/13
 k.-masa (1) 227b/13
 k.-maz (1) 147b/3
 k.-mış (2) 142b/13, 147b/1
 k.-mışdur (1) 178a/3
 k.-mışıdı (1) 257b/3
 k.-sa (2) 137b/14, 227b/13
 k.-up gel- (1) 141b/9
kondur- : Kondurmak, indirmek
 k.-ur (1) 282a/14
konşu (bk. **konşu**, **koñşu**) (1):
 Komşu 191b/15
 k.-dan (1) 214a/14
 k.-lar (1) 174b/1
 k.-larıyla (1) 139b/12
 k. ol- (1) 128b/8
konşu (bk. **konşu**, **koñşu**) (1):
 Komşu 191b/14
 k.-larına (1) 231a/10
koñşu (bk. **konşu**, **konşu**) : Komşu
 k.-larına (1) 93a/8
 k.-laruñı (1) 97a/6
konul- : Konulmak, bırakılmak
 k.-mışdur (1) 75b/4
kop- : Ayağa kalkmak,
 haşrolmak; meydana
 çıkmak, görünmek;
 başlamak
 k.-a (3) 194b/2, 194b/4,
 194b/15
 k.-an (1) 305b/6
 k.-maz (2) 41b/8, 41b/13

k.-miş (3) 106b/15, 107b/12, 305b/4
kopar- (1): Koparmak, çekip ayırmak; dağıtmak 205a/12
 k.-dı (1) 125b/9
 k.-dum (1) 175a/6
 k.-miş (1) 111b/10
 k.-sa (7) 107b/9, 107b/10, 118a/5, 118a/6, 149b/1, 149b/1, 238b/6
 k.-up (1) 15b/13
 k.-ur (3) 70a/10, 135a/7, 246a/8
koparmak (1): Koparmak, çekip ayırmak 125b/14
korhu (bk. **korķı**, **korķu**): Korku
 k.-yıla (2) 256b/13, 257a/15
korhulu (1): Korkulu, emin olmayan 250b/12
korķ- (4): Korkmak 86b/9, 164b/9, 198b/6, 246b/4
 k.-a (6) 92a/3, 127a/11, 127a/11, 183a/9, 183a/9, 187b/14
 k.-an (1) 263a/11
 k.-dı (2) 128a/14, 179b/3
 k.-duğı (1) 10a/11
 k.-duğından (3) 74b/14, 101a/5, 127a/4
 k.-maz (2) 127b/5, 208a/4
 k.-sa (1) 208a/8
 k.-sun (1) 217b/7
 k.-up (2) 65a/2, 127b/7
korķak (1): Korkak 16b/2
 k. ol- (2) 118b/12, 168b/15
korķı (bk. **korhu**, **korķu**)(1): Korku, 263b/2
korķmak (1): Korkmak 250b/13
 k.-dur (1) 49b/4
korķu (bk. **korhu**, **korķı**) (5): Korku 85b/4, 95a/10, 95b/13, 97b/9, 214b/8
 k.-lara (1) 87b/10
 k.-sından (1) 166b/13
 k.-ya (2) 73a/14, 79b/13
 k.-yıla (2) 9b/7, 212a/11
 k.-dur (2) 78a/10, 85b/1
 k. ve belā gör- (1) 87b/6
korķuducı (1): Korkutucu, korkutan 267b/7
 k. ol- (1) 73a/2
korķulık(ğ): Korkma
 k.(ğ)-ı (1) 76b/2

korķulu (4): Korkulu 7b/15, 12a/14, 23a/2, 92a/11
korķut(d)- : Korkutmak
 k.(d)-a (1) 80b/6
 k.(d)-ur (1) 7b/12
 k.-duğı (1) 127b/3
korķutmak (1): Korkutmak 217b/1
 k.-makdur (1) 250b/14
koruk (1): Koruk, olgunlaşmamış yeşil üzüm 110b/6
koşma (1): Tertip etmek 284a/10
kov- : Kovmak, kovalamak
 k.-an (1) 217b/2
 k.-ar (1) 284b/10
kovān (3): Kovān, arı kovānı 147a/14, 147a/14, 147b/1
kovcı (1): Kovlayıcı, gammaz, münafık 204a/8
kovcılık(ğ) : Kovlayıcılık, münafıklık
 k.-dur (2) 86a/1, 214b/6
 k.(ğ)-ıla (1) 45b/8
koy- (bk. **ko-**): Koymak
 k.-a (8) 20a/5, 96b/6, 221b/14, 234a/13, 254a/13, 266b/3, 292a/5, 294a/5
 k.-acak (1) 238a/2
 k.-alar (1) 127a/7
 k.-am (1) 184a/1
 k.-an (1) 215a/11
 k.-ar (5) 50b/15, 77b/4, 239b/8, 298b/8, 306b/15
 k.-dı (3) 133a/8, 233a/2, 247b/15
 k.-dılar (1) 183b/10
 k.-dum (1) 132a/7
 k.-mazıdı (1) 258b/2
 k.-miş (1) 203b/7
 k.-mişlar (3) 106b/10, 236a/4, 257a/10
 k.-sa (4) 175b/10, 176a/13, 232a/8, 298b/8
 k.-salar (2) 249b/5, 296b/6
 k.-sañ (1) 132a/6
 k.-up (3) 25a/14, 84a/8, 152b/14
koyun (8): Koyun, 11b/15, 116a/15, 146b/13, 158a/13, 158b/10,

	158b/12, 158b/14, 184a/11, 187a/13
koz	(7): Ceviz 46b/11, 110b/9, 118a/9, 118a/9, 118a/10, 170a/2, 185b/3
	Hindusitān k.-ın (1) 126a/2
	k.-uñ (1) 46b/12
kozak(ğ)	: Koz, kozalak
	k.(ğ)-i (1) 118a/8
köhne	Far. (1): Eski, eskimiş 126a/2
kök	: Kök
	k.-idür (1) 84b/9
kök nar	(1): Köknar ağacı 121a/6
kömür	(4): Kömür 79b/14, 85a/10, 85a/12, 85a/12
	k.-i (1) 85a/8
	k. ol- (1) 85a/14
kömürcl	(2): Kömürclü, kömür satan 227b/6, 227b/6
köprü	(3): Köprü 93a/11, 93a/14, 238b/15
köpük(g)	: Köpük
	k.(g)-i (1) 185a/11
	k.(g)-in (1) 185a/12
kör	(2): Kör, görmeyen 183a/14, 265b/10
	k. eyle- (1) 250a/6
	k. ol- (4) 170b/5, 170b/10, 177b/8, 286b/7
körlük	(3): Körlük 288b/15, 289a/10, 289a/10
körük(g)	: Körük
	k.-i (2) 85a/3, 238a/6
köse	(1): Köse, sakalı olmayan 174b/9
köseç	(1): Köse, sakalı olmayan 174b/11
köşek(g)	: Deve yavrusu
	k.(g)-i (1) 144a/12
köşk	Far. (1): Köşk 102b/4
	k.-dür (1) 232a/1
	k.-lerin (1) 66b/3
	k.-lerinde (1) 307a/6
kötrüm	(1): Yürüyemeyen, yürüyemeyecek kadar sakat 291a/1
	k. ol- (2) 130b/6, 286b/6, 291a/1
köz	(4): Köz, kor, kızıl ateş parçası 183b/14, 183b/15, 184a/1, 184a/1
	k.-den (1) 183b/15

kūbā	Ar. (1): Tuzlu balgam 290a/7
kubbe	Ar. (4): Yarım küre şeklinde kümbete benzer bina damı 102b/9, 161b/14, 162a/4, 235b/10
	k. dik- (1) 235/10
	k. yap- (1) 102b/10
kubbere	Ar. (2): Toygar kuşu 145b/3, 152a/13
kubh	Ar. (3): Çirkinlik 110a/13, 180b/12, 240b/2
	k. vir- (1) 258b/15
kuble	Ar. (1): Öpme, öpüş, öpücük 251a/13
kubūr	Ar. (2): Mezarlar, kabirler 299a/4, 305b/7
	k.-ına (1) 235a/8
kuç-	: Kucaklamak, sarılmak
	k.-a (2) 133b/10, 137a/3
	k.-ar (2) 46a/11, 46a/12
	k.-sa (1) 165b/14
	k.-up (1) 262a/7
kuçışmak	(1): Kucaklaşmak, sarışmak 251a/8
kudret	Ar.(4): Kuvvet, güç; varlık, zenginlik; kabiliyet, yetenek 10b/4, 260a/6, 288b/10, 291a/1
	k.-dür (1) 288b/12
	k.-i ol- (1) 286b/6
	k.-idür (1) 188a/13
	k. kalemi (1) 14a/10
kuds	Ar.(2): Temizlik, paklık; kutsallık, mübareklik 83a/7, 115a/8
	hazret-i k. "cennet bahçesi"
	k.-a (1) 33b/4
kudsi	Ar.(1): Kutsal; Allah'a mensup, Allah'la ilgili 6b/14
	k.-de (1) 20b/5
	k.-dür (1) 62b/1
kudsiyye	Ar.(3): Kutsal; Allah'a mensup, Allah'la ilgili 3a/1, 27b/13, 70b/12
	k.-den (1) 83a/8
	k.-yile (1) 3a/1
kudūm	Ar.(1): Uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme, ayak basma 151b/5
	k. it- (1) 175b/4

- ķudūri** Ar. (1): Ćömlekçi 228b/6
- ķufl** Ar.(3): Kilit, sürgü 235b/6, 235b/7, 235b/4
- ķul** (31): Kul,köle, hizmetçi; Allah'a göre insan 13b/13, 13b/13, 70a/9, 72a/10, 114a/10, 136b/5, 136b/12, 144b/8, 150b/5, 152b/9, 155a/4, 155a/11, 163b/6, 164b/13, 164b/14, 173b/1, 174a/7, 184a/11, 202a/8, 204a/11, 209b/5, 211a/5, 212b/7, 213b/4, 213b/12, 217a/5, 218b/5, 240b/12, 248b/13, 248b/14, 273b/12
- ķ.-a (1) 183a/11
- ķ.-da (1) 210a/1
- ķ.-dan (1) 114a/12
- ķ.-dur (2) 136a/14, 136b/4
- ķ.-ıdur (1) 134a/11
- ķ.-ıla (1) 149b/8
- ķ.-um (1) 8a/2
- ķ.-ına (2) 26a/4, 27a/9
- ķ.-ısa (7) 88a/15, 199b/1, 215a/4, 249b/13, 282a/9, 295b/9, 299a/6
- ķ.-lar (5) 10a/3, 92a/10, 183a/6, 183a/12, 209b/6
- ķ.-lara (2) 73b/2, 215b/15
- ķ.-lardur (2) 111a/5, 149a/13
- ķ.-larıdur (1) 149b/11
- ķ.-larına (2) 35b/4, 272b/1
- ķ.-larından (2) 144a/6, 149b/5
- ķ.-larını (2) 8a/1, 10b/15
- ķ.-larumuñ (1) 20b/6
- ķ.-um (1) 272a/6
- ķ.-uñ (4) 2a/11, 78a/4, 273b/13, 273b/13
- ķ. bağısla- (1) 222a/7
- ķ. ol- (4) 131a/8, 164a/1, 174a/9, 271b/9
- ķ.-lardan ol- (3) 164a/2, 168a/1, 263a/11
- ķ. kaçur- (1) 155a/4
- ķulaçlamak** (1) Kaç kulaç olduğunu ölçmek 214b/12
- ķulaķ(ķ)** (2): Kulak 174a/1, 285a/1
- ķ.(ķ)-a (1) 138a/2
- ķ.-da (1) 294a/1
- ķ.(ķ)-ı (6) 174a/1, 174a/5, 174a/8, 188b/3, 188b/3, 273b/14
- ķ.(ķ)-ıdur (1) 235b/2
- ķ.(ķ)-ın (3) 174a/4, 285a/2, 285a/4
- ķ.(ķ)-ında (2) 174a/3, 243b/5
- ķ.(ķ)-ınuñ (1) 7b/4
- ķ.(ķ)-ıyla (1) 258b/4
- ķ.-larına (1) 258b/4
- ķ.-larında (2) 243a/13, 243a/15
- ķ.-larınuñ (1) 258b/3
- ķ.(ķ)-umuñ (1) 246b/5
- ķ.(ķ)-uñ (1) 171a/9
- ķulan** (2) At veya eşek yavrusu 132a/10, 132a/11
- ķulb** (4) Kulp, sap 120b/3, 120b/6, 120b/8, 232a/14
- ķ.-a (1) 245b/6
- ķ.-ı ol- (1) 245b/2
- ķullan-** : Kullanmak
- ķ.-a (1) 163b/13
- ķulluk(ķ)** : Kulluk, kölelik
- ķ.-ı (1) 174a/9
- ķulūb** Ar. (2): Kalpler, gönüller 111a/6, 138b/6
- ķ.-ları (1) 100b/11
- ķ.-uñ (1) 156a/13
- ķulunc** Ar. (1): Bağırsak ağrısı, omuz ağrısı, kulunç 290a/11
- ķ. tut- (1) 285a/10
- ķum** (2): Kum 90a/7, 98b/5
- ķuma** (1): Kuma, bir erkeğin kadınlarından her birinin diğeriine göre adı 46a/11
- ķ.-yı (1) 46a/13
- ķumāş** Ar. (1): Kumaş, dokuma 222b/9
- ķ.-ı (1) 79a/6
- ķ.-ından (1) 128b/7
- ķ.-ını (1) 83b/6
- ķ.-uñ (1) 79a/7
- ķumāt** (Ar. kımāt) (1): Örtü, sarılacak bez 236a/4
- ķumbara** Far. (1): Kumbara 231b/2
- ķumerret** Ar. (1): Bir kuş türü, kumru 145a/15
- ķumķuma** Ar. (2): İçine zemzem, mürekkep gibi şeyler

- konulan yuvarlak testi
226b/11, 236a/3
ķummel Ar. (2): Bit 145b/15, 146a/1
ķumrı Far. (3): Kumru 145a/15, 145b/1, 151b/11
ķundak (bk. **ķunķak**) Yun. (1): Kundak 236a/4
ķunebbiķ Ar. (ķanbiķ) (2): Karnabahar, lahana 123b/15, 123b/13
ķunfuz Ar. (1): Kırpi 124a/12
ķ.-ı (1) 145b/5
ķunķak(ķ) (bk. **ķundak**) Yun.: Kundak
ķ.(ķ)-a koy- (1) 236a/4
ķur- : Kurmak, hazırlamak
ķ.-ar (1) 102b/10
ķ.-up (1) 78a/6
ķur'a Ar. (1): Kur'a, kur'a çekme 220b/5
ķ. bark- (2) 220b/5, 220b/5
ķur'acı Ar.+T. (1): Kur'a çeken 229b/3
ķurb Ar. (5): Yakınlık, yakın olma 8b/5, 41a/9, 41b/1, 273b/7, 273b/9
ķ.-dan (1) 278a/8
ķ.-ın (2) 4a/8, 14a/14
ķ. bul- (1) 267a/8
ķ.-ı ma'nevi bul- (1) 261a/12
ķurbaķa (1): Kurbaķa 31a/12
ķ.-yđı (1) 31a/15
ķurbān Ar. (2): Allah rızası için kesilen hayvan 17a/12, 199b/3
ķ.-ı (1) 199b/4
ķ. eyle- (3) 199a/15, 199b/5, 218b/6
ķ. ol- (1) 199a/15
ķurbet Ar. (1): Yakınlık, akrabalık; Allah'a yakınlık 17a/12
ķ.-ı (1) 78a/4
ķ.-le (1) 7a/10
ķurbı Ar. (1): Yakınlık, yakın olan 7a/10
ķurd (bk. **ķurt**) (9): Kurt 49a/13, 49a/15, 132a/14, 136a/7, 137a/10, 137a/13, 168b/2, 187b/5, 190a/7
ķ.-lar (5) 137a/6, 137a/7, 137a/9, 137a/12, 142a/6
ķ.-uñ (1) 49b/1
ķurda- (krş. **ķurķaķıcı** :Kurdalamak, kurcalamak, karıştırmak
ķ.-r (1) 106b/8
ķurdak(ķ) : (Diş) Kurdalayan, kurdan
ķ.(ķ)-ı (1) 232b/8
ķurķa (bk. **ķarķa**) Ar. (1): Yara, ülser 282b/3
ķurı (bk. **ķuru**) (4): Kuru, kara, toprak yer 91a/6, 91a/9, 94a/6, 97b/13
ķ.-dan (1) 94a/7
ķ.-ya (1) 93b/11
ķurı- (bk. **ķuru-**) : Kurumak
ķ.-dı (1) 188a/15
ķ.-mış (2) 88a/8, 113a/2
ķ.-sa (6) 288a/10, 288a/11, 288a/12, 288a/13, 288a/14, 288a/15
ķurit(d)- : Kurutmak
ķ.-up düşür- (1) 229a/1
ķurret-i 'ayn Ar. (1): Su teresi 123a/15
ķurş Ar. (1): Bir yıldızın görünen yüzü; yuvarlak 58a/3
ķ.-ı (1) 58a/1
ķurt (bk. **ķurd**) (1): Kurt 184a/13
ķurķa Ar. (1): Kúpe 243a/12
ķurķaķıcı (krş. **ķurda-**) (1): Karıştırıcı, kurcalayıcı 237a/12
ķurtar- : Kurtarmak
ķ.-a (3) 88a/13, 146a/13, 195a/15
ķ.-ur (1) 84a/9
ķurtıl- : Kurtulmak, selâmete çıkmak, rahata ermek
ķ.-a (30) 88a/14, 92a/10, 93b/6, 101b/9, 104a/14, 112b/1, 115a/14, 127a/5, 127a/6, 127b/1, 137a/13, 180b/6, 185b/8, 186a/2, 190a/8, 192b/13, 193a/2, 193a/3, 196b/10, 197a/3, 197b/2, 205a/8, 207a/10, 210b/9, 214a/4, 221a/6, 239b/1, 284a/1, 295b/7, 297a/13
ķ.-sa (1) 127a/5

k.-up (2) 69b/12, 126b/6
 k.-ur (2) 28a/6, 99b/14
 k.-ursin (1) 95b/4
 k.-acak kıl- (1) 96a/9
kurtılmak Kurtulmak, selâmete
 ermek, rahata ermek
 k.-dur (1) 209b/2
kuru (bk. **kurı**) (9): Kuru, kara,
 toprak yer 111b/9,
 113a/3, 119b/4, 124a/1,
 152b/10, 158b/3,
 162a/2, 185b/2, 189b/4
 k.-da (3) 94b/7, 136a/5,
 205a/7
 k.-sı (2) 117a/4, 121a/13
 k.-sından (1) 126a/5
 k. kabuğı ol- (1) 118a/12
 k. seferin it- (1) 163b/8
 k. toprak ol- (1) 214b/1
kuru- (bk. **kurı-**): Kurumak
 k.-mayınca (1) 249a/11
 k.-mı (1) 25b/9
kurūh Ar.: Yaralar, ülserler
 k.-dan (1) 248a/14
 k.-dur (1) 112b/2
kus- : Kusmak
 k.-ar (1) 188a/1
 k.-duğı (3) 188a/4, 188a/5,
 188a/7
 k.-duğın (1) 188a/11
 k.-sa (7) 188a/3, 188a/7,
 188a/8, 188a/9,
 188a/10, 188a/10,
 188a/11
kuşmak (1): Pancar; ağaçların
 baharda açtığı çiçek
 121b/1
kusmak (1): Kusmak, kusma
 188a/12
kusundu : Kusuntu, kusmuk
 k.-sın (1) 188a/2
kuşūr Ar.: Kusur, ayıp
 k. bul- (1) 157a/15
kuş (17): Kuş 21a/12,
 21b/3, 140a/15,
 153a/11, 155a/8,
 155a/10, 159a/9,
 159a/10, 168b/4,
 186a/5, 186a/6,
 188b/12, 190a/6,
 226b/12, 234b/4,
 275b/15, 283a/8
 k.-a (1) 221a/9

k.-ı (4) 139a/9, 140b/15,
 153a/2, 251b/9
 k.-ınuñ (1) 140b/13
 k.-lar (10) 125b/14, 140a/11,
 140a/12, 140a/13,
 141b/8, 145b/2, 153a/2,
 153a/3, 159b/1,
 275b/12
 k.-lardan (1) 186b/11
 k.-ların (1) 153a/9
 k.-laruñ (1) 146b/15
 k.-uñ (1) 153a/13
kuşak(ğ) (5): Kuşak, 244b/14,
 245a/1, 245a/3, 245a/8,
 245a/9
 k.(ğ)-ı (2) 245a/10, 245a/11
 k.(ğ)-ın (1) 203a/9
 k.(ğ)-ına (1) 174a/14
kuşan- : Kuşanmak,
 silâhlanmak; yapmaya
 kalkışmak
 k.-a (1) 245a/8
 k.-mı (1) 201a/15
 k.-sa (2) 201a/6, 245a/8
kuşçı (2): Kuşçu 226b/12,
 234b/4
 k.-lar (1) 234b/4
kuşluk : Kuşluk vakti, sabah
 ile öğle arasındaki vakit
 kaba k. (1) 15a/14
kuṭb Ar. (3): Bir tarikatın
 ulusu 112a/4, 262a/1,
 273a/14
kuṭṭā' (1): Kesme 154a/10
 k.i't-ṭarika (2): Yol keseciler,
 yol kesenler 193a/15,
 151b/2
kuvā Ar. (15): Kuvvetler,
 güçler 4a/3, 9b/13,
 61a/9, 9b/3, 48b/11,
 60b/6, 60b/13, 69b/8,
 69b/8, 75b/14, 78b/12,
 78b/13, 104a/13,
 112a/5, 115b/2
 k.-dan (1) 291b/3
 k.-lar (1) 69b/10
 k.-larınuñ (1) 28b/12
 k.-sı (1) 61a/4
 k.-sinuñ (1) 48b/10
 k.-ya (2) 63a/8, 245a/4
 k.-yı (1) 62a/3
 k.-yıla (1) 6b/3
kuvvet Ar. (65): Kuvvet, güç,
 kudret, sağlamlık 9b/14,

- 61b/7, 63a/4, 88a/10,
115b/11, 154a/6,
156a/15, 181a/3, 200b/6
k.-dür (21) 131a/2, 151a/11,
153b/7, 164b/13,
166a/6, 170a/4,
176b/14, 196b/12,
207b/6, 207b/8, 219a/9,
222b/7, 223a/14,
233b/6, 236a/8, 238b/8,
243b/8, 244a/8,
246b/12, 263b/5,
288b/2
k.-e (3) 159a/6, 217a/11,
280b/4
k.-i (12) 70a/7, 128a/9,
156a/13, 169b/7,
176a/10, 176a/10,
182a/5, 186b/13,
245a/2, 264b/3,
292a/14, 292b/1
k.-idür (5) 92a/14, 113a/10,
171b/9, 176a/9, 183a/8
k.-ile (2) 27b/15, 91a/10
k.-inde (1) 288b/13
k.-ini (1) 53b/8
k.-iyle (3) 96a/15, 96b/1,
153a/13
k.-leri (1) 114b/10
k.-lerile (1) 115b/11
k. bul- (6) 6b/12, 234a/8,
240a/1, 284a/14,
300b/6, 300b/7
k. dut- (1) 210b/10
k. it- (1) 222b/4
k. ol- (1) 181a/3
k. vir- (1) 266b/4
k.-i hâfizada bulın- (1) 10b/1
kuvvetlen- Ar.+T.: Kuvvetlenmek,
güçlenmek
k.-ür (1) 119a/10
kuvvetlendür- Ar.+T.:
Kuvvetlendirmek,
güçlendirmek
k.-e (1) 198a/12
kuvvetlü Ar.+T. (7): Kuvvetli,
güçlü 81a/8, 181a/9,
202b/14, 206b/1,
236a/12, 237b/8,
283b/3
k.-dür (1) 108b/14
k.-siyle (1) 173b/13
k. kimesne ol- (1) 230a/2
k. ol- (8) 16b/14, 27b/14,
113b/5, 126a/6,
202b/11, 228a/6,
245a/5, 304a/5
küy Far. (2): Köy 101b/6,
165b/15
k.-den (3) 31a/8, 101b/9,
155a/13
k.-e (4) 20a/2, 101b/7,
101b/11, 214b/13
k.-ler (1) 50b/7
kuyı (bk. kuyu) (4): Kuyu 90b/1,
90b/4, 90b/10, 91a/9
k.-dan (2) 90b/6, 218a/15
k.-nuñ (2) 91a/6, 91b/2
k.-sı (1) 106b/6
k.-ya (4) 90b/2, 91a/9,
105b/11, 200b/2
k.-yı (3) 90b/7, 91b/6,
106b/8
k. kaz- (1) 223a/1
kuyruk(ğ) (3): Kuyruk 65a/9,
152b/3, 167a/15
k.(ğ)-ı (7) 130b/67, 133a/3,
143b/14, 143b/15,
144a/1, 167a/10,
167a/10
k.(ğ)-ın (2) 127a/13, 146a/10
kuyu (bk. kuyı) (1): Kuyu 90b/13
k.-da (1) 191b/13
k.-dan (1) 90b/12
k.-lar (1) 75b/2
k.-nuñ (1) 106b/7
k.-sına (1) 90b/11
k.-ya (3) 90b/9, 91a/6,
105b/12
k.-yıla (1) 91b/7
kuyūd Ar.: Kayıtlar, bağlar
k.-dan (1) 277b/11
kuyumcı (4): Kuyumcu,
mücevherci 45b/3,
45b/4, 226a/1, 238a/6
küz Ar. (1): Bardak 236a/7
kuzāf Ar. (2): Kuzgun denilen
bir kuş 144b/15,
144b/15
kuzah Ar. (4): Renk renk olan
çizgi 65a/8, 74b/13,
74b/13, 75a/4
kūze Far. (1): Su testisi
226b/11
kuzgun (2): Kuzgun, karga
144b/15, 145a/3

ķuzu (bk. **ķuzu**) (7): Kuzu 138b/6,
158a/14, 158a/15,
158b/2, 158b/3,
158b/10, 187a/13
k.-dur (1) 225b/7
k.-nuñ (1) 159a/2
ķuzu (bk. **ķuzu**): Kuzu
k.-sın (1) 138b/7
ķuż(z)āt Ar. (3): Kadılar
138b/11, 141a/3,
145b/11
k.-a (1) 266a/13
k.-dan (1) 92a/12
k.-dur (2) 145a/15, 203b/15
ķuķucūk (5): Çok ķuķuk 42b/5,
93a/13, 168a/3, 233a/6,
234b/9
k.-leri (1) 63b/2
k.-ol- (1) 87b/9
ķuķuk (5): Kūķuk 111a/4,
134b/1, 137b/7,
144a/12, 203b/5
ķudūret Ar. (1): Keder, kaygı,
tasa 85b/7
k.-lerile (1) 53b/9
ķuffār Ar. (1): Kāfirler, inkār
edenler 201b/11
ķufr (bk. **ķufūr**) Ar. (5): Kūfūr,
inanmama, dinsizlik
201b/9, 201b/11,
247a/13, 300a/10,
304b/10
k.-e (1) 47b/5
k.-i (1) 10b/13
ķufrān Ar. (2): İyilik bilmemek,
iyiliķi inkar etmek
214a/5, 221a/8
k.-ı ni'met ol- (2) 198b/11,
268a/3
ķufūr (bk. **ķufr**) Ar.: Kūfūr,
inanmama, dinsizlik
k.-den (2) 65b/13, 166b/10
ķufv Ar. (1): Eş, benzer,
denk 241b/12
ķuhl (Ar. kehl) (1): Göze
sürme çekme 247a/13
ķul (3): Kūl 85a/2, 85a/6,
85a/11
ķulek(g) (1): Tahta kova, gerdel
91a/10
k.(g)-e (2) 91a/7, 91a/7
k.(g)-i (3) 91a/7, 91a/9, 91b/6
k.(g)-üñ (1) 91b/8

ķulĥan Far. (1): Hamamlarda
suyu ısıtmak için ateş
yakılan yer 109a/3
ķulĥancı Far.+T. (1): Hamam
ocaķını yakan ķişı 30b/1
ķull Ar. (2): Hep, bütün, çok
261a/9, 278a/2
k.-e (1) 271b/5
ķulli Ar. (1): Tamamıyla,
bütün, umumî,
büşbütün 55b/5
k.-ni (1) 80a/14
k.-si (15) 61a/10, 61a/10,
62a/15, 66a/6, 74a/12,
77b/14, 82a/2, 88b/1,
92b/3, 97a/8, 97b/2,
109b/15, 110b/8,
110b/10, 175a/3
k.-sini (2) 87a/11, 97a/5
ķullihā Ar. (1): Tamamen,
bütünüyle 275a/10
ķulliyyāt Ar.: Çokluk, bütünlük
k.-a (1) 115a/2
ķulliyye Ar. (3): Bütün, umumî
28a/9, 82a/13, 274a/11
: Bütün bütün, büsbütün
28a/9
k.-dür (1) 113b/13
ķulliyyen Ar. (2): Tamamıyla
35a/11, 37a/5
ķulüng Far. (1): Taşçı kazması
237b/3
ķummel Ar. (1): Kāmiller,
olgunlar 279b/12
k.-e (1) 259b/8
k.-lerdür (1) 49a/1
ķümmeşrā(t) Ar. (2): Armut
124a/14, 124b/1
ķunh Ar. (1): Hakikat, temel,
esas 273b/2
ķup (2): Kūp, toprak kap
96b/4, 96b/5
ķupe (6): Kūpe 243a/13,
243a/13, 243b/2,
243b/4, 243b/5, 246b/6
k.-ol- (1) 243a/15
ķürk (1): Kūrk, post 248a/10
ķürkiyy Ar. (2): Turna kuşu
151a/15, 151b/7
ķürrāş Ar. (1): Pırasa 124b/6
ķürre Ar. (1): Top, yuvarlak
nesne 236a/5
ķürsi Ar. (6): Kūrsü,
oturulacak yüksekçe yer

	236a/7, 236a/9, 268b/5, 268b/15, 269a/2, 278b/7				anlamında bir söz 197a/9
küşüf	Ar.: Keşifler, keşfetmeler; Allah tarafından verilen ilhâm		la'ın		Ar. (2): Lânetlenmiş, kovulup uzaklaştırılmış 37a/9, 48a/3
k.-a	(1) 105b/1		lâkin		Ar. (26): Ama, fakat, ancak, şu kadar var ki 17a/14, 23b/6, 31a/14, 31b/2, 38a/9, 61a/10, 69a/3, 69b/6, 69b/7, 71b/15, 84b/4, 114a/13, 119b/15, 139a/6, 142a/9, 150a/11, 167b/2, 175a/9, 185a/9, 224a/4, 262b/6, 277a/5, 277a/12, 279b/8, 279b/10, 280a/9
küt	: Kötürüm, elden ayaktan düşmek (1) 285a/11				Ar. (1): Sokağa bırakılmış yeni doğma çocuk 137b/2
k. ol-	(1) 285a/11		laķit		Ar. (2): Leylek 151b/7, 151b/9
kütüb	Ar. (4): Kitaplar 138b/15, 138b/15, 165a/12, 269a/3		laķlak		Ar. (2): Ağız çarpılması 290b/14
küzbüre(t)	(Ar. küzbere) (1): Asmacık, kişniş üzüm 124b/9		laķve		Ar. (1): Arap alfabesindeki "l" harfi 124b/10, 146b/3, 219b/11, 228b/14, 236b/2, 290b/7
-L-			lām		Ar. (3): Beddua, ilenç, Allah'ın affından uzak olma 139b/10, 174b/11, 221b/12
lā	Ar. (1): Olumsuzluk edatı 197a/9		la'ne(t)		(1) 134a/10
l.-dur	(1) 114b/3		laţif	l. it-	Ar. (13): Yumuşak, hoş, güzel 84b/5, 107a/1, 135b/1, 135b/6, 148b/11, 152b/12, 157a/5, 211b/5, 225a/13, 225a/13, 226a/12, 248b/12, 258a/6
lābin	Ar. (1): Kerpiç yapan, kerpiççi 228b/15			l.-de	(1) 252a/7
lā-büdd	Ar. (2): Lâzım, gerekli, gerek 72a/7, 82b/4			l.-dür	(6) 8b/1, 133b/15, 163a/4, 165b/13, 166b/11, 186a/7
l.-dür	(1): 44a/5			l.-idi	(1) 151a/7
lā-cerem	Ar. (2): Şüphesiz, besbelli, elbette 63a/6, 274a/13			l.-ise	(1) 220b/12
lafz	Ar. (4): Söz 63a/1, 137a/1, 140b/12, 148b/6			l. ol-	(1) 58a/4
l.-ı	(1) 63a/2		laţife		Ar. (5): Güldürecek söz veya hikâye, şaka 6b/14, 141b/4, 274a/4, 274a/7, 278a/11
l.-ından	(1) 252b/10			l. eyle-	(1) 300a/13
lağımıcı	Yun.+T. (1): Lağımıcı, pis su kanallarını temizleyen 230b/1				
laħd	Ar.: Mezar, kabir				
l.-ine koy-	(1) 298b/8				
lāhık	Ar.: Ulaşan, yetişen				
l. ol-	(3) 187b/9, 201b/14, 291b/10				
laħm	Ar. (9): Et 140a/3, 156a/15, 156a/15, 159a/7, 159a/14, 158a/5, 158a/2, 159a/8, 160b/7				
l.-ından	(1) 127a/8				
l.-inuñ	(1) 129b/2				
lā-ilāhe illa'llāh	(Ar.) "Allah'tan başka Tanrı yoktur"				

l.-i rabbāniyyeyle ol- (1) 279b/9
laṭme Ar. (1) Şamar, şaplak 219b/12
lā-yenkati' Ar. : Ardı kesilmeksizin, durmadan, hep
 l.-dür (1) 242b/8
lāyih Ar.: Hatıra gelen, içine doğan
 l.-dur (1) 3a/6
 l. ol- (2) 75b/8, 75b/8
lāyık Ar. (5): Yakışık, yakışan, yaraşır 50a/9, 50b/1, 84b/4, 202a/11, 290a/3
 l.-ısa (5) 43a/11, 50b/1, 231b/6, 236a/10, 262b/7
 l.-sa (1) 201a/15
 l. ol- (2) 53b/13, 57b/15
lāyime Ar.: Çekiştirme, serzeniş
 l.-den (1) 61b/10
laẓa Ar. (1): Cehennem'in bir adı; ateş, alev 20a/13
 l.-danam (1) 20a/13
lāzım Ar. (6): Gerek, gerekli 39a/4, 39a/6, 39a/7, 44a/13, 60a/14, 60b/1
 l.-dur (4) 14b/7, 44a/3, 44a/9, 278b/2
 l. gel- (3) 39a/1, 40a/6, 58b/15
 l. kıl- (1) 116b/3
 l. ol- (4) 44a/13, 186b/7, 234a/15, 257b/12
lebbeyk Ar. (2): "Buyurunuz, emir sizindir !" anlamına kullanılan bir söz 268a/9, 268b/1
leben Ar. (2): Süt 223a/3, 239a/2
 l.-inden (1) 308a/9
lebib Ar.: Akıllı, zeki
 l.-ine (1) 44b/11
 l.-üñüze (1) 21b/5
lebve Ar. (1): Dişi arslan 146b/3
lecāc Ar. (1): Çekişme, ayak direme 219b/11
ledün Ar.: Allah yanı
 'ilm-i l.: Alah'ın sırlarına ait manevi bilgi, gayb ilmi
 'i. l.-de (1) 9b/2
ledünni Ar. (1): Allah bilgisine ve sırlarına ait 279b/13

l.-dür (1) 161b/9
lef Ar. (1): Karışıklık, noksanlık; illet 278b/2
lefef (Ar. leff) (1): Dürülmüş, sarılmış şey 236b/2
legen Far. (2): Leğen, yayvan kap 234b/4, 245b/1
legenci Far.+T. (1): Leğen satan kişi 226b/10
legleg Far. (1): Leylek 151b/9
leh Ar.: Onun için, ondan yana; birinin çıkarına davranış
 l.-dür (1) 273b/10
lehce Ar. (1): Konuşma; dil, dil kolu 258a/8
 l.-si (1) 258a/8
leḥḥām Ar. (1): Asker 229a/2
lehv Ar. (5): Oyun, eğlence; faydasız iş 102a/9, 126a/9, 138a/13, 152a/8, 302b/4
 l.-dür (4) 117b/9, 157b/11, 163a/7, 245b/8
 l.-i (1) 196a/11
lem'an Ar.: Parlama, parıldama
 l. it- (1) 258b/9
leṭāfet Ar. (1): Güzellik, hoşluk, nezaket 96a/15
 l.-dedür (2) 254b/10, 271b/13
levāḥik Ar. (1): Ekler, eklenen şeyler 115a/1
levend Far. (1): Kabadayı 67a/8
levendlik Far.+T.: Kabadayılık
 l. it- (1) 128b/2
levḥ Ar. (10): Levha, yazı ve resim kâğıdı; Tanrı'nın güzelliği yazdığı yüz 7b/6, 8b/6, 8b/7, 11a/9, 28a/9, 28a/12, 236b/6, 236b/7, 236b/9, 236b/5
 l.-leri (1) 3a/6
levḥ-i maḥfūz Ar.: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha
 l. -da (3) 7b/6, 8b/6, 11a/9
 l. -dan (1) 43a/8
levm Ar. (2): Çekiştirme; paylama; başa kakma 220a/1, 230a/6
 l. it- (1) 155b/9

levn	Ar. (4): Renk; çeşit 110b/3, 131b/12, 258b/2, 279a/7	libās	Ar. (10): Elbise; örtü 1b/3, 45a/7, 124b/15, 151b/13, 203a/6, 248a/8, 248b/4, 249b/8, 297b/2, 302a/4
l.-i	(5) 55a/2, 112b/3, 146b/12, 248a/4, 258a/4	l.-da	(1) 166a/2
l.-idür	(1) 140a/3	l.-ı	(2) 169b/12, 302a/7
l. urin-	(1) 271b/1	l.-ıla	(3) 78a/8, 165b/13, 271a/5
levvāme	Ar. (3): Çekiştirici, başa kakıcı 62a/11, 62b/5, 62b/6	l.-ın	(2) 284b/2, 302a/5
l.-den	(1) 62a/8	l.-inuñ	(1) 249b/9
l.-nüñ	(2) 61b/10, 62a/5	l.-lar	(1) 5b/12
levz	Ar. (1): Badem 124b/10	l.-ları	(1) 220b/12
ley	Ar. (1): Kap, zarf 219b/15	l.-larıla	(1) 300a/5
leyl	Ar. (5): Gece 1b/1, 13b/12, 40b/15, 67a/13, 67a/15	l.-ların	(2) 145a/13, 167a/4
l.-de	(3) 15b/1, 67a/12, 67a/14	l. ol-	(2) 67a/14, 302a/6
l.-üñ	(4) 14b/14, 15a/4, 40b/11, 41a/11	licām	Ar. (1): Hayvanların ağzına vurulan gem 236b/3
l.-i libās it-	(1) 1b/3	lif	Ar. (1): Bitkilerin telleri didiklenerek yapılan gevşek yumak, tel 230b/11
leyyin	Ar. (1): Yumuşak 160b/13	l.-den ol-	(1) 232a/4
l.ül- tu'm ol-	(1) 160a/9	l.-inden	(1) 236b/2
leziz	Ar. (6): Lezzetli, tatlı 86b/11, 90a/1, 96a/7, 96a/10, 185b/3, 215b/12	lifaf	Ar. (1): Bohça; cerrah sargısı 236b/2
l.-dür	(1) 113b/15	lifife	Ar.: Kimi çiçeklerin etrafını çeviren değişik yapraklar
l. ol-	(1) 185a/11	l.-si	(1) 2b/1
lezzāt	Ar. (2): Lezzetler, tatlar, çeşniler 115b/13, 181a/11	lihāf	Ar. (1): Yorgan, örtünecek şey 236b/9
lezzet	Ar. (4): Tat, çeşni 81b/14, 85b/8, 115b/8, 115b/14	li-hāzā	Ar. (1): Bunun için, bundan dolayı 254b/14
l.-dür	(3) 119a/7, 135b/7, 163b/11	lih̄ye	Ar. (1) Sakal 174a/11
l.-e	(1) 116a/14	lika	Ar.: Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek
l.-inden	(1) 41a/6	l. koy-	(1) 239b/8
l. bul-	(1) 31b/6	likin	Ar.+Far. (4): Lâkin, fakat, ama 2a/15, 38a/15, 90b/5, 274a/8
l.-in bul-	(1) 31b/5	linet	Ar.: Yumuşaklık, nezaket; gevşeklik, rahatlık
liš(ş) (bk. luşş)	Ar. (2): Hırsız 130b/9, 136a/12	l.-i	(1) 179b/1
l.-dur	(1) 128b/6	lisān	Ar. (9): Dil, konuşulan dil 68a/10, 171b/14, 172a/4, 238a/9, 290b/10, 290b/12, 273b/10, 277a/12, 290b/8
li	Ar. (9): - için, - ötürü, - dolayı, yüzünden 158b/6, 158b/6, 219b/13, 219b/13, 219b/15, 219b/15, 253a/15, 276b/12, 276b/12	l.-da	(1) 241a/5

l.-dur	(1) 234a/7
l.-ı	(4) 172a/1, 182a/3, 238a/11, 290b/10
l.-ıdur	(3) 182a/3, 207a/4, 238a/9
l.-ın	(1) 197b/14
l.-ında	(1) 172a/7
l.-ından	(1) 109a/12
l.-uñ	(2) 172a/6, 263b/13
livāta	Ar. (1): Erkekler arasındaki cinsî sapıklık 219b/13
l.-dur	(1) 140b/14
l.-ya	(1) 100a/14
l. it-	(8) 140b/14, 141b/15, 146b/13, 149a/6, 152b/10, 211b/1, 237a/2, 220b/4
l. itmiş ol-	(1) 188b/11
liyākat	Ar.: Lâyık olma, yararlık, hüner
l. ol-	(1) 8b/10
loḵma	Ar. (1): Lokma 163a/8
l.-da	(1) 161a/1
lu‘b	Ar.: Oyun, eğlence
l. it-	(1) 230b/9
luḡāt	Ar. (1): Milletlerin konuştukları dilleri ve bunların sözcükleri 135b/15
l.-ıla	(1) 187a/1
luḡat	Ar. (2): Bir milletin konuştuğu dil ve bunların her bir sözcüğü 135b/15, 136a/9
luḡaz	Ar. (1): Bilmece, bulmaca 282b/11
luḵha	Ar. (2): Deve, süt devesi 185a/3, 185a/4
luş(ş) (bk. lışş)	Ar. (2): Hırsız 144b/5, 229a/4
l.-dur	(1) 148b/5
l.(ş)-dur	(1) 138b/8
luṭf	Ar. (2): İyilik, iyilikte bulunma; hoşluk, güzellik 74b/6, 78a/3
l.-ıla	(2) 187b/15, 215a/8
l.-ıyla	(1) 260b/7
l.-uñıla	(1) 3a/13
l.-larıla	(1) 3b/11
l.-ı keşire	iriş- (1) 308a/15
l. it-	(3) 8a/1, 283a/10, 290b/14
lubb	Ar. (1): İç, öz 114a/1

luffāh	Ar. (1): Eskiden büyücülükte kullanılan büyük ve geniş yapraklı, kokulu bir bitki 124b/15
luḥūm	Ar. (1): Etler 228a/12
lūlū	Ar. (4): İnci 93a/5, 188a/9, 245b/11, 246a/5
l.-ler	(1) 218a/11
l.-lerle	(1) 243a/15
l.-ye	(1) 245b/12
l. iriş-	(1) 77a/10
luşūs	Ar. (1): Hırsızlar 151b/2
l.-a	(2) 148a/11, 154a/11

-M-

ma‘	Ar. (1): İle, beraber, birlikte 160b/6
m. kızb-i fāsık ol-	(1) 238a/13
mā	Ar. (6): Su 10b/11, 91b/11, 106a/4, 153a/2, 222a/4, 291a/3
m.-nuñ	(1) 106a/5
m.-i şāfi iç-	(1) 86b/2
ma‘a	Ar.: İle, beraber, birlikte
m.Allāh ol-	(1) 278a/7
mā-‘adā	Ar.: -den başka
m.-ya	(1) 83a/6
ma‘ahāzā	Ar. (5): Böyle iken, bununla beraber 39a/1, 43a/15, 256b/13, 273a/7, 273a/11
ma‘ālīm	Ar. (1): İzler, nişanlar, eserler 271a/10
ma‘āmelāt	Ar.: Muameleler, davranmalar, davranışlar, işler
m.-ında	(1) 224a/4
ma‘ānī	Ar. (14): Mânâlar 7a/2, 8b/9, 9a/9, 28a/6, 59b/4, 59b/4, 77b/6, 83a/8, 113b/13, 114b/15, 114b/15, 115a/1, 154a/1, 272a/1
m.-de	(1) 26b/2
m.-ye	(1) 34a/4
ma‘ārīf	Ar. (10): Marifetler, bilimler; bilgi 68a/15, 71b/13, 77b/5, 77b/7, 78b/11, 112a/6,

- 114b/13, 117a/3,
156a/13, 159b/14
m.-dür (1) 245b/15
m.-ile (2) 61b/7, 115b/7
ma'āşī Ar.: Âsılıkler, isyanlar;
günâhlar
m.-den (2) 208b/11, 292b/3
m.-ye (2) 193a/6, 306b/6
ma'āş Ar. (2): Yaşayış, dirlik;
geçinecek şey 1b/2,
250b/12
m.-a (1) 157a/9
m.-ı (2) 80a/13, 139b/15
m.-ıdur (1) 183b/2
m.-ında (2) 157b/6, 163a/4
ma'āşir Ar. (1): Topluluklar,
gruplar 40b/1
ma'āza'llāh Ar. (1): Allah korusun !,
Allah esirgesin ! 152b/1
mā-beyn Ar. (1): İki şey arası;
haremlerle selâmlık
arasındaki oda 180b/11
m.-de (1) 279a/11.
m.-inde (3) 135b/8, 145a/10,
176b/4
m.-ümüzde (1) 279a/7
mā-beyne-hümā Ar. (1): Arası,
araları
ma'būd Ar. (1): Kendisine
ibadet edilen, Allah
64b/13
mādām Ar. (4): Madem, çünkü,
değil mi ki 21a/13,
21b/3, 158a/3, 274a/10
mādde Ar.: İş, mesele; madde
m. it- (1) 157a/1
māddiyye Ar.: Madde ile ilgili olan
m.-ye (1) 115a/1
māde Far. (1): Dışı 146b/12
ma'den Ar. (2): Maden, cevher
77b/8, 156b/14
m.-ine (1) 133a/9
ma'denī Ar. (2): Madenle ilgili
5b/9, 241b/7
ma'deniyyāt Ar.: Madenden yapılmış
nesneler, madenler
m.-dan (1) 83a/12
maḍrūb Ar.: Darbolunmuş,
dövülmüş
m.-dan (1) 233b/13
ma'dūd Ar. (1): Sayılı, sayılmış;
belli 39a/11
ma'dūm Ar.: Yok olan, mevcut
olmayan
m.ü'l-māl ol- (1) 248b/14
ma-fi'l-bāb Ar. (1): Kapı içinde
49b/4
mağāra Ar.: Mağara
m.-da (2) 130b/3, 150a/15
m.-ya (3) 100a/8, 100a/10,
100a/12
mağārib Ar. (1): Garplar, batılar
53b/10
mağdūr Ar.: Haksızlığa uğramış
m.-dur (1) 104b/12
mağfiret Ar. (2): Allah'ın
kullarını bağışlaması,
yargılaması 78a/3,
267b/1
m.-ile (1) 266b/14
m.-iyle (1) 217b/11
m. it- (5) 93b/4, 127b/5,
266b/3, 267b/1, 267b/1
m. ol- (2) 81a/12, 301a/14
mağfūr Ar. (2): Allah tarafından
günahları affedilmiş
olması için dua edilen
kişi 215a/13, 299a/13
m. ol- (1) 219a/3
mağlūb Ar. (1): Yenilmiş, galip
gelinmiş 282b/3
m.-dur (1) 220a/15
m. ol- (11) 48b/13, 67a/12,
70a/6, 81a/3, 196a/15,
198b/10, 202b/1,
204b/2, 220a/14,
287a/12, 296a/15
mağlūbiyyet Ar. (1):
Mağlupluk, yenilme
128a/10
mağlūl Ar.: Zincire vurulmuş
m.-dur (2) 208b/9, 208b/10
mağmūm Ar.: Gamlı, kederli,
tasalı
m.-ısa (1) 199b/2
mağrib Ar. (6): Garp, batı;
akşam 54b/1, 55b/13,
69a/8, 151a/8, 193a/6,
256b/5
m.-den (13) 54a/2, 54a/4,
54a/5, 54b/2, 55b/11,
55b/14, 58a/9, 58a/10,
73b/1, 74a/5, 83a/1,
122a/9, 305b/4
m.-e (5) 64b/15, 65a/4,
69a/6, 79a/5, 91a/10
m.-i (5) 54a/12, 54a/14,
58a/13, 74a/4, 83a/4

- mağşüb** Ar.: Zorla alınmış, gasbolunmuş
 m.-dan (1) 256b/7
- mağsül** Ar.: Yıkanmış, guslolmuş
 m. ol- (1) 248a/6
- mağşüş** Ar. (1): Karışık, saf olmayan, katışık 226b/1
- mağzübn** Ar. (1): Gazap edilenler, kendisine kızılanlar 299b/15
- maḥabbet** Ar. (8): Sevgi 107b/4, 113a/10, 113a/11, 223b/7, 246a/4, 250a/5, 250a/6, 251a/3
 m.-dür (3) 156a/9, 250a/7, 251b/9
 m.-e (2) 218b/11, 229a/15
 m.-i (1) 224a/9
 m.-idür (1) 122a/5
 m. it- (11) 136b/8, 151a/13, 151b/1, 151b/9, 206a/7, 238b/7, 251b/11, 251b/12, 253a/4, 258a/12, 263a/11
 m. ol- (1) 231b/11
 m.-ile ol- (1) 251a/15
 m.-lerin götür- (1) 206a/9
- maḥabbeten** Ar. (1): Sevgiyle 253a/5
- maḥabbetu'llāh** Ar.: Allah sevgisi
 m.-a (1) 223b/8
- maḥal(l)** Ar. (1): Yer 301b/7
 m.-idür (1) 177b/8
 m. ol- (1) 60b/7
- maḥāll** Ar.: Yerler
 m.-i (1) 274a/14
- maḥalle** Ar. (3): Mahalle, şehir veya kasabanın bölündüğü kısımlardan her biri 97b/6, 101b/5, 215b/1
 m.-de (2) 140a/13, 284b/10
 m.-den (1) 215b/2
 m.-sinde (1) 300b/9
 m.-sine (1) 155b/13
 m.-ye (1) 202b/4
 m.-yse (1) 202b/5
- maḥārim** Ar.: Haram olan, mahrem olan şeyler
 m.-den (1) 195b/1
- mā-ḥaṣāl** Ar. (1): Hasıl olan, meydana gelen şey 32a/2
- ma'a-hazā** Ar. (1): Bununla beraber 256b/13
- maḥbere** Ar. (1): Hokka, divit 241b/3
- maḥbis** Ar.: Hapishane
 m.-e (1) 208b/6
- maḥbūb** Ar. (8): Sevgili, sevilen 135b/1, 145a/14, 160b/13, 166a/2, 212a/12, 263b/9, 266b/10, 268a/14
 m.-dur (1) 274a/15
 m.-i (1) 274a/15
 m.-in (2) 162a/14, 163a/8
 m.-ısa (1) 229b/8
 m.-larına (1) 250b/10
 m.-rak ol- (2) 61b/6, 62a/1
- maḥbūbe** Ar. (4): Sevilen kadın, sevilmiş kadın 105a/1, 107a/5, 239a/12, 248b/3
 m. ol- (1) 133b/4
- maḥbūbl** Ar.: Sevgiliye ait
 m.-de (1) 273b/8
- maḥbūs** Ar. (8): Hapsolünmüş, bir yere kapatılmış 47a/10, 103a/8, 141b/12, 170b/6, 192a/13, 217a/9, 261b/8, 261b/9
 m.-a (1) 266a/15
 m.-ısa (8) 72b/12, 106a/3, 109b/1, 191b/1, 202a/14, 208b/2, 215a/4, 221a/14
 m.-lar (1) 299a/1
 m.-lardur (1) 141b/9
 m. ol- (3) 202a/9, 212a/10, 306a/10
- maḥcūb** Ar.: Örtülü, perdeli
 m.-dur (1) 271b/3
- maḥdūş** Ar.: Tırmalanmış
 m.-a (1) 287a/8
 m. ol- (1) 287a/8
- maḥfl** Ar. (3): Gizli, saklı 19b/2, 27b/1, 31b/10
 m.-dür (1) 41b/2
 m. ol- (1) 24b/4
- maḥfil** Ar.: Yer, oturulacak yer
 m.-de (1) 218a/6
 m.-lerdür (1) 83a/4
 m.-lere (1) 83a/3
- maḥfūz** Ar.: Saklanmış, korunmuş
 m. ol- (1) 198a/4

māhir	Ar.: Maharetli, becerikli	maḥşūr	Ar. (2): Kuşatılmış, sınırlanmış; belli 39a/10, 39b/9
m.-dür	(1) 204a/9		
m. ol-	(1) 222a/13	maḥsūs	Ar. (1): Hissedilen, bilinen, belli
māhiyyet	Ar.: Bir şeyin aslı, esası	m.-ı hâriciden ol-	(1) 28a/11
m.-i	(1) 15b/1	maḥşüş	Ar. (5): Özel, başkasında bulunmayan, ayrı 4a/2, 9b/3, 42a/15, 62b/13, 198b/14
m.-in	(2) 3b/15, 6b/1	m.-a	(1) 28a/7
maḥkeme	Ar. (1): Mahkeme	m.-dur	(3) 7a/9, 8a/12, 285a/1
	204a/13	m. kıl-	(1) 15a/12
maḥlūk	Ar.: Yaratılmış, yaratık	maḥşüşa	Ar.: Hususî, özel
m.-dur	(1) 61a/5	m.-sın	(1) 255a/15
maḥlūkāt	Ar.: Yaratılmış olanlar, canlılar	maḥsūsen	Ar. (2): Duygularla, hislerle ilgili olarak 261b/5, 261b/7
m.-dan	(1) 49b/15	maḥşer	Ar. (2): Kıyamet günü ölülerin dirilip toplanacakları yer 269a/9, 269a/13
m.-ina	(1) 43a/7	m.-de	(1) 194a/13
m.-ında	(1) 49a/11	maḥtüm	Ar. (1): Mühürlenmiş; kilitlenmiş, bağlanmış 240a/3
m.-ından	(1) 271b/1	m. ol-	(1) 240a/2
m.-uñ	(1) 146a/8	ma'hūd	Ar. (1): Ahdedilen, bilinen, sözleşilen; sözü geçen 174a/11
maḥmid	Ar.: Hamdetme, şükretme; övülme, övgü	m.-dan	(1) 174a/12
m.-e	(1) 18a/9	maḥz	Ar. (1): Halis, katkısız, tam; aslı 273a/2
maḥmil	Ar. (3): Deve üzerine konulan sepet; her yıl Hameyn'e hacı kafillesiyle gönderilen armağanlar 17a/14, 25a/7, 41a/1	maḥzül	Ar.: Hor, hakir, perişan
		m.-dur	(1) 26b/3
maḥmūd	Ar.: Hamdolanmış, övülmeye değer	maḥzün	Ar. (2): Hüzünlü, tasalı, kederli
m.-a	(2) 101b/5, 240b/5	m.-isa	(1) 283b/15
m.-dur	(3) 70a/8, 159b/7, 233a/14	m. ol-	(3) 208b/9, 237a/1, 306a/10
m. ol-	(7) 24a/8, 164b/4, 170a/4, 194a/14, 196b/9, 252a/8, 298a/7	māide	Ar. (5): Üzerinde yemek bulunan sofraya; yemek, ziyafet 156a/5, 156a/7, 156b/9, 159b/4, 156a/3
maḥmūl	Ar.: Yüklenmiş, bir şey üzerine kurulmuş	m.-den	(1) 156a/5
m. ol-	(1) 261b/2	m.-yi	(1) 156a/12
maḥmūm	Ar.: Hummaya, sıtmaya tutulmuş	m. ko-	(1) 156b/5
m.-dur	(2) 127a/7, 286b/3	ma'in	Ar. (1): Saf, akar su 75b/3
maḥrec	Ar.: Çıkış yeri	m.-dür	(1) 75b/3
m.-i	(1) 31b/15	ma'işet	Ar. (3): Yaşama, yaşayış; geçinme, geçinmiş, geçinmek için
maḥrem	Ar. (1): Haram olan; nikâh düşmeyen 188b/9		
m.-i	(1) 179a/4		
m.-ine	(2) 198b/2, 198b/8		
maḥrūm	Ar. (1): Bahtsız, istediğini elde edemeyen		
m. it-	(1) 192a/10		
m. kal-	(1) 24b/15		
m. ol-	(1) 132b/12		
maḥşūl	Ar. (1): Ürün, meydana gelen şey 110b/5		
m.-den	(1) 110b/7		

gereken şey 128a/7,
160a/6, 233a/13
m.-de (2) 92a/2, 157a/4
m.-dür (2) 156a/3, 175a/14
m.-e (2) 109a/8, 226b/5
m.-i (10) 56b/11, 94a/13,
106a/8, 109a/14,
132b/13, 157a/6,
177a/3, 242b/7,
248a/10, 285a/9
m.-idür (2) 108a/7, 183a/4
m.-inde (8) 142a/4, 184a/14,
214a/7, 218a/13,
233b/9, 247b/2,
285b/10, 287b/6
m.-inden (2) 32a/2, 160a/5
m.-ine (1) 90a/8
maḳābir Ar. (4): Mezarlar
298b/15, 298b/15,
299a/1, 304b/2
m.-den (1) 301a/6
maḳ'ad Ar.: Oturak yeri, geri,
kış, makat
m.-ından (2) 134b/12, 137a/9
maḳāl Ar.: Söz, lâkırdı;
söyleme, söyleyiş
m.-i (1) 275b/2
m. ol- (1) 275b/4
maḳām Ar. (14): Durulan,
durulacak yer, durak;
me'muriyet, memurluk
yeri 58b/6, 68a/13,
95a/7, 100b/4, 243a/14,
259b/14, 261a/12,
268b/6, 268b/13,
270b/9, 278b/10,
279b/8, 307b/11,
307b/11
m.-a (3) 34b/8, 69b/10,
261b/2
m.-da (8) 23a/6, 38a/9,
38a/15, 39b/14, 44b/3,
268b/8, 275b/2, 275b/4
m.-dandur (1) 268b/8
m.-dayiken (1) 75b/9
m.-idur (1) 172a/15
m.-ına (4) 130b/3, 173b/7,
173a/7, 173b/15
m.-larıdur (1) 172a/13
m.-uñ (2) 20a/11, 48a/12
maḳāmāt Ar.(1): Makamlar;
meclisler, topluluklar,
kalabalıklar 114b/13

maḳām-ı İbrāhīm Ar.: Kâbe'de
saklı bulunan bir taş
m.-de (1) 199a/4
maḳbere Ar.(1): Mezar, mezarlık
221b/4
maḳbül Ar.(1): Kabul olunmuş,
alınmış, alınan;
beğenilen, hoş
karşılanan 229b/8
m. kıl- (1) 3b/5
m. ol- (3) 115b/4, 192b/1,
224b/9
m.ü'l-kelām ol- (1) 56b/4
m.ü'l- kâvl ol- (2) 251a/14,
251b/5
nā-m. ol- (1) 303a/1
maḳhūr Ar.(2): Kahrolunmuş,
yenilmiş; Allah'ın
gazabına uğramış
141b/12, 159b/13
m.-dur (1) 282b/3
m. ol- (2) 220a/15, 267a/11
maḳlūb Ar.(3): Kalbolunmuş,
altı üstüne getirilmiş,
ters döndürülmüş
129a/10, 146b/13,
168a/14
maḳşūd Ar.(11): Kasdolunan,
istenilen şey, istek
9a/10, 14b/12, 36b/9,
58b/7, 58b/7, 96a/11,
96b/1, 155a/7, 178a/8,
273a/9, 275a/4
m.-ına iriş- (1) 94b/14
m.-ından (1) 51b/9
m.-uñ (1) 10a/10
m. idin- (1) 284a/7
maḳta'a Ar. (1): Üzerinde kamış
kalemin ucu kesilerek
düzeltülen kemik, şimsir
veya madenden yapılmış
âlet 242b/7
maḳtū' Ar. (4): Kesilmiş
111b/2, 122a/2,
122b/15, 182a/11
maḳtūl Ar. (1): Katledilmiş,
öldürülmüş 143a/13
m. ol- (1) 216a/8
ma'kūl Ar. (1): Akla uygun,
mantıklı, anlayışlı
113b/14
maḳūl Ar.: Söylenilmiş,
denilmiş
m.-dan (1) 27b/2

māl

Ar. (238): Mal, servet,
varlık 16b/7, 40b/1,
52b/6, 64b/3, 77a/2,
77a/10, 79a/9, 79b/15,
87a/15, 88a/3, 90a/8,
90b/10, 91a/1, 94b/3,
94b/10, 96b/6, 96b/7,
98b/8, 105a/5, 107b/1,
110a/7, 111a/15,
113a/4, 117b/8, 120a/1,
137b/611

m.-a

(30) 46a/8, 86b/5,
90b/1, 98b/7, 135b/9,
146b/7, 147b/7,
158b/15, 168b/5,
170a/15, 170b/4,
171a/2, 174a/11,
175b/3, 175b/13,
184a/9, 196a/10,
197b/2, 198a/8,
207a/13, 210b/9,
211b/3, 214a/3,
217a/11, 222a/10,
237b/12, 244b/12,
246a/15, 285b/14,
287a/9

m.-am

(1) 177b/1

m.-da

(2) 72b/15, 266b/15

m.-dur

(113) 46a/8, 86a/12,
88b/4, 88b/8, 96b/5,
97a/3, 104a/15, 110b/8,
110b/8, 112a/1,
112a/13, 113a/12,
116b/8, 117a/4, 118a/9,
118b/8, 119a/1, 120a/5,
123a/3, 124a/12,
124a/14, 124a/15,
124b/10, 125a/15,
126b/7, 126b/11,
128a/11, 130b/9,
130b/15, 131a/1,
132a/6, 132b/5, 133a/4,
134b/3, 135a/1, 135a/3,
138b/15, 139a/8,

m.-i

(77) 77a/13, 77b/4,
79b/3, 88a/5, 93a/11,
104a/6, 112a/8,
121b/12, 123a/3,
125a/11, 128a/6,
133a/2, 133a/6, 134a/4,
144a/14, 154a/9,
158a/11, 162b/13,
168b/13, 174b/15,
175a/3, 175a/8, 175b/1,

175b/10, 176a/12,
177a/7, 178a/12,
178b/13, 180b/9,
181a/7, 181a/8, 182b/9,
184a/11, 185b/6,
185b/7, 188b/7, 190a/9,
197a/13, 200b/13,
209a/3, 209b/14

m.-içun (1) 290a/8

m.-ıdur (5) 77b/5, 141a/9,
179a/5, 183a/7, 188a/13

m.-ıla (14) 46b/12, 76b/11,
102a/11, 128a/3,
160b/4, 169b/15,
182b/9, 189b/7,
215a/10, 215b/9,
219a/6, 285b/6, 287a/6,
290a/8

m.-in (42) 134a/4, 134b/3,
158a/5, 158b/15,
159a/11, 160a/13,
168b/7, 171a/5, 175b/6,
177a/8, 179a/7,
179b/11, 179b/15,
180b/7, 185b/1, 186a/3,
186a/4, 188b/5, 189b/5,
189b/5, 196a/12,
213a/10, 219a/10,
223b/10, 225a/14,
225a/15, 225b/8,
227b/7, 236a/2, 237b/4,
237b/5, 243a/7,
251a/11, 252a/3,
252a/3, 266a/4,
283b/12, 285b/5,
288b/8, 290a/9, 293b/2,
294a/4

m.-ina (15) 51a/13, 88b/15,
125a/7, 125a/8, 160a/4,
169a/2, 179a/8, 182b/6,
188a/6, 212b/11,
220b/8, 288b/8, 292b/2,
293b/6, 302a/4

m.-ında (9) 84b/14, 151a/3,
153b/4, 161a/10,
236a/14, 285b/12,
287b/8, 292b/8, 302a/5

m.-ından (6) 112a/3, 189a/12,
210b/5, 240b/2, 295b/2,
302b/12

m.-ını (4) 80a/1, 101a/1,
106b/2, 247b/12

m.-inuñ (2) 237a/14, 249a/15

m.-ıyla (2) 87b/2, 200a/10

- m.-ları (1) 77a/8
m.-ların (4) 65a/13, 70b/6, 76b/13, 229b/14
m.-um (1) 232a/12
m.-uñ (4) 79a/10, 87a/13, 134b/9, 230b/6
m. bul- (4) 137a/14, 174b/3, 214a/15, 295b/5
m.-ı harām vir- (1) 188a/4
m.-ı helāl ol- (1) 33a/15
m. ol- (1) 245a/7
m.-ına kon- (1)
m.-ınuñ zekātın vir- (1) 175a/4
m.-ı mirās yi- (1) 124b/2
m.-ı ribā yi- (1) 297b/6
m.-ı helāl yi- (1) 190a/14
m.-ı çok ol- (1) 286b/4
mā-lā-ya'ni Ar. (1): Mânâsız, faydasız 29a/13
m.-den (1) 197b/14
m. it- (1) 174a/11
mā-lā-yuṭāk Ar. (1): Dayanılmaz, karşı konulmaz teklif 235b/15
māl-dār Ar.+Far. (2): Malı olan, zengin 116a/8, 207b/6
m.-lar (1) 210a/4
m. ol- (2) 146a/9, 168a/3
mālī Ar.: Mal ile ilgili
m.-dür (1) 140a/2
mālīk Ar.: Sahip
m.-idür (1) 153a/8
m.-in (1) 306b/8
m. ol- (25) 27b/11, 56b/3, 71a/7, 85a/4, 87a/12, 87a/12, 106b/5, 111a/12, 115a/10, 127a/12, 131b/3, 131b/4, 142a/9, 143a/8, 147a/1, 148b/14, 149a/9, 195b/2, 218b/4, 220b/8, 222a/10, 223a/6, 247a/6, 247a/12, 249a/15,
ma'lūm Ar. (1): Bilinen, belli 27a/4
m.-ca (1) 63a/15
m.-dur (8) 7a/5, 23a/14, 62a/10, 63a/1, 115b/12, 159b/4, 183b/6, 259a/8
m.-ısa (1) 47a/5
m. bil- (1) 231a/14
m. it- (12) 27b/9, 32a/5, 126b/14, 140a/8, 140b/11, 148b/5, 188b/9, 210b/7, 257b/9, 259a/11, 269a/14, 299b/11
m. ol- (37) 2a/12, 9a/11, 9b/1, 9b/14, 13a/6, 14b/12, 15b/9, 18b/9, 20a/4, 20b/6, 24b/13, 28b/4, 29b/8, 30a/1, 30b/6, 30b/7, 31a/11, 31b/15, 34b/13, 38a/3, 38a/14, 41b/2, 48a/1, 120a/11, 120a/12, 152b/5, 157b/6, 164b/15, 165a/11, 171b/15, 173b/7, 179b/1, 218b/4, 259a/3, 259a/15, 268b/2
m.-ı ol- (3) 135a/1, 188b/10, 239a/15
mā-melek Ar.: Nesi varsa, varı yoğu , olanca şey
m.-ine (1) 181b/6
ma'mūr Ar. (4): Bayındır 64a/9, 146b/5, 146b/5, 147a/11
m. ol- (3) 59b/8, 108a/6, 200a/2
ma'mūre Ar.: Bayındır olan yer, şehir, kasaba
m.-ye (1) 111a/6
ma'nā Ar. (3): Mânâ, anlam, akla yakın sebep 58b/7, 24b/7, 24b/7
m.-nuñ (1) 95b/12
m.-sı (4) 24a/10, 38b/5, 161b/13, 193b/8
m.-sında (1) 40b/13
m.-ya (2) 25a/12, 280a/9
m.-yiçun (1) 43b/7
mancınık Yun. (3): Mancınık 205b/4, 205b/6, 205b/3
ma'nevi Ar. (2): Mânâya ait, madde dışı olan 8b/6, 261a/12
m.-ye (1) 105a/15
ma'ni Ar. (9): Anlam, mânâ 8a/15, 60a/7, 63a/1, 63a/7, 135b/13, 268a/13, 272b/7, 269a/8, 269b/6
m.-de (2) 48b/3, 48b/4
m.-yi (1) 269a/3
m.-lerden (1) 95a/14
m.-si (3) 25a/2, 38a/1, 39b/12

- m.-ye (1) 272b/14
m.-yile (1) 46a/5
m. arasında ol- (1) 24b/6
m. üzerine ol- (1) 269b/4
- māni'** Ar. (6): Men eden, geri bırakan, engel olan
23a/11, 39b/14, 39b/14, 39b/14, 250a/12, 261b/11
- m.-dür (1) 259a/9
- māni'a** Ar. (1): Meneden şey, engel, özür 39b/13
- manḳur** (1): Mangır, para, akçe 247b/14
- manşıb** Ar. (3): Makam, rütbe, derece; payına düşen
166a/15, 191b/3, 228b/8
- m.-a (2) 169b/10, 170a/7
m.-dur (1) 170a/1
m.-i (3) 56b/10, 169b/11, 169b/14
- m.-ından (2) 168a/4, 206a/1
- manşūr** Ar.: Allah'ın yardımıyla galip gelmiş, üstün gelmiş
m.-dur (2) 26b/4, 282b/2
m. ol- (10) 93a/3, 121a/15, 196a/1, 208a/6, 214b/7, 266a/7, 267a/4, 280b/5, 281a/15, 281b/15
- manṭıḳ** Ar. (1): Mantık, aklî tutarlılık 181b/4
- manẓar** Ar. (2): Nazar edilen, bakılan, görünüş 87a/8, 138a/11
- manẓūm** Ar. (1): Sıra, dizi 246a/6
- manẓūr** Ar.: Görünen, görünmüş; beğenilen
m. ol- (1) 3b/4
- marāz** Ar. (17): Hastalık, dert, belâ 45a/5, 52b/2, 116a/7, 121a/14, 124a/10, 127a/5, 145a/5, 168a/5, 197b/15, 248a/1, 290a/4, 291a/4, 291a/10, 292b/7, 292b/8, 303b/5, 305a/14
- m.-a (3) 46a/3, 146b/10, 183a/13
m.-da (1) 138a/9
- m.-dan (4) 198a/6, 213b/12, 303b/6, 305a/15
- m.-dur (37) 46b/15, 92a/2, 92a/4, 92a/5, 93b/9, 102a/12, 108b/7, 112a/13, 112b/10, 112b/11, 116a/12, 119a/13, 120b/8, 121a/2, 124a/15, 131a/14, 134a/12, 145b/6, 145b/12, 148a/13, 148a/14, 149b/2, 158a/1, 160b/10, 161a/2, 161a/10, 184b/5, 184b/6, 184b/7, 201b/10, 204a/5, 213a/3, 235b/4, 249b/11, 285a/11, 287b/12, 302a/5
- m.-i (1) 294a/2
m.-ıla (4) 53a/13, 215b/10, 267b/4, 303b/7
- m.-ına (1) 146a/14
m.-ından (2) 55b/12, 147a/4
- marāzī** Ar.: Hastalıkla ilgili; hastalıklı
- m.-nüñ (1) 148a/3
- ma'rifet** Ar. (25): Hüner, ustalık; bilme, biliş 83b/15, 84a/2, 259a/2, 7a/2, 58a/8, 58a/12, 78b/9, 78b/14, 78b/14, 79a/1, 83b/1, 83b/4, 83b/7, 83b/9, 83b/11, 83b/12, 84a/3, 84a/4, 84a/6, 84a/9, 84a/12, 84a/13, 84a/15, 84b/1, 106a/8
- m.-e (1) 83b/14
m.-i (3) 76a/15, 159b/11, 264b/8
- m.-ile (2) 58a/11, 84a/11
m. ol- (1) 280a/10
- marīz** Ar. (11): Marazlı, hastalıklı; hasta 16b/2, 47a/9, 155b/11, 164a/2, 197a/9, 208a/12, 229a/4, 237a/1, 296a/1, 300a/7, 301b/7
- m.-dür (1) 116b/11
m.-ise (13) 105a/7, 146a/14, 198b/67, 199b/1, 203b/2, 208b/1, 209b/10, 210a/11,

- 228a/10, 280b/6,
282a/8, 283b/15,
282a/14
- m. ol- (7) 131b/7, 145a/7,
228a/7, 235a/2, 240b/2,
279b/4, 291a/14
- ma'rūf** Ar. (15): Herkesçe
bilinen, tanınmış, belli,
ünlü 51b/14, 84a/4,
139b/7, 164b/15,
165a/12, 166b/5,
193b/6, 232b/4, 233b/3,
267a/12, 287a/14,
296b/10, 296b/15,
302b/11, 302b/13,
307a/1
- m.-da (1) 267a/11
- m.-dan (2) 148a/8, 165a/1
- m.-dur (4) 169a/5, 214a/6,
280b/3, 281b/6
- m.-ı (1) 220b/2
- m.-ıla (2) 45b/10, 248a/7
- m.-ından (3) 53b/10, 53b/10,
57b/12
- m.-ısa (1) 265b/8
- m. kıl- (1) 73b/3
- m. ol- (5) 31a/6, 165b/2,
165b/11, 236a/2, 300a/4
- ma'rūfa** Ar. (6): Herkesçe
bilinen, tanınmış, belli,
ünlü 256a/14, 298b/15,
303a/8, 115a/12,
224b/12, 248a/13
- m.-yı (1) 231a/5
- m. üzerine ol- (1) 195b/15
- ma'rūfāt** Ar. (1): Bilinen,
istenilen şeyler 300b/10
- maşhara** Ar.: Maskara, soytarı
- m.-dur (1) 229a/6
- m.-lar (1) 13a/14
- m. ol- (1) 200a/1
- maşharalık** Ar.: Maskaralık,
soytarılık
- m.-la (1) 192a/9
- maşidet** Ar. (1): Tuzak, kapan
- māsik** Ar.: Tutan, zapteden; y
apışkan
- m.-e (1) 115b/9
- māsivā** Ar. (1): Allah'tan başka
bütün varlıklar, dünya
ile ilgili olan şeyler
266b/6
- ma'siy(y)et** Ar. (2): Âsılık, isyan,
günah 103b/7, 213b/7
- m.-de (1) 290b/3
- m.-den (2) 7b/13, 188a/11
- m.-e (2) 93b/12, 209b/1
- m.-le (1) 188a/8
- m(y).-den (1) 81a/15
- maşlahat** Ar. (3): İhtiyaç; husus,
keyfiyet; önemli; barış,
dirlik 109a/5, 109b/4,
111b/3
- m.-ı (1) 303a/9
- m.-ıçun (1) 235b/12
- m.-in (5) 223b/1, 224a/7,
226a/6, 227b/9, 236a/11
- m.-ında (1) 236a/13
- m.-in gör- (1) 223b/4
- maşlak** Ar. (1): Su yolu
üzerinde bulunan su
haznesi; büyük yalak
118b/8
- maşlūb** Ar. (1): Asılmış,
asılarak öldürülmüş
211a/4
- m.-uñ (1) 211a/2
- maşnū'** Ar. (1): Sanatla
yapılmış, sahte, düzme,
yapma 241b/8
- m. ol- (1) 5b/10
- māste-bāçe** Far. (1): Yoğurtlu paça
yemeği 161a/3
- ma'sūm** Ar.: Suçsuz
- m. ol (4) 195b/15, 212b/12,
255a/13, 289a/7
- māşıta** Ar. (1): Kadınlara
tuvalet yapan kadın
229a/12
- maşī** Ar. (2): Yürüyen,
yürütücü 219b/2,
220a/12
- maşrık** Ar. (5): Doğu, güneşin
doğduğu taraf 51b/10,
69a/7, 151a/9, 193a/5,
195b/10,
- m.-a (5) 54a/2, 54a/4, 54a/5,
64b/15, 65a/3,
- m.-adur (1) 58a/9
- m.-dan (6) 54b/2, 58a/10,
69a/6, 73b/1, 79a/5,
83a/1
- m.-ı (6) 54a/10, 54a/13,
54a/15, 58a/12, 74a/4,
83a/3
- m.-ından (1) 55b/1
- maṭar** Ar. (1): Yağmur 75a/7

maṭbū'	Ar. (1): Hoş, latif, güzel 160b/13	maẓārr	Ar. (1): Zararlar, ziyanlar 149b/7
m.-da	(1) 116a/6	maẓarrat	Ar. (9): Zarar, ziyan, zarar dokunma 120b/10, 124b/8, 127b/9, 143a/15, 148a/14, 149b/9, 149b/10, 149b/10, 287a/6
maṭbūḥ	Ar. (3): Pişirilmiş, kaynatılmış, haşlanmış 124b/7, 135a/1, 158b/11	m.-a	(7) 6b/15, 190b/11, 228a/10, 230b/11, 238a/6, 249a/12, 301a/8
m.-dur	(1) 156a/15	m.-dur	(4) 121b/9, 134b/12, 225a/8, 235a/11
maṭbūḥāt	Ar. (1): Pişirilmiş yemekler, kaynatılmış ilaçlar 123a/13	m.-ı	(1) 130a/13
maṭla'	Ar. (1): Doğacak yer, güneş ve yıldızların doğması 57b/12	m.-lara	(1) 87b/10
m.-ından	(1) 51b/14	maẓarratlu	Ar.+T. (1): Zararlı 189b/14
maṭlūb	Ar.: İstenilen, talep edilen, alacak	maẓarratsuz	Ar.+T. (1): Zararsız 178a/6
m.-ına	(1) 33b/12	maẓḡu	Ar. (1): Ağızda çiy nemek 220b/3
m.-ından	(1) 84b/6	maẓhar	Ar. (5): Görünme, görüntü; nail olma 14b/4, 14b/5, 255a/8, 269b/8, 271b/15
m.-ın bul-	(1) 117b/5	m.-dur	(2) 255a/9, 255a/10
maṭmaḥ	Ar. (1): Göz dikilen şey, göz konulan yer 49b/9	m.-ıdur	(1) 68b/1
maṭrabāz	Ar+Far.: Ucuz alıp pahalı satan kişi, ağcılardan balık alıp pahalı satan kişi	m.-ıla	(1) 271b/11
m.-dur	(1) 225a/12	m.-larıdur	(1) 269b/2
maṭrūḥ	Ar. (1): Çıkarılmış 122a/2	m. düş-	(1) 281a/5
maṭ'ūn	Ar. (1): Vebaya tutulmuş 299b/5	m. kıl-	(1) 1b/3
māye	Ar. (1): Maya 156b/15	maẓlūm	Ar. (3): Zulüm görmüş 217b/5, 217b/6, 299b/4
m.-si	(1) 185a/14	m.-a	(1) 229a/14
mā-yetehallel	Ar. (1): Hallolunabilir 115b/11	m.-ısa	(1) 280b/5
māyıl	Ar. (3): Meyleden, düşkün 87a/2, 174b/3, 258a/3	m.-lar	(1) 281a/15
m.-idi	(1) 258a/4	m.-larısa	(1) 305b/7
m. ol-	(1) 139b/1	m. ol-	(2) 215a/11, 217b/6
maymūn	(6): Maymun 129a/5, 145a/8, 145a/9, 145a/12, 145a/12, 147a/10	maẓrūb	Ar.: Darbolunmuş, dövülmüş, vurulmuş (1) 208a/1
m. ol-	(1) 145a/11	m.-uñ	Far. (1): Servi cinsinden, gövdesi düz ve dipten dallanan bir süs ağacı 122b/9
maymūncı	(1): Maymuncu, maymun oynatan kişi 228b/4	ma'zūl	Ar. (1): Azledilmiş, çıkarılmış 222b/10
ma'yūb	Ar.: Ayıplanan, kusuru olan	m.-dur	(1) 93b/7
m. ol-	(2) 30b/6, 257b/15	m.-ısa	(2) 191b/3, 237a/5
ma'z	Ar. (1): Keçi; karaca 141a/4	m. ol-	(7) 168a/4, 206a/1, 206b/6, 217a/15, 253a/14, 284b/3, 294a/3
		ma'zūr	Ar.: Özürlü, özürü olan m. buyur- (1) 3b/9

me'ab	Ar. (1): Geri dönecek yer, sığınacak yer 50a/1	topluluğu 117b/9, 199b/13, 256a/14, 256b/11, 278b/9
me'al m.-i	Ar.: Mânâ, kavram (1) 49b/3	m.-de (1) 241a/9
mebâhiş	Ar. (1): Bahsolunan; münakaşa mevzuları 17a/13	m.-e (3) 241a/10, 262a/3, 298b/3
mebâni	Ar. (1): Binalara ait, yapılara ait; temellere ait 3a/7	m.-inde (3) 164a/3, 211a/9, 262a/2
mebde	Ar. (1): Evvel, başlangıç 270b/9	m.-indeyidüm (1) 122a/8
meblağ m.-ina	Ar.: Para, akçe (1) 110a/15	m.-lerin (1) 5b/11
mebnî	Ar.: Dayanan; -den dolayı (1) 26b/9	m.-lerine (1) 83a/2
mebsût	Ar. (1): Yayılmış, açılmış 282b/8	mecma' Ar. (1): Toplanılacak yer 133b/15
mebtûn	Ar. (1): Hükmen şehit sayılan 299b/4	mecmû' Ar. (1): Toplanmış, bir araya getirilmiş 261a/14
mebzûl m. ol-	Ar. (1): Bol, çok (1) 292b/6	m.-dur (3) 124b/10, 185a/11, 242a/4
mecâl	Ar. (2): Güç, kuvvet, takat 67b/10, 96a/2	m.-ını (1) 48b/8
mecâz m.-i ol-	Ar.: Hakikatin, gerçeğin zıddı (1) 160a/13	mecnûn Ar.: Cın tutmuş, deli, divane, tutkun
mecâz m.-a	Ar.: Hakikatin, gerçeğin zıddı (5) 25a/14, 38b/7, 38b/12, 39b/12, 39b/12	m.-dur (1) 143b/12
mechûl	Ar. (15): Bilinmeyen 101b/1, 137b/7, 140a/11, 160a/3, 160a/7, 165a/12, 166a/6, 166b/5, 182b/10, 216a/1, 217a/2, 231a/13, 249b/6, 287a/12, 302b/12	m. ol- (1) 192a/10, 262b/1
mechule	Ar. (1): Bilinmeyen, belirsiz (kadın) 165b/10	mecrâ Ar. (1): Gidiş, oluş yolu 171b/5
mecid	Ar. (3): Şan ve şeref sahibi, büyük, ulu 270b/10, 283b/6, 283b/7	m.-sından (1) 89b/2
meclis m.-dür	Ar. (5): Toplantı; toplanılacak yer; insan topluluğu 117b/9, 199b/13, 256a/14, 256b/11, 278b/9	mec'ûle Ar. (1): Meydana çıkarılmış, yapılmış olan 35b/5
		medd Ar. (1): Uzatma, çekme
		m.-i başar: hek. Uzağı görme
		m.-i b.-i (1): 170b/3
		medenî Ar. (1): Şehirli, şehir halkından olan; mec. kibar, nazik, görgülü 145a/15
		medfa' Ar. (1): Defeden, dışarı çıkaran, kovan 23b/9
		medfû' Ar. (1): Def' olunmuş, dışarı çıkarılmış; verilmiş
		m. it- (2) 24a/2, 307a/12
		medfûn Ar. (1): Defnolunmuş, gömülmüş 179b/9
		m.-dur (2) 158b/13, 254b/9
		medh Ar. (1): Övme
		m. it- (1) 231b/1
		medhal Ar.: (Bir işte) parmak
		m.-i (1) 268b/12
		medyûn Ar. (2): Borçlu, verecekli 121b/8, 241a/12
		m.-ısa (9) 88a/13, 106a/3, 188b/6, 191b/1, 199b/2,

- 209b/11, 213b/10,
218b/6, 252a/9
m.-lar (1) 228a/11
m. ol- (2) 75a/12, 217b/14
mefāşıl Ar. (1): Oynak yerleri,
eklemler
meflūc Ar.: Felçli, inmeli,
kımıldamaz
m. ol- (1) 267b/4
meftūh Ar.: Fethedilmiş,
açılmış, açık; ele
geçirilmiş
m. ol- (1) 276b/1
meğāzili Ar. (1): İğlerle uğraşan
kimse 229a/13
meger Far. (27): Meğer,
yoksa, oysa ki, halbuki,
olsa olsa 16a/14, 44b/2,
46b/4, 65b/1, 77a/7,
77b/3, 93a/13, 104a/7,
110b/10, 132b/12,
147b/5, 148b/4,
172b/10, 178b/15,
216b/2, 220b/13,
221b/3, 236b/5, 248a/1,
253b/3, 261b/15,
262a/2, 271b/4,
282b/11, 296a/12,
298b/10, 302b/6
mehābet Ar. (2): Ululuk,
korkunçluk, büyük
görünme 95a/9, 278b/8
m.-dür (1) 168b/14
m.-i ol- (1) 250a/8
m.-inden (1) 253b/7
me'haz Ar. (3): Bir şeyin
alındığı, çıkarıldığı yer,
kaynak 45a/1, 45b/3,
45b/14
m.-i (3) 44b/15, 46a/15,
55a/12
m.-ina (1) 53a/2
m.-ından (1) 57a/13
m.-in (1) 4b/3
mehdi Ar. (1): İnanişā göre
yaşamakta olup kıyameti
bekleyen kişi 41a/5
m.-nüñ (1) 41a/5
mehib Ar.(5): Heybetli,
azametli, korkunç;
arslan 127a/1, 131b/14,
138b/3, 153b/1, 154b/3
mehin Ar.: Hor, hakir, zayıf
m.-dür (2) 144b/11, 148a/5
- mehl** Ar.: Vade, bir işi
muayyen bir zamana
bırakma
m. iste- (1) 30b/7
mehleke Ar.: Tehlikeli yer, iş
m.-den (1) 224a/12
meh-mā-emken Ar.(1): Mümkün
olduğu kadar, olabildiği
kadar 279b/3
mehr Ar. (1): Evlenirken
erkek tarafından kadına
verilen nikāh bedeli
294a/1
m.-in (1) 189b/9
m.-inden (1) 195b/1
me'hūz Ar.: Alınmış; çıkarılmış,
tutulmuş; ödünç olarak
başka bir yerden alınmış
m.-dur (1) 41a/15
m. ol- (1) 42a/15
mekān Ar. (5): Yer, oturulacak
yer, ev 7a/1, 187a/11,
222a/1, 252a/7, 262b/8
m.-da (2) 54a/14, 281b/13
m.-in (1) 231a/14
m.-inda (2) 180a/12, 226b/13
m.-ından (1) 73b/11
m.-uñ (1) 134b/6
m.-uñda (1) 253b/1
m.-inda ko- (1) 210a/8
mekārī Ar. (1): Kira ile tutulan
hayvan 204b/6
mekārim Ar. (1): Keremler,
cömertlikler 229b/10
mekātīb Ar.: Mektepler, okullar
m.-den (1) 81b/5
mekāyid Ar. (1): Hileler,
aldatmalar 104a/11
me'kel Ar.: Ekl olunacak yer,
geçim yeri
m.-dür (1) 292b/14
mekfūl Ar. (1): Kefil olunmuş,
kefil olmuş 219b/6
mekfūn Ar.: Kefenlenmiş,
kefene sarılmış
m.-dur (1) 289b/7
mekin Ar.(1): Vakarlı,
temkinli, iktidar sahibi
227b/5
mekir (bk. mekr) Ar.: Hile, düzen,
aldatma
m.-dür (2) 184a/11, 229a/6
mekkār Ar. (8): Hileci,
düzenbaz 125b/14,

125b/14, 128b/5,
145a/3, 222b/15,
228b/3, 230b/1, 283b/9
meknūz Ar.: Yere gömülü,
hazinede saklı
m.-dur (1) 158b/5
mekr (bk. **mekır**) Ar. (7): Hile,
düzen, aldatma 91a/1,
106b/10, 159a/9,
177a/6, 226b/7,
236b/10
m.-dür (2) 105b/11, 283a/2
m.-e (6) 73a/3, 90b/2,
100a/10, 146b/11,
151a/4, 155a/4
m.-i (1) 155a/7
m.-ile (2) 45b/5, 106a/4
m.-inden (1) 51a/14
m.-ini (1) 101a/14
m. it- (2) 228b/4, 294b/11
m. ol- (2) 90b/3, 90b/3
m.-ile ol- (1) 106a/8
mekrūh Ar. (10): İğrenç, tiksinti
veren; yapılması dince
hoş görülmeyen 19b/15,
20a/1, 42b/12, 42b/15,
43a/1, 93a/13, 146b/8,
241b/8, 297a/1, 299a/2
m.-adur (1) 221a/12
m.-da (1) 241b/13
m.-dur (3) 47a/7, 133a/4,
223b/11
m.-ısa (2) 212a/6, 229b/8
m.-lardan (1) 74a/10
m. dut- (1) 42b/10
m. ol- (3) 24a/8, 89b/8, 212a/7
mekşūf Ar. (2): Keşfolunmuş,
meydana çıkarılmış
166a/13, 308a/1
m. ol- (1) 27a/6, 308a/1
mekteb Ar.: Okul
m.-de (1) 164b/6
mektūb Ar. (5): Mektup 46b/8,
46b/8, 91b/11, 226a/9,
240a/5
mektūbe Ar. (1): Adı geçen,
yazılmış 192a/14
me'kūl Ar.: Yenmiş şey,
yiyecek
m.-dur (1) 114a/1
me'kūlāt Ar.: Yiyecekler
m.-ını (1) 106b/2

melā Ar. (5): Sahra, ova
8b/3, 34a/4, 54b/10,
268b/1, 278a/10
melābis Ar. (1): Giyecekler,
elbiseler
m. ol- (1) 86a/3
melāike Ar. (31): Melekler
126b/8, 140a/13,
191a/10, 194b/12,
255b/2, 262b/4,
269a/12, 269a/14,
271a/10, 271a/10,
278b/9, 280b/1,
281b/13, 281b/14,
281b/15, 282a/1,
282a/3, 282a/4,
282a/10, 282a/11,
282a/13, 282a/14,
282b/2, 282b/7,
283a/6, 283a/6
283a/8, 283a/9, 283a/9,
283b/2, 305b/12
m.-den (4) 269a/12, 278b/12,
280b/2, 280b/8
m.-dür (2) 203a/15, 203b/6
m.-yi (2) 282a/13, 283a/5
m.-ler (2) 6a/8, 283a/7
m.-lerden (2) 11a/10, 305b/11
m.-leri (3) 266b/8, 269a/9,
269a/11
m.-nüñ (1) 282a/14
m.-ye (1) 282a/7
m.-yile (1) 282a/5
melālet Ar.: Usanma, bıkma,
sıkılma
m. içinde ol- (1) 16a/4
melāmet Ar.: Ayıplama, kınama,
azarlama
m.-dür (1) 214a/2
m. it- (1) 155b/9
m. ol- (1) 124b/7
melce' Ar.: Sığınacak yer
m.-idür (1) 3a/9
melek(g) Ar. (16): Melek; mec.
yüzü ve huyu pek güzel,
çok temiz olan kişi
8a/11, 11a/8, 11a/14,
28b/6, 39a/14, 40a/2,
43a/9, 153b/3, 229a/15,
281a/11, 282b/4,
282b/6, 282b/14,
283a/1, 305b/12,
306b/9
m.-dür (1) 287a/13

- m.(g)-e (1) 282b/4
m.(g)-i (2) 10b/8, 281b/6
m.(g)-inüñ (1) 11a/4
m.-ler (2) 11a/13, 11a/13
m.-leri (1) 39a/10
m.(g)-ün (1) 11a/4
meleke Ar. (1): Yatkınlık, maharet, yeti 260b/9
m. ol- (1) 277a/2
melekiyye Ar.: Meleğe mensup, meleklerle ilgili
m.-ye (1) 82a/11
meleküt Ar.(4): Ruhların ve meleklerin âlemi; hükümdarlık, saltanat, azamet 7a/3, 275b/13, 276a/7, 276a/9
m.-ına (1) 8a/5
melekü'l-mevt Ar. (1): Ölüm meleği, Azrail 195a/5
m.-dür (2) 153b/3, 228a/7
m.-üñ (1) 286a/13
melhem (Ar. mülhem): İlham edilmiş, içine doğmuş
m.-e (1) 65a/10
meliha Ar.: Güzel, şirin, sevimli
m.-dur (1) 157b/15
melik Ar.(28): Padişah, hakan, hükümdar; mal sahibi 43b/14, 50b/6, 56a/12, 57b/1, 72b/13, 73a/7, 121a/1, 125a/11, 127a/1, 127a/2, 134a/1, 140a/1, 143a/11, 146a/5, 147a/5, 186a/11, 205a/14, 223a/13, 228a/8, 229b/1, 229b/2, 235b/1, 239a/6, 263a/8, 265a/2, 265a/1, 280b/10, 298b/2
m.-de (1) 142b/8
m.-den (3) 146a/6, 150b/1, 160b/6
m.-dür (9) 64a/14, 147a/2, 224b/11, 231b/4, 235b/2, 238a/6, 238b/2, 238b/6, 265a/4
m.-inüñ (1) 143a/7
m.-üñ (2) 56a/15, 64b/1
m. ol- (1) 277a/4
meliklik(g) Ar.+T.: Hakanlık, hükümdarlık
m.(g)-ile (1) 117b/14
mellâh Ar. (1): Gemici, denizci 229a/11
melṭūḥ Ar. (1): Leke, kır 239b/12
me'lūf Ar.: Alışılmış; alışmış; huy edilmiş
m. ol- (1) 152a/6
melūl Ar.: Mahzun; usanmış, bıkmış
m. it- (1) 10a/8
m. ol- (1) 20a/3
mel'ūn Ar.(4): Lânetlenmiş; kovulmuş; herkesin nefret ettiği kimse 134b/13, 139b/9, 141b/1, 145b/4
m.-dur (4) 128b/1, 134a/9, 142a/7, 143a/2
memâlik Ar.: Köleler, kullar
m.-den (1) 225b/6
meme : Meme
m.-sinde (1) 184a/6
memlaḥa Ar. (1): Tuz çıkan yer 157b/15
memleket Ar. (3): Memleket, ülke, şehir, bir kişinin doğup büyüdüğü yer 48a/14, 243b/13, 266a/8
m.-de (2) 56a/11, 203a/8
m.-e (3) 172b/10, 266b/9, 308a/3
m.-i (3) 202b/12, 203a/1, 234a/8
m.-inde (1) 70b/3
m.-inden (1) 194b/9
m.-ine (1) 203a/4
m.-lere (1) 225b/1
memlū Ar.: Doldurulmuş, dolu
m.-dur (1) 76b/11
memlūk Ar.(3): Kul, köle; birinin malı olan 30a/10, 136b/4, 152a/5
m.-dur (1) 152a/4
m.-lar (1) 136a/6
memnū' Ar.: Men edilmiş, yasaklanmış; yasak
m. ol- (2) 108b/11, 249a/11
memsūḥ Ar.: Suratı daha çirkin bir şekle sokulmuş
m.-dandur (3) 138b/9, 142a/7, 142b/4
m.-dur (2) 139b/9, 148b/12
m.-lardandur (1) 136a/8

memsühât	Ar.: Suratı daha çirkin şekle sokulmuş şeyler	m.-ye	(1) 200b/3
m.-dandur	(1) 130a/2	menâzil	Ar. (1): Menziller, duraklar, konak yerleri 49a/9
me'mûr	Ar.: Emir almış olan; bir işle vazifelendirilen kimse	menba'	Ar.: Kaynak
m.-dur	(1) 255b/6	m.-i	(1) 34b/5
men'	Ar.: Yasak etme, bırakmama; esirgeme, vermeme	menber	Ar. (5): Minber, camilerde hutbe okunan kürsü 57a/5, 156b/10, 199a/9, 199a/12, 265a/6
m.-dür	(1) 113b/8	m.-den	(2) 199a/10, 221b/8
m.-içün	(1) 218b/13	m.-üñ	(1) 156b/7
m. eyle-	(3) 23a/11, 28a/14, 168a/15	m. ko-	(1) 156b/6
m. it-	(14) 40a/5, 62b/4, 100a/4, 100a/4, 108a/14, 112a/7, 125b/2, 146a/4, 266b/13, 272b/12, 305a/13, 307b/1, 307b/4, 307b/5	mendil	Ar.: Mendil
m. ol-	(1) 47b/7	m.-e	(1) 186a/1
menâb	Ar.: Birinin yerini tutma, vekil olma	m.-de	(1) 218a/2
m.-i	(1) 40a/8	menfa'at	Ar. (17): Yarar, çıkar, kâr, fayda 89a/7, 90b/15, 102b/8, 113a/6, 118a/15, 127b/8, 129b/6, 135a/2, 139a/7, 139b/13, 147a/12, 148a/11, 157b/11, 182b/12, 211a/2, 230a/13, 237b/3
menâfi'	Ar. (5): Yararlar, çıkarlar 6b/15, 95a/11, 161b/3, 186b/4, 231b/4	m.-e	(9) 71a/15, 73a/12, 89a/5, 89a/5, 89b/11, 148a/14, 210b/9, 211b/3, 229b/14
m.-in	(2) 4b/13, 97a/4	m.-dür	(13) 119a/2, 120a/9, 127a/14, 129b/6, 139a/1, 153a/11, 153b/11, 159a/7, 159a/8, 159b/10, 219b/13, 239b/5, 293a/8
m.-ine	(1) 110a/15	m.-i	(5) 82a/6, 119a/8, 123a/11, 123b/12, 233b/4
menâhi	Ar.: Haram olmuş şeyler, yapılması dince yasaklanmış şeyler	m.-inde	(2) 110a/5, 300b/7
m.-den	(1) 106b/2	m. bul-	(1) 91a/2
menâm	Ar. (8): Uyku; düş; uyunacak yer 4a/2, 8a/8, 9b/3, 27a/13, 38a/4, 38b/4, 38b/7, 159b/7	m. eyle-	(1) 201b/10
m.-a	(1) 38a/6	m. it-	(6) 52a/5, 119b/15, 222b/9, 246a/9, 246a/10, 293b/7
m.-da	(7) 18b/11, 27a/10, 28a/13, 42a/12, 42a/14, 259b/9, 268a/6	m. idici ol-	(1) 79a/3
m.-dan	(1) 27a/1	m. issi ol-	(1) 213b/2
m.-ında	(4) 8a/6, 13b/15, 18b/12, 36b/1	m.-ol-	(4) 84b/14, 93a/10, 99a/14, 116b/1
m.-larında	(2) 11a/8, 42a/3	m. ve ucuzluk ol-	(1) 85a/5
m.-uñ	(1) 14b/14	m. gör-	(4) 109a/7, 235b/15, 289b/12, 298a/4
m. kıl-	(1) 1b/3	menfa'atlen-	Ar.+T.: Faydalanmak, yararlanmak
menâmen	Ar. (3): Uykulu 259b/2, 259b/10, 261a/12		
menâre	Ar. (2): Minare 200b/2, 200b/1		
m.-de	(1) 191b/13		
m.-den	(1) 200b/2		

m.-se	(1) 85a/11		
m.-ür	(3) 71a/7, 80a/7, 81a/1		
menfa'atlenil-	Ar.+T.: Yarar,		
	faýdalanılmak,		
	sağlanılmak		
m.-meye	(1) 85a/11		
m.-ür	(2) 83b/9, 83b/10		
menfa'atlenmek(g)	Ar.+T.: Faydalanmak,		
	yararlanmak		
m.(g)-içün	(1) 84a/14		
menfa'atlı	Ar.(4): Faydalı, yararlı		
	79a/3, 90a/1, 120a/5,		
	224b/6		
m. ol-	(1) 114a/3		
menfa'atsüz	Ar.(1): Faydasız,		
	yararsız 120a/3		
menhi	Ar.: Haram olmuş,		
	yapılması şer'an		
	menedilmiş şey		
m. ol-	(2) 186b/14, 255a/1		
menhüs	Ar.: Uğursuz		
m.-dur	(1) 18a/1		
menhüse	Ar.(2): Uğursuz kadın		
	166b/1, 166b/2		
meni	Ar. (6): Döl suyu,		
	sperma 181a/12,		
	188b/15, 189a/2,		
	220b/9, 249a/14, 303a/7		
m.-sin	(1) 189a/1		
m.-sile	(1) 189a/11		
m.-sine	(2) 303a/12, 303a/14		
meni'	Ar. (2): Çetin, sarp,		
	erişilmez 119b/14,		
	121b/11		
m.-dür	(2) 122b/11, 146a/8		
menkib	Ar. (1): Omuz ile kol		
	kemiğinin birleştiği yer		
	291a/2		
menküş	Ar.: Nakşolunmuş,		
	işlenmiş, resim yapılmış		
m.-isa	(1) 102a/9		
menn	Ar. (1): Kudret helvası		
	162a/15		
mensüb	Ar.(4): Bir şeyle ilgisi		
	bulunan, bir şeye ait		
	olan 125b/15, 203a/13,		
	215b/15, 287b/13		
m.-dur	(1) 133b/6		
m.-isa	(6) 115a/12, 126b/11,		
	209a/10, 267b/15,		
	291b/4, 301b/9		
m. ol-	(8) 94a/4, 94a/5, 94a/7,		
	144a/8, 153b/8,		
	156a/11, 158b/10,		
	246b/14		
mensüh	Ar.: Hükümsüz		
	bırakılmış, hükmü		
	kaldırılmış		
m.-dandur	(1) 145b/5		
m.-dur	(2) 139a/11, 144b/4		
mensür	Ar. (1): Kırmızı şebboy		
	çiçeği 125b/4		
menşe'	Ar.: Bir şeyin çıktığı		
	yer, esas, kök		
m.-de	(1) 71b/15		
m.-i	(1) 71b/13		
menşür	Ar. (2): Neşrolunmuş,		
	dağıtılmış, yayılmış;		
	padışahın vezirlik,		
	müşirlik gibi rütbeleri		
	belgeleyen ferman		
	240a/5		
m.-in	(1) 143b/2		
m. ol-	(2) 156a/11, 240a/1		
me'nūs	Ar. (1): Alışılmış; alışık		
	148a/1		
m. ol-	(2) 83a/4, 127a/13		
menūt	Ar. (1): Bağlı 36a/3		
m.-dur	(1) 29b/14		
menzil	Ar.: Mesafe; konak yeri;		
	bir günlük yol		
m.-den	(2) 46b/9, 46b/9		
m.-i	(1) 50a/12		
m.-idür	(7) 50a/10, 50a/14,		
	50b/2, 50b/4, 50b/6,		
	50b/8, 89a/10		
m.-indeki	(1) 90b/7		
m.-i menfa'at it-	(1) 90b/15		
menzile	Ar.: Derece, rütbe		
m.-sinde	(1) 172b/13		
m.-sinedür	(4) 9b/12, 53a/15,		
	62a/1, 77a/4		
merā'i	Ar. (1): Otlaklar 118b/8		
merātīb	Ar. (5): Rütbeler,		
	dereceler 3a/1, 75b/5,		
	98a/12, 261b/13,		
	270b/6		
m.-de	(1) 259a/8		
m.-den	(1) 51b/8		
m.-in	(3) 4b/2, 29b/6, 43a/5		
m.-ine	(1) 208a/12		
m.-ini	(1) 29b/5		
merāya	Ar.: Aynalar		
m. kıl-	(1) 1b/4		
merāyī	Ar. (1): Aynalar 105a/10		

merbūt	Ar. (1): Bağlanmış, bağlı; bitişik; eklenmiş 228a/11	46a/9, 111a/4, 116b/7, 293a/3
m. ol-	(1) 291a/10	m.-ile (1) 46a/12
mercān	Ar. (1): Mercan 247a/4	mertebelü Ar.+T. (2): Rütbeli, dereceli 57b/8, 230a/6
merci'	Ar. (2): Dönülecek yer; başvurulacak yer 50a/1, 112b/8	mertebe(t) Ar. (23): Derece, rütbe, miktar 35a/1, 35a/15, 39a/12, 43a/5, 43a/6, 43b/5, 43b/10, 44a/13, 44a/14, 48a/12, 54b/6, 55b/6, 55b/9, 60b/1, 104b/10, 259b/15, 260a/13, 268b/11, 270b/7, 270b/9, 273b/7, 281a/6, 302b/1
mercimek	Far. (1): Baklagillerden yenilen bir bitki, mercimek 122b/7	m.-de (15) 33b/3, 177b/14, 177b/15, 186b/15, 216b/2, 222a/2, 248b/15, 252a/13, 256b/15, 270b/7, 270b/10, 273b/9, 273b/10, 273b/11, 277b/10
merd	Far. (2): Adam, insan; erkek 203b/11, 211a/5	m.-den (5) 51b/7, 90b/3, 222a/7, 268b/11, 277b/10
merdūd	Ar. (1): Reddolunmuş, kovulmuş; geri çevrilmiş 278b/15	m.-yi (1) 269b/11
meremmet	Ar.(1): Tamir, onarma; üstünkörü tamir 226b/8	m.-ler (1) 50b/9
m. it-	(1) 102a/11	m.-leri (1) 40a/9
mer'e(t)	Ar. (5): Kadın 57b/4, 57b/4, 165b/9, 218b/7, 290a/10	m.-lerinde (1) 30b/1
mergüb	Ar. (1): Beğenilmiş, sevilen, istenilen 24b/7	m.-lerinden (1) 100a/7
merhamet	Ar. (2): Acıma, esirgeme, şefkat gösterme 128b/4, 145b/5	m.-si (7) 3a/2, 8b/10, 9a/5, 98a/14, 229a/12, 268b/7, 269b/14
m.-i	(3) 171a/13, 196a/1, 250a/10	m.-sidür (1) 237a/3
m. it-	(4) 138b/5, 196a/2, 209b/15, 263a/10	m.-since (2) 30a/3, 40b/4
merhüb	Ar. (1): Korkunç şey 24b/7	m.-sinde (3) 48a/12, 105b/8, 230a/6
merhüm	Ar. (1): Allah'ın rahmetine kavuşmuş; ölü 215a/13	m.-sindedür (1) 61a/12
mer'i	Ar. (4): Gözle görülen 33b/13, 260a/13, 260a/15, 270b/6	m.-sinden (2) 104b/10, 294a/3
m.-nüñ	(4) 19b/3, 260b/2, 260b/3, 260a/8	m.-sine (3) 105b/2, 106b/12, 260b/7
m.-yile	(1) 260a/7	m.-siyle (1) 268b/6
m.-i mübrem ol-	(1) 23b/9	m.-ye (7) 8b/4, 31a/10, 108a/8, 169b/10, 190b/9, 202a/11, 202a/13
mer'ıyye	Ar. (1): Gözle görülen 269b/7	m. bul- (2) 30b/2, 32b/5
merkeb	Ar.: Merkez, eşek; binilecek şey	m.-i bülüğe var- (1) 256a/12
m.-idür	(1) 128a/10	m. ol- (2) 259b/5, 270b/10
merkez	Ar.: Orta yer, merkez	m.-den düş- (3) 178a/7, 178a/8, 248b/9
m.-inden	(1) 85b/11	m. ehli ol- (1) 50b/9
mersin	Yun.(4): Mersin ağacı, beyaz çiçekli bir ağaç	

· m.-sinde ol- (1) 285b/2
mervî Ar.(1): Rivayet olunan, birinden işitilerek söylenen 61b/13
 m.-dür (1) 95b/5
merzencüş Fars.(1): Mercanköşk, sıçankulağı bitkisi 125b/1
merzûk Ar.(1): Rızıklanmış, rızkı verilmiş; bahtiyar, mutlu 291a/14
 m. ol- (1) 215a/13
mesâfet Ar.: Mesafe, ara
 m.-i kâsr ol- (1) 63a/8
mesâha(t) Ar.: Ölçme
 m. it- (4) 229a/7, 229a/9, 229a/10, 229a/10
 m. eyle- (1) 229a/8
mesâkin Ar.(1): Fazlasıyla fakir olanlar; miskinler 187b/7
 m.-e (1) 236a/12
meşâlih Ar.: İşler
 m.-de (1) 179b/7
 m.-i (2) 36a/1, 36a/2
 m.-in (1) 224b/10
 m.-ümüz (1) 11b/6
 m.-ümüz (1) 256b/11
mesâlim Ar. (1): Huzura ermiş, sükuna ermiş 70a/15
 m. ol- (1) 70a/15
meşâni' Ar.: Amel, yapılmış işler, sanat eseri
 m.-in (2) 4b/13, 97a/4
mesâvî Ar. (3): Kötülükler, fenalıklar 31b/9, 218b/13, 218b/13
 m.-si (1) 209a/9
 m. it- (1) 234b/3
mescid Ar. (11): Küçük cami, namaz kılınacak yer 19a/3, 200a/7, 200a/8, 200a/9, 200a/11, 200b/1, 207a/1, 238b/12, 301b/7, 238b/11, 280b/14
 m.-de (3) 82a/7, 117b/9, 301b/6
 m.-den (1) 192b/2
 m.-e (2) 82a/14, 200a/12
 m.-in (1) 146b/5
 m.-ün (2) 82a/8, 200a/7
 m. ol- (1) 200a/8

meşel Ar. (2): Örnek, benzer 9a/9, 45a/10
meşelâ Ar. (44): Söz gelişi, bunun gibi 7a/3, 7b/8, 8b/1, 12a/10, 13a/4, 13b/4, 15b/1, 16b/2, 18a/11, 18a/15, 18b/4, 18b/14, 19a/9, 19b/12, 25a/4, 28b/1, 30b/1, 30b/11, 31a/12, 31b/4, 33a/14, 42b/4, 43b/14, 44a/2, 45a/1, 45b/14, 46a/6, 46a/15, 46b/6, 46b/11, 47a/7, 49a/13
mes'ele Ar.: Önemli iş, mesele
 m.-de (2) 42b/13, 42b/13
meserrece Ar. (1): Kandil konulan zarıf, şişe, lamba 81a/4
meserret Ar.(2): Sevinç, şenlik 16b/7, 108b/4
meshed Ar. (1): Bir hayvan adı ? 146b/5
 m.-i (1) 146b/5
meşhûr Ar.: Büyülenmiş, büyü gibi tutkun
 m.-ıdı (1) 139b/4
 m. ol- (1) 249a/2
mesîh Ar.(1): Mesholunmuş, başka bir şekle girmiş olan; garip 259a/1
mesk Ar. (1): Oruç tutmak, perhiz yapmak 9b/11
mesken Ar.: Oturulacak yer, oturlan ev
 m. dut- (1) 194b/11
meskenet Ar.: Miskinlik, yoksulluk, beceriksizlik
 m.-e (1) 120a/6
 m. bul- (1) 100a/10
meşkûb Ar.: Delinmiş, delikli 238a/10
 m. ol- (1) 238a/10
meslek Ar. (1): Yol; gidiş; geçim için tutulan yol 160b/13
meslûb Ar.: Soyulmuş, giderilmiş
 m.-dur (1) 270b/8
mesmû' Ar.: İşitilmiş, duyulmuş
 m. ol- (1) 164a/4
mesmû'ât Ar.: İşitilenler, duyulanlar
 m.-dan (2) 256a/9, 256b/11
mesrûr Ar.: Memnun, sevinmiş

m. ol- (2) 166a/14, 167a/2
mess Ar.: Yapışma, değme, dokunma
 m. idüp yapış- (1) 283b/13
messâh Ar. (1): Çok ölçen, çok ölçüp biçen 229a/6
mest Far.(1): Sarhoş
 m. ol- (1) 64b/2
mestür Ar. (3): Örtülü, kapalı, gizli 11b/2, 31b/3, 283a/2
 m.-dur (2) 165a/14, 240a/2
 m.-ısa (1) 289a/1
 m.ü'l-hâl ol- (1) 300b/15
mestüre Ar. (5): Örtülü, kapalı; açık saçık gezmeyen namuslu kadın 111a/15, 133b/1, 290b/12, 305b/15, 307a/9
 m. ol- (1) 187b/11
mes'ül Ar.: Kendisinden sorulmuş; sorumlu
 m. ol- (8) 300a/7, 300a/9, 301b/8, 301b/9, 301b/10, 301b/11, 301b/15, 302a/1
 m.ü'l-'anh ol- (2) 260a/15, 297b/3
meşakkat Ar. (2): Zahmet, güçlük, zorluk 74a/8, 246a/13
 m.-dur (2) 78a/10, 99b/2
 m.-ıla (4) 31a/2, 86a/15, 110b/7, 112b/6
 m. çek- (1) 114a/14
 m. ol- (1) 76b/15
meşakkatlu Ar. + T. (1): Sıkıntılı, zahmetli 76a/9
meşakkatsuz Ar. + T. (1): Sıkıntısız, zahmetsiz 51a/14
meş'ale Ar.(1): Meşale, ucunda alev çıkarak yanan bir madde bulunan değnek, sopa 82b/5
meşâyih Ar. (17): Şeyhler 6b/12, 8a/13, 13a/8, 20b/7, 49a/7, 66b/1, 78a/4, 82a/10, 153b/14, 156a/14, 255b/2, 255b/4, 256a/13, 270b/2, 275b/6, 280b/13, 281b/7
 m.-den (2) 7b/1, 259b/12
 m.-in (1) 255a/14
 m.-inden (1) 49b/8

meşgûl Ar.(1): Bir işle uğraşan, meşgul 28a/14
 m.-dür (5) 7a/1, 204a/1, 223b/2, 226b/8, 300a/14
 m. kişi ol- (1) 286a/2
 m. ol- (13) 2b/7, 8b/2, 14b/15, 15a/3, 24b/12, 79b/6, 95a/9, 110b/6, 112b/5, 112b/6, 204a/8, 218a/11, 284a/11
meşhed Ar.: Bir adamın şehid olduğu veya bir şehidin gömüldüğü yer
 m.-de (1) 278a/14
meşhûr Ar.(5): Şöhretli, ünlü, ün salmış 57a/4, 73b/3, 97a/12, 143a/14, 241a/15
 m.-dur (2) 139b/6, 240a/1
 m. ol- (6) 31a/7, 128a/3, 211a/4, 231b/13, 241a/4, 289a/1
meşhûre Ar.(1): Şöhretli, ünlü kadın 146b/14
meşıyyet Ar. (1): İrade 35b/7
 m.-ine (1) 35b/12
 m.-iyle (1) 36a/7
 m.-iyledür (1) 36a/10
meşmûm Ar.: Koklanmış; misk, ıtır gibi güzel kokulu şey
 m.-a (1) 186b/7
meşreb Ar.(1): Yaradılış, mizaç, huy, ahlâk 275b/5
meşşât Ar. (1): Tarak yapan, tarakçı 229a/11
meşûb Ar.: Karışık
 m.-dur (1) 274a/10
meşveret Ar. (1): Müşaverede bulunma, danışma 141b/5
meşvi Ar.: Ateşte pişirilmiş, kızartılmış
 m. ol- (1) 158b/11
metâ' Ar. (7): Satılacak mal, eşya; sermaye, elde bulunan varlık 97b/3, 223a/10, 226a/8, 246b/12, 252b/13, 304a/10, 304a/10
 m.-a (1) 234b/13
 m.-dur (2) 87a/3, 226a/8
 m.-i (4) 65b/15, 89a/11, 108a/9, 222b/7

m.-in (2) 105b/15, 228b/3
 m.-larında (1) 247b/8
 m.-larından (1) 224a/11
 m.-larıyla (1) 89a/2
 m.-ı belâğ ol- (2) 89a/12, 95a/6
meṭālī' Ar.(1): Doğacak yerler
 53b/10
meteris Far. (1): Siper 207b/3
me'ünet Ar.: Ölmeyecek kadar
 yiyecek, içecek; sıkıntı,
 zahmet
 m.-i (1) 161b/4
 m.-in (1) 215a/9
me'vā Ar. (2): Yurt, mesken,
 sığınacak yer
 m.-yı hayyât ol- (1) 134a/14
 m. it- (1) 140a/13
mevā'id Ar.: Vaad olunmuş
 şeyler
 m.-dür (1) 216b/1
mevāhib Ar.(1): İhsanlar,
 bağışlar 114b/13
mevālī Ar.: Mevlevilik payesine
 ulaşmış olan sarıklı
 âlimler; köleler
 m.-den (1) 92a/12
 m.-ye (1) 111a/2
mevārış Ar.(1): Miraslar 194a/7
 m.-e (1) 226a/10
 m. it- (2) 222a/13, 223b/15
mevāzī' Ar.: Mevziler, yerler
 m.-de (1) 269a/3
mevāzīn Ar.(2): Teraziler ölçü
 aletleri 54a/3, 54a/6
 m. it- (1) 229b/1
mevdūd Ar. (1): Sevilmiş,
 kendisine muhabbet
 edilmiş 278b/14
meveddet Ar.: Sevgi, sevme
 m.-i kavî it- (1) 246a/4
 m. it- (1) 251b/3
mevhūme Ar.(1): Hayâl, kuruntu
 nevinden şey 75a/4
mev'ize Ar.(1): Öğüt 172a/3
mevki' Ar.: Yer
 m.-inde (1) 25a/15
mevķūf Ar.: Vakfedilmiş;
 durdurulmuş; tutuklu,
 bağlı
 m.-dur (3) 38a/12, 38a/13,
 114b/13
 m. ol (1) 25a/9
mevlā Ar.: Efendi, sahip
 m.-ları (1) 209b/5

mevlūd Ar.: Doğmak
 m. ol- (1) 60b/3
mevsim Ar.: Bir şeyin muayyen
 zamanı; mevsim
 m.-de (1) 199a/5
 m.-lerde (1) 267a/5
mevşūf Ar.: Vasef olunmuş,
 vasıflanmış
 m.-dur (1) 261b/12
 m. ol- (1) 114b/11
mevt Ar. (23): Ölüm 55b/8,
 70a/12, 97b/6, 106b/12,
 107a/15, 147a/7,
 153b/3, 154a/9, 168b/8,
 176a/5, 227b/15,
 228a/7, 247b/6, 254a/4,
 281a/13, 283a/5,
 295b/12, 296a/5,
 296a/7, 296a/10,
 296a/14, 296a/15,
 299b/10, 304b/3
 m.-dür (5) 67a/10, 70a/15,
 130b/14, 136a/1,
 147b/14
 m.-e (10) 112b/1, 120b/11,
 120b/14, 126a/14,
 136a/2, 173b/8,
 204a/11, 228a/9,
 231a/1, 297b/7
 m.-i (3) 238b/6, 289a/2,
 295b/6
 m.-ile (4) 47a/2, 215b/12,
 288a/4, 290a/4
 m.-imiş (1) 282b/13
 m.-in (1) 161a/9
 m.-ine (3) 65b/4, 148a/3,
 302a/12
 m.-iyle (1) 111b/8
 m.-ümi (1) 281b/8
 m.-üñ (1) 282b/6
 m. ol- (2) 164a/5, 303b/10
mevtā Ar. (10): Ölüler,
 ölmüşler 11b/9, 190b/1,
 201a/4, 224a/12,
 229b/8, 230b/4,
 299b/12, 299b/15,
 301a/8, 305b/8
 m.-ları (1) 230a/4
 m.-nuñ (1) 295b/15
 m.-ya (1) 281a/4
 m.-yıla (2) 198b/3, 304b/7
 m. ol- (1) 201a/4
 m. it- (1) 301a/3

mevz	Ar. (2): Muz 125a/14, 125a/13	299b/1, 299b/1, 299b/3, 299b/5, 299b/6, 299b/7, 300a/6, 300a/9, 300a/12, 300a/13
mevzi'	Ar. (17): Yer, bir şey konulacak yer 54b/5, 54b/6, 140b/5, 177a/11, 179b/8, 180a/2, 180a/4, 180a/7, 180a/7, 215b/6, 252b/8, 254b/8, 256b/5, 288b/12, 294a/2, 294b/9, 301b/2	m.-den (3) 186b/11, 302b/4, 303a/2
m.-de	(20) 64a/3, 70a/6, 76b/6, 138b/13, 147b/12, 151b/10, 155b/11, 169b/13, 198b/10, 252b/7, 253a/9, 256a/15, 281b/15, 287a/3, 296a/13, 296b/8, 296b/8, 298b/13, 298b/14, 304b/3	m.-e (20) 220b/13, 220b/15, 281a/1, 281a/2, 281a/3, 298b/4, 299a/15, 301b/5, 302a/3, 302a/13, 302a/14, 302b/1, 302b/3, 302b/5, 302b/9, 302b/13, 303a/6, 303b/10, 304a/5, 304b/1
m.-den	(4) 89b/12, 160a/3, 268a/5, 268a/5	m.-i (13) 230a/2, 297a/4, 297a/5, 297a/6, 298a/15, 301b/6, 301b/7, 302b/8, 302b/11, 304a/4, 304a/7, 304b/1, 304b/9
m.-e	(4) 73b/12, 214a/3, 256a/5, 266a/12	m.-ile (3) 251a/11, 297a/7, 303b/12
m.-i	(1) 47a/8	m.-in (3) 256a/11, 256b/4, 256b/8
m.-leri	(1) 73b/3	m.-ler (1) 296a/13
m.-lerinde	(1) 122a/2	m.-lerle (2) 230a/4, 297a/3
m.-üñ	(4) 73a/2, 252a/10, 298a/12, 301a/6	m.-üñ (14) 229b/15, 242b/15, 249b/1, 296b/10, 298b/9, 297b/13, 301b/8, 302a/15, 302b/7, 303a/11, 303b/8, 304a/13, 304a/14, 305a/3
m.-i mekrüh ol-	(1) 93a/13	m. bul- (1) 136b/15, 295b/5
meyl	Ar. (1): Eğilim, meyil 95a/4	m. gibi ol- (1) 296b/1
m.-i ol-	(1) 125b/12	m. ol- (8) 210b/13, 296a/5, 297b/1, 301a/12, 303a/10, 303a/11, 303a/15, 304b/5
m. eyle-	(2) 30b/9, 72a/4	mezāh
m. it-	(5) 24a/8, 238a/11, 238a/11, 238a/12, 238a/12	Ar. (1): Mizah, şaka, eğlence 300a/12
meymūn	Ar. (1): Uğurlu, kutlu 139b/1	mezāhır
meyte	Ar. (1): Hayvan leşi 304a/11	Ar. (1): Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yerler 272a/14
meyyit	Ar. (66): Ölmüş; çok zayıf 153b/12, 211b/13, 220b/15, 221a/3, 230a/1, 251a/13, 256b/1, 256b/8, 265a/6, 281a/1, 295a/13, 296b/10, 296b/11, 297a/9, 297a/10, 297a/10, 297a/11, 297a/12, 297a/14, 297b/2, 297b/10, 298a/12, 298b/13, 299a/11, 299a/14,	m.-de (1) 272b/9
		m.-den (1) 272a/7
		m.-dür (1) 272b/10
		mezāk
		Ar. (2): Zevk, lezzet 124b/4, 160a/7
		mezbele
		Ar.: Süprüntü dökülen yer
		m.-de (2) 138b/13, 191b/11

mezbüh	Ar. (1): Boğazlanmış 147a/7	m.-dan	(2) 83b/11, 83b/12
mezheb	Ar. (2): Bir dinin şubelerinden her biri; tutulan yol 8a/15, 136a/2	mişmiş	Ar. (1): Zerdalı 125a/1
m.-ine	(1) 51a/13	miṭraḳa	Ar. (1): Demirci çekici 237b/1
mezi	Ar.: İdrardan evvel gelen meniye benzer koyuca beyaz su; cinsel tahrik esnasında gelen akıntı 189a/2	mi (bk. mı)	(3): Soru edatı 32b/8, 53b/13, 272b/5
m.-sine	(1) 303a/12	m.-dür	(1) 197b/13
mezkūr	Ar. (5): Zikrolunan, adı geçmiş, anılmış 164a/10, 211a/7, 256a/14, 256b/5, 260b/11	m.-sin	(5) 29b/14, 36a/11, 76a/13, 96a/3, 260a/10
m.-ile	(1) 302a/2	m.-siz	(1) 9b/4
m. ol-	(3) 122b/6, 157a/13, 227a/3	mibred	Ar. (1): Ege 236b/10
mezkūre	Ar. (1): Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış 104a/7	micmer	Ar. (2): Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap 204b/7, 204b/7
mezmūm	Ar. (2): Yerilmiş, beğenilmemiş 113b/2, 229b/3	micrefe	Ar. (1): Kürek; tırmık 236b/11
m. ol-	(3) 164b/5, 217b/2, 298a/7	midād	Ar. (1): Yazı mürekkebi, yazı yazmaya mahsus siyah veya renkli sıvı madde 239b/12
mezra'a	Ar.: Ziraat olunacak, ekilecek tarla	miftāḥ	Ar. (3): Anahtar 237b/8, 237b/11, 237b/10
m.-da	(1) 115b/6	m.-dur	(1) 171b/5
me'zūn	Ar. (1): İzinli, izin almış; yetkili 281a/5	m.-in	(1) 237b/13
m.-dur	(1) 255b/5	miğzel	Ar. (2): İğ, iplik eğirecek araç 237b/4, 235a/11
m. ol-	(1) 281a/5	miḥ	Far. (4): Mıh, çivi, kazık 238b/6, 238b/8, 238b/9, 238b/11
mı (bk. mı)	(3): Soru edatı 32b/9, 53b/12, 53b/12	m.-i	(1) 238b/6
m.-dır	(1) 197b/13	m. kaç-	(2) 238b/7, 238b/7
m.-dur	(3) 30b/11, 239b/3, 246b/2	miḥnet	Ar.: Zahmet, ezliyet; belâ (1) 306a/7
m.-sin	(1) 59a/13	m.-e	(1) 306a/7
miḥbere	(Ar. maḥbere) (1): Divit, hokka 241b/3	miḥrāb	Ar. (1): Camilerde imamlık edene ayrılmış olan girintili yer 200a/13 (3) 200a/13, 200a/14, 238b/11
miḥraşa	Ar. (1): Mızrak ucu 236b/12	m.-da	(3) 200a/13, 200a/14, 238b/11
mıkrāş	(Ar. mıkraş) (1): Kesecek âlet, makas 237b/14	mikdār	Ar. (16): Miktar, parça, kısım; kıymet, değer 93a/7, 101b/15, 101b/15, 107a/5, 134b/4, 148b/4, 175a/3, 176b/8, 182a/10, 182a/10, 200a/4, 214a/15, 214b/2, 227b/13, 293a/10, 293b/2
m.-ıla	(1) 150a/9	m.-dur	(1) 148b/7
mınṭaḳa	Ar. (1): Kuşak, kenar 244b/14	m.-i	(24) 68b/10, 79b/13, 89a/12, 89a/12, 89a/14, 95a/4, 95a/5, 103b/12,
mışbāḥ	Ar.: Kandil, çıra, meşale (1) 83b/14		
m.-a			

- 161a/1, 161a/6, 169a/9,
188b/7, 213a/9, 244a/9,
249b/9, 250b/4, 252a/1,
277a/4, 277a/6,
279a/15, 294b/4,
298b/9, 300b/12,
307b/13
m.-inca (1) 88b/3
m.-indan (1) 168a/3
m.-isa (1) 107a/4
m.-lardur (1) 60a/7
- mikhele** Ar. (1): Sürmelik, göze
sürme çekecek araç
238a/2
- mikyāl** Ar. (1): Ölçek, tahıl
ölçeği 238a/1
- milh** Ar. (3): Tuz 157b/13,
158a/1, 158a/1
- m. bul- (1) 157b/15
- milk** Ar. (10): Mülk, mal
50a/14, 56b/2, 64a/12,
133a/14, 156b/13,
165b/14, 187a/1,
263a/3, 266b/11, 302a/5
- m.-dür (1) 105a/6
m.-e (1) 136a/10
m.-inde (1) 244a/15
m.-inden (2) 99b/11, 123a/9
m.-ün (3) 37a/8, 37a/12, 65a/5
- millet** Ar. (1): Millet, bir dinde
veya mezhepte
bulunanların tamamı
3a/7
- m.-e (1) 152b/14
m.-ile (1) 141a/11
m.-ine (1) 153a/1
m.-ün (1) 152b/14
- mīm** Ar. (6): Arap
alfabesindeki "m" harfi
125a/1, 146b/5,
220a/11, 229a/5,
236b/10, 290/15
- min** Ar. (16): -den, -den beri
130a/11, 130b/1,
140b/14, 141a/10,
150b/11, 152a/3,
170a/3, 218b/2, 222a/8,
236a/7, 259b/5,
259b/12, 260a/7,
260a/13, 261a/9,
262b/2
- m. el-elvān ol- (1) 149b/9
m. el-ḥadīd ol- (1) 183b/2
- mindefe** Ar. (1): Hallaç yayı
238a/5
- minfaḥa** Ar. (1): Körük 238a/6
- minhū** Ar. (1): Ondan 225a/12
- minḳale** Ar. (1): İki kürekli
kayık; tekne 238a/4
- minḳār** Ar. (1): Yırtıcı kuş
gagası; terazinin gaga
biçimindeki yeri 238a/3
- m.-i (2) 138a/12, 235b/2
- minṣār** Ar. (1): Testere, bıçkı
238a/3
- mīr** Ar. (1): Amir, baş 2b/15
- mi'rāc** Ar. (1): Hz.
Muhammed'in göğe
çıktığı gece, göğe çıkma;
merdiven 178b/8
- m.-ıdur (1) 67b/9
- mīrān** Ar.: Beyler
- m.-i (1) 229b/1
- mīrāren** Ar. (3): Defalarca
256a/7, 260b/6, 281b/7
- mīrāṣ** Ar. (12): Miras, ölenin
yakınlarına bıraktığı mal
103b/1, 104a/6, 112b/9,
124b/2, 130b/14,
149a/5, 161a/12,
196b/12, 197a/13,
200a/5, 239b/13,
240a/8
- m.-dan (1) 286a/4
m.-dur (3) 158a/9, 241b/9,
246a/7
- m.-ıla (1) 306b/14
m.-in (1) 175a/6
m. vir- (2) 40b/1, 40b/2
m. yē- (3) 40b/3, 164b/12,
241a/11
- m. mālī ol- (1) 125a/11
m.-in yē- (5) 162b/6, 162b/9,
174b/5, 201a/13,
201a/14
- m. mālī yē- (1) 158b/15
- mīr'āt** Ar. (7): Ayna 42b/3,
42b/6, 42b/8, 274a/15,
42b/4, 53b/1, 53b/3
- m.-a (2) 42b/4, 275a/7
m.-ıla (1) 44a/2
m.-ında (1) 274b/13
m. ol- (1) 60b/7
- mīrcel** Ar. (1): Kazan; tarak;
dokumacılıkta kumaşı
sıkıştırmak için
kullanılan araç 237a/8

mirvaḥa Ar. (1): Yelpaze 237a/7
miṣāl Ar. (5): Örnek, benzer; rüya, düş; masal 8b/13, 8b/13, 9a/3, 254b/7, 275a/6
 m.-e (1) 34a/5
 m.-i (7) 6b/8, 7b/8, 75b/2, 75b/5, 75b/13, 267b/15, 275a/4
 m.-idür (1) 254b/7, 260a/9
 m.-in (2) 104b/9, 282a/15
 m.-inde (2) 82b/4, 82b/6
 m.-ine (2) 43b/14, 43b/15
 m.-ini (1) 11a/10
 m.-leridür (1) 269b/2
 m. it- (1) 266b/2
 m. ol- (1) 100a/7
 m.-i ol- (1) 43b/14
 m.-in ko- (1) 10b/12
miṣāliyye Ar.: Örnekle, misâl ile ilgili
 m.-dür (1) 254b/12
 m.-nüñ (1) 279b/11
 m.-ye (1) 28b/11
misenn Ar. (1): Diş karıştırıcı, kürdan 237a/12
miṣḥab Ar. (1): Peçe 237a/13
miṣkāl Ar. (1): Yirmi dört kırıtlık bir ağırlık ölçüsü 54a/7
miskin Ar. (1): Zavallı, beceriksiz 151a/11
 m.-e (1) 198a/11
 m.-ler (1) 224a/13
 m.-lere (1) 196a/2
 m. ol- (1) 160a/8
miṣkuf Ar. (1) Doğrultan, bir şeyi bir şeye doğrultan, saplayan 229b/4
miṣl Ar. (2): Kat, benzer 45b/3, 226a/5
 m.-i (3) 87a/13, 87a/13, 148b/14
 m.-idür (2) 25b/7, 118a/7
 m.-inde (1) 308a/14
mismār Ar. (3): Çivi, mih 238a/8, 238b/2, 238b/2
misrece (Ar. mesrece) (2): Kandil konulan zarf, şişe 237a/9, 237a/8
misvāk Ar.: Misvak, diş temizliğinde kullanılan ağaç dalının ucu ezilerek yapılmış bir çeşit fırça

m. tutın- (1) 191a/11
mişk Ar. (1): Kokulu bir madde, misk 297b/13
mişkāt Ar. (1): İçine kandil, lamba gibi şeyler koymak için duvarda yapılan oyuk; Hz. Muhammed'in hadislerinden oluşan koleksiyon 275a/14
 m.-ından (1) 275a/15
mi'vel Ar. (1): Külünk, sıvri kazma 237b/3
miyāne Ar.: Orta, ara
 m.-hāl ol- (1) 40b/7
mizāc Ar. (5): Huy, tabiat 40b/15, 28a/6, 60b/6, 128a/9, 261a/10
 m.-a (1) 261b/3
 m.-i (2) 33b/10, 34a/8
 m.-ına (1) 133a/13
 m.-ında (1) 44a/6
 m.-uñ (1) 75b/4
mi'zād Ar. (1): Kolçak, pazubent 244a/9
mizān Ar. (2): Terazî, ölçü âleti 238a/7, 306a/2
 m.-da (1) 195b/12
 m.-dur (1) 238a/1
 m.-i (1) 264a/12
 m.-a vurul- (1) 306a/3
mu'abbir Ar. (76): Rüya tabir eden, rüyadan mânâ çıkaran kimse 9a/6, 9a/9, 23a/12, 23b/12, 24a/1, 25a/4, 26b/4, 30b/9, 30b/15, 31b/1, 32a/5, 44b/2, 46a/12, 52a/2, 64b/2, 66b/9, 66b/10, 87b/14, 94b/10, 100a/9, 101a/11, 101b/4, 103a/13, 103b/1, 104a/5, 105b/5, 169b/7, 185a/7
 m.-e (49) 4a/10, 9a/6, 9a/8, 20b/14, 22b/9, 26b/5, 44a/3, 46a/10, 64b/2, 80a/15, 87b/13, 94b/10, 100a/8, 101a/10, 101b/3, 103a/13, 103a/15, 104a/4, 109a/2, 109b/6, 109b/8, 114b/1, 119b/9, 134b/8, 140b/7,

- 145a/13, 148a/3,
149a/9, 150a/8, 151a/9,
152b/13
- m.-i (1) 49a/15
m.-inüñ (1) 17b/1
m.-ler (27) 4a/11, 13b/7,
15b/9, 16a/2, 18b/12,
22a/14, 29a/3, 29a/10,
31a/11, 31a/12, 36b/13,
43a/5, 85a/15, 169a/4,
175a/10, 178a/10,
179b/7, 185a/12,
187b/13, 188a/12,
188b/1, 189b/2, 190b/2,
197a/15, 201b/11,
206a/8, 242a/3
m.-lerden (2) 43b/1, 264a/7
m.-lere (2) 44a/8, 85a/15
m.-leri (6) 15a/15, 154b/5,
164a/4, 168a/1, 184a/8,
189a/15
m.-leriçün (1) 96a/1
m.-lerinden (1) 201a/8
m.-lerine (2) 37a/6, 37a/10
m.-lerüñ (7) 4b/2, 30b/5,
30b/10, 31b/9, 31b/13,
32a/6, 43a/5
m.-üñ (2) 24b/5, 25a/11
m.-ol- (2) 29a/11, 108b/12
mu'abbirîn Ar. (3): Rüya tabir
edenler 16a/10,
173a/13, 173b/6
mu'abbirün Ar. (5): Rüya tabir
edenler 11a/12,
123b/10, 126b/13,
149a/14, 150b/12
mu'ādāt Ar.: Karşılıklı
düşmanlık
m.-a (1) 159b/8
m.-it- (1) 280b/10
muāhez Ar. (1): Çekiştirilen,
tenkit edilen 278b/15
mu'āhid Ar. (1): Anlaşma
yapanlardan her biri
141b/13
m.-leri (1) 141b/10
mu'ākab Ar.: Cezalandırılmış
m.-ol- (4) 286a/13, 286b/14,
288a/1, 300a/7
mu'ākıb Ar.: Cezalandırılmak
m.-ol- (1) 286b/2
mu'āl Ar. (1): Bir cins geyik
adı 150a/15
- mu'ālece** Ar. (3): İlâç yapma, ilâç
kullanma 6a/12, 145a/7,
292b/11
mu'allak Ar. (2): Alakalı; asılmış,
asılı; boşlukta duran
167a/9, 174a/3
m.-dur (1) 25a/8
m.-dur- (1) 51b/6
m.-ol- (1) 25a/12
mu'allım Ar. (2): Öğreten,
öğretmen 139a/4,
227a/5
m.-e (1) 225b/7
mu'āmelāt Ar. (1): İşler;
davranışlar 69a/5
m.-uñ (1) 69a/6
mu'āmele Ar.: İş, davranış
m.-dür (1) 160b/9
m.-it- (4) 229b/14, 267a/2,
267a/3, 267a/3
mu'ānağa Ar. (1): Birbirinin
boynuna sarılma,
sarmaşma, kucaklaşma
251a/8
m.-it- (5) 251a/9, 251a/10,
251a/12, 251a/12,
303a/4
mu'āşere Ar.: Geçinme, görgü
m.-si (1) 289a/5
m.-itmiş ol- (1) 307a/4
mu'aṭṭal Ar.: Boş, işsiz;
kullanılmaz
m.-ol- (1) 142a/12
mu'āvenet Ar.: Yardım, yardım etme
m.-i (1) 237b/10
m.-ile (1) 237b/10
mu'āvin Ar.: Yardım eden,
yardımcı
m.-i (2) 129b/14, 288a/6
m.-idür (1) 174b/13
m.-ol- (9) 195b/3, 204a/4,
207b/5, 209b/15,
220a/12, 228b/12,
229a/14, 234a/10,
297b/12
m.-kıl- (1) 297b/12
mu'āyene Ar. (1): Muayene,
yoklama, gözden
geçirme 63a/8
mu'ayyen Ar. (1): Belli, belirli;
kararlaştırılan 216a/10
m.-i (1) 274a/6
m.-üñ (1) 271b/14
m.-ol- (1) 301a/5

mu'azzama	Ar.: Ulu, kocaman	muḥāfaẓa	Ar.(1): Hıfz etme
m.-yı	(3) 276a/11, 276a/15, 277a/15		saklama, koruma 54a/5
mu'azzez	Ar.: İzzet ve şeref sahibi; değerli	muḥāfız	Ar.: Muhafaza eden, koruyan; bekçi
m.-dür	(1) 138b/13	m. ol-	(1) 54a/3
m. ol-	(1) 206a/7	muḥakḳak	Ar.(4): Gerçekliği, doğruluğu belli olmuş, doğru; her halde, ne olursa olsun 14b/8, 166a/9, 260a/9, 260b/7
mubāḥāt	Ar.: Günâhı sevabı olmayan, işlenmesi ne haram ne de helâl olan şeyler	muḥakḳık	Ar.(5): Gerçeği arayıp meydana çıkaran, soruşturucu 48a/14, 58a/7, 60b/10, 68b/7, 254b/8
m.-ları	(1) 74a/11	m.-lar	(3) 255b/6, 306b/11, 307b/10
mubaḳla	Ar. (1): Yeşil bakla 125b/6	muḥakḳıkın	Ar.(21): Gerçeği bulup meydana çıkaranlar 67b/15, 102b/12, 112a/4, 112b/3, 113a/8, 113b/13, 114b/7, 116b/8, 256a/6, 256a/9, 257a/8, 257b/5, 259b/7, 260b/5, 260b/5, 261b/13, 261b/13, 261b/14, 261b/14, 268b/3, 279b/12
mubaşşıran	Ar. (2): Bakarak 261b/5, 261b/7	m.-den	(1) 256a/8
mücez	Ar. (1): Kısa, derli toplu yazılmış olan 57a/14	muḥakḳıkün	Ar.(1): Muhakkıklar, gerçeği bulup meydana çıkaranlar 103b/2
mücib	Ar. (1): Sebep; icabeden, gereken 38a/5	muḥāl	Ar.(1): Mümkün olmayan, olmayacak 64b/12
m.-dür	(4) 59b/5, 77b/8, 78a/2, 115b/13	m.-dur	(1) 274b/4
m. ol-	(1) 44b/13	muḥālaṭa	Ar.: Karışma; güzel uyuşma, anlaşma
mu'cibe	Ar.: Şaşılabacak şey	m.-dur	(1) 133b/7
m.-dür	(1) 152a/7	m. it-	(1) 94b/5, 303a/5
mufazzal	Ar.: Başkalarına üstün tutulmuş	muḥālefe	Ar.: Birine karşı yemin etme, antlaşma
m. ol-	(1) 267a/7	m.-yse	(1) 221a/7
muḡannî	Ar.: Şarkıcı	muḥālefet	Ar.: Muhaliflik, uygunsuzluk, aykırılık
m.-ler	(1) 13a/15	m.-e	(1) 300a/2
muḡanniyye	Ar. (1): Şarkıcı 206a/14	m. it-	(2) 196a/14, 230a/8
muḡâyir	Ar. (1): Aykırı, uymaz, başka türlü 271a/6	muḥālif	Ar.(3): Aykırılık gösteren, uygun olmayan; birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunan 46a/7, 170b/1, 170b/2
m. bulun-	(1) 257b/11	m.-dür	(1) 35b/15
muḡayyebāt	Ar.(1): Gizli, görünmez şeyler 33b/15		
m.-dan	(1) 38a/3		
m.-uñ	(1) 14b/5		
muḡire	Ar. (1): Değiştirici, yenileyici, geliştirici 115b/9		
muhādāt	Ar.(1): Hediyeleşmek 212a/14		
muḥaddiş	Ar.: Hadis ile meşgul olan, Hz. Muhammed'in sözlerini bildirmiş olan kimeler		
m.-ler	(2) 40b/13, 40b/15		
muḥaddişin	Ar.(1): Hadis ile meşgul olanlar, Hz.Muhammed'in sözlerini toplayanlar 255a/13		

m.-ine (1) 196a/14
m.-i şer' ol- (1) 189b/12
muḥallā Ar.: Süslenmiş, süs yapılmış
m.-dur (1) 3a/1
m.-yısa (1) 245a/3
muḥallaṭa Ar. (1): Karışık; karıştırılan 13b/3
muḥallefāt Ar.: Ölen bir kişinin bıraktığı şeyler
m.-ından (1) 303a/11
muḥammī Ar. (1): Gardiyan, muhafız, koruyucu 204b/5
muḥanneş Ar. (1): Korkak, alçak; kadın tabiatlı
m.-dür (1) 136a/8
m. ol- (1) 236b/9
muḥāribīn Ar. (1): Savaşanlar 151b/3
m.-e (1) 289b/11
muḥarrem Ar. (2): Kamer takviminin birinci ayı 16a/11, 16a/12
muḥarremāt Ar.: Şeriatça haram ve yasak olan şeyler
m.-dan (2) 54a/10, 54a/11
m.-ı (1) 193a/8
muḥarreme Ar. (1): Haram kılınmış kadın 185a/10
m.-nüñ (1) 185a/9
muḥāşama Ar.: İki taraf arasındaki düşmanlık
m.-dur (1) 236a/6
m. it- (6) 93a/2, 187a/7, 193b/6, 242a/7, 247b/13, 286b/10
muḥāşamāt Ar.: Düşmanlık
m.-dur (1) 157b/7
muḥāsebe Ar.: Hesaplama, hesap işi
m.-de (1) 203b/6
m.-sın (1) 266b/15
m.-sindedür (1) 54a/7
m. it- (1) 306a/2
muḥāsīb Ar. (1): Hesap yapan 203b/4
muḥaşşal Ar. (1): Sözü'n kısası 28b/5
muḥāṭara Ar. (1): Tehlike; zarar, ziyan; korku 85a/8
m.-dan (1) 192b/13
m. ol- (1) 94a/1

muḥāvele Ar.: Birbirinin yerine geçme; bir işi birbirine yükleme
m. it- (1) 283b/1
muḥayyele Ar.: Hayâl kurulmuş, tahayyül olunmuş
m.-den (1) 75a/5
muḥayyer (Ar.7 (1): Seçmeli, beğenmeğe bağlı ; seçmek, beğenmek 229a/15
muḥbīr Ar.: Haberci, haber veren
m.-dür (1) 149a/15
muḥıbb Ar.: Seven, sevgi besleyen, dost
m.-i (1) 262a/10
m.-üñ (1) 262a/11
m. ol- (2) 262a/12, 262a/13
muḥıbbāt Ar.: Sevenler, dostlar
m.-dur (1) 141a/7
muḥıbbī Ar. (1): Sevene ait, sevgiliyle ilgili 273b/5
muḥıbbīn Ar. (1): Sevenler, sevgililer 187b/7
muḥıl Ar.: Havale eden, borcunu başkasına nakleden
m.-dür (2) 137b/7, 142a/8
muḥkem Ar. (7): Sağlam, kuvvetli 31b/14, 101b/7, 120b/3, 207a/6, 214a/11, 243b/7, 246a/4
m.-dür (1) 284b/5
m.-i (1) 243b/7
muḥkemlik(g) Ar.+T.: Sağlamlık, kuvvetlilik
m.(g)-i (2) 103a/3, 107a/4
muḥnaqa Ar. (1): Boyun bağı 246b/15
m.-yı (1) 247a/3
muḥsīn Ar.: İyilikte, bağışta bulunan
m.-e (1) 116b/6
muḥtāc Ar. (4): İhtiyacı olan; yoksul, fakir 10a/4, 89a/6, 163b/5, 255a/4
m.-dur (4) 224a/4, 255a/4, 297b/3, 297b/4
m. kıl- (1) 53b/5
m. ol- (16) 4a/13, 4a/13, 6b/6, 9b/15, 28a/2, 33b/2, 33b/2, 35a/2, 35b/2, 67a/9, 73a/1, 145b/11,

- 170b/4, 183a/15,
225a/6, 232b/7
muhtāl Ar. (1): Havaleyi alan
kişi 142b/4
m.-dür (1) 226a/9
muhtār Ar. (2): Seçkin, seçilmiş
203b/2, 229b/8
m.-i (1) 122b/7
m. ol- (1) 194a/6
muhtecib Ar. (3): Örtülü,
saklanan, gizlenen
276b/12, 276b/7,
276a/10
m.-dür (1) 116b/10
m.-miş (1) 68a/12
m. ol- (2) 273a/2, 275b/11
muhteciben Ar. (1): Gizli olarak
277a/15
muhtekir Ar.: Yolsuz kazanç elde
eden, vurguncu
m.-dür (1) 141b/1
muhtelif(e) Ar. (1): Birbirine
uymayan, zıt; çeşitli
141b/6
m.-yle (1) 47a/3
m. ol- (1) 47a/7
muhteliṭ Ar. (1): Karışık 272a/11
muhtemil Ar.: İhtimal, olabilir
m.-dür (1) 130b/13
muhyi Ar. (2): İhya eden, hayat
veren 229b/8, 255b/1
mu'id Ar. (1): Yardımcı,
muavin 40a/5
mu'ir Ar.: Ödünç veren
m. ol- (1) 212a/8
muḳābele Ar. (2): Karşılık verme,
karşılama 75b/7,
277a/11
m.-de (1) 53b/4
m.-si (1) 69b/9
m.-sinde (3) 58a/1, 67b/13,
232b/3
m.-sine (1) 28b/2
m. ol- (1) 205b/5
muḳābil Ar.: Karşılık; karşı
karşıya gelen;
karşılığında
m.-dür (1) 53b/1
m.-inde (1) 57b/13
m.-ümde (1) 279a/6
m. ol- (4) 42b/7, 42b/8, 48b/6,
69a/2
muḳābir Ar.: Mezar satan,
mezarıcı
m.-ile (1) 138a/8
muḳaddem Ar.: Önde olan, önceki;
sunulan
m.-dür (1) 62a/11
m. ol- (3) 173a/4, 273b/6,
273b/9
muḳadder Ar. (1): Takdir edilmiş,
yazgı olmuş 24b/4
m.-dür (1) 24a/7
m. ol- (1) 43b/12
muḳadderāt Ar.: Alın yazısı
m.-uñ (1) 25a/8
muḳaddime Ar.: Önde giden;
başlangıç
m.-de (1) 263b/2
muḳāra'a Ar. (1): Kur'a çekme,
çekişme 220b/5
muḳāri' Ar. (1): Kur'acı, kur'a
çektiren kişi 229b/3
muḳārin Ar.: Bitişik, yaklaşmış
m.-dür (1) 115a/1
muḳarmed Ar. (1): Duvar, tuğla ile
örülmüş yapı 191b/10
muḳarreb Ar.: Yakın, yaklaşmış
m. ol- (2) 64b/3, 168a/1
muḳātele Ar.: Savaş, kavga;
birbirini öldürme
m.-ye (1) 70a/4
m. eyle- (2) 200b/7, 202a/15
m. it- (3) 78b/6, 101b/7,
209b/3
muḳātile Ar.: Savaş, kavga;
birbirini öldürme
m. it- (1) 145a/4
muḳāvemmet Ar.: Karşı koyma,
direnme
m. it- (1) 130b/1
muḳavvem Ar.: Kıvamlı, düzgün
m. ol- (1) 243a/4
muḳavvi Ar. (1): Kuvvet veren,
kuvvetlendiren 161b/9
muḳayyed Ar.: Bağlı, bağlanmış;
bir işe önem veren
m.-dür (1) 208a/15
m. ol- (2) 28b/5, 214a/12
muḳ'id (Ar. muḳ'ad) (1):
Kötürüm 291a/1
muḳim Ar.: Oturan, ikâmet eden
m.-e (1) 73a/7
m. ol- (3) 208a/14, 287a/3,
287a/3
muḳṣa'irren Ar. (2): Ürpertiyle,
ürpererek, ürperen
263b/4, 264a/13

muḳtedā	Ar.: Uyulan, örnek tutulan; önde bulunan	m.-ına	(7) 25a/3, 108b/3, 149b/6, 181a/13, 265b/9, 281a/7, 308a/8
m.-dur	(1) 64b/8	m.-ında	(1) 222b/7
muḳtedī	Ar.: Uyan, arkadan gelen	m.-ını	(1) 13b/15
m. ol-	(1) 199a/9	m.-ları	(1) 2b/3
muḳteżā	Ar.: Lâzım gelen, gerek	m.-umuz	(1) 37a/15
m.-sınca	(6) 35b/6, 35b/12, 36a/6, 36a/10, 37a/2, 244a/5	m.-uñ	(1) 63a/8
muḳteżī	Ar.: Gereken; gerektiren	m. it-	(2) 234b/13, 260a/1
m. ol-	(1) 269a/15	m. kıl-	(1) 62b/4
muḳteżiyāt	Ar.: İcâb eden şeyler, lazım gelenler	m. ol-	(2) 40a/5, 58b/14
m.-uñ	(1) 95a/3	m.-a ir-	(1) 88b/4
mūm	Ar.: Mum	m.-ınca ol-	(2) 234a/11, 234a/11
m.-a	(2) 34a/14, 34a/14	murāhiḳ	Ar. (1): Bülûğ çağına ermiş, on iki yaşına basmış erkek çocuk 165b/8
m.-dan	(1) 202a/2	murākabe	Ar. (5): Bakma, gözetme 53b/14, 54a/1, 54a/10, 54a/11, 54a/12
m.-ı	(1) 161b/9	muraḳḳa'a	Ar. (1): Yamanmış, yama vurulmuş 249a/9
munḳalib	Ar. (1): Dönmüş, değişen, başka bir şekle giren	muraşşa'	Ar. (3): Kıymetli taşlarla bezenmiş 243a/4, 243a/15, 246b/15
m. ol-	(3) 18a/4, 249b/7, 303a/13	murtāz	Ar. (1): Alistırılmış, talimli hayvan 6b/13
munşabiğ	Ar.: Boyanan	murtazā	Ar.: Beğenilmiş, seçilmiş
m. ol-	(3) 274a/8, 274a/12, 274a/14	m.-dur	(1) 116a/3
munşif	Ar. (1): İnsafli, kötülükte ileri gitmeyen	mūsā	Ar. (1): Ustura 238a/15
m.-dür	(1) 226a/5	muşādaḳa	Ar.: Karşılıklı dostluk
m. ol-	(1) 265a/1	m. it-	(1) 251b/4
munṭabı'	Ar.: Yaratılıştan olan; hoş görünen, güzel	muşādere	Ar.: Cürüm karşılığı mal zaptı
m. ol-	(4) 34a/7, 34b/4, 34b/5, 34b/9	m.-dür	(1) 286a/7
muntazım	Ar.: Tertipli, düzgün	muşāfaḩa	Ar. (1): El sıkışma, tokalaşma 251a/8
m. ol-	(1) 63a/12	m. eyle-	(1) 292a/4
munzam	Ar.: Üste konan, katılan, ek	m. it-	(3) 199a/1, 292a/4, 303a/4
m. ol-	(1) 274a/8	muşaffā(t)	Ar. (2): Tasfiye edilmiş, süzölmüş, yabancı maddelerden arınmış 225a/3, 237a/15
murād	Ar. (15): Maksat, meram; istek, dilek 2b/10, 30b/6, 40b/8, 44a/4, 54b/2, 54b/2, 58a/10, 58a/10, 58a/11, 59a/1, 62b/3, 62b/5, 95b/7, 234b/14, 235b/13	muşāḩabet	Ar. (1): Sohbet etme, konuşma, görüşme 261b/11
m.-a	(1) 217a/4	m. it-	(8) 122b/1, 139b/12, 149b/5, , 258a/9, 259b/11, 260a/1, 297a/3, 304b/8
m.-dur	(3) 117b/10, 244b/6, 250a/2	muşāḩıb	Ar.: Sohbet eden, konuşan
m.-ı	(2) 9a/8, 21b/13		

m.-dür	(1) 134a/1
m.-i	(1) 286a/2
m. ol-	(11) 101a/6, 132b/10, 141a/11, 187a/5, 194a/13, 195b/11, 203b/3, 210b/15, 224b/10, 227a/4, 306b/1
muşakḳab	Ar. (1): Delinmiş, delik 236b/10
muşālaḥa	Ar. (3): Barışlar, barışmak 150b/11, 208a/2, 220a/15
m.-yla	(1) 214b/9
m. it-	(2) 220b/1, 303a/5
musallaṭ	Ar. (1): Sataşmış, ilişmiş, sataşan 127a/9
m. it-	(2) 58a/2, 214a/9
m. ol-	(9) 143a/4, 146b/9, 163b/14, 186b/1, 186b/2, 208a/1, 233b/15, 249b/4, 263a/5
muşāra'a	Ar. (1): Güreşme, pehlivanlık 220a/13
muşavver	Ar. (2): Tasarlanmış, düşünülmüş; cisimlenmiş; tasvirli, resimli 229b/12, 229b/2
m.-dür	(1) 68b/6
m. kıl-	(1) 27a/9
m. ol-	(2) 28a/8, 44a/2
muşavvere	Ar.: Tasarlanmışlar, düşünülmüşler
m.-sine	(1) 8b/15
muşavvir	Ar.: Tasvir eden; hayâl eden; varlıklara biçim veren
m.-e	(2) 9a/2, 115b/9
muşayḳal	Ar. (1): Cilâli, parlak, yıldızlı 82b/5
m.-isa	(1) 236b/7
m. ol-	(1) 49b/13
muşḥaf	Ar. (8): Kur'ân; sahife haline getirilmiş şey 5b/7, 97a/7, 193b/11, 193b/15, 196b/11, 196b/13, 196b/13, 239a/10
m.-dan	(1) 193b/9
m.-i	(5) 50b/15, 97a/8, 193b/11, 196b/14, 240b/15

muşib	Ar.: İsabet eden, rastgelen; yanılmayan
m.-dür	(1) 238a/3
m. ol-	(1) 44b/14
muşibet	Ar. (3): Felâket, ansızın gelen bela, sıkıntı 129b/2, 188a/6, 253a/9
m.-den	(1) 63b/14
m.-dür	(7) 122a/2, 122a/7, 129b/3, 129b/3, 158a/14, 213a/3, 253a/9
m.-e	(5) 31b/8, 102a/2, 199b/12, 224b/5, 281b/6
m.-i	(1) 129b/2
m.-ile	(1) 46b/3
m. iriş-	(1) 89b/7
müsire	Ar. (1): Zengin 125a/10
muşir(r)	Ar.: Israr eden
m.-dür	(1) 293b/12
m. ol-	(3) 286a/15, 300a/3, 307b/6
muşlih	Ar. (2): Islâh eden, iyileştiren, düzeltici 228b/14, 229a/15
m.-dür	(1) 238a/1
m. ol-	(1) 266a/10
muştı	(1): Müjde
m. vir-	(1) 198a/9
muştıla-	: Müjdelemek
m.-dı	(1) 36a/14
m.-sa	(1) 282a/4
muṭā'	Ar. (1): İtaat olunan, boyun eğilen 128b/9
muta'aşşib	Ar. (1): Kendi tarafını, dinini aşırılıkla tutan 187a/15
muṭābıḳ	Ar.: Uyan, uygun
m.-dur	(1) 113b/15
m. bulun-	(1) 257b/11
m. ol-	(1) 43b/10, 49a/12, 49b/3, 260a/12
mu'tād	Ar.: Alışılmış, âdet olunmuş
m. ol-	(2) 34b/7, 256a/15
muṭahhar	Ar.: Temiz, temizlenmiş
m.-dur	(1) 267a/13
muṭallaḳa	Ar. (1): Boşanmış, bırakılmış kadın 188b/9
m. 'avrat ol-	(1) 106b/9
m. ol-	(2) 162b/7, 162b/9
mutaşa'llib	Ar.: Din işlerinde gayret gösteren
m. ol-	(1) 266a/5

mutaşarrıfa	Ar. (2): Tasarruf 9b/9, 10a/13		
mutatarrıf	(1): Bir yana çekilen	mutlağa	5a/9, 28a/2, 37b/1, 184a/4, 184a/10
m. ol-	(1) 262a/4		Ar. (2): Salıverilmiş; kayıtsız, şartsız; yalnız 8b/13, 9a/3
mutavassıt	Ar.: Vasıta olan, aracılık eden; orta, ortalama	m.-yı	(1) 8b/13
m.-ın	(2) 34b/15, 35a/8	muṭmain	Ar. (1): Gönlü rahat, şüphesi yok, emin 299b/12
m.-dur	(1) 34a/3		
m. ol-	(1) 268b/6	m. ol-	(1) 100b/11
mutavassıtın	Ar. (1): Aracılar; orta hâlliler 35a/12	muṭmainne	Ar. (2): Gönlü rahat, emin; iyi ile kötüyü ayırt eden 62a/7, 62a/12
m.-uñ	(1) 36b/12		
muṭayyen	Ar.: Çamurlu, topraklı	muṭrib	Ar.: Çalgı çalan, çalgıcı; şarkıcı
m.-de	(1) 101a/3	m.-dür	(1) 141b/4
mutazammın	Ar.: İçine alan; üstüne alan	muṭṭalı	Ar.: Öğrenmiş, haber almış, bilgili
m.-dur	(1) 74b/7	m. eyle-	(1) 43a/6
mu'teber(e)	Ar.: İnanılır, güvenilir 100b/4	m. ol-	(4) 53a/2, 144a/13, 175a/9, 190b/11, 265a/7, 284b/11
m.-dür	(1) 31b/3	muṭtarid	Ar. (2): Sıralı, düzgün 8a/2, 37a/5
mu'teddün-bih	Ar. (1): Gerçek değerinden üstün takdir edilen 39b/9	muttaşif	Ar.: Kendisinde bir vasıf bulunan
mu'tedil	Ar. (2): Orta hâlde bulunan, mülayım 211b/6, 258b/10	m. ol-	(1) 110a/3
m. ol-	(4) 12b/10, 13a/7, 16a/4, 108a/15	muttaşıl	Ar. (2): Ulaşan, kavuşan; hiç durmadan 152a/3, 170a/15
mu'tekad	Ar.: İnanılan, itikad edilen	m.-dur	(2) 9a/3, 241b/3
m.-ında	(1) 44a/6	m.-ıdı	(1) 276b/3
mu'temed	Ar. (2): İnanılan, güvenilen 183b/1, 279b/12	m. ol-	(5) 33b/7, 33b/8, 34a/1, 145b/12, 150b/2
m.- 'aleyh:	Kendisine güvenilen kimse 183b/1	muvāfaḳat	Ar. (1): Uygunluk, uyma; uzlaşma, razı olma 132a/10
mu'terizen	Ar. (1): İtiraz ederek 51b/4	m.-a	(1) 212a/6
muṭl'	Ar. (2): İtaat eden, boyun eğen; bağlı 63b/12, 129b/14	m.-dur	(1) 144b/13
m.-dür	(1) 284b/5	m. it-	(1) 280b/11
m. ol-	(9) 127b/14, 129b/15, 131b/11, 143a/6, 144a/11, 147a/1, 147a/2, 209b/13, 284a/14	muvāfıḳ	Ar. (2): Uygun, yerinde 109b/4, 207a/5
muṭl'a	Ar.: İtaat eden, boyun eğen; bağlı	m.-dur	(1) 235b/8
m. ol-	(1) 106b/1	m.-ıla	(1) 44a/12
mutlak	Ar.: Kayıtsız, şartsız	m.-sa	(1) 219b/5
m.-dur	(1) 272b/10	m. düş-	(1) 20a/6
mutlakā	Ar. (5): Mutlaka, her hâlde, ne olursa olsun	m. gel-	(1) 18a/14
		m. ol-	(2) 226b/3, 293b/7
		muvāfıḳa	Ar. (1): Uygun, münasip kadın
		m.-ysa	(1) 221a/6
		m. ol-	(1) 133b/4
		muvāfıḳter	Ar.+Far. (1): Çok uygun 132a/9

muvaḥāt	Ar.: Kardeş etme, kardeşliğe kabul etme	m.-dür	(1) 85b/7
m. it-	(1) 47a/13	muḥlime	Ar.: Zalim, dehşetli kadın
muvaḥḥid	Ar. (1): Allah'ın birliğine inanan 74a/1	m.-yi	(1) 58a/1
m.-e	(1) 74a/2	muḥmaḥil(1)	Ar. (1): Çökmüş, çöküntüye uğramış
m.-ine	(1) 205a/2		276b/8
muvaḥneset	Ar.: Birbirine alışıp beraber yaşama	m. ol-	(3) 75a/7, 84b/1, 84b/2
m. it-	(1) 116b/5	muḥtarib	Ar. (1): Sıkıntısı olan, rahatsız 87b/10
mūy	Far. (1): Kıl 183b/8	mübāderet	Ar.: Bir işi yapmaya girişme
mūz	Ar. (1): Muz meyvesi 308a/8	m. it-	(1) 33a/6
muḥā'af	Ar.: İki kat, kat kat, katmerli	mübālāt	Ar.: Kayırma; dikkat ve düşünce ile kaygılanma
m.-in	(1) 264b/12	m. it-	(1) 283b/9
m. ol-	(1) 233b/8	mübārek	Ar. (41): Bereketli; hayırlı, kutlu; beğenilen, sevilen 17a/11, 51b/11, 114a/3, 123b/12, 166b/13, 184b/11, 207a/4, 247a/6, 252b/5, 252b/10, 254a/9, 254a/11, 254b/2, 255a/8, 256b/12, 257a/11, 257b/9, 258a/1, 258a/3, 258a/4, 258a/5, 258a/5, 258a/6, 258a/8, 258a/9, 258a/14, 258b/1, 258b/3, 258b/3, 258b/9
muḥāca'a	Ar. (1): Yanına yatma 127a/14	m.-de	(1) 167a/3
muḥāf	Ar.: Bağlanmış, bağlı	m.-dür	(4) 17b/10, 122b/2, 130a/4, 247a/8
m.-dur	(1) 38a/6	m.-i	(1) 252b/6
muḥaffer	Ar. (1): Zafer kazanan, üstün 265b/3	m.-ile	(1) 140b/12
m. ol-	(27) 134a/3, 134b/3, 195b/5, 198b/9, 202b/7, 202b/12, 207a/9, 208a/8, 209a/8, 217b/6, 221b/12, 221b/13, 222a/6, 225b/11, 234a/5, 237b/10, 251b/14, 262b/6, 263a/4, 263a/6, 263a/7, 263a/8, 264a/13, 264b/1, 264b/15, 294a/11, 308a/4	m.-lerine	(1) 255b/8
muḥalla	(Ar. muḥallel) (1): Gölgelek 237b/1	m. ol-	(2) 16b/7, 139b/1
muḥhek	(Ar. muḥḥik) (1): Güldürücü 229a/5	mübāreke	Ar. (1): Mübarek, kutlu 269b/10
muḥırr	Ar. (2): Zararlı, zarar veren 137b/11, 203b/15	mübāreze	Ar.: Kavgı, cenk
mūzl	Ar. (1): İnciten, eziyet veren 231b/14	m. it-	(2) 207b/11, 207b/13
muḥl	Ar.: Işık veren, parlayan, parlak	mübāşeret	Ar. (1): Bir işe başlama, girişme 13b/1
m.-dür	(1) 57b/1	m. it-	(5) 85b/8, 176a/13, 217a/15, 223a/2, 226a/10, 267b/14, 280b/11, 281b/9
m.-lerdür	(1) 60a/6	mübāşır	Ar. (1): Bir işe başlayan
muḥıll	(Ar. muḥıll) (1): Dalalet düşen, doğru yoldan çıkan 255a/10	m. ol-	(1) 66a/8
m.-e	(1) 255a/10	mübāya'a	Ar. (1): Satın alma 220a/11
muḥlim	Ar. (1): Karanlık; bilinmeyen, şüpheli; uğursuz 71b/6	mübaddel	Ar. (1): Değişmiş, değiştirilmiş 15b/1

m. ol- (2) 16b/15, 164b/8
mübeşşir Ar.: Müjdeci
 m.-dür (1) 287a/13
mübeşşirât Ar. (3): Hayırlı alâmetler
 37b/9, 37b/9, 37b/10
mübeşşire(t) Ar. (1): Müjdeci,
 muştucu 267b/7
mübrem Ar. (2): Kaçınılmaz,
 önlenemez 23b/9, 24a/2
 m.-dedür (1) 24a/2
mübrim Ar.: Zorlayan, can sıkıcı
 m.-de (1) 23a/9
 m.-dedür (1) 23a/9
mübtedi' Ar. (2): Bir yenilik
 ortaya koyan, bir şey
 peyda eden 131b/14,
 144b/5
 m.-dür (2) 141a/11, 170b/2
mübtelâ Ar.: Düşkün, tutkun,
 tutulmuş
 m. it- (1) 10b/5
 m. ol- (4) 193b/2, 250a/4,
 264b/11, 264b/15
mücâdele Ar.: Çekişme, savaşıma,
 uğraşıma
 m.-dür (1) 247b/14
mücâhid Ar. (1): Din düşmanla-
 rıyla savaşan, savaşçı
 7a/3
 m.-lerdür (1) 203a/12
mücâhîr (Ar. mücâhere):
 Düşmanlığı açığa
 çıkarma
 m.-dür (1) 146b/5
mücâma'at Ar.: Cima etme, cinsî
 ilişkide bulunma
 m. it- (1) 209b/9
mücârim Ar.: Suç işleyen
 m.-e (1) 292b/4
mücâvir Ar.: Komşu
 m. ol- (2) 195a/9, 198b/12
mücellâ Ar. (2): Cilâli,
 parlatılmış, parlak
 42b/8, 236b/7, 236b/7
mücemmir Ar. (1): Micmerci,
 buhurdancı 204b/7
mücerred Ar. (3): Tek, yalnız;
 karışık ve katışık
 olmayan; tecrid edilmiş
 8a/15, 180b/14, 211a/5
 m.-dür (1) 272a/10
 m. kıl- (1) 7a/5
 m. ol- (1) 277b/10

mücerrede Ar. (1) Tek, yalnız;
 karışık ve katışık
 olmayan; tecrid edilmiş
 269b/3
 m.-nüñ (1) 269b/2
 m.-sin (1) 282a/15
mücevher Ar.: Kıymetli taş, cevher
 m. ol- (1) 247a/1
mücevvef Ar.: Oyuk, içi boş
 m. ol- (1) 124a/5
müctehid Ar. (1): Gücü yettiği
 kadar çalışan; âyet ve
 hadislerden şer'i
 hükümler çıkaran din
 bilgini 25a/5
 m.-dür (2) 139b/10, 200b/8
müctemi' Ar.: Toplanan,
 toplanmış, toplu;
 birikmiş
 m. ol- (5) 141a/8, 168b/11,
 261a/15, 278a/6,
 301a/10
müctenib Ar.: Sakınan, çekinen,
 uzak duran, bir şeye
 karışmayan
 m. ol- (1) 106b/2
müdaḥḥar Ar.: Toplanmış,
 biriktirilmiş
 m.-dur (1) 159a/4
müdārā(t) Ar.: Yüze gülme, dost
 gibi görünme
 m.-dur (1) 143a/11
 m. it- (2) 124b/2, 131b/1,
 248a/6
müdāvemmet Ar.: Devam etme, bir
 yere her vakit gidip
 gelme; bir işe aralıksız
 çalışma
 m. it- (1) 127b/12
müdbire Ar.: Talihsiz, düşkün
 kadın
 m.-dür (1) 18b/7
müdde'i Ar. (1): İddia eden,
 davacı; bir hükümde
 ayak direyen, inatçı
 238a/12
 m.-ye (1) 238a/11
müddet Ar. (4): Zaman, vakit;
 muayyen vakit
 37a/2, 87a/14, 91b/8,
 91b/9
 m.-de (1) 31a/6
 m.-i (1) 91a/13

- müdebbir(e)** Ar.(3): Tedbir alan, tedbirli, düşünceli
9b/10, 50b/5, 203b/9
m.-dür (2) 152a/11, 203b/9
m.-ine (1) 124a/9
m.-lerdür (1) 179b/7
m.-leri (1) 67a/6
- müdebbire** Ar.(1): Azatlığı efendisinin ölümüne bağlı bulunan cariye
135b/13
- müderriş** Ar.: Ders veren, ders okutan
m.-den (1) 227a/13
- müdevver** Ar.: Döndürülmüş; yuvarlak, tekerlek
m.-idi (1) 258a/3
m.-ol- (1) 53b/9
- müdrikât** Ar.: Akıllar
m.-idur (1) 114b/15
- mü'eddib** Ar.(1): Terbiye eden, bilgi ve terbiye veren
225b/5
- mü'ellefât** Ar.: Te'lif olunmuş, yazılmış kitaplar, eserler
m.-ında (1) 69a/8
- mü'enneş** Ar.: Dişi
m.-dür (1) 57b/4
m.-ol- (1) 111a/3
- mü'essir** Ar.: İz bırakan; işleyen, hükmünü yürüten, dokunaklı; eser sahibi
m.-dür (1) 204b/9,
m.-ül'-kelâm ol- (1) 223b/5
- mü'essîs** Ar.: Kuran, kurucu
m.-idür (1) 3a/8
- mü'evvil** Ar.(1): Başka anlam veren; rüya tabir eden
94b/15
- mü'ezzin** Ar. (1): Ezan okuyan
191b/8
m.-dür (1) 136b/8
m.-e (1) 136b/8
m.-ler (1) 240b/15
m.-mişsin (1) 174b/1
- müfâcât** Ar.: Oluverme, ansızın erişme
mevt-i m. : Kalbin durması
mevt-i m.-ıla (2) 70a/12, 296a/5
- müfârekat** Ar.(1): Ayrılma, uzaklaşma; boşanma
220b/14
m.-a (2) 283a/5, 305a/10
- m.-it- (6) 125b/6, 134a/1, 150b/4, 190a/7, 213a/13, 276a/4
- m.-ol- (2) 117a/7, 126a/11
- müfâriķ** Ar.(1): Ayrılan, ayrılmış
150a/12
- müfâvazât** Ar.: Eşitlik; ortaklık, işbirliği
m.-ı (1) 260a/14
- müfekkire** Ar.: Düşünme gücü, kuvveti
m.-nüñ (1) 69a/13
- müfessir** Ar.(1): Tefsir eden, açıklayan; Kur'ânı yorumlayan din bilgini
81b/2
- müfid** Ar.: İfade eden, anlatan; anlamlı; faydalı
m.-den (1) 28b/4
m.-dür (1) 42a/15
m.-ol- (1) 259a/2
- müflîc** Ar. (1): Kımıldamaz, oynamaz hâle gelmiş olan
258b/8
- müflîh** Ar.(1): İflâh olan, selamete çıkan
278b/14
- müflîs** Ar.(1): İflas etmiş, parasız
121b/8
m.-ise (1) 30a/7
m.-ol- (2) 288b/11, 300a/7
- müfsîd** Ar.(1): Bozan, fesatlık eden, ara açan
202a/9
m.-dür (1) 230b/6
m.-ler (2) 67a/8, 201a/5
m.-lerle (1) 304b/8
- müfsîdün** Ar.(1): Fesatlık edenler, ara bozanlar
145b/7
m.-dur (1) 139b/2
- müfte'il** Ar. : Sahte, uydurma, düzme
m.-dür (1) 124a/6
- müftî** Ar.(2): Fetva veren; din işlerine bakan kimse, müftü
226b/3, 238a/3
- mühât** Ar. (1): Bir cins geyik adı
150a/11
m.-ı (1) 150a/13
- mühendis** Ar.(3): Hendese bilen, mühendis
64a/15, 155b/13, 200b/3
- mühezzeb** Ar.(2): Düzeltilmiş, yoluna koyulmuş
244b/13, 246a/5

mühlet	Ar.: Bir işin yapılması için verilen zaman; bir işi belli bir zaman için geri bırakma	mükerreme	Ar.: Muhterem, saygıdeğer, hürmet edilen (kadın)
m.-ler	(1) 2b/9	m.-den	(1) 149a/8
m. vir-	(1) 212a/8	mükerrer	Ar.: Tekrarlı, tekrarlanmış
mühlik	Ar.(1): Helâk eden, öldüren, öldürücü	m.-ile	(1) 140a/10
	222b/11	mükevvenât	Ar.: Mahlûkların, yaratıkların hepsi
m.-dür	(1) 95a/4	m.-da	(1) 272a/14
m. ol-	(1) 218a/6	müksir	Ar.(1): Çok mala sahip olan 112a/6
mühlike	Ar.: Helâk eden, öldüren, öldürücü (kadın)	mükteseb	Ar.: Kazanılmış, edinilmiş, elde edilmiş
m.-yle	(1) 130b/9	m.-lerine	(1) 35b/5
mühmel	Ar.(1): İhmâl edilmiş, boşlanmış, bırakılmış; mânâsız, boş 13b/4	mülâhaza	Ar. (1): Dikkatle bakma; iyice düşünme; düşünce 100b/6
mühmelât	Ar.: Mânâsız, boş sözler	mülâkât	Ar. (1): Kavuşma, görüşme, buluşma
m.-a	(1) 28a/14		259b/15
mühr	Ar.(1): Mühür 244b/6,	m. it-	(5) 136b/9, 164a/12, 195a/7, 260a/11
m. ur-	(2) 247a/5, 247a/12	m. ol-	(2) 150a/5, 250b/11
m.-i nübüvvet	(1) 258a/7	mülâkât	Ar.: Kavuşma, buluşma, birleşme; görüşme
mühtedî	Ar.: Hidayete erişen, İslâm dinini kabul eden	m. it-	(2) 234b/15, 260a/11
m.-dür	(1) 261a/9	mülâkî	Ar.: Buluşan, kavuşan; görüşen
m. ol-	(3) 83b/6, 83b/8, 85a/1	m. ol-	(2) 17b/6, 18b/12, 101b/4
mükâbir	Ar. (3): Kendini büyük gören, kibirlenen	mülâtafa	Ar.: Şakalaşma; güzel muamele, lutfetme
	134b/13, 142a/8, 159a/11	m. it-	(1) 276b/6
m.-dür	(2) 139b/3, 283b/9	mülâyemet	Ar. (1): Yumuşak huyluluk 191a/10
mükârî	Ar. (1): Kira ile hayvan işleten 138b/3	mülâzemet	Ar.: Bir yere veya bir kimseye sınımsız bağlanma; gidip gelme; bir işle devamlı meşgul olma
mükâşefât	Ar.: Hakikât ehline Allah sırlarının görünmesi; meydana çıkarma	m.-ile	(1) 197a/1
m.-ıla	(1) 68a/15	m. it-	(3) 116b/3, 203b/5, 266a/6
mükedder	Ar. (5): Kederli, üzüntülü; azarlanmış; bulanık, bulandırılmış	mülâzım	Ar. (2): Bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan; bir yere maaşsız olarak gidip gelen
	71b/6, 85b/7, 91b/11, 160b/12, 274b/1		141b/10, 141b/13
m.-dür	(1) 96a/7	m.-larıdur	(1) 115b/10
m. ol-	(1) 63b/9, 250b/13	mülâzımın	Ar.: Bir yere tutunup kalanlar, bir kimseye
mükemmel	Ar. (1): Mükemmel, eksiksiz; güzel		
m. ol-	(1) 251a/4		
mükerrem	Ar.: Muhterem, saygıdeğer, hürmet edilen		
m.-dür	(1) 138b/12		

	sarılip ondan ayrılmayanlar		
m.-dür	(1) 145b/9	m.-dür	(8) 149b/4, 157a/3, 167b/7, 197b/3, 244b/14, 253a/3, 284b/5, 289a/1
mülevven	Ar.(1): Renkli, renk renk; boyalı boyanmış 248a/3	m.-e	(2) 2a/8, 7b/10
mülevves	Ar.: Kirli, pis; intizamsız, karışık	m.-i	(1) 116a/5
m. ol-	(2) 28a/1, 28a/6	m.-imişsin	(1) 199a/3
mülk	Ar.(13): Gelir getiren mal, mülk 56b/10, 74a/8, 80b/8, 88a/8, 88a/12, 141a/13, 144a/10, 194b/6, 205b/8, 227a/14, 232b/11, 236b/4, 236b/5	m.-ise	(1) 209a/7
		m.-dür	(1) 117b/6
		m.-ler	(5) 37b/10, 37a/15, 42a/3, 95b/9, 100b/8
		m.-lere	(2) 17a/7, 284a/7
		m.-lerile	(1) 194b/15
		m.-lerüñ	(2) 16a/7, 40b/12
		m.-lerile kop-	(1) 194b/4
		mü'mine	Ar.(1): İslâm dinine inanmış, Müslüman (kadın) 166a/12
m.-den	(1) 93a/12	mü'minîn	Ar.(1): İman etmiş, İslâm dinine inanmış olanlar, Müslümanlar 7b/2
m.-dür	(1) 223a/14		
m.-e	(8) 87a/5, 95a/14, 127a/12, 140a/1, 168a/9, 207a/13, 214a/3, 264a/15	m.-den	(1) 142b/1
		mümkîn	Ar. (2): Mümkün, olabilir, olabilen 274a/1, 274b/3
m.-ile	(1) 244b/5	m.-dür	(4) 23a/8, 24b/2, 25a/3, 69a/1
m. ol-	(1) 196a/13	m. ol-	(3) 63a/3, 72a/11, 216b/2
mülted	Ar. (1): Kaçınma, sakinme, korunma	mümkînât	Ar. (1): Olabilir şeyler 269b/12
m. ol-	(1) 54b/1	mümtâz	Ar.: İmtiyazlı, üstün tutunmuş; seçkin
mülteşiken	Ar. (1): Bitişik olduğu hâlde, birbirine bağlı olarak 276b/1	m. ol-	(1) 278b/12
mülûk	Ar.(4): Hükümdarlar 3a/2, 145b/8, 146a/7, 147a/8	mümtedd	Ar.: Uzayan, uzanan, süren; sürekli
m.-dur	(1) 154a/9	m. ol-	(2) 203a/7, 233a/15
m.-a	(1) 153b/7	mümteddeyn	Ar. (1): İki defa uzayan, iki kat daha süren 60a/2
mümâşelet	Ar.: Benzeme, benzeyiş, andırma	münâcât	Ar.: Allah'a dua etme, yalvarma
m.-i	(1) 259a/9	m.-um	(1) 278a/8
m.-üñ	(1) 259a/10	m. it-	(2) 267a/8, 284a/6
m.-i ol-	(1) 110a/5	münâcîn	Ar. (1): Kurtulmuş, salim 279a/1
mümâşil	Ar.: Benzeyen, andıran	münâdî	Ar. (1): Tellâl 204b/5
m.-dür	(1) 110a/7	münâfık	Ar.(9): İki yüzlülük eden; kafirlikte devam ettiği halde kendini Müslüman gösteren 96b/7, 162b/3, 196b/3, 201b/3, 222b/7,
mümehhid	Ar.: Düzenleyen		
m.-idür	(1) 3a/7		
mümeşşel	Ar.: Temsil edilmiş, misâl olarak söylenmiş		
m.-den	(1) 14b/11		
mü'min	Ar.(9): İman etmiş, İslâm dinine inanmış, Müslüman 7a/6, 7b/13, 8a/3, 31b/4, 37b/11, 83a/14, 135b/11, 148b/13, 283a/14		

- 223b/15, 234a/9,
238b/8, 298b/2
- m.-a (1) 234a/10
- m.-dur (8) 111b/9, 122a/12,
152a/2, 233a/6,
237a/13, 238a/6,
239a/1, 298a/1
- m.-i (1) 196b/4
- m.-lar (2) 299a/2, 301a/7
- m.-laruñ (1) 224a/6
- m. ol- (1) 236b/9
- m.-lardan ol- (1) 253a/6
- mün'akıs** Ar.: Tersine dönmüş,
çevrilmiş; bir yere çarpıp
geri dönmüş
- m. ol- (1) 34a/6, 34a/7
- münakkaş** Ar. (1): Eksiltilmiş
249a/8
- m. ol- (1) 160b/12
- münakkaş** Ar. (1): Nakışlı, resimli,
işlemeli 149b/9
- m.-dur (1) 146b/12
- münāsebāt** Ar. (1): İlgiler,
yakınlıklar, ilişkiler
259b/4
- m.-dandur (1) 259b/3
- münāsebet** Ar. (14): Uygunluk,
münasıplık; yakınlık,
bağ; yanaşma, vesile
8b/6, 42a/8, 60a/14,
259a/4, 259a/5,
259a/13, 259a/13,
259a/13, 259a/14,
259b/4, 259b/5, 260a/7,
259b/6, 260a/13
- m.-den (1) 59b/5
- m.-i (2) 24b/6, 259a/9
- m.-inde (1) 59b/13
- m.-üñ (1) 259a/10
- m.-i ol- (1) 259b/7
- münāsib** Ar. (3): Uygun, yerinde;
yakışık 28a/8, 50a/9,
185a/8
- m.-dür (1) 24b/1
- m. ol- (6) 9a/4, 28b/11,
30a/14, 30a/15, 143b/9,
248a/8
- münāza'a** Ar. (3): Ağız kavgası,
çekişme 156a/7, 216b/4,
303a/5
- m. it- (1) 128b/11
- münāzara** Ar.: Kurallara uygun
olarak karşılıklı
konuşma; ilmî tartışma
- m. it- (1) 211a/10
- münāzi'in** Ar. (1): Ağız kavgası
edenler, çekişenler,
kavgacılar 299b/15
- münbasiş** Ar. (1): Yayılan, açılan,
genişleyen
- m. ol- (1) 266b/9
- müncezib** Ar.: Gönül vermiş,
tutkun
- m. ol- (1) 27b/15
- müneccim** Ar. (4): Yıldız falına
bakan kimse, falcı
103a/11, 121a/2,
126a/2, 229b/13
- m.-den (1) 65a/3
- m.-ler (1) 150b/15
- m. ol- (1) 126a/3
- müneccimîn** Ar.: Yıldız falına
bakanlar, müneccimler
- m.-dür (1) 149a/11
- m.-i (1) 66b/8
- münevver** Ar. (1): Nurlandırılmış,
parlatılmış, ışıklı; aydın
kimse 275b/6
- m. bul- (1) 53a/3
- m. ol- (2) 3b/4, 194b/4
- münevvereyn** Ar. (1): İki kat
nurlandırılmış, iki kat
parlak 60a/2
- münezzeh** Ar.: Temiz, arı; uzak
- m.-dür (4) 268a/1, 269b/15,
274a/13, 278a/8
- münfa'il** Ar.: Gücenen,
gücenmiş, alınmış
- m. ol- (1) 160a/14
- münfa'ile** Ar.: Gücenen, alınmış
- m.-dür (1) 61a/6
- münḥadîr** Ar.: İnişli; yokuş aşağı
inen
- m.-e (1) 7a/10
- münḥal** Ar. (1): Elek 238a/6
- münḥanî** Ar.: Eğilen, eğrilen, eğri
- m. ol- (2) 42b/7, 288b/14
- münḥarîf** Ar. (3): Sapan, doğru
gitmeyen, çarpık
- m. ol- (3) 33b/10, 34a/2, 42b/7
- münhezim** Ar.: Hezimete, bozguna
uğrayan, bozgun
- m. ol- (1) 234b/11
- münîr** Ar. (4): Nurlandıran,
ışık veren 27b/4, 27b/6,
27b/8, 52a/5
- m.-leri (1) 3b/4
- münḳād** Ar.: Boyun eğen

- m. ol- (2) 63b/12, 240a/3
münkaṭı' Ar. (1): Kesilen, kesik; arkası gelmeyen, son bulan; ayrılmış 249a/3
- m.-dur (1) 49b/9
m. ol- (14) 111b/3, 111b/4, 136a/5, 148a/4, 173b/10, 215a/1, 218b/8, 233b/5, 238b/1, 277b/14, 286b/9, 288a/7, 290a/6, 305a/8
- münkaẓ(i)** Ar.: Biten, ardı kesilmiş, sona ermiş, tükenmiş
- m. ol- (2) 74a/15, 249a/8
münkedir Ar.: Coşmak, hareket etmek; baskın gelmek
- m. ol- (1) 12a/9
münker Ar. (2): İnkâr edilmiş, reddedilen, şeriatça yapılması caiz görülme-yen 77a/1, 193b/7
- m.-de (1) 294b/9
m.-dür (1) 232b/4
m. it- (1) 307a/1
fi'l-i m. işle- (1) 306b/1
- münkesif** Ar.: Tutulan, tutulmuş
- m. ol- (1) 56a/11
münkesir Ar. (2): Kırık, kırılmış, kırılan 106b/15, 242a/1
- m. ol- (1) 103a/9
münkeşif Ar. (2): Açılan, açılmış; keşfolunmuş 41b/3, 301a/1
- m. ol- (5) 41b/3, 53a/11, 66b/6, 84a/10, 84a/11
münkeşifât Ar. (1): Açılmışlar, görünenler 300b/15
- münkır** Ar.: İnanmayan, inkâr eden; kabirde soru soracak olan iki melekten biri
- m.-e (1) 148a/9
m.-ise (1) 190b/15
münsed(d) Ar.: Kapanan, tıkanan
- m. ol- (1) 6b/7
münselih Ar.: Soyulmuş, derisi çıkarılmış; son gününe ermiş
- m.-ile (1) 145b/5
m. ol- (7) 259b/2, 259b/14, 277b/9, 277b/11, 277b/12, 277b/12, 277b/14
- münşerih** Ar.: Gönlü açık, sıkılmayan, eğlenen
- m. ol- (1) 293b/11
münta'il Ar. (1): Pabuççu; nalbant 229b/5
- müntefa'un-bih** Ar. (1): Kendisinden faydalanılan
- 215b/13
müntefi Ar.: Yok olan, çıkarılan
- m. ol- (1) 274a/11
müntehâ Ar.: Son bulmuş, son derece, son
- m.-sıdur (1) 14b/6
müntehî Ar.: Sona eren, biten
- m. ol- (1) 277b/15
müntekâm Ar.: İntikam alınmış
- m.-dur (1) 228b/11
müntekış Ar.: Nakşolunan
- m. ol- (8) 7a/11, 28a/8, 28b/1, 28b/3, 33b/6, 33b/6, 34a/1, 53b/4
- münteşir** Ar.: Yayılmış, açılmış
- m. ol- (1) 264a/7
müntic Ar.: Netice veren; meydana getiren
- m. ol- (1) 104a/3
müntin Ar.: Pis kokan, kokmuş, bozuk
- m.-dür (1) 119b/3
münzele Ar. (1): Aşağı indirilmiş, gökten indirilmiş 269a/3
- münzir** Ar.: Sonunun kötülüğünü söyleyerek korkutan
- m.-dür (1) 287a/14
münziret Ar. (1): Korkutucu, korkutan 267b/7
- mürâ'ât** Ar. (1): Saklama; gözetme, koruma 69a/5
- mürâca'at** Ar.: Başvurmalar, danışmalar
- m. it- (2) 155a/1, 210a/6
mürâdîf Ar. (1): Bir anlamda olan; arkadaş 62a/2
- mürâyâ** Ar.: İkiyüzlülük
- m.-yıla (1) 274a/14
mürâyi Ar.: İkiyüzlü
- m.-dür (1) 139a/10
mürebbî Ar. (1): Terbiye eden
- 53a/5

mürekkeb	Ar. (6): İki veya daha çok şeyin karışmasından meydana gelen; yazı mürekkebi 239b/11, 239b/12, 241b/3, 241b/4, 241b/4, 241b/5	m. eyle- (1) 276a/5
m.-de	(1) 273a/8	m. it- (1) 39b/11
m.-dür	(2) 152b/4, 273a/7	müşāb
müretteb	Ar. (1): Tertip edilmiş, tayin edilmiş 295b/11	Ar.: Sevap kazanmış, sevap kazanan
m. it-	(1) 222a/12	m. ol- (1) 306a/4
mürselin	Ar. (4): Peygamberler 66b/4, 260b/10, 270a/12, 270b/12,	müşādere
mürşid	Ar. (3): Doğru yolu gösteren, kılavuz, tarikat piri 276a/3, 276a/4, 276a/6	Ar.: Yasak bir şeyin kanuna uygun olarak zaptı
m.-dür	(1) 230a/9	m.-yle (1) 225b/9
m.-ler	(1) 49a/7	müsāferet
m. ol-	(1) 195a/1	Ar.: Misafirlik, konukluk; seyahat
mürted(d)	Ar.: İslâm dininden dönen	m. it- (4) 135a/4, 216a/5, 216a/6, 303b/12
m. ol-	(2) 188a/8, 192a/2	müsāfir
mürtefi'	Ar.: Yükselen, yükselmiş	Ar. (6): Konuk, misafir; yoldan gelen 52b/12, 77b/1, 155a/1, 164a/2, 168b/1, 193a/15
m.-dür	(1) 79a/2	m.-e (2) 73a/7, 199b/8
m. ol-	(6) 75a/7, 79a/11, 80a/9, 134b/7, 267a/10, 273a/11	m.-ise (4) 105b/15, 151a/14, 198b/67, 206a/3
mürtefi'a	Ar.: Yükselmiş, yükselen	m.-ler (2) 210a/5, 289b/7
m.-ya	(1) 141a/8	m.-lere (1) 135a/4
mürtekib	Ar. (1): Kötü, yakışsız iş yapan; rüşvet alan, yiyen 145a/4	m.-leriçün (1) 57a/2
m. eyle-	(1) 204a/3	m.-i kudüm it- (1) 151b/5
m. ol-	(12) 42b/14, 93b/12, 150b/4, 191a/4, 209a/12, 217b/1, 221a/12, 231b/2, 285a/15, 286b/1, 292b/4, 306b/7	m. ol- (2) 153b/6, 194a/12
m. kıl-	(1) 209b/1	müşahhar
mürtesim	Ar.: Resmi çıkan	Ar.: İtaat etmiş, boyun eğmiş
m.-dür	(1) 48a/11	m. ol- (1) 195b/5
m. ol-	(2) 28a/11, 49b/13	müşahhire
mürteşi	Ar.: Rüşvet alan	Ar.: Ele geçiren
m.-dür	(1) 238a/11	m.-dür (1) 61a/6
mürüvvet	Ar. (3): Yiğitlik; cömertlik 133b/5, 144b/2, 177a/10	müşāhim
m.-dür	(1) 143b/10	Ar. (1): Kur'a atan, kur'a çeken 229b/3
müsā'ade	Ar.: Yardım, izin	müşāmaḥa
		Ar.: Göz yumma, hoş görme
		m.-yla (1) 63a/3
		müşāmere
		Ar. (1): Gece toplantısı, eğlencesi 54a/15
		müşāmiri
		Ar. (1): Gece toplantısı yapan 229a/15
		müşāvi
		Ar. (1): Eşit, denk 229b/2
		m.-se (1) 229b/1
		müsebbib
		Ar.: Sebep olan
		m.-e (1) 35b/6
		müseffirāt
		Ar. (1): Çok gezilen 300b/15
		m. ol- (1) 300b/15
		müşellaḥ
		Ar. (1): Silâhlı, silâhlanmış 207b/8
		müşellem
		Ar. (1): Doğruluğu herkesçe kabul edilmiş olan; teslim edilmiş 191a/7

- m.-dür (3) 25b/1, 59b/10, 59b/11
- müşemmer** Ar.: Yemiş verilen; yemiş veren
- m. ol- (1) 110a/2
- müşemmîr** Ar.: Yemiş veren
- m. ol- (1) 110a/1
- müsin(n)** Ar.: Yaşlı, kocamış, ihtiyar
- m. ol- (1) 173a/5
- müslim** (2): İslâm dininde olan, Müslüman 138a/14, 200b/8
- m. ol- (1) 131a/2
- müslimîn** Ar. (3): Müslümanlar 169b/7, 184b/4, 257a/12
- m.-den (1) 150b/4
- m.-denimiş (1) 256b/13
- müslimûn** Ar. (47): Müslümanlar 73a/6, 110b/11, 113a/11, 114a/2, 115a/9, 116a/12, 116b/7, 119a/2, 120a/10, 121a/2, 121a/6, 121a/10, 121b/10, 127a/1, 134b/13, 149a/2, 149a/10, 149a/13, 150b/8, 151a/10, 152b/5, 157b/3, 157b/10, 159a/8, 159b/2, 164b/3, 178b/5, 204b/14, 211a/6, 234a/1, 248a/2, 249a/9, 249b/2, 262b/3, 264b/13
- müşmir** Ar.: Faydalı; sonuç veren
- m. ol- (1) 107b/5
- müstağnî** Ar.: Doygun, gönlütok
- m. ol- (1) 92b/9
- müstağrak** Ar.: Batmış
- m. ol- (1) 8b/4
- müstaḥak(ḳ)** Ar.: Hak edilen, hak kazanılan, lâyük
- m. ol- (1) 48b/15
- müstaḥıḳ(ḳ)** Ar.: Hak etmiş, hak kazanmış, lâyük
- m. ol- (1) 26a/7
- müsta'id** Ar.: Kabiliyetli; akıllı, anlayışlı
- m.-ler (1) 145b/10
- müsta'ir** Ar.: Ödünç alan
- m.-üñ (1) 212a/8
- müstaḳarr** Ar.: İstikrar bulunan, durulan yer
- m.-ı şâbit ol- (1) 100b/10
- müstaḳırre** Ar.: İstikrar bulmuşlar, sabitler
- m.-dür (1) 24a/12
- müstaḳıl(l)** Ar. (1): Bağımsız, kendi başına, kendi kendine 277b/3
- m. ol- (1) 131a/10
- müstaḳim** Ar. (1): Doğru, düz 31a/5
- m.-e (1) 63a/10
- m.-ile (1) 43b/11
- m. ol- (5) 193a/9, 238a/7, 252b/12, 252b/12, 261a/11
- müstaḳrız** Ar. (1): Borç eden 219a/11
- müsta'mel** Ar. (2): Kullanılmış 5b/5, 230b/7
- müsteḳşır** Ar. (1): Müjdeleyen; müjde ile sevinen 299b/12
- müstefād** Ar.: Kazanılmış, kâr edilmiş
- m.-dur (1) 68b/4
- müsteḥab(b)** Ar.: Farz ve vacipten ayrı olarak sevap kazanılan iş
- m.-dur (2) 7b/1, 13b/15
- müsteḥāza** Ar.: Aybaşı gören kadın
- m. ol- (1) 189a/7
- müsteḥıff** Ar.: Aşağı, bayağı sayarak alay edip eğlenen
- m.-i dîn ol- (1) 219a/2
- müsteḥlike** Ar. (1): Yiyip içerek tüketen, bitiren 48b/14
- m. ol- (1) 48b/12
- müstelezzāt** Ar.: Lezzet alınan şeyler
- m.-ları (1) 74a/11
- müstenid** Ar.: Dayanan, güvenen
- m. ol- (1) 245a/2
- müste'nis** Ar.: Alışık, yabaniliği kalmayan
- m.-dür (1) 18a/2
- m. ol- (1) 131b/13
- müsterāḥ** Ar. (2): Tuvalet, abdesthane; rahat edilecek yer 106a/15, 106b/10
- m.-a koy- (1) 106b/10

- m.-uñ (1) 106b/6
müstersil Ar. (2): Sarkık, hafif düz, sallanan 278a/15
m.-idi (1) 258a/3
müstevfā Ar. (1): Yeteri kadar, tam, mükemmel 161a/6
m. ol- (1) 234b/13
müstevien Ar. (1): Düz olarak 220a/12
müstevli Ar.: Ele geçiren; yayılan, her tarafı kaplayan
m. ol- (1) 85b/1, 137b/13, 279a/10
müsteykız Ar.: Uykudan uyanan
m.-iken (1) 279b/5
müsteykızın Ar. (1): Uykudan uyanarak 282b/1
müsülmān Ar. (2): Müslüman, teslim olan 198b/6, 201a/8
m.-a (1) 155a/14
m.-dan (1) 232b/13
m.-ı (1) 31b/9
m.-ıla (1) 292a/4
m.-lar (43) 41b/13, 41b/14, 65a/11, 71a/5, 72b/10, 74b/13, 75a/7, 77a/7, 79b/8, 80b/6, 81a/4, 87a/1, 88b/1, 89b/3, 90a/14, 92a/13, 93a/14
m.-lara (15) 42a/1, 52a/2, 134a/13, 138b/5, 193a/6, 196a/8, 196a/9, 199a/8, 203b/6, 204a/12, 208a/3, 216b/13, 224b/13, 238a/4, 256b/10
m.-ları (3) 154b/12, 204a/3, 224a/12
m.-laruñ (8) 31b/12, 134a/14, 223b/4, 225a/14, 225a/15, 226a/6, 227b/7, 262b/14
m.-uñ (1) 31b/2
m.-uz (1) 37a/15
m. ol- (6) 48a/5, 52a/13, 59a/12, 190b/14, 249b/13, 267a/14
müsvedd Ar. (1): Kararmış 306a/15
müşābeh Ar.: Benzer
m.-dür (1) 41a/10
müşābehet Ar. (1): Benzeyiş, benzeme 181b/4
müşābih Ar. (1): Benzeyen, benzer 236b/13
müşāfehe Ar. (2): Ağız ağıza, karşı karşıya konuşan 51b/1, 51b/2
müşaffi' Ar. (1): Şefa'at eden, affeden 279a/1
müşāhed Ar. (1): Görülmüş, görülen 28a/10
müşāhede Ar. (9): Görme, gözlem 9a/5, 15b/8, 58a/9, 260a/8, 261b/1, 273b/4, 274a/2, 274a/11, 274a/15
m.-nüñ (1) 58a/11
m.-si (1) 261b/13
m.-siyle (1) 28b/4
m.-ye (1) 111a/9
m. it- (9) 9b/9, 20a/1, 39a/10, 39a/11, 150a/10, 151a/1, 254b/9, 270b/1, 271b/8, 299b/11
m. eyle- (1) 151a/12
m. ol- (3) 254b/10, 271a/8, 300a/1
müşāhhaşa Ar.: Şahıs suretine girmiş, kişileşmiş
m.-siyla (1) 9a/13
müşāhid Ar.: Gören
m.-den (1) 28b/5
m.-idi (1) 276b/13
müşārekāt Ar. (1): Ortaklıklar; anlaşmalar, sevmeler 155a/2
müşāreket Ar.: Ortaklık; birbirini sevme, anlaşma
m.-e (1) 151b/1
m.-uñ (1) 259a/10
müşāvere Ar.: Danışma, bir iş üzerine konuşma
m.-yle (1) 242b/15
müşāveresüz Ar.+T. Danışmaksızın, bir iş üzerinde konuşmadan
m.-süz (1) 87b/8
müşebbeh Ar. (1): Benzetilen 60a/15
m.-ile (1) 60a/13
müşebbehün-bih Ar. (2): Kendisine benzetilen 60a/13, 60b/1
müşebbih Ar. (1): Benzer, benzeyen 7b/7

müşevveş	Ar.: Düzensiz, karışık, karmakarışık	mütala'a	Ar.: Okuma; tetkik; düşünce
m. ol-	(2) 24b/9, 174b/10	m. kıl-	(1) 3b/8
müşfik	Ar. (1): Şefkatli; acıyan; seven 119a/3	m. it-	(1) 48a/14
müşfiğa	Ar. (1): Şefkatli, acıyan, seven (kadın) 307a/9	müte'addide	Ar. (1): Çoğalan, birçok; türlü türlü 272a/3
m. ol-	(1) 152a/11	müte'affin	Ar. : Kokmuş, çürük
müşğabb	Ar. (1): Şaka ve muziplikle ortalığı karıştıran, kavga çıkaran	m. ol-	(2) 12b/3, 114b/10
m. ol-	(1) 230a/12	müte'ahhire	Ar. : Sonraya kalan, geciken (kadın)
müş'ir	Ar. (1): Haber veren, bildiren 234a/5	m.-den	(1) 62a/12
m.-dür	(2) 278a/12, 278a/13	müte'ākis	Ar. : Tersine dönen
m.-lerdür	(1) 40b/8	m. ol-	(1) 250a/7
müşkil	Ar. (3): Güç, zor; güçlük, zorluk 44b/1, 85a/1, 227a/9	müte'ālī	Ar. : Yükselen, yüksek olan; yüce
m.-dür	(1) 296a/15	m. ol-	(1) 114b/10
m. ol-	(3) 18a/6, 30b/5, 30b/7	müte'allik	Ar. (5) İlgili, ilişkili olan; asılı, bağlı 5b/11, 95a/3, 222a/11, 270b/7, 273a/7
müşrik	Ar. (1): Allah'a ortak koşan 190b/14	m.-dur	(7) 4b/6, 82a/14, 82a/15, 178a/4, 215b/15, 291b/2, 291b/2
müşta'il	Ar.: Yanan, tutuşan, alevlenen	m. ol-	(19) 4b/8, 4b/10, 5a/14, 5b/13, 5b/15, 6a/13, 6a/15, 8a/8, 9a/1, 18b/4, 50a/3, 51b/6, 78a/14, 86a/10, 204b/12, 250a/3, 270b/15, 295a/8, 305a/5
m. ol-	(1) 115a/6	müte'allim	Ar.: Bilgi edinen, öğrenen, okuyan
müştebih	Ar.: Şüphelenen, şüpheli	m. ol-	(1) 307a/14
m. ol-	(1) 239b/15	müte'assir	Ar. : Güçleşen, güç, zor
müştebihe	Ar. (1): Şüphelenen, şüpheli (kadın) 13b/3	m. ol-	(1) 306a/14
müşteha	Ar. (1): Arzu olunan, istenilen 12b/12	müte'ayyin	Ar.: Belli, meydanda olan; karar verilmiş; ileri gelen
müştemil	Ar. : Kavrayan, saran, içine alan	m.-dür	(2) 61a/13, 272a/14
m.-dür	(4) 4b/7, 50a/2, 114a/1, 269b/11	m.-ün	(1) 274b/2
m. ol-	(2) 48b/5, 48b/7	m. ol-	(2) 17a/15, 271b/13
müşterek	Ar. (3): Ortak, ortak olan; el birliğiyle yapılan 9b/8, 10a/14, 28a/9	müte'azzir	Ar.: Özürlü, özürü bulunan
m.-de	(1) 7a/11	m. ol-	(1) 150a/9
m.-dedür	(1) 28a/12	mütebayi'ayn	Ar. (1): Alıcı ile satıcı 222a/5
m.-den	(1) 42a/13	mütebeddil	Ar.: Değişen, başka hâle giren, kararsız
m.-e	(1) 9a/4	m. ol-	(2) 82a/11, 213a/6
m.-ile	(1) 72b/8	mütebessim	Ar.: Gülümseyen, gülen
m.-ün	(1) 10a/12	m. ol-	(1) 306a/9
m. ol-	(5) 259a/6, 259a/7, 259a/7, 259a/8, 259a/8	mütebessimen	Ar. (1): Gülümseyerek 307a/4
müşteri	Ar. (1): Satın alan, alıcı 229b/7		
mütāba'at	Ar. (1): Birine tâbi olma, arkasından gitme 40b/2		

- mütecellâ** Ar. (2): Görülmüş, parlatılmış 273b/10, 275a/5
- mütecellî** Ar. (2): Görünen, meydana çıkan; parlak 74b/8, 276a/11
- mütecerrid** Ar. (1): Dünya işlerinden sıyrılıp Allah'a yönelen 28b/11
- mütecessid** Ar. Ceset hâline gelen
- m. ol- (2) 9a/9, 254b/11
- mütecezzî** Ar. (2): Parça parça ayrılan 38b/10, 39b/15
- mütedenni** Ar.: Aşağılayan, gerileyen
- m.-ye (1) 128a/1
- mütedennis** Ar. : Kirlenen, kir ortaya çıkaran
- m.-dür (1) 33b/4
- m.-den (1) 154a/2
- mütedeyyîn** Ar. (2): Dine bağlı; borç edilen, borçlanılan 177a/8, 266a/5
- m.-dür (2) 104a/15, 248b/2
- müte'ellim** Ar.: Elemlenen, içi sızlayan, acı duyan
- m. ol- (2) 107a/14, 297a/6
- mütefa''al** Ar. (1): Fal açan; fal tutulan 18b/9
- mütefâvit** Ar.: Aralarında fark bulunan, çeşitli olan
- m.-dür (1) 261b/12
- m. ol- (1) 274a/13
- müteferri'** Ar.: Bir kökten ayrılan; dal budak salan
- m. ol- (1) 113b/14
- müteferriķ** Ar. (3): Dağınık, ayrı ayrı 63b/7, 135b/12, 151b/4
- m. ol- (4) 123b/4, 141a/8, 168b/12, 168b/13
- müteferriķa** Ar. (1): Çeşitli işler gören 58a/14
- m. ol- (1) 58a/14
- mütefevviķa** Ar. (1): Üstün gelen, üstün 82b/15
- müteğanniyât** Ar. : Şarkı söyleyenler
- m. ol- (1) 300b/14
- müteğayyir** Ar. (1): Değişen, başkalaşan; bozulmuş, bozuk 106b/15
- m.-edür (1) 56a/2
- m.-dür (1) 96a/7
- m. ol- (9) 33b/14, 46b/11, 47a/6, 55a/2, 63b/8, 124b/3, 173b/6, 224a/9, 249b/5
- müteĥābbîn** Ar. (1): Birini dost sayanlar 279a/1
- müteĥakķķîķ** Ar.: Tahakkuk eden, doğruluğu meydana çıkan
- m. ol- (2) 26a/13, 40a/7
- müteĥammîl** Ar. (1): Tahammül eden, dayanan 122b/5
- müteĥaşşıla** Ar.: Meydana gelen
- m.-dan (1) 269b/10
- müteĥaşşîş** Ar.: Bir işin bir bölümünü çok iyi bilen
- m. ol- (1) 261a/11
- müteĥāvin** Ar. (1): Önemsemeyen, gevşek ve kayıtsız davranan 143b/13
- müteĥavvel** Ar.: Değişmiş, kararsız
- m. ol- (2) 298b/14, 298b/14
- müteĥavvîl** Ar.: Değişen, değişik
- m. ol- (7) 122a/15, 130a/12, 134a/13, 154b/2, 213a/5, 282a/7, 287a/15
- müteĥayyîl** Ar.: Hayâl kuran, hayâle dalan
- m.-den (1) 7a/11
- müteĥayyîle** Ar. (3): Hayâl kuran (kadın) 9a/4, 14b/14, 15a/2
- m.-de (1) 42a/12
- m.-nüñ (1) 42a/13
- m.-ye (2) 8a/8, 8a/10
- müteĥayyîr** Ar. (1): Şaşırmış, hayrette kalan 276a/5
- m.-dür (1) 219a/11
- m. ħal- (1) 85b/9
- m. ol- (7) 81a/13, 107a/8, 193a/10, 201b/7, 201b/8, 276a/2, 277b/4
- müteĥabele** Ar.: Tekabül eden, karşılık gelen
- m.-de (1) 65b/5
- müteĥāzî** Ar. (1): Borçluyu ödemesi için sıkıştıran 229a/14
- mütekebbîre** Ar. (1): Kibirli, kendini beğenen kadın 152a/6
- mütekellime** Ar. (1): Söyleyen, konuşan kadın 130a/5
- mütelâşî** Ar.: Telâş eden, acele eden

- m. ol- (1) 276b/8
mütelevvin Ar.: Renkli, boyalı; renkten renge giren
 m.-dür (1) 139a/8
mütemeşşel Ar.: Şekillenen, bir şeyin şekline giren
 m. ol- (1) 43a/9
mütemeşşil Ar.: Bir şeyin şekline giren
 m. ol- (7) 28b/2, 43a/11, 53b/2, 255a/8, 255a/14, 255b/3, 255b/6, 255b/7
mütenâhî Ar.: Biten, sona eren
 m. ol- (1) 60b/11
mütenevvi' Ar.: Çeşitli, çeşit çeşit, değişik
 m.-de (1) 272a/3
müterettib Ar.: Ait olan; meydana gelen; dolayı
 m. ol- (2) 157a/2, 247b/6
müteşâ'id Ar.: Yukarı çıkan, yükselen, ağan
 m.-dür (1) 3a/2
müteşekkî Ar.: Şikâyetçi, şikâyetle bulunan
 m.-dür (1) 301b/8
müteşevvik Ar.: Çok istekli
 m. ol- (1) 107b/5
müteṭahhir Ar.: Temizlenen
 m. ol- (1) 28b/1
mütevâzî' Ar. (2): Alçak gönüllü, gösterişsiz 133a/15, 262a/4
 m. ol- (1) 203a/6
mütevâzza Ar.: Alçalan; alt kısım
 m.-sına (1) 101b/1
müteveccih Ar.: Bir tarafa yönelen; birine karşı sevgisi olan
 m. ol- (4) 27b/14, 111a/9, 278a/7, 279a/12
mütevelli Ar.: Birinin yerine geçen
 m. ol- (1) 100a/13
mütevellid Ar.: Doğan; meydana gelmiş
 m. ol- (2) 61a/7, 62a/13
müteverri''a Ar.: Dinin emrettiği şeylere sımsıkı bağlı kalan kadın
 m.-dur (1) 117a/8
müteẓâddîn Ar. (1): Birbirinin zıddı olanlar 283a/5
müteẓâ'if Ar.: Kat kat artan, iki veya daha çok katı olan
 m. ol- (1) 293a/13
müteẓammın Ar. (1): İçine alan, hâvî, şâmil
müttakî Ar. (2): Sakınan, Allah'tan korkan 81b/2, 282a/5
 m.-den (1) 187b/11
 m.-dür (1) 225a/9
müttefaḥun-aleyh Ar.: Üzerine ittifak edilmiş, anlaşılmalı olan
 m.-dür (1) 32b/13
müttefik Ar.: Birleşmiş, anlaşmış, aynı fikirde olan
 m. ol- (1) 49a/12
müttehim Ar.: Suçlanan, suçlu görülen
 m. ol- (1) 240b/11
müvekkil Ar.: Vekil tayin eden
 m. kıl- (1) 7b/4
müvelled Ar.: Doğmuş, doğurulmuş
 m.-ile (1) 115b/12
müyesser Ar.: Kolay gelen, kolaylıkla olan
 m. ol- (3) 19a/3, 170b/7, 196a/6
 m. it- (1) 72b/9
müzâḥim Ar. (1): Zahmet, sıkıntı veren 250a/12
 m. ol- (1) 261b/12
müzâḥrefe Ar. (1): Sahte yaldız, tel, pul, boya gibi şeylerle süslü 75a/5
müzâkere Ar.: Bir iş hakkında konuşma, danışma
 m. it- (1) 218a/12
müzâvele Ar.: Birini diğerine yaklaştırma
 m.-si (1) 110a/4
 m. it- (1) 110a/4
müzâyâka Ar. (1): Sıkıntı, darlık, parasızlık 294b/2
 m.-lar (1) 12b/2
 m. gör- (1) 264a/10
 m. çek- (2) 106b/4, 106b/5
 m.-ya uğra- (1) 176a/13
müzebẓib Ar. (1): Karıştıran, karmakarışık eden 187b/8
müzekker Ar.: Erkek, er
 m.-dür (1) 57b/5
 m. ol- (1) 111a/3

müzekki	Ar.: Temizleyen, aklayan
m. kıl-	(1) 106b/3
müzevvir	Ar.: Arabozucu, yalanı allayıp pullayan
m.-ise	(1) 180b/3
müzevirlık	Ar.+T.: Arabozuculuk
m. it-	(1) 193a/7
müzeyyen	Ar. (5): Süslenmiş, süslü; süsleyen 3a/1, 103b/4, 146b/5, 166a/2, 166a/14, 229b/2
m.-dür	(1) 98a/7
m. ol-	(3) 175b/11, 243a/14, 248a/8
-N-	
nā	Far. (1): Sözbaşı olumsuzluk edatı 106b/4
n.-maḳbūl ol-	(1) 303a/1
n.-pāk ol-	(2) 182b/8, 248a/7
n.- tamām ol-	(1) 149b/12
nābit	Ar. (1): Yerden biten, yerden çıkıp büyüyen 122a/3
nābiye'	Ar.: Yükseltme, yüceltme
n.-dür	(1) 2a/3
nabḳ	Ar. (1): Dağ yemişi, hünnap 126a/4
na'ce	Ar. (1): Dişi koyun 146b/13
nāci	Ar. (1): Kurtulan, selāmete kavuşan 278b/14
nafaḳa	Ar. (2): Nafaka, geçimlik, yiyecek içecek parası 231a/5, 234b/6
n.-ları	(1) 137a/11
n.-sıdur	(1) 122a/5
n.-sın	(1) 286a/3
n. vir-	(2) 56b/12, 93a/10
nafaḳāt	Ar. (1): Nafakalar 89a/6
nāfi'a	Ar. (1): Bayındırlık işleri 213a/11
nāfi'	Ar. (4): Faydalı, kârlı 111a/10, 157a/13, 158b/9, 162b/3
n.-dür	(6) 50a/5, 123b/14, 124b/9, 137a/6, 158b/5, 242a/8

n.-e	(1) 158b/9
nāfile	Ar. (2): Farzların dışında yapılan ibadet, faydasız 30b/12, 31a/4
nāfi'ün	Ar. (1): Faydalılar, kârlılar 149b/11
nāfiz	Ar. (2): Sözü geçen, işleyen, etkili 206a/3, 244b/6
n.ü'l-emr ol-	(1) 206b/11
n.ü'l-kelām ol-	(1) 206b/10
nāgāh	Far. (8): Ansızın, birdenbire 20b/9, 27b/4, 145a/14, 155a/5, 155b/15, 263b/9, 276a/2, 279a/5
n.-ıla	(1) 2b/11
naḥḥās	Ar. (1): Hayvan alıp satan, cambaz; esir satıcısı 130a/2
nāhi	Ar. (1): Önleyen, yasak eden 139a/4
nāhiye	Ar. (3): Yan taraf; çevre; küçük yer, bölge 122a/9, 129a/6, 248b/5
naḥl	Ar. (1): Arı, bal arısı 147a/11
naḥl	Ar. (2): Hurma ağacı 112a/4, 112a/5
naḥs	Ar. (1): Uğursuzluk; uğursuz, bahtsız 17b/15
na'im	Ar.: Cennet, cennetin bir kısmı; bollukta yaşayış
n.-den	(1) 187b/7
n.-e	(1) 308a/3
nāḳa	Ar. (1): Dişi deve, maya 146b/12
n.-ya	(1) 131b/4
naḳb	Ar. (1): Delme, delik veya laḡım açma 221b/5
n. it-	(1) 230b/1
naḳd	Ar.: Para, akçe, servet
n.-dur	(1) 188b/15
nāḳıd	Ar. (1): Paranın sahtesini anlayan, bir şeyin iyisini kötüsünden ayıran 230a/13
nāḳış	Ar. (2): Noksan, eksik, kusurlu 174b/8, 289b/2
n. ol-	(1) 289b/15
naḳış (bk. naḳş)	Ar. (1): Resim, süsleme 244b/6
nāḳız	Ar. (1): Bozan, bozucu 286b/2

naķi	Ar.(1): Temiz, pak 266a/7	n. it-	(3) 177a/6, 240a/14, 240a/14
naķib	Ar.: Bir kavim veya kabilenin reisi veya vekili; bir tekkede şeyhin yardımcısı olan en eski derviş veya dede (1) 204a/1	n. ol-	(1) 75b/8
naķķāb	Ar.(2): Delik açıcı, delen 128a/15, 230b/1	nāķūs	Ar.(2): Hristiyanlarda ibadet vaktini bildirmek üzere kilisede çalınan çan 201b/2, 201b/3
naķķād	Ar.: Bir şeyin iyisini kötüsünden ayıran (1) 144b/5	na'lbend	Ar.+Far. (2): Nalbant, atlara nal yapan kimse 222b/4, 229b/5
naķķāl	Ar.(1): Nakleden, taşıyan 230b/4	na'leyn	Ar.(1): Bir çift ayakkabı veya nalın 223a/15
naķķāş	Ar.(1): Nakış işleyen, nakış yapan kimse 230a/5	na'1(i)	Ar. (1): Nal; ayakkabı 268a/15
naķķāz	Ar. (1): Bozucu, yıkıcı 230a/7	n. it-	(1) 229b/6
naķl	Ar.(1): Bir şeyi başka bir yere götürme; taşıma, aktarma; anlatma, söyleme; tercüme etme 39b/11	n. vur-	(1) 229b/6
n.-den	(1) 93b/14	nām	Far.(3): İsim, ad; ün, lakap 165a/11, 167b/4, 181a/10
n.-i emvāl it-	(2) 132a/15, 238a/5	n.-dur	(1) 121a/13
n.-i kelām eyle-	(1) 226a/14	namāz	Far. (5): Namaz 30b/11, 95b/10, 163a/13, 192a/11, 193a/1
n. it-	(12) 17a/13, 23a/2, 109a/13, 174a/15, 196a/5, 210a/15, 230a/2, 235a/9, 240b/15, 282a/12, 299a/10, 303b/7	n.-a	(4) 113a/1, 204a/8, 256a/15, 256b/1
n. ol-	(1) 20b/13	n.-da	(3) 58a/5, 176b/1, 193a/13
naķlen	Ar. (1): Nakil yoluyla; anlatma yoluyla 270a/7	n.-dan	(1) 193a/3
naķş	Ar.(3): Noksan, eksiklik; eksiltme, azaltma 110b/15, 289b/13, 294a/3	n.-dur	(1) 176a/14
n.-dur	(1) 91b/14	n.-i	(3) 192b/8, 198a/8, 254a/6
n. ol-	(1) 109a/15	n.-ıdur	(6) 176a/14, 176a/15, 176a/15, 176b/1, 176b/1, 285a/6
n.-ı murād ol-	(1) 234b/14	n.-ın	(5) 199b/7, 199b/9, 254a/6, 298b/1, 298b/3
naķş (bk. naķış)	Ar.(2): Resim; duvarlara, tavanlara yapılan yağlı veya sulu boya resim, süsleme sanatı; ipekle, sırma ile işleme 30a/9, 239b/11	n.-ında	(1) 298b/2
n.-i	(3) 34a/14, 34a/15, 34b/1	n.-ından	(1) 282b/1
		n.-ını	(1) 113a/3
		n.-larda	(1) 285a/7
		n.-ları	(1) 201b/2
		n.-um	(1) 278a/6
		n. kıla gel-	(1) 301b/2
		n. kıl-	(31) 30b/11, 163a/10, 190b/15, 191b/6, 192a/1, 192a/15, 192b/1, 192b/2, 192b/4, 192b/6, 192b/7, 192b/11, 193a/5, 193a/7, 193a/8, 193a/9, 193a/11, 193b/1, 194a/3, 198a/14, 198b/5, 199a/4, 199a/5, 200a/5, 200a/14,

	200a/14, 202a/5, 204a/7, 301a/13, 301a/13, 301a/13, 301b/2		126a/13, 144a/5, 144b/12, 147b/2, 159a/7, 160b/6, 190a/11, 200a/9, 212b/9, 221a/6, 227b/1, 228b/14, 230b/2, 237b/12, 249b/11, 295a/2, 305a/9
	n.-ın kıl- (1) 192b/11		
	n.-ını kıl- (1) 81a/12		
nāmī	Ar. (1): Büyüyen, artan 118a/10		
	n.-dür (1) 122b/9	n.-da	(7) 8a/4, 55b/3, 117a/1, 132a/9, 168a/5, 208b/3, 213b/1
nār	Far. (1): Nar 112b/3		
	n.-ı (1) 112a/14	n.-dan	(4) 49b/15, 101b/5, 147a/11, 160b/4
	n.-uñ (1) 112b/6	n.-dur	(6) 113b/3, 126b/5, 137b/11, 141b/11, 158b/14, 203b/15
nār	Ar. (21): Ateş, cehennem, yakıcı şey 4b/9, 20a/11, 81a/4, 83a/6, 83a/13, 83a/14, 84b/5, 84b/7, 85b/10, 85b/10, 86a/8, 86a/8, 107b/4, 115a/4, 115a/7, 144b/14, 115a/8, 189a/15, 306a/11, 306b/8	n.-ı	(10) 91a/11, 96b/3, 128b/1, 159a/13, 204b/5, 211a/11, 227a/14, 228a/5, 229a/6, 229a/15
	n.-a (2) 84b/4, 306b/10	n.-içün	(4) 50a/5, 77b/1, 90b/15, 92a/5
	n.-dan (1) 271a/12	n.-ıla	(3) 114a/7, 126b/15, 247b/11
	n.-ı (2) 83a/11, 85b/13	n.-uñ	(8) 29a/14, 29b/6, 29b/13, 36a/6, 65a/4, 67a/6, 204b/9, 259a/15
	n.-içün (1) 84b/3		
	n.-ıla (2) 85b/12, 175b/11	naşb	Ar.: Bir memurluğa tayin
	n.-ından (3) 3a/15, 83a/6, 83a/7	n. it-	(1) 133a/9
	n.-uñ (2) 20a/12, 83a/12	n. ol-	(2) 298b/3, 301b/2
na'ra	Ar. (1): Nârâ, yüksek sesle bağırma 279b/5	nâşih	Ar. (1): Nasihat eden, öğüt veren 44b/11
	n. ur-	n.-a	(1) 101a/6
	n. at-	n. ol-	(1) 219b/8
nāriyye	Ar. (1): Yakıcılık, ateşin özellliği 161b/6	nāşır	Ar. : Yardımcı, yardım eden
	n.-si (1) 136b/7	n.-a	(1) 156a/11
	n.-ye (1) 82a/15	n. ol-	(1) 207b/4
nās	Ar. (27): İnsanlar, halk, herkes 35a/14, 36a/2, 63b/10, 86b/10, 125b/8, 134a/2, 137b/8, 141b/13, 154a/6, 157a/13, 161a/5, 190a/1, 190a/2, 194a/14, 194b/1, 198a/15, 226a/9, 227b/5, 229a/13, 229b/10, 238a/1, 241a/2, 247b/11, 295a/9, 259a/11, 259a/12, 266b/7, (24) 3a/14, 51b/10, 77a/8, 94b/1, 99a/14, 120a/5, 120b/11,	naşib	Ar. (1): Allah'ın kismet ettiği şey; pay, hisse; birinin elde edebileceği şey 40a/9
	n.-a	n.-den	(1) 90b/2
		n. ol-	(5) 152a/9, 195a/8, 195a/9, 196b/5, 307b/6
		n. it-	(1) 272b/1
		naşihat	Ar. (2): Öğüt 119b/11, 187b/12
		n. it-	(4) 21a/3, 204a/6, 227a/6, 228a/3
		nāşihūn	Ar.: Öğüt verenler
		n.-dur	(1) 8a/13

naşr	Ar. : Üstünlük	68b/14, 75b/1, 78b/10,
n.-dur	(1) 247a/5	95a/3, 96a/2, 115a/6
na's	Ar. (1): İçinde ölü bulunan tabut, kefene sarılmış ölü; benât ile birlikte kullanıldığında "yıldız kümesinin kuyruğunun ucunda bulunan kümenin en soluk yıldızı" anlamına gelir 297b/14	n.-dan (2) 31a/11, 107b/13
n.-a	(1) 257a/11	n.-dur (1) 2b/5
n.-uñ	(1) 257a/10	n.-ıla (1) 44a/12
nāşī	Ar. (1): İleri gelen 107a/7	n.-ın (1) 210b/1
nā-şize	Far. (1): İtaatsizlikte direnen (kadın)	n.-ında (1) 128b/6
naṭ'	Ar. (1): Meşinden yapılan döşek 238b/5	n.-ını (1) 58a/2
nāṭī'	Ar. (1): Sofra bezi 230a/11	n.-ıyla (2) 31b/2, 266b/4
nāṭīka	Ar. (3): Düzgün, dokunaklı söz söyleme; düşünüp söyleme kuvveti; söyleyen 6b/14, 113b/15, 130a/5	n.-larında (1) 10b/14
n.-dur	(1) 2a/2	n.-uñ (2) 18b/4, 90b/14
nātūr (bk. nātūr)	Ar. (1): Natır, hamam hizmetçisi 230b/3	n. eyle- (2) 18a/12, 179b/9
nātūr (bk. nātūr)	Ar. (2): Natır, hamam hizmetçisi 30b/1, 230b/3	n.-ı kat' it- (1) 84b/6
nāyīb	Ar. (5): Vekil; kadı vekili; nöbet bekleyen 40a/8, 130b/8, 130b/8, 145b/9, 203b/10	n. idebil- (1) 271b/2
n.-dür	(1) 237b/1	n. it- (26) 50a/6, 53b/2, 53b/5, 65b/3, 93a/7, 106b/7, 125b/8, 141b/8, 169b/1, 169b/1, 170b/1, 174b/1, 182b/6, 207b/10, 207b/10, 210a/13, 210a/14, 221a/11, 221a/12, 236b/3, 236b/15, 240a/8, 245b/12, 245b/13, 266b/5, 275a/3, 279a/12
n.-e	(2) 181b/15, 293b/2	(1) 258b/1
nāyīḥa	Ar. (1): Ağıtçı, para ile ölüye ağlayan kadın 144b/4	naẓargāh Ar.: Nazar edilen, bakılan veya bakılacak yer
nāyīm	Ar.: Uyuyan, uykuda bulunan	n.-ıdur (2) 84a/13, 84a/14
n.-iken	(1) 278b/5	naẓc Ar.: Pişme, olma, kıvam bulma
nāz	Far. (1): Naz, işve, cilve	n. bul- (1) 160a/2
n.-ıla	(1) 213a/2	nāzır Ar.: Nezaret eden, bakan, gözeten; vekil, bakan
n. ü nā'im	"Refah ve bolluk içinde olma"	n.-am (1) 278a/4
n. ü n.-den	(1) 187b/7	n. ol- (2) 141b/7, 141b/8, 141b/8, 165a/7
naẓar	Ar. (12): Bakma, göz atma; göz değme 31b/14, 43b/11, 49a/3, 49b/10, 60a/14, 68b/13,	nāzıl Ar.: Yukarıdan aşağıya inen, inici; bir yere konan, bir yerde konaklayan
		n.-dür (1) 33b/4
		n. ol- (10) 33b/9, 77b/6, 78a/6, 88a/2, 100b/8, 111b/11, 111b/11, 281b/15, 284a/12, 290a/12
		nāzılın Ar. (1): Aşağıya inenler 36b/12
		naẓır Ar.: Benzer, eş

- n.-i (4) 29b/7, 29b/7, 241a/3, 265a/11
- n.-inüñ (1) 50b/10
- nāzūr** Ar.: Nazır, bakan; vezirlerin başı
- n.-ıdur (1) 3a/5
- ne** (100): Ne, her ne, ne kadar, ne çok, ne olur, ne var, 1b/4, 7a/2, 7b/7, 7b/11, 9a/13, 10a/13, 12a/6, 12a/6, 20a/12, 23a/8, 26b/2, 27a/13, 27b/13, 28b/15, 29b/12, 30b/15, 32b/11, 32b/14, 32b/15, 33a/10, 33a/11, 110b/7, 109a/7, 149a/13, 165b/12, 275b/4, 277b/14, 280b/7
- n.-dür (24) 9a/8, 13b/5, 13b/5, 13b/5, 13b/6, 14b/2, 20a/8, 20b/10, 23b/8, 25b/3, 37b/10, 38b/1, 44a/4, 44a/4
- n.-yi (2) 126b/15, 186b/5
- n.-nüñ (1) 29a/12
- n.-yçün (1): "Ne için" 114b/8
- n.-yduğın (2): Ne olduğunu 9a/10, 115a/10
- n.-ye (11) 99b/10, 115a/12, 126b/15, 202b/9, 202b/10, 209a/10, 255a/1, 267b/15, 270b/15, 283b/2, 291b/4
- n.-yi (1) 234b/13
- n.-yiçün (1) 37a/1
- n.-yile (1) 184b/12
- n.-yise (8) 8b/9, 117b/3, 193b/8, 227a/1, 243b/2, 251b/10, 267a/15, 276a/5
- n.-yse (1): 118b/15
- n. işle- (1) 51b/6
- n. ol- (4) 1b/4, 27a/3, 27a/15, 55a/4
- ne'am** Ar. (2): Evet, öyledir !; hay hay ! 59a/13, 96b/13
- ne ara** : Nere
- n. a.-sındansın (1) 20a/12
- nebāt** Ar. (3): Topraktan çıkan her şey, bitki 99a/7, 122b/2, 195a/8
- n.-dan (2) 99a/11, 122b/7
- n.-i (1) 115b/6
- nebātāt** Ar. (2): Bitkiler 41b/10, 115a/10
- nebātiyye** Ar. (2): Bitkiyle ilgili, bitkiye ait 75b/14, 115b/2
- nebbāş** Ar. (1): Mezar soyucu 229b/15
- nebbāşlık** Ar.+T.: Kefen soyuculuk, mezar soyuculuk
- n. it-
- nebevī** Ar. (4): Peygambere ait, peygamberle ilgili 19b/2, 38a/7, 261b/7, 261b/10
- n.-den (1) 41b/4
- n.-si (1) 261b/9
- n.-yile (1) 261a/11
- nebeviyye** Ar. (4): Peygambere ait, peygamberle ilgili 2a/3, 268b/4, 269a/2, 270a/9
- n.-den (1) 82b/9
- nebi** Ar. (19): Peygamber, haberci 7a/11, 19b/4, 58b/8, 58b/13, 59a/9, 59b/1, 59b/3, 60a/4, 60a/10, 60b/15, 66b/2, 67a/1, 90b/3, 95b/2, 119b/6, 165a/3, 254b/8, 254b/11, 265b/8,
- n.-dür (1) 254b/10
- n.-müz (1) 90a/5
- n.-nüñ (6) 58a/11, 58b/13, 59a/5, 61a/15, 61b/4, 61b/5
- n.-ye (2) 59b/2, 164a/12
- n.-yile (1) 40b/2
- n. ol- (3) 144a/10, 265b/7, 265b/9
- nebiyyın** Ar. (2): Nebiler, peygamberler 260a/10, 270b/12
- nebli** Ar. (1): Okçu 230b/1
- necāfe(t)** (bk. **necefe**) Ar. (1): Yüksek yer 250b/12
- necāh** (bk. **neciḥ**) Ar.: Kurtulma, kurtuluş, selâmet (1) 18a/11
- n.-a
- necâset** Ar. (1): Pislik, murdarlık 104a/13
- necât** Ar. (1): Kurtulma, kurtuluş, selâmet 65b/12

n.-a	(1) 218b/11
n.-dur	(10) 93b/8, 94a/9, 158a/8, 163a/7, 163b/7, 212a/15, 212b/4, 222a/9, 224b/15, 305b/3
n.-ıla	(1) 93a/15
n. bul-	(8) 94a/8, 100b/10, 109b/1, 186a/14, 191b/1, 264a/10, 287b/12, 279a/8
neccār	Ar. (2): Marangoz, dülger 229b/13, 230a/7
necef(e)	Ar. (2): Yüksek yer, tümsek yer, tepe 250b/12, 250b/12
neciḥ (bk. necāḥ)	Ar. (2): Kurtulma, kurtuluş 18a/11, 19b/10
necis	Ar. (7): Pis, murdar; onulmaz hastalık 12b/4, 188b/10, 189b/3, 189b/4, 189b/6, 190a/12, 249a/14
n.-in	(1) 189b/10
n. ol-	(1) 106b/3
nedāf	Ar. (1): Pamuk atıcı, pamuk diten kimse 230a/10
nedāmet	Ar.: Pişmanlık
n. it-	(1) 214a/4
neden	(6): Neden, niçin 136b/15, 140a/7, 140b/11, 148b/5, 152b/3, 255a/1
nedīm	Ar.: Sohbet arkadaşı, tatlı konuşan
n.-dür	(1) 134a/1
nef'	Ar. (3): Kâr, çıkar, fayda 24b/11, 145a/11, 234b/3
n.-dür	(1) 227a/5
n.-ile	(1) 147b/5
n. it-	(1) 293a/10
n. ol-	(1) 223b/9
nefehāt	Ar. (2): Esintiler, üfürmeler 96a/15, 70b/12
nefer	Ar. (1): Bir kişi, rütbesiz asker 142b/1
nefes	Ar. (1): Soluk 8a/5
n.-de	(1) 296a/8
n.-i	(1) 78b/3
n.-lere	(1) 73a/6

neffā'	Ar. (4): Çıkarı çok olan kişi 90a/12, 122b/3, 131b/14, 224a/3
n.-dur	(1) 110a/9
n.-i	(1) 99a/8
neffāt	Ar. (1): Neftçi, neft yağı çıkaran ya da satan 204b/8
nefh	Ar. (1): Üfürme, üfleme 305b/3
n.-i rūḥ it-	(3) 281a/2, 281a/3, 281a/4
n.-i şūr it-	(1) 281a/11
n. it-	(3) 244a/5, 244a/5, 281a/1
nefis	Ar. (1): Çok güzel, çok hoşa giden 12b/12
nefise	Ar. (1): Çok güzel, çok hoşa giden (kadın) 107a/11
n.-dür	(1) 112b/4
nefs	Ar. (46): Ruh, can; bedensel istek; kendi 8a/7, 12b/11, 34a/8, 58a/11, 62a/11, 68b/2, 71a/1, 78b/15, 113a/9, 115a/2, 115a/6, 131a/3, 144b/14, 177a/4, 209b/2, 209b/2, 212a/3, 245b/14, 262b/15, 296a/15, 306a/14, 306b/11, 245a/15, 220a/1, 213b/2
n.-de	(1) 115a/3
n.-den	(4) 8b/2, 58a/12, 68a/13, 100b/10
n.-dür	(3) 12a/7, 28a/9, 114b/8
n.-e	(4) 115a/4, 131b/11, 181b/4, 237a/12
n.-i	(9) 10a/8, 10a/9, 103b/14, 107a/14, 114b/8, 147b/2, 250b/13, 252a/8, 307a/15
n.-ile	(5) 70b/14, 74b/8, 185b/7, 188a/5, 212b/2
n.-in	(1) 287a/1
n.-inde	(4) 151a/3, 153b/4, 260b/7, 302a/5
n.-indeki	(1) 53b/2
n.-inden	(6) 32a/1, 39b/11, 101a/14, 130a/11, 223b/12, 249a/5

- n.-ine (12) 88b/14, 95b/2, 116b/2, 138b/1, 155a/1, 212a/1, 218b/4, 223b/9, 226b/8, 230a/12, 236a/1, 289a/3
- n.-ini (4) 84a/14, 101a/1, 106b/3, 220a/1
- n.-inüñ (2) 80b/13, 211a/12
- n.-iyçün (2) 90a/9, 101a/13
- n.-leri (1) 49a/7
- n.-lerinde (1) 60a/6
- n.-lerinden (1) 68b/11
- n.-üm (1) 276a/11
- n.-ümde (2) 260b/7, 279a/3
- n.-üme (2) 55b/7, 86b/13
- n.-ümile (1) 275b/14
- n.-ümüzde (1) 256a/7
- n.-üñ (5) 54a/7, 58a/8, 84b/8, 114b/9, 114b/15
- n.-üñde (1) 275a/7
- n.-i levvâme: Nefsin yedi mertebesinde biri
- n.-i levvâme kıl- (1) 62b/6
- n.-i emmâre: İnsanı hissî zevk ve lezzete sevkeden nefis ve şehvet
- n.-i muṭma'ine: İyilikle kötülüğü ayırdeden, temizlenerek kişiyi Allah'a yaklaştıran kuvvet
- n.-ile ol- (1) 212b/2
- nefsānî** Ar. (1): Bedensel istekle ilgili 6b/3
- nefsāniyye** Ar. (4): Bedensel istekle ilgili 60b/6, 70b/12, 72a/2, 104a/12
- n.-den (2) 72a/8, 104a/13
- n.-nüñ (1) 49b/12
- nef'süz** Ar.+ T. (1): Faydasız, çıkarsız 85a/7
- neft** Ar. (1): Neft yağı 232b/13
- neftçi** Ar.+T. (1): Neft yağı satan kişi 204b/8
- nehār** Ar. (2): Gündüz 41a/1, 66a/3
- n.-da (1) 143a/9
- n.-ı (1) 1b/1
- n.-uñ (1) 66a/4
- n.-ı ma'aş it- (1) 1b/2
- nehy** Ar. (1): Yasaklama 232b/4
- n.-den (1) 193b/9
- n.-inde (1) 65a/14
- n. eyle- (1) 44b/11
- n.-i münker it- (2) 193b/7, 307a/1
- n. it- (6) 50a/8, 148a/9, 186b/10, 186b/14, 254b/15, 255a/1
- nekbet** Ar.: Felâket; talihsizlik
- n. iriş- (1) 131b/9
- nemā** Ar. (1): Büyüme, bitkilerin büyümesi 115b/11
- nemīme** Ar.: Dedikoduculuk, çekiştiricilik
- n.-dür (1) 118b/15
- n. it- (1) 216a/2
- nemis** Ar.: Sır saklayan, güvenilen; kendine güveni olan
- n.-dür (1) 207b/4
- neml** Ar. (8): Karınca 147b/6, 147b/8, 147b/9, 147b/10, 147b/12, 147b/12, 147b/15, 148a/2
- nemmām** Ar. (1): Nane, nane otu 126a/6
- nemmām** Ar. (2): Arabozucu 139a/4, 154b/5
- n.-dan (1) 142a/3
- n.-dur (3) 124a/6, 139a/6, 141b/13
- n.-lardur (1) 228a/12
- nemmāmlik(ğ)** Ar.+T.: Arabozuculuk
- n.(ğ)-ıla (2) 45b/8, 45b/9
- nemmūr** Ar. (1): Kaplan 146b/5
- nemr** Ar. (4): Kaplan 146b/6, 146b/8, 146b/10, 184a/13
- n.-e (1) 146b/9
- n.-i. (1) 146b/9
- nerces** Ar. (1): Nergis gülü 46a/8
- n.-ile (1) 46a/11
- nerdübān** Far. (2): Merdiven 233a/6, 233a/8
- n.-a (3) 105b/3, 233a/7, 233a/10
- n. ur- (1) 233a/8
- nere** : Nere, nereye
- n.-de (2) 186b/1, 231a/14
- n.-den (1) 210b/7
- n.-ye (1) 249b/7

nesāyım	Ar. (1): Hafif ve lâtif rüzgârlar 70b/12	n.-yi	(22) 7b/9, 7b/10, 9b/9, 10a/11, 24a/13, 26a/5, 42a/13, 49a/11, 49b/14, 58b/5, 86a/3, 94b/3, 106a/2, 160a/7, 199a/15, 212a/12, 212a/13, 266b/10, 274a/9, 299b/14, 304a/4, 306a/4
nesc	Ar. (2): Dokumak, örmek 221a/13, 238b/4	n.-ler	(25) 4b/5, 5b/11, 12a/11, 12a/14, 12a/15, 12b/3, 13a/10, 13a/11, 13b/4, 33b/12, 34b/9, 40b/8, 41b/3, 55b/11, 117a/9, 124a/2, 145b/15, 174b/12, 195b/4, 199b/7, 218a/13, 246b/14, 286b/8, 293a/1, 300a/8
neseb	Ar.: Soy, nesil	n.-lerde	(3) 29a/13, 34a/8, 246b/15
n.-i	(1) 139b/7	n.-lerden	(5) 13a/6, 34a/12, 42a/4, 47b/2, 230a/7
n.-ine	(1) 185b/4	n.-lerdür	(1) 188a/7
nesek	Ar. (1): Gönül alçaklığı; dindarlık 139a/10	n.-lere	(1) 12b/9
nesib	Ar. (2): Soylu, soyu t emiz 111a/10, 121b/11	n.-leri	(16) 4b/8, 5b/15, 6a/15, 24b/12, 50a/4, 124b/12, 146a/10, 184a/4, 204b/13, 222b/14, 230a/13, 230a/14, 230b/13, 250a/3, 295a/8, 305a/5
nesik	Ar. (1): Düzenli, bezenmiş, süslü 6a/11	n.-lerile	(1) 44a/3
nes(i)l	Ar.: Nesil, kuşak, soy	n.-lerün	(8) 11b/3, 14b/15, 15a/3, 17b/5, 18b/11, 35b/11, 43b/14, 297b/4
n.-i	(2) 113a/14, 174a/10	n.-nün	(18) 10b/12, 11a/9, 18b/14, 23a/14, 23b/11, 24a/4, 33a/10, 38a/11, 41a/10, 53a/9, 72b/7, 116b/9, 118a/12, 176b/10, 218a/13, 227b/11, 239a/11, 271b/13
n.-inden	(5) 19a/8, 65a/5, 136a/6, 137b/2, 285b/9	n.-si	(6) 66a/2, 123b/7, 155a/12, 187b/4, 202b/9, 274a/4
n.-i ol-	(1) 290a/6	n.-sidür	(1) 178a/1
nesnās	Ar. (1): Goril, şempanze gibi büyük maymun cinslerinin adı 147a/10	n.-sin	(1) 202b/10
nesne	(177): Nesne, şey, bir şey 7b/7, 8b/8, 10b/8, 12b/3, 17a/5, 17b/13, 18b/12, 19b/13, 20b/13, 22b/14, 24b/8, 25b/5, 26a/14, 26a/15, 26b/1, 26b/12, 27a/4, 27a/9, 28b/1, 28b/2, 29b/9, 30b/13, 33b/6, 33b/15, 34a/9, 34b/4, 34b/12, 35b/7, 40a/6, 42b/2, 46a/4, 46a/8, 48b/4, 48b/15, 49b/10, 52b/4, 53b/1, 53b/4, 64a/5, 67a/12, 67b/5, 69a/15, 69b/3, 69b/5, 71a/8, 71a/9, 71b/9, 71b/10	n.-ydüğün	(2) 275a/5, 295a/7
n.-de	(4) 44a/4, 186a/11, 193b/12, 247b/14	n.-ye	(30) 6b/6, 7b/8, 48b/15, 50a/7, 51b/6, 53a/1, 77a/15, 79b/12, 87a/2, 87b/7, 102a/3, 115a/13,
n.-den	(19) 10a/10, 10a/12, 24b/8, 24b/10, 26a/3, 41a/11, 43a/3, 86a/9, 87b/5, 104b/11, 104b/11, 186b/14, 222a/8, 224a/9, 226b/13, 254b/15, 264b/8, 266b/13, 292b/15		
n.-dendür	(1) 95b/12		
n.-dür	(6) 11b/3, 201b/2, 215b/13, 238b/10, 241b/8, 241b/10		

	147b/2, 157b/14, 166b/12, 175b/5, 186b/6, 190a/8, 195b/2, 230b/10, 247a/6, 247a/12, 250a/6, 260a/4, 260b/2, 266b/10, 267b/15, 280b/11, 295a/6, 301b/12		12a/3, 12a/5, 12a/7, 12a/8, 13a/8, 13a/14, 13b/2, 33b/4, 34b/11, 34b/11, 39a/6, 48a/9, 48b/2, 58b/7, 95a/7, 130b/1, 150b/11, 231b/15, 278b/2, 279a/13, 280a/2
n.-yse	(1) 188a/4	n.-den	(1) 251b/10
n. bul-	(2) 94b/9, 106a/6	n.-dür	(1) 33b/3
n. it-	(1) 13a/13	n.-i	(7) 4b/4, 4b/4, 11a/10, 12a/2, 33b/3, 34a/3, 116b/3
n. iriş-	(1) 289a/4	n.-indendür	(1) 11b/12
n. işle-	(1) 304a/2	n.-ine	(1) 12a/2
n. ko-	(1) 32a/3	n.-üñ	(1) 39a/5
n. vir-	(8) 130a/13, 153b/10, 252b/14, 281a/10, 302a/3, 302a/4, 302b/3, 302b/5	n.-i âherde bulun-	(1) 39a/5
		n. ol-	(1) 39a/6
n.-ye iriş-	(1) 77a/10	nevâfil	Ar. (1): Farz ve vacipten başka yapılan ibadetler 273b/7
nesnecûk	(2): Az, küçük de olsa bir şey 199a/8, 245a/6	nevâyib	Ar. (1): Belâlar, kazalar 134b/14
nesr	Ar. (1): Akbaba; kartal 146b/15	n.-e	(1) 118b/12
n.-i	(1) 147a/9	nevbet	Ar. (1): Nöbet, sıra, sırayla yapılan iş 135b/2
neşâbî	Ar. (1): Okçulukla uğraşan 230b/3	n.-ile	(1) 278b/14
neşât	Ar. (1): Sevinç, neşe, şenlik 12b/11	nevha	Ar. (4): Ölüye sesle ağlama 296b/3, 296b/4, 296b/8, 296b/12
neş'et	Ar. (2): Meydana gelme, çıkma, yetişme 48b/2, 48b/6	n. it-	(1) 296b/9
neşr	Ar.: Yayma, dağıtma, herkese duyurma	nevm	Ar. (8): Uyku; rüya 6b/1, 6b/6, 6b/7, 8b/2, 15b/1, 221b/1, 269a/15, 275b/10
n. it-	(2) 59a/5, 221b/1	n.-de	(8) 4a/3, 7a/12, 8b/3, 9b/4, 9b/14, 10a/5, 13a/13, 39a/11
n. ol-	(1) 156a/12	n.-e	(2) 7a/3, 7a/9
neşv	Ar. (1): Canlının büyümesi, yetişip büyüme 115b/11	n.-ile	(1) 27b/9
netâyic	Ar. (1): Sonuçlar 28b/4	n.-inde	(1) 6b/13
netef	Ar. (1): Kıl yolma 288b/5	n.-ise	(1) 218b/4
ne'ûzu bi'llâh	Ar. (16): Allah'a sığınırız, Allah korusun! 72a/11, 159a/13, 167b/11, 188a/9, 188b/11, 196b/15, 283a/2, 285b/5, 225a/12, 286a/9, 287b/10, 219a/2, 292b/11, 283b/12, 242b/7, 278b/4	n.-lerinden	(1) 1b/3
		n.-üñ	(4) 3b/15, 4a/6, 6b/1, 13b/9
		n. it-	(2) 6b/11, 6b/11
nev'	Ar. (24): Çeşit, sınıf, tür 4b/4, 11a/3, 11a/7,	nevmen	Ar. (1): Uyuyarak 260b/10
		nevmid	Far.: Ümitsiz, ümidi kırık
		n. ol-	(1) 51b/9

n'eyle- : Ne eylemek, ne yapmak
 n.-rsiz (1) 257a/12
neyyireyn Ar. (1): Cısmilenmiş iki nur, güneş ile ay 60b/2
 n.-üñ (1) 59b/8
neyyirlik Ar.+T. (1): Parlaklık 60a/1
nez' Ar.: Sökme, yerinden koparma, yok etme
 n. it- (1) 196b/15
nezâret Ar. (1): Tazelik, parlaklık 160b/6
nezîr Ar.: Bir kişiyi doğru yola sokmak için korkutmak
 n.-idür (1) 107a/10
nezr Ar. (2): Alay etme 197b/13, 283b/5
 n.-e (1) 300a/3
 n. ol- (1) 200a/6
nezr Ar. (1): Adak, adama 197b/13
 n.-dür (1) 184b/7
nıhy Ar. (1) Tuluk 238b/5
nışf Ar. (8): Yarım, yarı 15b/1, 129b/2, 158b/6, 158b/7, 219b/1, 219b/1, 239a/8, 277a/5
 n.-i (3) 170b/13, 245a/10, 289a/2
 n.-ını (2) 96b/9, 210b/3
ni'am Ar. (1): Nimetler 106a/2
nice (bk. **niçe**) (55): Nasıl, birçok, ne, ne zaman, ne kadar, hangi 21a/9, 23a/6, 25b/6, 25b/13, 27a/14, 28a/13, 28b/2, 31b/10, 37a/2, 37a/4, 37a/4, 40b/3, 41a/13, 43b/13, 44b/14, 53b/5, 55a/1, 83b/2, 96a/2, 96a/4,
 n.-dür (1) 6b/13
 n.-sine (1) 307b/14
 n.-yse (5) 104b/1, 146b/4, 157b/6, 218a/14, 302a/15
 n. ol- (1) 24a/15, 28b/5
niçe (bk. **nice**) (7): Nice, nasıl, birçok, ne, ne kadar, hangi 8a/6, 30b/7, 37a/1, 37a/9, 43b/1, 132b/1, 299a/7

niçün (7): Niçin, ne için 20b/1, 26b/12, 35b/9, 35b/10, 254a/3, 261a/2, 280a/14
nidā (2): Bağırma, seslenme 185a/8, 280a/11
 n. it- (5) 156b/8, 185a/8, 212b/5, 267a/9, 267a/10
 n. gel- (1) 280a/6
nifāk Ar. (1): İkiyüzlülük, arabozukluğu 118b/15
 n.-a (2) 208b/13, 243b/9
 n.-dan (2) 195a/15, 225a/2
 n.-dur (3) 119b/4, 290a/12, 298a/15
 n.-i (1) 236a/9
 n.-ıla (5) 45a/3, 45a/5, 46a/6, 105a/14, 161b/5
nifāk-āmiz Ar. (2): Nifakla karışık 241a/9, 241a/10
nifās Ar.: Lohusalık hâli
 n.-ındayiken (1) 58b/12
nifāz (Ar. nefāz) (2): Geçme, ileri geçme 219b/8, 245a/4
nihāme Ar. Cennet; cennetlik
 n.-den (1) 66b/11
nihāyet Ar. (1): Son, son derece 27a/15
 n.-idür (1) 14b/6
 n.-lerüñ (1) 3a/4
 n. bul- (1) 242b/8
nikāh Ar. (4): Nikāh, evlenme töreni 52a/7, 179a/4, 220b/6, 257a/7
 n.-a (2) 96b/15, 212a/14
 n.-ıla (4) 185b/10, 205a/10, 239b/10, 303b/1
 n.-ında (1) 126a/1
 n. eyle- (1) 221a/7
 n. it- (8) 128b/13, 142b/15, 159b/1, 220a/5, 220b/10, 220b/15, 221a/9, 244a/10
 n. ol- (6) 220a/4, 220b/8, 261b/7, 234b/7, 240a/4, 241b/12
nikāhlan- Ar.+T.: Evlenmek
 n.-a (5) 56b/7, 105a/1, 112a/11, 143a/7, 251a/1
 n.-mıışın (1) 114b/7
 n.-lanmış ol- (1) 188b/10
ni'me(t) Ar. (12): İyilik, ihsan, bahşış; azık, yiyeceğe

	ıceceğe dair; mutluluk 50a/13, 51a/14, 75a/10, 88a/6, 89b/3, 126a/8, 143a/11, 147b/11, 160b/5, 178a/6, 262b/12, 268a/4		
n.-de	(1) 7b/14	n. ur-	(1) 206a/8
n.-dür	(6) 157a/3, 157b/13, 214a/5, 233a/3, 250b/15, 308a/10	nişāt	Ar.: Neşe, sevinç, şenlik
n.-e	(12) 94a/5, 109a/8, 163b/10, 175b/13, 197b/2, 198a/8, 221b/9, 262b/11, 263a/1, 281a/10, 289a/4, 307a/2	n.-ıla	(1) 205a/12
n.-i	(4) 174b/10, 201b/5, 288a/8, 291b/5	nite ki	(20): Nitekim, bununla birlikte 9a/1, 9a/2, 48b/5, 59b/7, 61a/13, 61b/6, 62b/1, 62b/10, 62b/14, 63a/6, 63b/5, 75a/8, 80b/8, 90b/15, 95b/1, 162b/4, 186b/7, 211a/4, 216a/7, 218b/3
n.-ile	(1) 291b/3	nitekim	(83): Nitekim, bununla birlikte 3a/12, 3a/13, 11b/3, 13a/10, 17b/9, 18b/11, 22b/8, 25a/12, 26a/7, 28a/10, 28b/13, 30a/9, 30b/7, 31b/11, 32a/8, 34a/13, 35a/3, 35b/14, 37a/6, 39a/5, 41a/7, 41a/11, 41b/4, 43a/10, 43a/14, 45b/8, 45b/10, 45b/12, 45b/13, 46a/1, 46a/2, 48a/2, 49a/11, 59a/2, 59b/14, 72a/15, 74a/2, 76a/7, 77b/12, 104a/6, 104b/15, 109a/9, 115a/2, 115a/5, 130b/7, 132a/4, 136a/13, 159b/13, 165a/10, 169a/5, 174b/3, 180b/14, 183b/6, 187a/1, 187a/9, 189a/6, 189a/10, 197b/5, 212b/14, 215b/2, 216a/5, 216a/8, 216b/5, 221b/12, 224a/8, 226b/3, 255a/1, 262a/9, 270a/11, 272a/14, 275b/12, 276a/3, 276a/12, 276b/2, 277a/10, 283a/3, 283b/10, 288b/9, 291b/10, 295a/10, 296b/1, 296b/13, 298b/12
n.-in	(1) 231a/10		Ar. (3): Niyet, amaç kurma 74a/7, 162b/11, 293b/9
n.-ine	(1) 108b/4		
n.-ler	(1) 247a/6		
n.-ün	(1) 291b/5		
n. ol-	(2) 93b/15, 221a/8		
nisā	küfrānī'n-n. ol- (1) 198b/11 Ar. (3): Kadınlar 144b/8, 159a/7, 194a/7		
n.-dan	(2) 159a/4, 209a/1		
n.-dur	(2) 133b/15, 226a/1		
n.-ya	(2) 129b/10, 237a/15		
n.-yı	(1) 135a/11		
nişār	Ar.: Saçma, serpmeye, dügünde saçılan para		
n. it-	(2) 242a/14, 242b/4		
nisbet	Ar. (7): İlgı, bağılılık; kıyaslama; inat olsun diye yapılan iş; oran 9a/3, 39b/6, 59b/6, 60a/7, 252b/9, 256a/4, 256a/5		
n.-den	(1) 272a/10		
n.-idür	(1) 261b/4		
n.-ine	(1) 261b/1		
n. it-	(1) 210b/12		
n. ol-	(9) 86a/4, 113b/4, 113b/4, 129b/10, 147b/6, 147b/7, 147b/7, 182a/14, 291b/4		
niseb	Ar.: Nispetler		
n.-idür	(1) 181a/2		
nişān	Ar. (1): Hedef, vurulması istenilen nokta; ız; ünvan 2b/13		
n.-a	(2) 206a/5, 206a/6		
n.-i	(2) 165a/11, 181a/10		
		niyyet	
		n.-den	(1) 51b/7
		n.-dür	(1) 114a/7
		n.-i	(2) 192b/8, 192b/14

n.-üm (1) 277a/3
 n. eyle- (2) 30b/15, 31a/1
 n.-i süstlük eyle- (1) 47b/6
 n. it- (3) 31a/4, 198b/12, 293b/9
nizā' Ar.: Kavga, çekişme
 n.-da (1) 287a/11
 n.-dadur (1) 67a/11
 n.-ı (1) 295b/14
 n.-ına (1) 57a/4
nizām Ar.: Düzen, tertip, dizi, esas
 n. vir- (1) 288b/8
noḥūd Far. (2): Nohut 118b/6, 118b/7
noḫṣān Ar. (16): Noksan, eksiklik, yokluk
 7a/15, 88b/15, 89a/2, 135a/3, 151a/3, 158b/4, 169a/2, 169a/3, 207b/1, 286a/6, 289b/15, 291b/2, 291b/3, 291b/4, 291b/13, 304a/2,
 n.-a (2) 72b/15, 176a/4
 n.-da (1) 53b/9
 n.-dur (2) 78a/12, 285a/7
 n.-ı (1) 193a/14
 n.-ıla (1) 46b/11
 n.-ına (1) 234b/14
 n.-ını (1) 3b/9
 n. ol- (3) 51a/13, 144b/1, 169b/7, 176b/1, 181b/7, 285a/7
 n.-ı ol- (1) 193a/14
 n. gör- (1) 176a/3, 292a/14
noḫṣānsuz Ar.+ T. (1) Nokansız, eksiksiz 83b/10
n'ol- : Ne olmak
 n.-aydı (1) 279a/3
nuḥās Ar. (2): Bakır, bakır para 247b/9, 247b/9
nuḥās Ar. (3): Eyer yapan kişi, saraç 204b/9, 230a/8, 230a/9
 n.-dur (1) 225b/2
nuḳre Ar. (1): Külçe hâlinde gümüş 242a/6
nūn Ar. (6): Arap alfabesindeki "n" harfi 126a/4, 146b/5, 221a/13, 229b/13, 238b/4, 291b/2

nūr

Ar. (43): Aydınlık, parıltı; Kur'ân 53a/15, 53b/14, 53b/15, 53b/15, 54a/1, 54a/3, 57b/3, 57b/15, 58a/3, 58a/7, 58a/8, 66a/3, 66a/11, 66b/3, 66b/5, 66b/6, 67b/12, 69a/5, 69b/15, 72a/10, 74a/5, 82b/10, 83b/4, 84b/3, 107b/3, 115a/7, 115a/7, 115a/8, 258b/9, 272a/8, 272a/9, 272a/14, 272b/10, 273a/14, 273b/3, 274a/13, 276a/10, 276a/11, 276b/7, 276b/8, 276b/12, 277a/15
 n.-a (2) 82a/14, 267a/13
 n.-da (1) 57b/10
 n.-dan (4) 270b/14, 271a/10, 271a/10, 271b/11
 n.-dur (6) 54a/1, 245b/14, 272a/13, 272a/15, 273a/6, 276b/8
 n.-ı (26) 7b/8, 8b/5, 55b/8, 57a/6, 57b/12, 58a/7, 65a/7, 68a/2, 68a/3, 68b/4, 69b/3, 69b/3, 73b/15, 79a/3, 81a/14, 81b/1, 81b/1, 82a/10, 82b/13, 82b/14, 84a/6, 84b/2, 115a/4, 245b/13, 272b/12, 275b/7
 n.-ıçun (1) 69b/6
 n.-ıdur (4) 53b/15, 68a/8, 69a/5, 82b/13
 n.-ıla (6) 3b/4, 105a/5, 175b/11, 272a/11, 272b/1, 275b/11
 n.-ın (2) 60a/3, 109a/11
 n.-ına (2) 8b/15, 72a/7
 n.-ında (3) 59b/8, 84b/1, 266b/1
 n.-ından (5) 66b/11, 68a/3, 68a/3, 68a/4, 69b/7
 n.-ını (4) 63b/8, 68b/5, 83b/1, 83b/13
 n.-ınuñ (10) 54a/2, 54a/4, 54a/10, 54a/11, 54a/12, 54a/13, 54a/15, 68a/4, 68b/12, 83a/3
 n.-ıyla (2) 83b/9, 272b/2
 n.-ıyladur (1) 59b/9

- n.-ların (1) 59b/11
n. ol- (1) 276b/7
n. vir- (6) 63a/11, 63b/9, 63b/13, 83a/6, 115a/5, 115a/6
- nūrānī** Ar.: Nurlu, ışıklı
n.-dür (1) 74a/13
- nūrāniyyet** Ar.: Nurluluk, parlaklık
n.-e (1) 69a/3
n.-i (1) 72b/4
n.-ile (1) 273a/2
n.-ine (9) 69a/9, 69a/10, 69a/11, 69a/11, 69a/12, 69a/13, 69a/14, 69b/8, 69b/9
- nūriyye** Ar. (1): Nur ile ilgili, parlaklıkla ilgili 60a/11
- nūrlan-** Ar.+T.: Aydınlanmak, parlamak
n.-a (1) 85a/1
n.-durmuş (1) 55b/5
n.-durur (5) 57a/6, 58a/1, 70b/13, 79b/2, 84a/15
n.-up (1) 83a/6
n.-ur (2) 67b/12, 82b/11
- nūrlandurucı** Ar.+T.: Aydınlatıcı
n.-dur (1) 79a/2
- nūrlu** Ar.: Parlak, aydın
n.-dur (1) 73a/14
- nuşret** Ar. (1): Yardım; başarı
284a/14
n.-dür (5) 113a/4, 143a/5, 205a/2, 220a/11, 247a/14
n.-e (1) 98b/13
n.-ile (1) 215a/5
n. bul- (1) 100b/15
n. it- (2) 122a/12, 197a/5
n. ol- (2) 88b/2, 305b/7
- nuşūş** Ar. (1): Doğruluğu şüphe götürmeyen bilgiler, düşünceler 2a/1
- nuţķ** Ar. (2): Söz, konuşma; söyleyiş 180a/8, 181b/5
n.-a (1) 181b/5
- nużc** Ar. (1): Pişme, olgunlaşma 6b/2
- nū'ās** Ar. (1): Uyuklama, pinekleme 221b/1
- nūbūvvet** Ar. (10): Peygamberlik, Tanrı haberciliği 37b/9, 38a/14, 38b/6, 38b/6, 38b/10, 38b/11, 39a/2, 39b/15, 40a/4, 258a/7
- n.-den (17) 38a/5, 38a/6, 38a/9, 38a/10, 38a/15, 38b/1, 38b/2, 38b/4, 38b/8, 38b/9, 38b/9, 38b/14, 39a/15, 39b/1, 39b/3, 40a/6, 40b/8, 40a/1
- n.-dendür (1) 39a/12
n.-i (3) 39b/5, 40a/1, 40a/7
n.-idür (1) 254b/8
n.-inüñ (1) 30b/4
n.-leri (1) 38b/2
n.-lerinde (1) 60a/12
n.-üm (1) 156b/11
n.-üñ (10) 37b/15, 38b/1, 38a/10, 38a/12, 38b/5, 38b/13, 39a/6, 39a/7, 39b/2, 40b/7
- n. ol- (1) 39a/7
- nūcūm** Ar. (5): Yıldızlar 59b/8, 65a/10, 195b/13, 215a/14, 255b/3
n.-lardandur (1) 64b/9
- nūfūs** Ar. (2): Ruhlar, canlar; insanlar 259b/2, 282a/14
n.-uñ (1) 156a/14
- nūfūz** Ar.: İşleme, içe geçme
n. it- (1) 73a/6
- nūhāle** Ar. (1): Kepek 157a/4
- nūkte** Ar. (3): Herkesin anlayamadığı ince anlam, ince anlamlı, zarif ve şakalı söz 7a/2, 7a/6, 20a/15
- nūmū** Ar.: Bitki, bitkinin yetişmesi, büyümesi
n.-sı (1) 85b/15
- nūmūvv** Ar. (1): Büyüme, yetişme, bitme, gelişme 9b/10
- nūşha** Ar. (4): Yazılı bir şeyden çıkarılan suret; muska 48b/6, 48b/6, 89b/3, 269b/10
n.-sı (1) 48b/2
- nūsk** Ar.: Yolunca Allah'a ibadet etme
n.-dür (1) 118b/6
- nūşūr** Ar.: Dağıtmalar, yaymalar
n.-dan (1) 305b/4
n. it- (1) 129b/7

nüşûz Ar.: Kadının kocasından
nefret edip kaçması
n. it- (1) 144a/8
nüzûl Ar. (5): İnme, felç; aşağı
inme; konaklama 28b/6,
28b/10, 28b/12, 221b/7,
291a/3
n. it- (4) 28a/7, 34a/5, 72b/3,
284a/11

-O-

o (1): O, 3. teklik şahıs
zamiri 53a/15
ocak : Ocak, ateş yakılan yer
o.-i (1) 109a/3
o.-lar (1) 12a/11
od (50): Ateş 12b/8, 12b/9,
12b/15, 20a/8, 20a/10,
66b/5, 73a/13, 73b/6,
78a/14, 78b/6, 79a/2,
79a/4, 79a/7, 79a/8,
79a/11, 79a/13,
79a/14, 79b/3, 79b/4,
79b/8, 79b/10, 79b/12,
79b/13, 79b/14, 80a/1,
80a/2, 80a/3, 80a/4,
80a/5, 80a/7, 80a/9,
80a/11, 80a/14, 80b/3,
80b/10, 80b/14, 81a/1,
81a/3, 81b/6, 82b/12,
82b/14, 85a/13, 85b/14,
86a/2, 86a/3, 92b/14,
115a/14, 224a/5,
235b/11, 296a/14
o.-a (14) 20a/14, 53b/12,
80b/10, 80b/11, 80b/15,
81a/6, 82b/1, 98b/4,
107a/12, 107a/15,
139b/11, 142a/1,
201a/1, 239a/6
o.-da (1) 163a/5
o.-dan (5) 26a/11, 81b/11,
85a/14, 98b/7, 226a/1
o.-i (6) 78a/5, 78b/14,
79a/1, 79a/11, 79a/15,
79b/2, 80b/4
o.-ıla (5) 78a/8, 78a/15,
123a/10, 224a/5,
294b/11
o.-in (1) 78b/14
o.-inuñ (2) 85b/3, 86a/7

o.-ıyla (1) 78a/9
o.-lar (1) 12a/11
o.-ları (1) 2b/2
o.-uñ (9) 73b/4, 78b/3, 79a/4,
80b/5, 80b/7, 81a/5,
81b/14, 82b/1. 98b/4
o.- yakmak: "ateş yakmak; ateşe
vermek (3) 66b/7,
107a/15, 142a/1
o. ur- (1) 79a/9
o. denizi (1) 20a/12
o.-a meşğûl ol- (1) 79b/6
odun (4): Odun 86a/2, 86b/6,
214b/5, 224a/5
o.-ıdur (1) 86a/8
oduncı (1): Oduncu, odun satan
45b/8
oğlak (2): Keçi yavrusu
131b/15, 187a/13
oğlan (46): Oğlan, erkek
çocuk, oğul; evlât
78b/4, 79a/12. 91a/3,
125b/4, 133b/10,
136b/5, 137b/2,
143b/10, 144a/11,
145a/14, 163b/2,
163b/4, 163b/9,
163b/10, 163b/11,
164a/9, 164a/13,
164b/4, 164b/9, 165b/8,
165b/14, 169b/6,
173b/10, 174a/6,
174b/7, 175a/13,
178b/7, 178b/13,
179a/1, 182a/7
o.-a (3) 117a/6, 185b/12,
232b/5
o.-dan (1) 239b/5
o.-dur (5) 52a/3, 82a/5, 82a/5,
119b/6, 186a/7
o.-i (4) 128a/15, 251b/2,
294a/8, 296b/9
o.-ıdur (1) 130b/8
o.-ıla (2) 91b/7, 251a/1
o.-iken (1) 256a/10
o.-lar (1) 188b/3
o.-lardur (2) 152a/12, 172b/1
o.-ları (2) 32a/11, 33b/3
o.-larıdur (2) 172a/13, 173b/4
o.-larıla (1) 119b/5
o.-larına (2) 7b/6, 13a/9
o.-larınuñ (2) 10b/8, 29b/12
o.-uñ (1) 251b/2
o. düşür- (1) 52a/1

o. talebinde ol- (1) 240b/7
oğlancık (bk. **oğlancuk**): Çocuk, küçük çocuk
 o.-ları (1) 173a/5
oğlancuk (oğlancık) (2): Çocuk, küçük çocuk 37a/7, 164b/5
 o.-lar (2) 11b/12, 30a/14
 o.-ları (1) 90b/8
 o.-larına (1) 20a/4
oğ(u)l (7): Oğul, erkek çocuk (krş. oğlan) 58b/9, 63b/11, 78b/4, 89a/8, 237b/12, 240b/7, 247a/2
 o(u).-a (3) 90b/1, 175b/14, 291b/2
 o(u).-dur (34) 81b/2, 99a/6, 119b/9, 122b/15, 125b/4, 126a/6, 141a/1, 151b/11, 152a/9, 154b/3, 158b/3, 170a/6, 171a/9, 174b/8, 175b/13, 176a/3, 190a/14, 205b/11, 205b/12, 206b/1, 206b/3, 207b/5, 207b/7, 207b/8, 234a/9, 235a/9, 238b/1, 239a/13, 239b/9, 242a/9, 244a/12, 244b/15, 245a/12, 292a/2
 o.-ı (144) 11a/6, 19a/1, 19a/14, 30a/5, 36b/1, 37a/11, 48a/4, 51b/12, 52a/8, 52b/10, 52b/10, 56a/5, 64a/6, 79b/5, 81b/3, 99b/8, 104a/1, 110b/12, 111b/5, 112a/3, 114a/9, 117b/10, 119b/11, 122b/6, 123a/1, 124b/6, 125a/14, 125b/2, 127a/15, 130a/4, 130b/4, 131a/1, 132b/7, 138b/7, 141a/14, 142a/6, 143b/15, 147a/7, 149a/8
 o.-ıdur (4) 171b/10, 179a/5, 181a/2, 220a/8
 o(u).-ıla (1) 158b/7
 o.-ın (5) 127b/1, 162a/15, 181b/8, 225b/7, 251b/7

o.-ına (9) 48a/2, 175b/8, 178a/11, 181b/9, 185b/9, 219b/8, 244a/10, 251b/6, 290a/14
 o.-ında (3) 170a/6, 181a/3, 288b/13
 o.-ından (4) 52b/6, 86b/2, 116a/8, 209a/2
 o.-ını (1) 181b/7
 o.-ını (2) 176b/15, 181b/10
 o.-ısın (1) 20a/9
 o.-ıyın (1) 20a/9
 o.-um (1) 107b/6
 o.-uñ (8) 96b/14, 139a/15, 144b/10, 154a/13, 177a/1, 182b/3, 238b/12, 247b/5
 o(u).-lar (1) 55b/3
 o(u).-lardur (1) 190b/2
 o(u).-ları (5) 73b/8, 168a/9, 170b/5, 170b/5, 172a/12
 o(u).-larıdur (3) 61b/2, 108a/15, 172a/15
ok (9): Ok 154b/13, 206a/2, 206a/5, 206a/6, 206a/9, 206a/10, 206a/11, 206a/12, 206b/7
 o.-ıla (1) 149a/4
 o. doğun- (1) 113a/7
 o.-ıla ur- (2) 150a/13, 150b/1
okçı (1): Okçu, ok atan 230b/1
okı- (bk. **oku-**) (3): Okumak 261a/8, 265b/11, 305b/12
 o.-dı (5) 32b/2, 32b/2, 200a/5, 244a/4, 252b/10
 o.-rın (1) 47b/8
 o.-sa (133) 191b/10, 191b/11, 191b/13, 191b/14, 191b/14, 192a/1, 192a/2, 192a/3, 192a/4, 192a/5, 192a/6, 192a/7, 192a/8, 193b/13, 194a/5, 194a/5, 194a/6, 194a/7, 194a/8, 194a/8, 194a/9, 194a/10, 194a/10, 194a/11, 194a/11, 194a/12, 194a/13, 194a/13, 194a/14,

- 194a/15, 194b/1,
194b/1
- o.-salar (1) 192a/8
- o.-ya (11) 13b/11, 13b/14,
14a/1, 30a/9, 135b/15,
161b/2, 187b/10,
191b/13, 218a/9,
218a/12, 289b/3
- o.-yasın (1) 162a/14
- oķımak(ğ)** (3): Okumak 193b/5,
194a/3, 278a/12
- o(ğ)-a (1) 266a/6
- o.-dur (3) 72a/12, 105a/10,
162a/2
- oķu- (oķı-)** : Okumak
- o.-dı (3) 58b/2, 72b/1,
265b/14
- o.-duğum (2) 167a/12, 167a/13
- o.-masa (1) 240a/8
- o.-maz (1) 193b/3
- o.-r (22) 130a/4, 138b/15,
191b/5, 191b/8, 192a/9,
192a/14, 193a/11,
193b/5, 193b/9, 195a/5,
197a/8, 199a/5, 199a/8,
200a/3, 200b/4, 201b/7,
241a/9, 241a/11,
241a/13, 250b/4,
252b/8, 278a/11
- o.-ram (2) 196b/2, 199a/13
- o.-rdı (2) 14a/4, 246b/7
- o.-rken (1) 282b/1
- o.-rlar (1) 240b/14
- o.-sa (1) 191b/12
- o.-ya (2) 171a/15, 195b/6
- oķuma** (1): Okuma, okunuş
246b/6
- oķun-** : Okunmak
- o.-dı (1) 140b/2
- o.-masa (1) 14a/12
- ol** (990): O, 3. teklik şahıs
zamiri 1b/1, 1b/5, 2a/9,
2b/15, 3b/13, 5b/4,
6b/10, 6b/13, 7a/3,
7a/5, 7b/4, 7b/5, 7b/9,
7b/9, 7b/12, 7b/12,
7b/14, 8a/6, 8a/11,
8a/12, 8b/4, 8b/7, 8b/8,
8b/12, 8b/14, 8b/15,
9a/5, 9a/6, 9a/7, 9a/8,
9a/10, 9a/11, 9b/6,
9b/7, 9b/9, 10a/11,
10a/11, 10a/13, 11a/3,
11a/8, 11a/9, 11a/11,
- 11a/15, 11b/1, 11b/1,
11b/10, 11b/11,
12a/10, 12a/12, 12a/13,
12a/14, 12a/15, 12b/1,
12b/2, 12b/4, 12b/6,
12b/7, 12b/10, 13a/7,
13b/6, 13b/10, 14a/10,
14a/12, 14a/13, 14b/11,
14b/15, 14b/15, 15a/3,
15b/2, 15b/6, 15b/14,
16a/14, 16a/15, 16a/15
- o.-dur (36) 8b/13, 11a/13,
13a/8, 14b/2, 14b/3,
17b/7, 31b/5, 41a/3,
42a/6, 42a/13, 43b/9,
57a/15, 58b/8, 60b/2,
83b/8, 83b/10, 83b/12,
83b/13, 83b/15, 84a/1,
84b/5, 92b/13, 95a/8,
96a/5, 115a/7, 117b/3,
162a/6, 162a/7, 202a/1,
202a/2, 226b/12,
232a/13, 255b/7,
256b/8, 270b/9,
270b/10
- o.-durur (1) 96b/1
- o.-dağı (13) 12a/1, 20b/10,
32a/14, 32b/4, 32b/5,
32b/6, 84a/2, 106a/8,
189a/9, 201a/11,
219b/15, 261b/7,
302a/2
- o.-ki (2) 54b/6, 93b/7
- o.-kadar (1) 123b/4
- o.-mı (1) 275b/14
- o.-mıdur (1) 43b/12
- ol-** : Olmak
- o.-a (1877) 3b/4, 3b/5, 6b/4,
7a/14, 9b/12, 11b/11,
13a/7, 14b/8, 15b/1,
15b/9, 16a/15, 16b/14,
17a/3, 17a/3, 17a/4,
17b/2, 17b/3, 22a/7,
23a/12, 23b/9, 23b/13,
24a/14, 25a/9, 25a/10,
25a/10, 25a/12, 27a/7,
27a/13, 28b/7, 28b/11,
29a/8, 29a/8, 29a/9,
29a/12, 30a/1, 31a/3,
31a/5, 31a/5, 31a/7,
31a/7, 31b/15, 33a/15,
34b/4, 34b/9, 38a/6,
38a/13, 41a/3, 41a/3,
41a/4, 41a/4, 44a/13,

- 44b/3, 44b/14, 46b/4,
47a/4, 49b/13, 51a/2,
51a/3, 51a/4, 51a/8,
51a/8, 51a/9
- o.-acak (10) 33b/8, 34b/12,
36a/8, 38b/15, 43a/7,
54a/12, 72a/5, 96a/9,
290a/2, 293a/1
- o.-acakdur (2) 7b/12, 8b/9
- o.-acaķısı (3) 1b/4, 7b/11,
27a/15
- o.-acaklardan (1) 2a/14
- o.-alar (16) 3b/1, 63b/2, 63b/3,
63b/12, 63b/14, 70a/13,
85b/1, 130b/2, 187b/8,
193b/2, 208a/6,
238b/12, 248b/13,
252a/11, 281a/7,
281a/15
- o.-an (183) 4b/8, 4b/10,
5b/13, 5b/15, 6a/13,
6a/15, 8a/13, 8b/6,
8b/15, 9a/4, 10b/2,
10b/12, 10b/13, 11a/1,
11a/9, 22a/15, 24a/8,
24b/6, 25a/14, 25b/4,
26b/6, 27a/6, 27b/14,
28b/12, 28b/14, 29a/1,
29a/11, 30a/6, 31a/13,
33a/14, 35a/2, 36b/9,
37/3, 39b/9, 42b/1,
42b/7, 42b/8, 43b/12,
44a/13, 44b/13, 48b/4,
50a/3, 54a/3, 60b/9
285a/15
- o.-ana (9) 22b/1, 43b/10,
57a/14, 95a/9, 103a/11,
211a/3, 213b/5,
297b/11, 305b/5
- o.-andan (1) 24a/9
- o.-anı (5) 28a/10, 69a/3,
69a/4, 136a/15, 240a/8
- o.-anıla (1) 53b/13
- o.-anın (1) 229b/15
- o.-anlar (6) 59b/12, 62b/10,
89a/6, 100a/7, 261b/9,
301b/4
- o.-anlara (2) 66a/8, 124a/9
- o.-anlarda (1) 53a/13
- o.-anlardan (3) 65a/4, 65a/10,
86a/4
- o.-anlardandur (1) 11b/4
- o.-anları (4) 5a/14, 78a/14,
83a/2, 86a/10
- o.-anların (2) 17b/6, 35b/2
- o.-anuñ (2) 48b/8, 130b/8
- o.-asın (14) 53a/2, 120b/7,
120b/7, 134b/9,
157a/14, 165b/6,
167b/13, 171a/9,
179a/10, 179a/10,
215a/1, 245b/8,
263a/12, 267b/3
- o.-asız (1) 239b/4
- o.-aydı (1) 279a/5
- o.-dı (201) 2b/6, 8b/8, 9b/1,
12a/2, 13a/6, 17b/15,
18a/1, 20a/4, 25b/5,
27a/4, 27a/5, 27b/1,
30a/1, 34b/10, 34b/13,
34b/15, 35b/10, 35b/10,
36b/3, 36b/8, 37a/9,
37a/13, 39b/5, 39b/7,
39b/10, 41b/4, 43b/2,
48a/5, 48a/5, 48a/8,
48b/10, 48b/11, 48b/12,
48b/14, 48b/14, 49b/3,
52a/13, 53a/5, 54b/12,
55a/2, 58a/14, 58a/15
- o.-dılar (5) 27a/2, 27a/2,
62a/14, 65a/1, 301b/5
- o.-dıysa (5) 1b/4, 34b/7, 44a/10,
219b/7, 269a/15
- o.-duğı (50) 8b/10, 12a/9,
14b/15, 15a/1, 28a/11,
28a/11, 33b/8, 38a/13,
38a/14, 48a/10, 48b/15,
49a/15, 54a/14, 57b/15,
58a/4, 59b/10, 59b/11,
63a/5, 63a/6, 63b/12,
67a/13, 75a/8, 77b/9,
85b/12, 86a/3, 87a/13,
90b/3, 95b/3, 107a/14,
133b/15, 147b/12,
156b/14, 158b/10,
162b/9, 163a/13,
167a/7, 188a/7, 205a/3,
207a/3, 213b/7
- o.-duğıçun (5) 41b/1, 132b/15,
234a/5, 234a/15, 269b/8
- o.-duğıçundur (1) 304a/7
- o.-duğıdur (5) 71b/14, 132b/3,
140b/5, 243b/7, 270b/7
- o.-duğın (6) 4a/4, 141b/2,
210b/7, 231a/14,
283a/10, 307a/11
- o.-duğına (9) 14b/3, 14b/13,
38b/2, 110b/2, 153b/13,

153b/14, 175a/10,
269b/4, 305a/4
o.-duğında (1) 116a/6
o.-duğındadır (1) 273a/3
o.-duğından (5) 48b/5, 67b/1,
180b/12, 236a/8, 270a/2
o.-duğını (1) 10a/6
o.-duğınun (1) 270a/3
o.-duğıyla (1) 125b/13
o.-duğum (1) 280a/3
o.-duğumuzdur (1) 279b/4
o.-duğuna (1) 250b/6
o.-duğça (1) 259a/14
o.-duğdan (5) 28a/9, 53a/7,
82a/11, 85b/5, 300a/14
o.-duğları (3) 96a/14, 153b/8,
254b/13
o.-duğlarıdır (1) 215b/12
o.-duğlarına (1) 59b/12
o.-dum (19) 2b/7, 23a/3, 23a/5,
27b/11, 276a/2, 277a/6,
277b/4, 277b/9,
277b/10, 277b/11,
277b/12, 277b/12,
277b/14, 278a/1,
278a/5, 278a/6, 278a/7,
279b/4, 295a/5
o.-duñ (2) 55a/4, 58b/1
o.-ıcağ (22) 28b/3, 28b/9,
42a/10, 72a/10,
102a/13, 117a/15,
120b/7, 211b/7,
242b/13, 242b/13,
243a/12, 255b/12,
255b/15, 257b/4,
259b/4, 259b/5,
261a/14, 261a/15,
270b/11, 274a/8,
275b/7, 293b/8
o.-ınca (3) 194b/8, 222b/15,
262a/5
o.-ıyorır (1) 111a/8
o.-madı (8) 14b/11, 14b/12,
34b/10, 128a/14,
155a/6, 155b/6, 256b/8,
306a/10
o.-maduğı (7) 3b/10, 33b/7,
35b/2, 59b/10, 175b/5,
292b/9, 299b/14
o.-maduğın (2) 4a/13, 33b/2
o.-maduğına (1) 110b/2
o.-maduğınun (1) 255a/8
o.-mamış (2) 253b/8, 257a/14

o.-masa (48) 30a/11, 30a/12,
30a/14, 30a/15, 30b/6,
34a/2, 50b/9, 51b/8,
53b/3, 53b/4, 70a/3,
85b/13, 92b/9, 98b/5,
108b/6, 111b/1, 119a/5,
120a/12, 122a/7,
126a/13, 128b/12,
129b/15, 147a/2,
169a/1, 169a/12
o.-masaydı (1) 84b/13
o.-ması (10) 7b/15, 23a/9,
25a/9, 49a/12, 59b/8,
62a/12, 82b/5, 97a/10,
97a/11, 103a/2
o.-masın (2) 4b/4, 28a/14
o.-masına (4) 38a/14, 52b/13,
56a/4, 65a/7
o.-masından (1) 8b/2
o.-masınun (1) 25a/11
o.-masun (1) 109a/12
o.-maya (84) 7a/15, 17a/15,
25a/10, 29a/15, 42a/6,
56a/15, 77b/2, 85a/3,
86b/12, 90b/9, 103b/8,
106b/1, 108a/14,
108b/5, 109b/2, 117a/7,
118b/11, 118b/11,
124a/6, 124a/7, 126b/2,
126b/4, 134b/5,
137b/10, 141b/8
o.-mayacak (1) 33b/9
o.-mayan (3) 76a/15, 98b/14,
172a/12
o.-mayanun (1) 60b/12
o.-mayasın (1) 105b/10
o.-mayıcağ (3) 30b/7, 261b/1,
261b/3
o.-mayınca (3) 109b/4, 225a/6,
293a/6
o.-maz (71) 2a/9, 16a/7,
16a/15, 22b/14, 24b/12,
25a/15, 26b/7, 28a/2,
29b/7, 30b/7, 31a/15,
33b/6, 33b/7, 34b/5,
35a/3, 35a/8, 35b/1,
35b/7, 35b/9, 35b/10,
40b/12, 43a/1, 43b/8,
46b/5, 49b/9, 56b/9,
59b/8, 62b/15
o.-mazdı (2) 53b/4, 273a/9
o.-mazıdı (1) 260a/6
o.-mazısañ (1) 95b/4
o.-mazlar (2) 11a/13, 44a/15

- o.-mazsa (3) 88b/4, 120a/11, 282b/10
- o.-mış (202) 10a/11, 13a/3, 32a/10, 33b/10, 48a/7, 51a/1, 51a/2, 51a/3, 52b/3, 52b/6, 56a/13, 56a/15, 56b/5, 63b/4, 65b/11, 66a/6, 67a/1, 70a/11, 74b/14, 75a/9, 78a/9, 80a/13, 82a/12, 87b/15, 90b/10, 97a/3, 103b/10
- o.-mışam (2) 264a/3, 264a/6
- o.-mışdur (43) 2b/2, 2b/3, 4b/1, 7b/12, 11b/6, 24b/13, 25a/13, 37b/5, 38a/3, 41b/9, 58b/14, 62b/8, 63a/14, 81b/15, 111a/9, 151b/2, 161a/6, 249a/15, 250a/7, 255a/9, 257a/1, 261a/10, 261a/11, 261a/11, 262b/1, 268a/7
- o.-mışıdı (8) 9a/1, 127a/6, 239b/15, 258b/15, 303b/6, 304b/10, 305a/1, 308a/12
- o.-mışıdum (1) 253a/14
- o.-mışlar (7) 63a/11, 155b/10, 262a/1, 278b/10, 278b/12, 283a/6, 301a/10
- o.-mışlardan (1) 2a/14
- o.-mışlardı (1) 109b/3
- o.-mışlardur (3) 270a/7, 270b/3, 299b/13
- o.-mışsın (1) 246b/4
- o.-sa (467) 8a/11, 8b/1, 12a/10, 12b/3, 12b/11, 15a/2, 15b/1, 18a/8, 23a/15, 23b/11, 24a/14, 27a/3, 30a/5, 30b/3, 30b/6, 30b/9, 30b/9, 33b/13, 34a/1, 34a/1, 34a/11, 35a/9, 35b/8, 40b/11, 42a/2, 42a/9, 42b/4, 42b/5, 42b/6, 42b/7, 42b/7, 42b/8, 42b/10, 42b/11, 42b/15, 46b/12, 60b/10, 62b/15, 63a/3, 63a/5, 63a/6
- o.-salar (6) 73a/1, 77a/14, 77a/15, 100b/8, 109b/5, 281a/5
- o.-sañ (1) 95b/3
- o.-sun (45) 1b/5, 5b/10, 7b/15, 9a/11, 9b/14, 18b/9, 19b/6, 20b/6, 22a/11, 28b/4, 29b/9, 31a/11, 34a/10, 42b/2, 42b/2, 48a/1, 49a/9, 52a/7, 89b/9, 89b/11, 90a/4, 90a/4, 105a/7, 105a/7, 135a/15, 136b/2, 144a/12, 144a/13, 160b/10
- o.-suniçun (6) 7b/15, 37a/5, 40a/7, 58b/7, 72a/8, 72a/9
- o.-uñ (1) 256b/10
- o.-up (95) 2b/1, 4a/13, 4b/4, 6b/8, 8b/2, 8b/4, 14b/8, 27b/14, 30b/7, 33b/2, 34a/4, 34a/7, 36a/13, 48a/10, 48b/13, 53a/11, 63a/12, 63b/3, 63b/9, 64b/3, 64b/14, 74a/15, 77a/8, 103a/13, 103b/3, 106a/15, 106b/3, 106b/3, 106b/5, 107a/5
- o.-ur (637) 2a/12, 2a/13, 3b/7, 6b/3, 6b/5, 6b/6, 6b/10, 6b/11, 7b/14, 8a/1, 8a/4, 8a/8, 8a/9, 8a/11, 8b/5, 8b/5, 8b/15, 9a/2, 9a/5, 9a/8, 13a/12, 14a/13, 14b/15, 15a/3, 15a/4, 15a/5, 15b/3, 15b/4, 15b/5, 15b/5, 15b/6, 15b/7, 15b/15, 16a/4, 16a/4, 16b/5, 16b/7, 16b/8, 16b/9, 16b/10, 16b/12, 16b/15
- o.-urdu (13) 19b/14, 20a/3, 20a/4, 22b/15, 39a/11, 68a/2, 84b/13, 106a/4, 108b/7, 258a/9, 260a/1, 264a/7, 277a/4
- o.-urıdı (1) 258a/11
- o.-urlar (16) 40a/8, 57b/3, 67a/8, 67a/9, 100a/7, 100b/9, 100b/9, 100b/10, 225a/3, 259a/6, 259a/7, 259a/7, 259a/8, 259a/8, 262a/14, 282b/9

o.-ursa (80) 18b/4, 20a/3,
20a/3, 26b/5, 26b/5,
27a/8, 28a/13, 28b/2,
28b/5, 29b/12, 30b/12,
32a/5, 33b/6, 33b/8,
33b/9, 34a/10, 38b/15,
46b/15, 61a/7, 67a/12

o.-uruz (1) 260b/2

o.-acağ ol- (1) 120b/8

o.-mamış ol- (1) 116b/15

olın- (bk. **olun-**) : Olunmak, edilmek

o.-a (98) 9b/15, 16b/15,
17a/5, 18a/2, 23a/12,
23b/10, 30b/1, 30b/5,
35b/13, 47a/10, 56b/3,
67b/1, 67b/2, 67b/4,
67b/6, 67b/7, 67b/7,
68a/2, 81a/12, 88a/3,
92b/3, 96b/6, 99a/2,
99a/3, 105b/2, 106b/13,
108b/15, 123a/3,
126a/11, 126b/14,
126b/14, 126b/15,
130b/4, 142b/3,
145b/15, 146a/2

o.-acağ (1) 9a/2

o.-an (42) 9b/13, 10a/3,
13b/5, 15b/7, 17a/14,
24a/4, 26a/5, 35b/11,
37b/1, 40b/8, 110a/7,
115b/11, 135b/7,
145b/15, 148b/3,
158a/4, 166b/2, 172a/4,
174a/1, 179a/13,
179b/2, 182b/14,
222b/14, 246b/15,
252b/2, 255b/8, 259b/3,
260a/4, 260b/6,
261a/14, 261a/15,
269b/4, 270b/5, 271a/4,
272b/3, 277a/1,
282b/12, 302a/1,
302a/6, 303a/10,
303b/3, 305a/2

o.-ana (1) 24a/14

o.-andur (1) 85b/13

o.-anları (1) 74a/10

o.-anuñ (2) 23b/7, 159b/15

o.-asın (1) 199a/14

o.-dı (5) 58a/13, 91b/1,
106a/6, 158b/6, 308a/13

o.-dum (1) 276b/10

o.-ıcağ (2) 21a/13, 23b/5

o.-masun (2) 260a/9, 260a/10

o.-maya (4) 21a/13, 46b/10,
193a/1, 278b/3

o.-mayup (1) 38b/3

o.-maz (9) 10b/1, 13b/2, 24a/5,
33b/14, 34a/11,
254b/10, 272a/9,
273a/1, 274a/2

o.-mışdur (2) 189a/7, 234b/15

o.-sa (3) 27b/15, 218b/4,
275b/4

o.-up (6) 3b/13, 37b/15,
77b/9, 82a/12, 173b/7,
261a/11

o.-ur (256) 12a/1, 20b/13,
22b/13, 24b/9, 24b/11,
25b/3, 30a/3, 30a/10,
30a/11, 30a/13, 30a/15,
30b/2, 32a/8, 34b/14,
45a/2, 45a/3, 45a/4,
45a/5, 45a/6, 45a/7,
45a/8, 45a/11, 45a/12,
45a/14, 45b/1, 45b/4,
45b/6, 45b/8, 45b/15,
46a/1, 46a/2, 46a/3,
46a/5, 46a/6

o.-urdi (2) 19b/10, 255a/2

o.-ursa (2) 35a/10, 184a/2

olınmak(ğ) (bk. **olunmak**)
(10): Olunmak, edilmek
9a/9, 18a/3, 24a/4,
25a/15, 62b/11,
142b/11, 142b/12,
153a/15, 173a/2, 274b/4

o.(ğ)-a (3) 194a/4, 260a/6,
271a/8

o.(ğ)-uñ (1) 39a/8

o.-dur (1) 125b/15

olmak(ğ) (65): Olmak, yapmak,
etmek 9a/9, 17b/14,
29a/13, 36a/8, 36a/8,
38a/6, 38b/14, 39a/1,
39a/4, 39a/6, 39a/7,
39b/1, 40b/7, 41b/3,
41b/3, 43a/11, 60b/1,
62b/12, 67a/14, 74a/7,
74a/15, 76b/12, 94a/6,
94a/8, 99b/2, 102a/2,
124a/12, 137b/13,
156a/12, 166a/10,
166a/11, 168a/6, 178a/3

o.(ğ)-a (59) 30b/2, 40a/1,
47b/7, 55b/2, 55b/3,
60b/7, 63a/12, 63a/13,
67a/4, 71a/3, 71b/5,

- 75a/1, 77a/9, 77b/2,
87b/11, 88a/8, 99a/9,
102b/11, 107b/1,
108a/5, 108a/6,
117a/15, 119a/15,
120a/7, 123b/13,
130b/13, 135a/6,
138a/10, 157a/11,
157a/15, 165b/7,
168a/5, 170b/4, 178b/1,
180a/2
- o.(ğ)-ı (3) 12b/6, 242a/12,
242b/1
- o.(ğ)-ıçun (4) 95a/8, 198a/1,
223b/9, 257b/7
- o.(ğ)-ıla (24) 47a/7, 47a/10,
48b/7, 53a/10, 55a/13,
67b/14, 68b/12, 168a/7,
210b/1, 214b/13,
242b/2, 250b/11,
285a/10, 285a/15,
289b/2, 290a/7, 290b/6,
290b/10, 290b/11,
291a/3, 291a/7, 296a/7,
296a/8, 296a/10
- o.(ğ)-uña (1) 282b/5
- o.-da (3) 53b/9, 57b/12,
57b/13
- o.-dan (10) 6b/8, 28a/1, 28b/5,
28a/6, 78b/13, 83a/3,
84b/6, 85b/10, 274a/14,
306a/10, 306a/11
- o.-dur (101) 7a/11, 44a/14,
49b/11, 54a/14, 54b/1,
54b/1, 83a/4, 93b/12,
94a/6, 94a/6, 94a/9,
108a/3, 110b/15,
113b/1, 115b/7,
116a/11, 117a/9,
118b/1, 119b/5, 124a/3,
125b/1, 132a/4, 133a/7,
138a/14, 140a/3,
142a/1, 143b/15,
144a/1, 144a/14,
158a/15, 160b/12,
169a/10, 169a/15,
174a/10, 180a/3
- o.-ıla (3) 163a/7, 214b/11,
287a/12
- olmaklık(ğ)** (1): Olmak 72a/1
- o.(ğ)-a (2) 63b/8, 78b/10
- o.-da (1) 59b/12, 57b/10
- o.(ğ)-ı (1) 62b/10
- o.(ğ)-ıla (2) 74a/8, 159a/4
- o.(ğ)-ınuñ (1) 62a/2
- o.-larına (1) 60a/2
- o.-larında (1) 60a/11
- olmamak(ğ)** : Olmamak
- o.(ğ)-a (2) 71a/2, 291a/13
- o. (2) 67b/6, 289b/1
- o.-dur (2) 218a/1, 285a/9
- o.-ıla (1) 289b/1
- olmamaklık** (1): Olmazlık, olmama
olma durumu 74a/4
- oluk(ğ)** : Oluk, su yolu
- o.-lar (2) 76b/3, 76b/4
- o.(ğ)-ı (1) 181b/1
- olun-** (bk. **olın-**) : Olunmak, edilmek
- o.-a (13) 26a/10, 33a/14,
33a/15, 101a/9,
106b/14, 117a/7,
142b/2, 143b/12,
145b/3, 156a/12,
161b/7, 176a/1,
182b/15
- o.-an (1) 9b/9
- o.-dı (40) 3a/15, 3b/12,
11a/1, 14b/10, 17b/9,
19a/15, 28b/13, 34b/11,
35a/3, 35a/5, 35b/15,
36b/4, 43a/10, 45b/1,
46a/1, 54b/13, 55a/14,
59a/7, 277a/12,
282b/14, 298b/6
- o.-dıydı (1) 211a/7
- o.-dıysa (3) 263b/15, 265b/1,
282b/10
- o.-duğı (6) 9a/6, 21a/5, 21a/9,
40a/2, 44b/5, 44b/7
- o.-duğıdur (1) 256b/9
- o.-dukdan (2) 26a/2, 298b/11
- o.-ıcağ (1) 244b/5
- o.-madı (4) 38a/8, 38b/1, 39a/8,
273a/12
- o.-maduğına (1) 34b/3
- o.-masa (1) 97b/1
- o.-maya (4) 16a/14, 155a/8,
186b/11, 296a/12
- o.-maz (7) 12a/8, 13b/6, 15b/1,
34a/12, 34b/12, 34b/15,
89b/9
- o.-mış (15) 86a/11, 88b/2,
124b/1, 142a/13,
142a/13, 142a/14,
198b/11, 200b/10,
214a/11, 220b/8,
246a/2, 253b/2, 262a/3,
299b/9, 305b/9

o.-mışdur (8) 30a/13, 44a/9,
75b/8, 94b/15, 95a/1,
118b/14, 173a/7, 173a/8
o.-mışıdı (2) 256a/15, 280a/5
o.-mışsın (1) 246b/4
o.-sa (16) 23a/13, 23a/13,
26a/4, 34a/14, 34a/15,
62a/8, 62a/2, 83a/13,
83a/15, 100b/7,
153a/12, 225a/5,
258b/1, 274b/2,
298b/10, 300a/1
o.-unca (1) 138b/2
o.-uncaya (1) 23b/5
o.-up (1) 3b/14
o.-ur (2) 23b/7, 34a/3
olunmak (bk. **olınmak**): Olunmak,
yapılmak
o.-dan (2) 40a/5, 44b/10
olunmamak (1): Olunmamak,
yapılmamak 24a/5
omuz (3): Omuz 177b/5,
291a/2, 291a/2
o.-ın (1) 177b/7
o.-ları (2) 258b/12, 258b/14
o.-larına urup kaldır- (1) 298a/5
on (1): On sayısı 182b/3
o.-dur (1) 61b/13
onaltı (1): Onaltı sayısı 148b/2
onaltıncı (3): Onaltıncı sıra sayısı
4b/5, 5b/4, 230b/6
oñat (3): Doğru, uygun, iyi,
mükemmel 176b/2,
240b/4, 240b/5
onbeş (2): Onbeş sayısı 68a/7,
68a/7
onbeşinci (4): Onbeşinci sıra sayısı
4b/3, 5b/1, 48a/9,
222a/10
onblı (3): On bin sayısı
113a/14, 158b/12,
285a/4
onbır (9): On bır 36b/7,
58b/8, 59a/6, 59a/6,
61a/15, 61b/4, 61b/13,
62b/7, 63a/4
onbırinci (13): Onbırinci sıra
sayısı 4a/12, 4a/12,
5a/10, 5a/10, 5b/1,
8a/3, 8a/3, 33b/1,
33b/1, 190b/13,
190b/13, 255a/3, 255a/3
ondacı (1): Öşür denilen vergiyi
toplayan, aşarcı 227a/8

ondördüncü (6): Ondördüncü, sıra
sayısı 4b/2, 5a/15,
5a/15, 27b/5, 44b/15,
211a/10
oñıl- : İyileşmek, yara
kapanmak
o.-ur (1) 282b/7
oniki (3): Oniki sayısı 16a/11,
238b/11, 238b/12
o. ol- (1) 61b/12
onikinci (5): Onikinci sıra sayısı
4a/14, 5a/11, 37b/4,
50a/2, 202a/3
onsekiz (1): Onsekiz sayısı
3b/12
onsekizinci (4): Onsekizinci, sıra
sayısı 5b/8, 6a/5,
241b/6, 266a/9
onçokuz (2): Ondokuz sayısı
117b/13, 117b/14
onçokuzuncı (1): Ondokuzuncu sıra
sayısı 5b/10
onuncı (4): Onuncu sıra sayısı
4a/11, 5a/8, 29a/3,
184a/3
onüçüncü (4): Onüçüncü sıra
sayısı 4b/1, 5a/13,
43a/4, 204b/12
onyedinci (4): Onyedinci
sıra sayısı 5b/6, 6a/1,
239a/10, 252a/4
ora : O yer
o.-ya (1) 186b/1
orta (4): Orta, ara yer
173a/5, 176a/15,
258a/1, 276b/3
o.-dağı (1) 108b/7
o.-larında (1) 60b/3
o.-sı (3) 66a/4, 208b/13,
213b/7
o.-sıdur (3) 65b/7, 65b/9, 66a/5
o.-sına (4) 67a/3, 71b/7, 79a/6,
80a/8
o.-sında (14) 48b/9, 51b/1,
51b/5, 55a/12, 55b/12,
60a/14, 62a/5, 64b/7,
72a/1, 79b/1, 80a/7,
80b/7, 120a/14, 243b/8
o.-sından (2) 79b/14, 116a/9
o.-sındaydı (1) 258b/5
oruc Far. (1): Oruç, dını
kurallar içinde yiyip
içmekten kaçınma
198a/2

o. dut- (2) 163b/11, 188a/1
o. tut- (3) 41a/14, 41a/15, 197b/6
ot o. yi- (2) 197b/5, 197b/6
(6): Ot 25b/9, 25b/10, 118b/8, 118b/9, 118b/10, 118b/10
o.-a (1) 122b/2
o.-lar (6) 4b/14, 15b/12, 25b/9, 25b/10, 109b/13, 110b/8
o.-ları (1) 70a/12
otçı (1): Ot ve baharat satan, aktar 224b/6
otla- : Yayılmak, ot yemek
otlak o.-yacak (1) 25b/10
(2): Otlak, mera, çayır 118b/8, 119a/1
o.-lar (1) 50b/8
o.-da (1) 25b/10
otlu (1): Otluk 98a/2
otluk : Otluk, ot konulan yer
o.-da (1) 25b/9
otsuz (1): Otsuz 99a/13
otur- (1): Oturmak 253b/1
o.-a (1) 234b/12
o.-acak (1) 106b/4
o.-dı (1) 234b/11
o.-dum (4) 234b/10, 263b/10, 264a/6, 279b/5
o.-masam (1) 264a/6
o.-mı (3) 103a/12, 185a/3, 204b/2
o.-mıydı (1) 263a/12
o.-sa (7) 98b/13, 99b/7, 103a/5, 123b/6, 190a/12, 193a/2, 308a/8
o.-uñ (1) 262a/15
o.-ur (14) 55b/8, 69b/14, 87a/9, 103b/11, 106a/10, 108a/8, 160b/2, 171a/3, 220a/3, 236a/9, 238b/11, 251a/1, 251a/2, 268a/14
o.-urken (5) 103a/12, 192a/15, 193b/1, 193b/1, 262a/3
o.-ur bul- (1) 9a/15
o.-ur ol- (1) 192a/13
oturmak : Oturmak
o.-dur (1) 289b/8
otuz (6): Otuz sayısı 105b/5, 105b/5, 136b/14, 136b/14, 136b/15, 137a/1

otuzdört (3): Otuzdört sayısı 136b/14, 136b/15, 137a/2
o. ol- (1) 137a/1
otuzdördüncü (1) Sıralama sayısı 136b/14
oyna- : Oynamak; hoplamak
o.-mı (1) 244b/7
o.-r (1) 234a/10
o.-sa (1) 150b/13
o.-ya (1) 150b/13
oynadıcı : Oynatan
süñü o. (1) 229b/4
oynama : Oynama
yürek o.-sı (1) 250b/6
oynamak (1): Oynamak 236a/6
oyuk (1): Oyularak yapılan şekil, oyma, heykelcikler 201b/15
o.-uñ (1) 202a/1
oyuncu : Oyuncu, oyun oynayan kimse
o.-lar (1) 228b/4
-Ö-
öd (2): Öd kesesi, öd 179b/13, 180a/1
ö.-ini (1) 179b/14
öde- : Ödemek
ö.-r (1) 30b/12
ö.-ye (2) 72b/12, 88a/14
ödemek (1): Ödemek, 219a/14
ö.-dür (1) 169a/11
ödenmek : Ödenmek
ö.-den (1) 178a/14
ödünç (1): Ödünç, geri verilmek üzere alınan şey 219a/10
ög- : Övmek
ö.-er (1) 213b/4
ögin- : Övünmek
ö.-ür (1) 231b/1
öğren- : Öğrenmek
ö-e (9) 65a/15, 87a/15, 111b/2, 162b/3, 195b/13, 247b/5, 251b/1, 281b/5, 307a/12
ö.-en (1) 307a/14
ö.-ür (2) 164b/6, 240b/4
öğret(d)- : Öğretmek

ö.(d)-e (1) 198a/10
 ö.(d)-elüm (1) 265b/11
 ö.(d)ür (1) 284a/9
 ö.-medi (1) 176b/11
ögünmek (1): Övünmek 213b/3
ökçe (1): Ökçe 182b/13
 ö.-si (2) 183b/13, 301b/11
 ö.-sinde (1) 209a/2
 ö.-sini (1) 80a/15
ökse (bk. **öksi**) (1): Kuş avlamakta kullanılan yapışkanlı değnek 155a/10
öksi (bk. **ökse**): Kuş avlamakta kullanılan yapışkanlı değnek
 ö.-ye (1) 155a/11
öksürmek (1): Öksürmek 287b/13
öksürük (1): Öksürük 285a/15
öküz (6): Öküz 129b/7, 130b/12, 130b/13, 131a/4, 131a/7, 187b/1
 ö.-e (1) 130b/11
 ö.-i (2) 131a/2, 130b/10
 ö.-üñ (5) 129a/15, 129b/5, 130b/14, 130b/15, 130b/15
öl- ö. ol- (1) 137b/3 : Ölmek
 ö.-di (3) 55a/5, 58b/13, 82a/9
 ö.-e (14) 56b/15, 57a/1, 57a/1, 57a/9, 57a/9, 57a/10, 63b/2, 64a/3, 80b/15, 88b/14, 88b/14, 171a/1, 182a/8, 190a/9
 ö.-en (1) 104b/3
 ö.-medüm (1) 299b/6
 ö.-mez (1) 130b/6
 ö.-miş (2) 11b/9, 59a/3
 ö.-mişdür (1) 59a/4
 ö.-mişem (1) 279b/15
 ö.-mişidi (1) 58a/12
 ö.-ür (14) 55a/11, 56a/10, 56a/11, 56a/13, 56a/13, 63a/15, 63b/1, 64b/11, 90b/4, 92b/6, 96b/14, 100a/6, 100a/6, 100a/6
 ö.-ürin (2) 55a/5, 55a/11
 ö.-ürler (1) 67a/9
ölç- : Ölçmek
 ö.-e (1) 216a/5
 ö.-er (2) 216a/6, 246a/14
 ö.-se (1) 228b/10
ölçek (1): Ölçek 238a/1

ölçmek (2): Ölçmek 214b/12, 214b/13
ölçücü (2): Ölçücü, ölçen 228b/10, 229a/6
öldürmek (1): Öldürmek 215a/15
ölme : Ölme, ölüm
 ö.-sinden (1) 88a/2
 ö.-sine (1) 97a/2
ölmek(g) : Ölmek
 ö.(g)-e (4) 57b/3, 65a/8, 65b/10, 70a/12
 ö.(g)-ile (1) 54b/10
 ö.(g)-e yakın ol- (1) 51a/10
ölü (5): Ölü 99a/13, 229b/8, 230b/4, 230b/4, 297a/15
 ö.-ler (3) 6a/13, 295a/8, 301a/6
 ö. ol- (1) 90a/4
ölüm : Ölüm
 ö.-dür (1) 66a/7
 ö.-i (1) 81b/15
'öm(ü)r Ar. (4): Ömür, hayat, yaşayış 130b/7, 130b/7, 161a/1, 280a/4
 'ö.-e (9) 121b/13, 129a/8, 142b/9, 156a/10, 160a/3, 168b/9, 188b/1, 221b/10, 245a/12
 'ö.-i (22) 96b/9, 124a/4, 130a/12, 157a/8, 161a/5, 161a/6, 169a/4, 181b/11, 183b/2, 183b/3, 189a/14, 194a/6, 194b/1, 195a/2, 196a/7, 198b/13, 228b/6, 245a/3, 280b/7, 286b/3, 297a/13, 304a/9
 'ö.-ile (2) 111b/7, 219b/8
 'ö.-in (1) 239a/8
 'ö.-ine (5) 98b/8, 157a/7, 64a/8, 64a/11, 64a/12
 'ö.-ine (1) 291a/9
 'ö.-inüñ (2) 160b/15, 245a/10
 'ö.-leri (1) 301b/5
 'ö.-üm (1) 176b/8
 'ö.-üñi (1) 280a/7
 'ö(ü).-dür (3) 118a/11, 157b/11, 247a/5
 'ö. az ol- (1) 231a/15
 'ö. tamamı ol- (1) 157a/15
 'ö.-i dirâz ol- (4) 295a/13, 297a/5, 297a/9, 303a/5

- ‘ö.-i tamām ol- (1) 289b/11
‘ö.-i tūl ol- (1) 299a/3
‘ö.-i uzun ol- (14) 86b/1, 87a/12, 103a/4, 140b/15, 144b/6, 173a/15, 192b/13, 209a/4, 231a/13, 251a/12, 263a/3, 286b/3, 286b/10, 294b/1, 302b/10
‘ö.-i ziyāde ol- (1) 297a/14
‘ömürlü Ar.+T.: Ömürlü
ö.-sidür (1) 147a/1
öñ (5): Ön, ön taraf, ileri, evvel 152b/11, 172a/13, 172b/1, 173a/9, 231b/9
ö.-idür (1) 52b/5
ö.-ince (2) 141a/9, 142a/11
ö.-inde (11) 7a/13, 52a/6, 52a/13, 52a/15, 111a/2, 160a/11, 161a/7, 161a/14, 192a/12, 237b/2, 267a/14
ö.-inden (1) 125b/14
ö.-ine (4) 184b/14, 231b/11, 253b/15, 257a/6
ö.-ini (1) 31b/14
ö.-ümden (1) 277a/10
öñdın (4): Önceden, önce, ilk önce 14a/10, 23b/13, 52a/8, 258a/13
ö.-dür (2) 62a/8, 62a/9
önegilik (1): İnatçılık, dik kafalılık 219b/11
öñürdi (1): Önce, ilk önce, ileri 32a/7
öp- : Öpmek
ö.-di (1) 251b/2
ö.-dügi (1) 251a/15
ö.-düñ (1) 118b/8
ö.-e (7) 126a/9, 126a/10, 126a/10, 163a/9, 163a/13, 181b/7, 181b/8
ö.-en (2) 251a/15, 251b/1
ö.-er (3) 198b/13, 251b/6, 302b/11
ö.-esin (1) 163b/11
ö.-mese (1) 302b/14
ö.-se (16) 150b/14, 181b/7, 251a/14, 251b/1, 251b/3, 251b/4, 251b/4, 251b/5, 251b/7, 302b/12, 302b/13, 302b/15, 303a/1, 303a/2, 303a/2, 303a/3
öpmek (1): Öpmek 251a/13
ö.-dür (2) 162a/14, 162a/15
öpül- : Öpülmek
ö.-ene (1) 251b/2
ör- : Örmek
ö.-di (1) 208a/9
ö.-diler (1) 208b/1
ö.-en (1) 208a/9
ö.-miş (1) 168b/12
ö.-mişler (1) 208a/13
ördek (2): Ördek 153a/7, 153a/8
örneklen- : Örnek verilmek
ö.-miş (1) 229a/15
örs (1): Örs, üzerinde maden dövülen araç 235a/1
ö.-i (1) 223a/14
ört- : Örtmek, kapatmak
ö.-mese (1) 297b/8
ö.-mez (1) 128b/6
ö.-se (1) 298b/9
örtü (1): Örtü 13a/1
örtül- : Örtülmek, gizlenmek
ö.-mek (1) 213b/5
ö.-miş (1) 13a/1
örtülü (1): Örtülü, gizli 256b/9
örül- : Örülmek
ö.-miş (2) 169a/8, 169a/9
öt- : Ötmek, hayvanların değişik tonda ses çıkarması
ö.-er (1) 136b/13
ötri (bk. **ötrü**, **ötürü**) (18): Dolayı, sebebiyle 40a/6, 41a/6, 48b/5, 57a/8, 59a/6, 59b/5, 60b/7, 63b/14, 67b/1, 76a/5, 78a/4, 78b/14, 83a/2, 83a/4, 87a/6, 87a/8, 87b/13, 95a/14
ö.-dür (3) 74b/4, 76b/2, 77b/9
ötrü (bk. **ötri**, **ötürü**) (1): Dolayı, sebebiyle 101a/14
ö.-dür (2) 11b/7, 44b/9
ötürü (bk. **ötri**, **ötrü**): Dolayı, sebebiyle
ö.-dür (1) 6b/7
öyken (1): Akciğer 180a/4
ö.-i (1) 287b/9
öyle : Öğle, öğle vakti
ö. namāzı (1) 176a/15

özdek : Öz, kök, temel
 ö.-i (1) 113b/5
özerlik : Çoğunlukla tütsü
 yapımında kullanılan
 yabanî sedef tohumu
 ö.-dür (1) 122a/14
'özü Ar. (1): Özü, kusur
 192b/1
 'ö.-i (1) 224b/9

-P-

pāçe Far. (1): Koyun, keçi,
 sığır ayağından yapılan
 yemek 159a/1
pādişāh (bk. **pādişeh, pāzişāh**) Far.
 (27): Padişah,
 hükümdar 29b/9, 30a/1,
 51b/15, 52a/3, 52b/1,
 66a/10, 70a/10, 79b/13,
 93b/7, 134b/7, 135b/5,
 143b/2, 145a/12,
 155b/13, 187b/12,
 202b/7, 203b/1, 205a/2,
 209b/14, 209b/15,
 240a/2, 242a/1,
 243a/11, 243b/13,
 243b/14, 246a/15
 284b/11
 p.-a (5) 36a/1, 88a/12,
 147a/7, 202b/2, 239b/1
 p.-dan (8) 93a/4, 93a/5,
 141a/2, 141a/13,
 143a/15, 223a/10,
 227a/13, 240a/4
 p.-dur (3) 127b/6, 223a/6,
 228a/6
 p.-i (3) 203b/15, 251b/5,
 294a/10
 p.-ıdur (1) 179a/15
 p.-ıla (1) 29b/7
 p.-ına (1) 147b/4
 p.-ısa (2) 201b/9, 241a/4
 p.-larıdur (1) 243a/3
 p.-um (1) 135b/4
 p.-uñ (5) 127b/7, 146b/5,
 203a/15, 212a/5,
 227a/11
 p. ol- (8) 56a/8, 200b/5,
 202a/10, 202a/11,
 203a/3, 252b/12,
 262b/7, 263b/7

pādişāhlık(ğ) Ar.+T.: Padişahlık,
 hükümdarlık
 p.(ğ)-a (1) 201a/15
 p.(ğ)-ı (1) 203a/3
 p. it- (1) 117b/15
pādişeh (bk. **pādişāh, pāzişāh**)
 Ar.: Padişah
 p.-den (1) 265b/2
 p.-ler (1) 158a/12, 35b/15
 p.-leruñ (2) 29b/6, 36a/3
pāk Ar. (7): Temiz, arı, pak
 7a/14, 86b/11, 89b/8,
 154a/1, 223b/12,
 234b/4, 293a/12
 p.-dur (2) 184b/5, 244b/13
 p. it- (6) 78a/1, 78a/2,
 106b/2, 114a/13,
 213b/13, 228a/4
 p. ol- (12) 28a/1, 28a/2,
 28a/15, 28b/3, 106a/15,
 239a/13, 248a/6,
 248a/12, 266b/11,
 267a/2, 267a/7, 293b/8
pākize Far. (1): Temiz, lekesiz,
 saf 7a/14
 p. ol- (1) 28b/5
pāklik(ğ) (bk. **pāklik**) Far.+T.:
 Temizlik, arılık
 p.(ğ)-a (1) 105a/15
pāklik (bk. **pāklik**) Far.+T. (1):
 Temizlik, arılık 78a/2
pālān Far. (2): Palan, semer,
 eğer 222a/15, 231a/4
pālāncı Far.+T. (1): Palan,
 semer yapıp satan kişi
 231a/3
pālāndüz (bk. **palandüz**) Far.
 (1): Palancı, semerci
 222a/14
palandüz (bk. **pālāndüz**) (1):
 Palancı, semerci
 222a/14
pālūde Far. (2): Saf hâle
 getirilmiş, süzölmüş
 163a/6, 231b/11
panbuğ(ğ) (bk. **banbuğ**) (3): Pamuk
 174a/4, 218b/9, 230a/10
 p.-a (1) 82a/3
 p. at- (1) 124a/13
panbuğçı (1): Pamukçu 228b/6
pāre Far. (9): Parça; bölük;
 para 64b/14, 134a/7,
 224a/9, 240a/9,

241b/14, 242b/8,
249a/8, 254a/12, 279a/9
p. p. it- (1) 240a/9
p. p. olup yırtıl- (1) 249a/8
p. p. ol- (1) 224a/9
pāreleyici Far.+T. (1): Parçalayıcı
228a/12
pārs Far. (2): Pars 153a/15,
187b/8
parsacı Far.+T. (1): Bir
gösteriden sonra para
toplayan kişi; dilenci
204a/8
pārsame Far. (1): Nane cinsinden
bir ot 126a/6
pas (1): Pas, küf 167a/4,
p. ol- (1) 169b/12
p. tut- (1) 42b/3
p. gider- (1) 226a/5
pāsbān Far. (1): Gece bekçisi
222b/13
paşlan- : Paşlanmak
p.-sa (1) 206b/10
pāy Far. (1): Ayak 183a/10
pāzār Far.: Pazar, çarşı
p. ademisi ol- (1) 165a/15
pāzişāh (bk. **pādişāh**, **pādişeh**)
Far. (1): Padişah,
hükümdar 146b/5
pāzū (bk. **bāzū**) Far. (1): Kolun
omuz ile dirsek
arasındaki kısmı, pazu 1
76a/2
peçe (1): Peçe, yüzçük, örtü
237a/13
pehlevān (bk. **pehlūvān**) Far.:
Pehlivan, yiğit, güreşçi
p.-lar (1) 289b/9
pehlūvān (bk. **pehlevān**) Far.
(1): Pehlivan, yiğit,
güreşçi 295b/10
pelte Far. (1): Pelte, saf hâle
getirilmiş, süzölmüş
163a/4
peltek (1): Konuşurken dilin
dişer değmesinden dolayı
bazı sesleri çıkaramama,
pelteklik 285b/3
pencere Far. (1): Pencere 105a/1
p.-si (1) 7a/4
pençe Far.: Pençe, yırtıcı
hayvan tırnağı
p.-siyle (1) 153b/4

pençşenbe Far. (1): Perşembe günü
18a/2
penyir Far. (4): Peynir
185a/14, 185b/1,
185b/2, 185b/2
p.-ile (1) 185b/3
perākende Far. (1): Dağınık,
darmadağın; dağıtma;
azar azar
p. kıl- (1) 83b/13
p. ol- (4) 63b/1, 63b/2, 63b/7,
63a/14
perçem Far. (1): Yele, kâkül
143b/13
perde Far. (7): Perde, kapı
pencere gibi yerlere
asılan örtü 233a/12,
233a/13, 233a/14,
233a/15, 234a/4,
272a/1, 289b/13
p.-yi (2) 233b/3, 233b/3
p.-leri (1) 3a/2
p.-si (1) 171a/2
p.-sine (1) 166b/7
p. ol- (5) 57a/7, 67a/11,
72a/11, 81a/6, 273a/5
perdelen- Far.+T.: Perdelenmek
p.-mişdür (1) 271b/7
perdelendür- Far.+T.:
Perdelendirmek,
örtmek, engellenmek
p.-di (1) 72b/1
perhîz Far.: Perhîz, dinin
yasakladığı şeylerden
uzak durma
p.-dür (1) 82a/7
p. it- (1) 292b/15
perhîzkârlık (g) Far.+T.: Sofuluk,
mahrem olan şeylerden
kaçınmaklık
p.(g)-a (1) 105b/1
p.(g)-ı (1) 81b/7
pes Far. (67): Sonra, sonuç
olarak, öylece, şimdi,;
ard, arka 2a/11, 3b/1,
8b/9, 9a/6, 9a/15,
9b/12, 10a/6, 10a/11,
10a/13, 10a/14, 10b/11,
10b/14, 11b/1, 13a/6,
15a/3, 19b/1, 19b/2,
20a/4, 24a/13, 24b/8,
24b/14, 25a/13, 25b/2,
25b/6, 27a/2, 27a/7,
27a/12, 27a/14, 28a/10,

29b/7, 30b/15, 31a/12,
31b/1, 33b/14
peşimān Far. (2): Pişman
107a/14, 250b/14
p. ol- (15) 107a/14, 113a/15,
123a/8, 142b/8,
143b/12, 189b/13,
218b/2, 218b/5, 240a/7,
250b/14, 264b/14,
290b/6, 300a/10,
303a/13, 303b/1
peşimānlık Far.+T. (1): Pişmanlık
46b/7
p.(ğ)-ıla (1) 46b/7
peygāmbēr (bk. **peygāmbēr**) Far.
(1): Peygamber 247a/7
peygāmbēr (bk. **peygāmbēr**) Far.
(84): Peygamber 7b/3,
9a/11, 9a/14, 11a/6,
11a/6, 14b/9, 17b/6,
18a/11, 18b/2, 19b/9,
19b/12, 23a/12, 25b/6,
25b/12, 25b/15, 27a/12,
27a/15, 28b/14, 29b/15,
35a/4, 36a/15, 36b/6,
39a/12, 39a/15, 43a/14,
120b/5, 131b/9, 132a/1,
142a/12, 144b/3,
146a/4, 150a/3,
151b/15, 156b/4,
156b/8, 161b/13,
162a/3, 162a/9,
162a/13, 164a/9, 164b/1
p.-den (5) 9b/1, 39a/2, 58b/6,
255b/9, 272a/12
p.-e (11) 27a/3, 113a/6,
136b/1, 150a/3,
180b/14, 220a/1,
245b/6, 253b/9,
254a/12, 254a/14,
275b/14
p.-i (26) 18a/15, 185b/10,
252b/7, 252b/11,
257a/10, 257b/6,
262b/6, 263a/1, 263a/2,
263a/5, 263a/6, 263a/7,
263a/9, 263b/1, 263b/2
p.-ler (1) 18a/14
p.-lere (1) 40b/3
p.-leri (2) 6a/3, 262b/3
p.-ümüz (3) 30b/4, 36a/11,
38b/11
p.-ün (10) 7b/2, 25b/2, 36b/3,
102a/10, 252b/5,

253a/2, 253a/3
254a/8, 257a/11,
257a/13
p. ol- (1) 205a/1
peygāmbērlik(ğ) Far.+T.:
Peygamberlik
p.(ğ)-ı (1) 1b/6
p.(ğ)-ıla (1) 152b/11
peykān Far.: Başak, okun
ucundaki sivri demir
p.-ın düz- (1) 206a/12
piliç (1): Piliç 144a/13
pīr Far. (2): Yaşlı, ihtiyar
2b/5, 18b/6
p.-ler (2) 30a/2, 11b/8
p. ol- (1) 288b/14
pirinç Far. (1): Pirinç, pirinç
madeni 247b/7
pīrūze Far. (1): Mavi renkli ve
değerli bir süs taşı
247a/4
piş- (bk. **biş-**): Pişmek
p.-mese (1) 157b/8
piyāde Far. (1): Yaya,
yürüyerek giden 232b/6
puhte Far. (2): Pişmiş,
tecrübeli 43a/14, 43a/15
pūl Far. (3): Para, pul
188b/11, 238a/14,
246b/8
p.-ün (1) 227b/3
p. olup çık- (1) 247b/15
pūlcı Far.+T. (1): Pulcu
227b/3

-R-

rā Ar. (5): Arap
alfabesindeki "r" harfi
120b/8, 138a/5, 215a/6,
232b/9, 287b/5
rābī' Ar. (2): Dördüncü
44a/14, 83b/10
rābī'ā Ar. (1): Dördüncü 61b/9
rācī' Ar.: Geri dönen; ilgisi
olan
r.-dür (5) 9b/13, 36a/1,
218b/14, 218b/15,
259a/13
ra'd Ar.(1): Gök gürlemesi
73a/4

rağıya'llāhu	Ar. (68): Allah ondan razı olsun! 14a/3, 15a/14, 16b/1, 19a/10, 19b/7, 20a/7, 20a/7, 22a/10, 22b/14, 23a/1, 32a/8, 32a/15, 33a/3, 43b/3, 47a/15, 47b/2, 54b/7, 54b/10, 58a/15, 58b/1, 59a/7, 72a/15, 88a/1, 91a/14, 91b/1, 91b/2, 91b/3, 95b/5, 118a/6, 118b/4, 125b/7, 136b/10, 136b/11, 139a/13, 149b/14, 151a/5, 162a/2, 162a/4, 162a/10, 162a/11, 166b/12, 166b/14, 171a/8, 184b/15, 188b/14, 196a/3, 196b/5, 199a/12, 211a/8, 244a/2, 244a/4, 247b/3, 250b/10, 253b/5, 253b/6, 254a/2, 257b/13, 258a/13, 258b/2, 258b/6, 266a/3, 266a/4, 266a/5, 266a/7, 268a/7, 272b/4, 272b/7, 294b/15	r.-ıla r. ol-	(2) 185b/1, 219b/10 (9) 69b/13, 77a/3, 131b/6, 134b/5, 137a/12, 145b/13, 161a/9, 171a/4, 307a/10
rāfi'	Ar.: Kaldıran, yükselten		
rağbet	Ar.: İstekle karşılama; istek, arzu		
rāğib	Ar.: İstekli, isteyen, rağbet eden		
rağif	Ar. (1): Yufka, pide		
rāh	Ar. (1): Tutulan yol, yol		
raḥā	Ar. (1): Değirmen		
rāḥat	Ar. (2): Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma		
rāḥatlık	Ar. + T.: Rahatlık, tasasız, kaygısız olma durumu		
rāḥim	Ar. (2): Esirgeyen, koruyan, acıyan		
raḥimallah	Ar. (1): Allah merhamet etsin!		
raḥime	Ar.: Merhametli (kadın)		
raḥimehu'llāh	Ar. (15): Allah ona (onlara) rahmet etsin!		
raḥm	Ar. (5): Acıma, esirgeme, koruma		
raḥmān	Ar. (1): Herkese merhamet eden; Allah		
raḥme	Ar. (1): Kartal		
raḥmet	Ar. (3): Acıma, esirgeme, koruma		
raḥmetu'llāh	Ar. (1): Allah rahmet etsin!		
rā'i	Ar. (2): Çoban, sığırtaç		

r.-sidür (1) 29b/13
 r.-ye (2) 149b/7, 149b/11.
ra'yyet Ar.: Sürü, otlatılan hayvan sürüsü
 r.-leridür (1) 137a/14
 r.-e (2) 57a/7, 228a/9
 r.-ine (3) 76b/13, 125a/12, 244a/15
 r.-ise (1) 56b/11
 r.-lerin (1) 228a/8
 r.-lerinüñ (1) 243b/14
râkı Ar. (2): Büyücü, efsuncu 224b/12, 224b/14
râkıb Ar.(1): Binici, binen, binmiş 224b/11
 r. ol- (1) 252b/5
raķık Ar.(2): İnce; yufka yürekli 27b/10, 224a/1
 r. ol- (2) 179a/9, 272b/13
raķş Ar.: Oynama, dansetme
 r. it- (2) 135a/15, 135b/2
ramazân Ar.(2): Ay takviminin dokuzuncusu, üç ayların sonuncusu, oruç ayı 118b/7, 197b/4
 r.-da (3) 17a/2, 197b/3, 197b/5
 r.-ı (1) 197b/9
raşâş Ar. (1): Kalay 247b/10
râsihîn Ar.(1): Din bilgisi çok geniş olanlar 282b/12
raşşâşi Ar. (1): Kalaycı 224b/15
ra'se Ar.(1): Titreme, titreyiş 287b/5
râşid Ar.(1): Doğru yolda giden, hak yolunu kabul etmiş olan 19b/10
raţb Ar. (1): Taze, yeşil, yaş 121b/6
râviye (Ar. rivā, reyyān) (1): Suyu kanmış 232b/10
ravza Ar.(3): Ağacı, çayırı, çimeni bol olan yer, bahçe 120b/8, 252b/6, 307b/3
 r.-ların (1) 307a/6
 r.-sın (1) 252b/5
rây Ar.: Rey, fikir, oy
 r.-dur (1) 175a/14
 r.-ıla (1) 32a/6
 r.-ine (1) 280b/11
 r.-ından (1) 194a/1

râyı Ar. (1): Gören, görücü 131b/10, 260a/7,
 r.-nüñ (1) 34a/8, 261b/1
 r.-ye (7) 26b/7, 26b/7, 31a/14, 31b/1, 131b/11, 142b/11
 r.-yile (1) 260a/13
râyıha Ar.(3): Koku 110a/11, 110a/12, 228b/8
 r.-da (1) 116a/6
 r.-sı (4) 3a/6, 117a/14, 126a/15, 294b/6
 r.-sın (1) 297b/13
 r.-sına (1) 110b/1
 r.-sında (1) 110a/5
 r.-yı tayyibesi ol- (1) 294b/5
 r.-sı ol- (1) 106b/1
râyıhalu Ar.+T.: Kokulu
 r. ol- (1) 294b/6
râyiz Ar. (1): Riyazet eden 225a/1
râz Ar.: Sır, gizlenilen şey
 r.-da (1) 273a/4
raţh Ar. (1): Vurmak, ufalamak, kırmak, ezmek 215a/12
râzı Ar.: Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen
 r. ol- (9) 121b/5, 155b/6, 184b/8, 191b/12, 224b/6, 226a/6, 268a/4, 299b/14, 304a/6, 397a/8
râziyâne Ar. (1): Rezene otu 120b/13
re'âyâ Ar. (3): Bir hükümdarın himayesinde bulunan ve vergi veren halk 210b/15, 224b/10, 243b/14
 r.-ñdan (1) 37a/11
 r.-nuñ (1) 146b/5
 r.-sın (1) 210b/2
 r.-ya (2) 129b/15, 228b/11
rebi' Ar. (2): Bahar 40b/14, 41a/2
rebi'eyn Ar. (1): İlkbahar ve sonbahar ayları 16a/11
rebve Ar.(1): Tepe; yüksek yer; sırt, bayır 276a/12
recâ Ar. (1): Ümit, umma 149b/13
 r.-ların (1) 187b/8
 r.-ya (1) 159b/9

r. it- (5) 33b/13, 104b/10, 127b/7, 239b/14, 302b/12
 r.-yı hayr it- (1) 20b/2
 r.-yı kat' it- (1) 215b/1
rec'at Ar. (1): Öldükten sonra dünyaya gelişler . 217a/14
receb Ar. (4): Heybetli, gösterişli; Arabî ayların yedincisi ve üç ayların birincisi 16b/13, 258b/15, 308a/13, 308a/14
recm Ar. (1): Taşlama, taş tutma 215a/15
 r. it- (1) 215b/1
recül Ar. (201): İnsan, erkek, ergin; becerikli , , 38a/5, 38a/6, 45a/11, 64b/8, 99a/5, 104a/14, 104b/5, 104b/12, 104b/12, 110a/8, 110a/9, 110a/13, 111b/6, 111b/9, 112a/6, 116b/8, 116b/10, 116b/11, 117b/6, 117b/8, 119a/1, 119a/3, 120a/9, 121a/7, 122a/12, 122b/2, 122b/3, 122b/3, 122b/9, 122b/11, 122b/12, 122b/12, 123a/6, 123b/12, 123b/7, 126b/8, 152a/8, 181a/2, 222a/4, 222a/4, 290b/8, 220b/5, 249a/7, 291a/15, 298b/7
 r.-dür (24) 109a/5, 118b/11, 119a/8, 122a/12, 125a/2, 128b/5, 129b/2, 134a/1, 141b/1, 155a/15, 161a/4, 224a/11, 224b/3, 224b/6, 225a/1, 225a/8, 225b/11, 227a/6, 227a/7, 227a/14, 230a/6, 233a/4, 237a/8, 238b/14
 r.-ile (1) 57b/5
 r.-üñ (2) 111a/1, 158a/5
red(d) Ar. (1): Reddetme, geri çevirme, kabul etmeme 277a/3
 r. eyle- (1) 277a/3

r. it- (5) 39b/7, 78a/7, 193b/6, 276b/15, 294a/8
 r. ol- (2) 24a/5, 276b/10
reddiyye Ar. (2): Reddetme, reddetme ile ilgili 136b/7.
 r.-den (1) 28a/3
 r.ü'l-hulk ol- (1) 103b/14
ref' Ar.: Kalkındırma, yüceltme; kaldırma, hükümsüz bırakma
 r. it- (1) 190b/12
 r. idici ol- (1) 96a/14
 r. ol- (2) 23b/4, 122a/9
ref Ar.: Yatak, döşek
 r.-leridi (1) 280b/15
refā Ar. (1): Eski giysileri onaran kimse, terzi 224b/6
refāhiyyet Ar.: Bolluk, rahatlık, bollukta geçinış
 r.-ine (1) 146b/5
 r.-ile (2) 245a/3, 291a/8
refi' Ar.(8):Yüksek, yüce 99a/4, 101a/1, 141a/11, 146a/7, 161a/5, 168b/2, 247a/1, 298a/10,
 r.ü'l-kadr : Şanı, değeri yüce olan 168b/2
 r.-dür (3) 104b/12, 154b/3, 154b/4
 r.-e (1) 146b/12
refik Ar.(1): Arkadaş; ortak 256b/2
refika Ar. (1): Kadın arkadaş 2b/4
refs Ar. (1): Ayakla tepmek 215a/9
rehn Ar.(2): Ödünç alınan eşya, para karşılığında gösterilen şey, ipotek 215a/10
 r.-i (1) 136b/3
 r. ko- (2) 152a/2, 215a/11, 215a/11
 r. ol- (1) 136b/2
re'is Ar. (8): Baş, başkan 104b/8, 107b/12, 131b/13, 137b/12, 150a/11, 158b/12, 244b/15, 245a/10
 r.-dür (4) 99a/5, 158b/8 229b/8, 236a/6

r.-i	(1) 81a/2, 101a/12		
r.-idür	(1) 224a/6,		41b/7, 42a/5, 44b/4,
r.-ile	(1) 286b/10		44b/6, 44b/9, 45a/10,
r.-inden	(1) 287b/6		45a/13, 45a/15, 45b/1,
r.-ine	(1) 301b/11		48a/3, 48a/5, 48a/6,
r.-inüñ	(1) 50b/10		48a/8, 52a/12, 52a/12,
r.-ise	(1) 298a/9		54b/9, 54b/12, 59a/10
r. ol-	(1) 155b/11	r.-e	(11) 2a/8, 32a/9, 32b/7,
reke'at	Ar.: Rekâtlar		37b/9, 54b/8, 72b/2,
r. kıl-	(1) 192b/5		125b/15, 217b/3,
rekḳāk (bk. rukāk)	Ar.: Bir çeşit ince ekmek, yufka ekmek		261a/9, 269b/14,
			271a/4
r.-i	(1) 157a/15	r.-de	(1) 39a/2
rekve	Ar. (1): Çukur kap, kâse, fincan 232b/12	r.-den	(12) 19a/11, 19b/7,
remed	Ar. (2): Göz ağrısı 170b/13, 287b/10		19b/11, 23a/2, 23a/4,
remmāḥ	Ar. (1) Mızrakçı, süngücü 229b/5		33a/4, 37b/5, 40a/4,
remy	Ar.(2) Atma 45b/11, 238a/3		47a/12, 244a/2, 255b/5,
renc	Ar.(1): Ağrı, sızı; zahmet, eziyet, sıkıntı 227b/4		260b/12
		r.-dür	(5) 255b/13, 256a/1,
r.-den	(1) 85a/8		256a/2, 256a/6, 261a/15
r.-dür	(1) 90a/7	r.-i	(3) 252b/4, 257b/14,
reng	Far. (4): Renk 46b/15, 69b/6, 274a/14, 274b/1		307a/3
		r.-idür	(3) 107a/10, 231b/3,
r.-i	(2) 56a/2, 73b/4		286a/14
r.-ine	(2) 56a/2, 73b/5	r.-üm	(1) 2a/5
r.-ler	(1) 12a/14	r.-üñ	(5) 25a/1, 25a/12,
renginli	Ar.+T. (1): Renkli 149b/12		40a/7, 40b/4, 256b/12,
renglü	Ar.+T. (1): Renkli 12a/11, 292b/12		261a/2
re's	Ar.(4): Baş, kafa; baş, başkan 140b/3, 215a/12	r.-i ol-	(1) 212a/5
	286a/6, 289a/8, 258b/5	resūla'llāḥ (bk. resūlu'llāḥ)	
reslā رسل	Ar. (1): ? 138a/11		Ar. (12): Allah'ın elçisi,
resm	Ar.(2): Yazma, çizme; eser, iz; sûret 74a/7, 125a/12		Hız. Muhammed 32a/9,
			32a/15, 32b/8, 32b/11,
r. ol-	(1) 9b/9		37b/10, 142a/15,
resūl	(80) Elçi; peygamber 10b/7, 14a/9, 14b/1,		156b/7, 162a/11,
	15a/10, 16a/6, 18a/6,		164a/7, 164a/8,
	19a/13, 20b/1, 21a/2,		184b/12, 184b/15
	21a/7, 21a/11, 21b/2,	r.-am	(1) 165a/5
	21b/11, 22b/7, 23b/3,	r.-dan	(1) 272b/6
	23b/15, 26a/7, 29a/7,	r.-i	(2) 59a/8, 266a/8,
	31b/11, 32b/9, 32b/12,	resūlu'llāḥ (bk. resūla'llāḥ)	
	32b/14, 33a/2, 33a/7,		Ar. (28): Allah'ın elçisi,
	37b/8, 37b/14, 39a/13,		Hız. Muhammed 91a/5,
	39b/8, 40a/15, 40b/10,		120b/4, 149b/15,
			156b/3, 164a/15,
			182b/4, 184b/12,
			185a/1, 210a/12,
			244a/2, 247a/9, 252a/6,
			252b/9, 253b/1,
			253b/10, 254a/11,
			254b/1, 254b/4, 254b/5,
			254b/11, 255b/12,
			256a/11, 262a/8,
			266a/4, 268a/8,
			294b/15, 300a/2

r.-a (3) 125b/12, 164a/11, 220a/5
 r.-dan (1) 91a/4
 r.-ı (8) 164a/11, 191a/5, 159a/12, 252b/6, 254a/3, 256b/1, 256b/4, 256b/8
 r.-ıla (1) 194a/13
 r.-uñ (2) 257b/12, 258a/14
 r. sünnetine yapış- (1) 192b/10
reşid Ar.(1): Doğru yol tutan; iyi hareket eden, akıllı 211a/9
 r.-ile (1) 45b/15
reṭāyī Ar. (1): Otçu, baharatçı 224b/6
revāc Ar.: Sürüm, geçerlilik; kıymet, değer
 r.-ına (1) 79a/7
 r. bul- (2) 108a/9, 163b/13
revvaḥa'llāhu rūḥahu Ar. (11): Allah onun ruhunu huzura kavuştursun! 34b/1, 53b/14, 58a/7, 59b/3, 68b/7, 73b/14, 82b/7, 90b/13, 94b/14, 100b/2, 115b/15
revvaḥa'llāhu rūḥahümā Ar. (1): Allah o ikisinin ruhunu huzura kavuştursun! 82b/7
revvās Ar. (1): Hayvan kellesi satan, kelleci 224b/11
reyāhīn Ar.(1): Fesleğenler 125b/14
reyḥān Ar.(4): Reyhan, fesleğen 115b/12, 122a/3, 122a/9, 126b/3
 r.-laruñ (1) 110b/10
 r.-uñ (1) 122a/1
 r. vir- (1) 122a/7
reyḥānī Ar. (1): Reyhancı 224b/5
reyḥāncı Ar.+T. (1): Reyhancı 224b/5
reyib Ar. (1): Şüphe 15a/1
reżā' Ar.: Süt emme
 r.-dan (1) 114b/5
rı'āf Ar. (2): Burun kanaması 186a/6, 186a/10
rıḥlet Ar.: Göçme; ölme
 r. it- (1) 262a/11

rızā Ar.(1): Hoşnutluk, memnunluk; razı olma ; istek 264a/10
 r.-sı (1) 292b/9
 r.-sına (2) 194a/3, 304a/3
 r.-sıyla (2) 140a/5, 182a/13
 r. vir- (1) 304a/4
rızķ Ar.(25): Azık, yiyecek, içecek şey; Allah'ın herkese bahşettiği nimet 50a/4, 71a/14, 79a/8, 97a/13, 100b/14, 106b/12, 112b/7, 112b/14, 117b/5, 121a/11, 123a/6, 124a/2, 141a/12, 158a/14, 161b/8, 162b/1, 162b/1, 166a/3, 171b/5, 185a/12, 194a/11, 194b/14, 219b/7, 224a/3 231b/8, 263b/5
 r.-a (3) 70b/1, 98b/11, 199b/9
 r.-dur (21) 70b/1, 85a/7, 85a/10, 111b/15, 112b/12, 117a/4, 119a/13, 121b/3, 126a/4, 132a/3, 152a/7, 152b/8, 159a/9, 159b/15, 161a/3, 161a/14, 161b/5, 163a/5, 163a/8, 185a/14, 189b/2
 r.-ı (9) 56b/2, 94a/13, 106b/13, 106b/14, 137a/7, 178a/1, 194a/8, 197a/7, 244a/14
 r.-ın (2) 145a/3, 155b/5
 r.-uñ (1) 79a/10
 r. gir- (1) 171b/7
 r.-ı ḥarām ol- (1) 244a/14
 r.-ı ḥelāl vir- (1) 228b/7
 r. vir (1) 155b/7
 r.-ın vir- (1) 155b/6
 r.-ın yi- (1) 203b/1
rı'āyet Ar.(1): Gütme, gözetme; sayma; saygı; ağırlama 63a/3
 r. ol- (1) 57b/10, 57b/11
 r. eyle- (3) 44a/5, 44a/9, 44a/10, 200b/8, 229b/1, 230a/6

Yazdırma
 11.11.2011
 11.11.2011
 11.11.2011

r. it-	(3) 63a/1, 63a/1, 63a/2, 63a/7	r. bul-	(7) 32b/5, 32b/7, 121a/7, 154a/6, 203a/1, 208a/12, 234a/3
ribā	Ar.(5): Tefecilikle alınan faiz; bir şey artma, çoğalma 179a/7, 283b/11, 285b/5, 286a/1, 297b/6	r. ol-	(1) 82a/6
r.-dur	(1) 297b/5	riḥ	Ar.(1): Yel, rüzgâr 111b/9
r.-ya	(1) 297b/6	riḳ	Ar. (1): Ökse, ökse otu 155a/10
ribḥ	Ar.(3): Kâr, kazanç; faiz 84b/14, 157a/14, 157a/15	risālet	Ar.(2): Elçilik; peygamberlik 6a/2, 207b/3
r.-dür	(3) 117b/11, 160a/2, 266a/14	r.-den	(1) 4a/15
r.-ile	(1) 53a/6	r.-i	(1) 252a/5
r. it-	(1) 294a/10	r.-üm	(1) 156b/12
ricāl	Ar. (7): Erkekler; belli mevki sahibi kimseler 70a/12, 104b/7, 124a/2, 156a/6, 159a/11, 205a/15, 246b/10	r. ol-	(1) 270a/3
r.-den	(3) 71a/7, 91a/10, 208b/15	rivāyāt	Ar.(1): Rivāyetler, söylentiler 39b/9
r.-dür	(5) 64a/14, 109b/15, 116b/1, 125b/6, 222b/11	rivāyet	Ar.(1): Söylenti; hikâye edilen bir haber, söz veya hadise 268b/10
r.-e	(5) 85a/12, 138b/10, 237a/15, 238b/4, 240a/14	r.-de	(6) 22a/3, 23b/4, 61b/13, 255a/6, 258b/4, 268a/10
r.-üñ	(1) 109b/15	r.-dür	(6) 113a/6, 142a/12, 164a/6, 258a/14, 258b/6, 271a/15
ricl	Ar.(3): Ayak 23b/3, 183a/7, 289a/14	r.-i	(1) 68a/9
r.-i	(1) 74a/9	r. it-	(14) 11a/13, 19a/11, 19b/8, 19b/8, 19b/11, 19b/12, 20a/7, 22b/14, 25b/8, 72a/15, 244a/2, 261b/14, 268a/7, 268b/10
ridā	Ar.: Belden yukarı örtülen örtü; hırka	r. ol-	(11) 32a/8, 47a/12, 58a/13, 59a/7, 91a/4, 91b/1, 95b/8, 120a/13, 220a/1, 260b/8, 282b/14
r.-lar	(1) 253b/3	riyā	Ar.(2): Özü sözü bir olmama, ikiyüzlülük 67b/6, 230a/1
rif'at	Ar.(9): Yükseklik, yücelik, büyük ve büyük rütbe 19b/1, 31a/3, 50a/6, 50b/5, 51a/12, 51b/4, 56b/14, 99a/11, 102b/7	r.-dur	(1) 226a/13
r.-a	(7) 105a/2, 105a/11, 105b/1, 105b/3, 210b/13, 295b/5, 298a/5	r.-yıla	(1) 214b/10
r.-dur	(6) 102b/4, 129b/4, 132b/2, 236a/7, 239b/11, 239b/12	r. it-	(1) 222b/3
r.-i	(2) 19b/5, 105a/13	riyāḥ	Ar.: Ağrılar, romatizmalar; yellere
r.-ıla	(1) 250b/8	r.-a	(1) 150b/10
r.-ında	(1) 104b/1	riyālu	Ar.+T.(1): İkiyüzlülükle yapılan şey 190b/10
		riyāset	Ar.(10): Reislik, baş olma, başkanlık 3a/1, 102b/2, 142a/9, 147b/1, 152a/10, 154a/7,

	218a/1, 228b/9, 250a/1, 283b/7	r.-dan	(6) 34a/1, 53a/15, 60b/2, 61a/7, 277b/14, 278a/3
r.-de	(1) 203a/9	r.-dur	(2) 69b/5, 180a/4
r.-dür	(10) 140a/12, 144a/1, 168a/2, 184a/14, 236b/6, 246a/7, 285b/4, 285b/15, 308a/4, 308a/7	r.-ı	(3) 62b/4, 63a/5, 237a/9
		r.-ıçun	(2) 75b/7, 220b/15
r.-e	(10) 154a/5, 175b/11, 184b/2, 191b/9, 205b/6, 240a/3, 241b/15, 248b/2, 263b/5, 265b/6	r.-ıdur	(1) 254b/7
		r.-ıla	(2) 71b/12, 83a/5
r.-i	(1) 209b/14	r.-ın	(1) 195a/5
r. bul-	(2) 222b/6, 243a/9	r.-ına	(1) 259b/15
riyâzet	Ar.: Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden ve rahatından sakınma	r.-ından	(1) 33b/7
		r.-ını	(1) 260a/2
r.-e	(1) 105b/1	r.-ınıñ	(1) 8a/13
r.-ile	(1) 98a/3	r.-lar	(1) 76a/6
r. it-	(1) 225a/1	r.-laruñ	(1) 75a/15
ru'âf	Ar. (1): Burun kanaması 186a/6	r.-umu	(1) 278a/10
rub'	Ar.(1): Dörtte bir, çeyrek 286b/1	r.-uñ	(6) 8b/12, 8b/12, 8b/15, 76a/4, 76a/4, 128a/10
		r. ol-	(1) 62b/3
r.-dan	(1) 129b/3	rūhānī	Ar.: Ruha ait, ruh ile ilgili; gözle görülemeyen, cismi olmayan
rubā'ıyye	Ar. (2): Ön dişler ile azı dişleri arasında bulunan ve ikisi altta bulunan dört diş 172a/13, 173b/4	r.-dür	(2) 117a/3, 118a/1
rub'ı	Ar. (1): Dörtte bir 129b/3	r.-sini	(1) 60b/13
rubūbiyyet	Ar.: Efendiye mensup; Allah'a mensup	rūhāniyye	Ar. (4): Ruha ait, ruh ile ilgili 28a/8, 48b/11, 60b/5, 70b/13
r.-ini	(1) 68a/9	r.-si	(1) 48b/11
rūh	Ar.(40): Can, nefes; canlılık, his 6b/3, 6b/14, 7a/1, 7a/14, 7a/15, 8b/1, 8b/3, 8b/9, 28b/5, 33b/4, 34a/5, 53b/2, 53b/4, 61a/4, 61a/9, 62b/1, 68a/1, 68a/3, 68a/8, 68b/4, 68b/4, 68b/5, 68b/8, 69b/6, 69b/7, 71b/13, 71b/15, 75a/13, 77b/6, 83a/7, 84b/11, 115a/4, 154a/1, 254b/10, 254b/11, 274a/3, 279b/10, 281a/2, 281a/3, 281a/4	rūhāniyyet	Ar.: Ruhtan ibaret olanın hâli, ölmüş bir kimsenin devam etmekte olan ruhunun kudreti
		r.-den	(1) 48b/15
r.-a	(4) 62a/2, 75b/7, 114b/11, 180a/6	r.-e	(1) 48b/13
r.-da	(1) 77b/8	r.-inüñ	(1) 48b/12
r.-dadur	(1) 53b/1	rūh-ı kudūs	Ar. (1): Cebrail; Hz. İsa'ya üfürülen ruh 75a/13
		rūhī	Ar.: Ruh ile ilgili, ruha ait
		r.-dür	(1) 140b/4
		rūhıyye	Ar. (2): Ruha ait olan, ruhla ilgili 74a/14, 254b/9
		r.-dür	(1) 61a/4
		ruḥṣat	Ar.(1): İzinler, müsaadeler 111a/9
		ruk'a	Ar.(1): Üzerine yazı yazılan kağıt, deri parçası; kısa mektup 240a/11
		rukāk	Ar. (1): Yufka, yufka emek 157a/14

ruk̄ye	Ar. (1): Efsun, büyücü ve üfürükçülerin okudukları şey 224b/14	rūmmān	Ar.(1): Nar 112b/2
rustāki	Ar.(1): Köylü 123b/14	rūsūm	Ar. (2): Resimler; usul, merasim 8b/11, 270a/5
rūšen	Ar.(3): Aydın, parlak 27b/5, 29b/1, 308a/14	rūsūl	Ar.: Peygamberler
r. eyle-	(1) 66b/3	r.-e	(1) 148a/6
rūšenlik	Ar.+ T. (1): Aydınlık, parlaklık 41a/11	rūsvāy	Ar.: Rezil, itibarsız, haysiyetsiz
rutūbet	Ar.: Yaşlık, nem, rutubet	r.-yı halk ol-	(4) 167b/11, 180b/3, 214b/4, 218a/7
r.-den	(1) 76a/11	r. ol-	(2) 55b/12, 67b/5
r.-dür	(1) 237a/10	rūsvāylik	Ar.+T. (2): Rezillik, itibarsızlık 169b/1, 220a/1
r.-i	(1) 214b/2	rūşvet	Ar.: Rüşvet
r.-inden	(1) 87a/6	r. al-	(1) 232a/6
rūz	Ar.: Gün; gündüz	r. vir-	(1) 185a/5
r.-a	(1) 133b/6	rū'yā	Ar. (171): Rüya, düş
rūzi	Ar.: Rızık, azık; nasip, kismet		2a/1, 2a/9, 2a/10, 4a/4, 4a/5, 4a/12, 4b/4, 5a/10, 7a/8, 7a/9, 7a/10, 7b/13, 8a/4, 8a/9, 9a/6, 9b/1, 10a/6, 10a/6, 11a/2, 11a/3, 11a/4, 11a/8, 11a/8, 11a/11, 11a/10, 11a/12, 11b/4, 11b/11, 12a/1, 12a/2, 12a/2, 12a/3, 13a/6, 13a/8, 13b/3, 13b/10, 21a/3, 21b/12, 23a/5, 23a/11, 28b/6, 36b/14, 36b/15, 37b/10, 37b/11, 37b/14, 38a/5, 38a/8, 38a/9, 38a/12, 38a/15, 38a/15, 38b/2, 38b/8, 38b/14, 39a/1, 39a/14, 39b/1, 39b/5, 42a/3, 199a/6, 279b/10
r. it-	(1) 132b/5		(31) 11b/8, 11b/12, 11b/14, 11b/15, 13a/2, 13a/5, 26a/6, 26a/9, 31a/11, 31b/4, 31b/7, 36b/6, 41b/2, 42a/6, 46a/7, 46a/11, 46b/3, 47a/1, 47a/7, 47b/8, 62b/11, 65a/11, 67a/10, 122a/10, 125b/10, 134a/5, 207b/11, 211a/7, 218b/4, 264a/6, 306a/11
r. kıl-	(1) 264b/12		r.-dan
rūzigār	Ar.(1): Zaman, devir 66a/5		(4) 11a/3, 16b/2, 18b/2, 43a/3
r.-uñ	(1) 67a/4		r.-dur
rūcū'	Ar.(5): Dönme, geri dönme; cayma, sözünden dönme 28b/4, 55b/7, 72a/7, 104a/9, 305a/15		(7) 8a/12, 11b/8, 12a/3, 12a/8, 13a/14, 13b/2, 29b/11
r.-ın	(1) 155a/12		
r.-ına	(1) 153b/9		
r. it-	(17) 6b/12, 28b/4, 58a/6, 65a/1, 101b/5, 101b/12, 101b/14, 104a/9, 124b/8, 147a/4, 151a/14, 188a/12, 242a/2, 282a/5, 289b/8, 304b/6, 305a/15		
rūesā	Ar.: Reisler, başkanlar		
r.-dan	(1) 158b/11		
r.-ya	(1) 137a/7		
rūfūf	Ar.(1): Yataklar, döşekler 280b/14		
r.-uñ	(1) 281a/1		
rūkbe	Ar. (1): Diz, dizkapağı 180b/11		
rūkū'	Ar.: Öne doğru eğilme; namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısını yere eğme hareketi		
r. it-	(2) 193a/1, 282a/2		
rūkūb	Ar. (1): Bir şeye binmek 215a/6		

r.-lar	(5) 4a/15, 4b/6, 22b/15, 34b/13, 37b/4	54b/11, 58a/15, 59a/6, 64b/2, 65a/2, 66b/8, 80a/15, 87b/13, 88a/1
r.-lara	(1) 12b/12	
r.-lardan	(1) 23a/2	r.-sinuñ (5) 30b/3, 35a/14, 49a/3, 49a/8, 97a/14
r.-ları	(6) 11b/14, 29b/12, 34b/11, 35b/2, 36b/12, 40b/12	r.-ya (10) 1b/4, 7b/3, 10b/1, 10b/1, 12a/6, 30a/11, 30a/12, 34a/10, 44b/13, 281a/9
r.-larında	(2) 29b/10, 38a/3	
r.-larını	(2) 29b/4, 36a/7	r.-yı (29) 1b/7, 4a/10, 4a/11, 8a/6, 9a/11, 10a/14, 13b/4, 20b/14, 21a/14, 21b/4, 22a/5, 22b/8, 22b/9, 23b/12, 25b/2, 29a/3, 31b/10, 32a/5, 33a/3, 33a/4, 34a/9, 44b/10, 47b/9, 54b/15, 55a/2, 59b/4, 78b/9, 87a/7, 263b/12
r.-larınuñ	(3) 29b/7, 29b/8, 36b/10	
r.-laruñ	(3) 13b/8, 36a/7, 277b/7	rü'yet Ar. (18): Görme, bakma, görülme 5a/12, 6a/7, 6a/11, 7a/8, 7a/9, 53a/14, 144a/13, 255b/7, 261b/12, 267b/7, 268a/6, 269a/15, 270a/7, 270a/9, 270a/11, 270a/14, 270b/11, 277a/8
r.-mda	(1) 27b/4	
r.-ñı	(3) 29a/10, 58b/10, 97a/6	r.-de (3) 259a/2, 270a/6, 277a/11
r.-nuñ	(29) 4a/1, 4a/8, 7a/7, 10b/3, 11a/1, 13b/3, 14a/14, 14b/8, 15a/10, 15a/14, 15b/6, 16a/2, 21a/15, 22a/6, 25a/4, 30b/8, 31b/14, 31b/15, 33a/13, 36b/2, 36b/7, 48a/2, 52b/7, 56a/5, 62b/11, 95a/2, 123b/13, 142a/15, 252b/12	r.-ile (1) 275a/5
r.-ñuz	(1) 43b/4	r.-le (1) 28b/8
r.-ñuzı	(4) 21a/4, 21a/7, 22a/12, 22a/15	r.-üñ (1) 14b/7
r.-sı	(35) 9a/12, 10a/9, 11b/5, 11b/5, 11b/7, 11b/11, 12a/1, 16a/7, 16b/3, 16b/4, 16b/8, 16b/14, 17a/1, 24b/5, 27a/6, 29b/11, 30a/3, 31b/3, 34b/2, 34b/3, 34b/15, 35a/2, 35a/4, 35a/7, 35a/8, 35a/12, 35b/15, 36a/1, 36a/3, 36b/3, 42b/11, 42b/12, 43a/1, 49a/1, 49b/9	-S-
r.-sıdur	(2) 37a/15, 43b/4	şā Ar. (6): Arap alfabesindeki "ş" harfi 118a/1, 130b/9, 214a/4, 222b/7, 231b/9, 285b/6
r.-sına	(2) 33b/14, 35b/15	sa'adāt Ar. (1): Sonsuz mutluluklar 3a/5
r.-sında	(22) 9a/14, 11a/7, 11a/14, 12a/10, 12b/2, 12b/4, 12b/6, 12b/7, 12b/11, 15b/1, 15b/12, 17b/12, 19a/9, 30a/2, 30a/4, 35a/5, 36a/12, 39a/15, 45b/3, 45b/14, 46a/3, 288b/8	sa'adet Ar. (4): Mutluluk 3a/3, 24a/7, 114b/12, 169a/13
r.-sından	(3) 16b/3, 19a/9, 49a/2	s.-dür (1) 86a/11
r.-sını	(17) 26b/4, 29b/15, 36a/14, 37a/6, 43a/13, 43a/14, 43a/15, 52a/9,	s.-e (2) 18a/11, 98b/13
		s.-ile (2) 18a/15, 104b/7
		sā'at Ar. (6): Saat, vakit 27b/5, 41b/1, 41a/4,

	237a/15, 264b/7, 279b/2		208a/11, 208a/15, 208b/1, 210b/1, 230b/10, 274a/11, 274b/1
s.-de	(1) 224a/8		
s.-dedür	(1) 44a/7		
s.-dür	(1) 41a/8		
s.-i	(1) 41a/8		
s.-lerde	(1) 15b/6		
sa'âyet	(Ar. si'âyet) : Kovculuk, dedikoduculuk	şabr	Ar. (2): Sabır, dayanma, nefsine hakim olma 143a/11, 250b/7
s.-dür	(1) 86a/3	ş.-ıla	(1) 186b/6
şa'b	Ar. (2): Güç, zor, çetin 116b/10, 228b/5	ş. it-	(5) 80b/5, 118b/12, 224b/5, 250b/8, 257a/15
ş.-dur	(1) 110a/13	sâc	Ar. (1): Hindistan'dan gelen, kerestesi makbul ve sert bir ağaç 121a/1
şabâ	Ar. (2): Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgâr 70a/14, 256a/12	sâcûr	Ar. (1): Ortası ağaçtan kenarları demirden tasma, boyunluk 208b/12
şabâh	Ar. (6): Sabah, sabahleyin 15b/5, 18a/13, 136b/15, 166b/9, 253b/14, 285a/6	saç (bk. şaç)	(1): Saç, baş derisini kaplayan kıllar 216b/12
'ale's-ş.: Sabah erkenden	15b/5	s.-i	(4) 143b/15, 168b/8, 258a/2, 286a/6
ş.-da	(2) 65b/5, 65b/7	s.-ın	(4) 169a/2, 169b/4, 169b/6, 177b/4
ş. ol-	(4) 65b/11, 72b/1, 253b/1, 263b/14	s.-ına	(1) 143b/7
şabahât	Ar.: Güzellik, yüz güzelliği	s.-ından	(1) 306b/10
ş.-i	(1) 238a/9	s.-ları	(5) 168b/10, 169b/5, 257a/11, 258a/1, 258b/3
şabbâğ	Ar. (1): Boyacı 226a/7	s.-ların	(9) 168b/11, 168b/15, 169a/6, 169a/7, 169a/8, 169a/9, 169a/14, 169a/15, 169b/1
sâbık	Ar.: Geçmiş, geçen; zaman ve rûtbece önde bulunan	şaç (bk. saç)	(2): Saç, baş derisini kaplayan kıllar 63b/6, 170a/4
s.-ıdur	(1) 3a/4	ş.-ın	(1) 286a/5
s. ol-	(1) 195a/11	saç-	: Saçmak, serpmek
sâbıkâ	Ar. (2): Geçmiş şey, geçmiş olay; evvelce 85b/13, 234b/15	s.-sa	(1) 115b/1
sâbi'	Ar. (1): Yedinci 83b/15	s.-salar	(1) 124b/15
s.-ile	(1) 271a/9	şaçaklı	(1): Saçaklı, püsküllü 234b/9
sâbi'a	Ar. (1): Yedinci 269a/14	şaçıl-	: Saçılmak, dağılmak, serpilmek
şabîh	Ar. (1): Güzel, şirin 291b/8	ş.-ur	(1) 246a/9
şâbir	Ar.: Sabreden, dayanan	şād	Ar. (6): Arap alfabesin- deki ∞ harfi, 121b/10, 139a/8, 216b/1, 225b/12, 234a/8, 288b/2
ş.-dür	(1) 138a/15	şadâ	Ar. (1): Baykuş, başında öttüğü kıştıye uğursuzluk getirdiğine inanılan bir kuş 139a/9
şābit	Ar. (4): Sabit, hareketsiz, yerinde duran; ispat edilmiş, anlaşılmış 100b/10, 122a/3, 122b/5, 226a/7	şadâ	Ar.: Ses, yankı
ş. dur-	(1) 268b/15		
ş. ol-	(11) 77b/9, 120b/7, 197a/10, 208a/10,		

ş.-dur (1) 110a/11
 ş.-sı (2) 121b/11, 284a/14
şadaka Ar. (3): Sadaka, zekât
 152b/1, 195b/10,
 288b/3
 ş.-dur (2) 105a/9, 113b/7
 ş.-nuñ (1) 24b/13
 ş.-ya (1) 297b/2
 ş.-yla (1) 94a/9
 ş. it- (4) 125a/5, 175b/6,
 220b/15, 242b/10
 ş. vir- (1) 288b/3
şadākat Ar. (1): Dostluk, içten
 bağlılık; doğruluk
 31a/14
şadakāt Ar. (1): Sadakalar,
 zekātlar 228a/4
 ş.-ın (1) 218a/6
sādāt Ar.: Seyyitler, ulular;
 Hz. Hasan neslinden
 gelmek üzere Hz.
 Muhammed'in
 soyundan olanlar
 s.-uñ (1) 235a/8
şaded Ar. (1): Teşebbüs, fikir,
 niyet; yakınlık, civar
 93b/8
 huşümet ş.-inde ol- (1) 204b/1
şadef Ar. (1): Sedef, inci
 kabuğu 121a/15
 ş.-e (1) 194a/1
şādık Ar. (7): Sadakati, içten
 bağlılığı olan; doğru,
 gerçek 11a/3, 11b/7,
 16a/2, 41a/11, 42a/7,
 42a/7, 44a/12
 ş.-dan (1) 41a/15
 ş.-dur (8) 11b/13, 11b/15,
 12a/1, 12a/1, 29b/12,
 42b/11, 112b/3, 186b/5
 ş.-ıdı (1) 43a/3
 ş.-ısañ (3) 122a/10, 125b/10,
 264b/6
 ş.-uñ (2) 4a/5, 11a/2
 ş.-uñuz (1) 42a/6
 ş. ol- (7) 14b/3, 14b/13,
 15a/5, 27a/2, 42b/2,
 42b/15, 43a/1
 s.ü'l-kavl ol- (2) 188b/2, 195a/2
şādika Ar. (4): Doğru, gerçek;
 sadakati, içten bağlılığı
 olan 11a/12, 11b/11,
 12a/2, 42a/3
 ş.-dan (2) 11a/8, 11b/4

ş.-dur (1) 2a/1
 ş.-nuñ (2) 11a/10, 2a/9
şādıklık Ar.+T.: İçten bağlılık
 ş.-dur (1) 54a/15
şadır Ar.: Çıkan
 ş. ol- (8) 1b/4, 103b/8,
 119b/2, 211b/14,
 221a/8, 225a/9, 257a/1,
 275b/3, 292b/5, 302b/4
şadid Ar. (1): İrin, yaradan
 akan sarı su 210b/10
 ş.-inden (1) 306a/13
şadıh Ar. (1): Baykuş 139a/9
şadık Ar. (1): Doğru, gerçek
 dost; doğru sözlü 246a/5
 ş.-ile (1) 116b/5
şadika Ar. (1): Doğru sözlü
 kadın, gerçek bir kadın
 dost 170b/1
sādīs Ar. (1): Altıncı 83b/13
şadr Ar. (2): Göğüs, yürek;
 oturulacak en iyi yer;
 herşeyin önü, başı; baş,
 başkan; kazasker
 196a/12, 288b/7
 ş.-ı (1) 196a/5
 ş.-ıdur (1) 106a/9
şafā Ar. (2): Safılık,
 berraklık; gönül şenliği,
 eğlence 34a/3, 126b/5
 ş.-da (2) 53b/7, 53b/7
 ş. bul- (2) 114b/8, 114b/14
şaf(f) Ar.: Dizi, sıra
 ş.-da (1) 194b/15
 ş. bağla- (1) Sıra olmak,
 sıralanmak, dizilmek
 269a/9
şaffār Ar. (1): Pirinç madeni
 ile uğraşan kişi, pirinç
 işçisi 226a/8
şafh Ar. (1): Yüz çevirme;
 affetme, bağışlama
 78a/3
şafha Ar. (1): İnce, yassı ve
 geniş cisim 234b/1
şāfi Ar. (14): Duru, pak;
 samimi; yalnız 55b/1,
 86b/2, 86b/15, 89a/3,
 89b/9, 89b/15, 91b/13,
 93a/7, 152b/8, 152b/12,
 167a/12, 175a/7,
 206a/2, 258b/10
 ş.-dür (1) 86a/14

ş. ol- (10) 8b/1, 28a/3, 33b/7, 57b/10, 78a/5, 82a/12, 82b/3, 89b/1, 96a/10, 211b/7

şāfilık(ğ) Ar.+T. (1): Sâflık, temizlik; samimilik 67b/13

ş.(ğ)-ıla (1) 107b/3

şafra Ar. (4): Öd, safra; sarı; öddeki yeşilimsi sarı sıvı 12a/10, 129a/13, 173b/4, 188a/10

ş.-dur (1) 229a/3

sağ (bk. sağ) (20): Sağ yan, sağ taraf 119b/7, 173a/2, 175a/14, 175b/9, 175b/14, 176a/14, 208b/14, 209a/12, 238a/11, 240a/6, 242b/4, 276a/1, 285b/10, 287b/6, 288a/10, 289a/14, 292a/4, 292a/9, 292b/1, 292b/6

s.-i (1) 177a/4

s.-ına (1) 193a/4

s.-umdan (1) 239b/2

s. tarāfda ol- (3) 172a/11, 172b/2, 172b/15

sağ (bk. sağ) (3) Sağ yan, sağ taraf 13b/9, 75a/2, 185b/9

sağ (2): Sağlam, sağlıklı; diri, canlı 116a/13, 303a/1

s. ol- (11) 168a/7, 173b/2, 184b/6, 198b/8, 228a/8, 229a/5, 283b/15, 291a/14, 293a/1, 295a/5, 302a/5, 303b/12

sağ- : Sağmak, süt sağmak

s.-an (4) 129b/8, 223a/3, 223a/4, 223a/4

s.-ar (2) 143a/9, 146a/6

s.-sa (3) 129b/8, 134b/2, 184a/11

sağıcı (bk. sağıcı) (2): Süt sağan, sağma işini yapan 222b/10, 223a/3

sağıcı (bk. sağıcı) (2): Süt sağan, sağma işini yapan 222b/10, 223a/3

sağıl- : Sağılmak, süt sağılmak

s.-ur ol- (1) 129b/6

sağır (1): Hasta 166b/3

sağır (1): Sağır, duymayan 11b/12

ş. eyle- (1) 250a/6

sağırılık (bk. sağırılık) (1): Sağırılık, duymazlık 288b/2

sağırılık (bk. sağırılık) (1): Sağırılık, duymazlık 288b/2

sağısı (bk. şaksı, sakısı) (1): Sakısı, topraktan yapılmış kap 224a/8

sağışlu (2): Sayılı, az sayıda, birkaç 117b/8, 117b/8

sağır Ar.(2): Küçük, ufak; erginlik çağına gelmemiş çocuk 48b/7, 134a/8

ş.-den (1) 54a/9

ş.-dür (1) 152a/13

sağıre Ar.(1): Küçük 134a/5

sağlık(ğ) : Sağlık, esenlik

s.(ğ)-ıla (1) 210a/5

s.(ğ)-ında (1) 189b/5

sağr Ar. (1): Ön diş 231b/9

sağrı : Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm

s.-sında (1) 129b/1

saḥā Ar.: Cömertlik, el açıklığı

s.-dur (1) 288b/2

saḥābe Ar.: Hz. Muhammed'i görmüş ve kendilerinin sohbetlerinde bulunmuş olan mü'min kimse

ş.-leri (2) 6a/4, 265b/14

ş.-ye (1) 65a/14

ş.-yle (1) 19a/14

saḥāih Ar. (1) Doğrular, gerçekler 44b/14

saḥi Ar. (6): Cömert, eli açık 81b/2, 82a/5, 87a/2, 90a/12, 118a/13, 245b/1

s.-dür (2) 124b/13, 152a/2

s. ol- (1) 243b/7

saḥīb Ar. (82): Sahip; bir vasfı olan; koruyan 42b/9, 52b/7, 56a/5, 64a/14, 64a/15, 64b/5, 99a/3, 112a/6, 116b/11, 123b/13, 125a/13, 126a/7, 131a/7, 132a/14, 134a/2, 138a/12, 138a/13, 138b/4, 138b/4, 141b/2,

- 144b/2, 144b/2, 147b/3,
150a/11, 151b/11,
152a/8, 153b/1, 153b/1,
154a/3, 161b/3, 164a/3,
171a/3, 171a/3, 171a/4,
180a/8
- ş.-i (10) 78b/3, 106b/4,
109a/14, 109b/9,
132b/11, 134b/6,
201b/10, 210b/10,
279a/4, 290a/7
- ş.-idür (1) 136a/13, 136a/14
- ş.-inden (1) 80b/2
- ş.-ine (13) 30b/13, 83b/11,
139a/7, 157a/1,
169a/10, 177a/12,
193b/6, 198b/12,
226a/15, 231a/11,
249a/13, 292b/10,
300a/4
- ş.-inüñ (2) 132b/3, 132b/4
- ş.-üñ (1) 282b/15
- ş.-üñle (1) 283a/1
- ş.-i beyân ol- (1) 180a/8
- ş.-i cāh ol- (1) 243a/5
- ş.-i demā ol- (1) 232a/4
- ş.-i edeb ol- (1) 50a/11
- ş.-i hevā ol- (1) 184a/1
- ş.-i huşūmet ol- (1) 230a/10
- ş.-i islām ol- (1) 115a/11
- ş.-i milk ol- (1) 263a/3
- ş. ol- (1) 291b/9
- ş.-rāy ol- (1) 22a/15
- āhiret ş. ol- (1) 195b/14
- şāhibe** Ar.: Bir vasfı olan,
koruyan; sahib (kadın)
- ş. ol- (1) 243a/6
- şāhife** Ar. (3): Kâğıt yaprağı
239a/15, 239b/13,
240a/11
- ş.-nüñ (1) 241a/11
- ş.-ye (1) 240a/8
- şāhih** Ar. (13): Gerçek, doğru;
hâlis, kusursuz 15b/1,
16b/4, 17a/14, 27a/7,
29b/11, 71b/4, 113b/2,
136a/1, 168a/6,
193a/11, 242a/1,
286b/4, 291b/8
- ş.-den (1) 96a/2
- ş.-dür (4) 16a/12, 17a/1,
19b/8, 32b/13
- ş.-ile (1) 115a/6
- ş.-ise (2) 121a/4, 221b/5
- ş.-üñ (1) 161b/13
- ş. ol- (6) 179a/10, 197b/15,
198a/1, 210a/8,
260a/14, 294a/6
- ş.-ü'l-cism ol- (1) 125b/3
- şāhiha** Ar. (1): Gerçek, doğru;
hâlis, kusursuz 255b/7
- sāhır** Ar. (2): Büyücü 145a/4,
225b/1
- s.-ler (1) 13a/11
- s.-leri (1) 283a/15
- sāhire** Ar. (2): Büyücü (kadın)
139b/3, 139b/6
- sahl** Ar. (1): Yeni doğmuş
kuzu 138b/6
- şahn** Ar.: Avlu; evin
ortasındaki açıklık
- ş.-ında (1) 153b/3
- şahrā** Ar. (1): Kır, ova, çöl
97b/13
- ş.-da (5) 79a/4, 79b/9, 80a/5,
139a/5, 154b/8
- sahtiyan** Ar.: Sepilenerek
boyanmış ve cilâlanmış
deri
- s. cinsinden ol- (1) 236a/5
- sā'ī** Ar.: Haber getirip
götüren, dedikodu eden
- s.-lerdür (1) 138b/5
- sa'id** Ar.: Mutlu, uğurlu;
ahiretini hazırlamış
kimse
- s.-den (1) 211a/6
- s.-dür (1) 152b/9
- s. ol- (2) 93b/6, 267a/6
- sa'id** Ar. (1): Yukarı çıkan
149a/1
- sā'ika** Ar. (4): Yıldırım 73b/1,
73b/2, 73b/8, 80b/11
- ş.-lar (1) 12a/11
- sāil** Ar. (3): Dilenci ; soru
soran 225a/4 , 225a/5,
259a/1
- s.-e (1) 198a/9
- s.-ler (1) 225a/7
- s.-üñ (1) 32a/2
- sāk** Ar. (1): Baldır, incik
287b/15
- sakā** Ar. (2): Saka, su dağıtan
225a/8, 225a/8
- sakal** : Sakal, erkeklerin
yüzünde olan kıllar
- s.-da (1) 174b/12

s.-1 (6) 174a/13, 174a/15, 174b/4, 175a/7, 175a/11, 232a/5
s.-in (5) 174b/2, 174b/2, 174b/8, 174b/14, 175a/6
s.-ina (1) 175a/5
s.-indan (2) 174b/5, 175a/4
s.-inuñ (1) 175a/3
s.-ıyla (1) 173b/9
sağallu (2): Sakallı, sakalı olan 174b/7, 175a/10
sağam Ar.: Hastalık, illet
s.-dur (1) 287b/11
sağf : Tavan, çatı, dam
yıldız s.-1 (1) 65a/6
sağıb Ar. (1): Parlak, ışıklı 284b/9
sağın- (bk. **sağın-**) (1) Sakınmak, çekinmek 246b/10
s.-sun (1) 267b/8
sağın- (bk. **sağın-**) (1): Sakınmak, çekinmek 215b/1
s.-ur (1) 230a/7
sağıt Ar.: İtibardan düşmüş
s. ol- (1) 147a/11
sağız (bk. **sağız**): Sakız
s. çeyne- (2) 220b/3, 220b/4
sağız (bk. **sağız**): Sakız
s. çeyne- (1) 220b/3
sağıl Ar. (2): Ağır; sıkıntılı, can sıkıcı 117a/1, 117a/2
sağın Ar. (2): Hareketsiz olan, oynamayan; kendi halinde olan, yavaş 87b/9, 138b/8
s. ol- (11) 15a/2, 71a/3, 100b/11, 130b/3, 133b/14, 139a/5, 140b/5, 148a/12, 150a/15, 172b/14, 307a/6
sağit Ar.: Susan, ses çıkarmayan
s. ol- (3) 29a/13, 54b/12, 59a/10
sağk Ar. (1): Kadı kağıdı 241a/15
sağkāk Ar. (1): Şeriat mahkemesi katibi, mektup yazıcı 226a/9
sağkalık(ğ) Ar.+T.: Sakalık, su taşımak

s.-in (1) 86b/8
sağla- (bk. **sağla-**): Saklamak, gizlemek, korumak, esirgemek, sakınmak
s.-dı (1) 173a/15
s.-r (3) 228b/2, 235b/5, 238b/14
s.-ya (1) 194b/5
s.-yan (2) 203b/12, 213a/11
sağla- (bk. **sağla-**): Saklamak, gizlemek, korumak, esirgemek, sakınmak
s.-dı (1) 213a/10
s.-r (3) 9b/7, 101a/1, 210a/10
s.-ya (1) 172b/11
sağlama : Saklama, koruma
s.-sıyla (1) 74a/12
sağlamak (2): Saklamak, gizlemek, korumak, esirgemek, sakınmak 118a/4, 117a/11
s.-dur (3) 54a/11, 54a/12, 95b/8
sağlayıcı : Koruyucu
s. ol- (1) 77a/7
sağr Ar. (1): Çakır doğan 225b/13
sağsı (bk. **sağısı, sağsı**) (1): Saksı, topraktan yapılan kap 224a/7
sağsı (bk. **sağısı, sağsı**) (1) : Saksı, topraktan yapılan kap 224a/8
s.-ya (1) 194a/1
sağsıcı (1): Saksı yapan veya satan kişi 228a/1
sağy Ar.: Sulama, su içirme
s. it- (1) 89a/15
sağ- : Salmak, göndermek, bırakmak, sallamak
s.-dı (1) 186a/13
s.-ar (1) 190b/8
sağābet Ar. (1): Katılık, sağlamlık 100b/5
sağāh Ar. (5): Düzeltme, iyileşme, iyilik; rahatlık, barış; dine bağlılık 118b/6, 215b/5, 239a/10, 158a/1, 225a/14
s.-a (3) 122b/2, 208a/2, 214a/4

ş.-dan	(4) 170a/8, 171b/15, 179b/1, 178a/10
ş.-dur	(3) 133a/6, 170b/14, 248b/10
ş.-i	(3) 131a/6, 170a/10, 293a/11
ş.-ıdur	(1) 101b/13
ş.-ına	(1) 92b/10
ş.-inuñ	(1) 171b/5
ş. bul-	(1) 192b/9
ş. ol-	(3) 176b/3, 295b/6, 302b/4
şalâhiyyet	Ar.: Yetki; bir davaya bakabilme
ş.-i	(1) 17a/3
şalât	Ar. (5): Namaz; Hz. Muhammed'e dualardan birini okuma 1b/5, 1b/6, 192a/14, 194a/1, 215a/12
ş.-dan	(1) 1b/11
ş.-dur	(1) 105a/8
ş.-ıçun	(1) 277a/1
şalavât	Ar. (52): Namazlar, Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dualar 45a/13, 66b/4, 88a/7, 91a/12, 95b/11, 125a/8, 164a/9, 193a/12, 204a/6, 276b/6, 285b/1, 242a/11, 247a/14, 285a/6
ş.-dan	(1) 278b/2
ş.-dur	(2) 131b/3, 242b/3
ş.-i	(1) 226a/15
şalb	Ar. (1): Asma, darağacına çekme 211a/2
ş. it-	(1) 211a/8
ş. ol-	(1) 199a/14
şa'leb	Ar. (2): Tilki 150b/7, 151a/2
ş.-i	(1) 150b/14
ş.-ile	(1) 150b/13
şalhâ	Ar. (1): Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan 118a/10
şalın-	: Salınmak, sallanmak
ş.-ur	(1) 232a/10
şalıncak	(1): Salıncak 230b/8
şalınmak	(1): Salınmak, sallanmak 213a/2

şâlih	Ar. (28): Dinin emrettiği şeylere uygun hareket eden; yarar, elverişli, iyi, uygun 11b/13, 30a/7, 31b/1, 31b/1, 37b/14, 38a/5, 40b/6, 47a/10, 102b/4, 104a/15, 144b/10, 149a/8, 187a/3, 187a/4, 193a/4, 200a/1, 201a/6, 220b/11, 226b/10, 229a/9, 247a/14, 252b/2, 257a/7, 262b/5, 263b/3, 265a/9, 278b/14, 300b/6
ş.-de	(1) 38b/4
ş.-dür	(3) 116b/8, 199b/1, 223a/4
ş.-idi	(1) 257a/1
ş.-ile	(1) 187a/3
ş.-ise	(5) 81b/7, 169a/6, 281a/8, 281b/10, 305b/12
ş.-ler	(1) 287a/13
ş. ol-	(7) 137b/4, 193a/5, 265b/1, 282a/2, 282a/5, 293a/9, 294a/14
şâliha	Ar. (28): Dinin emrettiği şeylere uygun hareket eden; yarar, elverişli, iyi, uygun 2a/1, 13a/6, 21a/3, 21b/12, 23a/5, 37b/14, 38a/5, 38a/6, 38a/8, 38a/10, 38a/12, 38a/15, 38b/1, 38b/2, 38b/7, 38b/8, 38b/14, 39a/1, 39a/14, 39b/1, 39b/5, 106b/1, 111a/15, 129b/12, 143a/7, 166b/7, 235b/7, 238a/2, 37b/10, 37b/11
ş.-dur	(2) 37b/10, 37b/11
ş.-yla	(1) 19b/8
ş. ol-	(2) 144a/15, 206a/15
şâlihî	Ar.: Dinin emrettiği şeylere uygun hareket eden
ş.-dür	(1) 2a/13
şâlihîn	Ar.: Günah işlemeyenler
ş.-dür	(1) 143a/12
sâlik	Ar. (5): Bir yola giden, bir yolda giden; bir tarıkata girmiş bulunan 2a/7, 6b/13, 58a/2, 58a/4, 127b/10

s.-e	(1) 127b/12
s.-inüñ	(1) 49a/5
s.-ise	(1) 78b/12
s.-ler	(1) 96a/13
s.-üñ	(3) 49b/9, 58a/1, 58a/3
s. ol-	(1) 153b/15
sālike	Ar. (1): Bir yola giden, bir yolda giden (kadın) 58a/5
sālikin	Ar. (1): Salıklar, bir mesleğe veya bir tarikata bağlanmış olanlar 262a/1
sālim	Ar. (1): Sağ, sağlam; eksiksiz; korkusuz, emin 71b/4
s. ol-	(1) 42b/8
sālmen	Ar. (3): Sağ, sağlam olarak; korkusuzca 151a/14, 242a/1, 300b/2
şalış	Ar. (2): Üçüncü 43b/10, 83b/8
şalışen	Ar. (1): Üçüncü olarak 61b/5
salk	Ar. (1): Pancar 121b/1
şalkum	: Salkım, üzüm salkımı
ş.-1	(1) 112b/9
salṭanat	Ar. (12): Sultanlık, padişahlık; bolluk ve zenginlik, şatafatlı hayat 50a/14, 51a/14, 51b/2, 80b/2, 85a/4, 88a/10, 122b/4, 134b/15, 143b/14, 234a/2, 234a/7, 300b/6
s.-a	(13) 50b/1, 109a/4, 141a/3, 143a/3, 153b/1, 216b/14, 236a/10, 237b/2, 237b/11, 240a/5, 241b/15, 265a/3, 300b/6
s.-da	(2) 144a/2, 154b/4
s.-dan	(1) 199a/11
s.-dur	(6) 99b/13, 138a/12, 143b/9, 206b/2, 219b/4, 264b/14
s.-1	(4) 126a/6, 203a/7, 233b/7, 233b/8
s.-ıla	(1) 30b/2
s.-uñ	(1) 87a/13
s.-dan ol-	(1) 132b/13
şalyar	: Salya
ş.-1	(1) 188a/15

sām	Ar. (1): Gökkuşağı 139a/3
şaman	(1): Saman, kuru ot 118a/1
ş.-ıla	(1) 102a/12
şamem	Ar. (1): Sağırılık 288b/2
şamg	Ar. (2): Zamk 121b/15, 126b/10
ş.-1	(1) 126b/10
şāml	Ar. (1): Katılık, sertlik, kuruluk 51b/9
sāmī	Ar.: Yüksek, yüce; şöhretli, ünlü
s.-dür	(1) 3a/8
s.-leridür	(1) 1b/10
şāmin	Ar. (1): Sekizinci 84a/1
şāmit	Ar.: Sesi çıkmayan, susan; sessiz; sağır; cansız
ş.-dür	(1) 77b/4
ş. ol-	(1) 199a/8
şammūg	Ar. (1): Zamk 126b/10
şan-	: Sanmak, zannetmek
ş.-dum	(1) 277a/8
ş.-ur	(1) 10a/15
ş.-maduğı	(2) 300b/4, 302a/9
şanā'at	Ar. (4): Sanatlar, ustalıklar, hüneler 108a/2, 145b/11, 232b/11, 281b/5
ş.-ına	(1) 304a/15
ş.-uñ	(3) 199a/13, 230b/14, 231a/1
ş. işle-	(1) 163b/13
şan'at	Ar. (3): Sanat, ustalık; hüneler, marifet 217a/14, 251b/1, 255a/9
ş.-a	(4) 145b/11, 217a/14, 222a/8, 222a/12
ş.-ıla	(2) 176a/1, 230b/15
ş.-ın	(1) 247b/5
ş.-ında	(1) 80a/5
ş.-ından	(1) 32a/2
ş.-inuñ	(1) 222a/12
ş.-ısa	(1) 103a/1
ş.-larına	(1) 30b/4
ş. işle-	(1) 113b/11
şanāyi'	Ar. (3): Sanatlar, zanaatlar 30a/15, 45b/10, 230b/14
ş.-e	(1) 230b/14
sancağ (bk. şancağ)	(2): Sancak, bayrak 205a/6, 205a/7
s.-dan	(1) 205a/9

şancağ (bk. **sancağ**) (1): Sancak, bayrak 218b/3
sancağdār T.+Far. (1): Sancak taşıyan 205a/5
şandūk Ar. (1): Sandık 234a/12
şanem Ar. (2): Put 201b/14, 201b/15
 ş.-e (1) 201a/2
şanevber Ar. (1): Çam ağacı 121b/10
şanıl- : Sanılmak, zannedilmek
 ş.-urdu (1) 258b/2
şānī Ar.(3): İkinci 23b/12, 49a/8, 83b/5
 ş.-nüñ (1) 24a/1
şānī' Ar.(3): Yapan, işleyen, yapıcı; sanat eseri meydana getiren 45b/3, 226b/10, 226b/11
 ş.-e (1) 157a/6
şānī Ar.: Zan, farz, hayâl
 ş. ol- (1) 8b/2
şānī' Ar. (1): Yapan, işleyen, meydana getiren 226b/10
şāninci Ar.+ T.(1): İkinci 42b/13
şāniye Ar. (1): İkinci 253b/5
şāniyen Ar. (1): İkinci olarak 61b/4
sansar (1): Sansar 128b/5
şap : Sap, bir nesnenin tutmaya yarayan kısmı (1) 42b/5
 ş.-i
şapan (1): Sapan, taş atma aracı 205b/3
şar' Ar.: Sara hastalığı, bayıltan bir hastalık (1) 124b/9
 ş.-i (1) 199a/11
 ş. ol-
şar- : Sarmak, dolamak (1) 295a/15
 ş.-arlar (1) 297b/7
 ş.-mişlar (1) 219b/15
 ş.-sa
saraç Ar. (1): Saraç 225b/2
şarāhaten Ar. (4): Açıkça, açık olarak 35b/13, 36b/10, 43b/12, 49b/1
 ş. ol- (1) 36a/5
sarāy Far. (3): Saray, geniş ve gösterişli yapı 97b/2, 97b/3, 103a/14
 s.-ından (1) 232b/5

sārbān Far. (1): Deveci, deve sürücüsü 203b/8
şard Ar. (1): Baştankara denilen bir cins kuş; soğuk 139a/8
şarf Ar.: Harcama, masraf etme, gider; çevirme, döndürme
 ş.-ısa (1) 290b/4
 ş. it- (2) 239a/9, 290b/3
 ş. ol- (3) 106b/13, 106b/14, 293b/5
şariḥ Ar. (1): Açık, meydanda; belli 34a/12
 ş.-den (1) 96a/3
 ş.-dür (1) 36a/2
sāriḥ Ar. (1): Hırsızlık eden, hırsız 225b/4
 s.-dur (1) 141b/3
 s.-ıla (1) 144b/8
sāriḥūn Ar. (1): Hırsızlar, uğursuzlar 147b/9
sark- (bk. **şark-**): Sarkmak, meyletmek
 s.-miş (1) 213a/1
şark- (bk. **şark-**): Sarkmak, meyletmek
 ş.-miş (1) 174a/10
sarkmak (1): Sarkmak, meyletmek 212b/15
sarkuk (1): Kıvrıcık (saç) 258a/2
şarmak (1): Sarmak, dolamak 219b/15
sarmusağ (bk. **şarmusağ**) (1) Sarmısak 118a/2
şarmusağ (bk. **şarmusağ**) (3): Sarmısak 110b/9, 118a/2, 118a/7
 ş.-i (1) 118a/5
sārr Ar. (1): Sevindirici, sevinçli 206a/11
şarrāf Ar. (2): Sarfeden; sarraf 222b/7, 230a/13
 ş.-lar (1) 210a/4
şarrām Ar. (1): Deri ya da kumaş kesip işleyerek satan kişi 226a/9
şarşar Ar. (2): Şiddetli, gürültülü rüzgâr 70b/5, 70b/7
şaru (12): Sarı renk 12a/11, 57b/8, 92a/4, 110b/3, 112b/11, 116a/11,

	124a/15, 126a/10, 126b/6, 189a/12, 215b/9, 248a/1		256b/6, 295b/14, 304a/9
ş.-sa	(1) 229a/3	ş. al-	(3) 164b/13, 223a/9, 223a/10
ş.-sı	(1) 119a/11	ş.a.v.	Ar. (84): 'şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem' sözünün kısaltılmışı
ş.-sın	(2) 125a/6, 190a/15		4a/15, 6a/2, 15a/10, 16a/6, 18a/6, 19a/11, 19a/13, 19b/7, 23b/15, 25a/12, 26a/7, 32a/9, 32b/9, 32b/14, 33a/7, 36a/11, 37b/5, 38b/11, 39a/12, 40a/15, 40b/10, 41b/7, 44b/4, 48a/5, 52a/12, 54b/9, 59a/8, 66b/14, 91a/5, 91a/13, 92b/13, 95b/6, 116a/5, 120b/5, 125b/12, 131b/10, 142a/12, 144b/3, 150a/3, 156b/9, 161b/13, 162a/10, 162a/13, 164a/7, 167b/3, 177a/14, 178b/8, 184b/9, 184b/12, 184b/13, 185a/1, 194a/15, 199b/11, 210a/12, 220a/4, 220a/6, 220a/8, 220a/9, 241b/9, 242a/11, 244a/2, 245b/7, 247a/7, 252a/5, 252b/4, 252b/10, 252b/11, 252b/13, 253a/1, 253a/4, 253a/7, 255a/5, 257b/6, 257b/12, 261b/5, 268a/7, 268b/9, 269a/4, 269b/3, 269b/15, 270a/2, 275a/11, 295a/1, 296b/1
ş.-ysa	(1) 205a/6		
ş. ol-	(5) 51a/2, 56a/13, 160b/9, 250a/14, 250a/15		
ş. renglü ol-	(1) 292b/12		
sārubān	Far. (1): Deveci, deve sürücüsü 203b/8		
şat-	: Satmak		
ş.-a	(3) 193b/14, 213a/12, 228a/2		
ş.-an	(2) 222b/11, 225a/3		
ş.-ar	(2) 222b/6, 229b/7		
ş.-armış	(1) 253b/3		
ş.-asın	(2) 118b/5, 118b/5		
ş.-sa	(2) 223a/11, 304a/10		
ş.-up	(1) 118b/4		
şaṭḥ	Ar. (2): Ev damı; bir şeyin dış tarafı, dış yüzü 235a/6, 299a/3		
sāṭi'	Ar. (1): Yükselip meydana çıkan, yükselen 276a/1		
şatıcı	(19): Satıcı, bir şey alıp satan kimse 222b/3, 223a/12, 223a/13, 223a/13, 223b/6, 223b/6, 223b/7, 223b/8, 223b/10, 224a/14, 224b/11, 225a/12, 227a/2, 227b/5, 228a/2, 228b/11, 229b/7, 230b/5, 223a/12		
şatıl-	: Satılmak		
ş.-dı	(1) 124b/6		
ş.-ur	(1) 227b/5		
sātir	Ar.: Örtün, kapatan		
s. ol-	(1) 271b/7		
şatmak	(1): Satmak 223b/12	şavāb	Ar. (7): Doğruluk, dürüstlük; doğru düşünce 32b/10, 32b/15, 33a/11, 50a/1, 188a/10, 275b/5, 305a/4
ş.-dan	(1) 133a/3		
şatun	(17): Satın alma, karşılığını verip alma 31b/7, 77a/2, 131b/1, 133a/2, 158b/8, 164b/14, 169a/7, 196b/13, 212b/6, 212b/6, 223b/11, 238b/3, 239b/6, 245b/2,	ş.-a	(3) 15a/6, 41a/10, 72a/1
		ş.-dur	(1) 180a/8
		ş. it-	(1) 33a/11
		ş. ol-	(2) 260b/5, 260b/5
		ş. gör-	(1) 33a/3

şavā'ik Ar. (1): Yıldırımlar 73a/10
şavaş : Savaş, kavga
 ş.-a (1) 239b/7
 ş.-da (1) 186a/13
 ş.-lar (2) 5a/14, 204b/12
 ş. it- (1) 186a/12
şa've Ar. (1): Kuyruk sallayan kuş 139a/9
savıcı : Savan, uzaklaştırmak, defetmek
 s. ol- (1) 230a/12
şāvlecān Ar. (1): Cirit oynanılan eğri sopa, çevgan 234a/8
şavm Ar. (4): Oruç 125a/8, 133a/12, 197b/13, 197b/9
 ş.-dur (2) 105a/8, 113b/6
 ş.-içün (1) 285b/1
 ş. it- (5) 195b/6, 197b/11, 197b/13, 197b/15, 198a/1
şavt Ar. (12): Ses, seda; bağırma, çığlık 110a/11, 121b/11, 161b/1, 190a/4, 191b/9, 216b/3, 216b/1, 233b/7, 243b/1, 246b/7, 280a/11, 284a/14
 ş.-ı (2) 136a/1, 148b/11
 ş.-ıla (2) 200a/5, 262a/13
 ş.-ın (1) 186b/2
 ş.-ından (1) 186b/14
 ş.-ını (1) 186b/13
 ş.-uñ (1) 186b/2
 ş. it- (2) 135b/15, 206a/2
savt Ar. (1): Kamçı 216b/5
sa'y Ar.: Çalışma, çabalama, geçinmek için iş işleme
 s.-ı (1) 109b/11
 s. it- (10) 73a/8, 91a/1, 98b/14, 115b/6, 115b/6, 139a/6, 183b/13, 222b/11, 225b/8, 287b/8
şay- : Saymak
 ş.-ar (4) 218a/8, 218a/9, 218a/13, 246a/13
 ş.-sa (4) 218a/11, 218a/12, 218a/12, 244a/9
sayağı (1): Sadeyağ, tereyağ 185a/13

şayd Ar. (3): Avlama, avlanma 149b/11, 153b/15, 163a/6
 ş.-dur (1) 159b/9
 ş.-ıla (1) 153a/14
 ş. it- (9) 133b/11, 137a/3, 137b/6, 141a/14, 142b/4, 149a/3, 152b/10, 154a/2, 155a/3
 ş. ol- (1) 96b/5
şaydelāni Ar. (1): Eczacı 226a/5
şayha Ar. (2): Bağırma, nara atma 186b/12, 279b/6
 ş. it- (1) 217b/1
şayıl- : Sayılmak
 ş.-mış (1) 77a/10
şâyibe Ar.: Maksada uygun, doğru
 ş.-de (1) 78b/11
sāyih Ar. (1): Gezgin 225b/1
şâyim Ar. (2): Oruç tutan, oruçlu 197b/3, 198a/3
 ş.-iken (1) 192b/6
 ş. ol- (1) 163a/13
 ş.ü'd-dehr ol- (1) 294b/8
sāyir Ar. (41): Diğer, başka, gayrı; seyreden 29b/4, 35b/15, 53b/8, 57b/2, 62a/3, 96b/10, 112a/8, 121a/10, 121a/14, 122b/8, 123a/11, 127b/9, 127b/10, 131a/10, 137b/8, 138b/15, 145b/10, 149a/11, 150b/15, 159b/12
 s.-e (1) 45b/3
 s. hayvāndan ol- (1) 220a/14
sāyıs Ar. (2): Seyis, at uşağı 203b/9, 225b/4
şaykal Ar. (1): Cilâcı 226a/5
şaymak (1): Saymak 218a/8
şayru : Hasta
 ş.-dur (1) 128a/4
 ş. it- (1) 23a/4
 ş. ol- (1) 16b/5
şayruluk(ğ) : Hastalık
 ş.(ğ)-a (1) 16b/4
 ş(ğ)-ı (1) 16b/5
şayvān Ar. (1): Büyük çadır, gölgelik, pervaz 102b/8
şayyād Ar. (5): Avcı 125b/14, 225b/12, 225b/13, 225b/15, 225b/15

- ş.-lardur (1) 154b/15
şayyāğ Ar. (1): Kuyumcu 226a/1
seb' Ar. (1): Yedi, yedi sayısı 269a/1
sebāhat Ar.: Suda yüzme
 s.-i (1) 74a/1
sebak Ar. (1): Ders 277a/2
şebāt Ar. (3): Yerinde durma, kımıldamama, sözünden vazgeçmeme 100b/5, 208a/3, 219b/6
 s.-i ol- (1) 226b/13
sebb Ar. (3): Sövmeye, sövüp sayma, küfür etme 216a/7, 253b/6, 287a/4
 s.-i aşhāb it- (1) 192a/2
 s. it- (1) 253b/10, 253b/10, 268a/3
sebbāk Ar. (1): Eritici, eritip kalıba dökene 225b/4
sebeb Ar. (7): Sebep, neden; bahane; ilgi 23b/11, 34b/3, 95a/9, 127a/14, 181b/4, 255a/11, 282b/6
 s.-den (20) 8b/14, 9b/7, 13b/6, 34b/10, 36a/3, 63b/12, 76a/5, 106a/6, 107a/14, 136b/4, 188a/6, 207a/14, 210b/11, 253a/5, 288a/1, 289a/6, 301b/10, 301b/11, 301b/14, 302a/1
 s.-dür (1) 282b/5
 s.-i (6) 10b/3, 11a/1, 13b/3, 23b/7, 272a/4, 276b/9
 s.-ile (1) 103b/13
 s.-in (1) 257a/3
 s.-inden (15) 86b/9, 123b/15, 137b/12, 157b/3, 159a/9, 163a/12, 238a/4, 260a/8, 263a/1, 286b/7, 286b/14, 287b/15, 292b/8, 303a/14, 303b/15
 s.-ine (1) 10a/9
 s.-iyle (15) 37a/8, 37a/12, 74a/7, 74a/7, 80a/3, 89a/9, 89a/9, 123b/9, 181a/14, 273b/7, 274a/7, 287b/5, 301a/14, 303b/5, 306b/13
 s.-lerine (1) 24b/12
 s.-üñ (1) 35b/6
 s. bulın- (1) 23a/15
 s.-i ictimā' ol- (1) 259a/6
 s. ol- (10) 11b/6, 23a/15, 23b/11, 35b/7, 78b/7, 109a/1, 269b/8, 281a/7, 293a/1, 297b/5
 s.-ile ol- (1) 73b/9
sebebsüz Ar.+T. (1): Sebepsiz, nedensiz 103b/13
seb'i Ar. (1): Yedi sayısı ile ilgili olan; yedi günde bir gelen sıtma 156b/10
 s.-yise (1) 127a/8
sebi Ar.: Savaşta esir düşen kişi
 s. ol- (1) 246b/4
sebiñ Ar. (1): Kara boncuk 247a/10
sebike Ar.: Eritilerek kalıba dökülmüş şey, külçe
 s.-si (1) 258b/10
sebil Ar. (3): Yol; sebil 9a/4, 27a/5, 46b/5
sebt Ar. (1): Cumartesi 17b/8
 s.-de (1) 18b/10
 s.-e (1) 17b/6
sebu' Ar.: Yırtıcı hayvan, canavar
 s. ol- (1) 132b/14
sebūkeci Ar.+T. (1): Eritici, eritip kalıba koyan 225b/4
seccān Ar.: Gardiyan, hapisane memuru
 s.-dur (1) 229a/11
secde Ar. (2): Secde, namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet hâli 192b/14, 277a/4
 s.-den (1) 276b/15
 s. eyle- (1) 7a/13
 s.-i şükr eyle- (1) 276b/4
 s. it- (20) 7a/14, 7a/15, 36b/7, 57a/5, 58b/9, 59a/5, 59b/2, 64b/1, 192b/12, 192b/14, 194b/9, 201a/2, 245b/4, 245b/5, 266b/10, 267b/13, 276b/1, 276b/6, 277a/7, 282a/1
 s.-ye var- (1) 277a/1

seçmek(g): Seçmek

s.(g)-içün (1) 229a/15

sedāb Ar. (1): Sedef otu
121a/15**sed(d)** Ar. (1): Kapama,
tıkama, engelleme

s. it- (1) 78b/2

sefeh Ar. (1): Akılsızlık,
sefihlilik 216a/6**sefer** Ar. (21): Yolculuk;
savaşa gitme; defa, kere
46b/9, 53a/10, 77b/2,
87b/14, 100a/3, 131a/3,
157b/3, 168a/15,
170b/7, 183a/12,
185b/2, 192b/6,
265a/12s.-de (3) 89a/3, 127b/15,
181b/8

s.-dedür (2) 71b/4, 73b/13

s.-den (12) 53a/8, 148a/4,
155a/1, 164a/10,
168a/15, 175b/4,
205b/14, 209b/9,
211b/5, 221b/1,
249a/10, 302a/11

s.-deyse (1) 111b/3

s.-dür (21) 18b/8, 46a/4,
93b/10, 128b/14,
136a/9, 138b/3,
147b/14, 156b/13,
159b/5, 162b/11,
205a/7, 205b/12,
206b/3, 217a/2, 219a/9,
219b/15, 219b/15,
221a/13, 221a/14,
233a/9, 238b/4, 216a/4s.-e (25) 17a/9, 17a/10,
17b/10, 31a/9, 51b/5,
52b/11, 71b/4, 77b/1,
96b/3, 109a/8, 131a/14,
135b/12, 137b/14,
148a/4, 164a/6, 170b/7,
208b/3, 229a/2, 235b/9,
235b/9, 289b/4, 293a/7,
295a/11, 298b/5,
305a/10

s.-i (2) 111b/4, 218b/8

s.-ile (5) 46a/2, 46b/9,
153a/14, 250b/7, 293a/6s.-in (6) 121a/5, 121b/14,
136a/5, 163b/8, 163b/8,
193a/11

s.-inde (2) 211a/3, 218b/9

s.-inden (2) 55b/13, 168b/1

s.-ine (1) 31a/1

s.-le (1) 53a/10

s.-lerde (1) 59b/9

s.-leri (1) 136a/5

s.-i ba'id eyle- (1) 201b/15

s.-i ba'id it- (3) 128b/15,
151a/14, 304b/6

s.-i hayr it- (1) 197b/11

s. it- (35) 17a/9, 17a/11,
19a/7, 30b/14, 30b/15,
31a/8, 51b/10, 55b/14,
70b/3, 70b/4, 76a/9,
76b/14, 89a/1, 92b/2,
108b/11, 136a/5,
149b/15, 151b/5,
195b/11, 218b/7,
221a/15, 227a/15,
229a/10, 232a/7,
232a/8, 232b/2, 234a/4,
237b/5, 248b/5,
249b/10, 265a/9,
289b/4, 297a/4, 298a/8,
305b/10

s. idüp yitiş- (1) 271b/6

s.-de ol- (4) 153b/9, 170b/8,
198a/13, 305a/10

s.-den ol- (1) 132b/13

s.-in it- (1) 222a/1

sefer Ar. (2): Arabî ayların
ikincisi 16a/11, 16a/13**sefercel** Ar. (2): Ayva 46a/2,
121a/2

s.-ün (1) 46a/4

seferî Ar. (1): Yolculukla ilgili
187b/2**seffāk** Ar.: Kan dökücü

s.-ler (1) 138b/5

seffūd Ar. (1): Şiş 233b/15**sefiḥ** Ar. (1): Zevk ve
eğlenceye düşkün kişi,
parasını pulunu israf
eden akılsız 149b/2s.-dür (3) 149a/15, 149b/12,
233b/3

s.-ler (1) 263a/5

s. ol- (1) 202b/14

sefiḥlik Ar.+T. (1): Zevk ve
eğlenceye düşkünlük,
parasını israf eden
akılsızlık 216a/6**sefine** Ar. (3): Gemi, vapur
93b/9, 94a/4, 138b/4

s.-yi (1) 96a/3

seḥāb	Ar. (1): Bulut 70b/12	191a/11, 193a/3,
s.-1	(1) 71b/15	193a/4, 193a/4, 302b/7
s. ol-	(1) 73a/9	
seher	Ar. (2): Uykusuzluk; gece uyuyamama hastalığı 133a/10, 250b/10	selāmet Ar. (3): Eminlik, korku ve endişede uzak 24a/7, 65b/12, 250b/8
seher	Ar. (5): Sabah erkenden; tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit 14b/2, 14b/3, 14b/6, 14b/7, 15a/5	s.-dür (1) 131b/3
s.-de	(2) 14b/3, 14b/13	s.-e (1) 18a/8
s.-e	(3) 14b/5, 15a/8, 66b/8	s.-ile (1) 46a/1
sehere	Ar.: Büyücü	selāmetlik(ğ) Ar.+T.: Eminlik, korku ve endişeden uzak olmak
s.-si	(1) 13a/9	s.(ğ)-ıla (1) 79b/8
sehl	Ar. (3): Kolay, sade 160b/13, 258b/8, 292b/14	şelāse Ar. (1): Üç sayısı 168a/7
sehm	Ar. (1): Korku, dehşet 45b/11	selātin Ar. (1): Sultanlar 159a/15
sehv	Ar. (1): Yanlış, yanılma 288b/8	s.-de (1) 134b/4
seken(e)	Ar.: Sakin olma	s.-e (1) 112a/8
s. ol-	(2) 67a/13, 67b/1	s.-i (1) 159a/15
sekil	Ar. (1): Atın ayaklarında olan beyazlık 143b/8	s.-ün (1) 3a/3
sekinе	Ar. (1): Gönül rahatlığı, rahatlık, sakinlik 72b/3	selb Ar.: Giderme, inkar etme
s.-den	(1) 72a/14	s. it- (2) 68b/11, 74b/7
s.-ye	(1) 100b/8	şelc Ar. (1): Kar 76b/12
s.-yle	(1) 100b/7	seleb Ar.: Birinden kapılıp alınan şey
sekinet	Ar.: Gönül rahatlığı, sakinlik	s.-in (1) 289b/12
s.-ile	(1) 266b/8	selebl Ar. (1): Olumsuzlukla ilgili 270b/7
s. vir-	(1) 231b/8	selim Ar. (2): Sağlam, kusursuz, doğru 43b/11, 83a/15
sekizinci	(5): Sekizinci 4a/9, 5a/4, 18a/4, 155a/15, 263b/2	s.-ce (1) 83a/14
sekiz yüz	(1): Sekiz yüz sayısı 308a/12	s. ol- (1) 66b/12
sekkākin	Ar. (1): Bıçakçı 225a/10	s.ü'ş-şadr ol- (1) 196a/12
seksen	(1): Seksen sayısı 36b/8	selīṭa Ar. (3): Ağzı bozuk, küfürbaz kadın 144a/15, 151b/10, 200b/2
selām	Ar. (167): Selām, esenleme; barış, rahatlık; sonu iyi ve hayırlı çıkma 1b/5, 1b/6, 14b/1, 18b/2, 19b/9, 19b/12, 20b/1, 21a/7, 21a/12, 22b/7, 29a/7, 30b/4, 33a/4, 265a/15, 302b/7	s. ol- (1) 128b/12
s.-in	(1) 191a/9	selle Ar. (2): Sele, sepet 233a/5, 233a/4
s. vir-	(9) 191a/7, 191a/7, 191a/8, 191a/9,	sellem Ar. (6): "Selamete erdirsın" anlamında dualarda geçer 32b/7, 39a/15, 220a/7, 220a/10, 242a/12, 268a/8
		s.-i (1) 167b/3
		selvā Ar. (2): İsrailoğullarına Allah tarafından bahşedilen bıldırcına benzer bir kuş 152a/7, 162a/15

sem'	Ar. (1): Dinleme, kulak verme, işitme 212a/14	222b/2, 223b/5, 223b/5, 224a/15, 224a/15, 224b/4
s.-i	(1) 74a/9	
semā	Ar. (8): Gökyüzü 114b/11, 195b/12, 195b/11, 269a/14, 271a/9, 231a/3, 222a/3, 276a/10	s.-i (1) 223a/11 s.-in (1) 140a/9 s.-inde (1) 225b/10 s.-ine (1) 140a/7
s.-da	(1) 246b/8	semer : Semer, hayvanların sırtına bağlanan yastık
s.-dan	(3) 133a/7, 162a/5, 233b/14	s.-i (1) 239a/9
s.-sından	(1) 3a/8	şemer Ar. (1): Meyve, yemiş 120b/8
s.-ya	(4) 140b/4, 147a/3, 183a/8, 233a/8	şemerāt Ar. (1): Yemişler, meyveler; sonuçlar 114b/11
s.-y1	(1) 275b/10	semere Ar. (5): Yemiş, meyve 107b/2, 110a/2, 113a/1, 117a/2, 118a/1
s.-yile	(1) 283a/6	s.-si (1) 112a/5
semā'	Ar. (2): İşitme, duyma 54b/1, 262a/5	semi' Ar.: İşiten, işitme kuvveti olan
s. it-	(3) 262a/3, 262a/5, 307b/15	s.-dür (1) 238a/9
sem'a	Ar.: İşitme, duyma; kulak	şemir Ar.: Meyve veren, meyveli
s.-dan	(1) 67b/6	s.-dür (1) 114a/2
semāce(t)	Ar. (2): Çirkinlik, kötü görünüş 216a/6, 291b/10	semiz (bk. semüz) (7): Semiz, besili, dolgun 129a/14, 141a/5, 150a/13, 158a/7, 165b/11, 231a/10, 276b/4
s.-ile	(1) 291b/11	s.-i (1) 158a/14
semāhat	Ar. (1): Cömertlik, el açıklığı 29a/12	semizlik(g) : Semizlik, şişmanlık, besililik
semāk	Ar. (1): Balık satıcı 225a/12	s.(g)-i (1) 144a/2
semāt	Ar. (1): Aşçı, sakatat haşlayıcı, paçacı 225a/11	sem(m) Ar. (3): Zehir, ağı 171b/4, 283a/2, 288a/1
semāvāt	Ar. (2): Gökler; insanın olgunlaşıp yükseldiği büyük aşamalar 269a/1, 272b/1	semmān Ar. (1): Yağcı 225b/3
s.-a	(1) 8b/3	semmūr Ar. (1): Samur 138b/7
s.-da	(1) 269a/12	semūm Ar. (1): Sam yeli, sıcak rüzgâr 70a/11
s.-i	(3) 275b/13, 276a/7, 276a/9	semüz (bk. semiz) (2): Semiz, besili, dolgun 132b/1, 158b/8
semāviyye	Ar.: Gökyüzüne ait; Allah'tan olan	s. ol- (2) 158a/9, 158b/2
s.-ye	(1) 65b/3	sen (22): Sen 18a/15, 72b/7, 75b/10, 75b/11, 82b/6, 87b/14, 94b/8, 119b/10, 151a/7, 156b/7, 174b/1, 183b/9, 233a/11, 254a/15, 257a/5, 263b/10, 269a/15, 277b/3, 295a/5, 302a/13, 306b/13, 304a/12
semek	Ar. (5): Balık 47a/4, 152b/7, 159b/6, 152b/5, 159b/7	
semen	Far. (1): Yasemin 258b/15	
semen	Ar. (1): Semizlik, yağlılık 215b/9	
şemen	Ar. (7): Paha, kıymet, değer, tutar 140a/9,	

s.-a (saña) (30)	11a/15, 18a/13, 24b/13, 25b/12, 26a/14, 29a/8, 55a/1, 59a/12, 64b/3, 65a/4, 80a/15, 86b/12, 100a/9, 104a/6, 109b/14, 136b/1, 136b/2, 140a/8, 157a/13, 165b/5, 190b/5, 261a/2, 261a/5, 263b/11, 265b/11, 275b/13, 276a/7, 276a/15, 277b/2, 282b/15	ser-‘aşr	Ar. (1) Kur'an'ın başından on ayetlik bir bölüm 187b/10
s.-de	(1) 3a/15	serc	Ar. (1): Eyer, at takımı 234a/6
s.-den	(1) 29a/8	serçe	(6): Serçe kuşu 152a/8, 152a/14, 152a/15, 152b/3, 155a/14, 160b/4
s.-i	(11) 46a/12, 107b/7, 165a/9, 199a/14, 215b/2, 250a/6, 250a/9, 254a/5, 261a/8, 272b/12, 275b/7	s.-ler	(1) 125b/14
s.-ün	(14) 11a/14, 11b/1, 37a/7, 37a/11, 106a/14, 152b/14, 165b/5, 260a/3, 261a/4, 274b/2, 275a/4, 280a/7, 282b/5, 282b/6	s.-ye	(1) 154b/10
s.-ünle	(1) 241b/10	seretân	Ar. (1): Yengeç 139a/1
şenâ	Ar. (11): Övme, övüş 31a/3, 110a/12, 117b/9, 118a/2, 160b/15, 164b/11, 223a/11, 237a/13, 294b/5, 294b/6, 297b/13	serhōş	Far. (1) Sarhoş 297a/10
sened	Ar.: Delil, belge, dayanılacak şey	seri‘	Ar. (2): Çabuk, hızlı 264a/10, 302a/10
s.-idür	(1) 175a/13	s.ü'z-zevâl	Çabuk kaybolan, süreksiz
señek	: Islak ve yanmayan dallı budaklı bir ağaç 122b/10	s.-z.-dür	(1): 302a/10
señek(g)	(1): Ağaçtan ya da topraktan yapılan su kabı 96b/6	s. ol-	(2) 36a/8, 36b/11
s.(g)-i	(1) 96b/12	s.ü'l-hıfz ol-	(1) 177a/2
s.(g)-ün	(2) 96b/8, 97a/5	s.ü'l-rızâ ol-	(1) 264a/10
s.-den	(1) 96b/7	s.ü'l-zevâl ol-	(1) 33b/9
senevî	Ar. (1): Sene ile ilgili, bir yıllık 230b/6	şerid	Ar. (4): Tirit denilen yemek 161a/4, 161a/5, 161a/7, 161a/8
seniyye	Ar. (1): Yüksek, yüce 279b/13	s.-in	(1) 161a/4
şerâ	(2): Toprak, yeryüzü 55a/12, 55a/13	serika	Ar. (2): Çalınmış, çalınmış şey 215b/12, 216a/3
serâb	Ar. (1) Serap 98b/13	s.-dur	(1) 148b/6
serâsime	Ar.: Sersem	s.-yla	(1) 47b/15
s. ol-	(1) 258a/10	s. it-	(1) 148b/4
		seril-	: Serilmek
		s.-miş	(1) 122b/15
		serir	Ar. (2): Taht; yatacak yer 234a/1, 295b/4
		sermāye	Far. : Sermaye, anamal; bilgi, ustalık
		s.-m	(1) 2b/9
		s.-sin	(1) 211a/14
		sermedīyye	Ar. (1): Daimilik, süreklilik 3a/6
		serrâc	Ar. (1): Saraç 225b/2
		sertlek	(1): Kolay eğilip bükülmeyen, zor eğilen ?
		s. ol-	(1) 257b/15
		serv	Far. (3): Servi, selvi ağacı 110a/10, 121b/10, 121b/15
		şervet	Ar. (2): Zenginlik, varlık 157a/3, 222b/7
		şeşenbe	Far. (2): Salı günü 17b/10, 17b/12

setr Ar. (4): Örtme, örtü; kapama 233a/12, 233b/3, 273a/5, 273a/10
 s. it- (2) 3b/11, 226b/9
 s. ol- (1) 222b/14
sev- : Sevmek
 s.-dügi (1) 164a/2
 s.-dügin (1) 228a/2
 s.-e (5) 127b/15, 144a/11, 144a/11, 149b/6, 238b/8
 s.-eler (2) 151a/13, 151a/15
 s.-emez (1) 283a/3
 s.-en (1) 21a/14
 s.-ene (1) 22a/13
 s.-enlerden (1) 194a/15
 s.-erem (1) 250a/9
 s.-erler (1) 119a/8
 s.-medügi (2) 231b/11, 283a/3
 s.-meye (1) 177a/5
 s.-mez (1) 304a/4
şevâb Ar. (3): Allah tarafından mükafatlandırılan hareket; hayırlı hareket, hayır işleme 3b/6, 31a/3, 299b/14
 ş.-a (1) 195b/9
sevâd Ar. (1): Karalık, siyahlık 241b/3
 s.-ıdur (1) 149b/4
şevb Ar. (3): Elbise; bez 249b/6, 221a/13, 302b/6
 s.-e (1) 239b/11
 ş.-i (1) 249a/8
 ş.-in (1) 224b/9
 ş.-inde (1) 146a/1
 ş.-ler (1) 289a/13
sevdâ Ar. (1): Çok kara, çok siyah 12a/13
 s.-dur (1) 229a/3
sevin- : Sevinmek
 s.-ecek (1) 26a/13
 s.-ür (2) 80a/6, 81b/6
sevinmek (1): Sevinmek 219a/8
sevķ Ar.: İleri sürme; yollama, gönderme
 s. it- (1) 24a/13
 s. ol- (1) 88b/9
şevr Ar. (1): Öküz, boğa 130b/9
seyf Ar. (1): Kılıç 206b/4

seyir (bk. **seyr**) Ar.: Yürüme, yürüyüş; yolculuk; gezme, gezinti
 s.-dür (1) 129a/7
seyis (2): Seyis, at uşağı 203b/9, 225b/4
seyr (bk. **seyir**) Ar.(3): Yürüme, yürüyüş, gitme; yolculuk; gezme, gezinme 53a/10, 273b/5, 273b/8
 s.-i (2) 52a/15, 82b/15
 s.-inden (1) 52a/15
 s. it- (15) 8b/13, 52a/15, 94b/1, 94b/1, 101a/3, 119b/13, 128b/1, 128b/15, 129a/6, 143b/8, 246b/9, 254a/4, 298a/8, 298a/9, 307b/2
 s. eyle- (1) 36a/12
seyrek(g) (1): Seyrek, sık olmayan 258b/8
 s.(g)-idi (1) 258b/9
seyyâh Ar.: Seyyah, gezgin
 s. ol- (1) 168b/5
seyyi' Ar. (3): Kötü, fena 121b/13, 151a/11, 262b/11
 s.ü'l-hulk ol- (1) 168b/15
seyyid Ar. (4): Efendi, bey, ileri gelen, başkan; Hz. Muhammed'in torunu soyundan olan kimseler 66b/3, 143a/1, 260b/10, 270b/12
 s.-idür (1) 146b/15
seyyide Ar. (1): Muhterem (kadın) 127b/14
seyyidi Ar. (3): İleri gelenlere ait, başkanla ilgili, bey, ağa ili ilgili 262a/12, 262a/12, 262a/15
sez- : Sezmek, hissetmek
 s.-medügi (1) 210b/7
ş1- : Kırmak
 ş.-duñ (1) 165a/10
 ş.-r (1) 165a/8
 ş.-rken (1) 124b/12
 ş.-sa (1) 125a/7
 ş.-sun (1) 165a/9
 ş.-ya (1) 196a/13
şibeyye Ar. (1): Ufak kızlar, küçük kızlar 164b/10
şıbyân Ar. : Çocuklar

ş.-dur (1) 225b/5
sıçan (bk. **şıçan**): Sıçan, fare
 s.-1 (1) 45a/12
şıçan (bk. **sıçan**) (2): Sıçan, fare
 185b/11, 304a/11
 ş.-a (1) 144b/3
 ş. ol- (1) 144b/6
şiddik Ar. (9): Pek doğru,
 sözünün eri kimse; Hz.
 Ebu Bekir'in lâkabı
 149b/14, 151a/5,
 151a/7, 162a/2,
 162a/10, 184b/15,
 188b/14, 245b/11,
 294b/15
şiddika Ar. (3): Dosdoğru
 (kadın); Hz. Aişe'nin
 lâkabı 125b/14, 253b/5,
 272b/7
 ş.-nuñ (1) 125b/7
şiddikîn Ar. (1): Doğrular,
 sözünün erleri 147a/8
şidğ (Ar. şudğ) (1): Şakak
 288b/5
şidk Ar. (2): Doğruluk,
 gerçeklik; yürek
 temizliği 80b/8, 216b/4
 ş.-dan (1) 282b/9
 ş.-dur (1) 216b/5
 ş.-1 (2) 4a/8, 14a/14
 ş.-ıla (1) 289a/1
şifat Ar. (7): Sıfat, vasıf, hâl,
 şekil 47a/8, 96a/8,
 96a/8, 130a/8, 166a/7,
 259a/6, 260a/8
 ş.-da (2) 154b/6, 259a/5
 ş.-1 (1) 67b/14
 ş.-ıdur (3) 87a/6, 144b/7,
 186b/9
 ş.-ıla (1) 248a/5
 ş.-ına (1) 2a/10
 ş.-ında (2) 186a/6, 188b/13
şifât Ar. (15): Sıfatlar,
 vasıflar, hâller, şekiller
 48b/10, 57a/15, 68b/9,
 69b/7, 70b/12,
 72a/2, 72a/8, 78b/15,
 82a/11, 82a/11, 84b/3
 104a/13, 122b/1,
 255a/8, 259a/6
 ş.-1 (1) 269b/11
 ş.-ıyla (1) 18b/14
 ş.-larıla (1) 271a/7

şifâtiyye Ar. (1): Vasfa ait, hâlle
 ilgili 246a/1
şifatlu Ar.+T. (2): Vasıflı,
 sıfatlı, şekilli 128a/4,
 139b/5
şığ- : Sığmak
 ş.-maz (2) 69b/10, 86b/10
şığā Ar. (1): Bağırmak,
 yüksek sesle haykırmak
 214a/4
şığa- : Sıvamak, sıvazlamak
 ş.-dı (1) 263a/14
 ş.-r (1) 263a/10
şığār Ar. (2): Küçük; az
 60a/7, 159b/7
şığın : Yabanî geyik ve sığır
 ş. geyiği (1) 15a/11
şığın- (3): Sığınmak 86b/9,
 86b/12, 150a/11
 ş.-mış (1) 127a/15
şığır (18): Sığır 11b/15,
 105b/9, 129a/14,
 129b/9, 142a/13,
 142b/2, 158a/5, 158a/6,
 158a/9, 158a/12,
 158b/10, 160b/1,
 169b/9, 179b/11,
 187b/1, 190a/10,
 223a/3, 223a/3
 ş.-dan (1) 129a/14
şığircuk (1): Sığircık kuşu
 138a/14
şihhat Ar. (10): Sağlık;
 sağlamlık; doğruluk
 16b/4, 94a/5, 116b/15,
 121b/3, 121b/6,
 148b/15, 159a/5,
 236b/6, 291a/5,
 293a/11
 ş.-den (1) 34a/11
 ş.-dür (3) 116a/11, 171b/3,
 211b/6
 ş.-e (5) 16b/3, 94a/5,
 164b/5, 180a/4,
 292b/15
 ş. bul- (8) 103a/7, 114b/1,
 158a/5, 201b/10,
 204a/14, 215b/10,
 281b/3, 293a/2
 ş.-i beden ol- (1) 195a/11
 ş. üzerine ol- (1) 9b/12
sık- (bk. **şıq-**) (1): Sıkma 282b/5
 s.-a (1) 282b/4
 s.-ar (1) 112b/14

sık- (bk. sık-): Sıkamak
 ş.-ar (3) 114a/13, 121a/5, 123a/9
 ş.-dı (1) 282b/5
 ş.-ıp (1) 114b/4
şıkıcı (2): Sıkıcı, bir şey sıkın kimse 227a/6, 227a/7
şıkmağ(ğ) : Sıkamak
 ş.(ğ)-ıla (1) 282b/7
 ş.-da (1) 123a/10
şıla Ar. (2): Sıla, memleketine gitme, akrabasına ulaşma; bahşiş, hediye 232a/11, 299a/15
şıla-yı rahm Ar. (2): Ana ve babasını ziyaret görevini yapma 112b/1, 150a/5
 ş. r.-i (1) 301b/14
 ş. r.-ıla (1) 219a/14
 ş.-ı r. it- (4) 95b/15, 198a/13, 220b/7, 292b/7
şın- : Kırılmak, parçalanmak; ölmek
 ş.-a (1) 192b/15
 ş.-dı (5) 109a/3, 164a/9, 183b/12, 206b/12, 237b/14
 ş.-mayınca (1) 114a/11
 ş.-mış (7) 101a/10, 109a/14, 183b/13, 208a/6, 237a/11, 244b/9, 288b/11
 ş.-sa (12) 97a/2, 103a/10, 104b/15, 176a/5, 205b/15, 206b/12, 231a/4, 235a/2, 244b/10, 246b/14, 289b/3, 294a/9
 ş.-urdu (1) 105a/1
şinc Far. (3): İki bakır tabakadan oluşan zil 204a/1, 205b/1, 205a/15
şindu (2): Makas 237b/14, 238a/1
 ş.-yıla (1) 146b/2
şınıklı (1): Kırık, kırılmış 290b/14
şınmak (4): Kırılmak, parçalanmak; ölmek; yenilmek, mağlub olmak 173b/14, 208a/3, 214a/2, 289a/15
sinur : Sınır, hudut

s.-1 (2) 97a/15, 97b/1
şirât Ar. (2): Yol; sırat köprüsü 230b/13, 306a/4
 ş.-dan (1) 306a/5
 ş.-1 (1) 306a/6
 ş.-ı müstakim üzerine ol- (1) 31a/5
şırça (bk. şırça): Cam
 s.-dan (1) 173b/5
şırça (bk.şırça) (1): Cam 247a/11
 ş.-ya (2) 82a/14, 245b/13
şırf Ar. (1): Yalnız, ancak; tamamıyla 233a/1
 ş.-dur (1) 113b/15
 ş.-a (1) 274a/1
şır(r) Ar. (10): Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey; Allah'ın akıl ermeyen hikmeti 27b/10, 28a/6, 62a/13, 67b/15, 68a/2, 116b/9, 231b/15, 279b/10, 289a/12, 213b/9
 s.-da (1) 69a/4
 s.-dan (1) 69a/2
 s.-dur (2) 231b/14, 236b/1
 s.(r)-1 (4) 55b/12, 84a/15, 248b/6, 255a/8
 s.(r)ıla (8) 22b/8, 22b/8, 31b/10, 31b/11, 43b/5, 96b/3, 133b/1, 307b/15
 s.(r)ın (3) 221b/14, 234a/13, 238b/14
 s.(r)umı (1) 277b/4
 s. ol- (1) 236b/2
 s. yıldızı (1) 67b/14
şırnan Ar. (2): Gizlice, gizli olarak 162b/7, 162b/8
şırt : Sırt, insan belinden kuyruk sokumuna kadar olan bölüm
 ş.-1 (1) 87a/9
şırtlan (bk. şırtlan) (1): Sırtlan 139b/6
şırtlan (bk.şırtlan) (1): Sırtlan denen yırtıcı hayvan 139b/2
sıtma (1): Titreme, ateş ve ter nöbetleriyle kendini gösteren bir hastalık 285a/15
şıva- : Sıvamak, bir yüzeye sıva sürmek
 ş.-r (1) 102a/11

sıyrık	(2): Sıyrık 287a/6, 287a/10	sikkeci	Ar.+T. (1): Madeni paracı, akçeci 226a/10
şıyrundu	: Sıyrıntı, kazıntı	sikkin	Ar. (1): Bıçak 233b/4
ş.-sın	(1) 189b/12	sil-	: Silmek
sızı	(1): Sızı 160a/12	s.-e	(1) 45b/13
sib	Far. (2): Elma 117b/7, 117b/15	silâh	Ar. (4): Silâh 139a/2, 205b/5, 207b/15, 248b/9
sibâ'	Ar. (3): Yırtıcı hayvanlar, canavarlar 127b/9, 153b/15, 225b/12	s.-a	(1) 168b/13
s.-a	(1) 127b/10	s.-ı	(1) 207b/9
s.-dan ol-	(1) 141a/10	s.-ıla	(1) 207b/12
sic(ı)n	Ar.: Hapishane, cezaevi	s.-ın	(1) 282a/10
s(i).-dür	(1) 127a/8	s.-ıyla	(1) 153a/14
s.-e	(1) 208b/12	s.-larına	(1) 120a/4
s.-e koy-	(1) 127a/7	s. ol-	(1) 206b/1
sidr	Ar. (1): Arabistan kirazları 121a/6	silk-	: Silkmek, silkelemek
sidre	Ar. (1): Arabistan kirazı, kiraz 121a/8	s.-se	(1) 162b/2
s.-i cennet	(1) 308a/7	silsile	Ar. (3): Zincir, zincirleme olan şey; ardarda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra 167a/13, 238a/8, 243b/2
sifli	(Ar. süfli) (1): Aşağıda bulunan; alçak, bayağı; aşağıdaki 172b/4	sım	Far. (1): Gümüş; gümüşden, sırmadan 135b/2
s.-dür	(1) 6b/15	s.-den ol-	(1) 157b/4
sifliyye (bk. süfliyye)	Ar. (2): 85b/11, 85b/8	sîmâ	Far. (1): Yüz, çehre, beniz; kimse 66b/10
sigil	(1): Basur memesi, meme 285b/6	s.-sını	(1) 47b/12
sihr (bk. sihr)	Ar.: Büyü, büyücülük, fetanlık	simsâr	Ar. (1): Simsar, komisyoncu 225a/9
s.-den	(3) 139b/5, 195a/10, 196b/8	simsim	Ar. (2): Susam 121a/10, 227a/7
s.-dür	(2) 216a/15, 232b/8	sîmurg	Far. (1): Anka kuşu, masal kuşu 141a/10
s.-le	(1) 13a/13	sîn	Ar. (7): Arap alfabesindeki "s" harfi 140a/11, 120b/10, 138b/6, 215b/7, 225a/4, 233a/4, 287b/13
sihr (bk. sihr)	(2): Büyü, büyücülük, fetanlık 151a/10, 194a/11	sîn	Ar. (1): Mezar 229b/15
s.-i	(1) 194b/2	sîñ-	: Sinmek, kabul etmek
s. it-	(1) 205b/11, 225b/1	s.-mez	(1) 160a/12
sık	: Erkeklik organı	sîne	Far.: Göğüs; yürek
s.-i	(1) 182a/5	s.-si	(1) 258b/12
şıka	Ar.: Güven, emniyet; güvenilir kişi	sîñek	(1): Sinek 137b/8
ş.-dur	(1) 236b/11	sîñir	Sinir; duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten teller
sıkāk سیکاکيله	(1) ?	s.-ler	(1) 182b/13
s.-ile	(1) 135b/14	sinnevr	Ar. (1): Kedi 148b/5
sıkāyāt	Ar. (1): Sakalıklar, Kâbe sakalığı 238b/15	s.-den	(1) 148b/6
sık-bāçe	Far. (2): Paça yemeği, bir çeşit paça yemeği 160b/1, 160b/2	s.-i	(1) 148a/10
s.-yi	(1) 160b/7		

sınr	Ar. (1): Huysuluk, terslik; cinsel sapıklık 287b/3	s.-e	(1) 168b/11
sipāhi	Far. (4): Tımar sahibi süvari askeri 168b/14, 203b/1, 232b/1, 289b/9	s.-ile	(1) 163a/6
s.-lere	(1) 168b/13	siyāh	Ar. (2): Siyah, kara 167a/3, 172a/7
s.-yse	(1) 253a/12	s. ol-	(2) 56a/15, 166b/10
s.-ler arasında ol-	(1) 205a/1	siyāhat	Ar.: Seyahat, yolculuk
sirāyet	Ar.: Geçme, bulaşma; yayılma, dağılma	s. it-	(1) 69a/6
s. it-	(5) 82a/10, 82b/1, 98b/3, 103b/7, 107b/4	siyāset	Ar.: Siyaset, memleket idaresi
siret	Ar. (4): Bir kimsenin içi, hâli, tavrı, gidişi, ahlakı 60b/11, 61a/14, 71b/12, 82b/3	s.-de	(2) 67a/7, 203a/10
s.-i	(1) 201b/14	siyl	(Ar. seyl) (6): Sel 76a/7, 76a/10, 76b/5, 76b/6, 131b/1
s.-inüñ	(1) 33b/11	s.-ler	(1) 151b/3
s.-ümüz	(1) 11b/6	s.-dür	(1) 76a/8
sirke	(9) Sirke, ekşimiş üzüm suyu; kimi madenleri eritmekte kullanılan kimyasal bileşim 110b/7, 122a/14, 157b/10, 157b/12, 157b/12, 160a/15, 160a/15, 227a/6, 247b/6	s.-i	(2) 76a/8, 76b/10
s.-den	(1) 247b/4	siz	(2): Siz, ikinci çokluk kişi 22b/8
s.-nüñ	(1) 157b/11	s.-den	(5) 21a/2, 32b/4, 127b/4, 142a/15, 150a/4
s.-si	(1) 242a/6	s.-e	(9) 18a/6, 18b/2, 21a/3, 22b/1, 127b/5, 176b/11, 185a/8, 254a/4, 266a/2
sirkelü	: Sirkeli	s.-i	(3) 21a/14, 22a/13, 32b/4
s. ol-	(1) 159b/7	s.-ler	(2) 254a/4, 256b/10
sirkencübün	Ar. (1): Bal ile sirkenin karıştırılmasıyla yapılan bir çeşit şerbet 292b/13	s.-lerden	(1) 22a/10
sitte	Ar. (1): Altı sayısı 140a/10	s.-leri	(1) 262a/9
sittin	Ar. (1): Altmış sayısı 140a/11	s.-ünñ	(6) 32b/3, 42a/6, 43b/4, 109a/10, 127b/4, 185a/10
sivā	Ar. (1): Başka, gayrı 270b/8	s.-ünñile	(1) 269a/13
sivār	Ar. (2): Bilezik 243b/12, 304b/13	sofra	Ar. (4): Sofra 156a/3, 156b/13, 156b/14, 233b/4
şiyāb	Ar. (3): Giyecekler 213b/8, 249a/9, 300a/8	şoğan	(4): Soğan 110b/9, 118a/6, 118a/7, 118a/8
ş.-i	(2) 201a/15, 300b/12	s.-i	(1) 120b/15
ş.-in	(1) 297b/4	şoğul-	: Suyu çekilmek, kaynağı yitmek; solmak; sönmek
ş.-ina	(1) 241b/5	s.-miş	(1) 87b/15
siyādet	Ar.: Seyyidlik, efendilik, beylik, sahiplik	şoḥbet	Ar.: Görüşüp konuşma; arkadaşlık
s.-dür	(3) 132b/4, 133b/7, 138a/13	ş. it-	(1) 166a/11
		şok-	: Sokmak, batırmak, daldırmak
		ş.-ar	(1) 206b/7
		ş.-dı	(2) 148b/1, 295a/4
		ş.-miş	(1) 147a/15
		soḳaḳ (bk. şoḳaḳ)	(1): Sokak 222b/13
		s.-da	(1) 228a/9
		s.-larıdur	(1) 84b/11

şokak(ğ) (bk. **sokak**) (1): Sokak

ş.(ğ)-a (1) 88b/5

şol (19): Sol, sol taraf
22a/3, 22b/11, 75a/2,
119b/7, 172b/15,
173a/3, 175b/8,
175b/14, 185b/9,
208b/15, 209a/1,
238a/12, 240a/7,
240b/2, 288a/11,
289b/2, 289b/3, 292b/6,
301b/12

ş.-ına (1) 193a/4

ş.-umdan (1) 239b/2

ş. elinde ol- (1) 285b/10

ş. tarāfda ol- (1) 172b/2

ş. tarāfında ol- (1) 172a/11

şol- : Solmak

ş.-ar (1) 126a/14

ş.-mışdur (1) 2b/1

şoñ : Son, sonra, arka

ş.-ını (1) 31b/15

şoñra (145): Sonra 1b/11,
2b/7, 7b/14, 8b/13,
9a/4, 9a/6, 10b/9,
11b/4, 13b/11, 15b/3,
15b/9, 16b/14, 21a/13,
21b/4, 22a/5, 22a/12,
22b/9, 25b/9, 25b/10,
26a/2, 27b/8, 28a/9,
29a/9, 29b/2, 30a/1,
30b/8, 32a/1, 32a/13,
32a/13, 32a/14, 32b/4,
32b/5, 32b/6, 32b/6,
34a/1, 34a/5, 34a/7,
34b/6, 35b/9, 36b/3,
37a/1, 37a/4, 37a/9,
37a/12, 38a/10, 38b/11,
39a/2, 39a/3, 39a/14,
40a/4, 41a/13, 43a/10,
49a/1, 122a/15

şoñrağı (2): Sonraki, gelecek

34a/15, 47b/13

ş.-sı (1) 38a/13

şor- (2): Sormak, soru
sormak 18a/14, 260b/12

ş.-a (2) 29a/15, 32a/4

ş.-an (1) 26b/3

ş.-ardı (2) 19b/13, 20a/2

ş.-dı (9) 20b/1, 20b/10,
43b/1, 106a/14, 164b/1,
176b/8, 178b/9, 257a/3,
282b/4

ş.-dum (1) 257b/8

ş.-ıcağ (1) 164b/1

ş.-sa (1) 226b/14

ş.-salar (1) 18b/3

ş.-sun (1) 299b/12

şormak (1): Soğurmak, emmek,
emer gibi çekmek
159a/1

şorulmak (2): Soru sorulmak
16a/8, 16a/9

ş.-dan (2) 16a/9, 16a/10

sovuğ (bk. **şovuğ**): Soğuk

s.-dur (1) 135a/4

s. ol- (2) 89b/9, 188b/1

şovuğ (bk. **sovuğ**) (8): Soğuk
12a/12, 12b/9, 12b/9,
86b/11, 108b/8, 108b/9,
192a/7, 248a/9

ş.-dan (1) 12b/8

ş. ol- (2) 108b/1, 185b/7

şovuğ (1): Bir kuş adı ? 139a/8

şovuğlık (bk. **şovuğluk**):

Soğukluk, serinlik

ş. bul- (1) 69b/13

şovuğluk (bk. **şovuğlık**) (1):

Soğukluk, serinlik

12b/7

şoy- : Soymak, çıkarmak

ş.-dılar (1): 135b/5

şoyıcı : Soyguncu, soyan

kefen ş.-dur (1) 203b/10

sög- : Sövmek, küfretmek

s.-e (1) 283b/14

s.-er (2) 216a/8, 268a/3

s.-ersin (1) 215b/2

sögmek (1): Sövmek, küfretmek
216a/7

sögüd (bk. **sögüt**) (1): Sögüt ağacı
120a/2

s.-i (1) 119a/10

sögüt (bk. **sögüd**) (1): Sögüt ağacı
119a/7

sömür- : İştahla yemek, içmek

s.-en (1) 162a/8

s.-ür (1) 162a/1

söve (1): Kapının üzerinde
döndüğü, üst ve alt
çerçevelere geçirilen mil
107b/12

s.-si (1) 107b/11

söyün-, (bk. **söyün-**) : Sönmek,
parlaklığı gitmek

s.-ür (2) 81a/3, 184a/1

söyle- (1): Söylemek, demek
29a/10

s.-di (3) 141a/12, 153a/6, 204a/7
s.-diler (1) 26a/2
s.-düğün (1) 26a/5
s.-medügi (1) 290a/3
s.-meye (1) 29a/14
s.-meyince (1) 41b/8
s.-mez (6) 11b/10, 47a/1, 172a/7, 267b/9, 267b/11, 299b/7
s.-mezler (1) 299b/14
s.-ñ (1) 21a/4
s.-r (19) 42a/11, 56b/13, 97b/15, 117a/2, 117a/2, 136b/7, 148b/9, 187b/14, 223b/5, 230b/6, 231b/2, 241a/5, 241a/6, 262b/9, 264a/4, 267b/8, 302b/9, 302b/10, 304b/10
s.-rler (2) 282b/8, 282b/11
s.-rse (1) 47a/2
s.-se (11) 41b/10, 56b/15, 141b/2, 143b/1, 143b/2, 146a/13, 153b/11, 186b/5, 281a/9, 282a/1, 297a/10
s.-ye (17) 144b/1, 145a/2, 159b/9, 154b/10, 154b/13, 190a/5, 193a/7, 199b/15, 226b/2, 241a/9, 242b/10, 262b/12, 284a/10, 287a/8, 290b/9, 294b/12, 306a/8
s.-yen (1) 26a/6
s.-r ol- (1) 65b/3
söylemek(g) (5): Söylemek, demek 24a/15, 42a/10, 219b/4, 241a/2, 241a/2
s.-dür (1) 117b/2
s.(g)-e (1) 290b/8
s.(g)-ile (1) 280b/4
söylen- : Söylenmek, denilmek
s.-meye (1) 241a/10
söyleş- : Söyleşmek, karşılıklı söz söylemek, konuşmak
s.-di (1) 270b/1
s.-enleriçündür (1) 54a/1
s.-ür (3) 51b/2, 230a/5, 271b/11

söyleşmek : Söyleşmek, karşılıklı söz söylemek, konuşmak
s.-dür (1) 162a/15
söyün- (bk. **söyün-**): Sönmek, parlaklığı gitmek
s.-di (1) 85a/14
s.-miş (2) 81a/1, 82a/9
s.-mişdür (1) 2b/2
söyündür- : Söndürmek
s.-mese (1) 81a/9
s.-ür (1) 81a/7
söz (18): Söz 17a/13, 30a/6, 37a/5, 38a/7, 80b/2, 80b/3, 80b/4, 80b/6, 119b/3, 152a/13, 154b/14, 190a/4, 241a/10, 255b/14, 256a/1, 261a/5, 287a/8, 290a/3, 306a/8
s.-de (2) 27a/5, 182a/6
s.-den (2) 287a/8, 290b/11
s.-dür (4) 85a/7, 185a/15, 227b/4, 247b/14
s.-e (1) 85b/15
s.-i (1) 7b/2
s.-in (2) 233a/11, 241a/9
s.-inde (2) 35b/3, 42a/6
s.-ine (1) 6b/12
s.-inüñ (1) 35a/9
s.-iyle (1) 149a/15
s.-ler (4) 15b/7, 29a/14, 37a/14, 77a/3
s.-lerdür (1) 227b/2
s.-lere (2) 25a/13, 39a/3
s.-leri (2) 15b/8, 274b/8
s. çık- (2) 105b/10, 107a/14
s. işit- (4) 117b/2, 186b/12, 293a/13, 293a/15
s. söyle- (12) 145a/2, 154b/13, 162a/15, 199b/15, 204a/7, 226b/2, 231b/1, 241a/5, 262b/12, 281a/9, 284a/10
sözlü (1): Sözlü 139a/9
sü Ar. (2): Kötülük, fenalık; kötü, fena 34a/8, 34a/9
s.-i mizâc Ar.: Sağlık bozukluğu s. m.-ı (1) 34a/8
s.-i hulk Ar.: Ahlâk bozukluğu
s. h.-ıla (1) 129a/12
su (bk. **şu**) Su
s.-dur (1) 46a/5

s.yıla (1) 46a/4
şu (bk.su) (72): Su 12b/13, 15b/10, 75a/14, 76a/12, 76a/14, 76b/1, 77b/3, 77b/14, 86a/11, 86a/11, 86a/14, 86a/15, 86a/4, 86b/4, 86b/11, 86b/8, 88b/3, 90a/1, 90a/7, 90b/5, 90b/6, 90b/12, 91a/6, 91b/12, 91b/13, 91b/15, 92a/2, 92a/3, 92a/4, 92a/4, 92a/6, 92a/13, 92b/7, 96b/7, 99b/1, 153a/2, 153a/2, 163a/3
 ş.-dan (4) 90a/1, 91b/13, 99a/11, 271a/14
 ş.-dur (1) 95b/3
 ş.-lar (5) 4b/11, 12a/13, 86a/9, 89a/3, 91b/13
 ş.-nuñ (1) 78a/1
 ş.-ya (8) 86a/15, 86b/15, 92a/8, 92b/3, 93a/7, 93a/9, 130a/10, 236b/13
 ş.-y1 (14) 76b/3, 88a/8, 88b/4, 88b/6, 89b/1, 89b/8, 90b/11, 90b/13, 92a/6, 92a/11, 109a/6, 113b/5, 211b/7, 285b/8
 ş.-yıla (3) 86b/8, 108b/9, 108b/10
 ş.-yın (2) 88a/4, 114b/4
 ş.-yına (3) 75b/2, 75b/5, 75b/13
 ş.-yından (5) 87a/14, 88a/6, 99a/7, 308a/4, 308a/9
 ş.-yını (2) 88b/8, 88b/15
 ş.-yınıñ (1) 87a/11
 ş.-yıyla (1) 87b/3
 ş. ilt- (1) 139b/11
 ş. ol- (1) 285b/13
 ş. sakkalığın it- (1) 86b/8
 ş. dök- (3) 93a/10, 96b/5, 211b/8
 ş. kat- (1) 233a/2
su'āl Ar.: Öksürük
 s. öksür- (1) 287b/13
su'āl Ar. (6): Soru, sorulan şey; dilencilik 25b/7, 26b/1, 27a/7, 29a/1, 58a/11, 215b/8
 s.-e (7) 23b/8, 25a/14, 25b/13, 33a/6, 225a/6, 260a/12, 279b/1

s.-in (1) 280a/4
 s.-inde (1) 32a/3
 s.-ini (1) 29a/15
 s. it- (22) 19a/9, 25b/1, 26a/15, 26b/2, 26b/11, 27a/1, 28b/10, 29a/14, 30b/10, 30b/11, 32a/5, 37a/14, 46a/10, 47a/7, 47b/7, 47b/9, 58b/11, 86b/7, 132b/12, 150a/5, 185a/7, 198a/9, 225a/4, 232a/10, 260a/11, 272b/6, 294b/1
 s. eyle- (2) 30b/15, 32a/2
 s. ol- (8) 35a/10, 37b/15, 62a/8, 62a/2, 184a/2, 272a/12, 272b/4, 272b/7
su'bān Ar. (1): Büyük yılan, ejderha 134a/3
subh Ar. (2): Sabah, sabah vakti 41a/11, 41a/15
suçsuz (1): Suçsuz, suç olmayan 233b/10
suçuk- : Birdenbire sıçramak
 ş.-sa (1) 130a/7
sūd Ar. (1): Fayda, kâr, kazanç 49b/6
şudā' Ar. (1): Baş ağrısı 288b/3
şudūr Ar.: Olma, meydana çıkma
 ş.-ıdur (1) 179b/6
 ş.-ına (1) 10b/4
şūf Ar. (4): Sof, yün, yapağı; yün dokuma 141a/10, 203a/7, 237b/7, 248a/10
 ş.-dan (1) 124a/13
 ş.-dan ol- (1) 232a/5
 ş. eğir- (1) 237b/4
şufr Ar. (1): Çakır doğan kuşu 154b/2
şufr Ar. (2): Bakır, pirinç, tunç 247b/7, 247b/10
şufret Ar. (1): Sarı 248a/1
şuhrıyye Ar. (1): Maskaralık, alay 216a/6
sūk Ar. (1): Pazar esnafı; çarşı, pazar, alım satım yeri 204a/12
sūkī Ar.: Pazar esnafı; çarşı, pazarla ilgili
 s.-ye (1) 191b/2

s.-se	(3) 115b/3, 175b/1, 175b/12	248a/3, 291b/12, 293b/1, 294b/12, 306a/7, 306b/4
s. ol-	(3) 108a/5, 111a/3, 223a/5	s.-dur (16) 71a/6, 80a/15, 82a/4, 92a/7, 128a/1, 141b/12, 206a/15, 206b/4, 207a/5, 222b/5, 223a/14, 233b/7, 234a/6, 235a/1, 244b/4, 244b/11
sulaḥfāt	Ar. (2): Kaplumbağa 138b/12, 138b/9	s.-1 (8) 29b/14, 165a/3, 200a/3, 202a/4, 202a/5, 203a/3, 203a/5, 214a/9
s.-dur	(1) 138b/11	s.-ıdur (1) 134a/11
şulb	Ar. (1): Bel, bel kemiği 288b/12	s.-ıla (5) 195b/11, 202b/2, 204b/15, 234a/5, 244b/5
şuleḥā	Ar. (7): Günâh işlemeyen kimseler; salih, iyi, yarar 93b/3, 114a/7, 121b/15, 126b/5, 147a/8, 256b/13, 283a/7	s.-ına (1) 198b/13
ş.-dan	(2) 120b/8, 260b/8	s.-ısa (10) 56b/10, 81b/7, 112a/7, 126a/6, 144a/6, 198a/10, 206b/2, 242b/11, 243b/12, 245a/11
ş.-dur	(1) 113b/3	s.-lara (3) 17b/13, 157a/5, 245b/11
ş.-sı	(1) 224b/1	s.-uñ (7) 76a/11, 137a/13, 202b/8, 202b/9, 202b/10, 202b/11, 306b/8
ş.-ya	(3) 136b/9, 266a/13, 305b/3	s.-ı gâşūmdan ol- (1) 132b/14
ş.-yise	(1) 208a/6	s. maşlahâtında ol- (1) 236a/12
şulḥ	Ar.: Barış, barışıklık; rahatlık	s. ol- (12) 70b/3, 130a/12, 175b/12, 198b/4, 201b/1, 205b/4, 223a/4, 231b/6, 231b/7, 234a/4, 236a/10, 265a/3
ş.-a	(3) 191b/10, 191b/11, 220b/2	s.-dan ırış- (1) 88b/6
ş. it-	(2) 198a/13, 221a/15	s.-dan ol- (1) 286b/4
ş. ol-	(1) 302b/10	s.-uñ veziri ol- (1) 204b/10
ş.-a okı-	(1) 191b/13	sultānī Ar. (1): Sultana ait, sultanla ilgili 90a/12
sultān	Ar. (52): Padişah, hükümdar 5a/12, 9b/12, 55b/2, 56b/4, 60b/7, 66a/7, 70b/5, 76b/13, 79a/3, 79b/15, 81b/3, 85a/6, 88b/7, 92b/11, 92b/12, 101b/8, 134b/9, 141a/10, 141b/4, 141b/7, 141b/9, 144a/6, 154a/6, 154a/10	s.-de (1) 50b/1
s.-a	(22) 55a/14, 100a/13, 131b/4, 139b/8, 141b/12, 144a/7, 146b/7, 147a/2, 150b/2, 154b/12, 155b/15, 199a/14, 203a/13, 206a/14, 207a/6, 210b/15, 235a/7, 235b/10, 241b/3, 244b/1, 287b/13, 298a/3	sultāniyye Ar.: Sultanla, hükümdarla ilgili
s.-dan	(18) 74b/15, 85a/9, 85b/2, 92a/7, 111b/11, 121b/6, 144a/5, 146b/8, 160b/5, 194a/8, 233a/14, 239b/14,	s.-nüñ (1) 3a/7
		sultānlık(ğ) Ar.+T. (1): Sultanlık, hükümdarlık 115b/3
		s.(ğ)-ı (1) 244b/9
		s. ol- (1) 30b/3
		şulu : Sulu, su dolu
		ş. ol- (1) 98a/2
		şūm Ar. (2): Sarmısak 123b/11, 118a/2

şun'	Ar.: Yapma, yapış; etki gücü	ş.-idür	(4) 24a/4, 61a/1, 68a/4, 256a/4
ş.-ından	(1) 159b/1	ş.-ile	(9) 27a/9, 28a/8, 48b/3, 59b/5, 60a/1, 72a/3, 72b/7, 255b/10, 262b/14
şūr	Ar. (1): Kıyamette İsrail'in üfleyeceği boru 281a/11	ş.-in	(3) 236b/13, 274b/13, 282a/15
ş. ür-	(1) 305b/3	ş.-inde	(8) 60a/13, 60b/2, 165a/8, 255b/3, 267a/6, 267a/7, 268a/14, 282a/3
sūr	Ar. : Şehrin etrafına çekilen yüksek duvar, kale, hisar	ş.-inden	(3) 9b/5, 24b/7, 275a/2
ş.-i	(1) 101a/10	ş.-indeydi	(1) 174b/11
şurāhī	Ar. (1): Sūrahi, su şişesi 234b/1	ş.-indeyse	(1) 188b/13
sūre	Ar. (8): Kur'ân'ın ayrıldığı 114 bölümden her biri 13b/13, 72a/15, 162a/7, 162a/6, 196b/5, 196b/7, 196b/8, 277a/5	ş.-ine	(1) 256b/13
s.-si	(1) 196a/3	ş.-ini	(1) 52b/9
s.-sin	(3) 194a/4, 194a/8, 196b/2	ş.-iyle	(2) 34a/13, 82b/7
s.-sini	(1) 14a/11	ş.-le	(2) 24b/6, 263b/9
s.-i melik ol-	(1) 277a/4	ş.-ler	(5) 9a/2, 201b/15, 256a/5, 269a/10, 269b/1
şūret	Ar. (71): Biçim, görünüş; tarz, yol, gidiş; çare 7a/10, 9a/13, 14b/11, 28b/10, 34b/10, 43b/11, 43b/14, 61a/2, 61a/2, 61a/4, 61a/7, 62b/11, 63a/1, 69a/15, 69b/1, 69b/3, 69b/5, 75a/6, 82b/11, 90a/13, 127b/6, 250a/7, 254b/8, 254b/9, 254b/12, 254b/12, 255a/7, 255a/11, 255a/12, 255a/13, 255a/14, 255a/15, 255b/4, 255b/6, 256a/3, 256a/3, 256a/8, 256b/7	ş.-üñ	(2) 63a/2, 267b/14
ş.-de	(7) 166a/5, 235a/6, 255b/7, 255b/8, 259a/15, 268a/8, 269b/13	ş.-üñdür	(1) 275a/3
ş.-dedür	(1) 43b/7	ş. düz-	(1) 229b/2
ş.-den	(3) 267b/15, 269b/15, 271b/10	ş.-i ervāh ol-	(1) 271b/15
ş.-deyse	(1) 254b/13	ş.-i i'tikād ol-	(1) 260b/4
ş.-dür	(1) 255a/15	ş.-i ma'āni ol-	(1) 271b/15
ş.-e	(1) 275a/7	ş.-i uhrāda ol-	(1) 255b/1
ş.-i	(10) 60a/5, 62b/9, 69b/4, 69b/5, 82b/8, 201b/14, 205b/2, 206b/9, 283a/8, 283a/8	ş. ol-	(2) 102a/8, 218a/11
		şūret	Ar.: Bir darı çeşidi
		ş. tarusı	(1) 120a/8
		şūretlū	Ar. + T. (1): İyi görünüşlü, güzel 166a/14
		şūrre	Ar. (1): Para kesesi 234a/12
		sūs	Ar. (1): Güve; kurtçuk 139a/6
		susam (bk. şuşam)	Ar. (1) Susam 227a/7
		şuşam (bk. susam)	Ar. (5): Susam bitkisi 120b/10, 121a/10, 121a/10, 121a/12, 121a/14
		şuşamak	(1): Susamak 218a/14
		sūsen	Far. (2): Susam 46a/4, 120b/10, 120b/10
		s.-nüñ	(1) 46a/5
		şusuz	(3): Susuz, suyu olmayan 90b/4, 99a/13, 109b/6
		şusuzlık	(1): Susuzluk 218a/14

şu'ūd	Ar. (2): Yukarı çıkma, yükselme 99b/8, 277b/13	223a/3, 223a/4, 238b/14, 239a/2, 239a/2
ş.-a	(1) 278a/4	s.-den (1) 184b/10
ş. it-	(2) 85b/9, 85b/12, 105b/5	s.-i (15) 136a/4, 184a/10, 184a/12, 184a/13, 184a/13, 184a/14, 184a/15, 184b/1, 184b/3, 184b/3, 184b/5, 184b/6, 184b/7, 184b/7, 184b/7
su'ūt	Ar. (1): Enfiye	
s. it-	(1) 294b/1	
suvar- (bk. şuvar-) : Sulamak		
s.-sa	(1) 91a/2	
şuvar- (bk. suvar-) (1): Sulamak		s.-in (11) 128b/9, 133a/5, 135a/3, 150b/5, 150b/9, 184a/9, 184a/9, 184a/11, 185a/4, 185a/4, 185a/7
ş.-ur	(2) 86b/8, 90b/12	
şuver	Ar. (5): Suretler; görünüşler, gidişler 8b/6, 28a/11, 42b/6, 60b/13, 69b/2	
ş.-i	(4) 9a/4, 28b/3, 43a/11, 44a/1	s.-ler (1) 150a/3
ş.-ün	(1) 42b/1	s.-leri (1) 184b/4
sübā'	Ar. (1): Canavarlar, yırtıcı hayvanlar 127a/10	südde Ar. (1): Vücudun bir yerinde görülen tutukluk 12b/1
sübeḥāt	Ar. (1): Parlaklık, nur 74b/6	s.-leri (1) 12b/5
s.-inuñ	(1) 68b/12	südlü (1): Sütlü, sütü olan 161a/10
sübḥānehu	Ar. (26) "Allah'ı her türlü kusur, ayıp ve eksiklerden tenzih ederim!" anlamında bir söz 7b/3, 8a/9, 8a/11, 10a/15, 10b/3, 13b/14, 15a/11, 17a/12, 17b/7, 26a/4, 27a/2, 27a/8, 27b/11, 34b/8, 35b/1, 35b/12, 36a/9, 42a/3, 43a/6, 68b/8, 113a/7, 113a/13, 116a/3, 155b/5, 155b/8, 176b/10	s.-lū ḥātūn kişi ol- (1) 184a/7
		südük(g) (1): Sıdık, idrar 188b/4
		s.(g)-i (1) 285a/8
		süfehā Ar. (1): Sefihler, zevk ve eğlenceye düşkünler 137b/9
		s.-dan (1) 263a/7
		süfliyye (bk. sifliyye) Ar. (1): Aşağıda bulunan, alçak 273a/6
		süfre Ar. (1): Sofra 156b/13
		süglün (1): Sülün 151b/14
		şülül Ar. (1): Vücutta meydana gelen sigil 285b/6
süci	: Şarap, içki içme	sühület Ar. (1): Kolaylık 16b/14
s.-den	(1) 110b/5	sükker Ar. (2): Şeker 162a/14, 162a/15
s.-dür	(1) 233a/1	
sücūd	Ar.: Secde etme	s.-ce (1) 157b/12
s.-i	(1) 61a/3	sükkerce Fars. (1): Küçük şeker kabı 233a/6
sücün	Ar. (1): Hapishaneler, zindanlar 222b/13	sükkeri Ar. (1): Şekerci 225a/12
süd	(20): Süt 178b/11, 184a/5, 184a/6, 184a/12, 184b/5, 184b/10, 184b/11, 184b/14, 184b/15, 185a/11, 185a/12, 188a/8, 222b/10, 222b/10, 223a/3,	sükün Ar. (4): Durgunluk, durma; hareketsizlik 6b/4, 6b/6, 6b/8, 12b/11
		s.-ıla (1) 6b/11
		süküt Ar.: Susma, suskunluk
		s.-dur (1) 153a/1
		s. it- (1) 227a/1
		süllem Ar. (1): Merdiven 233a/6

sülük	Ar. (1): Bir yola girme, bir gruba katılma 273b/5	sünnetlen-	Ar.+T.: Çocuğu sünnet etmek
s.-de	(1) 95a/6	s.-di	(1) 191a/5
s.-den	(2) 257b/6, 273b/9	sünnetsüz	Ar.+T. (1): Sünnet olmamış 191a/6
s.-e	(1) 58a/4	süñü (bk. süñi)	(1): Süngü, kargı, mızrak 210a/11, 219b/4
s.-lerin	(1) 299a/10	süpürge	(2): Süpürge 232b/9, 236a/11
s.-üñ	(1) 44a/13	süpürücü	(1): Süpüren, süpürücü 227b/8
s. it-	(7) 68b/5, 79a/1, 94b/13, 99a/1, 99a/2, 304a/14, 304a/15	süpürül-	: Süpürülmek
s. ol-	(1) 256a/13	s.-medük	(1) 103b/5
sülük	(3): Sülük böceği 142a/6, 151b/1, 151b/2	sür-	: Sürmek; devam etmek; sürgün etmek; karıştırmak
şülüş	Ar. (1): Üçte bir 15b/3	s.-e	(1) 245a/12
şülüşân	Ar.: Üçte iki, üç kısımdan iki kısım	s.-eler	(1) 189a/10
ş.-i	(2) 91b/8, 91b/9	s.-er	(2) 115a/15, 253a/12
sümükür-	: Sümükürmek, soluğu burundan hızla vererek sümüğü dışarı atmak	sürāduk	Ar. (1): Saray perdesi 234a/4
s.-diginden	(1) 186a/2	sür'at	Ar.: Çabukluk, hız
s.-se	(7) 185b/12, 185b/12, 185b/12, 185b/12, 186a/1, 186a/1, 186a/5	s.-ıla	(5) 58a/12, 96a/15, 135a/2, 142a/11, 205b/14
sümükürmek	(1) Sümükürmek, soluğu burundan hızla vererek sümüğü dışarı atmak 185b/14	s. it-	(2) 254a/4, 254a/4
sümük(g)	(1): Sümük 186a/4	sürçüt-	: Sürçtürmek, sürçmesine neden olmak
s.(g)-in	(2) 186a/3, 186a/3	s.-di	(1) 283b/11
süñi (bk. süñü)	(2): Süngü, kargı, mızrak 206a/15, 206b/2	sürin-	: Sürünmek, yerde sürünmek, sürünerek yürümek
s.-yle	(1) 207b/14	s.-e	(1) 130b/7
sünne(t)	Ar. (13): İyi huy, iyi ahlâk; Hz. Muhammed'in sözleri, işleri; çocuğu sünnet etmek 109a/11, 146a/3, 182b/4, 191a/5, 192a/10, 210b/1, 217b/3, 254a/10, 255b/1, 266a/8, 299b/1, 300a/2, 307a/3	s.-ür	(1) 130b/7
s.-den	(1) 301a/15	sürme	(3): Sürme, göze sürülen boyaya 170b/14, 247a/13, 258b/2
s.-dür	(1) 19b/6	s. çek-	(3) 170b/14, 247a/15, 294a/14
s.-e	(1) 247b/14	s. koy-	(1) 238a/2
s.-i	(2) 191a/12, 272a/6	sürmecî	(1): Sürmecî, göze sürülen boyayı satan kişi 228b/14
s.-ine	(1) 192b/10	sürmek	(1): Sürmek, sürgün etmek 217b/1
s.-i hasene itmiş ol-	(1) 301a/14	sürmelü	(1): Sürmeli, gözleri boyalı 258b/1
s. kıl-	(1) 192b/10	sürre	Ar. (2): Göbek 287b/14, 179a/10
s. üzerine ol-	(1) 306a/2	sürür	Ar. (11): Sevinç 12b/11, 15b/1, 51b/4, 122b/4, 132b/4, 187b/15, 198a/4, 251a/8, 296b/5, 300a/6, 300b/8
s. üzre eyle-	(1) 199b/4		

s.-a (5) 105a/3, 105a/14, 105b/1, 263a/1, 281a/10
s.-da (2) 7b/15, 215b/11
s.-dur (8) 118a/15, 126b/6, 126b/7, 163a/12, 193b/5, 241b/3, 246a/7, 282a/1
s.-ıla (1) 18a/3
sürüşdür- : Sürtmek, birbirine sürtmek
s.-e (1) 211b/1
süst Ar. (1): Gevşek, sölpük; tembel 203a/10
süstlik (bk. **süstlik**) Ar.+T. (1): Gevşeklik; tembellik 47b/6
süstlik (bk. **süstlik**) (1): Gevşeklik, tembellik 289a/7
süver Ar. (1): Süreler 72b/4
süyürgi (1): Sıyırma âleti, sıyırğı 236a/2

-Ş-
şa'bân Ar. (1): Arabî ayların sekizincisi 17a/1
şâb(b) Ar. (2): Genç, delikanlı, yiğit 165a/12, 269b/9
ş.-ı emred: Henüz sakalı, bıyığı çıkmamış olan genç 269b/9
şâd Far.: Sevinçli
ş. ol- (3) 36a/8, 79a/12, 86b/15
şâdıllık (bk. **şâzıllık**) Ar.+T.: Mutluluk, sevinçli olma hâli
ş.-dur (1) 97b/13
şâfi' Ar. (1): Şefa'at eden, suçlu kişinin affı için araya girip yalvaran 279a/1
ş.-ler (1) 279a/1
şâfi Ar. (1): Yeter görülen 226b/15
ş. ol- (1) 279b/8
şâfi'in Ar. (4): Şefa'at edenler 278b/15, 279a/2, 279a/11, 279a/13
şâgâl Far. (1): Çakal 128a/15
şâhâdet Ar.: Şahitlik etmek; bir şeyin doğruluğuna inanma

ş.-inden (1) 31a/3
ş. it- (1) 30b/14
şâhid Ar. (4): Şahit, delil; sevgili 70a/3, 93b/14, 218b/4, 225b/10
ş.-dür (3) 113b/2, 132a/4, 260a/4
ş.-e (1) 232b/7
ş.-ine (1) 230b/13
ş.-lerdür (1) 238a/10
ş. ol- (3) 60a/15, 218b/4, 256b/10
ş.-i ol- (1) 227b/3
şâhidsüz Ar.+T. (1): Şahitsiz, delilsiz 46b/10
şâhîn Far. (1): Doğan, şahin kuşu 154a/15
ş.-e (1) 154b/2
şâş Ar.: Kişi, kimse
ş.-a (1) 112b/5
ş.-i (1) 254b/7
ş.-uñ (3) 43a/11, 105b/2, 259a/4
şâşeyn Ar. (1): İki kişi 259a/5
şâşıyye Ar. (1): Kişiye ait, kişiyle ilgili; kendine ait 254b/6
ş.-sin (1) 254b/6
şâ'ir Ar. (1): Şair, ozan 151a/7
ş.-dür (1) 121a/2
ş.-ler (1) 289b/12
ş. ol- (1) 240b/4
şâ'ir Ar. (2): Arpa 121b/6, 121b/3
şâ'iri Ar. (1): Arpacı 225b/9
şâkı- : Şimşek ve yıldırım gibi çakmak, parlamak
ş.-yup (1) 67a/3
şâkı Ar.: Haydut, yol kesen; haylaz, fena hareketli
ş.-dür (1) 136a/2
şâkik Ar.: İkiye bölünmüş bir şeyin her bir parçası; ana baba bir kardeş
ş.-den (1) 2b/4
şâkır Ar.: Şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden
ş. ol- (3) 108b/4, 128b/13, 223b/13
şâkird Far. (1): Öğrenci, çırak, yamak 33a/8
ş.-lerdür (1) 145b/10

- şakḳ** Ar.: Parlama, yarılma, yırtma
 ş. ol- (1) 66b/5
şakḳa(t) Ar. (1): Zahmetli, eziyetli 195b/12
şakrat Ar. (1): Kahverengi kızıl arası renk; doru at rengi, kula at 128a/3
şalgam Far. (1): Şalgam, yumru köklü bir bitki 110b/9
şām (bk. çam) (1): Çam ağacı 121b/10
şāmīl Ar. : İçine alan, kaplayan, çevreleyen
 ş.-dür (1) 3a/15
şān Ar. (3): Şan, şöhrat, ün; hâl, keyfiyet; gösteriş, çalım; âdet, tabiat, huy 99a/4, 101a/11, 279b/11
 ş.-dayiken (1) 278a/1
 ş.-dur (1) 84a/3
 ş.-1 (4) 42a/13, 73b/8, 134b/7, 267a/10
 ş.-ıdur (1) 78a/1
 ş.-ına (1) 290a/3
 ş.-indandur (3) 74a/4, 76b/12, 78a/1
şapla (1): Sille, tokat, şamar 219b/12
şa'r Ar. (6): Kıl 118b/5, 169b/13, 176a/11, 177a/8, 182b/6, 287b/2
 ş.-ından (1) 127a/9
 ş. bite gel- (1) 169b/13
şarāb Ar. (9): İçilecek şey; şarap 138b/1, 223b/6, 223b/7, 252b/14, 292b/12, 292b/13, 293a/7, 302a/3
 ş.-1 (1) 153a/3
 ş.-ın (3) 293a/3, 293a/3, 293a/3
 ş.-ından (1) 306b/6
 ş.-lar (1) 293a/4
 ş.-ları (1) 293a/5
şāriḥ Ar.: Bir kitabı şerh eden, bir kitaba açıklama yazan kimse
 ş.-inūn (1) 25a/3
şart Ar. (2): Şart, koşul; vaziyet, durum; yemin 72b/13, 277a/11
 ş.-a (1) 230a/8
 ş.-1 (1) 43b/9
- ş.-ıçun (1) 293b/15
şas (1): Olta, balık tuzağı 155a/8
şātır Ar. (1): Büyük bir kimsenin yanında gitmekle vazifeli ağa 152a/11
şatranc Ar.: Satranç oyunu
 ş. bezin it- (1) 230a/11
şa'vezet Ar. (1): Hokkabazlık 216a/15
şāyi' Ar.: Duyulmuş, herkesçe bilinmiş; bölünmemiş ortak hisse; bir şeyin her noktasıyla ilgili bulunan
 ş. ol- (3) 80b/3, 168a/5, 257b/3
şāzılık(ğ) (bk. şādılık) Ar.+T. (4): Mutluluk, sevinçli olma hâli 63a/13, 63b/10, 65b/11, 83b/12
 ş.ğ(ı)- (1) 97b/10
 ş. gör- (1) 79a/13
şe'āt Ar. (1): Çanakçı, çömlekçi 225b/10
şebāb Ar. (2): Gençlik, tazelik 119a/4, 269b/14
şebēh Ar. (2): Pirinç madeni 247b/7, 247b/10
şebeke Ar. (4): Balık tuzağı, ağ 154b/14, 155a/8, 155a/9, 155a/9
şebih Ar.: Benzeyen, benzeyici
 ş.-dür (1) 254b/12
 ş. ol- (1) 255b/9
şecā'at Ar. (1): Yiğitlik, yüreklilik 143b/14
 ş.-a (1) 289b/10
 ş.-dur (1) 179b/8
 ş.-1 (1) 179a/15
 ş. gör- (1) 187a/14
şecer Ar. (8): Ağaç 110a/1, 110a/2, 110a/8, 110b/12, 111a/2, 126b/11, 112b/2, 114b/14
şecere Ar. (9): Küçük ağaç, tek bir ağaç 114b/8, 117b/6, 117b/15, 118b/13, 120a/2, 122b/11, 123a/11, 123b/7, 145a/11

ş.-si (1) 116a/6
 ş.-ine (1) 110a/15
şedâyid Ar. (2): Zahmetli, meşakkatli, eziyetli haller, sıkıntılar 122b/4, 143a/12
 ş.-den (1) 131b/3
şedid Ar. (6): Şiddetli, sert, katı; sıkı 138a/11, 129b/14, 133a/15, 160a/9, 186a/15, 263b/2
 ş.-den (1) 127a/5
 ş.-e (1) 71a/15
 ş.-ile (3) 77a/9, 87b/12, 290a/4
 ş.ü'l-kelâm ol- (1) 236b/10
şedide Ar. (1): Şiddetli, sert, katı; sıkı 99b/12
 ş.-dür (1) 149b/9
şefâ'at Ar. (3): Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık 278b/15, 279a/13, 279a/14
 ş.-a (1) 279a/15
 ş.-da (1) 278b/10
 ş.-ları (1) 279a/2
 ş. it- (4) 279a/8, 279a/13, 279a/14, 279b/1
şeffâf Ar. (1): Şeffaf, saydam 152b/12
şefe Ar. (1): Dudak 288a/5
şefi' Ar.: Şefa'at eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden (1) 279a/5
şefik Ar. (1): Şefkatli, merhametli, esirgeyici 224a/1
şefkatlu Ar. (1): Şefkatli, merhametli 71a/5
şeftâlû Far. (5): Şeftali 119a/2, 119a/2, 119a/4, 119a/5, 119a/6
şegablû Ar.+ T. (1): Fitne uyandıran, fitneli 230b/6
şeh Far.: Şah, padişah 202b/5
şehâdât Ar. : İman sözünü söylemeler, kelimeyi şahadet getirmeler (1) 235a/9
 ş.-ıla (1) 235a/9

şehâdet Ar. (13): Şahitlik, tanıklık; bir şeyin doğruluğuna inanma; delâlet, işaret; iman cümlesini söyleme; gözle görülen şeyler, varlıklar, dünya 50b/14, 102b/10, 137b/6, 176a/15, 181a/5, 206b/3, 219a/14, 242a/10, 246a/10, 281a/15, 288a/13, 299b/4
 ş.-de (1) 72a/2
 ş.-dür (2) 132b/5, 266a/14
 ş.-e (3) 68b/10, 232a/7, 243b/5
 ş.-içün (1) 232a/6
 ş.-ile (2) 282a/6, 287a/11
 ş.-i hakkâ it- (1) 242b/6
 ş. it- (6) 50a/1, 201b/12, 225b/12, 241a/7, 241a/8, 255b/15
şehd Ar. (2): Bal 161b/7, 161a/11
 ş. ko- (1) 161a/14
şehvât Ar. (1): Şehvetler, nefis düşkünlükleri, aşırı istekler 83b/14
 ş.-a (1) 89a/10
 ş.-dan (1) 119a/5
 ş.-i (1) 181a/11
şehid Ar.: Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen (1) 243a/2
 ş. git- (1) 297a/12
 ş. gitmiş ol- (1) 297a/12
 ş. ol- (7) 142b/1, 210a/8, 253a/5, 254a/7, 267a/5, 280b/7, 282a/12
şehir Ar. : Şehir, kent
 ş.-de (9) 70a/11, 103b/15, 138b/12, 159b/9, 154b/10, 168b/4, 222a/6, 243a/14, 281a/8
 ş.-den (6) 101a/6, 101b/11, 138a/10, 147b/9, 189a/10, 208a/14
 ş.-ler (3) 70b/3, 88a/3, 91a/15
 ş.-lerde (2) 88a/2, 205a/8
 ş.-lere (1) 181a/10
 ş.-leridür (1) 85a/15
şehr Ar. (16): Şehir, büyük kent 55b/1, 70b/6,

- 70b/8, 70b/9, 101a/4,
101a/7, 101a/9, 104b/7,
127b/1, 143a/13,
194b/9, 197b/3, 202b/5
230b/2, 265b/6, 295a/9
 ş.-dür (1) 147a/11
 ş.-e (19) 20a/2, 31a/8,
73b/10, 73b/11, 101a/5,
121b/5, 127b/12,
131a/15, 131a/15,
138a/6, 138a/6, 147a/9,
147b/8, 184b/3, 202b/4,
205a/3, 208a/6,
214b/12, 298b/14
 ş.-i (2) 101a/12, 295a/10
 ş.-inde (1) 46a/10
 ş.-inden (2) 126b/9, 132a/11
 ş.-ine (1) 73b/13
 ş.-üñ (9) 44a/8, 101a/7,
101a/8, 101a/10,
101a/11, 143a/13,
143b/2, 221b/6, 265a/2
 ş. vir- (1) 203b/1
şehvāniyye Ar.: Şehvetle ilgili
 ş.-dür (1) 113a/9
 ş.-si (1) 81b/14
şehvāt Ar.: Şehvetler, aşırı
istekler, nefis
düşkünlükleri
 ş.-a (2) 72a/4, 81b/13
 ş.-ına (1) 80b/13
şehvet Ar. (6): Aşırı istek;
nefis; cinsel istek 61b/1,
133a/12, 133a/13,
117b/12, 133a/10,
251a/15
 ş.-dür (1) 221a/4
 ş.-i (2) 250a/12, 283b/10
 ş.-ile (5) 251b/1, 251b/7,
283b/10, 302b/13,
302b/14
 ş.-ine (1) 133a/14
 ş. issi ol- (1) 78b/5
şekāvet Ar. (2): Bahtı karalık;
eşkiyalık, haydutluk
24a/7
şekerci Far.+T. (1): Şekerci,
şeker satan kişi 225a/12
şeki Ar.: Şüphe ile ilgili,
şüpheye ait
 ş. ol- (1) 186a/11
şek(k) Ar. (1): Şüphe,
zan, tereddüt 40a/2
 ş.-dür (1) 92b/1
 ş.-den (1) 95b/8
 ş.-i (1) 81b/4
 ş. git- (1) 195b/9
 ş. it- (1) 290a/13
şekker Far. (2): Şeker 123a/9,
123a/10
şekl Ar. (1): Şekil, biçim
69b/6
şekūr Ar.: Çok şükreden
 ş.-dur (1) 229b/13
şell Ar. (1): Çolaklık, elin
kolun eğri oluşu 288a/9
şem' Ar. (3): Mum; balmumu
34a/14, 82b/8, 82b/13
 ş.-i (1) 82b/10
 ş.-üñ (1) 34a/15
şem'a Ar. (4): Mumlu fitil,
muma batırılmış fitil
81b/6, 82a/4, 82a/4,
82b/5
şemātet Ar.: Birinin kötü
durumda olmasına veya
kötü duruma düşmesine
sevinme
 ş.-i a'dā ol- (1) 160a/5
şems Ar. (18): Güneş 53a/1,
58a/14, 58b/9, 58b/10,
59b/1, 59b/6, 59b/7,
59b/9, 59b/11, 59b/14,
60a/1, 69a/13, 69b/5,
82b/6, 84b/1, 84b/2,
255b/3, 272b/14
 ş.-den (4) 53a/3, 58a/4,
59b/12, 60a/3
 ş.-e (2) 58a/1, 273a/14
 ş.-ile (5) 58a/15, 59b/8,
60a/3, 60a/7, 68b/6
 ş.-üñ (1) 61a/2
şenā'at Ar.: Kötülük, fenalık
 ş. it- (1) 187b/3
şenbe Far. (2): Gün, cumartesi
18a/12, 18b/10
şenī' Ar. (1): Kötü, ayıp,
utanılacak 124b/7
şer' Ar. (6): Allah'ın emri;
ayet, hadis, icma, kıyas
esasları üzerine
kurulmuş din kuralları
16b/14, 108b/6,
189b/12, 199a/4,
225a/14, 257a/2
 ş.-dür (2) 256a/9, 130b/1
 ş.-e (1) 261b/1
 ş.-i cārī ol- (1) 256b/8

şerā	Ar. (1): Yüzün şişmesi, şişkinlik 288a/8	ş.-dan	(1) 96a/12
şer'an	Ar. (3): Şeriata uygun olarak, şeriat hükmünce 101a/4, 159a/10, 270a/7	ş.-dur	(1) 270a/3
şerāyī'	Ar. (6): Şeriatler, şeriat hükümleri 197b/10, 220a/6, 220a/12, 268b/4, 268b/7, 270a/3	ş.-ı	(1) 171a/6
şerāyīt	Ar. (2): Şartlar 193a/12, 261b/3	ş.-ıla	(2) 94b/15, 95a/2
ş.-ile	(1) 261a/14	ş.-ında	(1) 215b/3
şerbet	Ar. (1): Şerbet, içilecek tatlı şey 306b/9	şerif	Ar. (25): Şerefli, kutsal; soylu, temiz 54b/10, 56b/7, 64a/5, 64a/6, 64a/14, 64b/8, 90a/12, 100a/6, 110a/8, 111a/10, 119b/4, 122b/3, 122b/11, 123a/6, 147a/7, 151a/1, 154b/3, 190a/10, 223b/13, 224a/3, 226a/6, 245b/4, 270b/6, 270b/9, 287a/5
ş. vir-	(1) 247b/4	ş.-den	(2) 117b/8, 129b/11
şeref	Ar. (8): Büyüklük, ululuk; övünme; üstünlük 55b/6, 55b/9, 63a/4, 137a/13, 143b/14, 160b/3, 181a/2, 223a/7	ş.-dür	(6) 118b/1, 144a/12, 156b/15, 158a/14, 235a/5, 305b/3
ş.-dür	(9) 126a/8, 132b/4, 143b/9, 148b/9, 193b/5, 202b/3, 225b/10, 250a/1, 281b/11	şerife	Ar. (9): Şerefli kadın; kutsal, soylu, temiz kadın 129b/12, 142b/14, 146b/12, 150b/14, 151a/1, 187b/11, 243a/5, 248b/3, 305b/2
ş.-e	(5) 146b/7, 173b/3, 213a/2, 241a/3, 280b/4	ş.-den	(1) 61b/9
ş.-i	(4) 60a/1, 62b/9, 120a/9, 174b/15	ş.-dür	(2) 112b/4, 146b/14
ş.-idür	(1) 3a/10	şerik	Ar. (2): Ortak; ders, mektep arkadaşı 144a/7, 296a/8
ş.-ile	(2) 129a/7, 302b/2	ş.-i	(1) 285b/11
ş.-yledür	(1) 60a/1	ş.-inden	(2) 125a/14, 292a/2
ş. bul-	(2) 193b/10, 282a/7	ş.-ine	(1) 289a/4
ş.-den ol-	(1) 132b/15	ş.-leri	(1) 73b/7
şerh	Ar.: Açma, açıklama, yayma	ş.-se	(1) 216a/12
ş.-in	(1) 48a/12	ş. ol-	(4) 109b/3, 124a/9, 216a/11, 216a/11
ş.-inde	(3) 48b/1, 48b/5, 268b/13	şerir	Ar. (2): Kötü, kötülük işleyen; hayırsız adam 191a/4, 261a/6
ş. it-	(2) 24a/12, 38a/7	şer'iyye	Ar. (2): Şeriatla ilgili, şeriata ait 54a/2, 278b/4
şeri'	Ar.: Allah'ın emri	şerk	Ar. (1): Şıra, ham kamış 121b/7
ş.-dür	(1) 256a/3	şerlū	Ar.+T. (1): Kötülük sahibi 101a/8
ş.-yile	(1) 288a/8	ş.-si	(1) 101a/8
şer'i	Ar.: Şeriatla ilgili, şeriata uygun	şer(r)	Ar. (19): Şer, en kötü, fenalık; kötülük eden adam 7b/7, 16b/14, 22a/11, 23a/11, 24b/8,
ş.-si	(1) 192b/1		
ş. it-	(1) 286a/7		
şeri'at	Ar. (4): Allah'ın emri, ayet, hadis, icma, kıyas esasları üzerine kurulmuş din kuralları 98a/4, 192b/9, 216a/8, 270a/2		
ş.-a	(2) 94b/13, 99a/1		

- 24b/10, 24b/12, 26b/7,
29a/8, 29a/8, 47b/2,
101b/12, 127a/15,
130b/1, 139a/4,
180b/6, 180b/11,
221b/11, 267a/3
ş.-den (8) 7b/11, 17a/5, 24a/4,
52b/4, 56b/5, 171b/6,
180b/6, 198a/2
ş.-dür (13) 18b/13, 73b/2,
73b/6, 73b/7, 76b/6,
81b/10, 117b/4, 172a/8,
215b/4, 219a/5, 221a/7,
227b/4, 243a/12
ş.-e (6) 16b/9, 73a/3,
130a/15, 132a/9,
174b/6, 226a/4
ş.-i (1) 12a/6
ş.-ile (1) 118a/3
ş.-inden (9) 21a/15, 22a/1,
22a/4, 22a/6, 31a/14,
137a/11, 177b/11,
196b/8, 267b/9
ş.-ise (3) 17a/2, 18b/13, 26b/2
ş.-iyle (1) 138a/7
ş.-ler (1) 305b/5
ş. ol- (4) 26b/5, 30b/9,
213a/7, 305b/5
ş. gör- (1) 267a/3
ş. işle- (1) 304a/12
şetite Ar.: Ayır, dağınmak;
çeşitli
ş. ol- (1) 2b/1
şetm Ar.: Sövmek, sövüp
sayma
ş. it- (1) 65a/14
şetta Ar. (1): Değişik, çeşitli,
türlü şeyler 141b/6
şevāb Ar. (1): Gençler, yiğitler
165b/10
şevāgīl Ar.: Meşguliyetler,
uğraşmalar
ş.-den (2) 34a/4, 67a/15
şevk Ar. (6): Şiddetli arzu,
neşe, sevinç 7a/4, 7a/4,
50b/14, 74a/14, 85b/10,
86a/8,
ş.-ıla (1) 112b/5
ş.-i (1) 78a/5
ş.-ler (1) 2b/10
ş.-leri (1) 63a/12
şevket Ar. (1): Büyüklük,
heybet 112a/7
ş.-dür (1) 133a/15
ş.-e (1) 129b/14
ş.-i (1) 146b/6
ş.-ile (1) 297a/13
şevvā Ar. (1): Aşçı, kebabçı
225b/5
şevvāl Ar.: Arabî ayların
onuncusu olup ilk üç
günü şeker bayramıdır
(1) 17a/7
ş.-de
şey' Ar. (11): Şey, nesne
39a/4, 43b/7, 46a/15,
48a/11, 123b/3,
133a/10, 138b/2,
170a/2, 297a/11,
297a/11
ş.-de (1) 39a/4
ş.-den (1) 26b/13
ş.-i (2) 123b/4, 304a/1
ş.-le (1) 27a/8
ş.-lerde (1) 124b/11
ş.-leri (4) 4b/10, 5a/9, 5b/13,
6a/13
ş.-üñ (2) 39a/3, 44a/1
ş.-le ol- (1) 27a/13
şeyātin Ar. (4): Şeytanlar
6a/9, 13a/9, 100b/9,
283a/11
şeyh Ar. (51): Bir tekke veya
zaviyede reislik eden;
kabile ve aşiret reisi;
yaşlı adam, ihtiyar
14b/12, 15a/5, 20b/7,
20b/10, 20b/11, 20b/12,
27b/3, 34b/1, 35a/9,
48a/15, 48b/5, 66b/15,
68b/7, 69a/2, 69a/8,
69a/14, 82b/7, 90b/13,
94b/13, 98b/2, 100b/1,
256b/14, 256b/14,
261b/14, 261b/15,
261b/15
ş.-i (3) 20b/9, 261b/14,
300b/8
ş.-ini (1) 262a/7
ş.-ler (1) 11b/13
ş.-üm (1) 27b/3
ş.-üñ (3) 35a/11, 35b/3, 82b/9
ş. ol- (1) 281a/4
şeytān Ar. (27): Şeytan 10a/7,
10b/2, 10b/9, 12a/3,
13b/4, 13b/5, 14a/13,
22a/1, 83b/4, 255a/7,
255a/9, 255a/11,
255a/14, 255b/2,

- 255b/4, 255b/6, 261a/5,
267b/9, 283b/8,
283b/11, 283b/13,
284a/4, 284a/9,
284a/11, 284a/13,
284b/1, 284b/6
§.-a (5) 261a/6, 284a/6,
284a/13, 284b/4,
284b/9
§.-dan (3) 22a/4, 104a/11,
196b/9
§.-dandur (1) 21b/13
§.-dur (2) 12a/4, 304b/11
§.-ı (1) 283b/10
§.-ıla (1) 283b/11
§.-larınuñ (1) 10b/14
§.-laruñ (2) 10b/3, 10b/10
§.-uñ (3) 10a/7, 10b/12, 49b/2
şeytāni Ar.: Şeytanla ilgili,
şeytana yakışır
§.-dür (1) 268a/1
şeytāniyye Ar.: Şeytana yakışır,
şeytanla ilgili
§.-den (2) 72a/9, 104a/14
şıkķ Ar. (2): İkiye bölünmüş
bir şeyin her bir parçası;
bir işin iki tarafından her
biri 71a/2, 167a/10
§.-ı (2) 167a/9, 277b/4
§.-um (1) 167a/13
§.-umı (1) 167a/12
şıkķrāk Ar. (1): Ağaçkakan kuşu
139a/7
şinhıyar (2): Garip görünüşlü bir
cins hıyar 123b/9,
119a/15
şırlıĝan (1): Haşhaş yağı, susam
yağı 121a/11
şiddet Ar. (12): Sertlik, katılık;
fazlalık; sıkılık; kaba
kuvvet kullanma 19a/6,
71b/1, 76b/1, 91b/15,
107b/2, 109a/2,
154b/15, 158a/1,
213a/3, 219a/12,
282a/9, 301a/6
§.-de (1) 70a/9
§.-den (3) 101b/9, 214a/4,
305a/15
§.-dür (12) 121a/9, 129a/15,
129b/1, 129b/2,
144b/12, 153b/4,
157a/4, 165b/1, 212a/8,
233a/9, 242b/13, 302a/4
§.-e (7) 57b/3, 103a/10,
120b/15, 131a/7,
228a/10, 232b/10,
250b/8
§.-idür (1) 143b/14
§.-ile (1) 161b/5
§. ol- (2) 70a/7, 97b/8
§.-de ol- (4) 92a/9, 213a/4,
214a/4, 291a/11
§.-e düş- (3) 208b/12, 211b/8,
285a/15
şifā Ar. (3): Hastalıktan
kurtulma, iyi olma
208a/13, 280a/8, 293a/9
§.-dur (1) 123a/3
§. bul- (23) 51a/10, 72b/12,
81b/13, 105a/7,
116a/13, 116a/14,
117a/13, 121a/3,
145a/5, 146a/15,
147a/4, 155b/11,
187a/6, 191a/15,
197b/4, 199b/2,
209b/10, 210a/11,
213b/10, 213b/12,
218b/6, 220b/7, 280b/6
§. vir- (1) 92a/10
şihāb Ar. (1): Delip geçen;
akan yıldız 284b/9
şikāyet Ar.: Sızlanma, yakınma
§.-ile (1) 155b/8
§. it- (4) 123b/2, 155b/7,
253b/9, 287b/13
§. ol- (1) 289a/5
şimāl Ar. : Kuzey
§.-den (3) 53b/11, 73a/15,
55b/15
şimālen Ar. (1): Soldan, sol
tarafтан; kuzey
tarafından 89b/2
şimdi (2) Şimdi, şu anda
138b/6, 261a/4
§.-ki (3) 262a/8, 264b/10,
276a/6, 252b/9
şin Ar. (6): Arap
alfabesindeki "ş" harfi
121b/3, 139a/7, 216a/9,
225b/5, 234a/7, 288a/5
şinide Far. (1): İşitilmiş,
duyulmuş 161b/6
şı'r Ar. (6): Şiir, edebî
değeri olan kafiyeli,
nazımlı söz 75b/11,

241a/10, 272b/10,
274b/4, 151a/8, 241a/6
 ş. it- (1) 241a/7
şirā Ar. (1): Satın alma, satın
alınma 216a/9
 ş.-da (1) 124a/9
 ş.-ya (1) 16b/11
şirā' (bk.şürrā') Ar. (1): Yelken,
gemi yelkeni 234a/7
şire Far.: Şıra
 ş.-i hamr it- (1) 112b/12
şirīn Far.: Tatlı; sevimli, cana
yakın
 ş.-e (1) 181b/4
şirk Ar. (2): Allah'a şerik,
ortak koşma, Allah'dan
başka bir Allah
bulunduğuna inanma
194b/9, 216a/10
 ş.-i hāfi ol- (1) 68b/14
şirket Ar. : Ortaklık
 ş.-den (2) 124a/11, 161a/12
 ş.-e (1) 151b/9
 ş.-iyle (1) 94b/4
şirret Ar. (1): Şerirlik, kötülük
258b/13
şirrir Ar. (4): Şerir, şer
işleyen 130b/5,
137a/13, 202a/8,
203b/10
 ş.-den (1) 249a/4
 ş.-dür (1) 226a/2
 ş.-i (1) 130b/8
 ş.-ile (1) 303a/7
 ş.-ise (1) 191a/1
 ş.-lerdür (1) 297a/2
 ş.-lerüñ (1) 208b/2
şış (2): Şış, şışlık 287a/7,
295a/4
şış (1): Bir ucu sivri demir
ya da ağaçtan yapılan
ince uzun çubuk
233b/15
şış- : Şışmek, kabarmak
 ş.-di (1) 295a/4
 ş.-mese (1) 288a/2
 ş.-miş (1) 288a/1
şışe Far. (1): Şişe, sırça
236a/3
 ş.-den ol- (1) 183b/3
 ş.-ler (1) 45b/1
şışmek (1): Şışmek, kabarmak
288a/8

şol (129): "Şu" anlamındaki
işaret zamiri 4a/7, 4a/14,
4b/5, 6b/9, 6b/12,
7a/14, 7a/15, 8b/8,
9a/13, 9b/14, 12a/1,
12a/3, 12a/8, 13a/14,
14a/13, 17a/15, 21a/3,
23a/10, 24a/3, 25a/6,
25b/1, 25b/12, 26a/12,
26a/13, 27b/4, 28a/12,
28a/13, 28b/1, 28b/11,
29a/1, 29b/5, 31b/10,
34a/11, 34b/3, 34b/13,
34b/14
şöhret Ar.: Şöhret, ün, ad
yapma
 ş.-dür (1) 285b/15
 ş.-ile (1) 31a/6
 ş. bul- (1) 211a/9
 ş. vir- (1) 201b/4
şöyle (42): Şunun gibi, şuna
benzer 2a/15, 9a/11,
9b/7, 22b/13, 25a/6,
27b/10, 29a/10, 31a/4,
35a/10, 35b/3, 37a/7,
37a/10, 42a/11, 62b/12,
115a/7, 116b/9,
123b/10, 140b/3,
142b/1, 155b/2,
164a/13, 167a/8,
167a/11, 167b/5,
184b/11, 220a/3,
244a/6, 255b/9, 257a/9,
257b/14, 264b/8,
272a/2, 272a/8,
272a/13, 272b/6,
275b/2, 276a/11,
277a/2, 277a/3, 277a/8,
277b/6, 280a/1
 ş. it- (1) 42a/10
şu : Şu, işaret zamiri
 ş.-nda (1) 262a/8
 ş.-nı (1) 36b/9
 ş.-nlar (2) 261b/9, 261b/12
 ş.-nlardır (1) 60b/3
 ş.-nlaruñdur (3) 43a/6, 43b/5,
43b/10
 ş.-nlardan ol- (1) 260a/15
şu'ā' Ar.: Işık, güneş ışığı
 ş.-i (2) 56a/14, 56b/9
 ş.-ıla (1) 34a/6
şu'arā Ar. (1): Şairler 13a/14
şu'be Ar. : Bölük, kısım, dal
 ş.-dür (1) 38a/4

şuğl	Ar. (1): İş, uğraşacak, meşgul olacak şey; dert 216a/14	şühür	Ar.: Aylar
ş.-a	(1) 98b/6	ş.-dur	(1) 17a/6
ş.-dur	(1) 90a/7	ş.-uñ	(1) 17b/3
ş.-indadır	(1) 9b/11	şükr	Ar. (3): Görülen iyiliğe karşılık gösterilen memnunluk, minnettarlık 221a/8, 223a/11, 276b/4
ş.-ından	(1) 306a/6	ş. it-	(3) 197a/2, 224b/2, 250b/6, 276b/5
ş. it-	(1) 109a/4	şükük	Ar. (3): Şüpheler, zanlar 10b/15, 72a/8, 89b/12
şu'le	Ar.: Alev, ateş alevi	şurb	Ar. (1): İçme, içilme 115b/9
ş.-lense	(1) 80a/7	şürrā' (bk. şirā')	Ar.: Yelken
ş.-lenür	(1) 80a/6	ş.-ını	(1) 96a/14
ş.-sı	(2) 79a/5, 79a/11	şürü'	Ar. (1): Başlama 286a/5
şüm	Far. : Şom, uğursuz	ş.-a	(1) 83b/7
ş.-dur	(1) 130a/2	ş. it-	(14) 31a/9, 49a/4, 49a/8, 95b/10, 108b/14, 155b/3, 214a/4, 216b/1, 223a/1, 226a/4, 228b/5, 249a/11, 256a/15, 256b/1, 256b/11, 286a/12
şumm	(Ar. şemm) (1): Koklama, koku alma 186b/7	ş. ol-	(1) 308a/13
şurbā	Far. (1): Çorba 162a/1	şürür	Ar. (1): Şerler, kötülükler, fenalıklar, kavgalar 307a/11
şu'ür	Ar. (1): Kıllar 222b/8	şüyüh	Ar. (1): Şeyhler, yaşlılar 256a/8
şübhe	Ar. (2): Şüphe, kuşku 10b/15, 239b/15	ş.-a	(1) 256b/2
şübhelü	Ar.+ T.: Şüpheli, kendisinden kuşku duyulan	-T-	
ş.-lerden	(1) 74a/11	tā	Far. (18): Kadar, dek, değin 6b/3, 9b/12, 10b/13, 22a/6, 31b/15, 38a/12, 40a/7, 41a/12, 47b/2, 53b/5, 127b/13, 135b/2, 143b/7, 222b/15, 249a/11, 262a/5, 277b/1, 278b/2
şücā'	Ar. (5): Cesur, yiğit 119a/3, 131b/14, 141a/14, 142b/2, 266a/7	tā	Ar. (6): Arap alfasesindeki "t" harfi 117b/4, 130a/9, 212b/15, 222b/5, 231b/4, 285b/3
ş.-dur	(1) 244b/13	taş	Ar. (6): Arap alfasesindeki "t" harfi 122a/11, 140a/1, 216b/13, 226b/3, 234b/3, 288b/8
şücā'at	Ar.: Cesaret, cesurluk		
ş.-a	(1) 122a/3		
şüfe'a	Ar. (1): Şefa'at edenler, ediciler, bir suçun bağışlanması için aracılık edenler 278b/9		
şüfre	Ar. (3): Yassı bıçak; kılıç ağzı 234a/7, 239b/9, 239b/10,		
şühedā	Ar. : Şehitler		
ş.-y1	(1) 278b/9		
şühüd	Ar. (4): Şahitler, tanıklar; maddî; var olma, görünme, vücut bulma 273a/7, 278a/1, 278a/13, 279b/13		
ş.-a	(2) 8b/4, 276b/11		
ş.-dan	(1) 277a/12		
ş.-ı	(1) 72b/8		
ş.-ına	(1) 277a/2		
ş.-laruñdur	(1) 73b/15		
ş. üzerine ol-	(1) 277a/6		
ş.-ı ol-	(1) 275a/10		
şühüdiyye	Ar. (1): Şühud ile ilgili 9a/7		

ta'ab	Ar. (5): Yorgunluk; sıkıntı, zahmet, eziyet 114a/14, 148b/15, 159a/14, 240b/12, 246a/13		
t.-a	(4) 116a/15, 158a/6, 183a/9, 240b/6	t.-ya	271b/13, 272a/6, 273b/15, 307a/2 (19) 17a/12, 79a/1, 92a/14, 95a/6, 99a/14, 100a/9, 113a/13, 187a/11, 190b/12, 195b/3, 197a/6, 197a/13, 197b/2, 238a/2, 241a/14, 263a/11, 266b/5, 284a/2, 284b/5
t.-dur	(4) 119a/7, 154b/15, 250b/13, 285b/9		
t.-ı	(1) 129a/7	t.-yı	(25) 191a/3, 195b/8, 197a/4, 250b/5, 266b/1, 266a/11, 267a/4, 267a/11, 267a/13, 267b/8, 271a/5, 271a/7, 272a/12, 272b/5, 272b/8, 273b/12, 274b/13, 275a/13, 275a/14, 275b/6, 276b/7, 277a/15, 279b/5, 279b/8, 307a/5
t.-ıla	(3) 31a/7, 119b/4, 123a/6		
t. çek-	(5) 168b/4, 214b/1, 218b/9, 240b/12, 286b/7		
t. ol-	(1) 116b/1		
ta'accüb	Ar.: Şaşma, şaşma kalma		
t. it-	(5) 55b/7, 125b/8, 188a/1, 256b/2, 279b/7		
ta'addi	Ar. (2): Geçme, öteye geçme, saldırma 259a/9, 274a/6		
ta'ālā	Ar. (168): "Yüce olsun" anlamında Allah'ın adından sonra söylenen saygı sözü 8a/1, 8a/6, 8a/9, 8a/11, 10a/7, 10a/15, 10b/3, 10b/14, 11a/3, 11a/9, 13b/15, 14a/9, 15a/11, 17b/7, 17b/9, 20b/5, 21b/12, 21a/15, 22a/4, 22b/12, 26a/4, 27a/2, 27a/9, 27a/14, 27b/12, 28b/7, 29a/2, 29b/10, 30a/8, 32b/4, 34b/8, 35b/1, 35b/4, 35b/13, 37a/1, 42a/3, 43a/6, 43a/10, 49a/10	t.-yıla	(1) 281b/13
		ta'alluḳ	Ar.: Asılı olma, asılma; ilişiği, ilgisi olma: ait olma, sevmek
		t.-dur	(2) 50b/3, 178b/6
		t.-ısa	(2) 202b/9, 202b/10
		t. dut-	(6) 172b/8, 175b/14, 175b/15, 178a/11, 184b/4, 218a/13
		t. tut-	(5) 170a/8, 170a/10, 173b/3, 183a/11, 205b/6
		ta'alluḳāt	Ar. (1): İlgiler, ilişkiler; hısımlar, akraba 85b/11
		t.-dan	(1) 301b/3
		t.-ı	(1) 190a/2
		t.-ın	(1) 156a/3
		t.-ından	(1) 108b/2
		t.-i müteferriḳ ol-	(1) 135b/12
		ta'ām	Ar. (39): Yemek, aş 2b/3, 12b/5, 13a/7, 64b/1, 85b/3, 109a/13, 117b/3, 124b/4, 138b/1, 145a/12, 155b/14, 156a/8, 156a/11, 156a/12, 159b/15, 160a/3, 160a/5, 160a/11, 160b/9, 160b/11, 160b/13, 188a/11, 202b/3, 204b/14, 222a/8, 223a/13,
t.-da	(2) 84b/5, 279a/12		
t.-dan	(15) 11a/1, 13b/14, 40a/2, 40a/2, 70a/1, 83a/9, 88a/7, 133b/13, 136a/15, 138a/4, 155b/4, 160a/9, 162b/1, 290/15, 280a/4		
t.-nuḳ	(24) 8b/8, 17a/6, 20a/6, 31a/1, 34a/2, 35b/12, 36a/5, 36a/7, 36a/9, 47b/12, 47b/14, 76a/13, 177b/3, 191a/13, 194a/3, 195a/4, 267a/14, 270b/11, 270b/14, 271b/2,		

	235b/12, 235b/13, 252b/14, 253a/1, 280b/8, 302a/3, 302a/8, 302b/2, 304a/9, 304a/9, 304a/10, 304a/11		
t.-a	(1) 155b/1	tabak	Ar. (2): Tabak, sepici, deri terbiye eden kişi
t.-dan	(1) 54b/15	tabakāt	Ar. (1): Tabakalar 8b/3
t.-dur	(1) 156b/14	tabakçı	Ar.+T. (1): Deri terbiye eden kişi, tabak 226b/11
t.-ı	(2) 156b/8, 160b/15	tabakı	Ar. (1): Tabakçı, sepici 226b/11
t.-in	(1) 155b/10	tabanca	: Silles, şamar, tokat
t.-indan	(2) 155b/14, 306b/6	t. ur-	(2) 52a/10, 256b/15
t.-landurur	(2) 161b/1, 224a/13	t. vur-	(1) 256b/13
t.-lar	(5) 5a/5, 12b/7, 12b/9, 12b/12, 155b/1	tabāyi'	Ar. (1): Tabiatler, huylar, yaratılışlar 154a/2
t. ol-	(1) 156a/9	tabbāh	Ar. (1): Aşçı 226b/4
t. vir-	(3) 132b/12, 198a/11, 198a/12	tabbal	Ar. (1): Davul 234b/7
ta''ān	Ar. (5): Çok söven, çok yeren, çekıştiren 130a/5, 130a/9, 137b/8, 138b/3, 216b/1	tabh	Ar. (1): Pişme, pişirilme 217b/2
ta'aşşub	Ar.: Kendi dinini çok üstün tutarak başka dinden olanlara düşman olma	tabı'	Ar. (3): Birinin arkası sıra giden, ona uyan; boyun eğen; bağı kalan, birinin emri altında bulunan 24b/2, 245a/5, 284b/9
t. gör-	(1) 187b/1	t.-dür	(4) 42b/4, 61a/10, 147b/4, 304a/3
tā'āt	Ar.: İbadetler	t. ol-	(22) 6b/3, 8b/15, 48b/13, 89a/10, 93b/4, 116b/13, 127a/13, 129a/4, 141a/9, 184a/2, 198b/14, 217b/3, 220a/5, 220a/6, 220a/11, 224b/11, 225b/3, 247b/14, 261a/10, 284a/4, 298a/4, 298a/6, 301b/5, 303b/10
t.-a	(1) 128b/2	tabl'at	Ar. (14): Tabiat, yaratılış, huy; kâinat 12a/8, 48b/13, 60b/3, 60b/14, 61a/4, 68a/6, 71a/3, 89a/9, 103b/4, 103b/5, 115a/2, 258a/8, 269a/1, 269a/2
t. it-	(1) 83b/7	t.-a	(1) 103b/6
tā'at	Ar. (2): Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet 290b/3, 305a/7	t.-da	(2) 52b/13, 57b/5
t.-dur	(1) 233a/3	t.-dan	(2) 48b/15, 61a/8
t.-indadur	(1) 61a/11	t.-dur	(2) 61a/9, 229a/3
t.-um	(1) 278a/7	t.-ı	(4) 12b/10, 67a/9, 121b/2, 122a/14
t. it-	(1) 196a/2	t.-ıla	(3) 95a/1, 96a/7, 217a/9
ta'atış	Ar.: Aşırı hasret, özlem	t.-ı ruhşāt vir-	(1) 111a/9
t.-lar	(1) 2b/5	tabīb	Ar. (1): Hekim, doktor 226b/3
ta'avvüz	Ar.: Allah'a sığınma		
t. it-	(1) 214b/15		
ta'ayyün	Ar. (2): Meydana çıkma, belli olma, belirme 270b/6, 273b/15		
t.-ı	(1) 271b/13		
tāb	Ar.: İyi		
t.-dan	(1) 19b/6		
tab'	Ar. (1): Yaratılış, huy 108b/4		
t.-dur	(1) 126b/5		
t.-ında	(1) 110a/5		
tabak	Ar. (3): Tabak, kap 203b/7, 293b/4, 293b/5		
t.-lar	(1) 282a/11		

t.-dür	(2) 123b/12, 226b/4	t.-ler	(1) 49b/3
t.-ler	(2) 138a/7, 150b/15	t.-üñ	(4) 4b/3, 44b/15,
tabi'î	Ar. (3): Tabiatla ilgili; olağan, her zamanki 6b/8, 63a/5, 74a/12		140a/7, 264a/3
t.-den	(1) 33b/10	t.-lerinüñ	(1) 57a/13
t.-si	(1) 176b/13	t. ol-	(259) 10b/1, 12a/1,
t.-le	(1) 28a/6		12a/8, 13b/2, 15b/1,
tabi'îyye	Ar. (1): Tabiatla, yaratılışla ilgili 48b/11		16b/15, 17a/4, 18a/3,
t.-dür	(1) 61a/4		21a/3, 21a/5, 21a/9,
t.-si	(1) 48b/10		21a/13, 23a/13, 23b/4,
tabi'îyyet	Ar.: Tâbî olma, boyun eğme		23b/5, 23b/7, 23b/7,
t.-ile	(1) 261a/10		23b/10, 24a/4, 24a/5,
ta'bir	Ar. (4): Rûya yorma; anlatma; anlamlı söz; deyim 3b/12, 24b/3, 27a/5, 30a/3		24b/11, 26a/4, 27a/7,
t.-de	(9) 31b/13, 32b/8, 96a/8, 96a/10, 155a/8, 155a/9, 162a/10, 165a/12, 265b/2		30a/3, 30a/11, 30a/13,
t.-den	(2) 24a/13, 277a/12		30a/15, 30b/1, 30b/2,
t.-e	(12) 4a/13, 4a/13, 24b/2, 26b/9, 29b/6, 33a/12, 33b/2, 33b/2, 34a/2, 35a/7, 255a/4, 255a/4		33a/14, 33a/15, 34a/12,
t.-i	(60) 4b/9, 4b/10, 4b/11, 4b/13, 4b/15, 5a/2, 5a/4, 5b/1, 5b/3, 5b/5, 5b/7, 5b/9, 5b/11, 5b/13, 5b/15, 6a/4, 6a/5, 6a/7, 6a/9, 6a/10, 6a/12, 6a/14, 6a/15, 15b/3, 18a/6, 26b/6, 30b/3, 36b/15, 48a/2, 49a/2, 49a/3, 66a/7, 97a/14		34b/11, 44b/7, 45a/2,
t.-ile	(1) 36a/8		45a/3, 45a/4, 45a/5,
t.-in	(10) 5a/5, 5a/7, 5a/9, 6a/3, 108b/13, 149a/2, 155b/1, 163a/15, 252a/5, 262b/3		45a/6, 45a/7, 45a/8,
t.-inde	(4) 17a/14, 43b/8, 173b/5, 185a/1		45a/11, 45a/12, 45a/14,
t.-indedür	(1) 26b/11		45b/1, 45b/4, 45b/6,
t.-ine	(4) 25a/11, 49a/4, 95a/3, 108b/13		45b/8, 45b/15, 46a/1,
t.-ini	(2) 13b/8, 29b/1		46a/2, 46a/3, 46a/5,
t.-inüñ	(2) 4b/6, 53a/2		46a/6, 46a/6, 46a/9,
t.-le	(1) 36a/5		46a/9, 46a/15, 46b/1,
t.-ledür	(1) 24b/6		46b/2, 46b/3, 46b/4,
			46b/6, 46b/7, 46b/8,
			46b/10, 46b/10, 46b/12,
			46b/13, 46b/14, 46b/15,
			47a/2, 47a/3, 47a/4,
			47a/5, 47a/6, 47a/10,
			47a/11, 53a/9, 60b/4,
			67b/1, 67b/2, 67b/4,
			67b/6, 67b/6, 67b/7,
			67b/14, 68a/2, 95a/1,
			95b/15, 105b/2, 106a/6,
			110a/14, 110b/2,
			110b/4, 110b/4, 111b/7,
			111b/7, 111b/8, 114a/7,
			115b/2, 115b/8,
			115b/10, 115b/12,
			115b/14, 119b/5,
			122a/1, 126b/15,
			135b/14, 136b/10,
			138a/7, 138a/8, 138a/8,
			138a/9, 141a/15,
			149b/8, 149b/8,
			153a/12, 153a/15,
			170a/9, 171a/11,
			171b/7, 171b/7,
			172b/14, 172b/15,
			173a/2, 173a/3, 173a/4,
			173a/6, 173a/7, 173a/8,
			173a/9, 173b/7,
			173b/13, 174b/14,

176a/1, 176a/1, 176b/4,
 177b/6, 178a/4,
 179a/13, 179b/3,
 180a/11, 180b/11,
 182a/9, 182b/9,
 182b/15, 183a/7,
 185b/10, 189b/4,
 189b/7, 190b/8,
 199b/13, 202b/15,
 203b/11, 209a/10,
 209a/11, 214b/9,
 214b/10, 214b/10,
 214b/11, 214b/12,
 214b/13, 214b/14,
 214b/14, 215a/5,
 215a/6, 215a/7, 215b/8,
 215b/8, 215b/9, 216a/4,
 216a/9, 217b/10,
 217b/11, 217b/12,
 218a/1, 218a/14,
 218b/4, 218b/4, 218b/4,
 219a/4, 219a/4, 219a/6,
 219a/8, 219a/14,
 219a/15, 219b/6,
 219b/8, 219b/10,
 219b/10, 230b/15,
 232b/2, 241b/5,
 244b/5, 244b/5, 246a/2,
 246b/15, 247b/11,
 250b/7, 250b/7, 250b/8,
 285a/10, 285a/14,
 285a/15, 285a/15,
 285b/6, 286a/6, 286a/8,
 286b/5, 287a/4, 287a/5,
 287a/5, 287a/6, 287a/6,
 287a/11, 287a/11,
 287a/12, 287b/1,
 287b/3, 288a/8, 288b/9,
 288b/9, 288b/10,
 289a/15, 289b/1,
 289b/2, 290a/3, 290a/3,
 290a/4, 290a/4, 290a/7,
 290a/8, 290b/2, 290b/6,
 290b/10, 290b/11,
 291a/4, 291a/6, 291a/7,
 291b/3, 291b/11,
 293a/7, 296a/7, 296a/8,
 296a/10, 296a/11,
 296b/2, 296b/13,
 298b/15, 302a/2,
 302b/1, 302b/2, 302b/2,
 302b/2, 303b/4,
 305a/13, 305a/14

t. eyle- (14) 23a/12, 24a/5,
 26b/5, 29b/15, 30a/1,
 31b/1, 31b/11, 32a/4,
 32a/6, 33a/3, 33a/4,
 33b/15, 43a/15, 44a/11,
 44b/8, 163a/1

t.-i rü'yâ it- (1) 263b/14

t. it- (109) 4a/11, 22b/8,
 23b/14, 24a/1, 25a/4,
 25b/6, 25b/13, 25b/15,
 29a/3, 29b/3, 29b/5,
 31a/13, 32a/7, 32b/1,
 37a/7, 37a/11, 43a/13,
 43b/2, 43b/5, 43b/6,
 43b/8, 45b/10, 45b/11,
 45b/13, 49a/5, 49a/5,
 49b/1, 53a/4, 53a/5,
 53a/7, 53a/8, 53a/9,
 53a/11, 53a/12, 53a/13,
 53a/14, 57b/2, 57b/3,
 57b/5, 57b/6, 57b/9,
 65a/3, 66b/10, 93a/15,
 96a/4, 96a/6, 97a/7,
 100b/3, 101a/12,
 114b/5, 117b/14,
 119b/7, 127b/8,
 128a/11, 140b/3,
 145b/15, 150b/12,
 150b/15, 151b/12,
 154a/14, 154a/14,
 158a/2, 162a/3, 162a/3,
 167a/11, 162a/14,
 163a/2, 163a/4,
 164a/13, 164b/1,
 164b/2, 167b/1, 167b/5,
 169b/15, 173a/10,
 173b/15, 179b/7,
 184b/12, 184b/13,
 190b/2, 198b/15,
 207a/8, 210b/1,
 215b/10, 215b/12,
 219a/9, 220a/3,
 235a/15, 242a/3,
 242a/4, 242a/5,
 242a/12, 242b/2,
 244b/1, 244b/2, 245b/3,
 246a/1, 250b/11,
 257b/2, 263b/15,
 283b/10, 283b/11,
 286a/11, 292a/12,
 306b/11, 307b/12

t. itmiş ol- (1) 23b/13

ta'birât Ar. (1): Tabirler, rüya yorumlamalar 124a/11

t. it-	(1) 115b/15	t.-lere	(1) 245b/11
ta'blreyn	Ar.: İki tabir, tabirler	t.-leriçün	(1) 79a/15
t.-üñ	(2) 49b/3, 93b/13	t. ol-	(5) 95a/5, 111a/13,
ta'biye	Ar.: Yorgunluk, sıkıntı, zahmet		223a/5, 235a/3, 286b/11
t.-dür	(1) 233a/4	ta'dād	Ar.: Sayma, sayı; sayıp dökme
tabl	Ar. (2): Davul 205a/14, 205a/14	t.-ı	(1) 39b/2
tablabu	Ar. (1): Davul sesi; davul 234b/8	t.-ı ol-	(1) 39a/7
tābūt	Ar. (2): Tabut, ölü taşınan sandık 231b/4, 231b/5	ta'dil	Ar. (2): Doğrultma, doğrulama; değişiklik 78a/6, 229b/1
t. vir-	(1) 231b/7	tafdilliyye	Ar. (1): Üstün, üstünlük 48b/3
tāc	Ar. (8): Taç, başlık 243a/3, 243a/3, 243a/6, 243a/8, 243a/9, 248b/1, 268a/15, 299b/2	tafşıl	Ar. (2): Uzun uzadıya anlatma, açıklama 54b/6, 69b/10
t.-a	(1) 243a/8	tağ (bk. dağ)	(15): Dağ 79b/6, 99a/4, 99a/11, 99a/13, 99b/3, 99b/6, 99b/9, 100a/3, 100a/5, 100a/7, 100a/11, 100a/15, 100b/7, 101a/2, 205b/9
t.-ı	(1) 243a/4	t.-a	(7) 99a/6, 99a/10, 99b/7, 99b/13, 99b/14, 99b/15, 100a/15
t.-ıla	(1) 304b/13	t.-da	(2) 100b/5, 150a/15
t.-üñ	(1) 243a/9	t.-dan	(5) 99a/15, 99b/11, 99b/14, 100a/12, 101a/2
ta'cıl	Ar. (1): Acele ettirme, çabuklaştırma 306a/12	t.-ıdur	(1) 100b/1
t. it-	(1) 264a/9	t.-lar	(4) 99b/1, 223a/1, 223a/2, 228b/4
t. ol-	(1) 288a/9	t.-lara	(1) 54a/14
tācır	Ar. (11): Ticaretle uğraşan 93b/9, 99a/5, 104a/7, 203a/4, 222b/6, 223a/9, 232b/1, 232b/11, 243a/11, 297b/1	t.-larda	(1) 194b/11
t.-den	(1) 223a/10	t.-lardan	(1) 22b/15
t.-dür	(3) 81b/3, 125b/14, 225a/15	t.-ları	(1) 100b/3
t.-e	(5) 108a/2, 157a/6, 191b/2, 211b/14, 244b/2	t.-laruñ	(1) 100a/2
t.-i	(1) 222b/6	tağaddiye	Ar. (1): Beslenme 9b/10
t.-içün	(1) 87a/3	tağarcı	Far.+T. (1): Kap, çanak, küp, çömlek yapıp satan 227a/14
t.-ise	(26) 81a/4, 81b/7, 99b/12, 111b/15, 112a/8, 115b/3, 121a/4, 131a/6, 143a/8, 144a/5, 144a/7, 168a/14, 175b/1, 175b/12, 188b/2, 191b/9, 192b/15, 198a/10, 198b/67, 199b/14, 200a/15, 204a/12, 206a/4, 241a/4, 242b/12, 253a/13	tağayyür	Ar. (2): Değişme; başkalaşma; bozulma 209b/13, 211a/4
t.-iseñ	(1) 134b/9	tağıl- (bk. dağılmak)	Dağılmak
t.-lerdür	(1) 137a/14	t.-a	(1) 133a/2
		t.-dı	(1) 123b/2
		t.-mış	(1) 156a/11
		tağıt(d)-	: Dağıtmak
		t.(d)-ur	(2) 99a/14
		tağyır	Ar. (1): Başkalaştırma; değiştirme; bozma 184a/15
		t. eyle-	(1) 24b/3

t. it-	(3) 34a/9, 34a/12, 107b/8
taḥakkuk	Ar. (1): Hakikat olarak meydana çıkma, gerçekliği anlaşılma 14b/7
taḥalluf	Ar.: Geride kalma; uygun gelmeme
t. bulın-	(1) 35b/3
t. eyle-	(1) 34b/12
taḥammül	Ar.: Dayanma, katlanma; bir yükü üstüne alma
t. it-	(4) 131b/15, 146b/1, 215a/9, 279b/8
taḥāret	Ar. (1): Temizlik, temizlenme 297a/14
t.-dür	(2) 114a/6, 160b/6
t. bul-	(1) 137a/13
taḥavvül	Ar.: Değişme, dönme; başka bir şekle girme
t.-ile	(1) 216a/4
t. it-	(3) 46b/9, 46b/9, 131b/12
taḥayyür	Ar.: Hayrete düşme, şaşakalma
t.-dür	(1) 153a/1
taḥfif	Ar.: Hafifletilme, yükünü azaltma
t.-i şeri'at itmiş ol-	(1) 192b/9
taḥḥān	Ar. (1): Değirmenci 226b/7
taḥıl	: Ekin, zahire
t. biti	(1) 139a/6
tāhır	Ar.: Temiz; abdest ve guslü bozan şeylerden bulunmayan
t. ol-	(3) 7a/14, 7a/15, 28a/1
taḥiyyet	Ar. (1): Selâmlar, hayır dualar 256b/11
t.-i mescid kıl-	(1) 256a/14
taḥkik	Ar. (11): Araştırma, meydana çıkarma; doğru, gerçek 24b/1, 40a/7, 58a/9, 63b/4, 72b/7, 95b/13, 96b/1, 96b/9, 97a/9, 101b/2, 256a/2
t.-i	(1) 11b/3
t. it-	(4) 26a/6, 59a/6, 95b/7, 268b/13
t. ol-	(1) 274b/2

taḥkikî	Ar. (1): Araştırmayla ilgili, gerçekle ilgili 62b/14
taḥlid	Ar.: Daîmî olarak oturtma, oturtulma
t. eyle-	(1) 3a/13
taḥlil	Ar. (1): Çözümleme, inceleme, tetkik 10a/13
t.-ile	(1) 9b/10
taḥliṭ	Ar.: Karıştırma, karıştırılma; bozma
t.-e	(1) 42b/1
taḥliye	Ar. (1): Boşaltma, boşaltılma 127b/13
taḥmîn	Ar.: Tahmin, aşağı yukarı bir şey söyleme
t.-e	(1) 15b/8
taḥn	Ar. (1): Öğütme, öğütülme 121a/11
taḥrik	Ar.: Tahrik, kımıldatma, oynatma
t.-iyle	(1) 49b/2
t. it-	(4) 121b/2, 134a/2, 223b/9, 229a/2
taḥşil	Ar. (1): Ele geçme, geçirilme; toplama; bilim öğrenme 201b/9
t.-inde	(1) 79a/10
t.-ine	(1) 95a/3
t. it-	(14) 111b/1, 121a/8, 172b/11, 175a/2, 181a/11, 213a/11, 220b/11, 227a/13, 227a/14, 234b/2, 239a/13, 261b/10, 264b/8, 279a/4
t.-i dünyâ için itmiş ol-	(1) 230a/1
taḥt	Far. (3): Alt, aşağı 55a/13, 126a/1, 116b/10
t.-inda	(1) 38a/13
t.-indadır	(1) 150b/13
t.-i yedinde ol-	(1) 141a/3
taḥt	Far. (9): Taht, hükümdar makamı 192a/12, 231b/8, 234a/1, 234a/2, 234a/3, 265a/5, 268a/14, 299b/3, 304b/13
t.-a	(1) 65a/1
t.-inda	(1) 35b/9
t.-uñ	(1) 257a/10
taḥta	Far. (2): Tahta 236b/5, 119b/4

t.-dur (1) 239a/1
tahta biti Far.+T. (1): Tahta kurusu 130a/9
tāhūn Ar. (2): Su değirmeni 109a/7, 109b/7
taḥvif Ar.: Korkutma, korkuya düşürme
t. it- (1) 12a/4
taḥzīn Ar.: Kederlendirme, tasalandırma
t.-idür (1) 10a/7
tāife (bk. **tāyife**) Ar. (10): Bölük, takım; tavaf eden 34b/14, 34b/14, 35a/8, 36b/12, 43a/12, 44a/15, 278b/12, 279a/2, 283a/10, 293a/7
t.-den (1) 297a/2
t.-denise (1) 169a/13
t.-dür (1) 203a/11
t.-nüf (2) 35a/7, 281a/13
t.-si (1) 138a/13
taḥallüb Ar.: Dönme, değişme
t.-den (1) 28b/5
taḥarrüb Ar. (1): Yaklaşma, yanaşma 126b/5
tāḫat Ar.: Güç, kuvvet
t.-i (1) 271b/2
t. getir- (4) 271a/8, 271b/5, 273a/14, 284b/15
t. kalma- (1) 278a/14
taḥayyüdāt Ar. (1): Dikkatler 274a/14
taḥdīr Ar. (4): Beğenme, değer biçme; anlama 24b/2, 24b/3, 49a/11, 95a/2
t.-ce (1) 96a/8, 24a/14, 24b/15, 41a/1, 62b/15, 67a/15, 91b/9
t. eyle- (1) 27a/9
t. it- (3) 39b/11, 42a/3, 49b/14
t. ol- (2) 24a/4, 24a/14
taḥī Ar. (1): Günahtan kaçınan, dinine bağlı, temiz 266a/7
taḥīlīk Ar.+T. (1): Dinine bağlılık 29a/13
taḥrīr Ar.: Anlatma, anlatış
t.-ile (1) 282b/8
t. it- (1) 255b/13
t. eyle- (1) 162b/15
taḥsīm Ar.: Bölme, parçalara ayırma

t. ol- (1) 3b/14
taḥşīr Ar.: Kusur etme, suç, günah
t. it- (2) 301b/10, 301b/11
taḥvā Ar. (2): Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma 82b/15, 290b/14
t.-dan (1) 201a/5
t.-dur (1) 113b/6
t.-ya (2) 202a/7, 227a/7
t.-dan ol- (1) 194b/11
taḥvīm Ar. (1): Biçime koyma 266b/7
t.-e (1) 61a/6
taḥviye(t) Ar.: Kuvvetlenme, kuvvetlendirilme
t. it- (2) 3b/5, 122b/2
ṭal : Dal, ağaç dalı
ṭ.ları (1) 84b/9
ṭal' Ar. (1): Çiçeklerin üreme organı olan sarı toz 112a/2
t.-dan (1) 112a/3
ṭal- : Dalmak,
t.-ar (2) 87a/4, 92b/8
t.-dı (1) 227a/10
t.-sa (3) 88b/11, 92b/11, 93a/4
ṭalāk Ar. (3): Boşama, nikahlı kadını bırakma 217a/14, 217a/15, 217a/12
t.-a (2) 214b/4, 257a/5
t.-ıla (1) 126a/1
t. vir- (18) 56b/12, 106a/10, 107b/9, 107b/10, 125b/12, 125b/13, 129a/3, 133b/8, 134a/7, 169b/3, 174a/2, 195b/1, 206a/1, 218b/2, 235a/12, 236a/5, 239b/10, 244b/10, 285a/2
t. virmiş ol- (1) 162b/8
ṭaleb Ar. (2): İsteme, dilenme; istek 74a/15, 217b/5
t.-den (1) 71a/3
t.-inde (4) 218b/13, 226a/1, 240b/7, 242b/15
t.-ine (1) 79a/8
t. it- (65) 6b/2, 8b/12, 10a/10, 18a/1, 20b/2, 20b/2, 33a/4, 51b/10, 52b/4, 52b/5, 55b/7,

	56b/5, 64b/12, 66a/4, 66a/4, 75b/9, 83b/6, 90a/14, 92a/15, 94b/3, 94b/3, 94b/10, 95b/14, 95b/15, 135a/6, 136a/15, 137b/13, 147b/1, 150a/8, 151b/8, 151b/8, 152a/15, 153b/6, 155a/4, 155a/12, 155b/5, 166b/14, 174a/6, 175a/1, 175a/2, 182b/12, 190b/4, 190b/8, 195a/3, 218b/1, 220a/13, 221b/8, 223a/8, 223a/11, 226b/4, 233a/7, 234a/10, 235a/15, 237b/12, 237b/13, 240a/4, 245b/8, 253b/4, 267a/15, 276a/7, 291a/12, 293a/11, 306b/7, 307b/5, 307b/6		
	t. ol- (1) 18a/2		
talh	t.-i vücūd it- (1) 78a/3		
	Ar. (1): Zamk ağacı 308a/7		
tālī	Ar. : Sonradan gelen, bir şeyin arkası sıra giden; ikinci derecede olan		
	t.-dür (1) 3a/9		
tālīb	Ar. (8): İsteyen, istekli; öğrenci 127b/10, 155a/5, 175b/11, 201b/8, 222b/10, 225a/4, 225b/1, 229b/15		
	t.-den (1) 276a/4		
	t.-dür (1) 99b/10		
	t.-e (2) 127b/12, 276a/5		
	t.-ise (1) 78b/10		
	t.-in (1) 3b/1		
	t.-leri (1) 276a/3		
	t.-lerinüñ (1) 2b/2		
	t.-i dünyā ol- (1) 284b/4		
	t.-i mütehayyir ol- (1) 276a/5		
	t. ol- (1) 279b/9		
tālīh	Ar. (1): Yaramaz, faydasız 278b/15		
	t.-i (1) 2a/13		
	t.-ise (3) 281a/8, 281b/11, 305b/13		
	t. ol- (1) 263b/3		
talik	Ar. (1): Güteryüzlü 299a/14		
ta'lim	Ar. (1): Öğrenme, öğretme, öğretilme; okutma, ders verilme 225a/10		
	t.-dür (1) 304a/12		
	t. it- (9) 119b/10, 188a/10, 225a/2, 230b/5, 263b/12, 264a/1, 264a/4, 276a/6, 283b/6		
talmağ	: Dalmak, derinlere inmek		
	t.dur (1) 54a/13		
tām	Ar. (2): Eksiksiz, kesintisiz; bütün, tüm 28b/4, 52a/5		
	t. ol- (1) 45b/14		
şam	: Dam, çatı		
	t.-a (1) 216b/15		
	t.-dan (3) 103a/13, 213a/1, 216b/15		
	t.-i (2) 103a/12, 191b/14		
	t.-ında (1) 192a/1		
şam-	(2): Damlamak 32a/11, 184b/11		
	t.-dı (1) 186a/8		
	t.-sa (1) 186a/8		
şama'	Ar. (1): Doymazlık, çok isteme, açgözlülük 13b/1		
	t.-dür (3) 73a/7, 145b/10, 160a/2		
	t.-i (1) 238a/4		
	t.-ında (1) 98b/14		
	t. it- (1) 51b/8		
	t. vir- (1) 74a/14		
tamām	Ar. (36): Tamam, tam; eksiksiz, tam olma; bitme, bitirme, son; uygun, münasip; doğru 7b/9, 8b/3, 11b/3, 15b/5, 32b/2, 42b/4, 42b/7, 42b/8, 136a/5, 161a/6, 161a/9, 167a/9, 167a/10, 213b/13, 218a/3, 218a/3, 234b/13, 235a/7, 241a/13, 245a/9, 251a/4, 252a/6, 255a/8, 255a/9, 255b/10, 255b/14, 256a/1, 260a/12, 262a/5, 264a/6, 275b/5,		

- 277a/13, 280b/9,
293b/8, 297b/6,
303a/9
- t.-dan (1) 3b/9
t.-ı (2) 157a/15, 268b/2
t. ol- (30) 2a/9, 6b/4, 12a/2,
77b/2, 79b/10, 136a/14,
155a/7, 157a/8,
159b/10, 161a/6,
191b/5, 213a/2,
217b/15, 218a/1,
218a/4, 221a/14,
235a/2, 245a/3, 259b/6,
275a/8, 277a/4,
286b/9, 289b/11,
291a/2, 291a/13,
293a/11, 303a/9
- t. eyle- (2) 14a/11, 191b/4
t. it- (3) 199b/9, 226a/4,
278a/15
- t.-ı semâ it- (1) 262a/5
- țamar** : Damar, canlı
varlıklarda kanın veya
besleyici sıvıların
dolaştığı kanal
- ț.-da (1) 178a/3
ț.-dur (1) 178a/2
ț.-ı (1) 294b/13
ț.-lar (1) 182b/13
ț.-ları (1) 113b/6
ț.-larından (1) 177b/2
ț.-uñ iyninden ol- (1) 293a/15
- țammâ'** Ar. (1): Son derece
tamah eden 187b/8
- țămme** Ar. (1): Bütün, eksiksiz,
noksansız; mükemmel,
olgun 260a/6
- ța'n** Ar. (1): Sövmek, yerme;
ayıplama 138a/11
- ț.-ıla (1) 214b/11
ț. it- (5) 185b/4, 207b/15,
227b/1, 231a/8, 293a/13
- țanbüre** Ar. (1): Tambur, bir çeşit
telli çalgı 135a/13
- ț.-yle (1) 135a/14
- țaniş-** (bk. **danış-**) : Tanışmak,
birbirini tanımaya
gelmek
- ț.-sa (1) 187a/2
- țanuk** (1): Tanık, şahit 238a/14
- țanuklık** : Tanıklık, şahitlik
- ț. vir- (1) 31a/2
- țap-** : Tapmak, kulluk etmek
- ț.-arlar (1) 64b/13
- țar** (bk. **dar**) (3): Dar, geniş olmayan
101b/12, 105b/9,
182a/1
- ț.-dur (1) 106a/10
ț. ol- (3) 106b/3, 185b/2,
243b/10
- țara-** : Taramak
- ț.-sa (1) 237a/14
- țarab** Ar. (3): Sevinçlilik,
şenlik 138a/13, 299a/4,
302b/5
- ț.-da (1) 288a/9
ț.-dur (3) 102a/9, 163a/7,
174a/12
- ț. içinde ol- (1) 300b/13
ț. it- (1) 300a/5
ț. ol- (1) 126a/9
ț.-da ol- (1) 288a/9
- țarāde** (Ar. **țirād**) (1): Kısa
mızrak 234b/8
- țaraf** Ar. (3): Yan, yön;
bölge, yer; ülke 9a/3,
158b/5, 159a/4
- ț.-a (7) 27b/14, 30b/15,
168b/12, 190a/4,
238a/11, 238a/12,
262a/15
- ț.-da (7) 75a/2, 73a/3,
172b/2, 172b/2,
172b/15, 172b/15,
177b/8
- ț.-dan (1) 236b/11
ț.-ı (2) 22a/5, 97a/15
ț.-ına (12) 13b/10, 22a/4,
22a/5, 30b/9, 34b/9,
129a/6, 193a/5, 193a/7,
195b/10, 219b/14,
257a/14, 276b/4
- ț.-ında (2) 172a/11, 172a/11
ț.-ından (29) 8a/9, 10a/15,
10b/2, 19a/5, 19a/6,
28b/7, 29a/2, 56b/13,
79b/13, 93b/7, 100a/15,
108a/11, 113a/5,
121b/9, 128b/15,
152b/9, 153a/6,
154a/10, 158a/4,
158b/2, 159a/6, 159a/7,
159a/10, 172a/10,
172a/10, 279a/10,
285b/9, 286a/7,
293a/8
- ț.-dandur (4) 10b/9, 10b/9,
11a/4, 21b/12

ṭ.-ları	(1) 87b/15
ṭ.-umda	(1) 276a/1
ṭ.-uñ	(2) 173a/3, 173a/3
ṭarak (bk. darak)	(1): Tarak, saç taranan âlet 174b/12
ṭarakçı	(1): Tarakçı, tarak yapan veya satan kimse 229a/11
ṭarāvet	: Tazelik, taze olma
ṭ.-i	(2) 122a/5, 258b/3
ṭard	Ar. (1): Kovma, sürme, uzaklaştırma; vazifeden uzaklaştırma 217a/15
ṭ. it-	(2) 89a/8, 89a/8
tāreten	Ar. (10): Defa, kerre 49b/1, 49b/11, 70b/14, 70b/12, 71b/12, 71b/12, 83a/7, 100b/3, 100b/3, 100b/3
ṭarfā	Ar. (2): İlgun ağacı 120a/2, 122a/12
ṭarḥ	Ar.: Atma, bırakma; dağıtma, bölme; kurma, düzenleme
ṭ. it-	(1) 63a/9
ṭarḥūn	Ar. (2): Tuzla otu, hekimlikte kullanılan ıtırılı bir bitki 122a/12, 122a/15
ta'rif	Ar.: Etraflı bir şekilde anlatma, anlatılma; bildirme, bildirilme
t. it-	(1) 270a/2
tāriḥ	Ar. (1): Tarih 257b/3
ṭarīḥ	Ar. (14): Yol; usûl; meslek; vasıta, sebep 1b/8, 1b/9, 31b/4, 32b/3, 33a/14, 43b/6, 63a/10, 101b/5, 106a/1, 133b/2, 151b/2, 216b/11, 299b/5, 306a/5
ṭ.-e	(3) 154a/10, 193a/15, 229a/10
ṭ.-den	(1) 2b/4
ṭ.-dür	(2) 139a/11, 210a/3
ṭ.-ile	(1) 259b/13
ṭ.-ine	(3) 68b/5, 256a/13, 304a/14
ṭ.-iyle	(1) 27a/8
ṭ.-lerindendir	(1) 17b/1
ṭ. bul-	(1) 100b/15

ṭarīḥat	Ar. (1): Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol 131b/11
ṭ.-a	(2) 94b/13, 95a/15
ṭ.-dan	(1) 96a/12
ṭ.-uñ	(1) 49a/6
ta'riḥ	Ar.: Dokundurma, dokunaklı söz söyleme; taşlama
ṭ.-ile	(2) 43a/9, 43b/12
ṭ. it-	(1) 283a/1
ṭarīḥ(ḡ)	(2): Darlık, sıkıntı, yoksulluk 93a/15, 97b/7
ṭ.(ḡ)-a	(2) 192b/7, 229b/4
ṭ.-ḡ)-a düş-	(1) 243b/15
ṭ.-ḡ)-a uğra-	(1) 201b/2
ṭarrār	Ar. (1): Yankesici 226b/6
ṭart-	: Tartmak, bir şeyin ağırlığını hesaplamak
ṭ.-ar	(2) 238a/14, 246a/15
ṭ.-sa	(1) 232b/9
ṭartılmak	(1): Tartılmak 287a/4
ṭartmak	(1): Tartmak, bir şeyin ağırlığını hesaplamak 222a/5
ṭaru	(1): Darı denilen bitki 120a/5
ṭ.-sı	(1) 120a/8
ṭ.-yıla ol-	(1) 120a/8
ṭās	Ar. (2): Tas, derin kap 188a/3, 215b/14
ṭ.-da	(1) 293b/3
ṭ.-lar	(1) 157b/5
taṣarruf	Ar.: Sahip olma
ṭ.-ında	(1) 106b/5
ṭ. it-	(1) 243a/7
taṣa'ud	Ar.: Yukarı çıkma, yükselme
ṭ.-ıyla	(1) 3a/2
taṣavvuf	Ar. (1): Sofulaşma, gönlünü Allah sevgisine bağlama 256a/13
taṣavvur	Ar.: Zihinde şekillendirme, göz önüne getirme; istek, arzu
ṭ.-ına	(1) 14b/15
ṭ. it-	(1) 39b/14
taṣdīḥ	Ar.: Onaylama, doğrulama
ṭ. it-	(1) 162a/11
ṭasma (bk. taṣma)	(1): Tasma, dilinmiş kayış 154a/8

taşma (bk. **taşma**) (1) Tasma, dilinmiş kayış 233a/3
taşnif Ar.: Sınıflama, bölümlenme; eser ve kitap haline getirme
 t. it- (2) 48b/1, 49a/4
taşrih Ar. (1): Açık açık söyleme, söylenme; bildirme, bildirilme 8a/10
 t.-ile (1) 43a/9
taş (8): Taş, kaya parçası 89b/11, 90a/6, 98b/6, 102a/14, 205b/8, 205b/10, 238a/13, 294a/7
 t.-dan (2) 170a/3, 231a/10
 t.-ı (1) 78b/5
 t.-ıdur (1) 78b/8
 t.-ıla (2) 100a/13, 205b/7
 t.-ıyla (1) 78b/9
 t.-la (1) 215a/15
 t.-lar (5) 41b/15, 41b/15, 45a/4, 100a/1, 205b/9
 t.-a ur- (1) 215a/12
 t.-dan ol- (2) 105a/13, 236b/8
taşak : Erkeklik bezi
 t.-ları (2) 182a/11, 182a/11
taşaksuz (1): Erkeklik bezi olmayan 287a/10
taşı- : Taşımak
 t.-yan (1) 230b/4
taşıyıcı (1): Bir şey taşıyan, taşıyıcı 230b/4
taşra (12) Dış, dışarı 19b/10, 102a/1, 133b/9, 136a/15, 138a/10, 166b/8, 167b/4, 184a/3, 215b/2, 230a/4, 231b/15, 305b/8
 t.-sı (1) 46a/7
 t.-sin (1) 136b/1
taş Ar. (3): Leğen 226b/10, 234b/4, 245b/1
tat- : Tatmak, tadına bakmak
 t.-mış (1) 160a/7
 t.-sa (1) 306a/14
tatlu (bk. **datlu**, **datlı**) (7): Tatlı, tadı güzel olan 89b/1, 90b/6, 97a/2, 117b/5, 188a/4, 207a/4, 225a/13
 t.-sa (1) 112a/13
 t.-sı (2) 119a/5, 124b/14
 t. ol- (2) 89b/15, 96a/9

taṭvil Ar. : Uzatma, uzatılma
 t.-den (1) 38a/8
ṭā'ūn Ar. (5): Veba hastalığı 46b/6, 131b/1, 167b/5, 288b/8, 291b/11
 t.-dur (4) 79b/9, 204b/14, 206b/14, 285b/7
 t.-ıla (2) 46b/6, 288b/9
ṭavāf Ar.: Etrafını dolaşma; Kâbe'nin etrafını dolaşarak ziyaret etme
 t.-da (1) 276a/13
 t. eyle- (2) 92b/8, 277b/7
 t. it- (8) 92b/7, 155b/13, 198b/8, 276a/12, 277a/15, 277b/2, 277b/3, 277b/6, 299a/1, 308a/3
ṭavar (3): Dört ayaklı çiftlik hayvanı; binek hayvanı 104a/8, 212a/7, 229b/6
 t.-a (2) 215a/6, 237b/2
 t.-ı (1) 194a/8
ṭavāşī Ar. (1): Harem ağası 135b/1
ṭavāyif Ar. (2): Tayfalar, gürûhlar, kalabalıklar 34b/15, 141b/6
ṭavil Ar.: Uzun
 t.-ile (2) 214b/14, 305a/14
 t.-ül- 'ömr ol- (1) 130b/7
ta'vîz Ar.: Nazara ve başka kötülüklere karşı takılan muska
 t.-bend ol- (1) 246b/11
ṭavḳ Ar. (4): Gerdanlık 243b/6, 234b/8, 243b/9, 243b/10
ṭavr Ar. (1): Hâl, gidiş 13a/10
 t.-ından (1) 68b/2
ṭavşan (1): Tavşan 149a/10
ṭavşancıl (2): Çoğu tavşan avlamakla beslenen kartal, akbaba gibi yırtıcı kuşlara verilen ad 153b/3, 153b/14
 t.-a (1) 153b/7
tavuk (7): Tavuk 136a/13, 137a/2, 137a/4, 137a/5, 137a/6, 159a/7, 235b/3
ṭavul (1): Davul 205a/14

- ṭāvus** (bk. **ṭāvūs**) Ar. (6): Tavus kuşu
137a/4, 140a/1, 140a/2,
140a/3, 140a/5, 283a/9
- ṭāvūs** (bk. **ṭāvus**) Ar. (3): Tavus kuşu
140a/1, 140a/9, 190a/6
- ṭ.-a** (1) 140a/8
- ṭāvuset** Ar. (1): Dişi tavus
140a/2
- tavzih** Ar.: Açıklama,
aydınlatma
- t.-ile** (1) 48b/2
- t.-i hāmil ol-** (1) 95a/7
- ṭayālīsān** Ar. (1): Başa sarılan
sarıkların omuzlar
üzerine salıverilen uçları
253b/7
- ṭ.-uñ** (1) 253b/3
- ṭayan-** : Dayanmak; bir şeye
yaslanmak
- ṭ.-a** (1) 175b/8
- ṭ.-up otur-** (1) 279b/5
- ṭ.-ur** (1) 124a/4
- ṭayerān** Ar. (1): Uçma 216b/13
- ṭayı** (1): Dayı 172a/15
- ṭ.-lar** (1) 201a/14
- ṭ.-lardur** (1) 172a/15
- ṭ.-sı** (1) 300b/2
- ṭayın-** : Kaymak, sürçmek
- ṭ.-dı** (1) 109a/2
- ṭ.-mıṣ** (1) 306a/5
- tāyib** Ar.: Tevbe eden
- t. ol-** (3) 204a/8, 233b/11,
293b/12
- ṭayif** Ar. : Tavaf eden, etrafını
dolaşan, dönen
- ṭ.-lerden** (1) 276a/13
- ṭayife** (bk. **ṭāife**) Ar. : Bölük, takım,
gürûh; kavim, kabile
- ṭ.-nūñ** (2) 35a/12, 229a/7
- ta'yīn** Ar. (1): Ayırma, belli
etme 266b/2
- t.-inde** (1) 69b/9
- t. it-** (1) 223a/11
- ṭayır** Ar. (2): Uçucu, uçan;
kuş 23b/3, 140b/3
- ṭaylasān** Ar. (3): Başa sarılan
sarığın omuzlar üzerine
salıverilen ucu; başa ve
boyna sarılan şal
248a/5, 253b/2, 302b/1
- ṭayr** Ar. (2): Kuş 153a/2,
155a/8
- ṭayṭūy** طيطوي (4): Bir kuş adı 140b/5,
140b/6, 140b/12,
140b/12
- ṭayyān** Ar. (1): Balçıkla sıva
yapan, sıvacı 226b/8
- ṭayyār** Ar. (3): Uçucu, uçan ;
kuşçu 147b/14, 148a/1,
234b/4
- ṭayyarān** : Uçucular, uçanlar
- ṭ. it-** (1) 144a/9
- ṭayyib** Ar. (8): İyi, güzel, hoş
19b/5, 110a/11,
126b/4, 145b/2, 145b/2,
160b/13, 188a/4,
228b/8
- ṭ.-dür** (2) 116a/4, 167a/14
- ṭ.-ile** (1) 259b/3
- ṭ.-leri** (1) 259b/2
- ṭayyibāt** Ar.: İyi, güzel işler ve
hareketler
- ṭ.-ı dünyāviyye ol-** (1) 252a/14
- ṭayyibe** Ar. (2): İyi, güzel, hoş
157a/13, 160b/5
- ṭ.-dür** (3) 89b/1, 160b/2,
160b/3
- ṭ.-si** (1) 294b/5
- ṭ.-ye** (1) 98a/3
- ṭayza** : Teyze
- ṭ.-sı** (1) 300b/2
- taẓarru'** Ar. (1): Kendini
alçaltarak yalvarma
78a/2
- t.-dan** (1) 78b/8
- t.-dur** (1) 69a/7
- t. it-** (1) 186a/15, 220a/2
- tāze** Far. (5): Taze, körpe,
genç 117b/10, 152b/12,
159b/3, 258b/3, 291b/8
- ta'zīm** Ar. (1): Ululama, büyük
sayma; saygı gösterme,
ikram etme 279b/13
- ta'zīmen** Ar. (1): Hürmet ve
ikram ederek 253a/15
- ta'ziye** Ar. (1): Caferî
mezhebinde olanların
Muharrem ayında
yaptıkları mâtem
merasimi 213a/3
- taẓyī'** Ar. (1): Bırakıp
kaybetme, kaybına
sebepl olma 301b/12
- te'** Ar. (1): Arap alfabesin-
deki "t" harfi 7a/10

te'ākūs	Ar.: Bir şeyin ters şekle gelmesi, olayı	tecessüd	Ar.: Gövdeleme, gövde peyda etme
t.-i	(1) 46b/5	t. bağla-	(1) 254b/14
tebahtur	Ar. (1): Nazlı ve gururlu yürüyüş 213a/2	te'cıl	Ar. (1): Sonraya bırakma, geciktirme 64b/11
tebāreke	Ar. (2): "Mübarek etsin!" anlamında bir söz 20b/5, 22a/4	tecliye	Ar. (2): Sonraya bırakma 27b/14, 127b/13
teberzin	Ar. (1): Eyere asılan küçük savaş baltası 207a/5	tecribe	Ar. (3): Tecrübe, deneme; görgü; görmüş geçirmişlik 15b/8, 37b/1, 49b/15
tebessüm	Ar. (1): Gülümseme 46b/4	t.-lerüm	(1) 260b/6
t. it-	(2) 186b/9, 258b/1, 261a/3	t. it-	(3) 256a/7, 295b/12, 299a/8
te'bid	Ar.: Ebedileştirme, sonsuzlaştırma	tecsid	Ar. (1): Vücuda getirme, cisimlendirme 59b/4
t. eyle-	(1) 3a/13	t.-üñ	(1) 59b/13
tecāvüz	Ar.: Ötesine geçme, sınırı aşma	t.-içün	(1) 59b/6
t. it-	(1) 274a/6	tecvîd	Ar. (1): Kur'an'ı usûlüne bağlı olarak okuma 200a/4
tecdîd	Ar.: Yenileme, yenilenme, tazelenme	tedārūk	Ar. (1): Tedarik, hazırlama, ele geçirme 72a/11
t.-i nikāh	it- (1) 257a/7	t.-i	(1) 84b/12
t. it-	(3) 102a/3, 102a/5, 104b/6	t. it-	(2) 72a/10, 83a/2
tecelli	Ar. (20): Görünme, belirme; kader, talih; Allah nuruna nail olma 27b/15, 28b/10, 74a/1, 74b/6, 84b/7, 84b/8, 84b/12, 268b/4, 269a/15, 270a/4, 271b/10, 273b/5, 273b/5, 274a/1, 274a/13, 274b/10, 274b/12, 275a/1, 275a/4, 277b/15	tedbîr	Ar. (6): Önlem, kötülüklerden korunma ve iyilikleri sağlama için tutulan yol 48a/13, 54a/8, 141b/5, 150b/15, 157b/6, 240b/13
t.-si	(3) 68b/4, 68b/12, 78a/7	t.-dedür	(1) 54a/5
t.-ye	(2) 271b/5, 275a/6	t.-dür	(2) 149a/12, 236b/3
t. it-	(4) 28a/7, 72a/10, 269b/3, 271b/4	t.-idür	(2) 103a/3, 106b/6
t. ol-	(1) 270a/2	t.-ine	(2) 8b/2, 29b/13
tecelliyât	Ar. (3): Tecelliler 245b/15, 246a/1, 246a/2	t. it-	(2) 67a/7, 257a/4
tecerrüd	Ar. (2): Soyunma, çıplak olma; her şeyden boş olma; her şeyden uzak olma; her şeyden vazgeçip Allah'a yönelme 213b/6, 272b/10	t. ol-	(1) 296b/9
t.-idür	(1) 207a/4	tedbirât	Ar. (2): Tedbirler, yollar, çareler 173a/7, 173a/8
t. bul-	(1) 278a/3	tedelli	Ar. (1): Sarkmak, asılmak 212b/15
		tederrüc	Ar. (3): Derece derece, adım adım ilerleme 136b/1, 136b/3, 136b/3
		te'dîb	Ar. (1): Edeplendirme, edeplendirilme; terbiye etme; haddini bildirme 216b/11
		t.-e	(1) 216b/9
		t. it-	(2) 176b/7, 230a/7

tedrüc	Ar. (1): Sülün 151b/14	t. ol-	(3) 114b/7, 126b/14, 257b/4
tedvîn	Ar.: Kitap haline getirme	tefvîz	Ar.: İhale etme, dağıtma, verme
t.-e	(1) 2b/8	t. ol-	(1) 253b/2
t. ol-	(1) 3b/10	tehāvün	Ar. (2): Önemsememe, ağır davranma, hafifseme 213b/15, 286b/2
te'emmül	Ar. (3): İyice, etraflıca düşünme 26b/13, 44a/12, 282b/12	tehdîd	Ar. (1): Gözdağı, birinin gözünü korkutma 73a/4 (1) 92a/12
t. eyle-	(2) 31b/15, 44a/4	t.-e	teheccüd
t. it-	(2) 53a/3, 57a/15	Ar.: Gece uyanıp namaz kılma, gece namazı	t.-de
te'ennî	Ar.: Yavaş hareket etme: ilerisini düşünerek acelesiz, dikkatli davranma	t.-ile	(1) 54a/15
t.-yle	(1) 29b/1	teheddüd	Ar. (1): Aşağılanmak, hor görülmek, alçaklanmak 213b/14
t. it-	(1) 31b/14	tehennüt	Ar. (1): Yenilmek; korkuya kapılmak 214a/2
te'essüf	Ar.: Eseflenme, kederlenme, tasalanma	tehevvür	Ar.: Öfkelenme, köpürme
t. it-	(2) 50a/7, 279a/3	t. it-	(1) 129b/13
tefaḫḫud	Ar.: Arayıp sorma, arayıp sorulma	te'ḥîr	Ar.: Sonraya bırakma, geciktirme
t. eyle-	(1) 229a/7, 229a/8, 229a/9	t.-ler göster-	(1) 2b/8
t. it-	(1) 229a/6	t. göster-	(1) 2b/9
teferruḫ	Ar.: Ayrılma, dağılma	t. ol-	(1) 217b/4
t.-dur	(1) 235a/11	tehlûke	Ar.: Tehlike, bir şeyin veya kişinin güvenliğini tehdit eden durum
tefe''ül	Ar. (4): Hayra yorma, uğur sayma; fal açma, fala bakma 4a/9, 18a/5, 19b/3, 19b/6	t.-ye atmış ol-	(1) 298b/8
t.-dendür	(2) 19a/9, 19b/3	teḫârüb	Ar. (2): İki şeyin birbirine yakın olma hâli 16a/4, 16a/7
t. eyle-	(4) 17b/2, 18b/1, 18b/4, 18b/6	teḫâ'üd	Ar.: Karşılıklı oturma
t. it-	(5) 17b/4, 18a/10, 18b/13, 19b/8, 91b/8	t. it-	(1) 289b/8
tefriḫ	Ar.: Ayırma, seçme, ayırdetme	tekbîr	Ar.: Allah'ı ululama; Allah'ın büyüklüğünü anarak "Allah büyüktür!" anlamında "Allahu ekber" demek
t. bul-	(1) 135b/12	t. eyle-	(1) 193b/3
tefriḫa	Ar. (1): Ayrılma, ayrılık; bozuşma 141a/7	t. okı-	(1) 244a/4
t.-dan	(1) 307b/11	tekebbür	Ar. (1): Büyükleme, kibirlenme 250b/12
t. it-	(1) 238a/7	tekellüm	Ar. (1): Konuşma, söyleme 241a/2
t. vir-	(2) 204b/4, 238a/4	t. it-	(1) 51b/1
tefsîr	Ar. (1): Yorum; Kur'ân'ın anlam bakımından yorumu 77b/12	teklîf	Ar. (1): Teklif, isteme, önerme 74a/8
t.-inde	(3) 33a/1, 116a/1, 273a/6	t.-i mälâyutâḫ eyle-	(1) 235b/15
t. it-	(5) 58b/10, 58a/11, 59a/7, 194a/2, 246a/7		
t. ol-	(1) 113a/11, 118b/14		
teftîş	Ar.: Sorup soruşturma; muayene		
t. it-	(1) 221b/7		

t. ol-	(1) 26a/10
teklifât	Ar. (1): Teklifler, öneriler 268b/4
teklifsüz	Ar.+T.: İstemeden, önerilmeden
t. ol-	(1) 74a/12
tekmil	Ar. (2): Bitirme, bitirilme, tamamlanma; tam, eksiksiz 62a/2, 62a/3
t. it-	(3) 61b/7, 61b/7, 62a/4
tekne	(1): Tekne, ağaçtan yapılan taşıma aracı; denizci taşıtı 238a/4
t.-mden	(1) 86b/11
t.-si	(1) 236b/12
tekrâr	Ar. (6): Yine, bir daha, yeniden, bir defa daha; ikileme 140a/11, 185a/4, 234a/13, 234a/15, 265b/13, 301a/9
t.-lar	(1) 234a/15
t. it-	(1) 269a/3
tekrîm	Ar.: Saygı gösterme, ululama
t. it-	(1) 1b/2
tekyelen-	: Dayanmak, yaslanmak
t.-miş	(1) 307a/9
tekzîb	Ar.: Yalanlama, yalan olduğunu söyleme
t. it-	(1) 145a/2
telaffuz	Ar. (1): Söyleyiş, söyleniş 19b/10
telbis	Ar.: Ayıbını, kusurunu örtterek bir şeyi sahtelendirme; aldatma, oyun
t.-dür	(1) 10b/11
t.-inden	(1) 255a/13
t.-i hâk itmiş ol-	(1) 97a/11
t. it-	(1) 261a/6
t. ol-	(2) 256b/9, 303b/13
telbiye	Ar.: Hac esnasında haccıların "lebbeyk Allahümme lebbeyk..." demesi
t. it-	(2) 198b/9, 198b/10
telh	Ar. (1): Acı 91b/14
te'lîf	Ar. (2): Kitap, eser yazma; yazılmış eser 167a/3, 308a/13
t.-e	(1) 2b/8
t. it-	(1) 226a/12

telmîz	Ar. (1): Öğrenci, talebe, çıkarak 33a/8
temâşıl	Ar. (1): Suretler, resimler, semboller 201b/15
temâşâ	Far.: Bakıp seyretme, gezme
t.-dan	(1) 272b/12
t.-lar	(1) 271a/7
t.-ya	(1) 272b/13
t. it-	(1) 271a/8
t.-lar it-	(1) 271a/7
tema'ttîl	Ar. (1): Gerinme, vücutta duyulan ağırlıktan dolayı gerinme 214a/1
temeddün	Ar.: Medenî olma, uygarlaşma
t. it-	(1) 139a/6
temelluk	Ar. (2): Yaltaklanma, dalkavukluk 148a/15, 213b/4
t. it-	(3) 151a/2, 127a/14, 127b/11
temennâ	Ar.: Eli başa götürerek verilen selâm
t. it-	(1) 161a/9
temennî	Ar.: Dileme, dilek, istek
t. it-	(2) 52a/9, 97b/4
temerttiyyeb	تمرطيب : ?
t.-dür	(1) 144b/11
temessük	Ar.: Tutunma, sarılma
t.-dür	(1) 95a/2
t. it-	(1) 104b/11
temeşşül	Ar. (2): Bir şekil ve surete girme, cisimlenme; benzeşme 261a/13, 304b/11
t.-dür	(1) 261a/13
t.-i	(2) 8b/14, 72b/8
t. ol-	(1) 261a/14
temettu'	Ar.: Kâr etme, kazanma; kâr, fayda
t. it-	(1) 245a/6
temettu'ât	Ar.: Kârlar, kazançlar
t.-indan	(1) 245a/6
temhîş	Ar. (1): Tecrübe etme, imtihan etme 124a/13
temîz	Ar.: Temiz
t. it-	(1) 230a/15
t. ol-	(1) 132b/15
temîme	Ar.: Nazar boncuğu, nazarlık
t. it-	(1) 216a/2

temlik	Ar.: Mülk olarak verme
t. it-	(1) 302a/7
temr	Ar. (1): Hurma 162b/1
temşil	Ar. (1): Örnek;
	benzetme 8a/10
t.-de	(1) 45b/4
t. ol-	(1) 72b/4
temteme	Ar. (1): Kekemelik;
	pelteklik 285b/3
ten	Far. (1): İnsan
	vücudunun dış yüzü;
	gövde, vücut, beden
	222a/4
t.-inde	(1) 147b/15
tenāsüb	Ar. (1): Uyuma,
	uygunluk; yakışma,
	birbirini tutma 135b/2
tenāvül	Ar. (1): Alıp yeme,
	alınıp yenilme 89a/14
t. it-	(2) 95a/4, 95a/5
tenbîh	Ar. (1): Uyarma, uyarı;
	tekrar tekrar hatırlatma
	278b/2
t. eyle-	(1) 39a/13
t. it-	(1) 219b/12
t. ol-	(1) 257b/7
tenbîhât	Ar. (1): Tenbihler,
	uyarılar, hatırlatmalar
	74a/14
ten-dürüst	Far.: Vücudu sağlam,
	sağlam, kuvvetli
t. ol-	(1) 168a/6
tenefe	Ar. (1): Küçük halı
	234b/9
teneffür	Ar.: İğrenme, tiksınme;
	soğuma
t. it-	(1) 219b/12
teneffüs	Ar.: Nefes alma
t. it-	(1) 257a/15
tenevvür	Ar. (1): Nurlanma,
	parlama, ışıldama
	213b/11
tenezzül	Ar.: Gönül alçaklığı,
	kibirsizlik; inme, düşme
t.-leri	(3) 35a/13, 35b/2,
	49b/11
tengrîlik(ğ)	: Tanrılık; mükemmellik
t.(ğ)-ın	(1) 68a/15
t.(ğ)-ını	(1) 68b/6
tenhâ	Ar. (1): Yalnız, tek
	222a/4
tenîn	Ar. (1): Pek büyük
	yılan, ejderha 130a/9

te'nîş	Ar. : Bir kelimeyi
	müennes (dişi) kılma,
	kılınma
t.-ile	(1) 7a/10
tenkîh	Ar. (1): Bir şeyin fazla
	ve lüzumsuz kısımlarını
	çıkartıp düzeltme 95a/7
tennūr	Ar. (1): Fırın; tandır
	84b/15
t.-a	(1) 85a/2
t.-ı	(1) 84b/13
t.-ında	(1) 79b/3
tenvîr	Ar.: Işıklandırma,
	aydınlama
t. eyle-	(1) 3a613
tenzil	Ar.: İndirme, aşağı
	düşürme
t.-de	(1) 271a/10
t. it-	(1) 260a/2
ter (bk. der)	: Yaş, ıslak,
	rutubetli
t.-dür	(1) 52b/13
terakķi	Ar.: Yukarı kalkma,
	yükselme; ilerleme
t.-leri	(2) 35a/13, 35a/15
t. it-	(1) 98a/14
terāzū	Far. (3): Terazî, ölçü
	âleti 234a/5, 235b/1,
	238a/7
t.-nuñ	(1) 238a/11
t.-ya	(1) 238a/12
t.-da	(1) 204a/13
t.-dur	(1) 234a/5
terbiyet	Ar.: Alıştırma; eğitim;
	besleyip büyütme;
	koruma
t.-ile	(3) 98a/3, 111b/6,
	122a/14
t. it-	(7) 117b/7, 122a/14,
	179a/1, 206a/12,
	213a/14, 276a/3, 276a/3
t. ol-	(1) 103b/3
tercîh	Ar.: Üstün tutma, daha
	çok beğenme
t.-i ercūha it-	(1) 230b/9
t. it-	(7) 68a/10, 68a/10,
	112a/15, 224a/15,
	224b/1, 225b/9, 226a/8
tercūmān	Ar. : Tercüman, çevirici
t.-ıdur	(1) 171b/15
tereddūd	Ar.: Kararsızlık,
	duraksama
t. it-	(1) 253b/12

tereke	Ar. : Ölen kimsenin bıraktığı şey	t.-e	(2) 112b/5, 112b/6
t.-sidür	(1) 111a/1	t. it-	(3) 58a/9, 93a/1, 93a/2, 99a/14
terengübün	(Ar. terencübün) (1): Kudret helvası 162a/15	t. okı-	(1) 218a/9
terk	Ar. (1): Bırakma, bırakılma, vazgeçme, vazgeçilme; ihmâl 125a/8	t. oku-	(1) 197a/8
t.-ine	(1) 109b/12	teselli	Ar.: Avutma, avundurma
t. it-	(22) 26b/1, 74a/11, 104a/3, 108b/13, 112b/2, 113a/3, 127b/12, 150b/3, 191a/6, 192b/8, 196a/11, 197b/10, 197b/10, 217a/14, 222b/15, 230a/14, 240b/10, 258a/10, 266b/6, 292a/11, 304a/12, 306a/5	t.-i hüüm it-	(1) 236b/12
t. itmiş ol-	(3) 171a/6, 200b/15, 301b/14	tesfih	Ar.: Sefil görme, sefil sayma
t.-i ferâyiz it-	(1) 241b/2	t. it-	(1) 262b/1
t.-i şalâvât it-	(4) 125a/8, 194a/11, 204a/6, 215a/12	teshîr	Ar. : Büyüleme, aldatma
t.-i şalâvât-ı farîzâ it-	(1) 242a/11	t.-ine	(1) 146a/7
t.-i şavm it-	(1) 125a/8	te'sîr	Ar.: İşleme, dokunma, içe işleme
terklb	Ar. (2): Bir kaç şeyi birleştirip karışık bir şey meydana getirme 273a/10, 273a/5	t. it-	(1) 80b/2
t.-ile	(2) 9b/10, 10a/13	tesklñ	Ar. (1): Sakin kılma, yatıştırma, yatıştırılma 224b/13
t. it-	(1) 226a/3	teslîm	Ar. (2): Bir emaneti yerine verme; hakikat olduğunu söyleme; kendini Allah'ın kaderine bırakma 131b/11, 279b/14
ters	: Hayvan pisliği (1) 133a/6	t. it-	(9) 25b/14, 30b/13, 59a/3, 194b/10, 219a/5, 251a/11, 292a/5, 294a/5, 298b/8
tertîb	Ar. (1): Dizme, sıralama, hazırlama; sıra, dizi, düzen 116a/2	t. ol-	(1) 225a/4
t.-idür	(1) 69a/5	tesmiye	Ar.: Ad koyma, adlandırma, isim verme
t.-ince	(9) 4b/15, 5a/2, 5b/1, 5b/3, 5b/6, 126b/13, 211a/11, 222a/12, 230b/8	t. eyle-	(2) 45a/12, 45a/13
t. ol-	(1) 3b/13	t. it-	(1) 201b/1, 213a/7
tesâkuṭ	Ar.: Birbiri ardına düşme (1) 63b/4	t. ol-	(1) 95a/13
t. it-	(1) 63b/4	tesvîd	Ar.: Müsvedde yapma, karalama
tesbîḥ	Ar. (4): "Sübhânallah" kelimesini söyleyerek Allah'a ta'zîm etme 30a/8, 112b/4, 177a/3, 195b/14	t. it-	(1) 3b/3
		tesvîf	Ar. : Geciktirme, atlatma
		t.-ler	(1) 2b/8
		teşbîḥ	Ar.: Benzetme, benzetilme
		t. ol-	(9) 114b/14, 173a/6, 181b/1, 181b/2, 181b/2, 181b/3, 181b/3, 181b/4, 181b/6
		t. it-	(3) 114b/9, 115a/1, 126b/15
		teşebbüh	Ar. (1): Benzeme, andırma; kendini benzetmeye özenme 249b/3
		t. it-	(1) 213b/15

teşehhüd	Ar. : Namazda oturarak "ettehiyyâtü" duasını okuma		
t.-e otur-	(1) 193a/2	t.-dür	(4) 266a/14, 293b/13, 297a/14, 297b/11
teşeyyüt	تشيت (1): ? 225a/7	t.-nüñ	(1) 101b/13
teşhîş	Ar. (1): Ayırma, seçme, farketme, tanıma 59b/4	t.-si	(1) 138b/2
t. it-	(1) 166a/9	t.-ye	(2) 78a/2, 214b/9
t. ol-	(1) 9a/9	t.-yle	(1) 194a/10
teşrif	Ar. : Gelmeyle bir yere şeref verme, gelme; gitme	t. it-	(37) 81a/15, 103a/1, 106a/3, 118a/3, 137b/4, 164b/7, 189a/5, 189a/6, 192b/9, 192b/12, 197b/8, 199b/14, 201a/1, 201a/12, 209b/4, 212a/1, 214a/3, 228a/4, 240b/10, 249a/14, 249a/14, 249b/1, 249b/13, 253b/15, 257a/8, 286a/13, 286b/1, 287a/15, 288b/3, 290b/7, 293b/9, 293b/11, 295a/12, 297a/15, 298b/9, 306b/5, 307b/6
t.-ler vir-	(1) 167a/2	t. eyle-	(7) 168a/13, 188a/3, 188a/5, 188a/6, 188a/11, 209a/15, 281b/11
teşrih	: Açma, yayma, etrafıyla şerhetme, edilme	t. kıl-	(2) 187a/4, 217b/7
t.-de	(1) 115b/12	tevbesüz	Ar.+T. (1): Tevbe etmemiş halde olma 281b/2
teşviş	: Karıştırma, karmakarışık etme	tevcih	Ar. (1): Mânâ verme, yorumlama 25b/1
t.-den	(1) 25a/2	teveccüh	Ar.: Çevrilme, yönelme, doğrulma; bir yere doğru hareket etme; güler yüz gösterme, yakınlık duyma; hoşlanma, sevgi
teşyi'	Ar. (1): Selâmetleme, uğurlama 109a/1	t.-de	(1) 100b/10
t. it-	(1) 253a/10	t. it-	(6) 80b/1, 127b/6, 129a/7, 260b/14, 261a/7, 277b/5
teţābuk	Ar. (1): Uyuma, uygun gelme, uygun düşme 89b/3	tevehhüm	Ar.: Kurma, kuruntuya düşme, vehimlenme
teţavvū'	Ar. (2): Farz olmayan ibadette bulunma 192b/11, 197b/15	t. it-	(1) 24b/11
tevābī'	Ar. : Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları; bir kimsenin mesleğini tutanlar, fikir bakımından ona bağlı olanlar	tevekkül	Ar.: İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma
t.-e	(1) 245a/4	t. it-	(2) 100a/9, 113a/13
t.-i	(1) 143b/15	t. üzerine ol-	(1) 92b/2
t.-inüñ	(1) 100a/2	tevellüd	Ar.: Doğma; doğum
tevakku'	Ar.: Bekleme, umma, umulma; arzu etme, isteme		
t. it-	(1) 55b/14		
tevakıkf	Ar.: Durma, eğlenme, bekleme		
t. it-	(1) 30b/8		
tevārī	Ar. (1): Bir şeyin arkasına saklanıp görünmez olma, gizlenme 213b/5		
tevāzu'	Ar. (1): Alçakgönüllülük gösterme 215b/8		
t.-dur	(1) 219b/2		
tevbe	Ar. (3): Tövbe, işlenmiş bir günâh veya suçun bir		

t.-i	(1) 62a/7
tevfik	Ar. (2): Uydurma, uydurulma, uygunlaştırma; Allah'ın yardımına kavuşma 272b/4, 272b/8
t.-süz	(1) 83b/15
t. vir-	(1) 63a/10
tevhid	Ar. (4): Bir kılma, bir etme, birleştirme, bir sayma; Allah'ın birliğine inanma 74a/1, 74a/2, 196b/4, 272b/1
t.-i gemi ol-	(1) 95b/9
t. idenlerden ol-	(1) 195b/8
t. it-	(2) 191a/3, 250b/5
te'vil	Ar. (29): Söze ayrı mânâ vermeye kalkışma, yorumlama 1b/7, 24a/10, 44a/4, 47a/6, 49b/7, 50b/9, 71b/8
t.-de	(13) 104a/2, 105b/7, 112b/4, 117b/1, 117b/15, 118a/7, 119b/1, 143a/1, 153a/1, 201a/7, 243a/9, 283b/8, 293b/5
t.-den	(1) 83a/10
t.-e	(9) 16a/12, 34b/10, 34b/13, 34b/15, 35a/2, 35a/8, 35a/13, 35a/14, 35b/2
t.-i	(22) 31b/4, 36b/2, 60b/2, 62b/11, 67b/11, 77b/5, 78a/12, 82a/9, 89b/2, 92b/12, 95a/2, 98a/12, 101a/2, 102a/15, 106a/5, 108b/14, 117b/3, 128b/11, 134b/11, 153a/13, 263b/1, 285a/6
t.-ile	(1) 36b/10
t.-in	(1) 2a/10
t.-inde	(4) 36b/8, 54b/12, 74b/5, 145b/14
t.-indedür	(2) 50a/10, 62b/14
t.-inden	(3) 48a/15, 73a/3, 106a/5
t.-ine	(3) 2a/15, 49a/8, 101a/2
t.-ini	(1) 2a/7
t.-inüñ	(2) 55a/12, 71b/13
t.-üñ	(2) 46b/11, 47b/11

t. it-	(36) 33a/10, 26b/13, 29a/15, 47b/13, 47b/15, 49a/10, 49b/1, 53b/13, 54b/9, 57b/14, 70b/11, 71b/12, 71b/12, 71b/14, 76b/10, 83a/9, 83a/10, 83a/11, 83b/1, 89a/15, 90b/12, 91b/6, 91b/6, 101b/6, 115b/7, 116b/9, 127b/9, 129a/12, 142a/14, 144b/14, 144b/14, 145b/5, 147b/6, 151a/5, 156a/13, 244a/6
t. ol-	(31) 19a/15, 24b/9, 26a/5, 34b/3, 44b/5, 46b/2, 49b/6, 49b/7, 55a/13, 70b/14, 94b/15, 100b/7, 104a/10, 106a/4, 129b/9, 130b/4, 130b/9, 135b/11, 135b/13, 140a/4, 140b/12, 142a/6, 142b/11, 142b/12, 144b/8, 153a/12, 158b/7, 158b/7, 158b/8, 177b/15, 186b/11
t. eyle-	(4) 24a/15, 44a/11, 44a/12, 90a/4
te'vilât	: Sözü çevirmeler, söze ayrı mânâ vermeye kalkışmalar
t.-uñı	(1) 54b/6
tevkit	Ar.: Vakti, saati belli etme
t. ol-	(1) 53a/9
tevlid	Ar. : Doğurma, doğrulma; doğurtma
t.-ile	(1) 115b/14
tevsi'	Ar.: Genişletme, genişletilme
t. it-	(1) 256b/5
tevveb	Ar. (1): Tevse etmek 214a/3
te'yid	Ar.: Kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme, sağlamlaştırma; doğrulama, destekleme
t. eyle-	(1) 3a/12
t. it-	(1) 274b/9
teysir	Ar. : Kolaylaştırma, kolaylaştırılma
t.-içün	(1) 35b/14
tez (bk. tiz)	: Çabuk, süratlı

- t. geç- (1) 41a/7
tezād Ar. (1): Birbirinin zıd olma, birbirinin aksi olma; terslik, aksilik 255a/10
- tezāyüd** Ar. (1): Sıkışma; çoğalma, artma 252b/11
- tezcek** Far. + T. (2): Çabucak, çabuk olarak 15b/7, 37b/2
- tezelzül** Ar.: Sarsıntı, sarsılma, sallanma
- t.-den (1) 100b/8
tezevvüc Ar. (2): Zevce edinme, evlenme 213a/8, 288a/4
- t.-e (2) 75a/1, 246b/13
t.-i (1) 62a/9
t.-içün (1) 293b/15
t.-inden (4) 62a/5, 62a/6, 62a/7, 62a/9
- tezkiye** Ar. (1): Temiz etme, temize çıkarma, aklama 213b/2
- tezvîc** Ar.: Kocaya verme, evlendirme
- t.-ile (1) 250b/7
t. it- (1) 200a/10
tezvîr Ar. (1): Yalan dolan; ara bozmak ve özellikle fenalık kasdıyla yapılan dedikodu 151a/5
- tezyîn** Ar.: Süsleme, süslenme
- t. it- (2) 223b/1, 224a/7
tı Ar. (1): Arap alfabesinde tı harfi 140a/10
- tıb(b)** Ar. (1): Hekimlik, doktorluk 265a/13
- t.-dur (1) 265a/4
tıfl Ar. (1): Küçük çocuk 164b/3
- t.-iken (2) 117a/6, 125b/4
tıhāl Ar. (1): Dalak 180a/2
- tılağ(ğ)** : Dılcık, bızır
- t.(ğ)-ı (1) 182a/3
t.(ğ)-ın (2) 182a/3, 182a/4
- tırāş** Far.: Tıraş; sakal, bıyık gibi şeyleri kesme
- t. it- (2) 140a/14, 169a/13
kalem t. (1) 239b/9
- tırmalamak** (2): Tırmalamak 148a/13, 214b/10
- tırnağ(ğ)** (bk. **dırnağ**) : Tırnak
- t.(ğ)-ı (1) 133a/4
- t.(ğ)-ın (1) 176b/15
t.-ları (1) 288b/11
t.(ğ)-ı ol- (1) 288b/10
- tıb** Ar. (10): Güzel koku; güzel kokusu için sürülen nesne 16b/14, 110a/5, 110b/1, 116a/5, 124b/4, 185b/7, 188a/5, 212b/1, 237a/12, 265a/13
- t.-ine (1) 186b/2
- tıbn** Ar. (1): Saman 118a/1
- ticārāt** : Ticaretler, alım satımlar
- t.-da (1) 53a/7
- ticāret** Ar. (4): Ticaret, alım-satım 156a/6, 213a/10, 213a/11, 221a/12
- t.-de (3) 96b/4, 165b/15, 166a/1
- t.-dür (6) 121a/12, 126a/11, 160b/8, 161a/4, 187b/2, 218a/2
- t.-e (7) 52b/9, 99a/3, 125b/5, 156b/15, 163b/7, 300b/1, 303a/15
- t.-ile (3) 95b/14, 216a/9, 220b/8
- t.-inde (3) 16b/6, 51b/13, 220b/10
- t. it- (2) 121b/5, 289a/8
- t. seferin it- (1) 121a/5
- tılāvet** Ar. (2): Kur'ân'ı güzel sesle ve usulüne göre okuma, okunma 54a/8, 161b/4
- t.-i (1) 72a/14
t.-ün (1) 54b/1
t. üzre ol- (1) 54b/1
- timsāh** Ar. (2): Timsah 130b/9, 130b/8
- t.-dur (1) 130b/8
- tın** Ar. (2): İncir 113b/10, 113b/14
- tiryāk** Ar. (1): Zehirlenmelere ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun; panzehir 295a/2
- t. bul- (1) 295a/4
- tıs'ın** Ar. (1): Doksan sayısı
- t. ol- (1) 308a/12
- tiz** (bk. **tez**) Far. (9): Tez, çabuk 16b/9, 17a/3, 17a/8, 20a/14, 36b/11, 97b/4,

- 247a/11, 253b/10,
291b/7
t. ol- (1) 36b/13
tızcek (bk. **tızcek**) Far.+T. (22):
Tezcek, çabucak, derhal
37a/3, 74a/5, 86b/15,
103a/10, 133a/5,
136a/11, 145b/4,
150a/14, 154b/2,
157a/1, 157a/1, 164a/5,
166a/13, 167a/6,
189b/7, 205b/14,
221a/1, 240a/10,
241a/2, 243a/7,
287a/10, 303b/11
t.-dür (1) 238b/10
tızcek (bk. **tızcek**) (Far.+T.) (9):
Tezcek, çabucak, derhal
123b/10, 126a/14,
126b/1, 216a/12,
231b/9, 233b/1,
247a/13, 251a/12,
283b/1
toğ- (bk. **doğ-**) : Doğmak
t.-a (61) 51b/12, 99b/8,
114a/9, 116a/10,
117b/10, 125a/14,
125b/3, 130a/4,
139a/15, 141a/14,
142a/6, 147a/7, 149a/8,
152b/10, 153a/3,
154a/13, 162b/10,
166b/15, 169a/5,
170a/2, 171a/14,
173b/7, 175a/12,
175b/3, 178b/12,
180b/2, 181b/8, 182a/3,
182a/14, 186a/6,
189a/6, 189a/13,
189a/13
t.-an (2) 56a/8, 173b/10
t.-ar (11) 19a/1, 30a/5,
37a/7, 37a/11, 52a/2,
52b/11, 55b/1, 56a/8,
56a/9, 57b/8, 64a/10
t.-dı (3) 51b/14, 61b/9,
61b/11
t.-dılar (1) 62a/6
t.-duğı (1) 66a/1
t.-duğından (1) 41a/13
t.-maya (4) 164a/1, 182a/8,
182b/1, 249a/1
t.-mış (5) 55b/15, 56a/6,
56b/6, 56b/7, 64a/12
t.-mışdur (3) 55b/5, 65b/8,
227a/12
t.-sa (1) 57b/7
t.-unca (1) 41a/12
t.-a tür- (1) 15b/5
t.-mış ol- (1) 138b/6
toğan (4): Doğan, yırtıcı bir
kuş 154a/3, 154a/9,
154a/12, 225b/13
t.-dur (1) 154a/15
t.-ı (2) 154a/11,
154a/14
t.-um (1) 154a/13
yir t.-ı (1) 148b/12
toğancı (1): Avcı doğan
yetiştiren veya doğanla
avlanan kimse 204a/1
toğmak : Doğmak
t.-dur (2) 169a/14, 206a/8
t.-ıla (1) 217b/12
toğrı (bk. **toğru**) (2): Gerçek, yalan
olmayan; akla, mantığa
uygun 63a/10, 99a/1
t. it- (1) 238a/13
toğrıl- : Doğrulmak, doğru; düz
hâle gelmek
t.-ur (1) 119b/9
toğrılan- : Doğrulanmak
t.-ur (1) 61a/8
toğru (bk. **toğrı**) (5): Gerçek, yalan
olmayan; akla mantığa
uygun 34b/4, 217a/10,
220a/12, 220a/12,
234b/7
t.-sın (1) 164b/1
toğrul- (bk. **toğrıl-**): Doğrulmak,
düz hâle gelmek
t.-maz (1) 119b/8
toğruluk(ğ) : Doğruluk
t.(ğ)-ıla (1) 99a/1
toğrult(d) : Doğrultmak,
düzleştirmek
t.(d)-ur (1) 119b/8
toğur- : Doğurmak
t.-a (21) 78b/4, 79a/12,
119a/12, 125b/4,
133b/10, 143b/10,
152b/14, 163b/4,
163b/11, 163b/11,
175a/13, 178b/7,
179a/1, 182a/7,
185b/12, 185b/12,
213a/14, 254a/13,
254a/15, 294a/8, 305a/3

- ̇.-asın (2) 164a/9, 164a/13
 ̇.-dı (1) 66b/4
 ̇.-dum (1) 164a/8
 ̇.-maya (1) 169b/6
 ̇.-mış (2) 128a/6, 130b/3
 ̇.-ur (8) 91b/5, 163b/2, 163b/9, 163b/9, 163b/10, 163b/11, 163b/12, 136a/4
- tohm** (bk. **tohum**) Far. (5): Tohum
 115b/1, 115b/1, 115b/4, 115b/8, 115b/13
 t.-lar (1) 109b/13
- tohum** (bk. **tohm**) Far. : Tohum
 t.-lar (1) 4b/14
- toķçı** (1): Dokumacılıkta kumaşı sıkıştırmak iin kullanılan ara, tarak
 237a/8
- toķı-** : Dokumak, dokuma işi yapmak
 t.-sa (2) 221a/14, 237b/6
- toķımaķ** (bk. **doķımaķ**) (2): Dokumak, dokuma yapmak 221a/13, 221a/13
- toķın-** : Dokunmak, dokuma işi yapılmak
 t.-a (1) 248b/10
- toķın-** (bk. **doķın-**, **toķun-**): Dokunmak, deēmek
 t.-maz (1) 237b/2
 t.-sa (1) 206a/7
 t.-ur (3) 31b/2, 172b/12, 204b/8
- toķlık(ē)** : Tokluk
 t.(ē)-a (1) 98b/11
- toķun-** (bk. **doķın-**, **toķın-**): Dokunmak, deēmek
 t.-sa (1) 7b/8
- toķuřma** : Tokuşmak işi
 t.-sı (3) 78b/9, 78b/11, 78b/13
- toķuz** (6): Dokuz sayısı 91b/9, 117b/13, 117b/14, 132a/14, 136a/7, 140a/10
- toķuzıncı** (bk. **toķuzuncı**) (1): Dokuzuncu 20b/13
- toķuzlan kurd** (2): Mayıs beēēi, bok beēēi 132a/14, 136a/7
- toķuzuncı** (bk. **toķuzıncı**) (4): Dokuzuncu, sıra sayıı
- 4a/9, 5a/6, 5b/10, 163a/14
- tol-** : Dolmak
 t.-a (2) 181a/10, 196a/6
- tol-** : Dolmak
 t.-sa (1) 232a/8
- tol-** : İlişmek, sataşmak; dolaşmak
 t.-a (1) 196b/4
 t.-mış (2) 177a/13, 183b/4
- tol-** : Doldurmak
 t.-up (1) 159a/3
- tolmak** (1): Dolmak 91b/8
- tolu** : Dolu, bir yaēıř tr
 t.-dan (1) 271a/14
- tolu** (7): Dolu, boş olmayan 90a/13, 90b/7, 90b/9, 91b/3, 95b/3, 106b/3, 156a/3
 t.-dur (1) 90a/13
- tolucaķ(ē)** (4): ıy, şebnem 77a/11, 77a/13, 77b/5, 77b/14
 t.-dan (1) 77a/10
 t.(ē)-ı (1) 77a/8
 t. ol- (1) 77a/14
- ton** (20): Elbise, kılık kıyafet 149b/1, 201a/6, 204a/5, 213b/9, 221a/15, 222b/9, 248a/4, 248b/5, 248b/6, 248b/7, 248b/8, 248b/12, 248b/15, 249a/2, 249a/11, 249b/2, 249b/12, 267b/5, 301a/2, 304b/12
 t.-a (1) 249b/7
 t.-da (1) 249a/13
 t.-ı (2) 221b/1, 248a/6
 t.-ın (6) 191a/15, 223b/14, 249a/12, 249a/12, 249b/3, 249b/4
 t.-ına (2) 189b/8, 189b/9
 t.-ında (3) 142a/1, 218a/3, 249a/10
 t.-ını (1) 249b/8
 t.-lar (5) 143b/9, 193a/11, 249a/3, 297b/10, 299b/2
 t.-larda (1) 301a/1
 t.-ları (2) 166b/11, 220b/12
 t.-larıdur (1) 231b/8
 t.-larıla (2) 204a/4, 304b/13

t.-ların (1) 296b/6
 t. biç- (1) 189a/1
 t. çek- (1) 222b/9
 t. tokı- (1) 221a/13
toñ- : Donmak
 t.-ar (1) 77b/4
 t.-miş ol- (1) 77a/14
toñmak (1): Donmak 16b/13
top (2): Top 28b/1, 236a/5
 t.-ıla (1) 236a/6
toprak (10): Toprak 98b/6, 98b/7, 98b/8, 98b/11, 98b/12, 214a/15, 214b/1, 214b/1, 214b/1, 298b/9
 t.-da (1) 189b/14
 t. koy- (1) 296b/6
toptolu (2): Dopdolu 135b/10, 243a/15
 t.-dur (1) 272b/2
 t. eyle- (1) 224a/2
 t. ol- (7) 8b/15, 9a/2, 41a/6, 66b/11, 151a/9, 185b/5, 280a/3
topuk(ğ) (1): Topuk 183b/1
 t.(ğ)-ı (3) 183b/12, 209a/4, 287b/7
 t.-ları (2) 183a/10, 183b/2
 t.-ların (1) 288a/15
 t.-larında (1) 258a/14
torak (1): Süzölmüş yoğurt, çökelek 185a/15
tortu : Çökelti, dibe çöken katı madde
 t.-sı (1) 157b/11
toruk(ğ) : Tepe, zirve
 t.(ğ)-ında (1) 79b/6
toy (1): Kazdan büyük bir yaban kuşu 152a/2
toy- : Doymak
 t.-mazlar (1) 76a/6
toyğar (bk. **toyğar**) (1): Tarlaserçesi, çayırkuşu 145b/3
toyğar (bk. **toyğar**) (1): Tarlaserçesi, çayırkuşu 152a/13
toyla- : Ziyafet vermek, yedirip içirmek, ağırlamak
 t.-dı (1) 1b/7
toyum : Ganimet, ganimet almış olarak, zengin
 t. ol- (1) 267a/5
toyur- : Doyurmak
 t.-madı (1) 155b/8
toz : Toz

t.-lar kopar- (1) 205a/12
 t. kon- (3) 227b/12, 227b/13, 227b/13
tozlu (1): Tozlu 300a/10
töhmət Ar. (1): Birine isnat olunan suç, işlenildiği sanılan fakat gerçekliği henüz meydana çıkmamış suç 172a/7
 t.-e (1) 210b/12
tuç (3): Tunç 239a/3, 247b/7, 247b/8
 t.-dan (1) 244b/3
 t.-dan ol- (2) 245a/6, 246b/12
tuççı (1): Tunç ve pirinç madeni işleyip satan kişi 226a/8
tudak (bk. **dudak**, **tuṭak**) (1): Dudak 171b/9
tūfān Ar. (1): Tufan, Nuh tufanı 136a/14
 t.-dan (1) 148a/7
 t. ol- (1) 76a/10
tuffāh Ar. (6): Elma 117b/6, 117b/4, 117b/8, 117b/10, 117b/13, 117b/15
tuğyān Ar. (4): Taşkınlık, azgınlık 2b/12, 2b/14, 105a/12, 217b/4
tuḥme Ar.: Mide dolgunluğu, hazımsızlık
 t. ol- (1) 285b/5
tūl Ar. (17): Uzunluk, boy; uzun; uzun zaman 111b/7, 129a/8, 142b/9, 145b/12, 147b/7, 148a/14, 156a/10, 157b/10, 160a/3, 167b/13, 168b/9, 188a/15, 217a/10, 221b/9, 247a/5, 250b/14, 299a/3
 t.-ına (2) 227b/2, 249a/4
 t.-ından (1) 233b/1
 t.-ısa (1) 245a/15
 t. ol- (1) 299a/3
tulğa (1): Çelik başlık, miğfer 207b/1
tulıq(ğ) (bk. **tuluk**): Tulum
 t.-ı (2) 232b/13
 t.-ı ur- (1) 232b/14

- tulın-** (bk. **tulun-**): Batmak, görünmez olmak, kaybolmak
- t.-maz** (1) 66a/6
- t.-ur** (1) 55b/1
- tulü'** Ar. (1): Doğma, doğuş
- t.-da** (1) 57b/12
- t.-ında** (3) 53b/9, 53b/11, 53b/11
- t.-ını** (1) 53a/8
- t.-ıyla** (1) 68b/12
- t. it-** (8) 52b/4, 53a/7, 57b/12, 58a/3, 64a/7, 64a/9, 65b/6, 305b/4
- tuluk(ğ)** (bk. **tulık**) (1): Tulum
- t.-dan** (1) 233a/1
- t.(ğ)-ı** (3) 232b/14, 238b/5, 238b/14
- tulum** : Tulum
- t.-ı** (1) 232b/10
- tulun-** (bk. **tulın-**): Batmak, görünmez olmak, kaybolmak
- t.-dıysa** (2) 68b/2, 68b/11
- tu'm** Ar. (3): Tat; çeşni
- tumağı** (1): Nezle 287b/12
- tuman** (2): Duman 71b/6, 71b/6
- tu'me** : Lokma, yiyinti, azık
- t.-si** (1) 138a/15
- t.-siyle** (1) 153a/14
- tunukluk** : Donukluk, parlak olmamak
- t. git-** (1) 57a/11
- tür** Ar. (1): Su kabı 231b/8
- tur-** (bk. **dur-**): Durmak
- t.-a** (1) 251a/11
- t.-dı** (1) 106a/7
- t.-duğı** (2) 164a/3, 275b/12
- t.-dum** (2) 275b/12, 275b/13
- t.-madın** (1) 6b/9
- t.-masa** (1) 145b/14
- t.-maya** (1) 239b/6
- t.-maz** (3) 134b/15, 151b/11, 237a/11
- t.-mış** (2) 262a/5, 278a/10
- t.-mışıdı** (1) 275b/15
- t.-sa** (1) 293b/4
- t.-up** (2) 50a/8, 165a/5
- t.-ur** (36) 7a/13, 9a/13, 9b/8, 21a/12, 27b/5, 27b/6, 27b/7, 27b/7, 27b/8, 35a/6, 51b/1, 102b/7, 108a/13, 110b/11, 161a/5, 161a/7, 165a/4, 167a/11, 168a/11, 180b/1, 183b/14, 185a/15, 193a/1, 204b/10, 207b/9, 256a/12, 256b/14, 267a/14, 276a/2, 276a/11, 279a/6, 283b/4, 297b/15, 306b/1, 306b/8, 308a/6
- t.-uram** (4) 120a/14, 120b/4, 161b/14, 278b/1
- t.-urken** (5) 15b/5, 15b/12, 29b/3, 29b/3, 143b/2
- t.-urlar** (2) 266b/8, 278b/7
- t.-uruz** (1) 279a/11
- t.-mayup al-** (1) 32a/11
- t.-ı gel-** "ayağa kalkmak" (5) 55a/2, 135b/3, 261a/1, 300b/10, 301a/6
- turaç** (1): Sülüne benzer bir kuş 152a/4
- turb** (1): Turp 123a/7
- turgur-** : Durdurmak; ortaya çıkarmak, göstermek
- t.-dı** (1) 97a/8
- turgurmak** (1): Durdurmak; ortaya çıkarmak, göstermek 212b/14
- turna** (3): Turna, göçebe iri bir kuş 151a/15, 151b/1, 151b/2
- turre** Ar. (2): Alına dökülen saç 170a/4, 170a/5
- turşı** (1): Turşu, tuzlu ya da sirkeli suda bekletilerek hazırlanan meyve veya sebze 157b/7
- turunc(ç)** (6): Turunç, portakala benzeyen suyu acı meyve 46a/6, 46a/8, 116a/3, 116a/7, 116a/10, 116a/11
- t.(c)-a** (1) 116a/5
- t.(c)-ı** (1) 116a/9
- t.(c)-uñ** (1) 46a/6
- tuş** (1): Rastgelmek, isabet etmek, karşılaşmak; erişmek 224b/8
- t. ol-** (2) 137a/5, 193a/15
- t. it-** (1) 224b/8

tut (1): Dut 122b/13
tut- (bk. **dut-**): Tutmak, yakalamak, kavramak
t.-a (7) 29a/14, 55a/3, 55a/3, 127a/6, 154a/12, 177b/3, 192a/7
t.-alar (1) 264a/12
t.-anlar (1) 289b/10
t.-ar (8) 170a/8, 170a/10, 173b/3, 183a/11, 203b/7, 281b/2, 286a/14, 302b/8
t.-arsa (1) 286a/15
t.-dı (3) 128a/14, 132a/11, 235a/7
t.-duğına (1) 128a/13
t.-dum (3) 132a/7, 139a/14, 154a/13
t.-maya (1) 74b/1
t.-maz (2) 175a/8, 177a/5
t.-mıış (4) 128a/12, 140b/6, 153a/9, 197b/6
t.-mıışlar (1) 234a/4
t.-sa (6) 127a/6, 135b/9, 144a/13, 149a/11, 150b/8, 154a/4
t.-mıışdur (1) 42b/3
ta'alluk t. (1) 205b/6
tuṭaḳ(ğ) (bk. **dudaḳ, ṭudaḳ**): Dudak
t.(ğ)-ı (3) 288a/5, 288a/6, 288a/7
t.(ğ)-ına (1) 289a/3
t.-dan (1) 171b/10
ṭutıcı (1): Tutan 203a/11
ṭutıl- (bk. **dutıl-, ṭutıl-**): Tutulmak
t.-a (1) 155a/12
t.-an (1) 18b/9
t.-sa (1) 57a/1
t.-up (1) 47b/10
t.-ur (1) 41a/15
ṭutulmak (1): Tutulmak 285a/9
ṭutin- : Edinmek
t.-ur (1) 191a/11
ṭūṭī Far. (1): Dudu, papağan cinsinden bir kuş 130a/2
ṭutmak (bk. **dutmak**) (4): Tutmak, kavramak 18a/12, 220a/13, 273b/15, 285a/10
t.-da (1) 41a/14
ṭutruḳ(ğ) (bk. **dutruḳ**): Ateş tutuşturacak çer-çöp
t.(ğ)-ıdur (1) 86a/7

ṭutsaḳlık (1): Tutsaklık, esaret 285a/8
ṭutul- (bk. **dutıl-, ṭutıl-**): Tutulmak
t.-dı (1) 155a/6
t.-mıış (2) 63b/8, 172a/6
ṭuvulğa (1): Çelik başlık, miğfer 207a/15
ṭuy- : Duymak, işitmek
t.-alar (1) 265a/7
t.-a bil- (1) 275a/5
ṭuyūr Ar. (5): Kuşlar 135b/13, 153a/4, 153b/15, 154a/1, 140a/11
t.-ıla (1) 160b/7
t.-ı şettā ol- (1) 141b/6
ṭuyūrī Ar. (1): Kuşçu 226b/12
ṭuz (3): Tuz 157b/13, 157b/14, 159b/13
ṭuzak(ğ) (bk. **duzak**) (1): Tuzak 155a/2
t.-dandur (1) 154b/15
t.(ğ)-a ṭutul- (1) 155a/6
ṭuzlu (6): Tuzlu 90a/2, 90b/5, 152b/9, 158b/4, 159b/5, 159b/10
t.-yısı (1) 92a/1
t. ol- (1) 96a/6
tūccār Ar. (2): Tacirler, satıcılar 53a/6, 145b/10
t.-a (1) 266a/14
t.-dur (1) 124a/2
tūfeng (1): Tüfek 230b/13
tūkrūk(g) (1): Tükürük, ağız salgısı 188a/13
t.(g)-i (1) 188a/15
t.(g)ile (1) 188a/14
tūkūr- :Tükürmek
t.-di (1) 264a/2
t.-e (1) 22a/3
tūrāb Ar. (1): Toprak 298b/9
t.-a (1) 55a/13
t.-dur (1) 55a/13
t.-ını (1) 70b/13
tūrābī Ar. : Toprağa mensup, toprakla ilgili; topraktan t.-sinden (1) 98a/15
tūresī Ar. (1): Kalkancı 222b/5
tūrūs Ar. (1): Kalkan 207b/3
tūtün (bk. **dūtün**) (2): Duman 84b/3, 85b/1
t.-i (3) 79b/12, 80b/5, 85b/3
tūtünlū : Dumanlı
t. ol- (1) 107b/3

tüy	: Tüy, kıl	u.-anı	(1) 146b/15
t.-i	(1) 166b/3	u.-ar	(7) 136a/3, 137b/12, 140a/12, 140a/13, 202b/15, 216b/14, 282a/5
-U-		u.-arlar	(1) 234b/4
'ubür	Ar.: Bir başka tarafa geçme, geçilme, atlama	u.-dı	(4) 104a/5, 104a/7, 140a/15, 217a/5
'u. it-	(1) 257a/7	u.-duğı	(1) 234b/4
'ucb	Ar. (3): Kendini beğenmişlik 110a/3, 218b/1, 278a/2	u.-sa	(11) 133b/7, 144a/9, 216b/15, 217a/2, 217a/4, 217a/5, 217a/5, 217a/6, 217a/8, 217a/8, 217a/9
'u.-dur	(2) 250b/12, 278a/2	u.-up	(2) 141b/8, 147a/3
'ucm	Ar. (1): Dilinde tutukluk olanlar 11b/15	uçmak	(4): Uçmak 99b/8, 216b/13, 217a/2, 217a/7
ucuz	: Ucuz, pahalı olmayan; bol	uçur-	: Uçurmak
u. ol-	(1) 304a/10	u.-a	(1) 226b/12
ucuzluk(ğ)	(bk. ucuzluk) (5): Bolluk, çokluk; ucuzluk 85a/5, 123a/10, 129b/9, 266b/9, 290a/11	'üd	Ar. (4): Ağaç, odun; öd ağacı 121b/1, 122b/6, 122b/7, 122b/5
u.-dur	(19) 88b/8, 113a/12, 114a/13, 116a/11, 117a/10, 118a/11, 118a/12, 121b/7, 129b/13, 129b/4, 131a/1, 147b/11, 164b/10, 165b/11, 171b/3, 185b/2, 187a/13, 204b/15, 266a/12	'uddāt	Ar.: Alet; hazırlık
u.(ğ)-a	(3) 76b/4, 77a/1, 77a/4	'u.-ıdur	(1) 176b/13
u.(ğ)-ıla	(1) 90b/6	'udde	Ar.: Giysi; takım, grup, alet
u. ol-	(8) 73a/2, 116a/11, 131a/5, 169a/15, 200a/2, 252a/10, 265b/5, 281a/9	'u.-sidür	(1) 118b/14
ucuzluk(ğ) (ucuzluk)	: Ucuzluk	'udül	Ar.: Sapmak, yoldan çıkmak
u.(ğ)-a	(1) 85b/4	'u. it-	(1) 39b/13
u. ol-	(1) 86a/14	ufk	Ar. (1): Ufuk 7a/10
uç(c)	: Sebep, vesile	uğra-	: Tesadüf etmek, rastlamak
u.(c)-ından	(2) 286b/13, 306b/5	u.-r	(2) 16a/1, 31b/8
uç	(1): Türk devletlerinde genel olarak sınır boylarındaki eyalet ve sancaklara verilen ad 220a/10	u.-ya	(7) 127a/12, 145a/6, 176a/13, 177b/9, 201b/2, 203a/14, 236a/14
uç-	: Uçmak	uğrı (bk.uğru)	(10): Hırsız 83b/3, 105b/14, 137b/4, 154a/11, 154b/8, 192a/5, 215b/14, 225b/4, 229a/2, 288b/1
u.-a	(1) 217a/10	u.-dan	(4) 132a/14, 187b/4, 187b/5, 216a/4
u.-amasa	(1) 217a/7	u.-dur	(5) 129b/14, 130a/1, 133b/1, 136a/8, 148a/10
u.-amaz	(1) 155a/11	u.-lar	(2) 67a/8, 192a/6
		u.-lardan	(1) 151b/12
		u.-yla	(1) 193b/2
		u. neslinden ol-	(1) 137b/2
		u. ol-	(2) 130b/5, 137b/3
		u. yatağı ol-	(1) 138a/1

uğrılık (bk. **uğruluk**, **uğurluk**) :

Hırsızlık

u. it- (2) 128b/7, 292a/9

uğru (bk. **uğrı**) : Hırsız

u.-lar (2) 50b/15, 50b/15

u.-yı (1) 215b/12

uğrulanmak : Çalınmak

u.-dur (1) 187b/4

uğruluk (bk. **uğrılık**, **uğurluk**) :

Hırsızlık

u.-da (1) 47b/10

uğurla- : Çalmak, hırsızlık etmek

u.-dı (1) 226b/7

u.-mış (1) 216a/2

u.-r (5) 64a/4, 64a/5, 133b/2, 136a/13, 193b/15

u.-sa (6) 97a/7, 198b/2, 215b/14, 216a/2, 229a/4, 242b/9

u.-ya (3) 105b/15, 147b/10, 148b/2

uğurlamak (1): Çalmak, hırsızlık etmek 215b/12

uğurlan- : Çalınmak

u.-an (3) 106a/2, 106a/6, 215b/13

u.-mış (1) 206b/4

u.-sa (2) 129a/3, 216a/1

uğurluk (bk. **uğrılık**, **uğruluk**) (1): Hırsızlık 86a/4

u. eyle- (1) 216a/4

u. it- (1) 145a/3

'uhde Ar. : Yapma, becerme

'u.-sinden (1) 84a/2

uğrā Ar. (1): Başka, diğer 269a/2

u.-da (1) 255b/1

u.-dan (1) 278b/13

u.-ya (1) 129a/6

uğteyn Ar. (1): İki kız kardeşden biri öldükten sonra diğerini nikâhlamak suretiyle her iki kızkardeşle evlenme 157b/2

uğuvvet Ar. (1): Kardeşlik; dostluk, bağlılık 279b/3

u. ol- (1) 279a/8

'ukāb Ar. (1): Kartal, tavşancıl kuşu 153b/14

'ukār Ar. : Şarap; lüks mobilya

'u.-ı (1) 132a/12

'ukba Ar. : Ahiret, öbür dünya

'u.-dan (1) 19b/4

ukḥuvān Ar. (1): Papatya 116b/4

'ukre Ar. (1): Kısır, doğurmayan 289a/8

'ukūbet Ar. (4): Ceza; eziyet, işkence, azap 99b/12, 290a/2, 290a/12, 208b/4

'u.-dür (5) 85b/2, 91b/15, 130b/13, 159b/5, 280b/10

'u.-e (1) 26a/7

'u.-i şedide ol- (1) 99b/12

'u. it- (2) 26a/5, 284b/11

'u. iriş- (2) 287b/5, 289a/6

'u. ol- (5) 130a/10, 130a/11, 285b/1, 290b/15, 292b/11

'u.-i ta'cıl ol- (1) 288a/9

'ukūk Ar.: Anaya babaya âsî olma

'u.-ıla (1) 214b/14

ulaḳ (1): Eskiden bir yerden bir yere posta ya da haber götüren 264b/7

ulaḳçı (1): Ulaklık işini yapan, haber getirip götüren 203b/11

ulaş- : Ulaşmak, yaklaşmak; birleşip yapışmak; uzamak

u.-a (4) 88a/12, 89a/4, 89a/5, 198a/13

u.-an (1) 32b/3

u.-dı (1) 32a/14

u.-mış (1) 213a/1

u.-sa (1) 71b/9

u.-ur (2) 32b/6, 55a/6

ulaşdur- : Ulaştırmak, yaklaştırmak

u.-ur (1) 9a/5

ulaşdurmak: Ulaştırmak, yaklaştırmak

u.-dan (1) 2b/11

ulaşuk(ğ) : Ulaşmış, ulaşıklık, bittişik

u.(ğ)-ı (1) 258b/4

'ulāt (bk. **'ullāt**) Ar. (2): Baba bir anne ayrı kardeşler , üvey 62a/5, 62a/14

'u.-dan (1) 61a/15

'u.-uñ (1) 62a/14

- 'ulemā** Ar. (23): Âlîmler, ilim sahipleri; müderris, kadı gibi ilmiye sahipleri 25a/5, 30b/4, 32b/15, 33a/1, 38b/4, 38b/8, 38b/13, 39a/8, 39b/14, 39b/15, 40a/15, 40b/2, 49a/3, 57a/9, 66b/15, 126b/10, 143a/12, 145b/9, 270a/10, 270a/5, 270a/6, 270a/14, 282b/12
- 'u.-dan** (1) 65a/15
- 'u.-dur** (1) 82a/7
- 'u.-yı** (1) 278b/9
- 'u.-nuñ** (2) 40a/4, 64a/10
- 'u.-ya** (4) 40b/4, 136b/9, 202a/6, 266a/13
- ulımak** (2): Ulumak, uzun, iniltili, ağlar gibi ses çıkarmak 187b/5, 187b/6
- 'ullāt** Ar. (1): Örs 235a/1
- 'ullātiye** Ar. (1): Baba bir ana ayrı kardeşler 61b/12
- ulu** (48): Erdemleri bakımından çok büyük, yüce; çok büyük; saygı duyulan büyük 11b/13, 29b/4, 31a/9, 51b/12, 51b/15, 52a/3, 56b/8, 57b/8, 63b/2, 63b/13, 64a/6, 79b/13, 82a/9, 88a/12, 99a/9, 100a/6, 101a/1, 101b/11, 111b/6, 119b/15, 121b/11, 131b/5, 137b/5, 138a/8, 143a/1, 143a/4
- u.-dan** (1) 186a/10
- u.-lar** (1) 224b/11
- u.-lara** (2) 66a/10, 73b/1
- u.-larda** (1) 217b/15
- u.-lardan** (2) 51b/8, 64a/3
- u.-ları** (1) 65a/13
- u.-larıdur** (1) 203a/11
- u.-larınuñ** (2) 63a/12, 73b/15
- u.-nuñ** (1) 290a/9
- u.-sı** (1) 81a/2
- u.-sıdur** (3) 87a/3, 172a/14, 182b/13
- u.-sına** (1) 10b/10
- u.-sınuñ** (1) 168b/12
- u.-ya** (1) 51b/8
- u.-yı** (1) 158b/10
- u. kişi ol-** (1) 241a/5
- u. ol-** (4) 79b/4, 169b/8, 231a/14, 265b/4
- u.-sı ol-** (1) 175a/12
- ulu-** : Ulumak, uzun, iniltili, ağlar gibi ses çıkarmak
- u.-dı** (1) 150a/1
- ulūhiyyet** Ar. (1): Allahlık sıfatı, Tanrılık vasfı 270b/9
- u.-den** (1) 269b/11
- u.-e** (1) 278a/7
- ululanmak** (1): Kibirlenmek, büyüklük taslamak 219b/8
- ululuk(ğ)** (bk. **ululuk**): Ululuk, büyüklük; yaşlılık
- u.(ğ)-ıla** (1) 273b/2
- u.(ğ)-ına** (1) 237a/4
- ululuk(ğ)** (bk. **ululuk**) (4): Ululuk, büyüklük; yaşlılık 3a/8, 50b/12, 89a/5, 217b/13
- u.(ğ)-a** (2) 114a/10, 180b/9
- u.(ğ)-ı** (1) 3a/8
- u.-da** (1) 50b/12
- 'ulūm** Ar. (11): İlimler 71b/13, 75b/8, 78b/11, 115b/7, 156a/13, 281b/5, 75b/3, 76a/3, 76a/4, 98a/4, 116b/9
- 'u.-dan** (4) 76a/6, 77b/7, 82b/10, 90b/14
- 'u.-ıla** (1) 61b/7
- 'u.-ı ledünni bağışla-** (1) 279b/13
- 'ulūvv** Ar. (4): Yükseklik, büyüklük, yücelik 217b/10, 153a/12, 271b/3, 217b/8
- 'u.-den** (1) 134b/5
- 'ulvî** Ar. : Göğe veya manevî âleme ait
- 'u.-den** (1) 33b/15
- 'u.-dür** (1) 33b/6
- 'ulviyye** Ar. (1): Yüksek, yüce 273a/6
- 'ulyā** Ar.: Pek yüce, daha yüce
- 'u.-da** (1) 259b/1
- 'u.-dan** (1) 232a/9
- 'u.-sından** (1) 3a/6
- um-** : Ummak, bir şeyin olmasını beklemek, istemek

u.-duğı (3) 87a/1, 166a/3, 289b/13
u.-maduğı (5) 81a/14, 243b/9, 302a/14, 303a/3, 303a/9
umıl- : Umulmak, beklenmek
u.-ur (1) 101a/4
'umre Ar.: Hac mevsiminin dışında Kâbe'yi ve Mekke'nin mübarek yerlerini ziyaret etme
'u. kıl- (1) 191b/6
'u.-ye (1) 198b/12
umūr Ar. (26): İşler, hususlar, maddeler; önem verme, iş sayma, is edinme
28b/10, 28b/12, 50b/5, 65b/3, 65b/4, 67a/6, 75a/4, 81b/5, 81b/5, 85b/8, 91a/1, 98a/3, 173a/6, 173a/9, 177b/6, 193a/5, 199b/7, 229b/3, 230a/11, 235a/2, 251a/4, 273a/7, 299a/2, 306a/14, 307b/13, 307b/15
u.-a (3) 16b/10, 66a/8, 260b/6
u.-da (1) 66a/7
u.-dur (5) 203b/9, 225a/1, 225b/4, 229b/12, 230a/10
u.-ı (3) 29b/13, 173b/13, 230a/15
u.-ıla (3) 179a/13, 179b/2, 182b/15
u.-ın (1) 222a/14
u.-ında (2) 209b/15, 228b/4
u.-ıyla (1) 240b/11
u.-larda (1) 171b/12
u.-ları (1) 168b/11
u.-ların (1) 240b/14
u.-larına (1) 93a/12
u.-larında (1) 207b/4
u.-uñ (2) 110a/7, 172a/4
u.-ı 'ızām ol- (1) 235a/5
u.-ı ikbāl üzerine ol- (1) 31a/5
u.-ı şālīh ol- (1) 193a/4
un (5): Un 156b/14, 156b/14, 223a/12, 224a/14
u.-ı (1) 157a/3
u. devşür- (1) 225a/12

unıt(d)- (bk. **unut-**): Unutmak, hatırlamamak
u.(d)-a (1) 246a/8
u.(d)-ur (1) 156b/15
u.(d)-urlar (1) 197a/1
'unķ Ar. (4): Boyun, gerdan
177a/11, 210a/2, 210a/2, 289a/4
zarb-ı 'u. (1): Boynunu vurmak 210a/2
'unnāb Ar. (1) Hünnap 122b/3
'unşur Ar. (3): Madde, esas, kök; eleman 7a/4, 82a/15, 98a/14
'unşuriyye Ar. (1): Maddelere, ögelere ait 269a/1
unut- (bk. **unıt-**): Unutmak, hatırlamamak
u.-duğı (1) 123b/1
u.-mışıdı (1) 43b/1
u.-sa (1) 213b/8
unutmak : Unutmak, hatırlamamak
u.-dur (1) 289a/10
ur- : Vurmak; batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak; kesmek; kurmak
u.-a (1) 256b/15
u.-dı (1) 52a/11
u.-ma (1) 164b/9
u.-mış (2) 150a/13, 235b/12
u.-sa (5) 150b/2, 209b/15, 232b/14, 233a/8, 233b/12
u.-up (1) 298a/5
u.-ur (6) 79a/9, 167b/9, 181a/12, 247a/5, 247a/12, 262a/12
u.-urdu (1) 258b/10
u.-urken (1) 233b/7
u.-urlar (2) 13a/2, 16a/2
'uref Ar.: İrfan; irfan sahibi
'u.-e yitiş- (1) 193a/13
urğan (1): Urgan, ince halat 164a/2
urıl- : Vurulmak; kesilmek
u.-an (1) 234a/5
u.-sa (1) 209b/10
urın- : (Boya) sürünmek
u.-ur (1) 271b/1
urmak (4): Vurmak; kesmek
206a/8, 210a/1, 215a/12, 216b/6

u.-dur (2) 140b/3, 216b/8
'urs Ar. (1): Karı- kocadan her biri 141a/7
'urūc Ar. (1): Yukarı çıkmak, yükselme 277b/8
 'u.-ı (1) 8a/14
 'u. it- (4) 34a/4, 68b/5, 277b/11, 277b/13
'urūḳ Ar.: Irklar, kökler, damarlar
 'u.-ıla (1) 89a/15
 'u.-ına (1) 110b/2
urun- : Takınmak, takmak
 u.-mıṣ (1) 248b/1
'urve Ar. (2): Testi, kova ve benzeleri gibi şeylerin sapı, kulp 120b/6, 232a/14
usare : Meyvenin sıkılmış suyu, yağı vs.
 e.-sin (1) 162b/11
'uṣāt Ar. : Zorbalar; günahkârlar
 'u.-ā (1) 266a/14
'usr Ar. (7): Güçlük, zorluk, zor iş; sıkıntı, darlık, kıtlık 157a/2, 287b/6, 287b/6, 287b/7, 287b/7, 287b/8, 299b/10
 'u. çek- (1) 201b/9
 'u. ol- (1) 290a/11
uṣṭurlāb Ar. (1): Yıldızların arza nazaran yükseklik derecesini bulmakta kullanılan araç 241b/2
uṣacuk : Ufacık, küçücük
 u.-lar (1) 96b/15
utancaḳ : Utangaç, sıkılğan
 u.-dur (1) 135b/5
uvacuk (1) Ufacık, küçücük 164b/10
uvak(ḡ) (5): Ufak, küçük 90a/6, 111a/4, 159b/8, 172b/1, 190b/2
 u.(ḡ)-ı (1) 157a/7
uvan- : Kırılmak, parçalanmak
 u.-ur (1) 96b/12
uy- : Uymak, bağlı kalmak, tâbî olmak
 u.-dılar (1) 301b/5
 u.-sañuz (1) 266a/2
uyan : Dizgin, gem, yular
 u.-ıla (1) 236b/4

uyan- : Uyanmak, uykudan kalkmak
 u.-acaḳ (1) 8a/6
 u.-dı (12) 9a/15, 13a/1, 35a/6, 65a/2, 66b/8, 90b/6, 166b/13, 176b/9, 254a/2, 264a/8, 265b/13, 282b/5
 u.-duḡı (1) 9b/8
 u.-dum (6) 27b/5, 120b/3, 257b/1, 264a/2, 264a/6, 279b/2
 u.-ıcaḳ (4) 12b/14, 13a/3, 13a/5, 36a/13
 u.-mıṣ (1) 253b/14
 u.-sa (2) 49a/14, 212a/12
 u.-up (1) 15b/12
 u.-ur (1) 9b/7
uyanmak (1): Uyanmak, uykudan kalkmak 212a/11
uyanuk : Uyanık, uyanmış
 u. ol- (1) 250b/10
uyanuklık(ḡ) (bk. **uyanukluk**): Uyanıklık, uyku uyumama durumu
 u.-da (2) 65a/10, 72b/8
uyanukluk (bk. **uyanuklık**): Uyanıklık, uyku uyumama durumu
 u.(ḡ)-ında (1) 86b/1
 u.-da ol- (1) 259a/12
uyḡu (bk. **uyku**) (3): Uyku 8a/8, 221b/1, 221b/3
 u.-da (8) 12a/1, 121a/6, 186b/15, 276a/4, 276a/10, 279b/15, 282b/14, 306b/3
 u.-dan (5) 9a/15, 35a/5, 212a/11, 254a/2, 279b/2
 u.-sı (1) 235a/14
 u.-sında (3) 15a/11, 15a/14, 282b/4
 u.-ya (2) 10a/2, 27b/8
 u.-yı (1) 127b/12
 u.-da ol- (1) 259a/12
uyı- (bk. **uyu-**) : Uyumak, uykuya dalmak
 u.-sa (1) 13b/10
uyku (bk. **uyḡu**) (3) Uyku 14a/1, 86a/15, 221b/1
 u.-da (2) 67b/11, 72b/8
 u.-sından (1) 66b/7
 u.-ya (1) 7a/1

uykucu (1): Uykucu, çok uyuyan kimse 224b/12
uykusuzluk (1): Uykusuzluk, uyanık olmak 250b/10
uyluk(ğ) (1): Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü 182b/12
 u.(ğ)-ı (5) 182b/15, 287b/6, 289b/15, 290a/1, 301b/14
 u.(ğ)-ın (1) 252a/3
 u.(ğ)-ında (1) 285b/11
 u.(ğ)-umı (1) 183a/2
 u.-da (1) 289b/15
uymak(ğ) : Uymak, bağlı kalmak, tâbî olmak
 u.-ıla (1) 306b/11
uyu- (bk. **uyı-**) Uyumak, uykuya dalmak
 u.-dı (1) 9a/12
 u.-mış (1) 253b/8
 u.-r (5) 87b/7, 186b/15, 221b/2, 221b/5, 304a/7
 u.-yan (2) 15a/6, 15a/8
'uyûb Ar. : Ayıplar, kusurlar
 'u.-ını (1) 58a/11
'uyûn Ar. (1): Gözler 158b/13
uyuz (4): Uyuz, kaşıntılı bir hastalık 70a/13, 285b/7, 285b/8, 285b/10
 u.-da (1) 285b/13
uza- : Uzamak, uzun hâle gelmek; çok sürmek
 u.-mış (3) 174a/13, 175a/15, 177a/8
 u.-r (1) 16b/5
uzak(ğ) (2): Uzak, yakın olmayan; akraba veya yakın dost olmayan 19a/6, 76b/14
 u.(ğ)-ı (2) 122a/10, 122a/11
uzamak (1): Uzamak, uzun hâle gelmek 173b/14
uzan- : Uzamak, uzun hâle gelmek
 u.-dı (2) 181a/9, 181a/15
 u.-mıştı (1) 258b/13
 u.-sa (1) 175b/15
uzanmak (2): Uzamak, uzun hâle gelmek 217a/10, 217a/11
uzat(d)- : Uzatmak; kötü söylemek
 dil u.- : kötü söylemek

dil u.(d)-up (1) 253b/6
uzatmak (1): Uzatmak, sürdürmek 48a/13
'uzb (Ar. 'azb): Tatlı, tatlılık
 'u.-ısa (1) 125b/2
'uzlet Ar.: Bir yana çekilip kendi kendine yaşama, yalnızlık köşesine çekilme
 'u.-ile (1) 101b/6
 'u. it- (1) 20b/8
uzun (37): Uzun 86b/1, 87a/12, 87b/11, 103a/4, 118a/11, 121b/13, 140b/15, 144b/6, 146a/2, 147a/1, 169a/2, 169a/14, 173a/15, 176b/2, 178a/7, 178b/11, 182a/3, 182a/10, 192b/13, 194a/6, 202b/14, 206b/2, 209a/5
 u.-ında (1) 104a/15
 u. ol- (14) 2b/6, 42b/5, 133a/3, 168a/11, 168b/4, 169a/4, 172a/1, 194b/1, 196a/7, 198b/13, 203b/8, 280b/7, 281b/4, 288b/1
 ömri ü. ol- (2) 263a/3, 302b/10
uzunluk(ğ) : Uzunluk
 u.(ğ)-unı (1) 45b/9
'üzûv Ar. : Âzâlar, organlar
 'u.-dan (1) 152b/4
'üzv Ar. (6): Organ, vücudun müstakıl parçası 202b/9, 209a/10, 284b/15, 285a/1, 291b/4, 301b/9
 'u.-ı (3) 10a/1, 202b/8, 301b/8
-Ü-
ü Far. (11): "Ve" bağlacı 7a/14, 13b/2, 64a/10, 67a/8, 96a/13, 102b/12, 111a/10, 115b/11, 128b/9, 151a/10, 165a/11
ücret Ar. (3): Hizmet karşılığı verilen para veya mal 222b/2, 225a/9, 228a/2
 ü.-e (1) 128b/7

ü.-ile (1) 87a/3
 ü.-in (1) 211b/4
 ü. al- (2) 226a/13, 226a/13
 ü. vir- (1) 293b/5
üç (29): Üç sayısı 4a/4, 6a/1, 14a/12, 22a/1, 22a/3, 22a/3, 22b/11, 29b/2, 33b/3, 35a/1, 39b/5, 39b/8, 43a/5, 48b/9, 54b/11, 85b/14, 91a/14, 91b/3, 91b/9, 133a/8, 134a/7, 140b/8, 148b/2, 165a/6, 205a/9, 205a/10, 252a/4, 253b/13, 263b/8
 ü.-dür (1) 10a/6
 ü.-i (1) 205a/11
 ü. def'a çal- (1) 140b/7
 ü. dürlü ol- (1) 10a/6
 ü. päre eyle- (1) 134a/7
üçüncü (21): Üçüncü 4a/1, 4b/1, 4b/11, 5a/13, 6a/4, 6a/8, 6a/12, 9b/2, 11a/10, 12a/7, 23b/14, 26b/8, 43a/4, 50a/13, 86a/9, 105a/8, 204b/12, 259a/7, 265b/14, 280b/1, 295a/7
üç yüz (1): Üç yüz sayısı 148b/2
üç yüz biñ (1): Üç yüz bin sayısı 133a/8
üdebā Ar. (1): Edipler, yazarlar 147a/8
üleşdür- : Üleştirmek, paylaştırmak
 ü.-se (1) 199b/3
ülfet Ar. (1): Görüşme, konuşma; ahbaplık, dostluk 251a/3
 ü. dut- (1) 122b/2
 ü. vir- (8) 200a/9, 222b/8, 223b/13, 224b/13, 227b/3, 229b/5, 231a/5, 231a/6
ümenā Ar. : Güvenilir kimseler
 ü.-dan (1) 49a/1
ümerā Ar. : Emirler, beyler
 ü.-ya (2) 66a/10, 112b/13
ümid (bk. **ümiz**) Far.: Umut, umma
 ü.-in kes- (1) 222a/9
 ü. it- (2) 87b/5, 87b/6
ümiz (bk. **ümid**): Far.: Umut, umma

ü.-dür (8) 3b/3, 3b/7, 13b/14, 62b/3, 62b/8, 75a/4, 85b/6, 192b/9
 ü. kes- (1) 222a/8
ümm Ar. : Ana, anne
 ü.-inden (1) 61b/9
ümmet Ar. (1): Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat 66b/15
 ü.-den (1) 270a/15
 ü.-inden (1) 40a/8
 ü.-inüñ (1) 40a/5
ümmi Ar. : Okuma yazma öğrenmemiş kimse
 ü.-dür (1) 165a/15
 ü.-yem (1) 2b/8
üns Ar.: Alışkanlık, alışma
 ü. tut- (1) : Alışmak, düşüp kalkmak 83b/11
 ü. bul- (1) 123b/6
ünsiyye Ar. (1): Alışmış, sokulgan; arkadaş
 ü.-yile (1) 3a/1
ür- : Havlamak
 ü.-di (1) 150a/1
 ü.-se (1) 149a/15
ürçūha Ar. (1): Salıncak 230b/8
ürmek (1): Üfürmek, üflemek 305b/3
ürper- : Tüylerin dikilip derinin nokta nokta kabarmasıyla görülen ani titreme
 ü.-miş (1) 166b/3
'üryān Ar. (9): Çıplak 131b/12, 166a/1, 166b/2, 207a/1, 218a/7, 221a/12, 282a/13, 300a/6, 304a/8
 'ü. ol- (9) 103a/13, 135a/15, 135b/1, 193b/13, 207a/3, 213b/6, 213b/7, 218a/5, 218a/7
üst (1): Üst, yukarı 288a/7
 ü.-i (1) 299a/3
 ü.-inde (13) 102a/14, 103a/12, 118b/9, 153b/2, 161b/7, 191b/14, 205b/9, 209b/7, 235a/6, 235a/7, 236a/9, 294b/13, 307a/9
 ü.-inden (1) 248b/7
 ü.-ine (19) 78b/5, 102b/9, 103b/11, 104a/4, 141b/15, 156b/10, 179a/8, 185b/12,

185b/12, 190a/12,
191b/15, 192b/1,
192b/14, 201a/6,
234a/4, 242a/14,
251a/10, 285b/6, 299a/3
ü.-üme (1) 103b/1
ü.-ine ko- (1) 295a/15
üstād (bk. **üstād**) Far. (1): Muallim,
öğretmen; bir ilim veya
sanat alanında üstün yeri
olan kimse 158b/9
ü.-ı nāfi' ol- (1) 158b/9
üstād (bk. **üstād**) Far.(2): Muallim,
öğretmen; bir ilim veya
sanat alanında üstün yeri
olan kimse 33a/8,
175b/2
ü.-ı (1) 33a/10
ü.-ıdur (1) 87a/4
üstün Far. (1): Üzerine
yapının çatısı oturtulan
büyük direk 104b/13
üstüre Far. (1): Ustura 238a/15
ü.-yile (1) 238a/15
ü.-yle (1) 150a/9
'ūs(ü)r Ar. : Güçlük, zorluk;
zor iş; sıkıntı, darlık,
kıtık
'ü.-ile (3) 157b/8, 214a/13,
221b/9
'ü.(ü)-dür (1) 161a/2
üşde (1) İşte 220a/10
üşi- (bk. **üşü-**) : Üşümek
ü.-miş (1) 12b/14
üşü- (bk. **üşi-**) : Üşümek
ü.-miş (1) 12b/14
üvegig (1): Güvercinlerden, eti
için avlanan bir kuş
144a/15
üzer : Üst, üst taraf; hakkında
ü.-inde (77) 10b/10, 13a/1,
21b/3, 57a/5, 64b/1,
66a/2, 66b/9, 87a/5,
87a/9, 92a/13, 92b/7,
96b/12, 99b/9, 102a/8,
109a/5, 109b/7,
128b/15, 137b/12,
140a/12, 143b/1,
145b/14, 150a/7,
156a/7, 183b/14,
188a/2, 191b/10,
192a/13, 193a/11,
193b/3, 198b/4, 199a/9,

199a/13, 200a/6,
201a/15
ü.-indedür (3) 65b/9, 99b/3,
156a/5
ü.-inden (3) 92a/11, 93a/14,
242b/5
ü.-indeyin (1) 91a/6
ü.-indeyken (1) 267a/4
ü.-indeyse (1) 111b/3
ü.-ine (242) 3b/13, 3b/13,
6a/10, 7a/15, 8a/15,
8b/1, 8b/1, 9b/12,
14a/3, 21a/12, 21b/13,
22a/5, 25a/5, 26b/4,
27a/4, 27b/15, 29a/15,
31a/5, 31a/5, 31b/4,
46b/14, 48a/9, 48b/11,
49b/2, 51b/14, 52b/1,
53a/10, 53b/12, 53b/13,
54a/2, 56a/6
ü.-inedür (18) 6a/1, 6a/6,
36b/12, 43a/5, 53a/10,
61a/2, 61b/2, 69b/4,
96a/4, 96b/10, 97a/14,
252a/4, 252b/11,
259a/5, 266a/10,
269a/1, 269a/2, 284b/13
ü.-ineydüm (1) 276b/11
ü.-ineyse (2) 233b/5, 282a/9
ü.-lerinde (3) 300a/8, 300b/12,
301a/2
ü.-lerine (2) 51b/15,
92a/12
ü.-üme (4) 22b/15, 46a/11,
139a/14, 263b/9
ü.-üñüze (1) 127b/4
ü.-inde kal- (1) 188a/2
ü.-inde ol- (1) 211b/5, 213b/8
ü.-ine ol- (2) 82b/8, 215b/12
üzere (bk. **üzre**) : Üstüne, hakkında
ü.-dür (1) 23b/3
üzil- (bk. **üzül-**) : Kopmak, kırılmak,
kesilmek, parçalanmak
ü.-se (1) 206a/1
ü.-ür (1) 32b/6
üzñ Ar. (2): Kulak 174a/5,
285a/1.
üzre (bk. **üzere**) (31): Üstüne,
hakkında 9a/7, 32a/5,
43b/6, 44b/7, 49a/10,
54b/1, 57b/15, 60a/5,
60a/6, 61b/4, 63b/10,
75b/6, 87a/10, 95a/2,
95a/7, 96b/10, 96b/11,

109a/4, 129a/4,
140a/10, 148b/7,
153a/9, 174a/1
ü.-dür (1) 82b/12
üzül- (bk. **üzil-**) : Kopmak, kırılmak,
kesilmek, parçalanmak
ü.-di (2) 32a/14, 104b/13
ü.-miş (4) 201a/7, 206b/5,
206b/6, 245a/10
ü.-se (2) 218b/7, 233b/7
üzüm (16): Üzüm 112b/7,
112b/9, 112b/9,
112b/10, 112b/11,
112b/11, 112b/14,
113a/1, 113a/2, 113a/3,
113a/5, 113a/6, 113a/8,
113a/8, 113a/9, 125a/13

-V-

va'ad (bk. **va'd**) Ar. (2): Söz
verme; yapılmasına söz
verilen şey
v.-dan (1) 193b/8
vâcib Ar. (1): Yapılması
gerekli; yapılması şer'an
lüzumlu olan, farz
derecesine yakın
bulunan 3b/2
v.-dür (4) 2a/8, 2a/9, 101b/2,
248b/2
v.-e (1) 300a/2
v. it- (1) 12a/5
v. ol- (2) 186b/6, 283b/5
va'd (bk. **va'ad**) Ar. (2) Söz verme;
yapılmasına söz verilen
şey 221b/9, 250b/14
va'de Ar. (3): Bir iş için önden
belirlenen zaman; bir işi
geciktirmek için zaman
216b/8, 221b/9,
250b/14
v.-sine (1) 18a/15
v. it- (3) 219a/12, 221b/10,
266b/14
vâdi Ar. (1): İki dağ
arasındaki uzun çukur,
dere 185a/8
vâfi Ar. (1): Yeter, tam,
elverir 279b/8
vâfir Ar. (2): Çok, bol
258a/4, 292b/6

vaḥdāniyyet Ar. (1): Birlik,
Allah'ın bir oluşu 68b/8
vaḥdehu Ar. (1): Onun birliği,
Allah'ın birliği 75b/8
vaḥdet Ar. (1): Yalnızlık,
teklik, birlik; Allah'a
yakınlık, Allah'a ulaşma
222a/3
v.-dür (1) 270b/8
v.-e (1) 131b/13
vāḥid (bk. **vaḥid**) Ar. (1): Yalnız,
tek 140a/10
vaḥid (bk. **vāḥid**) : Yalnız, tek 2b/11
vāḥidiyyet : Birlik, teklik, bir olma,
tek olma
v.-i (1) 274a/1
vaḥiy (bk. **vaḥy**) Ar. (1): Bir fikrin
veya bir emrin Allah
tarafından bir
peygambere bildirilmesi
15a/11
v.-den (1) 38a/4
v.-le (2) 27a/4, 27a/13
v. eyle- (1) 27a/2
vaḥl : Bataklık, bataak,
çamurlu yer
v.-ine (1) 278b/3
vaḥş Ar. (2): Yabanî, vahşi
150b/3, 150b/6
v.-a (1) 150b/3
vaḥşet Ar. (1): Vahşilik,
yabanîlik; korku,
ürküntü 227b/15
v.-den (1) 123b/6
v.-dür (1) 148a/13
vaḥşî Ar. (2): Vahşi, yabani
153a/4, 184b/5
vaḥy (bk. **vaḥiy**) Ar. (6): Bir fikrin
veya bir emrin Allah
tarafından bir
peygambere bildirilmesi
30b/8, 39b/6, 39b/9,
40a/3, 43b/6, 49a/8
v.-ile (2) 38a/3, 38a/3
v. gel- (1) 39b/8
v. ol- (1) 39a/11
v. it- (1) 113a/8
va'id Ar. : Birini iyiliğe sevk
ve kötülükten
uzaklaştırmak için
korkutma, yıldırma
v.-den (1) 193b/8

vā'ız	Ar. (2): Dinî öğütlerde bulunan 187b/11, 199b/13	v.-dür	(3) 26b/10, 270a/14, 277a/11
vaḳār	Ar. : Ağırbaşlılık, temkinlilik	v. ol-	(251) 7b/11, 7b/12, 7b/12, 7b/14, 8a/1, 8a/4, 12b/6, 15b/1, 15b/1, 15b/7, 16b/9, 16b/9, 16b/12, 17a/2, 17a/3, 17a/8, 21a/5, 21a/9, 21a/13, 21b/4, 22b/14, 23a/7, 23a/9, 23a/9, 23a/12, 23a/14, 23b/5, 23b/6, 23b/6, 23b/7, 25a/1, 25a/9, 25a/10, 25a/10, 25a/11, 25a/15, 25b/5, 25b/6, 26a/6, 26b/2, 26b/3, 26b/7, 27a/5, 27a/11, 27a/12, 28a/13, 28a/13, 28a/14, 28b/5, 30a/1, 31a/3, 34a/13, 34b/12, 36b/3, 36b/8, 36b/11, 36b/15, 37a/1, 37a/3, 37a/4, 37a/9, 37a/13, 37b/2, 37b/3, 41b/4, 41b/9, 43b/2, 43b/8, 44b/1, 44b/5, 44b/8, 44b/13, 48a/2, 48a/4, 48a/8, 52a/7, 52b/13, 53b/12, 53b/12, 53b/13, 53b/13, 56b/9, 57b/13, 58b/4, 62b/12, 64a/3, 67a/3, 70b/8, 71b/7, 71b/8, 76b/14, 77a/4, 77a/13, 84a/12, 88a/9, 93b/10, 97b/6, 103a/14, 105b/6, 106b/10, 109a/2, 109b/9, 111b/10, 111b/15, 115a/14, 116a/12, 123a/5, 124a/10, 124a/11, 129b/1, 131a/3, 131a/15, 140a/7, 140b/9, 140b/10, 140b/10, 142b/3, 143a/5, 145a/10, 147a/6, 146b/3, 149a/10, 150a/6, 150b/11, 151a/3, 151a/3, 152b/2, 152b/15, 155a/7, 156a/7, 160a/5, 160a/6, 160a/9, 164a/10, 164a/14, 164b/2, 164b/3, 166a/2, 167b/1,
vaḳf	Ar.: Bir malı veya mülkü bir hayır işine bağışlama		
vāḳı'a	Ar. (20): Oluşmuş bir iş, gerçek; rüya, düş; savaş; olay 12b/14, 114b/5, 122a/11, 148b/3, 156b/4, 163a/3, 164a/15, 165a/6, 167a/8, 185a/8, 257b/3, 257b/4, 260a/14, 263b/14, 279b/15, 280a/1, 280a/4, 280a/5, (9) 11b/8, 67b/12, 151a/7, 158a/1, 255a/2, 256a/5, 257b/6, 263a/15, 264b/6		
	v.-da		
	v.-dan		
	v.-lar		
	v.-ları		
	v.-nuñ		
	v.-sında		
	v.-ya		
	v.-yı		
	v.-ymış		
vāḳı'a	Ar. (2): Gerçek, gerçi, her ne kadar 43b/12, 206a/13		
	v.-yı		
vāḳı'at	Ar. : Başa gelenler, baştan geçen hadiseler		
	v.-ın		
	v.-inuñ		
	v.-umda		
vāḳıf	Ar.: Duran, ayakta duran; bir şeyi elde eden; bir işten haberi olan; bir şey vakfeden		
	v. ol-		
vāḳı'	Ar. (1): Olan, olagelen, rastlayan; geçen, geçmiş olan 8a/9		

	167b/6, 167b/14, 169a/2, 169b/1, 165a/6, 170b/13, 171b/12, 172b/13, 173b/5, 175b/5, 176b/4, 179a/5, 180b/14, 185a/10, 187b/1, 189b/5, 189b/14, 190a/1, 190a/4, 191b/14, 192a/3, 192b/4, 192b/6, 193b/8, 195b/12, 196b/7, 197b/15, 199a/15, 199b/5, 204a/15, 204b/15, 205a/11, 207b/1, 208b/5, 209b/9, 211a/1, 212a/9, 219a/12, 220a/4, 220a/10, 227b/15, 234b/12, 239b/4, 240b/6, 242a/3, 242a/5, 242a/12, 242b/2, 250b/12, 251b/14, 254a/11, 254b/1, 255a/5, 255a/9, 256b/7, 257a/6, 257b/2, 258b/15, 259a/4, 259b/5, 261b/1, 263a/12, 263b/7, 264b/14, 265b/3, 266b/15, 267a/2, 270a/8, 270a/10, 270a/10, 270a/11, 270a/12, 271b/10, 274b/10, 274b/12, 275a/1, 277a/2, 277a/5, 277b/8, 278a/9, 278b/2, 278b/3, 278b/4, 279b/6, 279b/14, 279b/15, 280a/1, 280a/5, 280a/6, 280a/9, 280a/11, 280b/9, 281a/13, 281b/14, 282b/9, 282b/10, 286b/13, 287a/3, 288b/8, 288b/8, 289a/13, 290a/1, 290a/15, 294a/1, 294b/2, 296a/6, 296b/11, 299a/4, 304a/3, 306b/14		
v. eyle-	(1) 46a/13		
v. hükminde ol-	(1) 24a/14		
vakıt	Ar. (56): Vakıt, zaman; mevsim; münasip, uygun zaman; belirtilen		
	zaman 8a/6, 9a/5, 9b/8, 12a/9, 14a/4, 14b/15, 15b/15, 16a/3, 16a/15, 23a/12, 23b/9, 25b/15, 29b/2, 29b/9, 32a/6, 34a/2, 34a/5, 41a/5, 41b/1, 43a/12, 46b/3, 46b/4, 47a/4, 112b/8, 112b/10, 263b/14, 256b/9, 256b/14	v. -a	(7) 2b/6, 16a/4, 36a/11, 41a/5, 42b/14, 59a/3, 248a/8
	(10) 33b/6, 34a/3, 41a/12, 41a/13, 41a/14, 104a/9, 116a/7, 159b/11, 273b/6, 303b/10	v. -da	
	(2) 2b/6, 252b/10	v. -dan	
	(2) 23a/10, 85b/13	v. -dur	
	(7) 14b/3, 14b/4, 16a/2, 41a/2, 56b/5, 126a/13, 163a/2	v. -ı	
	(1) 15b/4	v. -ıda	
	(1) 15b/10	v. -ıdan	
	(4) 14b/4, 15a/5, 16a/3, 41a/5	v. -ıdur	
	(14) 54b/3, 59b/10, 66a/1, 71b/11, 75b/7, 78a/7, 84b/2, 95b/3, 116b/3, 127b/3, 156b/14, 273b/4, 274a/5, 296b/2	v. -ın	
	(38) 14a/1, 14b/2, 14b/7, 15b/5, 15b/11, 29b/4, 40b/12, 71a/13, 76b/15, 82a/6, 111a/14, 111b/13, 112b/7, 112b/10, 113a/5, 115b/1, 116a/14, 116a/15, 117a/4, 117a/5, 119a/6, 119a/7, 119a/13, 119a/13	v. -ında	
	(1) 273b/5	v. -ındadır	
	(1) 254a/6	v. -ıydı	
	(2) 4a/7, 14a/13	v. -larıñ	
	(1) 198a/8	v. -lu	
	(1) 54b/4	v. -uñ	
	(50) 24b/7, 24b/10, 27a/10, 27a/10, 36a/4, 36a/5, 45a/1, 47b/3, 58a/5, 70b/7, 112a/11, 112a/14, 113a/11, 125b/3, 146b/10,	v. ol-	

	146b/11, 149b/2, 149b/8, 163b/8, 176a/1, 182a/9, 183a/14, 189b/3, 207b/12, 230b/12, 234a/5, 239b/12, 240b/3, 241b/4, 242b/14, 260a/11, 260a/12, 260b/3, 260b/4, 260b/5, 276a/5, 282b/8, 282b/10, 283b/10, 286a/9, 288b/14, 289a/2, 290a/7, 292b/4, 296a/6, 296a/6, 296a/7, 296a/9, 296a/10, 296a/13	
v.-ında ol-	(3) 77a/14, 111b/1, 119a/4	
vak̄t̄i ki	Ar. (37): Ne zaman ki, olduğu zaman, o zaman ki 9a/14, 34b/7, 49a/13, 49b/5, 49b/13, 58a/12, 64b/6, 63b/8, 67b/11, 68a/5, 68b/2, 68b/5, 68b/11, 72a/3, 74a/5, 75a/6, 78a/4, 88b/2, 89b/1, 90b/6, 94a/11, 95b/9, 99b/14, 99b/15	
vak̄tsuz	Ar.+T. (4): Vakitsiz; vakitli vakitsiz, vaktinde olmadan, vakti gelmeden 71b/1, 77a/11, 111b/11, 113b/9	
v. ol-	(1) 77a/15	
vak̄ūr	Ar. (1): Ağırbaşı, temkinli kimse 266a/5	
vāli	Ar. (7): Bir vilāyeti idare eden en büyük memur 223a/8, 225a/1, 225b/4, 227a/5, 229b/12, 250a/10, 301b/1	
v.-dür	(1) 229b/8	
v.-sin	(1) 221b/7	
v.-ye	(2) 108a/2, 211b/14	
v.-yise	(3) 105b/4, 115b/2, 121a/3	
v.-yise	(2) 143b/11, 175a/15	
v. ol-	(113) 48a/7, 111a/13, 121b/6, 153a/7, 184b/3, 191b/8, 207b/9, 215a/15, 225b/8, 235a/3, 235a/4, 251b/5, 295a/2	
vālid	Ar. (1): Baba 179a/11	
vālide	Ar. (2): Ana 176a/5, 246b/2	
v.-ñ	(1) 106a/13	
v.-ñdür	(1) 246b/3	
v.-si	(2) 163b/12, 237b/15	
v.-sidür	(1) 179a/11	
v.-sin	(1) 213a/12	
v.-sine	(3) 220b/15, 288a/15, 301b/11	
v.-sinūñ	(1) 140b/1	
vālideyn	Ar. (2): Ana ile baba 307a/8, 307b/9	
v.-i	(1) 210a/3	
vallahi	Ar. (2): "Allah için, Allah hakkı için!" anlamına gelen büyük yemin 59b/2, 207a/3 (57): Var 7a/8, 8a/10, 8a/14, 8a/14, 8a/14, 20a/14, 20b/2, 23a/6, 23b/9, 24b/4, 25a/9, 25a/11, 27a/6, 28b/15, 40a/1, 42a/8, 44b/3, 76b/2, 79a/3, 79a/5, 79a/11, 80a/1, 85b/3, 86a/8, 89a/13, 90a/6, 96b/12, 115a/3, 120b/3	
var	(188) 7a/2, 8b/12, 8b/14, 10b/8, 12a/6, 17a/13, 17a/13, 24b/14, 28b/13, 38b/4, 38b/5, 38b/5, 56a/1, 57b/15, 60a/11, 61b/11, 62a/5, 62a/7, 66b/9, 66b/10, 67a/14, 67b/10, 69b/9, 69b/10, 70a/8, 72a/13, 73b/6, 73b/7	
v.-dur	(11) 20b/9, 258a/7, 258a/15, 258b/3, 258b/13, 260b/10, 265b/10, 277b/13, 280b/15, 280b/15, 282b/4	
v.-ıdı	(4) 9b/2, 104a/8, 148b/4, 262a/10	
v.-ımiş	(61) 7b/7, 30b/13, 79a/12, 83a/13, 85a/1, 85a/1, 110b/4, 110b/7, 110b/8, 111b/5, 116b/13, 120a/3, 132a/12, 135a/15, 145b/3, 145b/3, 145b/3, 149a/13, 155a/9,	
v.-ısa		

- 155b/11, 156a/3,
156a/6, 157b/9,
171b/15, 173b/14,
175a/11
- v.-sa (2) 46a/8, 54a/7
- v. eyle- (1) 280a/13
- var-** : Varmak, ulaşmak
- v.-a (20) 7a/1, 56b/8, 57b/8,
106b/12, 129a/10,
158a/13, 167b/6,
178b/14, 194b/3,
198b/67, 217a/1,
217a/2, 217a/10,
222a/2, 237b/14,
239b/9, 241a/15,
245b/1, 249b/11,
305b/2
- v.-alar (3) 181b/15, 215b/6,
247a/1
- v.-anlara (1) 120b/14
- v.-asın (1) 205a/10
- v.-asız (1) 254a/5
- v.-ayın (2) 136b/1, 253b/14
- v.-dı (14) 20a/15, 55a/3,
104a/7, 106a/13,
164a/15, 167b/4,
167b/13, 171b/13,
190b/9, 200b/6,
263a/10, 267b/2,
267b/4, 267b/7
- v.-dılar (1) 91a/12
- v.-diydı (1) 150a/2
- v.-duğıdur (1) 140b/4
- v.-duğın (1) 241b/2
- v.-duğda (1) 253b/4
- v.-dum (4) 27b/8, 257a/14,
277a/1, 277b/9
- v.-duñ (1) 156b/7
- v.-ıcağ (4) 8b/4, 10a/2, 150a/1,
256a/13
- v.-ınca (7) 15b/4, 15b/5, 15b/5,
54a/5, 106a/12, 143b/7,
159b/2
- v.-madı (1) 206a/5
- v.-maya (2) 170b/8, 235b/9
- v.-maz (1) 91a/14
- v.-mıış (5) 213a/13, 253b/11,
253b/15, 261a/3, 305a/7
- v.-mıışlar (2) 262a/7, 298a/13
- v.-sa (8) 20a/2, 189b/1,
189b/7, 206a/6, 217a/2,
303b/2
- v.-sun (1) 22a/12
- v.-up (7) 8b/10, 69b/14,
256b/14, 259b/2,
259b/14, 303b/8,
308a/12
- v.-ur (12) 7a/1, 8a/9, 12b/8,
12b/10, 92b/10,
101b/11, 178a/2,
201b/13, 202b/7,
207a/2, 231b/4, 260a/1
- v.-urlar (1) 215b/5
- v.-uruz (1) 19a/15
- varıl-** : Varılmak, ulaşmak
- v.-ur (1) 27b/11
- vārid** Ar.: Gelen, vāsıl olan,
erişen; bir şey hakkında
çıkan, söylenen, olması
beklenen
- v.-dür (1) 3a/15
- v.-ı (1) 280a/9
- v. ol- (8) 4b/1, 25a/13,
25a/14, 37b/5, 39b/9,
268a/7, 270a/9, 270a/9
- varmak(ğ)** (2): Varmak, ulaşmak,
gitmek 189b/2, 219b/13
- v.-dur (1) 83a/3
- v.(ğ)-ıla (1) 83a/2
- varrāk** Ar. (1): Kâğıtçı, defter
satıcısı 230b/5
- varṭa** : Tehlike, içinden
çıkılması güç iş
- v.-sına (1) 278b/3
- vasaṭ** Ar. : Orta
- v.-ında (1) 129b/1
- vaşf** Ar. (1): Nitelik, hâl,
sıfat; bir kimsenin veya
şeyin durumunu,
anlatarak tarif etme;
övme 261a/15
- v. it- (1) 257b/14
- v. ol- (2) 158a/4, 255b/8
- vaşfiyye** Ar. : Vasıfla, nitelikle
ilgili
- v.-dür (1) 246a/2
- vāşıl** Ar.: Erişen, ulaşan,
kavuşan
- v. ol- (3) 221b/6, 290a/10,
299b/13
- vāsıṭa** Ar. : Aracı, araya giren;
âlet, araç
- v.-sıyla (4) 8a/11, 40a/3, 43a/9,
115a/4
- v.-sıyladur (1) 40a/2
- v.-yla (1) 8a/12

vāsıtasuz	Ar.+T. (3): Araçsız, bir araç, yardımcı olmadan 8a/12, 28b/7, 43a/7				221b/9, 230b/5, 238b/5, 238b/6, 291b/5
v.-dur	(1) 40a/2			v.-a	(1) 140a/11
vāşıṭī	Ar. (1): İyi cins bir karnış kalemi 258a/5			vay	(1): Şaşma ünlemi 55a/1
vaṣī	Ar. (1): Bir yetimin veya akılca zayıf ve hasta olan bir kimsenin malını idare eden kimse 235a/10			va'z	Ar. (2): Bir kimseye kalbini yumuşatacak surette söz söyleme; dinî öğüt 199b/13, 233b/12
v.-dür	(1) 225a/11			v.-dur	(1) 280b/4
v. ol-	(1) 236a/10			v. it-	(2) 191a/4, 233b/11
vāsi'	Ar. (3): Geniş; açık; enli, bol 231a/12, 243b/7, 258b/6			vāz'	Ar. (1): Koyma, konulma, tâyin etme; meydana getirme; kurma 176b/13
v.-dür	(2) 50a/5, 112b/7			v.-ında	(1) 254b/12
v.-e	(1) 97a/13			v.-ından	(1) 108a/4
v.-yidi	(1) 258b/12			v. it-	(4) 125a/12, 180a/13, 275a/4, 299b/1
v. kıl-	(1) 71a/14			v. ol-	(1) 3b/12
v. ol-	(8) 34b/9, 56b/8, 94a/13, 106a/15, 108a/4, 178b/3, 202b/13, 231a/13			vāzıh	Ar. (1): Açık, meydanda, belli 282b/8
vaṣıyyet	Ar. (1): Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey 196b/3			v. ol-	(2) 58b/7, 282b/10
v.-dür	(1) 280b/4			vāzī'	Ar. (1): Alçak, bayağı, adi 226a/6
v.-e	(3) 55b/10, 300a/2, 301b/11			vāzm	Ar. (1): Üzerine et konulan tahta, kap 239a/1
v. eyle-	(1) 196b/3			ve	(3697): "Ve" bağlacı 1b/3, 1b/3, 1b/4, 1b/5, 1b/6, 1b/9, 1b/10, 1b/11, 2a/3, 2a/4, 2a/5, 2a/8, 2a/10, 2a/12, 2a/13, 2a/14, 2a/14, 2b/4, 2b/5, 2b/5, 2b/12, 2b/12, 2b/13, 3a/1, 3a/1, 3a/3, 3a/10, 3a/14, 3b/4, 3b/7, 3b/11, 3b/12, 3b/13, 4a/3, 4a/5, 4a/8, 4a/8, 4a/13, 4b/4, 4b/6, 4b/8, 4b/9, 4b/11
v. it-	(2) 101b/2, 196a/4, 302b/3			vebā	Ar. (4): Veba hastalığı 131b/1, 204b/14, 288b/8, 291b/11
vaṭab	Ar. (1): Tuluk, sıvıları saklamak için koyunun bütün olarak derisinden yapılan kap 238b/14			v.-dur	(2) 70a/14, 205a/7
vaṭan	Ar. (5): Yurt 104a/5, 104a/6, 131a/3, 266a/15, 289b/8			vebāl	Ar.: Şiddet, azap; günâh
v.-da	(1) 157b/4			v. ol-	(3) 154b/14, 290b/9, 306b/7
v.-ı	(1) 179a/11			vec' (bk. veca')	Ar. (8): Ağrı, sızı, acı 251b/14, 287b/14, 287b/15, 288b/7, 289a/4, 291a/2, 290a/12, 290a/14
v.-ına	(9) 79b/8, 104a/8, 104a/9, 170b/8, 210a/6, 231b/7, 236b/15, 304b/6, 305b/2				
v.-larından	(1) 70a/10				
v. dut-	(1) 303b/2				
vaṭy	Ar.: Çiftleşme				
v. it-	(3) 135a/8, 144b/9, 239b/6				
vāv	Ar. (7): Arap alfabesindeki v harfi, vav 126a/7, 148a/5,				

v.-e (1) 238b/9
v. it- (1) 284b/15
veca' (bk. **vec'**) Ar. (2): Ağrı, sızı, acı 150b/10, 251b/14
v.-dan (1) 150b/9
vech Ar. (32): Yüz, surat; üst, satıh, düz; ön, alın; tarz, sebep, vesile; vasıta 25b/14, 26a/2, 32a/5, 36b/12, 42a/15, 42b/3, 56b/11, 68b/11, 83b/5, 83b/8, 83b/10, 83b/12, 83b/13, 83b/14, 84a/1, 95a/7, 96a/4, 96a/4, 97a/14, 122b/3, 159b/9, 171a/11, 177b/6, 188a/10, 188b/13, 202a/5, 259b/10, 261a/9, 272b/8, 299a/14, 306a/15
v.-de (2) 60a/14, 60b/1
v.-e (1) 58b/4
v.-i (10) 25b/3, 28b/15, 35a/10, 35b/4, 59b/13, 59b/13, 60a/5, 60a/6, 93b/13, 97a/11
v.-ile (33) 7a/3, 9a/13, 10a/5, 23a/8, 23a/8, 25a/13, 25b/13, 27a/13, 33b/4, 38a/11, 41a/10, 41b/2, 43b/7, 44a/10, 63a/6, 72a/9, 114b/14, 115b/15, 171b/4, 176b/2, 190b/1, 198b/15, 203b/10, 240b/5, 240b/6, 241b/5, 255b/10
v.-iledür (2) 199a/10, 201a/11
v.-in (1) 261a/9
v.-lerle (1) 83b/2
v. üzre ol- (1) 188b/13
v.-i kal- (1) 271b/6
vecheyn : İki yan, iki yüz, iki taraf
v.-ün (1) 93b/15
vechihi Ar. (1) Bu münasebetle, bu yüzden 271b/5
vecih Ar.: Bir kavmin ulusu, büyüğü, başkanı
v. ol- (1) 194b/1
vechsüz (1): Sebepsiz; uygunsuz 154b/13
vedi'at Ar. :Emanet
v.-i (1) 300a/3

vefā Ar. (1): Sözünü tutma, sözünü yerine getirme; dostluğu devam ettirme; yetişme, yetme, ödeme 242b/3
v.-sı (3) 84a/8, 141b/1, 151b/15
v.-sındadır (1) 54a/6
v. it- (5) 18a/15, 24a/6, 200a/7, 204b/7, 277a/12
v.-sı ol- (1) 124a/7
vefāt Ar.: Ölüm, ölme
v. it- (4) 122a/10, 122a/11, 167a/6, 167a/15, 174a/14
vehem(m) (bk. **vehm**) Ar.: Yersiz korku, şüphe, kuruntu
v.-dür (1) 242b/1
v(m).-e (1) 85b/6
vehim-nāk Ar. (1): Kuruntulu, korkulu 13a/9
vehm (bk. **vehemm**) Ar.: Kuruntu, yersiz korku; şüphe
v.-den (1) 104a/12
vehmiyye Ar. (1): Gerçekte olmayan, fakat olduğu sanılan, kuruntu 72a/9
v.-den (2) 75a/5, 81b/5
v.-yi (1) 9b/5
v.-nüñ (1) 69a/11
vekīl Ar. (3): Vekālet makamının en üstün âmiri 204b/11, 235a/10, 236a/10
velākin Ar. (6): Ama, fakat 23a/11, 24b/1, 24b/3, 49b/10, 57a/14, 244b/2
velāyet Ar. (1): Başkasına sözünü geçirme 157a/3
v.-i (1) 105b/4
veled Ar. (20): Çocuk; oğul 62a/5, 126a/7, 188b/12, 188b/13, 246a/6, 116a/3, 121b/4, 129a/5, 134a/8, 141a/4, 144a/12, 144a/15, 152a/13, 152b/9, 154b/4, 158a/14, 188b/11, 238a/1, 244b/13, 244b/14
v.-dür (15) 112a/3, 126a/11, 131b/15, 132b/8, 134a/4, 134a/5, 143b/15, 145b/6,

	149b/3, 153a/3, 153a/11, 154b/7, 185b/12, 206b/4, 243a/11		
v.-e	(2) 122a/3, 246b/13		
v.-i	(3) 249a/6, 285a/3, 294b/14		
v.-ile	(1) 185b/10		
v.-in	(1) 141b/14		
veli	Ar.: Ermiş, eren		
v.-lerden ol-	(1) 194b/14		
v. ol-	(1) 60a/11		
velvele	Ar.: Gürültü, patırtı, yaygara		
v. it-	(1) 254a/1		
verā'	Ar. (2): Arka, geri; başka, gayrı 28b/8, 271b/9		
v.-i hicābdan ol-	(1) 271b/9		
vera'	Ar. (5): Haramdan kaçma; kaçınma 30a/8, 115a/11, 121a/8, 132b/5, 265a/10		
v.-a	(3) 139b/1, 227a/6, 263a/2		
v.-da	(1) 213a/2		
v.-dur	(4) 113b/6, 157b/10, 160b/1, 153a/5		
v.-ı	(2) 115b/4, 125b/1		
v.-ile	(1) 122b/1		
verd	Ar. (2): Gül 126a/7, 126a/12		
verem	Ar. (2): Verem hastalığı 291b/5, 291b/5		
vereşe	Ar. (1): Mirasçılar 40a/15		
beyne'l-v.	(1) : Mirasçılar arasında 228b/1		
v.-sidür	(1) 66b/15		
verşān	Ar. (1): Kumru 148a/5		
v.-ı	(1) 148a/8		
vesāde	Ar. (1): Döşek, yastık 238b/13		
vesāvis	Ar. (2): Vesveseler, kuruntular 12a/4, 72a/9		
vesāyır	Ar. (4): Ve başkaları, ve bunun gibiler 124a/1, 179b/11, 180a/15, 190a/11		
v.-i	(1) 49b/15		
vesīle	Ar.: Yol, vasıta; bahane, sebeup; fırsat		
v.-dür	(1) 96a/11		
v. it-	(1) 193b/14		
v. ol-	(1) 223b/8		
vesvās	Ar. (2): Şeytan 83b/14, 104a/13		
vesvese	Ar. (1): Şüphe, kuruntu 82b/13		
v.-lerinden	(1) 100b/9		
v. it-	(3) 10b/5, 67a/7, 129b/15		
veş (وش)	(1): Kuyu ? 90a/14		
veşy	Ar. (2): Bir çeşit elbise 248a/12, 248a/13		
veted	Ar. (1): Ağaç kazık 238b/6		
vetin	Ar. (1): Damar, kalp damarları 178a/2		
veyā	Ar.+Far (376): Veya, veyahut, veya edatı 12a/12, 25a/2, 29b/9, 76b/5, 101b/14, 102a/4, 104b/11, 106a/1, 106b/15, 106b/15, 106b/15, 107a/10, 107a/10, 109a/14, 109b/9, 110a/5, 111a/15, 111b/1, 111b/6, 111b/7, 111b/10, 111b/11, 112a/5, 112b/1, 112b/14, 113a/9, 113b/1, 116a/8, 116a/9, 116a/10		
veyāḥod	Ar. (44): Veyahud, ya da 9b/5, 10a/12, 20a/6, 21b/5, 28b/7, 30b/14, 33b/12, 33b/12, 106a/2, 106a/7, 116a/8, 123b/1, 123b/3, 134a/4, 134a/9, 136a/11, 153b/10, 159a/15, 160a/13, 164b/7, 166b/11, 171a/14, 173b/4, 173b/7, 179a/7, 185a/11, 225b/2, 235b/11, 239b/14, 267a/10, 281a/10, Ar. (2): Vezirlik, paşalık 3a/4, 143a/3		
vezāret	Ar. (2): Vezirlik, paşalık 3a/4, 143a/3		
vezeḡa(t)	Ar. (1): Bir çeşit büyük keler 148a/8		
vezi	(Ar. vedi) (2): Küçük abdest bozulduktan sonra çıkan su 189a/3, 220b/9		

vezir	Ar. (10): Vezir; valilik, vekilik gibi yüksek rütbelerde bulunan "paşa" ünvanını taşıyan kimse 50a/10, 52a/5, 52b/1, 52b/3, 88a/9, 234b/4, 291b/9, 141b/5, 238a/6, 226a/5	191b/9, 193a/13, 198a/14, 200a/15, 206a/10, 212a/3, 219a/3, 223a/6, 231b/3, 232b/1, 241a/13, 262b/7, 298b/3, 301b/1, 303a/14
v.-de	(1) 53a/12	v.-i (3) 205b/1, 206b/5, 215a/5
v.-dür	(1) 52a/4	v.-inde (1) 208a/11
v.-e	(2) 52b/2, 66a/8	v.-inden (3) 57a/8, 118b/3, 284b/2
v.-i	(1) 204b/10	v.-ine (1) 200b/5
v.-ile	(1) 53a/4	v.-leri (1) 79a/14
v.-ise	(1) 52/14	v.-üñ (1) 275a/14
v.-ler	(1) 234b/4	v. vir- (1) 93b/7
v. ol-	(7) 88a/3, 88b/2, 50a/8, 134b/9, 141a/13, 265b/4, 286b/11	v.-inden ol- (1) 82b/9
vezn	Ar. (1): Tartma, tartılma 222a/4	v. bul- (1) 102b/2
vi'ā	Ar. (1): Kap, mahfaza 239a/2	vildān Ar.: Yeni doğmuş çocuklar
vicdān	Ar. (2): İnsanın içindeki iyi ile kötüyü ayırdeden duygu 37b/1, 49b/15	v. ol- (1) 144a/12
vilāyet	Ar. (22): Bir şeyi kudretle elde etme; memleket, yurt; dostluk, muhabbet 103b/10, 111a/13, 142a/9, 156a/7, 165a/1, 198a/10, 200a/2, 200a/15, 200b/4, 206a/2, 232a/9, 241b/1, 242a/10, 250a/1, 266a/8, 283b/7, 293b/14, 230b/13, 232a/5, 241a/15, 275a/15, 218b/2	vir- (5): Vermek 26b/2, 32b/8, 59a/9, 155b/6, 260b/13
v.-de	(2) 156a/11, 281a/14	v.-di (29) 10b/4, 20b/12, 27b/12, 36a/14, 37a/7, 43a/15, 43b/2, 59a/11, 107b/9, 107b/9, 125b/13, 126b/1, 134a/10, 155b/7, 167a/3, 233a/2, 247b/4, 247b/4, 260b/15, 263a/15, 264b/9, 272a/2, 272a/13, 272b/6, 272b/8, 273b/3, 302b/7, 303b/9, 303b/14
v.-den	(2) 231b/3, 290a/6	v.-diler (5) 162a/4, 240a/5, 241b/14, 244a/4, 257b/10
v.-dür	(13) 102a/9, 108a/2, 121a/12, 125b/5, 126a/7, 130b/15, 160b/8, 223a/9, 223b/12, 238a/8, 242b/12, 244a/12, 245b/10	v.-dise (1) 260b/15
v.-e	(30) 79a/9, 94a/4, 99a/8, 99a/9, 100a/1, 109a/4, 121a/4, 143a/4, 145a/1, 148b/14, 154b/2, 175b/12, 186b/3, 187a/9, 191b/8,	v.-dügi (7) 122a/5, 191a/8, 239b/10, 260b/4, 263b/12, 301b/15, 302a/5
		v.-dügüm (1) 261a/2
		v.-dükleri (1) 219a/12
		v.-düm (1) 184b/11
		v.-e (55) 31a/2, 56b/12, 63b/11, 92a/10, 93a/10, 106a/10, 107b/10, 129a/3, 133b/8, 134a/7, 143b/3, 146a/11, 148b/3, 157a/13,

- 169b/3, 173a/11,
173a/12, 174a/2,
174a/3, 175a/5, 177a/8,
177a/12, 177b/5,
186a/9, 188a/4, 189b/1,
189b/9, 190b/5, 195b/1,
195b/10, 200a/9,
201b/4, 203b/1, 206a/1
- v.-eler (2) 42a/1, 231b/8
v.-elüm (1) 219a/12
v.-em (1) 277b/5
v.-en (4) 26b/3, 44b/2,
191a/7, 219a/13
v.-esin (2) 32b/11, 132a/8
v.-medi (3) 43b/1, 155b/6,
256b/6
v.-medin (1) 279b/1
v.-medüñ (1) 177b/1
v.-melü (1) 42a/10
v.-meñ (1) 22b/2
v.-mese (1) 227a/2
v.-meye (9) 56b/12, 132b/12,
177a/13, 177a/15,
193a/1, 198b/12,
208b/11, 210b/11,
235a/15
v.-meyüp (1) 288b/8
v.-mez (1) 63b/13
v.-mezüz (2) 23a/7, 40b/2
v.-miş (4) 162b/8, 175a/1,
239b/14, 267a/10
v.-mişdür (2) 111a/9, 144b/4
v.-mişidi (1) 106a/15
v.-mişler (2) 185a/5, 245b/5
v.-mişlerdür (1) 113b/10
v.-se (27) 26a/3, 91a/3,
130a/14, 153b/10,
190b/5, 191a/9, 193a/3,
193a/4, 193a/4,
198a/11, 198a/12,
205b/13, 206b/7,
212a/13, 252b/15,
281a/10, 296a/4,
299b/5, 302a/4, 302a/7,
302a/15, 302b/1,
302b/2, 302b/2, 302b/3,
304a/4, 307a/13
v.-seler (5) 11b/10, 11b/13,
12a/1, 122a/7, 231b/7
v.-sün (2) 283b/5, 28b/4
v.-üñ (5) 21b/5, 22a/11,
22a/14, 22b/1, 22b/8
v.-üp (1) 59a/2
- v.-ür (31) 24a/3, 38b/2,
42a/9, 51a/1, 81b/11,
85b/10, 125b/11,
135a/3, 137b/11,
140a/5, 140b/12,
156a/15, 191a/7,
191a/11, 193b/7,
198a/6, 198a/7, 198a/9,
204b/4, 206b/7,
223b/13, 227b/3,
229b/5, 231a/6,
231a/10, 238a/3,
238a/4, 252b/14,
264a/8, 266b/12, 302a/3
v.-ürdi (2) 115a/5, 115a/6
v.-ürin (1) 25b/14
v.-ürler (8) 24a/6, 38a/4,
43a/13, 63a/11, 63b/10,
184b/9, 227a/1, 257b/7
v.-ürsem (1) 59a/12
v.-ürsin (1) 302a/13
v.-ürüz (3) 23b/8, 29a/1, 40b/2
virân Ar. (2): Yıkık, yıkılmış
239a/10, 239a/10
vird Ar. (1): Belli zamanlarda
okunması âdet olan
Kur'ân cüzleri, duaları
282b/1
virici (2): Verici, veren
74a/14, 222b/8
v.-dür (3) 63a/9, 63a/10, 83a/6
viril- : Verilmek
v.-di (2) 3b/14, 95b/13
v.-dügi (1) 23b/4
v.-dükleri (1) 96a/3
v.-e (8) 93b/7, 184a/3,
205b/1, 228b/7, 228b/8,
262b/9, 265a/11,
293b/5
v.-en (2) 10b/11, 302b/6
v.-inceye (1) 23b/4
v.-medi (1) 21b/4
v.-mez (1) 23b/6
v.-se (1) 21b/4
v.-ür (3) 7a/14, 23a/10, 40a/9
virilmek(g) : Verilmek
v.(g)-e (1) 281a/7
virlemek(g) (8): Vermek 21b/5,
24b/3, 25a/4, 69a/2,
212a/8, 212a/12,
212a/12, 302b/5
v.(g)-e (3) 33a/6, 44b/12, 95a/9
v.(g)-ile (1) 249b/1
v.-de (1) 276a/1

v.-den	(1) 242b/9
v.-dür	(7) 113b/7, 140a/9, 169a/10, 213b/11, 218b/2, 228b/3, 237b/5
virmemek(g)	: Vermemek
v.(g)-e	(1) 300a/4
vişāl	Ar. : Ulaşma; sevgiliye kavuşma
v.-üñ	(1) 41a/8
vizārāt	Ar. (2): Vezirlikler 88a/5, 88a/5
vizāret	Ar. (2): Vezirlik 50a/9, 253b/2
v.-den	(1) 253a/14
v.-e	(2) 50a/8, 50a/8
vuḥūṣ	Ar. (1): Yabanî hayvanlar 225b/15
v.-uñ	(1) 184b/4
vuḳū'	Ar. (1): Olma, oluş; rastlama, isabet etme 37b/1
v.-i	(3) 26b/13, 36a/7, 36b/10
v.-ina	(1) 270a/8
v.-ından	(1) 23a/10
v.-inuñ	(2) 4a/8, 14a/14
vur-	: Vurmak; dövmek
v.-alar	(1) 162b/14
v.-anı	(1) 209b/12
v.-dı	(2) 10b/11, 150a/2
v.-duğı	(1) 216b/9
v.-dum	(1) 277a/7
v.-mıṣ	(2) 262a/4, 284a/13
v.-sa	(1) 304a/4
v.-up	(1) 102a/11
v.-ur	(2) 165a/8, 256b/13
v.-urlar	(1) 229b/6
vurmak	(3): Vurmak; dövmek 208a/1, 216b/7, 216b/8
v.-dan	(1) 133a/11
v.-dur	(1) 216b/9
vurul-	: Vurulmak, koyulmak
v.-dı	(1) 306a/3
vuṣūl	Ar. (1): Ulaşma, erişme, varma 266a/15
v.-ıla	(1) 68a/14
v. bul-	(2) 96a/11, 307b/11
vuzū	Ar. (2): Abdest alma; abdest 106a/4, 191a/12
v.-nuñ	(1) 106a/5
v. it-	(1) 106a/1
vuzūḥ	Ar. : Açık ve belli olma, anlaşılır olma; açıklık
v.-dur	(1) 14b/5

vū	Far. (4) "Ve" bağlacı 3b/10, 91a/1, 133a/12, 215a/10
vücūd	Ar. (9): Bulunma, var olma; insan veya hayvan gövdesi; ten 60b/11, 62a/12, 68b/14, 74b/7, 78a/3, 90b/11, 104a/2, 274b/2, 270b/8
v.-a	(3) 1b/1, 8b/11, 107b/4
v.-dan	(1) 278a/2
v.-dur	(5) 102b/14, 110a/1, 110a/3, 117b/15, 224a/4
v.-i	(9) 75a/7, 84a/10, 84a/11, 95b/12, 108a/6, 255a/9, 258a/12, 273a/11, 274b/3
v.-ina	(4) 23a/14, 23b/11, 23b/11, 107b/1
v.-ını	(2) 60b/12, 109b/10
v.-um	(1) 279b/6
v.-umuza	(1) 11b/5
v.-uñ	(1) 69a/1
v.-uñdan	(1) 120b/8
v. bul-	(1) 25a/14
v.-a gel-	(1) 9a/14
vücūh	Ar. : Yüzler, çehreler; bir memleketin ileri gelenleri
v.-da	(1) 259b/8
v.-ıla	(1) 48b/1
v.-ından	(1) 32a/4
v.-larda	(1) 171b/11
vürş	Ar. (2): Veraet, varis olma, mirasta hak sahibi olma 261a/11, 261b/9
v.-i nebevi ol-	(2) 261b/7, 261b/9
v.-ile	(1) 261b/12
vūs'at	Ar. (4): Gençlik, bolluk; boş meydan, fırsat 95a/8, 96a/2, 141a/6, 160a/6
v.-a	(1) 156b/13
v.-dur	(1) 17a/11
v.-i	(2) 101b/15, 106a/9
v.-ıdur	(1) 103a/2
vüşüb	Ar. (1): Atlamak, sıçramak 221b/14
vüzerā	Ar. (2): Vezirler 67a/6, 145b/8

yā	Far. (472) Yahut, veya, ya da 8a/10, 8a/10, 8a/15, 10a/1, 11a/4, 11a/11, 11a/11, 11a/11, 12a/4, 12a/4, 17b/12, 19a/6, 19b/13, 20a/2, 20a/11, 22a/13, 24a/5, 24a/7, 24a/7, 24a/15, 27a/2, 27a/2, 27a/13, 28b/5, 28b/15, 30b/1, 30b/2, 30b/3, 31b/7, 34a/8, 36a/8, 36a/8, 36a/9, 36b/15, 37b/10, 40a/2
yā	Ar. (30): "Ey!" anlamındaki seslenme edatı 19b/10, 19b/10, 32a/9, 32a/15, 32b/8, 32b/11, 47b/1, 55a/4, 58b/8, 58b/9, 59a/8, 95b/6, 127b/3, 142a/14, 162a/2, 162a/11, 164a/8, 165a/5, 210a/13, 253b/12, 254a/5, 257a/12, 262a/12, 262a/12, 262a/15, 264a/4, 267a/15, 268a/9, 268a/15, 275b/7
yā	Ar. (8): Arap alfabesindeki "y" harfi 126b/6, 137a/1, 148b/12, 222a/8, 230b/6, 239a/10, 291b/14, 291b/15
yabān	Far.: Çöl, sahra; yabanî
y.-a	(7) 145b/14, 146a/3, 146a/4, 150b/3, 162b/10, 234b/10, 290a/5
y.-da	(1) 138b/8
yābende	Ar. (1): Bulucu, bulan; kaşif 307a/13
yābis(e)	Ar. (1): Kuru 124b/9
y.-ise	(1) 122b/8
yad	: Yabancı, garip
y. it-	(1): Uzak tutmak; yabancı saymak 3b/11
yād	Far.: Hatırlama, anma
y. it-	(3) 3b/11, 120a/10, 275b/8

yağ	(14): Yağ 32a/11, 32b/1, 33a/15, 46b/13, 115a/5, 162a/12, 215b/9, 232b/13, 237a/10, 237a/11, 238b/5, 294b/3, 294b/4, 294b/6
y.-dur	(1) 185a/11
y.-ı	(8) 84a/8, 118a/11, 126b/4, 131a/1, 134b/3, 142b/5, 162a/13, 203a/4
y.-ıla	(1) 215b/9
y.-in	(5) 114a/6, 159a/1, 185a/12, 227a/7, 227a/7
y.-ını	(1) 112b/9
y.-uñ	(1) 294b/5
y. dürt-	(5) 294b/2, 294b/8, 294b/9, 294b/10, 294b/10
yağ-	: Yağmak
y.-a	(4) 113b/13, 132a/2, 205a/3, 281a/9
y.-ar	(2) 71a/13, 77a/11
y.-dı	(1) 132a/5
yağcı	(1): Yağcı 225b/3
yağlu	(2): Yağlı 161a/7, 161a/8
y.-dur	(1) 180a/8
yağma	: Çapul, zorla mal alma
y. it-	(1) 200b/12
yağmalan-	T.: Zorla alınmak
y.-a	(1) 88a/3
yağmur	(11): Yağmur 51a/4, 51a/7, 71b/11, 75a/7, 75a/8, 75a/8, 75a/9, 75a/13, 76a/8, 77a/4, 255b/3
y.-a	(2) 70b/1, 73a/1
y.-dan	(2) 76b/3, 78a/9
y.-dur	(3) 70b/1, 135a/4, 135a/5
y.-ıla	(1) 73a/12
y.-lar	(1) 75b/13
y. yağ-	(3) 71a/13, 205a/3, 281a/9
yağmursuz	(3): Yağmursuz 72b/10, 76b/5, 76b/7
y. ol-	(2) 71a/15, 73a/12
yağrın	: Sırt, sırtın yukarı kürek kısmı
y.-ında	(1) 258a/7
yağsuz	(1): Yağsız 83b/15
yāhod	Far. (176): Veya, ya da; daha doğrusu 7b/12,

- 7b/13, 9a/9, 10a/1, 10a/10, 12b/13, 12b/15, 12b/15, 15b/13, 16a/1, 16a/1, 18b/11, 19a/1, 19a/3, 19a/6, 19a/7, 19a/8, 20a/2, 21a/15, 21a/15, 22a/14, 24a/7, 26a/3, 26a/15, 28b/8, 30b/4, 30b/12, 30b/12, 30b/13, 31a/2, 31a/10, 31a/15, 31b/9, 34a/8, 43a/8
- yak-** : Yakmak; acıtmak
- y.-a (2) 80b/5, 188b/8
- y.-an (1) 84a/9
- y.-ar (22) 66b/7, 70a/12, 73a/11, 79a/4, 79a/8, 79a/11, 79b/3, 79b/12, 80a/6, 80a/14, 80b/11, 80b/12, 80b/13, 81a/3, 83a/15, 84a/9, 84a/9, 84a/14, 84a/15, 86a/2, 160b/12, 270b/15
- y.-duğı (2) 79b/13, 80a/7
- y.-duğ (1) 308a/14
- y.-madı (1) 80b/10
- y.-masa (1) 107b/3
- y.-maz (1) 80a/15
- y.-mış (3) 12b/15, 200a/6, 235b/11
- y.-mışdur (1) 73b/12
- y.-sa (3) 80b/4, 82a/3, 107a/13
- y.-a y.a çık- (1) 188b/8
- yaka** : Yaka, elbise yakası
- y.-sında (1) 134a/15
- yakaza** Ar. (2): Uyanıklık
- 27b/9, 275b/10
- y.-da (14) 6b/15, 9b/14, 10a/5, 13a/12, 14b/14, 27a/10, 28a/13, 28b/9, 28b/11, 259b/9, 260b/14, 266b/10, 276a/4, 276b/6
- y.-larında (1) 27a/14
- y.-ya (2) 7a/9, 15a/7
- yakazeten** Ar. (4): Uyanıklık ile
- 259b/2, 259b/10, 260b/10, 261a/12
- yakıcı** : Yakıcı, yakan
- y.-dur (2) 84b/6, 85a/6
- yakın** (17): Yakın 8a/1, 15a/8, 16b/5, 31a/5, 37a/8, 51a/10, 78a/6, 85b/3, 92a/14, 92a/15, 115a/7, 150a/1, 173b/12, 194a/8
- y.-da (1) 80a/10
- y.-dur (4) 40b/12, 72a/1, 178a/7, 221a/11
- y.-ıla (1) 100b/8
- y. eyle- (2) 266b/3, 266b/12
- y. gel- (5) 165b/6, 196b/3, 279b/1, 286b/6, 287b/9
- y. gelmiş ol- (2) 212b/1, 293b/1
- y. ol- (26) 14a/13, 17b/14, 51a/11, 58a/3, 68a/2, 79b/7, 81b/15, 99b/4, 117a/15, 117b/6, 125b/1, 138a/10, 146a/12, 153b/10, 179b/3, 182b/11, 188b/15, 195b/4, 195b/4, 196a/8, 227a/6, 229a/12, 241a/14, 244b/7, 246b/4, 281b/8
- y. olmuş ol- (1) 201a/2
- y. olmuş tur- (1) 283b/4
- y. var- (1) 150a/1
- yakış-** : Yaklaşmak, yakınlaşmak
- y.-ur (1) 128b/8
- yakın** Ar. (1): Sağlam bilgi, kat'ı olarak bilme 8b/5
- y.-inden (1) 62a/13
- yakmak(ğ)** (2): Yakmak, ateş yakmak 107a/15, 142a/1
- y.(ğ)-içün (1) 85b/15
- y.(ğ)-ıla (1) 85b/11
- ya'küb** Ar. (2): Erkek keklik 148b/12, 151b/11
- yākūt** Ar. (9): Değerli bir süs taşı, yakut 245b/11, 244b/14, 245b/15, 246a/1, 246a/1, 246a/3, 271a/13, 243b/2, 245b/8
- y.-dan (1) 248b/2
- yalamak** (1): Yalamak 161a/2
- yalan** (14): Yalan 11b/10, 26a/2, 42a/9, 201b/4, 201b/12, 214b/3, 231b/1, 232a/6, 232a/7, 236b/5, 238a/14, 241a/7, 241a/8, 292b/2
- y.-a (1) 73a/3
- y.-dan (1) 241a/8
- y.-dur (1) 79b/9
- y. eyle- (1) 15b/8

y. ol- (2) 11a/13, 42a/6
y. söyle- (6) 26a/5, 26a/6, 42a/11, 154b/10, 193a/7, 299b/7
yalancı : Yalancı; insanı kandıran
y. irte vakti (1) 15b/4
yalanlamak (1): Yalan olduğunu söylemek 219b/10
yalınca (1): Çıplak, üryan 212b/13
yalıncaklık (1): Çıplaklık 218a/5
yalıflan- : Parlamak, ışıldamak, alevlenmek
y.-an (1) 80b/4
y.-dı (1) 80b/3
yalufiuz (6): Yalnız 4a/2, 9b/3, 156a/4, 220a/9, 242a/9
y. ol- (2) 156b/13, 222a/4
yalufiuzluk(ğ): Yalnızlık
y.(ğ)-ı (1) 222a/3
yalva (2): Bildircin 152a/7, 162a/15
yalvar- : Yalvarmak
y.-a (1) 284a/7
y.-sa (1) 217b/6
y.-ur (2) 217b/7, 284a/7
yan : Yan, taraf, yön
y.-ı (3) 158b/6, 158b/7, 192b/1
y.-ın (1) 193b/2
y.-ına (2) 22a/1, 22a/3
y.-ınca (2) 132b/6, 227b/3
y.-ında (6) 9a/13, 35a/6, 168a/12, 168a/13, 192a/4, 223b/4
y.-ındağı (1) 91a/9
y.-umda (1) 276a/2
y.-uñuza (1) 22b/11
y.-ında ol- (1) 288a/13
yan- : Yanmak
y.-a (2) 173b/4, 265b/7
y.-ar (4) 80a/11, 80b/14, 183b/15, 296a/14
y.-dı (1) 196b/14
y.-dılar (1) 20a/15
y.-dukdan (1) 80a/12
y.-madın (1) 306a/12
y.-mış (6) 79b/4, 80a/10, 80b/15, 82a/2, 85a/10, 183a/15
y.-sa (1) 82a/3
y.-mış ol- (2) 84b/8, 84b/10

yaña (4): Tarafa, yön 217a/6, 217a/7, 230b/13, 230b/13
yañak (1): Yanak, yüz 171b/4
y.(ğ)-ı (1) 60a/15
y.(ğ)-ın (1) 167b/7
y.-da (1) 171b/3
yandur- : Yakmak, tutuşturmak
y.-sa (1) 82a/7
y.-ur (1) 83a/13
yandurul- : Yakılmak, tutuşturulmak
y.-mış (1) 82a/13
y.-mışdur (1) 82a/12
ya'ni Ar. (225): Yani, demek; sözün kıyası, doğrusu 6b/2, 7a/8, 8a/8, 8a/14, 8b/5, 8b/11, 9a/5, 10b/7, 11a/12, 11b/2, 11b/8, 11b/9, 11b/15, 12a/5, 12a/9, 13b/7, 14a/8, 14a/11, 14b/6, 14b/10, 15b/7, 15b/10, 16a/6, 16a/9, 16a/10, 16b/13, 17a/13, 18a/6, 18a/8, 18a/11, 18b/2, 18b/9, 18b/10, 19a/13, 19b/5, 19b/15, 20a/12, 20b/5, 21a/2, 22b/7, 40b/6, 135b/4
yān'i Ar. (1): Yemişçi, yemiş yetiştiren veya satan kimse 230b/6
yankesici (1): Hırsız 226b/6
yanmak(ğ) (1): Yanmak 115a/14
y.(ğ)-a (1) 20a/11
y.-dan (3) 83a/14, 83a/15, 84a/9
yap- : Yapmak, meydana getirmek, kurmak
y.-ar (6) 71a/7, 100b/15, 101b/14, 102a/4, 102a/6, 102b/10
y.-dı (1) 104a/1
y.-durur (1) 200a/8
y.-mış (1) 106a/12
y.-sa (6) 102a/5, 102a/7, 102a/8, 102b/3, 109a/3, 213b/2
yapıcı (1): Bir şey yapan, bir şey meydana getiren 222a/15
yapıl- : Yapılmak, meydana getirilmek, kurulmak

y.-a (1) 296a/13
 y.-miş (1) 108a/9
 y.-ur (1) 74a/6
yapış- : Yapışmak; musallat olmak; tutmak, sarılmak; cima etmek
 y.-a (4) 160a/12, 175b/6, 192b/10, 292a/12
 y.-acak (1) 120b/3
 y.-dı (4) 32a/13, 32a/14, 150a/10, 283b/13
 y.-dum (3) 32a/12, 120b/3, 175a/5
 y.-duñ (1) 120b/6
 y.-maya (1) 158a/3
 y.-miş (2) 245b/6, 276a/12
 y.-mişlar (1) 257a/11
 y.-sa (4) 93a/4, 158a/3, 176a/9, 303a/6
 y.-ur (9) 32b/4, 32b/5, 32b/6, 74a/10, 94b/5, 131b/9, 155a/11, 177b/1, 306b/10
 y.-up tur- (1) 120b/4
yapışıcı : Bir şeye sıkıca yapışan, sarılan
 y.-dur (1) 94b/13
yapışmak (1): Tutmak, cima etmek 221a/11
yapmak (2): Yapmak, kurmak 19a/3, 102a/10
 y.-da (1) 3a/4
yaprak(ğ) (2): Yaprak 15b/10, 15b/15
 y.(ğ)-ı (3) 113a/15, 113b/7, 121a/15
 y.(ğ)-ına (1) 110b/1
 y.(ğ)-ısa (1) 15b/14
 y.-ın (1) 15b/13
 y.-ları (1) 111a/1
yār Far. (1): Dost; sevgili; ahbap 148b/11
 y.-ı gār (1)"Hicret esnasında Hz. Muhammed'e mağarada arkadaşlık etmiş olan Hz. Ebubekir" 253b/4
yar- : Yarmak, ortadan ikiye ayırmak
 y.-salar (1) 180a/12
yara : Yara, cerahat
 y.-sı (1) 113a/8
yara- : Yaramak, faydalı olmak

y.-r (1) 120a/4
yarak(ğ) : Hazırlık, teçizat; silâh
 y.-larıyla (1) 282b/2
 y.(ğ)-ı (1) 41b/8
 y.(ğ)-ıdur (1) 176b/13
yarakla- : Hazırlamak
 y.-r (1) 115a/2
yaraklan- (2): Hazırlanmak 267b/2, 267b/6
yarala- : Yaralamak
 y.-duğı (1) 209a/7
 y.-r (1) 207a/2
 y.-sa (2) 209a/6, 209a/8
yaralan- : Yaralanmak
 y.-mışdur (1) 287a/10
 y.-sa (1) 209a/3
yaralu (1): Yaralı, yaralanmış olan 113a/7
 y. ol- (7) 208b/14, 208b/15, 209a/1, 209a/2, 209a/4, 209a/4, 209a/9
yaramaz (85): Yararsız, boş, uygunsuz, zararlı, kötü 10a/10, 13b/1, 17a/4, 18a/3, 18b/5, 20a/6, 21b/12, 21b/14, 22a/6, 22b/9, 22b/11, 22b/13, 23a/6, 26a/12, 33b/12, 37a/2, 37b/2, 45a/12, 47a/10, 49b/3, 61b/2, 61b/3, 61b/14, 63a/14, 65a/6, 80b/4, 91b/14, 92a/15, 103a/6, 104a/3, 106b/6, 117a/9
 y.-dur (74) 16a/13, 56a/3, 56a/3, 112b/1, 117a/11, 118a/4, 119b/15, 120b/9, 120b/12, 120b/13, 120b/15, 121a/6, 122a/4, 122a/13, 123b/11, 124a/5, 124a/9, 126a/15, 130a/14, 131a/6, 137b/8, 141a/6, 147b/2, 148a/13, 153a/10, 158b/1, 160b/10, 187a/3, 202a/4, 206b/9, 210a/4, 210a/4
 y.-ı (1) 202a/2
 y. gör- (1) 47b/14
 y. kelâm işit- (1) 127a/10
 y. söz işit- (1) 152a/13

y. ol- (9) 20a/3, 91b/14, 103b/14, 119a/10, 182a/4, 248b/7, 289a/5, 291a/2, 295b/1

yaramazlık(ğ) (5): Yararsızlık, uygunsuzluk, kötülük, fenalık 62a/10, 78b/2, 219a/7, 290a/1, 291b/10

y.(ğ)-a (2) 146b/5, 230b/3

y.(ğ)-ı (1) 218b/14

y.(ğ)-ıla (3) 49a/14, 49a/15, 71a/2

y.(ğ)-ın (1) 226b/9

y.(ğ)-ına (3) 43a/2, 78a/13, 109b/12

y.(ğ)-ından (2) 33b/11, 33b/11

y.-dur (2) 216b/6, 290a/13

y.(ğ)-ı tokın- (1) 204b/8

y. it- (6) 180a/13, 212a/15, 287b/3, 287b/14, 288a/13, 289a/6

y. itmiş ol- (1) 288a/12

y. ol- (2) 288a/14, 288a/15

y. şahibi ol- (1) 78b/3

yarar : İşe yarayan, faydalı 203b/2

yarasa : Yarasa, memeli kuş

y.-nuñ (1) 273a/13

yarat- : Yaratmak, meydana getirmek

y.-mazdan (1) 14a/9

yardım : Yardım, hizmet

y.-ın (1) 201a/6

y. eyle- (1) 229b/5

y. it- (2) 183a/6, 204b/6

yardımcı : Yardımcı, yardım eden, yardımı dokunan

y.-sı ol- (1) 292a/15

yarı (bk. **yarı**) (1): Yarı, yarım, bir şeyin yarısı 96b/9

y.-sı (1) 64b/15

yarıl- : Yarılmak, ortadan ikiye bölünmek

y.-muş (4) 80a/1, 180a/15, 180b/4, 305b/7

y.-sa (3) 170a/12, 233b/8, 290b/8

y.-up (1) 56a/9

yarındası : Ertesi, ertesi gün

y. şabâh (1) 166b/9

yarı (bk. **yarı**) : Yarı, yarım, bir şeyin yarısı

y.-sı (1) 64b/15

yas : Yas, ölüm veya bir felâketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar

y. dut- (1) 298a/10

yaşduk (1): Yastık 238b/13

yâsemîn Far. (2): Yasemin çiçeği 126b/6, 126b/9

yaşşı (1): Yassı, yayvan ve düz 258b/5

y.-yıldı (1) 258b/6

yaş (3) : Gözyaşı 117a/14, 185b/4, 185b/7

y.-ı (1) 185b/9

y.-ıdur (1) 110b/10

y.-ıyla (1) 234b/2

y.-ları (1) 280a/15

y. ak- (4) 117b/1, 117a/15, 185b/4, 185b/6

yaş (12): Taze 111b/12, 111b/14, 111b/15, 113a/5, 117b/10, 118b/6, 119b/5, 119b/6, 124a/2, 124a/6, 185b/2, 249a/10

y.-ı (1) 117a/3, 124a/3, 126a/5

y.-ından (1) 121a/13

yaş : Yaş, ömür

y.-ar (1) 130a/12

uzun y. sür- (1) 245a/12

y.-ı uzun ol- (1) 178b/11

yaş : Yaş, nemli, ıslak

y.-ısa (1) 214b/1

yaşıl (14): Yeşil 74b/15, 102b/10, 116a/10, 120a/10, 120a/13, 122b/5, 125b/6, 125b/8, 132b/4, 140a/15, 156b/5, 156b/9, 233a/14, 299b/2

y.-a (1) 174b/2

y.-ı (2) 120b/8, 133b/6

y.-ısa (1) 205a/7

y. ol- (2) 51a/1, 125a/4

yaşılîstân : Yeşilliğin, bitkinin çok olduğu yer

y.-ı (1) 115b/7

yaşlu (4): Yaşlı, ihtiyar 173a/3, 173a/4, 173a/5, 276b/3

yat- : Yatmak, uyumak

y.-a (1) 13b/11

y.-acağı (1) 14a/4

y.-asız (1) 185a/9
 y.-dı (3) 9a/12, 136b/14, 150a/2
 y.-duñ (1) 254b/3
 y.-miş (1) 253b/8
 y.-mişisa (1) 15b/2
 y.-sa (1) 12b/6
 y.-up (2) 13b/10, 193b/2
 y.-ur (10) 12b/14, 87a/10, 110b/12, 142a/13, 142a/13, 142a/14, 235a/14, 253b/11, 295b/3, 304a/8
 y.-urken (3) 22a/1, 22a/5, 121a/3
 y.-urlar (1) 141b/13
 y.-urmuş (1) 253b/12
yatak(ğ) : Yatak, bir şeyin çok bulunduğu yer
 y.(ğ)-ı (1) 138a/1
yatlu (2): Kötü, fena, uğursuz, adı 178b/6, 179a/12
 y.-dur (1) 233a/5
 y. ol- (2) 178b/6, 182b/14
 y. gör- (1) 233a/5
yatmak (3): Yatmak, uyumak 7b/1, 211b/14, 211b/15
yatsu (1): Yatsı, yatsı namazı vakti 15a/15
 y.-yın (1) 65b/8
 y. namāzı (1) 176b/1
yavru (bk. yavru) (1): Yavru, küçük 159a/12
 y.-ların (1) 159a/15
 y.-larıyla (1) 133b/11
 y.-sı (2) 133b/14, 148a/8
 y. ol- (1) 144a/12
yavru (bk. yavru) (1): Yavru, küçük 154b/4
 y.-lar (1) 147b/15
 y.-sı (1) 141a/1
 y.-sın (2) 136a/4, 154b/6
 y.-sın bağışla- (1) 147a/6
yavu : Kayıp, kaybedilmek, görünmez olmak
 y. kıl- (3) "kaybetmek" 123a/14, 133b/8, 199a/2
yay (5): Yay, ok atmakta kullanılan araç 205b/12, 205b/13, 205b/15, 206a/2, 206a/2
 y.-ı (1) 205b/14
 y.-ın (1) 206a/3

yay- : Yaymak, bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek
 y.-dı (1) 176b/9
yayan (1): Yayan olarak, yürüyerek 102a/14
yaycı (1): Yay yapan veya satan kimse 228a/5
yaz- : Yazmak, yazı yazmak
 y.-a (1) 209a/13
 y.-alar (3) 104b/9, 202a/3, 293b/14
 y.-amaz (1) 240b/5
 y.-ar (5) 194a/1, 194a/2, 223b/3, 239b/13, 240a/13
 y.-arsa (2) 240b/2, 240b/6
 y.-dı (3) 8b/9, 14a/10, 68b/9
 y.-duğı (1) 239a/15
 y.-dum (1) 234a/14
yazı : Ova, ıssız kır
 y.-da (1) 77a/2
yazıcı (3): Yazıcı, yazı yazan kimse 226a/9, 229b/2, 240b/7
yazıl- : Yazılmak
 y.-miş (4) 196a/4, 196b/6, 240b/1, 254b/4
 y.-up (1) 257b/3
 y.-ur (1) 234a/14
yazın (4): Yaz mevsiminde, yaz aylarında 16a/3, 76a/14, 85b/6, 248a/9
yazın- : Yazılmak
 y.-miş (1) 241b/1
yazmak(ğ) (1): Yazmak, yazı yazmak 46b/8
 y.(ğ)-ıla (1) 46b/8
yazmamak (1): Yazmamak 234a/14
yazu (3): Yazı 193b/12, 240a/12, 240a/13
yè- (4): Bir şey yemek 113a/8, 114b/2, 123b/3, 123b/3
 y.-di (6) 113a/8, 123b/4, 138b/7, 148b/1, 155b/14, 161a/9
 y.-dügi (2) 124a/1, 148b/6
 y.-medi (2) 111b/13, 138b/2
 y.-mese (3) 157b/8, 158a/10, 307a/13
 y.-mez (1) 161a/7
 y.-miş (2) 161a/5, 197b/5

- y.-ñ (1) 156b/8
y.-r (50) 65a/12, 71a/6, 86a/3, 116b/14, 117b/3, 119a/12, 122b/13, 123a/2, 123a/4, 123b/5, 130a/6, 134a/3, 139b/4, 139b/13, 144a/14, 145a/13, 157a/12, 158a/10, 158a/15, 158b/10, 158b/14, 158b/15, 159a/5, 159a/6, 159a/10, 159a/12, 159b/3, 160b/2, 161a/4, 161b/7, 161b/15, 162a/1, 162a/1, 162b/6, 162b/9, 163a/6, 163a/13, 168b/7, 179b/11, 188a/2, 189b/12, 193b/13, 203b/1, 211a/2, 211a/15, 211b/4, 223b/10, 231a/7, 253a/1, 293a/1
y.-rem (4) 118b/7, 157b/2, 162a/13, 163a/10
y.-rken (1) 160b/12
y.-rlr 2) 40b/3, 116a/13
y.-se (99) 12b/7, 12b/9, 31b/4, 31b/6, 110a/6, 111b/12, 111b/14, 111b/15, 112a/3, 112a/15, 112b/8, 112b/8, 113a/13, 113b/12, 116a/7, 116a/14, 117a/12, 117a/13, 117a/15, 118a/3, 118a/15, 118b/6, 119a/13, 119b/3, 121a/3, 121a/10, 123a/14, 123b/9, 124b/4, 124b/7, 124b/8, 124b/10, 125a/5, 125a/6, 125a/9
y.-sün (1) 133a/13
y.-ye (34) 13a/7, 80a/1, 112a/3, 122b/13, 123a/5, 124b/2, 124b/7, 125a/6, 156a/4, 158a/5, 158b/1, 159a/11, 161a/8, 162b/6, 162b/9, 163a/6, 164b/12, 168b/8, 174b/6, 179b/11, 179b/15, 180b/7, 186a/3, 186a/4, 190a/14, 197b/6, 201a/14, 201a/14, 211a/13, 211a/14, 211b/4, 241a/12, 283b/12, 297b/6
y.-yen (7) 121a/4, 128b/6, 142a/6, 162a/5, 162a/6, 162a/7, 162b/3
y.-yüp (2) 12b/5, 15b/2
y.-nür nesne ol- (1) 235b/15
yebāb Ar. (1): Harap, yıkık, vıran 239a/10
yebuğāt (اليبوغات) Ar. (1): Zamk çıkarılan bir bitki ? 126b/10
yedeyn Ar. (2): İki el 218b/10, 278a/15
yed(1) Ar. (3): El 45b/12, 240a/14, 291b/15
y.-i (1) 74a/9
y.(i)-nde (1) 141a/3
yèdi (6): Yedi sayısı 55a/4, 84a/5, 84a/5, 156b/6, 268b/5, 268b/14
y. başlu ol- (1) 130b/1
yèdi bîfî (1): Yedi bin sayısı 156b/11
yèdici : Kılavuz, götürücü
y.-lere (1) 183a/15
yèdinci (17): Yedinci, sıralama sayısı 4a/7, 5a/3, 5b/6, 6a/1, 7a/12, 13b/2, 14a/13, 50b/7, 50b/11, 55a/5, 105a/9, 149a/1, 156b/7, 239a/10, 252a/4, 269a/11, 269a/12
yèdi yüz (1): Yedi yüz sayısı 7b/5
yèdür- : Yedirmek
y.-se (2) 117b/10, 307a/13
y.-ür (1) 140a/5
yèdürmek (2): Yedirmek 212b/1, 140a/9
yèl (11): Yel, rüzgâr 67a/2, 70a/1, 70a/4, 70a/5, 70a/6, 70b/8, 70b/11, 70b/15, 71b/10, 83b/14, 109b/1
y.-i (5) 70a/14, 70b/1, 70b/2, 70b/8, 70b/12
y.-ile (1) 70a/3
y.-inüñ (1) 96a/15
y.-lerle (1) 69b/15

- yel-** y.-ün (1) 70a/7
: Koşmak, acele yürümek
- yelek(g)** y.-er (1) 238b/2
: Kuş tüyü
y.(g)-inden (1) 147a/5
y.(g)-iyle (1) 153a/14
y.-leri (1) 140a/2
- yellemek** (1): Osurmak 140b/10
- yelmek** (2): Koşmak, acele yürümek 222a/5, 222a/6
- yemek(g)** (26): Yemek, yemek yemek 15b/2, 45a/8, 117a/9, 117a/10, 117a/11, 117b/4, 117b/12, 117b/12, 118a/2, 118a/4, 118a/7, 124b/8, 127a/10, 129b/4, 130b/15, 138b/15, 144a/4, 152a/3, 153a/3, 153a/4, 154a/9, 159a/1, 159a/4, 159a/7, 159a/10, 159b/10
- y.(g)-e (3) 158b/15, 160a/13, 179a/7
- y.-i (1) 225a/11
- y.-den (1) 155b/10
- y.-dür (3) 154a/10, 185b/1, 285b/5
- yemin** Ar. (1): Yemin, ant 195b/7
- y.-i (1) 291a/2
- y. it- (6) 133b/9, 201b/4, 214b/4, 214b/5, 257a/5, 289b/5
- yemin bi'llāh** Ar. (2): Allah'ın kutsal adına olan yemin
- y. it- (2) 214b/2, 214b/3
- yeminen** Ar. (1): Sağ taraf, sağ taraftan 89b/2
- yemiş** (13): Yemiş, meyve 15b/11, 16a/3, 65b/10, 110a/6, 110a/6, 110a/14, 110b/4, 111a/5, 115b/14, 163a/3, 228a/2, 229a/9, 252b/14
- y.-den (1) 110b/5
- y.-i (6) 113b/7, 116a/7, 118a/8, 120a/1, 120a/5, 126a/4
- y.-ine (1) 110a/15
- y.-ler (6) 4b/14, 109b/13, 110b/3, 110b/3, 110b/4, 155b/10
- y.-leri (1) 111a/7
- y.-lerinden (2) 307a/12, 307a/15
- y. koy- (1) 203b/7
- y. vir- (1) 91a/3
- yemişçi** (1): Yemişçi, meyveci 228a/1
- y.-dür (1) 230b/6
- yemişlik** : Yemiş olarak kullanılan, meyve
- y. it- (1) 114a/2
- yemişsiz** (1): Yemişsiz, meyvesi olmayan 120a/2
- yēñ** : Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı
- y.-inde (4) 134a/15, 173a/15
- y.-inden (2) 147b/12, 226b/6
- yen-** : Yenmek, yeme işine konu olmak
- y.-mez (1) 136a/3
- yengeç** (1): Yengeç 139a/1
- yēñi** (13): Yeni, yeni olan şey 51b/11, 52a/1, 52a/2, 214a/11, 216b/3, 226b/1, 226b/1, 230a/13, 231a/12, 242b/3, 242b/5, 248b/15, 249b/7
- y. ol- (1) 233a/15
- y.-ler (1) 248b/13
- y.-si (1) 290b/2
- y.-yse (1) 107a/3
- yēñile-** (1): Yenilemek, onarmak 95b/6
- yēñilemek** : Yenilemek, yeni haline getirmek
- y.-den (1) 95b/7
- yēñilen-** : Yenilenmek, tazelenmek
- y.-ür (1) 119a/14
- yer** : Yer, mekân; bir şeyin bulunduğu nokta
- y.-i (2) 63b/6, 63b/6
- yerbū'** Ar. (1): Tarla fareleri 148b/12
- yerekān** Ar. : Sarılık hastalığı
- y.-ıla (1) 173b/4
- ye's** Ar. (2): Ümitsizlik, elem, keder 222a/8, 289b/6
- y. it- (1) 295b/8

- yesir** Ar.: Kolay
 y.-dür (1) 116a/8
 y.-le (1) 266b/15
 y. ol- (3) 199b/7, 266b/3, 299b/8
- yestehle-** : Pislemek, dışkı çıkarmak
 y.-di (1) 189b/4
 y.-se (4) 189b/8, 189b/9, 189b/11, 189b/13
- yêt-** : Yetmek, kâfi gelmek
 y.-er (2) 14b/8, 96b/2
 y.-mez (1) 120a/15
- yêt- (d)** : Çekmek, götürmek; yedekte götürmek
 y.(d)-e (1) 232b/8
 y.(d)-er (1) 174b/5
 y.-se (1) 133a/6
- yêt-** : Ulaşmak
 y.-mez (2) 142a/11, 218b/1
- yetāmā** Ar. (1): Yetimler 225a/11
- yetecek** : Yetecek kadar, yeter miktarda
 y.-ce (1) 87a/15
- yetim** Ar. (3): Yetim, ana-babası ölmüş çocuk 80a/1, 117b/7, 162b/13
 y.-ler (1) 196a/1
 y. ol- (1) 217a/12
- yetiş-** (1): Yetişmek, ulaşmak 20a/14
 y.-di (5) 55a/8, 104a/5, 204a/7, 243a/2, 260b/6
 y.-dügi (3) 25a/7, 170b/3, 188a/6
 y.-düm (1) 260b/9
 y.-dün (1) 86b/5
 y.-e (205) 17a/2, 31a/10, 56b/2, 56b/14, 66a/11, 77a/6, 79b/15, 80b/8, 86b/14, 87a/2, 87a/13, 87a/13, 88a/12, 88b/15, 89a/3, 90a/11, 92a/8, 92b/5, 93a/5, 99a/13, 102b/7, 102b/8, 103a/1, 103b/10, 104a/6, 105b/4, 108a/8, 109a/4, 112b/8, 113b/9, 115a/13, 116a/8, 119a/6, 121a/4, 123b/5, 129a/1
 y.-esin (1) 104a/6
 y.-imez (1) 33b/5
- y.-meye (2) 219a/7, 292a/15
 y.-mez (1) 80b/7
 y.-mezse (1) 115a/8
 y.-miş (3) 115a/13, 212b/10, 226b/15
 y.-mişdür (5) 3a/4, 73b/10, 73b/12, 121b/11, 271b/6
 y.-se (6) 85a/2, 90b/9, 147a/5, 190a/4, 246b/14, 304b/1
 y.-üp (2) 73a/11, 235a/8
 y.-ür (32) 8a/7, 10a/12, 16b/4, 19a/8, 19a/10, 25b/12, 40b/4, 71b/9, 75a/10, 75a/10, 75a/10, 77a/3, 78b/4, 79b/2, 79b/12, 80a/9, 81a/6, 86a/3, 90b/10, 91a/2, 93a/9, 100a/9, 100a/12, 114b/11, 115a/5, 121b/9, 123b/12, 214a/10, 227b/11, 231b/9, 273b/8, 279a/1
 y.-ürler (1) 93a/12
 y.-ürse (1) 40b/3
 y.-ürsin (1) 87b/14
- yetişdür-** (bk. **yetişdür-**) (1): Ulaştırmak
 y.-se (1) 224b/5
- yetişmek** (1): Yetişmek, ulaşmak 73b/1
 y.-dür (7) 156b/13, 162b/1, 214a/3, 219b/1, 248b/3, 250b/14, 289b/14
- yetmek** : Ulaşmak, gelmek
 y.-dür (1) 291b/12
- yetmiş** (5): Yetmiş sayısı 271a/10, 271a/12, 271a/13, 271a/14, 271a/14
- yetmiş altı** (2): Yetmiş altı sayısı 140a/6, 140a/10
- yetmiş bîñ** (4): Yetmiş bin sayısı 270b/14, 271a/10, 271a/11, 271b/1
- yetişdür-** (bk. **yetişdür-**): Ulaştırmak
 y.-dürdün (1) 260b/8
 y.-dürür (1) 42b/1
- yevm** Ar. (11): Gün 17b/6, 17b/7, 17b/8, 17b/8, 18a/2, 18b/10, 26a/10,

268b/15, 272b/14,
299a/7, 305b/2
y.-i 'id ol- (1) 198a/4
yevmen fe yevmen Ar. (1): Günden
güne, gittikçe 252b/11
yıgılan- (bk. **yıgılın-**) : Çekinmek,
kaçınmak, sakınmak
y.-a (1) 307a/5
yıgılın- (bk. **yıgılan-**) : Çekinmek,
kaçınmak, sakınmak
y.-mağa (1) 208b/11
y.-ur (1) 74a/11
yık- : Yıkmaq
y.-a (1) 104b/3
y.-ar (2) 227b/14, 227b/14
yıkıcı (1): Yıkıcı, bir şey yıkan
kimse 228b/4
yıkıl- : Yıkılmak
y.-an (1) 296a/12
y.-dı (5) 103b/1, 104a/4,
104b/4, 104a/4, 199a/11
y.-mış (3) 101a/9, 104b/2,
200a/11
y.-sa (4) 105a/5, 108a/10,
198b/1, 200b/2
yıkılmaq(ğ) : Yıkılmak, yıkık
hale gelmek
y.-dan (1) 74b/15
y.(ğ)-ıla (1) 296a/11
yıl (24): Yıl, sene 14a/10,
36a/14, 39a/14, 39b/5,
105b/5, 116a/11,
117b/15, 129a/15,
129b/1, 129b/5,
148a/12, 148a/13,
156b/11, 169a/14,
185a/1, 197b/15,
198a/6, 228b/7, 228b/9,
277a/5, 291a/9, 293b/8,
294a/6, 295a/2
y.-a (4) 15b/4, 39b/8, 77a/5,
91a/14, 125b/2
y.-da (10) 36b/8, 36b/9,
51a/2, 51a/3, 51a/4,
87b/11, 90b/5, 94b/14,
221a/4, 291a/5
y.-dan (4) 15b/3, 37a/9,
37a/12, 91a/14
y.-dur (3) 41a/9, 129b/9,
290a/11
y.-ı (2) 41a/3, 41a/8
y.-lar (1) 259b/10
y.-larda (1) 224a/12
y.-uñ (2) 15b/9, 16a/8

yılan (bk. **ılan**) (7): Yılan 9b/5,
31a/15, 49a/13, 49a/14,
134a/6, 177a/13,
177a/15
y.-ı (3) 80b/11, 80b/12,
80b/13
y.-ıdı (1) 31a/12
y.-ları (1) 134b/11
y.-uñ (1) 49b/1
yıldara- (bk. **yıldırmaq**) :
Parıldamak, ışık
saçmak
y.-ya (1) 74b/2
y.-r (2) 57b/9, 73a/13
yıldırmaq (bk. **yıldara-**)
(1): Parıldamak, ışık
saçmak 82b/4
yıldırayıcı : Parlayıcı, parlayan
y.-dur (1) 74a/13
yıldırayık (5): Şimşek 73a/6,
73a/9, 73a/12, 73b/14,
74a/13
y.-dur (1) 74a/4
yıldırayiksiz (1): Şimşeksiz,
şimşek çıkmadan 73a/3
yıldırım (4): Yıldırım 73b/10,
73b/12, 73b/12, 74b/5
y.-dur (1) 73b/8
y.-şakı- (1) 67a/2
yılduz (bk. **ılduz**) (7): Yıldız 36b/7,
64b/6, 64a/7, 65a/6,
68a/3, 68a/7, 68a/8
y.-a (1) 63b/15
y.-ı (9) 64a/2, 64a/4, 64a/9,
64a/10, 64a/12, 64b/14,
67b/14, 67b/15, 68a/1
y.-ın (1) 64b/12
y.-lar (7) 57b/2, 63a/14,
63b/9, 63b/13, 65a/9,
65b/2, 67a/5
y.-lardan (1) 59a/9
y.-ları (4) 59a/12, 63a/11,
65a/12, 65a/14
y.-uñ (1) 65a/7
y.-ol- (1) 63b/4, 64a/6
yılduzlan- : Yıldızlanmak,
yıldızlarla dolmak
y.-mış (1) 67b/12
yıllık (1): Yıllık 7b/5
yıprak (1): Kıvrak, çabuk
149a/14
yırt- : Yırtmak
y.-sa (2) 233b/2, 235b/1
y.-salar (1) 296b/6

yırtıcı (4): Yırtıcı, vahşi 5a/3, 149a/1, 221a/9, 225b/12
yırtıl- : Yırtılmak
y.-miş (4) 205a/14, 224b/9, 239a/8, 249a/8
y.-sa (3) 249a/4, 249a/4, 249a/5
y.-miş ol- (3) 233b/1, 233b/2, 248b/15
yırtuğ(ğ) (1): Yırtık 249a/5
y.(ğ)-ından (1) 224b/7
yıy : Koku
y.-lar (1) 12b/5
yıyilağuş (1): Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve 124b/15
yığ : Yeğ, daha iyi
y.-dür (7) 16a/9, 121a/13, 126a/5, 128b/11, 133a/3, 166b/5, 216b/10
y.-rekdür (1) 244a/1
y.-rek ol- (1) 80a/13
yığın (1): Şiddetli 76b/12
yıgirmi (1): Yirmi sayısı 39a/14
yıgirmi beş (1): Yirmi beş sayısı 40b/7
yıgirmi bir (2): Yirmi bir sayısı 4b/7, 50a/2,
yıgirmi birinci (2): Yirmi birinci, sıralama sayısı 5b/14, 250a/2
yıgirminci (1): Yirminci, sıralama sayısı 5b/12
yıgirmi üç : Yirmi üç sayı 39b/8
y.(üç yıl ol- (1) 39b/5
yıgit (14): Genç, delikanlı 80b/12, 126b/1, 165a/12, 165b/3, 166a/4, 166a/10, 177b/12, 203a/4, 203b/13, 216a/2, 216a/12, 263b/8, 293a/12, 293b/1
y.-ile (1) 263b/9
y.-ise (1) 175a/8
y.-ler (1) 30a/2
y.-lerin (1) 166a/9
y.-lerise (1) 207b/11
y. kişi ol- (1) 228b/8
y. ol- (2) 165a/14, 165b/7
yıgitlik(g) : Gençlik, delikanlılık

y.(g)-inde (1) 68a/6
yıkşenbe (1): Pazar günü 17b/9
yiligen (1): Hızlı kokşan bir cins at 132a/10
yılken (1): Yelken 234a/7
yıllık (1): Bir anlık, hızla geçip giden 156a/9
yın- : Yenmek, bir şeyin yiyerek tüketilmesi
y.-mez (1) 143a/2
y.-ür (2) 157b/9, 159b/1
yine (bk. gine) (95): Yine, tekrar 6b/12, 8b/11, 8b/11, 13a/4, 18b/5, 23a/8, 25b/10, 26b/4, 26b/14, 27a/5, 27b/6, 27b/6, 27b/7, 27b/7, 27b/7, 27b/8, 31b/11, 32a/14, 32b/6, 32b/7, 35a/14, 35b/1, 38b/12, 42b/6, 101b/14, 103a/7, 103a/7, 119a/4, 122b/2, 126b/9, 133a/8, 133b/7, 140b/1, 140b/4, 145a/5, 150a/14, 158a/5, 160a/3, 164a/11, 181b/12, 185a/4, 191b/3, 192b/9, 204a/8, 210a/5, 210a/8
yır (43): Yer 51b/2, 53b/12, 57a/1, 69b/15, 75b/10, 75b/11, 77a/4, 84a/5, 88a/1, 89b/11, 97a/12, 97a/15, 97b/1, 97b/1, 97b/8, 97b/13, 98a/1, 98a/2, 98a/13, 98a/15, 109b/7, 130b/2, 148b/12, 187b/6, 188b/4, 188b/5, 192b/7, 200a/12, 213b/7, 216a/5, 216a/5, 227b/9, 229a/6, 235a/5, 242b/15, 277a/7, 295b/3, 295b/13, 295b/14, 298a/8
y.-de (33) 24a/2, 25b/1, 32b/14, 32b/15, 33a/10, 33a/11, 40a/5, 72a/11, 77a/1, 96a/1, 97a/12, 106b/4, 110b/11, 111b/10, 120a/12, 130b/6, 130b/67, 132a/1, 152b/10, 164a/3, 200a/2, 210b/4,

210b/4, 217a/8,
234a/14, 250b/12,
257a/12, 264a/5,
272b/15, 294a/4,
298a/11, 298b/12,
301a/13
y.-dedür (1) 17a/15
y.-den (28) 32b/2, 54b/8,
70a/3, 70b/2, 71b/3,
76b/3, 81a/14, 89b/10,
94a/6, 96a/9, 131b/5,
132a/15, 139a/2,
147b/10, 166a/3,
205b/8, 210b/7, 217a/6,
221b/8, 221b/15,
222a/1, 230a/2,
243b/10, 300b/4,
302a/9, 302a/14,
302b/12, 303a/4
y.-e (58) 8a/8, 19b/12,
32a/12, 50a/6, 64a/2,
64a/10, 64b/14, 65b/10,
70b/2, 82a/2, 93a/10,
108b/1, 115a/10,
121b/11, 126b/8,
132a/15, 138b/1,
151a/13, 167b/4,
170a/15, 170b/3,
173b/8, 174a/13,
182b/7, 185b/12,
186a/8, 194a/2, 206b/4,
210b/3, 210b/5,
211a/15, 213a/1,
214b/2, 214b/3, 216b/6,
217a/10, 218b/12,
222a/2, 222a/2, 225b/8,
230a/2, 234b/11,
236b/5, 261a/5, 262a/4,
266b/8, 276b/3, 277a/7,
281b/15, 285a/11,
286a/9, 292b/2, 292b/9,
296a/14, 301b/15,
303b/5, 303b/11,
305b/8
y.-i (8) 14a/9, 95b/10,
97b/12, 106a/10,
119a/1, 132a/1, 235a/4,
242b/15
y.-idür (1) 256b/5
y.-in (2) 115/15, 213a/12
y.-ince (2) 193a/12, 229b/1
y.-inde (4) 92a/4, 106a/7,
180b/1, 262a/3

y.-inden (5) 7b/5, 118a/5,
181a/6, 238b/6, 261a/1
y.-ine (17) 31a/2, 68a/1,
97a/8, 115b/1, 181a/6,
185a/15, 191a/5,
191a/12, 199a/4,
203a/3, 204b/2,
234b/12, 245a/8,
251b/4, 254b/6, 265a/2,
282a/6
y.-ise (1) 301b/3
y.-le (2) 51b/1, 51b/5
y.-rler (4) 4b/12, 50b/7,
93a/13, 97a/3
y.-lerde (1) 234a/14
y.-lerdür (1) 99b/1
y.-lere (1) 236a/3
y.-leri (2) 229a/7, 260b/12
y.-lerinde (1) 220b/2
y.-lerinden (2) 258b/9, 300b/10
y.-lerüñ (1) 8a/5
y.-üñ (9) 70a/10, 81a/2,
97a/14, 97a/15, 97b/2,
97b/8, 148a/7, 221b/7,
305b/6
y.-üñüzden (1) 109a/11
y. karışla- (1) 214b/12
y.-den yaña ol- (1) 217a/6
y.-e vur- (1) 150a/2
y.-ince ol- (1) 182b/5
y.-inde ol- (1) 233b/3
y.-ine getürmiş ol- (1) 307a/3
yırlu (2): Yerli, yerli yerinde
193a/12, 229b/1
y. yırinde tur- (1) 180a/15
yir toğanı (1): Yer doğanı denilen
bir hayvan 148b/12
yiryüzi (2): Yeryüzü 32a/10,
66b/11
y.-n (1) 120b/8
y.-nden (1) 151b/15
yıt- : Uzakmak, bitmek,
olgunlaşmak, büyümek
y.-miş (2) 183a/2, 183b/8
yiyle- : Koklamak
y.-lese (2) 125b/4, 171a/14
yiylemek (1): Koklamak 117b/9
yoğın (bk. yoğun) (1): Kalın
202b/12
y.-ıdı (1) 258a/6
y.-sa (1) 218b/8
yoğun (bk. yoğın) (1): Kalın 248b/8
y. ol- (1) 177b/3
yoğur- : Yoğurmak

y.-ur (1) 157a/3
yohsa (4): Yoksa; bir düşüncenin, bir tutumun, bir davranışın ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır 32b/9, 197b/13, 275b/14, 282b/7
yohsul : Yoksul, fakir
y. ol- (1) 212b/2
yohsulluk (1): Yoksulluk, fakirlik 219a/4
yok(ğ) (7): Yok, var karşıtı 39b/14, 40a/1, 40a/2, 207b/9, 223a/7, 232a/11, 250a/12
y.-dan (1) 280a/13
y.-dur (90) 10b/1, 10b/2, 11a/4, 12a/6, 12a/8, 13b/2, 13b/6, 17a/6, 23b/9, 29b/7, 38b/12, 39a/2, 39a/3, 39b/2, 39b/2, 39b/12, 40a/4, 52b/10, 56a/14, 57a/14, 59b/7, 59b/13, 60a/12, 60a/12, 60a/13, 62a/3, 62b/7, 66a/6, 67a/5, 67b/9, 69b/6, 76a/12, 79b/12, 81b/13, 84a/8, 90a/1, 97b/11, 100b/12, 105b/13
y.(ğ)-ıdı (1) 258a/8
y.(ğ)-iken (1) 29a/2
y.(ğ)-ımıssa (1) 260a/6
y.(ğ)-ısa (16) 46a/4, 131a/4, 172b/3, 179a/2, 180b/1, 182a/8, 188b/8, 229b/6, 234a/4, 236a/14, 243b/4, 244a/13, 251a/2, 289b/3, 296b/3, 296b/5
y. ol- (1) 84b/1
yokaru (22): Yukarı, bir şeyin üst bölümü 8a/14, 10a/3, 11a/1, 12a/7, 23a/1, 32a/12, 32a/13, 32a/15, 35a/9, 35b/11, 40b/8, 50b/12, 88b/5, 104a/10, 105a/4, 107b/13, 171b/10, 172a/9, 186b/14, 217a/4, 217a/6, 221b/15

y.-da (9) 23b/10, 28a/15, 28b/13, 35b/14, 43a/10, 44a/9, 46a/1, 118a/8, 235a/13
y.-dur (2) 68a/3, 172a/11
y.-ğı (1) 39a/7
y.-sı (1) 104b/12
yokuş : Yükselerek devam eden yol
y.-da (1) 99b/9
y.-ından (1) 99b/12
yol (5): Yol 99a/1, 170b/11, 221b/4, 266a/2, 278b/11
y.-a (5) 25a/5, 63a/10, 85b/9, 106b/13, 234b/7
y.-da (1) 2b/9
y.-dur (1) 7b/5
y.-ı (1) 284b/14
y.-ın (2) 216b/11, 229a/10
y.-ına (6) 40a/10, 189b/1, 189b/2, 189b/7, 238b/1, 266a/4
y.-ında (1) 219a/11
y.-lar (1) 229a/9
y.-lardan (1) 54a/12
y.-ları (1) 118b/15
y.-larını (1) 79a/1
y.-uñ (1) 1b/10
y. vir- (1) 134a/10
y.-dan az- (1) 216b/11
y.-ın baş- (1) 105b/15
y. kesiciler (1) 67a/8
yol- : Yolmak, koparmak
y.-an (1) 288b/6
y.-ar (2) 174b/14, 177b/4
y.-arın (1) 25b/9
y.-dı (2) 169a/4, 183a/3
y.-sa (1) 171a/6
yoldaş (1): Yol arkadaşı; arkadaş, dost 94b/3
yolın- : Yolunmak, koparılmak
y.-an (1) 288b/7
y.-andan (1) 288b/6
yolmak (1): Yolmak, koparmak 288b/5
yonca (2): Yonca bitkisi 124a/1, 124a/2
yonucu (1): Yontma işiyle uğraşan kimse 236a/1
yorga (2): Rahvan at 132b/2, 143b/13
yorgan (2): Yorgan 215b/14, 236b/9

yorıl- : Yorulmak
y.-ur (1) 10a/2
yorılmağ (2): Yorulmak 6b/5, 10a/4
yön : Cihet, taraf, suret
y.-inden (8) 8a/10, 8a/10, 8a/15, 8a/15, 17a/7, 40b/3, 107a/14, 261a/12
yöri- (bk. **yörü-**) : Yürümek
y.-dügi (1) 202b/5
y.-mesün (1) 8a/2
y.-mez (3) 94a/11, 132b/11, 141a/8
y.-se (2) 56b/15, 179a/8
y.-r (17) 51b/4, 74a/10, 78a/11, 81a/11, 81a/12, 87a/5, 87b/12, 92a/13, 94b/12, 96a/15, 96b/1, 98b/3, 102a/14, 109b/10, 141a/9, 175b/8, 183a/9
y.-yüp (4) 163a/3, 228a/12, 252b/6, 306a/5
yörimek (6): Yürümek 9b/15, 219b/2, 219b/2, 220a/12, 220a/12, 273b/14
yörit- : Yürütmek
y.-se (1) 6b/9
yörü- (bk. **yöri-**) : Yürümek
y.-r (2) 264b/5, 292a/13
y.-rken (1) 252b/6
yu- : Yıkamak
y.-rlar (1) 295a/14
y.-sa (7) 218b/11, 249a/14, 249a/14, 249a/14, 249b/1, 297b/4
y.-salar (1) 180a/12
y.-ya (1) 297b/2
yufka : İnce
y. ol- (2) 171b/13, 231a/14
yufka : Bir çeşit ekmek
y. etmek (2) 157a/14, 157b/1
yular (1): Yular, tasma 233a/3
yum- : Yummak, kapamak
y.-dı (1) 135a/13
y.-dum (1) 27b/7
y.-unca (1) 27b/10
y.-up (1) 8a/7
yumak(ğ) (4): Yıkamak 218b/10, 249a/12, 249a/12, 302a/8
y.(ğ)-ı (1) 45b/12

yumrı (1): Yumru, vücuttaki şişlik, kabarcık 170a/2
yumul- : Yumulmak, kapanmak
y.-ursa (1) 176a/10
yumurda (10): Yumurta 45a/6, 159b/15, 190a/13, 190a/14, 190a/14, 190a/15, 190b/2, 190b/2, 190b/3, 190b/6
y.-dur (1) 123a/14
y.-sı (2) 133b/14, 141a/1
y.-yı (3) 190a/15, 190b/3, 190b/4
yumuşak (2): Yumuşak 7b/5, 248b/12
y.-ıdı (1) 258a/9
y. ol- (1) 157a/5
yumuşaklık(ğ) (1): Yumuşaklık 101a/4
y.(ğ)-ıla (1) 187b/15
yun- : Yıkanmak
y.-ur (1) 92a/8
y.-up (1) 108a/12
yund (3): Kısarak 143b/12, 184a/9, 198b/2
y.-a (3) 128a/5, 198b/8, 236b/4
yunmak (1): Yıkanmak 211b/5
yunt kuşu (1): Kuyruksallayan kuşu, peygamber kuşu 139a/9
yurt(d) : Yurt, oturulan yer, mesken
y.(d)-ın (1) 213a/12
yurdu : Delik
igne y.-sı (1) 68b/10
yut-(d) : Yutmak
y.(d)-ar (1) 160b/15
y.-dı (1) 246a/10
y.(d)-sa (1) 188a/9
y.-sa (1) 65a/13
yuyıcı (1): Yıkayıcı, yıkayan 297a/15
y.-larıla (1) 138a/8
yübüset Ar. (1): Kuruluk, kuraklık 292b/8
yüce (3): Yüksek, ulu; münezzeh, arı 22b/15, 66b/13, 205b/8
y. kıl- (1) 3a/11
y. ol- (1) 82a/5, 102a/1, 217b/8
yücel- : Yükselmek
y.-e (1) 211b/15

y.-ür (3) 51a/10, 71a/10, 88b/12
yücelik(g) : Yükseklik
 y.(g)-i (2) 101b/15, 111a/1
yügür- : Kaplamak, bir yer gelmek, bir yere ulaşmak
 y.-dügi (1) 15b/10
yük (2): Yük; cenin, rahimdeki çocuk 99a/3, 214a/14
 y.-in (1) 77a/2
 y.-inden (1) 131b/8
 y.-le (1) 125a/3
 y.-ler (1) 12b/1
 y.-lerle (1) 246a/15
 y. çek- (2) 131b/15, 214a/14
 y. ol- (1) 22b/15
 y. vur- (1) 133a/11
 y.lerile ol- (1) 247a/13
yüklü (2): Gebe, hamile 163b/2, 164a/5
 y.-dür (1) 96b/13
 y.-se (4) 128a/15, 175a/13, 182a/7, 285a/12
 y.-yise (1) 265b/1
 y. ol- (5) 79b/4, 163b/15, 164a/5, 171a/14, 178b/12
yüksek (4): Yüksek 146b/15, 221b/8, 250b/12, 262a/4
yüli- : Tıraş etmek, saç ve sakalı kazımak
 y.-yen (1) 223b/3
yülmek (1): Tıraş ettirmek 169a/11
yüliyici (1): Tıraş edici, tıraş eden 223b/3
yülün- : Tıraş edilmek
 y.-miş (1) 169b/3
yülüt- : Tıraş ettirmek
 y.-se (1) 169a/10
yüñ (4): Yün 118b/5, 141a/9, 222b/8, 222b/9
 y.-i (2) 142b/5, 153a/5
 y.-in (1) 146a/9
yürek(g) (3): Mide, kalp, karın 179a/14, 290a/12, 290a/12
 y.(g)-i (1) 179b/3
 y.(g)-ine (1) 178a/2
 y.-de (1) 179b/2
 y. ağrısı (1) 13a/4

y. oynaması (1) 250b/6
yüsr Ar. : Kolaylık, rahat; zenginlik
 y.-dür (2) 164b/10, 299b/10
yüz (4) : Yüz, surat 217b/12, 288a/8, 299a/14, 306a/15
 y.-i (14): 31b/15, 46b/14, 84b/12, 166b/9, 166b/10, 166b/13, 167b/14, 192b/14, 250a/14, 250a/15, 258b/4, 291b/8, 300a/10, 306b/2
 y.-in (8) 167a/3, 167b/6, 167b/8, 167b/9, 169b/10, 202b/12, 211b/15, 242a/1
 y.-inde (3) 169b/11, 169b/12, 291b/9
 y.-inden (6) 19b/14, 20a/1, 26a/15, 27b/9, 151b/15, 241a/11
 y.-ine (5) 114a/5, 167b/11, 185b/7, 294b/3, 294b/8
 y.-ini (2) 93a/7, 93a/8
 y.-inüñ (1) 275b/6
 y.-üm (1) 277a/7
 y.-ümde (1) 169b/14
 y.-üme (2) 27b/4, 27b/6
 y.-üñüñ (1) 272b/12
 y.-i dön- (2) 291b/7, 291b/7
 y.-in döndür- (2) 177b/10, 200b/11
 y. çevür- (1) :177b/12
 y. sür- (1) : 253a/12
yüz (2): Yüz sayısı 121b/1, 121b/1
yüz- : Yüzmek
 y.-er (1) 98b/3
yüzerlik (1): Ateşe atıldığı zaman çıtır çıtır ses çıkararak yanıp güzel bir koku yayan tohum, üzerlik 118b/15
yüzinkoyı (1): Yüz üstü, yüzükoyun 211b/15
yüzlü (2): Yüzlü 166b/3, 248a/4
yüzlülük (1): Yüzlü olma durumu
 güler y. "güler yüzlülük" 19b/15
yüzsüz : Yüzsüz, utanmaz
 y. ol- (2) 182a/4, 182a/6

yüzücü (1): Bir şeyi yüzen kimse, -deri- yüzücü 225a/14
yüzük(g) (3): Yüzük 244a/12, 244b/6, 247a/7
 y.-ise (1) 244b/4
 y.(g)-i (1) 244b/7
 y.(g)-ile (1) 247a/12
 y.(g)-ün (1) 34a/14

-Z-

zā Ar. (6): Arap alfabesindeki "z" harfi 120b/8, 138a/11, 215b/3, 225a/1, 23b/12, 287b/12
zā Ar. (6): Arap alfabesindeki "zı" harfi 122b/2, 122b/2, 140b/12, 217b/5, 234b/12, 288b/9
zā Ar. (5): Arap alfabesindeki "z,(dad)" harfi 139b/2, 216b/5, 226a/10, 234b/1, 288b/8
zab' (bk. zabu') Ar. : Sırtlan
 z.-a (1) 139b/8
zab Ar. (1): Keler 139b/8
zabb Ar. (1): Dudak kanaması, dudaktan kan akması 288b/8
zabbāh Ar. (1): Boğazlayıcı 224b/4
zabbū Ar. (1): Kebap, et kızartması 234b/1
zābiṭa Ar. : Kural, bağ
 z.-nuñ (1) 37b/1
zabṭ Ar. (2): Sıkı tutma; kendine māl etme; kaydetme, özetini yazma 35b/9, 95a/7
 z. it- (7) 105b/10, 107b/15, 139a/14, 240b/14, 257b/9, 257b/10, 299a/11
zabu' (bk. zab') Ar. (2): Sırtlan 139b/4, 139b/2
zabyān Ar. (1): Dişi keçi 139b/2
zabyet Ar. (1): Dişi geyik 149a/2

zād : Azık, yiyinti
 z. it- (1) 293a/7
za'f Ar. (4): Zayıflık, kuvvetsizlik; meyil, bir şeye karşı duyulan aşırı istek 170b/3, 245a/5, 259a/13, 291b/14
 z.-a (4) 166a/6, 179a/14, 244b/3, 289b/10
 z.-dan (2) 300b/5, 304a/5
 z.-dur (1) 248a/1
 z.-ıla (2) 219a/9, 274a/12
 z.-ını (1) 53b/8
 z. gel- (1) 91a/8
 z.ü'l-ḳudret ol- (1) 291a/1
zafda' Ar. (3): Kurbağa 139b/9, 139b/12, 187b/12
zafer Ar. (5): Maksada ulaşma, başarma; düşmanı yenme, üstün gelme 81a/6, 184a/12, 280b/5, 281b/12, 308a/7
 z.-dür (5) 144a/4, 157a/4, 184a/13, 208a/3, 214b/3
 z. bul- (32) 80b/8, 80b/9, 85a/2, 92b/12, 128b/9, 131b/4, 131b/7, 146a/2, 146a/14, 146b/7, 149b/7, 165b/4, 168a/8, 175b/1, 176b/14, 182a/11, 182a/12, 184a/12, 186a/13, 187b/14, 191a/9, 194a/10, 197a/12, 200b/6, 205a/4, 213b/14, 219b/14, 221a/10, 284a/3, 289b/11, 291a/9, 305b/11
za'ferān Ar. (1): Safran 46b/14
zafr Ar. (1): Saç, saç örgüsü 216b/12
zāğ Ar. (1): Karga 138a/12
zağal زغال (1): ? 223b/11
zağgān Ar. (1): Kervancı; göçebe, göçer 226b/13
zāhib Ar.: Gidici, giden; bir fikir veya zanna kapılan (5) 270a/7, 270a/11, 270a/14, 270a/15, 270b/3, 270b/3,

zâhid	Ar. (7): Çok, aşırı sofî 69b/11, 138a/15, 159b/4, 180b/15, 195b/7, 195b/15, 227a/3	230a/11, 231b/15, 244a/6, 248a/15, 255b/4, 261b/7, 263b/13, 266a/12, 268b/4, 268b/5, 272a/4, 272a/7, 272b/15, 275b/11, 294b/14, 300b/4, 301a/7, 304b/3, 305b/5
z.-dür	(4) 148b/13, 205a/5, 230b/1, 238b/5	
z.-idür	(1) 138b/12	
z.-ise	(2) 115b/3, 243b/11	
z. ol-	(6) 174b/4, 177a/9, 196a/10, 203a/6, 223a/11, 264b/15	zâhiren Ar. (5): Görünüşte, görünüşe göre 13a/12, 28a/1, 38b/3, 193b/5, 244b/4
z. kişi ol-	(1) 213a/1	
zâhîr(e)	Ar. (8): Görünen, açık, belli, meydanda; elbette, şüphesiz; görünüşe göre, galiba; arka çıkan, yardımcı 24a/3, 61a/9, 62b/1, 62b/6, 62a/14 , 69a/2, 112a/5, 274a/3	zâhîrî Ar. (1): Görünen, görünürdeki 173a/10
z.-de	(6) 9a/13, 27a/6, 30a/7, 31a/14, 31b/8, 275a/2	zâhm Ar. (1): İri, büyük 258b/5
z.-deki	(1) 51b/11	zâhmet Ar. (11): Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık; zor, güç; yorgunluk 6b/5, 13a/3, 31a/7, 171b/11, 171b/12, 212b/9, 219a/15, 219b/9, 234b/2, 278b/3, 290b/6
z.-den	(3) 15a/1, 54b/4, 61b/1	z.-den (4) 99b/14, 207a/9, 292b/14, 297b/5
z.-dür	(8) 7a/6, 15a/7, 60a/5, 72a/3, 97a/12, 120b/10, 270a/5, 277b/8	z.-dür (2) 210b/6, 248b/9
z.-e	(6) 6b/7, 54b/4	z.-e (1) 168b/3
z.-dür	(2) 75a/6, 149b/8	z.-i (1) 229b/6, 288b/8
z.-si	(1) 28a/1	z.-idür (1) 288b/8
z.-yle	(1) 173a/8	z.-ile (10) 31a/2, 116b/8, 118b/1, 158a/13, 159a/14, 161a/3, 177b/13, 205b/14, 206a/3, 238a/5
z.-i	(8) 46a/7, 78a/1, 118b/2, 119b/4, 226b/2, 245a/7, 250b/1, 273b/5	z.-iledür (1) 99b/13
z.-inden	(1) 248b/7	z.-ler (1) 284b/14
z. it-	(2) 185b/6, 308a/1	z. çek- (9) 10a/2, 106b/11, 117b/1, 214a/15, 117a/10, 206a/3, 218a/13, 247b/2, 281b/3
z. ol-	(68) 14b/14, 15b/3, 15b/4, 15b/5, 15b/5, 15b/6, 34a/13, 34b/10, 38a/13, 41b/3, 46b/15, 53a/5, 55b/11, 58a/1, 59b/8, 59b/10, 65a/10, 67b/5, 67b/14, 68a/1, 68a/1, 68a/14, 68b/10, 72a/3, 74a/6, 77b/2, 81b/4, 82b, 82b/7, 87b/15, 98b/4, 126b/1, 145a/14, 154a/4, 156b/12, 173a/8, 179b/9, 180b/9, 183b/5, 188b/14, 192a/6, 193b/12, 209a/6, 209a/9, 216b/7, 218a/5, 221b/11, 228b/9,	z. gel- (1) 10a/4 z. gör- (1) 265b/3 z. ol- (1) 47a/10 z.-e düş- (3) 178a/15, 180b/2, 192b/7 z.-e uğra- (1) 177b/9 z.-in çek- (1) 212a/8
		zâhmetsüz Ar.+T. (3): Zahmetsiz, sıkıntısız, kolay 111a/15, 162b/1, 292b/14

zahr	Ar. (1): Arka, sırt 288b/12	z.-den	(3) 184b/2, 187b/3, 232b/14
zahre	Ar. (1): Ev eşyası, mobilya 234b/12	z.-dür	(8) 80a/4, 80a/5, 154a/4, 224b/4, 225a/14, 227b/6, 229b/2, 305b/10
za'if	Ar. (13): Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz 120a/9, 137b/12, 138a/15, 141a/14, 142a/7, 144b/11, 147b/6, 151a/11, 165b/3, 166a/6, 181a/3, 250b/3, 286b/5	z.-e	(2) 217b/6, 217b/7
z.-dür	(4) 130a/6, 130a/9, 165b/3, 283b/3	z.-ile	(1) 264b/15
z.-e	(1) 288a/10	z.-ise	(1) 265a/2
z.-iyle	(1) 173b/13	z.-ler	(2) 192a/3, 281a/14
z.-lere	(1) 122b/2	z.-lerden	(1) 194a/12
z. ol-	(5) 182a/5, 206b/5, 250b/1, 250b/3, 291b/14	z.-lerise	(1) 305b/6
zākır	Ar. (1): Zikreden, zikredici, anan 287a/15	z.-üñ	(1) 134a/11
z.-e	(1) 61b/3	z. ol-	(2) 80a/2, 189a/15
zākire	: Hatıra getiren, andıran şey, bellek	zālīm	Ar. (1): Deve kuşunun erkeği 140b/13, 141a/2
z.-den	(1) 61b/14	zālī	Ar.: Sapıtılmış, doğru yoldan ayrılmış
z.-nüñ	(1) 69a/10	z.-dur	(1) 148a/8
zaḳḳūm	Ar. : Cehennemde yetişen bir ağaç	z.-ine	(1) 301a/4
z.-ından	(1) 306a/13	zālūm	: Çok zalim olan
zāl	Ar. (5): Arap alfabesin- deki zel harfi 224b/4, 214b/12, 224b/4, 287b/2, 120a/8	z.-dur	(5) 133a/15, 137b/1, 138b/8, 154b/1, 154b/3
zālāl	Ar. (1): Sapkınlık, doğru yoldan sapma 71a/3	zamān	Ar. (25): Zaman, vakit, çağ; süre; mevsim 2b/11, 8a/2, 16a/4, 16a/4, 27b/11, 39b/10, 40b/11, 40b/13, 40b/14, 41a/3, 41a/6, 41a/9, 41a/9, 41b/1, 124b/3, 162b/15, 165a/11, 196b/15, 251a/9, 260b/14, 267b/3, 267b/6, 277a/5, 276b/2, 277a/4
zālālet	Ar. (4): Doğru yoldan sapmak, sapkınlık 67a/3, 170a/9, 216b/11, 289a/10	z.-a	(1) 41a/5
z.-den	(2) 1b/8, 220b/3	z.-da	(7) 15b/1, 16a/7, 40b/11, 41b/9, 42a/2, 120b/8, 196b/7
z.-e	(3) 67a/2, 178b/1, 240b/3	z.-dan	(2) 37a/1, 143b/4
zālī'	Ar. (1): Geniş ve güçlü 258b/8	z.-ı	(1) 14b/5
zālīm	Ar. (15): Zalim, zulmeden, haksızlık eden 102a/4, 130a/3, 134a/11, 139b/3, 202b/2, 204a/3, 217b/6, 217b/7, 217b/8, 229b/8, 233b/14, 239a/6, 251a/5, 262b/15, 298a/3	z.-ıla	(1) 167b/13
		z.-ına	(1) 39b/6
		z.-ında	(2) 91a/14, 91b/1
		z.-umuz	(1) 49b/8
		z.-uñ	(2) 37a/6, 37a/10
		z.-uñda	(1) 151a/10
		zamān	Ar. : (1) Kefillik, kefil olma; bir şeyin mülkünü veya değerini vermek üzere zarara karşı kefil olma, garanti 216b/11
		z.-ın çek-	(1) 136b/4

zamāne	Ar. : Devir, vakit; şimdiki zaman	z. it-	(9) 83b/14, 83b/14, 84a/10, 105a/5, 132a/3, 137b/13, 195b/5, 231a/7, 241b/6
z.-yi	(1) 3a/11	z. ol-	(1) 16a/5
zamir	Ar. (2): İç, iç yüz; kalb, vicdan; gönülde gizli olan sır 3b/4, 31a/11	zarf	Ar. : Kap, mahfaza
z.-inde	(5) 17b/3, 31a/12, 31a/15, 33b/11, 249b/3	z.-a	(1) 132a/6
z.-inden	(1) 30b/10	zāri	Ar. (1): Ağlayıp sızlama 78a/2
zam(m)	Ar.: Katma, ekleme	zarīte	Ar. : Osuruk, yellenme
z. ol-	(2) 259b/6, 273a/12	z.-yi	(1) 140b/11
z. it-	(1) 140a/7	zār(r) (bk. zarr)	Ar. (2): Zarar; zararlı 144b/8, 250b/11
zamme	: Ötre denilen Arap harekesi	zarr (bk. zārr)	Ar. (2): Zarar 250b/11, 287b/11
z.-yile	(1) 161b/6	zarrār	Ar. (1): Zararlı 139b/9
zānī	Ar. (1): Zina eden erkek 141b/3	zarṭa	Ar.: Osuruk, yellenme
zāniye	Ar. (4): Zina eden kadın 215b/5, 220b/9, 230b/12, 294b/7	z.-lar	(1) 12b/4
z. ol-	(1) 283a/2	z. it-	(1) 190a/3
zan(n)	Ar. (2): Zanma, sanı, sezme; şüphe 7b/2, 27a/4	za'rūr	Ar. (1): Alıç 120b/8
z.-a	(1) 15b/8	zarūret	Ar. (1): Çaresizlik; muhtaçlık, yoksulluk, sıkıntı 89a/12
z.-ı	(1) 20b/6	z. ol-	(1) 234a/15
z. eyle-	(1) 256a/6	zarūrī	Ar. (1): Mecburî, zorunlu 6b/6
z. it-	(12) 31a/4, 35a/10, 35a/12, 35b/3, 42b/12, 98a/15, 98a/15, 101b/12, 249b/5, 267b/14, 272a/6, 293b/10	zāt	Ar. (9): Sahip, malik 20a/13, 128a/2, 140a/2, 188b/9, 260b/3 271b/11, 272a/2, 274b/3, 271a/8
zarar	Ar. (14): Zıyan, eksiklik, kayıp; bir menfaatin bozulması veya kaybolması 10a/12, 79b/13, 89a/2, 90a/11, 149b/1, 150b/2, 160a/4, 187b/4, 188a/12, 221a/10, 288b/8, 293b/6, 302a/4, 306b/10	z.-da	(1) 259a/8
z.-a	(2) 99b/1, 146b/4	z.-dan	(1) 272a/2
z.-dur	(5) 149b/2, 184a/14, 205b/2, 221a/5, 247b/3	z.-ı	(2) 272a/10, 272b/10
z.-ı	(6) 9b/6, 105b/12, 113a/4, 161a/3, 233b/4, 302a/8	z.-in	(1) 273b/2
z.-ıyla	(1) 49b/1	z.-ına	(1) 270b/6
z. eyle-	(1) 89b/12	z.-ında	(3) 38a/9, 38a/15, 115a/7
z. gel-	(1) 290b/9	z.-indakiyi	(1) 53b/3
z. gör-	(2) 22a/2, 118a/6	z. ol-	(1) 260a/14
		zāt	Ar. (1): Bir yere ait olan illet, hastalık 128a/2
		z.i'l-ferec	(1) 128a/2
		zāti	Ar. (4): Kendiyle ilgili, kendine ait, özel; asıl, öz, cevher 274b/12, 275a/1, 275a/5, 274b/10
		z.-den	(1) 74a/1
		zātiyye	Ar. (2): Kendiyle ilgili, kendine ait, özel 245b/15, 259b/6
		zav	Ar. (2): Aydınlik, ışık 53b/12, 57b/15
		zāviye	Ar. : Köşe

z.-de	(2) 60b/9, 60b/12	z. it-	(3) 140a/3, 209a/15, 228a/8
zaygar	Ar.(1): Aslan 187b/2	zebül (bk. zıbl)	Ar.: Süprüntü
zāyl	Ar. (4): Elden çıkan, kaybolan; zarar, ziyan 51b/10, 138b/14, 188b/7, 219b/1	z. ol-	(1) 126a/14
z. it-	(3) 107b/2, 116b/3, 235a/12	zebün	Ar. (1): Zayıf, güçsüz, aciz 284a/14
z. itmiş ol-	(2) 301b/13, 301b/13	z. ol-	(2) 284a/5, 290b/14
z. ol-	(28) 63b/3, 65b/15, 93a/11, 107b/1, 120a/7, 170b/13, 172b/9, 175a/9, 175a/10, 175b/10, 183b/1, 188b/7, 209b/14, 210a/5, 211b/15, 216b/6, 219a/1, 242a/12, 242b/1, 242b/2, 244a/14, 244b/8, 286a/6, 289a/2, 293b/3, 300b/2, 302a/9, 303a/8	zeccāc	Ar. (1): Sırça işleriyle uğraşan, camcı 225a/2
zāyid	Ar. : Lüzumsuz, gereksiz	zecr	Ar. (1): Zorlama, zorla yaptıрма; kovma; eziyet 186b/10
z.-dür	(1) 243a/10	zeft	Ar. (1): Zift 121b/14
zāyıl	Ar.: Sona eren; geçen, geçmiş olan	zehāb	Ar. (2): Gitme, gidip gelme 245b/14, 287b/2
z. ol-	(36) 53a/11, 72a/10, 74a/5, 74a/8, 74a/8, 76b/12, 78a/8, 81b/5, 82a/12, 94a/6, 99b/11, 100a/5, 123b/10, 125b/5, 126a/11, 132a/3, 133a/1, 133a/6, 201b/5, 233a/15, 233b/7, 236b/8, 239b/15, 240a/9, 240b/10, 247a/13, 255a/12, 262b/12, 279a/10, 285a/3, 288a/8, 290a/2, 291b/7, 293a/11, 294a/2, 296a/2	zeheb	Ar. (2): Altın 241b/8, 241b/10
z. it-	(4) 53b/15, 58a/8, 82b/14, 82b/14	zehr	Ar. (1): Çiçek 120b/8
zeberced	Ar. (1) : Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı 246a/4	zekāt	Ar. (3): İslâm'ın beş şartından biri olan, mal ve paranın kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması 195b/10, 285b/1, 308a/2
z.-den	(1) 271a/13	z.-dur	(2) 105a/8, 114a/6
z.-den ol-	(1) 244b/13	z.-i	(3) 124a/15, 176b/15, 177a/13
zebḥ	Ar. (2): Boğazlama, kesme; kurban kesme 140b/14, 214b/14	z.-ıla	(1) 219a/15
		z.-in	(4) 175a/4, 177a/15, 177b/1, 193a/1
		z. vir-	(5) 113b/7, 186a/9, 189b/1, 198a/7, 208b/11
		z.-in vir-	(4) 210b/11, 237a/14, 249a/15, 253a/2
		zekāvet	Ar. : Zekâ, zekilik
		z.-leri	(1) 25a/7
		zeker	Ar. (7): Erkeklik organı 177b/15, 181a/2, 181b/1, 181b/5, 290a/5, 287b/3, 290a/5
		z.-dür	(2) 141a/4, 158a/14
		z.-i	(8) 181a/4, 181a/9, 181a/11, 181a/15, 181b/10, 182a/9, 182b/2, 287b/3
		z.-ile	(1) 189a/3
		z.-in	(8) 133a/8, 178a/1, 181a/2, 181a/5, 181a/13, 181b/7, 188b/8, 290a/5
		z.-inden	(7) 154b/7, 178a/2, 188b/10, 188b/11,

	188b/11, 188b/14, 238b/10		
z.-üñ	(1) 181b/1	z.-leri	(1) 235b/2
z. ol-	(2) 181a/9, 182a/6	zendeyn	Ar. (1): İki dirsek kemiği 258b/15
zelābiyye (bk. zelbiye, zülābiyye, zülbiye)	Ar. (1): Tatlı hamur 163a/7	zer'	Ar. (1): Ekilmiş ekin 110b/9
zelbiye (bk. zelābiyye, zülābiyye, zülbiye)	Ar. (1): Tatlı hamur 163a/7	zerārîh	Ar. (1): Kuduz böcekleri 137b/7
zelel	Ar. : Eksiklik	zerdālū	Ar. (3): Zerdalı 110b/3, 125a/1, 125a/7
z.-ini	(1) 3b/10	z.-yı	(1) 125a/9
zelil	Ar. (1): Hor, hakir, alçak, horlanan 289b/9	z. devşür-	(1) 125a/12
z.-dür	(1) 217b/8	zernîh	Ar. (1): Sarı zırnik, siçanotu 166b/3
z. eyle-	(1) 207b/15	zerrād	Ar. (1): Zırh örtücü; usta zırhçı 225a/1
z. ol-	(6) 82a/4, 159b/13, 192b/15, 196a/9, 217b/9, 218b/10, 306b/10	zerre	Ar. (1): Pek ufak parça, molekül 54a/7
z. it-	(1) 88b/7	zevāl	Ar. (2): Güneşin tepede bulunma vakti, öğle vakti; zail olma, sona erme 29b/4, 33b/9
zelzele	Ar. : Deprem, yer sarsıntısı	z.-dür	(1) 302a/10
z.-den	(1) 101a/9	z.-de ol-	(1) 174b/15
zemām	Ar. (1): Yular, dizgin 233a/3	zevāyā	Ar. : Zaviyeler, köşeler z.-sından (2) 60b/9, 60b/12
zemīm	Ar. : Kötü, beğenilmeyen hâl, davranış	zevc	Ar. : Karı ile kocadan her biri; koca
z.-dür	(1) 212b/14	z.-i	(2) 52a/9, 73b/6
zemīme	Ar. (1): Fena, kötü hâl ve hareket 149b/3	z.-ine	(1) 52a/9
zemm	Ar.: Yermeye, kınama, ayıplama	z.-üm	(1) 46a/11
z. it-	(1) 212b/15	z.-üñ	(1) 46a/12
zemzem	Ar. (1): Kâbe civarındaki meşhur kuyu ve bunun suyu 199a/3	zevceyn	Ar. (1): Karı ile koca 73b/5
zenb	Ar. (2): Günâh, suç, kabahat 288a/9, 296a/15	zevebān	Ar.: Erime
zenbil	Ar. (1): Zenbil 233a/4	z. bul-	(1) 279b/6
zenbūr	(Ar. zenābur) (4): Eşek arısı, arı 138b/5, 138b/3, 216b/1, 216b/1	z. ol-	(1) 161b/8
zenc	Ar. (2): İki bakır tabakadan oluşan zıl 205a/15, 204a/1	zevk	Ar. (3): Tadma, tat, haz; boş vakit geçirme, eğlence, eğlenme 73b/15, 113a/11, 115b/8
z.-ile	(1) 206b/14	z.-dur	(1) 133b/6
zencî	Ar. (4): Zenci 148b/2, 148b/4, 167b/1, 167b/3	z. idin-	(1) 275b/5
zencîr	Ar. (2): Zincir 208b/7, 284a/13	zevkîyye	Ar.: Zevke, eğlenceye ait
z.-de	(2) 208b/4, 208b/7	z.-den	(1) 77b/6
z.-ile	(2) 167a/8, 208b/9	zeymerān	(1): Fars reyhanı, reyhan çiçeği 122a/1
		zeyn	Ar.: Süs, bezek
		z. it-	(2) 138b/10, 230a/6
		zeyt	Ar. (3): Zeytin yağı; yağ 114a/4, 114a/6, 114a/6
		zeytūn	Ar. (14): Zeytin 13b/12, 110a/9, 114a/3, 114a/7,

114a/8, 114a/9, 114a/9,
114a/11, 114a/11,
114b/2, 114b/6, 114b/8,
114b/9, 114b/14
z.-a (2) 114b/2, 114b/14
z.-da (1) 115a/2
z.-i (4) 114a/13, 114a/14,
114b/4, 114b/15
z. devşür- (1) 114b/6
zıdd Ar. : Bir şeyin karşılığı,
aksi, karşıt
z.-i (1) 46a/15
z.-ıla (1) 46a/14
z.-ından (1) 82b/3
z.-uñ (1) 276b/14
zıddeyn Ar. (1): İki zıt, iki karşıt
276b/13
zıll Ar. : Gölge; koruma,
sahip çıkma
z.-ıdur (1) 3a/9
zındık Ar. : Zındık, münafık,
ahirete inanmayan
z.-dur (2) 170a/12, 194a/2
zırhçı Ar.+T. (1): Zırhçı, zırh
yapan veya satan kişi
225a/1
zır(ı)h Ar. (5): Zırh, demirden
örme savaş elbisesi
207a/5, 207a/6, 207a/8,
207a/8, 207a/13
z.-dan (1) 207a/13
zıyyak (1): Pek dar 145b/4
zıb Ar. (6): Kurt, canavar.
137b/1, 137b/3, 137b/5,
137b/6, 137b/7,
284a/10
zıb Ar. (1): Süsleme
284a/10
zıbl (bk. **zebül**) Ar. (1) : Süprüntü
126a/14
zihāb (bk. **zehāb**) Ar. (1): Zihnen bir
yola sapma; zannetme
245b/14
zihām Ar. (1): Kalabalık,
sıkışıklık 219b/3
zihn Ar. (1): Zihin, anlama,
bilme kuvveti, hafıza
28a/3
z.-dür (1) 126b/5
z.-inde (1) 9b/8
z.-üm (1) 123b/2
zık Ar. (3): Darlık, sıkıntı
106a/9, 155a/1, 157a/9
z. ol- (1) 178b/1

zıkır (bk. **zıkr**) Ar. (1): Anma,
anılma; bildirme,
bildirilme; Kur'ân-ı
Kerîm 120b/8
z.-de (1) 289a/7
z.-dür (1) 72a/13
z.-ğu ol- (1) 79b/5
zıkr (bk. **zıkır**) Ar. (23): Anma,
anılma; bildirme,
bildirilme; Kur'ân-ı
Kerîm 3b/7, 35b/11,
37b/1, 50b/14, 82a/6,
82a/10, 82a/15, 51b/3,
110a/12, 116a/4,
120a/10, 122b/6,
128a/8, 153b/1,
181a/10, 188b/2,
210b/11, 244b/9,
244b/12, 244b/2,
289a/7, 289a/11
z.-dür (3) 72a/12, 126b/4,
133a/15
z.-e (1) 110a/13
z.-i (4) 116b/7, 154a/5,
282a/2, 299a/7
z.-ile (1) 67b/12
z.-ümdür (1) 167a/14
z. eyle- (1) 307a/5
z.-i ḥasen bul- (1) 154a/7
z.-i ḥasen kazan- (1) 227a/4
z.-i ḥasen vir- (1) 228b/8
z. it- (37) 26a/14, 28a/15,
28b/15, 30a/8, 49a/11,
54b/7, 57a/13, 57a/14,
62b/10, 63a/6, 72b/2,
83a/10, 84b/4, 98a/12,
109b/14, 116a/2,
123b/1, 123b/10,
141b/9, 141b/12,
164a/12, 164a/11,
164a/15, 167a/8,
170a/1, 197a/5, 213a/8,
224b/15, 238a/3,
256b/2, 257a/4,
257b/14, 268b/11,
269a/3, 282b/8, 284a/2
z. ol- (61) 9b/13, 10a/3,
11a/1, 14b/9, 15b/7,
17a/14, 17b/9, 22b/13,
25b/3, 26b/6, 28b/13,
30a/10, 35a/3, 35b/11,
35b/15, 36b/4, 37b/1,
38a/8, 43a/10, 44a/9,
46a/1, 56b/3, 62b/11,

	79a/6, 85b/13, 100a/7, 110a/7, 115b/11, 118a/8, 145b/15, 148b/3, 159b/15, 166b/1, 172a/4, 173b/15, 179a/12, 179b/2, 182b/14, 189a/7, 205a/8, 234b/15, 252b/1, 257b/13, 259b/3, 260a/3, 260b/6, 261a/13, 261a/15, 269b/4, 270b/5, 271a/4, 272b/3, 277a/1, 282b/10, 282b/12, 289b/1, 302a/1, 302b/14, 303b/3, 305a/2, 305a/4	101b/1, 101b/3, 204b/5, 222b/13, 222b/13, 298b/12
zıkru'llāh	Ar.: Allah'ın zikri, sözü	
z.-uñ	(1) 31b/5	
zi'lhicce	Ar.: Arabî ayların on ikincisi	
z.-de	(1) 17a/10	
zi'lka'de	Ar. (1): Arabî ayların on birincisi 17a/8	
zillet	Ar. (1): Hakirlik, horluk, alçaklık 151a/3	
z.-ile	(1) 217b/10	
z.-den	(1) 101a/1	
z.-dür	(3) 189b/15, 214a/10, 244a/14	
z.-e	(1) 167b/8	
z.-ile	(2) 82a/4, 287a/11	
zinā	Ar. (7): Nikâhsız birleşme 11b/2, 86b/5, 89a/9, 191a/5, 215b/4, 283a/2, 215b/3	
z.-dan	(3) 178b/7, 240b/3, 249a/14	
z.-dur	(1) 129a/5	
z.-ya	(3) 172a/7, 215b/7, 216b/10	
z.-yı	(1) 298a/12	
z.-yıla	(1) 246a/11	
z. it-	(12) 11b/2, 87a/8, 87a/8, 167b/11, 178b/10, 179a/4, 215b/5, 230b/12, 235b/1, 283a/2, 294b/15, 303a/7	
zindān	Ar. (8): Karanlık, yeraltı hapihanesi; pek karanlık, sıkıntılı yer 101a/12, 101a/13,	
		z.-da (2) 25b/4, 183b/8
		z.-dan (1) 204b/5
		z.-dayısa (1) 92a/10
		z.-dur (4) 64b/5, 94a/11, 102b/4, 298b/12
		z.-i (1) 101b/5
		z.-a koy- (1) 183b/10
		z.-da ol- (1) 28b/14
zindāncı	Ar. + T. (1): Zindan bekçisi 203b/9	
zinde	Ar. (1): Çakmak taşı, birbirine sürtünerek ateş çıkarılan taş 78b/8	
zindigānı	Ar.: Dirilik, hayat; yaşayış; geçim	
z. it-	(7) 103b/3, 125a/3, 174b/13, 219b/1, 291a/8, 301a/8, 304b/15	
zînet	Ar. (4): Süs, bezek 128a/9, 170a/7, 233a/4, 248a/7	
z.-dür	(3) 243b/5, 244a/8, 294b/5	
z.-idür	(1) 177b/5	
z.-ler	(1) 246b/13	
z.-ile	(1) 46b/13	
z.-inüñ	(1) 84b/10	
zînetlü	Ar. + T. (1): Süslü, bezekli 166a/13	
zînhār	Ar. (2): Sakın !, Asla! 21a/8, 46b/10	
zirā'	Ar.: Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan uzunluk	
z.-ları	(1) 258b/14	
zirā	Ar. (239): Çünkü, şundan dolayı ki 2a/8, 2a/10, 6b/5, 8a/3, 11a/13, 11b/5, 14b/15, 15a/2, 15a/11, 16a/3, 17a/5, 17a/11, 17b/14, 18a/3, 20b/2, 21a/4, 21a/8, 22a/2, 23a/12, 24b/6, 26a/6, 27a/6, 28a/13, 28b/12, 29b/6, 30a/13, 33a/5, 33a/13, 34a/13, 36a/1, 36a/2, 37a/4, 38b/6, 38b/10, 38b/15, 39b/9, 39b/12, 40a/1, 40a/5, 40b/14, 41a/6, 41a/10, 42a/12,	

	42b/4, 43a/1, 43b/8, 44a/15, 44b/4, 45b/1, 45b/4, 46a/4, 46a/5, 121b/14, 137a/1, 230b/13, 302b/5		261b/13, 264b/3, 284a/15, 286a/11, 286b/11, 294b/4, 295b/1
zīrā'at	Ar. (2): Ekincilik, çiftçilik 128b/1, 295b/2 (1) 131a/5	z. it-	(1) 275b/4.
zīšt	Ar. (1): Çirkin 169b/11	ziyādelik (ğ)	Ar. + T. : Çokluk, bolluk, fazlalık
zīy'	Ar. (1): İş, meslek, sanat 223b/13	z.(ğ)-ıdur	(1) 79a/14
zīyā	Ar. (1): Işık, aydınlık 272a/10	ziyān	Ar. (7) Zarar, ziyan, kayıp 51a/13, 77a/6, 173b/5, 196a/11, 199b/14, 214b/10, 250b/11
z.-sı	(1) 79a/5	z.-a	(2) 249a/9, 283b/4
z.-sinuñ	(1) 53b/8	z. it-	(16) 15b/15, 79b/8, 81b/7, 99b/12, 131a/6, 148a/4, 168a/14, 191b/2, 192a/6, 192b/15, 206a/4, 216a/10, 223a/9, 223b/9, 235a/3, 305b/15
z.-sıyla	(2) 7b/6, 7b/10	ziyānlu	Ar. + T. (1): Zarar veren, zararlı 79b/9
ziyāde	Ar. (45): Artma, çoğalma; artan, fazla kalan; çok, bol 15b/2, 15b/11, 27b/13, 33b/13, 47a/10, 78b/10, 101b/15, 120a/9, 160b/11, 162a/1, 162a/7, 215b/9, 242b/12, 242b/12, 243b/12	ziyāret	Ar.: Ziyaret , görmeye gitme
z.-den	(1) 95a/14	z. eyle-	(1) 235a/8
z.-dür	(2) 159b/8, 161b/6	z. it-	(12) 20b/9, 31a/9, 185a/13, 251a/7, 252b/5, 252b/6, 253a/12, 299a/1, 299a/1, 299a/2, 299a/2, 299a/3
z.-sı	(1) 131a/8	ziyāsuz	Ar. + T.: Işıksız
z.-ye	(1) 176a/4	z. ol-	(1) 81b/14
z.-yle	(1) 46b/11	ziyrek	Ar. (3): Zeki, anlayışlı, uyanık 57a/13, 125b/2, 239b/9
z. eyle-	(1) 2b/10	z. ol-	(5) 50a/11, 95b/11, 98a/12, 177a/2, 196a/1
z. gel-	(1) 306a/3	ziyreklik	Ar. + T. (1): Zekilik, uyanıklık 29a/12
z. ol-	(56) 17a/3, 41a/12, 70b/4, 74b/3, 78b/10, 79b/3, 82b/5, 85b/15, 88a/15, 102b/2, 105b/4, 108a/6, 115b/4, 125b/1, 128a/9, 131a/7, 134b/9, 134b/10, 158a/11, 163b/1, 164b/10, 169a/4, 170a/11, 170a/11, 175b/1, 176a/10, 176b/2, 176b/3, 177a/9, 177a/11, 178a/6, 181a/13, 181b/7, 182b/5, 182b/10, 184a/11, 189a/3, 194b/11, 196a/1, 203a/4, 203a/8, 203a/8, 215a/5, 229a/13, 234a/8, 245a/2, 259a/13, 259a/14,	z.-leri	(1) 25a/7
		zu	Ar. (1): "Sahip" anlamına kelimelerin başına gelerek birleşik kelimeler meydana getirir 140a/1
		zu'afā	Ar. : Zayıflar
		z.-dur	(1) 145b/7
		z.-ya	(1) 222b/9
		zufr	Ar. (1): Tırnak 176b/12
		zuhr	Ar. (2): Öğle, öğle vakti 254a/6, 254a/6

zuhūr	Ar. (10): Görünme, meydana çıkma, başgösterme 103b/4, 114b/12, 117b/12, 136a/11, 151b/6, 151b/7, 156b/1, 272a/4, 273a/3, 285b/4	z.-ini	(4) 53b/15, 54a/2, 58a/8, 82b/14
z.-dur	(2) 54b/2, 58a/10	z. ol-	(1) 71b/10
z.-i	(3) 14b/8, 271b/13, 271b/14	zulumāt	Ar. (1): Karanlık 64b/9
z.-ına	(2) 52b/15, 269b/8	zu'm	Ar.: Batıl zan, şanı; şüphe
z.-ında	(1) 273a/2	z. it-	(1) 24b/8, 24b/8, 55a/4
z.-ındandırur	(1) 273a/4	zunūn	Ar. (1): Zanlar, sanlar 272a/5
z.-ıyla	(1) 53a/9	zūr	: Yalan, asılsız, uydurma
z. bul-	(1) 14b/11	z.-dur	(1) 205a/14
z. it-	(1) 120b/8	zuret	Ar. (1): Ak darı, Hint darısı 120a/8
z. ol-	(1) 273a/3	zübāb	Ar. (6): Sinek 137b/9, 138a/1, 138a/2, 137a/3, 137b/10, 137b/8
z.-a gel-	(2) 41b/2, 278a/12	zücāc	Ar. (1): Sırça, cam, şişe 247a/11
zulm	Ar. (9): Zulüm, haksızlık, eziyet 2b/12, 50b/3, 107a/14, 147a/13, 189b/2, 194a/12, 203a/8, 212a/1, 217b/5	zūhd	Ar. (2): Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme 50b/5, 160b/1
z.-dur	(2) 201b/11, 297a/14	z.-dür	(4) 121a/12, 157b/13, 266a/13, 289a/7
z.-ıla	(4) 214b/14, 225b/8, 249a/15, 286b/14	z.-e	(1) 227a/7
z.-in	(1) 102a/5	z.-i	(2) 115b/4, 125b/1
z.-dür	(1) 218b/1	z.vir-	(1) 265a/10
z. eyle-	(1) 209b/1	zūkā	Ar. (1): Güneş; yıldız 126b/4
z. it-	(10) 57a/7, 70b/6, 137b/1, 205b/8, 209b/2, 214a/9, 228a/9, 263a/1, 288a/10, 296b/6	zūkām	Ar. (1): Nezle 287b/12
z. gör-	(1) 263a/8	zülābiyye (bk. zelābiyye , zelbiye , zülbiye)	(Ar. zülūbiye) (1): Tatlı hamur 163a/7
zulmānī	Ar. (1): Karanlıkla ilgili, karanlık olan 27b/9	zülbiye (bk. zelābiyye , zelbiye , zülābiyye)	(1): Tatlı hamur 163a/7
z.-dür	(1) 274b/2	zūlf	Ar. (4): Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi 170a/6, 288b/5, 288b/5, 288b/6
z.-yle	(1) 274a/10	z.-i	(2) 288b/6, 288b/7
zulmāniyye	Ar. (1): Karanlık olma halı 70b/13	z.-inde	(1) 170a/6
z.-den	(1) 104a/14	züll	Ar. (1): Alçalma, horluk, hakirlik 215a/5
zulmen	Ar. (1): Zulüm yaparak, haksızlıkla 227b/7	zūmrūd	Ar. (1): Zümrüt 246a/4
zulmet	Ar. (1): Karanlık 85b/8	zūnnār	Ar. (5): Papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık, ipten örme kuşak 201a/5, 201a/6, 201a/7, 201a/7, 201a/15
z.-de	(1) 74a/15	zūnūb	Ar. (1): Günâhlar 215a/10
z.-den	(3) 270b/15, 271a/10, 271b/11	z.-dur	(2) 124a/13, 169a/11
z.-dür	(3) 14b/5, 81a/14, 272a/11		
z.-e	(1) 238b/9		
z.-i	(1) 68a/6		
z.-ile	(1) 68a/12		

z.-ıla	(1) 287b/1
zurunbāt	(Far. zurunbāt) (1): Çekirge ayağına benzeyen bir bitki 122b/2
zurzūr	Ar. (1): Sığırcık kuşu 138a/14
zūr'	Ar. (1): Dirsekten parmağa kadar olan uzunluk 214b/12
zürr	(Ar. zerr) (1): Karınca yumurtası 138a/5
zürrıyyāt	Ar. : Nesiller, kuşaklar, soylar
z.-da	(1) 129b/4
zürrıyyet	: Nesil, soy, kuşak
z.-e	(1) 147b/7
z.-i	(2) 163a/12, 166b/11
züyūf	Ar. (1): Sahte, silik, karışık paralar 242b/6

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

-A-

- 'Abese (1): Kur'an'ın 80. suresi 195b/9
- 'Abbāsiyye (1): Emevîlerden sonra kurulan halifelik; Hz. Abbas'a mensup olanların halifeleri 257a/9
- 'Abdu'l-kādir-ı Gılānī (1): Muhyiddin Ebu Muhammed Abdulkadir b. Ebi Salih Musa Zengidost el-Geylani. Kadiriyye tarikatının kurucusu 273a/14
- 'Abdu'llāh ibn-ı Ca'fer ibn-ı Ebi-Tālib (1): Hz. Ali'nin yeğeni ve Habeşistan'da doğan ilk sahabe 142b/15
- 'Abdu'llāh ibn-ı Ebi Hāle: Kışı adı.
'A.-den (1): 258b/5
- 'Abdu'llāh ibn-ı 'Ömer (1): Hz. Ömer'in oğlu. En çok hadis rivayet eden ve en çok fetva veren yedi sahabeden biri 162a/11
- 'Abdū'l-melik ibn-ı Mervān (4): Ebu'l-Velīd Abdū'l-melik bin Mervān bin el-Hakem. Emevî halifesi 125b/9, 125b/11, 264b/6, 264b/7
A.-dan (1) 264b/10
- 'Abese (1): Kur'an'ın 80. suresi 195b/9
- 'Acem (5): İranlı; İran 143a/7, 165a/3, 205b/1, 241a/14, 243a/3
'A.-den (1) 136b/12
'A.-dür (2) 110a/8, 142a/10
'A.-e (1) 241a/15
'A.iken (1) 241a/3
- 'Acemī (bk. A'cemī) (2): İranlı, İran ülkesinden olan 116a/8, 118a/9
'A.-dür (2) 131a/12, 225b/15
- A'cemī (bk. 'Acemī) : İranlı, İran ülkesinden olan
A.-den (2) 125a/15, 126a/3
A.-dür (2) 124b/2, 140a/1
- 'Acemiyye : İranlı kadın
'A.-dür (1) 140a/2
- Ādem (12): Hz. Adem 9a/11, 9a/14, 9b/1, 35a/4, 59b/14, 113b/1, 138a/15, 180b/14, 221b/12, 262b/6, 262b/9, 262b/10
Ā.-i (1) 262b/11

Ā.-ūñ	(3) 35a/5, 138b/2, 158b/6
'Adi ibn-ı Erṭāt	(2): Emevî halifesi Ömer bin Abdulaziz'in Basra valisi 185a/2, 185a/4
'Ādiyāt	(1): Kur'an'ın 100. suresi 196a/9
Aḥkāf	(1): Kur'an'ın 46. suresi 195a/4
Aḥmed	(1): Kişi adı 18a/9
Aḥmed-ı Fāyide	(1): Kişi adı 20b/9
A.-dür	(1) 20b/10
Aḥṭab	(1): Kişi adı 52a/7
Ahvāz	(1): Güneybatı İran'da Huzistan eyaletinin merkezi 46a/10
Aḥzāb	(1): Kur'an'ın 33. suresi 194b/10
'Āiṣe	(7): Hz. Aişe. Ebu Bekir'in kızı, Hz. Muhammed'in hanımı 14a/3, 54b/10, 54b/13, 125b/7, 125b/14, 272b/7, 272b/7
'Alī	(1): Kişi adı 213a/7
'Alī	(5): Hz. Ali 16b/1, 58b/3, 58b/4, 244a/4, 266a/7
'Alī ibn-ı 'İsā	(1): Abbasî veziri 253a/13
'Alī ibn-ı Ebl Ṭalīb :	Hz. Ali. Dördüncü halife
'A.-ile	(1): 211a/8
Āl-ı İmrā	(1): Kur'an'ın 3. suresi 194a/6
Allāh	(244): Allah, Tanrı, evrenin yaratıcısı 7b/9, 8a/1, 8a/6, 8a/9, 8b/11, 10a/15, 10b/14, 11a/3, 11a/8, 13b/14, 17a/6, 17a/7, 17a/12, 17b/7, 17b/9, 20a/6, 20b/5, 21b/12, 21a/15, 22a/4, 22b/12, 25b/8, 27a/2, 27a/8, 34b/1, 42b/9, 44b/14, 60b/8, 71b/12, 275b/5, 305a/4
A.-a	(15) 1b/1, 1b/10, 79b/7, 86b/9, 86b/12, 96a/13, 125b/1, 127b/6, 127b/11, 174a/14, 179b/3, 208b/4, 214b/15, 228b/14, 233b/10
A.-am	(1) 280a/13
A.-dan	(15) 51b/2, 55b/10, 64b/13, 71b/7, 84b/7, 85b/2, 111b/10, 124a/14, 164b/9, 192b/13, 198b/5, 217b/7, 263a/11, 292b/10, 297a/2
A.-dur	(2) 130a/11, 267b/13
A.-ı	(3) 219b/10, 229b/12, 268a/3
A.-ıla	(2) 203a/5, 269b/6
A.-uñ	(6) 7b/6, 74a/8, 84a/2, 98a/10, 271b/1, 284b/7
Allāhu ekber	(3): Tanrı uluların ulusudur! 10a/7, 47b/2, 197a/12

- A. buyur- (1) 162b/4
A. düşmeni kimesne ol- (1) 284b/10
A.-dan kork- (1) 246b/4
A. rızası ol- (1) 292b/9
Āmine (1): Hz. Muhammed'in annesi 66b/2
'Amme (1): Nebe suresi, Kur'an'ın 78. suresi 195b/8
'Ankebūt (1): Kur'an'ın 29. suresi 194b/8
'Arab (6): Arap halkından olan 16a/10, 45b/4, 45b/10, 45b/12, 225a/15, 293a/7
'A.-a (1) 248b/5
'A.-dur (1) 142a/10
'A.-uñ (1) 45b/6
'A.-lar (3) 45b/13, 169a/8, 249b/10
'A.-dan ol- (1) 205b/2
'Arabça (1): Arap dili 241a/2
'Arabi (11): Arap kavminden olan; Arapça 20b/8, 48a/15, 60b/11, 68b/7, 131a/13, 139b/8, 165b/9, 254b/8, 259b/10, 262a/10, 275a/15
'A.-den (1) 259b/11
'A.-dür (2) 110a/8, 131a/13
'A.-nüñ (3) 69a/8, 274b/9, 275a/8
'Arabistan : Arabistan
'A.-da (1) 293a/8
'Arabiyye (1): Araplarla ilgili 241a/2
A'rāf (1): Kur'an'ın 7. suresi 194a/9
Āşaf (1): Süleyman peygamberin veziri; vezir 2b/13
'Asr (1): Kur'an'ın 103. suresi 196a/11
'Azrā'il (3): Azrail, ölüm meleği 176b/8, 281b/3, 281b/9
'A.-i (4) 176b/7, 281a/15, 281b/4, 281b/7
'A.-ile (1) 281b/2

-B-

- Bağdād** (2): Bugünkü Irak'ta bulunan bir şehir, Bağdat şehri 257b/3, 257b/5

B.-1	(1) 257a/9
Bakara	(2): Kur'an'ın 2. suresi 14a/11, 194a/5
B.-nuñ	(1) 14a/11
Ba'li bin 'Ubeyd	(1): Abdullah b. Ubey, Arap müşriklerinden bir tabirci 122a/7
Başra	(3): Basra şehri 126b/9, 126b/10, 267b/4
Bāyezid	(1): Sultan II. Bayezid 224a/1
Beled	(1): Kur'an'ın 90. suresi 195b/15
Belğ	(1): Afganistan'ın kuzeyinde bir şehir ve eyalet 200b/5
Belkıs	: Süleyman peygamberin karısı
B.-ıla	(1) 183b/6
Berehmen-i Tūs	(1): Keyâniyan sülâlesinden Küştasb'ın torunu, İsfendiyar'ın oğlu Erdşîr'in lâkabı 186a/12
B.-a	(1) 186a/12
Beytü'l-ḥarām	(1): Kâbe 201a/4
Beytu'llah	: "Allah'ın evi", Kâbe
B.-dan	(1) 195a/9
Beytü'l- muḳaddes, muḳaddis	: "Mukaddes ev", Kudüs
B.-i	(1) 185a/13
B.-de	(2) 200a/5, 200a/6
Beyzâvi	(1): Tefsirci, Eş'arî kelâmcısı ve Şâfiî fıkıhçısı 270a/15
Birabbî'n-Nās	(1): Nās suresi, Kur'an'ın 114. suresi 196b/8
Buhâri	: Câmî'üs-sahîh adlı eseriyle tanınmış büyük hadisçi
B.-de	(1) 268b/2
Buḳrâti	(1): Eski Yunan hekimi Hipokratis 181b/11
B.-e	(1) 181b/11
Bürüc	(1): Kur'an'ın 85. suresi 195b/13
Büzürcumhur	(2): Nuşirevan'ın veziri Büzürcmihr , Mecusî tabirci 135a/10, 135b/6
B.-a	(1) 135a/10
B.-1	(1) 135a/14

-C-

Câbir	: Büyük bir hadisçi ve fıkıhçı
C.-den	(2) 59a/7, 258a/13

- Ca'fer ıbn-ı Ebı Talıb-ı Tammār** (1): Kişı adı 125b/11
- C-uñ (1) 125b/10
- E.-uñ (1) 125b/11
- Ca'fer-ı Şadıķ** (7): İsmailiyye tarikatının beşinci imamı, Caferî fikhının kurucusu 15a/13, 139a/15, 171a/8, 199a/13, 199a/14, 247b/5, 250b/10
- C.-a (4) 139a/12, 171a/7, 199a/12, 247b/3
- Cāmāsb** (35): Danyal peygamberin oğlu. Farsça olarak yazdığı, Ferheng-i Mülûk ve Esrâr-ı Acem adlı kitap "Cāmāsbnâme" olarak bilinir 102a/13, 102b/3, 108b/14, 118a/5, 119a/14, 121a/15, 123b/12, 126b/6, 129a/10, 130a/7, 134b/6, 138a/3, 139a/3, 139b/15, 145a/10, 147a/9, 152b/8, 157a/10, 158a/9, 169b/6, 205b/7, 206a/11, 207a/12, 207b/2, 211b/2, 216a/3, 221a/10, 234a/6, 237a/6, 246a/12, 287b/9, 287b/11, 291a/13, 294a/9, 297a/9
- Cāşiye** (1): Kur'an'ın 45. suresi 195a/3
- Cebrā'il** (bk. **Cıbrıl**) (9): Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri 28b/6, 59a/11, 69a/15, 178b/9, 268b/6, 268b/7, 268b/9, 280b/10, 280b/15
- C.-den (1) 268b/9
- C.-e (1) 178b/9
- C.-i (3) 280b/2, 280b/13, 281b/4
- Cebrā'il** (1): Kişı adı 82b/7
- Cemre** (1): Kişı adı 20a/8
- Cevzā** (2): İkizler burcu, kuzey yarım kürede görünen iki parlak yıldızlı bir burç 55a/6, 55a/9
- Ceyhūn** (1): Ceyhun ırmağı 88a/10
- Cıbrıl** (bk. **Cebrā'il**) : Cebrail, Cebreil. Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri
- C.-de (1) 268b/12
- Cum'a** (1): Kur'an'ın 62. sûresi 195a/14
- Ç-**
- Çalab** : Tanrı, Allah
- Ç.-um (1) 3a/12

-D-

Daḥḥak	(1): Cemşid'in yerini almış olan, İran'ın zalim ve gaddar hükümdarı 151a/8
Dāniyāl	(8): Danyal peygamber. Kitab-ı Mukaddes'e göre benî İsrail peygamberlerinden olan kutsal kitap yazarlarından biri 7a/11, 7b/2, 7b/3, 17b/6, 18a/11, 43a/14, 43b/1, 265b/2
D.-ı	(1) 265b/3
Dāvūd	(2): Davud peygamber 247b/5, 264b/13
Derviş Hüseyn	(4): Kişi adı 260b/9, 260b/11, 260b/13, 261a/1
Dımışk	: Şam şehri
D.-da	(1) 262a/2
Dicle	(1): Dicle nehri 88b/2
D.-nüñ	(1) 88a/4
Duḥā	(2) Kur'an'ın 93. suresi 196a/2, 196a/3
Duḥān	(1): Kur'an'ın 44. suresi 195a/3

-E-

Ebāzer	(1): Büyük sahabelerden biri 95b/6
E.-den	(1) 95b/5
Ebi(ū) Hanīfe	(2): Hanefî mezhebinin imamı, büyük ictihatçı 254a/8, 279a/5
E.-yi	(1) 299a/11
E.-nüñ	(1) 299a/10
Ebi Seleme	(1): Çok hadis bilen güvenilir bir hadisçi, tanınmış bir fıkıh alimi 22b/14
Ebū 'Ayfe	(1): Kişi adı 82a/8
Ebū/i Bek(i)r	(24): Hz. Muhammed'in amcası. İlk müslümanlardan, Hulefa-yı Raşidin'in birincisi 32a/15, 32b/10, 32b/14, 33a/2, 33a/5, 47a/13, 47a/15, 47b/1, 47b/1, 91a/7, 91a/15, 136b/11, 149b/14, 151a/5, 151a/6, 162a/2, 162a/4, 162a/10, 184b/15, 188b/14, 253b/5, 266a/3, 266a/3, 294b/15
E.-den	(3) 33a/7, 47a/14, 91a/8
E.-e	(1) 32b/12
E.-içün	(1) 47a/13

E.-üñ	(1) 91a/13
Ebū Cehl	(2): Hz. Muhammed'in ve İslâmın azılı düşmanlarından biri 48a/3, 220a/7
E.-dür	(1) 142b/2
E.-üñ	(2) 48a/4, 220a/8
Ebū Hüreyre	(2): Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan sahabe 118a/6, 244a/1
E.-den	(1) 32a/8
Ebū (Ebi) Kaṭāde	(3): Hz. Muhammed'in süvarisi olarak tanınan, cengâver sahabe 23a/1, 23a/3, 25b/7
Ebū Mansūr	(1): Aşırı Şîî fırkalarından Mansuriyye'nin peygamberlik iddiasında bulunan kurucusu 68a/9
Ebū Süfyān	(1): Kureyş kabilesinin reislerinden, sahabe 150a/5
Ebū Yezîd-ı Bestāmî	(2): IX. yüzyılın en meşhur sofîlerinden biri 60b/8
Ehevāz	: Ahvaz şehri, Huzistan ülkesinde bir şehir adı
E.-dan	(1) 253b/3
Ehevāzî	(1) Ahvaz şehriden olan
'Ekreme	: Ebu Cehl'in oğlu. Mekke'nin fethinden sonra müslüman olmuş vali ve kumandan olarak İslâma hizmet etmiştir
'E.-ye	(1) 48a/4
'Ekreme ibn-ı Ebî Cehl	(1): Ebu Cehl'in oğlu. Mekke'nin fethinden sonra müslüman olmuş vali ve kumandan olarak İslâma hizmet etmiştir 220a/9
Elem Neşrah	(1): İnşirah suresi, Kur'an'ın 94. suresi 196a/5
El-Kehf	(1): Kur'an'ın 18. suresi 194b/1
En'ām	(1): Kur'an'ın altıncı suresi 194a/8
Enbiyā	(1): Kur'an'ın 22. suresi 194b/2
Enes bin Mâlik	(2): Ebu Hamza Enes bin Mâlik bin Nadr el-Ensârî. Sahabenin en büyük alimlerinden ve hadisçilerinden biri 19a/10, 19b/7
Enfāl	(1): Kur'an'ın 8. suresi 194a/10
Ereeyte	(1): Mâ'ûn suresi, Kur'an'ın 107. suresi 196a/13
Esmā	(3): Ebu Bekir'in karısı; Haccac'ın eski karısı 125b/12, 125b/15, 136b/12
E.-ya	(2) 125b/13, 136b/11
Eyyüb	(2): Eyüp peygamber 132a/4, 264b/10

-F-

Fâtıma	(2): Hz. Muhammed'in kızı 254a/13, 254a/15
Fâtıha	(3): Kur'an'ın ilk suresi 194a/4, 278a/12, 278a/10
Fecr	(1): Kur'an'ın 89. suresi 195b/15
Felağ	(2): Kur'an'ın 113. suresi 13b/13, 196b/8
Ferğad	(5): Kişi adı 267a/14, 267a/15, 267a/15, 267b/1, 267b/3
Feth	(1): Kur'an'ın 48. suresi 195a/6
Fil	(1): Kur'an'ın 105. suresi 196a/12
Fır'avn	(3): Firavun, Mısır hükümdarı 37a/9, 102a/4, 174b/3
F.-uñ	(1) 87b/2
Furât	(2): Fırat nehri 88a/6, 88a/8
Furğân	(1): Kur'an'ın 25. suresi 194b/4

-G-

Gâşiye	(1): Kur'an'ın 88. suresi 195b/14
Gât	(1): Hicaz'da bir yer adı 235a/5
G.-a	(1) 235a/7
Gülşen-i Râz	(1): Mahmûd Şebisterî'nin Şadreddin el-Konevî tarafından şerh edilmiş bir eseri 273a/4

-H-

Habeş(e)	(1): Habeşistan 85a/15
H.-dedür	(1) 88a/11
Hâbıl	(1): Hz. Adem'in oğullarından birinin adı 262b/15
Hac	(1): Kur'an'ın 22. suresi 194b/3
Haccâc-ı Zâlim (bk. Yusûf-ı Haccâc-ı Zâlim)	: Haccac bin Yusuf es-Sakafî, Emevî hanedanlığına bağlı, zalimliğiyle tanınan Irak valisi
H.-i	(1) 294a/13
H.-üñ	(1) 294a/12
Haccâm-ı Yemâni	(1): Kişi adı 263b/15
Hacerü'l-esved	: Kâbe duvarında bulunan kara taş

H.-i	(3) 198b/13, 198b/15, 199a/2
Hacfe	(1): Arabistan'da bir yer adı 167b/4
H.-ye	(1) 167b/6
Hadid	(1): Kur'an'ın 57. suresi 195a/11
Hak(k)	(78): Tanrı, Allah 3a/10, 7b/3, 8a/10, 10b/3, 13b/14, 14a/9, 15a/11, 26a/4, 29b/10, 32b/3, 34b/4, 34b/8, 34b/9, 35b/13, 36a/7, 37a/1, 40a/10, 42a/3, 43a/6, 61a/2, 68b/12, 74a/9, 74b/1, 81a/7, 97a/11, 109a/9, 114b/2, 164a/1, 180a/13, 193b/6, 194a/3, 249b/7, 260b/7, 266b/11, 266b/14, 267a/4, 267a/9, 267a/11, 267a/13, 267a/14, 267a/14, 267b/1, 267b/5, 267b/8, 269b/8, 269b/15, 270b/10, 270b/14, 271a/5, 271a/7, 271b/6, 271b/7, 271b/8, 271b/9, 271b/11, 271b/13, 272a/12, 272b/5, 272b/8, 272b/14, 273a/3, 273b/6, 273b/10, 273b/11, 274b/3, 274b/13, 274b/13, 275a/13, 275a/14, 275b/8, 276a/1, 276a/9, 276a/14, 277b/5, 277b/6, 279a/12, 281b/15, 286b/15, 272a/6, 272a/2, 290b/3
H.(k)-a	(11) 60b/7, 68b/14, 97a/10, 100b/10, 199a/3, 255a/8, 267a/8, 299b/13
H.-dan	(3) 61a/3, 78a/6, 281a/5
H.-dur	(6) 32b/3, 58a/8, 61a/2, 124b/14, 214b/3, 269b/8
H(k).-ı	(3) 60b/10, 270b/1, 306a/5
H(k).-ıla	(2) 83a/3, 83a/4
H(k).-uñ	(9) 1b/9, 3a/9, 9a/8, 69b/2, 74a/11, 269b/8, 270b/15, 271b/14, 273b/15
H. ta'ālā buyur-	(1) 272a/14
H. yolına yel-	(1) 238b/1
Hakka	(1): Kur'an'ın 69. suresi 195b/3
Haküm	(1): Tekâsür suresi, Kur'an'ın 102. suresi 196a/10
Hâlid-ı bin Velid	(1): Ebu Cehl'in amcasının oğlu 220a/7
Hâ-mim-'āyn-sîn-kāf	(1): Şûra suresi, Kur'an'ın 42. suresi 195a/2
Harka	: Arabistan'da bir yer adı
H.-dan	(1) 20a/10
Hārūn	(1): Hz. Harun. Musa peygamberin kardeşi ve veziri 264a/14
H.-ı	(1) 264b/1
Hārūnū'r-Reşid	(4): Abbasî halifelerinin beşincisi 176b/7, 176b/9,

	176b/12, 185a/6
Hasan-ı Başrı	(2): Pek çok hadis nakl ve rivayet etmiş sahabe-i kiramla görüşmüş kişi 55a/10, 126b/9
H.-dür	(1) 207a/2
H.-ye	(2) 126b/8, 126b/9
H.-yidi	(1) 207a/3
Hasan ibn-i 'Alî	(1): Hz. Ali'nin oğlu 196a/3
Haşr	(1): Kur'an'ın 59. suresi 195a/12
Havvâ	(4): Hz. Havva, Havva ana 9a/12, 9a/15, 35a/4, 158b/5
H.-nuñ	(1) 59b/14
H.-yı	(1) 262b/14
Hemedân	(1): Batı İran'da bir şehir ve bu şehrin merkezi olduğu eyalet. 118b/3
Hel Etâ	(1): İnsan suresi, Kur'an'ın 76. suresi 195b/7
Hı mış	(2): Suriye Cumhuriyeti'nin üçüncü büyük şehri 58a/13, 58a/15
Hızır	(1): Hızır aleyhisselam 265b/4
Hicâz	(1): Arabistan'da bir bölge adı 198b/13
H.-da	(1) 235a/5
Hicr	(1): Kur'an'ın 15. suresi 194a/14
Hindî	(8): Hintli, Hindistan'da oturan 134b/7, 167b/8, 167b/12, 168b/14, 171b/12, 176b/15, 179a/9, 186a/11
H.-ler	(2) 168b/14, 258a/2
Hindusitân	(1): Hindistan
H. kozi-n	(1) 126a/1
Hucurât	(1): Kur'an'ın 49. suresi 195a/7
Hūd	(2): Kur'an'ın 11. suresi 194a/11, 263a/4
Hudeybe	: Mekke yakınlarında bir vadi
H.-ye	(1) 36a/12
Huye	(1) Kişi adı 52a/8
Hülāk	(1): İlhanlı devletinin kurucusu ve ilk hükümdarı 257a/9
Hüseyn ibn-i 'Alî ('Alıyyü'l- Murtaza)	(2): Hz. Ali'nin Hz. peygamberin kızı Fatıma'dan ikinci oğlu 196b/5, 254a/2
Huşâm bin 'Abdü'l-Melik	(1): Meşhur hadis âlîmlerindendir 117b/12

-I-

'Itab İbn Üsyer : Kişi adı

İ.-dür (1) 48a/7

-İ-

İblis (3): Şeytan, hileci 134a/9, 174b/11, 255a/13

İ.-dür (1) 10b/10

İ.-e (2) 10b/11, 221b/12

İbn-i 'Abbās (5): Hz. Muhammed'in amcasının oğlu ve büyük sahabelerden biri 54b/7, 91b/3, 91b/5, 268a/7, 272b/5

İ.-a (2) 91b/2, 91b/10

İ.-dan (1) 272b/4

İbn-i 'Avn (1): Abdullah bin Avn. Tâbîî'nin büyüklerinden, hadis rivayetçisi 136b/14

İ.-uñ (1) 136b/13

İbn-i Mes'ūd (1): İslâmiyeti kabul edenlerin altıncısı olup sahabelerdendir 88a/1

İ.-a (1) 88a/1

İbn-i Mühleb : Kişi adı

İ.-uñ (1) 76b/9

İbn-i Selâm (1) Abdullah bin Selâm, sahabelerden bir kişi 245b/6

İbn-i Sîrin (110): Rüya tabirleriyle tanınan hadis ve fıkıh alimi 13b/9, 13b/15, 16a/8, 43b/3, 47b/8, 47b/10, 54b/15, 55a/4, 55b/7, 55b/9, 76b/8, 76b/9, 86a/4, 86b/7, 86b/8, 86b/11, 94b/8, 96b/13, 96b/13, 97a/6, 97a/7, 97a/8, 99b/3, 105b/9, 106a/12, 106a/14, 108b/10, 112a/12, 114b/2, 114b/4, 114b/6, 116b/13, 118b/7, 127b/15, 129a/14, 131a/8, 132a/7, 135a/8, 136b/13, 140a/5, 140a/8, 142a/6, 142b/13, 144b/10, 148b/1, 152a/15, 152b/1, 152b/3, 157b/2, 158a/1, 161a/13, 161b/8, 162b/10, 162b/14, 163a/10, 164b/9, 167a/7, 167a/11, 169a/1, 169b/15, 170a/1, 174b/1, 175a/6, 179a/3, 183a/3, 183b/8, 183b/10, 185a/5, 188b/15, 190b/1, 196b/2, 198b/5, 198b/15, 199a/2, 205a/10, 207a/2, 207a/3, 209b/8, 223a/4, 226a/14,

- 232a/10, 232a/11, 232a/12, 233a/2, 233a/10, 234b/11,
239b/3, 239b/3, 240b/8, 242b/1, 244b/10, 246a/3, 246b/1,
246b/2, 246b/3, 246b/6, 246b/8, 246b/9, 254a/10, 254b/2,
254b/3, 263b/8, 266b/1, 267b/1, 267b/2, 267b/6, 289b/4,
292a/12, 295a/5, 296b/7
- İ.-e (55) 47b/7, 47b/9, 47b/11, 54b/15, 55a/5, 76b/6, 86a/3,
86b/10, 94b/7, 96b/11, 97a/5, 105b/8, 106a/11, 112a/12,
118b/6, 131a/2, 132a/6, 135a/7, 136b/13, 136b/15, 140a/4,
142b/13, 144b/9, 148a/15, 148b/5, 152a/14, 157b/1,
162b/13, 163a/9, 164b/8, 169b/14, 174a/15, 175a/5, 183a/1,
183b/7, 183b/14, 196b/2, 198b/5, 199a/1, 205a/9, 206b/15,
209b/6, 215a/1, 232a/10, 232b/15, 233a/10, 234b/9, 239b/1,
246a/2, 246b/1, 246b/5, 254a/9, 254b/1, 267b/5, 295a/3
- İ.-üñ (1) 55a/2
- İbn-i Yâmin : Yusuf peygamberin kardeşi
- İ.-üñ (1) 58b/12
- İbrâhîm (1): Kur'an'ın 14. suresi 194a/13
- İbrâhîm (23): Hz. İbrahim 11a/6, 18a/15, 36a/15, 68b/1, 68a/13,
68b/13, 90b/4, 107b/6, 138b/14, 139b/10, 152b/11, 152b/15,
235a/10, 263a/7, 263a/9, 263a/13, 263a/15, 263b/11,
264a/15, 275b/14, 275b/15, 276a/6, 276a/8,
- İ.-de (3) 80b/9, 189a/7, 276b/2
- İ.-e (1) 276a/8
- mağâm-ı İ. : Kâbe'de bulunan bir taş 199a/4
- İbrâhîm bîn 'Abdu'llah el-Kirmânî (1): Hz. Ali'nin torununun oğlu Abdullah
bin el-Hasan'ın oğlu 264a/3
- İbrâhîm-i Nece'i (3): Kişi adı 166b/13, 166b/15, 167a/2
- İdrîs (2): İdris peygamber 95b/1, 263a/2
- İhlâş (4): Kur'ân'ın 112. sûresi 13b/13, 58a/12, 196b/4, 196b/5
- İkrâ' (1) Alâk sûresi, Kur'ân'ın 96. sûresi 196a/6
- İmâm 'Alî bin Ebî Tâlib (1): Hz. Ali. Dördüncü halife 257b/13
- İmâm A'zam Nu'mân (1): İmam-ı Azam Ebû Hanîfe 279b/2
- İmâm-ı Fergânî (1): Kişi adı 273b/4
- İmâm (Ebû Hâmid-i Mehemmed-i) Ğazzâlî (9): Eş'arî kelâmcısı, Şafîî
fıkıhçısı, mutasavvîf, filozoflara yönelttiği eleştirilerle tanınan
İslâm düşüncüsü 8a/8, 15a/5, 26a/12, 36b/14, 38a/2, 42a/8,

	44b/1, 254b/5, 273a/12
İ.-nüñ	(1) 44b/13
İmām-ı Rāzī	(3): Muhammed bin Hammad er-Razi, tâbir ilminde kitap telif etmiştir 26b/8, 26b/14, 36b/14
İncil	(2): Dört kutsal kitaptan biri. Hristiyanların kutsal kitabı 194b/7, 201b/7
‘İsā	(64): Dört büyük peygamberden biri 18a/15, 102b/6, 103a/9, 105b/2, 111b/14, 114a/7, 117b/11, 118a/15, 121a/8, 123a/4, 127a/10, 129b/10, 132b/15, 133b/3, 133b/12, 137a/9, 137b/4, 138a/2, 139a/4, 139b/11, 141a/6, 141a/15, 144b/7, 145a/8, 146a/1, 149b/4, 150b/4, 150b/13, 151a/13, 164a/4, 168b/8, 176a/4
‘İ.-dan	(1) 159b/4
‘İ.-nuñ	(1) 15a/15
İshāk	(2): İshak peygamber 263b/4, 263b/5
İshāk bin İbrāhīm Halīl	(5): Hz. İbrahim 34b/7, 68a/5, 90b/4, 152b/11, 152b/15
İ.-üñ	(1) 34b/2
İslām	(16): İslâm dini; müslüman 2b/13, 8a/7, 26a/11, 81a/12, 91a/15, 115a/11, 120b/6, 120b/7, 170b/6, 188a/8, 200b/15, 220a/13, 245b/8, 250b/6, 254b/5, 257b/1
İ.-a	(5) 65b/13, 66a/11, 99a/2, 156b/12, 208b/9
İ.-dan	(3) 197b/10, 201b/13, 256a/3
İ.-dur	(6) 32b/1, 120b/6, 120b/7, 156b/10, 162a/5, 307b/3
İ.-ı	(5) 181b/9, 220a/6, 252a/7, 307b/2, 3a/12
İ.-ıla	(3) 31b/6, 120a/11, 196a/6
İ.-ından	(1) 52a/8
İsmā‘il	(5): İsmail peygamber 11a/6, 18b/14, 107b/7, 107b/8, 263b/1
İ.-e	(1) 146a/9
İ.-i	(1) 36b/1
İ.-üñ	(1) 107b/6
İsrāfil	(1): Kıyametin kopacağını sura üfleyerek bildirecek olan dört büyük melekten biri 268b/10
İ.-den	(1) 268b/10
İ.-i	(1) 281a/11
İsrā‘il	(3): İsrail ülkesi, Yahudilerin ülkesi 87b/2, 127b/4, 194a/15
İ.-i	(1) 127b/3

İ.-ün	(1) 99b/6
İşbiliyye	: İspanya'da Endülüs'ün merkezi Sivilya şehri
İ.-de	(1) 256a/11
İzā cāe	(2): Nasr suresi, Kur'an'ın 110. suresi 196b/2, 196b/1
İzā e's-Semāü'n-feṭaret	(1): İnfitar suresi, Kur'an'ın 82. suresi 195b/11
İzā e's-Semāü'n-şakḳat	(1): İnşikak suresi, Kur'an'ın 84. suresi 195b/12
İzā e'ş-Şems Küvviret	(1): Tekvir suresi, Kur'an'ın 81. suresi 195b/10
İzā Zülzilet	(1): Zelzele suresi, Kur'an'ın 99. suresi 196a/8

-K-

Ka'be	(9): Hicaz'da Müslümanlar için kutsal olan yapı 192a/1, 198a/14, 198b/1, 198b/3, 198b/4, 276b/4, 276a/11, 276a/15, 277a/14
K.-de	(2) 198a/14, 198b/3
K.-den	(1) 198b/2
K.-yi	(3) 198b/8, 276b/5, 277b/2
K.-nüñ	(1) 142b/12
K.-ye	(3) 193a/8, 193a/9, 198a/15
K. hizmetinde ol-	(1) 198b/1
Ḳābıl	: Hz. Adem'in oğullarından biri
Ḳ.-i	(1) 262b/15
Ḳadr	(1): Kur'an'ın 97. suresi 196a/7
Ḳaf	(1): Kur'an'ın 50. suresi 195a/7
Ḳāfirün	(1): Kur'an'ın 109. suresi 196b/1
Ḳamer	(1): Kur'an'ın 54. suresi 195a/10
Ḳārī'a	(1): Kur'an'ın 101. suresi 196a/10
Ḳārūn	(1): Benî İsrail'de zenginliğiyle meşhur olan kişi 194b/7
Ḳaşaş	(1): Kur'an'ın 28. suresi 194b/6
Kehf	(1): Kur'an'ın 18. suresi 72b/1
Kelīmu'llāh	(1): Sina dağında Allah'ın hitabını duyan Hz. Musa 28b/9
Kemāle'd-dīn-ı Ḳāşānī	(10): Eski tabircilerden ve din bilimcilerden bir kişi 43b/9, 61a/14, 61b/11, 62b/14, 71b/11, 74a/13, 94b/15, 100b/2, 112a/4, 115b/15
Ḳ.-den	(1) 77b/12

- K.-nüñ (2) 62a/14, 83a/5
Kesdî Enûşîrvân (bk. **Nûşînrevân**) (2) Sasanî hükümdarlarından Nuşirevan, adli ile tanınır 135a/9, 135a/13
Kesrî (Kisrî, Kesrâ) (3): Acem sultanı 165a/5, 165a/6, 165a/8
 K.-y1 (3) 165a/3, 165a/10, 165a/11
 K.-nüñ (1) 165a/5
Kevşer (1): Kur'ân'ın 108. sûresi 196a/15
Kevşer (1) Cennette var olduğuna inanılan havuz ve onun suyu
 K. şuyı (1) 308a/4
Qıvâme'd-dîn-i Muḥammedî'l-Bestâmi (1): Sahabelerden bir kişi 82b/2
Qıyâmet (1): Kur'an'ın 75. suresi 195b/7
Kirmâni (bk. **İbrâhîm bin 'Abdu'llâh**) (2): 16a/8, 185a/7
 K.-den (1) 185a/7
Qul Ūḥiye (1): Cin suresi, Kur'an'ın 72. suresi 195b/5
Qur'ân (32): Kur'an, Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap 72a/12, 95b/10, 105a/9, 116a/1, 130a/4, 161b/2, 161b/4, 162a/9, 162a/2, 171a/15, 187b/10, 193a/11, 193b/3, 193b/5, 193b/5, 193b/9, 193b/13, 193b/14, 194a/1, 195a/5, 195b/6, 196b/9, 215a/14, 218a/11, 240b/1, 243b/1, 250b/4, 266a/6, 283b/6, 283b/7, 289a/10, 289a/10
 K.-da (1) 25b/3
 K.-dan (3) 82b/10, 162a/6, 193b/7
 K.-dur (7) 32b/1, 72a/14, 81b/1, 81b/2, 82a/8, 162a/5, 246a/6
 K.-i (12) 162a/7, 188a/9, 193b/13, 193b/13, 194a/2, 194a/2, 200a/3, 200a/4, 246a/7, 246a/8, 246b/7, 246b/9
 K.-ıla (3) 72b/3, 135b/14, 240b/1
 K.-uñ (2) 31b/5, 72b/4
 K. öğren- (1) 164b/6
 K.-i ırla- (1) 246b/6
 K (1) 194a/3
Qur'âniyye (1): Kur'an ile ilgili, Kur'an'a ait 48b/6
Küvviret (1): Tekvir suresi, Kur'an'ın 81. suresi 195b/10

-L-

Lem Yekûn (1): Beyyine suresi, Kur'an'ın 98. suresi 196a/7

Leyl	(1): Kur'an'ın 92. suresi 196a/2
Leyyâ	(1): Yusuf peygamberin halası 62a/15
L.-nuñ	(1) 62a/8
Lıylāf	(1): Kureyş suresi, Kur'an'ın 106. suresi 196a/13
Loxmān Hekīm	(1): İslâmdan önceki Arabistan'da ünü efsaneleşen bir hekim 206b/8
Lūṭ	(2): Lut kavmi, Allah'ın gazabına uğrayan kavim 100a/14, 220b/4

-M-

Maḥmūd	(1): Kişi adı 18a/9
Māide	(1): Kur'an'ın 5. suresi 194a/7
Mecūs	(1): Ateşe tapanların bağlı bulunduğu din, zerdüş dini 193a/8
M.-ise	(1) 197a/9
Mecūsî	(3): Mecus dinine mensup olan 129a/4, 151a/8, 200b/13
M.-lerden	(1) 247b/11
M. ol-	(1) 200b/15
Medīne	(3): Hicaz'da bir şehir 19a/15, 149b/14, 165a/3
M.-de	(1) 254b/9
M.-den	(2) 167b/3, 167b/5
M.-yle	(1) 207a/8
Mehdî	(1): Ebû Abdullah Muhammed el-Mehdî, Abbasî halifesi 166b/12
Meḥemmed ibn-ı 'Abdullah ibn-ı 'Abdu'l-Muṭṭalib ibn-ı Hāşim ibn-ı 'Abd-ı Menāf Ebū'l-Ḳāsım	(1): Menafoğulları. Benî Haşim ve Benî Ümeyye kabilelerinin ecdadı. Hz. Muhammed bu soydandır 270a/13
Mehî'e	(1): Arabistan'da bir yer adı 167b/4
Mekke	(3): Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir 66b/5, 150a/6, 222a/1
M.-de	(2) 198b/12, 222a/6
M.-ye	(5) 36a/15, 48a/7, 48a/8, 149b/15, 150a/1
M.-yile	(1) 149b/14
Melâike	(1): Fatır suresi, Kur'an'ın 35. suresi 194b/12
Merih	(4): Güneşe en yakın olan gezegen 50b/4, 64a/13, 64b/5,

	69a/10
Meryem	(1): Kur'an'ın 19. suresi 194b/1
Meryem	(2): Hz. İsa'nın annesi Hz. Meryem 111b/13, 265a/15
Mış(ı)r	: Kuzey Afrika'da bulunan bir ülke
M.-dan	(1) 62b/4
M.-uñ	(1) 29b/14
Miftāhü'l-Ğayb	(1): Sadreddin el-Konevî'nin şerh ettiği bir eseri 48b/1
M.-ında	(1) 273a/1
Mikā'il	(2): Dört büyük melekten biri olan rızıkların taksimine memur olan melek 268b/6, 268b/9
M.-den	(1) 268b/9
M.-i	(2) 281a/7, 281b/4
M.-ile	(1) 280b/10
M.-üñ	(2) 268b/8, 268b/11
Mişkāt	(1): Bir eser adı: sözcük anlamı 'kandil'dir 24a/12, 25a/3
Mu'aviye	: Emevî devletinin ilk hükümdarı
M.-yile	(1) 58b/3
Muhammed	(1): Kişi adı 18a/9
Muhammed	(1): Kur'an'ın 47. suresi 195a/6
Muhammed ibn-ı Hasan: Şafî mezhebi fıkıh âlimlerindendir	
M.-ıla	(1) 211a/10
Muhammed ibn-ı İdris eş-Şafî'i	(2): İmam Şâfîî 211a/6, 211a/7
Muhammed bin İshāk	(3): Hz. Muhammed'in hayatını ilk defa yazan Arap müellif ve hadisçilerden biri 68a/9, 68a/9, 263b/2, 263b/11
Muhammediyye	(3): Hz. Muhammed'e ait, Hz. Muhammed ile ilgili 255a/12, 275a/15, 275b/5
M.-de	(4) 255a/7, 255a/12, 255a/14, 255b/6
Muhammed Mustafā	(14): Hz. Muhammed 1b/5, 18a/15, 38b/11, 59a/9, 95b/10, 171b/9, 194a/15, 213a/7, 254b/4, 264a/15, 268a/9, 268a/15, 270a/2, 275a/10
M.-ya	(1) 1b/5
M.-den	(1) 275a/14
M.-dur	(1) 275a/10
M.-e	(2) 191a/3, 195b/3
M.-üñ	(1) 195a/6
M.-ven	(1) 255b/1

M.-i sevenlerden ol- (1) 194a/15

Muhyi'd-din el-'Arabi el-Mağribi (13): Varlık birliği (vahdet-i vücud)

nazariyesini son noktasına kadar götüren ve şöhreti İslâm âlemine yayılan en büyük sofilerden biri 48a/15, 60b/11, 68b/7, 254b/8, 257a/8, 257b/5, 271a/1, 259b/9, 256a/10, 259b/13, 274b/8, 262a/10, 259b/11

Mūsā

(26): Musa peygamber 18a/15, 111b/6, 113b/3, 114a/5, 117b/11, 118a/10, 121b/15, 132a/1, 143a/10, 144b/7, 145b/15, 147a/8, 148a/10, 149a/11, 150b/15, 179b/4, 194a/3, 215b/2, 230a/3, 263b/4, 264a/13, 264b/1, 264b/4, 265b/3, 281b/3, 291b/11

M.-da (2) 187a/9, 216a/9

M.-dandur (1) 146a/5

M.-yı (2) 264b/3, 264b/9

M. gibi ol- (1) 84b/11

Muṭaffifin (1): Kur'an'ın 83. suresi 195b/12

Mücādele (1): Kur'an'ın 58. suresi 195a/12

Mücāhid (1): Büyük bir tefsirci 271a/9

Müddeşir (1): Kur'an'ın 75. suresi 195b/6

Mü'eyyed-i Cendi (8): Şerhleriyle tanınan bir âlim 53b/14, 58a/7, 59b/3, 62b/8, 69a/4, 73b/14, 82b/12, 261b/14

M.-nüñ (1) 62b/6

Mülk (1): Kur'an'ın 67. suresi 195b/2

Mü'min (1): Kur'an'ın 40. suresi 194b/15

Mü'minün (1): Kur'an'ın 23. suresi 194b/3

Mümteḥine (1): Kur'an'ın 60. suresi 195a/13

Münāfikun (1): Kur'an'ın 63. suresi 195a/14

Mürselāt (1): Kur'an'ın 77. suresi 195b/8

Müsilme (1): Hz. Muhammed zamanında yaşamış bir kişi

Müslim : Ebu Müslim Abdullah bin Süveb el-Havlanî. Meşhur hadîşçi ve zahit. Bu kişinin hadîs naklettiği kitap

M.-de (1) 268b/2

Müş'ir bin Kırām : Kişi adı

M.-idi (1) 82a/9

Müşki'l-güşā (2): İncelenen eserin adı. "Güçlük gideren, zorluk gideren" anlamındadır 1b/1, 3b/14

Müşteri	(5): Jüpiter gezegeni 50b/6, 64a/11, 64a/13, 64a/15, 69a/9
M.-dür	(1) 68a/8
M.-ye	(1) 64b/1
Müzemmil	(1): Kur'an'ın 73. suresi 195b/6

-N-

Naḥl	(1): Kur'an'ın 16. suresi 194a/14
Nās	(1): Kur'an'ın 114. suresi 196b/8
Naşārā	(21): Hristiyanlar 71b/2, 75a/1, 77a/11, 78a/10, 79b/5, 88b/13, 99b/5, 126b/6, 130a/6, 151b/13, 152a/12, 154b/4, 157b/15, 158a/12, 158b/14, 184a/14, 193a/5, 201a/11, 201a/12, 201b/1, 247b/7
N.-da	(1) 163a/9
Naşîr-ı (Naşr ibn-i) Dîneverî	(bk. Ya'kub Dîneverî) (7): Ebu Sa'd Nasr bin Ya'kub ed-Dîneverî. Daha çok et-Ta'birü'l-Kâdirî adlı eseriyle tanınan müellif, katip ve şair. Bu eserde 600 tabirci hakkında bilgi verilmektedir 36b/13, 39a/9, 42b/9, 16a/10, 17a/13, 26a/13, 295b/11
Naşrânî	(4): Hristiyan 157a/11, 201a/12, 201a/14, 201b/2
Nâzî'ât	(1): Kur'an'ın 79. suresi 195b/9
Necîḥ	(2) : Kişi adı 18a/11, 19b/10
Necm	(1): Kur'an'ın 53. suresi 195a/9
Necm-i Dāye	(2): Tasavvuf şeyhlerinden Necmeddin Râzî'nin lâkabı 82b/2, 82b/7
Neml	(1): Kur'an'ın 27. suresi 194b/5
Nemrūd	(4): Hz. İbrahim'i ateşe attıran Babil hükümdarı 37a/6, 64b/13, 65a/2, 139b/10
Neşrah	(1): Kur'an'ın 94. suresi 196a/5
Nil	: Nil nehri
N.-i	(1) 88a/10
Nisā	(1): Kur'an'ın 4. suresi 194a/6
Nūḥ	(1): Kur'an'ın 71. suresi 195b/4
Nūḥ	(9): Nuh peygamber 17b/15, 113a/6, 136a/15, 136b/1, 136b/2, 148a/6, 151b/15, 185b/10, 263a/2

- Nūn** (1): Kur'an'ın 68. suresi 195b/2
Nūr (1): Kur'an'ın 24. suresi 194b/4
Nūşinrevān (bk. **Kesdî Enûşirvân**) (1): İran'da bir dönem hükümdarlık etmiş
 Sâsânî hükümdarı 186a/10

-O-

- 'Osmân-ı bin Maṭ'ūn** (1): Kişi adı 90a/5
 'O.-ı (1) 266a/5
 'O.-uñ (1) 90a/6

-Ö-

- 'Ömer ibn'l-Ḥaṭṭāb** (18): Hz. Ömer 20a/8, 20a/13, 22a/9, 25b/7, 25b/8, 25b/11, 43b/2, 58a/15, 58b/1, 58b/2, 58b/3, 72a/15, 91a/9, 91a/14, 136b/10, 162a/11, 253b/6
 'Ö.-e (2) 58a/15, 184b/10
 'Ö.-den (1) 20a/7
 'Ö.-i (1) 266a/4
 'Ö.-üñ (2) 184b/11, 254a/3

-P-

- Puḥt-ı Naşr** (1): Babil krallarından Buhtunnasır, diğer adıyla Nebukadnezar 43a/15
 P.-uñ (1) 43a/14

-R-

- rab(b)** (11): Allah; efendi, sahip 6a/6, 13b/13, 29a/9, 84a/13, 133b/5, 144b/2, 266a/10, 266b/7, 268b/5, 268b/13, 278b/7
 r.(b)-üm (2) 247b/4, 268a/9

r.(b)-ümi	(2) 268a/8, 268a/13
r.(b)-ümüz	(1) 269a/13
r.-dan	(2) 268b/4, 268b/5
rabbānî	(2): Allah ile ilgili 49a/8, 161a/5
r.-yle	(2) 43b/6, 45a/1
rabbāniyye	(4): Allah ile ilgili 6b/14, 96a/15, 274a/4, 274a/7
r.-nüñ	(1) 3a/7
r.-yle	(1) 279b/9
rabbî	(2): Rabbim !, Allah'ım ! 268a/9, 268b/1
Ra'd	(1): Kur'an'ın 13. suresi 194a/13
Rāfi'	(1): Belkıs'ın kadısı, Ümm-i Sa'd'ın babası 19a/14
Rāhil	(2): Yakup peygamberin karısı, Yusuf ve Yamin'in annesi 62a/9, 62a/10
R.-dür	(1) 61b/10
Rahmān	(1): Kur'an'ın 55. suresi 195a/10
Ress	(1): Semud kavmi 17b/15
Reşid	(1): Kişi adı 45b/15
Rūm	(1): Kur'an'ın 30. suresi 194b/8
Rūm	(7): Arap ilinde başka ilden olan kişi; Anadolu 111a/2, 118a/15, 126b/7, 151a/13, 152a/12, 154b/5, 184a/8
Rūmî	(2): Rum ülkesinden olan, Anadolu 128b/10, 225a/3
R.-dür	(1) 234b/5
R.-ler	(3) 121a/9, 151a/2, 249b/10

-S-

Şad	(1): Kur'an'ın 38. suresi 194b/14
Sa'id (bın) ibn-i (el) Müseyyeb	(7): Tâbiîn devrinde Medine'de yetişen yedi büyük âlimden birisi 20a/7, 125b/7, 125b/9, 125b/10, 196a/4, 196b/7, 264b/4
S.-e	(4) 125b/7, 196a/4, 196b/6, 264b/5
S.-üñ	(1) 264b/4
Sa'de'd-dîn Hemevî	(3): Meşhur sofî. Zahabîya-yı Kubravîya tarikatının 12 halifesinden biri 262a/2, 262a/2, 262a/7
Şadre'd-dîn el-Konevî	(16): Dîn büyüklerinden bir kişi 14b/12, 34b/1, 35a/1,

	256a/6, 259b/7, 260b/5, 261b/14, 261b/15, 262a/6, 262a/6, 268b/3, 268b/12, 270b/1, 271b/11, 272a/8, 273a/1
Ş.-nüñ	(1) 35a/9
Ş.-e	(1) 15a/5
Şaf	(1): Kur'an'ın 61. suresi 195a/13
Şafayl	Ar. Safaviler
Ş. halkı	(1) 75b/4
Şaffât	(1): Kur'an'ın 37. suresi 194b/13
Şaflyye	(2): Huvayy bin Ahtab'ın kızı, Hz. Muhammed'in karısı 52a/8, 52a/11
Sa'id	(3): Kişi adı 18a/11
S.-ile	(1) 213a/7
Sâil	(1): Meâric suresi, Kur'an'ın 70. suresi 195b/4
Şâlih	(1): Salih peygamber 263a/6
Sâlim	(2): Kişi adı 18a/8, 45b/15
Sâmûrî	(1): Hz.Musa Allah'la konuşurken, yaptığı buzağıya halkı taptırmaya kalkışan kişi 226a/3
Sebâ	(1): Kur'an'ın 34. suresi 194b/11
Sebbih	(1): A'lâ suresi, Kur'an'ın 87. suresi 195b/14
Secde	(2): Kur'an'ın 32. suresi 194b/9, 195a/1
Seele	(1): Meâric suresi, Kur'an'ın 70. suresi 195b/4
Selmân	(4): Sahabeden bir kişi 47a/13, 47a/13, 47a/14, 47b/1
Şemûd	(1): Semud (Ress) kavmi 17b/15
Seyf bin Zeyd	(1): Sahabelerden bir kişi 85a/13
Şiddik	(1): Bir melek adı 11a/8
Ş.-den	(1) 11a/11
Ş.-dür	(1) 7b/4
Sımâk ibn-i Harb	(1): İbn-i Semmak, vaazlarıyla tanınan bir hadis âlimi 263a/12
Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed Hân bin Sultân Murâd	(1): Sultan II. Bayezîd 224a/1
Süfyân-ı Sevrî	(2): Ebu Abdullah Süfyan bin Said bin Mesruk es-Sevrî el-Kuffî. Kelâm alimi, hadisçi ve sofî 122a/9, 122a/8
Süheyl	(2): Süheyl yıldızı, parlak ve büyük bir yıldız 64a/7, 64a/8
Süleymân	(7): Süleyman peygamber 2b/13, 119b/6, 155b/4, 155b/7, 183b/6, 187a/2, 265a/3
S.-i	(3) 155b/9, 265a/5, 265a/8

Süreyyâ	(3): Süreyya yıldızı, Ülker yıldızı 65b/6, 65b/8, 65b/10
S̱.-dan	(1) 55b/10
S̱.-ya	(1) 55a/6
S̱.-y1	(1) 65b/4
S̱.-yile	(1) 55a/12

-Ş-

Şa'abî	(1): Şa'bî, peygambere tâbî olanlardan bir kimse 118b/4
Ş̱.-ye	(1) 118b/4
Şām	: Bugün Suriye sınırlarında kalan kent
Ş̱.-a	(1) 264b/4
Ş̱.-uñ	(1) 66b/3
Şahāb	(1): Kişi adı 20a/9
Şahabe'd-dîn Sühreverdî	: İşrak felsefesi kurucusu bir sofi
Ş̱.-den	(1) 20b/12
Şems	(3): Kur'an'ın 91. suresi 13b/11, 195b/10, 196a/1
(Şemse'd-dîn) İsmā'il bin (İbn-i) Sevdüğün	(4): Kişi adı 261b/15, 262a/1, 262a/6, 262a/7
Şereta	(1): Şereta yıldızı
Şeyh Gaybî	(1): Kişi adı 276a/2
Şit	(1): Şit peygamber, Hz. Adem'in oğullarından olup kendisine elli sayfalık bir kitap indirilmiştir 263a/1
Şu'arā	(1): Kur'an'ın 26. suresi 194b/5
Şu'ayb	(2): Şuayb peygamber 264a/11, 264a/13
Şu'rā	(2): Şi'ra yıldızları, parlak iki yıldız verilen ad; büyük ve küçük yıldızları 64b/11, 64b/14

-T-

Tāhā	(1): Kur'an'ın 20. suresi 194b/2
Tāif	: Mekke yakınlarında bir yer adı
Ṯ.-den	(2) 184b/14, 185a/2
Talāk	(1): Kur'ân'ın 65. sūresi 195a/15

Ṭārık	(1): Kur'an'ın 86. suresi 195b/13
Tebbet	(1): Kur'an'ın 111. suresi 196b/3
Tegābun	(1): Kur'an'ın 64. suresi 195a/15
Tevbe	(1): Kur'an'ın 9. suresi 194a/10
Tever-püşti تَوْبَتِي	(2): ? 24a/6, 39b/7
Tevrit	(4): Kutsal kitap Tevrat 179b/5, 189a/10, 194b/6, 201b/6
T.-de	(1) 17b/9
T.-dedür	(1) 88b/1
Tîn	(1): Kur'an'ın 95. suresi 196a/6
Tuḥarrim	(1): Tahrim suresi, Kur'an'ın 66. suresi 195b/1
Ṭūr	(1): Kur'an'ın 52. suresi 195a/9
Ṭūr-ı Sinā	(1): Sina yarımadasında bulunan Sina dağı 99b/6
Ṭ.-ya	(1) 194a/9
Türk	(2): Türk 66b/4, 66b/10
T. ol-	(1) 165a/13
Türkî	(2): Türklere ait, Türk 161b/12, 234b/5

-U-

Ūḥıye	(1): Cin suresi, Kur'an'ın 72. suresi 195b/5
‘Uḡban	: Belkısın kadısı Rafi'nin oğlu.
‘U.-uñ	(1) 19a/14
Ur(i)miyā	(3): Bir peygamber adı 109a/12, 127b/2, 265b/6
‘Uṭarid	(3): Merkür gezegeni 64a/13, 64b/7, 69a/12
‘U.-dür	(1) 50a/12

-Ü-

Ümmi Gölşüm	(1): Hz. Ömer'in karısı 254a/3
Ümmü'l-Faẓl	(1): Hz. Abbas'ın karısı, Hz. Hüseyin'in süt annesi olan kadın sahabe 254a/11
Üsyer-i bîn ‘Āsı	(1): Ebû Ası', Arap müşriklerinden bir kişi 48a/6
‘Üzeyr	(1): Üzeyir peygamber 265b/5

-V-

Vâkı'a	(1): Kur'an'ın 56. suresi 195a/11
Velîd bin Reyyân	(1): Mısır sultanı 29b/14
Veylün Lıkül	(1): Hümeze suresi, Kur'an'ın 104. suresi 196a/11
Virdi	(1): Kişi adı 48b/5

-Y-

Yâdigâr	Far. (1): Bir yıldız adı 136a/9
Yahûd	(8): Yahudi, İsrailoğulları 99b/5, 126b/5, 145a/15, 175b/13, 193a/7, 247b/7, 247b/9, 280b/11
Yahûdî	(13): Yahudi, Yahudi dininden olan 59a/8, 59a/13, 59b/2, 117b/13, 119b/5, 138b/4, 144b/5, 145a/8, 200b/14, 200b/15, 201a/8, 201a/13, 216a/7
Y.-dür	(1) 129a/5
Y.-ler	(3) 42a/1, 201a/9, 201b/15
Y.-leri	(2) 41b/14, 41b/14
Y.-ye	(1) 59a/12
Y.-ler gibi ol-	(1) 201a/10
Yahûdiyye	(4): Yahudi kadın 135a/8, 144b/4, 189a/9, 215b/1
Yahyâ	(1): Yahya peygamber 265a/10
Yahyâ bin Me'âz	(1): Tanınmış şeyh ve vaizlerden biri 263a/9
Ya'kûb	(2): Yakub peygamber 58b/13, 263b/5,
Y.-a	(1) 61b/6
Y.-dur	(1) 263b/11
Ya'kûb Dîneverî (bk. Naşîr-ı Dîneverî)	(1): Ebu Sad Naşr bin Yakub ed-Dîneverî. Daha çok et-Tabirü'l-Kadirî adlı eseriyle tanınan müellif, katip ve şair. Bu eserde 600 tabirci hakkında bilgi verilmektedir 16a/10
Yasîn	(1): Kur'an'ın 36. suresi 194b/12
Yemânî	(1): Yemen ülkesine ait, onunla ilgili 263b/15
Yemen	(1) Arap yarımadasında bir bölge 247a/9
Y.-den	(1) 103a/15
Yeşrib	: Medine'nin Müslümanlıktan önceki adı

- Y.-dedür (1) 52a/10
- Yezid** (1): Yezid bin Muaviye 253a/6
- Yezid bin 'Abdü'l-melik** (2): Dokuzuncu Emevî halifesi 234b/10, 234b/11
- Yezid bin Mehleb** (3): Emevîler devri valilerinden 234b/11, 234b/12, 294a/12
- Y.-i (1) 106a/11
- Y.-üñ (1) 106a/13
- Y.-üñdür (1) 234b/11
- Yünân** (1): Yunan, Yunanistan'da yaşayan, yaşamış olan ; Yunan'a ait olan 113b/10
- Y.-da (1) 136a/9
- Y.-ıla (1) 135b/15
- Yûnus** (1): Kur'an'ın 10. suresi 194a/11
- Yûnus** (1): Yunus peygamber 264a/9
- Y.-uñ (1) 94a/11
- Yûsuf** (1): Kur'an'ın 12. suresi 194a/12
- Yûsuf-ı Haccâc-ı Zâlim** (bk. **Haccâc-ı Zâlim**) (4): Irak valisi olup Hz. Muhammed soyuna ve taraftarlarına eziyet eden Yusuf bin Sakafî'nin ünvanı 125b/10, 125b/13, 142b/14, 294a/12
- Y.-üñ (1) 294a/12
- Y.-i (1) 294a/13
- Y.-uñ (2) 125b/11, 125b/15
- Yûsuf** (1): Yusuf peygamber 14b/9, 25b/2, 25b/6, 25b/12, 25b/14, 27a/3, 27a/12, 27a/15, 28b/14, 29b/15, 36b/3, 36b/6, 58b/5, 58b/8, 58b/11, 58b/13, 59a/5, 59a/9, 59a/15, 59b/1, 59b/3, 60a/4, 60a/10, 60b/15, 61a/15, 61b/3, 61b/4, 61b/5, 61b/9, 62a/10, 62a/12, 62b/5, 62b/15, 63a/4, 90b/3, 204b/3, 255b/9, 263b/6, 263b/12, 263b/15, 264a/2, 264a/4, 264a/4, 264a/5, 264a/7
- Y.-a (1) 61a/3
- Y.-am (1) 263b/10
- Y.-ıla (2) 62a/4, 91b/7
- Y.-uñ (6) 61b/12, 61b/15, 62a/9, 62a/15, 62b/9, 62b/9

-Z-

- Zârin** : Çölde yaşayan bir kavim
 kavm-i z.-dür (1): 139a/5
- Zâriyât** (1): Kur'an'ın 51. suresi 195a/8
- Zekerıyyâ** (2): Zekerıya peygamber 169a/5, 265a/9
- Zeliḥâ** : Yusuf u Züleyha öyküsünün kadın kahramanı.
 Z.-dan (1) 62b/5
- Zeyne'd-dîn-i Hâfi** (5): Kendi ismine izafetle Zeynîye diye tanınan ve Cüneyd'e dayanan bir tarikatın kurucusu 69a/2, 90b/13, 94b/13, 98b/2, 100b/2
- Zuḥruf** (1): Kur'an'ın 43. suresi 195a/2
- Züḥal** (4): Satürn gezegeni 50b/8, 64a/13, 64a/14, 69a/9
- Zühre** (6): Çobanyıldızı, Venüs 50a/14, 64a/10, 64a/13, 64b/6, 64b/6, 68a/7, 69a/11
- Z.-yi (1) 67b/13
- Z.-nüñ (1) 69a/3
- Zü'l-karneyn** (1) Kur'an'da adı geçen, nebi mi veli mi olduğunda tereddüt edilen kişi; rivayete göre Büyük İskender 237b/5
- Zülzilet** (1): Zelzele suresi, Kur'an'ın 99. suresi 196a/8
- Zümr** (1): Zümer suresi, Kur'an'ın 39. suresi 194b/14

SONUÇ

İncelenen metnin dili, gramer özellikleri açısından Eski Anadolu Türkçesi dönemi dilini tam olarak yansıtmaktadır. Bu çalışma, yazıldığı dönemde yabancı dillerin Türkçe üzerindeki etkisini göstermektedir; bununla beraber Türkçeye yabancı dillerden -özellikle Arapça ve Farsçadan- girmiş kelime ve terimlere Türkçenin karşılıklar türetebilme gücünü de ortaya koymuştur: el-gammâz (*kovcı*) 204a/8; el-kâid (*çeri başı*) 204a/9; el-'asker (*çeri*) 205a/1; el-beyze (*tulğa*) 207b/1; el-istilkâ (*çalkkoyın yatmak*) 211b/14; ırzâ' (*emzürmek*) 212a/9 gibi... Çalışmamız, Eski Anadolu Türkçesinin söz varlığını ortaya koymuş, soyut ve somut kavramları açıklamada Türkçenin ifade gücünü de göstermiştir.

Dil bilgisi açısından söz başı ve ilk hecedeki *e/i* konusunda metnimiz kesinliğe kavuşmamıştır. *e*'den *f*ye doğru bir daralma görülürken kapalı *e* (è) için herhangi bir işaret kullanılmamıştır. Bu konuda metnimiz ölçü belirleyici değildir. Çalışmamızda hem *e* hem *i* ile yazılmış aynı sözcükler kapalı *e* (è) ile gösterilmiştir (bk. Daralma).

Eski Anadolu Türkçesinin en önemli ses bilgisi konusu olan yuvarlaklaşma, metnimizde yaygındır. Söz sonunda, Eski Türkçe dönemindeki ön damak ünsüzü -ğ ve -g'lerin düşmesi ve *b*, *m*, *p*, *v* dudak ünsüzlerinin etkisiyle yuvarlaklaşma görülmüştür: *kapu*, *şaru*, *demür*, *soguk*, *semüz* gibi. Ayrıca imlâsı klişeleşmiş olarak bazı ekler devamlı yuvarlak yazılmıştır (bk. Yuvarlaklaşma).

Doğu Türkçesinde Arapça ve Farsça sözcüklere getirilen Türkçe eklerin kalın ünlülü tercih edilmesi geleneğinin bir izi olarak, metnimizde '*āsılık* , *süstlik*, *peygamberlik*, *rüşenlik*, *selâmetlik*, *ziyâdelik*...' gibi kullanımlar tespit edilmiştir (bk. Önlük-Artlık Uyum).

Söz başı *t/d*- konusunda Türkçenin her döneminde karışıklık gösteren *t->d*- değişmesi metnimizde de net bir görünüm içinde değildir. Aslı *t*- olan sesin *d*-'ye değişmesi, Batı Türkçesine özgü bir özelliktir. XI. yüzyılda gerçekleştiği söylenebilen bu değişiklik, bütün *t*- seslerini içine almaz. Metnimizde *der* 'ter' istisnası dışında ön ünlülü sözcüklerde *t->d*- sistemlidir. Art ünlülü sözcüklerde *t*-'li, *d*-'li ve her iki şekilde kullanım görülmektedir. Daha çok *t*- korunurken yaklaşık % 10 oranında *t->d*- görülmekte; yaklaşık %35 oranında da aynı sözcüğün hem *d*- hem de *t*- şekli mevcuttur (bk. Ünsüzler *t*-).

KAYNAKÇA

- Ahmet Vefik Paşa. *Lehce-i Osmânî* (Haz.: Recep Toparlı), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000
- ARAT, Reşit Rahmeti. "Anadolu Yazı Dilinin Tarihî İnkişâfına Dair" V. *Türk Tarih Kongresi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları IX, 1960: 225-232.
- ATALAY, Besim. *Divânü Lûgati-t-Türk Dizini*, 'İndeks', IV, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1986
- AYAŞ, Kemal. *Dinde İlimde Rüya ve Rüya Tabirleri*, Ankara 1947
- BALTACI, Cahit. *Tasavvuf Lûgati*, İstanbul 1981
- BANARLI, Nihat Sami. *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I, II*, İstanbul 1971.
- BANGUOĞLU, Tahsin. *Türkçenin Grameri*, İstanbul 1974
- BAYTOP, Turhan. *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1994
- BİLGİN, Azmi. "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Karışık Dil Unsurları Taşıyan Ekler ve Dil Özellikleri" *Türk Dünyası Araştırmaları*, 69, Aralık 1990: 63-74.
- BRENDEMOEN, Bernt. "Labiya Ünlü Uyumunun Gelişmesi Üzerine Bazı Notlar" *Türkiyat Mecmuası*, XIX, 1980: 223-240.
- CAFEROĞLU, Ahmet. *Türk Dili Tarihi I-II*, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1984
- CANPOLAT, Mustafa. "Behçetü'l-Hadâik'in Dili Üzerine" *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1967, 1968: 165-175.
- CANPOLAT, Mustafa. "Eski Anadolu Türkçesindeki Belirtme Durumu (Accusativus) Ekinin Kökeni Üzerine" *Ankara Üniversitesi Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, X, 1992: 9-11.
- CEYLAN, Emine Yılmaz. "Eski Türkçede Kapalı E", *Türk Dilleri Araştırmaları*, 1991: 158-159.
- CLAUSON, G. *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, Oxford, 1972
- DENY, Jean. *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)* (Çev.: Ali Ulvi Elöve), İstanbul: 1941
- DEVELLİOĞLU, F. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, 1986
- DİLAÇAR, A. *Türk Diline Genel Bir Bakış*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1964
- Divânü Lûgat-it-Türk Dizini*, (Çev.: Besim Atalay), Ankara: Türk Dil Kurumu

Yayınları, 1991

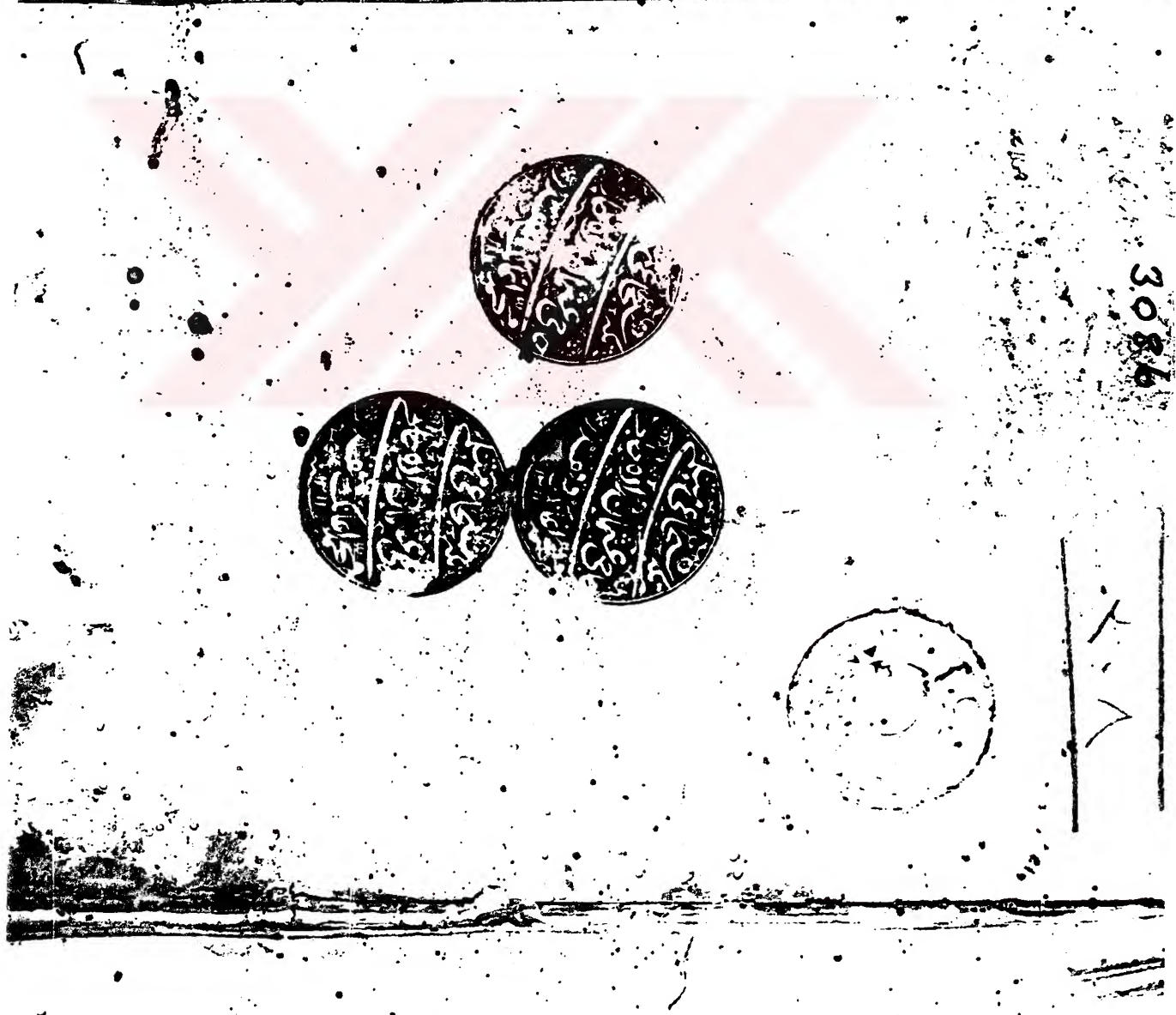
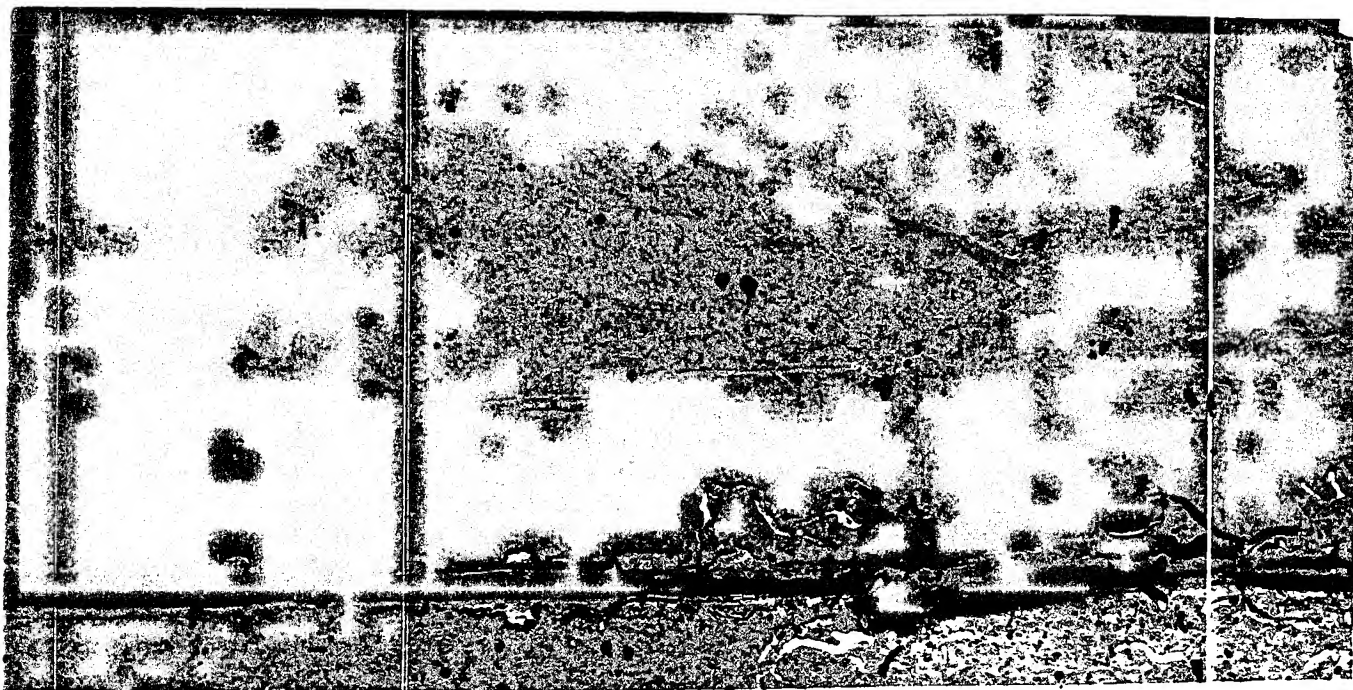
- EMRE, A. Cevat. "Türkçe'de Bulanık e (é) Fonemi", *Türk Dili Belleten* III, sayı 6-7, 1946: 487-497.
- ERDAL, Marcel. *Old Turkic Word Formation, A Functional Approach to the Lexicon I-II*, Wiesbaden 1991
- ERDOĞAN, Arzu. *Türkçe Rüya Tabir-nâmeleri ve İbn-i Sirin'den Tercüme Edilen Bir Tabir-nâme*, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993
- ERGİN, Muharrem. "Bursa Kitaplıklarındaki Türkçe Yazmalar Arasında", *Türk Dili Edebiyatı Dergisi* IV, 1950: 107-132.
- ERGİN, Muharrem. *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1962
- ERSOYLU, Halil. "Eski Türkiye Türkçesi Metinlerinde Kullanılan Elifli Vav", *Hasan Eren Armağanı*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000: 135-140.
- ERSOYLU, Halil. "Segir-Nâme", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1985, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1989: 27-48.
- ERSOYLU, Halil. "Türk Düşünce, Dil ve Edebiyatındaki Bazı Kuşlar", *Türk Dünyası Araştırmaları*, II, sayı II, 1981: 98.
- FREUD, S. *Rüyalar* (Çev. İbrahim Türek), İstanbul: Varlık Yayınları, 1965
- GABAIN, A. von. *Alt-türkische Grammatik*, Wiesbaden 1974
- GÖKYAY, Orhan Şaik. "Rüyalar Üzerine", *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, IV, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1982: 105-133.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki. *Mevlana Müzesi Yazmalar Kataloğu*, Ankara, 1967
- GÜLSEVİN, Gürer. "Eski Anadolu (Türkiye) Türkçesinde 3. Kişi İyelik Ekinin Özel Kullanılışı", *Türk Dili*, sayı 466, Ekim 1990: 187-190.
- GÜLSEVİN, Gürer. *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997
- GÜNAY, Umay. *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Ankara, 1992
- HAZAI, György. "Türk Dilinde Tarihsel Gelişme Dönemleri", *Bilimsel Bildiriler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1963: 57-60.
- HAZAI, György. "Anadolu Türkçesinin İlk Yüzyıllarına Ait Kımi Sorunlar", *Hasan Eren Armağanı*, Ankara: Türk Dil Kurum Yayınları, 2000: 204-211.
- İmam Nablûsî. *İslâmî Rüya Tâbirleri Ansiklopedisi* (Çev. A. Bayram ve M.S. Çöğenli), İstanbul: Cümle Neşriyat, 1983
- İNAN, Abdülkadir. *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1972
- İZ, Fahir. *Eski Türk Edebiyatında Nesir*, İstanbul, 1964
- Hüseyin K. Kadri. *Türk Lugatı I-IV*, İstanbul 1945

- KARAHAN, Abdulkadir. *Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri*, İstanbul, 1980
- KARATAY, Fehmi Edhem. *Topkapı Sarayı Müzesi Yazmalar Kataloğu*, İstanbul, 1961
- KORKMAZ, Zeynep. "EAT.de Aslî Ünlü (Vocal) Uzunlukları", *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, XXV, sayı 3-4, 1968: 49-66.
- KORKMAZ, Zeynep. "Anadolu Ağzılarında Aslî Vokal Uzunlukları Hakkında", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1953: 197-203.
- KORKMAZ, Zeynep. "Eski Türkçe'deki Oğuzca Belirtiler", *Bilimsel Bildiriler* 1972, 1975: 433-446.
- KORKMAZ, Zeynep. *Marzubân-nâme Tercümesi* (İnceleme, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım), Ankara, 1973
- KORKMAZ, Zeynep. "Selçuklular Çağı Türkçenin Genel Yapısı", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1972: 17-34.
- KORKMAZ, Zeynep. "XI-XIII. Yüzyıllar Arasında Oğuzca", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1973, 1974: 41-48.
- KÖPRÜLÜ, Fuat. *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara, 1976
- LEVEND, A. Sırrı. *Divan Edebiyatı, Kelimeler, Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, İstanbul, 1943
- LEVEND, A. Sırrı. *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Safhaları*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1949
- LEVEND, A. Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*, Cilt I, 1973
- LEVEND, A. Sırrı. *Ümmet Çağı Türk Edebiyatı*, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1962
- MANSUROĞLU, Mecdud. "Türkçede Zamir Çekimi", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* III, 1949: 501-518.
- Mehmed Esad Efendi. *Lehçetü'l-Lugat* (Haz. H. Ahmet Kırkkılıç), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1999
- MERAL, Faruk. *Tabir-nâmeler Üzerine Bazı Araştırmalar*, Ankara Gazi Ü. Yüksek Lisans Tezi, 1996
- Mütercim Âsım Efendi. *Burhân-ı Katı* (Haz. Mürsel Öztürk ve Derya Örs), Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000
- NADALYAYEV, V.M., D.M. NASILOV, E.R. TENİŞEV ve A.M. ŞÇERBAK. *Drevnetyurskiy Slovar'*, Leningrad, 1966
- ÖGEL, Bahaeddin. *Türk Mitolojisi*, Ankara, 1971
- ÖNLER, Zafer. "EAT. Döneminde Yazılmış İki Tıp Kitabında Yer Alan Sağlık Bilgisi Terimleri", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1985, 1986: 87-130.

- ÖNLER, Zafer. *Müntahab-ı Şifâ, I. Giriş-Metin*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1990a
- ÖNLER, Zafer. *Müntahab-ı Şifâ, II. Sözlük*, İstanbul, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, 21, Simurg Yayınları, 1990b
- ÖZKAN, Mustafa. *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1995
- PALA, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü I-II*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989
- REDHOUSE, J.W. *A Turkish and English Lexicon*, Constantinople, 1921
- STEINGASS, F. *Persian-English Dictionary*, London, 1947
- Şemseddin Sami. *Kamus-ı Türkî*, İstanbul, Çağrı Yayınevi, 1995
- Tâhirü'l-Mevlevî. *Edebiyat Lügati* (Haz. Kemal Edip Kürkçüoğlu), İstanbul, Enderun Kitabevi, 1973
- Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü I-IV*, Ankara, 1963-1982
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri. *Tarih İçinde Türk Edebiyatı*, İstanbul, Vilayet Yayınları, 1981
- TÖKEL, Dursun Ali. *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar*, Ankara, Akçağ Yayınları, 2000
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-XII, (A-Z)*, Ankara, 1963-1982
- TATÇI, M. ve H. ÇELTİK. *Türk Edebiyatında Tasavvufî Rüya Tâbirnâmeleri*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1995
- TAYMAS, Abdullah Battal. *İbn-i Mühennâ Lugati*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1988
- TEKİN, Şinasi. "1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde 'olga,bolga' Sorunu", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1973, 1974: 59-157.
- TEKİN, Talât. *A Grammar of Orkhon Turkic*, Bloomington, Indiana University Publications, 1968
- TEKİN, Talât. "Üçüncü Kişi İyelik Ekleri Üzerine", *Genel Dilbilim Dergisi*, II, sayı 7-8, Ankara, 1980: 10-17.
- TEKİN, Talât. *Orhon Yazıtları*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1988
- TEKİN, Talât. *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi XIII, Simurg Yayınları, 1995
- TEKİRDAĞ, Şahabettin. "İzzet Koyunoğlu Kütüphanesinde Bulunan Türkçe Yazmalar Üzerine Çalışmalar I", *Türkiyat Mecmuası* XVI, 1971: 133-162.
- TIETZE, Andreas. "Anadolu Türkçesinin Tabakalanışı", *Bilimsel Bildiriler* 1957,

- Türk Dil Kurumu Yayınları, 1960: 71-76.
- TİMURTAŞ, F. K. *Eski Türkiye Türkçesi, XV.Yüzyıl Gramer, Metin, Sözlük*, İstanbul, 1977
- TİMURTAŞ, F. K. "Eski Anadolu Türkçesi", *Türk Dünyası El Kitabı I*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Entitüsü Yayınları, 1992: 120-145.
- Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1999
- Türkçe Sözlük I-II*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1988
- Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1994
- ULUDAĞ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Marifet Yayınları, 1991
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı. *Osmanlı Tarihi III*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1973
- YAVUZ, Kemal. "XIII-XVI. Asır Dil Yادıgarlarının Anadolu Sahasında Türkçe Yazılış Sebepleri ve Bu Devir Müelliflerinin Türkçe Hakkındaki Görüşleri", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sayı 27, Aralık, 1983:42-46.
- Yeni Tarama Sözlüğü* (Haz.Cem DİLÇİN), Ankara, 1983
- YILMAZ, Emine Ceylan. *Ana Türkçe'de Kapalı e Ünlüsü*, , Ankara Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 1988
- YILMAZ, Emine. "Ana Türkçe'de Kapalı e Ünlüsü", *Türk Dilleri Araştırmaları*, 1991: 151-165.
- YURDATAP, Selâmi Münir. *İslâm Dininde Rüya ve Rüya Tabirleri*, Ankara, 1973.
- YÜKSEL, Hasan Avni. *Türk İslâm ve Tasavvuf Geleneğinde Rüya*, İstanbul, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996
- ZENGİN, Ahmet Yaşar. *Seyyid Süleyman'ın Tabirname Üzerine Bir Çalışma*, Ankara Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1997

3086

Y.V

[illegible][illegible]

اول کشته عالم را که در پنداره منعمیت مرآتیه قله بزرگیش قتل
فشار آشفته عالم را با بغضی بسیار قتل نفس امارت هشتاد و نه
بعضی کشته بعضی کشته شعله از سلسله دین اچینه برید
اشیاء مکره ویران قتل فان الله تعالی فاقموا انفسکم ذلکم
خیر لکم عندی بارکم بعضی حکما ابدی را قتل و در لکه مرگ اری
کند و این قتل دینی اول قتل آزاد اولی بزرگیش کلدی این سر
ایند بر عورت کوه دهم اوی اچینه بوغن ایشله و شکلی استند
اضطراب اید اول خاوند اری غریبی این برین اید اری
عز و نکلور عاقت ایدرم ایله قانع اولی شکر اید
بر کشتنک نیمی اوله باغی ابر تانک میرضه شفا و
مرد و نه قضا و دین اید اگر اود دین حج و ارسه حج اید
اگر عشا و ارسه فتح اوله اگر اود دین ورن بیلورسه اوله
بوکاسطیح اوله اگر اود دین ورن ورن عاقت اوله
ایند و یاسب و نال صایع اوله اگر یاوشه بر کشتنک دین
یاوشه اول یاوشه بوکاسطیح اید و اوشورین معاودن اوله

بقی حکما ایدرسین اور من قول و نگار شد که او اوست و دلالت
 ایدر مایینه دلالت ایدر بقی حکما ایدر ضرب عشق بر خفا حکم
 انگارده یار خود قطع کار بچند بر دوش کورن کسینتک و بالین و کار
 میزد و را او غلی اودنه میزد و بر دوش مالدار و روضه و باغدار
 کوزنه مال صایغ اوست و دلالت ایدر مشاغل کوزنه بر سر شایسته
 و طایفه و حاجت آنکه دلالت ایدر که بر کیشی کند و باشن ابد کوشی
 او غلی فارسه ایدر دکلدر اگر کوزنه که بر تازی حکایت آتایله ایش
 بر سر مکانند و بر شصت صیغ او ایش اذ کیشی شعله شعله اوله عند
 الهی اوله قال الله تعالی ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله
 امواتا بل احياء و بر کیشی کوزنه که بر کیشی ایش اذ کیشی
 مالی ایش که بر سر یغنه شایسته سکر اوزرین باشن اذ کیشی
 دلالت ایدر بر کیشی رسول الله صخره کوزنه علی الله علیه و سلم
 ایدر یا رسول الله که بر کیشی باشم کیشی بر کوزنه یغنه نظر ایدر
 هنر علیه السلام کلبه دخی ایدر فنی کوزنه نظر ایدر الهی
 کند و یار و یارون کوزنه نقل ایدر این اشارت ایدر یار که با شن

پزندند طودر اگر اول کیشنتک اوغلی و قریب یغیسه غایتی اورد
 اوغلی و قریب طودر قریب سه عقی اوله و اگر غیسه بر دهنه
 دوشه اکن من قریب سه دسای خلق اوله اگر بر کیشی کدسه
 کو قازن باریش انا ایچین چیغ شنه یو کددا و بی حجاب اوله
 اولاد فوت اوله حشمتیه فوت اوله اکن بودوش کدن بر
 شراییندسه اورد در شردن امین اوله و غلظت قوتله بر سقل
 مال قدر بر کیشنه بر کیشنتک بر سقلین یسه نان پییه اکن
 کدسه قوتند بر وارسه آچلدی اول کیشنتک برینه ایددی
 مال ظاهرا اوله کتد ائین و اهل حق ائین دقله اولکله
 خراج اوله ایدکد عودتد اکن شنه ایدکد عاده حاد طاک
 عودتله تنبیرا اوله عودت باین الشریع الی انکبه ورا اکن
 لجلسه قیج حاله دلا لای اورد اکن کدسه عودت کشف اولکد
 کشفه حیا غلبه ایش بر کناه ایشله که عوددی انا غایب
 اوله چه کیم آدم بنمیزد علیه السلام و افع ایلدی و اکن مجری
 و کلامد کیشیه اورد انا اعدا غلبه دلا لای اورد بر کیشی

کدسه که فوتد و تیش دین ایچین اید اولکله دلا لای اورد
 دکن الرجل کیشنتک اوغلی و قریب یغیسه غایتی اورد
 قری کدسه اوغلی و قریب قوت اوله اکن متعین کدسه
 بعد یو کد مژدک عکس اوله بر کدسه که دکی ایچرو کیش
 اکن شهادت حقه اید اقم اوله بر کیشی کدسه که دکی بر اینه
 ایش بر دکن چش ایدن صکر ایدر برینه کتد بر اناه
 ایش اول کیشنتک اوغلی فوت اوله سالی اید ائین صکر فوت
 اولن کد بر اینه کد برینه ایدکی کوی اوغلی و سالی اوله بر کیشی
 که دکی اوردی با شنه جندی قی قوتلن دکن اولدی اول کیشنتک
 کد بر اینه دکی خیر ایلد و شمه کد طوله بنای ایددی
 اوله جوع لکات شملی حشمتی اید بر کیشی کدسه که دکی
 اکن کدسه جعفر عظم اوله بر کیشی کدسه که جلی ایددی کلر
 مژد بر اینه ویا جی یاده اوله بر کیشی کدسه بر کیشنتک اید
 ایدر اول کیشی سینه دقله بر اینه انا قریب عیسی ایدر
 کیشی کدسه که دکی قوت لای اوردی اول کیشی غصیه دوشه

جعی حکا ایدر ایلل دکن یق دکنک اولک انا کیشیه
 ایدر اولاد تشیه ایدر عودت تشیه ایدر قریب غلظت
 قازن بایه تشیه ایدر فوت بر انا تشیه ایدر
 سبیل شیره و ادب شنه تشیه ایدر سبب شافت
 نطقه مه دکه بظفدخی اغریدن چاکلور بدجی دکن
 اغریدن چاکلور انا ناک ماسکله تشیه ایدر بر انا
 که زیاده اید و فسلان اید بر کیشی دکن ایدیه اوغلی و بر
 و اکن اوغلی اولکسه اوغلی طودر دخی اوغلی ایدر اکن سغره
 اوله اوغلی قوشه اگر بر کیشی کدسه خلق اولش ایلک
 اید اوله بر عودت کددی که اوغلی دکی با شند قیل
 ریش بر ایلک جکمه قصه ایدی بر ایلک ایددی عری از
 اوله عودتک دخی یسه عودتد بر کیشی یق قری عودت
 کددی که قریب ایش امر زیاده فتح اوله جابره قری
 دخی ایدر بر کیشی کدسه که عودتک دخی ایدر کیش
 بر کیشی غصیه جکمه نایه ویا قریب دلا لای اورد بر کیشی

دخی طودر کدسه حشمتیه غایب اوله و اکن کیش کدیه دکن
 حشمتیه غایب اوله اگر عودت کدسه که دخی صکر دخی اوغلی
 طودر عودتک طودر اید انا طودر ایدر کدسه لای
 بر انا اوله دکن انا طودر ایدر قصه کدسه ایدر بر کیشی
 کدسه یق ایدر ایش قوت متعین اوله عودت کدسه که
 اید دکن ایش بنای یوز سون اوله ایدیه مژد و قوش
 کله اکن عودت بر کدسه انا کک اوغلی و طودر و اکر اوغلی
 بر یسه اول عودتک ایدی اوغلی طودر دخی دخی اید
 نایع اولیه وقت اولد عودتک دکی ویا جی شیره ایدر
 مژد ایدر کددی اول مژد و قوش اوله بر کیشی کدسه
 که طودر مژد ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر
 بر کدسه ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر
 بر کدسه بر کدسه ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر ایدر
 ایدی اول کیشنتک اوغلی طودر انا ویا جی ایدر
 اوله اکر کدسه حشمتیه جی بر ایدر اوغلی فوت اوله یا جی

اللَّهُ تَعَالَى لَيْسَ رَحْمَتُهُ دَرْقٌ يَتَكَلَّمُ اللَّهُ رَدُّ خَالِصٌ وَبِهَا
 حُجَّةٌ وَأَبْنُ كَرِيمٍ أَوْ قَدْ رَسَمَتْهُ قَوْلُكَ خَدَّ حَرْفٌ سَلَكْتَهُ
 لَيْسَ بِهِ بِسَهْوٍ بِزَيْنِ بَعْضٍ لَيْسَ عِلْمٌ نَافِعٌ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ سَعَى بَيْنَ
 كَرِهْتَ عَصَا أَوْ لَيْسَ فَرَحٌ أَوَّلُهُ يَنْبَغِي كَوَالِدٌ يُولَدُ وَغَرَضُ الْيَدِ
 يَجِدُ الْعَنَاءَ شَأْنٌ قَدْ عَلِمْتَكَ رَطْبًا جَيْشًا وَبِهَا وَنَافِعٌ كَرِهْتَ
 كَوَالِدٌ يَزِيدُ فَرَحًا أَوَّلُهُ خَالِصٌ تَكَلَّمَ أَوَّلُهُ مَرَّاتٍ بِسَهْوٍ
 بِزَيْنِ أَوْ كَرِهْتَ أَوَّلُهُ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ
 عَوْرَتُهُ سِرًّا طَلَقَ وَبِزَيْنِ أَوَّلُهُ أَوَّلُهُ يَخْلُوعُ عَوْرَتُهُ
 مُطْلَقُهُ أَوَّلُهُ خَالِدٌ بِبِزَيْنِ بِسَهْوٍ بِزَيْنِ أَوْ كَرِهْتَ
 جَعَلَ وَكُنْ بَيَانُهُ أَوَّلُهُ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ
 حَرْفٌ سَلَكْتَهُ بِزَيْنِ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ
 خَالِصٌ وَفَرَحٌ أَوَّلُهُ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ
 بِزَيْنِ خَالِصٌ أَوَّلُهُ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ
 فَرَحٌ كَرِهْتَ أَوَّلُهُ بِزَيْنِ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ
 زَيْنٌ بِزَيْنِ أَوَّلُهُ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ أَوْ كَرِهْتَ

[illegible]

پیشگی کند و چنانکه در ده و بیای بی زیاده اوله عزت کند و بی
و کلا کند سه سال اینده بکره اگر بشی کند سه کو او غلان طعنه
اگر نفیر به عتی اوله عشتل به درج اوله عزت به عزت
و عتی و غلان طعنه و اگر اگر کیشل کند سه خسته اوله و اگر
خسته کند سه فرت اوله انا فرت او عتی کیشل کند سه و یا
قد و کلا کند و یا عشتل کیشل کند سه بکات ایوت و عشت
و بکات عت حازه و فرت اوله و مال کیشل حبی و لا اورد و عت
سخرین و فرت سخرین اینه و لا اورد و فرت اوله فرت اقریایه
و لا اورد اگر بیز عزت و غلان طعنه و یا فرت طعنه کند سه
بخسته و دلاشه ابرشه اگر اگر کشی کند سه کو عزت و غلان طعنه
بیز طعنه و اگر کند سه فرت طعنه از او غلان طعنه اگر کشی
کند سه کو کتعمی و الدی طعنه اگر دوش اورد فرت به کند
آخر کشته و فرت و اگر شاعت ایشل به ایشی فواج بیز به
و اگر خیده فرت اوله اینه آفرین طعنه اوله اگر بکات
عزت حایله انا و فرت و عت اگر عزت بیکل و کله

اَبَدِي اَوْغُل طَرُوعِيه بِرَ اِيَتِي كُورُوعِه كُنْدُوعِي قُودَا اَمَرِش حَقِّ تَعَالَى
سُودُوكِي مُرْكَدَن اَوَّلَه وَاكْرَمِيضَن كُورُوعِه مَوْت اَوَّلَه مَنَابَر
كُورُوعِه طَرُوعِي بِرُوعِه قَالَه مَا حَبِصْتُ مَوْت كُورُوعِه قَايِي بِجَزِينَا
حُجُبِ سَمْعِك اَوَّلِيه عِيَتِي قَوْمِيكَ مَعْبُورِي اِيَدِي اِيَدِي بَرَكُوعِه كِه
مَوْتِي بِرِي كُورُوعِه بِنِيَجَك مَوْت اَوَّلَه اَكْرَمُوْرَت اِيَرِن يُوْكَر
كُورُوعِه اَرِي مَوْت اَوَّلَه رَوَايَت دُورَكِه بِرَخَاوُن كِيَشِيكَ لُوبِي مُرْ
كِيَشِي دِي خَاوُن كِيَشِي حُجُبِ اِيَتِي رَسُوْل اَلله صَلَوَاتُ اَلله عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ
وَاَسْطَوَاتُ سَلَامٌ كَلَدِي اِيَدِي كِه يَارَسُوْل اَلله كُورُوعِه كِه قِيَز طُغُوْرُعِم وَاَمَّا نَك دِي بِيَكِي
مِيَنَدِي بِمُزِيَرِ عَلَيْهِ اَصْطَلَا الصَّلَاةَ يَزِيْدِي اَوْغُلَان طُغُوْرُعِم مَسِيْن
اَدَاك مَنِي سَمُوْرِن كُلَه مَه اَوَّلَه وَاَقِيْع اَوَّلِي بِعَدَمَتَان مَسْكَوْر خَاوُن
بِيَشِي رَسُوْل اَلله كَلَدِي بِشِيَه بُدَا قِيَعِي دِي كُن اِيَتِي رَسُوْل اَلله اَوَّلَه
مُكَلَدِي بِصِيْفِي اَنْجَاچ بِبِيَه مَلَا قَات اَبَدِي بِرُ وَاَقِيَعِي دِي كُن
اِيَتِي اَنَل شِيَه سَبِيَه اِيَزَل اَوْغُلَان طُغُوْرُعِم اَمَّا اَزُوْكَ مَوْت
اَوَّلَه دِي دِل مَه اَوَّلَه وَاَقِيْع اَوَّلِي خَاوُن كِيَشِي مُسْطَلَا اَلْب بِشِي
رَسُوْل اَلله حَضَرَتِيَه وَاَزَدِي وَاَقِيَعِي دِي كُن اِيَه بِك مِيَجِي بِرِيَتِيَه

شبهه سید اجماعی که مؤیدینند بر فاجح فرستیدند ائمه اما ارسال
بیم غیر مدین بر شجاع کشته قتل ائمه ابا صیر ابو جهمل در
قتل ائمه هم ایله واقع اولدی العرب رجیل حاتم خود و قریق و
کثیر الکلم و محضال کسند مسعود بنیدر کشته و فرزند صید ائمه
حاتم مال ایله کیره فتنه اتی و بنی و یوکل را بحکم دور بر کشته
کودسه که غراب بو کلمات اید برنجیت اوفلی و طوعه این بنین
ایدهن غصیه و دونه انا صکره فرخ ائله بر کشته غراب کشته
باب ملکدر و بنیاش قتل این صکره بنیان ائله قال الله تعالی
فَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْعِي بِكُمْ أَيْدِيَ غُرَابٍ كَرَّمَكَ طُولُ عَمْرٍو وَ ذَلَّاتِ
إِدْرِيَا بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَ عِجَابٍ وَ ذَلَّاتِ أَمْرِ غُرَابٍ جَهْلُهُ دُرٌّ أَيْدِي
غُرَابٍ خَالٍ رَأْيِيهِ كَوْنُهُ تَأْوِيلُ وَ أَلْبَقِ وَ عِثَاتِ اِبْنِ أَيْتِهِ وَ بِلَاغِ حَقِيرَةٍ
غُرَابٍ كَوْنُهُ تَأْوِيلُ اَوَّلُ بَقِ وَ تَوَجُّهُ دُرٌّ بِر كَسْتَهُ كَوْنُهُ كِه كَسْتَن
اَوْتِدَهُ غُرَابٍ فَرَسِ اِبْنِ بَرَسَهُ اِبْنِ بَرَسِ اِبْنِ بَرَسِ اِبْنِ بَرَسِ اِبْنِ بَرَسِ
فَأَبِ بَرَسِ رِيضَهُ خَاوَنَ جَسَلَتَهُ اِبْنِ قَا فَحَاجِجَ بَرَسِ رِيضَهُ عِبَلَتَهُ
بَرَسِ جَسَلَتِهِ اِبْنِ قَا فَحَاجِجَ اِبْنِ بَرَسِ رِيضَهُ جَسَلَتِهِ اِبْنِ قَا فَحَاجِجَ

[illegible][illegible]

اَوَّلَهُ فَوَيْتَ بَعْضَ كَلِمَاتِكَ اَوَّلَهُ وَتَلَوْتَ اَوَّلَهُ فَوَيْتَ اَوَّلَهُ
 مَعْنَى هُوَ كَلِمَتِي كَيْفَ بَرَأَ الْخَلْقَ مِنْ بَلِي حَسْبُكَ اَوَّلَ حَرْفٍ سَلَّمَ
 اَوَّلَهُ قَلْبِي جَاهِدْ قَلْبِي بِعَصِي قَلْبِي وَجِدْ حَرْفَ كَلِمَتِي اَوَّلَهُ
 هَكَذَا مَرَّ بِكَ خَلْقُ اَوَّلِهِ بِكَ كَلِمَةً عِنْدَهُ وَفِي اَصْحَابِ
 سُلْطَانِ اَوَّلَهُ تَابِعِيهِ فَاِيْنَ اِيْن وَتَلَوْتَ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ
 اَلْكَوْنُ كَيْفَ تَدْرِي لَهُ هَكَذَا مَعْنَى اَوَّلَهُ سُلْطَانُ قَلْبِي اَوَّلَهُ
 وَبَلَّغْتَهُ سُلْطَانُ عَصَا اَوَّلَهُ حَتَّى اِيْن تَابِعِيهِ حَرْفَ كَلِمَتِي
 قَلْبِي اِيْن اَلْكَوْنُ مَعْنَى اَوَّلَهُ كَلِمَةً عِنْدَهُ عَوْنُ تَدْرِي
 بَلَّغْتَهُ اِيْن قَتَلْتَهُ تَدْرِي بَلَّغْتَهُ قَلْبِي اَوَّلَهُ مَعْنَى جَلَّالَهُ
 اَوَّلَهُ اَلْكَوْنُ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ وَكَذَلِكَ عَصَا اَوَّلَهُ اَلْكَوْنُ
 وَكَذَلِكَ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ
 الْعَصَا اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ
 اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ
 اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ
 اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ مَعْنَى اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ اَوَّلَهُ

وَرَبِيلَهُ مُسَلِّحَتٍ إِذَا الْكُفْرُ كَرِهَ رَحِمَتُكَ بِدِينِ نَسَبِ كَسْبِ
 إِذَا دَانَ مَكْرُومٌ بِمَنْ جَرَمِيَهُ عَوْدَتِ أَتَى حَرْفُ الْعَيْنِ
 الْكُتَابِ رَجُلٌ كَانِلٌ وَحَسَنُ الرَّجْعَةِ كَسْتَدَّ دُونَ رَجُلٍ شَرِيفٍ
 مَالِكٍ سَرَفِيٍّ بَرٍّ وَتَلَطَّفَاتِ أَيْ كَسْتَدَّ شَدِيدٌ وَقَسَدَهُ
 ثَابِتٌ وَتَحَقَّلَ كَسْتَدَّ الْعَوْدَ بِرُكْنِهِ كَوْنَهُ أَوْ بَدَيْشِلَ
 عَوْدًا نَحْوَ بَرٍّ كَوْنَهُ أَوْ بَدَيْشِلَ الْوَلَدَ وَكَانَ حَبِيلَةً مُتَكَدِّمًا وَكَانَتْ
 حُلَّتَانِ عَمَّا رَأَاهُ مَا تَكَلَّمَ بِهِ وَبَنَاتُ عَوْدَ لَعَنَتُهُ الْعَيْنُ
 مَالِكًا لَدُنْ هَذَا كَيْ يَابِسَهُ بِبَيْتِهِ أَيْ سَابِرٍ حَبِيبٍ كَيْدَهُ
 عَمَّ وَحَسَنُ دَرِ الْعَيْنِ مَالِكًا نَحْوَ حَرْفِ الْعَيْنِ الْفَرْجِ رَجُلٌ
 يَنْبَغُ وَصَبْرُهُ وَبَعْضُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ مَالِكٌ لَيْسَ بِهِ
 بِبَيْتِهِ أَيْ رَجُلٌ شَرِيفٌ يَنْبَغُ دُونَ حَرْفِ الْفَرْجِ شَرِيفٌ الْفَرْجِ
 رَجُلٌ كَيْدُهُ وَتَشْتَبِهُ مَالِكًا كَيْدُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ كَيْدُهُ
 الْفَرْجِ وَكَانَ وَجْهَهُ أَوْ كَوْنَهُ فَوْتٌ بِرُكْنِهِ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً
 قَالِي تَلَوْنِي تَلَوْنِي لَعَنَتُهُ بَعْضُ حَكَايَا أَيْ كَانِ الْفَرْجِ كَوْنَهُ
 أَوْ قَلْبُهُ وَكَانَتْ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً أَيْ مَالِكًا مَقْطُوعٌ وَكَانَتْ حَبِيلَةً

وَرَبِيلَهُ مُسَلِّحَتٍ إِذَا الْكُفْرُ كَرِهَ رَحِمَتُكَ بِدِينِ نَسَبِ كَسْبِ
 إِذَا دَانَ مَكْرُومٌ بِمَنْ جَرَمِيَهُ عَوْدَتِ أَتَى حَرْفُ الْعَيْنِ
 الْكُتَابِ رَجُلٌ كَانِلٌ وَحَسَنُ الرَّجْعَةِ كَسْتَدَّ دُونَ رَجُلٍ شَرِيفٍ
 مَالِكٍ سَرَفِيٍّ بَرٍّ وَتَلَطَّفَاتِ أَيْ كَسْتَدَّ شَدِيدٌ وَقَسَدَهُ
 ثَابِتٌ وَتَحَقَّلَ كَسْتَدَّ الْعَوْدَ بِرُكْنِهِ كَوْنَهُ أَوْ بَدَيْشِلَ
 عَوْدًا نَحْوَ بَرٍّ كَوْنَهُ أَوْ بَدَيْشِلَ الْوَلَدَ وَكَانَ حَبِيلَةً مُتَكَدِّمًا وَكَانَتْ
 حُلَّتَانِ عَمَّا رَأَاهُ مَا تَكَلَّمَ بِهِ وَبَنَاتُ عَوْدَ لَعَنَتُهُ الْعَيْنُ
 مَالِكًا لَدُنْ هَذَا كَيْ يَابِسَهُ بِبَيْتِهِ أَيْ سَابِرٍ حَبِيبٍ كَيْدَهُ
 عَمَّ وَحَسَنُ دَرِ الْعَيْنِ مَالِكًا نَحْوَ حَرْفِ الْعَيْنِ الْفَرْجِ رَجُلٌ
 يَنْبَغُ وَصَبْرُهُ وَبَعْضُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ مَالِكٌ لَيْسَ بِهِ
 بِبَيْتِهِ أَيْ رَجُلٌ شَرِيفٌ يَنْبَغُ دُونَ حَرْفِ الْفَرْجِ شَرِيفٌ الْفَرْجِ
 رَجُلٌ كَيْدُهُ وَتَشْتَبِهُ مَالِكًا كَيْدُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ كَيْدُهُ
 الْفَرْجِ وَكَانَ وَجْهَهُ أَوْ كَوْنَهُ فَوْتٌ بِرُكْنِهِ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً
 قَالِي تَلَوْنِي تَلَوْنِي لَعَنَتُهُ بَعْضُ حَكَايَا أَيْ كَانِ الْفَرْجِ كَوْنَهُ
 أَوْ قَلْبُهُ وَكَانَتْ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً أَيْ مَالِكًا مَقْطُوعٌ وَكَانَتْ حَبِيلَةً

أَوَّلِي كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَسْتَدَّ أَوْ بَدَيْشِلَ أَوَّلَهُ أَيْ بَرٍّ كَسْتَدَّ
 كَوْنَهُ وَكَانَ كَوْنَهُ كَسْتَدَّ أَوْ بَدَيْشِلَ أَوَّلَهُ أَيْ بَرٍّ كَسْتَدَّ
 وَحَسَنُ دَرِ الْفَرْجِ مَالِكًا نَحْوَ حَرْفِ الْعَيْنِ الْفَرْجِ رَجُلٌ
 يَنْبَغُ وَصَبْرُهُ وَبَعْضُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ مَالِكٌ لَيْسَ بِهِ
 بِبَيْتِهِ أَيْ رَجُلٌ شَرِيفٌ يَنْبَغُ دُونَ حَرْفِ الْفَرْجِ شَرِيفٌ الْفَرْجِ
 رَجُلٌ كَيْدُهُ وَتَشْتَبِهُ مَالِكًا كَيْدُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ كَيْدُهُ
 الْفَرْجِ وَكَانَ وَجْهَهُ أَوْ كَوْنَهُ فَوْتٌ بِرُكْنِهِ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً
 قَالِي تَلَوْنِي تَلَوْنِي لَعَنَتُهُ بَعْضُ حَكَايَا أَيْ كَانِ الْفَرْجِ كَوْنَهُ
 أَوْ قَلْبُهُ وَكَانَتْ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً أَيْ مَالِكًا مَقْطُوعٌ وَكَانَتْ حَبِيلَةً

أَيْتَمَالِ أَيْتَمَالِ أَيْتَمَالِ أَيْتَمَالِ أَيْتَمَالِ أَيْتَمَالِ أَيْتَمَالِ
 شَرِيفٌ مَالِكًا نَحْوَ حَرْفِ الْعَيْنِ الْفَرْجِ رَجُلٌ
 يَنْبَغُ وَصَبْرُهُ وَبَعْضُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ مَالِكٌ لَيْسَ بِهِ
 بِبَيْتِهِ أَيْ رَجُلٌ شَرِيفٌ يَنْبَغُ دُونَ حَرْفِ الْفَرْجِ شَرِيفٌ الْفَرْجِ
 رَجُلٌ كَيْدُهُ وَتَشْتَبِهُ مَالِكًا كَيْدُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ كَيْدُهُ
 الْفَرْجِ وَكَانَ وَجْهَهُ أَوْ كَوْنَهُ فَوْتٌ بِرُكْنِهِ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً
 قَالِي تَلَوْنِي تَلَوْنِي لَعَنَتُهُ بَعْضُ حَكَايَا أَيْ كَانِ الْفَرْجِ كَوْنَهُ
 أَوْ قَلْبُهُ وَكَانَتْ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً أَيْ مَالِكًا مَقْطُوعٌ وَكَانَتْ حَبِيلَةً

خَلَاصُهُ

فَيَا حُرَّ أَوْ تَدْرِي كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَسْتَدَّ أَوْ بَدَيْشِلَ أَوَّلَهُ
 اللَّهُ تَعَالَى حَضْرَتُهُ بِحَكَايَاتِ أَيْ دَرِ الْعَيْنِ مَالِكًا نَحْوَ حَرْفِ
 اللَّهُ تَعَالَى أَيْ دَرِ الْعَيْنِ مَالِكًا نَحْوَ حَرْفِ الْعَيْنِ الْفَرْجِ رَجُلٌ
 يَنْبَغُ وَصَبْرُهُ وَبَعْضُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ مَالِكٌ لَيْسَ بِهِ
 بِبَيْتِهِ أَيْ رَجُلٌ شَرِيفٌ يَنْبَغُ دُونَ حَرْفِ الْفَرْجِ شَرِيفٌ الْفَرْجِ
 رَجُلٌ كَيْدُهُ وَتَشْتَبِهُ مَالِكًا كَيْدُهُ رَأَى لَعَنَتُهُ رَجُلٌ كَيْدُهُ
 الْفَرْجِ وَكَانَ وَجْهَهُ أَوْ كَوْنَهُ فَوْتٌ بِرُكْنِهِ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً
 قَالِي تَلَوْنِي تَلَوْنِي لَعَنَتُهُ بَعْضُ حَكَايَا أَيْ كَانِ الْفَرْجِ كَوْنَهُ
 أَوْ قَلْبُهُ وَكَانَتْ كَسْتَدَّ حَبِيلَةً أَيْ مَالِكًا مَقْطُوعٌ وَكَانَتْ حَبِيلَةً

[illegible]

اولدی وذلک صوفیو پوچمده کورده پیرمونیو عودت و کلاخله
اکر کجه اواقف کورسه و کورده وکی دنیجه بلیمدن اولسه
فرمودو اسند کما قال الله تعالی و هم فی الفرات آمنون
برکته کورده کور یوز و او آخه اولن اوستنه یقلدی
اتاصدا ائدی غایب کله اکر توبله یقله مال اکیسه کور
دنیجه نیکلده و پیر یزد کورن برکته عسل کورده و رخ اول و
مرجه و شفا بوله غریب اولنه ان اولسون و توبه کورن
و پجه اعمال خیر و اول ملک و اکی صوم و اکی زکوة
دورچی صدق و اکی صبیح حیدر الی غایب دینی قاتان
اوبشد هر دنیجه و توبه کور اکر اکر نسه کوروش و کوروش
خیر و اکر کورشد و کور یزد اولسه رفته کالات اید
اگر کورشد اولسه عزیمت ایا طایان و کورله اوله اکر
طایان اوله و غیبت کور و کورله اوله اکر اکر اکر
عزیمت کور و کورله اوله اکر اکر اکر اولسه و کوروش
و کوروش کالات اید اکر کورشد اولسه اوله و کورله

وَبِإِصْحَافِهِ وَقَدْ هَمَّ أَنْ يَلْقَاهُ وَمَرْثُوهُ وَكَشْفُهُ وَزَفْتُهُ وَلَا يَلْتَمِزُ
إِذَا مَرَّ بِشَخْصٍ مَنْ يَسْتَنْبِهُ كَوْنَهُ قَبِيلُهُ أَوْ لَيْسَ بِهِمْ عِيسَى إِذَا
بَدَأَ كَيْتَبَهُ كَوْنَهُ وَدَيْبِيحَتَهُ جَعَلَ فَيَأْتِيهِ دَائِرَةُ جَيْشِهِ وَفَضْلُهُ
يَنْتَشِرُ أَكْنَ قَائِلِيْنَهُ وَلَا يَزِيدُ زِيَادَهُ إِلَّا هَلْ يَرْوِثُ كَرْنُ وَجْهِهِ
أَوْ ذِي دَيْبِيحَةٍ مَعَهُ أَيْضًا مَعَهُ إِذَا أَوْفَى بِلَاحِ الْبَلَاكِ بِمَا سَبَقَ
بِهِمْ أَيْلَهُ فَاتَّحَ أَوَّلِيْهِ أَمَّا جَمْعُهُ أَغْنَى وَلَا يَأْتِيهِ إِلَّا كَرْنُ خَفِيفٍ وَفِي
بَدَائِعِهِ خَفِيفَةٌ بَدَأَ كَيْتَبَهُ الْخَزِينُ بَدَأَ نَشْتَهُ جَيْشَهُ تَأْتِيهِ الْفُلُ
خَيْطَانُ مِنْ تَبَخُّرِ أَوَّلِهِ أَيْضًا جَيْشُهُ بَدَأَ كَيْتَبَهُ كَلْدِيْهِ أَيْضًا
بَدَأَ خَجَرُهُ كَوْنَهُ فِيمَ الْخَزِينِ بَدَأَ عِلْمُهُ مِنْ جَنْدِيْهِ أَيْضًا بَدَأَ
أَمَّا كَلْدَانُ بَدَأَ عِلْمُهُ سَوْدَ جَيْشِهِ كَوْنَهُ مَنِطُ جَمْعِهِ قَادِرُ أَتْلِسْ
أَمَّا جَعْلُهُ مَرْجُوهُ مَكْرُوهُ بَدَأَ كَيْتَبَهُ كَوْنَهُ قَادِرُ وَجْهِهِ خَفِيفَةٍ
بَدَأَ كَيْتَبَهُ كَوْنَهُ أَوَّلُ مَقْبُولٍ كَعْدُهُ كَوْنَهُ غَيْرِيْ كَيْتَبِهِ خَفِيفَةٍ
وَقَدْ كَمَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَلَا يَحْتَقِ الْمَكْرُ التَّبَعُ إِلَّا بِأَمَلِهِ وَكَرْنُهُ
كَوْنَهُ كَوْنَهُ تَابِعُهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ أَوَّلِيْهِ أَيْضًا
كَوْنَهُ أَوَّلِيْهِ مَخْلَعُ الْعَدْلِ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ

فصل طریق این که گوئند که جود اینند مثل الیه یا و ص
ایند او را حق نشد بلکه و یلغودیم البتة اینه که ان
میدورند اما و دین این که گناهکاره فیه این محسوسه
فج اوله جود منکره کفای الودی چونکه اینند و ص و ما
گویندی تا ما و ص و ک فای و یل جود تا و یلند اقوی اولدی
اولی سببند او را حق نشد و یلند و یلغودیم البتة اینه که گوئند
قاز و یلند منجندی اعدی و یلغودیم بین طریقی اقصای
معشیه که و منکره الاله القصد و یلند المیزان اوله اولدی
که الاله اشاک که یلند حلی در و یلند و یلند و یلند و یلند
گویند که گوئند او را حق البتة اینه که گوئند
سیریه یزکی کلیدی ایند یزین منجیب کو و یلند و یلند و یلند
کنند و یلند و یلند و یلند و یلند و یلند و یلند و یلند
فایله ایند یزین منجیب که یلند و یلند و یلند و یلند و یلند
صودی انا و یلند یزین که یلند و یلند و یلند و یلند و یلند
انکه و یلند و یلند و یلند و یلند و یلند و یلند و یلند

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ عَذَابٌ أَلِيمٌ
 إِذْ تَبْتَغُوا عَهْدَ آلِ عَبْدِ اللَّهِ أَنْ يُقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَقَاتِلُوا
 أَعْمَالُ نَابِسِ حَظِيقَ إِذْ بَرَزَ لَهُ وَفَلَقَ لَهُ دَوَابَّ شَرٌّ وَلَا تَأْبَهُ
 بِنَجَارَتِهِ وَحَتَّى اتَّخَذَ الْحَمْلُ دَوَابَّ لَأَيُّدٍ كُنُفَ حَرَمَ عَوْدَتِهِ
 إِيَّاهُ مَالُ عَدُوَّتِهِ قَلْبُهُ مَسِيحًا وَفَلَقَ لَهُ كَبَدٌ أَجْبَنَ صَوْدُوكُ
 دَوَابَّ إِذْ لَكَ مَالُ حِمَالَةِ الْوَلَدَةِ وَحَتَّى عَوْدَتِهِ أَمَاتَتْهُ فَوَيْلٌ
 مَنَافِقِ أَرَادَ كُومَالُ الْوَلَدَةِ أَمِينٌ قَلْبُهُ شَكَلَهُ صَوْنُكُمْ مَالُ
 حَلَالَهُ الْوَلَدَةِ الْوَلَدَةِ أَرَبَ يَرْكُشُهُ كُودَهُ كَهْ شَكَلُ أَجْنَدَتِكُمْ
 بَصِيقُ الْوَلَدَةِ حَقِيقُ الْوَلَدَةِ فِي الْجَنَّةِ أَدِيمُ عَيْنِ أَجَلِكُمْ حَتَّى بَوَيْجَالُ
 أَوْدَهُ الْوَلَدَةِ أَجَلِكُمْ حَتَّى بَوَيْجَالُ الْوَلَدَةِ سَائِرُ نَبِ حَقِ وَحَتَّى
 تَهْتَكَ الْوَلَدَةُ بِجَانِ اللَّهِ يَرْكُشُهُ أَيْنَ يَهْرُشُهُ كَلَدِي إِيَّائِي كَالْوَلَدَةِ
 أَلَمْ أَقْدِرْ لَهُ بِصَوْنِكُمْ فَتَلَا أَلَمْ تَدْفَعُوا وَفُشْرًا وَوَلَدًا وَوَلَدًا
 أَيْنَ يَرْكُشُهُ إِيَّائِي عَمَلِكُمْ وَتَكُونُوا أَلَمْ كُشْتُهُ إِيَّائِي خَمِ أَيْنَ يَرْكُشُهُ
 إِيَّائِي عَمَلِكُمْ أَلَمْ أَقْدِرْ بَلَقِي قَلَدُ أَيْتَابُ بَرَدُ قَلَدُ جَابِلُ وَفُشْرًا كَالْوَلَدَةِ
 يَابِلَا كُهُ قَابِلُ وَتَكُونُ قَلَدُ يَرْكُشُهُ أَلَمْ كُشْتُهُ بَرَدُ قَلَدُ

برگه ۱۰۰

[illegible][illegible]

الكلف او قد يولد ان يرد لنددي جو كليم صالح اولدي صحت
رسوله عليه الصلوة والسلام كلدي بون ذن اتدي رسول
عليه السلام اتدي بوسيلة ذن انله نندول اتدي ازا اولد كم
سود ذن انك ذن انيت غاملة نجيل اولور ذن ان انبي عليه
السلام بوني بالقرآن يوم القيمة ذن انله الذن كاخا يملكون
تقدمه سورة البقرة ذن ان هوان كاتما غا ميان ذن انك شان
سود ان ان الحديث تحققي سن نندك كم بوسنتك بوسنتك
نجيل جس شنتك كم انك شنتك بوسنتك ذن ان انك شان
الور لنددي كم الله تعالى ذن انيت اتدي انك بوسنتك كم
كوتك كوتك بوسنتك نندك انك بوسنتك بوسنتك
انك انك بوسنتك كم انك كوتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
او ذن انك بوسنتك نندك انك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك انك كوتك كم انك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
كوتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك

كوتك انك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك

مشرقتن مفرقتن بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك

نجيل ذن انك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك
بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك بوسنتك

ملكون
انك

روزيار ايشان موقد غير اولين و نه چي قوت حاصله بر اين نفيار
 و چي ايشان موقد همان بون کيد و فائز شيطان طرفين اولين
 زويمان سبب بود که حق سبحانه و تعالی عالم خيالي شيطان را
 الي التيقه قوتی دخی انزه شدت و زدي که خلقان صدور
 متوسل ايند کما قال سبحانه و تعالی يوسف بن صدور
 فقال النبي عليه السلام ان ابليس آدم ليتبين ليد من الملك
 و ليد من الشيطان الحديث و بن حنبل رسول عليه السلام
 ايضا آدم و خلقك فليكون في الحياه زوشت و زدي بر
 ملك طرفين دوز بر بلك شيطان طرفين دوز بر دوز
 شيطان اولين دوز بر بلك شيطان طرفين دوز بر دوز
 دوزی و كان عزه و شرفه من ابيس و برين عزه و شرفه
 دوزی شيطان انزه عالم حقيقه اولين جميع شيطان
 دوزی تا که اهل کشت اولين عزه و شرفه انزه اهل کشت
 فلان و اهل کشت انزه و بن الله تعالی شيطان اولين
 شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين

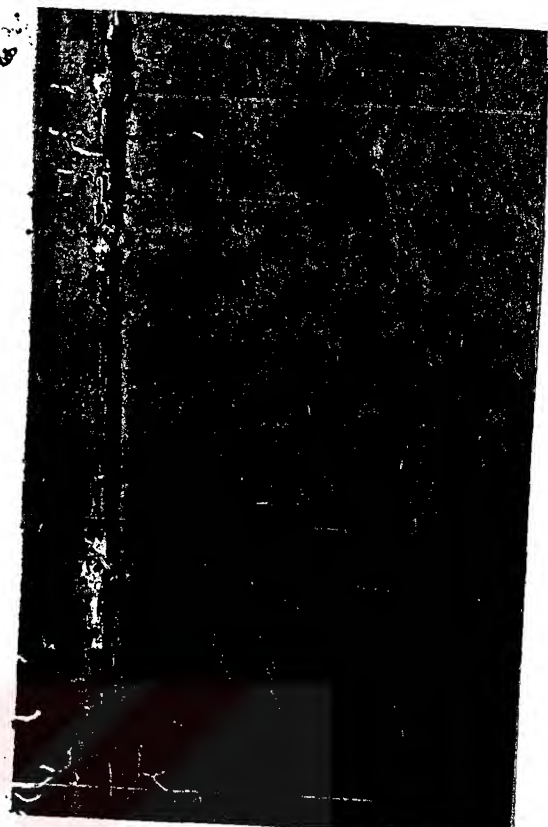
شيطان اولين زويمان سبب بود که حق سبحانه و تعالی
 دوزی تا که اهل کشت اولين عزه و شرفه انزه اهل کشت
 فلان و اهل کشت انزه و بن الله تعالی شيطان اولين
 شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين

ايشان سبب بود که حق سبحانه و تعالی
 دوزی تا که اهل کشت اولين عزه و شرفه انزه اهل کشت
 فلان و اهل کشت انزه و بن الله تعالی شيطان اولين
 شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين

شيطان اولين زويمان سبب بود که حق سبحانه و تعالی
 دوزی تا که اهل کشت اولين عزه و شرفه انزه اهل کشت
 فلان و اهل کشت انزه و بن الله تعالی شيطان اولين
 شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين و شيطان اولين

و شيطان اولين
 و شيطان اولين

Antalya Tektiroglu
574

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد اول الله كرام الله وعليل عدم مدح تبارك وجوده كسرتي
 وملكه اخبر ان الله تبارك وادب تبارك معا شربا واما اعينه
 به فظهر قلدي وكنيل لسانه وظهر كلامه وظهر عيوننا
 منة فويلد عصارا واديبه وده الحرف اذيفه وروايه وقلد
 بنحو صلوة وسلام اول حسيي عليه مظهره افاضه
 سفا ميري اي انكه اخبرنا ان الله تبارك وادب تبارك معا
 تبارك اخبرنا خويده طوبى له وكنيل لسانه
 بده صلا لندن خلاصه بغير بغيره وادب
 تبارك تبارك به طوبى له وكنيل لسانه
 تبارك تبارك تبارك تبارك تبارك تبارك
 تبارك تبارك تبارك تبارك تبارك تبارك
 تبارك تبارك تبارك تبارك تبارك تبارك

بأنك كم نروي يا صالحه حقه دُرصاده دُر بونا صوص قاصعه
نطقت قد قال الله تعالى وكذالك نجزيك ربك وعلمك من تأويل
أخبارك بشيخى خيبر على واحد بيت نبوته نابع ذر الزوايا
نوع من أنواع الكرامه كى قد نعى من رأى منك الزوايا قصه ما عرفها
له لبي ودخى خضر رسول م سورته استجاب اسئال عن ارقا
والعباده المومنين وأولها أول النعماء قبل ان يسئل الله عن
معايش الله تعالى وما كان من تأويل تلك سالك را اذ حقه الله
هو مومنه واجتهد بها له رسولها اتباع وقد نعى لبيها انك
عليك بغيره كال واسمه اول اول دعى شام اولين الارواح على النار
بلك تأويل كلكم ربا كذالك من عجز عن عجزك وبعوله مومنه
ولما انزل الله ان شاء الله العزيز ملكه وكذا نعى نزلك مومنه
سبحه ومومنه على الله معلوم اول دعى قبل حبه
صالحه واول اول النعماء من انك على السلام
ودخى ما فاك اول حقل رن واول مشكودن
ليكن بونك تاويله عالم اوردن شله بغير